

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

(ΟΛΟ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ Η ΝΕΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ)

Ομήρου Οδυσσειάς

Μετάφραση Ν. Καζαντζάκη - Ι. Κακριδή

1938 (Όγδοη και τελική μορφή)

Περιεχόμενα

1. - α - Ἀθηνᾶς παραίνεσις πρὸς Τηλέμαχον. Μνηστήρων εὐωχία
Ἴνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
2. - β - Ἰθακησίων ἐκκλησία. Τηλεμάχου ἀποδημία
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
3. - γ - Τὰ ἐν Πύλῳ
Ἡέλιος δ' ἀνόρουσε, λιπῶν περικαλλέα λίμνην
4. - δ - Τὰ ἐν Λακεδαίμονι
πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου κυδαλίμοιο.
5. - ε - Ὀδυσσέως σχεδία
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, οὐ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
6. - ζ - Ὀδυσσέως ἄφιξις εἰς Φαίακας
βῆ ῥ' ἐς Φαιήκων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε,
7. - η - Ὀδυσσέως εἴσοδος πρὸς Ἀλκίνοον
τρέφε Ναυσικάαν λευκώλενον ἐν μεγάροισιν.
8. - θ - Ὀδυσσέως σύστασις πρὸς Φαίακας
Φαιήκων ἀγορήνδ', ἣ σφιν παρὰ νηυσὶ τέτυκτο.
9. - ι - Ἀλκίνου ἀπόλογοι. Κυκλώπεια
σίτου καὶ κρειῶν, μέθου δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσω
10. - κ - Τὰ περὶ Αἰόλου καὶ Λαιστρυγόνων καὶ Κίρκης
πλωτῆ ἔνι νήσῳ: πᾶσαν δέ τέ μιν πέρι τείχος
11. - λ - **Νέκυια**
Κίρκη εὐπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδέεσσα.
12. - μ - Σειρήνες, Σκύλλα, Χάρυβδις, βόες Ἥλιου
Σειρήνας μὲν πρῶτον ἀφίξειαι, αἶ ῥά τε πάντας
- ν - Ὀδυσσέως ἀπόπλους παρὰ Φαιάκων καὶ ἄφιξις εἰς Ἰθάκην

13. Δημόδοκος, λαοῖσι τετιμένος. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ὀδυσσέως πρὸς Εὐμαιον ὁμιλία
14. - ξ - τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιε συβῶτα:
«ξεῖν', οὐ μοι θέμις ἔστ', οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,
Τηλεμάχου πρὸς Εὐμαιον ἄφιξις
15. - ο - Τηλέμαχον δ' οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκύς, ἀλλ' ἐνὶ θυμῷ
νύκτα δι' ἀμβροσίην μελεδήματα πατρός ἔγειρεν.
Τηλεμάχου ἀναγνωρισμὸς Ὀδυσσέως
16. - π - πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ;
αὐτὸς μὲν νέος εἰμι καὶ οὐ πῶ χερσὶ πέποιθα
Τηλεμάχου ἐπάνοδος εἰς Ἰθάκην
17. - ρ - τὴν δ' αὔ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«μῆτερ ἐμή, μή μοι γόον ὄρνυθι μηδέ μοι ἦτορ
Ὀδυσσέως καὶ Ἴρου πυγμὴ
18. - σ - τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἴρος ἀλήτης:
«ὦ πόποι, ὡς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,
Ὀδυσσέως καὶ Πηνελόπης ὁμιλία. Τὰ νύπτρα
19. - τ - Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
οἳ τ' αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφινέμονται,
Τὰ πρὸ τῆς μνηστηροφονίας
20. - υ - φήμην δ' ἐξ οἴοιο γυνὴ προέηκεν ἀλετρις
πλησίον, ἔνθ' ἄρα οἱ μύλαι ἦατο ποιμένι λαῶν,
Τόξου θέσις
21. - φ - φῶθ' Ἡρακλῆα, μεγάλων ἐπίστορα ἔργων,
ὅς μιν ξεῖνον ἐόντα κατέκτανεν ὦ ἐνὶ οἴκῳ,
Μνηστηροφονία
22. - χ - χρύσειον ἄμφωτον, καὶ δὴ μετὰ χερσὶν ἐνώμα,
ᾧ φρα πῖοι οἴνοιο: φόνος δὲ οἱ οὐκ ἐνὶ θυμῷ
μέμβλετο: τίς κ' οἴοιτο μετ' ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι

Ὀδυσσέως ὑπὸ Πηνελόπης αναγνωρισμός

23. - ψ - τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, χαλεπὸν σε θεῶν αἰιγενετάων

Σπονδαί

- τὸν δ' αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδασ:
24. - ω - «ὄλβιε Πηλέος υἱέ, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
ὅς θάνες ἐν Τροίῃ ἐκάς Ἄργεος: ἀμφὶ δέ σ' ἄλλοι
κτείνοντο Τρώων καὶ Ἀχαιῶν υἱεὶς ἄριστοι,

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -α-

- 1- Άνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν:
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὄντα κατὰ θυμόν,
- 5 Ἄ ἀρνύμενος ἦν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.
ἀλλ' οὐδ' ὧς ἐτάρους ἐρρύσατο, ἰέμενός περ:
αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἥελιοιο
ἦσθιον: αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.
- 10 τῶν ἀμόθεν γε, θεά, θύγατερ Διός, εἰπέ καὶ ἡμῖν.
ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες, ὅσοι φύγον αἰπὺν ὄλεθρον,
οἴκοι ἔσαν, πόλεμόν τε πεφευγότες ἠδὲ θάλασσαν:
τόν δ' οἶον νόστου κεκρημένον ἠδὲ γυναικὸς
νύμφη πότνι' ἔρυκε Καλυψὺ δῖα θεάων
- 15 ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι.
ἀλλ' ὅτε δὴ ἔτος ἦλθε περιπλομένων ἐνιαυτῶν,
τῷ οἱ ἐπεκλώσαντο θεοὶ οἰκόνδε νέεσθαι
εἰς Ἰθάκην, οὐδ' ἔνθα πεφυγμένος ἦεν ἀέθλων
καὶ μετὰ οἷσι φίλοισι. θεοὶ δ' ἔλειπον ἅπαντες
- 20 νόσφι Ποσειδάωνος: ὃ δ' ἀσπερχὲς μενέαιεν
ἀντιθέω Ὀδυσῆϊ πάρος ἦν γαῖαν ἰκέσθαι.
ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας,
Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαΐαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,
οἱ μὲν δυσσομένου Ὑπερίονος οἱ δ' ἀνιόντος,
- 25 ἀντιῶν ταύρων τε καὶ ἀρνειῶν ἐκατόμβης.
ἐνθ' ὃ γ' ἐτέρπετο δαιτὶ παρήμενος: οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Ζηνὸς ἐνὶ μεγάροισιν Ὀλυμπίου ἀθρόοι ἦσαν.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε:
μνήσατο γὰρ κατὰ θυμόν ἀμύμονος Αἰγίσθιο,
- 30 τὸν ῥ' Ἀγαμεμνονίδης τηλεκλυτὸς ἔκταν' Ὀρέστης:
τοῦ ὃ γ' ἐπιμνησθεὶς ἔπε' ἀθανάτοισι μετηύδα:
«ὦ πόποι, οἶον δὴ νῦν θεοὺς βροτοὶ αἰτιώωνται:
ἐξ ἡμέων γὰρ φασὶ κάκ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν,
- 35 ἢ ὧς καὶ νῦν Αἰγίσθος ὑπὲρ μόρον Ἀτρεΐδαο
γῆμ' ἄλοχον μνηστήν, τὸν δ' ἔκτανε νοστήσαντα,
εἰδὼς αἰπὺν ὄλεθρον, ἐπεὶ πρό οἱ εἵπομεν ἡμεῖς,
Ἑρμείαν πέμψαντες, εὐσκοπὸν ἀργεῖφόντην,
μήτ' αὐτὸν κτείνειν μήτε μνάσθαι ἄκοιτιν:
- 40 ὦ ἐκ γὰρ Ὀρέσταο τίσις ἔσσειται Ἀτρεΐδαο,
ὅππότε' ἂν ἠβήσῃ τε καὶ ἦς ἱμεῖρεται αἴης.
- Τον άντρα, Μούσα, τον πολύτροπο τραγούδα μου, που πλήθος
διάβηκε τόπους, αφού πάτησε της Τροίας το κάστρο το άγιο,
και πολιτείες πολλές εγνώρισε, πολλών βουλές ανθρώπων,
κι αρίφνητα τυράννια ετράβηξε στα πέλαγα η καρδιά του,
- για να σωθεί κι αυτός παλεύοντας και πίσω τους συντρόφους
να φέρει' κι όμως δεν τους γλίτωσε, κι ας το ποθούσε τόσο'
τι από τις ίδιες τους εχάθηκαν τις ανομιές εκείνοι —
οι ανέμυαλοι, που τ' ουρανόδρομου τα βόδια έφαγαν Ἡλιου,
κι αυτός τη μέρα τους αρνήστηκε του γυρισμού. Για τούτα
- και μας για λέγε, κάπου αρχίζοντας, κόρη θεϊκιά του Δία.
Όσοι Αχαιοί είχαν απ' το θάνατο τον άζαφνο γλιτώσει
βρίσκονταν σπίτια τους, του πελάγου και της σφαγής σωσμένοι'
μονάχα αυτόν' που τη γυναίκα του ποθούσε και τη γη του,
η Καλυψώ η θεά, η πανέμνοστη τον έκρυβε νεραίδα
- στις θολωτές σπηλιές της, θέλοντας να τον κρατήσει γι' άντρα..
Όμως τα χρόνια πια σα γύρισαν κι ήρθε ο καιρός που του 'χαν
κλώσει οι θεοί να ιδεί το σπίτι του φτασμένος στην Ιθάκη,
ουδέ κι εκεί μαθές του απόλειψαν οι αγώνες, κι ας βρισκόταν
μες στους δικούς του πια. Κι οι αθάνατοι τον συμπονούσαν όλοι,
- εξόν τον Ποσειδώνα, που άπαυτα του θεϊκού Οδυσεά
θυμό κρατούσε, στην πατριδα του πριχού διαγείρει πίσω.
Μα τότε αυτός για τους απόμακρους Αιθίοπες ειχε φύγει,
για τους Αιθίοπες, που στην τέλειωση του κόσμου χώρια ζούνε,
μισοί στου Ἡλιου τα βασιλέματα, μισοί στ' ανάτελά του,
- κι εκεί τρανές θυσίες του πρόσφερναν από κριγιούς και ταύρους'
κι αυτός καθούμενος ευφραίνονταν. Οι αθάνατοι οι άλλοι ωστόσο
στου ολύμπιου Δία το αρχοντοπάλατο βρίσκονταν μαζεμένοι.
Πρώτος μιλούσε των αθάνατων και των θνητών ο κύρης,
καθώς τον Αίγιστο τον άψεγο θυμήθη, που εσκοτώθη
- απ' τον Ορέστη, του Αγαμέμνονα το γιο τον ξακουσμένο.
Αυτόν θυμήθη τότε κι έλεγε στους αθανάτους μέσα:
«Πωπώ, με τους θεούς τα βάζουνε πάντα οι θνητοί, πως τάχα
τις συφορές εμείς τους στέλνουμε' μα κι οι αδικίες τους είναι
που πάνω απ' το γραφτό σε βάσανα τους ρίχνουν κοίτα τώρα
- τον Αίγιστο, δικό του που έκανε του γιου του Ατρέα το ταίρι
χωρίς γραφτό του να 'ναι, κι έσφαξε στο γυρισμό κι εκείνον,
τον ίδιο του χαμό κι ας ήξερε' τι του 'χαμε μνηύσει
πιο πριν με τον Ερμή, τον ξάγρυπνον αργοφονιά, και κείνον
να μη σκοτώσει και το ταίρι του να μη ζητάει να πάρει'
- τι θα 'ρθει απ' τον Ορέστη η εγδίκηση για τον υγιό του Ατρέα,
μόλις αντρείψει και στον τόπο του ποθήσει να διαγείρει.

- ὡς ἔφαθ' Ἑρμείας, ἀλλ' οὐ φρένας Αἰγίσθοιο
 πεῖθ' ἀγαθὰ φρονέων· νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀπέπεισεν.»
 τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 45 «ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
 καὶ λίην κείνός γε ἔοικότι κείται ὀλέθρω·
 ὡς ἀπόλοιο καὶ ἄλλος, ὅτις τοιαυτὰ γε ῥέζοι:
 ἀλλὰ μοι ἀμφ' Ὀδυσῆι δαΐφρονι δαίεται ἦτορ,
 δυσμόρω, ὃς δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πῆματα πάσχει
- 50 νήσω ἐν ἀμφιρύτῃ, ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης.
 νήσος δεινὴ δὲ θεὰ δ' ἐν δώματα ναίει,
 Ἄτλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος, ὃς τε θαλάσσης
 πάσης βένθεα οἶδεν, ἔχει δέ τε κίονας αὐτὸς
 μακράς, αἶ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσιν.
- 55 τοῦ θυγάτηρ δύστηνον ὀδυρόμενον κατερύκει,
 αἰεὶ δὲ μαλακοῖσι καὶ αἰμυλίοισι λόγοισιν
 θέλγει, ὅπως Ἰθάκης ἐπιλήσεται: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς,
 ἰέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρῶσκοντα νοῆσαι
 ἦς γαίης, θανέειν ἰμείρεται. οὐδέ νυ σοὶ περ
- 60 ἐντρέπεται φίλον ἦτορ, Ὀλύμπιε. οὐ νύ τ' Ὀδυσσεύς
 Ἀργείων παρὰ νηυσὶ χαρίζετο ἱερά ῥέζων
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ; τί νύ οἱ τόσον ὠδύσσαο, Ζεῦ;»
 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς:»
 «τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.
- 65 πῶς ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐγὼ θεῖοιο λαθοίμην,
 ὃς περὶ μὲν νόον ἐστὶ βροτῶν, περὶ δ' ἰρὰ θεοῖσιν
 ἀθανάτοισιν ἔδωκε, τοὶ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσιν;
 ἀλλὰ Ποσειδάων γαιήοχος ἀσκελὲς αἰεὶ
 Κύκλωπος κεχόλωται, ὃν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν,
- 70 ἀντίθεον Πολύφημον, ὄου κράτος ἐστὶ μέγιστον
 πᾶσιν Κυκλώπεσσι: Θόωσα δὲ μιν τέκε νύμφη,
 Φόρκυκος θυγάτηρ ἀλὸς ἀτρυγέτοιο μέδοντος,
 ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι Ποσειδάωνι μιγείσα.
 ἐκ τοῦ δὴ Ὀδυσῆα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
- 75 οὐ τι κατακτείνει, πλάζει δ' ἀπὸ πατρίδος αἴης.
 ἀλλ' ἄγεθ', ἡμεῖς οἶδε περιφραζώμεθα πάντες
 νόστον, ὅπως ἔλθῃσι: Ποσειδάων δὲ μεθήσει
 ὃν χόλον: οὐ μὲν γὰρ τι δυνήσεται ἀντία πάντων
 ἀθανάτων ἀέκητι θεῶν ἐριδαινόμεν οἶος.»
- 80 τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
 «ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
 εἰ μὲν δὴ νῦν τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσιν,
 νοστήσῃ Ὀδυσῆα πολύφρονα ὄνδε δόμονδε,
- Ἔτσι μιλοῦσε ο Ἑρμῆς, μα του Αἰγίστου δέν άλλαζε τη γνώμη,
 κι ας ἦταν για καλὸ του' μαζωχτά τα πλέρωσε ὅλα τώρα.»
 Τότε η Ἀθηνά, η θεά η γλαυκῶπις, του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
- «Υγιέ του Κρόνου και πατέρα μας, μες στους θεούς ο πρῶτος,
 για κείνον εἶναι ο πιο που ταίριαζε ξολοθρεμὸς ἀλήθεια'
 μακάρι να χάνονταν ὅλοι τους που τέτοιες πράξεις κάνουν!
 Μα καίγεται η καρδιά μου, ως σκέφτομαι τον ἀντρειανὸ
 Ὀδυσσεά,
 τον ἔρμο, χρόνια που παιδεύεται μακριά ἀπὸ τους δικούς του
- σ' ἓνα νησί, που 'ναι της θάλασσας το ἀφάλι, κυκλωμένο
 ἀπὸ τα κύματα, πολυδεντρο' θεὰ ἐκεὶ πάνω μένει,
 του Ἄτλαντα η κόρη του κακόγνωμου, που τους βυθούς κατέχει
 του κάθε πέλαου και μονάχος του σηκώνει τις κολόνες
 τις ἀψηλές, που δεν αφήνουνε γη κι ουρανὸς να σμίξουν.
- Δικιά του η κόρη που τον ἀμοιρο κρατάει' στα σύθρηνά του
 να τον πλανέσει με τα λόγια της πασκίζει, την Ἰθάκη
 για να του βγάλει ἀπὸ τη θύμησῃ' κι ἐκεῖνος, λαχταρώντας
 και μοναχά καπνὸ απ' τον τόπο του να ἴδει ν' ἀνηφορίζει,
 ἀνέλπιδος ποθεῖ το θάνατο. Μα εσύ, του Ὀλύμπου ρήγα,
- καρδιά πως ἔχεις ἔτσι ἀνέσπλαχνη; Τάχα ο Ὀδυσσεάς ποτέ του
 στα πλοῖα τ' ἀργίτικα δεν πρόσφερε θυσιές να σε τιμήσει
 μες στην πλατιά την Τροία; Τι θύμωσες λοιπὸν μαζί του τόσο;»
 Και τότε ο Δίας της ἀποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:
 «Ποῖος λόγος, κόρη μου, σου ξέφυγε της δοντωσίας το φράχτη;
- Ν' ἀποξεχάσω ἐγὼ πως γίνεται τον Ὀδυσσεά το θεῖο;
 Περνάει στο νοῦ κάθε ἄλλον ἄνθρωπο, και πιο απ' τους ἄλλους
 ἔχει
 θυσιές προσφέρει στους ἀθάνατους, που ζουν στα οὐράνια
 πλάτη.
 Μα ο Ποσειδῶνας ἀκατάπαυτα κρατάει τη μάνητα του,
 απ' ἀφορμὴ μαθὲς που τύφλωσε τον Κύκλωπα ο Ὀδυσσεάς,
- το θεοδύναμο Πολύφημο, τον πιο ἀντρειωμένο σ' ὅλους
 μέσα τους Κύκλωπες 'τον γέννησεν η Θόωσα, μια νεραίδα,
 στον Ποσειδῶνα, ἐρωτοσμίγοντας μαζί του μες στα σπήλια,
 του Φόρκη η κόρη, που τη θάλασσα την ἀκαρπη ἀφεντεύει.
 Για τοῦτο ο Ποσειδῶνας μάχεται τον Ὀδυσσεά' δε θέλει
- το θάνατο του, μα απ' τον τόπο του μακριά τόνε ξορίζει.
 Μα ελατέ τώρα εμεῖς οἱ ἐπίλοιποι να βουλευτοῦμε ἀνάμα
 πως θα διαγείρει στην πατρίδα του' μια μέρα θα μερέψει
 κι ο Ποσειδῶνας' τι δε γίνεται μαζί μας να τα βάλει,
 μονάχος με ὅλους τους ἀθάνατους θεούς, ἀθέλητα μας.»
- Τότε η Ἀθηνά, η θεά η γλαυκῶπις, του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
 «Υγιέ του Κρόνου και πατέρα μας, μες στους θεούς ο πρῶτος,
 ἀλήθεια, αν οἱ θεοὶ το θέλησαν οἱ τρισμακάριοι τώρα
 το γνωστικὸ Ὀδυσσεά στο σπίτι του ν' ἀφήσουν να διαγείρει,

- Ἐρμείαν μὲν ἔπειτα διάκτορον ἀργεῖφόντην
- 95 νῆσον ἐς Ὠγυγίην ὀτρύνομεν, ὄφρα τάχιστα
νύμφη εὐπλοκάμῳ εἴπη νημερτέα βουλὴν,
νόστον Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὧς κε νήηται:
αὐτὰρ ἐγὼν Ἰθάκηνδ' ἔσελεύσομαι, ὄφρα οἱ υἷον
μᾶλλον ἐποτρύνω καὶ οἱ μένος ἐν φρεσὶ θεῖω,
- 90 εἰς ἀγορὴν καλέσαντα κάρη κομόωντας Ἀχαιοὺς
πᾶσι μνηστήρεσσιν ἀπειπέμεν, οἳ τέ οἱ αἰεὶ
μῆλ' ἀδινὰ σφάζουσι καὶ εἰλίποδας ἔλικας βοῦς.
πέμψω δ' ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἡμαθόεντα
νόστον πευσόμενον πατρός φίλου, ἦν που ἀκούσῃ,
- 95 ἡδ' ἵνα μιν κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἔχησιν.»
ὧς εἰπούσ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρὴν
ἡδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο:
εἴλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξεί χαλκῷ,
- 100 βριθύ μέγα στιβαρόν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
ἠρώων, τοῖσιν τε κοτέσσειται ὄβριμοπάτρη.
βῆ δὲ κατ' Οὐλύμπιοι καρῆνων αἴξασα,
στῆ δ' Ἰθάκης ἐνὶ δῆμῳ ἐπὶ προθύροις Ὀδυσῆος,
οὐδοῦ ἐπ' αὐλείου: παλάμη δ' ἔχε χάλκεον ἔγχος,
- 105 εἰδομένη ξείνῳ, Ταφίων ἡγήτορι Μέντη.
εὔρε δ' ἄρα μνηστήρας ἀγήνορας. οἱ μὲν ἔπειτα
πεσσοῖσι προπάροιθε θυράων θυμὸν ἔτερπον
ἡμενοι ἐν ῥινοῖσι βῶν, οὓς ἔκτανον αὐτοί:
κῆρυκες δ' αὐτοῖσι καὶ ὀτρηροὶ θεράποντες
- 110 οἱ μὲν οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι καὶ ὕδωρ,
οἱ δ' αὖτε σπόγγοισι πολυτρήτοισι τραπέζας
νίζον καὶ πρόπιθεν, τοῖ δὲ κρέα πολλὰ δατεύντο.
τὴν δὲ πολὺ πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος θεοειδής,
ἦστο γὰρ ἐν μνηστήρσι φίλον τετιμημένους ἦτορ,
- 115 ὁσσόμενος πατέρ ἐσθλὸν ἐνὶ φρεσὶν, εἴ ποθεν ἔλθων
μνηστήρων τῶν μὲν σκέδασιν κατὰ δώματα θεῖη,
τιμὴν δ' αὐτὸς ἔχοι καὶ δώμασιν οἷσιν ἀνάσσει.
τὰ φρονέων, μνηστήρσι μεθήμενος, εἴσιδ' Ἀθήνην.
βῆ δ' ἰθύς προθύροιο, νεμεσσήθη δ' ἐνὶ θυμῷ
- 120 ξεῖνον δευθὰ θύρῃσιν ἐφεστάμεν: ἐγγύθι δὲ στάς
χεῖρ' ἔλε δεξιτερὴν καὶ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος,
καὶ μιν φωνήσας ἔπειτα πεπερόεντα προσηύδα:
«χαῖρε, ξεῖνε, παρ' ἄμμι φιλήσεται: αὐτὰρ ἔπειτα
δείπνου πασσάμενος μυθήσεται ὅτεό σε χρὴ.»
- 125 ὧς εἰπὼν ἠγειθ', ἡ δ' ἔσπετο Παλλὰς Ἀθήνη.
οἱ δ' ὅτε δῆρ' ἔντοσθεν ἔσαν δόμου ὑψηλοῖο,
ἔγχος μὲν ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν
- ἐγὼ να πούμε τότε θα 'λεγα του Ερμή του ψυχολάτη,
- του αργοφονιά, μιαν ώρα αρχύτερα στην Ωγυγία να δράμει,
τον ορισμό μας τον ασάλευτο της ομορφομαλλούσας
να πει ξωθιάς, ο καρτερόψυχος να στρέψει πια Οδυσσέας.
Κι εγώ για την Ιθάκη γρήγορα κινώ, να ξεσηκώσω
το γιο του πιότερο, στα φρένα του κουράγιο να φυσήξω,
- σε συντυχιά τους μακρομάλληδες Αργίτες να καλέσει,
και στους μνηστήρες πια ξεκάθαρα να πει να μην του σφάζουν
τα πληθία αρνιά και τα στριφτόκερα, στριφτόζαλά του βόδια.
Στη Σπάρτη και στην Πύλο λόγιασα μετά την αμμουδάτη
να τότε στείλω, για του κύρη του το γυρισμό να μάθει,
- μαζί για ν' ακουστεί περιλάμπρο στον κόσμο τ' ὄνομά του.»
Εἶπε, και γρήγορα στα πόδια της χρυσά περνάει σαντάλια,
πανώρια, αθάνατα, που ανάλαφρα, με τις πνοές του ανέμου,
τη φέρναν πάνω απ' τις απέραντες στεριές και τα πελάγη.
Κι αδράχνει το γερό κοντάρι της, το καλοακονισμένο,
- το δυνατό, βαρὺ, θεόρατο κοντάρι, που σκοτώνει
ὄσους ηρώους του Τρανοδύναμου την κόρη ἔχουν θυμώσει'
και τις κορφές του Ολύμπου αφήνοντας με βιάση εχύθη κάτω,
και στην Ιθάκη ως ἦρθε, στάθηκε μπρος στου Οδυσσέα το σπίτι,
πα στο κατώφλι της αυλόπορτας, κρατώντας το κοντάρι,
- με ξένο, με το Μέντη μοιάζοντας των Ταφιωτῶν το ρήγα'
και βρήκε τότε εκεί τους πέρφανους μνηστήρες, που περνούσαν
την ώρα τους πεντάλφα παίζοντας μπρος στου σπιτιού τις πόρτες,
σε δέρματα βοδιῶν καθοῦμενοι, που τα 'χαν σφάζει ατοῖ τους
Κράχτες και πρόθυμα παιδόπουλα τους γνοιάζουνταν' οἱ πρώτοι
- συγκέρναν το κρασί τους χύνοντας νερό μες στα κροντήρια,
κι οἱ ἄλλοι παστρεῦαν με χιλιότρυπα σφουγγάρια τα τραπέζια
και τα 'στηναν μπροστά τους, ἄλλοι τους σωρὼ τα κρέατα κόβαν.
Πρῶτος απ' ὅλους ο θεόμορφος Τηλέμαχος την εἶδε'
τι μέσα στους μνηστήρες κάθονταν με πικραμένα σπλάχνα
- και τον τρανὸ θυμόταν κύρη του — να πρόβελνε ἀπὸ κάπου
και τους μνηστήρες διασκορπίζοντας ἀπὸ το σπίτι, πάλε
να γίνει ἀφέντης στο παλάτι του και ρήγας τιμημένος!
Τέτοια λογιώντας κει που κάθονταν με τους μνηστήρες εἶδε
την Αθηνά, και στην αυλόπορτα τρέχει γραμμὴ, τι εντράπη
- ξένος στη θύρα του να στέκεται πολλήωρα' κι ἦρθε ομπρός της,
το χέρι το δεξιὸ της ἔπιασε, της πήρε το κοντάρι
το χάλκινο και με ἀνεμάρπαστα της συντυχαίνει λόγια:
«Ξένε μου, γεια! Θα 'ρθεῖς στο σπίτι μας να σε φιλοκονέψω'
χορταίνοντας, αν θες, μολόγα μας σαν ποια σε φέρνει ἀνάγκη.»
- Εἶπε κι ομπρός ἐμπηκε' πίσω του κινούσε κι η Παλλάδα'
κι ως μπαίνοντας οἱ δυο τους βρέθηκαν μες στο ἀψηλὸ παλάτι,
ἔστησε εκείνος το κοντάρι της στην καλοτορνεμένη

- δουροδόκης ἔντοσθεν ἐυξόου, ἔνθα περ ἄλλα
ἐγγχε' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἴστατο πολλά,
- 130 αὐτὴν δ' ἐς θρόνον εἶσαν ἄγων, ὑπὸ λίτα πετάσσας,
καλὸν δαιδάλεον: ὑπὸ δὲ θρήνυς ποσιν ἦεν.
πάρ δ' αὐτὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον, ἔκτοθεν ἄλλων
μνηστήρων, μὴ ξεῖνος ἀνιηθεὶς ὀρυμαγδῷ
δείπνῳ ἀδήσειεν, ὑπερφιάλοισι μετελθῶν,
- 135 ἦ δ' ἵνα μιν περὶ πατρὸς ἀποιοχόμενοιο ἔροιο.
χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόω ἐπέχευε φέρουσα
καλῆ χρυσεῖη, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
σίτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
- 140 εἶδατα πόλλ' ἐπιθείσα, χαριζομένη παρεόντων:
δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας
παντοίων, παρὰ δὲ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα:
κῆρυξ δ' αὐτοῖσιν θάμ' ἐπώχετο οἰνοχοεύων.
ἐς δ' ἦλθον μνηστήρες ἀγῆνορες. οἱ μὲν ἔπειτα
- 145 ἐξεῖης ἔζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
σίτον δὲ δμῳαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισιν,
κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.
οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἐτοίμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
- 150 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο
μνηστήρες, τοῖσιν μὲν ἐνὶ φρεσὶν ἄλλα μεμήλει,
μολπή τ' ὄρχηστὺς τε: τὰ γὰρ τ' ἀναθήματα δαιτός:
κῆρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλέα θῆκεν
Φημίω, ὃς ῥ' ἦειδε παρὰ μνηστήρσιν ἀνάγκη.
- 155 ἦ τοι ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν.
αὐτὰρ Τηλέμαχος προσέφη γλαυκῶπιπ Ἀθήνην,
ἄγχι σχῶν κεφαλῆν, ἵνα μὴ πευθοῖαθ' οἱ ἄλλοι:
«ξεῖνε φίλ', ἦ καὶ μοι νεμεσήσειαι ὅπτι κεν εἴπω;
τούτοισιν μὲν ταῦτα μέλει, κίθαρις καὶ αἰοδῆ,
- 160 ῥεῖ', ἐπεὶ ἀλλότριον βίοτον νήποιον ἔδουσιν,
ἀνέρος, οὗ δὴ που λεύκ' ὄστέα πύθεται ὄμβρω
κείμεν' ἐπ' ἠπείρου, ἦ εἰν ἀλὶ κύμα κυλίνδει.
εἰ κείνόν γ' Ἰθάκηνδε ἰδοῖατο νοστήσαντα,
πάντες κ' ἄρησαῖατ' ἐλαφρότεροι πόδας εἶναι
- 165 ἦ ἀφνειότεροι χρυσοῖο τε ἐσθῆτός τε.
νῦν δ' ὁ μὲν ὡς ἀπόλωλε κακὸν μόρον, οὐδὲ τις ἡμῖν
θαλπωρή, εἴ πέρ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
φῆσιν ἐλεύσεσθαι: τοῦ δ' ὤλετο νόστιμον ἦμαρ.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:
- 170 τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἦδὲ τοκῆς;
ὀπποῖης τ' ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο: πῶς δὲ σε ναῦται
- κονταροθήκη, πλάι στὴν τρίψηλη κολόνα, ἐκεῖ που κι ἄλλα
κοντάρια πλήθος τοῦ τρανόψυχου στεκόνταν Ὀδυσσεά.
- Ρίχνει λινὸ σεντόνι σε ὁμορφο θρονὶ πλουμάτο ἀπάνω
καὶ τὴν καθίζει, κι εἶχε κάτωθε προσκάνμι για τα πόδια'
κι αὐτὸς το σκαλιστὸ του εσίμωσε σκαμνί, ἀπὸ τους μνηστήρες
μακριά, στὸν τάραχο που ἀνάδιναν οἱ ξιπασμένοι ἐκεῖνοι
να μὴ βαρυκομήσει ο ξένος του πα στο φαῖ, κι ἀκόμα
- να τον ρωτῆσει για τον κύρη του που γύριζε στα ξένα.
Μια παρακώρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι ἀπὸ κάτω της ἕνα ἀργυρὸ λεγένι,
για να πλυθοῦν, κι ὀμπρός τους ἀπλωσε στραφταλιστὰ τραπέζι.
Ψωμί κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα τους κουβαλαίει, κι πλήθος
- φαγιά ἀπιθώνει, ἀπ' ὄ,τι βρέθηκε καλὸ φιλεύοντάς τους.
Ἀπλάδες κρέατα πήρε κι ἔφερε κι ο τραπεζάρης μπρος τους
λογῆς λογῆς, κι πλάι τους ἔβαλε μαλαματένιες κούπτες'
καὶ κάθε τόσο ο κράχτης σίμωνε, κρασί να τους κεράσει.
Μαζὶ κι οἱ ξιπασμένοι μπηκανε μνηστήρες στο παλάτι
- καὶ σε σκαμνιά καὶ σε καθίσματα γραμμῆ ἐκαθίζαν ὅλοι.
Κι οἱ κράχτες πήραν καὶ τους ἴχυναν νερό στα χέρια ἀπάνω,
κι οἱ σκλάβες το ψωμί τους σώριαζαν μες σε πλεχτὰ πανέρια,
καὶ τα κροντήρια τα παιδόπουλα κρασί τα ξεχείλιζαν.
Κι αὐτοὶ στα ετοιμασμένα ἀντίκρου τους φαγιά τα χέρια ἀπλωσαν
- καὶ σύντας του πιστοῦ θαράπεψαν καὶ του φαγιού τον πόθο,
στο νου τους οἱ μνηστήρες ἔβαλαν κάτι ἄλλο — το τραγοῦδι
καὶ το χορὸ, κι αὐτὰ πρεπιζουνε τις τάβλες των ἀνθρώπων.
Κι ο κράχτης τὴν πεντάμορφη ἔβαλε κιθάρα μες στα χέρια
του Φήμιου, στους μνηστήρες που 'ψαλλε συχνά, μα ἀθέλητα του.
- Κι ὡς τὴν κιθάρα ἐκεῖνος παίζοντας γλυκὸ τραγοῦδι ἐκίνα,
γυρνάει στὴν Αθηνά ο Τηλέμαχος καὶ λέει, τὴ γλαυκομάτα,
κοντὰ κρατώντας το κεφάλι του, να μὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι:
«Ξένε καλέ μου, κάτι ἀν σου 'λεγα, θα τα 'βαζες μαζί μου;
Τούτοι γι' αὐτὰ μονάχα νοιάζονται, κιθάρα καὶ τραγοῦδι'
- καὶ τι τους μέλει, που ἀλογάριαστα το ξένο βιος ρημάζουν! —
κάποιου, που τ' ἄσπρα του τα κόκαλα στὴ γῆς σαπίζουν κάπου
ἀπ' τις βροχές, για καὶ στο πέλαγο τα κυλιντράει το κύμα.
Μα ἀν στὴν Ἰθάκη τον ἀντίκριζαν μια μέρα γυρισμένο,
θα ευκίονταν ὅλοι τους πιο γρήγοροι να γίνουν στα ποδάρια
- παρὰ σε ρούχα καὶ σε μάλαμα πιο πλουσοῖο να βρεθοῦνε.
Μα τώρα αὐτὸς κακοθανάτισε! Καὶ ποια ἡ παρηγοριά μας
θαρρεῖς, σαν ἔρχεται ἕνας ἀνθρωπος ἀπ' ὅσους ζουν στὸν κόσμον
καὶ λέει πως θα διαγείρει; Χάθηκε του γυρισμοῦ του ἡ μέρα!
Μον' ἔλα τώρα, δώσε ἀπόκριση, τὴν πᾶσα ἀλήθεια πες μου:
- Ποῖος εἶσαι; πούθε; που ἡ πατρίδα σου καὶ που οἱ γονιοὶ σου
εσένα;

- ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
οὐ μὲν γὰρ τί σε πεζὸν οἴομαι ἐνθάδ' ἰκέσθαι.
καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐπήτυμον, ὄφρ' εὐ εἰδῶ,
- 175 ἤε νέον μεθέπεις ἢ καὶ πατρῴος ἔσσι
ξείνος, ἐπεὶ πολλοὶ ἴσαν ἄνδρες ἡμέτερον δῶ
ἄλλοι, ἐπεὶ καὶ κείνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.»
τὸν δ' αὐτὴ προσεεῖπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
- 180 Μέντης Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὐχομαι εἶναι
υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.
νῦν δ' ὦδε ξὺν νηὶ κατήλυθον ἠδ' ἐτάροισιν
πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον ἐπ' ἄλλοθρόους
ἀνθρώπους,
ἔς Τεμέσσην μετὰ χαλκόν, ἄγω δ' αἶθωνα σίδηρον.
- 185 νηὺς δέ μοι ἦδ' ἔστηκεν ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόληος,
ἐν λιμένι Ρεῖθρῳ ὑπὸ Νηίῳ ὑλήεντι.
ξείνοι δ' ἀλλήλων πατρῴοι εὐχόμεθ' εἶναι
ἔξ ἀρχῆς, εἴ πέρ τε γέροντ' εἴρηαι ἐπελθῶν
Λαέρτην ἦρῳα, τὸν οὐκέτι φασὶ πόλινδε
- 190 ἔρχεσθ', ἀλλ' ἀπάνευθεν ἐπ' ἀγροῦ πῆματα πάσχειν
γρηὶ σὺν ἀμφιπόλῳ, ἢ οἱ βρώσιν τε πόσιν τε
παρτιθεῖ, εὐτ' ἂν μιν κάματος κατὰ γυῖα λάβησιν
ἐρπύζοντ' ἀνά γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδιοιο.
νῦν δ' ἦλθον: δὴ γὰρ μιν ἔφαντ' ἐπιδήμιον εἶναι,
- 195 σὸν πατέρ': ἀλλὰ νυ τὸν γε θεοὶ βλάπτουσι κελεύθου.
οὐ γὰρ πῶ τέθνηκεν ἐπὶ χθονὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
ἀλλ' ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέι πόντῳ
νήσῳ ἐν ἀμφιρῦτῃ, χαλεποὶ δέ μιν ἄνδρες ἔχουσιν
ἄγριοι, οἳ που κείνον ἐρुकανώωσ' ἀέκοντα.
- 200 αὐτὰρ νῦν τοι ἐγὼ μαντεύσομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ
ἀθάνατοι βάλλουσι καὶ ὡς τελέεσθαι οἶω,
οὔτε τι μάντις ἔων οὔτ' οἰωνῶν σάφα εἰδῶς.
οὐ τοι ἔτι δηρὸν γε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἰῆς
ἔσσεται, οὐδ' εἴ πέρ τε σιδήρεα δέσματ' ἔχησιν:
- 205 φράσσεται ὡς κε νέηται, ἐπεὶ πολυμήχανος ἔστιν.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
εἰ δὴ ἐξ αὐτοῖο τόσος παῖς εἰς Ὀδυσῆος.
αἰνῶς μὲν κεφαλῆν τε καὶ ὄμματα καλὰ ἔοικας
κείνῳ, ἐπεὶ θαμὰ τοῖον ἐμισγόμεθ' ἀλλήλοισιν,
- 210 πρὶν γε τὸν ἐς Τροίην ἀναβήμεναι, ἔνθα περ ἄλλοι
Ἄργεῖων οἳ ἄριστοι ἔβαν κοίλης ἐνὶ νηυσίν:
ἐκ τοῦ δ' οὔτ' Ὀδυσῆα ἐγὼν ἴδον οὔτ' ἔμ' ἐκείνος.»
τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
- καὶ ποιο εἶναι το καράβι που 'φτασες; οἱ ναῦτες στην Ἰθάκη
πως σ' ἔφεραν μαθές; ποιοὶ πέτουνται πως εἶναι τάχα, πες μου'
στα μέρη ετούτα δε φαντάζομαι πεζός φτασμένος να 'σαι!
Κι ακόμα αυτό σωστά μολόγα μου, καλά να καταλάβω:
- Τάχα πρωτόρχεσαι στον τόπο μας, για εἶσαι παλιάθε φίλος
του κύρη μου; πολλοὶ μας ἐρχουνταν μαθές στο σπῖτι ξένοι
χρόνια παλιά, γιατί τριγύριζε πολὺν κι ἐκεῖνος κόσμος.»
Τότε ἡ Αθηνά, ἡ θεά ἡ γλαυκῶπις, του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Για τούτα τώρα που με ρώτησες θα πῶ την πάσα ἀλήθεια»
- πως εἶμαι γιος του Αγχιάλου πέτομαι του καστροπολεμέαρχου'
Μέντη με λεν, κι οἱ καραβόχαροι Ταφιώτες μ' ἔχουν ρήγα.
Εδῶ ἔχω φτάσει με τους συντρόφους στο πλοῖο μου' ταξιδεῖω
για τόπο ἀλλόγλωσσο, την Τέμεσσα, στο πέλαο το κρασάτο,
στραφταλιστὸ να δῶσω σίδερο, χαλκὸ να πάρω πίσω.
- Μακριά απ' τὸ κάστρο το καράβι μου στα ξώμερα προσμένει,
κάτω απ' τὸ Νηῖο το πολὺδεντρο, στο Ρεῖθρο το λιμάνι.
Και φίλοι γονικοὶ λογιόμαστε πως εἴμαστε ἀπὸ χρόνια
παλιά' για τράβα, αν θες, στο γέροντα, τον ἀντρεϊανὸ Λαέρτη,
καὶ ρῶτα τον ἀκούω, δεν ἐρχεται στην πολιτεία πια τώρα,
- μον' ἐξω στα χωράφια κάθεται μακριά καὶ τυραννιέται,
καὶ μια γερόντισσα τον γνοιάζεται μπροστά του κουβαλῶντας
φαγί, κρασί, σαν πια στο χτήμα του, στῶν ἀμπελιῶν τους ὄχτους,
σουρθεῖ ολημέρα κι απ' τὸν κάματο του 'χουν λυθεῖ τα γόνα.
Με βλέπεις τώρα ἐδῶ, τι ἀκούστηκε πως εἶχε πια διαγεῖρει
- ο κύρης σου' θεοὶ ὁμως σίγουρα θα του ἀμπόδαν το δρόμο.
Ὅχι, ο Ὀδυσσεύς ο ἀρχοντογεννήτος δεν πέθαναν ἀκόμα!
Κάπου θα ζεῖ σε θαλασσόζωστο νησί, περιορισμένος
απ' τὸ πλατὺ τὸ πέλαο, κι ἀπονοι τον δυναστεύουν ἀντρες,
ἀγριοι, που ἀμπόδια στο ταξίδι του θα βάζουν ἀθελα του.
- Μαντεία θα κάνω τώρα κι ἀκου με, τι οἱ ἀθάνατοι μου δίνουν
την ὥρα αὐτὴ στα φρένα φῶτιση, κι αὐτὸ θαρρῶ θα γένει,
κι ας μην κατέχω ἐγὼ μαντέματα, κι απ' ὄρνια ας μη γνωρίζω:
Καιρὸ πολὺ ἀπὸ την πατρίδα του πια δε θα λείπει ἐκεῖνος'
ἀκόμα σιδερένιες ἀλυσες κι αν τον κρατοῦν δεμένο,
- θα βρεῖ τον τρόπο λέω, πολὺτεχνος ὡς εἶναι, να γυρίσει.
Μον' ἔλα τώρα, δῶσ' μου ἀπόκριση καὶ την ἀλήθεια πες μου:
Γιο του ο Ὀδυσσεύς να σ' ἔχει γίνεται, τόσο τρανός που δείχνεις;
Τα ὁμορφα μάτια, το κεφάλι σου σα βλέπω, μου θυμίζεις
ἐκεῖνον, τι συναπαντιούμαστε πολλές φορές οἱ δυο μας,
- πρὶν για την Τροία κινήσει' κι ἐφευγαν μαζί κι Ἀργίτες ἄλλοι
στα βαθουλά καράβια, οἱ κάλλιοι μας. Ἀπὸ τα χρόνια ἐκεῖνα
τον Ὀδυσσεά πια δεν ἀντίκρισα, μηδὲ κι ἐμένα ἐκεῖνος.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιὰ του δίνει:
«Τὴν πάσα ἀλήθεια ἐγὼ μιλῶντας σου θα μολογήσω, ξένε'

- 215 μήτηρ μὲν τέ μέ φησι τοῦ ἔμμεναι, αὐτὰρ ἐγὼ γε οὐκ οἶδ': οὐ γάρ πώ τις ἐὼν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω. ὡς δὴ ἐγὼ γ' ὄφελον μάκαρός νύ τευ ἔμμεναι υἱὸς ἀνέρος, ὃν κτεάτεσσιν ἐοῖς ἐπι γῆρας ἔτετμε. νῦν δ' ὅς ἀποτμότατος γένητο θνητῶν ἀνθρώπων,
- 220 τοῦ μ' ἔκ φασι γενέσθαι, ἐπεὶ σύ με τοῦτ' ἐρεεῖνεις.» τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη: «οὐ μὲν τοι γενεὴν γε θεοὶ νῶνυμον ὀπίσσω θῆκαν, ἐπεὶ σέ γε τοῖον ἐγένετο Πηνελόπεια. ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπε καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:
- 225 τίς δαίς, τίς δὲ ὄμιλος ὄδ' ἐπλετο; τίπτε δέ σε χρεώ; εἰλαπίνῃ ἢ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν: ὡς τέ μοι ὑβρίζοντες ὑπερφιάλως δοκέουσι δαίνυσθαι κατὰ δῶμα. νεμεσῆσαιπὸ κεν ἀνὴρ αἴσχεα πόλλ' ὀρόων, ὅς τις πινυτός γε μετέλθοι.»
- 230 τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα: «ξεῖν', ἐπεὶ ἄρ δὴ ταῦτά μ' ἀνείρεια ἠδὲ μεταλλάξ, μέλλεν μὲν ποτε οἶκος ὄδ' ἀφνειὸς καὶ ἀμύμων ἔμμεναι, ὄφρ' ἐπι κείνος ἀνὴρ ἐπιδήμιος ἦεν: νῦν δ' ἐτέρως ἐβόλοντο θεοὶ κακὰ μητιῶντες,
- 235 οἳ κείνον μὲν ἄιστον ἐποίησαν περὶ πάντων ἀνθρώπων, ἐπεὶ οὐ κε θανόντι περ ὦδ' ἀκαχοίμην, εἰ μετὰ οἷς ἐτάροισι δάμη Τρωῶν ἐνὶ δήμῳ, ἢ φίλων ἐν χερσίν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσεν. τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,
- 240 ἠδὲ κε καὶ ᾧ παιδί μέγα κλέος ἦρατ' ὀπίσσω. νῦν δὲ μιν ἀκλειῶς ἄρπυιαι ἀνηρείψαντο: οἷχετ' αἴστος ἄπυστος, ἐμοὶ δ' ὀδύνας τε γόους τε κάλλιπεν. οὐδέ τι κείνον ὀδυρόμενος στεναχίζω οἶον, ἐπεὶ νύ μοι ἄλλα θεοὶ κακὰ κήδε' ἔτευξαν.
- 245 ὅσσοι γάρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι, Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ, ἢ δ' ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν, τόσσοι μητέρ' ἐμήν μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον. ἢ δ' οὔτ' ἀρνείται συγερόν γάμον οὔτε τελευτήν
- 250 ποιῆσαι δύναται: τοῖ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες οἶκον ἐμόν: τάχα δὴ με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν.» τὸν δ' ἐπαλαστήσασα προσήυδα Παλλὰς Ἀθήνη: «ὦ πόποι, ἦ δὴ πολλὸν ἀποικομένου Ὀδυσῆος δεύῃ, ὃ κε μνηστήρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφέιη.
- 255 εἰ γάρ νῦν ἐλθὼν δόμου ἐν πρώτῃσι θύρῃσι σταίῃ, ἔχων πῆληκα καὶ ἀσπίδα καὶ δύο δοῦρε, τοῖος ἐὼν οἶόν μιν ἐγὼ τὰ πρῶτ' ἐνόησα οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ πίνοντά τε τερπόμενόν τε,
- δικός του λέει πως εἶμαι ἡ μάνα μου, μα ἐγὼ που θες να ξέρω; Ο ἄντρας ποιος εἶναι που μας ἐσπείρε κανένας δεν κατέχει. Ἀχ, κάποιου ἀνθρώπου καλορίζικου να 'μουν υγιός, μακάρι, που τότε βρίσκουν τα γεράματα μες στα πολλά αγαθά του! Μα τώρα αὐτός που, ως λεν, με γέννησε, μια και ζητάς να μάθεις, μέσα στον κόσμον ὅλο εστάθηκεν ο πιο συφοριασμένος.» Τότε ἡ Ἀθηνά, ἡ θεά ἡ γλαυκώματη, του ἀπηλογήθη κι εἶπε: «Ἀνέγνωρο οἱ θεοὶ το γένος σου και στα που θα 'ρθουν χρόνια δεν ἀφησαν, ἀφού σε γέννησεν ἡ Πηνελόπη τέτοιο! Μον' ἔλα τώρα, δῶσ' μου ἀπόκριση και την ἀλήθεια πες μου:
- τι εἶναι το γλέντι αὐτό κι ἡ μάζωξη; γιατί το κάνεις; γάμος, γιορτὴ 'ναι; τι δε μοιάζει να 'χετε συντροφικὸ τραπέζι. Πολύ ξαδιάντροποι μου φαίνονται, μεγάλη ἡ ξιπασιά τους στο σπῖτι ἐδῶ να τραπεζώνονται' ποιος μυαλωμένος ἄντρας που ἐδῶ θα 'ρχόταν δε θα θύμωνε, ντροπές θωρώντας τέτοιες;»
- Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά της δίνει: «Ξένε, για τούτα που με ρώτησες και θέλεις να τα μάθεις — παλιά το σπῖτι αὐτὸ ἀφεγάδιαστο και πλούσιο πρέπει να 'ταν, ο ἄντρας ἐκεῖνος ὅσο βρίσκονταν στο κάστρο ἐδῶ' μα τώρα κακὸ οἱ θεοὶ στα φρένα ἐλόγισαν κι ἀλλιῶς τ' ἀποφασίσαν' κείνον τον ἔκαναν ἀνάφαντο πιο ἀπ' ὅλους τους ἀνθρώπους' ἀλήθεια, αν εἶχε βρεῖ το θάνατο, δε θα λυπόμουν τόσο, μα να 'χει ἀνάμεσα στους συντρόφους στῶν Τρωῶν τὴ χώρα πέσει, για, κι ως ἐτέλεψε τον πόλεμο, στα χέρια των δικῶν του. Οἱ Ἀργίτες ὅλοι θα του σήκωναν τρανὸ μνημόρι τότε,
- κι ἀκόμα ἡ δόξα του θ' ἀπόμνε κληρονομιά στα γιο του. Τώρα ποιος ξέρει πως τον ἄρπαξαν οἱ Ἀνεμικές κι ἐχάθη! Ἐπῆγε ἀνάφαντος, ἀνάκουστος, και μένα ἀφήκε θρήνους και στεναγμούς' κι οὐδέ που δέρνουμε και μύρουμαι για κείνον μονάχα, τι οἱ θεοὶ σε βάσανα μ' ἔχουνε ρίξει κι ἄλλα:
- αυτοὶ που τα νησιά ἀφεντεύουνε κι οἱ πιο τρανοὶ 'ναι ἀρχόντοι στην πολυδασωμένη Ζάκυθο, στη Σάμη, στο Δουλιχί, κι ὅσοι τρογύρα στην πετρόχαρην Ἰθάκη ρηγαδεύουν, ὅλοι ζητάνε τὴ μητέρα μου και καταλύουν το βιος μου. Κι αὐτὴ το γάμο τον οχτρεύεται, μα μήτε τον ἀρνίεται, μήτε να δῶσει τέλος δύνεται' το βιος μου ἐκεῖνοι ωστόσο μου τρων και μου ἀφανίζουν γρήγορα και με θα φαν τον ἴδιο!» Τότε ἡ Ἀθηνά Παλλάδα ξέσπασε και τέτοια του ἀποκρίθη: «Ὡχού, μεγάλη τον πατέρα σου το μισεμένο ἀνάγκη τον ἔχεις, χέρι στους ἀδιάντροπους μνηστήρες για να βάλει.
- Να 'ρχόταν τώρα λέει, να στέκονταν στου παλατιοῦ τὴν πόρτα, με το σκουτάρι και το κράνος του, τα δυο του τα κοντάρια, τέτοιος, καθῶς τον πρωτογνώρισα στο σπῖτι το δικὸ μας κρασί να πίνει ξεφαντώνοντας, τὴ μέρα που γυρνούσε

- ἐξ Ἐφύρης ἀνιόντα παρ' Ἴλου Μερμερίδαο--
- 260 ὥχετο γάρ και κείσε θοῆς ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεύς
φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἶη
ἰοὺς χρίεσθαι χαλκῆρας: ἀλλ' ὁ μὲν οὐ οἱ
δῶκεν, ἐπεὶ ῥα θεοὺς νεμεσίζετο αἰὲν ἔοντας,
ἀλλὰ πατήρ οἱ δῶκεν ἔμός: φιλέεσκε γάρ αἰνῶς--
- 265 τοῖος ἔων μνηστήρσιν ὀμιλήσειεν Ὀδυσσεύς:
πάντες κ' ὠκύμοροι τε γενοῖατο πικρόγαμοί τε.
ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κείται,
ἢ κεν νοστήσας ἀποτίσεται, ἦε καὶ οὐκί,
οἷσιν ἐνὶ μεγάροισι: σέ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα,
- 270 ὅππως κε μνηστήρας ἀπώσσαι ἐκ μεγάρου.
εἰ δ' ἄγε νῦν ξυνίει καὶ ἐμῶν ἐμπάζου μύθων:
αὔριον εἰς ἀγορῆν καλέσας ἦρωας Ἀχαιοὺς
μῦθον πέφραδε πᾶσι, θεοὶ δ' ἐπὶ μάρτυροι ἔστων.
μνηστήρας μὲν ἐπὶ σφέτερα σκίδνασθαι ἄνωχθι,
- 275 μητέρα δ', εἴ οἱ θυμὸς ἐφορμᾶται γαμέεσθαι,
ἄψ ἴτω ἔς μέγαρον πατρὸς μέγα δυναμένοιο:
οἱ δὲ γάμον τεύξουσι καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα
πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἔπασθαι.
σοὶ δ' αὐτῷ πικρινῶς ὑποθήσομαι, αἶ κε πίθηται:
- 280 νῆ' ἄρσας ἐρέτησιν ἐείκοσιν, ἢ τις ἀρίστη,
ἔρχου πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,
ἦν τίς τοι εἶπησι βροτῶν, ἢ ὅσσαν ἀκούσης
ἐκ Διός, ἢ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισι.
πρῶτα μὲν ἔς Πύλον ἔλθε καὶ εἶρεο Νέστορα δῖον,
- 285 κείθεν δὲ Σπάρτηνδε παρὰ ξανθὸν Μενέλαον:
ὅς γάρ δεύτατος ἦλθεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
εἰ μὲν κεν πατρὸς βίοντα καὶ νόστον ἀκούσης,
ἦ τ' ἂν τρυχόμενός περ ἐπιπλαῖος ἐνιαυτόν:
εἰ δὲ κε τεθνηῶτος ἀκούσης μηδ' ἔτ' ἔόντος,
- 290 νοστήσας δὲ ἔπειτα φίλην ἔς πατρίδα γαίαν
σημά τέ οἱ χεῦται καὶ ἐπὶ κτέρεια κτερεῖξαι
πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δοῦναι.
αὐτὰρ ἐπὶν δὴ ταῦτα τελευτήσῃς τε καὶ ἔρξης,
φράζεσθαι δὲ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν
- 295 ὅππως κε μνηστήρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι
κτείνης ἢ δόλω ἢ ἀμφαδόν: οὐδέ τί σε χρή
νηπιᾶς ὀχέειν, ἐπεὶ οὐκέτι τηλικὸς ἔσσι.
ἢ οὐκ αἰεὶς οἶον κλέος ἔλλαβε δῖος Ὀρέστης
πάντας ἐπὶ ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἔκτανε πατροφονῆα,
- 300 Αἰγίσθον δολόμητιν, ὃ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα;
καὶ σύ, φίλος, μάλα γάρ σ' ὀρώω καλὸν τε μέγαν τε,
- ἀπ' τὴν Εφύρη, ἀπὸ τοῦ Μέρμερου το γιο τον Ἴλο πίσω!
- τι πήγε κι ως εκει με γρήγορο πλεούμενο ο Οδυσσεάς,
φαρμακερά ζητώντας βότανα, για να 'χει και ν' αλείφει
τις χαλκομίτικες σαγίτες του' μα εκείνος του το αρνήστη,
τι είχε το φόβο πως οι αθάνατοι θεοί θα του θυμώναν
ὁμως ο κύρης μου του τα 'δωκεν ἀπὸ περίσσια ἀγάπη.
- Τέτοιος και τώρα εδῶ να γύριζε να σμίξει τους μνηστήρες,
πικρός ο γάμος θα τους ἐβγαίνε, γοργός ο θάνατος τους!
Ὅμως στα χέρια των αθάνατων είναι ὅλα κρεμασμένα'
μπορεῖ να 'ρθεῖ ξανά στο σπῆτι του και γδικιωμό να πάρει,
μπορεῖ να μην ἔρθει. Θα σου 'λεγα και συ να το λογιᾶσεις,
- πως θα μπορέσεις ἀπ' το σπῆτι σου να διώξεις τους μνηστήρες.
Βάλε λοιπὸν ἀφτί στα λόγια μου και καλοπρόσεξέ τα:
Τους αντρειανούς Ἀργίτες κάλεσε ταχιά σε συναγωγή,
και σε ὅλους πες τι θέλεις, βάζοντας και τους θεοὺς μαρτύρους'
και πρῶτα ἀπ' τους μνηστήρες γύρεψε στα σπῆτια τους να
φύγουν.
- Η μάνα σου ἀπ' τὴν ἄλλη, αν ἐστρεξε το γάμο πια η καρδιά της,
πίσω ας διαγείρει στου πατέρα της, που 'χει περίσσια πλοῦτη'
κι εκείνοι θα γνοιαστούν το γάμο της, θα φτιάξουν τα προικιά της
ἀριφνητα, στη θυγατέρα τους την ακριβῆ ως ταιριάζει.
Ὅσο για σε τον ἴδιον, ἀκουσε τη γνωστικιά μου ορμήνια
- Το πιο γερό καράβι κι εἴκοσι να πάρεις κουπολάτες,
να πας να μάθεις για τον κύρη σου, που τόσα χρόνια λείπει'
μήπως σου πει κανένας ἀνθρωπος για ἀκούσεις ἀπ' το Δία
λόγο τυχόν, που απλῶνει το ἀκούσμα πιο γρήγορα στον κόσμο.
Πρῶτα, στην Πύλο ως πας, το Νέστορα τον αντρειωμένο πρῶτα
- και τον ξανθὸ Μενέλαο φτάνοντας στη Σπάρτη, τι ἦρθε ἀπ' ὅλους
τους Ἀχαιοὺς τους χαλκοθώρακους στερνές ετούτος πίσω.
Αν τώρα μάθεις για τον κύρη σου πως ζει και θα διαγείρει,
υπομονέψου, κι ας παιδεύεσαι, κανένα χρόνο ἀκόμα.
Αν ὁμως μάθεις πως ἀπόθανε και πια το φως δε βλέπει,
- τότε στα χῶματα διαγέρνοντας της γης της πατρικῆς σου
μνημοῦρι να του ασκῶσεις και πολλές θυσιές, καθὼς ταιριάζει,
να του προσφέρεις, και τη μάνα σου να δῶσεις σε ἄλλον ἄντρα.
Και πια σαν κάνεις τούτα που ὀρισα και τα τελέψεις ὅλα,
στο νου και στην καρδιά σου βάλε το και καλολόγησέ το
- πως θα σκοτώσεις στο παλάτι σου τους αντρειανούς μνηστήρες,
για φανερά για ξεπλανώντας τους με δόλο' δεν ταιριάζει
να μωρουδίζεις, τι τα χρόνια σου δεν είναι δα και λίγα!
Μη δεν ἀκούς τη δόξα που 'λαβεν ο αρχοντικός Ὀρέστης;
Το δολερό φονιά του κύρη του, τον Αἰγίστο, γδικιωθη,
- που 'χε σκοτώσει τον πατέρα του, κι ἀκούστηκε στον κόσμο.
Και συ, καλέ, — θωρώ τη χάρη σου, θωρώ την ελικιά σου —

- ἄλκιμος ἔσσω, ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὐ εἴπη.
αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆα θεὸν κατελεύσομαι ἦδη
ἦδ' ἐτάρους, οἳ ποῦ με μάλ' ἀσχαλόωσι μένοντες:
- 305 σοὶ δ' αὐτῶ μελέτω, καὶ ἐμῶν ἐμπάζω μύθων.»
τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
«ξεῖν', ἦ τοι μὲν ταῦτα φίλα φρονέων ἀγορεύεις,
ὥς τε πατὴρ ᾧ παιδί, καὶ οὐ ποτε λήσομαι αὐτῶν.
ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,
- 310 ὄφρα λοεσσάμενός τε τεταρπόμενός τε φίλον κῆρ,
δῶρον ἔχων ἐπὶ νῆα κίης, χαίρων ἐνὶ θυμῷ,
τιμῆεν, μάλα καλόν, ὃ τοι κειμήλιον ἔσται
ἐξ ἐμεῦ, οἷα φίλοι ξεῖνοι ξείνοισι διδοῦσι.»
τόν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 315 «μὴ μ' ἐπι νῦν κατέρυκε, λιλαϊόμενόν περ ὁδοῖο.
δῶρον δ' ὅππῃ μοι δοῦναι φίλον ἦτορ ἀνώγη,
αὐτὶς ἀνερχομένῃ δόμεναι οἰκόνδε φέρεσθαι,
καὶ μάλα καλὸν ἐλῶν: σοὶ δ' ἄξιον ἔσται ἀμοιβῆς.»
ἦ μὲν ἄρ' ὥς εἶποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
- 320 ὄρνις δ' ὡς ἀνόπαια διέπτατο: τῷ δ' ἐνὶ θυμῷ
θῆκε μένος καὶ θάρσος, ὑπέμνησέν τέ εἰ πατρὸς
μᾶλλον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθεν. ὃ δὲ φρεσὶν ἦσι νοήσας
θάμβησεν κατὰ θυμόν: οἴσατο γὰρ θεὸν εἶναι.
αὐτίκα δὲ μνηστήρας ἐπώχτετο ἰσόθεος φῶς.
- 325 τοῖσι δ' αἰοδὸς ἄειδε περικλυτός, οἳ δὲ σιωπῇ
ἦατ' ἀκούοντες: ὃ δ' Ἀχαιῶν νόστον ἄειδε
λυγρόν, ὃν ἐκ Τροίης ἐπετείλατο Παλλὰς Ἀθήνη.
τοῦ δ' ὑπερωϊόθεν φρεσὶ σύνθετο θέσπιν αἰοιδῆν
κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια:
- 330 κλίμακα δ' ὑψηλὴν κατεβήσετο οἷο δόμοιο,
οὐκ οἶη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δῦ' ἔποντο.
ἦ δ' ὅτε δὴ μνηστήρας ἀφίκετο διὰ γυναικῶν,
στή ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
ἄντα παρεϊῶν σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα:
- 335 ἀμφίπολος δ' ἄρα οἳ κεδνὴ ἐκάτερθε παρέστη.
δακρύσασα δ' ἔπειτα προσηύδα θεῖον αἰοιδόν:
«Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτῆρια οἶδας,
ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τά τε κλείουσιν αἰοδοί:
τῶν ἔν γε σφιν ἄειδε παρήμενος, οἳ δὲ σιωπῇ
- 340 οἶνον πινόντων: ταύτης δ' ἀποπαύε' αἰοιδῆς
λυγρῆς, ἦ τέ μοι αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ
τεῖρει, ἐπεὶ με μάλιστα καθίκετο πένθος ἄλαστον.
τοῖην γὰρ κεφαλὴν ποθέω μεμνημένη αἰεὶ,
ἄνδρός, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον
Ἄργος.»
- κάμε καρδιά, που κι οι μελλούμενες γενιές να σε δοξάζουν.
Μα είναι καιρός εγώ στο γρήγορο καράβι να κατέβω
και στους συντρόφους, που ανυπόμονοι προσμένουν να γυρίσω.
- Εσύ θυμήσου την ορμήνια μου κι απός σου γνοιάζου τούτα.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Αλήθεια, ξένε, καλοπρόθετα τα λόγια σου, σαν κύρη
το γιο του που αρμηνεύει' πάντα μου θα τα κρατώ στα φρένα.
Όμως ακόμα λίγο πρόσμενε, κι ας βιάζεσαι να φύγεις'
- και σύντας πια λουστεις και τρώγοντας φραθεις, το δρόμο
παίρνεις
για το καράβι σου χαρούμενος, κρατώντας κάποιο δώρο
πανέμορφο και πολυτίμητο, δικό μου θυμητάρι,
να το φυλάς, οι φίλοι ως δίνουνε στους φίλους απ' ἀγάπη.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι εἶπε:
- «Θέλω να φύγω, πια ετοιμάστηκα, το δρόμο μη μου κόβεις!
Κι ὅποιο η καρδιά σου τώρα σ' ἐσπρωξε να μου διαλέξεις δώρο,
σα θα διαγέρνω, χάρισε μου τὸ' να 'ναι ὄμορφο μονάχα,
στο στίπῃ να το πᾶω κι ἀντίδωρο παράξιο να σου δώσω.»
Εἶπε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, κι ἐχάθη ἀπὸ μπροστά του,
- ψηλά σαν ὄρνιο φτερουγίζοντας, και στην ψυχὴ κουράγιο
κι ορμὴ του φύσηξε, τη θύμηση του κύρη του ξυπνώντας
πιο δυνατὴ ἀπὸ πρῶτα μέσα του' κι ἐκεῖνος το νογήθη
κι ἀπόμεινε χαμένος' το 'νιωσε μαθῆς θεὸς πως ἦταν.
Κι εὐτὺς ο ἰσόθεος ἀντρας κίνησε να σμίξει τους μνηστήρες.
- Κι ο τραγουδάρης ο περιλαμπρος στους ἄλλους τραγουδοῦσε,
που ἐκάθουσαν κι ἀκούγαν ἄλαλοι, το γυρισμὸ απ' την Τροία
των Αχαιῶν, πως τους τον ἔκανε πολὺ πικρὸ η Παλλὰδα.
Κι η Πηνελόπη ξάφνου, η φρόνιμη του Ἰκαρίου θυγατέρα,
στο ἀνωὶ καθὼς βρισκόταν, ἀκουσε το ἀθάνατο τραγοῦδι'
- μεμιάς την ἀψηλὴ κατέβηκε του παλατιοῦ της σκάλα,
ὄχι μονάχη' δυο ἑσπίσω της την ἀκλουθοῦσαν βάνγιες.
Και τους μνηστήρες ως ἀντίκρισε των γυναικῶν το θάμα,
σε μια κολὸνα δίπλα ἐστάθηκε της στεριάς στέγης, κι εἶχε
κρυμμένα ολόγυρα τα μάγουλα με στραφτερὴ μαντίλα'
- κι οι μπιστεμένες βάνγιες πήρανε δεξοζερβά της θέση'
κι ἐκεῖνη δακρυσμένη ἐμίλησε στο θεῖο τον τραγουδάρη:
«Πολλὰ εἶναι, Φῆμιε, τα πλανέματα που ξέρεις για τον κόσμον,
αντραγαθῆς θνητῶν κι ἀθάνατων, που γίνηκαν τραγοῦδι.
Ἐνα απ' αὐτὰ, ὅποιο θες, καθοῦμενος τραγοῦδά τους, κι ἐκεῖνοι
- να πίνουν το κρασί τους ἄλαλοι' μα το τραγοῦδι ετοῦτο
το θλιβερό παράτα! Σκίζεται κάθε φορὰ η καρδιά μου,
τι ἐμένα ἔχει χτυπήσει ἀξέχαστος καημὸς πιο πᾶνω απ' ὅλους'
δεν τον ξεχνῶ τον ἀντρειωμένο μου, που μου 'χει λείψει κι εἶναι
στο Ἄργος βαθιὰ ἀπλωμένη η δόξα του και στην Ἑλλάδα πᾶσα.»

- 345 τήν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«μήτηρ ἐμή, τί τ' ἄρα φθονέεις ἐρήφρον ἄσιδόν
τέρπειν ὄππῃ οἱ νόος ὄρνυται; οὐ νύ τ' ἄσιδοι
αἴπιοι, ἀλλὰ ποθι Ζεὺς αἴπιος, ὅς τε δίδωσιν
ἀνδράσιν ἀλφειστήσιν, ὅπως ἐθέλησιν, ἐκάστω.»
- 350 τούτῳ δ' οὐ νέμεσις Δαναῶν κακὸν οἶτον ἀείδειν:
τήν γάρ ἄσιδῶν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι,
ἢ τις ἀκούοντεςσι νεωτάτῃ ἀμφιπέληται.
σοὶ δ' ἐπιτολμάτων κραδίη καὶ θυμὸς ἀκούειν:
οὐ γὰρ Ὀδυσσεύς οἷος ἀπώλεσε νόστιμον ἦμαρ
- 355 ἐν Τροίῃ, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι φῶτες ὄλοντο.
ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι: μῦθος δ' ἄνδρεςσι μελήσει
πάσι, μάλιστα δ' ἐμοί: τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ οἴκῳ.»
- 360 ἢ μὲν θαμβήσασα πάλιν οἰκόνδε βεβήκει:
παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἔνετο θυμῷ.
ἐς δ' ὑπερῷ ἄναβάσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί
κλαίειν ἔπειτ' Ὀδυσῆα φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἦδύν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
- 365 μνηστήρες δ' ὁμάδησαν ἀνά μέγαρα σκίοεντα,
πάντες δ' ῥήρσαντο παρὰ λεχέεσσι κλιθῆναι.
τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἤρχετο μύθων:
«μητρὸς ἐμῆς μνηστήρες ὑπέρβιον ὕβριν ἔχοντες,
νῦν μὲν δαινύμενοι τερπώμεθα, μηδὲ βοητὺς
- 370 ἔστω, ἐπεὶ τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἔστιν ἄσιδοῦ
τοιοῦδ' οἷος ὄδ' ἐστί, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδῆν.
ἠῶθεν δ' ἀγορήνδε καθεζώμεσθα κίοντες
πάντες, ἴν' ὕμιν μῦθον ἀπληγέως ἀποείπω,
ἐξίναί μεγάρων: ἄλλας δ' ἀλεγύνετε δαΐτας,
- 375 ὑμὰ κτήματ' ἔδοντες, ἀμειβόμενοι κατὰ οἴκους.
εἰ δ' ὕμιν δοκέει τόδε λωϊτερον καὶ ἄμεινον
ἔμμεναι, ἀνδρὸς ἐνὸς βίοντι νήπιον ὀλέσθαι,
κείρετ': ἐγὼ δὲ θεοῦς ἐπιβώσομαι αἰὲν ἐόντας,
αἶ κέ ποθι Ζεὺς δῶσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι:
- 380 νήπινοὶ κεν ἔπειτα δόμων ἔντοσθεν ὄλοισθε.»
«ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ὁδᾶξ ἐν χεῖλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευεν.
τόν δ' αὐτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπειθεὸς υἱός:
«Τηλέμαχ', ἢ μάλα δὴ σε διδάσκουσιν θεοὶ αὐτοὶ
- 385 ὑφαγόρην τ' ἔμμεναι καὶ θαρσαλέως ἀγορεύειν:
μὴ σέ γ' ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ βασιλῆα Κρονίων
ποιήσειεν, ὃ τοι γενεῆ πατρῴων ἐσπιν.»
τόν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«Ἀντίνο', ἦ καὶ μοι νεμεσήσει ὅτι κεν εἶπω;
- Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
Τον τιμημένο τραγουδάρη μας για δεν αφήνεις, μάνα,
να μας ευφραίνει με ό,τι του 'ρχεται στο νου; Οι τραγουδιστάδες
τι φταιν; ο Δίας μονάχα, θα 'λεγα, μας φταίει, που στον καθέναν
απ' τους θνητούς τους δουλευτάρηδες ό,τι του δόξει δίνει.
- Γιατί με τούτον να τα βάζουμε, των Δαναῶν αν ψάλλει
τη μαύρη μοίρα; Ο κόσμος πιότερο δοξάζει απ' τα τραγούδια
εκείνο πάντα, που ως ακούγεται, καινούργιο δείχνει να 'ναι.
Υπομονέψου τώρα κι άκου το, κι ας σφίγγεται η καρδιά σου'
μόνο ο Οδυσσεάς δεν είναι που 'χασε του γυρισμού τη μέρα
- στην Τροία κει κάτω' κι άλλοι εχάθηκαν, πολλοί κι αντριγωμένοι.
Μα εσύ στην κάμαρα σου πήγαινε και τις δουλειές σου κοίτα,
τον αργαλειό, τη ρόκα, πρόσταζε κι οι βάνιες να δουλεύουν
τα πολλά λόγια δεν ταιριάζουνε παρά στους άντρες μόνο,
κι απ' όλους πιο σε μένα' κύβερνος εγώ είμαι του σπιτιού μου!»
- Εκείνη εσάσπισε, και βάζοντας τα μυαλωμένα λόγια
του γιου της στην καρδιά ξεκίνησε στην κάμαρα της πίσω'
κι όπως ανέβη με τις βάνιες της στο ανώι, για να πλαγιάσει,
τον Οδυσσεά θυμήθη κι έκλαιγε, τον άντρα της, ωσόπου
της έχυσε η Αθηνά η γλαυκόματη γλυκό στα μάτια γύπνο.
- Κι ασκώσαν οι μνηστήρες τάραχο στον ισκιερό αντρωνίτη,
κι ευχόνταν δυνατά ο καθένας τους να κοιμηθεί μαζί της'
κι άνοιξε πρώτος ο Τηλέμαχος ο γνωστικός το λόγο:
«Της μάνας μου μνηστήρες πέρφανοι, περίσσια αδικοπράχτες,
τώρα ας χαρούμε το τραπέζι μας, κι η χλαολή να πάψει.
- Αλήθεια, είναι όμορφο να κάθεται ν' ακούς τον τραγουδάρη,
φωνή ως θεού σαν έχει μάλιστα, καθώς ετούτος τώρα.
Μα μόλις πάρουν τα χαράματα, στη σύναξη να πάμε
όλοι, ξεκάθαρα τη γνώμη μου να σας τη φανερώσω —
να πάρτε δρόμο απ' το παλάτι μου! Γνωσιαστείτε γι' άλλες τάβλες,
- και συναλλάζοντας τα σπίατα σας από το βιος σας τρώτε!
Ξον πιο συφερτικό αν το κρίνετε πως είναι και πιο δίκιο
το βιος ν' αφανιστεί αξεπλέρωτο μονάχα ενός ανθρώπου.
Χαλάτε το! Μα τους αθάνατους θεούς εγώ θα κράξω,
αν δώσει ο Δίας να πάρω εγδίκηση για τις δουλειές ετούτες,
- να βρείτε μέσα εδώ το θάνατο χωρίς ξεπλερωμή μου.»
Αυτά είπε, κι όλοι τους εδάγκασαν τα χείλια σαστισμένοι
απ' το κουράγιο του Τηλέμαχου, που μίλησε έτσι αντρικεα.
Κι ο γιος του Ευπειθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι απηλογήθη κι είπε:
«Τηλέμαχε, οι θεοί θα σ' έμαθαν το δίχως άλλο ατοί τους
- να μας μιλάς με τόση ξέπαρση και με κουράγιο τόσο!
μονάχα ο Δίας στη θαλασσόζωση να μη μας δώσει Ιθάκη,
κι ας το 'χεις γονικό απ' τον κύρη σου, να γίνεις βασιλιάς μας!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Αντίνοε, κάτι τώρα αν σου 'λεγα, θα τα 'βαζες μαζί μου;

- 390 και κεν τοῦτ' ἐθέλοισι Διὸς γε διδόντος ἀρέσθαι.
ἦ φῆς τοῦτο κάκιστον ἐν ἀνθρώποισι τετύχθαι;
οὐ μὲν γάρ τι κακὸν βασιλευμένῃ: αἰψά τέ οἱ δῶ
ἀφνειὸν πέλεται καὶ τιμηέστερος αὐτός.
ἀλλ' ἦ τοι βασιλῆες Ἀχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι
- 395 πολλοὶ ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, νέοι ἠδὲ παλαιοί,
τῶν κέν τις τόδ' ἔχρησιν, ἐπεὶ θάνε διὸς Ὀδυσσεύς:
αὐτὰρ ἐγὼν οἴκιοιο ἄναξ ἔσομ' ἡμετέροιο
καὶ δμῶν, οὓς μοι ληίσσατο διὸς Ὀδυσσεύς.»
τὸν δ' αὐτ' Εὐρύμαχος Πολύβου πᾶσι ἀντίον ἠῦδα:
- 400 «Τηλέμαχ', ἦ τοι ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κείται,
ὅς τις ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ βασιλεύσει Ἀχαιῶν:
κτῆματα δ' αὐτὸς ἔχοις καὶ δώμασιν οἴσιν ἀνάσσοις.
μὴ γάρ ὁ γ' ἔλθοι ἀνὴρ ὅς τις σ' ἀέκοντα βίηφιν
κτῆματ' ἀπορραΐσει, Ἰθάκης ἔτι ναιετωύσης.
- 405 ἀλλ' ἐθέλω σε, φέριστε, περὶ ξεινοιο ἐρέσθαι,
ὄππότεν οὗτος ἀνὴρ, ποίης δ' ἐξ εὐχεται εἶναι
γαίης, ποῦ δέ νύ οἱ γενεή καὶ πατρὶς ἄρουρα.
ἠέ τιν' ἀγγελίην πατρὸς φέρεῖ ἐρχομένοιο,
ἦ ἔδον αὐτοῦ χρεῖος ἐελδόμενος τόδ' ἰκάνει;
- 410 οἶον ἀνάϊζας ἄφαρ οἴχεται, οὐδ' ὑπέμεινε
γνώμεναι: οὐ μὲν γάρ τι κακῶς εἰς ὦπα ἐώκει.»
τὸν δ' αὐτ' Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
«Εὐρύμαχ', ἦ τοι νόστος ἀπώλετο πατρὸς ἐμοῖο:
οὐτ' οὖν ἀγγελίῃ ἔτι πειθομαι, εἴ ποθεν ἔλθοι,
- 415 οὔτε θεοπροπίης ἐμπάζομαι, ἦν τινα μήτηρ
ἔς μέγαρον καλέσασα θεοπρόπον ἐξερέηται.
ξείνος δ' οὗτος ἐμὸς πατρώιος ἐκ Τάφου ἐστίν,
Μέντης δ' Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὐχεται εἶναι
υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσει.»
- 420 ὡς φάτο Τηλέμαχος, φρεσὶ δ' ἀθανάτην θεὸν ἐγνων.
οἱ δ' εἰς ὄρησιν τε καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδὴν
τρεψάμενοι τέρποντο, μένον δ' ἐπὶ ἔσπερον ἔλθειν.
τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἔσπερος ἦλθε:
δὴ τότε κακκείοντες ἔβαν οἰκόνδε ἕκαστος.
- 425 Τηλέμαχος δ', ὄθι οἱ θάλαμος περικαλλέος αὐλῆς
ὑψηλὸς δέδμητο περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
ἐνθ' ἔβη εἰς εὐνὴν πολλὰ φρεσὶ μερμηρίζων.
τῶ δ' ἄρ' ἄμ' αἰθόμενας δαΐδας φέρε κεδνὰ ἰδυῖα
Εὐρύκλει', Ἰώπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο,
- 430 τὴν ποτε Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἐοῖσιν
πρωθήβην ἔτ' εὐόσαν, ἑικοσάβοια δ' ἔδωκεν,
ἴσα δὲ μιν κεδνῇ ἀλόχῳ τίεν ἐν μεγάροισιν,
εὐνῇ δ' οὐ ποτ' ἔμικτο, χόλον δ' ἀλέεινε γυναικός:
- Ο Δίας ἀν το 'δινε, θα μου ἄρεσε νὰ γίνω βασιλιάς σας!
Θαρρεῖς πῶς εἶναι το χειρότερο που βρίσκεται στον κόσμο;
Νὰ ρηγαδεύεις δε μου φαίνεται κακό γοργὰ γεμίζει
το σπίτι ἀπὸ καλὰ καὶ γίνεσαι καὶ συ πιο τιμημένος.
Ὡστόσο ἐδῶ στη θαλασσόζωστην Ἰθάκῃ μέσα κι ἄλλοι
βασιλαρχόντοι Ἀργίτες βρίσκονται πολλοί, καὶ νιοὶ καὶ γέροι"
μια κι ο Ὀδυσσεύς ἐχάθη, κάποιος τους το βασιλικὶ ἀς πάρει.
Ὅμως στο σπίτι καὶ στους σκλάβους μας, που κούρσεψε ο
Ὀδυσσεύς
ο ἀρχοντικός για μένα, κύβερνος ἐγὼ θα μείνω μόνο!»
Κι ο Εὐρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Τοῦτα θεῶν βουλή, Τηλέμαχε, τα κυβερνά, ποῖος θα 'ναι
ο Ἀργίτης που στη θαλασσόζωστη θα ρηγαδέψῃ Ἰθάκῃ.
Μα ἐσύ το σπίτι σου κυβέρνα το, καὶ κράτα καὶ το βίος σου'
ὅσον καιρὸν ἡ Ἰθάκῃ ἀκούγεται στον κόσμο πῶς ὑπάρχει,
νὰ μὴ βρεθεῖ κανεὶς τα πλοῦτή σου ν' ἀρπάξῃ ἀθέλγητα σου.
Μα για τον ξένο σου, ἀρχοντόγεννε, νὰ σε ρωτήσω θέλω:
ποῖος εἶναι; πούθε; ἀπὸ ποια πέτεται πῶς ἦρθε χώρα τάχα;
Ἡ γῆς ἡ πατρικὴ κι ἡ φύτρα του που βρίσκονται στον κόσμο;
Τάχα μὴ σου 'φερε το μήνυμα πῶς ἐρχεται ο γονιός σου,
για καὶ στα μέρη αὐτὰ τον ἐσπρωξε δικιά του ἀνάγκη μόνο;
Πῶς ξαφνικὰ πετάχτη κι ἐφυγε, χωρὶς νὰ περιμένει
νὰ γνωριστοῦμε! Καὶ δὲν ἐμοιάζε στην ὄψη πιποτένιος!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:
«Ξέρε το, Εὐρύμαχε, ο πατέρας μου ξοπίσω δε γυρίζει!
Κι ἀν ἐρθεῖ κάπουθε ἕνα μήνυμα, πια ἐγὼ δὲν το πιστεύω'
κι οὔτε με νιάζουν τα μαντέματα, σα θα φωνάζῃ κάποιον
στο σπίτι μαντολόγο ἡ μάνα μου, τι ἀπόγινε νὰ μάθει.
Μα τοῦτον φίλο ἀπὸ τον κύρη μου τον ἔχω, ἀπὸ την Τάφο"
Μέντη τον λεν, του Ἀγχιάλου πέτεται του ἀδειλιαστου πῶς εἶναι
υγιός, καὶ μες στους καραβόχαρους Ταφιώτες ρηγαδεύει.»
Εἶπε, μα ἐντὸς του την ἀθάνατη θεὰ εἶχε νιώσει που 'ρθε.
Κι ἐκεῖνο στο χορὸ το γύρισαν καὶ στο γλυκὸ τραγοῦδι,
καὶ περιμέναν ξεφαντώνοντας το βράδου, πότε θα 'ρθει.
Καὶ σύντας πια το βράδου σύσκοτο στους χαροκόπους ἦρθε,
για το δικὸ του σπίτι κίνησε καθένας νὰ πλαγιάσει.
Εἶχε ο Τηλέμαχος μια κάμαρα ψηλὴ, για νὰ κοιμάται,
μες στην αὐλὴ τους την τρισκάλλινη, σε ξέφαντο χπισμένη'
κει πέρα τράβηξε, στα φρένα του πολλὰ στριφογυρνώντας.
Κι ἡ Εὐρύκλεια, που 'χε τον Πεισήνορα παπού, τον Ὡπα κύρη,
ἐγνοια γεμάτη τον ἀκλούθηξε με τα δαδιά στα χέρια'
ἀγοραστή ο Λαέρτης κάποτε την εἶχε, ἀπὸ το βίος του
εἴκοσι βόδια ἀκέρια δίνοντας, μικρὴ κοπέλα ὡς ἦταν,
καὶ την τιμοῦσε ὅσο το ταίρι του το γνωστικὸ στο σπίτι,
μα δὲν την πλάγιαζε, ἡ γυναῖκα του μὴν τύχει καὶ θυμώσει.

ἢ οἱ ἄμ' αἰθομένας δαΐδας φέρε, καί ἐ μάλιστα
 435 δμῶάν φιλέεσκε, καί ἔτρεφε τυτθὸν ἔοντα.
 ὤϊξεν δὲ θύρας θαλάμου πύκα ποιητοῖο,
 ἔζετο δ' ἐν λέκτρῳ, μαλακὸν δ' ἔκδυε χιτῶνα·
 καὶ τὸν μὲν γραίης πυκιμηδέος ἔμβαλε χερσίν.
 ἢ μὲν τὸν πτύξασα καὶ ἀσκήσασα χιτῶνα,
 440 πασσάλῳ ἀγκρεμάσασα παρὰ τρητοῖσι λέχεσσι
 βῆ ῥ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο, θύρην δ' ἐπέρυσσε κορώνη
 ἀργυρέη, ἐπὶ δὲ κληῖδ' ἐτάνυσσεν ἰμάντι.
 ἐνθ' ὃ γε παννύχιος, κεκαλυμμένος οἶδός ἄώτῳ,
 βούλευε φρεσίν ἦσιν ὁδὸν τὴν πέφραδ' Ἀθήνη.

Και τώρα αὐτὴ δαδιά στα χέρια της κρατοῦσε, τι ὡς τον εἶχε
 μικραναστήσει, ἀπ' ὄλες πιότερο τις δούλες τον ἀγάπα.
 Κι ἀνοῖξε αὐτὸς της στεριάς κάμαρας τὴ θύρα, καὶ σπὴν κλίνη
 πῆγε καὶ κάθισε, κι ὡς γδύθηκε, τὸ μαλακὸ χιτῶνα
 σπὴς μυαλωμένης της γερόντισσας τον ἔβαλε τα χέρια.
 Κι αὐτὴ τον δῖπλωσε, τον ἰσιωσε καλά καὶ στο παλούκι
 πάνω ἀπ' τὴν κλίνη του τον κρέμασε τὴν καλοτρυπημένη.
 Ἐπειτα βγήκε ἀπὸ τὴν κάμαρα καὶ τράβηξε τὴν πόρτα
 με τὸ ἀργυρὸ κρικέλι κι ἔσυρε με τὸ λουρί τὸ σύρτη.
 Κι ἐκεῖνος κάτω ἀπὸ τὸ σκέπασμα τὸ φλοκωτὸ οληνύχτα
 τὸ δρόμο που ἡ θεὰ του ἀρμήνεψε στα φρένα ἐμελετοῦσε.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -β-

- 2- ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
ῶρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνήφιν Ὀδυσσεύος φίλος υἱός
εἵματα ἐσσάμενος, περὶ δὲ ξίφος ὄξυ θέτ' ὦμω,
ποσσί δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλά πέδιλα,
- 5 Ἀ βῆ δ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο θεῶ ἑναλίγκιος ἄντην.
αἶψα δὲ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε
κηρύσσειν ἀγορήνδε κάρη κομώντας Ἀχαιοὺς.
οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ἠγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
- 10 βῆ ῥ' ἴμεν εἰς ἀγορήν, παλάμη δ' ἔχε χάλκεον ἔγχος,
οὐκ οἶος, ἅμα τῶ γε δῶμα κύνες ἄργοι ἔποντο.
θεσπεσίην δ' ἄρα τῶ γε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη.
τὸν δ' ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θευῆντο:
ἔζετο δ' ἐν πατρὸς θύκῳ, εἶξαν δὲ γέροντες.
- 15 τοῖσι δ' ἔπειθ' ἦρωσ Αἰγύπτιος ἤρχ' ἀγορεύειν,
ὅς δὴ γῆραι κυφὸς ἔην καὶ μυρία ἦδη.
καὶ γὰρ τοῦ φίλος υἱὸς ἄμ' ἀντιθέω Ὀδυσῆι
Ἴλιον εἰς εὐπύλων ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν,
Ἄντιφος αἰχμητῆς: τὸν δ' ἄγριος ἔκτανε Κύκλωψ
- 20 ἐν σπηῇ γλαφυρῶ, πύματον δ' ὠπλίσσατο δόρπον.
τρεις δὲ οἱ ἄλλοι ἔσαν, καὶ ὁ μὲν μνηστήρσιν ὀμίλει,
Εὐρύνομος, δύο δ' αἰὲν ἔχον πατρώια ἔργα.
ἀλλ' οὐδ' ὡς τοῦ λήθεται ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων.
τοῦ ὃ γε δάκρυ χέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:
- 25 «κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακῆσιοι, ὅτι κεν εἶπω:
οὔτε ποθ' ἠμετέρη ἀγορὴ γένητ' οὔτε θόωκος
ἔξ οὗ Ὀδυσσεὺς διὸς ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσί.
νῦν δὲ τίς ὦδ' ἠγείρει; τίνα χρεῖω τόσον ἴκει
ἢ ἐ νέων ἀνδρῶν ἢ οἱ προγενέστεροί εἰσιν;
- 30 ἢ ἐ τιν' ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυεν ἐρχομένοιο,
ἢν χ' ἡμῖν σάφα εἶποι, ὅτε πρότερός γε πύθοιο;
ἢ ἐ τι δῆμιον ἄλλο πιφαύσκειται ἢδ' ἀγορεύει;
ἔσθλός μοι δοκεῖ εἶναι, ὀνήμενος. εἶθε οἱ αὐτῶ
Ζεὺς ἀγαθὸν τελέσειεν, ὅτι φρεσὶν ἦσι μενοινᾶ.»
- 35 ἦώς φάτο, χαίρει δὲ φήμη Ὀδυσσεύος φίλος υἱός,
οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν ἦστο, μενοίνησεν δ' ἀγορεύειν,
στη δὲ μέση ἀγορῆ: σκῆπτρον δὲ οἱ ἔμβαλε χεῖρι
κῆρυξ Πεισήνωρ πεπνυμένα μήδεα εἰδῶς.
- Κι ἡ Αυγὴ σα φάνη ἡ πουρνογέννητη καὶ ροδοδαχτυλάτη,
ἀπὸ τὴν κλίνη ο γιος πετάχτηκε καὶ ντύθη του Ὀδυσσεά'
μετὰ απ' τους ὦμους γύρω εκρέμασε το κοφτερό σπαθί του
καὶ πέρασε πανώρια σάνταλα στ' αστραφετρά του πόδια,
- κι ἔτσι κινούσε ἀπὸ τὴν κάμαρα, θεὸς θαρρεῖς στὴν ὄψη.
Βγαίνοντας ὄξω τους βροντόφωνους γοργὰ προστάζει κράχτες
σε συντυχιά τους μακρομάλληδες Ἀργίτες νὰ καλέσουν.
Κι ὡς φώναζαν αὐτοί, μαζώχτηκε τὸ πλῆθος με βιασύνη.
Κι ἀφοῦ οἱ θιακοὶ μονοσυνάχτηκαν κι ὅλοι μαζὶ βρέθηκαν,
- κινάει κι αὐτὸς στὴ μάζωξη, χαλκὸ φουντώνοντας κοντάρη,
ὄχι μονάχος' δυο γοργόποδα σκυλιά τὸν ἀκλουθοῦσαν
κι ὡς ἡ Ἀθηνά με χάρη ἀθάνατη τὸν περεχούσε ἀκέραιο,
ὁ κόσμος γύρω τὸν καμάρωνε, καθὼς περνούσε ὀμπρός του,
κι ὅλοι οἱ γερόντοι του ἀναμέριζαν, στὸ πατρικὸ νὰ κάτσει
- θρονί' κι ὁ Αἰγύπτιος ὁ πολέμαρχος, πὺ ἤξερε μύρια ὁ νους του
κι εἶχε σκεβρώσει απ' τὰ γεράματα, τὸ λόγο ἐκίνα πρῶτος.
Με τοῦ Ὀδυσσεά του ἰσόθεου τ' ἄρμενα τὰ βαθουλά ἑνας γιος του
εἶχε διαβεί στὴν καλοφόραδὴ τὴν Τροία πρὶν τόσα χρόνια,
τρανὲς κοντοφομάχος, ὁ Ἀντιφος' μα ὁ Κύκλωπας τὸν εἶχε
- σκοτώσει στὴ σπηλιά του ὁ ἀνήμερος γιὰ τὸ στερνὸ του δειπνο.
Τρεῖς εἶχε γιους ἀκόμα' πῆγαινε με τοὺς μνηστήρες ὁ ἑνας,
ὁ Εὐρύνομος, κι οἱ δυο τὰ χτήματα τὰ πατρικὰ ἀφεντεύαν.
Μα ἐκεῖνον δὲν τὸν ξέχναε κι ἅπαυτα χτυπιόταν καὶ θρηνούσε.
Γι' αὐτὸν καὶ τῶρα δάκρυα χύνοντας μιλούσε ἀναμεσό τους:
- «Βάλετε ἀφτί, Θιακοί, στὰ λόγια μου κι ὅ,τι σας πῶ γρικάτε'
βουλή οὔτε μιὰ φορὰ δὲν χάναμε καὶ σῦναξη ἀπὸ τότε
πὺ οἱ ἰσόθεος Ὀδυσσεάας εἰσεψε στὰ βαθουλά καράβια.
Μα τῶρα ποῖος ἐδῶ μας σῦναξε; ποῖόν βρήκε ἀνάγκη τόση;
Να 'ναι ἀντρας τάχα ἀπὸ τοὺς νιοῦτσικους γιὰ ἀπὸ τοὺς πιο
γερόντους;
- Τάχα μὴν του 'ρθε ξάφνου μῆνυμα πῶς διαγυρνᾶ ὁ στρατὸς μας,
κι ὡς τὸ 'μαθε ἀπὸ μας πρῶύτερα, νὰ μας τὸ πει γυρεύει;
Μη γι' ἄλλο κάτι, τὴν κοινότη μας πὺ ἀγγίζει, θὰ μιλήσει;
Μα ἄρχοντας θὰ 'ναι λέω — καλότυχος! Μακάρι ὁ Δίας νὰ δώσει
νὰ του 'βγεῖ σε καλὸ τὸ πὺ 'βαλε καὶ μελετάει στὰ φρένα!»
- Εἶπε, καὶ χάρηκε ὁ Τηλέμαχος γιὰ τὸν καλὸ τὸ λόγῳ,
καὶ πια δὲν κάθουνταν, τὸν ἔπιασε νὰ τοὺς μιλήσει πόθος'
στὴς μάζωξης τὴ μέση ἐστάθηκε, κι ὡς τοῦ 'βαλε στὸ χέρι
ραβδί ὁ διαλάλης ὁ Πεισήνωρας ὁ πολυμυαλωμένος,
πὺ πρῶτα γύρισε στὸ γέροντα καὶ τέτοια λόγια του 'πε:

- 40 ὤπρῳτον ἔπειτα γέροντα καθαπτόμενος προσέειπεν:
«ὦ γέρον, οὐχ ἑκάς οὗτος ἀνὴρ, τάχα δ' εἴσαε αὐτός,
ὅς λαὸν ἤγειρα: μάλιστα δέ μ' ἄλγος ἰκάνει.
οὔτε τιν' ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυον ἐρχομένοιο,
ἦν χ' ὑμῖν σάφα εἶπω, ὅτε πρότερός γε πυθοίμην,
οὔτε τι δήμιον ἄλλο πιφαύσκομαι οὐδ' ἀγορεύω,
- 45 ἀλλ' ἐμόν αὐτοῦ χρεῖος, ὃ μοι κακὰ ἔμπεσεν οἴκῳ
δοιά: τὸ μὲν πατέρ' ἐσθλὸν ἀπώλεσα, ὅς ποτ' ἐν ὑμῖν
τοῖσδεσιν βασίλευε, πατήρ δ' ὡς ἦπιος ἦεν:
νῦν δ' αὐτὸν καὶ πολὺ μείζον, ὃ δὴ τάχα οἶκον ἅπαντα
πάγχυ διαρραῖσει, βίον δ' ἀπὸ πάμπαν ὀλέσσει.
- 50 μητέρι μοι μνηστήρες ἐπέχραον οὐκ ἐθελούσῃ,
τῶν ἀνδρῶν φίλοι υἱές, οἳ ἐνθάδε γ' εἰσὶν ἄριστοι,
οἳ πατρὸς μὲν ἐς οἶκον ἀπερρίγασιν νέεσθαι
Ἰκαρίου, ὡς κ' αὐτὸς ἐεδνώσασατο θυγάτρα,
δοίῃ δ' ὧ κ' ἐθέλοι καὶ οἱ κεχαρισμένους ἔλθοι:
- 55 οἱ δ' εἰς ἡμέτερον πωλεύμενοι ἤματα πάντα,
βοῦς ἱερεύοντες καὶ οἰς καὶ πίνοντας αἴγας
εἰλαπινάζουσιν πίνουσί τε αἶθοπα οἶνον
μασιδίως: τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται. οὐ γὰρ ἔπ' ἀνὴρ,
οἷος Ὀδυσσεύς ἔσκεν, ἀρῆν ἀπὸ οἴκου ἀμύναι.
- 60 ἡμεῖς δ' οὐ νύ τι τοῖοι ἀμυνέμεν: ἢ καὶ ἔπειτα
λευγαλέοι τ' ἐσόμεσθα καὶ οὐ δεδαηκότες ἀλκῆν.
ἦ τ' ἂν ἀμυναίμην, εἴ μοι δύναιμι γε παρειῇ.
οὐ γὰρ ἔτ' ἀνσχετὰ ἔργα τετεύχεται, οὐδ' ἔτι καλῶς
οἴκος ἐμὸς διόλωλε. νεμεσσήθητε καὶ αὐτοί,
- 65 ἄλλους τ' αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους,
οἳ περιναιετάουσι: θεῶν δ' ὑποδείσατε μῆνιν,
μὴ τι μεταστρέψωσιν ἀγασσάμενοι κακὰ ἔργα.
λίσσομαι ἡμὲν Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἠδὲ Θέμιστος,
ἢ τ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμὲν λύει ἠδὲ καθίζει:
- 70 σχέσθε, φίλοι, καὶ μ' οἶον ἐάσατε πένθει λυγρῷ
τεῖρεσθ', εἰ μὴ πού τι πατήρ ἐμὸς ἐσθλὸς Ὀδυσσεύς
δυσμενέων κάκ' ἔρεξεν ἐυκνήμιδας Ἀχαιοῦς,
τῶν μ' ἀποτινύμενοι κακὰ ῥέζετε δυσμενέοντες,
τούτους ὀτρύνοντες. ἐμοὶ δὲ κε κέρδιον εἶη
- 75 ὑμέας ἐσθέμεναι κειμήλιά τε πρόβασίν τε.
εἴ χ' ὑμεῖς γε φάγοιτε, τάχ' ἂν ποτε καὶ τίσις εἶη:
τόφρα γὰρ ἂν κατὰ ἄστῳ ποτιπυτσοσίμεθα μύθῳ
χρήματ' ἀπαιτίζοντες, ἕως κ' ἀπὸ πάντα δοθείη:
νῦν δὲ μοι ἀπρήκτους ὀδύνας ἐμβάλλετε θυμῷ.»
- 80 ὡς φάτο χωόμενος, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ
δάκρυ' ἀναπρήσας: οἶκος δ' ἔλε λαὸν ἅπαντα.
ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀκῆν ἔσαν, οὐδὲ τις ἔτλη
Τηλέμαχον μύθοισιν ἀμείψασθαι χαλεποῖσιν:
- «εν εἶναι ἀλάργα! Ἀμέσως, γέροντα, τον που ζητάς θα μάθεις'
εγώ εἶμαι το λαό που σύναξα, βαρὺς καημὸς με ζώνει.
Ὅχι, δε μου 'ρθε ξάφνου μῆνυμα πως διαγυρνά ο στρατός μας,
κι ως το 'μαθα ἀπὸ σας πρωτύτερα, να σας το πω γυρεύω'
μῆτε και γι' ἄλλο, την κοινότη μας που αγγίζει, θα μιλήσω.
- Εγώ ἔχω ἀνάγκη, που μου πλάκωσαν οι συφορές στο σπίτι
διπλές' ἢ μια εἶναι που τον κύρη μου τον αντρειανὸ ἔχω χάσει,
που ἐδῶ σας κυβερνοῦσε κάποτε κι ἦταν γλυκὸς σαν κύρης.
Μα τώρα μου 'ρθε μια τρανότερη πολὺ, να μου ρημάξει
το σπίτι ολάκερο κι ολότελα το βιος μου ν' αφανίσει.
- Ἐχουν μαθῆς ριχτεί στη μάνα μου μνηστήρες ἄθελα της
οι γιοι γονίων, που ἐδῶ στον τόπο μας οι πιο τρανοὶ λογιούνται.
Ὡστόσο τρέμουν στου πατέρα της το αρχοντικὸ να πᾶνε,
στου Ἰκαρίου, αὐτὸς στη θυγατέρα του προικιά πολλὰ να δώσει
αντρεύοντας τη με ὅποιοι βούλεται κι ἀρέσει και στην ἴδια.
- Κάλλιο 'χουν να περνοῦν τις μέρες τους στο σπίτι το δικὸ μας
τ' αρνιά μας σφάζοντας, τα βόδια 'μας και τις παχιές μας γίδες,
χαροκοπώντας, το φλογόμαυρο ξοδιάζοντας κρασί μας,
ἀνέγνοιοι' κι ὅλα ἐδῶ ασωτεοῦνται, κι ἀντρας κανεὶς δεν εἶναι,
ως ο Ὀδυσσεάς, ἀπὸ το σπίτι μας το χαλασμό να διώξει.
- Εμεῖς και πως ν' αντιπαλέψουμε, που ἀμέσως θα φάνουμε
του λυπημοῦ, μαζί κι ἀκάτεχοι στην τέχνη του πολέμου;
Δύναμη αν εἶχα, θα δοκίμαζα να βγω ν' αντιπαλέψω,
τι εἶναι οι δουλειές αὐτές ἀβάσταχτες, και ντροπιασμένα σβῆνει
το αρχοντικὸ μας. Ὅμως θα 'πρεπε και σεις ν' ἀγαναχτεῖτε
- και τους γειτόνους σας να ντρέπεστε, που ζουν ολόγυρα σας'
κι ἀκόμα των θεῶν την ὄργητα να τρέμετε;, μην τύχει
για σας κι ἀλλάξουν γνώμη, ἀπὸ θυμὸ για τις δουλειές ετούτες.
Στου Ὀλύμπιου Δία, σης Θέμης τ' ὄνομα, που το λαὸ μαζώνει
και πάλι τον σκολνα ἀπ' τη σύναξη, στα πόδια σας προσπέφτω,
- μονάχο, φίλοι, παρατάτε με να λιώνω στον καημὸ μου!
Ξον αν ο κύρης μου ο αρχοντόγεννος τους αντρειανούς Ἀργίτες
οχτρεύτη και κακὰ τους ἔκανε χρόνια παλιά, και τώρα
και σεις ἀπ' ὄχρητα μου κάνετε κακὸ με τη σειρά σας,
σ' αὐτοὺς ἐδῶ κουράγιο δίνοντας. Θα προτιμούσα ωστόσο
- ὄλοι οι Θιακοὶ και τα κοπάδια μου να τρώτε και το βιος μου'
μια μέρα, εσεῖς αν μου τα τρώγατε, κι η πλερωμὴ θα 'ρχόταν
στο κάστρο μέσα ολούθε θα 'τρεχα το βιος ζητώντας πίσω
με παρακάλια, ωσόπου κάποτε να τα γυρίσετε ὅλα.
Μα τώρα πόνους ἀνημπόρετους μου ἀνάβετε στα στήθη!»
- Αὐτὰ εἶπε με θυμὸ, κι ως πέταξε στο χῶμα το ραβδί του
και ξέσπασε σε θρήνους, το λαὸ τον πήρην η συμπόνια.
Οι ἄλλοι βουβοὶ ἀπόμεναν ὄλοι τους και δεν το ἀποδυνάστη
κανεὶς με λόγια στον Τηλέμαχο πικρά ν' ἀντιμιλήσει'

- Ἀντίνοος δέ μιν οἷος ἀμειβόμενος προσέειπε:
- 85 «Τηλέμαχ' ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον ἔειπες ἡμέας αἰσχύνων: ἐθέλοις δέ κε μῶμον ἀνάψαι. σοὶ δ' οὐ τι μνηστήρες Ἀχαιῶν αἰτιοὶ εἰσιν, ἀλλὰ φίλη μήτηρ, ἣ τοι πέρι κέρδεα οἶδεν. ἦδη γάρ τρίτον ἔστιν ἔτος, τάχα δ' εἶσι τέταρτον,
- 90 ἔξ οὐ ἀτέμβει θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν. πάντας μὲν ῥ' ἔλπει καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἐκάστω ἀγγελίας προΐεισα, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ. ἣ δὲ δόλον τόνδ' ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε: στησαμένη μέγαν ἰσθὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὕφαινε,
- 95 λεπτόν καὶ περίμετρον: ἄφαρ δ' ἡμῖν μετέειπε: «'κούροι ἐμοὶ μνηστήρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς, μίμνεν' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰς ὃ κε φάρος ἐκτελέσω, μὴ μοι μεταμῦνια νήματ' ὀληται, Λαέρτη ἦρωι ταφήιον, εἰς ὅτε κέν μιν
- 100 μοῖρ' ὀλοή καθέλθῃσι ταηλεγέος θανάτοιο, μὴ τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ. αἶ κεν ἄτερ σπειροῦ κείται πολλὰ κτεατίσασας'. «ὡς ἔφαθ', ἡμῖν δ' αὐτ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνων. ἔνθα καὶ ἡματιή μὲν ὕφαινεσκεν μέγαν ἰσθόν,
- 105 νύκτας δ' ἀλλύεσκεν, ἐπεὶ δαΐδας παραθεῖτο. ὡς τρίτες μὲν ἔληθε δόλω καὶ ἐπειθεν Ἀχαιοῦς: ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπήλυθον ὦραι, καὶ τότε δὴ τις ἔειπε γυναικῶν, ἣ σάφα ἦδη, καὶ τήν γ' ἀλλύουσεν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἰσθόν.
- 110 ὡς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ' ὑπ' ἀνάγκης: σοὶ δ' ὦδε μνηστήρες ὑποκρίνονται, ἴν' εἰδῆς αὐτὸς σῶ θυμῷ, εἰδῶσι δὲ πάντες Ἀχαιοί: μητέρα σὴν ἀπόπεμψον, ἀνωχθὶ δὲ μιν γαμέεσθαί τῷ ὅτεψέ τε πατὴρ κέλεται καὶ ἀνδάνει αὐτῆ.
- 115 εἰ δ' ἔτ' ἀνήσει γε πολὺν χρόνον υἴας Ἀχαιῶν, τὰ φρονέουσ' ἀνά θυμὸν, ὃ οἱ πέρι δῶκεν Ἀθήνη ἔργα τ' ἐπίστασθαί περικαλλέα καὶ φρένας ἐσθλὰς κέρδεά θ', οἷ' οὐ πῶ τιν' ἀκούομεν οὐδὲ παλαιῶν, τῶν αἰ πάρος ἦσαν εὐπλοκαμίδες Ἀχαιαί,
- 120 Τυρῶ τ' Ἀλκμήνη τε εὐσεφέφανός τε Μυκῆνη: τῶν οὐ τις ὁμοῖα νοήματα Πηνελόπειη ἦδη: ἀτὰρ μὲν τοῦτό γ' ἐναΐσιμον οὐκ ἐνόησε. τόφρα γὰρ οὖν βίσιον τε τεὸν καὶ κτήματ' ἔδονται, ὄφρα κε κείνη τοῦτον ἔχη νόον, ὃν τινὰ οἱ νῦν
- 125 ἐν στήθεσσι πιθεῖσι θεοί. μέγα μὲν κλέος αὐτῆ ποιεῖτ', αὐτὰρ σοὶ γε ποθὴν πολέος βιότοιο. ἡμεῖς δ' οὐτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν οὔτε πη ἄλλη,
- ο Ἀντίνοος μοναχὰ ἀντιμίλησε καὶ τέτοια του ἀποκρίθη:
- «Τηλέμαχε γλωσσά κι ἀπόκοτε, τι λόγια αὐτὰ που κρένεις; να μας ντροπιάσεις θες κι ἀπάνω μας να ρίξεις κατηγορία; Οἱ Ἀργίτες, οἱ μνηστήρες, μάθε το, δεν εἶναι αὐτοὶ που φταίνε, μονάχα ἡ μάνα σου, που πλήθυνε την πονηριά στο νου της. Παν τώρα χρόνια τρία, και γρήγορα στα τέσσερα θα μπουμε,
- κι ὄλο μας τρώει καιρό πλανεύοντας στα στήθη την καρδιά μας. Ἐλπίδες δίνει ἀλήθεια σε ὄλους μας, και σ' ἕναν ἕναν τάζει και τον πλανεύει με μηνύματα, μα ο νους της ἄλλα κλῶθει. Κι αὐτὸς ο δόλος ο ἄλλος που 'βαλε στα φρένα της μια μέρα! Τρανὸ ἀργαλειὸ στο ἀνωί της ἔστησε και κίνησε να υφάνει
- πανὶ μακρὺ πολὺ, ψιλόκλωστο, κι αὐτὰ μας εἶπε τότε: „ Εσεῖς οἱ νιοι που με γυρεύετε, μια κι ο Ὀδυσσεύς ἐχάθη, για καρτεράτε με, κι ας βιάζεστε για γάμο, να τελέψω καν το διασίδι αὐτό, τα νήματα να μη μου παν χαμένα. Του ἀρχοντικοῦ Λαέρτη σάβανο το φτιάνω, για την ὦρα
- που θα τον πάρει ο ἀνήλεος θάνατος κι ἡ ἀσβολωμένη μοῖρα' να μη βρεθεῖ στον κόσμο Ἀργίτισσα μαζί μου να τα βάλει, τάχα πως κοιτεται ἀσαβάνωτος, κι ας εἶχε τόσα πλοῦτη." Ἔτσι μας μίλησε, κι ἡ πέρφανη καρδιά μας τ' ἀποδέχτη. Κι ἀλήθεια ὅλη τη μέρα δούλευε το ἀτέλειωτο πανὶ της,
- και πάλε ολονυχτὶς το ξύφαινε στο φως δαδιῶν που ἀνάβαν. Τρεῖς χρόνους κράτησεν ο δόλος της πλανεύοντας μας ὄλους' ὁμως στους τέσσερεις, σαν κύλησαν πάλι οἱ ἐποχές του χρόνου, τότε μια σκλάβα της που τα 'ξερε μας τα μολόγησε ὅλα, και την ἐπιάσαμε που ξύφαινε το στραφετερό πανὶ της'
- κι ἔτσι ἀθελα της το ἀποτέλειωσε, σφιγμένη ἀπ' την ἀνάγκη. Ἄκουσε τώρα ποῖαν ἀπόκριση σου δίνουν οἱ μνηστήρες, κι ἐσὺ να την κατέχεις, κι ὄλοι τους οἱ Ἀργίτες να την ξέρουν: Στείλε τη μάνα σου στον κύρη της και σπρώξε τη να πάρει ὅποιον ἐκεῖνος θέλει γι' ἀντρα της κι ἀρέσει και στην ἴδια.
- Μα αν κι ἄλλο λέει καιρό των Ἀχαιῶν τους γιους να βασανίζει κι ο νους της εἶναι σε ὅ,τι ἀπλόχερα της χάρισε ἡ Παλλάδα, να 'χει μυαλό, δουλειές πανέμορφες γυναικειές να κατέχει και πονηριές, που δεν ἀκούσαμε καμιὰ γυναίκα ως τώρα, καμιὰ κι' ἀπ' τις παλιές ωριόμαλλες Ἀργίτισσες πως εἶχε,
- μηδὲ ἡ Μυκῆνη ἡ ὁμορφοστέφανη μηδὲ ἡ Τυρῶ κι ἡ Ἀλκμήνη — ἀπ' ὄλες τούτες δεν την ἔφτανε καμιὰ την Πηνελόπη στην ἐξυπνάδα. Μα δε λόγιασε σωστά μονάχα ἐτούτο: Τόσον καιρό θα σου ἀφανίζουμε και βιος και πλοῦτη κι ὅλα, ὅσο σ' αὐτῆ τη γνώμη ἀσάλευτη κι ἐκεῖνη θα κρατιέται,
- που ἔβαλαν οἱ θεοὶ στο στήθος της. Στον κόσμο τ' ὄνομά της ἀκούγεται ἔτσι, ωστόσο χάνονται και τα δικά σου πλοῦτη. Κανείς μας δε θα πάει στα χτήματα κι οὐδὲ κι ἀλλοῦ, ως την ὦρα

- πρὶν γ' αὐτὴν γήμασθαι Ἀχαιῶν ᾧ κ' ἐθέλησι.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
- 130 «Ἄντινο', οὐ πῶς ἔστι δόμων ἀέκουσαν ἀπῶσαι
ἢ μ' ἔτεχ', ἢ μ' ἔθρεψε: πατήρ δ' ἐμὸς ἄλλοθι γαίης,
ζῶει ὃ γ' ἦ τέθηκε: κακὸν δέ με πόλλ' ἀποτίνειν
Ἰκαρίῳ, αἶ κ' αὐτὸς ἐκὼν ἀπὸ μητέρα πέμψω.
ἐκ γὰρ τοῦ πατρὸς κακὰ πείσομαι, ἄλλα δὲ δαίμων
- 135 δώσει, ἐπεὶ μήτηρ συγεράς ἀρήσει' ἐρινύς
οἴκου ἀπερχομένη: νέμεσις δέ μοι ἐξ ἀνθρώπων
ἔσσεται: ὡς οὐ τοῦτον ἐγὼ ποτε μῦθον ἐνίψω.
ὑμέτερος δ' εἰ μὲν θυμὸς νεμεσιζέται αὐτῶν,
ἔξιτέ μοι μεγάρων, ἄλλας δ' ἀλεγύνετε δαίτας
- 140 ὑμὰ κτήματ' ἔδοντες ἀμειβόμενοι κατὰ οἴκους.
εἰ δ' ὑμῖν δοκέει τόδε λωίτερον καὶ ἄμεινον
ἔμμεναι, ἀνδρὸς ἐνὸς βίοντι νήπιον ὀλέσθαι,
κείρετ': ἐγὼ δὲ θεοῦς ἐπιβῶσομαι αἰὲν ἐόντας,
αἶ κέ ποθι Ζεὺς δῶσι παλίνπιτα ἔργα γενέσθαι.
- 145 νήπιονοὶ κεν ἔπειτα δόμων ἔντοσθεν ὀλοισθε.»
«ὡς φάτο Τηλέμαχος, τῷ δ' αἰετῷ εὐρύσπαστο Ζεὺς
ὑπόθεν ἐκ κορυφῆς ὄρεος προέηκε πέτεσθαι.
τῷ δ' ἔως μὲν ῥ' ἐπέτοντο μετὰ πνοιῆς ἀνέμοιο
πλησίω ἀλλήλοισι πταινομένω πεπερύνεσσιν:
- 150 ἀλλ' ὅτε δὴ μέσσην ἀγορῆν πολύφημον ἰκέσθην,
ἐνθ' ἐπίδινθέντε τιναξάσθην περὰ πικνά,
ἔς δ' ἰδέτην πάντων κεφαλᾶς, ὄσσοντο δ' ὄλεθρον:
δρυσαμένω δ' ὄνυχεςσι παρειᾶς ἀμφί τε δειρᾶς
δεξιῷ ἦξαν διὰ τ' οἰκία καὶ πόλιν αὐτῶν.
- 155 θάμβησαν δ' ὄρνιθας, ἐπεὶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν:
ὠρμησαν δ' ἀνὰ θυμὸν ἄπερ τελέεσθαι ἔμελλον.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρον ἦρωσ Ἀλιθέρης
Μαστορίδης: ὁ γὰρ οἶος ὀμηλικὴν ἐκέκαστο
ὄρνιθας γνῶναι καὶ ἐναΐσιμα μυθήσασθαι:
- 160 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:
«κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅτι κεν εἶπω:
μνηστῆρσιν δὲ μάλιστα πιφασκόμενος τάδε εἶρω:
τοῖσιν γὰρ μέγα πῆμα κυλινδεται: οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς
δὴν ἀπάνευθε φίλων ὦν ἔσσεται, ἀλλὰ που ἤδη
- 165 ἐγγὺς ἐὼν τοῖσδεσσι φόνον καὶ κῆρα φυτεύει
πάντεσσιν: πολέσιν δὲ καὶ ἄλλοισιν κακὸν ἔσται,
οἱ νεμόμεσθ' Ἰθάκην εὐδείελον. ἀλλὰ πολὺ πρὶν
φραζώμεσθ', ὡς κεν καταπαύσομεν: οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
παυέσθων: καὶ γὰρ σφιν ἄφαρ τόδε λωίων ἔστιν.
- που ἀπ' τοὺς Ἀργεῖτες ἓνα ἡ μάνα σου θα πάρει, αὐτὸν που
θέλει.»
Κι ὁ γνωστικός γυρνᾷ Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:
- «Ἄντινοε, στανικῶς δε γίνεται να διώξω ἀπὸ το σπίτι
την που με γέννησε, με ἀνάστησε' κι ὁ κύρης μου στα ξένα
για ζεῖ για πέθανε' κι εἶναι ἀσκημο του Ἰκάρου να πλερώσω
πολλά, τη μάνα μου αν με θέλημα δικό μου στείλω πίσω.
Κι ὄχι μονάχα ἀπ' τον πατέρα της — κι ἀπὸ θεὸ θα πάθω:
- διωγμένη ἀπὸ το σπίτι ἡ μάνα μου τις Ἐρινύες θα κράξει
τις φοβερές, να πέσουν πάνω μου' θ' ἀκούσω κι ἀπ' τον κόσμον
λόγια βαριά, γι' αὐτὸ ἀπ' το στόμα μου δε βγαίνει λόγος τέτοιος!
Κι αὐτοὶ σας ὁμως αν συχίζεστε γι' αὐτὰ που ἐδῶ γίνονται,
το ἀρχοντικό μου ἀφήστε, φύγετε, γνοιαστεῖτε γι' ἄλλες τάβλες,
- και συναλλάζοντας τα σπῖτια σας ἀπὸ το βίος σας τρώτε!
Ξον πιο συφερτικό αν το κρίνετε πῶς εἶναι και πιο δίκιο
το βίος ν' ἀφανιστεῖ ἀξεπλέρωτο μονάχα ἐνὸς ἀνθρώπου.
Χαλάτε το! Μα τους ἀθάνατους θεοῦς ἐγὼ θα κράξω,
αν δώσει ὁ Δίας να πάρω ἐγδίκηση για τις δουλειές ἐτούτες,
- να βρεῖτε μέσα ἐδῶ το θάνατο χωρὶς ξεπλερωμὴ μου.»
Αὐτὰ τους ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος, κι ὁ Δίας ὁ βροντολάλος
δυο αἰτούς για χάρη του ἀπ' ἀκρόκορφο βουνοῦ ψηλάθε ἀφήκε,
για λίγην ὥρα που φτερούγιζαν με τις πνοές του ἀνέμου
ὁ ἓνας κοντὰ στον ἄλλο, ἀπλώνοντας ὀρθάνοιχτες φτερούγες.
- Μα μόλις στὴς πολύβουης σύναξης τη μέση ἔφτασαν, πήραν
να κόβουν γύρους ἀπὸ πάνω τους φτεροκοπώντας, κι ὄλων
τις κεφαλές ψηλάθε ἀκράγγιζαν κι ἀγριο χαμὸ μῆνοῦσαν.
Κι ὡς με τα νύχια συναλλήλως τους λαιμούς, σαγόνια ἔσκισαν,
δεξιὰ τράβηξαν, πίσω ἀφήνοντας τα σπῖτια και το κάστρο.
- Κι ἐκεῖνοι τα ὄρνια με τα μάτια τους σαν εἶδανε, σαστίσαν
και μέσα τους ψυχανεμίζονταν τα μέλλουνταν να γενοῦν.
Πῆρε ὁ Ἀλιθέρης τότε ὁ γέροντας το λόγο, του Μαστόρου
ὁ γιος, που κάλλιο ἀπ' ὄλους κάτεχε τους συνομηλικούς του
τα ὄρνια τι δείχνουν και ξεδιάλυνε και τα σημάδια τ' ἄλλα.
- Και τότε μίλησε καλόγνωμος κι ἀναμεσὸ τους εἶπε:
«Βάλετε ἀφτί, Θιακοί, στα λόγια μου κι ὅ,τι σας πῶ γρικάτε,
για τους μνηστήρες ὁμως πῖότερο τα λέω τα λόγια τούτα'
κακὸ μεγάλο καταπάνω τους πλακῶνει, κι οὔτε θα 'ναι
καιρὸ ὁ Ὀδυσσεὺς πολὺ ἀπ' τους φίλους του μακριὰ' μπορεῖ και
τώρα
- να 'ναι κοντὰ, για τούτους θάνατο και χαλασμό κλωσώντας —
ὄλους' μα κι ἄλλοι λέω θα πάθουμε πολλοὶ κακὸ μεγάλο,
ἀπ' ὄσους ζοῦμε μες στὴν ξέφαντην Ἰθάκῃ' μα ας γνοιαστοῦμε
τούτους πιο πρὶν ν' ἀνακρατήσομε, και τούτοι αὐτοὶ τους ὁμως
να κρατηθοῦν τι ἄλλο δε βρίσκειται καλύτερο να κάνουν.

- 170 οὐ γὰρ ἀπείρητος μαντεύομαι, ἀλλ' ἐὺ εἰδώς:
καὶ γὰρ κείνῳ φημί τελευτηθῆναι ἅπαντα,
ὡς οἱ ἐμυθεόμην, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἄργειοι, μετὰ δὲ σφιν ἔβη πολὺμητις Ὀδυσσεύς.
φήν κακὰ πολλὰ παθόντ', ὀλέσαντ' ἅπο πάντας
ἑταίρους,
- 175 ἄγνωστον πάντεσσιν ἐεικοστῷ ἑνιαυτῷ
οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι: τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.»
τὸν δ' αὐτ' Εὐρύμαχος Πολύβου πᾶσις ἀντίον ἠῦδα:
«ὦ γέρον, εἰ δ' ἄγε νῦν μαντεύεο σοῖσι τέκεσσιν
οἴκαδ' ἰών, μὴ πού τι κακὸν πάσχωσιν ὀπίσσω:
- 180 ταῦτα δ' ἐγὼ σέο πολλὸν ἀμείνων μαντεύεσθαι.
ὄρνιθες δὲ τε πολλοὶ ὑπ' αὐγὰς ἡελίοιο
φοιτῶσ', οὐδὲ τε πάντες ἐναΐσιμοι: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ὤλετο τῆλ', ὡς καὶ σὺ καταφθίσθαι σὺν ἐκείνῳ
ὤφελες. οὐκ ἂν τόσσα θεοπροπέων ἀγόρευες,
- 185 οὐδὲ κε Τηλέμαχον κεχολωμένον ὦδ' ἀνείης,
σῶ οἴκῳ δῶρον ποτιδέγμενος, αἶ κε πόρῃσιν.
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:
αἶ κε νεώτερον ἄνδρα παλαιὰ τε πολλὰ τε εἰδώς
παρφάμενος ἐπέεσσιν ἐποτρύνῃς χαλεπαίνειν,
- 190 αὐτῷ μὲν οἱ πρῶτον ἀνιηρέστερον ἔσται,
πρῆξι δ' ἔμπης οὐ τι δυνήσεται εἵνεκα τῶνδε:
σοὶ δὲ, γέρον, θωγὴν ἐπιθήσομεν, ἦν κ' ἐνὶ θυμῷ
τίνων ἀσχάλλης: χαλεπὸν δὲ τοι ἔσσεται ἄλγος.
Τηλεμάχῳ δ' ἐν πᾶσιν ἐγὼν ὑποθήσομαι αὐτός:
- 195 μητέρα ἦν ἐς πατρός ἀνωγέτω ἀπρονέεσθαι:
οἱ δὲ γάμον τεύξουσι καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα
πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἔπρεσθαι.
οὐ γὰρ πρὶν παύσεσθαι οἴομαι υἴας Ἀχαιῶν
μνηστῆρος ἀργαλέης, ἐπεὶ οὐ τίνα δεῖδιμεν ἔμπης,
- 200 οὐτ' οὖν Τηλέμαχον μάλα περ πολὺμυθον ἐόντα,
οὔτε θεοπροπίης ἐμπαζόμεθ', ἦν σύ, γεραιέ,
μυθεαὶ ἀκράαντον, ἀπεχθάνεαι δ' ἔτι μάλλον.
χρήματα δ' αὐτε κακῶς βεβρώσεται, οὐδὲ ποτ' ἴσα
ἔσσεται, ὄφρα κεν ἦ γε διατρίβῃσιν Ἀχαιοὺς
- 205 ὄν γάμον: ἡμεῖς δ' αὐτὸ ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα
εἵνεκα τῆς ἀρετῆς ἐριδαίνομεν, οὐδὲ μετ' ἄλλας
ἐρχόμεθ', ἅς ἐπεικὲς ὀπιούμεεν ἐστὶν ἐκάστω.»
τὸν δ' αὐτὸ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
«Εὐρύμαχ' ἦδὲ καὶ ἄλλοι, ὅσοι μνηστήρες ἀγαυοί,
- 210 ταῦτα μὲν οὐχ ὑμέας ἔτι λίσσομαι οὐδ' ἀγορεύω:
ἤδη γὰρ τὰ ἴσασι θεοὶ καὶ πάντες Ἀχαιοί.
ἀλλ' ἄγε μοι δότε νῆα θοὴν καὶ εἶκος' ἑταίρους,
οἱ κέ μοι ἔνθα καὶ ἔνθα διαπρήσσωσι κέλευθον.
- Μάντης δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀδοκίμαστος, κὶ αὐτὰ καλὰ τα ξέρῳ'
λέω καὶ γὰρ κείνον πῶς τα λόγια μου σωστά ὡς τὴν ἀκρὴ ἐβγήκαν,
καθὼς του τα 'χα πτεῖ, σαν ἐφευγαν οἱ Ἀργίτες γὰρ τὴν Τροία,
κὶ αναμῆσὸ τους κὶ ο πολὺβουλος κινούσεν Ὀδυσσεάς.
Κακὰ πολλὰ θα πάθει, του 'λεγα, καὶ τους συντρόφους ὅλους
- θα χάσει, καὶ θα στρέψει σπῖτι του στα εἴκοσι χρόνια ἀπάνω
καὶ δε θα τον γνωρίσει οὐτ' ἓνας μας. Τώρα τελεύουν ὅλα.»
Κὶ ο Εὐρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, γυρνώντας του ἀποκρίθη:
«Γέροντα, φεύγα, καὶ μαντέματα γὰρ τα παιδιά σου κάνε
στο ἀρχοντικὸ σου, ἀπὸ μελλούμενο κακὰ να τα γλιτώσεις.
- Να ξεδιαλύνω ἐγὼ καλύτερα μπορῶ ἀπὸ σένα τούτα:
Στου ἡλίου το φῶς κὶ ἀν πηγαινόρχονται πουλιά πολλὰ, δὲν εἶναι
σημαδιακά, να ξέρεις, ὅλα τους. Κὶ ἀν λες γὰρ του Ὀδυσσεά
τὴ μοῖρα, ἀλάργα ἐκεῖνος χάθηκε. Να 'ταν καὶ συ μαζί του
να 'χες χαθεῖ, να μὴν προφήτευσ μπροστὰ μας τόσα τώρα,
- μὴδὲ να κένταες τον Τηλέμαχο στὴ βράση του θύμου του,
δῶρο στο σπῖτι σου ἀπαντέχοντας κανένα μὴ σου στείλει.
Πάνω σε τούτα κάτι θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει'
ἓναν πιο νιο σου ἐσύ, κατέχοντας πολλὰ καὶ περασμένα,
ἀν τον πλανεύεις με τα λόγια σου κὶ ἀνάβεις το θυμὸ του,
- ἐκεῖνος πρῶτα θα 'χει βάσανα να σύρει, κὶ ἀπὸ πάνω
ὅλοι θα παν χαμένοι οἱ κόπτοι του γὰρ κείνα που παλεῦει.
Καὶ σένα, γέροντα, ὁμως πρόστιμο θα βάλουμε, στα φρένα
πλερώνοντας το να συχύζεσαι' πολὺ βαρὺ θα σου 'ρθει.
Μπρος σε ὅλους τώρα στον Τηλέμαχο βουλή θα δῶσω ἀτὸς μου:
- Να πει τῆς μάνας του στον κύρη τῆς ζοπίσῳ να διαγείρει'
κὶ ἐκεῖνοι θα γνοιαστούν το γάμο τῆς, θα φτιάξουν τα προικιά τῆς,
ἀρίφνητα, στὴ θυγατέρα τους τὴν ἀκριβῆ ὡς ταιριάζει.
πιο πρὶν οἱ Ἀργίτες δε φαντάζουμαι τα προξενιά να πάψουν,
που σας πειράζουν δε σκιαζόμεστε κανέναν, ὅπως να 'ναι,
- μὴδὲ τον ἴδιο τον Τηλέμαχο, πολυλογὰς κὶ ἀς εἶναι!
Κὶ οὐδὲ ψηφάμε τα μαντόλογα, που τώρα, γέροντα μου,
μας λες — καὶ δε θα βγούνε' πτότερο τὴν ἔχτρα μας τρανεύεις.
Κακὴν κακῶς, χωρὶς ξαντίμεμα, θα τρώγεται το βιος του,
ὅσο καὶ κείνη με το γάμο τῆς ἀνακρατὰ ἐδῶ πέρα
- τους Ἀχαιοὺς' κὶ ἐμεῖς προσμένοντας μέρα καὶ νύχτα πάντα
γὰρ τὴς περισίσις τῆς μαλῶνουμε τὴς χάρες, κὶ οὐτε γι' ἄλλες
γυναῖκες πάμε, που θα ταίριαζε να παντρευτεῖ ο καθεὶς μας.»
Κὶ ο γνωστικός γυρνὰ Τηλέμαχος κὶ ἀπηλογιά του δίνει:
«Εὐρύμαχε καὶ σεῖς ἐπίλοιποι περίλαμπροι μνηστήρες,
- δὲν πέφτω πια γι' αὐτὰ στα πόδια σας κὶ οὐδὲ τα κουβεντιάζω,
ἀπ' τὴ στιγμὴ οἱ θεοὶ που τ' ἀκούσαν καὶ τούτοι οἱ Ἀργίτες ὅλοι.
Μόνον καράβι τώρα κὶ εἴκοσι συντρόφους δώσετε μου,
γὰρ να με παν μακριὰ ἀρμενίζοντας καὶ πίσω να με φέρουν

- εἴμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἡμαθόεντα
 215 νόστον πειυσόμενος πατρός δὴν οἰχομένοιο,
 ἦν τίς μοι εἴπησι βροτῶν ἧ ὄσσαν ἀκούσω
 ἐκ Διός, ἧ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισιν:
 εἰ μὲν κεν πατρός βίοντα καὶ νόστον ἀκούσω,
 ἧ τ' ἄν, τρυχόμενός περ, ἔτι τλαίην ἑνιαυτόν:
- 220 εἰ δέ κε τεθνηῶτος ἀκούσω μηδ' ἔτ' ἐόντος,
 νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαίαν
 σῆμά τέ οἱ χεύω καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξω
 πολλὰ μάλ', ὄσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δώσω.»
 τοι ὁ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο, τοῖσι δ' ἀνέστη
- 225 Μέντωρ, ὅς ρ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἦεν ἑταῖρος,
 καὶ οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα,
 πειθεσθαί τε γέροντι καὶ ἔμπροσθεν πάντα φυλάσσειν:
 ὁ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
 «κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅτι κεν εἴπω:
- 230 μὴ τις ἐτι πρόφρων ἀγανὸς καὶ ἦπιος ἔστω
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς,
 ἀλλ' αἰεὶ χαλεπὸς τ' εἴη καὶ αἴσυλα ῥέζοι:
 ὡς οὐ τις μέρμηραι Ὀδυσσῆος θεῖοιο
 λαῶν οἰσὶν ἀνασσε, πατὴρ δ' ὡς ἦπιος ἦεν.
- 235 ἀλλ' ἧ τοι μνηστήρας ἀγήνορας οὐ τι μεγαίρω
 ἔρδων ἔργα βίαια κακορραφίησι νόοιο:
 σφᾶς γὰρ παρθέμενοι κεφαλὰς κατέδουσι βιαιῶς
 οἶκον Ὀδυσσῆος, τὸν δ' οὐκέτι φασὶ νέεσθαι.
 νῦν δ' ἄλλω δῆμῳ νεμεσίζομαι, οἷον ἅπαντες
- 240 ἦσθ' ἄνευ, ἀτὰρ οὐ τι καθαπτόμενοι ἐπέεσσι
 παύρους μνηστήρας καταπαύετε πολλοὶ ἐόντες.»
 τὸν δ' Εὐηνορίδης Λειώκριτος ἀντίον ἠῦδα:
 «Μέντορ ἀρταρτῆρ, φρένας ἠλέε, ποῖον ἔειπες
 ἡμέας ὄτρυνων καταπαυέμεν. ἀργαλέον δέ
- 245 ἀνδράσι καὶ πλεόνεσσι μαχήσασθαι περὶ δαιτί.
 εἴ περ γὰρ κ' Ὀδυσεὺς Ἰθακήσιος αὐτὸς ἐπελθὼν
 δαινυμένους κατὰ δῶμα ἐὼν μνηστήρας ἀγαυοὺς
 ἐξελάσει μεγάροιο μενοιρήσει' ἐνὶ θυμῷ,
 οὐ κέν οἱ κεχάροιτο γυνή, μάλαι περ χατέουσα,
- 250 ἐλθόντ', ἀλλὰ κεν αὐτοῦ ἀεικέα πότμον ἐπίσποι,
 εἰ πλεόνεσσι μάχοιτο: σὺ δ' οὐ κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε, λαοὶ μὲν σκιδνασθ' ἐπὶ ἔργα ἕκαστος,
 τούτῳ δ' ὄτρυνέει Μέντωρ ὁδὸν ἠδ' Ἀλιθέρης,
 οἱ τέ οἱ ἐξ ἀρχῆς πατρώϊοι εἰσὶν ἑταῖροι.
- 255 ἀλλ' οἴω, καὶ δῆθ' ἀκαθήμενος ἀγγελιάων
 πεύσεται εἶν Ἰθάκη, τελέει δ' ὁδὸν οὐ ποτε ταύτην.»
- στη Σπάρτη καὶ στην Πύλο λόγιασα να πάω την αμμουδάτη,
 να μάθω αν θα διαγείρει ο κύρης μου, που τόσα χρόνια λείπει'
 μήπως βρεθεί κανένας άνθρωπος και ξέρει, για κι ακούσω
 λόγο απ' το Δία, που απλώνει το άκουσμα πιο γρήγορα στον
 κόσμο.
 Αν τώρα μάθω για τον κύρη μου πως ζει και θα διαγείρει,
 θα κάνω υπομονή, κι ας θλίβουμαι, κανένα χρόνο ακόμα.
- Όμως αν μάθω πως απόθανε και πια το φως δε βλέπει,
 τότε στα χώματα διαγέρνοντας της γης της πατρικής μου
 μνημούρι θα του ασκώσω και πολλές θυσίες, καθώς ταιριάζει,
 θα του προσφέρω, και τη μάνα μου θα δώσω σε άλλον άντρα.»
 Είπε, κι ως κάθισεν, ο Μέντορας, που του άψεγου Οδυσσέα
- σύντροφος ήταν συνομήλικος, σηκώθηκε μπροστά τους'
 εκείνος φεύγοντας το σπίτι του του το μπιστεύτηκε όλο,
 ν' ακούει το γέροντα κι αγάλαστο να του φυλάει το βιος του'
 και τότε μίλησε καλόγνωμος αναμεσό τους κι είπε:
 «Βάλετε αφτί, Θιακοί, στα λόγια μου κι ό,τι σας πω γρικάτε'
- γλυκός αλήθεια και καλόγνωμος να μη βρεθεί πια ρήγας,
 μηδὲ και δίκιος, που στο χέρι του κρατά βασιλοράβδι,
 μόνο να δείχνει πάντα ανέσπλαχνος κι όλο ανομιές να κάνει,
 την ώρα που όλοι τον λησμόνησαν απ' το λαό τον θείο
 τον Οδυσσέα, που όντας αφέντευε, του ήταν γλυκός σαν κύρης.
- Εμένα δε μου κακοφαίνεται που οι πέρφανοι μνηστήρες
 άνομα θέλουν οι κακόγνωμοι να κάνουν έργα πάντα'
 αυτοί το παίζουν το κεφάλι τους, το σπίτι του Οδυσσέα
 μεβιάς χαλνώντας, λογαριάζοντας πως πίσω δε διαγέρνει'
 με το λαό τον αποδέλοιπο θυμώνω, που καθόστε
- αμίλητοι όλοι και δε στρώνετε στα λόγια αυτοός τους λίγους
 μνηστήρες, τόσο πλήθος που 'σαστε, να τους ανακρατήστε!'
 Κι ο Ληόκριτος, ο γιος του Βυήνορα, του απηλογήθη κι είπε:
 «Μέντορα ξέφρενε, θεότρελε, τι λόγια αυτά που κρένεις;
 τι τους κεντάς να μας κρατήσουνε; σα δύσκολο το βλέπω
- με άντρες πολλούς ν' ανοίξεις πόλεμο, για το φαγί σαν είναι.
 Ακόμα κι ο Θιακός αν έρχουνταν ατός του εδῶ Οδυσσέας
 και τους λαμπρούς μνηστήρες έβρισκε να τρων στο αρχονταρίκι'
 κι έπαιρνε απόφαση απ' το σπίτι του μεβιάς να τους πετάξει,
 λέω δε θα πρόφταινε η γυναίκα του να τον χαρεί, κι ας του 'χει
- λαχτάρα τόση' θα τον έβρισκε σε λίγο αταίριαστος του
 χαμός, με πιότερους αν τα 'βαζε. Μα εσύ σωστά δεν τα 'πες!
 Σκορπάτε τώρα ο κόσμος κι όλοι σας τρεχάτε στις δουλειές σας'
 για το ταξίδι του 'χει ο κύρης του παλιούς αφήσει φίλους,
 τον Αλιθέρη και το Μέντορα — να το γνωιαστούν ετούτοι!
- Μα ακόμα λέω καιρό θα κάθεται, μαντάτα στην Ιθάκη
 να καρτερεί, και πάντα ατέλειτος θα μένει ο μισεμός του!'

- ὡς ἄρ' ἐφώνησεν, λύσεν δ' ἀγορὴν αἰψηρὴν.
οἱ μὲν ἄρ' ἐσκίδναντο ἐὰ πρὸς δῶμαθ' ἕκαστος,
μνηστήρες δ' ἐς δῶματ' ἴσαν θεῖου Ὀδυσῆος.
- 260 Τηλέμαχος δ' ἀπάνευθε κιῶν ἐπὶ θίνα θαλάσσης,
χεῖρας νιψάμενος πολίης ἄλως εὐχετ' Ἀθήνη:
«κλυθὶ μευ, ὃ χθιζὸς θεὸς ἤλυθες ἡμέτερον δῶ
καὶ μ' ἐν νηὶ κέλευσας ἐπ' ἠεροειδέα πόντον
νόστον πειυσόμενον πατρὸς δὴν οἰχομένοιο
- 265 ἔρχεσθαι: τὰ δὲ πάντα διατρίβουσιν Ἀχαιοί,
μνηστήρες δὲ μάλιστα κακῶς ὑπερηνορέοντες.»
ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, σχεδόνθεν δὲ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδὴν,
καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 270 «Τηλέμαχ', οὐδ' ὄπιθεν κακὸς ἔσσειαι οὐδ' ἀνοήμων,
εἰ δὴ τοι σοῦ πατρὸς ἐνέστακται μένος ἠΰ,
οἶος κείνος ἔην τελέσαι ἔργον τε ἔπος τε:
οὐ τοι ἔπειθ' ἀλίη ὁδὸς ἔσσειαι οὐδ' ἀτέλεστος.
εἰ δ' οὐ κείνου γ' ἐσσί γόνος καὶ Πηνελοπείης,
- 275 οὐ σέ γ' ἔπειτα ἔολπα τελευτήσῃν, ἃ μενοιῶς.
παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται,
οἱ πλεόνες κακίους, παῦροι δὲ τε πατρὸς ἀρείους.
ἀλλ' ἔπει οὐδ' ὄπιθεν κακὸς ἔσσειαι οὐδ' ἀνοήμων,
οὐδέ σε πάγχυ γε μῆτις Ὀδυσσῆος προλέλοιπεν,
- 280 ἐλπυρὴ τοι ἔπειτα τελευτήσῃ τάδε ἔργα.
τῷ νῦν μνηστῆρων μὲν ἔα βουλήν τε νόον τε
ἀφραδέων, ἔπει οὐ τι νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι:
οὐδὲ τι ἴσασιν θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν,
ὅς δὴ σφι σχεδὸν ἐστίν, ἐπ' ἤματι πάντας ὀλέσθαι.
- 285 σοὶ δ' ὁδὸς οὐκέτι δῆρὸν ἀπέσσειαι ἦν σὺ μενοιῶς:
τοῖος γάρ τοι ἐταῖρος ἐγὼ πατρῴος εἰμι,
ὅς τοι νῆα θοὴν στελέω καὶ ἄμ' ἔψομαι αὐτός.
ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς δῶματ' ἰὼν μνηστῆρσιν ὁμίλει,
ὄπλισσόν τ' ἦα καὶ ἄγγεσιν ἄρσον ἅπαντα,
- 290 οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσι, καὶ ἄλφιτα, μυελὸν ἀνδρῶν,
δέρμασιν ἐν πυκνιοῖσιν: ἐγὼ δ' ἀνά δῆμον ἐταίρους
αἴψ' ἔθειλοντήρας συλλέξομαι. εἰσὶ δὲ νῆες
πολλαὶ ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, νέαι ἠδὲ παλαιαί:
τάων μὲν τοι ἐγὼν ἐπιόψομαι ἢ τις ἀρίστη,
- 295 ὦκα δ' ἐφοπλίσσαντες ἐνήσομεν εὐρέι πόντῳ.»
ὡς φάτ' Ἀθηναίη κούρη Διός: οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Τηλέμαχος παρέμιμνεν, ἔπει θεοῦ ἔκλυεν αὐδὴν.
βῆ δ' ἰέναι πρὸς δῶμα, φίλον τετιμημένος ἦτορ,
- Ἔτσι τους μίλησε καὶ σχόλασε τὴ συνάξῃ με βιάσῃ'
σκόρπισε ὁ κόσμος ὁ ἄλλος, σπῖτι τοῦ γυρνώντας ὁ καθένας,
καὶ μοναχὰ οἱ μνηστήρες τράβηξαν στου ἰσόθεου τοῦ Ὀδυσσεά.
- Μάκρυνε ωστόσο κι ὁ Τηλέμαχος, κι ὡς ἦρθε στο ακρογιάλι,
τὰ χεῖρα του ἐνιψε στὴ θάλασσα καὶ στὴν Παλλάδα εὐκήθη:
«Ἄκου με ἐσύ ὁ θεός, που φτάνοντας εἰφές στο αρχοντικό μας
να μπῶ με τὸ καράβι μ' ἐσπρωξες στο ανταριασμένο κύμα,
να πάω να μάθω για τὸν κύρη μου, που τόσα χρόνια λείπει,
- αν θα διαγεῖρῃ' μα ὄ,τι πρόσταξες τὸ σταματοῦν οἱ Ἀργίτες,
καὶ πιο πολὺ οἱ μνηστήρες οἱ ἀνομοὶ στὴν τόση ἀδιαντροπιὰ
τους.»
Με τέτοια λόγια δέουνταν τρέχοντας ἦρθε ἡ Ἀθηνά κοντὰ του,
τὸ δῶμα παίρνοντας τοῦ Μέντορα, κορμὶ μαζί καὶ λάλο,
καὶ κρίζοντας τὸν ανεμάρπαστα τοῦ συντυχαίνει λόγια:
- «Ἐδῶ κι ὀμπρὸς ἀνάξιος κι ἀμυαλὸς, Τηλέμαχε, δε θα 'σαι,
φτάνει μονάχα τοῦ πατέρα σου να κλείνεις τὸ κουράγιο,
που ἦταν παράξιος λόγια κι ἔργα του να τα τελεῖται πλέρια.
Ἄν ἔτσι, ἡ στράτα σου ἀνωφέλευτη κι ἀτέλευτη δε θα 'βγει.
Μα ἀν ἀπὸ τούτον δε γεννήθηκες κι ἀπὸ τὴν Πηνελόπτη,
- να καταφέρεις δε φαντάζομαι τὰ μελετὰς στο νοῦ σου.
Μετριούνται τὰ παιδιὰ στα δάχτυλα που μοιάζουν τοῦ κυροῦ τους,
λίγα καλύτερα, τὰ πότερα χειρότερα ἀπ' τὸν κύρη.
Ὡστόσο, μια κι ἀνάξιος κι ἀμυαλὸς ἐδῶ κι ὀμπρὸς δε θα 'σαι
καὶ μῆτε κι ἡ εξυπνάδα σου 'λειψε καθόλου τοῦ Ὀδυσσεά,
- σου μένει ἐλπίδα ὄ,τι λογάρισες να βγάλεις ὡς τὴν ἀκρῆ.
Γι' αὐτὸ οἱ μνηστήρες πια μὴ γνοιάζεσαι τι λεν καὶ τι λογιάζουν,
οἱ ἀνέμυαλοι, που νοῦ δεν ἔχουνε κι οὐδὲ ψηφούν τὸ δίκιο'
κι οὐδὲ που ἀνανογιούνται θάνατο, τὸ μαῦρο που σιμώνει
γραφτὸ τους, να πεθάνουν ὅλοι τους σε μιαν ἡμέρα μέσα.
- Καὶ το ταξίδι τῶρα που 'βαλες στα φρένα δε θ' ἀργήσῃ'
τι φίλος γονικός καὶ σύντροφος σου στέκω πάντα τέτοιος,
που πλοῖο θα σου ἀρματώσω γρήγορο καὶ θα 'ρθω ἀντάμα ἀτὸς
μου.
Ὅμως ἐσύ στο σπῖτι πῆγαινε καὶ σμίγε τους μνηστήρες,
κι ετοίμασε θροφές καὶ κλείσε τὶς μες σε δοχεῖα, καὶ βάλε
- κρασί σε στάμνες, καὶ κριθάλευρο, μεδούλι τῶν ἀνθρώπων,
σε σάκουσ μέσα' ἐγὼ στο κάστρο μας να σου μαζέψω τρέχῳ
γοργὰ θεληματάρους συντρόφους' κι οὐδὲ ἀπὸ τὴν Ἰθάκη
μας λείπουν λέω τὴ θαλασσόζωση — παλιά, καινούργια —
πλήθος
καράβια' ἀπ' ὅλα τὸ καλύτερο θα σου διαλέξω, κι ἔτσι,
- σαν τὸ ἀρματώσουμε, στὴς θάλασσας τὰ πλάτη θ' ἀνοιχτούμε.»
Εἶπε ἡ Ἀθηνά, κι ὡς ὁ Τηλέμαχος τὴ θεῖα φωνὴ νογήθη,
πολλῶρα στο γιαλὸ δεν ἔμεινε' χωρὶς καιρὸ να χάσει,
πῆρε τὸ δρόμο για τὸ σπῖτι τοῦ με πικραμένα σπλάχνα'

- εὔρε δ' ἄρα μνηστήρας ἀγήνορας ἐν μεγάροισιν,
- 300 αἶγας ἀνιέμενους σιάλους θ' εὔοντας ἐν αὐλῇ.
Ἀντίνοος δ' ἰθύς γελάσας κίε Τηλεμάχοιο,
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε:
«Τηλέμαχ' ὑφαγόρη, μένος ἄσχετε, μή τί τοι ἄλλο
ἐν στήθεσσι κακὸν μελέτω ἔργον τε ἔπος τε,
- 305 ἀλλά μοι ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν, ὡς τὸ πάρος περ.
ταῦτα δέ τοι μάλα πάντα τελευτήσουσιν Ἀχαιοί,
νῆα καὶ ἐξαίτους ἐρέτας, ἵνα θάσσω ἴκηαι
ἐς Πύλον ἠγαθέην μετ' ἀγαυοῦ πατρὸς ἀκουήν.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
- 310 «Ἀντίνοε, οὐ πῶς ἔστιν ὑπερφιάλοισι μεθ' ὑμῖν
δαίνυσθαί τ' ἀκέοντα καὶ εὐφραίνεσθαι ἔκρηλον.
ἦ οὐχ ἄλις ὡς τὸ πάροισιν ἐκείρετε πολλὰ καὶ ἐσθλά
κῆματ' ἐμά, μνηστήρες, ἐγὼ δ' ἔτι νῆπιος ἦα;
νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας εἰμι καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούων
- 315 πυνθάνομαι, καὶ δὴ μοι ἀέξεται ἔνδοθι θυμὸς,
πειρήσω, ὡς κ' ὕμμι κακὰς ἐπὶ κήρας ἰήλω,
ἢ Πύλονδ' ἐλθῶν, ἢ αὐτοῦ τῶδ' ἐνὶ δῆμῳ.
εἰμι μὲν, οὐδ' ἀλίη ὁδὸς ἔσσεται ἦν ἀγορευῶ,
ἔμπορος: οὐ γὰρ νηὸς ἐπήβολος οὐδ' ἐρετῶν
- 320 γίγνομαι: ὡς νῦ που ὕμμι ἐείσατο κέρδιον εἶναι.»
ἦ ῥα, καὶ ἐκ χειρὸς χεῖρα σπάσας Ἀντινόοιο
ῥεῖα: μνηστήρες δὲ δόμον κάτα δαῖτα πένοντο.
οἱ δ' ἐπελώβευον καὶ ἐκερτόμεον ἐπέεσσιν.
ὦδε δὲ τις εἶπεςκε νέων ὑπερηνορέοντων:
- 325 «ἦ μάλα Τηλέμαχος φόνον ἡμῖν μερμηρίζει.
ἦ τινας ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντορας ἡμαθόεντος
ἦ ὅ γε καὶ Σπάρτηθεν, ἐπεὶ νῦ περ ἴεται αἰνῶς:
ἦ καὶ εἰς Ἐφύρην ἐθέλει, πείραν ἄρουραν,
ἐλθεῖν, ὄφρ' ἔνθεν θυμοφθόρα φάρμακ' ἐνεῖκη,
- 330 ἐν δὲ βάλῃ κρητῆρι καὶ ἡμέας πάντας ὀλέσσει.»
ἄλλος δ' αὐτ' εἶπεςκε νέων ὑπερηνορέοντων:
«τίς δ' οἶδ', εἴ κε καὶ αὐτὸς ἰὼν κοίλης ἐπὶ νηὸς
τῆλε φίλων ἀπόληται ἀλώμενος ὡς περ Ὀδυσσεύς;
οὕτω κεν καὶ μάλλον ὀφέλλειεν πόνον ἄμμιν:
- 335 κῆματα γὰρ κεν πάντα δασαίμεθα, οἰκία δ' αὐτε
τούτου μητέρι δοῖμεν ἔχειν ἢδ' ὅς τις ὀπιῖοι.»
ὡς φάν, ὁ δ' ὑπόροφον θάλαμον κατεβήσετο πατρὸς
εὐρύν, ὅθι νητὸς χρυσὸς καὶ χαλκὸς ἔκειτο
ἐσθῆς τ' ἐν χηλοῖσιν ἄλις τ' ἐυῶδες ἔλαιον:
- 340 ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἠδυπότοιο
- καὶ μες στο ἀρχοντικὸ το ἀντάμωσε τοὺς πέρφανοὺς μνηστήρες
- να γδέρνουν γίδες στον αὐλόγουρο, να καφαλίζουν χοίρους.
Κι ὡς εἶδε ο Ἀντίνοος τὸν Τηλέμαχο, τα γέλια βάζει, κι ἤρθε
γραμμὴ μπροστά του καὶ τοῦ μίλησε το χέρι σφίγγοντας τοῦ:
«Τηλέμαχε γλωσσά κι ἀπόκοτε, μη συλλογᾶσαι τώρα
πια ἄλλο κακὸ βαθιά στα φρένα σου, μήτε ἔργο μήτε λόγο»
- τῆ χάρη κάνε μου κι ὡς ἄλλοτε μονάχα τρώγε, πίνε'
κι οἱ Ἀργίτες ὅλα αὐτὰ που γύρευες — καράβι, λαμνοκόπους
ξεδιαλεχτοῦς — θα σ'τα τελέψουνε, κι ἔτσι γοργά θα φτάσεις
στην ἅγια Πύλο, για τὸν κύρη σου τὸν ξακουστό να μάθεις.»
Κι ο γνωστικὸς γυρνᾶει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία τοῦ δίνει:
- «Ἀντίνοε, το που λες δε γίνεται, με σας τοὺς φαντασμένους
να κάθουμαι να τρώγω ἀμίλητος καὶ να ξεδίνω ἀνέγνοιος.
Δε φτάνει που οἱ μνηστήρες φάγατε πλήθια ἀγαθὰ ἀπ' το βίος
μου
στα χρόνια μέσα που ἤμουν ἄμυαλο, μικρὸ παιδάκι ἀκόμα;
Τώρα που τράνεψα κι ἀκούγοντας τῶν ἄλλων τις κουβέντες
- καταλαβαίνω καὶ στα στήθη μου τρανεύει το κουράγιο,
θα κάμω ὅ,τι μπορῶ στοῦ θανάτου τις Λάμιες να σας ρίξω,
στην Πύλο ὡς θα' μαι για καὶ φτάνοντας ξανά στη χώρα ετοῦτη.
θα φύγω — ἡ στράτα που ἀποφάσισα θα γένει δίχως ἄλλο —
σαν ταξιδιώτης' δεν ἀξιώθηκα δικούς μου λαμνοκόπους
- καὶ πλοῖο μαθές' αὐτὸ λογιάζετε πῶς σας συφέρνει κάλλιο.»
Εἶπε, κι ἀδιάφορα ἀποτράβηξε το χέρι τοῦ ἀπ' το χέρι
τοῦ Ἀντίνοου' κι οἱ μνηστήρες σύνταζαν στο σπῖτι τα τραπέζια
καὶ λόγια ἀγγιχτικά τοῦ πέταγαν καὶ τὸν ἀναγελοῦσαν
κι ἔτσι φώναζαν ἀπ' τοὺς νιούτσικους τοὺς φαντασμένους
κάπιοι:
- «Το χαλασμό μας ο Τηλέμαχος συγκλῶθει, κι ἀπ' τὴν Πύλο
τὴν ἀμμουδάτη παραστάτορες να φέρει λογαριάζει
για κι ἀπ' τὴ Σπάρτη, ἀλλιῶς δε θα 'δειχνε να πάει λαχτᾶρα τόση.
Μπορεῖ να θέλει κι ὡς τὴν Εφύρα τὴν παχιοχωματοῦσα
να πάει, φαρμακεμένα βότανα να κουβαλήσει ἐκεῖθε
- καὶ να τα ρίξει στο κροντήρι μας, να μη γλιτώσει οὐτ' ἓνας!»
Κι ἔλεγαν ἄλλοι ἀπὸ τοὺς νιούτσικους τοὺς φαντασμένους τέτοια:
«Κι αὐτὸς ποιος ξέρει ἀν στο ταξίδι τοῦ, δεν παραδεῖρει κι' ἔβρει
αλάργα ἀπ' τοὺς δικούς τοῦ θάνατο, καθὼς τὸν Ὀδυσσεά —
για να πληθύνουν ἔτσι οἱ κόπιοι μας' τι ὅλο το βίος τοῦ τότε
- θα το μοιράζαμε' θα δίναμε στη μάνα τοῦ μονάχα
καὶ σ' ὅποιοι ταίρι θα τὴν ἔπαιρνε το σπῖτι να κάθονται.»
Λέγαν, μα αὐτὸς στο ἀψηλοτάβανο τοῦ κύρη τοῦ κελᾶρι
κατέβη το φαρδύ, κεί που 'κρυβε χρυσάφι στοιβαγμένο
καὶ λάδι εὐωδιαστὸ καὶ χάλκωμα, καὶ ρούχα στις κασέλες'
- κι ἦταν πιθάρια για γλυκόποτο, πάλω κρασί, στημένα

- έσασαν, ἄκρητον θεῖον ποτὸν ἐντὸς ἔχοντες,
 ἐξείης ποτὶ τοῖχον ἀρηρότες, εἴ ποτ' Ὀδυσσεὺς
 οἴκαδε νοστήσειε καὶ ἄλγεα πολλὰ μογήσας.
 κληισταὶ δ' ἔπασαν σανίδες πυκνῶς ἀραρυῖαι,
- 345 δικλίδες: ἐν δὲ γυνὴ ταμῖη νύκτας τε καὶ ἡμῆρας
 ἔσχ', ἢ πάντ' ἐφύλασσε νόου πολυῖδρείησιν,
 Εὐρύκλει', Ἰστος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο.
 τὴν τότε Τηλέμαχος προσέφη θαλαμόνδε καλέσσας:
 «μαῖ', ἄγε δὴ μοι οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσον
- 350 ἠδύν, ὅτις μετὰ τὸν λαρώτατος ὄν σὺ φυλάσσεις
 κείνον οἰομένη τὸν κάμμορον, εἴ ποθεν ἔλθοι
 διογενῆς Ὀδυσσεὺς θάνατον καὶ κήρας ἀλύξας.
 δῶδεκα δ' ἔμπλησον καὶ πώμασιν ἄρσον ἅπαντας.
 ἐν δὲ μοι ἄλφита χεῦον εὐρραφέεσσι δοροῖσιν:
- 355 εἴκοσι δ' ἔστω μέτρα μυληφάτου ἀλφίτου ἀκτῆς.
 αὐτὴ δ' οἴη ἴσθι: τὰ δ' ἄθροα πάντα τετύχθω:
 ἐσπέριος γὰρ ἐγὼν αἰρήσομαι, ὅπποτε κεν δὴ
 μήτηρ εἰς ὑπερῶν ἀναβῆ κοίτου τε μέδῃται.
 εἶμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἡμαθόεντα
- 360 νόστον πευσόμενος πατρός φίλου, ἦν που ἀκούσω.»
 ὡς φάτο, κῶκυσεν δὲ φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
 καὶ ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
 «τίπτε δέ τοι, φίλε τέκνον, ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
 ἔπλετο; πῆ δ' ἐθέλεις ἰέναι πολλὴν ἐπὶ γαῖαν
- 365 μούνος ἐὼν ἀγαπητός; ὁ δ' ὤλετο τηλόθι πάτρης
 διογενῆς Ὀδυσσεὺς ἀλλογνώτῳ ἐνὶ δήμῳ.
 οἱ δὲ τοι αὐτῆς ἰόντι κακὰ φράσσονται ὀπίσσω,
 ὡς κε δόλῳ φθίης, τάδε δ' αὐτοὶ πάντα δάσσονται.
 ἀλλὰ μὲν' αὐθ' ἐπὶ σοῖσι καθήμενος: οὐδέ τί σε χρὴ
- 370 πόντον ἐπ' ἀτρύγετον κακὰ πάσχειν οὐδ'
 ἀλάλησθαι.»
 τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
 «θάρσει, μαῖ', ἔπει οὐ τοι ἄνευ θεοῦ ἦδε γε βουλή.
 ἀλλ' ὄμοσον μὴ μητρὶ φίλῃ τάδε μυθήσασθαι,
 πρὶν γ' ὅτ' ἂν ἐνδεκάτῃ τε δωδεκάτῃ τε γένηται,
- 375 ἢ αὐτὴν ποθέσαι καὶ ἀφορμηθέντος ἀκοῦσαι,
 ὡς ἂν μὴ κλαίουσα κατὰ χροῶν καλὸν ἰάπτῃ.»
 ὡς ἄρ' ἔφη, γρη῏ς δὲ θεῶν μέγαν ὄρκον ἀπώμνου.
 αὐτὰρ ἔπει ῥ' ὄμοσέν τε τελεῦτησέν τε τὸν ὄρκον,
 αὐτῆς ἔπειτα οἱ οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσεν,
- 380 ἐν δὲ οἱ ἄλφита χεῦον εὐρραφέεσσι δοροῖσι.
 Τηλέμαχος δ' ἐς δώματ' ἰὼν μνηστήρησιν ὁμίλει.
 ἐνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 Τηλεμάχῳ εἰκυῖα κατὰ πτόλιν ὤχετο πάντη,
 καὶ ῥα ἐκάστω φωτὶ παρισταμένη φάτο μῦθον,
- γραμμῇ, γεμάτα ἀνεροκόπητο, θεῖκό πιοτό, στον τοῖχο
 δίπλα ἀναγέρνοντας, ἀν γύριζε στο σπῖτι του ο Οδυσσεῆας
 μετὰ ἀπὸ τόσα πάθη κάποτε. Μια πόρτα το κελᾶρι
 σφαλνοῦσε με διπλὰ πορτόφυλλα, καλαρμωσμένη, στεριά'
 καὶ μια κελᾶρισσα νυχτόημερα βρισκόταν ἐκεῖ μέσα
 καὶ φύλαε' το μυαλό της ἔκοβε καλὰ μαθῆς — ἡ Εὐρύκλεια,
 που ἦταν ἀγγόνα του Πεισηνορα καὶ του Ἰσθα κόρη' τούτῃ
 τότε ο Τηλέμαχος φωνάζοντας της εἶπε στο κελᾶρι:
 «Νένα, τις στάμνες, ἔλα, γέμισε κρασί γλυκό, καὶ να 'ναι
 ἀπ' τα κρασιά μας το καλύτερο, μετὰ ἀπ' αὐτό που κρύβεις
 γιὰ το θεῖκό Οδυσσεῆα, τὸν ἄμοιρο, με τὴν ἐλπίδα πάντα
 πως θα ῥθει κάπουθε ξεφεύγοντας τις Λάμιες του θανάτου.
 Να μου γεμίσεις στάμνες δῶδεκα, να τις βουλώσεις ὅλες,
 καὶ σε δερμάτια κριθαράλευρο καλοραμμένα βάλε'
 εἴκοσι μόδια να 'ναι θα 'θελα καλαλεσμένο αλεῦρι'
 καὶ ὅλα σε μια γωνιά συμμαζῶ τα, καὶ μόνο ἐσὺ να ξέρεις'
 καὶ θά'ρθω ἀτὸς μου με το σούρουπο να τα σηκῶσω, τότε
 που θ' ανεβῆ στο ἀνώγι ἡ μάνα μου, να θυμηθεῖ του γύπνου.
 Στη Σπάρτη καὶ στὴν Πύλο ἐλόγιασα να πᾶω τὴν ἀμμουδάτη,
- Ἀν κάπου ἀκούσω γιὰ τὸν κύρη μου, το πότε θα διαγεῖρει.»
 Εἶπε καὶ ἐυτῆς ἡ Εὐρύκλεια ἡ βᾶγια του το μοιρολόι κινούσε,
 καὶ μες στα κλάματα ἀνεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
 «Ὁ λογισμὸς αὐτὸς πως πέρασε, παιδί μου, ἀπ' το μυαλό σου;
 Στὴς γῆς τα μακρὰ πως στοχάζεσαι να φύγεις τώρα, που 'σαι
 ἀγαπημένος καὶ μονάκριβος; Εκείνος, ο Οδυσσεῆας
 ο ἀρχοντογέννητος, πια χάθηκε σε ἀλλοξένους ἀνθρώπους!
 Μα τούτοι, ἐυτῆς ὡς δουν πως ἐφυγες, κακὰ στο νοῦ θα βάλουν,
 γιὰ να χαθεῖς με δόλο, καὶ ἔπειτα το βίος σου θα μοιράσουν.
 Μείνε λοιπὸν ἐδῶ, τα πλοῦτῃ σου να χαίρεσαι' ποῖος λόγος
 να τυραννῆσαι παραδέρνοντας μες στ' ἀκαρπα πελάγη;»
 Καὶ ο γνωστικός γυρνᾶει Τηλέμαχος καὶ κτηλογοῖα της δίνει:
 «Νένα, κουράγιο! καὶ δὲν ἐγίνε χωρὶς θεὸς να θέλει
 ο λογισμὸς αὐτὸς' μα ὀρκίσου μου πως λόγο δε θα κάνεις
 στὴ μάνα μου, πρὶν μέρες ἐντεκα καν δῶδεκα περάσουν,
 ξὼν ἀν το μάθει πως εμίσεψα καὶ με γυρέψει ἀτῆ της'
 δε θέλω τ' ὁμορφὸ της πρόσωπο με θρήνους ν' ἀφανίζει.»
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ ἀμωσε ἡ γερόντισσα τὸν ὄρκο το μεγάλο
 στους ἀναιώνιους' καὶ ὅπως ἀμωσε καὶ τέλεψε τὸν ὄρκο,
 χωρὶς καιρὸ να χάσει του 'βαλε κρασί στις στάμνες μέσα,
 καὶ κριθαράλευρο σε δέρματα καλοραμμένα βάνει.
 Κινούσε ὡστόσο καὶ ο Τηλέμαχος να σμίξει τους μνηστήρες.
 Τότε ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεά ἡ γλαυκῶματη, στοχάστηκε ἄλλα πάλε'
 πήρε τὴν ὄψη του Τηλέμαχου καὶ κίνησε να τρέχει,
 καὶ ὅσους στο κάστρο μέσα ἀντάμωνε τους ἐσπρωχνε ἕναν ἕναν,

- 385 έσπερίους δ' ἐπὶ νῆα θοὴν ἀγέρεσθαι ἀνώγει.
ἢ δ' αὐτὲ Φρονίοιο Νοήμονα φαίδιμον υἱὸν
ῆτε νῆα θοὴν: ὁ δὲ οἱ πρόφρων ὑπέδεκτο.
δύσετό τ' ἠέλιος σκιάωντό τε πᾶσαι ἀγυαί,
καὶ τότε νῆα θοὴν ἄλαδ' εἴρυσε, πάντα δ' ἐν αὐτῇ
- 390 ὄπλ' ἐτίθει, τὰ τε νῆες ἐύσσελμοι φορέουσι.
στήσε δ' ἐπ' ἐσχατῆ λιμένος, περὶ δ' ἐσθλοὶ ἐταῖροι
ἄθροοι ἠγερέθοντο: θεὰ δ' ὤτρυνεν ἕκαστον.
ἐνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
βῆ ἰεναὶ πρὸς δώματ' Ὀδυσσῆος θεῖοιο:
- 395 ἐνθα μνηστήρεσσιν ἐπὶ γλυκὺν ὕπνον ἔχευε,
πλάζε δὲ πίνοντας, χειρῶν δ' ἔκβαλλε κύπελλα.
οἱ δ' εὐδῆεν ὤρυνντο κατὰ πτόλιν, οὐδ' ἄρ' ἐπι δὴν
ῆατ', ἐπεὶ σφισιν ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἐπιπτεν.
αὐτὰρ Τηλέμαχον προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη
- 400 ἐκπροκαλεσσαμένη μεγάρων ἐὺ ναιεταόντων,
Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδὴν:
«Τηλέμαχ', ἦδη μὲν τοι εὐκνήμιδες ἐταῖροι
ῆατ' ἐπήρετμοὶ τὴν σὴν ποτιδέγμενοι ὀρμήν:
ἄλλ' ἴομεν, μὴ δηθὰ διατριβόμεν ὁδοῖο.»
- 405 ὡς ἄρα φωνήσασ' ἠγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
καρπαλίμως: ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἵχνια βαίνει θεοῖο.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
εὖρον ἔπειτ' ἐπὶ θινὶ κάρη κομόωντας ἐταίρους.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειψ' ἱερῇ ἴς Τηλεμάχιο:
- 410 «δεῦτε, φίλοι, ἦα φερώμεθα: πάντα γὰρ ἦδη
ἄθρο' ἐνὶ μεγάρῳ. μήτηρ δ' ἐμὴ οὐ τι πέπυσται,
οὐδ' ἄλλα δμωαί, μία δ' οἴη μῦθον ἄκουσεν.»
ὡς ἄρα φωνήσας ἠγήσατο, τοὶ δ' ἄμ' ἔποντο.
οἱ δ' ἄρα πάντα φέροντες ἐυσσέλμῳ ἐπὶ νῆι
- 415 κάτθεσαν, ὡς ἐκέλευσεν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός.
ἂν δ' ἄρα Τηλέμαχος νηὸς βαῖν', ἦρχε δ' Ἀθήνη,
νῆι δ' ἐνὶ πρυμνῆι κατ' ἄρ' ἔζετο: ἄγχι δ' ἄρ' αὐτῆς
ἔζετο Τηλέμαχος. τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν,
ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ βάντες ἐπὶ κληῖσι καθίζον.
- 420 τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἴει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ἀκράη Ζέφυρον, κελάδοντ' ἐπὶ οἴνοπα πόντον.
Τηλέμαχος δ' ἐτάροισιν ἐποτρύννας ἐκέλευσεν
ὄπλων ἄπτεσθαι: τοῖ δ' ὄτρύνοντος ἄκουσαν.
ἰστὸν δ' εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμης
- 425 στήσαν ἀείραντες, κατὰ δὲ προτόνοιον ἔδησαν,
ἔλκον δ' ἰστία λευκὰ ἐυστρέπτοισι βοεῦσιν.
ἔπρησεν δ' ἄνεμος μέσον ἰστίων, ἀμφὶ δὲ κύμα
στεῖρη πορφύρεον μεγάλ' ἴαχε νηὸς ἰούσης:
- βραδιάζοντας στο γοργοτάξιδο να μαζωχτοῦν καράβι.
Κι απ' το Νοήμονα, τον ἔμνοστο του Φρόνιου γιο, ζητούσε
γοργό καράβι, κι ολοπρόθυμα της το 'ταξεν εκείνος.
Κι ως πήρε ο γήλιος και βασίλειψε κι ισκίωσαν ὅλοι οι δρόμοι,
το πλοῖο το γρήγορο στη θάλασσα τραβώντας το αρματώνει
με ὅσα τα πλοῖα τα καλοκούβερτα για ν' αρμενίσουν θέλουν
μετὰ το δένει στο ακρολίμανο' κι οι αρχοντικοὶ συντρόφοι
σε λίγο εκεί μονοσυνάχτηκαν απ' τη θεὰ σπρωγμένοι.
Τότε η Αθηνά, η θεὰ η γλαυκώματη, στοχάστηκε ἄλλα πάλε'
γοργὰ για το παλάτι ἐκίνησε του θεϊκοῦ Ὀδυσσέα
και τους μνηστήρες, καθώς ἔπιναν, πλανεύει χύνοντας τους
ὕπνο γλυκό, κι ἀπὸ τα χέρια τους οι κούπες χάμω ἔπεσαν.
Κι αυτοὶ πολλῶρα δεν ἐκάθισαν να κοιμηθοῦν κινούσαν στο
κάστρο
ἐδῶ κι ἐκεῖ' τους ἐκλείνει μαθὲς τα μάτια ο γύπνος.
Αμέσως η Αθηνά η γλαυκώματη την ὄψη και το λάλο
πήρε του Μέντορα, και φώναξεν απ' το καλοχτισμένο
το αρχοντικό να βγει ο Τηλέμαχος, κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Κιόλα οι σύντροφοί σου, Τηλέμαχε, κάθονται στα κουπιά τους
κι ὡρα την ὡρα το ξεκίνημα προσμένουν το δικό σου.
Πάμε λοιπόν, απ' το ταξίδι μας να μη χασομερούμε.»
Ἔτσι η Αθηνά Παλλάδα ἐμίλησε και μπήκε ομπρός στο δρόμο
γοργὰ, κι αὐτὸς ξοπίσω ἀκλούθηξε των θεῶν ποδιῶν τ' ἀχνάρια.
Κι ἀφοῦ κατέβηκαν στη θάλασσα και στο καράβι, βρῆκαν
στο ακρόγιαλο τους μακρομάλληδες να καρτεροῦν συντρόφους.
Και τότε ο ἀντρόκαρδος Τηλέμαχος τους μίλησε ἔτσι κι εἶπε:
«Συντρόφοι, ομπρός, να κουβαλήσουμε τις ζωθοφέες' στο σπῆτι
ὄλες εἶναι ἐτοιμες' δεν το 'μαθε μηδὲ κι η μάνα μου η ἴδια,
κι ἀπὸ τις δούλες μια εἶναι που ἀκουσε το λόγο αὐτό μονάχα.»
Ὡς εἶπε τούτα, ομπρός ἐτράβηξε, κι οι ἐπίλοιποι ἀκολουθοῦσαν
κι ὅλα μετὰ στο καλοκούβερτο καράβι κουβαλώντας
τ' ἀπίθωσαν, ο γιος ως πρόσταζε του ἀντρόκαρδου Ὀδυσσέα.
Κι ἀνέβη στο ἄρμενο ο Τηλέμαχος την Αθηνά ἀκολουθώντας'
στου πλοῖου την πρύμνη ἐκείνη ἐκάθισε, κι ως κάθισε κοντὰ της
κι ο θεῖος Τηλέμαχος, οι σύντροφοι ξελύσαν τις πρυμμάτσες.
Μετὰ κι ἐκεῖνοι ἀπάνω πήδησαν και στα ζυγὰ κάθισαν
και πρῶμο ἀγέρα η γαλανόματη τους ἔστειλε Παλλάδα,
πονέντε δυνατό, στο πέλαγο που ἀχούσε το κρασάτο.
Τότε ο Τηλέμαχος τους συντρόφους φωνάζοντας προστάζει
τα σῦνεργα να πιάσουν, κι ἀκουσαν τους ὀρισμούς του ἐκείνο!
το ἐλάτινο κατάρτι ἐσύλωσαν, στο τρύπιο μεσοδόκι
ορθὸ περνώντας το, κι ως το 'δεν με τα σκοινιά στην πλώρη,
το ἄσπρο πανὶ με τα καλόστριφτα λουριά ψηλά ἐσηκώσαν.
Κι ο ἀγέρας το πανὶ τους φούσκωνε, και στην καρένα γύρα
του πλοῖου που ἐπέτα ἀλικοπόρφυρο το κύμα βαριαχούσε'

ή δ' ἔθεεν κατὰ κύμα διαπρήσσουσα κέλευθον.

- 430 δησάμενοι δ' ἄρα ὄπλα θοὴν ἀνά νῆα μέλαιναν
στήσαντο κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο,
λεῖβον δ' ἀθανάτοισι θεοῖς αἰειγενέτησιν,
ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Διὸς γλαυκώπιδι κούρη.
παννυχίη μὲν ῥ' ἦ γε καὶ ἠὼ πείρε κέλευθον.

κι αυτό πετούσε απά στα κύματα, τελεύοντας τη στράτα.

Κι ως δέσαν τα πανιά στο γρήγορο, το μελανό καράβι,
πήραν κροντήρια τότε κι έστησαν, κρασί ξεχειλισμένα,
και χύναν στάλες στους αθάνατους θεούς, τους αναιώνιους,
και πάνω απ' όλους στη γλαυκόματη του Δία τη θυγατέρα.
Κι όλη τη νύχτα και τ' αχάραγα δρομούσε το καράβι.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -γ-

- 3- Ἡέλιος δ' ἀνόρουσε, λιπῶν περικαλλέα λίμνην, οὐρανὸν ἔς πολύχαλκον, ἴν' ἀθάναιοσι φαεῖνοι καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζεῖδωρον ἄρουραν: οἱ δὲ Πύλον, Νηληϊὸς εὐκτίμενον ππολιεθρον,
- 5 Ἄϊξον: τοῖ δ' ἐπὶ θινὶ θαλάσσης ἱερὰ ῥέζον, ταύρους παμμέλανας, ἐνοσίχθονι κυανοχαίτη. ἑννέα δ' ἔδραι ἔσαν, πεντακόσιοι δ' ἐν ἑκάστη ἦατο καὶ προύχοντο ἑκάστοθι ἑννέα ταύρους. εὐθ' οἱ σπλάγχνα πάσαντο, θεῶ δ' ἐπὶ μηρὶ ἔκαιον,
- 10 οἱ δ' ἰθύς κατάγοντο ἰδ' ἰστία νηὸς εἴσης στεῖλαν ἀείραντες, τήν δ' ὤρμισαν, ἐκ δ' ἔβαν αὐτοί: ἐκ δ' ἄρα Τηλέμαχος νηὸς βαῖν', ἦρχε δ' Ἀθήνη. τὸν προτέρη προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη: «Τηλέμαχ', οὐ μὲν σε χρὴ ἔτ' αἰδοῦς, οὐδ' ἠβαιόν:
- 15 τοῦνεκα γὰρ καὶ πόντον ἐπέπλως, ὄφρα πύθηαι πατρός, ὅπου κύθε γαῖα καὶ ὄν τινα πότμον ἐπέσπεν. ἀλλ' ἄγε νῦν ἰθύς κίε Νέστορος ἵπποδάμοιο: εἶδομεν ἦν τινα μήτιν ἐνὶ στήθεσσι κέκευθε. λίσσεσθαι δὲ μιν αὐτός, ὅπως νημερτέα εἶπη:
- 20 ψεύδος δ' οὐκ ἔρρει: μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστί.» τήν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα: «Μέντορ, πῶς τ' ἄρ' ἴω; πῶς τ' ἄρ' προσπύξομαι αὐτόν; οὐδέ τί πω μῦθοισι πεπεῖρημαι πικυνοῖσιν: αἰδώς δ' αὖ νέον ἄνδρα γεραίτερον ἐξερέεσθαι.»
- 25 τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη: «Τηλέμαχ', ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῆσι νοήσεις, ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται: οὐ γὰρ οἶω οὐ σε θεῶν ἀέκητι γενέσθαι τε τραφόμεν τε.» ὡς ἄρα φωνήσασ' ἠγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
- 30 καρπαλίμως: ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχνια βαῖνε θεοῖο. ἴξον δ' ἔς Πυλίων ἀνδρῶν ἄγυριν τε καὶ ἔδρας, ἐνθ' ἄρα Νέστωρ ἦστο σὺν υἰάσιν, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι δαῖτ' ἐντυνόμενοι κρέα τ' ὤπτων ἄλλα τ' ἔπειρον. οἱ δ' ὡς οὖν ξείνους ἴδον, ἀθρόοι ἦλθον ἅπαντες,
- 35 ἠχερσίν τ' ἠσπάζοντο καὶ ἐδριάσθαι ἄνωγον. πρῶτος Νεστορίδης Πεισίστρατος ἐγγύθεν ἐλθὼν ἀμφοτέρων ἔλε χεῖρα καὶ ἴδρυσεν παρὰ δαιτὶ κῶεσιν ἐν μαλακοῖσιν ἐπὶ ψαμάθοις ἀλίησιν πὰρ τε κασιγνήτῳ Θρασυμήδεϊ καὶ πατέρϊ ψ:
- Τὴν ὁμορφή τῆς λίμνης ἀφήνοντας, στὰ ολόχαλκα τὰ οὐράνια πρόβαλε ὁ γῆλιος, στους ἀθάνατους τὸ φῶς του νὰ χαρίσει καὶ στους θνητούς, στὰ πολυκάρπιστα τῆς γῆς χωράφια ἀπάνω' καὶ τούτοι ἐφταναν στὴν καλόχτιστη τὴν Πύλο, τοῦ Νηλέα
- τὸ κάστρο' ἐκεῖ στὴν ὥρα ἐπρόσφερναν θυσίαις στὸν Κοσμοσεῖστη τὸ γαλαζόχαιτο κατὰμαυροὺς στὸ περιγιάλι ταύρους. Σ' ἐννιά σειρές κάθονταν ὅλοι τους — σειρὰ καὶ πεντακόσιοι — καὶ ὁμπρὸς στὴν καθεμίὰ τους κοίτουσαν ἐννιά σφαγμένοι ταύροι. Καὶ ἀπάνω που ἔχαν φάει τὰ σπλάγχνα τους καὶ τὰ μεριά θὰ καίγαν
- στὸν Ποσειδῶνα, ἐκεῖνοι ἐτράβηξαν γραμμὴ γιὰ τὸ λιμάνι, καὶ τὰ πανιά μαῖναραν τοῦ ἄρμενου, τὸ ἄραξαν καὶ ὅζω βγήκαν καὶ ὡς βγήκε ἀπ' τὸ ἄρμενο ὁ Τηλέμαχος, τὴν Ἀθηνά ἀκλουθώντας, πρώτη ἡ Ἀθηνά, ἡ θεά ἡ γλαυκόματη, τὸ λόγο ἐπῆρε καὶ εἶπε: «Τηλέμαχε, ἡ ντροπὴ τὸν τόπο τῆς δὲν ἔχει ἐδῶ καθόλου'
- γιὰ τούτο καὶ τὸ πέλαο διάβηκες, τὸν κύρη σου νὰ μάθεις ποιο χῶμα ἐβρέθη καὶ τὸν σκέπασε καὶ ποια τὸν βρήκε μοῖρα. Μον' ἔλα, τράβα ὁμπρὸς στὸ Νέστορα γραμμὴ τὸν ἀλογάρη, ποια τάχα ἡ γνώμη του νὰ μάθουμε, που μες στὰ στήθη κρύβει, καὶ μοναχὸς σου παρακαλὰ τὸν νὰ πει τὴν πᾶσα ἀλήθεια'
- τοῦ περισσεύει ἡ γνώση, ψέματα δὲ θὰ σου πει καθόλου.» Καὶ ὁ γνωστικὸς γυρνάει Τηλέμαχος καὶ ἀπηλογιά τῆς δίνει: «Μέντορα, πῶς νὰ πάω; σιμώνοντας πῶς νὰ μιλῆσω πρῶτος; σε γνωστικὸς κουβέντες ἀμαθος, τὸ ξέρεις, εἶμαι ἀκόμα, καὶ νὰ ρωτᾷ ντροπὴ 'ναὶ ὁ νιούτσικος τὸ γεροντότερο του.»
- Τότε ἡ Ἀθηνά, ἡ θεά ἡ γλαυκόματη, γυρνώντας τοῦ ἀποκρίθη: «Ἄλλα μοναχὸς σου, Τηλέμαχε, θὰ στοχαστεῖς, καὶ γι' ἄλλα κάποιος θεὸς θὰ δώσει φῶπιση στὸ νοῦ σου' δὲ γεννηθῆς λέω καὶ οὐδὲ τράνεψες, οἱ ἀθάνατοι χωρὶς νὰ τὸ θελήσουν!» Ἔτσι ἡ Ἀθηνά ἡ Παλλὰδα μίλησε, καὶ μπῆκε ὁμπρὸς στὸ δρόμο
- γοργά, καὶ πίσω αὐτὸς στ' ἀχνάρια τῆς ἐρχόταν, ὡς που φτάσαν καὶ που οἱ Πυλιῶτες εἶχαν σύναξη καὶ θρόνιαζαν καθόταν με τοὺς υγιούς του ἐκεῖ καὶ ὁ Νέστορας, καὶ ολόγουρα οἱ συντρόφοι ψηγὰν τὰ κρέατα, καὶ ἄλλα σούβλιζαν καὶ σύνταζαν τὸ γιόμα. Βλέποντας ξένους τρέξαν ὅλοι τοὺς καὶ τοὺς καλωσόριζαν,
- καὶ τοὺς χαλνούσαν, στὸ τραπέζι τοὺς καὶ ἐκεῖνοι νὰ καθίσουν. Ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα, ὁ Πεισίστρατος, ἦταν ὁ πρῶτος που ἔρθε κοντὰ τοὺς καὶ ἐσφίξε τὸ χεῖρι τοὺς, καὶ δίπλα στὸ τραπέζι σε πευκιά μαλακά τοὺς κάθισε, στὸν ἀδερφὸ τοῦ δίπλα τὸ Θρασυμήδη, καὶ στὸν κύρη του, στὸν ἀκρόγιαλο τὸν ἄμμο'

- 40 ὠδῶκε δ' ἄρα σπλάγχνων μοίρας, ἐν δ' οἶνον ἔχευεν
χρυσείῳ δέπαι: δειδισκόμενος δὲ προσηύδα
Παλλάδ' Ἀθηναῖν κούρην Διὸς αἰγιόχοιο:
«εὐχέο νῦν, ὦ ξεῖνε, Ποσειδάωνι ἄνακτι:
τοῦ γάρ καὶ δαίτης ἠντήσατε δεῦρο μολόντες.
- 45 αὐτὰρ ἐπὴν σπείρης τε καὶ εὐξέαι, ἦ θέμις ἐστί,
δὸς καὶ τούτῳ ἔπειτα δέπας μελιηδέος οἴνου
σπείσαι, ἐπεὶ καὶ τούτον οἴομαι ἀθανάτοισιν
εὐχέσθαι: πάντες δὲ θεῶν χατέουσ' ἀνθρωποὶ.
ἀλλὰ νεώτερός ἐστιν, ὀμηλική δ' ἔμοι αὐτῷ:
- 50 τοῦνεκα σοὶ προτέρω δῶσω χρύσειον ἄλεισον.»
ὡς εἶπών ἐν χειρὶ τίθει δέπας ἠδέος οἴνου:
χαίρε δ' Ἀθηναίη πεπνυμένω ἀνδρὶ δικαίῳ,
οὔνεκα οἱ προτέρη δῶκε χρύσειον ἄλεισον:
αὐτίκα δ' εὐχέτο πολλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι:
- 55 «κλυθὶ, Ποσειδάων γαιήσοχε, μηδὲ μεγήρης
ἡμῖν εὐχομένοισι τελευτήσαι τάδε ἔργα.
Νέστορι μὲν πρώτιστα καὶ υἰάσι κύδος ὄπαζε,
αὐτὰρ ἔπειτ' ἄλλοισι δίδου χαρίεσσιν ἀμοιβήν
σύμπασιν Πυλίοισιν ἀγακλειτῆς ἐκατόμβης.
- 60 δὸς δ' ἔτι Τηλέμαχον καὶ ἐμὲ πρήξαντα νέεσθαι,
οὔνεκα δεῦρ' ἰκόμεσθα θεῶν σὺν νηὶ μελαίνῃ.»
ὡς ἄρ' ἔπειτ' ἠρᾶτο καὶ αὐτὴ πάντα τελεύτα.
δῶκε δὲ Τηλεμάχῳ καλὸν δέπας ἀμφικύπελλον:
ὡς δ' αὐτῶς ἠρᾶτο Ὀδυσσεύς φίλος υἱός.
- 65 οἱ δ' ἔπει ὠππησαν κρέ' ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
μοίρας δασάμενοι δαίνυντ' ἔρικυδέα δαῖτα.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ:
«νῦν δὴ κάλλιον ἐστί μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι
- 70 ξείνους, οἱ τινὲς εἰσιν, ἐπεὶ τάρπησαν ἐδωδῆς.
ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλεῖθ' ὑγρὰ κέλευθα;
ἦ τι κατὰ πρῆξιν ἦ μασιδίως ἀλάλησθε
οἷά τε ληιστήρες ὑπεῖρ ἄλλα, τοῖ τ' ἀλόνωνται
ψυχὰς παρθέμενοι κακὸν ἄλλοδαποῖσι πέρροντες;»
- 75 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα
θαρσῆσας: αὐτὴ γάρ ἐνὶ φρεσὶ θάρσος Ἀθήνη
θήλχ', ἵνα μιν περὶ πατρός ἀποχομένοιο ἔροιο
ἠδ' ἵνα μιν κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἔχησιν:
«ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κύδος Ἀχαιῶν,
- 80 εἴρεαι ὀππόθεν εἰμέν: ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω.
ἡμεῖς ἐξ Ἰθάκης ὑπὸνῆιου εἰλήλουθμεν:
πρῆξις δ' ἦδ' ἰδίη, οὐ δῆμιος, ἦν ἀγορεύω.
πατρός ἐμοῦ κλέος εὐρὺ μετέρχομαι, ἦν που
- τοὺς μοίρασε ἀπ' τα σπλάχνα κι ἔβαλε κρασί μετά σε κούπα
μαλαματένια, κι ἔτσι μίλησε, την Αθηνά πιο πρώτα,
του Δία την κόρη, χαιρετίζοντας, του βροντοσκουταράτου:
«Και συ δεήσου, αν θέλεις, ξένε μου, στο ρήγα Ποσειδῶνα'
δικιά του είναι η θυσία που βρήκατε στον ερχομό σας τώρα.
- Κι ὅταν κρασί σταλάξεις κι ευκηθείς, καθώς το συνηθάμε,
δῶσε την κούπα το γλυκόπιστο κρασί μετά σε τούτον,
σταλιές να κάμει' τους ἀθανάτους κι αὐτός θ' ανακαλιέται,
λογιάζω' τι οι θνητοί ἔχουν ὅλοι τους ἀπ' τους θεοὺς ἀνάγκη.
Ὡστόσο εἶναι πιο νιος, τα χρόνια του σαν τα δικά μου θά'ναι,
γι' αὐτό καὶ σένα ἐγὼ πρῶτα τη χρυσὴ κούπα δίνω.»
Εἶπε, την κούπα το γλυκόπιστο κρασί προσφέροντάς της'
καὶ χάρηκε η Αθηνά του φρόνιμου, του δικίου ἀντρός τον τρόπο,
τη χρυσὴ κούπα πρώτα που 'δωκε σε κείνη ἀπὸ τους δυο τους,
κι εὐτὺς με θέρμη ἀνακαλέστηκε το ρήγα Ποσειδῶνα:
- «Της γης ο κύβερνος, ἐπάκουσε την προσευχή μας τώρα
καὶ μὴν ἀρνέσαι τα που θέλουμε να γίνουν, Ποσειδῶνα'
καὶ πρώτα χάριζε στο Νέστορα καὶ στους υγιούς του δόξα'
τους ἄλλους τους Πυλιώτες ἔπειτα για την τρανή θυσία
που σου πρόσφεραν με μια ἀντίχαρη γλυκιά ξεπλέρωσέ τους.
- Κι ἐγὼ για δῶσε κι ο Τηλέμαχος, πρὶν φύγει, να τελέψει
ὄ,τι μας ἐσπρωξε με το ἀρμενο το μαῦρο ἐδῶ να 'ρθοῦμε.»
Ἔτσι η θεὰ δεόταν, μόνη της τα τέλεε ὁμως ὅλα.
Κι ὡς στου Ὀδυσσεά το γιο παράδωκε τη δίγουβη ὠρια κούπα,
με τη σειρά του κι ο Τηλέμαχος στον Ποσειδῶνα ευκήθη.
- Κι αὐτοὶ τ' ἀπανωμάχνια ὡς ἐψησαν κι ἀπ' τη φωτιά τα σύραν,
τα κόψαν μερτικά καὶ κάθισαν σε ἀρχοντικό τραπέζι.
Καὶ σύντας του πιστοῦ θαράπεψαν καὶ του φαγίου τον πόθο,
τους μίλησε ο γερήνιος Νέστορας ο ἀλογολάτης πρώτος:
«Τώρα θαρρῶ ταιριάζει πιότερο, που ευφράθηκαν το γιόμα,
να τους ρωτήσουμε να μάθουμε σαν ποιοὶ 'ναι οι ξένοι που 'ρθαν.
Ξένοι, πούθε ἐρχεστε ἀρμενίζοντας σης θάλασσας τις στράτες;
Ποιοὶ 'στε; δουλειά καμιά μην ἔχετε; για τριγυρνάτε ὡς λάχει,
σαν τους κουρσάρους, μες στα πέλαγα που τριγυρνοῦν καὶ
φέρνουν
κακὰ στον ἄλλο κόσμο, παίζοντας την ἴδια τη ζωὴ τους;»
- Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία του δίνει
κουράγιο παίρνοντας, τι του 'δινεν η ἴδια η θεὰ κουράγιο
στα φρένα, για τον κύρη που 'λειπε τι ἀπόγινε να μάθει,
μαζὶ για ν' ἀκουστὴ περιλάμπρο στον κόσμον τ' ὄνομά του:
«Γιε του Νηλέα, ρηγάρχη Νέστορα, των Ἀχαιῶν η δόξα,
ρωτάς να μάθεις ποιος ο τόπος μας' να σου το μολογήσω:
ἀπ' την Ἰθάκη εμεῖς ἐρχόμαστε, κάτω ἀπ' του Νήσου τη ρίζα,
κι εἶναι δουλειὰ δικιά μου που' ρχομαι, δὲν εἶναι του λάου μου'
ψάχνω ἕνα λόγο για τον κύρη μου ν' ἀκούσω, αν κάπου ἀπλώνει,

- ἀκούσω,
δίου Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὄν ποτέ φασι
- 85 σὺν σοὶ μαρνάμενον Τρώων πόλιν ἐξαλαπάξαι.
ἄλλους μὲν γὰρ πάντας, ὅσοι Τρωσὶν πολέμιζον,
πευθόμεθ'· ἦχι ἕκαστος ἀπώλετο λυγρῷ ὀλέθρῳ,
κείνου δ' αὐτὸ καὶ ὄλεθρον ἀπευθέα θῆκε Κρονίων.
οὐ γὰρ τις δύναται σάφα εἰπέμεν ὀππότη' ὄλωλεν,
- 90 εἶθ' ὃ γ' ἐπ' ἠπείρου δάμη ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
εἶπε καὶ ἐν πελάγει μετὰ κύμασιν Ἀμφιπρίτης.
τοῦνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ' ἰκάνομαι, αἶ κ' ἐθέλησθα
κείνου λυγρὸν ὄλεθρον ἐνισπεῖν, εἴ που ὄπωπας
ὀφθαλμοῖσι τεοῖσιν ἢ ἄλλου μῦθον ἄκουσας
- 95 πλαζομένου: πέρι γὰρ μιν οἰζυρὸν τέκε μήτηρ.
μηδὲ τί μ' αἰδόμενος μειλίσσειο μηδ' ἐλεαίρων,
ἀλλ' εὐ μοι κατάλεξον ὅπως ἦνθησας ὀπωπῆς.
λίσσομαι, εἴ ποτέ τοί τι πατήρ ἐμός, ἐσθλὸς
Ὀδυσσεύς,
ἢ ἔπος ἢ ἐ τι ἔργον ὑποστὰς ἐξετέλεσσε
- 100 δῆμῳ ἐνὶ Τρώων, ὄθι πάσχετε πῆματ' Ἀχαιοί,
τῶν νῦν μοι μνήσαι, καὶ μοι νημερτές ἐνίσπεες.
τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερῆνιος ἵππότης Νέστωρ:
«ὦ φίλ', ἐπεὶ μ' ἐμνησας οἰζύος, ἦν ἐν ἐκείνῳ
δῆμῳ ἀνέτλημεν μένος ἄσχετοὶ υἱὲς Ἀχαιῶν,
- 105 ἤμην ὅσα ζῦν νηυσὶν ἐπ' ἠεροειδέα πόντον
πλαζόμενοι κατὰ ληϊδ', ὄπη ἄρξειεν Ἀχιλλεύς,
ἢ δ' ὅσα καὶ περὶ ἄστου μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
μαρνάμεθ': ἔνθα δ' ἔπειτα κατέκταθεν ὅσσοι ἄριστοι.
ἔνθα μὲν Αἴας κείται ἀρήϊος, ἔνθα δ' Ἀχιλλεύς,
- 110 ἔνθα δὲ Πάτροκλος, θεόφιν μῆστωρ ἀτάλαντος,
ἔνθα δ' ἐμός φίλος υἱός, ἅμα κρατερὸς καὶ ἀμύμων,
Ἀντίλοχος, πέρι μὲν θεῖιν ταχύς ἠδὲ μαχητής:
ἄλλα τε πόλλ' ἐπὶ τοῖς πάθομεν κακὰ: τίς κεν ἐκείνα
πάντα γε μυθήσαιτο καταθνητῶν ἀνθρώπων;
- 115 οὐδ' εἰ πεντάετες γε καὶ ἐξάετες παραμίνων
ἐξερείοις ὅσα κείθι πάθον κακὰ δίοι Ἀχαιοί:
πρὶν κεν ἀνιθῆις σὴν πατρίδα γαῖαν ἴκοιο.
εἰνάετες γὰρ σφιν κακὰ ῥάπτομεν ἀμφιέποντες
παντοίοισι δόλοισι, μόγις δ' ἐτέλεσσε Κρονίων.
- 120 ἔνθ' οὐ τίς ποτε μῆτιν ὁμοιωθήμεναι ἄντην
ἦθελ', ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἐνίκᾳ δῖος Ὀδυσσεύς
παντοίοισι δόλοισι, πατήρ τεός, εἰ ἐτεόν γε
κείνου ἐκγονός ἐσσι: σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.
- για το θεϊκό, τον καρτερόψυχο τον Οδυσσεά, που λένε
των Τρωῶν το κάστρο πως επάτησε μαζί σου πολεμώντας.
Για όλους τους άλλους, που αντροπάλευαν στους Τρώες ενάντια
τότε,
ο ανήλεος θάνατος κατέχουμε που βρήκε τον καθένα.
Μα εκείνος ο θάνατος είναι άγνωρος, τον κρύβει ο γιος του
Κρόνου!
Που τότε βρήκε ο Χάρος, σίγουρα να πει κανείς δεν ξέρει,
αν κάπου στη στεριά τον σκότωσαν άνθρωποι αντίμαχοι του,
για αν χάθη στα πελάη, στα κύματα της Αμφιπρίτης μέσα.
Γι' αυτό και φτάνω εδώ, στα γόνατα να σου προσπέσω, αν θέλεις
το μαύρο του χαμό να μου 'λεγες, με τα δικά σου μάτια
αν τον αντίκρισες για αν άκουσες λόγο αλλουνού, που κόσμο
είχε γυρίσει, τι η μητέρα του τρισάμοιρο τον γέννα.
Μα από συμπόνηση στα πάθη μου τα λόγια μη γλυκάνεις,
μόνο όπως τα 'δες με τα μάτια σου, σωστά μολόγα μου τα.
Ο κύρης μου, ο Οδυσσεάς ο αντροκαρδος, αν σου 'χε τάξει κάτι
στον Τρωῶν τη χώρα, εκεί που βάσανα τραβήξατε περίσσια
οι Αργίτες όλοι, και σ' το τέλεψε με λόγια για με πράξη,
αυτά, παρακαλώ, θυμίσου τα και την αλήθεια πες μου.»
Κι ο αλογατάς, γερῆνιος Νέστωρας απηλογια του δίνει:
«Φίλε, τα πάθη σα μου θυμίσεις, που εμεις στη χώρα εκεινη,
των Αχαιών οι γιοί, τραβήξαμε, με αλύγιστο κουράγιο
πότε στο πέλασο το αχνογάλαζο με τα καράβια ολούθε,
όπου ο Αχιλλέας τραβούσε, πίσω του για κούρσα τριγυρνώντας —
και πότε ολόγυρα χτυπιόμαστε στου Πριάμρου του ρηγάρχη
το μέγα κάστρο, όπου σκοτώθηκαν οι πιο αντρειανοί μας όλοι'
κει πέρα ο μέγας Αίαντας κοιτείται, κει πέρα κι ο Αχιλλέας,
εκεί κι ο Πάτροκλος, στη φρόνηση που ίδια θεός λογιόταν,
εκεί κι ο γιος μου εμένα, κι άφεγος μαζί και παλικάρι,
ο Αντίλοχος, πιο απ' όλους γρήγορος κι από τους πιο
αντρειωμένους.
Βάσανα κι άλλα εκεί τραβήξαμε πολλά' μιαν άκρη ως άλλη
και ποιος θνητός θ' αποδυνάζουνταν να τα ιστορήσει τάχα;
Και πέντε κι έξι χρόνια να 'μενες εδώ, να μάθεις πόσα
σύραν οι Αργίτες οι αρχοντόγεννοι στα ξένα εκει τυράννια,
δε θα βαστούσες, μόνο θα 'φευγες βαργεσιτισμένος πίσω.
Χρόνους εννιά κακά τους κλώθαμε με χίλιους μύριους δόλους
μοχτώντας, και με χίλια βάσανα μας φέρνει ο Δίας στο τέλος.
Εκει ο Οδυσσεάς ο αρχοντογέννητος μας ενικούσεν όλους
στη μάζωξη, γι' αυτό δεν τα 'βαζε κανείς ποτέ μαζί του'
τι χίλιους μύριους δόλους κάτεχεν ο κύρης σου — αν αλήθεια
είσαι δικός του γιος' θαμάζουμαι που σε αντικρίζω ομπρός μου!

- ἦ τοι γὰρ μῦθοί γε εἰκότες, οὐδέ κε φαίης
- 125 ἄνδρα νεώτερον ὦδε εἰκότα μυθήσασθαι.
 ἔνθ' ἦ τοι ἦος μὲν ἐγὼ καὶ διος Ὀδυσσεύς
 οὔτε ποτ' εἰν ἀγορῇ διχ' ἐβάζομεν οὔτ' ἐνὶ βουλήῃ,
 ἀλλ' ἓνα θυμὸν ἔχοντε νῶω καὶ ἐπίφρονι βουλήῃ
 φραζόμεθ' Ἀργείοισιν ὅπως ὄχ' ἄριστα γένοιτο.
- 130 αὐτὰρ ἐπεὶ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπήν,
 βῆμεν δ' ἐν νήεσσι, θεὸς δ' ἐσκέδασσεν Ἀχαιοὺς,
 καὶ τότε δὴ Ζεὺς λυγρὸν ἐνὶ φρεσὶ μήδετο νόστον
 Ἀργεῖοις, ἐπεὶ οὐ τι νοήμονες οὐδέ δίκαιοι
 πάντες ἔσαν: τῷ σφειων πολέες κακὸν οἶτον ἐπέσπον
- 135 μῆνιος ἐξ ὀλοῆς γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
 ἦ τ' ἔριν Ἀτρεΐδῃσι μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε.
 τῷ δὲ καλεσσαμένω ἀγορῆν ἐς πάντας Ἀχαιοὺς,
 μάψ, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον, ἐς ἥλιον καταδύντα,
 οἱ ἦλθον οἴνω βεβαρηότες υἱὲς Ἀχαιῶν,
- 140 μῦθον μυθείσθην, τοῦ εἵνεκα λαὸν ἄγειραν.
 ἔνθ' ἦ τοι Μενέλαος ἀνώγει πάντας Ἀχαιοὺς
 νόστου μιμνήσκεσθαι ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
 οὐδ' Ἀγαμέμνονι πάμπαν ἐήνδανε: βούλετο γὰρ ῥα
 λαὸν ἐρυκακέειν ῥέξαι θ' ἱεράς ἐκατόμβας,
- 145 ὡς τὸν Ἀθηναίης δεινὸν χόλον ἐξακέσαιτο,
 νήπιος, οὐδὲ τὸ ἦδη, ὃ οὐ πείσεσθαι ἔμελλεν:
 οὐ γὰρ τ' αἶψα θεῶν τρέπεται νόος αἰὲν ἐόντων.
 ὡς τῷ μὲν χαλεποῖσιν ἀμειβομένω ἐπέεσσιν
 ἔστασαν: οἱ δ' ἀνόρουσαν εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ
- 150 ἤχη θεσπεσίη, δίχα δὲ σφισιν ἦνδανε βουλή.
 νύκτα μὲν ἀέσαμεν χαλεπὰ φρεσὶν ὀρμαίνοντες
 ἀλλήλοισι: ἐπὶ γὰρ Ζεὺς ἤρτυε πῆμα κακοῖο:
 ἠῶθεν δ' οἱ μὲν νέας ἔλκομεν εἰς ἅλα δῖαν
 κτήματά τ' ἐνπιθέμεσθα βαθυζώνους τε γυναῖκας.
- 155 ἡμίσεες δ' ἄρα λαοὶ ἐρητύοντο μένοντες
 αὐθι παρ' Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν:
 ἡμίσεες δ' ἀναβάντες ἐλαύνομεν: αἱ δὲ μάλ' ὤκα
 ἔπλεον, ἐστόρεσεν δὲ θεὸς μεγακῆτεα πόντον.
 ἐς Τένεδον δ' ἐλθόντες ἐρέξαμεν ἱρὰ θεοῖσιν,
- 160 οἴκαδε ἰέμενοι: Ζεὺς δ' οὐ πῶ μήδετο νόστον,
 σχέτλιος, ὃς ῥ' ἔριν ὠρσε κακὴν ἐπὶ δευτέρων αὐτίς.
 οἱ μὲν ἀποστρέψαντες ἔβαν νέας ἀμφιελίσσας
 ἀμφ' Ὀδυσῆα ἄνακτα δαΐφρονα, ποικιλομήτην,
 αὐτίς ἐπ' Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦρα φέροντες:
- 165 αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νηυσὶν ἀολλέσιν, αἶ μοι ἔποντο,
 φεύγον, ἐπεὶ γίγνωσκον, ὄδη κακὰ μήδετο δαίμων.
 φεῦγε δὲ Τυδέος υἱὸς ἀρήιος, ὠρσε δ' ἑταίρους.
- Μοιάζουν τα λόγια σας, δε θά'λεγε κανείς πως θα μπορούσε
 τόσο πρεπτούμενα ἓνας νιούτσικος να μας μιλήσει λόγια.
 Εκεί ο Οδυσσεύς κι εγὼ δεν εἶχαμε ποτέ μαθῆς δυο γνώμες,
 να βουλευτοῦν ὄντας συνάζονταν οἱ Ἀργίτες για οἱ γερόντοι'
 μια μόνο γνώμη οἱ δυο μας εἶχαμε, να πούμε στους Ἀργίτες
 πως θα γινόταν το καλύτερο, με γνώση και με κρίση.
- Μα πια του Πριάμου σαν πατήσαμε το ἀπόγκρεμο το κάστρο
 κι ἓνας θεὸς ανεμοσκόρπισε τ' ἀργίτικα καράβια,
 ἦταν ο Δίας που διαλογίστηκε φαρμάκι να μας κάνει
 το γυρισμό' τι ὅλοι δε φάνηκαν και γνωστικοὶ και δίκιοι
 γι' αὐτὸ πολλοὶ ἀπὸ την ἀνήμερη της τρανοκυρουδάτης
- γλαυκόματης θεᾶς τη μάνητα κακὰ ἀπόλαψαν τέλη,
 που σήκωσε διχόνοια ἀνάμεσα στους δυο τους γιους του Ἀτρέα.
 Τους Ἀχαιοὺς αὐτοὶ σε σύναξη μαζί ἐκαλνοῦσαν ὅλους,
 ἀπρεπα, ἀστόχαστα, σαν ἐγερνε πια να βουτήξει ο γῆλιος,
 κι οἱ γιοὶ των Ἀχαιῶν μαζώνουνταν πιωμένοι, ζαλισμένοι.
- Κι ἐκεῖνοι ἔλεγαν τι τους ἤθελαν και τους μονοσυναζάν
 πρῶτα ο Μενέλαος σε ὅλους φώναζε τους Ἀχαιοὺς να πάρουν
 στη ράχη την πλατιά της θάλασσας του γυρισμοῦ τη στράτα'
 ὅμως αὐτὸ στον Ἀγαμέμνονα δεν ἄρεσε καθόλου'
 να τους κρατήσει ἀκόμα γύρευε, θυσίεσ τρανές να κάνει,
- της Ἀθηνᾶς τον ἀγριο θέλοντας θυμὸ να μαλακώσει —
 ο ἀνέμυαλος! κι οὐδὲ το κάτεχε πως δε θα τον ἀκούσει'
 τι εὐκόλα η γνώμη των ἀθάνατων θεῶν δε μεταλλάζει.
 Ἔτσι ἐστεκόνταν, συναλλήλως τους βαριά πετώντας λόγια
 ἐκεῖνοι οἱ δυο τους' και πετάχτηκαν οἱ Ἀργίτες οἱ ἀντρειωμένοι
- με ἀλαλητὸ βαρὺ και χῶρισαν στα δυο κι αὐτῶν οἱ γνώμες.
 Τη νύχτα τούτη κοιμηθήκαμε κακὰ στο νοῦ λογιώντας
 ο ἓνας του ἄλλου, τι ο Δίας μας ἐρίχνε σε παιδεμούς μεγάλους'
 σαν ἐφεξε, οἱ μισοὶ στη θάλασσα τραβούμε τα καράβια,
 και τις βαθύζωνες φορτώνουμε γυναῖκες και τα κούρσα'
- μα το μισὸ στρατὸ τον κράτησαν να μείνει για την ὥρα
 στο γιο του Ἀτρέα τον Ἀγαμέμνονα κοντά, το στρατολάτη.
 Οἱ ἄλλοι μπαρκάροντας κινήσαμε, κι αὐτὰ γοργὰ ἀρμενίζαν,
 τι ἓνας θεὸς μπροστὰ μας ἐστρωνε τα τρισβαθα πελάγη.
 Μόλις ἀράσαμε στην Τένεδο, για τους θεοὺς θυσίεσ
- προσφέραμε, να πάμε σπῖτια μας' μα ο Δίας δεν εἶχε ἀκόμα
 συγκλίνει ο ἀνέσπλαχνος, μον' ἄσκωσε κακιὰ ξανά διχόνοια.
 Ἄλλοι τα πλοῖα τα δραπανόγυρτα γυρνούν καὶ φεύγουν πίσω
 με κεφαλὴ τον πολυμήχανο, λιοντόκαρδο Οδυσσεᾶ,
 ξανά τη χάρη του Ἀγαμέμνονα, του γιου του Ἀτρέα, να κάμουν.
- Μα εγὼ κινούσα με ὅλα τ' ἄρμενα που μ' εἶχαν ἀκλουθήξει,
 τι το ἔβλεπα, ο θεὸς πως ἀμετρα μας μελετούσε πάθη.
 Τραβούσε του Τυδέα κι ο ἀντρόκαρδος υγιὸς με τους συντρόφους.

- ὄψε δὲ δὴ μετὰ νῶϊ κίε ξανθὸς Μενέλαος,
ἐν Λέσβῳ δ' ἔκικεν δολιχὸν πλόον ὀρμαίνοντας,
- 170 ἢ καθύπερθε Χίοιο νεοίμεθα παιπαλοέσσης,
νήσου ἔπι Ψυρίης, αὐτὴν ἔπ' ἀριστερ' ἔχοντες,
ἢ ὑπένερθε Χίοιο, παρ' ἠνεμόνευτα Μίμαντα.
ἤτεομεν δὲ θεὸν φῆναι τέρας: αὐτὰρ ὃ γ' ἡμῖν
δείξε, καὶ ἠνώγει πέλαιος μέσον εἰς Εὐβοίαν
- 175 τέμνειν, ὄφρα τάχιστα ὑπέκ κακότητα φύγοιμεν.
ὤρτο δ' ἔπι λιγύς οὖρος ἀήμεναι: αἱ δὲ μάλ' ὤκα
ἰχθυόεντα κέλευθα διέδραμον, ἐς δὲ Γεραιστὸν
ἐννύχια καταγόνο: Ποσειδάωνι δὲ ταύρων
πόλλ' ἔπι μῆρ' ἔθεμεν, πέλαιος μέγα μετρήσαντες.
- 180 τέτρατον ἡμῶν ἔην, ὄτ' ἐν Ἄργεϊ νῆας εἴσας
Τυδείδω ἔταροι Διομήδεος ἵπποδάμοιο
ἴστασαν: αὐτὰρ ἐγὼ γε Πύλονδ' ἔχον, οὐδέ ποτ' ἔσβη
οὖρος, ἐπεὶ δὴ πρῶτα θεὸς προέηκεν ἀήναι.
«ὥς ἦλθον, φίλε τέκνον, ἀπευθής, οὐδέ τι οἶδα
- 185 κείνων, οἳ τ' ἐσάωθεν Ἀχαιῶν οἳ τ' ἀπόλοντο.
ὄσσα δ' ἐνὶ μεγάροισι καθήμενος ἡμετέροισι
πεύθομαι, ἢ θέμις ἐστί, δαήσει, κούδ' ἐ σε δεύσω.
εὐ μὲν Μυρμιδόνας φάσ' ἐλθέμεν ἐγχεσιμῶρους,
οὓς ἄγ' Ἀχιλλῆος μεγαθύμου φαίδιμος υἱός,
- 190 εὐ δὲ Φιλοκτῆτην, Ποιάντιον ἀγλαὸν υἱόν.
πάντας δ' Ἰδομενεὺς Κρήτην εἰσήγαγ' ἑταίρους,
οἳ φύγον ἐκ πολέμου, πόντος δὲ οἳ οὐ πιν' ἀπηύρα.
Ἄτρεϊδην δὲ καὶ αὐτοὶ ἀκούετε, νόσφιν ἐόντες,
ὥς τ' ἦλθ', ὥς τ' Αἰγισθος ἐμήσατο λυγρὸν ὄλεθρον.
- 195 ἀλλ' ἢ τοι κείνος μὲν ἐπισμυγερώς ἀπέτισεν:
ὥς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι
ἀνδρός, ἐπεὶ καὶ κείνος ἐτίσατο πατροφονῆα,
Αἰγισθὸν δολόμητιν, ὃ οἳ πατέρα κλυτὸν ἔκτα.
καὶ σὺ φίλος, μάλα γὰρ σ' ὀρώω καλὸν τε μέγαν τε,
- 200 ἄλκιμος ἔσσω, ἵνα τίς σε καὶ ὀπιγόνων εὐ εἴπη.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
καὶ λίην κείνος μὲν ἐτίσατο, καὶ οἳ Ἀχαιοὶ
οἴσουσι κλέος εὐρύδ' ἐσσομένοισι πυθέσθαι:
- 205 αἶ γὰρ ἐμοὶ τοσσῆνδε θεοὶ δύναμιν περιθειῖεν,
τίσασθαι μνηστήρας ὑπερβασίης ἀλεγεινῆς,
οἳ τέ μοι ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωνται.
ἀλλ' οὐ μοι τοιοῦτον ἐπέκλωσαν θεοὶ ὄλβον,
πατρὶ τ' ἐμῷ καὶ ἐμοί: νῦν δὲ χρὴ τετλάμεν ἔμπης.»
- 210 τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ:
- Ἀργά ο ξανθὸς Μενέλαος πίσω μας κινούσε, και στη Λέσβο
να μελετούμε μας επέτυχε το μακρινὸ ταξίδι:
- πάνω απ' τῆς Χίος να ταξιδέψουμε το βραχονήσι τάχα,
μετά και τα Ψαρά ν' αφήσουμε ζερβιά μεριά, για μήπως
κάτω απ' τη Χίο και πλάι στο Μίμαντα τον ανεμοδαρμένο;
Απ' το θεὸ καθὼς ζητήσαμε σημάδι, εκείνος δίνει
κι ἔλεε, γραμμὴ το πέλαο σκίζοντας κατὰ την Εὐβοία πλώρη
- να βάλουμε, για να γλιτώσουμε τις συφορές που ἔρχονταν.
Κι ὅπως ἀγέρι πρῖμο ασκώθηκε, με βιάση τ' ἀρμενά μας
τις ψαροθρόφες στράτες διάβαιναν, ως που τη νύχτα ἀραξαν
στη Γεραιστό, και τότε κάψαμε μεριά στον Ποσειδῶνα
ταυριῶν πολλά, που πια τα πέλαγο διαβήκαμε το μέγα.
- Εἶχαν περάσει μέρες τέσσερεις, μπρος στο Ἄργος σαν ἀραξαν
του αλογατὰ Διομήδη οἱ σύντροφοί τα ισόβαρα καράβια'
κι ἐγὼ κατὰ την Πύλο ἀρμένιζα γραμμὴ, κι οὐδέ κι ο πρῖμος
ἐπέφτε ἀγέρας, που, ως κινούσαμε, μας εἶχε ο θεὸς ασκώσει.
Ἔτσι ἔφτασα, παιδί μου, ἀνήξερος' για κείνους τους Ἀργίτες,
- ποιοὶ τους γλίτωσαν, ποιοὶ τους χάθηκαν, καθόλου δεν κατέχω'
μον' ὅ,τι μέσα στο παλάτι μου καθόμενος μαθαίνω
θα σου ιστορήσω, ως εἶν' πρεπούμενο, χωρίς να σου το κρύψω:
Οἱ Μυρμιδόνες, λένε, γύρισαν καλὰ οἱ κονταρομάχοι,
που ο τιμημένος γιος τους ὀριζε του ἀντρόψυχου Ἀχιλλέα'
- καλὰ κι ο Φιλοκτῆτης, ο ἀτρόμος υγιὸς του Ποία, γυρνούσε'
κι ο Ἰδομενεὺς μ' ὄλους τους συντρόφους που 'χαν σωθεῖ απ' τις
μάχες
στην Κρήτη εδίαγειρε κι η θάλασσα κανένα δεν του πήρε.
Μα για το γιο του Ἀτρέα θ' ἀκούσατε και σεις, κι ας ζεῖτε ἀλάργα,
πως γύρισε και πως ο θάνατος ο ἀνήλεος απ' το χέρι
- τον βρήκε του Αἰγίστου' μα πλέρωσε πολὺ βαριά και τούτος!
Ἀλήθεια, εἶναι καλὸ πεθαίνοντας υγιὸ ν' ἀφήνης πίσω'
κι εκείνος το φονιά του κύρη του το δολερὸ γδικήθη
τώρα, τον Αἰγιστο, που σκότωσε τον ἀντρεϊανὸ του κύρη.
Και συ, καλέ, — θωρῶ τη χάρη σου μαθές και την ἀντρεία σου —
- κάμε κουράγιο, που κι οἱ ἐρχόμενες γενιές να σε δοξάζουν.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία του δίνει:
«Γιε του Νηλέα, ρηγάρχη Νέστορα, των Ἀχαιῶν η δόξα,
κείνος περὶκαλα γδικιώθηκε, κι οἱ Ἀργίτες τ' ὄνομά του
θα διαλαοῦν, που κι οἱ μελλούμενοι να τον θυμοῦνται ἀνθρωπιτο
- Να 'ταν οἱ ἀθάνατοι να μ' ἔζωναν με τόση ἀντρεία και μένα,
να πάρω γδικιωμὸ απ' τους ἀνομους, ἀδιάντροπους μνηστήρες,
που δε με λογαριάζουν κι ἀδικες δουλειές ο νους τους βάζει!
Τύχη οἱ θεοὶ για με δεν ἐκλωσαν παρόμοια — μήτε ἐμένα
μήτε του κύρη μου, υποτάζουμαι λοιπόν, κι ας τυραννιέμαι.»
- Κι ο αλογατὰς γερήνιος Νέστορας ἀπηλογία του δίνει:

- «ὦ φίλ', ἐπεὶ δὴ ταῦτά μ' ἀνέμνησας καὶ ἔειπες, φασὶ μνηστήρας σῆς μητέρος εἴνεκα πολλοὺς ἐν μεγάροις ἀέκητι σέθεν κακὰ μηχανάσθαι: εἰπέ μοι, ἦ ἔκων ὑποδάμνασαι, ἦ σέ γε λαοὶ
- 215 ἐχθαίρουσ' ἀνά δῆμον, ἐπισπόμενοι θεοῦ ὀμφῆ. τίς δ' οἶδ' εἴ κέ ποτέ σφι βίας ἀποτίσεται ἐλθῶν, ἦ ὅ γε μούνος ἔων ἢ καὶ σύμπαντες Ἀχαιοί; εἰ γάρ σ' ὡς ἐθέλοι φιλέειν γλαυκῶπις Ἀθήνη, ὡς τότε Ὀδυσσεύς περικῆδετο κυδαλίμοιο
- 220 δῆμῳ ἐν Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε' Ἀχαιοί-- οὐ γάρ πω ἴδον ὧδε θεοὺς ἀναφανδὰ φιλεῦντας, ὡς κείνῳ ἀναφανδὰ παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη-- εἴ σ' οὕτως ἐθέλοι φιλέειν κήδοιτό τε θυμῷ, τῷ κέν τις κείνων γε καὶ ἐκλελάθοιτο γάμοιο.»
- 225 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα: «ὦ γέρον, οὐ πω τοῦτο ἔπος τελέεσθαι οἴω: λίην γάρ μέγα εἶπες: ἄγῃ μ' ἔχει. οὐκ ἂν ἐμοί γε ἐλπομένῳ τὰ γένοιτ', οὐδ' εἰ θεοὶ ὡς ἐθέλοιεν.» τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 230 «Τηλέμαχε, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων. ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σαώσαι. βουλοίμην δ' ἂν ἐγὼ γε καὶ ἄλγεα πολλὰ μογῆσας οἴκαδ' εἴ ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἡμῶν ἰδέσθαι, ἢ ἐλθῶν ἀπολέσθαι ἐφέστιος, ὡς Ἀγαμέμνων
- 235 ὤλεθ' ὑπ' Αἰγίσθοιο δόλω καὶ ἦς ἀλόχοιο. ἀλλ' ἦ τοι θάνατον μὲν ὁμοῖον οὐδὲ θεοὶ περ καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύνανται ἀλαλκέμεν, ὀππότε κεν δὴ μοῖρ' ὅλοη καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο.» τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
- 240 «Μέντορ, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα κηδόμενοι περ: κείνῳ δ' οὐκέτι νόστος ἐτήτυμος, ἀλλὰ οἱ ἤδη φράσσαντ' ἀθάνατοι θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν. νῦν δ' ἐθέλω ἔπος ἄλλο μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι Νέστορ', ἐπεὶ περὶ οἶδε δίκας ἠδὲ φρόνιν ἄλλων:
- 245 τρὶς γὰρ δὴ μὴν φασιν ἀνάσασθαι γένε' ἀνδρῶν: ὡς τέ μοι ἀθάνατος ἰνδάλλεται εἰσοράσθαι. ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, σὺ δ' ἀληθὲς ἐνίσπες: πῶς ἔθαν' Ἀτρείδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων; ποῦ Μενέλαος ἔην; τίνα δ' αὐτῷ μήσατ' ὄλεθρον
- 250 Αἰγίσθος δολόμητις, ἐπεὶ κτάνε πολλὸν ἀρείω; ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαικοῦ, ἀλλὰ πῆ ἄλλη πλάζετ' ἐπ' ἀνθρώπους, ὃ δὲ θαρσήσας κατέπεφνε;» τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Γερῆνιος ἱππότης Νέστωρ: «τοιγὰρ ἐγὼ τοι, τέκνον, ἀληθέα πάντ' ἀγορεύσω.
- «Παιδί μου, μια καὶ τ' ἀναθίβανες καὶ μου μιλεῖς γιὰ τούτα, ἀκούω νὰ λεν πολλοὶ τὴ μάνα σου πῶς τὴ ζητοῦν μνηστήρες, καὶ συφορὲς μες στὸ παλάτι σου συγκλῶθουν ἀέλα σου. Πες μου, τὸ θέλεις κὶ υποτάζεσαι; γιὰ μήπως μες στὴ χώρα, θεοῦ φωνὴ ἀκλουθώντας, ὄχρητα γιὰ σένα νιώθει ὁ κόσμος; Μπορεῖ κὶ αὐτός νὰ ῥθει, τίς ἀνομες νὰ γδίκωθει δουλειές τους, ποίος ξέρει, μοναχός του κάποτε, μπορεῖ κὶ οἱ Ἀργίτες ὅλοι. Νὰ ἔταν ἀγάπη τόση νὰ ἔδειχνε γιὰ σένα ἡ Γλαυκομάτα, καθὼς τὸν ξακουσμένο ἐγνοιάζονταν τότε Ὀδυσσεύα στὴ χώρα μακριὰ τῶν Τρώων, ἐκεῖ που σέρναμε καημούς οἱ Ἀργίτες πλήθος! Θεοὺς που ν' ἀγαποῦν ξεφάνερα τόσο πολὺ, ὡς ἐκείνον παράστεκε ἡ Ἀθηνᾶ ξεφάνερα, δὲν ἔχω ἰδεῖ ποτέ μου. Καὶ σένα τόσο τώρα ἀν γνοιάζονταν κὶ ἀγάπη σου ἔδειχνε ὁμοία, πολλοὶ θαρρῶ ἀπὸ κείνους θὰ ἔβγαζαν τὸ γάμο ἀπὸ τὸ νοῦ τους.»
- Κὶ ὁ γνωστικὸς γυρνᾷ Τηλέμαχος κὶ ἀπηγοιᾶ τοῦ δίνει: «Ὀχι! σωστά δε θὰ ἔβγουν, γέροντα, τὰ λόγια σου, φοβοῦμαι! εἶπες μεγάλο λόγο, σάσισα' καμιὰ δὲν ἔχω ἐλπίδα, ἀκόμα κὶ οἱ θεοὶ νὰ τὸ ἔθελαν, ὅ,τι εἶπες πῶς θὰ γένει.» Γυρνώντας ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ γλαυκόμετη θεά, τοῦ ἀπηλογήθη:
- «Ποῖος λόγος σου ἔφυγε, Τηλέμαχε, τῆς δοντωσιάς τὸ φράχτη; Κὶ ἀπὸ μακριὰ ὁ θεὸς ἀνέκοπα γλιπώνει τὸν που θέλει. Κάλλια ἔχω ἐγὼ περισσὴ βάσανα νὰ πάθω, πρὶν διαγείρω στὸ σπῆτι μου, τὴ μέρα κάποτε νὰ ἰδῷ τοῦ γυρισμοῦ μου, παρά φτασμένος μπρος στὸ τζάκι μου νὰ πέσω, σαν τοῦ Ἀτρέα τὸ γιο,
- που εχάθη ἀπ' τῆς γυναίκας του καὶ τοῦ Αἰγίστου τὸ δόλο. Μὰ ἀλήθεια ἀπ' τὸν κοινὸ τὸ θάνατο μὴδὲ οἱ θεοὶ μποροῦνε ἕναν θνητὸ νὰ τὸν γλιτώσουνε, κὶ ας τοῦ ἔχουν ὅση ἀγάπη, σαν θὰ τὸν πάρει ὁ ἀνήλεος θάνατος καὶ τὸν ξαπλώσει χάμω.» Καὶ τότε ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπηλογήθη κὶ εἶπε
- «Νὰ μὴν τὰ μελετοῦμε, Μέντορα, κὶ ας μας πικραίνουν τόσο! Πῶς δε γυρίζε ἐκεῖνος, σίγουρα' τὸν ἔχουν παραδώσει κιόλας οἱ ἀθάνατοι στὸ θάνατο καὶ στου χαμοῦ τὴ μοῖρα. Μὰ ἀπὸ τὸ Νέστορα ἄλλο θὰ ἔθελα ν' ἀκούσω καὶ νὰ μάθω' τί ἡ μυαλωμένη, δίκια κρίση τοῦ το ταίρι τῆς δὲν ἔχει'
- ἀκούω νὰ λένε πῶς βασίλεψε σὲ τρεῖς γενιές ἀνθρώπων, καὶ μου φαντάζει σαν ἀθάνατος, καθὼς τὸν ἀντικρίζω. Γιὰ τοῦ Νηλέα, τρανὲ μου Νέστορα, τὴν πάσα ἀλήθεια πες μου: ὁ πρωταφέντης Ἀγαμέμνωνας, ὁ γιος τοῦ Ἀτρέα, πῶς χάθη; καὶ που ἦταν ὁ Μενέλαος; ὁ Αἰγίστος ὁ δολερὸς ποῖόν τάχα
- τοῦ ἔκλωσε θάνατο καὶ σκότωσε πολὺ καλύτερο του; Ἐκεῖνος μπας κὶ ἄλλου παράδερνε καὶ δε βρισκόταν στὸ Ἄργος τὸ ἀχαϊκὸ, κὶ ὁ ἄλλος θαρρεύτηκε καὶ τέλεψε τὸ φόνου;» Κὶ ὁ ἀλογατὰς γερῆνιος Νέστορας ἀπηγοιᾶ τοῦ δίνει: «θα σου τὴν πῶ, παιδί μου, ὡς γύρεψες, τὴν πάσα ἀλήθεια τώρα,

- 255 ἦ τοι μὲν τάδε καὶ τὸς οἶσαι, ὥς κεν ἐτύχθη,
εἰ ζωὸν γ' Αἰγισθον ἐνὶ μεγάροισιν ἔτεμνεν
Ἀτρείδης Τροίηνεν ἰών, ξανθὸς Μενέλαος:
τῷ κέ οἱ οὐδὲ θανόντι χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν,
ἀλλ' ἄρα τὸν γε κύνες τε καὶ οἰωνοὶ κατέδαψαν
- 260 κείμενον ἐν πεδίῳ ἐκάς ἄστεος, οὐδὲ κέ τις μιν
κλαῦσεν Ἀχαιῶδων: μάλα γὰρ μέγα μῆσατο ἔργον.
ἡμεῖς μὲν γὰρ κείθι πολέας τελέοντες ἀέθλους
ἡμεθ': ὁ δ' εὐκηλος μυχῶ Ἄργεος ἵπποβότοιο
πόλλ' Ἀγαμεινονέην ἄλοχον θέλγεσκέ' ἐπέεσσιν.
- 265 ἦ δ' ἦ τοι τὸ πρὶν μὲν ἀναίνετο ἔργον ἀεικὲς
διὰ Κλυταιμνήστρη: φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῆσι:
πάρ δ' ἄρ' ἔην καὶ αἰοδὸς ἀνὴρ, ὦ πόλλ' ἐπέτελλεν
Ἀτρείδης Τροίηνδε κιὼν ἔρυσσασθαι ἄκοιπιν.
ἀλλ' ὅτε δὴ μιν μοῖρα θεῶν ἐπέδρησε δαμῆναι,
- 270 δὴ τότε τὸν μὲν αἰοδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην
κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὄνδε δόμονδε.
πολλὰ δὲ μηρί' ἔκκε θεῶν ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
πολλὰ δ' ἀγάλματ' ἀνήψεν, ὑφάσματά τε χρυσόν τε,
- 275 ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ὃ οὐ ποτε ἔλπετο θυμῷ.
«ἡμεῖς μὲν γὰρ ἅμα πλέομεν Τροίηνεν ἰόντες,
Ἀτρείδης καὶ ἐγώ, φίλα εἰδότες ἀλλήλοισιν:
ἀλλ' ὅτε Σούιον ἰρὸν ἀφικόμεθ', ἄκρον Ἀθηνῶν,
ἐνθα κυβερνήτην Μενελάου Φοῖβος Ἀπόλλων
- 280 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐπιχοόμενος κατέπεφνε,
πηδάλιον μετὰ χερσὶ θεοῦσης νηὸς ἔχοντα,
Φρόντιν Ὀνητορίδην, ὃς ἐκαίνυτο φύλ' ἀνθρώπων
νῆα κυβερνήσαι, ὅποτε σπέρχοιεν ἄελλαι.
ὥς ὁ μὲν ἐνθα κατέσχετ', ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,
- 285 ὄφρ' ἔταρον θάπτοι καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερίσειεν.
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ κείνος ἰὼν ἐπὶ οἴνοπα πόντον
ἐν νηυσὶ γλαφυρῆσι Μαλειῶν ὄρος αἰπύ
ἴξε θεῶν, τότε δὴ στυγερὴν ὁδὸν εὐρύοπα Ζεὺς
ἐφράσατο, λιγέων δ' ἀνέμων ἐπ' αὐτμένα χεῦε,
- 290 κύματά τε τροφέοντο πελώρια, ἴσα ὄρεσσιν.
ἐνθα διατμήξας τὰς μὲν Κρήτην ἐπέλασσαν,
ἦχι Κύδωνες ἐναιον Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα.
ἔστι δὲ τις λισσὴ αἰπεῖά τε εἰς ἅλα πέτρη
ἔσχατιῇ Γόρτυνος ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ:
- 295 ἐνθα Νότος μέγα κύμα ποτὶ σκαῖον ῥίον ὠθεῖ,
ἐς Φαιστόν, μικρὸς δὲ λίθος μέγα κύμ' ἀποέργει.
αἱ μὲν ἄρ' ἐνθ' ἦλθον, σπουδῆ δ' ἦλυξαν ὄλεθρον
ἄνδρες, ἀτὰρ νῆάς γε ποτὶ σπιλάδεσσιν ἔαξαν
- ἀν καὶ μονάχος τα φαντάστηκες πῶς γίναν ὅλα ετοῦτα.
Ἀν ὁ ξανθὸς Μενέλαος φτάνοντας ἀπὸ τῆς Τροίας τα μέρη
θωροῦσε ζωντανό τον Αἰγιστο μπροστά του, να σωρῶσουν
πάνω στον τάφο του δε θ' ἄφηνε χῶμα χυτό, μονάχα
ὄρνια καὶ σκύλοι θα τον σπάραζαν στον κάμπο πεταμένο,
- μακριά ἀπ' τὴν πολιτεία, κι Ἀργίσιςσ καμιά δε θα βρισκόταν
να τότε κλάψει, τέτοιες που 'βαλε φριχτές δουλειές στο νου του'
τι ὅσο κει πέρα εμεῖς καθόμαστε καὶ κάναμε περισίσιες
αντραγαθιές, ετοῦτος ξέγνοιαστος στα αλογοθρόφο το Ἄργος
να ξελογιάσει του Ἀγαμέμνονα το ταίρι πολεμοῦσε.
- Εκεῖνη πρῶτα τέτοιες ἀπρεπες δουλειές να κάμει ἀρνιόταν,
τι ἡ Κλυταιμνήστρα ἦταν ἀρχόντισσα καὶ δίχως δόλο ο νους της.
Κι εἶχε ἕναν τραγουδάρη δίπλα της, που ο γιος του Ἀτρέα, πρὶν
φύγει
στῆς Τροίας τα μέρη, να του γνοιάζεται το ταίρι εἶχε προστάξει.
Μα σύντας των θεῶν τὴν ἔδεσε πια ἡ μοῖρα κι υποτάχτη,
- τον τραγουδάρη ἐκεῖνος ἐπίασε καὶ σ' ἕνα ρημονήσι
των ὄρνιων να γενεῖ τον ἀφήσε διαγοῦμισμα καὶ κούρσος,
καὶ πια θέλοντας του θέλοντας της στο σπῆτι του τὴν πήρε'
καὶ στους βωμούς τους ἀγίους ἐκαίγει πλήθος μεριά, καὶ πλήθος
ταμένα στους θεοὺς μαλάματα κι ἀνουφαντὰ κρεμοῦσε'
- τι να τελέψει πια δεν το 'λπιζε τέτοια δουλειὰ μεγάλη.
Ὡστόσο εμεῖς μαζί ἀρμενίζαμε πίσω ἀπ' τῆς Τροίας τα μέρη,
ο γιος του Ἀτρέα κι ἐγώ, καὶ νιώθαμε να μας συσμίγει ἡ ἀγάπη.
Μα σύντας στο ἀγίο Σούιο φτάσαμε, στον κάβο τῆς Ἀθῆνας,
ο Φοῖβος του Μενελάου σκότωσε τον τιμονιέρη ξάφνου
- ἀπόνετες σαγίτες ρίχνοντας, ἐκεῖ που αὐτὸς ἀκόμα
κρατοῦσε ἀπ' το καράβι που 'τρεχε στα χέρια του το διάκι —
το Φρόντη, τον υγιό του Ὀνήτορα' κανεῖς δεν κάτεχε ἄλλος
να κυβερνάει καράβι κάλλιο του, σαν ξέσπαζε ἡ φουρτούνα.
Κόβει ο Μενέλαος, ὅσο ἀν βιάζονταν, το δρόμο του, ὡς να θάψει,
- το σύντροφο του καὶ στον τάφο του νεκροθυσιές να κάμει.
Μα ὅπως ξανά κινώντας διάβαινε το πέλαο το κρασάτο
κι ἀντίκρου στου Μαλιά τ' ἀπόγκρεμα βουνὰ γοργοπετούσαν
τα βαθουλά καράβια, του 'κλωσεν ο Δίας ο μακροβίγλης
πικρὸ ταξίδι' ξάφνου ξέχυσε στο πέλαο θεριεμένα,
- σαν τα βουνά, πελώρια κύματα καὶ σφουριχτούς ἀνέμους.
Εκεῖ στα δυο τους κόβει κι ἐρίξε μισοὺς στὴν Κρήτη ἀπάνω,
στα μέρη που κρατοῦν οἱ Κύδωνες, στου Γιάρδανου τους ὄχτους.
Εἶναι ἕνας βράχος στο περίγιο, κοφτός κι ὀρθός, στὴν ἀκρῆ
τῆς Γόρτυνας στο ἀχνό το πέλαγο, καὶ στο ζερβὶ του κάβο
- τρανά ο βοριάς ἀμπῶθει κύματα πρὸς τῆς Φαιστός τα μέρη —
βράχος μικρός, μα ἀντέχει κύματα μεγάλα να τον δέρνουν.
Εκεῖ, σπρωγμένα ἀπὸ τα ρέματα, τσάκισαν τα καράβια
στα βράχια ἀπάνω' μόλις πρόφτασαν οἱ ναῦτες να γλιτώσουν.

- κύματ': ἀτὰρ τὰς πέντε νέας κυανοπρωρείους
- 300 Αἰγύπτῳ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ.
ὥς ὁ μὲν ἔνθα πολὺν βίον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
ἠλάτω ξὺν νηυσὶ κατ' ἄλλοθρόους ἀνθρώπους:
τόφρα δὲ ταῦτ' Αἰγίσθος ἐμήσατο οἴκοθι λυγρά.
πάταες δ' ἦνασσε πολυχρύσοιο Μυκῆνης,
- 305 κτείνας Ἀτρεΐδην, δέδμητο δὲ λαὸς ὑπ' αὐτῷ.
τῷ δὲ οἱ ὀγδοάτῳ κακὸν ἦλυθε διὸς Ὀρέστης
ἄψ ἀπ' Ἀθηνάων, κατὰ δ' ἔκτανε πατροφονῆα,
Αἰγίσθον δολόμητιν, ὃ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα.
ἦ τοι ὁ τὸν κτείνας δαίνυ τάφον Ἀργείοισιν
- 310 μητρός τε συγερῆς καὶ ἀνάκτιδος Αἰγίσθιοιο:
αὐτῆμαρ δὲ οἱ ἦλθε βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος
πολλὰ κτήματ' ἄγων, ὅσα οἱ νέες ἄχθος ἄειραν.
«καὶ σύ, φίλος, μὴ δηθὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάησο,
κτήματά τε προλιπὼν ἄνδρας τ' ἐν σοῖσι δόμοισιν
- 315 οὕτω ὑπερφιάλους, μὴ τοι κατὰ πάντα φάγωσιν
κτήματα δασσάμενοι, σὺ δὲ τηῦσιν ὁδὸν ἔλθῃς.
ἀλλ' ἔς μὲν Μενέλαον ἐγὼ κέλομαι καὶ ἄνωγα
ἐλθεῖν: κείνος γὰρ νέον ἄλλοθεν εἰλήλουθεν,
ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ὅθεν οὐκ ἔλποιο γέ θυμῷ
- 320 ἐλθέμεν, ὃν τινα πρῶτον ἀποσφῆλῳσιν ἄελλαι
ἔς πέλαγος μέγα τοῖον, ὅθεν τέ περ οὐδ' οἰωνοὶ
αὐτόετες οἰχνεῦσιν, ἐπεὶ μέγα τε δεινὸν τε.
ἀλλ' ἴθι νῦν σὺν νηὶ τε σῆ καὶ σοῖς ἐτάροισιν:
εἰ δ' ἐθέλεις πεζός, πάρα τοι δίφρος τε καὶ ἵπποι,
- 325 πὰρ δὲ τοι υἴες ἐμοί, οἳ τοι πομπῆες ἔσσονται
ἔς Λακεδαίμονα δῖαν, ὅθι ξανθὸς Μενέλαος.
λίσεσθαι δὲ μιν αὐτός, ἵνα νημερτές ἐνίστη:
ψεῦδος δ' οὐκ ἔρει: μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστίν.»
ὥς ἔφατ', ἠέλιος δ' ἄρ' ἔδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλυθε.
- 330 τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«ὦ γέρον, ἦ τοι ταῦτα κατὰ μοῖραν κατέλεξας:
ἀλλ' ἄγε τάμνετε μὲν γλώσσας, κεράσθε δὲ οἶνον,
ὄφρα Ποσειδάωνι καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν
σπεΐσαντες κοῖτοιο μεδώμεθα: τοῖο γὰρ ὤρη.
- 335 ἦδη γὰρ φάος οἶχεθ' ὑπὸ ζῶφον, οὐδὲ ἔοικεν:
δηθὰ θεῶν ἐν δαιτὶ θαασσέμεν, ἀλλὰ νέεσθαι.»
ἦ ῥα Διὸς θυγάτηρ, οἳ δ' ἔκλυον αὐδησάσης.
τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
κούροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο,
- 340 νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσι:
γλώσσας δ' ἐν πυρὶ βάλλον, ἀνιστάμενοι δ'
- Μα τ' ἄλλα πέντε γαλαζόπλωρα καράβια που ξέκοψαν
ο ἀγέρας καὶ το ρέμα τα 'φεραν στῆς Αἰγύπτος τα μέρη.
Ὅσον καιρό ο Μενέλαος μάλαμα καὶ βιος ἐκεὶ γυρνώντας
σε ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους μάζωνε με τα πλεούμενα του,
ο Αἰγίστος σκάρωνε τις ἀνομες δουλειές του στῆν πατρίδα.
Σα σκότωσε το ρήγα, ὑπόταξε καὶ το λαό του, κι ἔτσι
χρόνους ἐφτά μες στῆν πολὺχρυση βασιλείε Μυκῆνα'
μα πάνω στους οχτῶ του πλάκωσε κακό μεγάλο ο Ορέστης
ἀπ' τῆν Αθήνα, καὶ του κύρη του το δολερό σκοτώνει
φονιά, τον Αἰγίστο, που σκότωσε τον ἀντρεϊανό του κύρη'
καὶ μακαριά, καθῶς τον σκότωσε, να φαν οἱ Αργίτες στῶννει
για το λαγόκαρδο τον Αἰγίστο καὶ τῆ φριχτῆ του μάνα.
Τῆν ἴδια μέρα κι ο βροντόλαλος Μενέλαος ἦρθε τέλος
κι ἔφερνε βιος πολὺ, ὅσο τ' ἄρμενα βαστούσαν να σηκώσουν.
Φίλε, καὶ συ μακριά ἀπ' το σπῆτι σου πολὺ μῆν τριγυρίζεις
καὶ παρατάς ἐκεὶ τα πλοῦτη σου καὶ μες στο σπῆτι σου ἀντρες
τόσο ξαδιάντροπους' ἀλάκερο μπορεὶ να φαν το βιος σου
μοιράζοντας το, ἀπ' το ταξίδι σου μῆ βγεις χαμένος ἔτσι.
Μα στου Μενέλαου θα σε ἀρμήνευα κι ἐγὼ να πας, το θέλω'
καιρός πολὺς μαθές δεν πέρασε που διαγείρε ἀπ' τα ξένα,
ἀπό λαούς που δε θα το 'λπιζε κανένας να διαγείρε
ἀτός του πίσω, ἀν τον ξεστράτιζαν φουρτούνες σε πελάγη
τόσο τρανά, που οὐδὲ πετούμενα να τα διαβούν ως πέρα
μονοχρονίς ἀποδυνάζονται' τόσο τρανά εἶναι κι ἄγρια.
Σύρε λοιπόν με το καράβι σου καὶ τους δικούς σου ἀνθρώπους'
μα ἀν πάλι θες στεριάς, δε μου 'λειψαν ἀλόγατα κι ἀμάξι,
δε μου 'λειψαν κι οἱ γιοί, στῆ στράτα σου να σου σταθοῦν
συντρόφοι
πέρα στῆ θεία τῆ Λακεδαίμονα, στου Μενελάου το σπῆτι.
Εκεὶ πια ἀτός σου παρακάλα τον να πεί τῆν πάσα ἀλήθεια
του περισσεύει ἡ γνῶση, ψέματα δε θα σου πει καθόλου.»
Ὅσο μιλοῦσε, ο γῆλιος βούτηξε καὶ πέσανε τ' ἀπόσκια'
καὶ τότε πήρε ἡ γαλανόματη θεά Αθῆνα το λόγο:
«Τοῦτα σωστά μας τα 'πτες, γέροντα, το δίχως ἄλλο' τῶρα
κρασί να συγκεράστε, κόψετε κι ἀπ' τα σφαχτά τις γλώσσες,
στον Ποσειδῶνα για να κάνουμε καὶ στους θεούς τους ἄλλους
σπονδές, πρὶν πάμε να πλαγιάσουμε' καιρός να κοιμηθούμε'
τι πια το φως στα σκότη ἐχάθηκε, καὶ σε θεῶν τραπέζι
πολὺ να μένουμε εἶναι ἀταίριαστο' στα σπῆτια μας να πάμε!»
Εἶπε ἡ Αθῆνα, κι ἀμέσως σύγκλιναν στο λόγο τῆς ἐκεῖνοι'
πήραν οἱ κράχτες καὶ τους ἔχυναν νερό στα χέρια ἀπάνω,
καὶ τα κροντήρια τα παιδῶπουλα πιτότα τα ξεχειλίζαν,
καὶ σε ὅλα τα ποτήρια εμοίραζαν, ἀπ' τις σπονδές ν' ἀρχίσουν,
καὶ στῆ φωτιά τις γλώσσες ἐρίχναν κι ορθοὶ κρασί στάλαζαν.

- ἐπέλειβον.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπεισάν τ' ἔπιον θ', ὅσον ἤθελε θυμός,
δὴ τότε Ἀθηναίη και Τηλέμαχος θεοειδῆς
ἄμφω ἰέσθην κοίλην ἐπὶ νῆα νέεσθαι.
- 345 Νέστωρ δ' αὖ κατέρυκε καθαπτόμενος ἐπέεσσιν:
«Ζεὺς τό γ' ἄλεξήσσει και ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
ὡς ὑμεῖς παρ' ἐμεῖο θοῖην ἐπὶ νῆα κίοιτε
ὡς τέ τευ ἦ παρὰ πάμπαν ἀνείμονος ἠδὲ πενιχροῦ,
ὦ οὐ τι χλαῖναι και ῥήγεα πόλλ' ἐνὶ οἴκῳ,
- 350 οὐτ' αὐτῷ μαλακῶς οὔτε ξεινοῖσιν ἐνεύδειν.
αὐτὰρ ἐμοὶ πάρα μὲν χλαῖναι και ῥήγεα καλά.
οὐ θην δὴ τοῦδ' ἀνδρὸς Ὀδυσσεύος φίλος υἱὸς
νηὸς ἐπ' ἱκρίοφιν καταλέξεται, ὄφρ' ἂν ἐγὼ γε
ζῶω, ἔπειτα δὲ παῖδες ἐνὶ μεγάροισι λίπωνται,
- 355 ξεινοὺς ξεινίζειν, ὅς τις κ' ἐμὰ δῶμαθ' ἴκηται.»
τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«εὐὶ δὴ ταῦτά γ' ἔφησθα, γέρον φίλε: σοὶ δὲ ἔοικεν
Τηλέμαχον πείθεσθαι, ἐπεὶ πολὺ κάλλιον οὕτως.
ἀλλ' οὗτος μὲν νῦν σοὶ ἄμ' ἔψεται, ὄφρα κεν εὐῶδη
- 360 σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν: ἐγὼ δ' ἐπὶ νῆα μέλαιναν
εἶμ', ἵνα θαρσύνω θ' ἐτάρους εἶπω τε ἕκαστα.
οἷος γὰρ μετὰ τοῖσι γεραιτέρους εὐχομαι εἶναι:
οἱ δ' ἄλλοι φιλότητι νεώτεροι ἄνδρες ἔπονται,
πάντες ὁμηλικὴν μεγαθύμου Τηλεμάχοιο.
- 365 ἔνθα κε λεξαίμην κοίλη παρὰ νηὶ μελαίνῃ
νῦν: ἀτὰρ ἠῶθεν μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους
εἶμ' ἔνθα χρεῖός μοι ὀφέλλεται, οὐ τι νέον γε
οὐδ' ὀλίγον. σὺ δὲ τοῦτον, ἐπεὶ τεδὸν ἴκετο δῶμα,
πέμπσον σὺν δίφρῳ τε και υἱεί: δὸς δὲ οἱ ἵππους,
- 370 οἷ τοι ἐλαφρότατοι θεῖιν και κάρτος ἄριστοι.»
ὡς ἄρα φωνήσασ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
φήνην εἰδομένη: θάμβος δ' ἔλε πάντας ἰδόντας.
θαύμαζεν δ' ὁ γεραιός, ὅπως ἴδεν ὀφθαλμοῖς:
Τηλεμάχου δ' ἔλε χεῖρα, ἔπος τ' ἔφατ' ἕκ τ' ὀνόμαζεν:
- 375 «ὦ φίλος, οὐ σε ἔολπα κακὸν και ἄναλκιν ἔσεσθαι,
εἰ δὴ τοι νέω ὦδε θεοὶ πομπῆες ἔπονται.
οὐ μὲν γὰρ πῖς ὄδ' ἄλλος Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
ἀλλὰ Διὸς θυγάτηρ, κυδίστη Τριτογένεια,
ἦ τοι και πατέρ' ἐσθλὸν ἐν Ἀργείοισιν ἐτίμα.
- 380 ἀλλὰ ἄνασσ' ἴληθι, διδωθι δέ μοι κλέος ἐσθλόν,
αὐτῷ και παιδεσσι και αἰδοίῃ παρακοίπῃ:
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βουὴν ἦνιν εὐρυμέτωπον
ἀδμητήν, ἦν οὐ πω ὑπὸ ζυγὸν ἦγαγεν ἀνήρ:
τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.»
- Και σα στάλαξαν, ἦπιαν ὅλοι τους, ὅσο η καρδιά ποθοῦσε'
μα ως η Αθηνά με τον Τηλέμαχο το θεοδιωματάρη
μαζί στο βαθουλό καράβι τους κινούσαν να διαγείρουν,
- ο Νέστορας τους ανακράτησε κι αυτά μιλώντας εἶπε:
«Ο Δίας ετοῦτο κι οι ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ να μη μου δώσουν,
ν' ἀφήσω στο γοργό να στρέψετε καράβι, ως να 'μουν κάποιος
που τότε δέρνει η φτωχοπόρεψη κι ἔχει γυμνὸ το σπῆτι,
κι ουδὲ φλοκάτες πια του βρίσκονται κι ουδὲ πολλὰ κίλιμια,
- στα μαλακά κι αυτός κι οι φίλοι του να πέφτουν να κοιμούνται.
Εγὼ ὅμως ἔχω και πεντάμορφα κίλιμια και φλοκάτες!
Ὅσο που ζω, στου πλοίου δε γίνεται τα ξύλα να πλαγιάσει
ο γιος του αντρός που αναθιβίναμε πριν λίγο, του Οδυσσεά.
Μετά, σα μείνουν στο παλάτι μου να κυβερνοῦν οι γιοί μου,
- αυτοὶ τους φίλους, ὅσοι φτάνουνε, θα τους φιλοκονεύουν.»
Γυρνώντας η Αθηνά, η γλαυκώματη θεά, του απηλογήθη:
«Καλέ μου γέροντα, τα λόγια σου σωστά, και να συγκλίνει,
πρέπει ο Τηλέμαχος' καλύτερη δε βρίσκεται ἄλλη γνώμη.
Ας πορευτεῖ λοιπὸν ἀντάμα σου, στο αρχοντικὸ σας μέσα
- να κοιμηθεῖ' μα ἐγὼ για τ' ἄρμενο το μελανὸ θα φύγω,
για να συχάσω τους συντρόφους μας και να τους πω τι ἐγίνη'
τι ἐγὼ εἶμαι ο μόνος κάπως γέροντας που βρίσκεται κοντὰ τους'
οι ἄλλοι εἶναι νιοῦτσικοι, του ἀντρόκαρδου Τηλέμαχου τα χρόνια
ὅλοι τους ἔχουν, και ταξίδεψαν μαζί απ' ἀγάπη μόνο.
- Κει πέρα να πλαγιάσω θα 'θελα, στο βαθουλό καράβι,
γι' ἀπόψε' την αυγή στους Καύκωνες τους αντρειανούς θα δράμω,
που μου χρωστοῦν — μικρὸ το χρέος τους δεν εἶναι ουδὲ
καινούργιο.
Ὡστόσο στείλε τον Τηλέμαχο, στο αρχοντικὸ σου ως ἦρθε,
μ' ἕνα σου γιο και μ' ἕνα ἀμάξι σου, και δῶσ' του απ' τ' ἄλογα σου
- τα πιο στο τρέξιμο ἀλαφρότερα και πιο δυναμωμένα.»
Εἶπε η Αθηνά, η θεά η γλαυκώματη, κι εὐτὸς κινάει και φεύγει'
με γυπαῖτό παρόμοια' σάσπισαν θωρώντας την ἐκεῖνοι
να φεύγει' θάμαξε κι ο γέροντας, τα μάτια του ως την εἶδαν,
κι εἶπε γυρνώντας στον Τηλέμαχο, το χέρι πιάνοντας του:
- «Φίλε, δειλὸς κι ἀνάξιος κάποτε να γίνεις δε φοβοῦμαι,
μια κι εἶσαι τόσο νιος κι οι ἀθάνατοι σου στέκουν στο ταξίδι.
Την Τριτογένεια μπρος μας εἶχαμε, την κουρσολόγα κόρη
του Δία' θεὸς ἀπὸ τον Ὀλυμπο δεν ἦταν ἄλλος, ὄχι!
Αυτὴ και τον τρανὸ τον κύρη σου τιμοῦσε απ' τους Ἀργίτες.
- Ὅμως, ἀφέντρα μου, σπλαχνίσου μας, και δόξα τιμημένη
δίνε σε μένα και στα τέκνα μου και στο σεμνὸ μου ταίρι'
και θα σου σφάξω φαρδιοκούτελη, μονόχρονη δαμάλα,
αδάμαστη, που δεν την ἔβαλαν ἀκόμη στο ζυγὸ της'
τέτοια θα σφάξω ἐγὼ, τα κέρατα περιχρυσώνοντάς της».

- 385 ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
τοῖσιν δ' ἡγεμόνευε Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ,
υἰάσι καὶ γαμβροῖσιν, ἐὰ πρὸς δῶματα καλά.
ἀλλ' ὅτε δῶμαθ' ἴκοντο ἀγακλυτὰ τοῖο ἄνακτος,
ἔξειξ ἔζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε:
- 390 τοῖς δ' ὁ γέρων ἔλθοῦσιν ἀνά κρητῆρα κέρασεν
οἴνου ἡδυπότοιο, τὸν ἐνδεκάτω ἐνιαυτῷ
ᾧξεν ταμίη καὶ ἀπὸ κρήδεμνον ἔλυσε:
τοῦ ὁ γέρων κρητῆρα κέρασσατο, πολλὰ δ' Ἀθήνη
εὔχετ' ἀποσπένδων, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο.
- 395 αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ' ἔπιον θ', ὅσον ἤθελε θυμός,
οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἰκόνδε ἕκαστος,
τὸν δ' αὐτοῦ κοίμησε Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ,
Τηλέμαχον, φίλον υἱὸν Ὀδυσσῆος θεῖοιο,
τρητοῖς ἐν λεχέεσσιν ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδοῦπῳ,
- 400 πὰρ δ' ἄρ' εὐμμελῖν Πεισίστρατον, ὄρχαμον
ἀνδρῶν,
ὅς οἱ ἔτ' ἠΐθεος παιδῶν ἦν ἐν μεγάροισιν:
αὐτὸς δ' αὐτε καθεῦθε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,
τῷ δ' ἄλοχος δέσποινα λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
- 405 ᾠρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνήφι Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ,
ἐκ δ' ἔλθων κατ' ἄρ' ἔζειτ' ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισιν,
οἱ οἱ ἔσαν προπάροιθε θυράων ὑψηλῶν,
λευκοί, ἀποστίλβοντες ἀλείφατος: οἷς ἔπι μὲν πρῖν
Νηλεὺς ἴζεσκεν, θεόφιν μῆστῳ ἀτάλαντος:
- 410 ἀλλ' ὁ μὲν ἦδη κηρὶ δαμείς Ἀιδόσδε βεβήκει,
Νέστωρ αὐτὸς τὸτ' ἐφίξε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
σκήπτρον ἔχων. περὶ δ' οὐῖες ἀολλέες ἡγερέθοντο
ἐκ θαλάμων ἔλθόντες, Ἐχέφρων τε Στρατίος τε
Περσεύς τ' Ἄρητος τε καὶ ἀντίθεος Θρασυμήδης.
- 415 τοῖσι δ' ἔπειθ' ἔκτος Πεισίστρατος ἦλυθεν ἦρως,
πὰρ δ' ἄρα Τηλέμαχον θεοεἰκελον εἶσαν ἄγοντες.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ:
«καρπαλίμως μοι, τέκνα φίλα, κρηῖνατ' ἐέλωρ,
ὄφρ' ἢ τοι πρῶπιστα θεῶν ἰλάσσομ' Ἀθήνην,
- 420 ἢ μοι ἐναργῆς ἦλθε θεοῦ ἐς δαῖτα θάλειαν.
ἀλλ' ἄγ' ὁ μὲν πεδίονδ' ἐπὶ βούν, ἴτω, ὄφρα τάχιστα
ἔλθῃσιν, ἐλάση δὲ βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ:
εἷς δ' ἐπὶ Τηλεμάχου μεγαθύμου νῆα μέλαιναν
πάντας ἰὼν ἐτάρους ἀγέτω, λιπέτω δὲ δῦ' οἴους:
- 425 εἷς δ' αὐτὸ χρυσοχόον Λαέρκηα δεῦρο κελέσθω
ἔλθειν, ὄφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ.
οἱ δ' ἄλλοι μένεντ' αὐτοῦ ἀολλέες, εἶπατε δ' εἶσω
- Με τέτοια λόγια ἐκεῖνος δέουνταν, καὶ σύγκλινε ἡ Παλλὰδα'
κι ὁ αλογατὰς γερῆνιος Νέστορας — πίσω οἱ γαμπροὶ κι οἱ γιοί
του—
πήραν τὸ δρόμο στὸ παλάτι τοὺς ν' ἀνέβουν τὸ πανῶριο.
Καὶ σύντας φτάσαν πια στὸ ξακουστὸ τοῦ βασιλιά παλάτι,
ἀράδα πάνω σὲ καθίσματα καὶ σὲ θρονιά καθίσαν.
- Καὶ τότε ὁ Νέστορας γιὰ χάρη τοὺς συγκέρναε σὲ κροντήρι
κρασί γλυκόπιστο' τοῦ τὸ ἀνοίξε στα ἐντεκα χρόνια ἀπάνω
τώρα ἡ κελάρισσα ξεσφίγγοντας τὴν κεφαλὸδεσὴ τοῦ.
Τοῦτο ὡς συγκέρασεν ὁ γέροντας, κάνει σπονδὴ κι εὐχόταν
στὴν Ἀθηνά, τοῦ βροντοσκοῦταρου τοῦ Δία τὴ θυγατέρα'
- καὶ σα στάλαξαν κι ἠπιαν ὅλοι τοὺς ὅσο ἡ καρδιά ποθοῦσε,
εὐτὺς κίνησαν γιὰ τὸ σπῆτι τοῦ καθένας νὰ πλαγιάσει.
Μα τοῦ Ὀδυσσέα τοῦ ἀρχοντογέννητου τὸν ἀξίο γιὸ κει πέρα
ὁ αλογατὰς γερῆνιος Νέστορας σὲ καλοτρυπημένη
κλίνη τὸν κοίμισε, στὸ ἀχόλαλο τὸ σκεπαστὸ τοῦ μέσα'
- κι ἔβαλε πλάι τοῦ τὸν Πεισίστρατο τὸν ἀντρεϊανὸ νὰ πέσει,
ποῦ ἀπὸ τοὺς γιους τοῦ ἀκόμα ἀνύπαντρος καθόταν στὸ παλάτι'
ατὸς τοῦ στοῦ ἀψηλοῦ κοιμήθηκε τοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος,
ἐκεῖ ποῦ τοῦ' στρωνε τὸ ταίρι τοῦ καὶ πλάγιαζε μαζί τοῦ.
Κι ἡ Αὐγὴ σα φάνη ἡ πουρνογέννητη καὶ ροδοδαχτυλάτη,
- ὁ αλογατὰς γερῆνιος Νέστορας ἀπὸ τὴν κλίνη ἀσκώθη,
κι ὡς βγήκεν ἐξω, πήγε κι ἔκατσε στα μαγλινά πεζούλια,
ποῦ ἦταν χπισμένα ἀπ' ἐξω ἀπ' τὴς ψηλές τοῦ παλατιοῦ τοῦ πόρτες
κάτασπρα, κι ἀπ' τὸ λάδι. ξάστραφταν' σὲ τούτα κι ὁ Νηλεὺς
παλιὰ εκαθόταν, ποῦ σοζύγιαζε με τῶν θεῶν ὁ νοῦς τοῦ.
- Μα αὐτὸν τὸν εἶχε πάρει ὁ θάνατος κι εἶχε διαβεῖ στὸν Ἄδη.
Εκεῖ καθόταν τώρα ὁ Νέστορας, τῶν Ἀχαιῶν ὁ πύργος,
κρατώντας τὸ βασιλοράβδι τοῦ' τρογύρα εμαζωχτήκαν
ὅλοι τοῦ οἱ γιοί, τὴν κλίνη ἀφήνοντας, ὁ Στράτης κι ὁ Περσεὺς
κι ὁ Ἐχέφρωνας, ξοπίσω κι ὁ Ἄρητος κι ὁ ἰσόθεος Θρασυμήδης'
- στερνὸς εσίμωσε ὁ Πεισίστρατος' φέραν μετὰ καὶ βάλαν
καὶ τὸ θεόμορφο Τηλέμαχο νὰ κάτσει στὸ πλευρὸ τοῦ'
κι ὁ αλογατὰς γερῆνιος Νέστορας τὸ λόγῳ ἐπῆρε πρῶτος:
«Παιδιά μου ἀγαπημένα, γρήγορα νὰ γένει ἡ πεθυμιά μου,
γιὰ νὰ γλυκάνω ἀπ' τοὺς ἀθάνατους τὴν Ἀθηνά πιο πρῶτα,
- ποῦ πρόβαλε μπροστά στα μάτια μου στὸ θεῖο λαμπρὸ τραπέζι.
Ὁμπρός, ἀς πάει στὸν κάμπο κάποιος σας γιὰ τὴ δαμάλα, νὰ 'ρθεῖ
μιαν ὥρα ἀρχύτερα, κι ὡς ἔρχεται, νὰ τὴ λαλεῖ ὁ βουκόλος.
Ἄλλος στοῦ ἀντρόκαρδου Τηλεμάχου τὸ μελανὸ καράβι
νὰ πάει νὰ φέρει τοὺς συντρόφους τοῦ, καὶ δυο ν' ἀφήσει μόνο.
- Τὸ χρυσικὸ Λαέρκη κάποιος σας ἀκόμα νὰ φωνάξει,
νὰ χύσει μάλαμα στα κέρατα τρογύρα τῆς δαμάλας.
Ὁ ἐπιλοῖποι κοντὰ μου μείνετε, καὶ μες στὸ ἀρχοντικὸ μας

- δμῶησιν κατὰ δώματ' ἀγακλυτὰ δαῖτα πένεσθαι,
ἔδρας τε ξύλα τ' ἄμφι καὶ ἀγλαῶν οἰσέμεν ὕδωρ.»
- 430 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐποίπνουον. ἦλθε μὲν ἄρ
βοῦς
ἐκ πεδίου, ἦλθον δὲ θοῆς παρὰ νηὸς εἴσης
Τηλεμάχου ἔταροι μεγαλήτορος, ἦλθε δὲ χαλκεὺς
ὄπλ' ἐν χερσὶν ἔχων χαλκήρια, πείρατα τέχνης,
ἄκμονά τε σφύραν τ' ἐυποϊητόν τε πυράγρην,
- 435 οἷσιν τε χρυσὸν εἰργάζετο: ἦλθε δ' Ἀθήνη
ἱρῶν ἀντιόωσα. γέρων δ' ἵππηλάτα Νέστωρ
χρυσὸν ἔδωχ': ὁ δ' ἔπειτα βοὸς κέρασιν περιχρυσεν
ἀσκήσας, ἴν' ἀγαλμα θεὰ κεχάροιο ἰδοῦσα.
βοῦν δ' ἀγέτην κερῶν Στρατίος καὶ δῖος Ἐχέφρων.
- 440 χέρνιβα δὲ σφ' Ἄρητος ἐν ἀνθεμόεντι λέβητι
ἦλυθεν ἐκ θαλάμοιο φέρων, ἔτερη δ' ἔχεν οὐλάς
ἐν κανέω πέλεκυν δὲ μενεπτόλεμος Θρασυμήδης
ὄξυν ἔχων ἐν χειρὶ παρίστατο βοῦν ἐπικόψων.
Περσεύς δ' ἄμνιον εἶχε: γέρων δ' ἵππηλάτα Νέστωρ
- 445 χέρνιβά τ' οὐλοχύτας τε κατήρχετο, πολλὰ δ' Ἀθήνη
εὐχετ' ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ
βάλλων.
αὐτὰρ ἔπει ρ' εὐζάντο καὶ οὐλοχύτας προβάλλοντο,
αὐτίκα Νέστορος υἱὸς ὑπέρθυμος Θρασυμήδης
ἦλασεν ἄγχι στάς: πέλεκυς δ' ἀπέκοψε τένοντας
- 450 αὐχενίους, λύσεν δὲ βοὸς μένος. αἱ δ' ὀλόλυξαν
θυγατέρες τε νυοὶ τε καὶ αἰδοίη παράκοιτις
Νέστορος, Εὐρυδίκη, πρέσβα Κλυμένοιο θυγατρῶν.
οἱ μὲν ἔπειτ' ἀνελόντες ἀπὸ χθονὸς εὐρουοδείης
ἔσχον: ἀτὰρ σφάξεν Πεισίστρατος, ὄρχαμος ἀνδρῶν.
- 455 τῆς δ' ἔπει ἐκ μέλαν αἶμα ρύη, λίπε δ' ὀστέα θυμός,
αἶψ' ἄρα μιν διέχευαν, ἄφαρ δ' ἐκ μηρία τάμον
πάντα κατὰ μοῖραν, κατὰ τε κνίσση ἐκάλυψαν
δίππυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.
καίε δ' ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἶθοπα οἶνον
- 460 λείβε: νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπῶβωλα χερσίν.
αὐτὰρ ἔπει κατὰ μῆρ' ἐκάη καὶ σπλάγχχνα πάσαντο,
μίστυλλον τ' ἄρα τῶλλα καὶ ἄμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
ῶππων δ' ἀκροπόρους ὀβελούς ἐν χερσίν ἔχοντες.
τόφρα δὲ Τηλέμαχον λούσεν καλὴ Πολυκάστη,
- 465 Νέστορος ὀπλοτάτη θυγάτηρ Νηληιάδαο.
αὐτὰρ ἔπει λούσεν τε καὶ ἔχρισεν λίπ' ἐλαίω,
ἀμφὶ δὲ μιν φῶρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα,
ἐκ ρ' ἀσαμίνθου βῆ δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος:
πάρ δ' ὁ γέ Νέστορ' ἰὼν κατ' ἄρ' ἔξετο, ποιμένα
λαῶν.
- πέστε στις δούλες το περίλαμπρο να μας γνοιαστούνε γιόμα,
κι άλλες νερό να φέρουν γάργαρο, κι άλλες θρονιά και ξύλα.»
- Αυτά εἶπε, κι ὅλοι καταπιάστηκαν γοργά' κι ἦρθε απ' τον κάμπο
το βόδι, κι ἦρθαν απ' το γρήγορο, σοζυγιαστό καράβι
οι σύντροφοι ὅλοι του Τηλέμαχου του αντριγιωμένου, κι ἦρθε
ο χρυσικός με ὅλα τα χάλκινα της τέχνης σύνεργα του,
με το καλόφτιαστο διλάβι του, το αμόνι, το σφυρί του,
- που δούλευε με αὐτὰ το μάλαμα' κι ἦρθε η Αθηνά το τάμα
να προσδεχτεί. Κι ο γέρο Νέστορας ο αλογατᾶς του δίνει
το μάλαμα' κι αὐτὸς τα κέρατα με τέχνη της δαμάλας
χρυσώνει, να χαρεῖ θωρώντας το βαθιά ἢ θεά στα φρένα.
Το ζω μετά απ' τα κέρατα ἔσυραν ο Εχέφρονας κι ο Στράτης,
- κι ο Ἄρητος ἦρθε ἀπὸ την κάμαρα κρατώντας να πλυθούνε
λεβέτι ἀνθόπλουμο, και στί» ἄλλο του πανέρι με κριθάρι.
Κι εἶχε πελέκι ὁ πολεμόχαρος στὸ χέρι Θρασυμήδης
αδράξει κοφτερό, και σίμωνε το βόδι να χτυπήσει'
κούπα ο Περσέας κρατούσε, κι ἔπλυνε τα δυο του χέρια τέλος
- ο γέρο Νέστορας, κι ως σκόρπισε τ' αἰοκριθάρια, ευκιόταν
με θέρη στην Παλλάδα, καίγοντας απ' το κεφάλι τρίχες.
Κι ως ευχήθηκαν και πασπάλισαν μετά τ' αἰοκριθάρια,
γοργά του Νέστορα ο τρανόκαρδος υἱός, ο Θρασυμήδης,
σιμώνει, και του δίνει' κι ἔκοψε τα νεύρα το πελέκι
- του σβέρκου, κι απ' το ζω παράλυσε η ορμή' κι ἔσυραν ὅλες
στριγγιά φωνή, κι οι θυγατέρες του κι οι νύφες κι η Ευρυδίκη,
η κόρη η πιο τρανή του Κλύμενου, του Νέστορα το ταίρι.
Κι απ' την πλατιά τη γη ως ἀνάσκωσαν οι ἄλλοι ψηλά το βόδι,
το 'σφαξε ο ρήγας ο Πεισίστρατος. Μόλις το μαύρο γαῖμα
- χύθη στη γης κι ἀπὸ τα κόκαλα ξεπέταξε η ψυχὴ του,
το τεταρτιάσαν πρώτα γρήγορα και τα μεριά του κόψαν
ὅλα ως εταίριαζε, τα τύλιξαν τρογύρα με τη σκέπη,
διπλώνοντας τη, κι ἀπὸ πάνω τους κομμάτια κρέας πιθῶσαν.
Σε σκίζε τα 'καιγεν ο γέροντας και στάλαζε ἀπὸ πάνω
- κρασί φλογάτο' και πεντόσουβλες οι νιοὶ σιμά του εκράτουν.
Και σύντας τα μεριά αποκάηκαν και γεύτηκαν τα σπλάγχνα,
λιανίσαν τ' ἄλλα και τα πέρασαν στις σούβλες και τα ψήναν
τις ακρομύτικες στα χέρια τους ανεβαστώντας σούβλες.
Ὡστόσο τον Τηλέμαχο ἔλουζε του Νέστορα μια κόρη
- ὁμορφή, κι ἦταν η μικρότερη στα χρόνια, η Πολυκάστη.
Κι ως τον ἀπόλουσε, τον ἄλειψε με μυρωμένο λάδι
κι ὁμορφή πέρασε στους ὠμους του χλαμύδα και χιτῶνα,
κι απ' το λουτρό θαρρεῖς ἀθάνατος ἐπρόβαλε στην ὄψη,
και τράβηξε κοντὰ στο Νέστορα το ρήγα να καθίσει.

- 470 οἱ δ' ἔπει ὤπτησαν κρέ' ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
δαίνυνθ' ἐζόμενοι: ἐπὶ δ' ἄνδρες ἐσθλοὶ ὄροντο
οἶνον οἰνοχοεῦντες ἐνὶ χρυσεῖσι δεπάεσσιν.
αὐτὰρ ἔπει πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Γερήνιος ἵππότης Νέστωρ:
- 475 «παῖδες ἔμοι, ἄγε Τηλεμάχῳ καλλιτρίχας ἵππους
ζεύξαθ' ὑφ' ἄρματ' ἄγοντες, ἵνα πρήσσησιν ὁδοῖο.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο,
καρπαλίμως δ' ἐξευξαν ὑφ' ἄρμασιν ὠκέας ἵππους.
ἐν δὲ γυνὴ ταμίη σῖτον καὶ οἶνον ἔθηκεν
- 480 ὄψα τε, οἶα ἔδουσι διοτρεφέες βασιλῆες.
ἂν δ' ἄρα Τηλέμαχος περικαλλέα βῆσέτο δίφρον:
πάρ δ' ἄρα Νεστορίδης Πεισίστρατος, ὄρχαμος
ἀνδρῶν,
ἐς δίφρον τ' ἀνέβαινε καὶ ἠνία λάζετο χερσί,
μάστιξεν δ' ἔλααν, τῷ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην
- 485 ἐς πεδίον, λιπέτην δὲ Πύλου αἰπὺ πτολιέθρον.
οἱ δὲ πανημέριοι σεῖον ζυγὸν ἀμφὶς ἔχοντες.
δύσετό τ' ἠέλιος σκιδόντῳ τε πᾶσαι ἀγυαί,
ἐς Φηράς δ' ἴκοντο Διοκλῆος ποτι δῶμα,
υἱὸς Ὀρτιλόχοιο, τὸν Ἀλφειὸς τέκε παῖδα.
- 490 ἔνθα δὲ νύκτ' ἄεσαν, ὃ δὲ τοῖς πᾶρ ξείνια θῆκεν.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
ἵππους τε ζεύγνυντ' ἀνά θ' ἄρματα ποικίλ' ἔβαινον:
ἐκ δ' ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδοῦπτου:
μάστιξεν δ' ἔλααν, τῷ δ' οὐκ ἀέκοντε πετέσθην.
- 495 ἴξον δ' ἐς πεδίον πυρηνφόρον, ἔνθα δ' ἔπειτα
ἦνον ὁδόν: τοῖον γάρ ὑπέκφερον ὠκέες ἵπποι.
δύσετό τ' ἠέλιος σκιδόντῳ τε πᾶσαι ἀγυαί.
- Τ' ἀπανωψάχνια μόλις ψήθησαν κι ἀπ' τη φωτιά τα σύραν,
κάτσαν και τρώγαν κι αρχοντόπουλα πεπιόνταν κάθε τόσο
και παίρναν το κρασί, σε ολόχρυσια ποτήρια να κεράσουν.
Και σύντας του πισοῦ θαραπέψαν και του φαγιοῦ τον πόθο,
ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας το λόγο επήρε κι εἶπε:
- Ελάτε οι γιοί, για τον Τηλέμαχο κάτω απ' τ' αμάξι ζεῦτε
τ' αλόγατά μας τα καλότριχα, στη στράτα να κινήσει».
Εἶπε, κι αυτοί, γρικώντας, πρόθυμα συνάκουσαν το λόγο,
και τα γοργά με βιάση αλόγατα κάτω απ' το αμάξι ἐξεψαν.
Ἔβαλε μέσα κι η κελάρισσα ψωμί, κρασί, προσφάγια,
- καθώς να τρώνε οι θεογέννητοι το συνηθούνη ρηγάδες.
Ανέβη τότε κι ο Τηλέμαχος πα στο πανώριο αμάξι,
κι ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος ο ρήγας, στο πλευρό του
στο αμάξι ανέβη, και στα χέρια του τα νιόλουρα φουχτώνει'
δίνει βιτσιά, κι ευτύς τ' αλόγατα με προθυμία πετούσαν στον
κάμπο,
- αφήνοντας το ἀπόγκρεμο της Πύλος κάστρο πίσω,
και το ζυγὸ τα δυο ζερβόδεξα κουνούσαν ὄλη μέρα.
Κι ο ἠλιος ως πήρε και βασίλεψε κι ισκιώσαν ὄλοι οι δρόμοι,
φτασμένοι στη Φηρή βρεθήκανε, μπρος, στου Διοκλη το σπῖτι,
που ἦταν ο γιος του ρήγα Ὀρτίλοχου και του Ἀλφειοῦ τ' αγγόνι.
- Αυτός ἐκεῖ τους καλοσκάμνισε και πέρασαν τη νύχτα.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
ζεψαν τ' αλόγατα κι ανέβηκαν στο πλουμισμένο αμάξι,
και βγήκαν ὄξω απ' την αυλόπορτα και το βουερό χαγιάτι.
Δίνει βιτσιά να φύγουν τ' ἄλογα, κι αυτά, γοργά ως πετούσαν,
- σε λίγο φτάσαν στον πολύσταρο τον κάμπο και τελεύαν
το δρόμο' μ' ἔτοια ορμή τ' αλόγατα τα γρήγορα τους σέρναν
και πήρε ο γήλιος και βασίλεψε κι ισκιώσαν ὄλοι οι δρόμοι.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -δ-

- 4- ἦοι δ' ἴξον κοίλην Λακεδαιμόνα κητώεσσαν,
πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου κυδαλίμοιο.
τὸν δ' εὖρον δαινύντα γάμον πολλοῖσιν ἔτησιν
υἴος ἠδὲ θυγατρὸς ἀμύμονος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.
- 5 τὴν μὲν Ἀχιλλῆος ῥήξήνορος υἱεὶ πέμπτην:
ἐν Τροίῃ γάρ πρῶτον ὑπέσχετο καὶ κατένευσε
δωσέμεναι, τοῖσιν δὲ θεοὶ γάμον ἐξετέλειον.
τὴν ἄρ' ὁ γ' ἐνθ' ἵπποισι καὶ ἄρμασι πέμπτη νέεσθαι
Μυρμιδόνων προτὶ ἄστῳ περικλυτόν, οἷσιν
ἄνασσεν.
- 10 υἱεὶ δὲ Σπάρτηθεν Ἀλέκτορος ἤγετο κούρην,
ὅς οἱ τηλύγετος γένητο κρατερός Μεγαπένθης
ἐκ δούλης: Ἑλένη δὲ θεοὶ γόνον οὐκέτ' ἔφαινον,
ἐπεὶ δὴ τὸ πρῶτον ἐγένετο παῖδ' ἐρατεινήν,
Ἑρμιόνην, ἣ εἶδος ἔχε χρυσῆς Ἀφροδίτης.
- 15 ὥς οἱ μὲν δαίνυντο καθ' ὑπερεφῆς μέγα δῶμα
γεῖτονες ἠδὲ ἔται Μενελάου κυδαλίμοιο,
τερπόμενοι: μετὰ δὲ σφιν ἐμέλλετο θεῖος ἄσιδος
φορμίζων, δοῖῳ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτούς,
μολπῆς ἐξάρχοντος, ἐδίνεον κατὰ μέσσοις.
- 20 τῷ δ' αὐτ' ἐν προθύροισι δόμων αὐτῶ τε καὶ ἵππῳ,
Τηλέμαχος θ' ἥρωι καὶ Νέστορος ἀγαθὸς υἴος,
στήσαν: ὁ δὲ προμολῶν ἴδεο κρείων Ἑτεωνεύς,
ὄτρηρός θεράπων Μενελάου κυδαλίμοιο,
βῆ δ' ἴμεν ἀγγελῶν διὰ δώματα ποιμένι λαῶν,
- 25 ἀγχού δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ξείνω δὴ τινε τῷδε, διοτρεφῆς ᾧ Μενελάε,
ἄνδρε δῶμα, γενεῆ δὲ Διὸς μέγαλοιο εἶκτον.
ἀλλ' εἶπ', ἣ σφῶιν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους,
ἣ ἄλλον πέμπωμεν ἰκανέμεν, ὅς κε φιλήσῃ.»
- 30 τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενελάος:
«οὐ μὲν νῆπιος ἦσθα, Βοηθοῖδῃ Ἑτεωνεῦ,
τὸ πρῖν: ἀτὰρ μὲν νῦν γε πᾶσι ὡς νῆπια βάζεις.
ἣ μὲν δὴ νῶϊ ξεινήια πολλὰ φαγόντε
ἄλλων ἀνθρώπων δεῦρ' ἰκόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
- 35 ἐξοπίσω περ παύσῃ οἰζύος. ἀλλὰ λυ' ἵππους
ξείνων, ἐς δ' αὐτούς προτέρω ἄγε θοινηθῆναι.»
ὡς φάθ', ὁ δὲ μεγάροιο διέσσυτο, κέκλετο δ' ἄλλους
ὄτρηρούς θεράποντας ἅμα σπέσθαι ἐοῖ αὐτῷ.
οἱ δ' ἵππους μὲν λύσαν ὑπὸ ζυγοῦ ἰδρώοντας,
- Κι ἐκεῖνοι οἱ δυο στην πολυφάραγγη, τη βαθουλή φτασμένοι
τη Λακεδαιμόνα, στου πέρφανου Μενέλαου το παλάτι
τραβούσαν, πάνω αυτός που γιόρταζε της άψεγης του κόρης
το γάμο και του γιου του, κι έκανε τραπέζι στους δικούς του.
- Την κόρη στον υγιό την έστελνε του φοβερού Αχιλλέα·
απ' τον καιρό στην Τροία που βρίσκουνταν ακόμα το 'χε τάξει
να του τη δώσει· τώρα ετέλευαν οι αθάνατοι το γάμο.
Την έστελνε λοιπόν με αλόγατα κι αμάξια για το κάστρο
των Μυρμιδόνων το περιλαμπρο, που αφέντευε ο γαμπρός του.
- Το γιο στη Σπάρτη με του Αλέχτορα τον πάντρευε την κόρη,
το Μεγαπένθη τον αντρόκαρδο' τον είχε στερνοπαιδι
από μια σκλάβα, τι δε χάριζαν πια στην Ελένη τέκνα
οι αθάνατοι, από μιας και γέννησε μια κόρη ζηλεμένη,
την Ερμιόνη, που παράβγαινε με τη χρυσή Αφροδίτη.
- Έτσι στο μέγα, αψηλοτάβανο παλάτι οι συμπεθέροι
κι οι γεῖτονες του πολυδόξαστου Μενέλαου ξεφαντώνων
κι αγάλλουνταν μαζί τους κάθουνταν βαρώντας την κιθάρα
ο θεῖος τραγουδιστής, κι ως άνοιγε το στόμα του να ψάλει,
στριφογυρνώντας μες στη μάζωξη χόρευαν δυο ακροβάτες.
- Την ίδιαν ώρα ομπρός στην ξώπορτα κι αυτοί και τ' άλογά τους,
ο γιος του Νέστορα κι ο αντρόκαρδος Τηλέμαχος, στάθηκαν.
Κι ο Ετεωνέας, που ο πολυζάκουστος Μενέλαος σύντροφο του
τον είχε μπιστεμένο, βγαίνοντας, μόλις τους είδε, τρέχει
στο βασιλιά να πάει το μήνυμα, περνώντας το παλάτι'
- κι ως στάθη πλάι του με ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Άκου, Μενέλαε θεογέννητε, μας ήρθαν κάποιοι ξένοι,
δυο νιοί, και μοιάζει να 'ναι η φύτρα τους από το Δία το μέγα.
Μον' πες μου, τ' άτια να ξεζέψουμε τα γρήγορα, για σε άλλου
σπίτι να πούμε να τραβήξουνε, να φιλοκονευτούνε;»
- Τότε ο ξανθός Μενέλαος θύμωσε κι απηλογιά του δίνει:
«Του Βόηθου γιε, πιο πριν ανέμυαλος, Ετεωνέα, δεν ήσουν,
μα τώρα ανέμυαλα μου μίλησες, μικρό παιδι σαν να 'σουν.
Και μας συχνά μας φιλοκόνεψαν άνθρωποι ξένοι ως τώρα,
πριχού διαγείρουμε, κι ελπίζαμε στο Δία να μας γλιτώσει
- μια μέρα από τα τόσα βάσανα. Μον' έλα, λύσε τ' άτια
των ξένων και πιο μέσα μπάσε τους, να φαν, να πιουν μετά μας.»
Είπε, κι αυτός αφήκε τρέχοντας τον αντρωνίτη, κι άλλα
παιδόπουλα να τρέξουν γρήγορα φωνάζοντας, κι εκείνα
απ' το ζυγο τους λύσαν τ' άλογα λουσιμένα στον ιδρωτα,

- 40 και τούς μὲν κατέδῃσαν ἐφ' ἵππειῃσι κάπησι,
πάρ δ' ἔβαλον ζειάς, ἀνά δὲ κρῖ λευκὸν ἔμιξαν,
ἄρματα δ' ἔκλιναν πρὸς ἐνώπια παμφανόνωντα,
αὐτοὺς δ' εἰσήγον θεῖον δόμον. οἱ δὲ ἰδόντες
θαύμαζον κατὰ δῶμα διοτρεφέος βασιλῆος:
- 45 ὥς τε γὰρ ἡελίου αἴγλη πέλεν ἢ σελήνης
δῶμα καθ' ὑπερεφές Μενελάου κυδαλίμοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ὀρώμενοι ὀφθαλμοῖσιν,
ἔς ῥ' ἄσαμίνθους βάντες εὐξέστας λούσαντο.
τούς δ' ἐπεὶ οὖν δμῶαι λούσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ,
- 50 ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὐλας βάλλον ἠδὲ χιτώνας,
ἔς ῥα θρόνους ἔζοντο παρ' Ἀτρεΐδην Μενέλαον.
χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλὴ χρυσεῖη ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
- 55 σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
εἶδατα πόλλ' ἐπιθείσα, χαριζομένη παρεόντων.
δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας
παντοίων, παρὰ δὲ σφί τίθει χρύσεια κύπελλα.
τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
- 60 «σῖτου θ' ἄπτεισθον καὶ χαίρετον. αὐτὰρ ἔπειτα
δεῖπνου πασσαμένω εἰρησόμεθ', οἱ τινές ἐσθον
ἀνδρῶν: οὐ γὰρ σφῶν γε γένος ἀπόλωλε τοκῆων,
ἀλλ' ἀνδρῶν γένος ἐστὲ διοτρεφῆων βασιλῆων
σκηπτούχων, ἐπεὶ οὐ κε κακοὶ τοιοῦσδε τέκοιεν.»
- 65 ὥς φάτο, καὶ σφιν νῶτα βοδὸς παρὰ πίονα θῆκεν
ὄππ' ἐν χερσὶν ἐλών, τὰ ῥά οἱ γέρα πάρθεσαν αὐτῷ.
οἱ δ' ἐπ' ὄνειαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χείρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
δῆ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε Νέστορος υἱόν,
- 70 ἄγχι σχῶν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοῖαθ' οἱ ἄλλοι:
«φράξο, Νεστοριδῆ, τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
χαλκοῦ τε στεροπὴν κὰδ δῶματα ἠχῆεντα
χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος.
Ζηνός που τοιῆδε γ' Ὀλυμπίου ἐνδοθεν αὐλή,
- 75 ὅσα τὰδ' ἄσπετα πολλά: σέβας μ' ἔχει
εἰσροῶντα.»
τοῦ δ' ἀγορεύοντος ξύνετο ξανθὸς Μενέλαος,
καὶ σφεας φωνήσας ἔπειτα περὶόντα προσηύδα:
«τέκνα φίλ', ἦ τοι Ζηνὶ βροτῶν οὐκ ἄν τις ἐρίζοι:
ἀθάνατοι γὰρ τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ' ἔασιν:
- 80 ἀνδρῶν δ' ἢ κέν τις μοι ἐρίσσειται, ἢ καὶ οὐκί,
κτήμασιν. ἦ γὰρ πολλὰ παθῶν καὶ πόλλ' ἐπαληθεῖς
ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ καὶ ὄγδοάτῳ ἔπει ἦλθον,
- καὶ στα παχινὰ τους τ' αλογάρικα τα δέσαν, καὶ κριθάρι
μπροστά τους βάζαν ἄσπρο, ανάκατο με βίκιο, καὶ το αμάξι
γερμένο απαντικρὺ το στήριξαν στο λιόφωτο τον τοῖχο.
Τους νιους μετὰ στο θεῖο συνέμπασαν παλάτι, καὶ σάστιζαν,
τούτοι το σπίτι του αρχοντόγεννου θαμάζοντας ρηγάρχη·
- τι ολούθε φως στου πολυξάκουστου Μενέλαου το παλάτι
το αψηλοτάβανο ξεχύνουνταν — σα φεγγαριού, σαν ἡλιου.
Και σα φραθήκαν πια τα μάτια τους θωρώντας ἓνα γύρο,
σε καλοσκαλισμένους κάθισαν για να λουστούν λουτήρες.
Κι αφοῦ τους λούσαν καὶ τους ἀλειψαν με μύρο οἱ παρακόρες
- καὶ στο κορμί σγουρές τους φόρεσαν χλαμύδες καὶ χιτώνες,
τους πήγαν σε θρονιά καὶ κάθισαν κοντά στο γιο του Ατρέα.
Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι ἀπὸ κάτω της ἓνα αργυρό λεγένι,
για να πλυθούν, κι ομπρὸς τους ἀπλωσε στραφαταλιστὸ τραπέζι
- Ψωμί κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα τους κουβαλεῖ καὶ πλήθος
φαγιά απιθώνει, απ' ὅ,τι βρέθηκε καλὸ φιλεύοντάς τους.
Απλάδες κρέατα πήρε κι ἔφερε κι ο τραπεζάρης μπρος τους
λογῆς λογῆς, καὶ πλάι τους ἔβαλε μαλαματένιες κούπες.
Τότε ο ξανθὸς Μενέλαος μίλησε καλωσορίζοντας τους:
- «Πιάστε ψωμί! Καλῶς μας ἦρθατε! Καὶ σύντας πια αποφάτε,
θα ῥθεῖ ἡ στιγμή να σας ρωτήσουμε ποιοὶ τάχα να 'στε ἀνθρώποι.
Καθόλου ἀλήθεια δεν την κρύβετε τη φύτρα των γονιῶν σας'
το δίχως ἄλλο ἀπὸ αρχοντόγεννους κρατάτε βασιλιάδες
με ρηγικὸ ραβδί' ἀχαμνόσογοι τέτοιους υγιούς δεν κάνουν.»
- Εἶπε, καὶ πήρε με τα χέρια του παχιά βοδίσια πλάτη,
ψητή, τα αρχοντομοῖρι που ἔδωκαν σ' αὐτόν, καὶ τους τη δίνει.
Κι αὐτοὶ στα ετοιμασμένα ἀντίκρυ τους φαγιά τα χέρια απλώσαν.
Καὶ σύντας του πιστοῦ θαράπεψαν καὶ του φαγίου τον πόθο,
πρῶτα ο Τηλέμαχος στου Νέστορα το γιο τα λόγια ἐκίνα,
- κοντὰ κρατώντας το κεφάλι του, να μην ἀκούσουν ἄλλοι:
«Για ἰδὲς ἀλήθεια, υγιέ του Νέστορα, πιο ἀγαπημένε απ' ὅλους,
πως μες στα σπίτια αὐτὰ τ' ἀχόλαλα ξαστράφτει ολούθε ο
μπρούντζος,
το κεχριμπάρι καὶ το μάλαμα, το φίλντισι, το σασήμι!
Ὁμοιο του Δία, θαρρῶ, στον Ὀλυμπο θα δείχνει το παλάτι,
- τόσο πολλὰ εἶναι ἐδῶ, αλογάριαστα' σαστίζω που τα βλέπω.»
Ὁμως το αφτί τον πήρε του ξανθοῦ Μενέλαου που μιλοῦσε
κι ἔτσι, γυρνώντας ἀνεμάρπαστα τους συντυχαίνει λόγια:
«Παιδιά μου, με το Δία δε γίνεται να παραβγεῖ κανεὶς μας,
τι ἐκεῖνος ἔχει βίος ἀθάνατο κι ἀθάνατα παλάτια·
- ὁμως με μένα θα παραβγαίνει κι ἓνας θνητός στα πλοῦτη —
για κι ὄχι' τι που παραδείρα, χρόνους οχτῶ, στα ξένα,
ὡς να τα φέρω ἐδῶ μες στ' ἄρμενα με χίλια δυο τυράννια.

- Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς,
Αἰθιοπὰς θ' ἰκόμην καὶ Σιδονίους καὶ Ἑρεμβούς
- 85 καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.
τρὶς γὰρ τίκει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἑνιαυτόν.
ἐνθα μὲν οὔτε ἄναξ ἐπίδευῆς οὔτε τι ποιμὴν
τυροῦ καὶ κρειῶν οὔδ' ἔγλυκεροῖο γάλακτος,
ἀλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπιητανόν γάλα θῆσθαι.
- 90 ἦος ἐγὼ περὶ κείνα πολὺν βίοτον συναγείρων
ἠλώμην, τῆός μοι ἀδελφεὸν ἄλλος ἔπεφνεν
λάθρη, ἀνωσιτί, δόλῳ οὐλομένης ἀλόχοιο:
ὡς οὐ τοι χαίρων τοῖσδε κτεάτεσσιν ἀνάσσω.
καὶ πατέρων τάδε μέλλετ' ἀκουέμεν, οἳ τινες ὑμῖν
- 95 εἰσίν, ἐπεὶ μάλα πολλὰ πάθον, καὶ ἀπώλεσα οἶκον
εὐ μάλα ναιετάοντα, κεχανδότα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
ὦν ὄφελον τριτάτην περ ἔχων ἐν δώμασι μοῖραν
ναίειν, οἳ δ' ἄνδρες σοοὶ ἔμμεναι, οἳ τὸτ' ὄλοντο
Τροίην ἐν εὐρείῃ ἐκάς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
- 100 ἀλλ' ἔμπης πάντας μὲν ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
πολλάκις ἐν μεγάροισι καθήμενος ἡμετέροισιν
ἄλλοτε μὲν τε γόῳ φρένα τέρπομαι, ἄλλοτε δ' αὐτὴ
παύομαι: αἰψηρὸς δὲ κόρος κρευροῖο γόοιο.
τῶν πάντων οὐ τόσσον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ,
- 105 ὡς ἐνός, ὃς τέ μοι ὕπνον ἀπεχθαίρει καὶ ἐδωδὴν
μνωομένῳ, ἐπεὶ οὐ τις Ἀχαιῶν τόσσ' ἐμόγησεν,
ὄσσ' Ὀδυσσεὺς ἐμόγησε καὶ ἦρατο. τῷ δ' ἄρ' ἐμελλεν
αὐτῷ κῆδε' ἔσεσθαι, ἐμοὶ δ' ἄχος αἰὲν ἄλαστον
κείνου, ὅπως δὴ δῆρὸν ἀποίχεται, οὐδέ τι ἴδμεν,
- 110 ζῶει ὃ γ' ἦ τέθνηκεν. ὀδύρονται νύ που αὐτὸν
Λαέρτης θ' ὁ γέρον καὶ ἐχέφρων Πηνελόπεια
Τηλέμαχος θ', ὃν ἔλειπε νέον γεγαῶτ' ἐνὶ οἴκῳ.»
ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρός ὑφ' ἴμερον ὤρσε γόοιο.
δάκρυ δ' ἀπὸ βλεφάρων χαμάδις βάλε πατρός
ἀκούσας,
- 115 χλαῖναν πορφυρέην ἄντ' ὀφθαλμοῖν ἀνασχῶν
ἀμφοτέρησιν χερσὶ. νόησε δὲ μιν Μενέλαος,
μερμήριξε δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἤ μιν αὐτὸν πατρός ἐάσειε μνησθῆναι
ἢ πρῶτ' ἐξερέοιτο ἕκαστά τε πειρήσαιο.
- 120 ἦος ὁ ταῦθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἐκ δ' Ἑλένη θαλάμοιο θυώδεος ὑπορόφοιο
ἤλυθεν Ἄρτεμιδι χρυσηλακάτῳ εἰκυῖα.
τῆ δ' ἄρ' ἄμ' Ἀδρήστη κλισίην εὐτυκτον ἔθηκεν,
Ἀλκίππη δὲ τάπητα φέρειν μαλακοῦ ἐρίοιο,
- Παράδειρα μαθῆς στὴν Αἴγυπτο, στὴν Κύπρο, στὴ Φοινίκη·
καὶ στοὺς Αἰθίοπες κάποτε ἐφτάσα, στῶν Σιδονίων τὴ χώρα,
στοὺς Ἑρεμβούς, κὶ ἐκεῖ που κέρατα στ' ἀρνιά μεμιάς φυτρώνουν,
στοὺς Λίβυες- τρεῖς φορές τὰ πρόβατα γεννούν ἐδῶ τὸ χρόνο.
Ἀπ' τὸ βοσκὸ ποτὲ δὲν ἔλειψαν μὴδὲ κὶ ἀπ' τὸν ἀφέντη.
τὰ κρέατα, τὸ τυρὶ, δὲν ἔλειψε καὶ τὸ γλυκὸ τὸ γάλα,
μόνο τοὺς δίνουν γάλα ἀδιάκοπα ν' ἀρμέγουν καὶ νὰ πίνουν.
- Μα ὅσον ἐγὼ καιρὸ παράδερνα στα ξένα ἐκεῖ καὶ πλοῦτη
μάζεψα πλήθος, ἄλλος σκότωνα τὸν ἀδερφὸ μου ἐμένα
κρυφά, ἀνεπάντεχα, ἀπ' τῆς ἀνομῆς γυναικάς του τὸ δόλο.
Γι' αὐτὸ καθόλου δὲν τὸ χαίρουμαι που τόσο βίος ὀρίζω.
Ὅμως αὐτὰ θὰ τὰ ἔχετε ἀκουστά κὶ ἀπ' τοὺς γονιούς σας,
καὶ νὰ 'ναί, τὶ ἔχω σύρει βάσανα πολλὰ μου τὸ ρήμαξαν
τὸ σπιτικὸ τὸ καλοκάμωτο, με βίος βαρὺ καὶ πλήθιο.
Μα ἄμποτε νὰ 'χα τὸ 'να τρίτο του καὶ νὰ περνῶ με τοῦτο,
καὶ νὰ 'ταν ζωντανοὶ οἱ συντρόφοι μου, που τὴ ζωὴ τοὺς χάσαν
μακριὰ ἀπὸ τὸ Ἄργος τ' ἀλογόθροφο, στῆς Τροίας τοὺς κάμπους
πέρα.
- Γιὰ ὅλους αὐτοὺς ἀλήθεια μύρουμαι καὶ βαριαναστενάζω
στὸ ἀρχοντικὸ μου ἐδῶ καθούμενος, συχνὰ στὸ νοῦ ὡς τοὺς
φέρνω,
καὶ πότε κλαίγοντας ξανάσασα νὰ βρῶ ζητῶ καὶ πότε
σκολάζω γρήγορα χορταίνουμε μαθῆς τὸν κρῦο τὸ θρήνο.
Ὅμως γ' αὐτοὺς βαριά κὶ ἀν θλίβουμαι, δε μου κοστίζει τόσο
- ὡς γιὰ τὸν ἕναν, που ὅταν μου 'ρχεται στὸ λογισμό, μὴδ' ὕπνο
μὴδὲ φαγὶ πια τότε χαίρουμαι· γιατί κανεὶς Ἀργίτης
δὲν τράβηξε ποτὲ ὅσα τράβηξε καὶ μόχησε ὁ Ὀδυσσεύς.
Τοῦ 'γραψε ἐκείνου ἡ μοῖρα βάσανα, καὶ μὲνα τὸν καημὸ του
ἀλάγιαστο, κὶ οὐδὲ κατέχομε, τόσον καιρὸ που λείπει,
- ἀν εἶναι στὴ ζωὴ γιὰ ἀν πέθανε· τὸν κλαῖν γιὰ πεθαμένο
ακοῦω κὶ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη κὶ ὁ γιος, που τὸν ἀφήκε
μωρὸ νιογέννητο, ὁ Τηλέμαχος, κὶ ὁ γέροντας Λαέρτης.»
Εἶπε, καὶ τὸν καημὸ του φούντωσε στα στήθη γιὰ τὸν κύρη,
κὶ ἀκούοντας τ' ὄνομά του ἀνάσκωσε τὸ πορφυρὸ μαντὶ του
- μπροστὰ στα μάτια με τὰ χέρια του, κὶ ἀφήκε νὰ κυλήσουν
τὰ δάκρυα κάτω· κὶ ὡς τὸν ἐνίωσε ξάφνου ὁ Μενέλαος, πήρε
κὶ ἀναρωπιόταν μες στα φρένα του βαθιά καὶ στὴν καρδιά του —
νὰ τὸν προσμένει τὸν πατέρα του νὰ μαρτυρήσει μόνος,
γιὰ αὐτὸς νὰ κάνει ἀρχὴ ρωτώντας τὸν καὶ δοκιμάζοντας τὸν;
- Κὶ ὡς τοῦτα ἀνάδευε στα φρένα του καὶ στὴν καρδιά του, βγήκε
ἡ Ἑλένη ἀπ' τὸν ἀψηλοτάβανο, τὸ μοσκοβολισμένο
γυναικωνίτη, ὅμοια στὴν Ἄρτεμη τῆ χρυσοδοξαρούσα.
Θρονὶ μπροστὰ τῆς καλοκάμωτο τῆς βάζει ἡ Ἀδρήστη ἡ βγάγια,
κὶ ἡ Ἀλκίππη ἕνα κίλιμι μάλλινο, στα μαλακά νὰ κάτσει!

- 125 Φυλώ δ' ἀργύρεον τάλαρον φέρε, τόν οἱ ἔθηκεν
 Ἀλκάνδρη, Πολύβοιο δάμαρ, ὃς ἔναι' ἐνὶ Θήβης
 Αἰγυπτίης, ὄθι πλεῖστα δόμοισ ἐν κτήματα κείται:
 ὃς Μενελάω δῶκε δὴ ἀργυρέας ἀσαμίνθους,
 δοιοὺς δὲ τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα.
- 130 χωρὶς δ' αὐθ' Ἑλένη ἄλοχος πόρε κάλλιμα δῶρα:
 χρυσῆν τ' ἠλακάτην τάλαρόν θ' ὑπόκυκλον
 ὄπασσεν
 ἀργύρεον, χρυσῶ δ' ἐπὶ χεῖλα κεκράαντο.
 τόν ῥά οἱ ἀμφίπολος Φυλῶ παρέθηκε φέρουσα
 νήματος ἀσκητοῖο βεβυσμένον: αὐτὰρ ἐπ' αὐτῶ
- 135 ἠλακάτη τετάνυστο ἰοδνεφές εἶρος ἔχουσα.
 ἔζετο δ' ἐν κλισμῷ, ὑπὸ δὲ Θρήνης ποσὶν ἦεν.
 αὐτίκα δ' ἦ γ' ἐπέεσσι πόσιν ἐρέεινεν ἕκαστα:
 «ἴδμεν δῆ, Μενέλαε διοτρεφές, οἳ τινες οἶδε
 ἀνδρῶν εὐχετόωνται ἰκανέμεν ἡμέτερον δῶ;
- 140 ψεύσομαι ἦ ἔτμον ἐρέω; κέλεται δὲ με θυμός.
 οὐ γάρ πῶ τινὰ φημι εἰκότα ὦδε ἰδέσθαι
 οὐτ' ἄνδρ' οὔτε γυναῖκα, σέβας μ' ἔχει εἰσορόωσαν,
 ὡς ὄδ' Ὀδυσσεύς μεγαλήτορος υἱὸς οἶκε,
 Τηλεμάχῳ, τὸν ἔλειπε νέον γεγαῶτ' ἐνὶ οἴκῳ
- 145 κείνος ἀνὴρ, ὄτ' ἐμείο κυνώπιδος εἶνεκ' Ἀχαιοὶ
 ἤλθεθ' ὑπὸ Τροίην πόλεμον θρασὺν ὀρμαίνοντες.»
 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
 «οὔτῳ νῦν καὶ ἐγὼ νοέω, γυναῖ, ὡς σὺ εἰσκεις:
 κείνου γὰρ τοιοῖδε πόδες τοιαῖδε τε χεῖρες
- 150 ὀφθαλμῶν τε βολαὶ κεφαλὴ τ' ἐφύπερθε τε χαῖται.
 καὶ νῦν ἦ τοι ἐγὼ μεμνημένος ἀμφ' Ὀδυσῆι
 μυθεόμην, ὅσα κείνος οἰζύσας ἐμόγησεν
 ἀμφ' ἐμοί, αὐτὰρ ὁ πικρὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον
 εἶβε,
 χλαῖναν πορφυρέην ἄντ' ὀφθαλμοῖν ἀνασχών.»
- 155 τὸν δ' αὖ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἀντίον ἠΰδα:
 «Ἄτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
 κείνου μὲν τοι ὄδ' υἱὸς ἐτήτμον, ὡς ἀγορεύεις:
 ἀλλὰ σαόφρων ἐστί, νεμεσσάται δ' ἐνὶ θυμῷ
 ὦδ' ἔλθῶν τὸ πρῶτον ἐπεσβολίας ἀναφαίνειν
- 160 ἄντα σέθεν, τοῦ νῶι θεοῦ ὡς τερπόμεθ' αὐδῆ.
 αὐτὰρ ἐμὲ πρόερχε Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ
 τῷ ἅμα πομπὸν ἔπασθαι: ἐέλδετο γὰρ σε ἰδέσθαι,
 ὄφρα οἱ ἦ τι ἔπος ὑποθήσεται ἠὲ τι ἔργον.
 πολλὰ γὰρ ἄλγε' ἔχει πατὴρ πᾶσι οἰχομένοιο
- 165 ἐν μεγάροις, ᾧ μὴ ἄλλοι ἀοσητήρες ἔωσιν,
 ὡς νῦν Τηλεμάχῳ ὁ μὲν οἴχεται, οὐδέ οἱ ἄλλοι
 εἶσ' οἱ κεν κατὰ δῆμον ἀλάλοικεν κακότητα.»
- μετὰ ἡ Φυλῶ ἓνα ἀσημοπᾶνερο τῆς φέρνει, ἀπ' τοῦ Πόλυβου
 το ταίρι, τὴν Ἀλκάντρα, χάρισμα, που στὴν αἰγύπτια ζοῦσε
 τὴ Θήβα, ἐκεῖ ὅπου βίος ἀρίφνητο το κάθε σπῖτι κρύβει.
 δυο του Μενέλαου κείνος χάρισε λουτήρες ἀσημένιους,
 τριπόδια δυο καὶ δέκα τάλαντα χρυσάφι· χωρία πάλε
- ἡ Ἑλένη δῶρα ἀπ' τῆς γυναῖκα του πανῶρια δέχτηκε ἀλλά:
 χρυσὴ ἀλακάτη τῆς ἐχάρισε καὶ ἓνα ἀργυρὸ πανέρι
 με ῥόδες, που το ἀκροσειράδωναν μαλαματένια χεῖλια.
 Αὐτὸ ἦταν που ἡ Φυλῶ τῆς ἔφερον ἡ παρακὸρη τότε,
 γεμάτο ἀπὸ κλωσμένα γνέματα, καὶ στὴν κορφὴ θωρούσες
- τὴν ἀλακάτη που 'χε πάνω τῆς μαλλί μενεξεδένιο.
 Μόλις ἐκάθισε καὶ ἀκούμπησε τα πόδια στο προσκάμνι,
 ἡ Ἑλένη γύρισε στὸν ἀντρα τῆς καὶ τὸν ψιλωροῦσε:
 «Ἀλήθεια, ξέρουμε, ἀρχοντόγεννε Μενέλαε, τούτοι οἱ δυο τους,
 που φτάσαν τώρα στο παλάτι μας, ποιοι πέτουνται πῶς εἶναι'
- Σωστά μιλῶ για μὴ γελάστηκα; μα να μιλῆσω θέλω:
 Ποτέ μῆτε ἀντρα ἐγὼ δε γνῶρισα μῆτε γυναῖκα ὡς τώρα
 να μοιάζει τόσο με ἄλλον ἀνθρωπο — σαστίζω που τὸν βλέπω'—
 καθὼς αὐτὸς με τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιο του ψυχωμένου
 μοιάζει Ὀδυσσεά, που ἐκεῖνος ἀφῆκε μωρὸ παιδί στο σπῖτι,
- σύντας οἱ Ἀργίτες ξεκινούσατε γι' ἄγρια σφαγὴ πολέμου
 κάτω ἀπ' τὴν Τροία για τῆς ἀδιάντροπης ἐμένα το χατίρι.»
 Τότε ο ξανθὸς Μενέλαος γύρισε καὶ ἀπηλογία τῆς δίνει:
 «Τώρα που πρῶτη τὸν ἀπεικάσες, καὶ ἐγὼ νογῶ ποιος εἶναι,
 γυναῖκα' τέτοια ἦταν τα πόδια του, τέτοια τα χέρια ἐκείνου,
- καὶ τῶν ματιῶν του τ' ἀστραπόφεγγο καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ κόμη.
 Καὶ ὅταν λίγη ὥρα πρὶν θυμῆθηκα τὸν Ὀδυσσεά καὶ πῆρα
 ν' ἀναθιβάνω πόσα ἐτράβηξε για μένα πάθη ἐκεῖνος,
 μπροστά στα μάτια τούτος σήκωσε τὸ πορφυρὸ μαντί του
 καὶ ἀφῆκε κάτω ἀπὸ τα βλέφαρα πικνὰ να τρέξουν δάκρυα.»
- Καὶ ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος, του ἀπηλογῆθη καὶ εἶπε:
 «Μενέλαε, γιε του Ἀτρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
 τούτος ἐδῶ εἶναι, ὡς τὸν μελέτησες, ο γιος ἐκείνου ἀλήθεια·
 μα δεν του λείπει ἡ γνώση καὶ ἀπρεπο του εἰκάζεται, πῶς εἶναι,
 πρῶτη φορὰ ἐδῶ πέρα που 'φτασε, χοντρές να λείει κουβέντες
- μπροστά σου, που ὡς θεοῦ χαϊρόμαστε καὶ οἱ δυο μας τὴ λαλιά σου.
 Καὶ μένα μ' ἐστειλεν ὁ Νέστορας ὁ ἀλογατὰς μαζί του,
 να μ' ἔχει σύντροφο στο δρόμο του τι να σε δεῖ ποθοῦσε,
 με λόγια για με πράξη ἀν ἠθελες μαθῆς να τὸν συντρέξεις.
 Ο γιος περισσὶα σέρνει βάσανα, μακριὰ σα λείπει ὁ κύρης
- ἀπὸ το σπῖτι καὶ δε βρίσκονται να μεταπιάσουν ἄλλοι.
 Ἔτσι καὶ τώρα του Τηλέμαχου του 'χει ὁ πατέρας φύγει,
 καὶ ἄλλους δεν ἔχει σ' ὅ,τι του 'τυχε κακὸ να του σταθῶνε.»

- τόν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθός Μενέλαος:
«ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ φίλου ἀνέρος υἱὸς ἐμὸν δῶ
- 170 ἴκεθ', ὅς εἶνεκ' ἐμείο πολέας ἐμόγησεν ἀέθλους:
καί μιν ἔφην ἐλθόντα φιλησέμεν ἔσοχον ἄλλων
Ἀργείων, εἰ νῦν ὑπεῖρ ἄλα νόστον ἔδωκε
νηυσί θοῆσι γενέσθαι Ὀλύμπιος εὐρύσπα Ζεὺς.
καί κέ οἱ Ἄργεϊ νάσσα πόλιν καὶ δώματ' ἔτευξα,
- 175 ἐξ Ἰθάκης ἀγαγὼν σὺν κτήμασι καὶ τέκει ᾧ
καὶ πᾶσιν λαοῖσι, μίαν πόλιν ἐξαλαπάξας,
αἷ περιναιετάουσιν, ἀνάσσονται δ' ἐμοὶ αὐτῷ.
καὶ κε θάμ' ἐνθάδ' ἐόντες ἐμισγόμεθ': οὐδέ κεν
ἡμέας
ἄλλο διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε,
- 180 πρὶν γ' ὅτε δὴ θανάτοιο μέλαν νέφος ἀμφεκάλυπεν.
ἀλλὰ τὰ μὲν που μέλλεν ἀγάσσεσθαι θεὸς αὐτός,
ὅς κείνον δύστηνον ἀνόστιμον οἶον ἔθηκεν.»
ὥς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἡμερον ὤρσε γόοιο.
κλαίει μὲν Ἀργεῖη Ἑλένη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
- 185 κλαίει δὲ Τηλέμαχος τε καὶ Ἀτρεΐδης Μενέλαος,
οὐδ' ἄρα Νέστορος υἱὸς ἀδακρύτω ἔχεν ὄσσε:
μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Ἀντίλοχοιο,
τόν ῥ' Ἡοῦς ἔκτεινε φαεινῆς ἀγαλὸς υἱός:
τοῦ ὃ γ' ἐπιμνησθεὶς ἔπειτα πτερόεντ' ἀγόρευεν:
- 190 «Ἀτρεΐδη, περὶ μὲν σε βροτῶν πεπνυμένον εἶναι
Νέστωρ φάσχ' ὁ γέρων, ὄτ' ἐπιμνησάμεθα σεῖο
οἴσιν ἐνὶ μεγάροισι, καὶ ἀλλήλους ἐρέοιμεν.
καὶ νῦν, εἴ τί που ἔστι, πῆθοιό μοι: οὐ γὰρ ἐγὼ γε
τέρπομ' ὄδυρόμενος μεταδόρπιος, ἀλλὰ καὶ ἡῶς
- 195 ἔσσειται ἠριγένεια: νεμεσῶμαί γε μὲν οὐδὲν
κλαίειν ὅς κε θάνησι βροτῶν καὶ πότμον ἐπίσπη.
τοῦτό νυ καὶ γέρας οἶον οἰζυροῖσι βροτοῖσιν,
κείρασθαί τε κόμην βαλέειν τ' ἀπὸ δάκρυ παρειῶν.
καὶ γὰρ ἐμὸς τέθνηκεν ἀδελφεός, οὐ τι κάκιστος
- 200 Ἀργείων: μέλλεις δὲ σὺ ἴδμεναι: οὐ γὰρ ἐγὼ γε
ἦντησ' οὐδὲ ἴδον: περὶ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι
Ἀντίλοχον, πέρι μὲν θείειν ταχύν ἠδὲ μαχητήν.»
τόν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθός Μενέλαος:
«ὦ φίλ', ἔπει τόσα εἶπες, ὄσ' ἂν πεπνυμένος ἀνήρ
- 205 εἶποι καὶ ῥέξειε, καὶ ὅς προγενέστερος εἶη:
τοίου γὰρ καὶ πατρός, ὃ καὶ πεπνυμένα βάζεις,
ῥεῖα δ' ἀρίγνωτος γόνος ἀνέρος ᾧ τε Κρονίων
ὄλβον ἐπικλώσῃ γαμέοντί τε γεινομένω τε,
ὥς νῦν Νέστορι δῶκε διαμπερές ἡματα πάντα
- 210 αὐτὸν μὲν λιπαρῶς γηρασκέμεν ἐν μεγάροισιν,
- Τότε ο ξανθός Μενέλαος γύρισε κι απηλογήθη κι εἶπε:
«Για ιδές! Ο γιος στο σπίτι μου ἔφτασε πολύ ακριβίου συντρόφου
που μύριους μόχτους πήρε πάνω του για το χατίρι ἐμένα.
Για να του δείξω την αγάπη μου πιο απ' ὅλους τους Ἀργίτες,
λογάριζα, αν στους δυο μας ἔδινε ο Δίας ο μακροβίγλης
πάνω απ' τα πέλαα να διαγείρουμε με τα γοργά καράβια,
απ' την Ἰθάκη με τα πλοῦτη του, το γιο του, το λαό του
να τον ξεσήκωνα, σε αργίτικη πια πολιτεία να μένει,
κι ἕνα παλάτι, ἐκεῖ να του 'χπιζα' τι απ' ὄσες αφεντεύω
ἐδῶ ἕνα γύρο, κάποια θα 'βρισκα ν' αδειάσω, να του δῶσω.
Ἔτσι στη Σπάρτη ἐδῶ ανταμώνοντας πολλές φορές οι δυο μας
σε αγάπη και φιλιὰ ἀξεχώριστα θα ζούσαμε, ως να φτάσει
το μαῦρο του θανάτου σύγγεφο να μας σκεπτάσει γύρα.
Μα αὐτὰ δε γίναν λέω θα ζήλεψε κάποιος θεός μαζί μας
κι εἶπε μονάχα ἐκεῖνος ο ἄμοιρος ποτέ να μη διαγείρει!»
Με τέτοια λόγια σε ὅλους ἀναψε του θρήνου τη λαχτάρα'
πήρε να κλαίγει η Ἑλένη η αργίτισσα, του γιου του Κρόνου η κόρη,
πήρε να κλαίει μαζί ο Τηλέμαχος, μαζί κι ο γιος του Ἀτρέα.
Και του Νεστόρου ο γιος ἀδάκρυτα τα μάτια δεν κρατοῦσε,
τι τον Ἀντίλοχο τον ἀπεγο ξανάφερνε στο νοῦ του,
που 'χε σκοτώσει ο γιος της διάφωτης Ἀυγῆς ο φουμισμένος.
Τούτον θυμόταν κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια τώρα:
«γιέ του Ἀτρέα, συχνά μας ἔλεγε πως ξεπερνάς στη γνώση
τους ἄλλους τους θνητούς ο Νέστορας, κάθε φορά που ἐρχόταν
για σένα ο λόγος και ρωτούσαμε στο αρχοντικό μας μέσα.
Και τώρα, αν κάπως γίνεται, ἀκου με, τι δε μου ἀρέσει ἐμένα
τα κλάματα να βάζω ἀπόδειπνα. Γιατί δεν καρτερούμε
η Ἀυγή να φτάσει η πουρνογέννητη; Κακό κι ἐγὼ δεν το 'χω
να κλαίμε ἐκεῖνον που μας πέθανε και πάει στον Κάτω Κόσμο.
Ποια ἄλλη τιμὴ χαίρονται οι δύστυχοι θνητοὶ στον Ἄδη κάτω,
ἐξὸν απ' των μαλλιών το κόψιμο και τ' ανακαλητὰ μας;
Και μένα πέθανε το ἀδέρφι μου, που ο πιο ἀχαμνός δεν ἦταν
απ' τους Ἀργίτες' συ εἶσαι μάρτυρας, τι ἀλήθεια δεν τον εἶδα
ποτέ μου ἐγὼ κι οὐδὲ τον ἐσμιξα' μα λεν πως ξεπερνούσε
ο Ἀντίλοχος που στο τρέξιμο και στην αντρεία τους ἄλλους.»
Τότε ο ξανθός Μενέλαος γύρισε κι απηλογια του δίνει:
«Εἶπες, καλέ μου, αὐτὰ που θα 'λεγε και θα 'κανε ἕνας ἀντρας,
που να 'ναι πιο πολλά τα χρόνια του και να δουλεύει ο νους του.
Μα ἔχεις πατέρα τέτοιο, ο λόγος σου γι' αὐτό εἶναι μυαλωμένος.
Η φύτρα ξεχωρίζει ἀνέκοπα του ἀντρός, που ο γιος του Κρόνου
μοῖρα στο γάμο και στη γέννα του του κλώσει ευτυχισμένη.
Να που'χει δώσει και στο Νέστορα παντοσινά, κι ἀτός του
να χαίρεται εὐτυχα γεράματα στο αρχοντικό του μέσα

- υίας αὖ πινυτούς τε καὶ ἔγχεσιν εἶναι ἀρίστους.
ἡμεῖς δὲ κλαυθμόν μὲν ἐάσομεν, ὅς πρὶν ἐτύχθη,
δόρπου δ' ἐξάυτις μνησώμεθα, χερσὶ δ' ἐφ' ὕδωρ
χευάντων. μῦθοι δὲ καὶ ἠώθέν περ ἔσσονται
- 215 Τηλεμάχῳ καὶ ἐμοὶ διαειπέμεν ἀλλήλοισιν.»
ὡς ἔφατ', Ἀσφαλίῳν δ' ἄρ ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευεν,
ὄτρηρός θεράπων Μενελάου κυδαλίμοιο.
οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
ἐνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα:
- 220 αὐτίκ' ἄρ' εἰς οἶνον βάλε φάρμακον, ἔνθεν ἔπινον,
νηπενθές τ' ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἀπάντων.
ὅς τὸ καταβρόξειεν, ἐπὶν κρητήρι μιγείη,
οὐ κεν ἐφημέριός γε βάλοι κατὰ δάκρυ παρειῶν,
οὐδ' εἴ οἱ καταθεναίῃ μήτηρ τε πατήρ τε,
- 225 οὐδ' εἴ οἱ προπάροιθεν ἀδελφεὸν ἢ φίλον υἱὸν
χαλκῷ δηϊώων, ὃ δ' ὀφθαλμοῖσιν ὀρώτο.
τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
ἐσθλά, τὰ οἱ Πολυδάμνα πόρην, Θῶνος παράκοιτις
Αἰγυπτή, τῇ πλείστα φέρει ζεῖδωρος ἄρουρα
- 230 φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλά μεμιγμένα πολλὰ δὲ
λυγρά:
ἱητρός δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων
ἀνθρώπων: ἦ γὰρ Παιήονός εἰσι γενέθλης.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐνέηκε κέλευσέ τε οἰνοχοῆσαι,
ἐξαυτίς μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπεν:
- 235 «Ἄτρεΐδῃ Μενέλαε διοτρεφές ἦδὲ καὶ οἶδε
ἀνδρῶν ἐσθλῶν παῖδες: ἀτὰρ θεὸς ἄλλοτε ἄλλω
Ζεὺς ἀγαθόν τε κακόν τε διδοῖ: δύναται γὰρ ἅπαντα:
ἦ τοι νῦν δαίνυσθε καθήμενοι ἐν μεγάροισι
καὶ μύθοις τέρπεσθε: εὐκότα γὰρ καταλέξω.
- 240 πάντα μὲν οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,
ὅσσοι Ὀδυσσῆος ταλασίφρονός εἰσιν ἄεθλοι:
ἀλλ' οἶον τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ
δῆμῳ ἔνι Τρώων, ὄθι πάσχετε πῆματ' Ἀχαιοί.
αὐτόν μιν πληγῆσιν ἀεικέλησι δαμάσασας,
- 245 σπεῖρα κάκ' ἀμφ' ὤμοισι βαλῶν, οἰκῆι εὐκίως,
ἀνδρῶν δυσμενέων κατέδου πόλιν εὐρυάγυιαν:
ἀλλω δ' αὐτὸν φωτὶ κατακρύπτων ἦσκε,
δέκτη, ὅς οὐδὲν τοῖος ἔην ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
τῷ ἴκελος κατέδου Τρώων πόλιν, οἱ δ' ἀβάκησαν
- 250 πάντες: ἐγὼ δὲ μιν οἷη ἀνέγγων τοῖον ἐόντα,
καὶ μιν ἀνηρώτων: ὃ δὲ κερδοσύνη ἀλέεινεν.
ἀλλ' ὅτε δῆ μιν ἐγὼ λόεον καὶ χρίον ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δὲ εἴματα ἔσσα καὶ ὤμοσα καρτερὸν ὄρκον
- καὶ νὰ 'χει γίους περίσσια φρόνιμους καὶ πρώτους στο κοντάρι!
Λοιπὸν το θρήνο πια ας σχολάσουμε που 'χαμε στήσει ως τώρα,
κι ας μην ξεχνάμε πως δειπνούσαμε. Να 'ρθοῦν και να μας χύσουν
νερό στα χέρια! Κι ὅσες ἔχουμε κουβέντες μεταξύ μας
- ἐγὼ νὰ πούμε κι ο Τηλέμαχος, τις λέμε και σα φέξει.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ο Ασφαλίῳνας ἔχυνε, τα χέρια τους να πλύνουν,
του ξακουστοῦ Μενέλαου πρόθυμο παιδόπουλο' κι ἐκεῖνοι
στα που 'χαν ετοιμάσει ἀντίκρυ τους φαγιά τα χέρια ἀπλώσαν.
Και τότε ἡ Ελένη ἄλλα στοχάστηκε, του γιου του Κρόνου ἡ κόρη·
- κάποιο βοτάνι ἐπήρε κι ἐρίξε μες στο κρασί που ἐπῖναν,
ξαρρωστικό του πόνου, ἀνέχολο, λησμονικό της πίκρας·
μες στο κροντήρι σαν το σύσμιγαν και το 'πινε κανένας,
ἀπ' την αυγή ως το βράδυ θα 'μενε με ἀδάκρυτα τα μάτια,
ἀκόμα κι αν τυχόν του πέθαιναν μητέρα και πατέρας,
- το γιο του ἀκόμα για το ἀδερφί του μπροστά του ἐκεῖ αν σκότωναν
με το χαλκό, και με τα μάτια του τα ἴδια θωρούσε ἐκεῖνος.
Τέτοιας λογῆς βοτάνια φύλαγε θαματοργὰ ἡ Ελένη,
ξαρρωστικά' τα 'χε ἀπ' την Αἴγυπτο, της Πολυδάμνας δῶρο,
της γυναικός του Θῶνα' ἀρίφνητα φυτρώνει ἡ γης κει πέρα,
- μισὰ ξαρρωστικά, ἀξεδιάλεχτα, μισὰ φαρμακωμένα.
Εκεῖ γιατρός εἶναι καθένας τους, και τους ἀνθρώπους ὅλους
περνοῦν στην τέχνη αὐτή, τι ἡ φύτρα τους ἀπ' τον Παιήονα σέρνει.
Κι ως τότε το 'ριξε και πρόσταξε κρασί να τους κεράσουν,
ξαναδευτέρωσε τα λόγια της κι αὐτὰ τους συντυχαίνει:
- «Μενέλαε, γιε του Ατρεΐα τρισεύγενε, και σεῖς ἀπὸ ἀντρειωμένους
γονιούς παιδιὰ, ο θεὸς στον ἀνθρώπο τη μια ἀγαθὰ μοιράζει,
ο Δίας, την ἄλλη πάλι βάσανα, τι δύνεται τα πάντα.
Μα τώρα τρώτε και καθοῦμενοι φραθεῖτε την κουβέντα
μες στο παλάτι μας· πρεπούμενο να πω λογιᾶζω κάτι:
- Ὅλα γραμμὴ τ' ἀντραγαθήματα που τέλεψε ο Οδυσσεΐας
ο καρτερόψυχος δε γίνεται να πω και ν' ἀραδιάσω'
ἐνα μονάχα που κατόρθωσε και τόλμησε ο ἀντρειωμένος
στων Τρώων τη χώρα, ἐκεῖ που σέρνατε βαριοῦς οἱ Αργίτες
μόχτους:
Ατὸς του πήρε και κακούργησε μια μέρα το κορμί του,
- τους ὤμους με κουρέλια τύλιξε, να δειχνει δούλος, κι ἔτσι
στο κάστρο ἐχώθη των ἀντίμαχων με τις φαρδιές τις ρούγες.
Καθῶς παράλλαξε την ὄψη του, ζητιάνος ἔλεες εἶναι,
τέτοιον καθόλου κι ας μη θύμιζε στ' ἀργίτικα καράβια.
Ἔτσι στων Τρώων το κάστρο ἐχώθηκε και γέλασε τους ἄλλους·
- ἐγὼ μονάχα τον κατάλαβα, κι ας ἦταν ἀλλαγμένος,
ὅμως με τέχνη ἐκεῖνος ξέφευγε στ' ἀνερωτήματά μου.
Μόνον σαν πήρα και τον ἔλουσα, τον μύρωσα με λάδι
και ρούχα καθαρὰ του ἐφόρεσα κι ὄρκο τρανόν ἐπήρα,

- μή μὲν πρὶν Ὀδυσῆα μετὰ Τρώεσσι ἀναφῆναι,
- 255 πρὶν γε τὸν ἐξ νῆας τε θοᾶς κλισίας τ' ἀφικέσθαι,
καὶ τότε δὴ μοι πάντα νόον κατέλεξεν Ἀχαιῶν.
πολλοὺς δὲ Τρώων κτείνας ταναήκει χαλκῶ
ἦλθε μετ' Ἀργείους, κατὰ δὲ φρόνιν ἤγαγε πολλήν.
ἐνθ' ἄλλαι Τρωαὶ λίγ' ἐκώκυον: αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
- 260 χαῖρ', ἐπεὶ ἦδη μοι κραδίη τέτραπτο νέεσθαι
ἄψ οἰκόνδ', ἄτην δὲ μετέστενον, ἦν Ἀφροδίτη
δῶχ', ὅτε μ' ἤγαγε κείσε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης,
παῖδά τ' ἐμὴν νοσφισσαμένην θάλαμόν τε πόσιν τε
οὐ τευ δευόμενον, οὐτ' ἄρ φρένας οὔτε τι εἶδος.»
- 265 ἦτήν δ' ἄπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
«ναὶ δὴ ταυτά γε πάντα, γύναι, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἦδη μὲν πολέων ἐδάην βουλὴν τε νόον τε
ἀνδρῶν ἠρώων, πολλήν δ' ἐπελήλυθα γαῖαν:
ἀλλ' οὐ πῶ τοιοῦτον ἐγὼν ἴδον ὄφθαλμοῖσιν,
- 270 οἷν Ὀδυσσεύς ταλασίφρονος ἔσκε φίλον κῆρ.
οἶον καὶ τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ
ἵππῳ ἔνι ξεστῶ, ἴν' ἐνήμεθα πάντες ἄριστοι
Ἀργείων Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες.
ἦλθες ἔπειτα σὺ κείσε: κελευσέμεναι δὲ σ' ἔμελλε
- 275 δαίμων, ὃς Τρώεσσιν ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι:
καὶ τοι Διήφοβος θεοεἰκελος ἔσπετ' ἰούση.
τρὶς δὲ περιστεῖζας κοῖλον λόχον ἀμφαφώωσα,
ἐκ δ' ὀνομακλήδην Δαναῶν ὀνόμαζες ἀρίστους,
πάντων Ἀργείων φωνὴν ἴσκουσ' ἀλόχοισιν.
- 280 αὐτὰρ ἐγὼ καὶ Τυδείδης καὶ διὸς Ὀδυσσεύς
ἤμενοι ἐν μέσσοισιν ἀκούσαμεν ὡς ἐβόησας.
νῶϊ μὲν ἀμφοτέρω μενεήναμεν ὀρμηθέντε
ἢ ἐξελθέμεναι, ἢ ἔνδοθεν αἶψ' ὑπακοῦσαι:
ἀλλ' Ὀδυσσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἰεμένω περ.
- 285 ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀκὴν ἔσαν υἱῆς Ἀχαιῶν,
Ἄντικλος δὲ σέ γ' οἶος ἀμείψασθαι ἐπέεσσιν
ἠθέλεν. ἀλλ' Ὀδυσσεὺς ἐπὶ μάστακα χερσὶ πίεζεν
νωλεμέως κρατερῆσι, σάωσε δὲ πάντας Ἀχαιοῦς:
τόφρα δ' ἔχ', ὄφρα σε νόσφιν ἀπήγαγε Παλλὰς
Ἀθήνη.»
- 290 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Ἄτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφέες, ὄρχαμε λαῶν,
ἄλγιον: οὐ γὰρ οἶ τι τὰδ' ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,
οὐδ' εἴ οἱ κραδίη γε σιδηρῆ ἐνδοθεν ἦεν.
ἀλλ' ἄγετ' εἰς εὐνὴν τράπεθ' ἡμέας, ὄφρα καὶ ἦδη
- 295 ὑπνώ ὑπο γλυκερῶ ταρπώμεθα κοιμηθέντες.»
- στους Τρώες ἐγὼ πῶς δε θα πρόδωνα τον Οδυσσεά ποιος ήταν,
πρὶν πίσω στα γοργὰ πλεούμενα καὶ στα καλύβια φτάσει,
τότε μονάχα μου φανέρωσε τι λόγιαζαν οἱ Ἀργίτες.
Κι ἀφοῦ απ' τους Τρώες πολλοὺς ἐσκότωσε το κοφτερό σπαθὶ του,
γυρνοῦσε πλέρια πια κατέχοντας καὶ τόπους κι ὅλα τ' ἄλλα.
Σκληρίζαν οἱ ἄλλες Τρωαδίτισσες' μόνο ἡ καρδιά ἡ δική μου
χαιρόταν, τι εἶχε ἀλλάξει κι ἠθέλα στο σπῆτι μου να στρέψω,
καὶ για τὴν τύφλα μου μετάνιωνα, που μου 'χεν ἡ Ἀφροδίτη
δώσει, τὴν ὥρα που απ' τὴ χώρα μου τὴν πατρικὴ με πήρε,
τὴ θυγατέρα καὶ το σπῆτι μου ν' ἀφήσω — κι ἕναν ἀντρα,
που ἄλλος κανεὶς δεν του παράβγαυε στη γνώση καὶ στα κάλλη.»
- Τότε ο ξανθὸς Μενέλαος γύρισε κι ἀπηλογία της δίνει:
«Γυναίκα, ἀλήθεια ὅσα μολόγησες σωστά καὶ δίκια εἶναι ὅλα'
χώρες πολλές ἐγὼ τριγύρισα, κι ἐκεῖ στα ξένα μέρη
περίσιους ἀντρειωμένους γνώρισα, που 'χαν μυαλό καὶ γνώση·
ὁμως δεν ἔχουν δει τὰ μάτια μου κανέναν ὡς τὰ τώρα
που του Οδυσσεά του καρτερόψυχου τὴν ἐξυπνάδα να 'χει.
Καθὼς καὶ τούτου που κατόρθωσε καὶ τόλμησε ο ἀντρειωμένος,
τὴν ὥρα που στο ξύλινο ἀλόγο καθόμασταν οἱ Ἀργίτες
οἱ πιο ἀντρεϊανοί, σφαγὴ να φέρουμε καὶ χαλασμό στους Τρώες.
Καὶ συ ἦρθες τότε ἐκεῖ' φαντάζομαι, θα σ' εἶχε σπρώξει κάποιος
ἀπ' τους θεοὺς, των Τρώων που ἐγύρευε τὴ δόξα ν' ἀβγατίσει.
Κι ὡς ἦρθες, σ' ἀκλουθοῦσε ο Διήφοβος ο θεοδιωματάρης·
τρεις γύρους πήρες πασπατεύοντας τὸν κουφιο μας κρυφώνα,
κι απ' τους Ἀργίτες ὀνομάτιζες με τ' ὀνομά τους ὅλους
τους πιο ἀντρεϊανούς, τὴν ἴδια παίρνοντας φωνὴ των γυναικῶν
τους.
- Εγὼ με το Διομήδη ἐκάθουμον καὶ το θεϊκὸ Οδυσσεά
στὴ μέση, κι ἀξαφνα σε ἀκούσαμε να μας φωνάζεις ὅλους.
Οἱ δυο μεμιάς ξεπεταχτήκαμε, μας ἔπιασε λαχτάρᾳ
ὄζω να βγοῦμε για κι ἀπόκριση να δώσουμε ἀπὸ μέσα,
καὶ μοναχὰ ο Οδυσσεάς μας κράτησε, τὴ φόρα κόβοντας μας.
- Οἱ γιοι των Ἀχαιῶν οἱ ἐπίλοιποι βουβοὶ ἐκαθόνταν ὅλοι,
ο Ἀντικλος μόνο ἀπόκριση ἠθέλε να δώσει δίχως ἄλλο·
καὶ βρέθηκε ο Οδυσσεάς, που ἐπίμονα σφαλώνοντας του το στόμα
με τὰ δυο χέρια του τὸν ἔκοψε καὶ μας ἐγλίτωσε ὅλους·
κι οὐδὲ τὸν ἀφήσε, ὥσπου σ' ἔσυρε μακριὰ ἀπὸ κει ἡ Παλλάδα.»
- Κι ο γνωστικὸς γυρνᾷ Τηλέμαχος κι ἀπηλογία του δίνει:
«Μενέλαε, γιε του Ἀτρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
τὰ μου 'πες τὸν καημὸ μου ἐτράνεψαν' τι αὐτὰ δεν τὸν γλιτώσαν
ἀπ' τὸ φριχτὸ χαμὸ, ἀπὸ σίδερο κι ἀν ἦταν ἡ καρδιά του.
Ὅμως θαρρῶ εἶναι ἀργὰ, ὀδηγάτε μας να πέσουμε στο στρώμα,
για να φραθοῦμε, στὸν ολόγλυκο παραδομένοι γύπνο.»

- ὡς ἔφατ', Ἀργεῖη δ' Ἑλένη δμῶϊσι κέλευσεν
δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι καὶ ῥήγεα καλὰ
πορφύρε' ἐμβαλέειν στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
- 300 αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δῶος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
δέμνια δὲ στόρεσαν: ἐκ δὲ ξείνους ἄγε κήρυξ.
οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
Τηλέμαχος θ' ἦρωσ καὶ Νέστορος ἀγαλὸς υἱός:
Ἀτρεΐδης δὲ καθεῦθε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,
- 305 πᾶρ δ' Ἑλένη ταυπέπλος ἐλέξατο, δῖα γυναικῶν.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
ῶρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνήφι βοῖὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
εἶματα ἐσάμενος, περὶ δὲ ξίφος ὄξυ θέτ' ὦμω,
ποσσί δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
- 310 βῆ δ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο θεῶ ἑναλίγκιος ἄντην,
Τηλεμάχῳ δὲ παρίζεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
«τίπτε δὲ σε χρεῖω δευρ' ἦγαγε, Τηλέμαχ' ἦρωσ,
ἐς Λακεδαιμόνα δῖαν, ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης;
δῆμιον ἦ ἴδιον; τόδε μοι νημερτὲς ἐνίσπες.»
- 315 ὦπὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
«Ἀτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφέες, ὄρχαμε λαῶν,
ἤλυθον, εἴ τίνα μοι κληιδόνα πατρός ἐνίσποις.
ἐσθιεται μοι οἶκος, ὄλωλε δὲ πῖονα ἔργα,
δυσμενέων δ' ἀνδρῶν πλείους δόμος, οἷ τέ μοι αἰεὶ
- 320 μῆλ' ἀδινὰ σφάζουσι καὶ εἰλίποδας ἔλικας βούς,
μητρὸς ἐμῆς μνηστήρες ὑπέβριον ὕβριν ἔχοντες.
τοῦνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ' ἰκάνομαι, αἶ κ' ἐθέλησθα
κείνου λυγρὸν ὄλεθρον ἐνίσπειν, εἴ που ὄπωπας
ὀφθαλμοῖσι τεοῖσιν ἢ ἄλλου μῦθον ἄκουσας
- 325 πλαζομένου: περὶ γάρ μιν οἰζυρὸν τέκε μήτηρ.
μηδὲ τί μ' αἰδόμενος μελίσσεο μηδ' ἐλεαίρων,
ἀλλ' εὖ μοι κατάλεξον ὅπως ἦν ησας ὄπωπῆς.
λίσσομαι, εἴ ποτέ τοι τι πατήρ ἐμός, ἐσθλὸς
Ὀδυσσεύς
ἢ ἔπος ἠέ τι ἔργον ὑποστὰς ἐξετέλεσσε
- 330 δῆμῳ ἔνι Τρώων, ὄθι πάσχετε πῆματ' Ἀχαιοί,
τῶν νῦν μοι μνήσαι, καὶ μοι νημερτὲς ἐνίσπες.»
τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέειπε ξανθὸς Μενέλαος:
«ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ κρατερόφρονος ἀνδρὸς ἐν
εὐνῇ
ἤθελον εὐνηθῆναι ἀνάλικιδες αὐτοὶ ἐόντες.
- 335 ὡς δ' ὀπότην ἐν ξυλόχῳ ἔλαφος κρατεροῖο λέοντος
νεβροῦς κοιμήσασα νεηνγενέας γαλαθηνούς
κνημοῦς ἐξερέησι καὶ ἄγκεα ποιήεντα
βοσκομένη, ὁ δ' ἔπειτα ἐὼν εἰσήλυθεν εὐνήν,
- Εἶπε, κὶ εὐτὺς ἡ Ελένη ἡ ἀργίτισσα στο σκεπαστό προστάζει
να στήσουν δυο κλινάρια οἱ δούλες τῆς, καὶ πορφυρά να βάλουν
πανέμορφα στρωσίδια, πάνω τους ν' ἀπλώσουν ἀντρομιδες,
κὶ ολόσγουρες φλοκάτες ἔπειτα, να τυλιχτοῦνε μέσα.
- Κὶ ἐκείνες βγήκαν ἀπ' τὴν κάμαρα με τα δαδιά στα χέρια
κὶ ὡς τα κλινάρια ἐστρώσαν, ἐφτάσε κὶ ὁ κρᾶχτης με τους ξένους.
Σε λίγο μπρος στο σπίτι, στὴς αὐλῆς το σκεπαστό κοιμόνταν
ὁ γιος το Νέστορα κὶ ὁ ἀντρόκαρδος Τηλέμαχος· ὡστόσο
κὶ ὁ γιος το Ατρέα στὴ μέσα κάμαρα το παλατιοῦ κοιμόταν,
- κὶ ἡ ὠριομαντούσα Ελένη δίπλα το, τῶν γυναικῶν το θάμα.
Κὶ ἡ Αὐγὴ σα φάνη ἡ πουρνογέννητη καὶ ῥοδοδαχτυλάτη,
ὁ βροντερόφωνος πετάχτηκε Μενέλαος ἀπ' τὴν κλίνη,
κὶ ὡς ντύθηκε, στον ὦμο ἐκρέμασε το κοφτερό σπαθὶ το
καὶ με σαντάλια πόδεσε ὀμορφα τ' ἀστραφτερά το πόδια'
- μετὰ κινούσε ἀπὸ τὴν κάμαρα, θεὸς θαρρεῖς στὴν ὄψη,
κὶ ἐκάτσε δίπλα στον Τηλέμαχο κὶ αὐτὰ τα λόγια το ἴπε:
«Τηλέμαχε ἀντρεϊανέ, ποῖα σ' ἔφερεν ἀνάγκη ἐδῶ, στὴ θεία
τὴ Λακεδαιμόνα, στὴς θάλασσας τὴν πλατιά ράχη ἀπάνω;
Δικό σου ἡ το λαοῦ σου θέλημα; τὴν πάσα ἀλήθεια πες μου!»
- Κὶ ὁ γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κὶ ἀπηλογία το δίνει:
«Μενέλαε, γιε το Ατρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
ἦρθα να μάθω γιὰ τον κύρη μου μὴν ἔχεις κάτι ἀκούσει·
μου τρώνε τὶς σοδεῖες, μου ρήμαξαν τα καρπερά χωράφια,
το σπίτι μας οχτροῦς ἐγέμισε, που ἀδιάκοπα μου σφάζουν
- τα πρόβατα καὶ τα στριφτόκερα, στριφτόζαλά μου βόδια —
ὄλο τοις ἀνομοί, ξαδιάντροποι, τῆς μάνας μου οἱ μνηστήρες.
Γι αὐτὸ καὶ φτάνω ἐδῶ, στα γόνατα να σου προσπέσω, ἀν θέλεις
το μαῦρο το χαμό να μου ἴλεγε, με τα δικά σου μάτια
ἀν τον ἀντίκρισες, γιὰ ἀν ἀκουσες λόγο ἀλλουνοῦ, που κόσμο
- εἶχε γυρίσει, τὴ ἡ μητέρα το τρισάμοιρο τον γέννα.
Μα ἀπὸ συμπόνεση στα πάθη μου τα λόγια μὴ γλυκάνεις,
μόνο ὅπως τα ἴδες με τα μάτια σου, σωστά μολόγα μου τα.
Ὁ κύρης μου, ὁ Ὀδυσσεύς ὁ ἀντρόκαρδος, ἀν σου ἴχε τάξει κάτι
στῶν Τρώων τὴ χώρα, ἐκεῖ που βάσανα τραβήξατε περισσότερο
- οἱ Ἀργίτες ὄλοι, καὶ σ'το τέλεψε με λόγια γιὰ με πράξη,
αὐτὰ, παρακαλῶ, θυμήσου τα καὶ τὴν ἀλήθεια πες μου.»
Τότε ὁ ξανθὸς Μενέλαος θύμωσε βαριά κὶ ἀπηλογήθη:
«Πῶ πῶ, σε τίνος λιονταρόκαρδο τὴν κλίνη ἀντρός ἀλήθεια
θέλησαν να πλαγιάσουν ἀνθρωποὶ δειλοὶ καὶ πιποτένιοι!
- Πῶς μὴ ἀλαφίνα λιόντα ἀνήμερου πατάει τα δασοτόπια,
τα νιόγεννά τῆς βυζανιάρικα λαφάρια να κοιμίσει,
καὶ ξεκινάει μετὰ γυρεύοντας τροφή στα καταράχια
καὶ στα χλωρά φαράγγια· κὶ ἀξαφνα στὴν κοίτη το γυρνώντας

- ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφήκεν,
- 340 ὡς Ὀδυσσεὺς κείνοισιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.
αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
τοῖος ἔων, οἷός ποτ' εὐκτιμένη ἐνὶ Λέσβῳ
ἔξ ἔριδος Φιλομηλείδῃ ἐπάλαισεν ἀναστάς,
κάδ' ὃ ἔβαλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες
Ἀχαιοί,
- 345 τοῖος ἔων μνηστήρσιν ὀμιλήσειεν Ὀδυσσεύς:
πάντες κ' ὠκύμοροι τε γενοῖατο πικρόγαμοί τε.
ταῦτα δ' ἄ μ' εἰρωτᾶς καὶ λίσσεται, οὐκ ἂν ἐγὼ γε
ἄλλα παρέξ εἴποιμι παρακλιδόν, οὐδ' ἀπατήσω,
ἀλλὰ τὰ μὲν μοι ἔειπε γέρων ἄλιος νημερτής,
- 350 τῶν οὐδέν τοι ἐγὼ κρύψω ἔπος οὐδ' ἐπικεύσω.
«Αἰγύπτῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
ἔσχον, ἐπεὶ οὐ σφιν ἔρεξα τεληέσασας ἑκατόμβας.
οἱ δ' αἰεὶ βούλοντο θεοὶ μεμνηῖσθαι ἐφετμέων.
νήσος ἐπειτὰ τις ἔστι πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
- 355 Αἰγύπτου προπάροιθε, Φάρον δὲ ἐκικλήσκουσι,
τόσσον ἄνευθ' ὅσσον τε πανημερήη γλαφυρῇ νηῦς
ἤνυσεν, ἧ λιγύς οὖρος ἐπιπνεΐησιν ὄπισθεν:
ἐν δὲ λιμῆν ἐύορμος, ὅθεν τ' ἀπὸ νήας εἰσας
ἔς πόντον βάλλουσιν, ἀφυσάμενοι μέλαν ὕδωρ.
- 360 ἔνθα μ' εἰέκοσιν ἦματ' ἔχον θεοί, οὐδέ ποτ' οὖροι
πνεύοντες φαίνονθ' ἀλιαέες, οἳ ρά τε νηῶν
πομπῆες γίνονται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
καὶ νῦ κεν ἦα πάντα κατέφθιτο καὶ μένε' ἀνδρῶν,
εἰ μὴ τίς με θεῶν ὀλοφύρατο καὶ μ' ἐσάωσε,
- 365 Πρωτέος ἰφθίμου θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος,
Εἰδοθέη: τῇ γάρ ῥα μάλιστά γε θυμὸν ὄρινα.
ἦ μ' οἶω ἔρροντι συνήντετο νόσφιν ἐταίρων:
αἰεὶ γὰρ περὶ νήσον ἀλώμενοι ἰχθυάσσκον
γναμποῖς ἀγκίστροισιν, ἔτιρε δὲ γαστέρα λιμός.
- 370 ἦ δὲ μευ ἄγχι στάσα ἔπος φάτο φώνησέν τε:
«νῆπιός εἰς, ὦ ξεῖνε, λίην τόσον ἤδ' ἐ χαλίφρων,
ἦε ἐκὼν μεθεις καὶ τέρπεται ἄλγεα πάσχων;
ὡς δὴ δῆθ' ἐνὶ νήσῳ ἐρύκεαι, οὐδέ τι τέκμωρ
εὐρέμεναι δύνασαι, μινύθει δὲ τοι ἦτορ ἐταίρων.»
- 375 «ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
ἔκ μὲν τοι ἐρέω, ἦ τις σύ πέρ ἐσσι θεῶων,
ὡς ἐγὼ οὐ τί ἐκὼν κατερύκομαι, ἀλλὰ νυ μέλλω
ἀθανάτους ἀλιτέσθαι, οἳ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσιν.
ἀλλὰ σύ πέρ μοι εἶπέ, θεοὶ δὲ τε πάντα ἴσασιν,
- 380 ὅς τίς μ' ἀθανάτων πεδᾶα καὶ ἔδησε κελεύθου,
νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσομαι ἰχθυόεντα.»
- ἀσκημο οὐ λόντας δίνει θάνατο σ' αὐτὴν καὶ στα παιδιὰ της'
ὅμοια ἀσκημο θα δώσει θάνατο σε κείνους οὐδυσσεάς.
Να 'ταν, πατέρα Δία κι Απόλλωνα καὶ συ Αθηνά, καὶ τώρα
καθώς καὶ τότε στην καλόχτιστη τη Λέσβο, ἐκεῖ που μόλις
τον αντροκάλεσαν ἐπάλεψε με το Φιλομηλείδη
καὶ καταγῆς μεβιάς τον ἐστρωσε, κι ὅλοι οἱ Αχαιοὶ χαρήκαν!
- Τέτοιος καὶ τώρα ἐκεῖ να γύριζε, να σμίξει τους μνηστήρες,
πικρὸς οὐ γάμος θα τους ἐβγαίνει, γοργὸς οὐ θάνατος τους!
Για τοῦτα τώρα που με ρώτησες καὶ με παρακαλιέσαι,
ψευτιές ἐγὼ δε λέω ξεφεύγοντας μηδέ θα σε ἀναμπαίξω'
τα λόγια του θαλασσογέροντα του ἀλάθευτου, ὅσα μου 'πε,
- θ' ἀκούσεις' δε θα κρύψω τίποτα μηδέ θ' ἀποσκεπάσω:
Στην Αἴγυπτο οἱ θεοὶ με κράτησαν, τη γῆ την πατρικὴ μου
κι ἀς λαχταροῦσα, τι ἀφεγάδιαστες δεν πρόσφερα θυσιές'
δε θέλαν οἱ θεοὶ ὅ,τι γύρεψαν να το 'χω ἀλησμονήσει.
Ἐνα νησί ἐκεῖ πέρα βρίσκεται, Φάρο το λένε, μέσα
- στην πολυκυματοῦσα θάλασσα, στην Αἴγυπτο ἀπαντίκρου,
τόσο μακριά, ὅσο δρόμο θα 'κοβε σε μιαν ἡμερα μέσα
ένα καράβι, πρῶτος ἀνεμος ξοπίσω του ἀν φυσούσε.
Απὸ το ἀπάγγειο το λιμάνι του τα ἰσόβαρα καράβια
νερὸ ἀπὸ βρυσσομάνα σκοτεινὴ, πρὶν μπουν στο κύμα, παίρνουν.
- Εκεῖ οἱ θεοὶ με κλείσαν εἴκοσι, μερόνυχτα· χάθησαν
οἱ ἀνέμοι οἱ στεριανοί, που τ' ἀρμενα φυσώντας πελαγίζουσαν,
στη ράχη την πλατιά της θάλασσας γοργὰ να ταξιδέψουσαν.
Πια τότε κι οἱ θροφές θα σώνονταν κι ἡ ἀνάκαρα ολονῶν μας,
ἀν μια θεὰ δε με σπλαχνίζονταν στερνά, να με γλιτώσει,
- ἡ κόρη του θαλασσογέροντα, του ἀδάμαστου Πρωτέα'
τη λέγαν Εἰδοθέα' τον πόντο μου θωρώντας με σπλαχνίστη
κι ἦρθε μπροστά μου, ὅπως παράδερνα χωρὶς συντρόφους, μόνος·
ἐκεῖνοι τους γιαλοὺς τριγυρίζαν κι ἀδιάκοπα ψάρευαν
με ἀγκίστρια γαντζωτά, τι ἐθέρριζε τα σπλάχνα τους ἡ πείνα.
- Κι ἦρθε κι ἐστάθη ἀντίκρου, μ' ἐκραξε κι αὐτὰ τα λόγια μου 'πε:
„ Αλήθεια, ξένε, τόσο ἀνέμουαλος καὶ κοιμισμένος εἶσαι;
για θες κι οκνεύεις καὶ το χαίρεσαι που τυραννιέσαι τόσο;
Παν μέρες στο νησί που κλείστηκες καὶ πως θα ξεγλιτώσεις
δεν ξέρεις· το κουράγιο χάνεται των συντρόφων σου ὠστόσο.”
- Εἶπε, κι ἐγὼ γυρνώντας μίλησα κι ἀπηλογιά της δίνω:
„ Ὅποια κι ἀν εἶσαι ἀπ' τις ἀθάνατες, σου ἀνοίγω την καρδιά μου'
με θέλημα μου ἐδὼ δεν κλείστηκα· να 'χω ἀμαρτήσῃ πρέπει
στους ἀθανάτους, που τα διάπλατα ψηλά κρατοῦν οὐράνια.
Μα ἐσύ, μολόγα μου - τι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τα ξέρουν ὅλα —
- ποῖος ἀναιώνιος τώρα μ' ἐδεσε καὶ μου 'κλείσε το δρόμο;
καὶ πως την ψαροθρόφα θάλασσα περνώντας θα γυρίσω;

- «ὡς ἐφάμην, ἢ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δῖα θεάων:
 'τοιγάρ ἐγὼ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
 πωλείται τις δεῦρο γέρων ἄλιος νημερτῆς
- 385 ἀθάνατος Πρωτεύς Αἰγύπτιος, ὅς τε θαλάσσης
 πάσης βένθεα οἶδε, Ποσειδάωνος ὑποδμῶς:
 τὸν δέ τ' ἐμόν φασιν πατέρ' ἔμμεναι ἠδὲ τεκέσθαι.
 τὸν γ' εἴ πως σὺ δύναιο λοχησάμενος λελαβέσθαι,
 ὅς κέν τοι εἴπησιν ὁδὸν καὶ μέτρα κελεύθου
- 390 νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεια ἰχθυόεντα.
 καὶ δέ κέ τοι εἴπησι, διοτρεφέες, αἶ κ' ἐθέλησθα,
 ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακὸν τ' ἀγαθὸν τε τέτυκται
 οἰχομένοιο σέθεν δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.'
 «ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
- 395 'αὐτὴ νῦν φράζου σὺ λόχον θείοιο γέροντος,
 μὴ πῶς με προῖδῶν ἤε προδαιεὶς ἀλέηται:
 ἀργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῶ ἀνδρὶ δαμῆναι.'
 «ὡς ἐφάμην, ἢ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δῖα θεάων:
 'τοιγάρ ἐγὼ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
- 400 ἦμος δ' ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκη,
 τῆμος ἄρ' ἐξ ἁλὸς εἶσι γέρων ἄλιος νημερτῆς
 πνοιῆ ἤπο Ζεφύροιο μελαίνῃ φρικὴ καλυφθεὶς,
 ἐκ δ' ἐλθὼν κοιμάται ὑπὸ σπέσσι γλαφυροῖσιν:
 ἀμφὶ δέ μιν φώκαι νέποδες καλῆς ἄλοσύδνης
- 405 ἀθρόα εὐδουσιν, πολίης ἁλὸς ἐξαναδύσαι,
 πικρὸν ἀποπνεύουσαι ἁλὸς πολυβενθέος ὁδμήν.
 ἔνθα σ' ἐγὼν ἀγαγοῦσα ἄμ' ἠοὶ φαινομένηφιν
 εὐνάσω ἐξεΐης: σὺ δ' εὐ κρίνασθαι ἐταίρους
 τρεῖς, οἳ τοι παρὰ νηυσὶν ἐυσσέλμοισιν ἄριστοι.
- 410 πάντα δέ τοι ἔρέω ὀλοφῶια τοῖο γέροντος.
 φώκας μὲν τοι πρῶτον ἀριθμήσει καὶ ἔπεισιν:
 αὐτὰρ ἐπὴν πάσας πεμπάσεται ἠδὲ ἴδηται,
 λέξεται ἐν μέσσησι νομεύς ὡς πῶεσι μῆλων.
 τὸν μὲν ἐπὴν δὴ πρῶτα κατευνηθέντα ἴδησθε,
- 415 καὶ τότε ἔπειθ' ὑμῖν μελέτω κάρτος τε βίη τε,
 αὐθι δ' ἔχειν μεμαῶτα καὶ ἐσσύμενόν περ ἁλύξαι.
 πάντα δὲ γιγνόμενος πειρήσεται, ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν
 ἐρπετὰ γίνονται, καὶ ὕδωρ καὶ θεσπιδαῆς πῦρ:
 ὑμεῖς δ' ἀστεμφέως ἐχέμεν μᾶλλον τε πιέζειν.
- 420 ἀλλ' ὅτε κεν δὴ σ' αὐτὸς ἀνείρηται ἐπέεσσι,
 τοῖος ἐὼν οἷόν κε κατευνηθέντα ἴδησθε,
 καὶ τότε δὴ σχέσθαι τε βίης λῦσαι τε γέροντα,
 ἥρως, εἴρεσθαι δέ, θεῶν ὅς τις σε χαλέπτει,
 νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεια ἰχθυόεντα.'
- 425 «ὡς εἰποῦσ' ὑπὸ πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα.
- Εἶπα, κὶ εὐτὺς ἡ πολυσέβαστη θεὰ μου ἀπηλογήθη:
 „ Τὴν πάσα ἀλήθεια ἐγὼ μιλῶντας σου θα μολογήσω, ξένη:
 Κάποιοι ἐδῶ θαλασσογέροντας συχνόρχεται, ὁ Πρωτεύας
- ὁ αἰγύπτιος, ἀσφαλτος, ἀθάνατος, που τοὺς βυθοὺς κατέχει
 τοῦ κάθε πέλαου καὶ στὴ δουλειὰ του Ποσειδῶνα στέκει·
 καὶ λένε πῶς αὐτὸς με γέννησε κὶ εἶναι δικός μου κύρης.
 Ἄν μπόρρεις τώρα ἐσύ νὰ τοῦ ἴσῃνες καρτέρι, νὰ τον πιάσεις'
 το δρόμο λέω θὰ σου φανέρωνε, τῆς στράτας σου το μᾶκρος,
- καὶ πῶς θὰ διάγερνες στὴ θάλασσα τὴν ψαροθρόφα ἀπάνω.
 Ὁ ἴδιος ἀκόμα, ἀρχοντογέννητε, θὰ σου ἔλεγε, ἀν τὸ θέλεις,
 ὅ,τι ἔχει γίνεῖ μες στὸ σπῆπι σου, καλὸ - κακὸ, ἀπὸ τότε
 που ἐσύ γιὰ τὸ μακρὺ καὶ δύσκολο ξεκίνησες ταξίδι."
 Εἶπε, κὶ ἐγὼ γυρνῶντας μίλησα κὶ ἀπηλογία τῆς δίνω:
- „ Δεῖξε μου ἐσύ τοῦ θεοῦ τοῦ γέροντα πῶς θὰ ἴναι τὸ καρτέρι'
 μπορεῖ νογῶντας με ἢ θωρῶντας με πῖο πρὶν νὰ μου ξεφύγει"
 θεὸς ἀπὸ θνητοῦ εἶναι δύσκολο νὰ δαμαστεῖ τὰ χέρια."
 Εἶπα, κὶ εὐτὺς ἡ πολυσέβαστη θεὰ μου ἀπηλογήθη:
 „ Τὴν πάσα ἀλήθεια ἐγὼ μιλῶντας σου θα μολογήσω, ξένη'
- κάθε φορὰ που τὰ μεσοῦρανα πατήσει ὁ γῆλιος, βγαίνει
 ὁ ἀλάθειτος θαλασσογέροντας ἀπ' τὸ γιαλὸ, κρυμμένος,
 στὸ μαῦρο ἀνώτριχο τῆς θάλασσας, που ὁ Ζέφυρος σηκώνει,
 καὶ σε βαθεῖς κοιμάται βγαίνοντας σπηλιῆς· καὶ πλήθος φώκιες,
 οἱ θυγατέρες τῆς πεντάμορφης Θαλασσοκόρης, βγαίνουν
- ἀπ' τὸ ψαρὶ γιαλὸ καὶ γύρα τοῦ κοιμοῦνται ἀραδιασμένες,
 καὶ μυρωδιὰ ἀπὸ τὸν πολὺβαθο γιαλὸ πικρὴ ἀναδίνουν.
 Εκκεῖ λοιπὸν ἐγὼ οδηγῶντας σε, μόλις χαράξει, δίπλα
 θὰ σε πλαγιάσω' καλοδιάλεξε καὶ συ τοὺς συντρόφους σου,
 μονάχα τρεῖς, στὰ καλοκούβερτα τὰ πλοῖα τοὺς πῖο ἀντρειωμένους.
- Καὶ τώρα θὰ σου πῶ τοῦ γέροντα τὶς πονηράδες ὅλες:
 Σὰ βγεῖ ἀπ' τὰ κύματα, τὶς φώκιες τοῦ θὰ τὶς μετρήσει πρῶτα,
 καὶ σαν τὶς δεῖ καὶ λογαριάζοντας τὶς βρεῖ σωστές, θὰ γείρει,
 σαν τὸ βοσκὸ με τὰ κοπάδια τοῦ, νὰ πέσει ἀναμεσὸ τοῦς.
 Κὶ ὅταν τὸν δεῖτε πῖα πῶς πλάγιασε κὶ ὕπνος βαθύς τὸν πῆρε,
- χιμῶντας με καρδιά καὶ δύναμη κρατᾶτε τὸν μὴ φύγει,
 ὅσο κὶ ἀν δέρνεται, ὅσο πάλεμα κὶ ἀν κάνει νὰ γλιτώσει.
 Εἶδη θ' ἀλλάξει δοκιμάζοντας κάθε λογῆς ἀπ' ὅ,τι
 σέρπει στὴ γῆς, θὰ γένει ἀδάμαστη φωτιά, νερὸ θὰ γένει'
 ὁμως ἐσεῖς κρατᾶτε ἀκούραστα καὶ πῖο στριμῶνχτε τὸν.
- Μονάχα τὴν παλιά τὴν ὄψη τοῦ ξανά σαν πᾶρει, κὶ εἶναι
 καθὼς τὸν εἶδατε που πλάγιαζε, καὶ σὰς ρωτᾶει, σταθεῖτε
 καὶ λευτερώστε πῖα τὸ γέροντα καὶ μὴν τὸν τυραννάτε.
 Καὶ τότε ρῶτα τὸν ποῖος θύμωσε θεὸς μαζί σου, ρῆγα,
 καὶ πῶς τὴν ψαροθρόφα θάλασσα περνῶντας θὰ γυρίσεις.
- Εἶπε, καὶ βούτηξε στὴ θάλασσα τὴν πολυκυματοῦσα'

- αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆας, ὄθ' ἔστασαν ἐν ψαμάθοισιν,
ἦια: πολλὰ δέ μοι κραδίη πόρφυρε κίοντι.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
δῶρπον θ' ὀπλισάμεσθ', ἐπὶ τ' ἤλυθεν ἀμβροσίη
νύξ:
- 430 δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
καὶ τότε δὴ παρὰ θῖνα θαλάσσης εὐρυπόροιο
ἦια πολλὰ θεοὺς γουνούμενος: αὐτὰρ ἑταίρους
τρεις ἄγον, οἷσι μάλιστα πεποιθεα πᾶσαν ἐπ' ἰθύν.
- 435 «τόφρα δ' ἄρ' ἦ γ' ὑποδύσα θαλάσσης εὐρέα
κόλπον
τέσσαρα φωκῶων ἐκ πόντου δέρματ' ἔνεικε:
πάντα δ' ἔσαν νεόδαρτα: δόλον δ' ἐπεμήδετο πατρί.
εὐνάς δ' ἐν ψαμάθοισι διαγλάψασ' ἀλίησιν
ἦστο μένουσ': ἡμεῖς δὲ μάλα σχεδὸν ἤλθομεν αὐτῆς:
- 440 ἐξεῖης δ' εὐνήσε, βάλεν δ' ἐπὶ δέρμα ἐκάστω.
ἐνθα κεν αἰνότατος λόχος ἔπλετο: τείρε γὰρ αἰνῶς
φωκῶων ἀλιотреφέων ὀλωτάτος ὀδμή:
τίς γάρ κ' εἰναλίω παρὰ κήτει κοιμηθείη;
ἀλλ' αὐτὴ ἐσάωσε καὶ ἐφράσατο μέγ' ὄνειαρ:
- 445 ἀμβροσίην ὑπὸ ῥίνα ἐκάστω θῆκε φέρουσα
ἠδὺ μάλα πνεύουσαν, ὄλεσε δὲ κήτεος ὀδμήν.
πᾶσαν δ' ῥοίην μένομεν τετληῶτι θυμῶ:
φῶκαι δ' ἐξ ἁλὸς ἤλθον ἀολλέες. αἰ μὲν ἔπειτα
ἐξῆς εὐνάζοντο παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης:
- 450 ἐνδιος δ' ὁ γέρων ἦλθ' ἐξ ἁλός, εὐρε δὲ φῶκας
ζατρεφέας, πάσας δ' ἄρ' ἐπώχετο, λέκτο δ'
ἀριθμόν:
ἐν δ' ἡμέας πρῶτους λέγε κήτεσιν, οὐδὲ τι θυμῶ
ὤϊσθη δόλον εἶναι: ἔπειτα δὲ λέκτο καὶ αὐτός.
ἡμεῖς δὲ ἰάχοντες ἐπεσσύμεθ', ἀμφὶ δὲ χεῖρας
- 455 βάλλομεν: οὐδ' ὁ γέρων δολίης ἐπελήθετο τέχνης,
ἀλλ' ἦ τοι πρῶτιστα λέων γένετ' ἠυγένειος,
αὐτὰρ ἔπειτα δράκων καὶ πάρδαλις ἠδὲ μέγας σῦς:
γίγνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ καὶ δένδρεον ὑψιπέτηλον:
ἡμεῖς δ' ἀστεμφέως ἔχομεν τετληῶτι θυμῶ.
- 460 ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἀνιάζ' ὁ γέρων ὀλοφῶια εἰδῶς,
καὶ τότε δὴ μ' ἐπέεσσιν ἀνειρόμενος προσέειπε:
«τίς νύ τοι, Ἀτρέος υἱέ, θεῶν συμφράσσατο βουλάς,
ὄφρα μ' ἔλοις ἀέκοντα λοχησάμενος; τέο σε χρή;
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
- 465 'οἴσθα, γέρον, τί με ταῦτα παρατροπέων ἐρεεῖνεις;
ὡς δὴ δῆθ' ἐνὶ νήσῳ ἐρύκομαι, οὐδὲ τι τέκμωρ
εὐρέμεναι δύναιμι, μινύθει δέ μοι ἐνδοθεν ἦτορ.
- κι ἐγὼ γὰρ τα καράβια τράβηξα που στέκουνταν στον ἄμμο
καὶ χίλιες μύριες ἐγνοιες ἐδερναν, ὡς ὄδευα, το νου μου.
Και σαν κατέβηκα στη θάλασσα και το καράβι βρήκα,
ἡ νύχτα πριν πλακῶσει ἡ ἀθάνατη, στρωθήκαμε στο δεῖπνο·
μετὰ πλαγιάσαμε στο ἀκρόγιολο της θάλασσας ἀπάνω.
Κι ἡ Αυγὴ σα φάνη ἡ πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
πλάι στην πλατύδρομη τη θάλασσα τον ἄμμο ἄμμο πῆρα
και δεῶνουν στους θεοὺς ολόκαρδα, κι εἶχα και τρεις συντρόφους
μαζὶ μου, που τους μπιστεύομεν σε ὅποια δουλειὰ κι αν ἦταν.
Εκεῖνη ωστόσο εἶχε στῆς θάλασσας τὴν ἀγκα πια βουτήξει
και τέσσαρα ἀπὸ φώκιες δέρματα μαζὶ απ' τα βάθη φέρει,
ὄλα τους νιόδαρτα, τον κύρη της ζητώντας να πλανέψει·
και κοιμηθῆς καθὼς μας ἐσκαψε στῆς θάλασσας τον ἄμμο,
ὡς τη στιγμή που τη σιμῶσαμε καθόταν καρτερώντας.
Γραμμὴ μας πλάγιασε και σκέπασε με δέρμα τον καθένα·
ἀλλο καρτέρι δε θα γίνονταν χειρότερο — απ' τις φώκιες
τις θαλασσόθρεφτες, που ἡ βρώμα τους βαριά μας τυραννοῦσε.
Ποιος να πλαγιάσει με τα τέρατα βαστὰ τα πελαγίασι;
Μα ἐκεῖνη πάλι μας ἐγλίτωσε, τρανὸ θαράπιο βρήκε:
Τρέχοντας μόνσκο στα ρουθούνια μας ἀθάνατο σταλάζει,
που εὐώδιαζε γλυκά κι ἀπόδιωχνε τη μυρωδιά της φώκιας.
Με ὑπόμονη καρδιά προσμέναμε να 'ρθεῖ το μεσημέρι'
και ξάφνου οἱ φώκιες απ' το πέλαγο κοπαδιαστές πρόβαλαν
κι ἀράδα ἐπλάγιασαν στο ἀκρόγιολο της θάλασσας ἐπάνω.
Καταμεσήμερα κι ο γέροντας ἀπὸ το κύμα ἐβγήκε
και πηγαινόρχοντας λογάρισε τις θροφαντές του φώκιες·
πρῶτους ἐμὰς μετροῦσε ἀνάμεσα στῆς φώκιες, τι το δόλο
δεν εἶχε βάλει ο νους του, κι ἔπειτα ζαπλώθηκε κι ἀτὸς του.
Κι ἐμεῖς με χουγιαχτὰ χιμίζοντας τον πιάσαμε στα χέρια'
μα οὐδὲ κι ο γέροντας λησιμόνησε τῆς δολερῆς του τέχνης,
μον' πρῶτα λιόντας μακροχήτικος στα χέρια μας ἐγίνη,
φίδι μετὰ, κατόπι λιόπαρδη και θρασεμένος κάπρος,
κι ἐγίνη και νερό τρεχάμενο και φουντωμένο δέντρο.
Εμεῖς ωστόσο τον κρατούσαμε γερά, χωρὶς ξανάσα.
Σαν πια βαρέθηκεν ο γέροντας τῆς δολερῆς του τέχνης,
γυρνώντας μίλησε, με ρώτησε κι αὐτὰ τα λόγια μου 'πε:
,, Υγιέ του Ατρεά, ποιος τάχα ἀθάνατος τα ταίριαξε μαζὶ σου'
και στήνοντας καρτέρι μ' ἐπίασες με το στανιό; τι θέλεις;
Εἶπε, κι ἐγὼ γυρνώντας μίλησα κι ἀπηλογιά του δίνω:
,, Τι με ρωτᾶς; το ξέρεις, γέροντα! Τι θες και με πλανεύεις;
Παν μέρες στο νησί που κλείστηκα και πως θα ξεγλιτώσω
δεν ξέρω' τὴν καρδιά στα στήθη μου να σιγολιώνει νιώθω.

- ἀλλὰ σὺ πέρ μοι εἰπέ, θεοὶ δὲ τε πάντα ἴσασι,
ὅς τίς μ' ἀθανάτων πεδάσσει καὶ ἔδωκε κελεύθου,
- 470 νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσομαι ἰχθυόοντα·
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος
προσέειπεν:
'ἀλλὰ μάλ' ὠφέλλες Διὶ τ' ἄλλοισὶν τε θεοῖσι
ῥέξας ἱερὰ κάλ' ἀναβαινέμεν, ὄφρα τάχιστα
σὴν ἐς πατρίδ' ἴκοιο πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον.
- 475 οὐ γάρ τοι πρὶν μοῖρα φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
οἶκον ἐυκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαίαν,
πρὶν γ' ὅτ' ἂν Αἰγύπτου, διππετέος ποταμοῖο,
αὐτίς ὕδωρ ἔλθῃς ῥέξης θ' ἱερὰς ἐκατόμβας
ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσι:
- 480 καὶ τότε τοι δώσουσιν ὁδὸν θεοί, ἦν σὺ μενοιχθῆς·
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐμοὶ γε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
οὐνεκά μ' αὐτίς ἄνωγεν ἐπ' ἠεροειδέα πόντον
Αἰγυπτόνδ' ἰέναι, δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.
ἀλλὰ καὶ ὡς μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπεν:
- 485 «ταῦτα μὲν οὕτω δὴ τελέω, γέρον, ὡς σὺ κελεύεις.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ἢ πάντες σὺν νηυσὶν ἀπήμονες ἦλθον Ἀχαιοί,
οὓς Νέστωρ καὶ ἐγὼ λίπομεν Τροίηθεν ἰόντες,
ἦε τίς ὦλετ' ὀλέθρῳ ἀδευκέϊ ἦς ἐπὶ νηὸς
- 490 ἠὲ φίλων ἐν χερσίν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσεν·
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος
προσέειπεν:
Ἄτρεϊδῶ, τί με ταῦτα διεῖραι; οὐδέ τί σε χρὴ
ἴδμεναι, οὐδέ δαῖναι ἐμὸν νόον: οὐδέ σέ φημι
δὴν ἄκλαυτον ἔσεσθαι, ἐπὶν ἐὺ πάντα πύθῃαι.
- 495 πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν γε δάμεν, πολλοὶ δὲ λίποντο:
ἄρχοι δ' αὖ δύο μούνοι Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
ἐν νόστῳ ἀπόλοντο: μάχη δὲ τε καὶ σὺ παρήσθα.
εἷς δ' ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέϊ πόντῳ.
«Αἴας μὲν μετὰ νηυσὶ δάμη δολιχηρέτμοισι.
- 500 Γυρῆσιν μιν πρῶτα Ποσειδάων ἐπέλασεν
πέτρησιν μεγάλῃσι καὶ ἐξεσάωσε θαλάσσης:
καὶ νῦν κεν ἔκφυγε κῆρα καὶ ἐχθόμενός περ Ἀθήνη,
εἰ μὴ ὑπερφιάλον ἔπος ἔκβαλε καὶ μέγ' ἀάσθη:
φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖψμα θαλάσσης.
- 505 τοῦ δὲ Ποσειδάων μεγάλ' ἔκλυεν αὐδῆσαντος:
αὐτίκ' ἔπειτα τρίαίναν ἐλών χερσὶ σπιβαρήσιν
ἤλασε Γυραῖνην πέτρην, ἀπὸ δ' ἔσχισεν αὐτήν:
καὶ τὸ μὲν αὐτόθι μέινει, τὸ δὲ τρύφος ἔμπησε πόντῳ,
τῷ ῥ' Αἴας τὸ πρῶτον ἐφεζόμενος μέγ' ἀάσθη:
- Μα εὐὶ μολόγα μου, τι οὐ θάνατοι θεοὶ τα ξέρουν ὅλα,
ποιος ἀναιώνιος τάχα μ' ἔδωσε καὶ μου 'κλείσει τὸ δρόμο;
- καὶ πῶς τὴν ψαροθρόφα θάλασσα περνώντας θα γυρίσω;
Εἶπα, κι αὐτὸς γυρνώντας μίλησε κι ἀπηλογία μου δίνει:
Ὅμως στὸ Δία καὶ στοὺς ἐπίλοιπους θεοὺς τρανὲς χρωστούσες
θυσιές να κάνεις, ὅταν γυρίζεις, πρὶν σκίσεις τὸ κρασάτο'
τὸ πέλαο, γιὰ νὰ φτάσεις γρήγορα στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου·
- τι τοὺς δικούς σου δε σου μέλλεται νὰ ἰδεῖς καὶ νὰ διαγείρεις
στὸ ἀρχοντικὸ σου τὸ καλόχριστο, στὸ πατρικὸ σου χῶμα,
πριχού στὸν οὐρανοκατέβατο τὸν ποταμὸ καὶ πάλαι,
στοὺ Αἰγύπτου τὰ νερά, διαγέρνοντας θυσιές τρανές προσφέρεις
τιμώντας τοὺς θεοὺς, ποὺ ἀθάνατοι τὰ οὐράνια πλάτη ορίζουν.
- Ἀλλιώς οὐ θάνατοι δε δίνουνε τὴ στράτα ποὺ γυρεύεις."
Στὰ λόγια τοῦτα ἐμένα ράγισε βαθιὰ ἡ καρδιά στὰ στήθη,
ποὺ ἀπὸ τὸ πέλαο τὸ ἀχνογάλαζο νὰ κάνω με κινούσε
τῆς Αἰγύπτου ξανά τὸ δύσκολο καὶ μακρινὸ ταξίδι.
Ὡστόσο κι ἔτσι τοὺ ἀποκρίθηκα κι αὐτὰ τοὺ συντυχαίνω:
- „ Ὅλα ὅσα μου 'πες τώρα, γέροντα, Ἔα γίνου, ὡς προστάζεις:
μὸν' ἔλα, ἀκόμα αὐτὸ μολόγα μου, τὴν πάσα ἀλήθεια πες μου,
ἀν ὅλοι οὐ Αργίτες, ὅσοι οὐ Νέστορας κι ἐγὼ ἀπ' τὴν Τροία κινώντας
ἀφήκαμε ἐκεῖ πέρα, ἀπειράχτοι μὲ τ' ἄρμενα γύρισαν
γιὰ μπας κι ὡς τέλεψε τὸν πόλεμο, κανεὶς στὸ πλοῖο τοῦ ἐχάθη
- γιὰ καὶ τὸν βρήκε ὁ πικροθάνατος στὰ χέρια τῶν δικῶν του;»
Εἶπα, κι αὐτὸς γυρνώντας μίλησε κι ἀπηλογία μου δίνει:
„ Ὑγιέ τοῦ Ἀτρέα, γιὰτί με ρώτησες γιὰ τοῦτα; ποῖος ὁ λόγος
νὰ τὰ κατέχεις, κι ὅ,τι μέσα μου κρυφὸ φυλάω νὰ μάθεις;
Ἀκούγοντας πολλῶρα ἀδάκρυτος σου λέω πῶς δε θα μείνεις!
- Πολλοὶ σκοτώθηκαν, κι ἀπόμειναν πολλοί· μα ἀπ' τοὺς προλάτες
τῶν Ἀχαιῶν τῶν χαλκοθώρακων στὸν γυρισμὸ τὸ δρόμο
δύο μόνον χάθηκαν (στὸν πόλεμο καὶ σὺ μπροστὰ βρισκόσουν)·
ζεὶ κι ἕνας, μα κλεισμένος βρίσκεται στὰ πλατιά πέλαα κάπου.
Ὁ λοκρός Αἴαντας στὰ μακρόκουπα καράβια μέσα ἐχάθη'
- τὸν εἶχε στὴς Γυρῆς τὰ τρίψηλα ριγμένο ἐπάνω βράχια
ὁ Ποσειδῶνας κι ἀπ' τὰ κύματα γλιτώσει καὶ τοῦ Χάρου
θα ξέφευγε, ἡ Παλλάδα μάνητα βαριά κι ἀς τοῦ κρατοῦσε,
λόγο μεγάλο ἀν δὲν ξεστόμιζε, κακὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ:
καυκίστη δυνατὰ πῶς ξέφυγε τῆς θάλασσας τὰ πλάτη
- στὸ πείσμα τῶν θεῶν κι ὡς ἀκουσε τὸ λόγο ὁ Ποσειδῶνας,
μεμιάς ἀρπάζει τὸ τρικράνι τοῦ στὰ δυνατὰ τοῦ χέρια
καὶ τῆς Γυρῆς τὸ βράχο ἐχτύπησε, στὰ δύο χωρίζοντάς τον'
κι ἐμεινε ἐκεῖ ὁ μισός το ἀπόκομμα, ποὺ πάνω τοῦ καθόταν,
ὁ Αἴας τὴν ὥρα ποὺ καυκίστηκε, στὸ πέλαο μέσα πέφτει,

- 510 τὸν δ' ἐφόρει κατὰ πόντον ἀπείρονα κυμαίνοντα.
ὡς ὁ μὲν ἔνθ' ἀπόλωλεν, ἐπεὶ πῖεν ἀλμυρὸν ὕδωρ.
«σὸς δὲ που ἔκφυγε κήρας ἀδελφεὸς ἡδ' ὑπάλυξεν
ἐν νηυσὶ γλαφυρῆσι: σάωσε δὲ πότνια Ἥρη.
ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλε Μαλειάων ὄρος αἰπύ
- 515 ἴξεσθαι, τότε δὴ μιν ἀναρπάξασα θύελλα
πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρον βαρέα στενάχοντα,
ἀγροῦ ἐπ' ἔσχαπὴν, ὅθι δώματα ναῖε Θυέστης
τὸ πρῖν, ἀτὰρ τὸτ' ἔναιε Θυεστιάδης Αἰγισθος.
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ κείθεν ἐφαίνετο νόστος ἀπήμων,
- 520 ἄψ δὲ θεοὶ οὖρον στρέψαν, καὶ οἴκαδ' ἴκοντο,
ἦ τοι ὁ μὲν χαίρων ἐπεβήσето πατρίδος αἰῆς
καὶ κύνει ἀπτόμενος ἦν πατρίδα: πολλὰ δ' ἀπ'
αὐτοῦ
δάκρυα θερμὰ χέοντ', ἐπεὶ ἀσπασίως ἴδε γαῖαν.
τὸν δ' ἄρ' ἀπὸ σκοπιῆς εἶδε σκοπός, ὃν ῥα
καθεῖσεν
- 525 Αἰγισθος δολόμητις ἄγων, ὑπὸ δ' ἔσχετο μισθὸν
χρυσοῦ δοιὰ τάλαντα: φύλασσε δ' ὁ γ' εἰς ἑνιαυτὸν,
μὴ ἔλάθοι παριῶν, μνήσαιτο δὲ θουρίδος ἀλκῆς.
βῆ δ' ἴμεν ἀγγελῶν πρὸς δώματα ποιμένι λαῶν.
αὐτίκα δ' Αἰγισθος δολίην ἐφράσασατο τέχνην:
- 530 κρινάμενος κατὰ δῆμον ἐείκοσι φώτας ἀρίστους
εἶσε λόχον, ἐτέρωθι δ' ἀνώγει δαῖτα πένεσθαι.
αὐτὰρ ὁ βῆ καλέων Ἀγαμέμνονα, ποιμένα λαῶν
ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν, ἀεικέα μερμηρίζων.
τὸν δ' οὐκ εἶδὸτ' ὄλεθρον ἀνήγαγε καὶ κατέπεφθεν
- 535 δειπνίσσας, ὡς τίς τε κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτῃ.
οὐδέ τις Ἀτρεΐδω ἐτάρων λίπεθ' οἱ οἱ ἔποντο,
οὐδέ τις Αἰγίσθου, ἀλλ' ἔκταθεν ἐν μεγάροισιν'.
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐμοί γε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
κλαῖον δ' ἐν φαρμάθοισι καθήμενος, οὐδέ νύ μοι κῆρ
- 540 ἦθελ' ἔτι ζῶειν καὶ ὄρᾶν φάος ἠελίοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίων τε κυλινδόμενός τε κορέσθην,
δὴ τότε με προσέειπε γέρων ἄλιος νημερτής:
«μηκέτι, Ἀτρέος υἱέ, πολὺν χρόνον ἀσκελὲς οὕτω
κλαῖ', ἐπεὶ οὐκ ἄνυσίν τινα δῆομεν: ἀλλὰ τάχιστα
- 545 πείρα ὅπως κεν δὴ σὴν πατρίδα γαῖαν ἴκηαι.
ἦ γάρ μιν ζῶν γε κιχῆσαι, ἦ κεν Ὀρέστης
κτεῖνεν ὑποφθάμενος, σὺ δὲ κεν τάφου
ἀντιβολήσῃς.'
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐμοὶ κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
αὐτὶς ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἀχνυμένω περ ἰάνθη,
- 550 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
- στ' ἀπέραντα ἀγριεμένα κύματα μαζί του σέρνοντας τον.
Ἔτσι αφανίστη, με το στόμα του πλημμυρισμένο ἀρμύρα.
Τον ἀδερφό σου τον διαφέντεψε στα βαθουλὰ καράβια
ἡ Ἥρα ἡ σεβάσμια, κι ἐτσι ξέφυγε του Χάρου ἀλήθεια τότε.
Μα σύντας στου Μαλιά το ἀπόγκρεμο βουνὸ κοντὰ εἶχε φτάσει,
ξάφνου ἑνας δρόλαπας τον ἀρπαξε στα βογγητὰ του μέσα·
κι ως το στερνὸ της χώρας σύνορο του σέρνει τα καράβια
στο ψαροθρόφο ἐπάνω πέλαγο. Στα μέρη ἐκεῖνα ζοῦσε
παλιά ο Θυέστης, ὅμως ο Αἰγιστος, ο γιος του, ἐζοῦσε τώρα.
Και κείθε ο γυρισμὸς τους φάνηκε νὰ νὰ εὐκόλος, κι ως πρῖμο
γύρισαν οἱ θεοὶ τον ἀνεμο, διαγεῖραν στην πατρίδα.
Κι αὐτὸς ολόχαρος τα χῶματα τα γονικά πατώντας
τα φίλει σκύβοντας, τα χάιδευε, και του ἔτρεχαν ποτάμι
ζεστὰ τα δάκρυα, που το ἀξιώθηκε νὰ ξαναἰδεῖ πατρίδα.
Μα ἀπὸ τη βίγλα ἑνας βιγλάτορας τον ξέκρινε, βαλμένος
ἀπ' τον παμπόνηρο τον Αἰγιστὸ του ἔχε χρυσάφι τάξει
δυο τάλαντα, και παραμόνευε σωστὸ ἕνα χρόνο, ο ρήγας
μη φτάσει ἀνένιωστος και στ' ἀρματα ριχτεῖ νὰ τον χτυπήσει.
Κι ἀμέσως κίνησε, το μήνυμα νὰ πάει στο βασιλιά του
κι ο Αἰγιστος τότε ἀκούοντας πῖβουλες ἐμμηχανεῖται τέχνες:
Εἴκοσι διάλεξε ἀπ' τη χώρα του, τους πιο ἀντρεϊανούς, νὰ στήσει
καρτέρι, κι ἀπ' την ἄλλη ἐπρόσταζε τις τάβλες νὰ του στρώσουν.
Μετὰ κινάει, τον Ἀγαμέμνονα το ρήγα νὰ καλέσει
με ἀμάξια κι ἄτια, πράξεις ἀνομες στα φρένα μελετώντας,
Κι ως δέχτη ἐκεῖνος, δίχως θάνατο νὰ κακοβάνει ο νους του,
τον σφάζει στο τραπέζι, ως σφάζουε το βόδι στο παχνὶ του.
Κι οὐδὲ ἀπ' του γιου του Ἀτρέα τους συντρόφους ἀπόμεινε
κανένας,
οὐδὲ κι ἀπ' του Αἰγίστου σκοτώθηκαν κι ἐκεῖνοι στο παλάτι.
Ὡς εἶπε τούτα, ἐμένα ράγισε βαθιά ἡ καρδιά στα στήθη,
κι ἀπὰ στην ἀμμουδιά καθούμενος θρηνούσα· τια ἡ καρδιά μου
δεν ἦθελε νὰ ζεῖ, νὰ χαίρεται το φως του ἡλίου στον κόσμο.
Κι ἀφοῦ πια ἀπόκαμα νὰ μύρουμαι κυλούμενος στον ἄμμο,
ο ἀλάθευτος θαλασσογέροντας αὐτὰ τα λόγια μου ἔπε:
,, Ὑγιέ του Ἀτρέα, μην κλαις ἀδιάκοπα και δίχως τέλος ἐτσι'
δε βγαίνει ἀπὸ το θρήνο τίποτα, μὸν' κοίτα νὰ γυρίσεις
πίσω και συ μιαν ὥρα ἀρχύτερα στη γῆ την πατρική σου'
για ζωντανὸ θα βρεις τον Αἰγιστο για ἔχει προλάβει ο Ὀρέστης
νὰ τον σκοτώσει· λέω το ξόδι του μπορεῖς νὰ το προφτάσεις.»
Στα λόγια αὐτὰ ἡ καρδιά στα στήθη μου κι ἡ πέρφανη ψυχὴ μου
πήραν και γλύκαναν, κι ἀς ἐνιωθα βαθιά μου τόση πίκρα,
και κράζοντας τον ἀνεμάρπαστα του συντυχαίνω λόγια:

- «τούτους μὲν δὴ οἶδα: σὺ δὲ τρίτον ἄνδρ' ὀνόμαζε, ὅς τις ἐπι ζωὸς κατερέκεται εὐρέι πόντῳ ἢ ἔθανόν: ἐθέλω δὲ καὶ ἀχνυμένους περ ἀκοῦσαι'. «ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπεν:
- 555 ἰὸς Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἐνὶ οἰκίᾳ ναίων: τὸν δ' ἴδον ἐν νήσῳ θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντα, νύμφης ἐν μεγάροισι Καλυψοῦς, ἣ μιν ἀνάγκη ἴσχει: ὁ δ' οὐ δύναται ἦν πατρίδα γαίαν ἰκέσθαι: οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρητμοι καὶ ἐταῖροι,
- 560 οἳ κέν μιν πέμπουσιν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης, σοὶ δ' οὐ θέσφατόν ἐστι, διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε, Ἄργει ἐν ἵπποβότῳ θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν, ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδῖον καὶ πείρατα γαίης ἀθάνατοι πέμπουσιν, ὄθι ξανθὸς Ῥαδάμανθος,
- 565 τῇ περ ῥήϊστη βιοτῇ πέλει ἀνθρώποισιν: οὐ νιφετός, οὔτ' ἄρ χειμῶν πολὺς οὔτε ποτ' ὄμβρος, ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνεῖοντος ἀήτας Ὠκεανὸς ἀνίησιν ἀναψύχειν ἀνθρώπους: οὐνεκ' ἔχεις Ἐλένην καὶ σφιν γαμβρὸς Διὸς ἐσσι'.
- 570 «ὡς εἰπὼν ὑπὸ πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα. αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆας ἅμ' ἀντιθέοις ἐτάροισιν ἦια, πολλὰ δὲ μοι κραδίη πόρφυρε κίοντι. αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλθομεν ἠδὲ θάλασσαν, δόρπον θ' ὀπλισάμεσθ', ἐπὶ τ' ἤλυθεν ἀμβροσίη νύξ,
- 575 δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης. ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως, νῆας μὲν πάμπρωτον ἐρύσσαμεν εἰς ἄλα διαν, ἐν δ' ἴστους τιθέμεσθα καὶ ἰστία νηυσὶν εἴσης, ἄν δὲ καὶ αὐτοὶ βάντες ἐπὶ κληῖσι καθίζον:
- 580 ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολιὴν ἄλα τύπτον ἐρετμοῖς. ἅψ' ὀ' εἰς Αἰγύπτιο διπιτεὸς ποταμοῖο στήσα νέας, καὶ ἔρεξα τεληέσσας ἐκατόμβας. αὐτὰρ ἐπεὶ κατέπαυσα θεῶν χόλον αἰὲν ἐόντων, χεῖ' Ἀγαμέμνονι τύμβον, ἴν' ἄσβεστον κλέος εἶη.
- 585 ταῦτα τελευτήσας νεόμην, ἔδοσαν δὲ μοι οὖρον ἀθάνατοι, τοί μ' ὤκα φίλην ἐς πατρίδ' ἐπεμψαν. ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν, ὄφρα κεν ἐνδεκάτη τε δωδεκάτη τε γένηται: καὶ τότε σ' εὐὲ πέμψω, δῶσω δὲ τοὶ ἀγλαὰ δῶρα,
- 590 τρεῖς ἵππους καὶ δῖφρον εὐξοον: αὐτὰρ ἔπειτα δῶσω καλὸν ἄλεισον, ἵνα σπένδησθα θεοῖσιν ἀθανάτοισι ἐμέθεν μεμνημένος ἤματα πάντα.» τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
- „ Γί' αὐτοὺς πια ξέρω' τῶρα λέγε μου τὸν τρίτο πῶς τον λένε; ποῖος εἶναι ο ζωντανός στ' ἀπέραντα πελάγη που κρατιέται, γιὰ κι ο νεκρός; ν' ἀκουσῶ θα 'θελα, κι ας νιώθω πίκρα τόση.»
- Εἶπα, κι αὐτὸς γυρνώντας μίλησε κι ἀπηλογιά μου δίνει:
- „ Του Λαέρτη ο γιος εἶναι, που κάθετα στο κάστρο της Ἰθάκῃς' σ' ενα νησί τον εἶδα, ἀδιάκοπα να κλαίει και να θρηνάται' η Καλυψὼ η ζωθιά στο σπῆτι της τότε κρατεῖ δικὸ της ἀθέλητα του, κι οὐδὲ δύναται να ἰδεῖ ξανά πατρίδα' δεν ἔχει πια μαθὲς πολὺκουπα καράβια και συντρόφους,
- στη ράχη την πλατιά της θάλασσας μαζί τους να τον πάρουν. Μα εσένα η μοῖρα, ἀρχοντογέννητε Μενέλαε, δε σου γράφει στο ἀλογοθρόφο το Ἄργος κλείνοντας τα μάτια να πεθάνεις: στην τέλειωση της γῆς οὐ θάνατοι και στους Ἠλύσιους κάμπους, που κυβερνά ο ξανθὸς Ῥαδάμανθης, λογιάζουν να σε στεῖλουν,
- ὅπου περνοῦν οὐ ἀνθρώποι ξέγνοιαστη ζωῇ, μακάρια, δίχως μηδὲ βροχὲς μηδὲ χιονόκαιρα μηδὲ βαριοῦς χειμῶνες. Ο Ὠκεανὸς ἐκεῖ του Ζέφυρου πνοὲς γλυκὲς, καθάρεις ἀφήνει να φυσοῦν, να χαίρουντο δροσιές οὐ ἀνθρώποι πάντα' τι ἀφοῦ ἔχεις την Ἐλένη ταίρι σου, του Δία γαμπρὸς λογιέσαι."
- Εἶπε, και βούτηξε στη θάλασσα την πολυκυματούσα' κι ἐγὼ με τους ἰσόθεους τράβηξα συντρόφους στα καράβια, και χίλιες μύριες ἐγνοῖες ἐδερναν, ως ὄδευα, το νου μου. Κι ως κατεβήκαμε στη θάλασσα και στο πλεούμενο μας, η νύχτα πριν πλακῶσει η ἀθάνατη, στρωθήκαμε στο δεῖπνο'
- μετὰ πλαγιάσαμε στο ἀκρόγιαλο της θάλασσας ἐπάνω. Κι η Αὐγὴ σα φάνη η πουρνογέννητη και ῥοδοδαχτυλάτη, σύραμε πρώτα τα καράβια μας στο θεῖο το κύμα μέσα και στήσαμε κατάρτια κι ἀρμενα στα ζυγιαστά καράβια: μετὰ κι οὐ σύντροφοί μου ἀνέβηκαν, και στα ζυγὰ ως καθίσαν
- γραμμὴ, την ἀφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν και πίσω στο οὐρανοκατέβατο της Αἰγύπτου ποτάμι φτάνω κι ἀράζω, κι ἀπεγνάδιαστες τρανὲς θυσιῆς προσφέρνω. Κι ως τους ἀθάνατους μαλάκωσα θεοῦς, ἀσκῶνω μνήμα στον Αγαμέμνονα, ἀλησμόνητο να μείνει τ' ὄνομά του.
- Κι αὐτὰ σαν τέλεψα, ξεκίνησα, κι οὐ θάνατοι μου στείλαν πρίμον ἀγέρα, προβοδώντας με στη γῆ την πατρική μου. Μον' ἔλα τῶρα, στο παλάτι μου να μείνεις θέλω ἀκόμα, κι ἄμα διαβούνε δέκα δῶδεκα μερόνυχτα, σε στέλνω με το καλὸ πια τότε σπῆτι σου' και δῶρα θα σου δῶσω,
- ἀμάξι τὸρνευτὸ, να χαίρεσαι, κι ἀλογα τρία, κι ἀκόμα θα 'χεις πανώρια κούπα χάρισμα, στο νου σου να με φέρνεις, κάθε φορά που στους ἀθάνατους θεοὺς σπονδὲς σταλάζεις.»
- Κι ο γνωστικὸς γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:

- «Ατρείδη, μή δή με πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἔρυκε.
- 595 καὶ γὰρ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἐγὼ παρὰ σοί γ' ἀνεχοίμην ἡμενος, οὐδέ κέ μ' οἴκου ἔλοι πόθος οὐδέ τοκῶν: αἰνῶς γὰρ μύθοισιν ἔπεσσί τε σοῖσιν ἀκούων τέρπομαι. ἀλλ' ἤδη μοι ἀνιάζουσιν ἑταῖροι ἐν Πύλῳ ἠγαθήη: σὺ δέ με χρόνον ἐνθάδ' ἐρύκεις.
- 600 δῶρον δ' ὅτι κέ μοι δοίης, κειμήλιον ἔστω: ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι, ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ ἐνθάδε λείψω ἄγαλμα: σὺ γὰρ πεδίοιο ἀνάσσεις εὐρέος, ᾧ ἔνι μὲν λωτὸς πολὺς, ἐν δὲ κύπειρον πυροὶ τε ζεαὶ τε ἰδ' εὐρυφυῆς κρῖ λευκόν.
- 605 ἐν δ' Ἰθάκῃ οὐτ' ἄρ δρόμοι εὐρέες οὔτε τι λειμῶν: αἰγίβοτος, καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἵπποβότοιο. οὐ γὰρ τις νήσων ἵππηλάτος οὐδ' εὐλείμων, αἴ θ' ἀλί κεκλίεται: Ἰθάκῃ δέ τε καὶ περὶ πασέων.» ὡς φάτο, μεῖδισεν δὲ βοῆν ἀγαθὸς Μενέλαος,
- 610 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν: «αἷματός εἰς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος, οἷ' ἀγορεύεις: τοιγὰρ ἐγὼ τοι ταῦτα μεταστήσω: δύναμαι γὰρ. δῶρων δ' ὅσσ' ἐν ἐμῷ οἴκῳ κειμήλια κεῖται, δώσω ὃ κάλλιστον καὶ τιμηέστατόν ἐστιν:
- 615 δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον: ἀργύρεος δὲ ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ' χεῖλα κεκράνται, ἔργον δ' Ἡφαίστιο. πόρην δὲ ἔ Φαιδίμος ἦρως, Σιδονίων βασιλεὺς, ὅθ' ἐὸς δόμος ἀμφεκάλυψε κεῖσέ με νοστήσαντα: τείν δ' ἐθέλω τόδ' ὀπάσσαι.»
- 620 ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον, δαιτυμόνες δ' ἐς δῶματ' ἴσαν θεοῦ βασιλῆος. οἱ δ' ἦγον μὲν μῆλα, φέρον δ' εὐήνορα οἶνον: σῆτον δὲ σφ' ἄλοχοι καλλικρήδεμνοι ἔπεμπον. ὡς οἱ μὲν περὶ δεῖπνον ἐνὶ μεγάροισι πένοντο.
- 625 μνηστήρες δὲ πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάριο δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέησιν ἰέντες ἐν τυκτῷ δαπέδῳ, ὅθι περ πάρος, ὕβριν ἔχοντες. Ἀντίνοος δὲ καθῆστο καὶ Εὐρύμαχος θεοειδῆς, ἀρχοὶ μνηστήρων, ἀρετῇ δ' ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι.
- 630 τοῖς δ' υἱὸς Φρονόιο Νοήμων ἐγγύθεν ἐλθὼν Ἀντίνοον μύθοισιν ἀνειρόμενος προσέειπεν: «Ἀντίνο', ἦ ρά τι ἴδμεν ἐνὶ φρεσίν, ἦε καὶ οὐκί, ὅππότε Τηλέμαχος νεῖτ' ἐκ Πύλου ἠμαθόεντος; νῆά μοι οἶχετ' ἄγων: ἐμέ δὲ χρεῶ γίγνεται αὐτῆς
- 635 Ἥλιδ' ἐς εὐρύχορον διαβήμεναι, ἐνθα μοι ἵπποιο δῶδεκα θήλειαι, ὑπὸ δ' ἡμίονοι ταλαεργοὶ ἀδμητες: τῶν κέν τιν' ἔλασσάμενος δαμασαίμην.»
- «Υγιέ του Ατρέα, καιρό περισσότερο μη μου ζητάς να μείνω!
- Ακέριο χρόνο εγώ θα το 'θελα να κάθουμαι κοντά σου, χωρίς ν' αποζητώ το σπίτι μου μηδέ και τους γονιούς μου' τόσο ν' ακούω τα λόγια σου και τις κουβέντες σου όλες μου αρέσει' ωστόσο κι οι σύντροφοί μου στην ἅγια Πύλο θα 'χουν πια βαρεθεί, που εσύ δε μ' αφήκες νωρίτερα να φύγω.
- Κι ὅ,τι μου δώσεις, να φυλάγεται θα το 'θελα στο σπίτι. Μαζί μου στην Ἰθάκη αλόγατα δεν παίρνω· θα τ' αφήσω στον ἴδιο εσένα να τα χαιρέσαι. τι εσύ εδῶ πέρα ορίζεις διάπλοτο κάμπο, ὅπου και κύπερη φυτρώνει και τριφύλλι και βίκο κι ἄσπρο, ἀδερφοκλώνιαστο κριθάρι και σιτάρι.
- Ρούγες φαρδιές εμεῖς δεν ἔχουμε μηδέ λιβάδια, μόνο γιδοβοσκές, μα κι οι αλογοτόποιο τέτοια ομορφιά δεν ἔχουν. Κανένα απ' τα νησιά της θάλασσας δεν είναι με λιβάδια, κι οὐδέ μποροουν να θρέφουν ἄλογα — κι η Ἰθάκη πάνω απ' ὅλα.» Ἔτσι μιλούσε, κι ο βροντόφωνος Μενέλαος με το χέρι
- τον χάιδεψε, του χαμογέλασε κι αυτά τα λόγια του 'πε: «Αρχοντικά είναι, γιε μου, η φύτρα σου, τα λόγια σου του δείχνουν, γι' αυτό σου μεταλλάζω τ' ἄλογα, τι μου περνά απ' το χέρι· Απ' τ' ἀγαθὰ που στο παλάτι μου βρίσκονται φυλαγμένα εγὼ το πιο ακριβό, το πιο ὀμορφο θα σου χαρίσω τώρα:
- Ἔνα κροντήρι καλοδουλετο σου δίνω, ἀκέριο ἀσήμι, που 'ναι τα χεῖλια του με μάλαμα ψηλά μαργελωμένα, δουλειὰ του Ἡφαίστου· μου το χάρισε των Σιδονίων ο ρήγας; ο τρανός Φαιδίμος, σα βρέθηκα, στου γυρισμού το δρόμο, και πέρα και με δέχτη σπίτι του' τώρα το δίνω εσένα.»
- Ἔτσι. μιλούσαν συναλλήλως τους ἐκεῖνοι οι δυο, κι ωστόσο του θεοῦ του βασιλιά οι συντράπεζοι τραβούσαν στο παλάτι, κι ἀρνιά να φάνε σέρναν, κι ἔφερναν κρασί ἀντριανό να πιούμε· ψωμί τους στέλναν οι γυναῖκες τους οι ομορφομαντιλοῦσες. Μες στο παλάτι ετούτοι σύνταζαν το γιόμα· κι οι μνηστήρες
- την ὥρα τους περνούσαν παίζοντας, και ρίχναν στο σημάδι μπρος στου Ὀδυσσέα το ἀρχοντοπάλατο, με δίσκους, με κοντάρια, στο πατημένο σιάδι, ὅπου 'παιζαν οι ἀδιάντροπο και πρώτα. Εκεί κι ο Αντίνοος κι ο θεόμορφος Εὐρύμαχος καθόνταν, οι πρώτοι απ' τους μνηστήρες, ἀρχοντες ὄλο ἀντριγιά κι ἀσιότη.
- Ξάφνου ο Νοήμονας τους ζύγωσε με βιάση, ο γιος του Φρονόιο, και στον Αντίνοο πήρε κι ἔλεγε και τέτοια τον ρωτούσε: «Αντίνοε, τάχα το κατέχουμε για κι ὄχι, πότε θα' ρθει, ἀπὸ την Πύλο πια ο Τηλέμαχος την ἀμμουδάτη πίσω; Μου πήρε το καράβι κι ἔφυγε, και τώρα το 'χω ἀνάγκη,
- στους κάμπους να διαβῶ της Ἥλιδας· ἔχω μαθές φοράδες, δῶδεκα ἐκεῖ και μου βυζαίνουνε βασταγερά μουλάρια, ἄζευτα ἀκόμα — κάποιο να 'παιρνα, πια στο ζυγό να στρώσω.»

- ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἀνά θυμὸν ἐθάμβεον: οὐ γὰρ ἔφαντο
 ἔς Πύλον οἴχεσθαι Νηλήιον, ἀλλὰ πού αὐτοῦ
- 640 ἀγρῶν ἢ μήλοισι παρέμμεναι ἢε συβῶτη.
 τὸν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη Εὐπείθεος υἱός:
 «νημερτές μοι ἔνισπε, πότε ᾤχετο καὶ τίνες αὐτῶ
 κοῦροι ἔποντ'; Ἰθάκης ἐξάϊρετοι, ἢ ἐοὶ αὐτοῦ
 θῆτές τε δμῶές τε; δύναιτό κε καὶ τὸ τελέσσαι.
- 645 καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐπήτυμον, ὄφρ' εὐ εἰδῶ,
 ἢ σε βίη ἀέκοντος ἀπηύρα νῆα μέλαιναν,
 ἢε ἐκὼν οἱ δῶκας, ἐπεὶ προσπτύξατο μύθῳ.»
 τὸν δ' υἱὸς Φρόνιοιο Νοήμων ἀντίον ἠῦδα:
 «αὐτὸς ἐκὼν οἱ δῶκα: τί κεν ῥέξειε καὶ ἄλλος,
- 650 ὅππότε ἄνῆρ τοιοῦτος ἔχων μελεδήματα θυμῷ
 αἰτίζῃ: χαλεπὸν κεν ἀνήνασθαι δόσιν εἶη.
 κοῦροι δ', οἱ κατὰ δῆμον ἀριστεύουσι μεθ' ἡμέας,
 οἳ οἱ ἔποντ': ἐν δ' ἄρχον ἐγὼ βαίνοντ' ἐνόησα
 Μέντορα, ἢε θεόν, τῷ δ' αὐτῷ πάντα ἐώκει.
- 655 ἀλλὰ τὸ θαυμάζω: ἴδον ἐνθάδε Μέντορα δῖον
 χθιζὸν ὑπῆριον, τότε δ' ἔμβη νηὶ Πύλονδε.»
 ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς δώματα πατρός,
 τοῖσιν δ' ἀμφοτέροισιν ἀγάσσατο θυμὸς ἀγήνωρ.
 μνηστήρας δ' ἄμυδις κάθισαν καὶ παῦσαν ἀέθλων.
- 660 τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη Εὐπείθεος υἱός,
 ἀχνύμενος: μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινα
 πίμπλαντ', ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἰκτην:
 «ὦ πόποι, ἢ μέγα ἔργον ὑπερφιάλως ἐτελέσθη
 Τηλεμάχῳ ὁδὸς ἦδε: φάμεν δὲ οἱ οὐ τελέεσθαι.
- 665 ἐκ τοσσῶνδ' ἀέκητι νέος παῖς οἴχεται αὐτῶς
 νῆα ἔρυσσάμενος, κρίνας τ' ἀνά δῆμον ἀρίστους.
 ἄρξει καὶ προτέρω κακὸν ἔμμεναι: ἀλλὰ οἱ αὐτῷ
 Ζεὺς ὀλέσειε βίην, πρὶν ἤβης μέτρον ἰκέσθαι.
 ἀλλ' ἄγε μοι δότε νῆα θοὴν καὶ εἰκοσ' ἑταίρους,
- 670 ὄφρα μιν αὐτὸν ἰόντα λοχίσσομαι ἢδε φυλάξω
 ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιο τε παιπαλοέσσης,
 ὡς ἂν ἐπισμυγερῶς ναυτίλλεται εἵνεκα πατρός.»
 «ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον ἢδ' ἐκέλευον.
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀνστάντες ἔβαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος.
- 675 οὐδ' ἄρα Πηνελόπεια πολὺν χρόνον ἦεν ἄπυστος
 μύθων, οὐς μνηστήρες ἐνὶ φρεσὶ βυσσοδόμειον:
 κῆρυξ γάρ οἱ ἔειπε Μέδων, ὃς ἐπέυθετο βουλάς
 αὐλῆς ἐκτός ἐών: οἱ δ' ἔνδοθι μῆτιν ὕφαινον.
 βῆ δ' ἴμεν ἀγγελῶν διὰ δώματα Πηνελόπειη:
- 680 τὸν δὲ κατ' οὐδοῦ βάντα προσηῦδα Πηνελόπεια:
 «κῆρυξ, τίπτε δὲ σε πρόεσαν μνηστήρες ἀγαυοί;
- Εἶπε, κὶ ἐκεῖνοι ἀκούοντας σάσισαν δὲν το ἔχε βάλει ο νους τους
 πως στου Νηλέα την Πύλο εδιάβηκε, μον' κάπου εκεί πως θα ἔταν
 στην εξοχή, για στα κοπάδια του για στου χοιροβοσκου του.
 Κι ο γιος του Ευπειθη, ο Αντίνοος, γύρισε και τέτοια του μιλούσε:
 «Πες την αλήθεια, πότε κίνησε και ποιους να παν μαζί του
 απ' την Ιθάκη νιους εδιάλεξε; μην πήρε δούλους τάχα
 και ρογιαστους δικους του; Δύνουνταν κι αυτο μαθές να κάνει.
- Κι ακόμα αυτο σωστά μολόγα μου, καλά να καταλάβω:
 Το μελανο καράβι σου αρπαξε μεβιάς, αθέλητα σου,
 για παρακάλεσε, και σύγκλινες και συ να του το δώσεις;»
 Κι απηλογήθηκε ο Νοήμονας, του Φρόνιου ο γιος, και του ἔπε:
 «Ατός μου, θέλοντας του το ἔδωκα. Τι θα ἔκανε ὅποιος ἄλλος,
 αν ένας τέτοιος άντρας, που ἔτυχε περισίσιες ἔγνοιες να ἔχει,
 του το ζητούσε; Θα ἔταν δύσκολο να του αρνησεται τη χάρη.
 Τον συντροφεύουν τώρα νιούτσικοι, μετά από μας οι πρώτοι
 της χώρας· κι εἶδα και το Μέντορα στο πλοίο μου πρώτος πρώτος
 να μπαίνει — για κι έναν αθάνατου του ἔμοιαζε περισσια.
- Μα ἔχω σαστίσει: χτες το Μέντορα τον εἶδα εδῶ πρι φέξει,
 την ὠρα που ἔπρεπε να βρίσκεται στο πλοίο μου για την Πύλο!»
 Ως εἶπε τούτα, στου πατέρα του κινάει και πάει το σπίτι
 μα ἐκεῖνοι, οι δυο βαριά χολόσκασαν και πάψαν τους μνηστήρες
 απ' τα παιχνίδια και τους ἔβαλαν ὅλους μαζί να κάτσουν.
- Κι ο γιος του Ευπειθη, ο Αντίνοος, μίλησε κι αναμεσό τους εἶπε,
 χολῆ γεμάτος, και ξεχείλιζαν τα σκοτεινά του σπλάχνα
 από το πάθος, και τα μάτια του σαν τη φωτιά ἔαστράφταν:
 «Ὡχού, τρανή δουλειά ο Τηλέμαχος με τούτο το ταξίδι
 σκάρωσε ἀπόκοτα, κι ας λέγαμε πως δε θα το τελέψει!
- Ἔνα παιδί στο πείσμα τὸσων μας αρμάτωσε καράβι,
 τους κάλλιους διάλεξε του τόπου μας και τώρα εἶναι φευγάτος.
 Κι αυτὰ εἶναι ακόμα αρχή· χειρότερα θα κάμει — ο Δίας μονάχα
 να τον αφάνιζε, το σύνορο πριχού διαβεί της νιότης.
 Μα ομπρός, γοργό καράβι κι εἰκοσι για δώστε μου συντρόφους,
 καρτέρι να του στήσω, ως θα ἔρχεται, να τον παραφυλάξω
 μπρος στο στενό, που η Σάμη η ἀπόγκρεμη με την Ιθάκη κάνει,
 -να του ἔβγει σε κακό που κίνησε ζητώντας το γονιό του.»
 Ἔτσι μιλούσε, κι ὅλοι εσύγκλιναν και του ἔδιναν κουράγιο,
 μετά σηκώθηκαν και τράβηξαν για του Οδυσσέα το σπίτι.
- Πολλῶρα ωστόσο δε χρειάστηκε να μάθει η Πηνελόπη
 τα ὅσα οι μνηστήρες μηχανεύουνταν της τα μαρτύρησε ὅλα
 ο Μέδοντας ο κράχτης, που ἄκουσε το τι βουλές υφαιναν,
 ἀπόξω απ' την αυλή ως τριγύριζε, κι αυτοι ἦταν από μέσα.
 Κι ἔτρεξε μέσα από τις κάμαρες να πάει της Πηνελόπτης
- το μήνυμα· μα αυτή του φώναξε, σα φάνη στο κατώφλι:
 « Κράχτη, για μιλα μου, τι σ' ἔστειλαν εδῶ οι τρανοὶ μνηστήρες;

- ἢ εἰπέμεναι δμῶησιν Ὀδυσσῆος θείοιο
ἔργων παύσασθαι, σφίσι δ' αὐτοῖς δαῖτα πένεσθαι;
μὴ μνηστεύσαντες μῆδ' ἄλλοθ' ὀμιλήσαντες
- 685 ὕστατα καὶ πύματα νῦν ἐνθάδε δειπνήσειαν:
οἱ θάμ' ἀγειρόμενοι βίοντες κατακείρετε πολλόν,
κτῆσιν Τηλεμάχοιο δαΐφρονος: οὐδέ τι πατρῶν
ὑμετέρων τὸ πρόσθεν ἀκούετε, παιῖδες ἐόντες,
οἷος Ὀδυσσεύς ἔσκε μεθ' ὑμετέροισι τοκεῦσιν,
- 690 οὔτε τίνα ῥέξας ἐξάισιον οὔτε τι εἰπῶν
ἐν δῆμῳ, ἦ τ' ἐστὶ δίκη θεῶν βασιλῆων:
ἄλλον κ' ἐχθαίρησι βροτῶν, ἄλλον κε φιλοῖη.
κεῖνος δ' οὐ ποτε πάμπαν ἀτάσθαλον ἄνδρα
ἔωργει.
ἀλλ' ὁ μὲν ὑμέτερος θυμὸς καὶ ἀεικέα ἔργα
- 695 φαίνεται, οὐδέ τις ἐστὶ χάρις μετόπισθ' ἔυεργέων.»
τὴν δ' αὖτε προσέειπε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς:
«αἶ γὰρ δὴ, βασιλεία, τόδε πλείστον κακὸν εἶη.
ἀλλὰ πολὺ μείζον τε καὶ ἀργαλεώτερον ἄλλο
μνηστήρες φράζονται, ὃ μὴ τελέσειε Κρονίων:
- 700 Τηλέμαχον μεμάσσι κατακτάμεν ὀξεί χαλκῷ
οἴκαδε νισόμενον: ὃ δ' ἔβη μετὰ πατρός ἀκουήν
ἐς Πύλον ἠγαθέην ἠδ' ἐς Λακεδαίμονα δῖαν.»
ὡς φάτο, τῆς δ' αὐτοῦ λυτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
δὴν δέ μιν ἀμφασίη ἐπέων λάβε: τῷ δέ οἱ ὄσσε
- 705 δακρυόφι πλῆσθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
ὄψε δέ δὴ μιν ἔπεσσι ἀμειβομένη προσέειπε:
«κῆρυξ, τίπτε δέ μοι πᾶσι οἴχεται; οὐδέ τί μιν χρεῶ
νηῶν ὠκυπόρων ἐπιβαινέμεν, αἶθ' ἄλως ἵπποιο
ἄνδράσι γίνονται, περόωσι δέ πουλὺν ἐφ' ὑγρήν.
- 710 ἦ ἴνα μῆδ' ὄνομ' αὐτοῦ ἐν ἀνθρώποισι λίπῃται;»
τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα Μέδων πεπνυμένα εἰδώς:
«οὐκ οἶδ' ἦ τίς μιν θεὸς ὦρορεν, ἦε καὶ αὐτοῦ
θυμὸς ἐφωρμήθη ἵμεν ἐς Πύλον, ὄφρα πύθηται
πατρός ἐοῦ ἢ νόστον ἢ ὄν τινα πότμον ἐπέσπεν.»
- 715 ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κατὰ δῶμ' Ὀδυσσῆος.
τὴν δ' ἄχος ἀμφεχύθη θυμοφθόρον, οὐδ' ἄρ' ἔτ'
ἔτλη
δίφρω ἐφέζεσθαι πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων,
ἀλλ' ἄρ' ἐπ' οὐδοῦ ἴξε πολυκμήτου θαλάμοιο
οἴκτρ' ὀλοφυρομένη: περὶ δέ δμῶαι μινύριζον
- 720 πᾶσαι, ὅσαι κατὰ δώματ' ἔσαν νέαι ἠδὲ παλαιαί.
τῆς δ' ἀδινὸν γοῶσα μετηύδα Πηνελόπεια:
«κλύτε, φίλαι: πέρι γὰρ μοι Ὀλύμπιος ἄλγε' ἔδωκεν
ἐκ πασέων, ὅσσαι μοι ὁμοῦ τράφεν ἠδ' ἐγένοντο:
- Τάχα να πεις στις σκλάβες ἔρχεσαι του θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
τις ἄλλες τους δουλειές αφήνοντας, να τους γνωσιαστούν το γιόμα;
Θε μου, να μη μονοσυνάζουνταν, να μη με θέλαν ταίρι,
και να 'ταν η στερνή κι ολόστερνη φορά που εδώ δειπνούνε! —
που κάθε λίγο μαζευόσαστε κι ὅ,τι ἔχουμε μας τρώτε,
το βιος του γνωστικοῦ Τηλέμαχου. Σε χρόνια περασμένα'
απ' τους γονιούς σας δεν ακούσατε, παιδιά σαν ἦστε ακόμα,
με πόση αγάπη στους πατέρες σας φερνόταν ο Ὀδυσσεάς;
- Ποτέ κανέναν δεν αδίκησε με λόγο για με πράξη,
καθώς το συνηθίζουν ὅλοι τους οι ισόθεοι βασιλιάδες,
που ἄλλον μισούν απ' τους ανθρώπους τους και σ' ἄλλο αγάπη
δείχνουν.
Εκεῖνος ανομιὰ δεν ἔπραξε ποτέ του σε κανέναν.
Μα εσάς τα φυσικό και τ' ἄπρεπα ξεσκεπάστηκαν ἔργα!
- Κάνεις καλὸ — και πότε αργότερα σου το χρωστούνε χάρη;»
Της αποκρίθη τότε ο Μέδοντας, - που 'χε περίσσια γνώση:
«Να 'ταν αὐτὸ που λες, βασίλισσα, το πιο κακό, μακάρι!
Κάτι ἄλλο, ακόμα μεγαλύτερο και πιο φριχτό οι μνηστήρες
τώρα μελέτησαν στα φρένα τους, που ο Δίας να μην το στρέξει:
- Ὡς πίσω θα γυρνᾷ ο Τηλέμαχος, να τον σκοτώσουν θέλουν
με κοφτερό χαλκὸ - τι ἐκίνησε να πάει στην ἅγια Πύλο
και στη θεϊκία τη Σπάρτη, ο κύρης του τι ἀπόγινε να μάθει.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἐκείνης τα γόνατα λυθήκαν κι η καρδιά της,
κι ἐτσι πολλήωρα ἀπόμεινε ἀλαλη, και πλημμύρισαν δάκρυα
τα δυο τα μάτια της, και πιάστηκεν η γάργαρα φωνή της.
Αργά στο τέλος του ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Ποιος λόγος, κράχτη, ο γιος μου που 'φυγε; Ποια ἀνάγκη τον
κρατοῦσε
να μπει στα πλοῖα τα γοργοτάξιδα, που τα 'χουν οι ἄντρες γι ἅπια
μέσα στα κύματα, της θάλασσας τις στράτες σα διαβαίνουν;
- Για να χαθεῖ απ' τον κόσμο ἀνέγνωρο και τ' ὄνομά του ἀκόμα;»
Της ἀποκρίθη τότε ο Μέδοντας, που 'χε περίσσια γνώση:
«Θεὸς κανένας αν τον ἐσπρωξε δεν ξέρω, για αν μονάχος,
να πάει στην Πύλο πέρα γύρεψε, να μάθει για τον κύρη,
αν εἶναι να γυρίσει σπιτί του για ποιος χαμὸς τον βρήκε.»
- Εἶπε, και διάβηκε τις κάμαρες του παλατιοῦ, να φύγει.
Κι ἐκείνην ο καημὸς την ἔζωσε, να την ψυχομαράνει·
να κάτσει σε σκαμνὶ δεν πρόφτασε, κι ας ἦταν τόσα μέσα,
μον' στο κατῶφλι κοντοκάθισε του στέριου γυναικίτη
με σπαραγμὸ θρηγώνοντας: γύρω της σιγὸκλαιγαν κι οι σκλάβες,
νιές και γερόντισσες, που βρέθηκαν την ὥρα αὐτὴ στο σπιτί.
Κι η Πηνελόπη πήρε κι ἔλεγε στα κλάματα της μέσα:
«Καλὸς μου, ἀκούστε! Ο ρήγας του Ὀλύμπου μ' ἔχει ποτίσει πίκρες
απ' ὄλες πιο τις συνανάθροφες και συνομήλικες μου.

- ἢ πρὶν μὲν πόσιν ἔσθλὸν ἀπώλεσα θυμολέοντα,
- 725 παντοίης ἀρετῆσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν,
ἔσθλόν, τοῦ κλέος εὐρύ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος.
νῦν αὖ παῖδ' ἀγαπητὸν ἀνηρείψαντο θέλλαι
ἀκλέα ἐκ μεγάρων, οὐδ' ὄρμηθέντος ἄκουσα.
σχέτλια, οὐδ' ἕμεις περ ἐνὶ φρεσὶ θέσθε ἐκάστη
- 730 ἐκ λεχέων μ' ἀνεγείραι, ἐπιστάμεναι σάφα θυμῷ,
ὀππότε' ἐκεῖνος ἔβη κοίλην ἐπὶ νῆα μέλαιναν.
εἰ γὰρ ἐγὼ πυθόμην ταύτην ὁδὸν ὀρμαίνοντα,
τῷ κε μάλ' ἢ κεν ἔμεινε καὶ ἐσσύμενός περ ὁδοῖο,
ἢ κέ με τεθνηκυῖαν ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπεν.
- 735 ἀλλὰ τις ὀτρηνῶς Δολίον καλέσειε γέροντα,
δμῷ ἔμόν, ὄν μοι δῶκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ,
καὶ μοι κήπον ἔχει πολυδένδρον, ὄφρα τάχιστα
Λαέρτη τάδε πάντα παρεζόμενος καταλέξῃ,
εἰ δὴ πού τινα κείνος ἐνὶ φρεσὶ μῆτιν ὑφήνας
- 740 ἐξελθὼν λαοῖσιν ὀδύρεται, οἱ μεμάσασιν
ὄν καὶ Ὀδυσσῆος φθῖσαι γόνον ἀντιθέοιο.»
τήν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
«νύμφα φίλη, σὺ μὲν ἄρ με κατάκτανε νηλεὶ χαλκῷ
ἢ ἕα ἐν μεγάρῳ: μῦθον δὲ τοι οὐκ ἐπικεύσω.
- 745 ἦδε' ἐγὼ τάδε πάντα, πόρον δὲ οἱ ὅσσ' ἐκέλευε,
σίτον καὶ μέθυ ῥῆδύ: ἐμεῦ δ' ἔλετο μέγαν ὄρκον
μὴ πρὶν σοὶ ἐρέειν, πρὶν δωδεκάτην γε γενέσθαι
ἢ σ' αὐτὴν ποθέσαι καὶ ἀφορμηθέντος ἀκοῦσαι,
ὡς ἂν μὴ κλαίουσα κατὰ χροῖα καλὸν ἰάπτῃς.
- 750 ἀλλ' ὕδρηναμένη, καθαρὰ χροῖ εἴμαθ' ἔλοῦσα,
εἰς ὑπερῷ' ἀναβάσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν
εὖχε' Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο:
ἢ γὰρ κέν μιν ἔπειτα καὶ ἐκ θανάτοιο σαώσῃ.
μηδὲ γέροντα κάκου κεκακωμένον: οὐ γὰρ οἶω
- 755 πάγχυ θεοῖς μακάρεσσι γονὴν Ἀρκεισιάδαο
ἔχθεσθ', ἀλλ' ἐπὶ πού τις ἐπέσσειται ὅς κεν ἔχησι
δῶματά θ' ὑπερεφέα καὶ ἀπόπροθι πίονας
ἀγρούς.»
ὡς φάτο, τῆς δ' εὐνήσε γόνον, σχέθε δ' ὅσσε γόοιο.
ἢ δ' ὕδρηναμένη, καθαρὰ χροῖ εἴμαθ' ἔλοῦσα
- 760 εἰς ὑπερῷ' ἀνέβαινε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν,
ἐν δ' ἔθετ' οὐλοχύτας κανέω, ἠρᾶτο δ' Ἀθήνη:
«κλυθὶ μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἄρτυώνη,
εἴ ποτέ τοι πολύμητις ἐνὶ μεγάροισιν Ὀδυσσεύς
ἢ βοὸς ἢ ὄϊος κατὰ πίονα μηρὶ' ἔκρη,
- 765 τῶν νῦν μοι μνήσαι, καὶ μοι φίλον υἷα σάωσον,
- Χαμένο το ἀντρειωμένο ταίρι μου, με την καρδιά του λιόντα,
που μες στους Δαναούς ξεχώριζε σε όλα παράξιος, κι είναι
στο Ἄργος βαθιά απλωμένη ἡ δόξα του καὶ στην Ελλάδα πάσα.
Τώρα το γιο απ' το σπῆτι μου ἀρπαξαν οἱ Ἀνεμικές, να σβῆσει
ἀνέγνωρος,
κι οὐδὲ τον ἄκουσα τὴν ὥρα που κινούσε.
Πως απ' το νου καμιάς σας, ἀσπλαχνες, δεν πέρασε, απ' τον ὕπνο
να με σηκώσει; Κι ὅμως ὅλες σας τὴν ξέρατε τὴν ὥρα
που ἐκεῖνος στο καράβι ἀνέβηκε το μαύρο να μισέψει.
Τέτοιο ταξίδι ἐγὼ ἀν ἐμάθαινα πως λογαριάζει ο γιος μου,
το δίχως ἄλλο ἐδῶ θ' ἀπόμεινε, κι ἄς βιάζονταν να φύγει,
για πρώτα ἀποθαμένη θ' ἀφήνε τὴ μάνα του στο σπῆτι.
Μα ἄς κράξει κάποια δίχως ἀργητὰ το γέρο το Δολίο,
το δούλο μου, που ο κύρης μου ἔδωκε, για ἐδῶ παλιά ως κινούσα,
καὶ το πολυδέντρο μου γνοιάζεται περβόλι, στο Λαέρτη
να τρέξει κι ὅλα αὐτὰ πως ἐγίναν να του ιστορήσει, δίπλα
καθούμενος· βουλή στα φρένα του μπορεῖ να κλώσει ἐκεῖνος,
να βγεῖ να προσκλαφτεῖ στη μάζωξη σ' αὐτοὺς που το δικό του
καὶ του Ὀδυσσεᾶ του ἰσόθεου θέλησαν το σπέρμα ν' ἀφανίσουν.»
Κι ἡ Εὐρύκλεια τότε ἡ βᾶγια μίλησε κι ἀπηλογιά τῆς δίνει:
«Θες, σκότωσε με, θυγατέρα μου, με ἀνέσπλαχνο μαχαίρι,
θες, ἄσε με να ζω στο σπῆτι σου' δε θα σου κρύψω λέξη·
τα' ξερα τούτα κι ὅ,τι γύρευε του το ἔδωκα μαζί του,
ψωμί, κρασί γλυκό, μα μ' ἔβαλε κι ὄρκο τρανό του ἀμύνω
να μὴ σου πω μια λέξη, δώδεκα πριχού διαβούνε μέρες,
ξὸν ἀν το μάθαινες πως ἐφυγε κι ἀπὴ σου τον ζητούσες·
τὰ κάλλη σου μαθὲς δεν ἤθελε με θρήνους ν' ἀφανίζεις.
Μα τώρα πάρε πλύσου κι ἀλλάξε σκουτιά καθάρια πρώτα,
κι ἀνέβα με τὶς βᾶγιες ἔπειτα στο ἀνώι καὶ προσευχῆσου ἔ
στην Αθηνά, του βροντοσκουτάρου του Δία τὴ θυγατέρα·
κι ἐκεῖνη τότε κι απ' το θάνατο μπορεῖ να τον γλιτώσει.
Και μὴν παιδεύεις πια το γέροντα τον παιδεμένο· τόσο
δεν τ' οχτρεύτηκαν οἱ τρισεύτυχοι θεοὶ θαρρῶ το γένος
του γιου του Ἀρκεῖσιου· πάντα κάποιος τους θα μείνει ν' ἀφεντεύει
τ' ἀρχοντικά τ' ἀψηλοτάβανα καὶ τὰ παχιά χωράφια.»
Εἶπε, καὶ γλύκανε το θρήνο τῆς, τῆς στέγνωξε τὰ δάκρυα
στα μάτια· κι ἔτσι ἐπλήθη κι ἀλλάξε σκουτιά καθάρια πρώτα,
κι ἀνέβη με τὶς βᾶγιες ἔπειτα στο ἀνώι, καὶ σε πανέρι
τ' ἀγιοκριθάρια πήρε κι ἔβαλε, καὶ στην Παλλάδα εὐκήθη:
«Ἐπάκουσέ με, κόρη ἀδάμαστη του Βροντοσκουταράτου!
Ἀν ο Ὀδυσσεᾶς ο πολυμήχανος στο ἀρχοντικό του μέσα
ἀρνίσια για ταυρίσια σου ἔκαψε παχιά μεριά ποτέ του,
τώρα θυμήσου τὰ καὶ γλίτωσε τον ἀκριβό το γιο μας!

- μνηστήρας δ' ἀπάλαλκε κακῶς ὑπερηνορέοντας.»
ὡς εἶποῦσ' ὀλόλυξε, θεὰ δὲ οἱ ἔκλυεν ἀρής.
μνηστήρες δ' ὀμάδησαν ἀνά μέγαρα σκίοεντα:
ὦδε δὲ τις εἶπεσκε νέων ὑπερηνορέοντων:
- 770 «ἦ μάλα δὴ γάμον ἄμμι πολυμνήστη βασιλεία
ἀρτύει, οὐδὲ τι οἶδεν ὁ οἱ φόνος υἱὶ τέτυκται.»
«ὡς ἄρα τις εἶπεσκε, τὰ δ' οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.
τοῖσιν δ' Ἀντίνοος ἀγορήσατο και μετέειπε:
«δαιμόνιοι, μύθους μὲν ὑπερφιάλους ἀλέασθε
- 775 πάντας ὁμῶς, μή πού τις ἀπαγγείλησι και εἶσω.
ἀλλ' ἄγε σιγῇ τοῖον ἀναστάντες τελέωμεν
μῦθον, ὃ δὴ και πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶν ἤραρεν ἡμῖν.»
ὡς εἶπων ἐκρίνατ' ἐξίκοσι φῶτας ἀρίστους,
βάν δ' ἰέναι ἐπὶ νῆα θοῆν και θῖνα θαλάσσης.
- 780 νῆα μὲν οὖν πᾶμπρωτον ἀλὸς βένθοσδε ἔρυσσαν,
ἐν δ' ἰσθὸν τ' ἐτίθεντο και ἰστία νηὶ μελαίνῃ,
ἠρτύναντο δ' ἔρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισιν,
πάντα κατὰ μοῖραν, ἀνά θ' ἰστία λευκὰ πέτασσαν:
τεύχεα δὲ σφ' ἦνεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες.
- 785 ὑψοῦ δ' ἐν νοτίῳ τήν γ' ὤρμισαν, ἐκ δ' ἔβαν αὐτοί:
ἐνθα δὲ δόρπον ἔλοντο, μένον δ' ἐπὶ ἔσπερον
ἔλθειν.
ἡ δ' ὑπερωίῳ αὔθι περίφρων Πηνελόπεια
κεῖτ' ἄρ' ἄσιτος, ἄπαστος ἐδητύος ἡδὲ ποτήτος,
ὀρμαίνουσ' ἡ οἱ θάνατον φύγοι υἱὸς ἀμύμων,
- 790 ἡ ὃ γ' ὑπὸ μνηστήρσιν ὑπερφιάλοισι δαμείη.
ὄσσα δὲ μερμήριξε λέων ἀνδρῶν ἐν ὀμίλῳ
δείσσας, ὀππότε μιν δόλιον περὶ κύκλον ἄγωσι,
τόσσα μιν ὀρμαίνουσιν ἐπήλυθε νῆδυμος ὕπνος:
εὐδε δ' ἀνακλινθεῖσα, λύθεν δὲ οἱ ἄψα πάντα.
- 795 ἐνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
εἶδωλον ποίησε, δέμας δ' ἦκτο γυναικί,
ἴφθιμη, κούρη μεγαλήτορος Ἰκαρίοιο,
τήν Εὐμήλος ὄπτει Φερῆς ἐνὶ οἰκία ναίων.
πέμπε δὲ μιν πρὸς δῶματ' Ὀδυσσῆος θεῖοιο,
- 800 ἦος Πηνελόπειαν ὀδυρομένην γοῶσαν
παύσειε κλαυθμοῖο γοοῖό τε δακρυόεντος.
ἐς θάλαμον δ' εἰσήλθε παρά κληῖδος ἱμάντα,
στή δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, και μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«εὐδεις, Πηνελόπεια, φίλον τετιμημένη ἦτορ;
- 805 οὐ μὲν σ' οὐδὲ ἐώσι θεοὶ ρεῖα ζῶοντες
κλαίειν οὐδ' ἀκάχησθαι, ἐπεὶ ῥ' ἔτι νόστιμός ἐστι
σὸς παῖς: οὐ μὲν γάρ τι θεοῖς ἀλιπήμενός ἐστι.»
τήν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια,
ἡδὺ μάλα κνώσσοῦσ' ἐν ὄνειρῆισι πύλησιν:
- Διαφέντεψε τον απ' τους ἀνομους, ἀδιάντροπους μνηστήρες!»
Εἶπε, και σκλήριξε, κι ο λόγος της απ' τη θεὰ επακούσθη.
Ὡστόσο κι οι μνηστήρες φώναζαν στον ἰσκιερό αντρωνίτη,
και τούτα ἔλεγαν απ' τους νιοῦτσικους τους φαντασμένους κάποιοι:
- «Ἡ πολυγύρευτη βασιλίσσα μας ετοιμάζει, γάμο,
κι ουδὲ στοχάζεται το θάνατο που καρτερεῖ το γιο της!»
Αὐτὰ αναθίβαναν δεν κάτεχαν μαθὲς το τι εἶχε γένει
και τότε ο Αντίνοος τέτοια μίλησε κι αναμεισὸ τους εἶπε:
«Για παρατάτε τώρα, ἀνέμυαλοι, τα φουσκωμένα λόγια
- μια και καλή, μην τύχει και τα πει κανεὶς και πάρα μέσα!
Ἄς σηκωθούμε ὠστόσο ἀμίλητοι, να βάλουμε σε πρᾶξη
αὐτὰ που λέγαμε και σε ὄλους μας πρεπούμενα φανήκαν.»
Εἶπε και διάλεξε ἄντρες εἴκοσι, τους πιο αντρειανούς του τόπου,
και στο γοργὸ καράβι ἐκίνησαν να παν και στο ακρογιάλι.
- Πρῶτα το πλοῖο τους μες στη θάλασσα βαθιά να πέσει εσύραν,
στήσαν μετὰ κατάρτια κι ἄρμενα στα μελανὸ καράβι
και τα κουπιά ἀπὸ τις δερμάτινες πέρασαν τροπωτηρές,
ὄλα ὡς εταίριάζε· τελειώνοντας τ' ἄσπρα πανιά σηκῶσαν
και τα παιδόπουλα τα πέρφανα τους φέρναν τ' ἄρματὰ τους.
- Και στα ρηχὰ νερά σαν το ἄραξαν κι ατοῖ τους ὄξω βγήκαν,
σπεροδειπνούσαν ἀπαντέχοντας το βράδυ τότε θα 'ρθει.
Ὡστόσο η Πηνελόπη η φρόνιμη στο ἀνωὶ της εἶχε ἀνέβει,
και νησικὴ κοιτόταν, ἀφαγή, χωρὶς να τρώει, να πίνει,
ἐγγονιες γεμάτη — ο γιος της ο ἄμεγος θα γλίτωνε του Χάρου,
- για ἀπὸ τα χέρια των ἀδιάντροπων μνηστήρων θα χανόταν;
Πόσα λογιάζει ο λιόντας, που 'τυχε παγᾶνα να τον ζῶσει,
κι ἔχει δειλιάσει, τι τον στένεψαν με πονηριά τρογύρα,
τόσα κι ο νους ἐκεῖνης ἔβαζε' κι ἦρθε ο γλυκὸς ο γύπνος,
κι ἐγείρε πίσω και κοιμήθηκε κι οι αρμοὶ της ἐλυθήκαν.
- Τότε η Αθηνά, η θεὰ η γλαυκώματη, στοχάστηκε ἄλλα πάλι'
πῆρε ἕναν ἰσκιο και τον ἐπάσσε, κορμὶ γυναικας να 'χει,
παρόμοιας με την κόρη του ἀτρομου του Ἰκαρίου, την Ἰφθίμη,
που ταίρι του την εἶχε ο Εὐμήλος και στις Φερές ἐζούσαν
μετὰ στο ἀρχοντικὸ τον ἐστειλε του θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
- για να μερώσει, τον ἀλάρωτο της Πηνελόπης θρήνο,
να πάψει πια να κλαίει, να γόζεται και να μοιρολογιέται.
Κι ἐκεῖνος απ' του σύρτη ἐπέρασε πλάι το λουρί, κι ὡς βρέθη
στο γυναικίτη, στο κεφάλι της ἐστάθη και της εἶπε:
«Με πικραμένα ἀποκοιμήθηκες τα στήθη, Πηνελόπη!
- Μα ουδὲ κι ἀφήνουν οι τρισεύτοχοι θεοὶ να ζεις με θρήνους
και παιδεμούς χωρὶς ξανάσαση' θα στρέψει δίχως ἄλλο
ο γιος σου, τι δεν ἔχει φταιζίμο μπρος στους θεοὺς κανένα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνᾶει κι ἀπηλογιέται,
γλυκά απ' τον ὕπνο μπρος στον ὄνειρων τις πόρτες δαμασμένη:

- 810 «τίπτε, κασιγνήτη, δεῦρ' ἤλυθες; οὐ τι πάρος γε
πωλέ', ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἀπόπροθι δώματα ναίεις;
καί με κέλει παύσασθαι οἰζύος ἠδ' ὀδυνῶν
πολλῶν, αἷ μ' ἐρέθουσι κατὰ φρένα καὶ κατὰ
θυμόν,
ἢ πρὶν μὲν πόσιν ἐσθλὸν ἀπώλεσα θυμολέοντα,
- 815 παντοίης ἀρετῆσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν,
ἐσθλόν, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον
Ἄργος:
νῦν αὖ παῖς ἀγαπητὸς ἔβη κοίλης ἐπὶ νηός,
νήπιος, οὔτε πόνων ἐὺ εἰδὼς οὔτ' ἀγοράων.
τοῦ δὲ ἐγὼ καὶ μάλλον ὀδύρομαι ἢ περ ἐκείνου:
- 820 τοῦ δ' ἀμφιτρομέω καὶ δεῖδια, μὴ τι πάθησιν,
ἢ ὅ γε τῶν ἐνὶ δήμῳ, ἴν' οἴχεται, ἢ ἐνὶ πόντῳ:
δυσμενέες γὰρ πολλοὶ ἐπ' αὐτῷ μηχανώνονται,
ἰέμενοι κτείνειν πρὶν πατρίδα γαίαν ἰκέσθαι.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενον προσέφη εἰδῶλον ἄμαυρόν:
- 825 «θάρσει, μηδέ τι πάγχῳ μετὰ φρεσὶ δεῖδιθι λίην:
τοίη γὰρ οἱ πομπὸς ἄμ' ἔρχεται, ἦν τε καὶ ἄλλοι
ἄνδρες ἠρήσαντο παρεστάμεναι, δύναται γάρ,
Παλλὰς Ἀθηναίη: σέ δ' ὀδυρομένην ἐλεαίρει:
ἢ νῦν με προέηκε τείν τάδε μυθήσασθαι.»
- 830 τὴν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«εἰ μὲν δὲ θεὸς ἔσσι θεοῖό τε ἔκλυες αὐδῆς,
εἰ δ' ἄγε μοι καὶ κείνον οἰζυρόν καταλέξον,
ἢ που ἔτι ζῶει καὶ ὄρᾳ φάος ἡλείοιο,
ἢ ἦδη τέθνηκε καὶ εἰν Ἄϊδαο δόμοισι.»
- 835 τὴν δ' ἀπαμειβόμενον προσέφη εἰδῶλον ἄμαυρόν:
«οὐ μὲν τοι κείνόν γε διηνεκέως ἀγορεύσω,
ζῶει ὃ γ' ἢ τέθνηκε: κακὸν δ' ἀνεμῶλια βάζειν.»
ὡς εἶπὸν σταθμοῖο παρὰ κληῖδα λιάσθη
ἐς πνοιάς ἀνέμων. ἢ δ' ἔξ ὕπνου ἀνόρουσε
- 840 κούρη Ἰκάριοιο: φίλον δέ οἱ ἦτορ ἰάνθη,
ὡς οἱ ἐναργές ὄνειρον ἐπέσσυτο νυκτὸς ἀμολγῶ.
μνηστήρες δ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρά κέλευθα
Τηλεμάχῳ φόνον αἰπὺν ἐνὶ φρεσὶν ὀρμαίνοντες.
ἔστι δέ τις νήσος μέσση ἀλί πετρῆεσσα,
- 845 μεσσηγὺς Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης,
Ἄστερις, οὐ μεγάλη: λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
ἀμφίδυμοι: τῆ τόν γε μένον λοχῶντες Ἀχαιοί.
- «Τι θεὸς ἐδῶ, ἀδερφή; Στὰ μέρη μας πιο πρώτα δὲν ἐρχόσουν
συχνά, κι αλάργα εἶναι το σπῆτι σου πολυ. Τι μου γυρεύεις
να πάψω τώρα ἐγὼ τα κλάματα, τις πίκρες να ξεχάσω,
που ἀριφνήτες βαθιά σπαράζουνε το νοῦ και την καρδιά μου;
Χαμένο το ἀντρειωμένο ταίρι μου, με την καρδιά του λιόντα,
που μες στους Ἀχαιοὺς ξεχώριζε σε ὅλα παράξιος, κι εἶναι
στο Ἄργος βαθιά ἀπλωμένη η δόξα του και στην Ἑλλάδα πάσα.
Κι ο ἀκριβογιός μου τώρα ἀνέβηκε σε βαθουλὸ καράβι,
παιδί μικρό, σε κόππους ἀπραγος κι ἀκάτεχος σε λόγια.
Για τούτον πια ἐγὼ τώρα μύρομαι μαθὲς παρὰ για κείνον
για τούτον τρέμω ἐγὼ και σκιάζομαι, μην τύχει και μου πάθει
για ἐκεῖ στους ξένους τόπους που 'φυγε, για στα βαθιά πελάγη·
τι ἔχει πολλοὺς ο γιος μου ἀντίδικους, που το κακό του κλώθουν,
να τον σκοτώσουν, πρὶν στα χῶματα τα πατρικά διαγειρεῖ.»
Κι ο ἀνάερος ἰσκιος τότε γύρισε κι ἀπηλογία της δίνει:
- «Κάμε κουράγιο και στα φρένα σου μην κακοβάνεις τόσο·
τι τέτοιο συνεβγάλη ἀξιώθηκε να 'χει μαζί, που κι ἄλλοι
να τους παράστεκε θα γύρευαν — τόση εἶναι η μπόρεση του! —
την Ἀθηνα Παλλάδα, που 'νίωσε στους θρήνους σου συμπόνια,
γι' αὐτὸ κοντά σου τώρα μ' ἔστειλε, τα λόγια μου ν' ἀκούσεις.»
- Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι ἀπηλογίαται:
«Θεὸς ἀλήθεια αν εἶσαι κι ἀκουσες ἐνός θεοῦ τα λόγια,
αχ, και για κείνον τον τρισάμοιρο για μίλησε μου τώρα,
αν εἶναι στη ζωὴ και χαίρεται του ἡλίου το φως ἀκόμα,
για αν τον ἐβρήκε κιόλα ο θάνατος κι ἔχει διαβεῖ στον Ἄδη.»
- Κι ο ἀνάερος ἰσκιος τότε γύρισε κι ἀπηλογία της δίνει:
«Μην περιμένεις ἀπ' το στόμα μου να βγει για κείνον λέξη,
αν ζει για αν πέθανε· εἶναι ἀταίριαστο να λέω του ἀνέμου λόγια.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἀπ' του σύρτη ἐδιάβηκε πλάι το λουρί, κι ἐχάθη
στου ἀνέμου τις πνοές. Πετάχτηκε κι ἐκεῖνη ἀπὸ τον ὕπνο,
του Ἰκάριου η κόρη, και στα στήθη της εἶχε η καρδιά γλυκάνει,
που τόσο φανερό εἶδε τ' ὄνειρο μες στην καρδιά της νύχτας.
Στις στράτες του πελάγου ἀρμένιζαν την ὥρα αὐτὴ οἱ μνηστήρες,
τον ἀγριο φόνου του Τηλέμαχου στα φρένα μελετώντας.
Κάποιο ξερόνησο στῆς θάλασσας τη μέση — ἐδῶθε η Ἰθάκη
κι ἐκεῖθε η Σάμη στέκει η ἀπόγκρεμη — θωρεῖς, την Ἀστερίδα,
ὄχι τρανή, με καλολίμανους, χῶρια μεριά καθέναν,
κόρφους διπλοὺς· ἐκεῖ τον πρόσμεναν οἱ Ἀργίτες στο καρτέρι.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ε-

- 5- ἦς δ' ἐκ λεχέων παρ' ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο
ὠρνηθ', ἴν' ἀθανάτοισι φέρος φέροι ἡδὲ βροτοῖσιν·
οἱ δὲ θεοὶ θωκόνδε καθίζανον, ἐν δ' ἄρα τοῖσι
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, οὐ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
- 5 τοῖσι δ' Ἀθηναίη λέγε κήδεα πόλλ' Ὀδυσῆος
μνησαμένη: μέλε γάρ οἱ ἐὼν ἐν δώμασι νύμφης:
«Ζεὺ πάτερ ἡδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
μή τις ἐτι πρόφρων ἀγανὸς καὶ ἦπιος ἔστω
σκηπτοῦχος βασιλεύς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς,
- 10 ἀλλ' αἰεὶ χαλεπὸς τ' εἶη καὶ αἴσυλα ῥέζοι:
ὡς οὐ τις μέμνηται Ὀδυσῆος θεῖοιο
λαῶν οἷσιν ἄνασσε, πατὴρ δ' ὡς ἦπιος ἦεν.
ἀλλ' ὁ μὲν ἐν νήσῳ κεῖται κρατέρ' ἄλγεα πάσχων
νύμφης ἐν μεγάροισι Καλυψοῦς, ἣ μιν ἀνάγκη
- 15 ἴσχει: ὁ δ' οὐ δύναται ἦν πατρίδα γαῖαν ἰκέσθαι:
οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρητμοι καὶ ἐταῖροι,
οἳ κέν μιν πέμποιεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
νῦν αὖ παιδ' ἀγαπητὸν ἀποκτεῖναι μεμάασιν
οἴκαδε νισόμενον: ὁ δ' ἔβη μετὰ πατρὸς ἀκουήν
- 20 ἐς Πύλον ἠγαθέην ἡδ' ἐς Λακεδαιμόνα δῖαν.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς:
«τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.
οὐ γάρ δὴ τοῦτον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτῆ,
ὡς ἦ τοι κείνους Ὀδυσσεὺς ἀποτίσεται ἐλθών;
- 25 Τηλέμαχον δὲ σὺ πέμπσον ἐπισταμένως, δύνασαι γάρ,
ὡς κε μάλ' ἀσκηθῆς ἦν πατρίδα γαῖαν ἴκηται,
μνηστήρης δ' ἐν νηί: παλιμπετεὺς ἀπονέωνται.»
ἦ ῥα καὶ Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ἠῦδα:
«Ἑρμεία, σὺ γάρ αὐτε τά τ' ἄλλα περ ἄγγελός ἐσσι,
- 30 νύμφῃ εὐπλοκάμῳ εἰπεῖν νημερτέα βουλήν,
νόστον Ὀδυσῆος ταλασίφρονος, ὡς κε νέηται
οὔτε θεῶν πομπῇ οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων:
ἀλλ' ὁ γ' ἐπὶ σχεδίδης πολυδέσμου πῆματα πάσχων
ἤματι κ' εἰκοστῷ Σχερίην ἐρίβωλον ἴκοιτο,
- 35 Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἳ ἀγχίθεοι γεγάασιν,
οἳ κέν μιν περὶ κῆρι θεὸν ὡς τιμήσουσιν,
πέμπουσιν δ' ἐν νηὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
χαλκὸν τε χρυσὸν τε ἄλις ἐσθῆτά τε δόντες,
πόλλ', ὅσ' ἂν οὐδέ ποτε Τροίης ἐξήρατ' Ὀδυσσεύς,
- Μόλις ασκώθη απ' του τρισεύγενου του Τιθωνού την κλίνη
η Αυγή, το φως της στους αθάνατους και στους θνητούς να
φέρει,
κάθιζαν οι θεοὶ σε σύναξη, κι ο Δίας αναμεσό τους
ο αφηλοβρόντης, που ακατάλυτη λογιέται η δύναμη του.
- Εκεί η Παλλάδα, που τα βάσανα τα πλήθια του Οδυσσεά
στο σπίτι της ξωθιάς θυμήθηκε και τον γνοιαζόταν, εἶπε:
« Πατέρα Δία και σεις αθάνατι θεοὶ μακαρισμένοι,
γλυκός, αλήθεια, και καλόγνωμος να μη βρεθεί πια ρήγας
μηδέ και δίκιος, που στο χέρι του κρατά βασιλοράβδι,
- μόνο να δείχνει πάντα ανέσπλαχνος κι ὅλο ανομιές να κάνει,
την ὥρα που ὅλοι τον λησμόνησαν απ' το λαὸ το θεῖο
τον Οδυσσεά, που ὄντας αφέντευε, που ἦταν γλυκός σαν κύρης.
Κι αὐτὸς τραβάει καημούς αβάσταγους σ' ἓνα νησί κλεισμένος·
η Καλυψὼ η ξωθιά στο σπίτι της τότε κρατεῖ δικό της
- αθέλητα του, και δε δύνεται να ιδεῖ ξανά πατρίδα'
δεν ἔχει πια μαθές πολυκούπα καράβια και συντρόφους,
στη ράχη την πλατιά της θάλασσας μαζί τους να τον πάρουν.
Τώρα γυρεύουν να σκοτώσουνε και τον ἀκριβογιό του,
πίσω ως διαγέρνει ταξιδεύτηκε μαθές στην ἅγια Πύλο
- και στη θεϊκιά τη Σπάρτη, ο κύρης του τι ἀπόγινε να μάθει.»
Και τότε ο Δίας της ἀποκρίθηκεν ο νεφελοσιβάχτης:
«Ποιος λόγος, κόρη μου, σου ξέφυγε της ὀδοντωσίας το φράχτη;
Δική σου αλήθεια τούτη η ἀπόφαση δεν ἦταν, ο Οδυσσεάς
να πάρει απ' τους μνηστήρες φτάνοντας το γδικιωμό του πίσω;
- Και τον Τηλέμαχο —στο χέρι σου— προβόδα τον, ως ξέρεις,
στη γη την πατρική του ἀνέβλαβος να φτάσει, κι οι μνηστήρες
πίσω να στρέψουν διχως ὄφελος με πλεούμενό τους.»
Αὐτὰ εἶπε, και γυρνώντας μίλησε στον ἀκριβό το γιο του:
«Για τρέχα, Ἑρμῆ— μαντατόφορο μας δεν ἔχουμε ἄλλο, ξέρεις—
- τον ὀρισμό μας τον ἀλάθευτης ὁμορφομαλούσας
ξωθιάς να πεις, ο καρτερόψυχος να στρέψει πια Οδυσσεάς
πίσω στο σπίτι του, ασυντρόφιαστος κι ἀπὸ θεοῦς κι ἀνθρώπων·
πάνω σε μια πλωτὴ ξυλόδετη, τραβώντας μύρια πάθη,
σε εἰκοσι μέρες στην παχιόβωλη να φτάσει τη Σχερία,
- στων Φαίαικων το νησί, που η φύτρα τους με των θεῶν λογιέται.
Εκείνοι ολόκαρδα ως αθάνατο τον τιμήσουν ὅλοι
και θα τον στείλουν με καράβι τους στη γη την πατρική του,
με ἀπλοχεριά χαλκό και μάλαμα και ρούχα δίνοντας του
πολλά· ποτέ απ' την Τροία δε θά 'φερνε τόσα ο Οδυσσεάς μαζί
του,

- 40 εἶ περ ἀπήμων ἦλθε, λαχῶν ἀπὸ ληίδος αἶσαν.
ὥς γάρ οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
οἶκον ἐς ὑπόροφον καὶ ἐὼν ἐς πατρίδα γαίαν.»
ὥς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης.
αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
- 45 ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμέν ἐφ' ὑγρῆν
ἠδ' ἐπ' ἀπείρονα γαίαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο.
εἶλετο δὲ ῥάβδον, τῆ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὦν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατύς ἀργεῖφόντης.
- 50 Πιερίην δ' ἐπιβάς ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντῳ:
σεύατ' ἔπειτ' ἐπὶ κύμα λάρῳ ὄρνιθι εὐκίως,
ὅς τε κατὰ δεινούς κόλπους ἀλὸς ἀτρυγέτοιο
ἰχθύς ἀγρώσσων πυκινὰ περὰ δεύεται ἄλμη:
τῷ ἴκελος πολέεσσιν ὀχῆσατο κύμασιν Ἑρμῆς.
- 55 ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφίκετο τηλόθ' ἐούσαν,
ἐνθ' ἐκ πόντου βὰς ἰοειδέος ἠπειρόνδε
ἦεν, ὄφρα μέγα σπέος ἴκετο, τῷ ἐνὶ νύμφῃ
ναῖεν εὐπλόκαμος: τὴν δ' ἐνδοθι τέτμεν ἐούσαν.
πύρ μὲν ἐπ' ἐσχαρόφιν μέγα καίετο, τηλόσε δ' ὄδμη
- 60 κέδρου τ' εὐκέατοιο θύου τ' ἀνά νῆσον ὀδώδει
δαιομένων: ἠ δ' ἐνδον ἀοιδιάουσι ὅτι καλῆ
ἰστὸν ἐποιομένη χρυσεῖ κερκίδ' ὕφαινεν.
ῦλη δὲ σπέος ἀμφὶ πεφύκει τηλεθόωσα,
κλήθρη τ' αἰγιερός τε καὶ εὐώδης κυτάρισσος.
- 65 ἐνθα δὲ τ' ὄρνιθες τανυσίπεροι εὐνάζοντο,
σκῶπές τ' ἴρηκές τε τανύγλωσσοί τε κορῶναι
εἰνάλναι, τῆσιν τε θαλάσσια ἔργα μέμηλεν.
ἠ δ' αὐτοῦ τετάνυστο περὶ σπείους γλαφυροῖο
ἡμερίς ἠβώωσα, τεθήλει δὲ σταφυλῆσι.
- 70 κρῆναι δ' ἐξείης πίσυρες ῥέον ὕδατι λευκῷ,
πλησίαι ἀλλήλων τετραμμένα ἄλλυδις ἄλλη.
ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ ἴου ἠδὲ σελίνου
θήλεον. ἐνθα κ' ἔπειτα καὶ ἀθάνατός περ ἐπελθῶν
θηήσαιτο ἰδῶν καὶ τερφθεῖη φρεσὶν ἦσιν.
- 75 ἐνθα στὰς θηεῖτο διάκτορος ἀργεῖφόντης.
αὐτὰρ ἔπει δὴ πάντα ἐὼ θηήσατο θυμῷ,
αὐτίκ' ἄρ' εἰς εὐρύ σπέος ἦλυθεν. οὐδέ μιν ἄνην
ἠγνοίησεν ἰδοῦσα Καλυψῷ, δῖα θεάων:
οὐ γάρ τ' ἀγνώτες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται
- 80 ἀθάνατοι, οὐδ' εἶ τις ἀπόπροθι δώματα ναίει.
οὐδ' ἄρ' Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ἐνδον ἔτετμεν,
ἀλλ' ὁ γ' ἐπ' ἀκτῆς κλαίει καθήμενος, ἐνθα πάρος περ,
- κι ας γύριζε ἀβλαβος κι ας γλίτωνε τα κούρσα που του λάχαν'
γιατί του μέλλεται τους φίλους του να ιδεί και να διαγειρεί
στο αψηλοτάβανο παλάτι του, στο πατρικό του χῶμα.»
Εἶπε, κι ο Αργοφονιάς τον άκουσεν Ερμῆς, ο ψυχολάτης,
και δίχως άργητα στα πόδια του χρυσά περνάει σαντάλια,

πανώρια, αθάνατα, που ανάλαφρα, σαν τις πνοές του ανέμου,
τον φέρναν πάνω απ' τις απέραντες στεριές και τα πελάγη.
Και πήρε το ραβδί στο χέρι του, που των θνητῶν τα μάτια
γητεύει,
σε όσους θέλει κλειώντας τα, κι άλλους ξυπνά απ' τον ύπνο'
με αυτό και τότε ο τρανοδύναμος Αργοφονιάς πετούσε.
- Περνώντας την Πιερία στη θάλασσα κατέβη απ' τον αιθέρα
και πήρε πάνω από τα κύματα να τρέχει, ωσαν το γλάρο,
που ως ψάρια πιάνει στις ακάρπιστης της θάλασσας τα βάθη
τ' άγρια, νοτίζει τις φτερούγες του στην άρμη της· παρόμοια
κι ο Ερμῆς την ώρα αυτή τα κύματα προσδιάβαινε τα πλήθια.
- Μα ως στο νησί πετώντας έφτασε το αλαργινό, πια αφήκε
το ανταριασμένο πέλαο πίσω του, και στη στεριά πατώντας
τράβηξε ομπρός, στο σπήλιο ως που 'φτασε το μέγα της
νεράιδας
της ομορφόμαλλης' να βρίσκεται την πέτυχε στο σπίτι'
φωτιά τρανή στο τζάκι ελάβριζε, και το νησί ένα γύρο
- μοσκοβολούσε απ' τον καλόσκιστο κέδρο και τη θούγια,
ως καιούνταν' κι εκείνης η γάργαρη φωνή ακουγόταν μέσα,
καθώς στον αργαλειό της ύφαινε με ολόχρυση σαγίτα.
Το σπήλιο δάσο περιζῶνε δροσάτο, φουντωμένο,
σκληθρες και λεύκες και μοσκοβόλα τρογύρα κυπαρίσσια.
- Που πια κούρνιαζαν απλοφτέρουγα στα κλωνιά τους, γεράκια
και κουκουβάγιες και μακρόγλωσσες θαλασσινές κουρούνες,
που ολημερίς πετούν στα πέλαγα. Κι εκεί, κατάντικρά σου,
κληματαριά θωρούσες, που άπλωνε βλαστούς θρασομανώντας
στο βαθουλό το σπήλιο ολόγυρα, σταφύλια φορτωμένη.
- Κι ήταν αράδα βρύσες τέσσερεις, η μια στην άλλη δίπλα,
μα αλλούθε η καθεμιά τους ξέχυνε τα γάργαρα νερά της.
Από αγριοβιόλες κι αγριοσέλναι λιβάδια πρασίνιζαν
ζεβρά δεξιά' κι ένας αθάνατος στα μέρη αυτά να 'ρχόταν,
θα θάμαζε και θ' αναγάλλιαζε, θωρώντας τα, στα φρένα.
- Εκεί κι ο Αργοφονιάς θαμάζοντας εστάθη ο ψυχολάτης,
κι αφού τα θάμαξε ολα γύρω του, κινάει μετά και μπαίνει
στο σπήλιο το φαρδύ. Κι αντίκρυ της η Καλυψῷ ως τον ειδε,
η αρχόντισσα θεά, τον γνώρισε σε μια στιγμή ποιος ήταν
τι οι αθάνατοι θεοὶ γνωρίζονται καλά συνάλληλα τους,
- ακόμα κι αν κανείς τους κάθετα σε μακρυσμένους τόπους.
Μέσα δε βρήκε τον αντρόκαρδο τον Οδυσσέα μονάχα'
τι εκείνος στο γιαλό καθούμενος, ως πάντα που, θρηνούσε,

- δάκρυσι καὶ στοναχῆσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων.
πόντον ἐπ' ἀτρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.
- 85 Ἑρμείαν δ' ἐρέεινε Καλυψῶ, δία θεάων,
ἐν θρόνῳ ἰδρύσασα φαιινῶ σιγαλόεντι:
«τίπτε μοι, Ἑρμεία χρυσόρραπι, εἰλήλουθας
αἰδοῖός τε φίλος τε; πάρος γε μὲν οὐ τι θαμίξεις.
αὔδα ὃ τι φρονέεις; τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωνεν,
- 90 εἰ δύναμαι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστίν.
ἀλλ' ἔπειο προτέρω, ἵνα τοι πάρ ξεινία θείω.»
ὥς ἄρα φωνήσασα θεὰ παρέθηκε τράπεζαν
ἀμβροσίης πλήσασα, κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν.
αὐτὰρ ὃ πῖνε καὶ ἦσθε διάκτορος ἀργεῖφόντης.
- 95 αὐτὰρ ἔπει δειπνῆσε καὶ ἦραρε θυμὸν ἐδωδῆ,
καὶ τότε δῆ μιν ἔπεσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«εἰρωτᾶς μ' ἐλθόντα θεὰ θεόν; αὐτὰρ ἐγὼ τοι
νημερτέως τὸν μῦθον ἐνισπήσω; κέλευα γάρ.
Ζεὺς ἐμέ γ' ἠνώγει δεῦρ' ἐλθέμεν οὐκ ἐθέλοντα:
- 100 τίς δ' ἂν ἐκὼν τοσσόνδε διαδράμοι ἀλμυρόν ὕδωρ
ἄσπετον; οὐδὲ τις ἄγχι βροτῶν πόλις, οἷ τε θεοῖσιν
ἱερά τε ῥέζουσι καὶ ἐξαίτους ἐκατόμβας.
ἀλλὰ μάλ' οὐ πως ἔστι Διὸς νόον αἰγιόχοιο
οὔτε παρεξελθεῖν ἄλλον θεὸν οὔθ' ἀλιῶσαι.
- 105 φησὶ τοι ἄνδρα παρεῖναι οἰζυρώτατον ἄλλων,
τῶν ἀνδρῶν, οἷ ἄστου πέρι Πριάμοιο μάχοντο
εἰνάετες, δεκάτῳ δὲ πόλιν πέρσαντες ἔβησαν
οἴκαδ': ἀτὰρ ἐν νόστω Ἀθηναίην ἀλίτοντο,
ἦ σφιν ἐπῶρσ' ἀνεμὸν τε κακὸν καὶ κύματα μακρά.
- 110 ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἐταῖροι,
τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἀνεμὸς τε φέρων καὶ κύμα πέλασσε.
τὸν νῦν σ' ἠνώγειν ἀποπεμπέμεν ὅτι τάχιστα:
οὐ γάρ οἱ τῆδ' αἴσα φίλων ἀπονόσφιν ὀλέσθαι,
ἀλλ' ἔτι οἱ μοῖρ' ἐστὶ φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
- 115 οἶκον ἐς ὑπόροφον καὶ ἐὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὥς φάτο, ῥίγησεν δὲ Καλυψῶ, δία θεάων,
καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«σχέτλιοι ἐστε, θεοί, ζηλήμονες ἔξοχον ἄλλων,
οἷ τε θεαῖς ἀγάσθε παρ' ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι
- 120 ἀμφαδίην, ἦν τίς τε φίλον ποιήσεται ἀκοίτην.
ὥς μὲν ὅτ' Ὀρίων' ἔλετο ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
τόφρα οἱ ἠγάασθε θεοὶ ῥεία ζῶοντες,
ἦος ἐν Ὀρτυγίη χρυσόθρονος Ἄρτεμις ἀγνή
οἷς ἀγαναοῖς βελέεσσιν ἐπιχομῆμένη κατέπεφνεν.
- 125 ὥς δ' ὀπότη' Ἰασιῶνι εὐπλόκαμος Δημήτηρ,
- με πίκρες, στεναγμούς και κλάματα σπαράζοντας τα στήθη,
την ἀκαρπητη θωρώντας θάλασσα με βουρκωμένα μάτια.
- Κι η Καλυψῶ, η θεά η πανέμνοστη, σ' ένα θρονί αστροβόλο,
πανῶριο, τον Ερμή καθίζοντας, του μίλησε ρωτώντας:
«Ερμή χρυσόραβδε, στο σπίτι μου τι σ' έχει φέρει τάχα,
σεβάσμιε κι ακριβέ; Δεν έρχεσαι συχνά εδώ πέρα αλήθεια!
Τι έχεις στου νου σου πτες, κι ολόκαρδα θα κάμω ό,τι θελήσεις,
μονάχα να περνά απ' το χέρι μου και να μπορεί να γένει.
Μον' έλα, ας μπούμε μέσα, ακλούθα μου, να σε φιλέψω που
'ρθες.»
Είπε η θεά, και δίπλα του έστησε τραπέζι, φορτωμένο
με αθάνατη θροφή, κι αθάνατο κρασί του συγκερνούσε.
Κι ο Αργοφονιάς επήρε κι έτρωγε, κι ως η καρδιά του ευφράθη
- τρώγοντας, πίνοντας, και χόρτασε, γυρίζει ο ψυχολάτης
και τέπια απόκριση της έδωκε κι αυτά της συντυχαίνει:
«Εσύ η θεά ρωτάς πως έφτασα, θεός εγώ, εδώ πέρα'
ξεκάθαρος λοιπόν ο λόγος μου, καθώς το θέλεις, θα 'ναι:
Ο Δίας απός του είναι που μ' έστειλε για να 'ρθω, αθέλητα μου'
τόσο αλμυρό νερό ποιος θα 'σκιζε ποτέ απομονάχου του,
απέραντο μηδέ και βρίσκεται θνητών καστρί κανένα
εδώ κοντά, για να μας πρόσφερναν θυσίες τρανές και δώρα.
Μα τη βουλή του Δία δε γίνεται του βροντοσκουταράτου
να την ξεφύγει άλλος αθάνατος μηδέ να τη χαλάσει.
- Κοντά σου λέει τον πιο τρισάμοιρο κρατείς απ' όλους άντρα,
όσοι πολέμησαν ολόγυρα στο κάστρο του Πριάμου
χρόνους εννιά' κι όταν πάτησαν στους δέκα πάνω, πήραν
το δρόμο πίσω, όμως γυρίζοντας στην Αθηνά αμαρτήσαν
κι αυτή κακό τους σήκωσε άνεμο και κύματα μεγάλα.
- Οι επίλοιποι αντρειανοί συντρόφοι του χάθηκαν τούτον μόνο
τα κύματα κι οι ανέμοι σπρώχνοντας τον ρίξαν στο νησί σου.
Αυτόν ζητάει μιαν ώρα αρχύτερα να τον ξεπροβοδώσεις'
τι εδώ να σβήσει δεν του γράφεται, μακριά από τους δικούς του'
είναι της μοίρας του τους φίλους του να ξαναϊδέι, γυρνώντας
στο αψηλοτάβανο παλάτι του, στη γη την πατρική του.»
Κι η Καλυψῶ, η θεά η πανέμνοστη, στου Ερμή τα λόγια τούτα
επάγωσε, και με ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Ζηλόφτονοι θεοί κι ανέσπλαχνοι, πιο πάνω εσείς απ' όλους!
Με άντρα θνητό δε σας καλόρχεται θεά ποτέ να σμίξει,
- αν κάποιου θέλησε συγκόμισσα στα φανερά να γένει.
Για την Αυγή τη ροδοδάκτυλη, που τον Ωρίωνα πήρε,
ζήλια τρανή οι θεοί οι τρισεύτυχοι δε νιώθατε, ως την ώρα
που πήγε η αγνή χρυσόθρονη Άρτεμη στις Ορτυγίας τα μέρη
και τότε σκότωσε με απόνετες χτυπώντας τον σαγιτες;
- Κι η Δήμητρα όμοια η καλοπλέξουδη νικήθηκε απ' τον πόθο

- ᾧ θυμῷ εἶξασα, μίγη φιλότηι καὶ εὐνή
νεῖῳ ἐνὶ τριπόλῳ: οὐδὲ δὴν ἦεν ἄπυστος
Ζεὺς, ὃς μιν κατέπεφνε βαλὼν ἀργῆτι κεραυνῷ.
ὥς δ' αὖ νῦν μοι ἄγασθε, θεοί, βροτὸν ἄνδρα
παρεῖναι.
- 130 τὸν μὲν ἐγὼν ἐσάωσα περὶ τρόπιος βεβαῶτα
οἶον, ἐπεὶ οἱ νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ
Ζεὺς ἔλασας ἐκέασσε μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἐταῖροι,
τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κύμα πέλασσε.
- 135 τὸν μὲν ἐγὼ φίλεόν τε καὶ ἔτρεφον, ἥδ' ἐφασκον
θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἥματα πάντα.
ἀλλ' ἐπεὶ οὐ πῶς ἔστι Διὸς νόον αἰγιόχοιο
οὔτε παρεξελθεῖν ἄλλον θεὸν οὔθ' ἀλιῶσαι,
ἐρρέτω, εἴ μιν κείνος ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει,
- 140 πόντον ἐπ' ἀτρύγετον: πέμψω δὲ μιν οὐ πῆ ἐγὼ γε:
οὐ γάρ μοι πάρα νῆες ἐπήρητμοι καὶ ἐταῖροι,
οἳ κέν μιν πέμπουσιν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
αὐτὰρ οἱ πρόφρων ὑποθήσομαι, οὐδ' ἐπικεύσω,
ὥς κε μάλ' ἀσκηθῆς ἦν πατρίδα γαίαν ἴκηται.»
- 145 τὴν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης:
«οὐτῷ νῦν ἀπόπεμπε, Διὸς δ' ἐποπίζεο μῆνιν,
μὴ πῶς τοι μετόπισθε κοτεσσάμενος χαλεπήνη.»
ὥς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κρατύς ἀργεῖφόντης:
ἦ δ' ἐπ' Ὀδυσσηῖα μεγαλήτορα πότνια νύμφη
- 150 ἦι', ἐπεὶ δὴ Ζηνὸς ἐπέκλυεν ἀγγελιάων.
τὸν δ' ἄρ' ἐπ' ἀκτῆς εὐρε καθήμενον: οὐδὲ ποτ' ὄσσε
δακρυόφιν τέρσοντο, κατεῖβετο δὲ γλυκὺς αἰὼν
νόστον ὀδυρομένῳ, ἐπεὶ οὐκέτι ἦνδανε νύμφη.
ἀλλ' ἦ τοι νύκτας μὲν ἰαύεσκεν καὶ ἀνάγκη
- 155 ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι παρ' οὐκ ἐθέλων ἐθελούσῃ:
ἥματα δ' ἄμ πέτρῃσι καὶ ἠϊόνεσσι καθίζων
δάκρυσι καὶ στοναχῆσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων
πόντον ἐπ' ἀτρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.
ἀγχοῦ δ' ἴσταμένη προσεφώνεε διὰ θεάων:
- 160 «κάμμορε, μὴ μοι ἔτ' ἐνθάδ' ὀδύρεο, μηδὲ τοι αἰὼν
φθινέτω: ἦδη γάρ σε μάλα πρόφρασσ' ἀποπέμψω.
ἀλλ' ἄγε δούρατα μακρὰ ταμῶν ἀρμόζεο χαλκῷ
εὐρεῖαν σχεδίην: ἀτὰρ ἴκρια πῆξαι ἐπ' αὐτῆς
ὑποῦ, ὥς σε φέρῃσιν ἐπ' ἠεροειδέα πόντον.
- 165 αὐτὰρ ἐγὼ σίτον καὶ ὕδωρ καὶ οἶνον ἐρυθρὸν
ἐνθήσω μενοεικέ', ἃ κέν τοι λιμὸν ἐρύκοι,
εἵματά τ' ἀμφίσω: πέμψω δὲ τοι οὖρον ὄπισθεν,
ὥς κε μάλ' ἀσκηθῆς σὴν πατρίδα γαίαν ἴκηαι,
αἷ κε θεοὶ γ' ἐθέλωσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
- καὶ σε χωράφι τριπλογύριστο με τὸν ἰάσιο εχάρη
γλυκὸ φίλῃ κι ἀγκάλη' γρήγορα το μήνυμα τους ὅμως
ἦρθε στο Δία, που με αστροπέλεκο τον σκότωσε φλογάτο
Κι ἐμένα τώρα με ζηλεύετε που 'χω θνητὸ κοντά μου'
- Ὅμως αὐτὸν ἐγὼ τὸν γλίτωσα, σαν ἐφτάσε καβάλα
σε μια καρένα, μόνος· τ' ἄρμενο του το 'χε ο Δίας τσακίσει
μες στο κρασάτο πέλαο, ρίχνοντας φλογάτο αστροπελέκι'
οι ἐπίλοιποι ἀντρεϊανοὶ συντρόφοι του χαθῆκαν, μόνο ἐτούτον
τα κύματα κι οἱ ἀνέμοι σπρώχνοντας τὸν ρίξαν ἐδῶ πέρα.
- Κι ἐγὼ τὸν γνοιαζόμενον, τὸν ἐθρεψα, καὶ το 'χα στο μυαλό μου,
ἀν μείνει, νὰ τὸν κάνω ἀθάνατο κι ἀγέραστο γιὰ πάντα.
Μα τὴ βουλή του Δία δε γίνεται τοῦ βροντοσκουταράτου
νὰ τὴν ξεφύγει ἄλλος ἀθάνατος μὴδὲ νὰ τὴ χαλάσει.
Ἄς πάει λοιπὸν, ἀφοῦ τὸ θέλησεν ὁ Δίας καὶ τὸ προστάξει,
- νὰ παραδέρνει στ' ἀγρία πέλαγα· μα συνοδεῖα δε δίνω'
δὲν ἔχω ἐγὼ μαθὲς πολὺκουπα καράβια καὶ συντρόφους,
στὴ ράχη τὴν πλατιά τῆς θάλασσας μαζί τους νὰ τὸν πάρουν.
Μα θὰ τοῦ δώσω τὴν ορμηγία μου καὶ δε θὰ τοῦ τὴν κρύψω,
γιὰ νὰ γυρίσει πίσω ἀνέβλαβος στὴ γῆ τὴν πατρικὴ του.»
- Κι ὁ Ἀργοφονιάς τῆς ἀποκρίθηκεν ὁ ψυχολάτης τότε:
«Νὰ φύγει, ὡς εἶπες, ἀς τὸν λεύτερο, κι ἀπ' τὴν οργὴ φυλάξου
τοῦ Δία, νὰ μὴν ξεσπάσει πάνω σου μια μέρα ἡ μάνητα του.»
Τὰ λόγια αὐτὰ σαν εἶπε, ὁ δυνατὸς Ἀργοφονιάς μισεῖει'
κι ἡ σεβαστὴ ξωθιά, ὑπακούγοντας στα που 'χε ὁ Δίας προστάξει,
- πῆρε τὸ δρόμο τὸν ἀντράκαρδο τὸν Ὀδυσσεῖα νὰ σμίξει.
Τὸν βρῆκε στο γιαλὸ νὰ κάθεται' καὶ μῆτε που στεγνῶναν
ποτέ τὰ μάτια τοῦ ἀπ' τὰ κλάματα, μὸν' τὴ γλυκιά ζωὴ τοῦ
τοῦ γυρισμοῦ ὁ καμὸς τὴν ἔλιωνε' καμιά χαρὰ πια τώρα
δὲν τοῦ 'δινε ἡ ξωθιά, καὶ πλάγιαζε τὶς νύχτες μες στα σπήλια
- κοντὰ τῆς ἀπ' ἀνάγκη — θέλοντας ἐκεῖνη, μα ἀθελα τοῦ.
Κι ὅλες τὶς μέρες στο ἀκροθάλασσο καθόταν καὶ στα βράχια,
μὲ πίκρες, στεναγμούς καὶ κλάματα σπαράζοντας τὰ στήθη,
τὴν ἀκαρπῆ θωρώντας θάλασσα με βουρκωμένα μάτια.
Κοντὰ τοῦ τότε ἐστάθη ἡ ἀρχόντισσα θεὰ καὶ τοῦ μιλοῦσε:
- «Δε θέλω νὰ μου κλαῖς, βαριόμοιρε, δε θέλω τὴ ζωὴ σου
νὰ καταλυεῖς, τι πια ολοπρόθυμα θὰ σου σταθῶ νὰ φύγεις.
Μὸν' πάρε καὶ μακριὰ πελέκησε μαδέρια, καὶ μεγάλῃ
φτιάσε πλωτῆ, κι ἀπάνω κάρφωσε σανίδες μια ἀκρὴ ὡς ἄλλη,
ψηλά, στο πέλαο τ' ἀχνογάλαζο γιὰ νὰ σε ταξιδέψουν.
- Κι ἐγὼ ψωμί, νερὸ καὶ κόκκινο κρασί θὰ βάλω μέσα,
νὰ 'χρῆς νὰ τρῶς, νὰ μὴ σου λείψουνε καὶ σε δαμάσει ἡ πείνα'
καὶ ρούχα θὰ σε ντύσω, κι ἀνεμο θὰ στείλω πίσω πρῆμο,
νὰ φτάσεις ἀβλαβὸς ολότελα στὴ γῆ τὴν πατρικὴ σου —
ἀν οἱ θεοὶ τὸ θέλουν, τ' ἄσωστα που κυβερνοῦν οὐράνια

- 170 οἷ μευ φέρτεροί εἰσι νοῆσαι τε κρήναι τε.»
ὥς φάτο, ῥίγησεν δὲ πολὺτλας διὸς Ὀδυσσεύς,
καὶ μιν φωνήσας ἔπειτα περὸνεντα προσηύδα:
«ἄλλο τι δὴ σὺ, θεά, τόδε μῆδεαι, οὐδέ τι πομπήν,
ἢ με κέλειαι σχεδὴν περάν μεγάλα ἰτῆμα θαλάσσης,
- 175 δεινὸν τ' ἀργαλέον τε: τὸ δ' οὐδ' ἐπὶ νῆες εἶσαι
ὠκύποροι περὸωσιν, ἀγαλλόμεναι Διὸς οὐρῶ.
οὐδ' ἂν ἐγὼν ἀέκητι σέθεν σχεδὴς ἐπιβαιήν,
εἰ μὴ μοι τλαίης γε, θεά, μέγαν ὄρκον ὁμόσσαι
μή τί μοι αὐτῶ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.»
- 180 ὥς φάτο, μείδησεν δὲ Καλυψὼ δῖα θεάων,
χερὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔππος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
«ἦ δὴ ἀλιτρός γ' ἐσσι καὶ οὐκ ἀποφώλια εἰδῶς,
οἷον δὴ τὸν μῦθον ἐπεφράσθης ἀγορεύσαι.
ἴστω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθε
- 185 καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
ὄρκος δεινότητός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι,
μή τί τοι αὐτῶ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.
ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω καὶ φράσσομαι, ἄσσ' ἂν ἐμοὶ περ
αὐτῆ μηδοίμην, ὅτε με χρεῖω τόσον ἴκοι:
- 190 καὶ γὰρ ἐμοὶ νόος ἐστὶν ἐναΐσιμος, οὐδέ μοι αὐτῆ
θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι σιδήρεος, ἀλλ' ἐλεήμων.»
ὥς ἄρα φωνήσασ' ἠγήσατο δῖα θεάων
καρπαλίμως: ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχνια βαίει θεοῖο.
ἴξον δὲ σπείους γλαφυρὸν θεὸς ἠδὲ καὶ ἀνήρ,
- 195 καὶ ῥ' ὁ μὲν ἔνθα καθέζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη
Ἑρμείας, νύμφη δ' ἐτίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν,
ἔσθην καὶ πίνειν, οἷα βροτοὶ ἄνδρες ἔδουσιν:
αὐτῆ δ' ἀντίον ἴξεν Ὀδυσσῆος θεῖοιο,
τῆ δὲ παρ' ἀμβροσίην δμῶσαι καὶ νέκταρ ἔθηκαν.
- 200 οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἔπει τάρπησαν ἐδητύος ἠδὲ ποτήτος,
τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε Καλυψὼ, δῖα θεάων:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,
οὕτω δὴ οἰκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαίαν
- 205 αὐτίκα νῦν ἐθέλεις ἵεναι; σὺ δὲ χαῖρε καὶ ἔμπης.
εἴ γε μὲν εἰδείης σῆσι φρεσὶν ὅσσα τοι αἶσα
κῆδε' ἀναπλήσαι, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἰκέσθαι,
ἐνθάδε κ' αὐθι μένων σὺν ἐμοὶ τόδε δῶμα φυλάσσοις
ἀθάνατός τ' εἴης, ἰμειρόμενός περ ἰδέσθαι
- 210 σὴν ἄλοχον, τῆς τ' αἰὲν ἐέλδεται ἤματα πάντα.
οὐ μὲν θην κείνης γε χερεῖων εὐχόμεαι εἶναι,
οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, ἔπει οὐ πῶς οὐδὲ ἔοικεν
θνητὰς ἀθανάτησι δέμας καὶ εἶδος ἐρίζειν.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
- κι εἶναι ἀπὸ μένα δυνατώτεροι στη γνώση και στην πράξη.»
Αὐτὰ σαν εἶπε, ο θεῖος πολύπαθος ἐπάγωσε Οδυσσεάς,
και κράζοντας την ανεμάρπαστα της συντυχαίνει λόγια:
«Θεά, κάτι άλλο κλώθεις σίγουρα! Το γυρισμό μου; αχ, ὄχι! —
που να διαβῶ το μέγα πέλαιο σε μια πλωτή με σπρώχνεις,
το φριχτό, τ' ἄγριο, που ουδ' ἰσόβαρα καράβια το διαβαίνουν,
γοργοπετάμενα, κι ας χαίρουνται του Δία το πρῖμο αγέρι.
Δε βάζω σε πλωτή το πόδι μου, χωρίς και συ να θέλεις!
Εξόν, θεά, κι αν το αποφάσιζες τρανό ν' αμώσεις ὄρκο,
πῶς δε θα βάλεις ἄλλο τίποτε κακό στο νου για μένα.»
- Εἶπε ο Οδυσσεάς, κι εκείνη, η αρχόντισσα θεά, με χαμογέλιο
το χέρι απλώνοντας τον χᾶιδεψε κι αὐτὰ τα λόγια του ἔπε:
«Στην πονηριά δε βρίσκεται ἄλλος σου, κι ἀνέμυαλος δεν εἶσαι!
Κοίτα τι λόγια ἀνανογήθηκες να ξεστομίσεις τῶρα!
Βάζω τη Γη, τα Ουράνια τ' ἄσωστα, και τα νερά της Στύγας
μαρτύρους βάζω τα κρεμάμενα, που ο πιο μεγάλος ὄρκος
κι ο πιο φριχτός μες στους τρισεύτουχος θεοῦς λογιέται πάντα,
πῶς ἄλλο τίποτα δεν ἔβαλα στο νου κακό για σένα.
Καλολογιάζω και στοχάζομαι μαθές αὐτό μονάχα,
που και για μένα θ' αποφάσιζα, σε τόση ἀνάγκη αν ἴμουν
δε θέλω εγὼ ποτέ μου το ἀδικο, και νιώθει ψυχοπόνια
μέσα η καρδιά μου, τι ἀπὸ σίδερο δεν εἶναι καμωμένη.»
Αὐτὰ εἶπεν η θεά η πανέμνοστη, και μπήκε ομπρός στο δρόμο
γοργά, κι αὐτός ξεπίσω ακλούθηξε των θεῖων ποδιῶν τ' ἀχνάρια.
Ἔτσι η θεά σε λίγο ἐγύρισε με το θνητό στο σπήλιο'
- εκείνος κάθισε στο κάθισμα, που ἔχεν ο Ερμῆς πρὶν λίγο
αφήσει' κι η ξεωθιά του ἀπίθωσε μπροστά τραπέζι πλοῦσιο,
με ὅ,τι ἔχουν οι θνητοὶ και θρέφονται, να φάει, να πιει μετὰ της·
κι ἀτῆ της ἀπαντίκρου κάθισε στο θεῖκό Οδυσσεά,
κι ἀθάνατη θροφή κι ἀθάνατο κρασί μπροστά της βάλαν
οι δούλες' τότε εκείνοι στα ἑτοῖμα φαγιά τα χέρια απλώσαν
και σύντας τρώγοντας και πίνοντας ευφράθησαν οι δυο τους,
κινούσε η Καλυψὼ, η πανέμνοστη θεά, το λόγο πρώτη:
«Γιε του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολὺτεχνε Οδυσσεά,
ἔτσι λοιπὸν ξανά στο σπῆτι σου, στη γη την πατρική σου
τῶρα γοργά να πας πεθύμησες; Ἀς εἶναι, γεια χαρά σου!
Μονάχα αν κάτεχες στα φρένα σου τα βάσανα που η μοῖρα
να σύρεις γράφει, πρὶν τα χῶματα τα πατρικά πατήσεις,
ἐδῶ θ' ἀπόμηνες, κοιτάζοντας το σπήλιο αὐτό μαζί μου,
και θα ἔσους ἀπὸ πάνω ἀθάνατος, κι ας ἔχεις τόσο πόθο
να ἴδεις το ταῖρι σου, που ἀτέλειωτα σε τυραννά ο καημός του.
Θαρρῶ ἀπὸ κείνη εγὼ χειρότερη στην ἐλικιά δεν εἶμαι
κι ουδὲ στο ἀνάριμμα' κι ἀταίριαστο να παραβγαίνουν θα ἔταν
ἔτσι κι ἀλλιῶς θνητές με ἀθάνατες στην ἐλικιά, στην ὄψη.»
Γυρνώντας τότε ο πολυκάτεχος της μίλησε Οδυσσεάς:

- 215 «πότνα θεά, μή μοι τόδε χῶεο: οἶδα καὶ αὐτὸς
πάντα μάλ', οὐνεκα σεῖο περίφρων Πηνελόπεια
εἶδος ἀκιδνοτέρη μέγεθός τ' εἰσάντα ἰδέσθαι:
ἢ μὲν γὰρ βροτὸς ἐστί, σὺ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρωσ.
ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω καὶ ἐέλδομαι ἤματα πάντα
- 220 οἴκαδ' ἔλθέμεναι καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι.
εἰ δ' αὖ τις ράϊησι θεῶν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
τλήσομαι ἐν στήθεσσιν ἔχων ταλαπενθέα θυμόν:
ἤδη γὰρ μάλα πολλὰ πάθον καὶ πολλὰ μόγησα
κύμασι καὶ πολέμῳ: μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω.»
- 225 ὡς ἔφατ', ἠέλιος δ' ἄρ' ἔδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν:
ἐλθόντες δ' ἄρα τῷ γε μυχῷ σπειροῦς γλαφυροῖο
τερπέσθην φιλόητι, παρ' ἀλλήλοισι μένοντες.
ἠῆμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
αὐτίχ' ὁ μὲν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε ἔννυτ' Ὀδυσσεύς,
- 230 αὐτὴ δ' ἀργύφειον φᾶρος μέγα ἔννυτο νύμφη,
λεπτόν καὶ χαρίεν, περὶ δὲ ζώνην βάλει' ἰξυῖ
καλὴν χρυσεῖην, κεφαλῇ δ' ἐφύπερθε καλύπτρην.
καὶ τότε Ὀδυσσῆι μεγαλήτορι μῆδετο πομπήν:
δῶκέν οἱ πέλεκυν μέγαν, ἄρμενον ἐν παλάμησι,
- 235 χάλκεον, ἀμφοτέρωθεν ἀκαχμένον: αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
στειλιῶν περικαλλῆς ἐλάϊνον, εὖ ἔναρῆρός:
δῶκε δ' ἔπειτα σκέπαρνον ἐύζοον: ἦρχε δ' ὄδοιο
νήσου ἐπ' ἐσχατῆς, ὄθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
κλήθρη τ' αἰγιερός τ', ἐλάτη τ' ἦν οὐρανομήκης,
- 240 αὐὰ πάλαι, περὶ κηλα, τὰ οἱ πλώοιεν ἐλαφρῶς.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ δεῖξ', ὄθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
ἢ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα Καλυψῷ, δῖα θεάων,
αὐτὰρ ὁ τάμνετο δοῦρα: θοῶς δὲ οἱ ἦνυτο ἔργον.
εἴκοσι δ' ἔκβαλε πάντα, πελέκκησεν δ' ἄρα χαλκῷ,
- 245 ξέσσε δ' ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν.
τόφρα δ' ἔνεικε τέρετρα Καλυψῷ, δῖα θεάων:
τέτρηγεν δ' ἄρα πάντα καὶ ἦρμοσεν ἀλλήλοισιν,
γόμεφοισιν δ' ἄρα τήν γε καὶ ἀρμονίησιν ἄρασσεν.
ὅσσον τίς τ' ἔδαφος νηὸς τορνώσεται ἀνήρ
- 250 φορτίδος εὐρείης, εὖ εἰδῶς τεκτοσυνάων,
τόσσον ἔπ' εὐρείαν σχεδίην ποιήσατ' Ὀδυσσεύς.
ἴκρια δὲ στήσας, ἀραρῶν θαμέσι σταμίνεσσι,
ποιεῖ: ἀτὰρ μακρῆσιν ἐπήγκενίδεσσι τελεύτα.
ἐν δ' ἰστόν ποιεῖ καὶ ἐπὶ κριον ἄρμενον αὐτῷ:
- 255 πρὸς δ' ἄρα πηδάλιον ποιήσατο, ὄφρ' ἰθύνοι.
φράξε δὲ μιν ῥίπεσσι διαμπερὲς οἰσίνησι
κύματος εἶλαρ ἔμεν: πολλήν δ' ἐπεχεύατο ὕλην.
τόφρα δὲ φάρε' ἔνεικε Καλυψῷ, δῖα θεάων,
- «Θεὰ σεβάσμια, μὴ μου οργίζεσαι' κι ἐγὼ καλά το ξέρω'
ἀλήθεια, ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη δε δύνεται ποτέ της
στην ομορφιά και στο παράστημα να παραβγει μαζί σου'
τι εἶναι θνητή, μα ἐσύ κι ἀθάνατη κι ἀγέραστη λογιάσαι.
Μα κι ἔτσι θέλω κι ακατάπαυτα με δέρνει ο πόθος, πίσω
να στρέψω, την ημέρα κάποτε να ἰδῶ του γυρισμού μου.
Κι αν τύχει πάλε και με τσάκιζε θεός στο πέλαο μέσα,
βασταγερή καρδιά στα στήθια μου κρατῶ και θα βαστάξω.
Πολλά ἔχω πάθει ως τώρα βάσανα κι ἔχω πολύ μοχτήσει
και σε πολέμους και σε θάλασσεσ· ας πάει κι αυτό με τ' άλλα!»
- Εἶπε, κι ωστόσο ο γῆλιος ἐγειρε και πήραν τα σκοτάδια'
κι αυτοὶ στου σπήλιου αποτραβήχτηκαν τα βάθη, να χαροῦνε
φιλί κι ἀγκάλη, και τη νύχτα τους μαζί να την περάσουν.
Κι ἡ Αὐγή σα φάνη ἡ πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
πήρε ο Ὀδυσσεάς γοργά και φόρεσε χλαμύδα και χιτῶνα'
μαντί μακρὴ ἡ ζωθιά, χιονόθωρο, φορούσε ἀπὸ την ἄλλη,
ψιλὸ, χαριτωμένο, κι ἔβαλε στη μέση της ζωνάρι,
ὠριο, χρυσό, και στο κεφάλι της ἀπάνω μια μαντίλα·
και τότε του Ὀδυσσεά του ἀντρόκαρδου συντάζει ταξίδι:
Τρανὸ πελέκι πρώτα του ἔδωκε, που του ἔρχονταν στη φούχτα,
ἀκονισμένο, να ἔναι δικοπο, χαλκὸ και στεριωμένο
σ' ἐλήσιου στειλιαριῶ πανέμορφου καλά την ἀκρη ἀπάνω.
Σκεπάρνι τορνεμένο του ἔδωκε μετὰ, κι εὐτύς κινουσε
μπροστά για του νησιου τ' ἀκρόμερα' ψηλά ἐκεῖ πέρα δέντρα'
φύτρωναν, σκληθρες, λεύκες κι ἐλατοι, που ἀνέβαιναν στα
ουράνια,
ἀπὸ καιρούς στεγνά, κατάξερα, να πλέγουν ἀπαλάφρου.
Κι εὐτύς ως του ἔδειξε που φύτρωναν τα θεριεμένα δέντρα,
ἡ Καλυψῷ, ἡ θεά ἡ πανέμνοστη, στο σπήλιο της γυρνούσε.
Κι αὐτὸς τα δέντρα ἐπήρε κι ἐκοβε' σε λίγο εἶχε τελέψει.
Σαν ἐρίξε εἴκοσι, πελέκκησε με το χαλκὸ τους κλώνους,
και τα ἔξυσε με το σκεπάρνι του, με στάφνη ἰσιώνοντας τα.
Ὡστόσο ἡ Καλυψῷ ἡ πανέμνοστη του πήγε τα τρυπάνια'
και σύντας σε ὅλα τρύπες ἀνοίξε και τα σοφίλιασε ὅλα,
με ξυλοκάρφια και δεντρόφλουδες σφιχτὰ σφιχτὰ τα δένει.
Ὡσο φαρδῷ ἕνα γύρο χάραξε για φορτηγὸ καράβι
τον πᾶτο μαραγκός, την τέχνη του που περισσὰ κατέχει,
τόσο φαρδιά να κάνει θέλησε κι ἐκεῖνος την πλωτή του.
Στήνει παγίδια, με στραβόξυλα πολλὰ στεριώνοντας τα,
και με μακριές σανίδες πᾶτωσε στο τέλος την κουβέρτα.
Και το κατάρτι μέσα ἐστήριξε με ταιριασμένη ἀντένα,
και το τιμόνι του μαστόρεψε, να κυβερνάει το σκάφος,
και με κλωνάρια ἐτιάς περίφραξε τρογύρα την πλωτή του,
να τον φυλάν ἀπὸ τα κύματα, και σώριασε και φύλλα.
Κι ἡ Καλυψῷ, ἡ θεά ἡ πανέμνοστη, λινὸ του κουβαλοῦσε

- ίστία ποιήσασθαι: ὁ δ' εὖ τεχνήσατο καὶ τὰ.
- 260 ἐν δ' ὑπέρας τε κάλους τε πόδας τ' ἐνέδησεν ἐν αὐτῇ,
μοχλοῖσιν δ' ἄρα τήν γε κατεΐρυσεν εἰς ἄλα διαν.
ὠτέτρατον ἦμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα:
τῷ δ' ἄρα πέμπτῳ πέμπ' ἀπὸ νήσου διὰ Καλυψῶ,
εἵματά τ' ἀμφιέσασα θυώδεα καὶ λούσασα.
- 265 ἐν δέ οἱ ἄσκὸν ἔθηκε θεὰ μέλανος οἴνοιο
τὸν ἕτερον, ἕτερον δ' ὕδατος μέγαν, ἐν δὲ καὶ ἦα
κωρύκῃ: ἐν δέ οἱ ὄσα τίθει μενοεικέα πολλὰ:
οὖρον δὲ πρόεηκεν ἀπήμονά τε λιαρὸν τε.
γῆθόσυνος δ' οὖρῳ πέτασ' ἴστια διὸς Ὀδυσσεύς.
- 270 αὐτὰρ ὁ πηδαλίῳ ἰθύνετο τεχνηέντως
ἦμενος, οὐδέ οἱ ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτεν
Πληιάδας τ' ἔσορῶντι καὶ ὄψε δύοντα Βοώτην
Ἄρκτον θ', ἦν καὶ ἄμαξαν ἐπὶ κλήσιν καλέουσιν,
ἦ τ' αὐτοῦ στρέφεται καὶ τ' Ὀρίωνα δοκεύει,
- 275 οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο:
τήν γάρ δῃ μιν ἄνωγε Καλυψῶ, διὰ θεάων,
ποντοπορευέμεναι ἐπ' ἀριστερὰ χειρὸς ἔχοντα.
ἔπτά δὲ καὶ δέκα μὲν πλέεν ἦματα ποντοπορευῶν,
ὀκτωκαὶδεκάτῃ δ' ἐφάνη ὄρεα σκίοεντα
- 280 γαίης Φαιήκων, ὄθι τ' ἄγχιστον πέλεν αὐτῷ:
εἶσατο δ' ὡς ὅτε ῥινὸν ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ.
τὸν δ' ἔξ Αἰθιοπῶν ἀνίων κρείων ἔνοσίχθων
τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν: εἶσατο γάρ οἱ
πόντον ἐπιπλῶν. ὁ δ' ἐχώσατο κηρόθι μᾶλλον,
- 285 κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὄν μυθήσατο θυμόν:
«ὦ πόποι, ἦ μάλα δῆ μετεβούλευσαν θεοὶ ἄλλως
ἀμφ' Ὀδυσῆι ἔμεϊο μετ' Αἰθίοπεςσιν ἐόντος,
καὶ δῆ Φαιήκων γαίης σχεδόν, ἐνθα οἱ αἶσα
ἐκφυγέειν μέγα πείραρ οἰζύρος, ἦ μιν ἰκάνει.
- 290 ἄλλ' ἔτι μὲν μίν φημι ἄδην ἔλααν κακότητος.»
ὡς εἶπών συναγεν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον
χερσὶ τρίαιναν ἑλών: πάσας δ' ὀρόθυνεν ἀέλλας
παντοίων ἀνέμων, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον: ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
- 295 σὺν δ' Εὐρὸς τε Νότος τ' ἔπεσον Ζέφυρός τε δυσαῖς
καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κύμα κυλίνδων.
καὶ τότε Ὀδυσσεύς λυτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὄν μεγαλήτορα θυμόν:
«ὦ μοι ἐγὼ δειλός, τί νύ μοι μήκιστα γένηται;
- 300 δεῖδω μὴ δῆ πάντα θεὰ νημερτέα εἶπεν,
- για τα πανιά' κι αὐτὸς περὶ τεχνά μαστόρεψε και τούτα'
- ζάρτια και απλές και σκότες ἔδεσε τελειώντας, και τότε '
με τα φαλάγγια στ' ἅγια κύματα την ἔσπρωξε να πέσει.
Εἶχαν περάσει μέρες τέσσερις, σα βρέθη τελειωμένος·
στις πέντε η Καλυψῶ τον ἀφῆνε πια απ' το νησί να φύγει,
με ρούχα ευωδιαστά απ' το χέρι της ντυμένο και λουσμένο.
- Δυο ασκία πιο πρώτα του κουβάλησε· μαύρο κρασί εἶχε το 'να,
το ἄλλο νερό — το μεγαλύτερο — και ἀκόμα το δισάκι με τις
θροφές,
και μέσα νόστιμα προσφάγια του 'χε βάλει' τέλος αγέρα πρίμο,
απειραγο, γλυκόπνογο του στέλνει. Τότε ο Οδυσσεύς ο θεῖος,
χαρούμενος ἀπὸ τον πρίμο αγέρα,
- σηκώνει τα πανιά, και κάθισε, με τέχνη το τιμόνι
να κυβερνά, και οὐδὲ που βάραινε τα βλέφαρα του ο γύπνος,
την Πουλία, το Βουκόλο ως κοίταζε, που αργεὶ να βασιλέψει,
και το Χορὸ τον εφταπάρθενο, που τότε λεν και Αμάξι,
και αὐτοῦ γυρνάει παραμονεύοντας το Αλετροπόδι πάντα,
- και μόνο αὐτὸς λουτρό δε χαίρεται στον Ὠκεανὸ ποτέ του·
τι η Καλυψῶ, η θεὰ η πανέμνοστη, του το 'χε πει,
το Αμάξι να το 'χει, ως αρμενίζει, ἀδιάκοπα στο χέρι το ζερβὶ του.
Διάβηκαν δεκαεφτά μερόνυχτα που αρμενίζει ο Οδυσσεύς·
στις δεκοχτὶ τα βαθιογίσκιωτα βουνὰ πρόβαλαν τέλος,
- απ' τη μεριά που ἐκεῖνος βρίσκονταν, της χώρας των Φαιάκων,
και του φάνταζαν στο αχνογάλαζο πέλαο σα σκουτάρι.
Ὡστόσο απ' τους Αἰθιοπες διάγερνε ο μέγας Κοσμοσεῖστης,
και ξάφνου απ' τα βουνὰ των Σόλυμων μακριὰ τον εἶδε ομπρός
του
που αρμενίζει, και ευτὺς εφούντωσε πιο ἀκόμα η μάνητα του,
- και το κεφάλι σειώνοντας μίλησε μες στην καρδιά του και εἶπε:
«Ὠχρὸ μου, δες, ἀλλαξογνώμησαν οὐκ ἀθάνατοι οὐκ ἄλλοι και εἶπαν,
την ὥρα στους Αἰθιοπες που 'λεῖπα, να στρέψει πια ο Οδυσσεύς!»
Στη γῆ των Φαιάκων κίολας ζύγωσε' της συφορὰς το δίχτυ τον
δαμάζει ἐκεῖ του γράφεται για πάντα να ξεφύγει.
- Μα ἐγὼ πιο πρώτα και ἄλλα βάσανα να τον χορτάσω θέλω!»
Σαν εἶπε αὐτὰ, μαζώνει σύγνεφα, το πέλαο συνταράζει
κρατώντας το τρικράνι και ἀσκωσε τρανὸ μπουρίνι, και ὅλους
ολούθε ἀμόλησε τους ἀνέμους, και σκέπασε με νέφη
στεριές μαζί και πέλαα, και ἀπλωσε θολὴ απ' τα οὐράνια νύχτα.
- Μαζὶ νοτιάς, λεβάντες χίμιζαν και ἀνήμερος πονέντης,
μαζὶ βοριάς αἰθερογέννητος, τρανὸ κυλώντας κύμα'
και τότε του Οδυσσεύς τα γόνατα λύθηκαν και η καρδιά του,
και με βαρὺ καημὸ στην πέρφανη γυρνάει και λείει ψυχὴ του:
«Αλί σε μένα τον τρισάμοιρο, τι θ' ἀπογίνω τώρα;
- Τρέμω, η θεὰ τα που προφήτεψε μη βγουν σωστά ως την ἀκρη,

- ἢ μ' ἔφατ' ἐν πόντῳ, πρὶν πατρίδα γαίαν ἰκέσθαι,
 ἄλγε' ἀναπλήσειν: τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
 οἴοισιν νεφέεσσι περιπέφει οὐρανὸν εὐρύν
 Ζεὺς, ἐτάραξε δὲ πόντον, ἐπισπέρχουσι δ' ἄελλαι
- 305 παντοίων ἀνέμων. νῦν μοι σώς αἰπὺς ὄλεθρος.
 τρὶς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις, οἳ τότε ὄλοντο
 Τροίην ἐν εὐρείῃ χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέροντες.
 ὡς δὴ ἐγὼ γ' ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν
 ἤματι τῷ ὅτε μοι πλείστοι χαλκήρεα δοῦρα
- 310 Τρῶες ἐπέρριψαν περὶ Πηλεΐωνι θανάοντι.
 τῷ κ' ἔλαχον κτερέων, καὶ μευ κλέος ἦγον Ἀχαιοί:
 νῦν δὲ Λευγαλέω θανάτῳ εἴμαρτο ἀλῶναι.»
 ὡς ἄρα μιν εἰπόντ' ἔλασεν μέγα κύμα κατ' ἄκρης
 δεινὸν ἐπεσσύμενον, περὶ δὲ σχεδίην ἐλέλιξε.
- 315 τῆλε δ' ἀπὸ σχεδῆς αὐτὸς πέσε, πηδάλιον δὲ
 ἐκ χειρῶν προέηκε: μέσον δὲ οἱ ἴστων ἔαξεν
 δεινὴ μισγομένων ἀνέμων ἔλθοῦσα θύελλα,
 τηλοῦ δὲ σπεῖρον καὶ ἐπικριον ἔμπεσε πόντῳ.
 τὸν δ' ἄρ' ὑπόβρυχα θῆκε πολὺν χρόνον, οὐδ'
 ἐδυνάσθη
- 320 αἶψα μάλ' ἀνσχεθέειν μεγάλου ὑπὸ κύματος ὀρμῆς:
 εἶματα γάρ ῥ' ἔβάρυνε, τὰ οἱ πόρε διὰ Καλυψῶ.
 ὀψὲ δὲ δὴ ῥ' ἀνέδου, στόματος δ' ἐξέπτυσεν ἄλμην
 πικρῆν, ἣ οἱ πολλὴ ἀπὸ κρατὸς κελάρυζεν.
 ἀλλ' οὐδ' ὡς σχεδῆς ἐπελήθητο, τειρόμενός περ,
- 325 ἀλλὰ μεθορμηθεὶς ἐνὶ κύμασιν ἐλλάβητ' αὐτῆς,
 ἐν μέσση δὲ καθίζε τέλος θανάτου ἀλεεινῶν.
 τὴν δ' ἐφόρει μέγα κύμα κατὰ ῥόον ἔνθα καὶ ἔνθα.
 ὡς δ' ὄτ' ὀπωρινὸς Βορρῆς φορέησιν ἀκάνθας
 ἄμ πεδίον, πυκναιὰ δὲ πρὸς ἀλλήλησιν ἔχονται,
- 330 ὡς τὴν ἄμ πέλαγος ἄνεμοι φέρον ἔνθα καὶ ἔνθα:
 ἄλλοτε μὲν τε Νότος Βορρῆ προβάλεσκε φέρεσθαι,
 ἄλλοτε δ' αὐτ' Εὐρὸς Ζεφύρω εἴζασκε διώκειν.
 τὸν δὲ ἴδεν Κάδμου θυγάτηρ, καλλίσφυρος Ἰνώ,
 Λευκοθέη, ἣ πρὶν μὲν ἔην βροτὸς αὐδῆεσσα,
- 335 νῦν δ' ἄλὸς ἐν πελάγεσσι θεῶν ἔξ ἔμμορε τιμῆς.
 ἣ ῥ' Ὀδυσῆ' ἐλέησεν ἀλώμενον, ἄλγε' ἔχοντα,
 αἰθιῆ δ' εἰκυῖα ποτῆ ἀνεδύσετο λίμνης,
 ἴξε δ' ἐπὶ σχεδῆς πολυδέσμου εἰπέ τε μῦθον:
 «κάμμορε, τίπτε τοι ὦδε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
- 340 ὠδύσαστ' ἐκπάγλως, ὅτι τοι κακὰ πολλὰ φυτεύεις;
 οὐ μὲν δὴ σε καταφθίσει μάλα περ μενεαίωνων.
 ἀλλὰ μάλ' ὦδ' ἔρξαι, δοκέεις δὲ μοι οὐκ ἀπινύσσειν:
 εἶματα ταῦτ' ἀποδύς σχεδίην ἀνέμοισι φέρεσθαι
 κάλλιπ', ἀτὰρ χεῖρεσσι νέων ἐπιμαίεο νόστου
- που μου ἔλεγε πως πλήθος βάσανα θα σύρω στα πελάγη,
 πριχού διαγεῖρω στην πατρίδα μου' τώρα τελεύουν ὅλα.
 Ο Δίας, για δες, με πόσα σύγνεφα τα ουράνια πλάτη ζώνει
 και πως συντάραξε τη θάλασσα! Μανιάζει το μπουρίνι
- κι ολούθε οι ανέμοι ξαμολήθηκαν πια γλιτωμό δεν ἔχω.
 Μακαρισμένοι τρεις και τέσσερεις φορές οι Αργίτες, όσοι
 στην Τροία χάθηκαν την απλόχωρη για τους υγιούς του Ατρέα
 Να 'ταν και μένα να με σκότωναν, να μ' εἶχε πάρει ο Χάρος
 τη μέρα αρίφνητοι που μου 'ριχναν οι Τρῶες, στον Αχιλλέα,
- τον σκοτωμένο γύρα ως πάλευα, με τα χαλκὰ κοντάρια!
 Καν τάφο θα 'χα και θα δόξαζαν οι Αργίτες τ' ὄνομά μου'
 μα τώρα με τρισάθλιο θάνατο να σβήσω μου μελλόταν!».·
 Καθὼς μιλούσε, πέφτει ἀπάνω του χιμώντας ἄγριο κύμα,
 γιγάντιο, κι η πλωτὴ τραντάχτηκε και στρουφογύρισε ὅλη'
- κι ατὸς του ἀπ' την πλωτὴ τινάχτηκε μακριά, και το τιμόνι
 του ξέφυγε ἀπ' τα χέρια' τ' ἄρμπουρο τσακίστηκε στη μέση
 ἀπ' το μπουρίνι το ἄγριο που ἄσκωναν οι μπερδεμένοι ἀνέμοι,
 κι ἀλάργα το πανὶ στη θάλασσα κι η ἀντένα εσφεντονίστη'
 κι ἐκεῖνον στα βαθιά τον βούλιαξε νερά πολλήωρα, κι οὔτε
- μπορούσε να ξαναβγεῖ ἀπ' την ὀρμὴ του φοβεροῦ κυμάτου'
 τα ρούχα η Καλυψὼ που του ὄδωκε πολὺ μαθὲς βαραῖναν.
 Πρόβαλε τέλος ἔξω κι ἐφτυσε την ἄρμη ἀπὸ το στόμα,
 που σαν ποτάμι ἀπ' το κεφάλι του πικρὴ χυνόταν κάτω.
 Μα κι ἔτσι την πλωτὴ δεν ξέχασε, κι ας εἶχε πια ἀποκάμει,
- μονάχα ἐχύθη μες στα κύματα κι ἀπάνω της ἐπιάστη,
 και κάθισε στη μέση, θέλοντας του Χάρου να ξεφύγει.
 Κι αὐτὴν την ἔσερνε θεόρατο το κύμα πέρα δῶθε.
 Πως ο βοριάς χινοπωριάτικα σαρώνει μες στον κάμπο
 τ' ἀγκάθια, κι ὅλα κουβαριάζονται μαζί σφιχτά' παρόμοια
- κι αὐτὴν οι ἀνέμοι μες στο πέλαγο τη σέρναν δῶθε κείθε'
 μια στο βοριά ο νοτιάς την ἐρίχνε, μαζί του να τη σύρει,
 και μια ο λεβάντες την παράδινε να τη χτυπὰ ο πονέντης.
 Ωστόσο η κόρη η λιγναστράγαλη του Κάδμου Ἰνώ τον εἶδε,
 η Λευκοθέα, που ἦταν πρῶτα θνητὴ ἀνθρωπολαλοῦσα,
- μα τώρα ἀπ' τους θεοὺς στα πέλαγα θεϊκὲς τιμὲς της λάχαν
 κι ὅπως τον εἶδε που παράδερνε, τον πόνεσε η καρδιά της,
 κι ως φτερωτὸ νεροχελιδονο ξεπρόβαλε ἀπ' το κύμα,
 κι ἔκατσε ἀπάνω στην ξυλόδετη πλωτὴ και του μιλούσε:
 «Ο Ποσειδῶνας, κακορίζικε, γιατί σου οχτρεῦτη τόσο,
- ο κοσμοσείστης, και με βάσανα σε τυραννάει περίσσια;
 Δε θα σου δῶσει ωστόσο θάνατο, τρανὴ κι ας εἶν' η ὀργὴ του.
 Μα ὅ,τι σου πω να κάνεις' ἀμυαλος δε μοιάζεις να 'σαι ἀλήθεια'
 γδύσου τα ρούχα αὐτά, στους ἀνέμους παράτα την πλωτὴ σου
 και κολυμπώντας με τα χέρια σου πολέμησε να φτάσεις

- 345 γαίης Φαιήκων, ὄθι τοι μοῖρ' ἔστιν ἀλύξαι.
τῆ δέ, τόδε κρήδεμνον ὑπὸ στέρνοιο τανύσσαι
ἄμβροτον: οὐδὲ τί τοι παθέειν δέος οὐδ' ἀπολέσθαι.
αὐτὰρ ἐπὶν χεῖρεςσιν ἐφάψαι ἠπείροιο,
ἄψ ἀπολυσάμενος βαλέειν εἰς οἴνοπα πόντον
- 350 πολλὸν ἀπ' ἠπείρου, αὐτὸς δ' ἀπονόσφι τραπέσθαι.»
ὥς ἄρα φωνήσασα θεὰ κρήδεμνον ἔδωκεν,
αὐτὴ δ' ἄψ ἐς πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα
αἰθυίῃ ἐικυῖα: μέλαν δέ ἐ κύμα κάλυψεν.
αὐτὰρ ὁ μερμηρίζε πολύτλας διὸς Ὀδυσσεύς,
- 355 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὄν μεγαλήτορα θυμόν:
«ὦ μοι ἐγὼ, μὴ τίς μοι ὑφαίνῃσιν δόλον αὐτε
ἀθανάτων, ὃ τέ με σχεδῖης ἀποβῆναι ἀνώγει.
ἀλλὰ μάλ' οὐ πω πείσομ', ἐπεὶ ἐκάς ὀφθαλμοῖσιν
γαῖαν ἐγὼν ἰδύομαι, ὄθι μοι φάτο φύξιμον εἶναι.
- 360 ἀλλὰ μάλ' ὦδ' ἔρξω, δοκέει δέ μοι εἶναι ἄριστον:
ὄφρ' ἂν μὲν κεν δούρατ' ἐν ἀρμονίῃσιν ἀρήρη,
τόφρ' αὐτοῦ μενέω καὶ τλήσομαι ἄλγεα πάσχων:
αὐτὰρ ἐπὶν δὴ μοι σχεδῖην διὰ κύμα τινάξῃ,
νήξομ', ἐπεὶ οὐ μὲν τι πάρα προνοῆσαι ἄμεινον.»
- 365 ἦος ὁ ταῦθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ὤρσε δ' ἐπὶ μέγα κύμα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
δεινὸν τ' ἀργαλέον τε, κατηρεφές, ἦλασε δ' αὐτόν.
ὥς δ' ἄνεμος ζαῖης ἦϊων θημῶνα τινάξῃ
καρφαλέων: τὰ μὲν ἄρ τε διεσκέδασ' ἄλλυδις ἄλλη:
- 370 ὥς τῆς δούρατα μακρὰ διεσκέδασ'. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ἀμφ' ἐνὶ δούρατι βαῖνε, κέληθ' ὡς ἵππον ἐλαύνων,
εἵματα δ' ἐξαπέδυνε, τὰ οἱ πόρε διὰ Καλυψῶ.
αὐτίκα δὲ κρήδεμνον ὑπὸ στέρνοιο τάνυσσεν,
αὐτὸς δὲ πρηγῆς ἀλί κάππεσε, χεῖρε πετάσας,
- 375 νηχέμεναι μεμαῶς. ἴδε δὲ κρείων ἐνοσίχθων,
κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὄν μυθήσατο θυμόν:
«οὔτω νῦν κακὰ πολλὰ παθῶν ἀλώω κατὰ πόντον,
εἰς ὃ κεν ἀνθρώποισι διοτρεφέεσσι μιγήῃς.
ἀλλ' οὐδ' ὡς σε ἔοπα ὀνόσσεσθαι κακότητος.»
- 380 ὥς ἄρα φωνήσας ἴμασεν καλλίτριχας ἵππους,
ἴκετο δ' εἰς Αἰγᾶς, ὄθι οἱ κλυτὰ δῶματ' ἔασιν.
αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς ἄλλ' ἐνόησεν.
ἦ τοι τῶν ἄλλων ἀνέμων κατέδησε κελεύθους,
παύσασθαι δ' ἐκέλευσε καὶ εὐνήθηναι ἅπαντας:
- 385 ὤρσε δ' ἐπὶ κραιπνὸν Βορέην, πρὸ δὲ κύματ' ἔαξεν,
ἦος ὁ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μιγεῖν
διογενῆς Ὀδυσσεύς θάνατον καὶ κήρας ἀλύξας.
ἐνθα δὺν νύκτας δύο τ' ἤματα κύματι πηγῶ
- στη γῆ των Φαίακων, ὅπου σου ἴγραψεν ἡ μοῖρα να γλιτώσεις.
Να, πάρε τώρα το μαγνάδι μου, κάτω απ' τα στήθια ζωσ' το,
κι εἶναι ακατάλυτο ἴπια θάνατο δεν ἔχεις να φοβάσαι.
Μα σαν αγγίζεις με το χέρι σου στεριά, το λύνεις πάλε
απ' το κορμί σου, και στο πέλαγο το ρίχνεις το κραστάτο
- μακριὰ ἀπὸ τη στεριά, τα μάτια σου γυρνώντας απ' την ἄλλη.»
Εἶπε ἡ θεά, και το μαγνάδι της ως του ἴβαλε στο χέρι,
στην κυματοῦσα μέσα θάλασσα βουτάει ξανά, παρόμοια
νεροχελίδο, και χῶθηκε στο μαῦρο κύμα μέσα.
Τότε ο Ὀδυσσεύς ο πολυβάσανος να συλλογιέται πήρε,
- και με βαριά καρδιά στην πέρφανη γυρνάει και λέει ψυχῆ του:
« Ὀχρού, κανεῖς απ' τους ἀθάνατους καινούργιο δόλο τρέμω
μπας και μου πλέκει ἐδῶ, ζητώντας μου ν' ἀφήσω την πλωτῆ
μου.
Μα δε θ' ἀκούσω ευτύς· αγνάντεψαν τα μάτια μου τη χώρα
αλάργα ἀκόμα, ἐκεῖ που, ως ἔλεγε, θα βρω το γλιτωμό μου.
- Αὐτό θα κάνω, και μου εικάζεται το πιο καλο ως εἶναι:
ὅσο αρμοδένουν στα δεσίματα σφιγμένα τα μαδέρια,
ἐδῶ θα κρατηθῶ απαντέχοντας, βαριά κι ας τυραννιέμαι'
μονάχα αν την πλωτῆ τα κύματα χτυπώντας ξεσελιώσουν,
θα πέσω στο νερό καλύτερο να σοφιστώ δεν ἔχω.»
- Αὐτά ως ἀνάδευε στα φρένα του βαθιά και στην καρδιά του,
ο Ποσειδάωνας κύμα ἐσήκωσε γιγάντιο, ο κοσμοσειστής,
φριχτό, αgridμένο, ἀψηλοθόλωτο, κι ἀπάνω του το ρίχνει.
Πως δυνατός ἀγέρας τ' ἄχερα της θημωνιάς τινάξει,
ξερά ὅπως εἶναι, διασκορπώντας τα μιαν ἀκρη ως ἄλλη ολοῦθε,
- παρόμοια τα μακριὰ της σκόρπισε μαδέρια' κι ο Ὀδυσσεύς
ἐνα μαδερὶ καβαλῖκεψε, λες κι ἀλογο λαλούσε.
Βγάζει ἀπὸ πάνω του της ἐμνοστης της Καλυψῶς τα ρούχα,
και κάτω ἀπὸ τα στήθια του ἀπλωσε το θεῖο κεφαλοπάνι,
κι ανοίγοντας τα χέρια, μπρούμυτα στο κύμα μέσα ἐρίχθη,
- να κολυμπήσει. Κι ως τον κοίταξεν ο μέγας Κοσμοσειστής,
την κεφαλῆ του σειώντας μίλησε μες στην καρδιά του κι εἶπε:
«Ἔτσι, τραβώντας πάθη ἀρίφνητα, μες στα πελάγη δέρνου,
ἡ ὦρα ως να ἴρθει, που θεογέννητους ἀνθρώπους πια θα σμίξεις.
Μα κι ἔτσι λέω για τα τυράννια σου παράπονο δε θα ἴχεις.»
- Εἶπε, και τ' ἄπια τα ωριοχῆτικα χτυπάει με το μαστίγι,
και στις Αἰγές, στο πολυζάκουστο παλάτι του διαγέρνει.
Ὡστόσο κι ἡ Αθηναῖα στοχάζουνταν ἄλλες δουλειές να κάνει'
τις στράτες των ἀνέμων ἔδεσε των ἄλλων, και να κόψουν
του γιου του Κρόνου ἡ κόρη πρόσταξε και να πλαγιάσουν ὅλοι'
- και το βοριά τρανό ξεσήκωσε, κι ομπρός το κύμα στρώνει,
ως που τους Φαίακες τους περιλαμπρους να σμίξει κουπολάτες
ο θεῖος Ὀδυσσεύς, ξεφεύγοντας της μοῖρας και του Χάρου.
Δυο νύχτες και δυο μέρες δέρνονταν στο φουσκωμένο κύμα,

- πλάζετο, πολλά δέ οἱ κραδίη προτιόσσει' ὄλεθρον.
- 390 ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἦμαρ εὐπλόκαμος τέλεσ' ἠώς,
καὶ τότε ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο ἠδὲ γαλήνη
ἔπλετο νηνεμίη: ὁ δ' ἄρα σχεδὸν εἴσιδε γαῖαν
ὄξυ μάλα προΐδων, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς.
ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀσπᾶσιος βίोटος παιδεσσι φανήη
- 395 πατρός, ὃς ἐν νοῦσῳ κείται κρατέρ' ἄλγεα πάσχων,
δηρὸν τηκόμενος, στυγερός δέ οἱ ἔχραε δαίμων,
ἀσπᾶσιον δ' ἄρα τὸν γε θεοὶ κακότητος ἔλυσαν,
ὡς Ὀδυσσεὶ ἀσπαστὸν εἴισατο γαῖα καὶ ὕλη,
νῆχε δ' ἐπειγόμενος ποσὶν ἠπείρου ἐπιβῆναι.
- 400 ἀλλ' ὅτε τόσσον ἀπήν ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
καὶ δὴ δοῦπον ἄκουσε ποτὶ σπιλάδεσσι θαλάσσης:
ρόχθει γὰρ μέγα κύμα ποτὶ ξερὸν ἠπείριοιο
δεινὸν ἔρευγόμενον, εἴλυτο δὲ πάνθ' ἄλως ἄχρη:
οὐ γὰρ ἔσαν λιμένες νηῶν ὄχοι, οὐδ' ἐπιωγαί.
- 405 ἀλλ' ἀκταὶ προβλήτες ἔσαν σπιλάδες τε πάγοι τε:
καὶ τότε Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν:
«ὦ μοι, ἐπεὶ δὴ γαῖαν ἀελπέα δῶκεν ἰδέσθαι
Ζεὺς, καὶ δὴ τότε λαῖμα διατμήξας ἐπέρησα,
- 410 ἔκβασις οὐ πη φαίνεθ' ἄλως πολιοῖο θύραζε:
ἔκτοσθεν μὲν γὰρ πάγοι ὀξέες, ἀμφὶ δὲ κύμα
βέβρυχεν ρόθιον, λισσὴ δ' ἀναδέδρομε πέτρῃ,
ἀγχιβαθῆς δὲ θάλασσα, καὶ οὐ πῶς ἔστι πόδεσσι
στήμεναι ἀμφοτέροισι καὶ ἐκφυγέειν κακότητα:
- 415 μὴ πῶς μ' ἐκβαίνοντα βάλῃ λίθακι ποτὶ πέτρῃ
κύμα μέγ' ἀρπάξαν: μελέη δὲ μοι ἔσσεται ὀρμῇ.
εἰ δὲ κ' ἔτι προτέρω παρανήξομαι, ἦν που ἐφεύρω
ἠϊόνας τε παραπλήγας λιμένας τε θαλάσσης,
δεῖδω μὴ μ' ἐξαυτίς ἀναρπάξασα θύελλα
- 420 πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρῃ βάρεια στενάχοντα,
ἠέ τί μοι καὶ κῆτος ἐπισσεύῃ μέγα δαίμων
ἐξ ἄλως, οἷά τε πολλὰ τρέφει κλυτὸς Ἀμφιτρίτη:
οἶδα γάρ, ὡς μοι ὀδώδυσται κλυτὸς ἔννοσίγαιος.»
ἦρος ὁ ταῦθ' ὤρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
- 425 τόφρα δὲ μιν μέγα κύμα φέρε τρηχεῖαν ἐπ' ἀκτῆν.
ἔνθα κ' ἀπὸ ρίνους δρύφθη, σὺν δ' ὅστε' ἀράχθη,
εἰ μὴ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεά, γλαυκώπις Ἀθήνη:
ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἐπεσσύμενος λάβε πέτρης,
τῆς ἔχετο στενάχων, ἦος μέγα κύμα παρήλθε.
- 430 καὶ τὸ μὲν ὡς ὑπάλυξε, παλιρρόθιον δὲ μιν αὐτίς
- καὶ το χαμό η καρδιά του ἀντίκριζε κάθε στιγμή μπροστά του'
- μα η τρίτη ὡς ἦρθε κι η ὠριοπλέξουδη πια εἶχεν Αυγὴ προβάλει,
πήρε ο βοριάς και καταλάγιασε, και χύθηκε γαλήνη
απάνεμη· κι εκείνος ξέκρινε με κοφτερό το μάτι,
κύμα τρανό καθώς τον σήκωσε, στεριά πιο μπρος του λίγο.
Πόση χαρά τα τέκνα νιώθουνε τον κύρη τους θωρώντας,
- που σε βαριάν αρρώστια κοιτάει και λιώνει χρόνια τώρα
μέσα στους πόνους, τι τον χτύπησε κάποιος θεός που οργίστη,
και τέλος οι θεοὶ τον γλίτωσαν, κι εἶναι τρανή η χαρά τους —
παρόμοια κι ο Οδυσσέας εχάρηκε, τη γη, τα δᾶση ὡς εἶδε'
κι ἐπλεκε γρήγορα, τα πόδια του πια χῶμα να πατήσουν.
- Μα σύντας τόσο κοντοζύγωσεν, ὅσο η φωνὴ γρικιέται,
το βρούχος ἄκουσε της θάλασσας βαρὺ στα βράχια ἀπάνω'
τρανό το κύμα εβόγγα πέφτοντας στις ξέρες και πηδούσε
ψηλὰ ξεσπάζοντας, και κρύβουνταν τα πάντα σε αλισάχνη:
Δεν εἶχε ἐκεῖ λιμάνια γι' ἄρμενα κι οὐδ' εἶχε ἀραξοβόλια,
- ἦταν μονάχα κάβοι ἀπόγκρεμοι, με ξέρες και με βράχια.
Και τότε και καρδιά και γόνατα λυθήκαν του Οδυσσέα,
κι αὐτὰ βαρυκομώντας μίλησε στην πέρφανη ψυχὴ του:
«Ἀλὶ μου, τώρα ο Δίας που μου ἔδωκε στεριά να ἰδῶ μπροστά
μου,
ἀνέλπιστα, και τόσο πέλαγο περνώντας ἔχω σκίσει,
- δε βλέπω τρόπο ἀπὸ τη θάλασσα να βγῶ την ἀφρισμένη-
τι ἀπόξω στέκουν ἀγκυλόβραχοι, και γύρω τους το κύμα
μουγκρίζει βογγώντας, κι ὑψώνεται κοφτός του βράχου ο τοίχος,
κι εἶναι βαθιά ἀπὸ κάτω η θάλασσα' στα δυο μου πόδια τόπος
ν' ἀνέβω να σταθῶ δε βρίσκεται, να λειψῶ απ' τα τυράννια.
- Μήπως, ὡς βγαίνω, κύμα ἀρπώνοντας με τρανό με ρίξει ἀπάνω
στους στέριους βράχους, κι ὅλη η φόρα μου χαμένη πάει,
φοβοῦμαι.
Ἀν πάλε πάω πιο πέρα, πλέκοντας γιαλὸ γιαλὸ, μην ἐβρω
κάπου γυρογάλα ἀπαλόστρωτα και σίγουρα λιμάνια,
η ἀνεμοζάλη τρέμω ἀρπώνοντας με μπας και ξανά με ρίξει
- στο φαροθρόφο πίσω πέλαγο, στα βογγητά μου μέσα'
για και θεός τρανό θεριόψαρο να μου χιμίζει βγάλει;
ἀπ' τους βυθούς, ἀπ' ὅσα ἀρίφνητα θρέφει η τρανὴ Ἀμφιτρίτη.
Το ξέρω, ο Κοσμοσείστης μάνητα πόση κρατᾶει για μένα!»
Κι ὡς τούτα ἀνάδευε στα φρένα του βαθιά και στην καρδιά του,
- κύμα θεόρατο τον πέταξε στου ἀκρόγιαλου τα βράχια'
τα κόκαλα του τότε θα ἔσπαζε, τις σάρκες θα ἔσκούσε,
αν η Ἀθηνά, η θεά η γλαυκώματη, δε φώτιζε το νου του'
χιμώντας σ' ἓνα βράχο ἐπιάστηκε και με τα δυο του χέρια,
κι ἐκεῖ κρατήθηκε στενάζοντας, ὡς να διαβεί το κύμα.
- Ἔτσι το γλίτωσε' ξανάστροφα γυρνώντας ὁμως τούτο,

- πλήξεν έπεσσύμενον, τηλού δέ μιν έμβαλε πόντω.
 ώς δ' ότε πουλύποδος θαλάμης έξελκομένοιο
 πρός κοτυληδονόφιν πυκνικάι λάιγγες έχονται,
 ώς του πρός πέτρησι θρασειάων από χειρών
- 435 ρίνοι απέδρυφθεν: τόν δέ μέγα κύμα κάλυψεν.
 ένθα κε δή δύστηνος ύπέρ μόρον ώλετ' Όδυσσεύς,
 εί μή έπιφροσύνην δώκε γλαυκώπις Άθήνη.
 κύματος έξαναδύς, τά τ' έρεύγεται ήπειρόνδε,
 νήχε παρέξ, ές γαίαν όρώμενος, εί που έφεύροι
- 440 ήιονας τε παραπλήγας λιμένας τε θαλάσσης.
 άλλ' ότε δή ποταμοίο κατά στόμα καλλιρόοιο
 ίξε νέων, τή δή οί έείσατο χώρος άριστος,
 λειός πετράων, και έπί σκέπας ήν άνέμοιο,
 έγνω δέ προρέοντα και εύζατο όν κατά θυμόν:
- 445 «κλύθι, άναξ, ότις έσσί: πολύλλιστον δέ σ' ικάνω,
 φεύγων έκ πόντοιο Ποσειδάωνος ένιπάς.
 αιδόιος μέν τ' έστί και άθανάτοισι θεοΐσιν
 άνδρών ός τις ίκηται άλώμενος, ώς και έγώ νύν
 σόν τε ρόον σά τε γούναθ' ικάνω πολλά μογήσας.
- 450 άλλ' έλάιρε, άναξ: ικέτης δέ τοι εύχομαι είναι.»
 ώς φάθ', ό δ' αύτικά παύσεν έδόν ρόον, έσχε δέ κύμα,
 πρόσθε δέ οί ποίησε γαλήνην, τόν δ' έσάωσεν
 ές ποταμού προχράς. ό δ' άρ' άμφω γούνατ' έκαμψε
 χειράς τε στιβαράς. άλι γάρ δέδμητο φίλον κήρ.
- 455 ώδεε δέ χράα πάντα, θάλασσα δέ κήκιε πολλή
 άν στόμα τε ρίνάς θ': ό δ' άρ' άπνευστος και άναυδος
 κεΐτ' όλιγηπελέων, κάματος δέ μιν αίνός ικανεν.
 άλλ' ότε δή ρ' άμπνυτο και ές φρένα θυμός άγέρθη,
 και τότε δή κρήδεμνον από έο λύσε θεοίο.
- 460 και τόν μέν ές ποταμόν άλιμυρήντα μεθήκεν,
 άψ δ' έφερεν μέγα κύμα κατά ρόον, αίψα δ' άρ' Ινώ
 δέξατο χερσι φίλησιν: ό δ' έκ ποταμοίο λιασθείς
 σχοίνω ύπεκλίνθη, κύσε δέ ζείδωρον άρουραν.
 όχθήσας δ' άρα είπε πρός όν μεγαλήτορα θυμόν:
- 465 «ώ μοι έγώ, τί πάθω; τί νύ μοι μήκιστα γένηται;
 εί μέν κ' έν ποταμώ δυσκηδέα νύκτα φυλάσσω,
 μή μ' άμυδισ στίβη τε κακή και θήλυς έέρση
 έξ όλιγηπελής δαμάση κεκαφηότα θυμόν:
 αύρη δ' έκ ποταμού ψυχρή πνέει ήώθι πρό.
- 470 εί δέ κεν ές κλιτών άναβάς και δάσκιον ύλην
 θάμνοις έν πυκνιοΐσι καταδράθω, εί με μεθείη
 ρίγος και κάματος, γλυκερός δέ μοι ύπνος έπέλθη,
 δείδω, μή θήρεσσιν έλωρ και κύρμα γένωμαι.»
- τον χτύπησε και τον σφεντόνισε μακριά στο κύμα μέσα.
 Πως όντας μεσ' απ' το θαλάμι του ξεσέρνουν το χταπόδι,
 και έχουν κολλήσει στις βεντούζες του λιθάριαν απάνω πλήθος —
 παρόμοια απ' τ' αντρειωμένα χέρια του στο βράχο απάνω οι
 σάρκες.
- απόμειναν, και αυτόν τον σκέπασε το τρισμεγάλο κύμα.
 Τότε ο Οδυσσεύς, και ας του 'παν άγραφο, θα χάνουνταν ο
 δόλιος,
 αν φώτιση η Αθηνά η γλαυκόματη δεν του 'δινε και πάλι'
 καθώς επρόβαλε απ' τα κύματα, που στη στεριά ξεσπούσαν,
 γιαλό γιαλό να πλέκει αρχίνησε, κοιτάζοντας μην έβρει
- κάπου γυρόγιαλα απαλόστρωτα και σίγουρα λιμάνια.
 Και ως κολυμπώντας τέλος έφτασε σε ομορφορεματάρη
 το στόμα ποταμού, του εικάστηκε πολυ καλός ο τόπος·
 τι ήταν γυμνός από ξερόβραχα και απαγγειαζε ένα γύρο.
 Και ως τον αντίκρισε να χύνεται, μες στην καρδιά του ευκήθη:
- «Όποιος και αν είσαι, ρήγα, επάκουσε' χιλιοπαρακαλώντας
 πέφτω στα πόδια σου, απ' τη θάλασσα την έχτρα να ξεφύγω
 του Ποσειδώνα' τι και οι αθάνατοι να σεβαστούν ταιριάζει
 έναν θνητό, που αφού παράδειρε, ζητάει σπλαχνιά' παρόμοια
 και εγώ πολύπαθος στο ρέμα σου, στα πόδια σου προσπέφτω.
- Όμως σπλαχνίσου, ρήγα, ικέτης σου λογιέμαι αλήθεια τώρα!»
 Είπε, και αυτός το ρέμα του έκοψε και κράτησε το κύμα
 και ομπρός του τα νερά γαλήνεψε, στου ποταμού το στόμα
 να τον δεχτεί' κι εκείνου ελύγισαν τα γόνα και τα χέρια
 τα θρασεμένα, τι είχε η θάλασσα δαμάσει την καρδιά του.
- Ήταν πρησμένος όλος, και έβγαζαν και στόμα και ρουθούνια
 μαζί κρουνό το θαλασσόνερο' και εκείνος ελιγώθη,
 και άλαλος, άπνογος εκοΐτονταν, του κόπου αφανισμένος.
 Μα ως πήρε άνασα και στον τόπο της ήρθε η καρδιά του πάλε,
 επήρε και έλυσε από πάνω του το θείο κεφαλοπάνι,
- και στο ποτάμι που κατέβαινε στη θάλασσα το αφήκε'
 κύμα τρανό μεμιάς στρέμα του το πήρε, και το δέχτη
 η Ινώ στα χέρια. Εκείνος φεύγοντας απ' το ποτάμι δίπλα
 σε σκοΐνο γέρνει, και ανασπάστηκε τη γη την πολυθρόφα,
 και με βαριά καρδιά στην πέρφανη γυρνάει και λέει ψυχή του:
- «Τι έχω να πάθω ακόμα, αλίμονο, τι θ' απογίνω αλήθεια;
 Αν στο ποτάμι εδώ τη νύχτα μου κακοπεράσω, τρέμω
 την παγωνιά την κακορίζικη και τη δροσιά της πάχνης,
 μη βγει η ψυχή μου, έτσι που ανάκαρα δεν έχω πια καθόλου'
 τι απ' το ποτάμι αγιάζι σύνναυγα κατάκροο κατεβαίνει.
- Αν πάλε στην πλαγιά ανηφόριζα και στον κατάσκιο λόγγο,
 να πέσω σε πυκνά χαμόκλαδα να κοιμηθώ, αν μ' αφήσουν
 το κρύο και ο κάματος, σε ολόγλυκο παραδομένος ύπνο,
 φοβούμαι στα θεριά διαγούμισμα πως θα γενώ και κούρσος.»

ὥς ἄρα οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι:

- 475 βῆ ρ' ἴμεν εἰς ὕλην: τὴν δὲ σχεδὸν ὕδατος εὗρεν
 ἐν περιφαινομένῳ: διοιούς δ' ἄρ' ὑπήλυθε θάμνους,
 ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας: ὁ μὲν φυλῆς, ὁ δ' ἐλαίης.
 τοὺς μὲν ἄρ' οὐτ' ἀνέμων διάη μένος ὑγρὸν ἀέντων,
 οὔτε ποτ' ἠέλιος φαέθων ἀκτίσιν ἐβαλλεν,
- 480 οὐτ' ὄμβρος περάσασκε διαμπερές: ὥς ἄρα πυκνοὶ
 ἀλλήλοισιν ἔφυν ἐπαμοιβαδίς: οὐς ὑπ' Ὀδυσσεύς
 δύσετ'. ἄφαρ δ' εὐνήν ἐπαμήσατο χερσὶ φίλησιν
 εὐρέϊαν: φύλλων γάρ ἔην χύσις ἦλιθα πολλή,
 ὄσσον τ' ἠὲ δύω ἠὲ τρεῖς ἀνδρας ἔρυσθαι
- 485 ὦρη χειμερῆ, εἰ καὶ μάλα περ χαλεπαῖνοι.
 τὴν μὲν ἰδὼν γήθησε πολύτλας διὸς Ὀδυσσεύς,
 ἐν δ' ἄρα μέσση λέκτο, χύσιν δ' ἐπεχεύατο φύλλων.
 ὥς δ' ὅτε τις δαλὸν σποδιῆ ἐνέκρυσσε μελαίνῃ
 ἀγροῦ ἐπ' ἐσχαπιῆς, ᾧ μὴ πάρα γείτονες ἄλλοι,
- 490 σπέρμα πυρὸς σώζων, ἵνα μὴ ποθεν ἄλλοθεν αὔοι,
 ὥς Ὀδυσσεὺς φύλλοισι καλύψατο: τῷ δ' ἄρ' Ἀθήνη
 ὕπνον ἐπ' ὄμμασι χεῦ', ἵνα μιν παύσειε τάχιστα
 δυσπονέος καμάτοιο φίλα βλέφαρ' ἀμφικαλύψας.

Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζονταν, το πιο καλο πως είναι,

δάσο να πάει να βρεῖ το πέτυχε στον ποταμό αποδίπλα,
 ψηλά σε ξάγναντο, και τρύπωσε σε δυο από κάτω θάμνα,
 φελίκι το 'να, το άλλο λιόδεντρο, που φύτρωναν αντάμα.
 Οι ανέμοι οι νοτεροί δεν έφταναν φυσώντας εκεί μέσα,
 μηδέ ποτέ κι ο γήλιος τα 'βρισκε με τις λαμπρές του αχτίδες,
 μηδέ η βροχή το χώμα ενότιζε περνώντας μέσα — τόσο
 το 'να με τ' άλλο σφιχτομπλέκονταν. Εκεί από κάτω εχώθη
 τότε ο Οδυσσεάς, και με τα χέρια του γοργά σκαρώνει στρώμα
 πλατύχωρο, απ' τα φύλλα που 'τυχαν πολλά χυμένα γύρω.
 Με τούτα δυο και τρεις θα δύνουνταν να σκεπαστούν ανθρωπιοι,
 και να 'ναι κι άγριο μεσοχείμωνο, κακοκαιριά μεγάλη.
 Το στρώμα ως είδε ο πολυβάσανος θεῖος Οδυσσεάς εχάρη,
 και πέφτοντας στη μέση εσώρωσε πολλά από πάνω φύλλα.
 Πως μες στη μαύρη αθάλη χώνουμε δαυλο μισαναμμένο,
 σε χτήμα απόμερο, που γύρα του δε βρίσκονται γειτόνοι,
 να μένει σπίθα για προσάναμμα, να μη ζητάμε αλλούθε —
 παρόμοια κι ο Οδυσσεάς σκεπάστηκε με φύλλα, κι η Παλλάδα
 στα μάτια του ὕπνο πήρε κι έχυσε, που να του ξαλαφρώσει,
 στα βλέφαρα του απάνω απλώνοντας, τον κάματο τον πλήθιο.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -Ζ-

- 6- Ἀὼς ὁ μὲν ἔνθα καθεῦθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς ὑπνω καὶ καμάτῳ ἀρημένος: αὐτὰρ Ἀθήνη βῆ ῥ' ἐς Φαιήκων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε, οἷ πρὶν μὲν ποτ' ἔναιον ἐν εὐρυχώρῳ Ὑπερείῃ,
- 5 ἀγχοῦ Κυκλώπων ἀνδρῶν ὑπερηνορέοντων, οἷ σφεας σινέσκοντο, βίηφι δὲ φέρτεροι ἦσαν. ἔνθεν ἀναστήσας ἄγε Ναυσίθοος θεοειδῆς, εἶσαν δὲ Σχερίῃ, ἐκάς ἀνδρῶν ἀλφηστάων, ἀμφὶ δὲ τείχος ἔλασσε πόλει, καὶ ἐδείματο οἴκουσ,
- 10 καὶ νηοὺς ποίησε θεῶν, καὶ ἐδάσσατ' ἀρούρας. ἀλλ' ὁ μὲν ἦδη κηρὶ δαμείς Ἰδίοσδε βεβήκει, Ἀλκίνοος δὲ τότε ἦρχε, θεῶν ἅπο μῆδεα εἰδῶς. τοῦ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη, νόστον Ὀδυσσῆι μεγαλήτορι μητιόωσα.
- 15 βῆ δ' ἴμεν ἐς θάλαμον πολυδαίδαλον, ὧ ἔνι κούρη κοιμᾶτ' ἀθανάτησι φυῆν καὶ εἶδος ὁμοίη, Ναυσικάα, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο, πὰρ δὲ δὴ ἀμφίπολοι, Χαρίτων ἅπο κάλλος ἔχουσαι, σταθμοῖν ἐκάτερθε: θύραι δ' ἐπέκειντο φαειναί.
- 20 ἡ δ' ἀνέμου ὡς πνοιῆ ἐπέσσυτο δέμνια κούρης, στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς, καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν, εἰδομένη κούρη ναυσικλειτοῖο Δύμαντος, ἡ οἷ ὁμηλικὴ μὲν ἔην, κεχάριστο δὲ θυμῷ. τῆ μιν ἔεισαμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 25 «Ναυσικάα, τί νύ σ' ὦδε μεθήμονα γείνατο μήτηρ; εἶματα μὲν τοι κείται ἀκηδέα σιγαλόεντα, σοὶ δὲ γάμος σχεδὸν ἔστιν, ἵνα χρῆ καλὰ μὲν αὐτῆν ἔνυσσθαι, τὰ δὲ τοῖσι παρασχεῖν, οἷ κέ σ' ἄγωνται. ἐκ γάρ τοι τούτων φάτις ἀνθρώπους ἀναβαίνει
- 30 ἔσθλή, χαίρουσιν δὲ πατήρ καὶ πότνια μήτηρ. ἀλλ' ἴομεν πλυνέουσαι ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφι: καὶ τοι ἐγὼ συνέριθος ἅμ' ἔμομαι, ὄφρα τάχιστα ἐντύνεται, ἐπεὶ οὐ τοι ἐτι δὴν παρθένος ἔσσαι: ἦδη γάρ σε μνῶνται ἀριστήες κατὰ δῆμον
- 35 πάντων Φαιήκων, ὅθι τοι γένος ἔστι καὶ αὐτῆ. ἀλλ' ἄγ' ἐπτόρυνον πατέρα κλυτὸν ἠῶθι πρὸ ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν ἐφοπλίσαι, ἡ κεν ἄγῃσι ζώστρά τε καὶ πέπλους καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα. καὶ δὲ σοὶ ὦδ' αὐτῆ πολὺ κάλλιον ἢ ἐπόδεσιν
- Ἔτσι ο θεϊκός εκεί πολύπαθος κοιμόταν Οδυσσεάς, σκλάβος στον ύπνο και στον κάματο. Την ώρα αυτή η Παλλάδα να πάει για των Φαιάκων κίνησε τη χώρα και το κάστρο. Πριν την Υπέρεια την απλόχωρη πατρίδα οι Φαίακες είχαν και με τους Κύκλωπες συνόρευαν, που νόμο δεν κρατούσαν, μον' τους ρήμαζαν, τι στη δύναμη τρανότεροι λογιούνταν. Κείθε ο Ναυσίθοος ο θεόμορφος τους σήκωσε, κι αλάργα απ' τους θνητούς τους δουλευτάρηδες τους πήγε, στη Σχερία' την πόλη με τειχιά περιζωσε, τους έχτισε και σπίτια, και στους θεούς ναούς εσήκωσε, και μοίρασε χωράφια. Τον είχε πάρει ωστόσο ο θάνατος κι ήταν στον Ἄδη' τώρα ὀριζε ο Αλκίνοος, κι είχε, χάρισμα θεϊκό, περίσσια γνώση. Για το παλάτι του η γλαυκώπις τώρα Αθηνά κινούσε, το γυρισμό στο νου της έχοντας του αντρόκαρδου Οδυσσεά.
- Στη βαρισοστολισμένη κάμαρα τρυπώνει, εκεί που η κόρη κοιμόταν, κι ἔμοιαζε με ἀθάνατη στην ελικιά, στην ὄψη, η Ναυσικά, του λιονταρόκαρδου του Αλκίνου η θυγατέρα, και δυο κοντά της βάγιες, που ἔλαμπαν απ' ομορφιά και χάρη, στις παραστάδες δίπλα, κι ἀστραφταν οι σφαλισμένες πόρτες.
- Κι αυτή ως πνοή του ανέμου εσίμωσε την κλίνη της παρθένας, κι εστάθη πάνω απ' το κεφάλι της, με την εἰδῆ της κόρης του ζακουστοῦ στα πέλαα Δύμαντα, που συνομήλική 'ταν της Ναυσικάς, γι' αυτό και πότερο την αγαπούσε εκείνη. Με τούτην ὁμοια η γαλανομάτη της μίλησε Παλλάδα:
- «Πως ἔτσι, Ναυσικά, η μητέρα σου σε γέννησε ακαμάτρα κι αφήνεις ἀπλυτα να κοιτουνται τα λιόφωτά σου ρούχα; Ζυγώνει ο γάμος σου, και θα 'πρεπε να βάλεις τα καλά σου, κι ἄλλα να δώσεις στους συμπθέρους που θα 'ρθουν να σε πάρουν με αυτά μαθές θα βγάλεις ὄνομα καλό στον κόσμο γύρω,
- ν' αναγαλλιάσουν ο πατέρας σου κι η σεβαστή σου η μάνα. Πάμε λοιπόν με τα χαράματα να πλύνουμε' το θέλω να ετοιμαστεις μιαν ώρα αρχύτερα- γι' αυτό μαζί σου θα 'ρθω να μεταπασιάσω' δεν ἀπόμεινε πολυς καιρός που θα 'σαι παρθένα ἀκόμα- κιάλας ἀρχισαν ἀπό τους Φαίακες ὄλους
- οι πιο αντρειανοί να σε γυρεύουνε' και συ ἀπό δω κρατιέσαι Μον' ἔλα, απ' τον τρανό τον κύρη σου, μόλις χαράξει, ζήτα, μούλες να πει να σου ετοιμάσουνε κι αμάξι, να φορτώσεις τις αλλαξιές σου και τα λιόλαμπρα κιλίμια και τις ζώνες. Ἔτσι και συ που καλύτερα παρὰ με τα ποδάρια

- 40 ἔρχεσθαι: πολλὸν γὰρ ἀπὸ πλυνοῖ εἰσι πόληος.»
 ἢ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Οὐλυμπόνδ', ὅθι φασὶ θεῶν ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 ἔμμεναι. οὐτ' ἀνέμοισι πινάσσεται οὔτε ποτ' ὄμβρω
 δεύεται οὔτε χιῶν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ' αἶθρη
- 45 πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἶγλη:
 τῷ ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα.
 ἔνθ' ἀπέβη γλαυκῶπις, ἐπεὶ διεπέφραδε κούρη.
 αὐτίκα δ' Ἦώς ἦλθεν εὐθρονος, ἣ μιν ἔγειρε
 Ναυσικάαν εὐπεπλον: ἄφαρ δ' ἀπεθαύμασ' ὄνειρον,
- 50 βῆ δ' ἵεσθαι διὰ δῶμαθ', ἴν' ἀγγεῖλει τοκεῦσιν,
 πατρὶ φίλῳ καὶ μητρὶ: κιχῆσατο δ' ἔνδον ἔοντας:
 ἢ μὲν ἐπ' ἐσχάρη ἦστο σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν
 ἠλάκατα στρωφῶσ' ἀλιπόρφυρα: τῷ δὲ θύραζε
 ἔρχομένῳ ζυμβλητο μετὰ κλειτοῦς βασιλῆας
- 55 ἐς βουλήν, ἵνα μιν κάλεον Φαίηκες ἀγαυοί.
 ἢ δὲ μάλ' ἄγχι στάσα φίλον πατέρα προσέειπε:
 «πάππα φίλ', οὐκ ἂν δὴ μοι ἐφοπλίσσειας ἀπήνην
 ὑψηλὴν ἐύκυκλον, ἵνα κλυτὰ εἶματ' ἄγωμαι
 ἐς ποταμὸν πλυνέουσα, τὰ μοι ῥερυπωμένα κεῖται;
- 60 καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ ἔοικε μετὰ πρῶτοισιν ἔοντα.
 βουλὰς βουλευεῖν καθαρὰ χροῖ εἶματ' ἔχοντα.
 πέντε δὲ τοὶ φίλοι υἴες ἐνὶ μεγάροισιν γεγάασιν,
 οἱ δὲ ὀπυῖοντες, τρεῖς δ' ἠῖθεοι θαλέθοντες:
 οἱ δ' αἰεὶ ἐθέλουσι νεόπλυτα εἶματ' ἔχοντες
- 65 ἐς χορὸν ἔρχεσθαι: τὰ δ' ἐμῆ φρενὶ πάντα μέμηλεν.»
 ὡς ἔφατ': αἶδετο γὰρ θαλερὸν γάμον ἐξονομῆναι
 πατρὶ φίλῳ. ὁ δὲ πάντα νόει καὶ ἀμείβετο μύθῳ:
 «οὔτε τοὶ ἡμιόνων φθονέω, τέκος, οὔτε τευ ἄλλου.
 ἔρχε: ἀτὰρ τοὶ δμῶες ἐφοπλίσσουσιν ἀπήνην
- 70 ὑψηλὴν ἐύκυκλον, ὑπερτερὴν ἀραρυῖαν.»
 ὡς εἶπὼν δμῶεσσιν ἐκέκλετο, τοὶ δ' ἐπίθοντο.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐκτὸς ἄμαξαν εὐτροχὸν ἡμιονεῖην
 ὦπλεον, ἡμιόνους θ' ὕπαγον ζευξάν θ' ὑπ' ἀπήνη:
 κούρη δ' ἐκ θαλάμοιο φέρον ἐσθῆτα φαεινὴν.
- 75 καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν εὐξέστῳ ἐπ' ἀπήνην,
 μήτηρ δ' ἐν κίστη ἐτίθει μενοεικέ' ἐδωδὴν
 παντοίην, ἐν δ' ὄψα τίθει, ἐν δ' οἶνον ἔχευεν
 ἀσκῶ ἐν αἰγείῳ: κούρη δ' ἐπεβήσεται ἀπήνης.
 δῶκεν δὲ χρυσέῃ ἐν ληκύθῳ ὕγρον ἔλαιον,
- 80 ἦρος χυτλώσαιτο σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.
 ἢ δ' ἔλαβεν μάστιγα καὶ ἠνία σιγαλόεντα,
 μαστίξεν δ' ἔλααν: καναχὴ δ' ἦν ἡμιόνοισιν.
 αἱ δ' ἄμοτον τανύοντο, φέρον δ' ἐσθῆτα καὶ αὐτήν,
- θα πας' τα πλυσταριά μας βρίσκονται μαθὲς μακριὰ ἀπ' το
 κάστρο.
 Εἶπε ἡ Αθηνά, ἡ θεὰ ἡ γλαυκώματη, καὶ φεύγει, νὰ διαγείρει
 στὸν Ὀλυμπο, ὅπου ἀμετασάλευτος τῶν θεῶν κρατιέται ὁ θρόνος,
 ὡς λεν οἱ μπόρες δὲν τὸν βρέχουνε, δὲν τὸν χτυποῦν οἱ ἀνέμοι,
 δὲν τὸν πατοῦν τὰ χιόνια ἀσύγνεφῃ κει πᾶνω βασιλεύει
- γαλήνη ἀτέλειωτη, κὶ ολόλευκὴ φεγγοβολή τὸν λούζει.
 Ἔτσι οἱ θεοὶ οἱ πολυμακάριστοὶ τὸν χαίρουνται ἀναιώνια.
 Εκεί ἡ Γαλανομάτα ἐδιάγειρε, σα μίλησε στὴν κόρη.
 Κὶ ἦρθε μεμιάς ἡ Αυγὴ ἡ καλόθρονη, τὴν ὁμορφομαντούσα
 ζυπνώντας Ναυσικά' καὶ θάμαξε τ' ὄνειρο αὐτῆ, καὶ πῆρε
- νὰ τρέχει μέσα ἀπὸ τὶς κάμαρες, νὰ βρεῖ τοὺς δυο γονιοῦς τῆς,
 νὰ τοὺς μιλήσει' τοὺς ἀπάντηξε στὸ ἀρχονταρὶκὸ μέσα' ἡ μάνα
 με τὶς βάγιες κάθονταν στὸ τζάκι πλάι, κρατώντας
 τὴν ἀλακάτη, κὶ ἐγνεθε ἀλικο μαλλί' τὸν κύρη πάλε
 στὴν πόρτα πρόφτασε, ὡς ἐπήγαινε στους ξακουστοὺς ρηγάδες,
- στὴ συνάξῃ, ὅπου οἱ Φαίηκες οἱ ἀψεγοὶ τοῦ εἶχαν μνηύσει νὰ ῥθει.
 Κὶ ἐκεῖνη ἐστάθη ὁμπρὸς στὸν κύρη τῆς κοντὰ κοντὰ καὶ τοῦ ἔπε:
 «Κύρη καλέ, νὰ μου ετοιμάσουνε δε λες κανένα ἀμάξι,
 ψηλὸ, καλότροχο, τὰ λιόφωτα νὰ κουβαλήσω ρούχα,
 ποὺ λερωμένα τώρα κοίτουνται, στὸν ποταμὸ νὰ πλυνῶ;
- Καὶ συ, σαν πας με τοὺς πρωτόγερους νὰ βουλευτεῖς ἀντάμα.
 ταιριάξει παστρικά τὰ ρούχα σου νὰ τα φορεῖς· ἀκόμα
 εἶναι κὶ οἱ πέντε γιοὶ ποὺ ἀπόχτησες καὶ στὸ παλάτι ζοῦνε,
 δυο παντρεμένοι, τρεῖς ἀνύπαντροι πα στὸν ἀνθὸ τῆς νιότης·
 κὶ αὐτοὶ γυρεύουν ὅλο νιόπλυτα σκουτιά, καθὼς κινοῦνε
- για τὸ χορὸ' κὶ ἐγὼ τὰ νοιάζουμαι μιαν ἀκρὴ ὡς ἄλλη τούτα.»
 Αὐτὰ εἶπε' νὰ μιλήσει ντράπηκε για τὶς χαρὲς τοῦ γάμου
 στὸν κύρη τῆς' μα αὐτὸς κατάλαβε τὰ πάντα κὶ ἀποκρίθη:
 « Μούλες κὶ ὅ,τι ἄλλο, θυγατέρα μου, μετὰ χαρὰς σου δίνω"
 πῆγαινε ὡς θες' κὶ ἀμάξι οἱ δούλοι μας γοργὰ νὰ σου ἀρματώσουν
- ψηλὸ, καλότροχο, κὶ ἀπάνω τοῦ νὰ στήσουν καὶ κοφίνι.»
 Εἶπε, καὶ φώναξε τοὺς δούλους τοῦ, κὶ αὐτοὶ μεμιάς γρικῆξαν
 ὄξω ἀρματώνουν τὸ καλότροχο καρότσι για τὶς μούλες,
 μετὰ τὶς μούλες τρέξαν κὶ ἔφεραν, στὸ ἀμάξι νὰ τὶς ζέψουν.
 Κὶ ἔφερε ἡ κόρη ἀπὸ τὴν κάμαρα τὰ λιόφωτὰ σκουτιά τῆς
- κὶ ἀπὰ στὴν ἀμάξα τὰ στοίβαξε τὴν καλοτορνεμένη'
 κὶ ἡ μάνα τῆς φαγιά τῆς ἔβαλε σ' ἓνα πανέρι πλῆθια,
 λογιῆς λογιῆς ξαρέσια νόστιμα, καὶ μες σε ἀσκή γιδίσιο
 κρασί τῆς βάνει, κὶ ἔτσι ἀνέβηκε στὸ ἀμάξι πᾶνω ἡ κόρη.
 Κὶ ἓνα ροῖ χρυσὸ τῆς ἔδωκε γεμάτο λάδι, νὰ ἔχουν,
- καθὼς λουστοῦν κὶ αὐτὴ κὶ οἱ βάγιες τῆς, ν' ἀλείψουν τὸ κορμί
 τοὺς.
 Κὶ ἐκεῖνη τὰ λουριά φουχτώνοντας καὶ τὸ μαστίγι, δίνει
 βιτισιά νὰ φύγουν, κὶ ὅπως κίνησαν με βρόντο τὰ μουλάρια,

- οὐκ οἶν, ἅμα τῆ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.
- 85 αἰ δ' ὅτε δὴ ποταμοῖο ῥόον περικαλλέ' ἴκοντο,
ἐνθ' ἦ τοι πλυνοὶ ἦσαν ἐπηετανοί, πολὺ δ' ὕδωρ
καλὸν ὑπεκπύροεν μάλ᾽ περ ῥυπόωντα καθήραι,
ἐνθ' αἶ γ' ἡμίονους μὲν ὑπεκπροέλυσαν ἀπήνης.
καὶ τὰς μὲν σεύαν ποταμὸν πάρα δινῆεντα
- 90 τρώγειν ἄγρωστιν μελιηδέα: ταὶ δ' ἀπ' ἀπήνης
εἵματα χερσὶν ἔλοντο καὶ ἐσφόρεον μέλαν ὕδωρ,
στεῖβον δ' ἐν βόθροισι θοῶς ἔριδα προφέρουσαι.
αὐτὰρ ἐπεὶ πλύναν τε κάθηρὰν τε ῥύπα πάντα,
ἔξειγς πέτασαν παρὰ θῖν' ἄλός, ἦχι μάλιστα
- 95 λαίγγας ποτὶ χέρσον ἀποπλύνεσκε θάλασσα.
αἰ δὲ λοεσσάμεναι καὶ χρυσάμεναι λίπ' ἐλαίῳ
δεῖπνον ἔπειθ' εἶλοντο παρ' ὄχθησιν ποταμοῖο,
εἵματα δ' ἠελίοιο μένον τερσήμεναι αὐγῇ.
αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν δμωαί τε καὶ αὐτή,
- 100 σφαῖρῃ ταὶ δ' ἄρ' ἔπαιζον, ἀπὸ κρήδεμνα βαλοῦσαι:
τῆσι δὲ Ναυσικάα λευκώλενος ἤρχετο μολπῆς.
οἶη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' οὔρεα ἰοχέαιρα,
ἦ κατὰ Τηϋγετον περιμήκετον ἦ Ἐρύμανθον,
τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείης ἐλάφοισι:
- 105 τῆ δὲ θ' ἅμα νύμφαι, κούραι Διὸς αἰγιόχοιο,
ἀγρονόμοι παίζουσι, γέγηθε δὲ τε φρένα Λητώ:
πασάων δ' ὑπὲρ ἦ γε κάρη ἔχει ἠδὲ μέτωπα,
ῥεῖά τ' ἀριγνώτη πέλεται, καλαὶ δὲ τε πᾶσαι:
ὥς ἦ γ' ἀμφίπολοισι μετέπρεπε παρθένος ἀδμής.
- 110 ἀλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλε πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι
ζεύξασ' ἡμίονους πτύξασά τε εἵματα καλά,
ἐνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ὥς Ὀδυσσεὺς ἔγροίτο, ἴδοι τ' εὐώπιδα κούρην,
ἦ οἱ Φαιήκων ἀνδρῶν πόλιν ἠγήσασαιτο.
- 115 σφαῖραν ἔπειτ' ἔρριψε μετ' ἀμφίπολον βασιλεια:
ἀμφιπόλου μὲν ἄμαρτε, βαθεῖη δ' ἔμβαλε δίνη:
αἰ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσαν: ὁ δ' ἔγρετο δῖος Ὀδυσσεύς,
ἐξόμενος δ' ὠρμινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν:
«ὦ μοι ἐγὼ, τέων αὐτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἰκάνω;
- 120 ἦ ῥ' οἶ γ' ὑβρισταὶ τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
ἦε φιλόξενοι καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεουδής;
ὥς τέ με κουράων ἀμφήλυθε θήλυς αὐτή:
νυμφάων, αἶ ἔχουσ' ὀρέων αἰπεινά κάρηνα
καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πίσσα ποιήεντα.
- 125 ἦ νύ που ἀνθρώπων εἰμί σχεδὸν αὐδηέντων;
ἀλλ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς πειρήσομαι ἠδὲ ἴδωμαι.»
- τρέχαν ἀκούραστα, τὰ ρούχα τῆς καὶ ἐκείνη κουβαλώντας,
ὄχι μονάχη· ἦταν καὶ οἱ βάνιες τῆς που ἔρχονταν με τὰ πόδια.
- Καὶ στο πανώριο ρέμα ὡς ἐφτάσαν τοῦ ποταμοῦ, κει ποὺ ἔχαν
ολοχρονίς τις γούρνες καὶ ἔτρεχαν νερά ἀπὸ κάτω πλήθια,
καθάρια, καὶ τὰ ρούχα ξάσπριζαν, ὅσο λερά καὶ ἀν ἦταν,
οἱ βάνιες τὰ μουλάρια ξέζεψαν κάτω ἀπ' τ' ἀμάξι, καὶ ἐτσι
στοῦ ποταμοῦ τοῦ πολυστρόβιλου τὰ ξαμολοῦν τοὺς ὄχτους,
- να βόσκουν τὸ γλυκὸ τὸν ἀγούστρο' καὶ κείνες ἀπ' τ' ἀμάξι
πήρην τὰ ρούχα καὶ τὰ βούτηξαν στα σκοτεινά τῆς γούρνας
νερά καὶ τὰ ζουλούσαν, πᾶνοντας συνερισιά, ποῖα πρώτη
θα τέλευε' καὶ ὡς πλύναν καὶ ἐβγαλαν τὶς λέρες ἀπ' τὰ ρούχα,
πήρην καὶ δίπλα δίπλα τ' ἀπλῶναν στο ἀκρόγιαλο, κει πέρα
- που στη στεριά τὸ κύμα σπάζοντας τὰ βότσαλα ξεπλένει.
Κι αὐτές, ὡς λούστηκαν καὶ αλεῖφτηκαν καλά με λάδι πρώτα,
στοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους ἐστρωσαν καὶ κάθισαν νὰ φάνε,
στοῦ ἡλίου τὴν πυρὰ περιμένοντας τὰ ρούχα νὰ στεγνώξουν.
Κι ἀφοῦ ψωμί φραθῆκαν τρώγοντας, καὶ αὐτὴ καὶ οἱ παρακῶρες,
- πέταξαν τὶς μαντίλες καὶ ἄρχισαν νὰ παίζουε τὴ σφαῖρα,
καὶ ἡ Ναυσικάα ἡ κρουσταλλοβράχιονη κινούσε τὸ τραγουδί.
Ἡ σαγιτεῦτρα πῶς Ἀρτέμιδα τοῦ Ἐρύμανθου τὶς ράχες
για τοῦ ψηλοῦ τοῦ Πενταδάχτυλου κατηφορίζει, κάπρους
σαῖτεῦοντας καὶ ἀλάφια γρήγορα, καὶ τοῦ Βουνοῦ οἱ Κυράδες
- παίζουε ἀντάμα τῆς ολόχαρες, τοῦ Βροντοσκοουταράτου
οἱ θυγατέρες, καὶ ἀναγάλλιασε βαθιά ἡ Λητώ στα φρένα'
τι ἀμέσως ξεχωρίζει ἡ κόρη τῆς, τὴν κεφαλὴ ὡς ὑψώνει
πάνω ἀπ' τὶς ἄλλες, καὶ τὸ μέτωπο, καὶ εἶναι πανώριες ὅλες —
ὅμοια στα κάλλη ἡ κόρη ἡ ἀπάρθενη ξεχώριζε ἀπ' τὶς βάνιες.
- Κι ἠρθε ἡ στιγμή τὰ πεντακάθαρα σκουτά τῆς νὰ διπλώσει,
καὶ ζεῦοντας τὶς μούλες σπῆτι τῆς ξοπίσω νὰ διαγείρει'
τότε ἡ Ἀθηνά, ἡ θεά ἡ γλαυκόματη, στο νοῦ τῆς ἄλλα βάνει:
νὰ σηκῶθει ὁ Ὀδυσσεύς, τὴ λιόγεννη παρθένα ν' ἀνταμῶσει,
κι αὐτὴ νὰ μπει μπροστὰ ὀδηγώντας τὸν στο κάστρο τῶν Φαιάκων.
- Ἡ ρηγοπούλα τότε πέταξε τὴ σφαῖρα σε μιὰ βάνια,
μὰ ξεστοχώντας τὴ σφεντόνισε μες στο βαθὺ τὸ ρέμα.
Σέρνουν τρανή φωνή — καὶ ξύπνησαν τὸ θεῖο τὸν Ὀδυσσεά'
καὶ ὡς ἀνακάθισε, στοχάζονταν βαθιά στα φρένα μέσα:
« Ἀλί σε μένα, σε ποιῶν ἐφτάσα θνητῶν ξανά τὴ χώρα;
- Ἄνομοι τάχα νὰ ἔναι, ἀνέσπλαχνοι, ποὺ δὲν ψηφοῦν τὸ δίκιο,
για ἔχουν ψυχὴ θεοφοβούμενη καὶ συμπαθοῦν τὸν ξένο;
Σὰ θηλυκὲς φωνές νὰ χτύπησαν τ' ἀφτιά μου ἀπὸ κοπέλες —
ἀπὸ Νεράιδες, ποὺ στ' ἀπόγκρεμα γυρνοῦνε κορφοβούνια,
στον ποταμῶν τὰ κεφαλόβρυσσα καὶ στα χλωρὰ λιβάδια.
- Για σε θνητοὺς κοντὰ μὴ βρίσκουμαι, ποὺ ἀνθρωπινὰ μιλοῦνε;
Ὀμπρός, ἀς δοκιμάσω μόνος μου, νὰ ἰδῶ, νὰ καταλάβω.»

- ὡς εἰπὼν θάμνων ὑπεδύσετο διὸς Ὀδυσσεύς,
 ἕκ πυκινῆς δ' ὕλης πτόρθον κλάσε χειρὶ παχείῃ
 φύλλων, ὡς ῥύσαιτο περὶ χροῖ μῆδεα φωτός.
- 130 βῆ δ' ἴμεν ὡς τε λέων ὄρεσίτροφος ἀλκί πεποιθώς,
 ὅς τ' εἶσ' ὑόμενος καὶ ἀήμενος, ἐν δέ οἱ ὄσσε
 δαίεται: αὐτὰρ ὁ βουσί μετέρχεται ἠ ὀίεσιν
 ἠὲ μετ' ἀγροτέρας ἐλάφους: κέλεται δέ ἐ γαστήρ
 μῆλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν:
- 135 ὡς Ὀδυσσεύς κούρησιν ἐνυπλοκάμοισιν ἔμελλε
 μίξεσθαι, γυμνός περ ἑών: χρεῖώ γάρ ἴκανε.
 σμερδαλέος δ' αὐτῆσι φάνη κεκακωμένος ἄλμη,
 τρέσσαν δ' ἄλλυδις ἄλλη ἐπ' ἠϊόνας προύχουσας:
 οἷη δ' Ἀλκινόου θυγάτηρ μένε: τῆ γάρ Ἀθήνη
- 140 θάρσος ἐνὶ φρεσὶ θῆκε καὶ ἕκ δέος εἴλετο γυίων.
 στή δ' ἄντα σχομένη: ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεύς,
 ἠ γούνων λίσσοιο λαβῶν ἐυώπιδα κούρην,
 ἠ αὐτως ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μειλιχίοισι
 λίσσοι', εἰ δεῖξειε πόλιν καὶ εἶματα δοίη.
- 145 ὡς ἄρα οἱ φρονέοντι δοῦσασατο κέρδιον εἶναι,
 λίσσεσθαι ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μειλιχίοισι,
 μῆ οἱ γούνα λαβόντι χολώσαιτο φρένα κούρη.
 αὐτίκα μειλίχιον καὶ κερδαλέον φάτο μῦθον.
 «γυνοῦμαί σε, ἄνασσα: θεός νύ τις, ἠ βροτός ἔσσι;
- 150 εἰ μὲν τις θεός ἔσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
 Ἄρτεμιδί σε ἐγὼ γε, Διὸς κούρη μεγάλοιο,
 εἶδός τε μέγεθός τε φυὴν τ' ἄγχιστα εἴσκω:
 εἰ δὲ τίς ἔσσι βροτῶν, τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν,
 τρεῖς μάκαρες μὲν σοὶ γε πατήρ καὶ πότνια μήτηρ,
- 155 τρεῖς μάκαρες δὲ κασίγνητοι: μάλα πού σφισι θυμὸς
 αἰὲν ἐυφροσύνησιν ἰαίνεται εἵνεκα σεῖο,
 λευσσόντων τοιόνδε θάλος χορὸν εἰσοιχνεύσαν.
 κείνος δ' αὐτὸν περὶ κῆρι μακάρατος ἔξοχον ἄλλων,
 ὅς κέ σ' ἐέδνοισι βρίας οἰκόνδ' ἀγάγηται.
- 160 οὐ γάρ πω τοιοῦτον ἴδον βροτὸν ὀφθαλμοῖσιν,
 οὔτ' ἄνδρ' οὔτε γυναῖκα: σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.
 Δῆλω δὴ ποτε τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῶ
 φοῖνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα:
 ἦλθον γάρ καὶ κείσε, πολὺς δέ μοι ἔσπετο λαός,
- 165 τὴν ὁδὸν ἦ δὴ μέλλεν ἔμοι κακὰ κήδε' ἔσεσθαι.
 ὡς δ' αὐτῶς καὶ κείνο ἰδὼν ἐτεθήπεα θυμῶ
 δῆν, ἐπεὶ οὐ πω τοῖον ἀνήλυθεν ἐκ δόρου γαίης,
 ὡς σέ, γύναι, ἀγαμαί τε τέθηπά τε, δεῖδία δ' αἰνῶς
 γούνων ἄψασθαι: χαλεπὸν δέ με πένθος ἰκάνει.
- 170 χθιζὸς ἐεικοστῶ φύγον ἤματι οἶνοπα πόντον:
- Εἶπε ο Ὀδυσσεύς ο αρχοντογέννητος και πρόβαλε απ' τα θάμνα,
 και απ' τον πυκνὸ το λόγγο ετσάκισε με το βαρὺ του χέρι
 κλωνάρι φουντωμένο, ολόγυρα να κρῦψει την ντροπὴ του'
- και βγήκε, λόντας λες βουνόθρεφτος, αντρεία κι ορμὴ γεμάτος,
 βροχοδαρμένος, ανεμόδαρτος, που κίνησε, και φλόγες
 πετοῦν τα μάτια του, σε πρόβατα να πέσει για σε βόδια,
 για και στου λόγγου τα λαφόπουλα' τι η πείνα τον κεντρίζει
 αρνίσιο κρέας να φάει, χιμίζοντας και στην πιο στεριά μάντρα.
- Ὅμοια ο Ὀδυσσεύς τις καλοπλέξουδες κοπέλες πήρε δρόμο -
 να σμίξει, και γυμνός τον ἐσφιγγε τρανή μαθὲς ἀνάγκη.
 Τον εἶχε φάγει η αρμύρα κι ἔδειχνε φριχτός, για τοῦτο εκείνες
 σκιαγμένες στου γιாலὸ διασκόρπισαν τις γλώσσες δῶθε κείθε.
 Μόνου του Ἀλκίνου η κόρη εστάθηκε' τι στην καρδιά κουράγιο
- της ἔβαλε η Ἀθηναὶ κι ἀπόδιωξε το φόβου απ' το κορμί της'
 και στάθη ἀντίκρου ἀμετασάλευτη. Κι εκείνος στοχαζόταν,
 τάχα την κόρη την πανέμορφη να πιάσει ἀπὸ τα γόνα,
 για και μακριά θε με γλυκόλογα να την παρακαλέσει,
 την πολιτεία που πέφτει ἀν του 'δειχνε και του 'δινε και ρούχα.
- Κι αὐτὸ του εικάστη, ως διαλογίζονταν, το πιο καλὸ πως εἶναι:
 Μακριάθε πρώτα με γλυκόλογα να την παρακαλέσει,
 μήπως θυμώσει η κόρη, ἀν ἔπιανε τα γόνατα της ξάφνου.
 Εὐτὺς λοιπὸν γλυκά της μίλησε και καλοζυγισμένα:
 «Στα γόνατα σου πέφτω, ἀρχόντισσα! Θεός, θνητός, τι να 'σαι;
- Θεός ἀν εἶσαι, απ' ὅσους τ' ἄσωστα ψηλά κρατοῦν οὐράνια,
 ἐγὼ πιο απ' ὅλους με την Ἄρτεμη, του τρανοῦ Δία την κόρη,
 σε συνομοιάζω στο παράστημα, στην ελικία, στην ὄψη.
 Θνητῶν ἀν εἶσαι πάλε γέννημα, που ζουν στη γης ἀπάνω,
 χαρὰ στον κύρη και στη μάνα σου και τρεις φορές χαρὰ τους,
- και τρεις φορές χαρὰ στ' ἀδέρφια σου, που απ' ἀφορμὴ δικιά σου
 βαθιά ἀναγάλλισση στα στήθη τους θα νιώθουν κάθε τόσο,
 τέτοιο βλαστὰρι καμαρώνοντας μες στο χορὸ να μπαίνει.
 Μα ο πιο καλότυχος — χαρὰ στονε χίλιες φορές! — που δῶρα
 περισσὰ δίνοντας στο σπίτι του γυναῖκα θα σε πάρει.
- Τέτοιο θνητὸ ποτὲ τα μάτια μου δὲν ἔχουν δεῖ, μήτε ἀντρα
 μήτε γυναῖκα ἀλήθεια' θάμπωσα θωρώντας σε μπροστά μου!
 Μονάχα στο βωμὸ του Ἀπόλλωνα, στη Δῆλο, κάποια μέρα
 μιας φοινικιάς βλαστὰρι νιόβγαλτου ξεπετιόταν εἶδα'
 τι κι απ' τα μέρη εκείνα διάβηκα, κι ἦταν πολλοὶ που ἀκλούθουν
- στη στράτα αὐτή, που η μοῖρα μου 'γραφε βαριά να σύρω πάθη.
 Ὅμοια κι εκείνο τότε βλέποντας στεκόμουν ὠρα, κι εἶχα
 θαμπώσει, τι στη γη δὲν πρόβαλε τέτοιος βλαστὸς ως τώρα —
 ὅπως και σένα καμαρώνοντας θαμπῶνω, κόρη-τρέμω
 τα γόνα να σου ἀγγίξω, ἀβάσταχτος καημὸς κι ἀς με βαραίνει.
- Χτες μόλις γλίτωσα, ἀφὸν πέρασα στο πέλαο το κρασάτο

- τόφρα δέ μ' αἰεὶ κῦμ' ἐφόρει κραιπναί τε θύελλα
νήσου ἀπ' Ὠγυγίας. νῦν δ' ἐνθάδε κάββαλε δαίμων,
ᾧ φρ' ἔτι που και τῆδε πάθω κακόν· οὐ γὰρ οἴω
παύσεσθ', ἀλλ' ἔτι πολλὰ θεοὶ τελέουσι πάροιθεν.
- 175 ἀλλά, ἄνασσ', ἐλέαιρε· σὲ γὰρ κακὰ πολλὰ μογήσας
ἐς πρώτην ἰκόμην, τῶν δ' ἄλλων οὐ τινα οἶδα
ἀνθρώπων, οἳ τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν.
ἄστου δέ μοι δεῖξον, δὸς δὲ ῥάκος ἀμφιβαλέσθαι,
εἴ τί που εἴλυμα σπειρίων ἔχεις ἐνθάδ' ἰοῦσα.
- 180 σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν ὅσα φρεσὶ σῆσι μενοινᾶς,
ἄνδρα τε καὶ οἶκον, καὶ ὁμοφροσύνην ὀπάσειαν
ἔσθλην· οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρείσσον καὶ ἄρειον,
ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχτην
ἀνὴρ ἢ δὲ γυνή· πόλλ' ἄλγεα δυσμενέεσσι,
- 185 χάρματα δ' εὐμενέτησι, μάλιστα δὲ τ' ἔκλυον αὐτοί.»
τὸν δ' αὖ Ναυσικά λευκώλενος ἀντίον ἠῦδα·
«ξεῖν', ἔπει οὔτε κακῶ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας·
Ζεὺς δ' αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν,
ἔσθλοῖς ἢ δὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλησιν, ἐκάστω·
- 190 καὶ που σοὶ τάδ' ἔδωκε, σὲ δὲ χρῆ τετλάμεν ἔμπης.
νῦν δ', ἔπει ἡμετέρην τε πόλιν καὶ γαῖαν ἰκάνεις,
οὔτ' οὔν ἐσθῆτος δευήσεται οὔτε τευ ἄλλου,
ᾧ ἐπέοιχ' ἰκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα.
ἄστου δὲ τοι δεῖξω, ἐρέω δὲ τοι οὔνομα λαῶν.
- 195 Φαίηκες μὲν τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν,
εἰμὶ δ' ἐγὼ θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
τοῦ δ' ἐκ Φαίηκων ἔχεται κάρτος τε βίη τε.»
ἢ ῥα καὶ ἀμφιπόλοισιν εὐπλοκάμοισι κέλευσε·
«στητέ μοι, ἀμφίπολοι· πόσε φεύγετε φῶτα ἰδοῦσαι;
- 200 ἢ μή πού τινα δυσμενέων φάσθ' ἔμμεναι ἀνδρῶν;
οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ διερός βροτὸς οὐδὲ γένηται,
ὅς κεν Φαίηκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἴκηται
δησιότητα φέρων· μάλα γὰρ φίλοι ἀθανάτοισιν.
οἰκόμεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
- 205 ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.
ἀλλ' ὅδε τις δύστηνος ἀλώμενος ἐνθάδ' ἰκάνει,
τὸν νῦν χρῆ κομέειν· πρὸς γὰρ Διὸς εἰσὶν ἅπαντες
ξεῖνοι τε πτωχοὶ τε, δόσις δ' ὀλίγη τε φίλη τε.
ἀλλὰ δότ', ἀμφίπολοι, ξείνῳ βρώσιν τε πόσιν τε,
- 210 λούσατέ τ' ἐν ποταμῷ, ὅθ' ἐπὶ σκέπας ἔστ' ἀνέμοιο.»
ὡς ἔφαθ', αἳ δ' ἔσταν τε καὶ ἀλλήλησι κέλευσαν,
κάδ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆ' εἶσαν ἐπὶ σκέπας, ὡς ἐκέλευσεν
Ναυσικά θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο·
πάρ δ' ἄρα οἱ φάρὸς τε χιτώνά τε εἶματ' ἔθηκαν,
- εἰκοσι μέρες· τόσες μ' ἔδερναν το κύμα κι οι ἀγριες μπόρες,
ἀπ' το νησί μακριά ως ἐκίνησα, την Ὠγυγία' και τώρα
με ρίχνει ο θεός εδῶ, για βάσανα καινούργια λέω' να πάψουν
δεν καρτερώ' πιο πριν οι ἀθάνατοι μου 'χουν πολλά γραμμένα.
- Ὀμως, ἀρχόντισσα, σπλαχνίσου με, σε σένα πρωτοφτάνω
μετά από χίλια μύρια βάσανα· κανένα από τους ἄλλους,
που ζουν στην πολιτεία και χαίρουνται τη γης εδῶ, δεν ξέρω.
Το κάστρο δεῖξε μου, και δῶσε μου να βάλω ἕνα κουρέλι,
αν πήρες, ἀπ' το σπῆτι φεύγοντας, τα ρούχα να τυλίξεις'
- και να χαρεῖς ἀπ' τους ἀθάνατους ὅ,τι ποθεῖ η καρδιά σου,
ἀντρα και σπῆτι, και το μόνιασμα ποτέ να μη σας λείπει
το ζηλεμένο· τι δε βρίσκεται στον κόσμον ἄλλο τόσο
τρανό καλό, παρὰ το σπῆτι του με μια μονάχα γνώμη
να κυβερνάει μαζί το ἀντρόγενο — τρανή χαρά στους φίλους,
- και στους οχτροὺς καημὸς, μα πιότερο τι ἀξίζει ἀτοὶ τους νιώθουν!»
Κι η Ναυσικά η κρουσταλλοβράχιονη του ἀπηλογήθη κι εἶπε·
«Ἀπὸ ἀχαμνή γενιά κι ἀνέμυαλος δε μοιάζει να 'σαι, ξένε'
μα ἀτὸς του τ' ἀγαθὰ ἀξεχώριστα μοιράζει στους ἀνθρώπους,
σε ταπεινους μαθῆς και σε ἀρχοντες, ο ολύμπιος Δίας, ως θέλει.
- Αυτὰ και σένα τώρα σου 'δωκεν υπομονέμου ωστόσο,
και μια και φτάνεις πια στο κάστρο μας και στα δικά μας μέρη,
μηδὲ ἀλλαξιά μηδὲ ἄλλο τίποτε θα σου ἀπολείψει, ἀπ' ὅσα
θέλει ἕνας ξένος που κακόπαθε και φτάνει ἀναγκεμένος.
Και να σου δεῖξω, ως θες, το κάστρο μας, να πω και πως μας λένε:
- Την πόλη οι Φαίακες κι ολοτρόγυρα τη χώρα τουτη ορίζουν,
κι ἐγὼ του Ἀλκίνοου του λιοντόκαρδου λογιέμαι θυγατέρα'
κι αὐτὸς τους Φαίακες, ρήγας κι ἀρχοντας, ορίζει κι ἀφεντεύει.»
Ὡς εἶπε αὐτὰ, στις καλοπλέξουδες φωνάζει παρακόρες·
«Βάνιες, σταθείτε! τι μακραίνετε τον ἀντρα αὐτὸ θωρώντας;
- Πως εἶναι ἀντίμαχος φαντάζεστε και το κακό μας θέλει;
Θνητὸς που ζει στη γη δε βρίσκεται, δε θα βρεθεῖ ποτέ του
κανείς, που εδῶ θα φτάσει φέρνοντας το χαλασμό στη χώρα
που ζουν οι Φαίακες! Των ἀθανάτων μας διαφεντεύει η ἀγάπη.
Κι ἀλάργα ζουμε εδῶ, σης θάλασσας της πολυκυματούσας
- την τέλειωση· ποιος ἄλλος ἀνθρωπος μπορεῖ με μας να σμίξει·
Μα αὐτὸς ο δόλιος παραδέρνοντας ἐφτάσε εδῶ και πρέπει
να του σταθούμε τι ὅλοι, και φτωχοὶ και ξένοι, ἀπὸ το Δία
μας ἐρχονται, κι εἶναι καλόδεχτο το λίγο που θα δώσεις.
Ελάτε τώρα, δώστε, βάνιες μου, να φάει, να πει στον ξένο,
- και στο ποτάμι μέσα λούστε τον, σε μιαν ἀπάνεμη ἀκρη.»
Εἶπε, κι αὐτὲς στάθηκαν κι ἔδιναν κουράγιο η μια στην ἄλλη.
Μετά τον Ὀδυσσέα σε ἀπάνεμη καθισαν ἀκρη, ως εἶπε
η Ναυσικά, του λιονταρόκαρδου του Ἀλκίνου η θυγατέρα·
για να ντυθεῖ μια χλαίνα του 'βαλαν κι ἕνα χιτώνά δίπλα,

- 215 δῶκαν δὲ χρυσέῃ ἐν ληκύθῳ ὑγρὸν ἔλαιον,
ἤνωνγον δ' ἄρα μιν λουῖσθαι ποταμοῖο ῥοήσιν.
δῆ ῥα τότε ἄμφιπόλοισι μετηύδα διὸς Ὀδυσσεύς:
«ἀμφίπολοι, στήθ' οὕτω ἀπόπροθεν, ὄφρ' ἐγὼ
αὐτὸς
ἄλμην ὤμοισιν ἀπολούσομαι, ἀμφὶ δ' ἐλαίῳ
- 220 χρίσομαι: ἦ γὰρ δηρὸν ἀπὸ χροός ἐστιν ἀλοιφή.
ἄντην δ' οὐκ ἂν ἐγὼ γε λοέσσομαι: αἰδέομαι γὰρ
γυμνοῦσθαι κούρησιν εὐπλοκάμοισι μετελθών.»
ὡς ἔφαθ', αἱ δ' ἀπάνευθεν ἴσαν, εἶπον δ' ἄρα κούρη.
αὐτὰρ ὁ ἐκ ποταμοῦ χροὰ νίζετο διὸς Ὀδυσσεύς
- 225 ἄλμην, ἣ οἱ νῶτα καὶ εὐρέας ἄμπεχεν ὤμους,
ἐκ κεφαλῆς δ' ἔσμηχεν ἄλως χνόον ἀτρυγέτοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα λοέσσατο καὶ λίπ' ἄλειψεν,
ἀμφὶ δὲ εἵματα ἔσσαθ' ἅ οἱ πόρε παρθένος ἀδμής,
τὸν μὲν Ἀθηναίῃ θῆκεν Διὸς ἐκγεγαυῖα
- 230 μείζονά τ' εἰσιδῆειν καὶ πᾶσσονα, καδὲ δὲ κάρητος
οὐλας ἦκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.
ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ
ἴδρις, ὃν Ἥφαιστος δέδασεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
τέχνην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει,
- 235 ὡς ἄρα τῷ κατέχευε χάριν κεφαλῆ τε καὶ ὤμοις.
ἔζετ' ἐπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης,
κάλλει καὶ χάρισι στίλβων: θηεῖτο δὲ κούρη.
δῆ ῥα τότε ἄμφιπόλοισιν εὐπλοκάμοισι μετηύδα:
«κλυτὲ μευ, ἀμφίπολοι λευκώλενοι, ὄφρα τι εἴπω.
- 240 οὐ πάντων ἀέκητι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
Φαιήκεσσι δ' ἄνθρωπος ἐπιμίσγεται ἀντιθέοισι:
πρόσθεν μὲν γὰρ δὴ μοι ἀεικέλιος δέασ' εἶναι,
νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικε, τοῖ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσιν.
αἷ γὰρ ἔμοι τοῖόςδε πόσις κεκλημένος εἶη
- 245 ἐνθάδε ναιετάων, καὶ οἱ ἄδοι αὐτόθι μίμναι.
ἀλλὰ δὸτ', ἀμφίπολοι, ξείνῳ βρώσιν τε πόσιν τε.»
ὡς ἔφαθ', αἱ δ' ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον ἠδ'
ἐπίθοντο,
πᾶρ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ ἔθεσαν βρώσιν τε πόσιν τε.
ἦ τοι ὁ πῖνε καὶ ἦσθε πολὺτλας διὸς Ὀδυσσεύς
- 250 ἀρπαλέως: δηρὸν γὰρ ἐδητύος ἦεν ἄπαστος.
ἡαυτὰρ Ναυσικάα λευκώλενος ἄλλ' ἐνόησεν:
εἶματ' ἄρα πτύξασα τίθει καλῆς ἐπ' ἀπήνης,
ζεῦξεν δ' ἡμίονους κρατερώνυχας, ἂν δ' ἔβη αὐτή,
ῶτρυνεν δ' Ὀδυσσῆα, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
- 255 «ὄρσοο δὴ νῦν, ξεῖνε, πόλινδ' ἴμεν ὄφρα σε πέμψω
- μετὰ του δῶκαν ἓνα ολόχρυσο ροῖ γεμάτο λάδι,
καὶ νὰ 'μπεὶ νὰ λουστεῖ τον ἐσπρωχταν στου ποταμοῦ το ρέμα.
Στις βάνιες τότε ο θεῖος εστράφηκε καὶ μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Βάνιες, σταθεῖτε λίγο ἀνάμερα, μονάχος νὰ ξεπλυνω
την ἀρμη πάνω ἀπὸ τους ὤμους μου, καὶ νὰ χριστῶ με λάδι'
τι πᾶει καιρός πολὺς που ἀπόλειψε το λάδι ἀπ' το κορμί μου.
Μα ομπρός σας, ὄχι, ἐγὼ δε λούζομαι' ντροπὴ για μένα θα 'ταν
νὰ γυμνωθῶ σε ομορφοπλέξουδες ἀνάμεσα παρθένες.»
Εἶπε, καὶ μόλις κείνες μάκρυναν καὶ το 'παν καὶ στην κόρη,
πήρε ο Ὀδυσσεάς ο θεῖος καὶ ξέπλενε στον ποταμὸ την ἀρμη
που 'χε καθίσει ἀπὰ στις πλάτες του καὶ στους φαρδιούς τους
ὤμους'
καὶ το κεφάλι ἀπὸ της θάλασσας της ἀκαρπης την ἀχνη
καθάριζε' κι ὡς ἀπολούστηκε καὶ πλοῦσια λάδι αλειψή,
τα ρούχα εφόρεσεν, ἡ ἀπάρθενη που του 'χε κόρη δώσει.
Νὰ δείχνει κι ἡ Αθηνά τον ἔκαμε, του γιου του Κρόνου ἡ κόρη,
σαν πιο γεμάτος, πιο ἀψηλόκορμος, κι ἀπὸ την κεφαλὴ του
μαλλιά κρεμούσε σαν τα ολόσγουρα του ζουμπουλιού λουλούδια.
Πως χύνει ἀπὰ στο ἀσῆμι μάλαμα καλὸς τεχνίτης, που 'χε
ἀπ' την Παλλάδα καὶ τον Ἥφαιστο περισίσις τέχνες μάθει,
κι εἶναι ὅ,τι φτιάξει μαστορεύοντας ὅλο ομορφιά καὶ χάρη —
ὅμοια κι ἐκείνη χάρη του 'χυνε στην κεφαλὴ, στους ὤμους.
Ἐπειτα κίνησε καὶ κάθισε στο ἀκροθαλάσσι ἀλάργα,
ἀπ' ομορφιά καὶ χάρη λάμποντας, καὶ θάμπωσε ἡ παρθένια,
κι αὐτὰ στις βάνιες πήρε κι ἔλεγε τις ομορφομαλλούσες:
«Ἀκουστέ, βάνιες χιονοβράχιονες, το λόγου σας κρένω'
ὄλοι μαζί οἱ θεοί, τον Ὀλυμπο ορίζουν, ἀν δε θέλαν,
πως τους ἰσόθεους Φαίακες θα 'ρχουνταν ο ἀντρας αὐτὸς νὰ
σμίξει;
Ἀλλῆθια, πρὶν μου φάνηκε ἀσκημος, μα τώρα που τον βλέπω
μοιάζει θεός, ἀπ' ὅσους τ' ἄσωστα ψηλά κρατοῦν οὐράνια.
Νὰ 'μενε, θεέ μου, ἐδῶ καὶ νὰ 'στεργε στα μέρη μας νὰ ζήσει
καὶ νὰ 'τανε γραφτό της μοίρας μου γυναίκα νὰ με πάρει!
Μα ελάτε τώρα, δώστε, βάνιες μου, νὰ φάει, νὰ πει στον ξένο.»
Εἶπε, κι αὐτὲς ἀκουσαν πρόθυμα την προσταγὴ της κόρης'
πήραν φαγί, πιστό, καὶ τα 'βαλαν μπροστά στον Ὀδυσσεά
το θεϊκό, τον πολυβάσανο, που πήρε λιμασμένα
νὰ τρώει, νὰ πίνει, τι εἶχεν ἀφαγὸς πολὺν καιρὸ ἀπομεινεί.
Κι ἡ Ναυσικάα ἡ κρουσταλλοβράχιονη στοχάστηκε ἀλλὰ ωστόσο-
τα ρούχα ὡς δίπλωσε, τ' ἀπίθωσε στο ἀμάξι, καὶ τις μούλες
ζεῦει μετὰ τις ἀσαλόνυχες, κι ἀνέβηκε κι ἀπὴ της'
στον Ὀδυσσεά γυρνώντας ἔπειτα του μίλησε καὶ του 'πε:
«Ξένε μου, σῆκω πια, στο κάστρο μας νὰ πορευτεῖς' στο σπῆτι

- πατρός ἐμοῦ πρὸς δῶμα δαΐφρονος, ἔνθα σέ φημι πάντων Φαιήκων εἰδησέμεν ὅσσοι ἄριστοι. ἀλλὰ μάλ' ὦδ' ἔρδειν, δοκέεις δέ μοι οὐκ ἀπινύσσειν: ὄφρ' ἂν μὲν κ' ἀγρούς ἴομεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων,
- 260 τόφρα σὺν ἀμφιπόλοισι μεθ' ἡμίονους καὶ ἄμαξαν καρπαλίμως ἔρχεσθαι: ἐγὼ δ' ὄδον ἡγεμονεύσω. αὐτὰρ ἐπὶν πόλιος ἐπιβήομεν, ἦν πέρι πύργος ὑψηλός, καλὸς δὲ λιμὴν ἐκάτερθε πόλιος, λεπτὴ δ' εἰσίθμη: νῆες δ' ὄδον ἀμφιέλισσαι
- 265 εἰρύαται: πᾶσιν γὰρ ἐπίσιόν ἐστιν ἐκάστω. ἔνθα δὲ τέ σφ' ἀγορὴ καλὸν Ποσιδήιον ἀμφίς, ῥυτοῖσιν λάεσσι κατωρυχέσσ' ἄραρυῖα. ἔνθα δὲ νηῶν ὄπλα μελαινῶν ἀλέγουσι, πείσματα καὶ σπείρα, καὶ ἀποξύνουσιν ἔρετμά.
- 270 οὐ γὰρ Φαιήκεσσι μέλει βίος οὐδὲ φαρέτρη, ἀλλ' ἴστοι καὶ ἔρετμά νεῶν καὶ νῆες εἴσαι, ἧσιν ἀγαλλόμενοι πολιῶν περόωσι θάλασσαν. τῶν ἀλεινῶν φῆμιν ἀδευκέα, μὴ τις ὀπίσσω μωμεύη: μάλα δ' εἰσὶν ὑπερφίαλοι κατὰ δῆμον:
- 275 καὶ νῦ τις ὦδ' εἴπησι κακώτερος ἀντιβολήσας: 'τίς δ' ὄδε Ναυσικάα ἔπεται καλὸς τε μέγας τε ξείνος; ποῦ δέ μιν εὐρε; πόσις νῦ οἱ ἔσσειται αὐτῇ. ἦ τίνα που πλαγχθέντα κομίσσατο ἦς ἀπὸ νηὸς ἀνδρῶν τηλεδαπῶν, ἐπεὶ οὐ τινες ἐγγύθεν εἰσίν:
- 280 ἦ τίς οἱ εὐξαμένη πολυάρητος θεὸς ἦλθεν οὐρανόθεν καταβάς, ἔξει δέ μιν ἦματα πάντα. βέλτερον, εἰ καὶ αὐτὴ περ ἐποιομένη πόσιν εὐρεν ἄλλοθεν: ἦ γὰρ τούσδε γ' ἀτιμάζει κατὰ δῆμον Φαίηκας, τοῖ μιν μνῶνται πολέες τε καὶ ἔσθλοι.'
- 285 ὥς ἐρέουσιν, ἐμοὶ δέ κ' ὄνειδεα ταῦτα γένοιτο. καὶ δ' ἄλλη νεμεσῶ, ἦ τις τοιαυτὰ γε ρέζοι, ἦ τ' ἀέκητι φίλων πατρός καὶ μητρός ἐόντων, ἀνδράσι μίσσηται, πρὶν γ' ἀμφάδιον γάμον ἐλθεῖν. ὠξεῖνε, σὺ δ' ὦκ' ἐμέθεν ξυνίει ἔπος, ὄφρα τάχιστα
- 290 πομπῆς καὶ νόστοιο τύχης παρὰ πατρός ἐμοῖο. δῆεις ἀγλαὸν ἄλσος Αἰθίνης ἀγχι κελεύθου αἰγείρων: ἐν δὲ κρήνη νάει, ἀμφὶ δὲ λειμῶν: ἔνθα δὲ πατρός ἐμοῦ τέμενος τεθαλυῖα τ' ἄλωη, τόσσον ἀπὸ πτόλιος, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας.
- 295 ἔνθα καθεζόμενος μείναι χρόνον, εἰς ὃ κεν ἡμεῖς ἄστυδε ἔλθωμεν καὶ ἰκώμεθα δῶματα πατρός.
- θα σε οδηγήσω ἐγὼ τοῦ ἀντρόκαρδου πατέρα μου' κει μέσα σου λέω τοὺς Φαίιακες, ὅσοι εἶναι ἀρχοντες, θα τοὺς γνωρίσεις ὅλους.
- Κι ὅ,τι σου πω να κάνεις' ἀμυαλος δε μοιάζει να 'σαι ἀλήθεια' ὅση ὥρα θα περνούμε ξώμερα και καλλουργιές κι ἀμπέλια,
- εσύ ἀπ' τις μούλες και την ἀμαξα πιο πίσω λίγο τρέχα με βιάση, ἀντάμα με τις βάνιες μου' τη στράτα ἐγὼ θα δείχνω. Στὴν πολιτεία σαν ὅμως φτάσουμε, που γύρα καστροτεῖχι ψηλὸ τη ζώνει, και δεξόζερβα διπλὸ λιμάνι ἀνοίγει, κι εἶναι στενὴ ἡ μπασιά, και τ' ἄρμενα τα γυριστὰ σερμένα
- μιαν ἀκρη ως ἄλλη, τι καθένας τοὺς κρατᾷ δικό του τόπο- ἐκεὶ 'να κι ἡ ἀγορά, στὸν ὁμορφο του Ποσειδῶνα διπλά βωμό, και γύρω ἔχει να κάθονται κουβαλημένες πέτρες, στὴ γη χωστές' ἐκεὶ για τ' ἄρματα τα μελανὰ τα ξάρτια, πανιά και παλαμάρια, φπιάνουνε και τα κουπιά τορνεύουν'
- δεν τοὺς τραβούν τοὺς Φαίιακες τ' ἄρματα—δοξάρια, σαῖτολόγοι — μὸν' τα κουπιά των πλοίων και τ' ἄρμπουρα, τα ζυγιαστὰ καράβια· με τούτα τ' ἀφρισμένα κύματα, χαρὰ γεμάτοι, σκίζουν. Αὐτῶν φοβουμαι τα πικρόλογα, ζοπίσω μὴ με πιάσει κανεὶς στὸ στόμα του' περήφανος μαθές ἐδὼ εἶναι ὁ κόσμος.
- Αν κάποιος μας ἰδεὶ ἀχαμνότερος στὸ δρόμο, θα φωνάξει: .. Ὁ ὁμορφος ξένος κι ἀψηλόκορμος, στὴ Ναυσικάα ζοπίσω που πάει, ποιος να 'ναι; που τον πέτυχε; θαρρῶ τον θέλει γι' ἀντρα!
- Απὸ καράβι, ἐδὼ που ξέπεσε, μπας και τον πήρε, κι εἶναι ἀλαργοτάξιδος; τι γύρω μας δεν ἔχουμε γειτόνους,
- Μπορεὶ να θερμοπαράκαλεσε στὶς προσευκές της κι ἦρθε ψηλά ἀπ' τα οὐράνια ἕνας ἀθάνατος, για να την κάνει ταίρι. Ἔτσι καλύτερα, αν κινήγησε και βρήκε μοναχὴ της ἀντρα ἀπ' ἀλλοῦ! Που καταδέχεται μαθές ἐμᾶς τοὺς ντόπιους τοὺς Φαίιακες, κι ας τη θέλουν ταίρι τοὺς πολλὰ ἀρχοντόπουλα μας!"
- Αὐτὰ θα πουν, κι ἐγὼ ἀπ' τα λόγια τοὺς πολλὴ ντροπὴ θα πάρω. Εγὼ και με ἄλλην λέω συχύζουμαι, που τέτοια πάει και κάνει, κι ας ζουν ὁ κύρης της κι ἡ μάνα της, κι ἀθέλητα τοὺς τρέχει και σμίγει με ἀντρες, πρὶν το γάμο της γιορτάσει μπρος στὸν κόσμο.
- Ἄκουσε, ξένε, τὴν ὁρμήνια μου, συντρόφους να σου δώσει
- κι ὁ κύρης μου μιαν ὥρα ἀρχύτερα και να διαγείρεις πίσω: Θα βρεις, στὸ δρόμο πλάι, της Αἰθίνης ἱερὸ ἀπὸ λεύκες δᾶσο, ὅλο ὁμορφιά, με μια ἀνεβάλλουσα, κι ὀλόγουρα λιβάδι. Εκεὶ μετόχι ἔχει ὁ πατέρας μου κι ὀλόδροσο περβόλι, στὴν πολιτεία κοντὰ· θα σε ἀκούγαν, αν φώναζες ἐκεῖθε.
- Κει πέρα κάθισε και πρόσμενε, στὸ κάστρο μέσα πρώτα να πάμε ἐμεῖς και στὸν πατέρα μου να μπούμε τὸ παλάτι.

- αὐτὰρ ἐπὴν ἡμέας ἔλπη ποτὶ δώματ' ἀφίχθαι,
καὶ τότε Φαιήκων ἴμεν ἐς πόλιν ἠδ' ἐρέεσθαι
δώματα πατρὸς ἐμοῦ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
- 300 ρεῖα δ' ἀρίγνωτ' ἐστί, καὶ ἂν παῖς ἠγήσαιτο
νήπιος: οὐ μὲν γάρ τι εἰκότα τοῖσι τέτυκται
δώματα Φαιήκων, οἷος δόμος Ἀλκινόοιο
ἥρωος, ἀλλ' ὀπότ' ἂν σε δόμοι κεκύθωσι καὶ αὐλή,
ῶκα μάλα μεγάραιο διελθέμεν, ὄφρ' ἂν ἴκηαι
- 305 μητέρ' ἐμήν: ἠ δ' ἦσαι ἐπ' ἐσχάρη ἐν πυρὸς αὐγῆ,
ἠλάκατα στρωφῶσ' ἀλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι,
κίονι κεκλιμένη: δμῶαί δέ οἱ εἶατ' ὄπισθεν.
ἐνθα δὲ πατρὸς ἐμοῖο θρόνος ποτικέκλιται αὐτῆ,
τῷ ὃ γε οἰνοποτάζει ἐφήμενος ἀθάνατος ὤς.
- 310 τὸν παραμειψάμενος μητρὸς περὶ γούνασι χεῖρας
βάλλειν ἡμετέρης, ἵνα νόστιμον ἦμαρ ἴδῃαι
χαίρων καρπαλίμως, εἰ καὶ μάλα τηλόθεν ἐσσί.
εἴ κέν τοι κείνη γε φίλα φρονέησ' ἐνὶ θυμῷ,
ἐλπυρῆ τοι ἔπειτα φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
- 315 οἶκον ἐυκτίμενον καὶ σῆν ἐς πατρίδα γαίαν.»
ὤς ἄρα φωνήσασ' ἵμασεν μάλιστα φαιεῖν
ἡμίονους: αἰ δ' ὦκα λίπον ποταμοῖο ῥέεθρα.
αἰ δ' ἐὺ μὲν τρώων, ἐὺ δὲ πλίσσοντο πόδεσσιν:
ἠ δὲ μάλ' ἠνιόχευεν, ὅπως ἄμ' ἐποῖατο πεζοὶ
- 320 ἀμφίπολοί τ' Ὀδυσσεύς τε, νόω δ' ἐπέβαλλεν
ἱμάσθλην.
δύσετό τ' ἠέλιος καὶ τοὶ κλυτὸν ἄλσος ἴκοντο
ἱρόν Ἀθηναίης, ἴν' ἄρ' ἔξετο δῖος Ὀδυσσεύς.
αὐτίκ' ἔπειτ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαστος:
«κλυθὶ μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἄρτυρώνη:
- 325 νῦν δὴ πέρ μευ ἄκουσον, ἐπεὶ πάρος οὐ ποτ'
ἄκουσας
ῥαιομένου, ὅτε μ' ἔρραιε κλυτὸς ἐννοσίγαιος.
δός μ' ἐς Φαίηκας φίλον ἐλθεῖν ἠδ' ἐλεεινόν.»
ὤς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
αὐτῷ δ' οὐ πῶ φαίνεται' ἐναντίη: αἶδετο γάρ ῥα
- 330 πατροκασίγητον: ὃ δ' ἐπιζαφελῶς μενέαιεν
ἀντιθέω Ὀδυσῆϊ πάρος ἦν γαίαν ἰκέσθαι.
- Και σα λογιᾶσαις πια πως μπήκαμε, και συ για των Φαίακων
την πολιτεία ξεκίνα' φτάνοντας, το αρχοντικό που πέφτει
του Αλκίνου, του αντρειωμένου κύρη μου, για ρῶτα να σου
δείξουν.
- Θα το 'βρεις εύκολα' θα σου 'δειχνε κι ένα μωρό το δρόμο·
κανένα αρχοντικό δε βρίσκεται μέσα στους Φαίακες όλους,
που με του Αλκίνοου του λιοντόκαρδου να μοιάζει το παλάτι.
Μα σύντας πια σε κρύψει ο αυλόγυρος και μπεις στο σπῆτι μέσα,
γοργά το αρχονταρῆκι διάβαινε, στη μάνα μου ως να φτάσεις.
- Κοντά στο τζάκι εκείνη κάθεται, στις σπας τη λάμψη δίπλα,
άλικο γνέθοντας στη ρόκα της μαλλί, που να θαμάξεις,
στο στύλο ακουμπισμένη· πίσω της οι σκλάβες καθισμένες.
Εκεί και το θρονί του ο κύρης μου στον ίδιο στύλο γέρνει,
κι απάνω κάθεται ως ἀθάνατος και το κρασί του πίνει.
- Ρίξου στις μάνας μου τα γόνατα, τον κύρη προσπερνώντας,
κι αγκάλιασε τα, αν θες ολόχαρος να ιδείς του γουρισμού σου
τη μέρα γρήγορα, η πατρίδα σου που κι ας είναι αλάργα'
τι από κάπου αν εκείνη σ' ἔπαιρνε κι από συμπάθιο, θα 'χες
ελπίδα τους δικούς σου κάποτε να δεις και να διαγειρείς
- στο αρχοντικό σου το καλόχτιστο, στη γη την πατρική σου.»
Ὡς εἶπε τούτα η κόρη, χτύπησε το αστραφτερό μαστίγι,
κι οι μούλες παράτησαν γρήγορα του ποταμού το ρέμα,
κι ὄδευαν πότε τριποδίζοντας και πότε περπατώντας·
κι εκράτα αυτή πράγά τα νιόλουρα, με μέτρο το μαστίγι
- δουλεύοντας, οι βάνιες να 'ρχονται ξοπίσω κι ο Οδυσσεύς.
Βουτούσε ο γήλιος, στο περιλαμπρο της Αθηνάς σα φτάσαν
το δάσο το ιερό, κι ως κάθισε μονάχος πια ο Οδυσσεύς,
την Αθηνά παρακαλέστηκε, του τρανου Δία την κόρη:
« Στήσε το αφτί σου, κόρη αδάμαστη του Βροντοσκουαράτου!
- Καν τώρα επάκουσέ μου· τι άλλοτε που τσακιζόμουν, διόλου
δε μ' ἄκουσες, καθώς με τσάκιζεν ο μέγας Κοσμοσειστής'
στους Φαίακες φτάνοντας συμπόνεση κι αγάπη να 'βρω δῶσ'
μου!»
Αυτά εἶπε, κι η Αθηνά του επάκουσε την προσευχή η Παλλάδα,
μα ομπρός του ακόμα δεν ξεπρόβελνε' τον αδερφό ντρεπόταν
- μαθές του κύρη της, που αλάγιαστα του ισόθεου του Οδυσσεά
θυμό κρατούσε, στην πατρίδα του πριχού διαγειρεί πίσω.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -η-

- 7- Ἀὼς ὁ μὲν ἔνθ' ἠράτο πολύπαθος δῖος Ὀδυσσεύς,
κούρην δὲ προτὶ ἄστου φέρεν μένος ἡμίονοιν.
ἢ δ' ὅτε δὴ οὐ πατρὸς ἀγκαλυτὰ δώμαθ' ἴκανε,
στήσεν ἄρ' ἐν προθύροισι, κασιγνητοὶ δὲ μιν ἀμφίς
- 5 ἴσταντ' ἀθανάτοισι ἐναλίγκιοι, οἳ ῥ' ὑπ' ἀπήνης
ἡμίονους ἔλυον ἐσθῆτά τε ἔσφερον εἴσω.
αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον ἐδὸν ἦε· δαίε δὲ οἱ πῦρ
γρῆς Ἀπειραιῆ, θαλαμηπόλος Εὐρυμέδουσα,
τήν ποτ' Ἀπείρηθεν νέες ἦγαγον ἀμφιέλισσαι:
- 10 Ἀλκινόω δ' αὐτὴν γέρας ἔξελον, οὐνεκα πᾶσιν
Φαιήκεσιν ἄνασσε, θεοῦ δ' ὡς δῆμος ἄκουεν:
ἢ τρέφε Νausικάαν λευκώλενον ἐν μεγάροισιν.
ἢ οἱ πῦρ ἀνέκαιε καὶ εἴσω δόρπον ἐκόσμη.
καὶ τότε Ὀδυσσεύς ὦρτο πόλινδ' ἴμεν: ἀμφὶ δ' Ἀθήνην
- 15 πολλὴν ἡέρα χεῦε φίλα φρονέουσ' Ὀδυσῆι,
μὴ τις Φαιήκων μεγαθύμων ἀντιβολήσας
κερτομέοι τ' ἐπέεσσι καὶ ἐξερέοιθ' ὅτις εἴη.
ἀλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλε πόλιν δῦσεσθαι ἐραννήν,
ἐνθα οἱ ἀντεβόλησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
- 20 παρθενικῆ ἐικυῖα νεήνιδι, κάλπιν ἐχούσῃ.
στή δὲ πρόσθ' αὐτοῦ, ὁ δ' ἀνείρετο δῖος Ὀδυσσεύς:
«ὦ τέκος, οὐκ ἂν μοι δόμον ἀνέρος ἡγήσαιο
Ἀλκινόου, ὅς τοῖσδε μετ' ἀνθρώποισι ἀνάσσει;
καὶ γὰρ ἐγὼ ξεῖνος ταλαπείριος ἐνθάδ' ἰκάνω
- 25 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης: τῷ οὐ τίνα οἶδα
ἀνθρώπων, οἳ τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, ξεῖνε πάτερ, δόμον, ὃν με κελεύεις,
δείξω, ἐπεὶ μοι πατρὸς ἀμύμονος ἐγγύθι ναίει.
- 30 ἀλλ' ἴθι σιγῆ τοῖον, ἐγὼ δ' ὄδον ἡγεμονεύσω,
μηδὲ τιν' ἀνθρώπων προπιόσσεο μηδ' ἐρέεινε.
οὐ γὰρ ξεῖνους οἶδε μάλ' ἀνθρώπους ἀνέχονται,
οὐδ' ἀγαπαζόμενοι φιλέουσ' ὅς κ' ἄλλοθεν ἔλθῃ.
νηυσὶ θοῆσιν τοί γε πεποϊθότες ὠκείησι
- 35 λαῖψμα μέγ' ἐκπερώσιν, ἐπεὶ σφισι δῶκ' ἐνοσίχθων:
τῶν νέες ὠκείαι ὡς εἰ πτερὸν ἠὲ νόημα.»
ὡς ἄρα φωνήσασ' ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
καρπαλίμως: ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχνια βαίνει θεοῖο.
τὸν δ' ἄρα Φαιήκης ναυσικλυτοὶ οὐκ ἐνόησαν
- Ἔτσι ο θεϊκός εκεί πολύπαθος ευχόταν Οδυσσεύς.
Την κόρη ωστόσο οι μούλες γρήγορα κατά το κάστρο έσερναν
κι αυτή, σαν έφτασε στου κύρη της τα ξακουστά παλάτια,
μπρος στην αυλόπορτα σταμάτησε, και γύρα της σταθήκαν
όμοιοι με αθάνατους τ' αδέρφια της, και κάτω από τ' αμάξι
τις μούλες λύσαν και κουβάλησαν τα ρούχα μες στο σπῆτι.
Κι αυτή στην κάμαρα της τράβηξε· φωτιά κει μέσα βρήκε,
που η γριά απειρώτισσα Ευρυμέδουσα της είχε ανάψει, η βγάγια.
Την είχαν δρεπανόγυρτα άρμενα φερμένη απ' την Απειρη
παλιά, και του Αλκινόου τη διάλεξαν γι' αρχοντομοίρι, που ήταν
σε όλους τους Φαίακες ρήγας, κι ως θεό τον άκουγεν ο κόσμος.
Αυτή τη Νausικά μεγαλώσε τη χιονοβραχιονάτη·
τώρα φωτιά στη στια της άναβε και σύνταζε το δείπνο.
Τότε ο Οδυσσεύς να πάει σηκώθηκε στην πόλη· κι η Παλλάδα,
που 'χε την έγνοια του, τρογύρα του πυκνή σκορπούσε αντάρα,
μήπως κανένas απ' τους πέρφανους τους Φαίακες τον συντύχει
και τον αγγίξει με τα λόγια του ρωτώντας τον ποιος είναι.
Κι ως πια να μπει στην πόλη εκόντευε την έμνοστη, αντικρύ του
πρόβαλε ξάφνου η γαλανόματη θεά Αθηνά, το θώρι
κοπέλας παίρνοντας απάρθνης, μ' ένα σταμνί στο χέρι·
μπροστά του εστάθη, κι ο αρχοντόγεννος τη ρώτησε Οδυσσεύς:
«Το σπῆτι κάποιου τώρα θα 'θελες, παιδί μου, να μου δείξεις,
του Αλκίνοου, βασιλιάς που ακούγεται στη χώρα αυτή πως είναι;
Τυραγνισμένος ξένος έφτασα μαθές σ' αυτά τα μέρη,
μακριά, από τόπο αλαργοτάξιδο· δεν ξέρω απ' τους ανθρώπους,
που ζουν στην πολιτεία και χαιρούνται τη χώρα αυτή, κανέναν.»
Και του αποκρίθη η γαλανομάτη θεά Αθηνά και του 'πε:
« Μετά χαράς, πατέρα ξένε μου, το σπῆτι που γυρεύεις
να σου το δείξω· τι με του άψεγου γονιού μου γεπονιάζει.
- Εγώ θα πάω μπροστά, κι ακλούθα μου χωρίς καμιά κουβέντα,
και μήτε ρώτα μήτε γύριζε κανένα να κοιπάξεις·
δεν τους αρέσει εδώ να βλέπουνε μαθές ανθρώπους ξένους,
κι ουδέ με αγάπη τον προσδέχονται, κανείς αλλούθε αν έρθει.
Ο Κοσμοσειστής τους το χάρισε, της θάλασσας τα πλάτη
να σκίζουν έχοντας τα θάρρη τους στα γρήγορα καράβια,
που σαν πουλιών φτερούγες τρέχουνε, σα στοχασμός του
ανθρώπου.»
Έτσι η Αθηνά Παλλάδα μίλησε, και μπήκε ομπρός με βιάση,
κι εκείνος της θεάς ακλούθηξε τα χνάρια, και κανένas
από τους Φαίακες, Όπως όδευε, τους θαλασσακουσμένους,

- 40 ἐρχόμενον κατὰ ἄστου διὰ σφέας: οὐ γὰρ Ἀθήνη
εἶα εὐπλόκαμος, δεινὴ θεός, ἢ ῥά οἱ ἀχλὺν
θεσπεσίην κατέχευε φίλα φρονέουσα ἐνὶ θυμῷ.
θαύμαζεν δ' Ὀδυσσεὺς λιμένας καὶ νῆας εἴσας
αὐτῶν θ' ἠρώων ἀγοράς καὶ τείχεα μακρὰ
- 45 ὑψηλά, σκολόπεσιν ἀρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι.
ἀλλ' ὅτε δὴ βασιλῆος ἀγακλυτὰ δῶμαθ' ἴκοντο,
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«οὗτος δὴ τοι, ξεῖνε πάτερ, δόμος, ὃν με κελεύεις
πεφραδμένε: δῆεις δὲ διοτρεφέας βασιλῆας
- 50 δαίτην δαινυμένους: σὺ δ' ἔσω κίε, μηδὲ τι θυμῷ
τάρβει: θαρσαλέος γὰρ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων
ἔργοισιν τελέθει, εἰ καὶ ποθεν ἄλλοθεν ἔλθοι.
δέσποιναν μὲν πρῶτα κιχῆσαι ἐν μεγάροισιν:
Ἀρήτη δ' ὄνομα ἔστιν ἐπώνυμον, ἐκ δὲ τοκῆων
- 55 τῶν αὐτῶν οἱ περ τέκον Ἀλκίνοον βασιλῆα.
Ναυσίθοον μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
γείνατο καὶ Περίβοια, γυναικῶν εἶδος ἀρίστη,
ὀπλοτάτη θυγάτηρ μεγαλήτορος Εὐρυμέδοντος,
ὃς ποθ' ὑπερθύμοισι Γιγάντεσσιν βασιλεύεν.
- 60 ἀλλ' ὁ μὲν ὤλεσε λαὸν ἀτάσθαλον, ὤλετο δ' αὐτός:
τῇ δὲ Ποσειδάων ἐμίγη καὶ ἐγένετο παῖδα
Ναυσίθοον μεγάλθυμον, ὃς ἐν Φαίηξιν ἄνασσε:
Ναυσίθοος δ' ἔτεκεν Ῥηξήνορα τ' Ἀλκινόον τε.
τὸν μὲν ἄκουρον ἐόντα βάλ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
- 65 νυμφίον ἐν μεγάρῳ, μίαν οἷην παῖδα λιπόντα
Ἀρήτην: τὴν δ' Ἀλκίνοος ποιήσατ' ἄκοιτιν,
καὶ μιν ἔπισ', ὡς οὐ τις ἐπὶ χθονὶ τίεται ἄλλη,
ὄσσαι νῦν γε γυναῖκες ὑπ' ἀνδράσιν οἶκον ἔχουσιν.
ὡς κείνη περὶ κῆρι τετιμηταί τε καὶ ἔστιν
- 70 ἔκ τε φίλων παίδων ἔκ τ' αὐτοῦ Ἀλκινόοιο
καὶ λαῶν, οἱ μὲν ῥά θεὸν ὡς εἰσορόωντες
δειδέχεται μύθοισιν, ὅτε στείχησ' ἀνὰ ἄστου.
οὐ μὲν γάρ τι νόου γε καὶ αὐτῇ δεύεται ἐσθλοῦ:
ἦσι τ' εὐφρονέησι καὶ ἀνδράσι νείκεα λυεῖ.
- 75 εἴ κεν τοι κείνη γε φίλα φρονέησ' ἐνὶ θυμῷ,
ἐλπυρῆ τοι ἔπειτα φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ σῆν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὡς ἄρα φωνήσατο ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
πόντον ἐπ' ἀτρύγετον, λίπε δὲ Σχερίην ἐρατεινὴν,
- 80 ἴκετο δ' ἐς Μαραθῶνα καὶ εὐρυάγυιαν Ἀθήνην,
δύνε δ' Ἐρεχθῆος πυκινὸν δόμον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἀλκινόου πρὸς δῶματ' ἔειπε κλυτά: πολλὰ δὲ οἱ κῆρ
ῶρμαιν' ἴσταμένῳ, πρὶν χάλκεον οὐδὸν ἰκέσθαι.
ὡς τε γὰρ ἡελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης
- ἀνάμεσα τους δὲν τον ξέκρινε' δὲν ἀφῆνε ἡ Παλλάδα
να τότε δουν, ἡ καλοπλέξουδη, τρανὴ θεά' με ἀντάρ
θεικία τον εἶχε ζῶσει, ὡς γνοιάζονταν γι' αὐτὸν βαθιά στα φρένα.
Κι ἐκεῖνος τα λιμάνια ἐθάμαζε, τα ζυγιαστά καράβια,
τις ἀγορές, ὅπου συνάζονταν οἱ ἠρώοι, καὶ τα ψηλά τους
μακριὰ τειχιά, τα παλουκόφραχτα, που να σαστίζει ο νους σου.
Κι ὡς ἐφτάσαν στο πολυδόξαστο του βασιλιά παλάτι,
πρῶτῃ ἡ Αθηνά, ἡ θεά ἡ γλαυκόμετη, το λόγο ἐκίνα κι εἶπε:
«Πατέρα ξένε, το που γύρευες παλάτι να σου δείξω,
αὐτὸ 'να! Εἰδὼ τους ἀρχοντόγεννους ρηγάδες θα πετύχεις
να κάθονται να τρων. Στα φρένα σου καθόλου μη δειλιάσεις,
μὲν μέσα πήγαινε' καλύτερα τελεῖε τις δουλειές του
ο ἀντρας ο ἀπόκοτος, κι ας ἐφτάσε μακριὰ ἀπ' τα ξένα κάπου.
Πιο πρῶτα κοίτα τη βασίλισσα να σμίξεις στο παλάτι'
Ἀρήτη τῆνε λεν με τ' ὄνομα, κι ἀπὸ τους ἴδιους σέρνει
γονιούς, που τον Αλκίνοο γέννησαν, το βασιλιά της χώρας.
Πρῶτα ο Ναυσίθοος ἐγεννήθηκε ἀπὸ τον Ποσειδῶνα
καὶ την Περίβοια, που τα κάλλη της καμιά δὲν ἐφτανε ἄλλη
γυναίκα, κι ἦταν του Εὐρυμέδοντα του ρῆγα στερνοπαῖδι'
αὐτὸς στους Γιγάντες τους πέρφανους εἶχε ἀφεντέμει, ὡστόσο
τον ἀσεβο λαό του ἀφάνισε καὶ χάθηκε κι ἀτός του.
Μ' ἐκεῖνη ο Ποσειδῶνας ἐμίξε καὶ γέννησε ἀντρεϊωμένο
γιο, το Ναυσίθοο, που ρηγάδεψε στους Φαίιακες· κι ο Ναυσίθοος
δυο γιους ἀξιώθη, το Ῥηξήνορα καὶ τον Αλκίνοο' μόνο
που ο ἀσημοδόξαρος Ἀπόλλωνας του σκότωσε τον πρῶτο,
νιόγαμπρο, δίχως γιό' στο σπίτι του μια κόρη μόνο ἀφῆκε,
αυτὴ που ο Αλκίνοος πήρε ἀργότερα γυναίκα, την Ἀρήτη'
την τίμησε, ὅσο δὲν τιμήθηκε καμιά στον κόσμo, ἀπ' ὄσες
κυβερνημένες ἀπ' τους ἀντρες τους τα σπίτια τους κοιτάζουν.
Ἔτσι ἐτιμήθη ἐκεῖνη ολόκαρδα καὶ μνίσκει τιμημένη
κι ἀπ' τα παιδιὰ της κι ἀπ' τον ἀντρα της τον ἴδιο, τον Αλκίνοο,
κι ἀπ' το λαό, που την ἀγάπη της της δείχνει, σα διαβαίνει
μέσα ἀπ' το κάστρο, χαιρετώντας τη, καὶ σα θεά τη βλέπει.
Μα ἔχει κι αὐτὴ μυαλό τετράγωνο, καὶ σε ὅσους ἔχει ἀγάπη
—κι ἀντρες ἀκόμα— τις ἀμάχες τους μπορεῖ καὶ ξεδιαλύνει.
Ἀν ἡ καρδιά της τώρα σ' ἐπαιρνε ἀπὸ συμπάθιο, θα 'χες
ἐλπίδα τους δικούς σου κάποτε να ἰδεῖς καὶ να διαγείρεις
στο ἀψηλοτάβανο το σπίτι σου, στη γῆ την πατρικὴ σου.»
Αὐτὰ εἶπεν ἡ Αθηνά ἡ γλαυκόμετη κι ἀφῆνε τη Σχερία
την ἐμνοστη, κι ἀπάνω ἀπ' τ' ἀκαρπα πετώντας τα πελάγη,
στο Μαραθῶνα, στην πλατύδρομη ἐκεῖθε Αθῆνα φτάνει,
καὶ στου Ερεχθέα το στέριο ἐχώθηκε παλάτι. Κι ο Ὀδυσσεὺς
στο ἀρχοντικὸ του Αλκίνοου κίνησε να πάει· μα πρὶν πατήσει
το χάλκινο κατώφλι, στάθηκε καὶ δούλευεν ο νους του'
τι φως ολοῦθε ἀπ' του λιοντόκαρδου του Αλκίνοου το παλάτι

- 85 δῶμα καθ' ὑπερεφές μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
χάλκειοι μὲν γὰρ τοῖχοι ἐληλέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα,
ἔς μυχὸν ἔς οὐδοῦ, περὶ δὲ θριγκὸς κυάνοιο:
χρῦσειαι δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἐντὸς ἔεργον:
σταθμοὶ δ' ἀργύρεοι ἐν χαλκῆῳ ἔστασαν οὐδῶ,
- 90 ἀργύρεον δ' ἐφ' ὑπερθύριον, χρυσῆ δὲ κορώνη.
χρῦσειοι δ' ἐκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν,
οὓς Ἥφαιστος ἔτευξεν ἰδυίῃσι ππραπίδεσσι
δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
ἀθανάτους ὄντας καὶ ἀγήρωσ ἤματα πάντα.
- 95 ἐν δὲ θρόνοι περι τοῖχον ἐρηρέδατ' ἔνθα καὶ ἔνθα,
ἔς μυχὸν ἔς οὐδοῖο διαμπερές, ἔνθ' ἐνὶ πέπλοι
λεπτοὶ ἐύννητοι βεβλήατο, ἔργα γυναικῶν.
ἔνθα δὲ Φαιήκων ἡγήτορες ἐδριώνοντο
πίνοντες καὶ ἔδοντες: ἐπητανὸν γὰρ ἔχεσκον.
- 100 χρῦσειοι δ' ἄρα κοῦροι ἐυδμήτων ἐπὶ βωμῶν
ἔστασαν αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσίν ἔχοντες,
φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι.
πεντήκοντα δὲ οἱ δμῶαί κατὰ δῶμα γυναικῶν
αἱ μὲν ἀλετρεύουσι μύλης ἔπι μῆλοπα καρπὸν,
- 105 αἱ δ' ἴστοὺς ὑφώσι καὶ ἡλάκατα στρωφῶσιν
ἤμεναι, οἷά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο:
καιρουσῶων δ' ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον.
ὄσσον Φαίηκες περὶ πάντων ἴδριες ἀνδρῶν
νῆα θοῆν ἐνὶ πόντῳ ἔλαυνέμεν, ὡς δὲ γυναικῶν
- 110 ἰσῶν τεχνήσσαι: πέρι γὰρ σφισι δῶκεν Ἀθήνη
ἔργα τ' ἐπίστασθαι περικαλλέα καὶ φρένας ἔσθλας.
ἔκτοσθεν δ' αὐλῆς μέγας ὄρχατος ἄγχι θυράων
τετράγυος: περὶ δ' ἔρκος ἐλήλαται ἀμφοτέρωθεν.
ἔνθα δὲ δένδρεα μακρὰ πεφύκασι τηλεθώοντα,
- 115 ὄγχναι καὶ ροαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι
συκέαι τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαῖαι τηλεθώωσαι.
τάων οὐ ποτε καρπὸς ἀπόλλυται οὐδ' ἀπολείπει
χειμάτος οὐδὲ θέρεως, ἐπετήσιος: ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ
Ζεφυρίῃ πνεύουσα τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει.
- 120 ὄγχνη ἐπ' ὄγχνη γηράσκει, μῆλον δ' ἐπὶ μῆλω,
αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλῇ, σύκον δ' ἐπὶ σύκῳ.
ἔνθα δὲ οἱ πολύκαρπος ἀλωῇ ἐρρίζωται,
τῆς ἔτερον μὲν θειλόπεδον λευρῶ ἐνὶ χώρῳ
τέρσεται ἠελίῳ, ἐτέρας δ' ἄρα τε τρυγῶσιν,
- 125 ἄλλας δὲ τραπέουσι: πάροιθε δὲ τ' ὄμφακές εἰσιν
ἄνθος ἀφιεῖσαι, ἔτεροι δ' ὑποπερκάζουσιν.
ἔνθα δὲ κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νεῖατον ὄρχον
παντοῖαι πεφύασιν, ἐπητανὸν γανώωσαι:
ἐν δὲ δῶω κρῆναι ἢ μὲν τ' ἀνὰ κῆπον ἅπαντα
- το ἀψηλοτάβανο ξεχύνονταν — σα φεγγαρίου, σαν ἡλίου.
Χάλκινοι οἱ τοῖχοι του ζερβόδεξα, που απ' το κατώφλι ως μέσα
τραβούσαν, και ψηλά τους ἔζωνε μια ζώνη ἀπὸ λαζούρι.
Μαλαματένιες πόρτες σφάλιζαν το σπίτι, και ασημένιο
πάνω στο χάλκινο στηρίζονταν κατώφλι οἱ παραστάτες·
και εἶχε κρικέλι ἀτόφιο μάλαμα και ἀνώφλι ἀτόφιο ἀσήμι.
Κι ἦταν και δυο σκυλιὰ ζερβόδεξα χρυσά, και δυο ασημένια,
μαστορεμένα ἀπὸ τον Ἥφαιστο με τη σοφὴ του τέχνη,
του Ἀλκίνοου να φυλάν του ἀντρόκαρδου το σπίτι νύχτα μέρα,
και ἦταν ἀθάνατα και ἀγέραστα. Και μες στο ἀρχονταρῖκι
απ' το κατώφλι ως μέσα ἀδιάκοπα γραμμὴ θρονιά ἀκουμπούσαν
στους τοίχους δῶθε κείθε, και ἐβλεπες ἀπάνω τους ριγμένα
λεπτά, καλόφαντα σκεπτάσματα, φασμένα ἀπὸ γυναικῶν.
Εκεὶ συχνὰ των Φαίαικων οἱ ἀρχοντες να φαν, να πιουν κάθονταν,
και εἶχαν μπροστά τους ὅσα θα 'φταναν γι' ἀκέραιο χρόνο ἀκόμα.
Μαλαματένιοι πάνω νιοῦτικοι σε στέριους στυλοβάτες
στέκαν κρατώντας μες στα χέρια τους δαυλιὰ φλογαναμμένα,
να 'χουν να φέγγουν στους συντράπεζους τις νύχτες στο παλάτι.
Πενήντα μέσα στο παλάτι του γυναικῶν σκλάβες ἔχει'
ἄλλες ἀλέθουν στους χερόμυλους καρπὸ χρυσὸ σα μῆλο,
ἄλλες υφαίνουν για τη ρόκα τους γυρνοῦνε, καθισμένες,
καθὼς της λεύκας της λιγνόκορμης τα φύλλα, δίπλα δίπλα,
και απ' τα καλόκρουστα υφασίδια τους το λάδι ἀποσταλάζει'
τι ὅσο τους ἄλλους ἀντρες ξεπερνοῦν οἱ Φαίαικες, στα πελάγη
να κυβερνοῦν τα γρήγορα ἀρμενα, παρόμοια πρώτες εἶναι
στην τέχνη του ἀργαλειοῦ οἱ γυναικῶν τους· τις μοίρανε η Παλλάδα
και ἀπὸ δουλειῆς να νιώθουν ὁμορφες και μυαλωμένες να 'ναι.
Απόξω απ' την αὐλὴ του βρίσκεται χτήμα τρανὸ, ἐκεὶ δίπλα,
τέσσερα στρέμματα, που ζώνεται με φράχτη γύρω γύρω·
και μέσα ἐκεὶ ψηλά και ολόχλωρα φυτρώνουν δέντρα πλήθος:
ἐκεὶ ἀχλαδιές, μηλιές χρυσόκαρτες, ρογιές φυλλομανοῦνε,
ἐκεὶ συκιές γλυκές και ολόχλωρες ελιές θωρεῖς ολούθε.
Καρπὸς δε χάνεται, μια που 'δεσε, και οὐδὲ τους ἀπολείπει
χειμῶνα καλοκαιρι, ἀδιάκοπα· τι ἀσίγαστα φυσώντας
ἐδῶ γεννάει καρπούς ο ζέφυρος και ἄλλους ἐκεὶ γουρμάζει.
Απίδι ἀπὰ στο ἀπίδι ψήνεται, και μῆλο ἀπὰ στο μῆλο,
σύκο στο σύκο ἀπάνω, ἀδιάκοπα, σταφύλι στο σταφύλι.
Ακόμα ἀμπέλι ἐκεὶ πολύκαρπο του βασιλιά ριζώνει·
στο 'να του μέρος, για το στέγνωμα των σταφυλιῶν στον ἡλιο,
εχει ἕνα ἀλώνι, και ἄλλα εἶναι ὦρα τους να τα τρυγήσουν, και ἄλλα
να τα πατήσουν, και ἄλλα εἶναι ἀγοῦρα πιο πέρα, τον ἀθὸ τους
μόλις που τίναξαν, και παίρνουνε να κοκκινίζουν ἄλλα.
Κει που τελεοῦν πια τα κλήματα, λογιῆς λογιῆς, με τάξη
βαλμένες οἱ βραγιές κατὰχλωρες ολοχρονῖς φουντώνουν.
Εἶναι και βρύσες δυό· ποτίζεται τρογῦρα το περβόλι

- 130 σκίδονται, ἢ δ' ἐτέρωθεν ὑπ' αὐλῆς οὐδὸν ἴησι
πρὸς δόμον ὑψηλόν, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται.
τοῖ ἄρ' ἐν Ἀλκινόοιο θεῶν ἔσαν ἀγλαὰ δῶρα.
ἐνθα στάς θηεῖτο πολύτλας διὸς Ὀδυσσεύς.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα ἐψ̄ θηήσατο θυμῷ,
- 135 καρπαλίμως ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσατο δώματος εἴσω.
εὖρε δὲ Φαιήκων ἠγήτορας ἠδὲ μέδοντας
σπένδοντας δεπάεσσιν εὐσκόπτω ἀργεῖφόντη,
ῶ̄ πυμάτῳ σπένδεσκον, ὅτε μνησαίατο κοίτου.
αὐτὰρ ὁ βῆ διὰ δῶμα πολύτλας διὸς Ὀδυσσεύς
- 140 πολλὴν ἠέρ' ἔων, ἦν οἱ περιχευεν Ἀθήνη,
ὄφρ' ἴκετ' Ἀρήτην τε καὶ Ἀλκίνοον βασιλῆα.
ἀμφὶ δ' ἄρ' Ἀρήτης βάλε γούνασι χεῖρας Ὀδυσσεύς,
καὶ τότε δὴ ῥ' αὐτοῖο πάλιν χυτο θέσφατος ἀήρ.
οἱ δ' ἄνευ ἐγένοντο, δόμον κάτα φῶτα ἰδόντες:
- 145 θαύμαζον δ' ὀρόωντες. ὁ δὲ λιπάνευεν Ὀδυσσεύς:
«Ἀρήτη, θυγάτηρ Ρηξήνορος ἀντιθέοιο,
σὸν τε πόσιν σά τε γούναθ' ἰκάνω πολλὰ μογήσας
τούσδε τε δαιτυμόνας: τοῖσιν θεοὶ ὄλβια δοῖεν
ζωέμεναι, καὶ παισὶν ἐπιτρέψειεν ἕκαστος
- 150 κτήματ' ἐνὶ μεγάροισι γέρας θ' ὃ τι δῆμος ἔδωκεν:
αὐτὰρ ἐμοὶ πομπῆν ὀτρύνετε πατρίδ' ἰκέσθαι
θάσσον, ἐπεὶ δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πῆματα πάσχω.»
ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετ' ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν κονίησιν
πάρ πυρί: οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῆ.
- 155 ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε γέρων ἦρωσ Ἐχένης,
ὃς δὴ Φαιήκων ἀνδρῶν προγενέστερος ἦεν
καὶ μῦθοισι κέκαστο, παλαιὰ τε πολλὰ τε εἰδώς:
ὁ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«Ἀλκίνο', οὐ μὲν τοι τόδε κάλλιον, οὐδὲ ἔοικε,
- 160 ξεῖνον μὲν χαμαὶ ἦσθαι ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν κονίησιν,
οἶδε δὲ σὸν μῦθον ποτιδέγμενοι ἰσχανώνωνται.
ἄλλ' ἄγε δὴ ξεῖνον μὲν ἐπὶ θρόνου ἀργυροῆλου
εἶσον ἀναστήσας, σὺ δὲ κηρύκεσσι κέλευσον
οἶνον ἐπικρῆσαι, ἵνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῳ
- 165 σπείσομεν, ὃς θ' ἰκέτησιν ἄμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ:
δῶρον δὲ ξεῖνῳ ταμίη δότῳ ἔνδον ἔοντων.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
χειρὸς ἑλών Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην
ῶρσεν ἀπ' ἐσχαρόφιν καὶ ἐπὶ θρόνου εἶσε φαινοῦ,
- 170 υἷον ἀναστήσας ἀγαπήνορα Λαοδάμαντα,
ὃς οἱ πλησίον ἴζε, μάλιστα δὲ μιν φιλέεσκεν.
χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχώω ἐπέχευε φέρουσα
καλῆ χρυσεῖη ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
- ἀπὸ τῆς μια, καὶ τρέχει ἡ δευτέρα στὸ σπῆτι, ἀπ' τὸ κατώφλι
περνώντας κάτω τῆς αὐλόπορτας, νερό νὰ παίρνει ὁ κόσμος.
Τέτοια οἱ θεοὶ μαθὲς ἐχάρισαν τοῦ Ἀλκίνοιο πλοῦσια δῶρα.
Κεὶ πέρα ὁ θεϊκός, πολύπαθος στεκόταν Ὀδυσσεύς
καὶ θάμαζε· κὶ ὡς πια ἀποθάμαζε θωρώντας τὰ ὅλα γύρω,
- περνώντας τὸ κατώφλι γρήγορα στὸ σπῆτι μέσα μπήκε·
κὶ ἤβρε τῶν Φαιάκων τοὺς πρωτόγερους καὶ προεστοὺς τὴν ὥρα
σπονδὴ στὸν ἀγρυπνὸ που πρόσφερναν Ἀργοφονιά, τὶ θέλαν
νὰ παν νὰ κοιμηθοῦν, κὶ ολόστερνα σ' αὐτὸν σπονδῆς ἐκάναν.
Κὶ ὁ ἀρχοντογέννητος, πολύπαθος ἐδιάβηκε Ὀδυσσεύς
- τὸ σπῆτι μες σὲ ἀντάρα ολόπυκνη, που τοῦ ἔχυνε ἡ Παλλάδα.
Ὅμως στὸ ρήγα Ἀλκίνο ὡς ἐφάσε καὶ στὴν Ἀρήτη ἀντίκρου,
τὰ χέρια τοῦ ἐρίξε στα γόνατα τρογύρα τῆς Ἀρήτης,
κὶ ἡ θεϊκιά που τὸν περιζῶνε μεμιάς σκορπίστη ἀντάρα.
Κὶ αὐτοὶ τὰ χάσαν ξένον ἀνθρώπο θωρώντας μες στὸ σπῆτι,
- καὶ μείναν ἀλαλοὶ καὶ κίνησε τὰ παρακάλια ἐκεῖνος:
«Ἀρήτη, κόρη τοῦ Ρηξήνορα τοῦ ἰσόθεου, πλήθος ἔχω
τραβήξει βάσανα· στὸν ἀντρα σου, στα πόδια σου προσπέφτω
καὶ σὲ ὅλους τούτους τοὺς συντράπεζους· μόνο καλά, ὅσο ζεῖτε,
νὰ δεῖτε ἀπ' τοὺς θεοὺς, κὶ ἀργότερα τὸ βίος στὸ ἀρχοντικὸ σας
- κὶ ὅποια τιμὴ ὁ λαὸς σας ἔδωκε νὰ μείνουν στα παιδιά σας.
Ὅμως καὶ μένα προβοδάτε με, νὰ φτάσω στὴν πατρίδα
γρήγορα· χρόνους βασανίζομαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς μου.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὸ τζάκι ἐκάθισε, πλάι στὴ φωτιά, στὶς στάχτες,
κὶ οἱ ἄλλοι ἀπόμειναν ὅλοι ἀμίλητοι καὶ δὲν ἐβγαζαν ἀχνα.
- Ἀργὰ τὸ λόγο πήρε ὁ γέροντας, ὁ ἀρχοντικὸς Ἐχένης,
που ὅλους τοὺς Φαίαικες τοὺς ἀντρόψυχους στα χρόνια
ξεπερνοῦσε,
κὶ ἦταν στα λόγια πρῶτος κὶ ἤξερε πολλὰ καὶ περασμένα.
Καὶ τότε μίλησε καλόγνωμος ἀναμεσὸ τοὺς κὶ εἶπε:
« Ἀλκίνοε, τοῦτο ἐδῶ πολὺ ὁμορφο δὲν εἶναι, δὲν ταιριάζει
- ὁ ξένος πλάι στὴ στία νὰ κάθεται, κατάχαμα, στὶς στάχτες.
Οἱ ἄλλοι σωμαίνου ἀπαντέχοντας τὸ λόγο τὸ δικό σου.
Μα τώρα ὁμπρός, τὸν ξένο σήκωσε καὶ σὲ θρονὶ νὰ κάτσει
οδηγὰ τὸν ἀσημοκάρφωτο· κρασί νὰ συγκεράσουν
στους κράχτες πες μετὰ, νὰ κάνουμε στὸν κεραυνόχαρο ὅλοι
- τὸ Δία σπονδὴ, που παραστέκεται τοὺς σεβαστοὺς ἰκέτες.
Καὶ μέσα ὅ,τι βρεθεῖ ἡ κελάρισσα νὰ φάει στὸν ξένο ἄς δώκει.»
Μόλις τὸ λόγο τοῦτο ἀγρίκησεν ὁ Ἀλκίνοος ὁ ἀντρειωμένος,
τοῦ πολεμάρχου, πολυμήχανου πήρε Ὀδυσσεύα τὸ χέρι,
τὸν σήκωσε ἀπ' τὴ στία καὶ σὲ θρονὶ τὸν κάθισε ἀστροβόλο,
- ἀφοῦ τὸ γιο τοῦ ἐκεῖθε σήκωσε, που δίπλα τοῦ καθόταν,
τὸ Λαοδάμα τὸν ἀντρόκαρδο, καὶ τοῦ ἔχε ἀγάπη πλήθια.
Μία παρακὸρη τότε τρέχοντας νερό σὲ στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κὶ ἀπὸ κάτω τῆς ἑνα ἀργυρὸ λεγένη,

- νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστήν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
- 175 σίτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
εἶδατα πόλλ' ἐπιθείσα, χαριζομένη παρεόντων.
αὐτὰρ ὁ πίνε καὶ ἦσθε πολύτλας διὸς Ὀδυσσεύς.
καὶ τότε κήρυκα προσέφη μένος Ἀλκινόοιο:
«Ποντόνοε, κρητῆρα κερασάμενος μέθυ νεῖμον
- 180 πᾶσιν ἀνά μέγαρον, ἴνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῳ
σπείσομεν, ὅς θ' ἰκέτησιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.»
ὥς φάτο, Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα,
νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενος δεπάεσσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαν τ' ἐπιὸν θ', ὅσον ἤθελε θυμός,
- 185 τοῖσιν δ' Ἀλκίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες
ᾄφρ' εἶπω τά με θυμός ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
νῦν μὲν δαισάμενοι κατακείμετε οἴκαδ' ἰόντες:
ἡῶθεν δὲ γέροντας ἐπὶ πλέονας καλέσαντες
- 190 ξείνον ἐνὶ μεγάροις ξεινίσσομεν ἡδὲ θεοῖσιν
ρέξομεν ἱερὰ καλά, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ πομπῆς
μνησόμεθ', ὥς χ' ὁ ξείνος ἄνευθε πόνου καὶ ἀνίης
πομπῆ ὑφ' ἡμετέρῃ ἦν πατρίδα γαίαν ἴκηται
χαίρων καρπαλίμως, εἰ καὶ μάλα τηλόθεν ἐστί,
- 195 μηδὲ τι μεσσηγύς γε κακὸν καὶ πῆμα πάθησι,
πρὶν γε τὸν ἦς γαίης ἐπιβήμεναι: ἔνθα δ' ἔπειτα
πείσεται, ἄσσα οἱ αἴσα κατὰ κλώθῆς τε βαρεῖαι
γιγνομένῳ νήσαντο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.
εἰ δὲ τις ἀθανάτων γε κατ' οὐρανοῦ εἰλήλουθεν,
- 200 ἄλλο τι δὴ τόδ' ἔπειτα θεοὶ περιμηχανώνονται.
αἰεὶ γὰρ τὸ πάρος γε θεοὶ φαίνονται ἑναργεῖς
ἡμῖν, εὐτ' ἔρδωμεν ἀγκαλειτὰς ἐκατόμβας,
δαίνυνται τε παρ' ἅμμι καθήμενοι ἔνθα περ ἡμεῖς.
εἰ δ' ἄρα τις καὶ μούνος ἰὼν ξύμβληται ὀδίτης,
- 205 οὐ τι κατακρύπτουσιν, ἐπεὶ σφισιν ἐγγύθεν εἰμέν,
ὥς περ Κύκλωπες τε καὶ ἄγρια φύλα Γιγάντων.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνο', ἄλλο τί τοι μελέτω φρεσίν: οὐ γὰρ ἐγὼ γε
ἀθανάτοισιν ἔοικα, τοῖ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
- 210 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, ἀλλὰ θνητοῖσι βροτοῖσιν.
οὓς πινας ὑμεῖς ἴστε μάλιστ' ὀχέοντας οἰζὺν
ἀνθρώπων, τοῖσιν κεν ἐν ἄλγεσιν ἰσωσαίμην.
καὶ δ' ἔτι κεν καὶ μᾶλλον ἐγὼ κακὰ μυθησαίμην,
ὅσσα γε δὴ ξύμπαντα θεῶν ἰότητι μόγησα.
- για να πλυθεῖ, καὶ δίπλα του ἀπλωσε στραφταλιστὸ τραπέζι.
- Ψωμί κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα του κουβαλάει καὶ πλήθος,
φαγιά ἀπιθώνει, ἀπ' ὅ,τι βρέθηκε καλὸ φιλεύοντάς τον.
Κι ἔτρωγε κι ἔπινε ὁ πολύπαθος ἰσόθεος Ὀδυσσεύς.
Κι ὁ Ἀλκίνοος τότε ὁ καρτερόψυχος γυρνάει καὶ λέει στον κράχητη:
«Ποντόνοε, το κρασί συγκέρασε, καὶ μες στο ἀρχονταρῖκι
- κέρνα γραμμὴ, για να προσφέρουμε στον κεραυνόχαρο ὄλοι
το Δία σπονδῆ, που παραστέκεται τους σεβαστοὺς ἰκέτες.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ κρασί μελόγλυκο συγκέρασε ὁ διαλάλης
καὶ σε ὅλα τα ποτήρια εμοίραζεν, ἀπ' τις σπονδὲς ν' ἀρχίσουν
Καὶ σα στάλαξαν κι ἤπιαν ὄλοι τους, ὅσο ἡ καρδιά ποθοῦσε,
- πρῶτος το λόγο ὁ Ἀλκίνοος κίνησε κι ἀναμεσό τους εἶπε:
«Ακούστε, Φαίαικες πρωτοστάτορες καὶ πρωτοκεφαλάδες,
το τι ἡ καρδιά στα στήθη μέσα μου με σπρώχνει να μιλήσω'
τώρα που φάγατε, στα σπίτια σας να κοιμηθεῖτε σῦρτε,
καὶ την αὐγὴ γερόντοι πιότεροι να καλεστοῦν καὶ νὰ ῥθουν,
- τον ξένο να καλοσκαμίσουμε δω μέσα, καὶ θυσιεὺς
πανώριες στους θεοὺς να κάμουμε, μετὰ να βουλευτοῦμε
το πως ὁ ξένος μας ἀνέκοπτα καὶ δῖχως κακοπάθεις
θα στρέψει πίσω στην πατρίδα του, πολὺ κι ας εἶναι ἀλάργα,
χαρούμενος, μιαν ὥρα ἀρχύτερα, με συνοδεῖα δικὴ μας.
- Μηδὲ καὶ να τον βρουν μεσόστρατα κακὰ καὶ βάσανα ἄλλα,
στα πατρικά του ὡς να 'βγει χῶματα' κι ἐκεῖ μετὰ θα πάθει
ὅ,τι εἶν' γραφτό του κι οἱ σκληρόκαρδες του 'χουν κλωσμένα
Μοῖρες,
σύντας γεννιόταν κι ἡ μητέρα του τον ἔφερνε στον κόσμο.
Ἀν ἦρθε πάλι ἀπ' τους ἀθάνατους των οὐρανῶν κανένας,
- τοτε οἱ θεοὶ κάτι ἄλλο σίγουρα μας μελετοῦν με τούτο
τι ὡς τώρα ὡς εἶναι ὁμπρὸς μας δεῖχνονται, χωρὶς εἶδη ν'
ἀλλάζουν,
κάθε φορὰ που τους προσφέρουμε λαμπρὲς ἱερὲς θυσιεὺς
καὶ τρων μαζί με μας, καθοῦμενοι στὶς τάβλες τις δικὲς μας.
Καὶ μόνος ἀν οδεῖει κάποιος μας καὶ τους συντύχει ὁμπρὸς του,
- δεν του κρύβονται· συγγενεύουμε μαθὲς εμεῖς μαζί τους,
ὡς συγγενεύουνε κι οἱ Κύκλωπες κι οἱ ἀνήμεροι Γιγάντοι.»
Γυρνώντας τότε ὁ πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνοε, γνοιάσου γι' ἄλλα πράματα! Δε μοιάζω ἐγὼ καθόλου
με τους ἀθάνατους, που ὀρίζουνε ψηλά τα οὐράνια πλάτη,
- στην ἐλικία, μηδὲ στο ἀνάριμμα' θνητοὺς θυμίζω μόνο.
Ξέρετε ἀνθρώπους που δυστύχησαν περίσσια στη ζωὴ τους:
Μόνο με τούτους θα παράβγαινα στα τόσα μου τυράννια!
Κι ἀκόμα πιο μεγάλα βάσανα θα σου ἱστοροῦσα, ἀν ἦταν
τα που οἱ θεοὶ θέλησαν κι ἔσυρα να πτω μιαν ἄκρη ὡς ἄλλη.

- 215 ἄλλ' ἐμὲ μὲν δορπήσῃα ἐάσατε κηδόμενον περ:
οὐ γάρ τι συγερεῖ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο
ἔπλετο, ἦ τ' ἐκέλευσεν ἔο μνήσασθαι ἀνάγκη
καὶ μάλα τειρόμενον καὶ ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔχοντα,
ὥς καὶ ἐγὼ πένθος μὲν ἔχω φρεσίν, ἦ δὲ μάλ' αἶει
- 220 ἐσθέμεναι κέλεται καὶ πινόμεν, ἐκ δὲ με πάντων
ληθάνει ὄσσ' ἔπαθον, καὶ ἐνπλησθῆναι ἀνώγει.
ὕμεις δ' ὀτρύνεσθαι ἄμ' ἠοὶ φαινομένηφιν,
ὥς κ' ἐμὲ τὸν δῦστηνον ἐμῆς ἐπιβήσετε πάτρης
καὶ περ πολλὰ παθόντα: ἰδόντα με καὶ λίπτοι αἰῶν
- 225 κτῆσιν ἐμήν, δμῶάς τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα.»
ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον ἠδ' ἐκέλευον
πεμπέμεναι τὸν ξένιν, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπεισάν τ' ἔπιον θ' ὅσον ἤθελε θυμός,
οἱ μὲν κακκειόντες ἔβαν οἰκόνδε ἕκαστος,
- 230 αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο διὸς Ὀδυσσεύς,
πὰρ δὲ οἱ Ἀρήτη τε καὶ Ἀλκίνοος θεοειδῆς
ἦσθην: ἀμφίπολοι δ' ἀπεκόσμεον ἔντεα δαιτός.
τοῖσιν δ' Ἀρήτη λευκώλενος ἤρχετο μύθων:
ἔγνω γὰρ φάρός τε χιτῶνά τε εἶματ' ἰδοῦσα
- 235 καλὰ, τὰ ῥ' αὐτῆ τεύξε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί:
καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ξείνε, τὸ μὲν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή:
τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; τίς τοι τάδε εἶματ' ἔδωκεν;
οὐ δὴ φῆς ἐπὶ πόντον ἀλώμενος ἐνθάδ' ἰκέσθαι;»
- 240 ἠτήν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολυμήτης
Ὀδυσσεύς:
«ἀργαλέον, βασιλεία, διηνεκέως ἀγορευσαί
κῆδε', ἐπεὶ μοι πολλὰ δόσαν θεοὶ Οὐρανίωνες:
τοῦτο δὲ τοι ἔρέω ὃ μ' ἀνείρειαι ἠδὲ μεταλλάξ.
Ὠγγυίη τις νῆσος ἀπόπροθεν εἰν ἄλι κεῖται:
- 245 ἔνθα μὲν Ἄτλαντος θυγάτηρ, Δολόεσσα Καλυψὼ
ναίει εὐπλόκαμος, δεινὴ θεός: οὐδὲ τις αὐτῆ
μίσγεται οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
ἄλλ' ἐμὲ τὸν δῦστηνον ἐφέστιον ἤγαγε δαίμων
οἶον, ἐπεὶ μοι νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῶ
- 250 Ζεὺς ἔλσας ἐκέασσε μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
αὐτὰρ ἐγὼ τρόπιν ἀγκάς ἐλών νεὸς ἀμφιελίσσης
ἐννήμαρ φερόμην: δεκάτη δὲ με νυκτὶ μελαίνῃ
νῆσον ἐς Ὠγγυίην πέλασαν θεοί, ἔνθα Καλυψὼ
- 255 ναίει εὐπλόκαμος, δεινὴ θεός, ἦ με λαβοῦσα
ἐνδουκέως ἐφίλει τε καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ ἔφασκε
θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα:
- Μα να δειπνήσω τώρα αφήστε με, κι ας νιώθω πίκρα τόση·
τι απ' τη φριχτή κοιλιά πιο αδιάντροπο δε γίνεται στον κόσμο'
σε σπρώχνει, θες δε θες, κι ας βρίσκεσαι σε παιδεμούς μεγάλους,
κι ας καίγεται η καρδιά στα στήθη σου, να τη θυμάσαι πάντα.
Ἔτσι κι ἐγώ: η καρδιά μου καίγεται, κι αὐτὴ να τρώω, να πίνω
με σπρώχνει αδιάκοπα, κι ως βιάζεται να φάει και να χορτάσει,
ἀπὸ το νου μου σβῆνει ολότελα τα πάθη που 'χω σύρει.
Μα εσεῖς, σα φέξει, δίχως ἀργητα γνοιαστείτε στην πατρίδα
να με γυρίστε τον τρισάμοιρο' μετὰ ἀπὸ τόσα πάθη,
να 'ταν και μια στιγμή ν' ἀντίκριζα το ἀμνηλοτάβανό μου
το ἀρχοντικό, το βιος, τους δούλους μου, κι ας πέθαινα στην ώρα!'
Ἔτσι μιλούσε, κι ὅλοι ἐσύγκλιναν, κι ἀναμεσὸ τους λέγαν,
του ξένου, ἐτσι σωστά που μίλησε, να του σταθοῦν στη στρατά.
Και σα στάλαξαν κι ἠπιαν ὅλοι τους, ὅσο η καρδιά ποθοῦσε,
για το δικό του σπίτι κίνησε καθένας να πλαγιάσει.
Στο ἀρχονταρικό ωστόσο ἀπόμεινεν ο ἰσόθεος Ὀδυσσεάς:
η Ἀρήτη πλάι του κι ο θεόμορφος Ἀλκίνοος ἐκαθόνταν,
κι ἦταν ἀκόμα οἱ τραπεζάρισσες, που πάστρευαν τις τάβλες.
Ἡ Ἀρήτη τότε η χιονοβράχιονη το λόγο ἐπήρε πρώτη,
τι εἶδε τα ρούχα και τα γνώρισε — τη χλαίνα, το χιτῶνα —
τα πάγκαλα, που τα 'χε μόνη της υφάνει με τις βάγιες·
και κράζοντας τον ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Ξένε, για τοῦτο πρῶτα θα 'θελα να σε ρωτήσω ἀπὸ μου'
ποιος εἶσαι, πούθε; ποιος σου τα 'δωκε τα ρούχα αὐτά; δεν εἶπες
ἀλήθεια πως θαλασσοδάρθηκες, πρὶν φτάσεις στο νησί μας;»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Πολὺ βαρὺ μου πέφτει, ἀρχόντισσα, τα πάθη να ιστορήσω
Ὅλα, ὅσα μου 'δωκαν οἱ ἀθάνατοι, που κυβερνοῦν τα οὐράνια.
Μα αὐτὸ που με ρωτᾷς και θέλησες να μάθεις, ἀκουσε το:
Κάποιο νησί στο πέλαο βρίσκεται μακριά, Ὠγγυία το λένε.
κι ἐκεῖ μια κόρη μένει του Ἄτλαντα τρανή, γεμάτη δόλους,
η Καλυψὼ, η ὁμορφοπλέξουδη θεά· κανεὶς μαζί της
ποτέ δε σμίγει απ' τους ἀθάνατους για απ' τους θνητοὺς
ἀνθρώπους,
Μα ἐμένα ἕνας θεὸς τον ἄμοιρο στο τζάκι της μονάχο
μ' ἔφερε κάποτε, τι το ἀρμενο μου το 'χε ο Δίας τσακίσει
μες στο κρασάτο πέλαο, ρίχνοντας φλογάτο ἀστροπελέκι.
Οἱ ἐπίλοιποι ἀντρεϊανοὶ σύντροφοί μου χαθῆκανε· μονάχος
ἐγὼ απ' του δρεπανόγυρτου ἀρμενου πιασμένος την καρένα
μέρες ἐννιά θαλασσοδέρνομουν' στις δέκα, μες στη νύχτα
τη μαύρη, μ' ἐρίζαν οἱ ἀθάνατοι στην Ὠγγυία, στο σπίτι
της Καλυψὼς, της ὁμορφόμαλλης τρανῆς θεάς· κι ἐκεῖνη
με καλοδέχτηκε και μ' ἔτρεφε και το 'χε στο μυαλό της,
αν μείνω, να με κάνει ἀθάνατο κι ἀγέραστο για πάντα:

- ἀλλ' ἔμὸν οὐ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν.
ἔνθα μὲν ἐππάτερες μένον ἔμπεδον, εἶματα δ' αἰεὶ
- 260 δάκρυσι δεύεσκον, τὰ μοι ἄμβροτα δῶκε Καλυψώ:
ἀλλ' ὅτε δὴ ὀγδόατόν μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθεν,
καὶ τότε δὴ μ' ἐκέλευσεν ἐποτρύνουσα νέεσθαι
Ζηνὸς ὑπ' ἀγγελίης, ἣ καὶ νόος ἐτράπετ' αὐτῆς.
πέμπε δ' ἐπὶ σχεδίδης πολυδέσμου, πολλὰ δ' ἔδωκε,
- 265 σῖτον καὶ μέθυ ἡδύ, καὶ ἄμβροτα εἶματα ἔσσαν,
οὖρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρὸν τε.
ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα μὲν πλέον ἤματα ποντοπορεύων,
ὀκτωκαίδεκάτῃ δ' ἐφάνη ὄρεα σκίοεντα
γαίης ὑμετέρης, γήθησε δὲ μοι φίλον ἦτορ
- 270 δυσμόρω: ἦ γὰρ ἔμελλον ἐπὶ ξυνέσεσθαι οἰζυῖ
πολλῇ, τὴν μοι ἐπῶρσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
ὅς μοι ἐφορμήσας ἀνέμους κατέδησε κέλευθον,
ὠρινεν δὲ θάλασσαν ἀθέσφατον, οὐδὲ τι κύμα
εἶα ἐπὶ σχεδίδης ἀδινὰ στενάχοντα φέρεσθαι.
- 275 τὴν μὲν ἔπειτα θύελλα διεσκέδασ': αὐτὰρ ἐγὼ γε
νηχόμενος τόδε λαῖπμα διέτμαγον, ὄφρα με γαίῃ
ὑμετέρῃ ἐπέλασσε φέρων ἀνεμὸς τε καὶ ὕδωρ.
ἔνθα κέ μ' ἐκβαίνοντα βιήσατο κύμ' ἐπὶ χέρσου,
πέτρης πρὸς μεγαλήσι βαλὸν καὶ ἀτερπέϊ χώρῳ:
- 280 ἀλλ' ἀναχασσάμενος νῆχον πάλιν, ἦος ἐπῆλθον
ἔς ποταμόν, τῇ δὴ μοι εἰέισατο χώρος ἄριστος,
λεῖος πετράων, καὶ ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο.
ἐκ δ' ἔπεσον θυμηγερέων, ἐπὶ δ' ἄμβροσὶν νύξ
ἦλυθ'. ἐγὼ δ' ἀπάνευθε διιπετέος ποταμοῖο
- 285 ἐκβάς ἐν θάμονοισι κατέδραθον, ἀμφὶ δὲ φύλλα
ἠφυσάμην: ὕπνον δὲ θεὸς κατ' ἀπείρονα χεῦεν.
ὠένθα μὲν ἐν φύλλοισι φίλον τετιμημένους ἦτορ
εὔδον παννύχιος καὶ ἐπ' ἠῶ καὶ μέσον ἡμαρ.
δειλετό τ' ἠέλιος καί με γλυκύς ὕπνος ἀνήκεν.
- 290 ἀμφιπόλους δ' ἐπὶ θινὶ τεῆς ἐνόησα θυγατρὸς
παιζούσας, ἐν δ' αὐτῇ ἔην εἰκυῖα θεῆσι:
τὴν ἰκέτευσ': ἦ δ' οὐ τι νοήματος ἤμβροτεν ἔσθλοῦ,
ὡς οὐκ ἂν ἔλποιο νεώτερον ἀντιάσαντα
ἔρξέμεν: αἰεὶ γάρ τε νεώτεροι ἀφραδέουσιν.
- 295 ἦ μοι σῖτον ἔδωκεν ἄλις ἡδ' αἰθοπα οἶνον
καὶ λούσ' ἐν ποταμῷ καὶ μοι τάδε εἶματ' ἔδωκε.
ταυτὰ τοι ἀχνύμενός περ ἀληθεῖην κατέλεξα.»
τόν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμειβέτο φώνησέν τε:
«ξεῖν', ἦ τοι μὲν τοῦτο γ' ἐναΐσιμον οὐκ ἐνόησε
- 300 παῖς ἐμή, οὐνεκά σ' οὐ τι μετ' ἀμφιπόλοισι γυναιξίν
ἦγεν ἐς ἡμέτερον, σὺ δ' ἄρα πρῶτην ἰκέτευσας.»
- ὁμως ποτέ δε μου μετάστρεψε τη γνώμη μες στα στήθη.
Χρόνους εφτά εκεί πέρα αδιάκοπα καθόμουν, κι ὅσα ρούχα
η Καλυψώ μου φόρειε αθάνατα, τα μούσκευα στο δάκρυ.
Μα στου καιρού το κυκλογύρισμα τα οχτώ σα φτάσαν χρόνια,
μου 'πε να φύγω πια και μ' ἔσπρωξε να στρέψω στην πατρίδα
για ο Δίας το πρόσταξε για κι ἄλλαξε βουλή από μοναχού της.
Μέσα σε μια πλωτή ξυλόδετη με βάζει, μου φορτώνει
ψωμί, κρασί γλυκό, κι αθάνατα φορέματα με ντύνει·
κι ἔπειτα αγέρα πρίμο, απείραγο, γλυκόπνογο μου στέλνει.
Διάβηκαν δεκαεφτά μερόνυχτα που αρμένιζα στο κύμα·
στις δεκοχτώ τα βαθιογίσκιωτα βουνά πρόβαλαν τέλος
της χώρας της δικιάς σας· κι ἐνίωσε χαρά η καρδιά μου τοτε
του δύστυχου, τι πλήθος βάσανα με ἀπάντεχαν ἀκόμα,
που ο Ποσειδῶνας μου ξαπόστειλεν ο κοσμοσείστης ξάφνου·
τι μου ξεσήκωσε τους ἀνέμους και μου 'κλεισε τις στράτες,
και τόσο ετάραξε τη θάλασσα, που πάνω στην πλωτή μου
το κύμα να σταθῶ δεν ἀφήνε, κι αβάσταχτα θρηνούσα.
Σε λίγο ἕνα μπουρίνι εσκόρπισε τα ξύλα της πλωτής μου·
και πήρα εγὼ να σκίζω πλέκοντας της θάλασσας τα πλάτη,
ως που στη γη σας πια με ζύγωσαν τα ρέματα κι οι ἀνέμοι.
Εκεῖ το κύμα θα με σκότωνε, καθῶς να βγω ζητούσα,
σε βράχους αφηλούς πετώντας με και σ' ἄγρια περιγιᾶλια.
Μα ἔκανα πίσω και ξανάρχισα να πλέκω, ωσόπου φτάνω
στον ποταμό μπροστά' μου εικάστηκε πολὺ καλὸς ο τόπος,
ἀπάγγειος και χωρὶς ξερόβραχα. Με την ψυχὴ στα δόντια
πετάχτηκα ὄξω και σωριάστηκα, κι ως ἔφτασεν η νύχτα
η ἀθάνατη, απ' το ουρανογέννητο ξεμάκρυνα ποτάμι
κι ἐγειρα μέσα στα χαμόκλαδα, κι ολόγουρα μου φύλλα
μόλις εστοίβαξα, σε ἀξύπνητον ὕπνο ο θεὸς με ρίχνει.
Χωμένος ἔτσι στα ξερόφυλλα με πικραμένα σπλάχνα
κοιμόμουν ὅλη νύχτα, κι ἔφεξε, κι ἦρθε το μεσημέρι,
κι η μέρα τσάκιζε, σαν ξύπνησα πια απ' το γλυκό τον ὕπνο.
Και ξάφνου ακοῦω της θυγατέρας σου τις βάνιες στο ακρογιάλι
που παίζαν, κι ἦταν, ὅμοια ἀθάνατη θεά, μαζὶ κι ἐκεῖνη.
Της πρόσπεσα, κι αὐτὴ μου φέρθηκε με τόση γνωστικᾶδα,
που ἀλήθεια δε θα την περιμένες ἀπὸ 'ναν νιο, που βγήκε
μπροστά σου ξάφνου· τι ἀλαφρόμυαλοι περίσσια οι νιοῦτσικοι εἶναι.
Να φάω ψωμί ὅσο θέλω μου 'δωκε, κρασί να πῶ φλογάτο,
και στο ποτάμι εἶπε και λούστηκα, και τούτα εδῶ τα ρούχα
μου χάρισε. Τρανὴ εἶναι η πίκρα μου, μα την ἀλήθεια σου 'πα!
Και τότε ο Ἀλκίνοος του ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ του ἀπηλογήθη:
« Ξένε, μονάχα τοῦτο η κόρη μου δε λόγιασε ὅπως πρέπει,
που δεν ἀφήκε με τις βάνιες της και συ στο αρχοντικό μου
μαζὶ να 'ρθεις' κι ωστόσο πρόσπεσες στα γόνατα της πρώτα!»

- τόν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ἤρως, μή τοι τοῦνεκ' ἀμύμονα νείκεε κούρην:
ἦ μὲν γάρ μ' ἐκέλευε σὺν ἀμφιπόλοισιν ἔπεσθαι,
- 305 ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἔθελον δείσας αἰσχυρόμενός τε,
μή πως καὶ σοὶ θυμὸς ἐπισκύσσαιτο ἰδόντι:
δύσζηλοι γάρ τ' εἰμὲν ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων.»
τόν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμειβετο φώνησέν τε:
«ξεῖν', οὐ μοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ
- 310 μασιδίως κεχολῶσθαι: ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
τοῖος ἔων οἴος ἔσσι, τὰ τε φρονέων ἅ τ' ἐγὼ περ,
παῖδά τ' ἐμὴν ἐχέμεν καὶ ἐμός γαμβρὸς καλέεσθαι
αὐθι μένων: οἶκον δέ κ' ἐγὼ καὶ κτήματα δοίην,
- 315 εἴ κ' ἐθέλων γε μένοις: ἀέκοντα δέ σ' οὐ τις ἐρύξει
Φαιήκων: μή τοῦτο φίλον Διὶ πατρὶ γένοιτο.
πομπὴν δ' ἐς τόδ' ἐγὼ τεκμαίρομαι, ὄφρ' ἐὺ εἰδῆς,
αὔριον ἔς: τῆμος δέ σὺ μὲν δεδημημένος ὑπνω
λέξεαι, οἱ δ' ἐλόωσι γαλήνην, ὄφρ' ἂν ἴκηαι
- 320 πατρίδα σὴν καὶ δῶμα, καὶ εἴ ποῦ τοι φίλον ἔστιν,
εἴ περ καὶ μάλα πολλὸν ἑκαστέρω ἔστ' Εὐβοίης,
τὴν περ τηλοτάτω φάσ' ἔμμεναι, οἳ μιν ἴδοντο
λαῶν ἡμετέρων, ὅτε τε ξανθὸν Ραδάμανθυν
ἦγον ἐποπόμενον Τητυὸν Γαίηιον υἱόν.
- 325 καὶ μὲν οἱ ἔνθ' ἦλθον καὶ ἄτερ καμάτοιο τέλεσαν
ἦματι τῷ αὐτῷ καὶ ἀπήνυσαν οἴκαδ' ὀπίσσω.
εἰδήσεις δὲ καὶ αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶν ὅσσον ἄρισται
νῆες ἐμαὶ καὶ κούροι ἀναρρίπτειν ἄλα πηδῶ.»
ὥς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
- 330 εὐχόμενος δ' ἄρα εἶπεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ'
ὀνόμαζεν:
«Ζεῦ πάτερ, αἶθ' ὅσα εἶπε τελευτήσειεν ἅπαντα
Ἀλκίνοος: τοῦ μὲν κεν ἐπὶ ζειδωρον ἄρουραν
ἄσβεστον κλέος εἶη, ἐγὼ δέ κε πατρίδ' ἰκοίμην.»
ὥς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:
- 335 κέκλετο δ' Ἀρήτη λευκώλενος ἀμφιπόλοισιν
δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι καὶ ῥήγεια καλὰ
πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας
χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι:
- 340 αὐτὰρ ἐπεὶ στόρεσαν πικινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
ῶτρυνον δ' Ὀδυσῆα παριστάμεναι ἐπέεσιν:
«ὄρσο κέων, ὦ ξεῖνε: πεπιοίηται δέ τοι εὐνή.»
ὥς φάν, τῷ δ' ἄσπαστὸν εἴισατο κοιμηθῆναι.
ὥς ὁ μὲν ἔνθα καθεῦθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Γι' αυτό μην κατακρίνεις, ρήγα μου, την ἀφεγὴ σου κόρη·
τι αὐτὴ μου το 'πε, με τις βάγιες της να πάω κι ἐγὼ κοντὰ της·
μα ἐγὼ δεν το 'θελα, τι ντρεπτόμουν κι εἶχα το φόβο ἀκόμα,
μήπως με δεις μαζί τους να 'ρχομαι και μέσα σου θυμώσεις·
τι ὅλοι της γης οἱ ἀνθρωποὶ βάζουμε κακὸ στο νοῦ μας πάντα.»
Και τότε ο Ἀλκίνοος του ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
« Ξένε, δεν ἔχω ἐγὼ στα στήθη μου καρδιά που ἀνάβει ἀναίπια
ἀπὸ θυμὸ' το 'χω καλύτερο να στέκουμαι στο μέτρο.
Να 'ταν, πατέρα Δία κι Ἀπόλλωνα και συ Ἀθηνά, ἕνας ἀντρας
τέτοιος που δείχνεις και που η γνώμη του με τη δικιά μου εἶναι ἴδια.
να 'μενε ἐδῶ, τη θυγατέρα μου να πάρει, και γαμπρὸ μου
να τόνε πω! Και βιος θα σου 'δυνα και σπῖτι, φτάνει μόνο
να 'θελες να 'μενες· κανέναν μας μεβιάς ἐδῶ να μείνεις
δε σου ζητᾶ· μη δώσεις ἀδικο να κάνω τέτοιο, θε μου!
Ἄκου τη μέρα που ἀποφάσισα να σε ξεπροβοδίσω —
αὔριο, να ξέρεις· κι ὡς θα βρίσκεσαι στον ὕπνο βυθισμένος,
στα γαληνά πελάγη οἱ ναύτες μας θα λάμπουν, ὡς να φτάσεις
στην πατρικὴ σου γη, στο σπῖτι σου, κι ὅπου ποθεῖ η καρδιά σου —
ἀκόμα κι αν πιο πέρα γύρευες ἀπὸ την Εὐβοία, που 'ναι,
δικοί μας ὅπως λέγαν ἀνθρωποὶ, μακριὰ πολὺ· την εἶδαν
τη μέρα που ο ξανθὸς Ραδάμανθης τον Τιτυὸ κινούσε,
της Γης το γιο, να ἰδεῖ και σε ἀρμενο ταξίδεψε δικὸ μας.
Κι οἱ Φαίακες το ταξίδι τέλεσαν, χωρὶς να κουραστούνε,
μονημερίς, και πάλε διάγειραν την ἴδια μέρα πίσω.
Τι ἀξίζουν τα δικά μου τ' ἄρμενα και πως ψηλά το κύμα
με τα κουπιά πετοῦν οἱ νιοῦτσικοὶ, κι ἀτὸς σου θα το μάθεις.»
Στα λόγια τούτα ο θεῖος, πολὺπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεύς,
κι ὕψωσε εὐτὺς ευκὴ κι ἀνάκραξε και μίλησε ἔτσι κι εἶπε:
« Πατέρα Δία, τα που μου υπόσκειται και να τελέψει δῶσε
ο Ἀλκίνοος! Ἔτσι θα 'μενε ἀσβηστη στη γη την καρποδοτέρα
η δόξα του, κι ἐγὼ θα διάγερνα πια στο νησί μου πίσω.»
Τέτοια σταύρωναν συναλλήλως τους ἐκεῖνοι λόγια τότε·
κι ὕψωσε εὐτὺς ευκὴ κι ἀνάκραξε και μίλησε ἔτσι κι εἶπε:
« Πατέρα Δία, τα που μου υπόσκειται και να τελέψει δῶσε
ο Ἀλκίνοος! Ἔτσι θα 'μενε ἀσβηστη στη γη την καρποδοτέρα
η δόξα του, κι ἐγὼ θα διάγερνα πια στο νησί μου πίσω.»
Τέτοια σταύρωναν συναλλήλως τους ἐκεῖνοι λόγια τότε·
η Ἀρήτη ωστόσο η χιονοβράχιονη τις βάγιες της προστάζει
στο σκεπαστὸ να στρώσουν γρήγορα, και πορφυρά να βάλουν
πανέμορφα στρωσίδια, κι ἔπειτα να στρώσουν ἀντρομιδες
κι ἀκόμα ολόγουρες για σκέπασμα φλοκάτες ἀπὸ πάνω.
Κι ἐκεῖνες βγήκαν ἀπ' την κάμαρα με τα δαδιά στα χέρια'
κι ἀφοῦ τη στεριά κλίνη ἀπόστρωσαν με προθυμιά μεγάλη,
τον Ὀδυσσεᾶ σιμῶσαν κι ἔλεγαν και τον παρακινούσαν:
«Σῆκω να πας να πέσεις, ἐτοιμο το στρώμα σου εἶναι, ξένε!»
Αὐτὰ εἶπαν, κι ὁ Ὀδυσσεύς το χάρηκε που ἦρθε ὦρα να πλαγιάσει.
Ἔτσι κοιμόταν ο πολὺπαθος, ισόθεος Ὀδυσσεύς

- έκβητ'· αὐτὰρ ἔπειτα θοὴν ἀλεγύνετε δαῖτα
ἡμέτερόνδ' ἐλθόντες· ἐγὼ δ' εὖ πᾶσι παρέξω.
- 40 κούροισιν μὲν ταυτ' ἐπιτέλλομαι· αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
σκηπτοῦχοι βασιλῆες ἐμὰ πρὸς δῶματα καλὰ
ἔρχεσθ', ὄφρα ξεῖνον ἐνὶ μεγάροισι φιλέωμεν,
μηδὲ τις ἀρνεῖσθω. καλέσασθε δὲ θεῖον ἀοιδὸν
Δημόδοκον· τῷ γάρ ῥα θεὸς πέρι δῶκεν ἀοιδὴν
- 45 τέρπειν, ὄππῃ θυμὸς ἐποτρύνῃσιν ἀεΐδειν.»
ὡς ἄρα φωνήσας ἠγήσατο, τοῖ δ' ἄμ' ἔποντο
σκηπτοῦχοι· κῆρυξ δὲ μετώχετο θεῖον ἀοιδόν.
κούρω δὲ κρινθέντε δύω καὶ πεντήκοντα
βήτην, ὡς ἐκέλευσ', ἐπὶ θῖν' ἀλὸς ἀτρυγέτοιο.
- 50 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
νῆα μὲν οἷ γε μέλαιναν ἀλὸς βένθοσδε ἔρυσσαν,
ἐν δ' ἰσπὸν τ' ἐτίθεντο καὶ ἰστία νηὶ μελαίνῃ,
ἠρτύναντο δ' ἔρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισι,
πάντα κατὰ μοῖραν, ἀνά θ' ἰστία λευκὰ πέτασσαν.
- 55 ὑψοῦ δ' ἐν νοτίῳ τήν γ' ὤρμισαν· αὐτὰρ ἔπειτα
βάν ῥ' ἴμεν Ἀλκινόοιο δαΐφρονος ἕς μέγα δῶμα.
πλήντο δ' ἄρ' αἴθουσαι τε καὶ ἔρκεα καὶ δόμοι
ἀνδρῶν
ἀγρομένων· πολλοὶ δ' ἄρ' ἔσαν, νέοι ἠδὲ παλαιοί.
τοῖσιν δ' Ἀλκίνοος δυοκαίδεκα μῆλ' ἰέρευσεν,
- 60 ὀκτώ δ' ἀργιόδοντας ὕας, δύο δ' εἰλίποδας βουῖς·
τοὺς δέρον ἀμφὶ θ' ἔπον, τετύκοντό τε δαΐτ'
ἐρατεινήν.
κῆρυξ δ' ἐγγύθεν ἦλθεν ἄγων ἐρήφρον ἀοιδόν,
τὸν πέρι μοῦσ' ἐφίλησε, δίδου δ' ἀγαθὸν τε κακὸν τε·
ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἠδεῖαν ἀοιδήν.
- 65 τῷ δ' ἄρα Ποντόνοος θῆκε θρόνον ἀργυρόηλον
μέσσω δαιτυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας·
κάδ δ' ἐκ πασσαλόφι κρέμασεν φόρμιγγα λίγειαν
αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ ἐπέφραδε χερσὶν ἐλέσθαι
κῆρυξ· πὰρ δ' ἐτίθει κάνεον καλήν τε τράπεζαν,
- 70 πὰρ δὲ δέπας οἴνοιο, πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.
οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
μοῦσ' ἄρ' ἀοιδὸν ἀνήκεν ἀειδέμεναι κλέα ἀνδρῶν,
οἴμης τῆς τότε ἄρα κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἴκανε,
- 75 νεῖκος Ὀδυσσεύης καὶ Πηλεΐδew Ἀχιλλῆος,
ὡς ποτε δηρίσαντο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλερῇ
ἐκπάγλοις ἐπέεσσιν, ἄναξ δ' ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
χαίρε νόω, ὃ τ' ἄριστοι Ἀχαιῶν δηρίωντο.
ὡς γάρ οἱ χρεῖων μυθήσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
- κι εβγάτε πάλι· δίχως ἀργητα μετὰ στο αρχοντικό μου
το γιόμα να γνοιαστείτε' οι τάβλες μου σας καρτερουνε πλούσιες.
- Αυτά προστάζω εγώ στους άγουρους' οι άλλοι γοργά ας κινήσουν.
βασιλοράβδι όσοι στα χέρια τους κρατούν, για τ' όμορφό μου
παλάτι· θέλω να φιλέψουμε τον ξένο' μη μου πείτε
κανείς σας όχι. Το Δημόδοκο, το θείο τον τραγουδάρη,
φωνάχτε ακόμα' τι του χάρισε κάποιος θεός να φραίνει
- με το τραγούδι του, όπως του 'ρχεται να τραγουδήσει ο πόθος.
Αυτά σαν εῖπε ο Αλκίνοος, κίνησε, και πίσω του οι ρηγάδες'
να φέρει κι ο διαλάλης έτρεξε το θείο τον τραγουδάρη.
Και νιοί πενήντα δυο διαλέχτηκαν, καθώς τους είχε ορίσει,
κι ευτός στις θάλασσας της άκαρπτης το γυρογιαλί έτρεξαν.
- Μόλις κατέβηκαν στο ακρόγιαλο και το καράβι βρήκαν,
το μαύρο πλοίο βαθιά στη θάλασσα να πέσει μέσα εσύραν,
στήσαν μετὰ κατάρτια κι άρμενα στο μελανό καράβι
και τα κουπιά απο τις δερμάτινες πέρασαν τροπωτήρες,
όλα ως εταιρίαζε· τελειώνοντας τ' άσπρα πανιά σήκωσαν,
- και στα βαθιά νερά το αράξανε' μετὰ κινούν και φεύγουν,
στου Αλκίνου του αντρειωμένου το τρανό παλάτι να διαγειύρουν.
Αυλές και σκεπαστά και κάμαρες γέμισαν από κόσμο,
που όλο και πύκνωνε· κι ως έσμιξαν πολλοί, και νιοί και γέροι,
δῶδεκα αρνιά και δυο στριφτόζαλα να σφάζουν εῖπε βόδια
- ο βασιλιάς, κι οχτώ για χάρη τους ασπροντότους χοίρους·
κι ως τα 'γδαραν και τα συγύρισαν, σε πλούσιες τάβλες τρώναν.
Κι ο κράχτης τον τρανό τους έφερε τραγουδιστή, που η Μούσα
καλό, κακό μαζί του εχάρισε, περίσσια αγάπη ως του 'χε·
του στέρησε το φως, μα του 'δωκε γλυκά να λέει τραγουδία.
- Θρονί ο Ποντόνοος ασημόκαρφο του βάζει, εκεί στη μέση
των καλεσμένων, ακουμπώντας το στην αψηλή κολόνα'
σε ξυλοκάρφι τη γλυκόλαλη του κρέμασε κιθάρα,
λίγο πιο πάνω απ' το κεφάλι του, πως να την πάρει του 'πεν
ο κράχτης, και πανέρι κι όμορφη κοντά του βάνει τάβλα
- και κούπα με κρασί, σαν του 'ρχονταν η πεθυμιά, να πίνει.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγια τα χέρια άπλωσαν
και σύντας του πισοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
τον τραγουδάρη η Μούσα εκίνησε παλικαριές να ψάλει
απ' το τραγούδι, που 'χε η δόξα του στα ουράνια φτάσει τότε,
- πως ο Οδυσσεύς μαθές λογόφερε με τον τρανό Αχιλλέα
σε μια θυσία θεών που γιόρταζαν, κι άλλαξαν μεταξύ τους
βαριές κουβέντες· κι ο Αγαμέμνωνας ο πρωτοστρατολάτης
κρυφά αναγάλλιαζε, που μάλωναν των Αχαιών οι κάλλιοι'
του το 'χε πει μαθές ο Απόλλωνας ο Φοίβος στο χρησμό του

- 80 Πυθοί ἐν ἡγαθέῃ, ὄθ' ὑπέρβη λάινον οὐδὸν
 χρησόμενος: τότε γάρ ῥα κυλίνδετο πῆματος ἀρχή
 Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
 ταῦτ' ἄρ' αἰοῖδός ἄειδε περικλυτός: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
 πορφύρεον μέγα φᾶρος ἑλών χερσὶ στιβαρήσιν
- 85 κάκ κεφαλῆς εἴρυσσε, κάλυψε δὲ καλὰ πρόσωπα:
 αἶδετο γὰρ Φαίηκας ὑπ' ὄφρυσιν δάκρυα λείβων.
 ἦ τοι ὅτε λήξειεν αἰείδων θεῖος αἰοῖδός,
 δάκρυ ὁμορξάμενος κεφαλῆς ἄπο φᾶρος ἔλεσκε
 καὶ δέπας ἀμφικύπελλον ἑλών σπείσασκε θεοῖσιν:
- 90 αὐτὰρ ὅτ' ἄψ ἄρχοιτο καὶ ὀτρύνειαν αἰεῖδεν
 Φαίηκων οἱ ἄριστοι, ἐπεὶ τέρποντ' ἐπέεσσιν,
 ἄψ Ὀδυσσεύς κατὰ κράτα καλυψάμενος γοάσασκεν.
 ἐνθ' ἄλλους μὲν πάντας ἐλάνθανε δάκρυα λείβων,
 Ἀλκίνοος δὲ μιν οἶος ἐπέφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν
- 95 ἤμενος ἄγχ' αὐτοῦ, βαρὺ δὲ στενάχοντος ἄκουσεν.
 αἶψα δὲ Φαίηκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα:
 «κέκλυτε, Φαίηκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες.
 ἤδη μὲν δαιτὸς κεκορήμεθα θυμὸν εἴσης
 φόρμιγγός θ', ἦ δαιτὶ συνήρορός ἐστι θαλεῖη:
- 100 νῦν δ' ἐξέλωμεν καὶ ἀέθλων πειρηθῶμεν
 πάντων, ὥς χ' ὁ ξείνος ἐνίσπη οἴσι φίλοισιν
 οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγιγνόμεθ' ἄλλων
 πύξ τε παλαιμοσύνη τε καὶ ἄλμασιν ἠδὲ πόδεσσιν.»
 ὥς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ' ἄμ' ἔποντο.
- 105 κὰδ δ' ἐκ πασσαλόφι κρέμασεν φόρμιγγα λίγειαν,
 Δημοδόκου δ' ἔλε χεῖρα καὶ ἔξαγεν ἐκ μεγάροιο
 κῆρυξ: ἦρχε δὲ τῷ αὐτῆν ὁδὸν ἦν περ οἱ ἄλλοι
 Φαίηκων οἱ ἄριστοι, ἀέθλια θαυμανέοντες.
 βάν δ' ἴμεν εἰς ἀγορῆν, ἅμα δ' ἔσπετο πουλὺς
 ὄμιλος,
- 110 μυριοί: ἂν δ' ἴσταντο νέοι πολλοὶ τε καὶ ἐσθλοί.
 ὤρτο μὲν Ἀκρόνεώς τε καὶ Ὀκύαλος καὶ Ἐλατρεύς,
 Ναυτεύς τε Πρυμνεύς τε καὶ Ἀγχίαλος καὶ Ἐρετμεύς,
 Ποντεύς τε Πρωρεύς τε, Θόων Ἀναβησίνεώς τε
 Ἀμφιάλος θ', υἱὸς Πολυνήου Τεκτονίδαο:
- 115 ἂν δὲ καὶ Εὐρύαλος, βροτολογιῶ ἴσος Ἄρηι,
 Ναυβolidης, ὃς ἄριστος ἔην εἰδός τε δέμας τε
 πάντων Φαίηκων μετ' ἀμύμονα Λαοδάμαντα.
 ἂν δ' ἔσταν τρεῖς παῖδες ἀμύμονος Ἀλκινόοιο,
 Λαοδάμας θ' Ἄλιός τε καὶ ἀντίθεος Κλυτόνηος.
- 120 οἱ δ' ἦ τοι πρῶτον μὲν ἐπειρήσαντο πόδεσσι.
 τοῖσι δ' ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος: οἱ δ' ἅμα πάντες
 καρπαλίμως ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο:
 τῶν δὲ θέειν ὄχ' ἄριστος ἔην Κλυτόνηος ἀμύμων:
- στην ἅγια την Πυθῶ, το πέτρινο κατώφλι σαν εδιάβη
 χρησμό να πάρει, αρχή που πλάκωναν τα πάθη του πολέμου
 σε Τρώες κι Αργίτες, απ' το θέλημα του Δία του τρισμεγάλου.
 Αυτά ετραγουδα ο πολυδόξαστος τραγουδιστής: ωστόσο
 πήρε ο Οδυσσεύς μεμιάς κι ανάσυρε το πορφυρό μαντί του
 κι αποκορφής ως κάτω εσκέπασε τ' ὁμορφο πρόσωπό του·
 τι ντρέπουνταν τους Φαίαικες που 'τρεχαν τα μάτια του ποτάμι.
 Κάθε φορά που ο θεῖος Δημόδοκος σκολνούσε το τραγούδι,
 τα δάκρυα σφούγγιζε, κατέβαζε το ρούχο απ' το κεφάλι
 και στους θεούς με κούπα δίγουβη κρασί εσταλαματούσε·
 μα σαν ξανάρχιζε — τον ἔσπρωχναν μαθές να τραγουδήσει
 οι Φαίαικες οι τρανοί, που ευφραίνονταν ακούγοντας — εκείνος,
 την κεφαλή ξανά κουκούλωνε και ξέσπαζε σε θρήνο.
 Κανείς δεν το 'χε νιώσει που 'κλαιγεν από τους ἄλλους ὄλους·
 ο Αλκίνοος μοναχά τον πρόσεξε και τον νογήθη, δίπλα
 καθώς καθόταν, και τον ἄκουσε να βαριαναστενάζει.
 Ευτύς στους Φαίαικες, στους περιλαμπρους μιλούσε κουπολάτες:
 «Ακούστε, Φαίαικες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες'
 το φαγητό πια το φραθήκαμε, καθεῖς το μερτικό του,
 και την κιθάρα, τη συντρόφισσα στις πλοῦσιες τάβλες πάντα·
 μα ας βγούμε τώρα, για να παίξουμε, να ξεσυνεριστούμε
 μια μέρα ο ξένος μας διαγέρνοντας στη γη την πατρική του
 να το 'χει να το λέει στους φίλους του το πόσο ξεπερνάμε
 τους ἄλλους στη γροθιά, στο πάλεμα, στο πήδημα, στα πόδια.»
 Αυτά σαν εἶπε ὁ Αλκίνοος, κίνησε, και πίσω του οι ρηγάδες.
 Στο ξυλοκάρφι τη γλυκόλαλη κρεμάει κιθάρα ο κράχτης,
 παίρνει απ' το χέρι το Δημόδοκο κι από τον αντρωνίτη
 τον βγάξει και τον ἴδιο τράβηξε το δρόμου 'χαν πάρει
 οι Φαίαικες ἄρχοντες, τους ὁμορφους να θιαμαστούν αγώνες.
 Στην αγορά σε λίγο βρέθηκαν, κι ο κόσμος ακλουθοῦσε
 ἀρίφνητος' κι οι νιοὶ σηκώθηκαν, πολλοὶ κι αρχοντεμένοι'
 ο Ακρόνεος κι ο Ελατρέας πετάχτηκαν κι ο Οκύαλος κι ο Ναυτέας
 κι ο Αγχίαλος κι ο Ερετμέας, κατόπι τους ο Θόωνας κι ο Πρυμνέας,
 μετά ο Ποντέας κι ο Αναβησίνεος κι ο γιός του Πολυνήου
 ο Αμφιάλος, ο εγγονός του Τέχτονα, μαζί στερνά ο Πρωρέας.
 Πετάχτη ὀρθός κι ο Ευρύαλος, που 'μοιαζε το ματοστάλαχο Ἄρη.
 ο γιος του Ναύβολου, ο καλύτερος στην ελικιά, στην ὄψη
 ξον απ' τον ἄψεγο Λαοδάμαντα μέσα στους Φαίαικες ὄλους.
 Κι οι τρεις υγιοὶ του Αλκίνου του ἄψεγου πετάχτηκαν ἀπάνω,
 ο Λαοδάμας κι ο Ἄλιος ο ἄτρομος κι ο ἰσόθεος ο Κλυτόνης.
 Και πιάσαν τους αγώνες κάνοντας αρχή απ' τα πόδια πρώτα.
 Απ' το σημάδι ο δρόμος ἀνοίγε μπροστά τους, κι ὄλοι εκείνοι
 γοργοπετώντας πήραν κι ἔτρεχαν στον κάμφο, μες στη σκόνη.
 Στα πόδια πρώτος ο αψεγάδιαστος ξεχώριζε Κλυτόνης:

- ὄσσον τ' ἐν νειῷ οὖρον πέλει ἡμιόνοιιν,
- 125 τόσσον ὑπεκπροθέων λαοὺς ἴκεθ', οἱ δ' ἐλίποντο.
οἱ δὲ παλαιμοσύνης ἀλεγεινῆς περιήσαντο:
τῆ δ' αὐτ' Εὐρύαλος ἀπεκαίνυτο πάντας ἀρίστους.
ἄλματι δ' Ἀμφιάλος πάντων προφερέστατος ἦεν:
δίσκῳ δ' αὐτ' πάντων πολὺ φέρτατος ἦεν Ἐλατρεύς,
- 130 πύξ δ' αὐτ' Λαοδάμας, ἀγαθὸς πᾶσι Ἀλκινόοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντες ἐτέρφθησαν φρέν' ἀέθλοισι,
τοῖς ἄρα Λαοδάμας μετέφη πᾶσι Ἀλκινόοιο:
«δεῦτε, φίλοι, τὸν ξεῖνον ἐρώμεθα εἴ τιν' ἀέθλον
οἶδέ τε καὶ δεδάηκε. φυὴν γε μὲν οὐ κακὸς ἐστί,
- 135 μηρούς τε κνήμας τε καὶ ἄμφω χεῖρας ὑπερθεῖν
αὐχένα τε στιβαρὸν μέγα τε σθένος: οὐδέ τι ἥβης
δεύεται, ἀλλὰ κακοῖσι συνέρρηκται πολέεσσιν:
οὐ γὰρ ἐγὼ γέ τι φημι κακώτερον ἄλλο θαλάσσης
ἄνδρα γε συγγεῦαι, εἰ καὶ μάλα καρτερός εἴη.»
- 140 τὸν δ' αὐτ' Εὐρύαλος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«Λαοδάμα, μάλα τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπες.
αὐτὸς νῦν προκάλεσσαί ἰών καὶ πέφραδε μῦθον.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσ' ἀγαθὸς πᾶσι Ἀλκινόοιο,
σὴ ῥ' ἐς μέσσον ἰών καὶ Ὀδυσσηῖα προσέειπε:
- 145 «δεῦρ' ἄγε καὶ σύ, ξεῖνε πάτερ, πείρησαι ἀέθλων,
εἴ τινά που δεδάηκας: ἔοικε δέ σ' ἴδμεν ἀέθλους:
οὐ μὲν γὰρ μείζον κλέος ἀνέρος ὄφρα κ' ἔησιν,
ἢ ὅ τι ποσσίν τε ῥέξῃ καὶ χερσίν ἔησιν.
ἀλλ' ἄγε πείρησαι, σκέδασον δ' ἀπὸ κήδεα θυμοῦ.
- 150 σοὶ δ' ὁδὸς οὐκέτι δηρὸν ἀπέσσεται, ἀλλὰ τοι ἤδη
νηὺς τε κατεῖρυσται καὶ ἐπαρτέες εἰσὶν ἑταῖροι.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«Λαοδάμα, τί με ταῦτα κελεύετε κερτομέοντες;
κήδεά μοι καὶ μάλλον ἐνὶ φρεσίν ἢ περ ἄεθλοι,
- 155 ὅς πρὶν μὲν μάλα πολλὰ πάθον καὶ πολλὰ μόγησα,
νῦν δὲ μεθ' ὑμετέρῃ ἀγορῇ νόστοιο χατίζων
ἦμαι, λισσόμενος βασιλῆᾶ τε πάντα τε δῆμον.»
τὸν δ' αὐτ' Εὐρύαλος ἀπαμείβετο νεϊκέσέ τ' ἄντην:
«οὐ γὰρ σ' οὐδέ, ξεῖνε, δαήμονι φωτὶ εἴσκω
- 160 ἄθλων, οἷά τε πολλὰ μετ' ἀνθρώποισι πέλονται,
ἀλλὰ τῷ, ὅς θ' ἄμα νηὶ πολυκλήϊδι θαμίζων,
ἀρχὸς ναυτῶν οἷ τε πρηκτῆρες ἕασιν,
φόρτου τε μνήμων καὶ ἐπίσκοπος ἦσιν ὀδαίων
κερδέων θ' ἀρπαλέων: οὐδ' ἀθλητῆρι ἔοικας.»
- 165 ἦτόν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
- Ὅσο δυο μούλες νιάμα δύνονται μοναπηνιάς να οργώσουν,
τόσο τους άλλους, σύντας γύρισε στους Φαίακες, προσπερνούσε.
Μετά, η σειρά στο ανήλεο πάλεμα να παραβγούν σαν ήρθε,
ήταν ο Ευρύαλος τώρα που 'βαλε τους πρώτους όλους κάτω.
Μετά στο πήδημα απ' τους άγουρους ο Αμφιάλος ήρθε πρώτος·
μετά, το δίσκο ως ρίξαν, νίκησε τους άλλους ο Ελατρέας,
και στις γροθιές του Αλκίνου ο αντρόψυχος υγιός, ο Λαοδάμας.
Κι αφού βαθιά στα φρένα ευφράθηκαν με τους αγώνες όλοι,
του Αλκίνου ο γιός, ο Λαοδάμαντας, αναμεσό τους εἶπε:
«Ελάτε, φίλοι, να ρωτήσουμε τον ξένο, κάποιο αγώνα
μην ξέρει κι έμαθε· το ανάριμμα δεν τον ντροπιάζει διόλου,
και τα μεριά και τ' αντικνήμια του, ψηλά τα δυο του χέρια -
κι ο σβέρκος του ο γερός κι η δύναμη, τρανή που δείχνει, κι ούτε
του λείπει η νιότη, μον' τα βάσανα τα πλήθια τον τσακίσαν
εγώ μαθές από τη θάλασσα χειρότερο δεν ξέρω
να καταλυει τον άντρα, δύναμη κι ας έχει αυτός περίσσια.»
Κι ο Ευρύαλος τότε του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Ήταν σωστός, Λαοδάμα, ο λόγος σου και μίλησες ως πρέπει·
ατός σου τώρα σύρε μιλα του και πες του τι γυρεύεις.»
Ὡς άκουσεν ο γιός ο αντρόψυχος του Αλκίνου αυτά τα λόγια,
στη μέση εστάθηκε της μάζωξης και του Οδυσσεά μιλούσε:
«Και συ, πατέρα ξένε, κόπιασε να παραβγεις σε αγώνα,
κάποιον αν έμαθες· ακάτεχος δε δείχνεις απ' αγώνες.
Γι' άντρα δεν ξέρω εγώ τρανότερη στον κόσμο τούτο δόξα,
απ' ό,τι κάνει με τα πόδια του μοχτώντας και τα χέρια. "
Έλα λοιπόν και συ, δοκίμασε, τις έγνοιες που 'χεις δίωξε'
να φύγεις δε θ' αργήσεις· έτοιμο για σένα το καράβι
βαθιά ριγμένο μες στη θάλασσα, κι οι σύντροφοι προσμένουν.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσεάς:
«Τι με πικραίνετε ζητώντας μου τέτοιες δουλειές, Λαοδάμα;
δεν έχω νου γι' αγώνες' οι έγνοιες μου με δέρνουν, που 'χω τόσο
μοχτήσει, τόσα σύρε βάσανα βαριά· στη σύναξη σας
κάθουμαι τώρα, και στον πόθο μου να στρέψω στην πατρίδα
έχω προσπέσει στο ρηγάρχη σας και στο λαό σας όλο.»
Κι ο Ευρύαλος ανοιχτά τον ντρόπιασε και του αποκρίθη κι εἶπε:
«Αλήθεια, ξένε, δε μου φαίνεσαι να νιώθεις απ' αγώνες,
αυτούς που συνηθίζουν οι άνθρωποι πολλώ λογιά να κάνουν
μοιάζεις με κάποιον που τα πέλαγα με ναύτες τριγυρίζει
μες στο πολύκουπτο καράβι του,πραματευτάδες όλους,
και το φορτίο μονάχα γνοιάζεται, κι ο νους του στιςπραμάτειες,
κι ό,τι κερδίσει ακόμα αρπάζοντας· αγωνιστής δε δείχνεις!»
Ταυροκοιώντας ο πολύβουλος του απάντησε Οδυσσεάς:
«Ξένε, δε μίλησες πρεπούμενα κι αδικοπράχτης δείχνεις!

- «ξεῖν', οὐ καλὸν ἔειπες: ἀτασθάλω ἀνδρὶ ἔοικας.
οὕτως οὐ πάντεσσι θεοὶ χαριέντα διδοῦσιν
ἀνδράσιν, οὔτε φυὴν οὔτ' ἄρ φρένας οὔτ' ἀγορητῦν.
ἄλλος μὲν γάρ τ' εἶδος ἀκιδνότερος πέλει ἀνὴρ,
- 170 ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεισι στέφει, οἱ δὲ τ' ἔς αὐτὸν
τερπόμενοι λεύσσουσιν: ὁ δ' ἀσφαλῆως ἀγορεύει
αἰδοῖ μελιχίη, μετὰ δὲ πρέπει ἀγορμένοισιν,
ἐρχόμενον δ' ἀνά ἄστου θεὸν ὡς εἰσορώσιν.
ἄλλος δ' αὐ εἶδος μὲν ἀλίγκιος ἀθανάτοισιν,
- 175 ἀλλ' οὐ οἱ χάρις ἀμφιπεριστέφεται ἐπέεσσιν,
ὡς καὶ σοὶ εἶδος μὲν ἀριπρεπές, οὐδέ κεν ἄλλως
οὐδὲ θεὸς τεύξειε, νόον δ' ἀποφωλίος ἔσσι.
ὦρινάς μοι θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
εἰπῶν οὐ κατὰ κόσμον. ἐγὼ δ' οὐ νῆϊς ἀέθλων,
- 180 ὡς σὺ γε μυθεῖαι, ἀλλ' ἐν πρώτοισιν οἴω
ἔμμεναι, ὄφρ' ἦβη τε πεποῖθεα χερσὶ τ' ἐμῆσι.
νῦν δ' ἔχομαι κακότητι καὶ ἄλγεσι: πολλὰ γὰρ ἔτλην
ἀνδρῶν τε ππολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων.
ἀλλὰ καὶ ὡς, κακὰ πολλὰ παθῶν, πειρήσομ' ἀέθλων:
- 185 θυμοδακῆς γὰρ μῦθος, ἐπώτρυνας δέ με εἰπῶν.»
ἦ ῥα καὶ αὐτῷ φάρει ἀνάϊξας λάβε δίσκον
μείζονα καὶ πάχετον, στιβαρύτερον οὐκ ὀλίγον περ
ἢ οἴω Φαίηκες ἐδίσκεον ἀλλήλοισι.
τόν ῥα περιστρέψας ἦκε στιβαρῆς ἀπὸ χειρός,
- 190 βόμβησεν δὲ λίθος: κατὰ δ' ἔππηξαν ποτὶ γαίη
Φαίηκες δολιχῆρετμοι, ναυσίκλυτοι ἄνδρες,
λαὸς ὑπὸ ριπῆς: ὁ δ' ὑπέρππατο σήματα πάντων
ρίμφα θέων ἀπὸ χειρός. ἔθηκε δὲ τέρματ' Ἀθήνη
ἀνδρὶ δέμας εἰκυῖα, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
- 195 «καὶ κ' ἀλαός τοι, ξεῖνε, διακρίνειε τὸ σῆμα
ἀμφαφῶν, ἐπεὶ οὐ τὴ μεμιγμένον ἔστιν ὀμίλῳ,
ἀλλὰ πολὺ πρῶτον. σὺ δὲ θάρσει τόνδε γ' ἄεθλον:
οὐ τις Φαίηκων τόδε γ' ἴξεται, οὐδ' ὑπερήσει.»
ὦ«ὡς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
- 200 χαίρων, οὐνεχ' ἑταῖρον ἐνηέα λεῦσσε' ἐν ἀγῶνι.
καὶ τότε κουφότερον μετεφώνεε Φαίηκεσσιν:
«τοῦτον νῦν ἀφίκεσθε, νέοι. τάχα δ' ὕστερον ἄλλον
ἦσιν ἢ τοσσοῦτον οἴομαι ἢ ἔτι μᾶσσον.
τῶν δ' ἄλλων ὅτινα κραδίη θυμὸς τε κελεύει,
- 205 δεῦρ' ἄγε πειρηθῆτω, ἐπεὶ μ' ἐχολώσατε λίην,
ἢ πύξ ἢ ἐπάλη ἢ καὶ ποσίν, οὐ τι μεγαίρω,
πάντων Φαίηκων, πλὴν γ' αὐτοῦ Λαοδάμαντος.
ξεῖνος γάρ μοι ὄδ' ἔστί: τίς ἂν φιλέοντι μάχοιτο;
ἄφρων δὴ κείνός γε καὶ οὐτίδανός πέλει ἀνὴρ,
- Ἔτσι εἶναι, στους θνητοὺς οἱ ἀθάνατοι τις χάρες δε μοιράζου
σε ὅλους ἀχώριστα — το ἀνάριμμα, τὴ γνώση καὶ τὰ λόγια.
Τοῦτος γεννήθηκε ἀσκημότερος στὴν ὄψη ἀπὸ τους ἄλλους,
μα θέλησε ὁ θεὸς κι ὁ λόγος τοῦ σαρκῶνει, καὶ τὸν βλέπουν
ὄλο καὶ χαίρουνται πὺ ἀσκόνταφτα μιλεῖ, με μὴ σεμνότη
γλυκιά, καὶ κάθε πὺ συνάζονται, νικαί τους ἄλλους ὄλους,
κι ὅταν γυρνάει στὴν πόλη, σα θεὸ τὸν ἀντικρίζει ὁ κόσμος.
Ὁ ἄλλος εἶναι ὁμορφος, με ἀθάνατο θεὸ τὸν συνομοιάζει
στὴν ὄψη, ὁμῶς ποτέ τὰ λόγια τοῦ δε στεφανῶνει ἡ χάρη.
Ὅμοια καὶ συ! Τρανὰ τὰ κάλλη σου, μὴδέ θεὸς να δῶσει
τρανότερη ὁμορφιά θα δύνουνταν, ὁμῶς μυαλό δεν ἔχεις!
Ἔτσι πὺ μίλησες ἀταίριαστα, μου 'χεις πολὺ ταραξεῖ
στα στήθη τὴν καρδιά. Μα ἀκάτεχος δεν εἶμαι ἐγὼ ἀπ' ἀγῶνες
καθὼς φαντάζεσαι, μὸν' ἤμουνα θαρρῶ στους πρώτους μέσα,
ὄσο στὴ νιότη μου θαρρεῦομουν καὶ στα δικά μου χέρια.
Τῶρα πολλὰ με ζῶσαν βάσανα, πολλὰ ἔχω σύρει πάθη
μέσα σε τόσα ἀντροπαλέματα καὶ κύματα ἀγριεμένα.
Μα κι ἔτσι, ἀκόμα τόσα πὺ 'παθα, θα παραβγῶ μαζί σας·
ἀγκῦλι στὴν καρδιά μου ὁ λόγος σου καὶ μ' ἔχεις ξεσηκῶσει!
Αὐτὰ εἶπε, καὶ πετάχτη κι ἀρπάξε, με τὸ μαντί τοῦ ὡς ἦταν,
δίσκο τρανότερο, χοντρύτερο, με πῖο μεγάλο βᾶρος
ἀπ' ὄλους πὺ κρατοῦσαν κι ἐρίχναν οἱ Φαίηκες συνατοῖ τους,
κι ἀφοῦ τὸν σβούριξε, τὸν πέταξε με σιδερένιο χέρι·
κι ὡς βούιξε ἡ πέτρα, οἱ Φαίηκες ὄλο τους, οἱ μακροκουπολάτες,
οἱ ξακουσμένοι στα πλεοῦμενα, στὴ γῆς ἐνεῖραν κάτω
ἀπ' τὴν ὀρμη τῆς πέτρας· κι ἀφήσε τῶν ἄλλων τὰ σημάδια
ὁ δίσκος πῖσω, ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ πετώντας· κι ἡ Παλλάδα
με εἶδη θνητοῦ σημάδι βάνοντας τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε:
«Κι ἕνας τυφλός θα τὸ ξεχώριζε τέτοιο σημάδι, ξένε,
ψαχουλευτὰ' τι αὐτὸ δεν ἐσμιξε με τὰ πολλὰ τῶν ἄλλων,
μὸν' εἶναι ὀμπρός πὺ' μὴ σκιάζεσαι πῖα τὸ δοκίμι ετοῦτο'
ποῖος Φαίηκας να τὸ φτάσει δύνεται καὶ ποῖος να τὸ περάσει;»
Στα λόγια τούτα ὁ θεῖος, πολῦπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεύς,
θωρώντας τῶρα μες στὴ σύναξη πῶς ἔχει κι ἕνα φίλο·
τοῦ ἀλάφρωσε ἡ καρδιά καὶ μίλησε στους Φαίηκες πῖο ἀγεράτα:
«Φτάσετε τούτον πρῶτα οἱ νιοῦτσικοι, μετὰ θα ρίξω κι ἄλλον
τόσο θα πάει γῖα καὶ μακρύτερα, φαντάζουμαι, καὶ τούτος.
Μα κι ἀπ' τους ἄλλους τὸ κουράγιο τοῦ ποῖον σπρώχνει κι ἡ
καρδιά τοῦ;
να παραβγούμε ἀς ἐρθεῖ! Μ' ἔχετε παραθυμῶσει ἀλήθεια
Γροθιά καὶ πάλεμα καὶ τρέξιμο — τι θέλει να διαλέξει
ἀπὸ τους Φαίηκες ὄλους ὀποῖος σας; — ἐξὸν ὁ Λαοδάμας,
τι ξένος τοῦ εἶμαι· ποῖος θα τὰ 'βαζε με ὀποῖον τοῦ δειχνεῖ ἀγάπη;
Καὶ πῖποτένιος εἶναι κι ἀμυαλος αὐτός πὺ ἀπὸ δικῦ τοῦ

- 210 ὅς τις ξεινοδόκῳ ἔριδα προφέρηται ἀέθλων
 δῆμῳ ἐν ἀλλοδαπῷ: ἔο δ' αὐτοῦ πάντα κολουεῖ.
 τῶν δ' ἄλλων οὐ πέρ τιν' ἀναινομαι οὐδ' ἀθερίζω,
 ἀλλ' ἐθέλω ἴδμεν καὶ πειρηθῆμεναι ἄντην.
 πάντα γὰρ οὐ κακός εἰμι, μετ' ἀνδράσιν ὄσσοι
 ἄεθλοι:
- 215 εὖ μὲν τόξον οἶδα ἐύξοον ἀμφαφάσθαι:
 πρῶτός κ' ἄνδρα βάλοιμι οἰστεύσας ἐν ὁμίλῳ
 ἀνδρῶν δυσμενέων, εἰ καὶ μάλα πολλοὶ ἐταῖροι
 ἄγχι παρασταίεν καὶ τοξαζοῖατο φωτῶν.
 οἶος δὴ με Φιλοκτῆτης ἀπεκαίνυτο τόξῳ
- 220 δῆμῳ ἐνὶ Τρώων, ὅτε τοξαζοίμεθ' Ἀχαιοί.
 τῶν δ' ἄλλων ἐμέ φημι πολὺ προφερέστερον εἶναι,
 ὄσσοι νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπὶ χθονὶ σίτον ἔδοντες.
 ἀνδράσι δὲ προτέροισιν ἐριζέμεν οὐκ ἐθελήσω,
 οὐθ' Ἡρακλῆι οὐτ' Εὐρύτῳ Οἰχαλιῇ,
- 225 οἷ ῥα καὶ ἀθανάτοισιν ἐρίζεσκον περὶ τόξων.
 τῷ ῥα καὶ αἴψ' ἔθανεν μέγας Εὐρύτος, οὐδ' ἐπὶ
 γῆρας
 ἴκετ' ἐνὶ μεγάροισι: χολωσάμενος γὰρ Ἀπόλλων
 ἔκτανεν, οὐνεκά μιν προκαλίζετο τοξάζεσθαι.
 δουρὶ δ' ἀκοντίζω ὅσον οὐκ ἄλλος τις οἰστώ.
- 230 οἷοισιν δεῖδοικα ποσὶν μὴ τίς με παρέλθη
 Φαιήκων: λίην γὰρ ἀεικελίως ἐδαμάσθην
 κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ οὐ κομιδὴ κατὰ νῆα
 ἦεν ἐπηετανός: τῷ μοι φίλα γυῖα λέλυνται.»
 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῆ.
- 235 Ἀλκίνοος δὲ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπεν:
 «ξεῖν', ἐπεὶ οὐκ ἀχάριστα μεθ' ἡμῖν ταῦτ' ἀγορεύεις,
 ἀλλ' ἐθέλεις ἀρετὴν σὴν φαινέμεν, ἢ τοὶ ὀπηδεῖ,
 χωόμενος ὅτι σ' οὗτος ἀνὴρ ἐν ἀγῶνι παραστάς
 νεῖκεσεν, ὡς ἂν σὴν ἀρετὴν βροτὸς οὐ τις ὄνοιο,
- 240 ὅς τις ἐπίσταιτο ἦσι φρεσὶν ἄρτια βάζειν:
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐμέθεν ξυνίει ἔπος, ὄφρα καὶ ἄλλῳ
 εἴπηρς ἠρώων, ὅτε κεν σοῖς ἐν μεγάροισι
 δαινύη παρὰ σῆ τ' ἀλόχῳ καὶ σοῖσι τέκεσσιν,
 ἡμετέρης ἀρετῆς μεμνημένος, οἶα καὶ ἡμῖν
- 245 Ζεὺς ἐπὶ ἔργα τίθησι διαμπερὲς ἐξ ἔτι πατρῶν.
 οὐ γὰρ πυγμαῖοι εἰμὲν ἀμύμονες οὐδὲ παλαισταί,
 ἀλλὰ ποσὶ κραιπνῶς θέομεν καὶ νηυσὶν ἄριστοι,
 αἰεὶ δ' ἡμῖν δαῖς τε φίλη κίθαρις τε χοροὶ τε
 εἶματά τ' ἐξημοιβὰ λοετρά τε θερμὰ καὶ εὐναί.
- 250 ἀλλ' ἄγε, Φαιήκων βητάρμονες ὄσσοι ἄριστοι,
 παῖσατε, ὡς χ' ὁ ξείνος ἐνίσπη οἷσι φίλοισιν
- τον που τον δέχτη και τον φίλεψε θα πει ν' αντροκαλέσει
 μέσα σε ανθρώπους ξένους· χάλασε μονάχος τη δουλειά του!
 Με όλους τους άλλους συνερίζομαι, δεν αφήφώ κανέναν
 να τον γνωρίσω θέλω, αντίκρυ του να μετρηθῶ· πολλά 'να
 λέω των αντρών τα συνερίσματα, κακός δεν είμαι σε όλα'
- ξέρω καλά το καλοτόρνευτο δοξάρι να δουλεύω·
 δικιά μου η σαγιτιά που θα 'βρισκε να ρίξει πρώτη κάποιον
 μέσα στο πλήθος των αντίμαχων, όσο πολλοί κι αν ήταν
 οι σύντροφοί μου, πλάι μου στέκοντας, κι όσο κι αυτοί αν δοξεύαν.
 Στων Τρωών τη χώρα ένας με κέρδιζε μονάχα στο δοξάρι,
- ο Φιλοκτῆτης, σαν αρχίζαμε τις σαγιτιές οι Αργίτες'
 μα από τους άλλους λέω δε βρίσκεται να με νικάει κανέναν,
 απ' τους θνητούς μαθές, που γεύονται ψωμί στον κόσμο απάνω.
 Με τους παλιούς ηρώους δε θα 'θελα να μπω σε ξεσυνέρια,
 τον Ηρακλή για και τον Εύρυτο, της Οιχαλίας το ρήγα,
- που και με αθάνατους παράβγαιναν στου δοξαριού την τέχνη.
 Γι' αυτό και τον τρανό τον Εύρυτο νωρίς τον βρήκε ο Χάρος,
 κι ουδέ στο αρχοντικό του εγέρασε' τον σκότωσε οργισμένος
 ο Φοῖβος, σαν τον αντροκάλεσε να ρίξουν στο δοξάρι.
 Και το κοντάρι ρίχνω όσο κανείς ουδέ σαγίτα ρίχνει.
- Μόνο στα πόδια αλήθεια σκιάζομαι μη με περάσει κάποιος
 από τους Φαίακες, τι απ' τα κύματα τα πλήθια το κορμί μου
 που επαιδευτή, κι ὅπως το ἄρμενο δε μου 'μεινε ως το τέλος
 γερό, να ξαποσταίνω πάνω του, μου λύθηκαν τα γόνα.»
 Ἔτσι μιλούσε, κι ὅλοι ἀπόμειναν και δεν ἔβγαναν ἀχνα,
- και μόνο ο Αλκίνοος του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
 «Όσα μας είπες δε μας πείραξαν καθόλου αλήθεια, ξένε!
 θέλεις μονάχα την αξιότη σου να δείξεις, που 'χεις πάντα,
 θυμώνοντας που τούτος ο ἄγουρος μπροστά στη σύναξη ὅλη
 σε ντρόπιασε' ποιος ἀντρας φρόνιμος, που κρένει μυαλωμένα,
- να πει κακό ποτέ θα δύνουνταν για τη δικιά σου αξιότη;
 Μα τώρα ομπρός, και συ ένα λόγο μου ν' ακούσεις θέλω, σε
 ἄλλους
 ηρώους για να τον πεις αργότερα, σαν τρωσ στο αρχοντικό σου
 με τα παιδιά και τη γυναίκα σου, και τη δικιά μας τύχει
 να θυμηθεῖς αξιότη: αδιάκοπα και μας ο Δίας πως δίνει
- ἀπό τα χρόνια των πατέρων μας τρανές πιδεξιοσύνες.
 Πυγμαῖοι εμεῖς δεν είμαστε ἀψεγοι μηδὲ και παλεσταδες,
 μα τρέχουν γρήγορα τα πόδια μας, και πρώτοι στα καράβια.
 Γλένια, χοροί, πολλές ρουχαλλαξιές, λουτρά ζεστά, κλινάρια,
 κιθάρες — με ὅλα αυτά χαρούμενοι περνούμε τη ζωὴ μας!
- Τώρα απ' τους Φαίακες οι καλύτεροι για ελάτε χορευτάδες
 χορό ν' ανοίξετε, διαγέρνοντας στη γη του ο ξένος πίσω

- οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγιγνόμεθ' ἄλλων
ναυπιλήη καὶ ποσσὶ καὶ ὄρηστυῖ καὶ αἰοιδῆ.
Δημοδόκω δὲ τις αἶψα κίων φόρμιγγα λίγειαν
- 255 οἰσέτω, ἣ που κείται ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν.»
ὡς ἔφατ' Ἀλκίνοος θεοεἰκελος, ὦρτο δὲ κήρυξ
οἷσων φόρμιγγα γλαφυρὴν δόμου ἐκ βασιλῆος.
αἰσυμνήται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέστησαν
δήμιοι, οἱ κατ' ἀγῶνας ἐὺ πρήσσεσκον ἕκαστα,
- 260 λείηναν δὲ χορόν, καλὸν δ' εὐρυναν ἀγῶνα.
κῆρυξ δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων φόρμιγγα λίγειαν
Δημοδόκω: ὁ δ' ἔπειτα κί' ἐς μέσον: ἀμφὶ δὲ κούροι
πρωθῆβηαι ἴσαντο, δαήμονες ὄρηθμοῖο,
πέπληγον δὲ χορόν θείον ποσίν. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
- 265 μαρμαρυγὰς θηεῖτο ποδῶν, θαύμαζε δὲ θυμῷ.
αὐτὰρ ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν αἰεῖδεν
ἀμφ' Ἄρεος φιλόητος εὐστεφάνου τ' Ἀφροδίτης,
ὡς τὰ πρῶτα μίγησαν ἐν Ἠφαιστῷ δόμοισι
λάθρη, πολλὰ δ' ἔδωκε, λέχος δ' ἤσχυνε καὶ εὐνήν
- 270 Ἠφαιστῷ ἀνακτος. ἄφαρ δὲ οἱ ἄγγελος ἦλθεν
Ἥλιος, ὁ σφ' ἐνόησε μιγαζομένους φιλόητι.
Ἠφαιστος δ' ὡς οὖν θυμαλγέα μῦθον ἄκουσε,
βῆ ῥ' ἴμεν ἐς χαλκεῶνα κακὰ φρεσὶ βυσσοδομεύων,
ἐν δ' ἔθετ' ἀκμοθέτω μέγαν ἄκμονα, κόπτε δὲ
δεσμούς
- 275 ἀρρήκτους ἀλύτους, ὄφρ' ἔμπεδον αὐθι μένοιεν.
αὐτὰρ ἔπειτα δὴ τεύξε δόλον κεχολωμένους Ἄρει,
βῆ ῥ' ἴμεν ἐς θάλαμον, ὅθι οἱ φίλα δέμνι' ἔκειτο,
ἀμφὶ δ' ἄρ' ἐρμίσιν χεε δέσματα κύκλω ἀπάντη:
πολλὰ δὲ καὶ καθύπερθε μελαθρόφιν ἐξεκέχυντο,
- 280 ὑτ' ἀράχνια λεπτὰ, τὰ γ' οὐ κέ τις οὐδὲ ἴδοιτο,
οὐδὲ θεῶν μακάρων: πέρι γὰρ δολόνετα τέτυκτο.
αὐτὰρ ἔπειτα δὴ πάντα δόλον περὶ δέμνια χεῦεν,
εἷσατ' ἴμεν ἐς Λήμνον, εὐκτίμενον πτολίεθρον,
ἣ οἱ γαίαν πολὺ φιλιτάτη ἐστὶν ἀπασέων.
- 285 οὐδ' ἀλαοσκοπιὴν εἶχε χρυσήνιος Ἄρης,
ὡς ἴδεν Ἠφαιστον κλυτοτέχνην νόσφι κιάοντα:
βῆ δ' ἰέναι πρὸς δῶμα περικλυτοῦ Ἠφαιστοῖο
ἰσχανόων φιλόητος εὐστεφάνου Κυθερείης.
ἣ δὲ νέον παρὰ πατρὸς ἐρισθενέος Κρονίωνος
- 290 ἐρχομένη κατ' ἄρ' ἔζεθ': ὁ δ' εἷσω δώματος ἦει,
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἕκ τ' ὀνόμαζε:
«δεῦρο, φίλη, λέκτρονδε τραπέοιμον εὐνήθεντες:
οὐ γὰρ ἔθ' Ἠφαιστος μεταδήμιος, ἀλλὰ που ἤδη
οἴχεται ἐς Λήμνον μετὰ Σίντιας ἀγριοφώνους.»
- να λέει στους φίλους του, πῶς εἴμαστε στα πόδια, στο τραγοῦδι
καὶ στο χορὸ καὶ στ' ἀρμενίσματα πολὺ πιο πρῶτοι απ' ὅλους.
Ἐνας ἀκόμα τὴ γλυκόλαλη νὰ φέρεῖ ἐδῶ κιθάρα
- για τὸ Δημόδοκο· θὰ βρίσκεται στο ἀρχοντικὸ μου κάπου.»
Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἀλκίνοος ὁ θεόμορφος, κι εὐτύς κινούσε ὁ κράχτης
τὴ βαθουλή κιθάρα γρήγορα νὰ φέρεῖ απ' τὸ παλάτι.
Κι οἱ κρισολόγοι, ὅπως σηκώθηκαν ἐννιά καὶ διαλεγμένοι
απ' τὸ λαό, που στα δοκίμια τους καλὰ τὰ πάντα ορίζαν,
- τὸ χοροστάσι ἴσιωσαν κι ἀνοῖξαν φαρδῦ τρογύρα ἀλῶνι.
Κι ὡς ἦρθε ὁ κράχτης τὴ γλυκόλαλη κιθάρα κουβαλώντας,
τράβηξε ἀμέσως ὁ Δημόδοκος στὴ μέση, καὶ τρογύρα
αγόρια πήραν θέση νιούτσικα, πιδέξιοι χορευτᾶδες,
κι ἀρχίσαν θείο χορὸ, τὰ πόδια τους χτυπώντας, κι ὁ Ὀδυσσεύς
- θιαμαίνονταν, τὶς στίθες που 'βγαζαν τὰ πόδια τους θωρώντας.
Κι ἐκεῖνος τὴν κιθάρα παίζοντας γλυκὸ τραγοῦδι ἀρχίζει,
πῶς ἡ Ἀφροδίτῃ ἡ ὁμορφοστέφανῃ κι ὁ Ἄρης σε ἀγάπη ἐπέσαν
καὶ πῶς ἀρχὴ κρυφὰ πρῶτόσμιζαν στὸ Ἠφαιστοῦ τὸ παλάτι'
κι ἐκεῖνος δῶρα τῆς ἐχάρισε πολλὰ, καὶ τὸ κλινάρι
- βαριά του ρήγα Ἠφαιστοῦ ἐντρόπιασε' μα ὁ Γῆλιος, που τοὺς εἶδε
νὰ σμίγουν, ἔτρεξε στὸν Ἠφαιστο καὶ τοῦ 'πε τὸ μαντάτο.
Κι αὐτός, σαν ἀκούσε τὸ μήνυμα καὶ τὸν πικρὸ τὸ λόγο,
στὸ χαλκιδιὸ του ἐπήγε κλῶθοντας κακέες δουλειές στα φρένα·
καὶ βάλθηκε, τρανὸ στὸ κούτσουρο πιθώνοντας ἀμόνι,
- δίχτυα νὰ φπάνει, ἀσύντριφτα, ἀλυτα, γιὰ νὰ βρεθοῦν δεμένοι.
Κι ὡς με τὸν Ἄρη τὰ 'χε, χάλκεψε με πονηριά τὰ δίχτυα,
κι ἔπειτα μπήκε μες στὴν κάμαρα, που πλάγιαζε τὶς νύχτες·
κι ἀπλωσε γύρα τὰ πλεμάτια του στὸ κλιναριὸ τὰ πόδια,
πολλὰ νὰ κατεβαίνουν ἔβαλε κι ἀπὸ τὰ μεσοδόκια,
- λεπτὰ σαν ἀραχνιές· δε δύνουνταν κανεὶς νὰ τὰ ξεκρίνει,
θεὸς κι ας ἦταν τι με ξέχωρο τὰ 'χε χάλκεψαι δόλο.
Κι ἀφοῦ στὴν κλίνη γύρα ἐσκόρπισε τὰ δολερά του δίχτυα,
στὴ Λήμνο τάχα, στὸ καλόχτιστο νὰ πάει νησί κινούσε,
που ἀπὸ τὶς ἄλλες χώρες πιότερη τῆς εἶχε ἀγάπη πάντα.
- Ὁ Ἄρης ὠστόσο ὁ χρυσοχάλινος δε βίγλιζε τοῦ κάκου·
τὸν Ἠφαιστο θωρώντας που 'φευγε, τὸν ξακουστὸ τεχνίτη,
νὰ πάει στὸ Ἠφαιστοῦ τοῦ περιλαμπροῦ κινούσε τὸ παλάτι,
νὰ σμίξει με τὴν ὠριστέφανῃ Κυθερεία λαχταρώντας.
Εκεῖνη απ' τὸν τρανὸ τὸν κύρη τῆς, τὸ γιο τοῦ Κρόνου, ὅ,τι εἶχε
- γυρίσει καὶ καθόταν κι ἀνοῖξεν ἐκεῖνος, κι ὅπως μπήκε,
τὸ χέρι σφίγγοντας τῆς μίλησε κι αὐτὰ τῆς λέει τὰ λόγια:
«Πάμε, καλὴ μου, νὰ πλαγιάσουμε, τὸν πόθο νὰ χαρούμε·
ὁ Ἠφαιστος τῶρα ἐδῶ δε βρίσκεται' πια θὰ 'χει πάει στὴ Λήμνο
τὸ δίχως ἄλλο, τοὺς ἀγριοφώνους γιὰ ν' ἀναμώσει Σίντες.»

- 295 ὡς φάτο, τῆ δ' ἄσπαστόν ἐείσατο κοιμηθῆναι.
τῷ δ' ἐς δέμνια βάντε κατέδραθον: ἀμφὶ δέ δεσμοὶ
τεχνήεντες ἔχυντο πολύφρονος Ἥφαιστοιο,
οὐδέ τι κινήσαι μελέων ἦν οὐδ' ἀναεῖραι.
καὶ τότε δὴ γίνωσκον, ὃ τ' οὐκέτι φυκτὰ πέλοντο.
- 300 ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις,
αὐτὶς ὑποστρέψας πρὶν Λήμνου γαῖαν ἰκέσθαι:
Ἥλιος γάρ οἱ σκοπιπὴν ἔχεν εἴπε τε μῦθον.
βῆ δ' ἴμεναι πρὸς δῶμα φίλον τετιημένος ἦτορ:
ἔστη δ' ἐν προθύροισι, χόλος δέ μιν ἄγριος ἦρει:
- 305 σμερδαλέον δ' ἐβόησε, γέγωνέ τε πᾶσι θεοῖσιν:
«Ζεῦ πάτερ ἤδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
δεῦθ', ἵνα ἔργα γελαστά καὶ οὐκ ἐπιεικτὰ ἴδωσθε,
ὡς ἐμέ χωλὸν ἐόντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
αἰὲν ἀπιμάζει, φιλέει δ' αἰδηλὸν Ἄρηα,
- 310 οὐνεχ' ὁ μὲν καλὸς τε καὶ ἀρτίπος, αὐτὰρ ἐγὼ γε
ἠπεδανὸς γενόμεν. ἀτὰρ οὐ τί μοι αἴτιος ἄλλος,
ἀλλὰ τοκῆε δῶμα, τῷ μὴ γείνασθαι ὄφελον.
ἀλλ' ὄψεσθ', ἵνα τῷ γε καθεύδετον ἐν φιλότῃ
εἰς ἐμὰ δέμνια βάντες, ἐγὼ δ' ὀρόων ἀκάχημαι.
- 315 οὐ μὲν σφεας ἔτ' ἔολπα μίνυνθά γε κειέμεν οὕτως
καὶ μάλα περ φιλέοντε: τάχ' οὐκ ἐθελήσετον ἀμφω
εὐδειν: ἀλλὰ σφωε δόλος καὶ δεσμός ἐρύξει,
εἰς ὃ κέ μοι μάλα πάντα πατήρ ἀποδῶσιν ἔεδνα,
ὅσσα οἱ ἐγγυάλιξα κυνώπιδος εἵνεκα κούρης,
- 320 οὐνεκά οἱ καλὴ θυγάτηρ, ἀτὰρ οὐκ ἐχέθυμος.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἀγέροντο θεοὶ ποτὶ χαλκοβατέες δῶ:
ἦλθε Ποσειδάων γαιήοχος, ἦλθ' ἐριούνης
Ἑρμείας, ἦλθεν δὲ ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων.
θηλύτεραι δὲ θεαὶ μένον αἰδοὶ οἴκοι ἐκάστη.
- 325 ἔσταν δ' ἐν προθύροισι θεοὶ, δωτῆρες ἑάων:
ἄσβεστος δ' ἄρ' ἐνώρτο γέλωσ μακάρεσσι θεοῖσι
τέχνας εἰσορόωσι πολύφρονος Ἥφαιστοιο.
ὦδε δὲ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«οὐκ ἀρετὰ κακὰ ἔργα: κυχάνει τοι βραδὺς ὤκύν,
- 330 ὡς καὶ νῦν Ἥφαιστος ἐὼν βραδὺς εἶλεν Ἄρηα
ὠκύτατόν περ ἐόντα θεῶν οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
χωλὸς ἐὼν τέχνησι: τὸ καὶ μοιχάγρι' ὀφέλλει.»
ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:
Ἑρμῆν δὲ προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων:
335 «Ἑρμεία, Διὸς υἱέ, διάκτορε, δῶτορ ἑάων,
ἦ ρά κεν ἐν δεσμοῖς ἐθέλοις κρατεροῖσι πιεσθεῖς
εὐδειν ἐν λέκτροισι παρὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην;»
- Εἶπε, κι ἐκείνης της καλάρεσε να κοιμηθοῦν ἀνάμα'
ὅμως στο στρώμα μόλις ἔπεσαν, τρογύρα τους απλώσαν
κρυφὰ του πολυμήχανου Ἥφαιστου τ' ἀφαντα δίχτυα, κι οὔτε
πια εἶχαν τη δύναμη τα μέλη τους ν' ασκώσουν, να κουνήσουν,
καὶ τότε το 'νίωσαν πως πιάστηκαν και γλιτωμό δεν ἔχουν.
- Στην ὥρα πάνω ο Κουτσοπόδαρος, ο ξακουστός τεχνίτης,
με βιάση διάγειρε στον Ὀλυμπο, πριχού στη Λήμνο φτάσει'
ο Ἥλιος μαθές τους παραμόνευε και του 'φερε μαντάτο.
Και πήρε δρόμο για το σπίτι του με πικραμένα σπλάχνα,
κι ως στάθη ομπρός στην πόρτα, η μάνητα βαριά τον συνεπήρε'
- φωνή του ξέφυγε ἀγρία κι ἐκράξε τους ἀθανάτους ὅλους:
«Πατέρα Δία και σεῖς ἀθάνατοι θεοὶ μακάριοι, ελάτε!
Δέστε δουλειές για γέλια, ἀβάσταχτες, πως η Ἀφροδίτη δείχνει,
του γιου του Κρόνου η κόρη, πάντα της σε μένα καταφρόνια,
τι, εἶμαι κουτσός, και την ἀγάπη της την κρύβει για τον Ἄρη,
- που εἶν' ὁμορφος και τα ποδάρια του γερά, μα ἐγὼ σακάτης
γεννήθηκα' σ' αὐτό δεν ἐφταιξεν ἄλλος κανεῖς, μονάχα
οι δυο γονιοὶ μου, που δεν ἔπρεπε να μ' ἔχουν γεννημένο.
Μα για κοιπάχτε τους πως κοίτουνται και χαίρουνται τον πόθο
στην κλίνη τη δικιά μου! Η πίκρα μου θεριεύει που τους βλέπτω.
- Ὅμως κι αυτοὶ δεν το φαντάζουμαι πια να πλαγιάσουν ἐτσι
καν μια στιγμή, κι ας εἶναι η ἀγάπη τους τρανή· την ὄρεξη τους
κι οι δυο θα χάσουν! Μα τα βρόχια μου κι ο δόλος μου δεμένους
θα τους κρατοῦν, ωσόπου ο κύρης της τα δῶρα μου γυρίσει,
που για τη σκύλα θυγατέρα του περίσσια του 'χα δώσει·
- γιατί, κι αν εἶναι η κόρη του ὁμορφη, καμιά δεν ἔχει πίστη!»
Σαν εἶπε αὐτά, στο χαλκοκάτωφλο συνάχτηκαν παλάτι
Οι ἀθάνατοι οι ἄλλοι: ἦρθεν ο Ἀπόλλωνας ο μακροσαγιτάρης,
κι ο Ποσειδῶνας ἦρθε, κι ἔτρεξε κι ο Ερμῆς ο πρωτοκλέφτης,
και μοναχὰ οι θεές στα σπῖτια τους ἀπὸ ντροπῆ ἀπόμειναν.
- Κι οι ἀγαθοδότες ὅπως στάθηκαν, οι τρισμακαρισμένοι
θεοὶ στην πόρτα ἀντίκρυ, σε ἀσβηστο ξέσπασαν ὅλοι γέλιο,
του Ἥφαιστου ως εἶδαν του πολύβουλου τα δίχτυα και τους
δόλους·
κι ἐτσι μιλούσεν ο καθένας τους στο διπλανὸ γυρνώντας:
«Καμιά δουλειὰ κακὴ δεν πρόκοψε' τον γρήγορο τον φτάνει
- ο σιγανός. Για ἰδές τον Ἥφαιστο, που τσάκωσε τον Ἄρη,
κουτσός, ἀργός, τον πιο γοργόποδο μες στους θεοὺς του
Ὀλύμπου,
με δόλο. Τώρα για το ντρόπιασμα χρωστάει κι ἀπανωτίμι!»
Τέτοια σταύρωναν συναλλήλως τους ἐκεῖνοι λόγια τότε,
κι ο Ἀπόλλωνας ο ρήγας μίλησε του Ερμῆ και τέτοια του 'πε:
- «Ερμῆ, του Δία γιε ἀγαθὸδωρε, για πες μου, ψυχολάτη,
με τη χρυσὴ Ἀφροδίτη δίπλα σου θα το 'θελες στο στρώμα
να κοιτέσαι και να 'σαι με ἄλυτα πλεμάτια αλυσωμένος;»

- τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα διάκτορος ἀργείφοντος:
«αἶ γὰρ τοῦτο γένοιτο, ἄναξ ἑκατηβόλ' Ἄπολλον:
- 340 δεσμοὶ μὲν τρεῖς τόσσοι ἀπείρονες ἀμφὶς ἔχιοιεν,
ὑμεῖς δ' εἰσορόωπε θεοὶ πᾶσαι τε θείαιναί,
αὐτὰρ ἐγὼν εὐδοίμῃ παρὰ χρυσῆν Ἀφροδίτην.»
ὡς ἔφατ', ἐν δὲ γέλωσ ὦρτ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
οὐδὲ Ποσειδάωνα γέλωσ ἔχε, λίσσετο δ' αἰεὶ
- 345 Ἥφαιστον κλυτοεργὸν ὅπως λύσειεν Ἄρηα.
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«λύσον: ἐγὼ δὲ τοι αὐτὸν ὑπίσχομαι, ὡς σὺ κελεύεις,
τίσειν αἴσιμα πάντα μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.»
τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις:
- 350 «μὴ με, Ποσειδάων γαίηοχε, ταῦτα κέλευε:
δειλαὶ τοι δειλῶν γε καὶ ἐγγυαὶ ἐγγυάσθαι.
πῶς ἂν ἐγὼ σε δέοιμι μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
εἴ κεν Ἄρης οἴχοιτο χρέος καὶ δεσμὸν ἀλύξας;»
τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε Ποσειδάων ἐνοσίχθων:
- 355 «Ἥφαιστ', εἴ περ γὰρ κεν Ἄρης χρεῖος ὑπαλύξας
οἴχηται φεύγων, αὐτὸς τοι ἐγὼ τάδε τίσω.»
τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις:
«οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἔοικε τεὸν ἔπος ἀρνήσασθαι.»
ὡς εἰπὼν δεσμὸν ἀνίει μένος Ἥφαιστοιο.
- 360 τῷ δ' ἔπει ἐκ δεσμοῖο λύθεν, κρατεροῦ περ ἐόντος,
αὐτίκ' ἀναΐξαντε ὁ μὲν Θρήκηνδε βεβήκει,
ἢ δ' ἄρα Κύπρον ἴκανε φιλομειδῆς Ἀφροδίτη,
ἔς Πάφον: ἔνθα δὲ οἱ τέμενος βωμὸς τε θυήεις.
ἔνθα δὲ μιν Χάριτες λούσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ
- 365 ἀμβρότῳ, οἷα θεοὺς ἐπενήνοθεν αἰὲν ἐόντας,
ἀμφὶ δὲ εἶματα ἔσσαν ἐπήρατα, θαῦμα ἰδέσθαι.
ταῦτ' ἄρ' αἰοῖδος ἄειδε περικλυτὸς: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
τέρπειτ' ἐνὶ φρεσὶν ἦσαν ἀκούων ἠδὲ καὶ ἄλλοι
Φαίηκες δολιχῆρετμοὶ, ναυσίκλυτοὶ ἄνδρες.
- 370 Ἀλκίνοος δ' Ἄλιον καὶ Λαοδάμαντα κέλευσεν
μουνᾶξ ὀρχήσασθαι, ἔπει σφισιν οὐ τις ἔριζεν.
οἱ δ' ἔπει οὖν σφαῖραν καλὴν μετὰ χερσὶν ἔλοντο,
πορφυρέην, τήν σφιν Πόλυβος ποίησε δαΐφρων,
τήν ἕτερος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα
- 375 ἰδνωθεὶς ὀπίσω, ὃ δ' ἀπὸ χθονὸς ὑπόσ' ἀερθεῖς
ῥηιδίως μεθέλεσκε, πάρος ποσὶν οὐδ' ἰκέσθαι.
αὐτὰρ ἔπει δὴ σφαῖρην ἂν' ἰθὺν πειρήσαντο,
ὠρχείσθην δὴ ἔπειτα ποτὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ταρφέ' ἀμειβομένω: κούροι δ' ἔπελήκεον ἄλλοι
- 380 ἔστεώτες κατ' ἀγῶνα, πολὺς δ' ὑπὸ κόμπῳ ὀρώρει.
- Κι ο ψυχολάτης του αποκρίθηκεν Αργοφονιάς και του 'πε:
«Μακάρι, μακρορίχτη Απόλλωνα! Κι ας ήταν ένα γύρο
- τρεις φορές τόσα δίχτυα αρίφνητα να ζώνουν το κορμί μου,
και σεις, θεοί, κι οι θείαινες όλες τους να μας θωρεῖτε,
φτάνει με τη χρυσή Αφροδίτη δίπλα μου να κοιτούμαι στο
στρώμα!»
Έτσι μιλούσε, κι οι άλλοι αθάνατοι θεοί τα γέλια έβαλαν'
ο Ποσειδῶνας μόνο αγέλαστος κρατιόταν, και ζητούσε
- με παρακάλια από τον Ηφαιστο τον Άρη να λυτρώσει,
και κρᾶζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Λυσ 'τον, εγώ το παίρνω πάνω μου να σου πλερώσει πλέρια
ό,τι ταιριάζει στους αθάνατους μπροστά, καθώς προστάξεις.»
Κι ο δοξασμένος Κουτσοπόδαρος απηλογιά του δίνει:
- «Της γης αφέντη, τέτοια πράματα μη μου ζητάς αλήθεια!
Για ένα χαμένο εγγύηση παίρνοντας χαμένος βγαίνεις πάντα.
Εσένα πως μες στους αθάνατους θεούς να δέσω, αν φύγει
ο Άρης αφήνοντας με απλέρωτο, μια και λυθεί απ' τα δίχτυα;»
Κι ο Ποσειδῶνας του αποκρίθηκε και του 'πε, ο κοσμοσειστής:
- «Ἥφαιστε, αν πάρει δρόμο φεύγοντας και χρέος σου αφήσει πίσω
ο Άρης, ατός μου εγώ σου υποσχομαι να σου το ξεπλερώσω.»
Κι ο δοξασμένος Κουτσοπόδαρος απηλογιά του δίνει:
«Πρεπό δεν είναι κι ουδέ γίνεται να σου αρνηστώ τη χάρη.»
Αυτά εἶπεν ο αντρειωμένος Ηφαιστος και τα πλεμάτια λύνει:
- κι αυτοί, απ' τα δίχτυα που τους έδεναν σφιχτά λευτερωμένοι,
μεμιάς πετάχτηκαν και τράβηξαν — εκείνος για τη Θράκη,
τούτη, η Αφροδίτη η αχνογελόχαρη, στην Κύπρο πέρα εδιάβη,
στην Πάφο, όπου της είχαν τέμενος κι ένα βωμό εύωδάτο.
Εκεί την έλουσαν οι Χάριτες, την αλειψαν με λάδι αθάνατο,
- με αυτό που αλείβονται κι οι άλλοι θεοί κι αστράφτουν,
και ρούχα πάγκαλα της φόρεσαν, θωρώντας να θαμάξεις.
Αυτά ετραγουδα ο πολυδόξαστος τραγουδιστής: ωστόσο
ακούοντας ο Οδυσσεάς αγάλλουνταν βαθιά, μαζί του κι οι άλλοι,
οι Φαίηκες, οι άντρες οι μακρόκουπτοι και θαλασσακουσμένοι.
- Το Λαοδάμα τότε πρόσταξεν ο Αλκίνοος και τον Άλιο
χορό να στήσουν μόνοι, τι ήξεραν την τέχνη κάλλιο απ' ολους.
Κι εκείνοι πορφυρή στα χέρια τους, πανώρια επήραν σφαίρα,
που τους την είχε φτιάσει ο Πόλυβος με τη σοφή του τέχνη,
κι ο ένας απάνω ως τα βαθίσκιωτα τη σφεντονούσε νέφη,
- λυγώντας πίσω, κι ο άλλος εύκολα, ψηλά απ' τη γη πηδώντας,
την έπιανε, πριχού τα πόδια του ξανά το χώμα αγγίζου.
Κι αφού δοκίμασαν την τέχνη τους στη σφαίρα που πετούσαν
ίσια ψηλά, πήραν και χόρευαν στη γη την πολυθρόφα
κι έκαναν χίλια δυο σακίσματα· χτυπούσαν παλαμάκια
- οι άλλοι στο αλώνι μέσα νιούτσικοι, κι ήταν ο αχός περισσιος.

- δη τότε ἄρ' Ἀλκίνοον προσεφώνεε διος Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνοε κρείον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
ἤμην ἀπειλήσας βητάρμονας εἶναι ἀρίστους,
ἦδ' ἄρ' ἐτοῖμα τέτυκτο: σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.»
- 385 ὡς φάτο, γήθησεν δ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἠγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
ὁ ξείνος μάλα μοι δοκέει πεπνυμένος εἶναι.
ἀλλ' ἄγε οἱ δῶμεν ξεινήιον, ὡς ἐπεικέες.
- 390 δῶδεκα γάρ κατὰ δῆμον ἀριπρεπέες βασιλῆες
ἄρχοι κραινοῦσι, τρισκαίδεκατος δ' ἐγὼ αὐτός:
τῶν οἱ ἕκαστος φᾶρος ἐυπλυνές ἠδὲ χιτῶνα
καὶ χρυσοῖο τάλαντον ἐνείκατε τιμήντος.
αἶψα δὲ πάντα φέρωμεν ἀολλέα, ὄφρ' ἐνὶ χερσίν
- 395 ξείνος ἔχων ἐπὶ δόρπον ἤη χαίρων ἐνὶ θυμῷ.
Εὐρύαλος δὲ ἐ αὐτὸν ἀρεσσάσθω ἐπέεσσι
καὶ δῶρω, ἐπεὶ οὐ τι ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπεν.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον ἠδ' ἐκέλευον,
δῶρα δ' ἄρ' οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.
- 400 τὸν δ' αὖτ' Εὐρύαλος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«Ἀλκίνοε κρείον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
τοιγὰρ ἐγὼ τὸν ξείνον ἀρεσσόσμαι, ὡς σὺ κελεύεις.
δῶσω οἱ τόδ' ἄορ παγχάλκεον, ὧ ἐπι κώπη
ἀργυρέη, κολεὸν δὲ νεοπρίστου ἐλέφαντος
- 405 ἀμφιδεδίνηται: πολέος δὲ οἱ ἄξιον ἔσται.»
ὡς εἶπὼν ἐν χερσὶ τίθει ξίφος ἀργυρόηλον
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«χαίρε, πάτερ ὦ ξεῖνε: ἔπος δ' εἶ πέρ τι βέβακται
δεινόν, ἄφαρ τὸ φέροισι ἀναρπάξασαι ἄελλαι.
- 410 σοὶ δὲ θεοὶ ἄλοχόν τ' ἰδέειν καὶ πατρίδ' ἰκέσθαι
δοῖεν, ἐπεὶ δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πῆματα πάσχεις.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«καὶ σὺ φίλος μάλα χαίρε, θεοὶ δὲ τοὶ ὄλβια δοῖεν.
μηδέ τι τοὶ ξιφεὸς γε ποθὴ μετόπισθε γένοιτο
- 415 τούτου, ὃ δὴ μοι δῶκας ἀρεσσάμενος ἐπέεσσιν.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφ' ὤμοισι θέτο ξίφος ἀργυρόηλον.
δύσετό τ' ἠέλιος, καὶ τῷ κλυτὰ δῶρα παρήεν.
καὶ τὰ γ' ἐς Ἀλκινόοιο φέρον κήρυκες ἀγαυοὶ:
δεξάμενοι δ' ἄρα παῖδες ἀμύμονος Ἀλκινόοιο
- 420 μητρί παρ' αἰδοίῃ ἔθεσαν περικαλλέα δῶρα.
τοῖσιν δ' ἠγεμόνευ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
ἐλθόντες δὲ καθίζον ἐν ὑψηλοῖσι θρόνοισι.
δὴ ῥα τότε Ἀρήτην προσέφη μένος Ἀλκινόοιο:
- Τότε ο Ὀδυσσεύς ο αρχοντογέννητος μιλούσε στον Αλκίνο:
«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
στην τέχνη του χορού δεν έχετε το ταίρι σας — μου το 'πες,
μα τώρα το 'δα με τα μάτια μου' σαστίζω που τους βλέπω!»
- Εἶπε, κι ο Αλκίνοος καταχάρηκε με του Οδυσσεά το λόγο,
κι ευτύς στους Φαίακες, στους περιλάμπρους μιλούσε κουπολάτες:
«Ακούστε, Φαίακες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες'
αλήθεια δείχνει να 'ναι ο ξένος μας περίσσια μυαλωμένος.
Μα ελάτε, δῶρα να του δώσουμε φιλιάς, καθώς ταιριάζει.
- Τη χώρα τούτη τώρα δῶδεκα ρηγάδες αφεντεύουν,
περίλαμπροι, και τριποδέκατος εγώ λογιέμαι ατός μου
μαντί καλοπλυμένο φέρτε του λοιπόν καθείς σας τώρα
κι ένα χιτῶνα κι ένα τάλαντο χρυσάφι τιμημένο.
Και να τα φέρουν όλα γρήγορα, που ο ξένος παίρνοντας τα
- στα χέρια, να κινήσει ολόχαρος απόψε για το δείπνο.
Κι ο Ευρύαλος θέλω με γλυκόλογα να τον καλοκαρδίσει
και μ' ένα δῶρο, τι του μίλησε πιο πριν αιτίαστα του.»
Αυτά εἶπε ο Αλκίνοος κι οι άλλοι σύγκλιναν στα λόγια του κι αμέσως
από 'ναν κράχητη ἔστειλαν ὅλοι τους τα δῶρα να τους φέρει.
- Κι ο Ευρύαλος τότε απηλογήθηκε κι αυτά μιλώντας εἶπε:
«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
στους ορισμούς σου! Εγώ τον ξένο μας θα τον καλοκαρδίσω'
σπαθὶ του δίνω — ἰδές το! — ολόχαλκο, που το χερόλαβό του
εἶναι ασημένιο· το θηκάρι του, που ολόγυρα το ντύνει,
- φτιαγμένο ἀπὸ φίλντισι νιόκοπο' μεγάλο βιος αξίζει.»
Σαν εἶπε αυτά, το ασημοκάρφωτο σπαθὶ του παραδίνει,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Πατέρα ξένε, χαίρε! Αν ξέφυγε βαρύς κανένας λόγος,
ας τον σηκώσει ανεμορούφουλας, αλλοῦ μακριά να πέσει!
- Κι ας δώσουν οι θεοὶ το ταίρι σου να ἰδεῖς και στην πατρίδα
να στρέψεις· χρόνους βασανίζεσαι μακριά ἀπὸ τους δικούς σου.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσεύς:
«Χαίρε και συ, καλέ, κι οι αθάνατοι μόνο καλό ας σου δίνουν!
Μακάρι του σπαθιοῦ, που μου 'δωκες καλοκαρδίζοντάς με,
- να μην ἔρθει καιρός αργότερα να νιώσεις την ἀνάγκη!»
Αυτά εἶπε, και το ασημοκάρφωτο σπαθὶ περνά στους ὤμους.
Ο ἠλιος βουτούσε πια, σαν του 'φεραν τα τιμημένα δῶρα'
κι οι κράχτες οι ἔμνοστοι τα πῆγαιναν στου Αλκίνου το παλάτι,
κι ἐκεῖ τα παίρναν του αμπεγάδιαστου του Αλκίνου οι γιοί, που
τρέχαν
- και τα ὠρια δῶρα μπρος στη μάνα τους τη σεβαστὴ ἀπιθῶναν.
Στους ἄλλους μπήκε ομπρός ο αντρόψυχος Αλκίνοος, κι ως
ἔφτασαν
και στα θροναῖα τ' ἀμνηλοπόδαρα κάθισαν του αντρωνίτη,

- «δεῦρο, γύναι, φέρε χηλὸν ἀριπρεπέ', ἢ τις ἀρίστη:
- 425 ἐν δ' αὐτῇ θῆς φᾶρος εὐπλυνῆς ἠδὲ χιτώνᾳ.
ἀμφὶ δὲ οἱ πυρὶ χαλκὸν ἰήνατε, θέρμετε δ' ὕδωρ,
ὄφρα λοεσσάμενός τε ἰδῶν τ' ἐὺ κείμενα πάντα
δῶρα, τὰ οἱ Φαίηκες ἀμύμονες ἐνθάδ' ἔνεικαν,
δαιτὶ τε τέρπηται καὶ αἰοιδῆς ὕμνον ἀκούων.
- 430 καὶ οἱ ἐγὼ τόδ' ἄλεισον ἐμὸν περικαλλές ὀπάσσω,
χρῦσεον, ὄφρ' ἐμέθεν μεμνημένος ἤματα πάντα
σπένδῃ ἐνὶ μεγάρῳ Δίῃ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσιν.»
ὡς ἔφατ', Ἀρήτη δὲ μετὰ δμωῆσιν ἔειπεν
ἀμφὶ πυρὶ στήσαι τρίποδα μέγαν ὅτι τάχιστα.
- 435 αἰ δὲ λοетроχὸν τρίποδ' ἴστασαν ἐν πυρὶ κηλέω,
ἐν δ' ἄρ' ὕδωρ ἔχεαν, ὑπὸ δὲ ξύλα δαῖον ἔλοῦσαι.
γᾶστρην μὲν τρίποδος πῦρ ἄμφεπε, θέρμετο δ'
ὕδωρ:
τόφρα δ' ἄρ' Ἀρήτη ξείνῳ περικαλλέα χηλὸν
ἐξέφερον θαλάμοιο, τίθει δ' ἐνὶ κάλλιμα δῶρα,
- 440 ἐσθῆτα χρυσόν τε, τὰ οἱ Φαίηκες ἔδωκαν:
ἐν δ' αὐτῇ φᾶρος θῆκεν καλὸν τε χιτῶνα,
καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«αὐτὸς νῦν ἴδε πῶμα, θεῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἦλλον,
μή τις τοι καθ' ὄδον δηλήσεται, ὀππότε' ἂν αὐτε
- 445 εὐδῆσθα γλυκὺν ὕπνον ἰὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ.»
αὐτὰρ ἔπει τό γ' ἄκουσε πολὺτλας διὸς Ὀδυσσεύς,
αὐτίκ' ἐπήρτυε πῶμα, θεῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἦλεν
ποικίλον, ὃν ποτέ μιν δέδαε φρεσὶ πότνια Κίρκη:
αὐτόδιον δ' ἄρα μιν ταμίη λούσασθαι ἀνώγει
- 450 ἔς ῥ' ἀσάμινθον βάνθ': ὁ δ' ἄρ' ἀσπασίως ἴδε θυμῷ
θερμὰ λoετρ', ἔπει οὐ τι κομιζόμενός γε θάμιζεν,
ἔπει δὴ λίπε δῶμα Καλυψοῦς ἠυκόμοιο.
τόφρα δὲ οἱ κομιδὴ γε θεῶς ὡς ἔμπεδος ἦεν.
τὸν δ' ἔπει οὖν δμῶαι λούσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ,
- 455 ἀμφὶ δὲ μιν χλαῖναν καλὴν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
ἔκ ῥ' ἀσαμίνθου βᾶς ἄνδρας μέτα οἰνοποτήρας
ἦι: Ναυσικάα δὲ θεῶν ἄπο κάλλος ἔχουσα
στή ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
θαύμαζεν δ' Ὀδυσῆα ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀρώσα,
- 460 καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«χαῖρε, ξεῖν', ἵνα καὶ ποτ' ἐὼν ἐν πατρίδι γαίῃ
μνήσῃ ἐμέυ, ὅτι μοι πρώτῃ ζωάγρι' ὀφέλλεις.»
τὴν δ' ἄπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς.
«Ναυσικάα θύγατερ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
- ο Ἀλκίνοος στήν Ἀρήτη ἐμίλησε γυρνώντας, ο αντρειωμένος:
«Γυναίκα, φέρε εδῶ την πιο ὁμορφη κασέλα μας και βάλε
μέσα χιτῶνα κι ολοκάθαρο μαντί από τα δικά μας·
και στήστε στη φωτιά το χάλκωμα, νερό ζεστάνετε του·
και σα λουστει και δει τα δῶρα του καλοσυγυρισμένα,
αυτά που οι Φαίακες οι αφεγάδιαστοι του κουβάλησαν, να 'χει
πια να χαρει το γιόμα ξεγνοιαστος και το γλυκό τραγουδι.
Κι εγω για δῶρο την πανέμορφη μαλαματένια τούτη
του δίνω κούππα, στο παλάτι του σπονδές στο Δία σαν κάνει
και στους θεούς τους αποδέλοιπους, να μου θυμάται πάντα.»
Εἶπε, κι η Ἀρήτη ευτύς επρόσταξε τις δούλες της να στήσουν,
χωρίς να χάσουν ὠρα, τρίποδο πα στη φωτιά λεβέτι.
Κι αυτές το λουτρολέβετο ἔστησαν στη λαμπαδούσα φλόγα,
νερό το γέμισαν, κι ως ἀναψαν κάτω δαδιά, εσκεπάστη
του λεβητιού η κοιλιὰ απ' το σύφλογο και το νερό ζεστάθη.
Η Ἀρήτη ωστόσο απ' το κελάρι της μιαν ὁμορφη κασέλα
εἶπε και φέραν για τον ξένο της, και στοίβαζε τα δῶρα
των Φαίακων τα τρανά, τα πάγκαλα — τα ρούχα, το χρυσάφι.
Μαντί κι ωραίο χιτῶνα του 'βαλεν ἀκόμα απ' τα δικά της,
κι ἔτσι γυρνώντας ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Ατός σου κοίταξε το σκέπασμα, μετὰ σφιχτοδέσε το,
μήπως κανένας στο ταξίδι σου βρεθῆι και το πειράξει,
σε γλυκὸν ὕπνο αν γείρεις, στο ἀρμενο το μαύρο ως ταξιδεύεις.»
Τα λόγια τούτα ο θεῖος, πολύπαθος σαν ἀκουσε Ὀδυσσέας,
πήρε και σφάλισε το σκέπασμα και με πιδέξιο κόμπο,
που του 'χε μάθει η Κίρκη κάποτε, μεμιάς το σφιχτοδένει.
Στην ὠρα πάνω κι η κελάρισσα τον κάλεσε ν' ανέβει
και να λουστει' κι ἐκεῖνος χάρηκε ζεστά λουτρά σαν εἶδε·
τόση δεν εἶχε καλοπρέψη συχνά μαθές, ἀφόντας
της Καλυψῶς της καλοπλέξουδης παράτησε το σπίτι'
τι ἐκεῖνη σα θεό τον γνοιάζουνταν ἀλήθεια νύχτα μέρα.
Κι ἀφού τον λούσαν και τον ἀλειψαν με μύρο οι παρακόρες
και με πανέμορφη τον ἐντυσαν χλαμύδα και χιτῶνα,
απ' το λουτρό κινώντας τράβηξε να πάει στους κρασσοπότες.
Κι η Ναυσικά, που απ' τους ἀθάνατους την ὁμορφιά εἶχε δῶρο,
πλάι στου αντρωνίτη του καλόχτιστου τον παραστάτη εστάθη,
τον Ὀδυσσέα να ἰδοῦν τα μάτια της και να τον καμαρώσει·
κι ἔτσι μιλώντας ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Ἐχε γεια, ξένε! Στην πατρίδα σου σα φτάσεις κάποια μέρα,
μη μου ξεχνάς· πιο απ' ὅλους τη χρωστάς σε μένα τη ζωῆ σου!»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσέας:
«Μακάρι, Ναυσικά, του αντρόκαρδου του Ἀλκίνου θυγατέρα,

- 465 οὕτω νῦν Ζεὺς θεΐη, ἐρίγδουπος πόσις Ἴηρης,
οἴκαδέ τ' ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἡμᾶρ ἰδέσθαι:
τῷ κέν τοι καὶ κείθι θεῶ ὡς εὐχετοῦμην
αἰεὶ ἡματα πάντα: σὺ γάρ μ' ἐβίωσας, κούρη.»
ῥα καὶ ἐς θρόνον ἴξε παρ' Ἀλκίνοον βασιλῆα:
- 470 οἱ δ' ἤδη μοίρας τ' ἔνεμον κερῶωντό τε οἶνον.
κῆρυξ δ' ἐγγύθεν ἦλθεν ἄγων ἐρήφρον ἄοιδόν,
Δημόδοκον λαοῖσι τετιμένον: εἶσε δ' ἄρ' αὐτὸν
μέσσω δαιτυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας.
δὴ τότε κήρυκα προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
- 475 νώτου ἀποπροταμών, ἐπὶ δὲ πλείον ἐλέλειπτο,
ἀργιόδοντος ὕος, θαλερῆ δ' ἦν ἀμφὶς ἀλοϊφή:
«κῆρυξ, τῆ δὴ, τοῦτο πόρε κρέας, ὄφρα φάγησιν,
Δημοδόκω: καὶ μιν προσπύξομαι ἀχνύμενός περ:
πᾶσι γὰρ ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισιν ἄοιδοι
- 480 τιμῆς ἔμμοροί εἰσι καὶ αἰδοῦς, οὐνεκ' ἄρα σφέας
οἴμας μοῦσ' ἐδίδαξε, φίλησε δὲ φύλον ἄοιδῶν.»
ὡς ἄρ' ἔφη, κῆρυξ δὲ φέρων ἐν χερσὶν ἔθηκεν
ἥρω Δημοδόκω: ὁ δ' ἐδέξατο, χαῖρε δὲ θυμῷ.
οἱ δ' ἐπ' ὄνειάθ' ἐτοίμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
- 485 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
δὴ τότε Δημόδοκον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Δημόδοκ', ἔξοχα δὴ σε βροτῶν αἰνίζομ' ἀπάντων.
ἦ σέ γε μοῦσ' ἐδίδαξε, Διὸς παῖς, ἦ σέ γ' Ἀπόλλων:
λίην γὰρ κατὰ κόσμον Ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις,
- 490 ὄσσ' ἔρξαν τ' ἔπαθόν τε καὶ ὄσσ' ἐμόγησαν Ἀχαιοί,
ὡς τέ που ἦ αὐτὸς παρεῶν ἢ ἄλλου ἀκούσας.
ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι καὶ ἵππου κόσμον ἄεισον
δουρατέου, τὸν Ἐπειὸς ἐποίησεν σὺν Ἀθήνῃ,
ὄν ποτ' ἐς ἀκρόπολιν δόλον ἤγαγε διὸς Ὀδυσσεύς
- 495 ἀνδρῶν ἐμπλήσας οἱ ῥ' Ἴλιον ἐξαλάπαξαν.
αἶ κεν δὴ μοι ταῦτα κατὰ μοῖραν καταλέξῃς,
αὐτίκ' ἐγὼ πᾶσιν μυθήσομαι ἀνθρώποισιν,
ὡς ἄρα τοι πρόφρων θεὸς ὤπασε θέσπιν ἄοιδῆν.»
ὡς φάθ', ὁ δ' ὀρμηθεὶς θεοῦ ἤρχετο, φαῖνε δ' ἄοιδῆν,
- 500 ἔνθεν ἑλών ὡς οἱ μὲν εὐσσέλμων ἐπὶ νηῶν
βάντες ἀπέπλειον, πῦρ ἐν κλισίῃσι βαλόντες,
Ἀργεῖοι, τοὶ δ' ἤδη ἀγακλυτὸν ἀμφ' Ὀδυσῆα
ἦατ' ἐνὶ Τρώων ἀγορῇ κεκαλυμμένοι ἵππῳ:
αὐτοὶ γὰρ μιν Τρῶες ἐς ἀκρόπολιν ἐρύσαντο.
- 505 ὡς ὁ μὲν ἐστήκει, τοὶ δ' ἄκριτα πόλλ' ἀγόρευον
ἡμενοὶ ἀμφ' αὐτόν: τρίχα δὲ σφισιν ἦνδανε βουλή,
ἠὲ διαπλήξαι κοῖλον δόρου νηλεί χαλκῷ,
ἠ κατὰ πετρῶων βαλέειν ἐρύσαντας ἐπ' ἄκρης,
ἠ ἑᾶν μέγ' ἄγαλμα θεῶν θελκτῆριον εἶναι,
- να δώσει ο Δίας, ο κεραυνόχαρος της Ἴηρας άντρας, να ἴρθω
στο σπῖτι μου, τη μέρα κάποτε να ἰδῶ του γυρισμου μου!
Αν γύριζα, θα σου προσευχόμεον αδιάκοπα κει πέρα
σα σε θεά, τι εσύ μου χάρισες ζωή ξανά, παρθένα!»
Σαν εἶπε τούτα, πήγε κι ἔκατσε στο ρῆγα Αλκίνοο δίπλα,
- την ὥρα που τα κρέατα μοίραζαν και το κρασί συγκέρνον.
Κι ο κράχτης τον τρανό τους ἔφερε τραγουδιστή, που ο κόσμος
τόνε τιμούσε, το Δημόδοκο, και μπρός σε μια κολόνα
ψηλή, για ν' ακουμπάει, τον κάθισε, στους καλεσμένους μέσα.
Τότε ο Οδυσσεύς ο πολυμήχανος ασπροδοντάτου χοῖρου
- κόβει απ' την πλάτη, που ὄλη γυάλιζε του πάχους, μια μερίδα -
την πιο μεγάλη πίσω αφήνοντας — και μίλησε του κράχτη:
«Να, δώσε, κράχτη, στο Δημόδοκο να φάει το κρέας ετούτο,
για να του δείξω την αγάπη μου, κι ας νιώθω τόση πίκρα.
Ὅλοι οι θνητοὶ στους τραγουδάρηδες τιμῆ και σέβας δείχνουν,
- γιατί είναι η Μούσα που τους ἔμαθε πολλοὺς σκοπούς, και πάντα
για τη γενιά των τραγουδάρηδων μεγάλη αγάπη νιώθει.»
Αυτὰ εἶπε, κι ο διαλάλης το ἔφερε και το ἔβαλε στα χέρια
του ηρώου Δημόδοκου, που χάρηκε στα φρένα παίρνοντας το.
Κι αυτοὶ στα ετοιμασμένα ἀντίκρου τους φαγιά τα χέρια ἀπλωσαν
- και σύντας του πισοῦ θαραπέψαν και του φαγιοῦ τον πόθο,
γυρνώντας ο Οδυσσεύς ἐμίλησε στον τραγουδάρη κι εἶπε:
«Απ' ὄλους τους θνητοὺς, Δημόδοκε, τιμῶ περίσσια ἐσένα!
Ο Απόλλωνας για η Μούσα σ' ἔμαθε, του γιου του Κρόνου η κόρη'
που τραγουδάς με τάξη κι ὁμορφα των Αχαιῶν τη μοῖρα,
- τι ἔκαμαν, τι ἔπαθαν, τι τράβηξαν μαθῆς οι Αργίτες — ὄλα,
λες κι ἴσουνα μπροστά για τ' ακουσεσ ἀπὸ κανέναν ἄλλον.
Μα ἄλλαξε τώρα, το μαστόρεμα τραγούδα μας του ἀλόγου
του ζύλινου, ο Επειός πως το ἔφιασε μαζί με την Παλλάδα,
πως ο Οδυσσεύς ο αρχοντογέννητος το ἀνέβασε στο κάστρο
- της Τροίας, γεμάτο ἀπὸ πολέμαρχους, κι η πολιτεία κουρσεύτη.
Αν τούτα εσύ με τάξη κι ὁμορφα μας τα ιστορήσεις τώρα,
δε θα βρεθεῖ στον κόσμον ἀνθρωπος να μην του μολογήσω
θεὸς καλόγνωμος πως σου ἔδωκε του τραγουδιοῦ τη χάρη!»
Εἶπε, κι αὐτός, θεοσυνέπαρτος, κινούσε το τραγούδι,
- απ' τη στιγμή που στα καλύβια τους βάλαν φωτιά και μπῆκαν
στα καλοκούβερα καράβια τους οι Αργίτες και κίνησαν.
Οι ἄλλοι, οι κρυμμένοι μέσα στο ἄλογο, στον Οδυσσεῖα τρογύρα
τον πολυδόξαστο, στη σύναξη των Τρώων βρίσκονταν κιάλας·
τι οι Τρῶες ατοὶ τους το ἔχαν το ἄλογο στο κάστρο ἀπάνω σύρει.
- Εκεὶ στεκόταν τούτο· γύρα του καθούμενοι λαλούσαν
ἀκριτα λόγια οι Τρῶες, κι οι γνώμες τους τριῶ λογίῳ ακουγόνταν:
Το κούφιο ζύλο για με ἀνέσπλαχνο χαλκὸ να κομματιάσουν,
για στην κορφὴ ψηλά τραβώντας το στα βράχια να το ρίξουν,
για να το αφήσουν, στους ἀθάνατους, για να γλυκαίνει η οργή

- τους,
- 510 τῆ περ δῆ καί ἔπειτα τελευτήσεσθαι ἔμελλον:
αἶσα γάρ ἦν ἀπολέσθαι, ἐπὶν πόλις ἀμφικαλύψη
δουράτεον μέγαν ἵππον, ὄθ' ἦατο πάντες ἄριστοι
Ἀργείων Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες.
ἦειδεν δ' ὡς ἄστυ διέπραθον υἷες Ἀχαιῶν
- 515 ἵππόθεν ἐκχύμενοι, κοῖλον λόχον ἐκπρολιπόντες.
ἄλλον δ' ἄλλη ἄειδε πόλιν κεραιζέμεν αἰπήν,
αὐτὰρ Ὀδυσσηῖα προτὶ δώματα Δηϊφόβοιο
βήμεναι, ἣτ' Ἄρηα σὺν ἀντιθέῳ Μενελάῳ.
κεῖθι δῆ αἰνότατον πόλεμον φάτο τολμήσαντα
- 520 νικήσαι καὶ ἔπειτα διὰ μεγάθυμον Ἀθήνην.
ταυτ' ἄρ' αἰοῖδος ἄειδε περικλυτός· αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
τήκετο, δάκρυ δ' ἔδευεν ὑπὸ βλεφάροισι παρειάς.
ὡς δὲ γυνὴ κλαίῃσι φίλον πόσιν ἀμφιπεσοῦσα,
ὅς τε ἐῆς πρόσθεν πόλιος λαῶν τε πέσῃσιν,
- 525 ἄστει καὶ τεκέεσσιν ἀμύνων νηλεὲς ἦμαρ:
ἢ μὲν τὸν θνήσκοντα καὶ ἀσπαίροντα ἰδοῦσα
ἀμφ' αὐτῷ χυμένη λίγα κωκυῖαι· οἱ δὲ τ' ὄπισθε
κόπποντες δούρεσσι μετάφρονον ἠδὲ καὶ ὤμους
εἶρερον εἰσανάγουσι, πόνον τ' ἐχέμεν καὶ οἰζύν:
- 530 τῆς δ' ἔλεινοτάτῳ ἄχει φθινύθουσι παρειαί:
ὡς Ὀδυσσεύς ἐλεινὸν ὑπ' ὄφρῦσι δάκρυον εἶβεν.
ἐνθ' ἄλλους μὲν πάντας ἐλάνθανε δάκρυα λείβων,
Ἀλκίνοος δὲ μιν οἶος ἔπεφράσατ' ἠδ' ἐνόησεν,
ἦμενος ἄγχ' αὐτοῦ, βαρὺ δὲ στενάχοντος ἄκουσεν.
- 535 αἶψα δὲ Φαιήκεσι φιληρέτμοισι μετηύδα:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἠγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Δημόδοκος δ' ἦδη σχεθέτω φόρμιγγα λίγειαν:
οὐ γάρ πως πάντεσσι χαριζόμενος τάδ' ἄειδει.
ἔξ οὔ δορπέομέν τε καὶ ὠρορε θεῖος αἰοῖδος,
- 540 ἐκ τοῦ δ' οὐ πῶ παύσατ' οἰζυροῖο γόοιο
ὁ ξεῖνος· μάλα πού μιν ἄχος φρένας ἀμφιβέβηκεν.
ἀλλ' ἄγ' ὁ μὲν σχεθέτω, ἴν' ὁμῶς τερπόμεθα πάντες,
ξεινοδόκοι καὶ ξεῖνος, ἐπεὶ πολὺ κάλλιον οὕτως:
εἵνεκα γάρ ξεῖνοιο τάδ' αἰδοῖοιο τέτυκται,
- 545 πομπὴ καὶ φίλα δῶρα, τὰ οἱ δίδομεν φιλέοντες.
ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ' ἰκέτης τε τέτυκται
ἄνερ, ὅς τ' ὀλίγον περ ἐπιψαυῆ πραπίδεσσι.
τῷ νῦν μηδὲ σὺ κεῖθε νοήμασι κερδαλέοισιν
ὅτι κέ σ' εἴρωμαι· φάσθαι δὲ σε κάλλιόν ἐστιν.
- 550 εἶπ' ὄνομ' ὅτι σε κείθι κάλεον μήτηρ τε πατήρ τε
- χαριζοντας το. Τούτο κι ἐγίνε' τι εἶχε γραμμένα η μοίρα'
να χαλαστεῖ το κάστρο, απ' τη στιγμή που εντός του θα δεχόταν
το γιγαντέιο ξύλινο ἄλογο, που οι πρώτοι Αργίτες μέσα
κάθονταν φέροντας το θάνατο και το χαμό στους Τρώες.
Ἐψαλλε ακόμα, οι γιοί των Αχαιῶν απ' το ἄλογο πως βγήκαν
- τον κούφιο τους κρυψώνα αφήνοντας, πως πάτησαν το κάστρο
το ἀπόγκρεμο και πως το ρήμαξαν ολούθε δῶθε κειθε,
πως τέλος ο Οδυσσεάς ἐκίνησε, παρόμοιος με τον Ἄρη,
να πάει με το Μενέλαο τρέχοντας στου Δηϊφοβου το σπίτι·
κι ἔλεγε, ο πιο βαρὺς του πόλεμος πως στάθη εκείνος τότε,
- και νίκησε με παραστάσιςσ την αντρειανή Παλλάδα.
Αυτά ετραγουδα ο πολυδόξαστος τραγουδιστής· ωστόσο
ἐλίωνε εκείνος, και του μουσκεῦαν τα μάγουλα απ' τα δάκρυα.
Πως μια γυναίκα κλαίει τον ἄντρα της, πεσμένη πάνωθῃ του,
που ομπρός στους ἄλλους και στο κάστρο του σκοτώθη, για να
διώξει
- απ' τα παιδιά του και την πόλη του την ανελέητη μέρα'
κι αυτη να σπαρταράει θωρώντας τον και να πεθαίνει ομπρός της
σκοῦζει βαριά, χυμένη γύρα του· κι οι οχτροί με τα κοντάρια
στην πλάτη και στους ὤμους πίσωθε χτυπώντας τη στο δρόμο
τη σπρώχνουν της σκλαβιάς, ἀσήκωτους καημούς και θλίψεις να
'χει,
- κι ἀπὸ τον πόνο τον πικρότατο τα μαγουλά της λιώνουν
ὅμοια πικρά τα δάκρυα στάλαζαν απ' του Οδυσσεά τα μάτια.
Κανείς δεν το 'χε νιώσει που' κλαιγεν ἀπὸ τους ἄλλους ὅλους'
ο Αλκίνοος μοναχά τον πρόσεξε και τον νογήθη, δίπλα
καθώς καθόταν, και τον ἄκουσε να βαριαναστενάζει.
- Εὐτὺς στους Φαίακες, τους περιλαμπρους μιλοῦσε κουπολάτες:
«Ακούστε, Φαίακες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες !
Πια την ψιλόφωνη ο Δημόδοκος κιθάρα του ας σκολάσει'
δε μοιάζει ἀλήθεια το τραγουδι του χαρά να δίνει σε ὅλους·
ἀπὸ την ὠρα που στο δειπνο μας ο θεῖος ο τραγουδάρης
- ασκῶθη, μια στιγμή δεν ἔπαψε να κλαίει και να θρηνάται
ο ξένος μας' βαριά τα φρένα του θα βασανίζει πίκρα.
Λοιπὸν ας πάψει ο τραγουδάρης μας, χαρά να νιώθουμε ὅλοι,
κι εμεῖς, τον ξένο που φιλεύουμε, κι ο ξένος μας· δεν ἔχει
κάλλιο απ' αὐτό. Και μη δε δίνουμε στο σεβαστό μας ξένο
- τώρα απ' ἀγάπη και προβάδισμα και τιμημένα δῶρα;
Τον ξένο, τον ἰκέτη, που 'πεσε στα πόδια σου, τον νιώθεις
ἴδια ἀδερφό, και λίγο αν ἔτυχε να 'χεις μυαλό. Για τούτο
και συ δε θέλω να μου κρύβεσαι· σε ὅ,τι ρωτῶ ἀποκρίσου
πια δίχως δόλο' το καλύτερο θαρρῶ είναι να μιλήσεις.
- Πες τ' ὄνομά σου! Πως σε φώναζαν η μάνα σου κι ο κύρης

- ἄλλοι θ' οἱ κατὰ ἄστυ καὶ οἱ περιναιετάουσιν.
οὐ μὲν γὰρ τις πάμπαν ἀνώνυμός ἐστ' ἀνθρώπων,
οὐ κακὸς οὐδὲ μὲν ἐσθλός, ἐπὶν τὰ πρῶτα γένηται,
ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι τίθενται, ἐπεὶ κε τέκωσι, τοκῆες.
- 555 εἰπέ δέ μοι γαίαν τε: τειρὴν δῆμόν τε πόλιν τε,
ὄφρα σε τῇ πέμπωσι τιτυσκόμεναι φρεσὶ νῆες:
οὐ γὰρ Φαιήκεσσι κυβερνητῆρες ἔασιν,
οὐδὲ τι πηδάλι' ἔστι, τὰ τ' ἄλλα νῆες ἔχουσιν:
ἀλλ' αὐταὶ ἴσασι νοήματα καὶ φρένας ἀνδρῶν,
- 560 καὶ πάντων ἴσασι πόλιας καὶ πίονας ἀγρούς
ἀνθρώπων, καὶ λαῖμα τάχισθ' ἄλως ἐκπερώωσιν
ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένα: οὐδέ ποτέ σφιν
οὔτε τι πημανθῆναι ἔπι δέος οὔτ' ἀπολέσθαι.
ἀλλὰ τόδ' ὡς ποτε πατρός ἐγῶν εἰπόντος ἄκουσα
- 565 Ναυσιθοῦ, ὃς ἔφασκε Ποσειδάων' ἀγάσασθαι
ἡμῖν, οὐνεκα πομπῶι ἀπήμονές εἰμεν ἀπάντων.
φή ποτέ Φαιήκων ἀνδρῶν εὐεργέα νῆα
ἐκ πομπῆς ἀνιούσαν ἐν ἠεροειδέι πόντῳ
ραϊσέμεναι, μέγα δ' ἦμιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψειν.
- 570 ὡς ἀγόρευ' ὁ γέρον: τὰ δὲ κεν θεὸς ἦ τελέσειεν
ἢ κ' ἀτέλεστ' εἶη, ὡς οἱ φίλον ἔπλετο θυμῷ:
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ὅππῃ ἀπεπλάγχθης τε καὶ ἄς τινας ἴκεο χώρας
ἀνθρώπων, αὐτοῦς τε πόλιάς τ' ἐὺ ναιετώσας,
- 575 ἡμὲν ὅσοι χαλεποὶ τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
οἳ τε φιλόξενοι, καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεουδῆς.
εἰπέ δ' ὅ τι κλαίεις καὶ οἰκίζεις ἐνδοθι θυμῷ
Ἀργείων Δαναῶν ἢ δ' Ἰλίου οἴτον ἀκούων.
τὸν δὲ θεοὶ μὲν τεύξαν, ἐπεκλώσαντο δ' ὄλεθρον
- 580 ἀνθρώποις, ἵνα ἦσι καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδῆ.
ἦ τίς τοι καὶ πηρὸς ἀπέφθιτο Ἰλιόθι πρό
ἐσθλὸς ἔων, γαμβρός ἢ πενθερός, οἳ τε μάλιστα
κῆρδοστοὶ τελέθουσι μεθ' αἵμα τε καὶ γένος αὐτῶν;
ἦ τίς που καὶ ἐταῖρος ἀνὴρ κεχαρισμένα εἰδῶς,
- 585 ἐσθλός; ἐπεὶ οὐ μὲν τι κασιγνήτιο χερεῖων
γίγνεται, ὃς κεν ἐταῖρος ἔων πεπνυμένα εἰδῆ.»
- κι οἱ ἄλλοι κει πέρα, μες στο κάστρο σας, κι ολόγουρα οι γειτόνοι;
Κανείς δεν ἔμεινε ἀνομάτιστος ποτέ ἀπὸ τους ἀνθρώπους,
καν ἀχαμνόσογος καν ἀρχοντας, στον κόσμο μια και βρέθη.
Μόλις παιδιά οἱ γονιοὶ γεννήσουνε, τα νοματίζουν ὅλα.
- Κι ἀκόμα πες μου, ποια εἶν' ἡ χώρα σου κι ἡ πόλη κι ὁ λαός σου,
για να σε πάνε τα καράβια μας με τους διαλογισμούς τους'
τι εμεῖς οἱ Φαίακες στα καράβια μας δε θέμε καπετάνιους
κι οὐδὲ τιμόνια, σαν που βρίσκονται στὼν ἄλλων τα καράβια'
ὅ,τι λογιάζουμε, ὅ,τι θέλουμε μονάχα τους το βρίσκουν,
- και των ἀνθρώπων ὅλων ξέροντας και καρπερὰ χωράφια
και πολιτείες, γοργὰ τῆς θάλασσας τα πλάτη διαπερνοῦνε
συντυλιγμένα μες σε σύγνεφο και καταχινιά, κι που δ' ἔχουν
φόβο ποτέ τους να βουλιάξουνε κι οὐδὲ ζημιὰ να πάθουν.
Ακούστε ὁμως και τουτο: ὁ κύρης μου, χρόνια παλιά, ὁ Ναυσίθοος,
- θυμοῦμαι που 'λεγε πως κάποτε θα θυμῶνε μαζί μας
ὁ Ποσειδάωνας, τι ὅλους σπῆπια τους γερούς τους προβοδάμε'
κι ἓνα καράβι μας καλόφτιαστο, τὴν ὥρα που θα 'ρχόταν-
ἀπὸ προβόδισμα, θα το 'σπαζε στο ἀχνὸ το πέλαο μέσα,
και με βουνὸ τρανὸ θα σκέπαζε τὴν πολιτεία μας γύρα.
- Τέτοια ιστοροῦσε τότε ὁ γέροντας· μα αὐτὰ θα τα τελέψει
για θα τ' ἀφήσει ὁ θεὸς ἀτέλευτα, καθὼς μαθῆς του ἀρέσει.
Μον' ελα τώρα, δῶσ' μου ἀπόκριση και τὴν ἀλήθεια πες μου:
Πως ταξιδευτῆς και παράδειρες; σε ποιες ἐδιάβης χώρες;
σε ποιους ἀνθρώπους; σε πολὺψυχες ποιες πολιτείες εβρέθης;
- ποιοὶ τους εἶναι ἀνομοὶ κι ἀνέσπλαχνοὶ και δεν ψηφουν το δίκιο,
και ποιοὶ ἀγαποῦν τον ξένο νιώθοντας και του θεου το φόβο;
Κι ἀκόμα γιατί κλαις και δέρνεσαι, κάθε που ακούς, για πες μου,
τῆς Τροίας τα πάθη κι ὅσα τράβηξαν οἱ Δαναοὶ ἀπὸ το Ἄργος;
Εἶναι οἱ θεοὶ που τους τα μοίρασαν και χαλασμὸ συγκλώσαν
τόσων
- ἀνθρώπων, στους μελούμενους για να γενοῦν τραγοῦδι.
Μήπως μπροστὰ στὴν Τροία σκοτώθηκε κανείς ἀπ' τους δικούς
σου.
γαμπρός για πεθερός ἀντρόψυχος; τι αυτοὶ μαθῆς ἀπ' ὅλους,
μετὰ ἀπ' το σὸί μας και το γαῖμα μας, οἱ πιο δικοί μας εἶναι.
Για κι ἔχεις χάσει κάποιο σύντροφο σου 'χε ἀγάπη κι ἦταν
- ἀντρόψυχος; Κανείς δεν ἔβαλε πιο κάτω ἀπ' ἀδερφό του
ποτέ το σύντροφο, που βρέθηκε μυαλό και γνώση να 'χει.»

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -+

- 9- Ἄτον δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Ἄλκίνοες κρείον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
ἦ τοι μὲν τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἔστιν ἀοιδοῦ
τοιοῦδ' οἷος ὄδ' ἔστί, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδῆν.
- 5 οὐ γὰρ ἐγὼ γέ τί φημι τέλος χαριέστερον εἶναι
ἢ ὅτ' εὐφροσύνη μὲν ἔχη κάτα δήμον ἅπαντα,
δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δῶματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
ἤμενοι ἐξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσω
- 10 οἴνοχόος φορέησι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι:
τοῦτό τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεται εἶναι.
σοὶ δ' ἐμὰ κήδεα θυμὸς ἐπετρέπετο σπονδόνετα
εἶρεσθ', ὄφρ' ἔτι μάλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω:
τί πρῶτόν τοι ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω;
- 15 κήδε' ἐπεὶ μοι πολλὰ δόσαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
νῦν δ' ὄνομα πρῶτων μυθήσομαι, ὄφρα καὶ ὑμεῖς
εἴδετ', ἐγὼ δ' ἂν ἔπειτα φυγῶν ὑπο νηλεῆς ἡμᾶρ
ὑμῖν ξείνος ἔω καὶ ἀπόπροθι δῶματα ναίων.
εἴμ' Ὀδυσσεὺς Λαερτιάδης, ὃς πᾶσι δόλοισιν
- 20 ἀνθρώποισι μέλω, καὶ μευ κλέος οὐρανὸν ἴκει.
ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον: ἐν δ' ὄρος αὐτῇ
Νήριτον εἰνοσίφυλλον, ἀριπρεπέες: ἀμφὶ δὲ νῆσοι
πολλαὶ ναιετάουσι μάλα σχεδὸν ἀλλήλησι,
Δουλιχίον τε Σάμη τε καὶ ὑλήεσσα Ζάκυνθος.
- 25 αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἀλί κείται
πρὸς ζόφον, αἶ δὲ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠελίον τε,
τρηχεῖ', ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος: οὐ τοι ἐγὼ γε
ἦς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι.
ἦ μὲν μ' αὐτόθ' ἔρυκε Καλυψώ, δῖα θεάων,
- 30 ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι:
ὥς δ' αὐτὴς Κίρκη κατερήτυεν ἐν μεγάροισιν
Αἰαίη δολόεσσα, λιλαιομένη πόσιν εἶναι:
ἀλλ' ἐμὸν οὐ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθον.
ὥς οὐδὲν γλύκιον ἦς πατρίδος οὐδὲ τοκῆων
- 35 γίγνεται, εἴ περ καὶ τις ἀπόπροθι πίονα οἶκον
γαίῃ ἐν ἄλλοδαπῇ ναίει ἀπάνευθε τοκῆων.
εἰ δ' ἄγε τοι καὶ νόστον ἐμὸν πολυκηδέ' ἐνίσπω,
ὄν μοι Ζεὺς ἐφέηκεν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντι.
«Ἰλίωθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσαν,
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
αλήθεια είναι ὁμορφο να κάθεσαι ν' ακούς τον τραγουδάρη,
και να 'να σαν αυτόν, που ακούγεται καθώς θεού η φωνή του."
- Ἄλλη αναγάλλια ἐγὼ τρανότερη δὲν ξέρω, μόνο να 'χει
ο κόσμος ὅλος σε ξεφάντωση στρωθεῖ, κι οἱ καλεσμένοι
στο αρχονταρῖκι ν' αφουγκράζονται το θεῖο τον τραγουδάρη,
γραμμὴ καθούμενοι· και δίπλα τους γεμάτα τα τραπέζια
ψωμί και κρέατα' κι ανασέρνοντας κρασί ἀπὸ το κροντήρι
- να τρέχει ο κεραστής στις κούπες τους να το κερνάει, να πίνουν.
Αυτὴ η χαρὰ λογιάζω εστάθηκεν η πιο τρανή του ἀνθρώπου.
Μα να η καρδιά σου που λαχτάρησε τα πάθη μου να μάθει
τα θλιβερά, για να φουντώσουνε πιο ἀκόμα οἱ στεναγμοὶ μου.
Τι πρῶτο να σου πω και τι στερνό ν' ἀφήσω, απ' ὅσα μύρια
- βάσανα μου' ὄφρα οἱ ἀθάνατοι που κυβερνοῦν τα ουράνια;
Μα τ' ὄνομά μου πρῶτα ακούσετε, για να το ξέρετε ὅλοι'
θέλω κι ἀργότερα, ξεφεύγοντας της μοίρας και του Χάρου,
να μείνω φίλος σας, κι ας βρίσκεται το ἀρχοντικό μου ἀλάργα.
Εἶμαι ο Ὀδυσσεύς, ο γιος του ἀντρόκαρδου Λαέρτη· ο κόσμος ὅλος
- ξέρει τους δόλους μου, κι η δόξα μου ψηλά στα ουράνια φτάνει!
Πατρίδα μου εἶν' ἡ Ἰθάκη η ξεφάντη, με το καμαρωμένο
το Νήριτο, το φυλλοσοῦσουρο βουνό της, κι ἓνα γύρο
νησιά πολλά προβάλλουν, ὅλα τους κοντά κοντά βαλμένα,
η Σάμη, η δασωμένη Ζάκυθο και το Δουλιχίο' κι εἶναι
- η Ἰθάκη χαμηλή, στο πέλαγο ψηλά ψηλά, στη δύση,
μα τ' ἄλλα ἀλάργα στου ἡλίου βρίσκονται και στις αὐγῆς τα μέρη.
Πετραδερό νησί, μα ἀσύγκριτη λεβεντομάνα, κι οὐτε
ἄλλο στον κόσμο ἐγὼ γλυκύτερο μπορῶ να δω απ' τη γη μου.
Η Καλυψώ, η θεά η πανέμοστη, στις βαθυλές σπηλιές της
- μου ἀντίσκοφτε το δρόμο, θέλοντας να με κρατήσει γι' ἄντρα.
Κι η Κίρκη η δολερὴ απ' το σπίτι της στην Αἶα να φύγω πίσω
δε μ' ἀφήνε, κι αὐτὴ γυρεύοντας να με κρατήσει γι' ἄντρα.
Ὅμως ποτὲ δε μου μετάστρεψαν τη γνώμη μες στα στήθη·
τι πιο γλυκό στον κόσμο τίποτε δὲν ξέρω ἀπὸ πατρίδα
- κι ἀπὸ γονιούς, ἀκόμα αν κάθεσαι σε μυριοπλοῦσια σπῖτια
στα ξένα μέρη ἐκεῖ που βρέθηκες, ἀλάργα απ' τους γονιούς σου.
Ἄκουσε τώρα το πολυπαθο του γυρισμου ταξίδι
που μου 'χε ο Δίας ορίσει, ως ἀφήνα της Τροίας τη χώρα πίσω:
Ἀπὸ του Ἰλίου τα μέρη μ' ἔριξαν στους Κίκονες οἱ ἀνέμοι,

- 40 Ἴσμάρω· ἔνθα δ' ἐγὼ πόλιν ἔπραθον, ὤλεσα δ' αὐτούς·
ἐκ πόλιος δ' ἀλόχους καὶ κτήματα πολλὰ λαβόντες
δασσάμεθ', ὡς μὴ τίς μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
ἐνθ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ διερωῶ ποδὶ φευγέμεν ἡμέας
ἠνώγεα, τοὶ δὲ μέγα νήπιοι οὐκ ἐπίθοντο.
- 45 ἔνθα δὲ πολλὸν μὲν μέθυ πίνετο, πολλὰ δὲ μῆλα
ἔσφαζον παρὰ θῖνα καὶ εἰλίποδας ἔλικας βούς·
τόφρα δ' ἄρ' οἰχόμενοι Κίκονες Κικόνεσσι γεγώνευον,
οἳ σφιν γείτονες ἦσαν, ἅμα πλέονες καὶ ἀρείους,
ἦπειρον ναίοντες, ἐπιστάμενοι μὲν ἀφ' ἵππων
- 50 ἀνδράσι μάρνασθαι καὶ ὅθι χρῆ πεζὸν ἐόντα.
ἦλθον ἔπειθ' ὅσα φύλλα καὶ ἄνθεα γίνετα ὥρη,
ἠέριοι· τότε δὴ ῥα κακὴ Διὸς αἴσα παρέστη
ἡμῖν αἰνομόροισιν, ἴν' ἄλγεα πολλὰ πάθοιμεν.
στησάμενοι δ' ἐμάχοντο μάχην παρὰ νηυσὶ θοῆσι,
- 55 βάλλον δ' ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείησιν.
ὄφρα μὲν ἠὼς ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἡμῶν,
τόφρα δ' ἀλεξόμενοι μένομεν πλεονάσπερ ἐόντας.
ἦμος δ' ἠέλιος μετενίσσετο βουλυτόνδε,
καὶ τότε δὴ Κίκονες κλίνας δαμάσαντες Ἀχαιοὺς.
- 60 ἔξ δ' ἀφ' ἐκάστης νηὸς εὐκνήμιδες ἐταῖροι
ὤλονθ'· οἳ δ' ἄλλοι φύγομεν θάνατόν τε μόρον τε.
«ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,
ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἐταίρους.
οὐδ' ἄρα μοι προτέρω νῆες κίον ἀμφιέλισσαι,
- 65 πρὶν τινα τῶν δειλῶν ἐτάρων τρεῖς ἕκαστον αὔσαι,
οἳ θάνατον ἐν πεδίῳ Κικόνων ὕπο δηωθέντες.
νηυσὶ δ' ἐπῶρσ' ἄνεμον Βορέην νεφεληγερέτα Ζεὺς
λαίλαπι θεσπεσίῃ, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον· ὠρῶρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
- 70 αἱ μὲν ἔπειτ' ἐφέροντ' ἐπικάρσαι, ἰστία δὲ σφιν
τριχθὰ τε καὶ τετραχθὰ διέσχισεν ἴς ἀνέμοιο.
καὶ τὰ μὲν ἐς νῆας κάθεμεν, δεῖσαντες ὄλεθρον,
αὐτάς δ' ἐσσυμένως προερέσσαμεν ἠπειρόνδε.
ἔνθα δὴ νύκτας δύο τ' ἡμέματα συνεχῆς αἰεὶ
- 75 κείμεθ', ὁμοῦ καμάτω τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἔδοντες.
ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἡμῶν εὐπλόκαμος τέλεσ' ἦώς,
ἰστοὺς στησάμενοι ἀνά θ' ἰστία λεύκ' ἐρύσαντες
ἡμεθα, τὰς δ' ἄνεμόσ τε κυβερνήται τ' ἴθουνον.
καὶ νῦ κεν ἀσκηθῆς ἰκόμην ἐς πατριδα γαίαν·
- 80 ἀλλὰ με κύμα ῥόος τε περιγνάμποντα Μάλειαν
καὶ Βορέης ἀπέωσε, παρέπλαγξεν δὲ Κυθήρων.
- στην Ἴσμαρο' κι εγώ την πάτησα και σκότωσα τους άντρες,
κι ὅσα απ' το κάστρο τους κουρσέψαμε — γυναίκες, βιος περίσσιο
—
μοιρασιά εγίναν, να 'χει φεύγοντας καθένας το δικό του.
Και τότε εγώ μιαν ὥρα αρχύτερα να φύγοιμι ζητούσα,
ὅμως εκείνοι οι τρισανέμουαλοι δε θέλαν να μ' ακούσουν.
- Πινόταν το κρασί αλογάριστο, και πλήθος βόδια σφάζαν
στεφανοκέρατα, στριφτόζαλα, κι αρνιά στο ακροθαλάσσι.
Ὡστόσο οι Κίκονες εφώναζαν τους Κίκονες τους άλλους,
που ήταν γειτόνοι τους, πιο αντρόκαρδοι και πιο πολλοί από
κείνους,
κι ως ήταν στεριανοί, απ' τ' αμάξια τους να πολεμοῦν κάτεχαν,
μα και πεζή με τους αντίμαχους, σαν το καλνούσε η ανάγκη.
Και φτάσαν ὅσα τ' ανοιξιάτικα λουλούδια και τα φύλλα
την κονταυγή' κι εμάς μας πλάκωσε κακή και μαύρη μοίρα
του Δία τους ἀμοιρους, ἀρίφνητες να ποτιστούμε πίκρες.
Κι ως πήραν θέση, ἀνοιξαν πόλεμο, και δίπλα στ' ἀρμένα μας
ο ένας στον άλλο απάνω ρίχναμε με τα χαλκά κοντάρια.
Ὅσο βαστούσε η αυγή και πλήθαινε το φως της ἁγίας μέρας,
αντιπαλεύοντας κρατιόμαστε, κι ως ήταν πιότερο μας'
ὅμως σαν πήρε ο γήλιος κι ἐγειρεν, η ὥρα που λυοῦν τα βόδια,
μας καταπόνεσαν οι Κίκονες και στο φευγιό μας ρίξαν.
- Από ἔξι σύντροφοι λιοντόκαρδοι σε κάθε μας καράβι
χάθηκαν, κι οι ἄλλοι ξεγλιτώσαμε της μοίρας και του Χάρου.
Κι ανοίξαμε πανιά να φύγοιμι με πικραμένα σπλάχνα,
εμεῖς γλιτώνοντας το θάνατο — χωρὶς τους συντρόφους μας.
Κι ουδὲ πιο μπρός τα δρεπανόγυρτα καράβια μας κινήσαν,
- πριν τρεις φορές τους δόλιους συντρόφους φωνάζοιμι, ἕναν ἕναν,
που χτυπημένοι από τους Κίκονες στον κάμπο εσκοτώθηκαν.
Καὶ τότε ο Δίας βοριά ξεσήκωσεν ο νεφελοστοιβάχτης
με φοβερό δρολάπι απάνω μας, και σκέπασε με νέφη
στεριά μαζί και πέλαα, κι ἀπλωσε θολή απ' τα ουράνια νύχτα.
- Τρέχαν τα πλοία μας με τις πλώρες τους σκυφτές, και τα πανιά
τους
στα δυό, στα τρία, στα πέντε σκίστηκαν απ' την ὄρμη του ανέμου.
Πως θα χαθούμι φοβηθήκαμε, και τα πανιά με βιάση
μαϊνάροντας στεριά γυρέψαμε με τα κουπιά, να βγοῦμι.
Δυό νύχτες πανωτές κοιτόμαστε στον ἄμμο και δυο μέρες,
- κι η ἐγνοια κι ο κάματος μας ἔτρωγαν τα σπλάχνα' η τρίτη ωστόσο
μόλις ἐπῆρε αυγή και χάραζε, κινούμι με απλωμένα
τ' ἄσπρα πανιά στα ὀρθά κατάρτια μας, καθοῦμι, τι εκείνα
καλά τα κυβερνοῦσαν ο ἀνεμος κι οι τιμονιέροι μόνο.
Θα 'φτανα ἀνέβλαβος στον τόπο μου, μα το Μαλιά ως ζητούσα
- να κεφαλῶσω, ξάφνου μ' ἐσπρωξαν μαζί βοριάς και κύμα
και ρέμα πέρα από τα Κύθηρα, κι αλάργα με ξοριάσαν.

- «ἔνθεν δ' ἐννήμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν
πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα: ἀτὰρ δεκάτῃ ἐπέβημεν
γαίης Λωτοφάγων, οἱ τ' ἄνθινον εἶδαρ ἔδουσιν.
- 85 ἔνθα δ' ἐπ' ἠπείρου βῆμεν καὶ ἀφυσσάμεθ' ὕδωρ,
αἶψα δὲ δεῖπνον ἔλοντο θοῆς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι.
αὐτὰρ ἐπεὶ σίτιοί τ' ἐπασσάμεθ' ἠδὲ ποτήτος,
δὴ τοτ' ἐγών ἐτάρους προΐειν πεύθεσθαι ἰόντας,
οἱ τινες ἀνέρες εἶεν ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδοντες
- 90 ἄνδρε δῶμα κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἄμ' ὀπάσσας.
οἱ δ' αἶψ' οἰχόμενοι μίγεν ἄνδράσι Λωτοφάγοισιν:
οὐδ' ἄρα Λωτοφάγοι μῆδονθ' ἐτάροισιν ὄλεθρον
ἡμετέροις, ἀλλὰ σφὶ δόσαν Λωτοῖο πάσασθαι.
τῶν δ' ὅς τις λωτοῖο φάγοι μελιγδέα καρπὸν,
- 95 οὐκέτ' ἀπαγγεῖλαι πάλιν ἤθελεν οὐδὲ νέεσθαι,
ἀλλ' αὐτοῦ βούλοντο μετ' ἄνδράσι Λωτοφάγοισι
λωτὸν ἐρεπτόμενοι μενέμεν νόστου τε λαθέσθαι.
τοὺς μὲν ἐγών ἐπὶ νῆας ἄγον κλαίοντας ἀνάγκη,
νηυσὶ δ' ἐνὶ γλαφυρῆσιν ὑπὸ ζυγὰ δῆσα ἐρύσσας.
- 100 αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κελόμην ἐρίφρας ἑταίρους
σπερχομένους νηῶν ἐπιβαινέμεν ὠκειάων,
μὴ πῶς τις λωτοῖο φαγῶν νόστοιο λάθηται.
οἱ δ' αἶψ' εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον,
ἔξῃς δ' ἐζόμενοι πολιὴν ἄλα τύπτον ἐρετμοῖς.
- 105 «ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ:
Κυκλώπων δ' ἔς γαῖαν ὑπερφιάλων ἀθεμίστων
ἰκόμεθ', οἱ ῥα θεοῖσι πεποιοῦτες ἀθανάτοισιν
οὔτε φυτεύουσιν χερσὶν φυτὸν οὔτ' ἀρώωσιν,
ἀλλὰ τὰ γ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται,
- 110 πυροὶ καὶ κριθαὶ ἠδ' ἄμπελοι, αἶ τε φέρουσιν
οἶνον ἐριστάφυλον, καὶ σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει.
τοῖσιν δ' οὔτ' ἀγοραὶ βουληφόροι οὔτε θέμιστες,
ἀλλ' οἱ γ' ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα
ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, θεμιστεύει δὲ ἕκαστος
- 115 παιδῶν ἠδ' ἀλόχων, οὐδ' ἀλλήλων ἀλέγουσιν.
«νήσος ἔπειτα λάχεια παρέκ λιμένος τετάνυσται,
γαίης Κυκλώπων οὔτε σχεδὸν οὔτ' ἀποτηλοῦ,
ὕληεσσ': ἐν δ' αἶγες ἀπειρέσιαι γεγάσιαν
ἄγριαι: οὐ μὲν γὰρ πάτος ἀνθρώπων ἀπερύκει,
- 120 οὐδὲ μιν εἰσοιχνεύσι κυνηγέται, οἱ τε καθ' ὕλην
ἄλγεα πάσχουσιν κορυφὰς ὀρέων ἐφέποντες.
οὔτ' ἄρα ποιμνησιν κατὰίσχεται οὔτ' ἀρότοισιν,
ἀλλ' ἠ γ' ἄσπαρτος καὶ ἀνήροτος ἤματα πάντα
ἀνδρῶν χηρεύει, βόσκει δὲ τε μηκάδας αἶγας.
- Εννιά μερόνυχτα παράδερνα μ' ἐναντίους τοὺς ἀνέμους
στο ψαροθρόφο ἀπάνω πέλαγο' στις δέκα βγήκαμε ὅζω
στη γη των Λωτοφάγων, με ἀνθινη που ζουν θροφή μονάχα.
- Μόλις στο ακρόγιαλο ανασύραμε νερό, γοργά το γιόμα
δίπλα στα γρήγορα καράβια μας συντάζαν οι συντρόφοι.
Και πια σα φάγαμε, σαν ἠπιαμε και φράθηκε η καρδιά μας,
εἶπα να πέσω απ' τους συντρόφους μου να παν μπροστά να
μάθουν
σαν ποιοι θνητοί, ψωμί που γεύονται, στα μέρη τούτα ζούνε,
απ' τους δικούς μου δυο διαλέγοντας, μαζί τους κι έναν κράχτη.
Κι αυτοὶ γοργά το δρόμο παίρνοντας τους Λωτοφάγους βρήκαν.
Κι οι Λωτοφάγοι δε μελέτησαν κακό στους συντρόφους μας
κανένα, μοναχά τους ἔδιναν λωτό ν' απογευτοῦνε.
Μα αν του λωτού το μελοστάλαχτο καρπὸ κανεῖς γευόταν,
πια δε γνοιαζόταν για μηνύματα κι ουδ' ἔλεε να διαγειρεῖ
το 'χε να μείνει ἐκεῖ καλύτερο και με τους Λωτοφάγους
λωτό να γεύεται, κι ολότελα το γυρισμὸ ξεχνούσε.
Μα τους δικούς μου εγὼ τραβώντας τους στα βαθουλά καράβια
μεβιάς τους ἔδεσα θρηνάμενους στους πάγκους ἀπὸ κάτω.
- Τους ἄλλους πάλι μπιστεμένους μου συντρόφους να βιαστοῦνε
και ν' ανεβούν στα γοργοτάξιδα πλεούμενα προστάζω,
κανεῖς μη φάει λωτό κι ολότελα το γυρισμὸ ξεχάσει.
Κι ως ἀνέβηκαν δίχως ἀργητα και στα ζυγὰ κάθισαν
γραμμὴ, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
- Κι ανοίξαμε πανιά και φύγαμε με πικραμένα σπλάχνα,
ως που ξεπέσαμε στων ἀνομων, ἀνήμερων Κυκλώπων
τη γη, που αφήνουν στους ἀθάνατους θεους τις ἐγνοιες ὄλες,
κι ουδὲ φυτεύουν με τα χέρια τους ποτέ κι ουδὲ κι οργώνουν
ὄλα τους ἀσπαρτα κι ἀνόργωτα φυτρώνουν απ' το χῶμα,
- στάρι, κριθάρι· μεγαλόρωγα στ' ἀμπέλια τους σταφύλια
απ' τις βροχές του Δία τρανεύοντας κρασί τους δίνουν πλήθιο.
Να βουλευτοῦν δεν ἔχουν σύναξες κι ουδὲ ἀπὸ νόμους ξέρουν
στων ἀμηλῶν βουνῶν τ' ἀκρόκορφα σε σπήλια μέσα ως ζούνε,
χῶρια απ' τους ἄλλους τις γυναῖκες του και τα παιδιά του ορίζει
- ο καθανεῖς, κι ουδὲ που γνοιάζεται τι κάνει ο γείτονας του.
Ἐνα νησί που λέτε απλώνεται μπρός στο λιμάνι, ἀγρίδι,
μήτε κοντά μήτε κι ἀπόμακρα στη χῶρα των Κυκλώπων,
πυκνὸ λογγάρι' γίδια ἀρίφνητα βοσκολογούνε μέσα
— ἀγριογιόδα' τι ἀνθρώπου πάτημα δεν τ' ἀποδιώχνει ἐκεῖθε'
- οι ἀγριμολοδοι, που ἀπὸ 'να ἀκρόκορφο σε ἄλλο περνούν και
σέρνουν
στους λόγγους μέσα τόσα βάσανα, δεν ἔρχονται ἐδῶ πέρα'
κάμποι οργωμένοι ἐδῶ δε βρίσκονται μηδὲ θωρεῖς κοπάδια'
ὄλα εἶναι ἀνέσπαρτα κι ἀνόργωτα χειμῶνα καλοκαιρι,
κι οὔτε ἀνθρωπος κανεῖς, ἀγριογιδοες βελάστρες βόσκουν μόνο'

- 125 οὐ γὰρ Κυκλώπεςσι νέες πάρα μιλιτοπάρηοι,
οὐδ' ἄνδρες νηῶν ἐνὶ τέκτονες, οἳ κε κάμοιεν
νῆας εὐσσέλμους, αἶ κεν τελείοιεν ἕκαστα
ἄστε' ἐπ' ἀνθρώπων ἰκνεύμεναι, οἷά τε πολλὰ
ἄνδρες ἐπ' ἀλλήλους νηυσὶν περόωσι θάλασσαν:
- 130 οἳ κέ σφιν καὶ νῆσον εὐκτιμένην ἐκάμοντο.
οὐ μὲν γὰρ τι κακὴ γε, φέροι δέ κεν ὤρια πάντα:
ἐν μὲν γὰρ λειμῶνες ἄλως πολιόιο παρ' ὄχθας
ὑδρηλοὶ μαλακοί: μάλα κ' ἄφθιτοὶ ἄμπελοι εἶεν.
ἐν δ' ἄρροσις λείη: μάλα κεν βαθὺ λήιον αἰεὶ
- 135 εἰς ὥρας ἀμῶεν, ἐπεὶ μάλα πῖαρ ὑπ' οὐδας.
ἐν δὲ λιμὴν εὐορμος, ἴν' οὐ χρεῶ πείσματος ἔστιν,
οὐτ' εὐνὰς βαλέειν οὔτε πρυμνήσι' ἀνάψαι,
ἀλλ' ἐπικέλασαντας μείναι χρόνον εἰς ὃ κε ναυτέων
θυμὸς ἐποτρύνῃ καὶ ἐπιπνεύσωσιν ἀήται.
- 140 αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος ῥέει ἀγλαὸν ὕδωρ,
κρήνη ὑπὸ σπείους: περὶ δ' αἰγίροιο πεφύασιν.
ἐνθα κατεπλέομεν, καὶ τις θεὸς ἠγεμόνευεν
νύκτα δι' ὄρφναίην, οὐδὲ προυφαίνεται ἰδέσθαι:
ἄηρ γὰρ περὶ νηυσὶ βαθεῖ ἦν, οὐδὲ σελήνη
- 145 οὐρανόθεν προύφαινε, κατειχέτο δὲ νεφέεσσιν.
ἐνθ' οὐ τις τὴν νῆσον ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν,
οὐτ' οὐν κύματα μακρὰ κυλινδόμενα προτὶ χέρσον
εἰσίδομεν, πρὶν νῆας εὐσσέλμους ἐπικέλασαι.
κελσάσῃσι δὲ νηυσὶ καθειλομένῃσι πάντα,
- 150 ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης:
ἐνθα δ' ἀποβρίζαντες ἐμείναμεν Ἥῳ δῖαν.
«ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
νησον θαυμάζοντες ἐδινεόμεσθα κατ' αὐτήν.
ᾠρσαν δὲ νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
- 155 αἶψας ὄρεσκῶους, ἵνα δειπνήσειαν ἐταῖροι.
αὐτίκα καμπύλα τόξα καὶ αἰγανέας δολιχαύλους
εἰλόμεθ' ἐκ νηῶν, διὰ δὲ τρίχα κοσμηθέντες
βάλλομεν: αἶψα δ' ἔδωκε θεὸς μενοεικέα θήρην.
νῆες μὲν μοι ἔποντο δῶδεκα, ἐς δὲ ἐκάστην
- 160 ἐννέα λάγχανον αἶγες: ἐμοὶ δὲ δέκ' ἔξελον οἶψ.
«ὥς τότε μὲν πρόπαν ἡμᾶρ ἐς ἥλιον καταδύντα
ἡμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
οὐ γὰρ πω νηῶν ἐξέφθιτο οἶνος ἐρυθρός,
ἀλλ' ἐνέην: πολλὸν γὰρ ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἕκαστοι
- 165 ἠφύσαμεν Κικόνων. ἱερὸν ππολιέθρον ἐλόντες.
Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ἐλεύσσομεν ἐγγὺς ἐόντων,
καπνὸν τ' αὐτῶν τε φθογγὴν οἴων τε καὶ αἰγῶν.
ἦμος δ' ἥλιος κατέδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
- τι οἱ Κύκλωπες αλικομάγουλα πλεούμενα δεν ἔχουν,
κι ουδὲ μαστόρους ἔχουν γι' ἄρμενα, να πιάσουν να σκαρώσουν
γι' αὐτοὺς καράβια καλοκούβερτα, να τα τελεύουν ὅλα
σε ξένες πολιτείες ἀράζοντας, ως συνηθοῦν οἱ ἄνθρωποι
να σκίζουν με τα πλοία τη θάλασσα και να συναγκιόονται.
- Αὐτοὶ και το νησί θα μέρωναν, σοδιά να δίνει πλοῦσια·
τι η γη κακὴ δεν ἦταν θα 'βγαζε τα πάντα στον καιρὸ τους·
λιβάδια σης ψαριάς της θάλασσας το κύμα πλάι θωρούσες,
αφράτα, με νερά' θα κάρπιζαν ἐδῶ τ' ἀμπέλια αἰώνια.
Κι εἶχε καλὰ χωράφια ο τόπος τους· σπαρτὰ τον κάθε χρόνο
- βαθιά θα θερίζαν στην ὥρα τους, τι ἦταν παχὺ το χῶμα.
Εἶχε και κόρφο καλολίμανο' να δέσεις χρεια δεν ἦταν
σκοινιά καθόλου, ουδὲ ἀγκυρόπετρες να ρίξεις και πρυμνάσες,
μον' στα ρηχὰ να βγεις, προσμένοντας οἱ ναῦτες πότε πάλε
θα πουν να φύγουν, μόλις οἱ ἀνέμοι ξανὰ φυσήξουν πρῖμοι.
- Στου λιμανιου την κόχη κρούσταλλο νερό αναβρεῖ ἀπὸ σπήλιο
— μιαν ανεβάλλουσα—κι ολόγουρα πολλές φυτρώνουν λεύκες.
Κει πέρα μπήκαμε κι ἀράξαμε· κάποιος θεὸς το δρόμο
στη σκοτεινὴ νυχτὶ μας ἔδειχνε- δεν ἔφεγγε να ἰδοῦμε.
Πυκνὴ καταχνιὰ τα καράβια μας περιζῶνε' σε νέφη
- κρυμμένο το φεγγάρι εἶχε χαθεῖ κι αὐτὸ ψηλά ἀπ' τα ουράνια.
Γι' αὐτὸ και το νησί τα μάτια μας δεν το 'χαν ξεχωρίσει
μηδὲ τα κύματα, που ολόμακρα καταγιαλοῦ κυλούσαν,
ως τη στιγμή τα καλοκούβερτα που ἀράξαν ἄρμενα μας.
Κι ως τα καράβια ἀράξαν, τα πανιὰ μαϊνάραμε ὅλα, κι ὄξω
- κι εμεῖς εβγήκαμε στο ἀκρόγιαλο της θάλασσας ἀπάνω,
και καρτερούσαμε κοιμάμενοι τη θεῖαν Αὐγὴ να φέξει.
Κι η Αὐγὴ σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
γυρνοῦμε το νησί, θαμάζοντας τις τόσες ομορφιές του·
και του βουνού οἱ Κυράδες σήκωσαν, του Βροντοσκουταράτου
- οἱ θυγατέρες, ἀγριοκάσικα, να φάνε οἱ σύντροφοί μου.
Γυρτὰ δοξάρια, μακροκάλαμα κοντάρια ἀπ' τα καράβια
μεμιάς ἀρπάζοντας ἀρχίζουμε, στα τρία διαμοιρασμένοι,
να ρίχνουμε, κι εὐτὺς μας ἔδωκε που ο θεὸς κυνήγι.
Καράβια με ἀκλουθοῦσαν δῶδεκα, και πέσαν στο καθένα
- ἀπὸ εννιά ἀγρίμια' δέκα διάλεξαν να πάρω ἐγὼ μονάχα.
Ἔτσι, ως του ἡλίου τα βασιλέματα καθοῦμενοι ὅλη μέρα
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί ευφραϊνόμαστε ὅλο·
δε μας ἀπόλειπε το κόκκινο κρασί μαθὲς ἀκόμα·
εἶχαν τα πλοία μας· τι ως πατήσαμε το κάστρο των Κικόνων,
- που ο καθέννας μας ἐγνοιάστηκε να πάρει σε λαγήνια.
Σιμά μας των Κυκλώπων βλέπαμε τη γη και τους καπνοὺς της
κι ἀπ' τα κοπάδια τα βελάσματα και τις φωνές των ἰδίων.
Και σύντας ο ἥλιος πια βασιλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
σε ὑπνο ἀπογείραμε, στο ἀκρόγιαλο της θάλασσας ἀπάνω.

- 170 ἤμος δ' ἠριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
καί τ' ἔγνων ἀγορήν θέμενος μετὰ πᾶσιν ἔειπον:
«ἄλλοι μὲν νῦν μίμνεν', ἐμοὶ ἐρίηρος ἑταῖροι:
αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νῆϊ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισιν
ἐλθῶν τῶνδ' ἀνδρῶν πειρήσομαι, οἳ τινές εἰσιν,
- 175 ἦ ῥ' οἳ γ' ὑβρισταὶ τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
ἦε φιλόξενοι, καὶ σφιν νόος ἐστί θεοῦδης,
«ὥς εἰπὼν ἀνά νηὸς ἔβην, ἐκέλευσα δ' ἐταίρους
αὐτοῦς τ' ἀμβάινειν ἀνά τε πρυμνήσια λύσαι.
οἱ δ' αἶψ' εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον,
- 180 ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολιὴν ἄλα τύππον ἐρετμοῖς.
ἀλλ' ὅτε δὴ τὸν χῶρον ἀφικόμεθ' ἐγγύς ἐόντα,
ἔνθα δ' ἐπ' ἐσχατιῇ σπέος εἶδομεν ἄγχι θαλάσσης,
ὑψηλόν, δάφνησι κατρηρέφες. ἔνθα δὲ πολλὰ
μῆλ', οἷές τε καὶ αἶγες, ἰαυέσκον: περὶ δ' αὐλή
- 185 ὑψηλὴ δέδηκτο κατωρυχέεσσι λίθοισι
μακρῆσιν τε πίτυσιν ἰδὲ δρυσὶν ὑψικόμοισιν.
ἔνθα δ' ἀνήρ ἐνίαυε πελώριος, ὅς ῥα τὰ μῆλα
οἷος ποιμαίνεσκεν ἀπτόπροθεν: οὐδὲ μετ' ἄλλους
πωλεῖτ', ἀλλ' ἀπάνευθεν ἔων ἀθεμίστια ἦδη.
- 190 καὶ γὰρ θαῦμ' ἐτέτυκτο πελώριον, οὐδὲ ἐΰκει
ἀνδρὶ γε στοφάγῳ, ἀλλὰ ρίψῳ ὑλήεντι
ὑψηλῶν ὄρεων, ὃ τε φαίνεται οἶον ἀπ' ἄλλων.
«δὴ τότε τοὺς ἄλλους κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
αὐτοῦ πᾶρ νηὶ τε μένειν καὶ νῆα ἔρυσθαι,
- 195 αὐτὰρ ἐγὼ κρίνας ἐτάρων δυοκαίδεκ' ἀρίστους
βῆν: ἀτὰρ αἶγεον ἄσκον ἔχον μέλανος οἴνοιο
ἠδέος, ὃν μοι ἔδωκε Μάρων, Εὐάνθεος υἱός,
ἱεὺς Ἀπόλλωνος, ὃς Ἴσμαρον ἀμφιβεβήκει,
οὐνεκά μιν σὺν παιδί περισχόμεθ' ἠδὲ γυναικί
- 200 ἀζόμενοι: ὦκει γὰρ ἐν ἄλσει δενδρήεντι
Φοίβου Ἀπόλλωνος. ὃ δέ μοι πόρεν ἀγλαὰ δῶρα:
χρυσοῦ μὲν μοι ἔδωκ' ἐυεργέος ἑπτὰ τάλαντα,
δῶκε δὲ μοι κρητήρα πανάργυρον, αὐτὰρ ἔπειτα
οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσι δωδέκα πᾶσιν ἀφύσσας
- 205 ἠδὺν ἀκράσιον, θεῖον ποτόν: οὐδὲ τις αὐτόν
ἠεῖδη δμῶων οὐδ' ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ,
ἀλλ' αὐτὸς ἄλοχός τε φίλη ταμίη τε μί' οἴῃ.
τόν δ' ὅτε πίνοιεν μελιηδέα οἶνον ἐρυθρόν,
ἔν δέπας ἐμπλήσας ὕδατος ἀνά εἴκοσι μέτρα
- 210 χεῦ', ὀδημὶ δ' ἠδεῖα ἀπὸ κρητήρος ὀδώδει
θεσπεσίη: τὸτ' ἂν οὐ τοι ἀποσχέσθαι φίλον ἦεν.
τοῦ φέρον ἐμπλήσας ἄσκον μέγαν, ἐν δὲ καὶ ἦα
- Κι ἡ Αυγὴ σα φάνη ἡ πουρνογέννητη καὶ ροδοδαχτυλάτη,
ὄλους σε σύναξη τους κάλεσα κι ἀναμεσό τους εἶπα:
„ Οἱ ἄλλοι σας τώρα ἐδῶ να μείνετε, πιστοὶ μου εσεῖς συντρόφοι,
κι ἀτός μου ἐγὼ με το καράβι μου καὶ με τους σύντροφούς μου
θα πάω να μάθω, ἐδῶ ποιοι κάθονται, σαν τι λογῆς ἀνθρώποι.
- Ἄνομοι να 'ναὶ τάχα, ἀνέσπλαχνοι, που δεν ψηφούν το δίκιο,
για ἔχουν ψυχὴ θεοφοβούμενη καὶ συμπαθοῦν τον ξένο;”
Εἶπα, καὶ στο ἄρμενο ἀνεβαίνοντας προστάζω τους συντρόφους,
μόλις ἀνέβουν στο πλεούμενο, να λύσουν τις πρυμνάτσες.
Μπήκαν κι ἐκεῖνοι δίχως ἀργητα, καὶ στα ζυγὰ ως καθίσαν
- γραμμῆ, τὴν ἀφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
Καὶ σύντας πια κει πέρα φτάσαμε — μακριὰ μαθῆς δεν ἦταν —
στὴν ἀκραν ἀκρα, πλάι στὴ θάλασσα, θωρούμε ομπρός μας
σπήλιο
ψηλό, με δάφνες κατασκέπαστο' πολλὰ κοπάδια μέσα,
γίδες καὶ πρόβατα, μαντρίζουνταν τὴ νύχτα' καὶ τρογύρα
- μια αὐλὴ ἀψηλὴ, που τὴν περιζῶναν στὴ γῆ χωμένες πέτρες
κι ἀκόμα δρυσ ἀψηλοφούντωτοι καὶ τρισεγγάλα πεύκα.
Ἐνας πελώριος ἀντρας πλάγιαζε κει μέσα, που τ' ἀρνιά του
βοσκοῦσε μοναχός, παράμερα' κι που δ' ἐσίγη τους ἄλλους
ποτέ, μόν' πάντα του ἀσυντρόφιαστος με το κακό στα φρένα
- Τόσο θεόρατος που τα 'χανες, δε θύμιζε ἀνθρώπο, ὄχι,
που τρώει ψωμί, μονάχα ἀκρόκορφο λες κι ἦταν δασωμένο
βουνοῦ ἀψηλοῦ, που στ' ἄλλα ἀνάμεσα μονάχο ξεχωρίζει.
Στους ἄλλους τότε μπιστεμένους μου συντρόφους δίνω διὰτα
στο ἄρμενο πλάι να μένουν, το ἄρμενο στο νοῦ τους πάντα να
'χουν.
- κι ὑστέρα δῶδεκα διαλέγοντας, τους πιο ἀντρεϊανούς συντρόφους.
κινούσα, ἀσκή κρατώντας γίδινο, κρασί γεμάτο μαῦρο,
γλυκόπιστο' μου το 'χε ο Μάρωνας, του Εὐάνθη ο γιος, χάρισε
του Φοίβου ο λειτουργός, στὴν Ἴσμαρο που ζούσε, σκέποντας -
στο ἄλσος του Ἀπόλλωνα το σύδεντρο καθόταν, μα ἀπὸ σέβας
- δεν του πειράξαμε το ταῖρι του καὶ το παιδί του, μήτε
τον ἴδιο ἐμεῖς· γι' αὐτό μου χάρισε παράξια δῶρα τότε:
Τάλαντα ἐφτά χρυσάφι μου 'δωκε με τέχνη δουλεμένο,
κι ἀκόμα ἓνα κροντήρι ολάργυρο μου χάρισε, καὶ τέλος
λαγῆνες δῶδεκα μου γέμισε κρασί γλυκό κι ἀκράτο,
- που να το πίνουν μόνο ἀθάνατοι' στο σπῆτι του κανέναν
δούλος για βᾶγια του δεν κάτεχε κρασί πως ἔχει τέτοιο,
ἐξῶ απ' τον ἴδιο, τὴ γυναίκα του καὶ μια κελάρισσά τους.
Καὶ κάθε που ἦταν απ' το κόκκινο γλυκό κρασί να πιοῦνε,
μια κούπα μόνο ἀρκοῦσε σε εἴκοσι μέτρα νερό να ρίξει,
- κι απ' το κροντήρι ἐυτὺς ξεχύνουνταν γλυκιά εὐωδιά ἓνα γύρο,
θεϊκιά, καὶ τότε πια δεν ἀντεχες να μην το δοκιμάσεις.
Ἀσκή τρανό ἀπὸ τοῦτο γέμισα, καὶ πῆρα το ταγάρι

- κωρύκω: αὐτίκα γάρ μοι οἴσατο θυμὸς ἀγῆνωρ
 ἄνδρ' ἔπελευσεσθαι μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκῆν,
- 215 ἄγριον, οὔτε δίκας ἐὺ εἰδότα οὔτε θέμιστας.
 «καρπαλίμως δ' εἰς ἄντρον ἀφικόμεθ', οὐδέ μιν
 ἔνδον
 εὖρομεν, ἀλλ' ἐνόμειε νομὸν κάτα πίονα μῆλα.
 ἔλθόντες δ' εἰς ἄντρον ἐθηεύμεσθα ἕκαστα.
 ταρσοὶ μὲν τυρῶν βρῖθον, στείνοντο δὲ σηκοὶ
- 220 ἀρνῶν ἢ δ' ἐρίφων: διακεκριμένα δὲ ἕκασται
 ἔρχατο, χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι,
 χωρὶς δ' αὐθ' ἔρσαι. ναῖον δ' ὀρῶ ἄγγεα πάντα,
 γαυλοὶ τε σκαφίδες τε, τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν.
 ἐνθ' ἐμὲ μὲν πρῶτισθ' ἔταροι λίσσοντ' ἐπέεσσι
- 225 τυρῶν αἰνυμένους ἵεναι πάλιν, αὐτὰρ ἔπειτα
 καρπαλίμως ἐπὶ νῆα θοῆν ἐρίφους τε καὶ ἄρνας
 σηκῶν ἐξελάσαντας ἐπιπλεῖν ἀλμυρὸν ὕδωρ:
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην, ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν,
 ὄφρ' αὐτόν τε ἴδοιμι, καὶ εἴ μοι ξείνια δοίη.
- 230 οὐδ' ἄρ' ἔμελλ' ἐτάροισι φανεῖς ἐρατεινὸς ἔσεσθαι.
 ἢ «ἐνθα δὲ πῦρ κήαντες ἐθύσαμεν ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
 τυρῶν αἰνυμένοι φάγομεν, μένομέν τέ μιν ἔνδον
 ἦμενοι, ἦος ἐπῆλθε νέμων. φέρε δ' ὄβριμον ἄχθος
 ὕλης ἀζαλέης, ἴνα οἱ ποτιδῶρπιον εἶη,
- 235 ἐντοσθεν δ' ἄντροιο βαλῶν ὀρυμαγδὸν ἔθηκεν:
 ἡμεῖς δὲ δεῖσαντες ἀπεσύμεθ' ἐς μυχὸν ἄντρου.
 αὐτὰρ ὃ γ' εἰς εὐρὺ σπέος ἤλασε πίονα μῆλα
 πάντα μάλ' ὄσσ' ἤμελγε, τὰ δ' ἄρσενά λείπε
 θύρηφιν,
 ἄρνειοὺς τε τράγους τε, βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς.
- 240 αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψὸς ἀείρας,
 ὄβριμον: οὐκ ἂν τὸν γε δύω καὶ εἴκοσ' ἄμαξαι
 ἐσθλαὶ τετράκυκλοι ἀπ' οὐδέος ὀχλίσσειαν:
 τόσσην ἠλίβατον πέτρην ἐπέθηκε θύρησιν.
 ἐζόμενος δ' ἤμελγεν οἷς καὶ μηκάδας αἶγας,
- 245 πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἦκεν ἐκάστη.
 αὐτίκα δ' ἤμισυ μὲν θρέψας λευκοῖο γάλακτος
 πλεκτοῖς ἐν ταλάροισιν ἀμυσάμενος κατέθηκεν,
 ἤμισυ δ' αὐτ' ἔστησεν ἐν ἄγγεσιν, ὄφρα οἱ εἶη
 πίνειν αἰνυμένω καὶ οἱ ποτιδῶρπιον εἶη.
- 250 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σπεύσε πονησάμενος τὰ ἅ ἔργα,
 καὶ τότε πῦρ ἀνέκαιε καὶ εἰσίδεν, εἶρετο δ' ἡμέας:
 « ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλεῖθ' ὑγρά κέλευθα;
 ἦ τι κατὰ πρῆξιν ἦ μασιδίως ἀλάλησθε,
 οἶά τε ληιστῆρες, ὑπεῖρ ἄλα, τοὶ τ' ἀλόωνται
- με τις θροφές' ψυχανεμίζονταν ἡ πέρφανη καρδιά μου
 πως ἄντρα ν' ανταμύσω πῆγαινα περίσσια αντρεία ζωσμένο,
- ἄγριο, που οὐδὲ ἀπὸ νόμους ἤξερε κι οὐδὲ το δίκιο εψήφα.
 Σε λίγο ομπρός στο σπήλιο φτάσαμε, μα μέσα αὐτὸς δεν ἴταν,
 μὲν' τα παχιά τ' αρνιά του εβόσκιζε ψηλά στα βοσκοτόπια.
 Κι εμεῖς το σπήλιο τριγυρίζοντας το αποθαμάξαμε ὅλο:
 τυριά γεμάτα τα τυρόβολα' στις μάντρες στοιβαγμένα
- τ' αρνιά, τα ρίφια' κι ἴταν ξέχωρα κλεισμένη ἡ κάθε γέννα,
 χώρια μαθὲς τα πρωτογέννητα και χώρια τα μεσάτα,
 και τα ψιμάρνια χώρια' ξέχειλα τ' αγγεῖα ἀπὸ ὀρὸ θωρούσες —
 λεβέτια, σκάφες, ὅλα, που 'φτιανε, να τα 'χει και ν' αρμέγει.
 Τα παρακάλια τότε οἱ σύντροφοι κινούσαν, πρῶτα απ' ὅλα
- να πάρουμε τυριά να φύγουμε, και πάλι διαγυρνώντας
 αρνιά ἀπὸ τα μαντριά ν' αρπάξουμε και ρίφια, να τα πάμε
 στο πλοῖο, κι αμέσως να μακρύνουμε πα στ' αρμυρά πελάγη.
 Μα εγὼ δεν ἄκουσα, και θα 'μαστε πολὺ πιο κερδεμένοι'
 πρῶτα να ἰδῶ τον ἴδιον ἤθελα κι αν θα μου δώσει δῶρα'
- μα οἱ σύντροφοί μου δεν θα γνώριζαν καμιά του καλοσύνη!
 Ανάψαμε φωτιά και στους θεοὺς προσφέραμε θυσίες,
 μετὰ κι εμεῖς να φάμε πῆραμε τυρί, και καθισμένοι
 τον καρτερούσαμε, ως που γύρισε· στην πλάτη εκουβαλοῦσε
 ξύλα στεγνά, ἓνα ἀκέριο φόρτωμα, να τα 'χει για το δειπνο.
- Κι ως χάμω τα 'ριξε, ἀντιλάλησε βαριά τρογύρα ο βράχος.
 Εμεῖς στην ἀγκωνὴ χωθήκαμε του σπήλιου φοβισμένοι,
 κι αὐτὸς στο σπήλιο το πλατύχωρο τα ζωντανά του μπάζει,
 ὅλα ὅσα θα 'ρμεγε, ὅξω ἀφήνοντας τ' ἀρσενικά — τους τράγους
 και τους κριγιούς — στην ἀψηλόχτιστην αὐλῆ· μετὰ ἓνα βράχο,
- που 'χε να κλείει του σπήλιου το ἀνοιγμα, σηκώνει και σφαλίζει,
 κατὰβαρο' και να τον φόρτωνες σε εικοσιδυὸ καρότσια
 γερά και να 'χουν ρόδες τέσσερεις, δε σάλευε απ' τον τόπο·
 τόσο τρανὸς ο βράχος που 'βαλε στην πόρτα, για να κλείσει.
 Κι ως τις αρνάδες πῆρε κι ἀρμεξε και τις βελάστρες γίδες
- με τάξη, τα μικρά στις μάνες τους να τις βυζάζουν σπρώχνει.
 Μισὸ απ' το γάλα το ἀσπρο βάλθηκε μετὰ γοργά να πῆξει,
 κι ὅπως το μάζωξε, το ἀπίθωσε στα τυροβόλια μέσα'
 το ἄλλο μισὸ σε κάδους το 'βαλε να το 'χει για την ὥρα
 που θα δειπνούσε, με το χέρι του ν' ἀπλώνει και να πίνει.
- Κι ως ὅλες τις δουλειές ξετέλεψε χωρὶς ν' ἀργήσει, πῆρε
 φωτιά ν' ανάψει, κι ως μας ξέκρινε, τέτοια ρωτώντας εἶπε:
 „ Ξένοι, πούθε ἐρχεστε ἀρμενίζοντας στις θάλασσας τις στράτες;
 Ποιοὶ 'στε; Δουλειὰ καμιά μην ἔχετε; Για και γυρνάτε ως λάχει,
 σαν τους κουρσάρους, μες στα πέλαγου τριγυρνοῦν και φέρνουν

- 255 ψυχάς παρθέμενοι κακὸν ἄλλοδαποῖσι φέροντες;»
«ὡς ἔφαθ', ἡμῖν δ' αὐτε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
δεισάντων φθόγγον τε βαρὺν αὐτὸν τε πέλωρον.
ἀλλὰ καὶ ὡς μιν ἔπεσσιν ἄμειβόμενος προσέειπον:
« ἡμεῖς τοι Τροίηθεν ἀποπτολαγχθέντες Ἄχαιοι
- 260 παντοίοις ἀνέμοισιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
οἴκαδε ἰέμενοι, ἄλλην ὁδὸν ἄλλα κέλευθα
ἦλθομεν: οὕτω που Ζεὺς ἤθελε μῆτιςασθαι.
λαοὶ δ' Ἀτρείδεω Ἀγαμέμνονος εὐχόμεθ' εἶναι,
τοῦ δὴ νῦν γε μέγιστον ὑπουράνιον κλέος ἐστί:
- 265 τόσσην γὰρ διέπερσε πόλιν καὶ ἀπώλεσε λαοὺς
πολλοὺς, ἡμεῖς δ' αὐτε κιχανόμενοι τὰ σά γούνα
ἰκόμεθ', εἴ τι πόροις ξεινήιον ἦε καὶ ἄλλως
δοίης δωτίνην, ἣ τε ξεινὸν θέμις ἐστίν.
ἀλλ' αἰδέοιο, φέριστε, θεοῦς: ἰκέται δέ τοί εἰμεν,
- 270 Ζεὺς δ' ἐπιτιμῆτωρ ἰκετῶν τε ξεινὸν τε,
ξεινίος, ὃς ξεινοῖσιν ἄμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
ὡς ἐφάμην, ὃ δέ μ' αὐτίκ' ἀμείβετο νηλεῖ θυμῶ:
«νήπιός εἰς, ὦ ξειν', ἣ τηλόθεν εἰλήλουθας,
ὃς με θεοῦς κέλευαι ἦ δειδόμεν ἦ ἀλέασθαι:
- 275 οὐ γὰρ Κύκλωπες Διὸς αἰγίοχου ἀλέγουσιν
οὐδὲ θεῶν μακάρων, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροί εἰμεν:
οὐδ' ἂν ἐγὼ Διὸς ἔχθος ἀλευάμενος πεφιδοίμην
οὔτε σεῦ οὔθ' ἐτάρων, εἰ μὴ θυμὸς με κελεύει.
ἀλλὰ μοι εἴφ' ὅπῃ ἔσχεσ ἰὼν εὐεργέα νῆα,
- 280 ὦ ἦ που ἐπ' ἐσχاتیης, ἦ καὶ σχεδόν, ὄφρα δαείω.
«ὡς φάτο πειράζων, ἐμὲ δ' οὐ λάθην εἰδῶτα πολλὰ,
ἀλλὰ μιν ἄπορρον προσέφην δολίοις ἐπέεσσι:
« ἴνα μὲν μοι κατέαξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
πρὸς πέτρῃσι βαλὼν ὑμῆς ἐπὶ πείρασι γαίης,
- 285 ἄκρη προσπελάσας: ἄνεμος δ' ἐκ πόντου ἔνεικεν:
αὐτὰρ ἐγὼ σὺν τοῖσδε ὑπέκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον.»
«ὡς ἐφάμην, ὃ δέ μ' οὐδὲν ἄμειβετο νηλεῖ θυμῶ,
ἀλλ' ὃ γ' ἀναΐξας ἐτάροις ἐπὶ χεῖρας ἴαλλε,
σὺν δὲ δῶμα μάρψας ὡς τε σκύλακας ποτὶ γαίῃ
- 290 κόππ': ἐκ δ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέε, δευε δὲ γαῖαν.
τοὺς δὲ διὰ μελείστι ταμῶν ὠπλίσσατο δόρπον:
ἦσθιε δ' ὡς τε λέων ὄρεσίτροφος, οὐδ' ἀπέλειπεν,
ἔγκατὰ τε σάρκας τε καὶ ὀστέα μυελόνετα.
ἡμεῖς δὲ κλαίοντες ἀνεσχέθομεν Διὶ χεῖρας,
- 295 σχέτλια ἔργ' ὀρόωντες, ἀμηχανίῃ δ' ἔχε θυμόν.
αὐτὰρ ἐπεὶ Κύκλωψ μεγάλην ἐμπλήσατο νηδὺν
ἀνδρόμεα κρέ' ἔδων καὶ ἐπ' ἄκρητον γάλα πίνων,
κεῖτ' ἔντοσθ' ἄντροιο τανυσσάμενος διὰ μῆλων.
τὸν μὲν ἐγὼ βούλευσα κατὰ μεγαλήτορα θυμόν
- κακὸν στον ἄλλο κόσμον, παίζοντας τὴν ἴδια τὴν ζωὴν τους;"
Αὐτὰ εἶπε, καὶ ἡ καρδιά μας ράγισε· μας ἔπιασε τρομάρα
τέτοιο βαρὺ γρικώντας μούγκρισμα, τέτοιο θεριὸ θωρώντας·
ωστόσο καὶ ἐτσι τοῦ ἀποκρίθηκα καὶ αὐτὰ τοῦ συντυχαίνω:
„ Ἀργίτες εἶμαστε· μισεύοντας ἀπὸ τὴν Τροία, μας δεῖραν
- στα πλάτη τ' ἄμετρα τῆς θάλασσας λογιῆς λογιῆς ἀνέμοι.
Στα σπῖτια μας να πάμε θέλαμε, μα πῆραμε ἄλλες στράτες
καὶ δρόμους ἄλλους, ἀπὸ θέλημα τοῦ Δία το δῖχως ἄλλο.
Στο γιο τοῦ Ἀτρέα τὸν Ἀγαμέμνονα σταθήκαμε στρατιῶτες —
καμάρι μας! Στον κόσμον ἡ δόξα τοῦ παντοῦ γιγάντια ἀπλώνει,
- που τέτοιο μέγα κάστρο ἐπάτησε καὶ σκότωσε χιλιάδες.
Κι εμεῖς, φτασμένοι ἐδῶ, προσπέφτομε στα γόνατα σου τώρα,
σαν ξένους ἀν μας καλοσκάμνιζες με ἀγάπη· ωστόσο καὶ ἄλλο
μπορούσες να μας δώσεις χάρισμα, στους ξένους ὡς ταιριάζει.
Σεβάσου τοὺς θεοὺς, στα πόδια σου μας βλέπεις, ἀντρεωμένε"
- τιμῆ στους ξένους πρέπει· ἀντάμα τοὺς οδεύει ὁ Δίας ὁ ξένιος.
για να παιδεύει τοὺς που ἀδίκησαν τὸν ξένο, τὸν ἰκέτη."
Εἶπα, καὶ ἐκεῖνος με ἀνελέημονη καρδιά μου ἀπηλογήθη:
„ Μυαλό δεν ἔχεις, ξένη, φαίνεται, για ἀπὸ μακριὰ θα φτάνεις
που τοὺς θεοὺς μου λες να σκιάζουμαι, να φεύγω τὴν οργὴν τους!
- Μηδὲ τὸ Δία ψηφούν οἱ Κύκλωπες τὸ βροντοσκουταράτο,
μηδ' ἄλλο θεὸ κανένα, τι εἶμαστε πολὺ τρανότεροι τοὺς.
Ἀν δε θελήσω ἐγὼ, δε θα 'βρετε καὶ συ καὶ οἱ σύντροφοί σου
σπλαχνιὰ καμιά· πολὺ που μ' ἔνιαξε να μου χολιάσει ὁ Δίας!
Μα τό καράβι σου που τὸ ἀράξεις τὸ καλοσκαρῶμένο;
- Εδῶ μαθὲς κοντὰ για ἀπόμακρα; Για μίλα μου να ξέρω!"
Με αὐτὰ με ψάρευε, μα δούλευε καὶ μένα ὁ νους περίσσια
καὶ εἶδηση ἐπήρα καὶ ἐτσι ἀπόκριση πονηρεμένη δίνω:
„ Ὁ Ποσειδῶνας τὸ πλεούμενο μας τὸ 'κανε κομμάτια
σε μια ἀκρινὴ γωνιά τῆς χώρας σας στα βράχια ρίχνοντας το,
- οἱ πελαγίσιοι ἀνεμοὶ ὡς τὸ 'σπρωξαν καὶ χτύπησε σε κάβο·
μονάχα ἐγὼ καὶ αὐτοὶ ἀπ' τὸ θάνατο γλιτώσαμε τὸν ἀγριο.»
Εἶπα, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀνελέημονος δεν ἀποκρίθη λέξη,
μονάχα πάνω στους συντρόφους μου χιμάει καὶ βάζει χέρι,
καὶ ἔπιασε δυο καὶ τοὺς κοπάνισε στη γῆς, κουτάβια ὡς να 'ταν,
- καὶ τα μυαλά τοὺς κάτω ἐχύθησαν καὶ μούσκεψαν τὸ χῶμα.
Μετὰ τοὺς ἔκοψε, τοὺς λιάνισε καὶ σύνταξε τὸ δειπνο,
καὶ πῆρε, λιόντας λες βουνόθρεφτος, να τρῶει χωρὶς ν' ἀφήσει
τίποτα πίσω, σάρκες, κόκαλα, καὶ σπλάχνα καὶ μεδούλια.
Εμεῖς, θωρώντας τέτοιο ἀβάσταχο κακὸ, στο Δία με θρήνους
- τα χέρια ὑψώναμε· δε βλέπαμε μπροστὰ μας φῶς κανένα.
Κι ὁ Κύκλωπας, τα κρέατα ὡς ἔφαγε τ' ἀνθρωπινὰ καὶ ἀκράτο
ροῦφηξε γάλα καὶ ἀπογέμισε τὴν ἀπατη κοιλιά του,
καταμεσὸς στ' ἀρνιά του ἐκοίτονταν φαρδὺς πλατὺς στο σπῆλιο.
Εγὼ για μια στιγμή μελέτησα τὴν πέρφανη καρδιά μου

- 300 ἄσσον ἰών, ξίφος ὄξυ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
οὐτάμεναι πρὸς στήθος, ὄθι φρένες ἦπαρ ἔχουσι,
χεῖρ' ἐπιμασσάμενος· ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρκεν.
αὐτοῦ γάρ κε καὶ ἄμμες ἀπωλόμεθ' αἰπὺν ὄλεθρον·
οὐ γάρ κεν δυνάμεσθα θυράων ὑψηλῶν
- 305 χερσὶν ἀπώσασθαι λίθον ὄβριμον, ὄν προσέθηκεν.
ὥς τότε μὲν στενάχοντες ἐμείναμεν Ἡῶ διαν.
«ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
καὶ τότε πῦρ ἀνέκαιε καὶ ἤμελγε κλυτὰ μῆλα,
πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἦκεν ἐκάστη.
- 310 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σπεύσε πονησάμενος τὰ ἅ ἔργα,
σὺν δ' ὄγε δὴ αὐτὴ δῶμα μάρψας ὠπλίσσατο
δεῖπνον.
δειπνήσας δ' ἄντρου ἐξήλασε πίονα μῆλα,
ῥηιδίως ἀφελὼν θυρεὸν μέγαν· αὐτὰρ ἔπειτα
ἄψ' ἐπέθηχ', ὥς εἴτε φαρέτρῃ πῶμ' ἐπιθειή.
- 315 πολλῇ δὲ ῥοίζῳ πρὸς ὄρος τρέπε πίονα μῆλα
Κύκλωψ· αὐτὰρ ἐγὼ λιτόμην κακὰ βυσσοδομεύων,
εἴ πως πιαίμην, δοίῃ δέ μοι εὐχὸς Ἀθήνη.
«ἦδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνεται βουλή.
Κύκλωπος γὰρ ἔκειτο μέγα ῥόπαλον παρὰ σηκῷ,
- 320 χλωρὸν ἐλαίνεον· τὸ μὲν ἔκταμεν, ὄφρα φοροίῃ
αὐάνθην· τὸ μὲν ἄμμες εἴσκομεν εἰσορόωντες
ὄσσον θ' ἰστὸν νηὸς ἐεικοσόροιο μελαίνης,
φορτίδος εὐρείης, ἣ τ' ἔκπεράα μέγα λαῖτμα·
τόσσον ἔην μήκος, τόσσον πάχος εἰσοράσασθαι.
- 325 τοῦ μὲν ὄσον τ' ὄργυιαν ἐγὼν ἀπέκοψα παραστάς
καὶ παρέθηχ' ἐτάροισιν, ἀποξῦναι δ' ἐκέλευσα·
οἱ δ' ὀμαλὸν ποίησαν· ἐγὼ δ' ἐθήωσα παραστάς
ἄκρον, ἄφαρ δὲ λαβῶν ἐπυράκτεον ἐν πυρὶ κηλέω.
καὶ τὸ μὲν εὐ κατέθηκα κατακρύψας ὑπὸ κόπρῳ,
- 330 ἣ ῥα κατὰ σπείους κέχυτο μεγάλ' ἤλιθα πολλή·
αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κλήρω πεπαλάσθαι ἄνωγον,
ὅς τις τολμήσειεν ἐμοὶ σὺν μοχλὸν αἰείρας
τρῖψαι ἐν ὀφθαλμῷ, ὅτε τὸν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι.
οἱ δ' ἔλαχον τοὺς ἄν κε καὶ ἤθελον αὐτὸς ἐλέσθαι,
- 335 τέσσαρες, αὐτὰρ ἐγὼ πέμπτος μετὰ τοῖσιν ἐλέγμην.
ἐσπέριος δ' ἦλθεν καλλίτριχα μῆλα νομεύων.
αὐτίκα δ' εἰς εὐρύ σπέος ἤλασε πίονα μῆλα
πάντα μάλ', οὐδέ τι λέπτε βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς,
ἣ τι οἰσάμενος, ἣ καὶ θεὸς ὥς ἐκέλευσεν.
- 340 αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψὸς αἰείρας,
ἐζόμενος δ' ἤμελγεν οἷς καὶ μηκάδας αἶγας,
πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ' ἔμβρυον ἦκεν ἐκάστη.
- να πᾶω κοντά, καὶ με τὸ χέρι μου να ψάξω, που το σκότι
του κρύβει η σκέπη να 'βρω, κι ἔπειτα το κοφτερό σπαθί μου
να σύρω, να το μπήξω μέσα του' μα εὐτὺς ἀλλάζω γνώμη·
τι θα μας ἐβρίσκε ἀκαρτέρευτος χαμὸς καὶ μας στο σπήλιο.
Ποῖος εἶχε χέρια τον ἀσῆκωτο να ξεσαλέψει βράχο,
- που ἐκεῖνος κλείνοντας ἀπίθωσε στις ἀψηλές του πόρτες·
Ἔτσι προσμέναμε στενάζοντας τη θεῖαν Αὐγὴ να φέξει.
Κι η Αὐγὴ σα φάνη η πουρνογέννητη καὶ ροδοδαχτυλάτη,
ἀνάβει τη φωτιά, κι ὡς ἀρμεξε το διαλεχτό κοπάδι με τάξη,
τα μικρά στις μάνες τους να τις βυζάζουν σπρώχνει.
- Κι ὡς ὅλες τις δουλειές ξετέλεψε χωρὶς ν' ἀργήσῃ, ἀρπάζει
δουὸ πάλε ἀπ' τοὺς δικούς μου συντρόφους καὶ στρώθηκε στο
γίωμα.
Χορτάτος πια το βράχο ἀνέκοπα μετακουνάει το μέγα,
καὶ το παχὺ κοπάδι ἀπ' τη σπηλιά σαν ἐβγαλε, τον στήνει
ξανὰ, λες κι ἐβαζε το σκέπασμα σε σαῖτολόγο ἀπάνω·
- καὶ πήρε το βουνό, σφυρίζοντας, με τα παχιά τ' ἀρνιά του
ο Κύκλωπας· κι ἐγὼ ἀπομένοντας κακὰ στο νοῦ λογιούσα,
αν ἡ Αθηνά να πάρω μου 'δινε το γδικιωμό μου πίσω.
Καὶ τούτη η πιο καλή μου εικάστηκε βουλή· σε μάντρα δίπλα
κάποιο κορμὸ θωρούμε ἐλίτικο, χλωρό, τρανό, κομμένο
- ἀπὸ τον Κύκλωπα για ἀργότερα, ραβδί του να τον ἔχει,
σαν ξεραθεί. Κι ἐμεῖς, θωρώντας το μπροστά μας, με κατάρτι
το συνομοιάζαμε γι' ἀπλόχωρο καματερό καράβι,
μαῦρο, εικοσάκουπο, τα πέλαγα που σκίζει τα μεγάλα'
τόσο λογιάζαμε το μάκρος του πῶς εἶναι καὶ το χόντρος.
- Ἐνα κομμάτι τότε του 'κοψα, μακρὺ σαν την οργιά μου,
καὶ στους συντρόφους το παράδωκα, να μου το ξεφλουδίσουν
κι ὅπως το ἴσιωσαν, πήρα το 'ξυσα, στην ἀκρὴ μύτη να 'χει,
κι εὐτὺς, για να σκληρύνει, το 'χῶσα στῆς σπιάς τη φλόγα μέσα,
μετὰ με τέχνη το συγύρισα στην κοπριγιά ἀπὸ κάτω,
- που ἀπλῶνε ολούθε σκόρπια, ἀτέλειωτος σωρός, στο σπήλιο
μέσα.
Λαχνό στους ἄλλους τότε πρόσταξα να ρίξουν, για να ἰδοῦμε,
μαζὶ μου ποιοὶ κουράγιο θα 'παιρναν ν' ἀσκώσουν το παλούκι
καὶ να το χῶσουν μες στο μάτι του, μόλις τον πάρει ο γύπνος.
Κι ἔπεσε ο κλήρος στους που θα 'θελα κι ἀτός μου να διαλέξω,
- ὄλοι ὄλοι τέσσερεις οἱ σύντροφοι, κι ἐγὼ μαζὶ τους πέντε.
Το δεῖλι ἐγύρισε τα ωριόμαλλα κοπάδια του λαλώντας,
κι εὐτὺς στο σπήλιο το πλατύχωρο τα ζωντανὰ του μπάζει
— ὅλα, κι οὐτ ἓνα στην ψηλόχτιστη δεν ἀφήσε ὅξω αὐλή του·
κάτι θαρρεῖς ψυχανεμίζονταν για καὶ θεὸς του το 'πε.
- Κι ὡς σήκωσε ψηλά κι ἀπίθωσε μπρος στη μπασιά το βράχο,
με τάξη τις ἀρνάδες ἀρμεξε καὶ τις βελάστρες γίδες,
στερνὰ καὶ τα μικρά στις μάνες τους να τις βυζάζουν σπρώχνει.

- αὐτὰρ ἔπει δὴ σπεύσει πονησάμενος τὰ ἄεργα,
σὺν δ' ὄγε δὴ αὐτὴ δῶμα μάρμας ὠπλίσσατο
δῶρον.
- 345 καὶ τότε γὼν Κύκλωπα προσήδων ἄγχι παραστάς,
κισσύβιον μετὰ χερσίν ἔχων μέλανος οἴνοιο:
«Κύκλωψ, τῆ, πίε οἶνον, ἔπει φάγες ἀνδρόμα κρέα,
ὄφρ' εἰδῆς οἶόν τι ποτὸν τόδε νηῦς ἐκεκῆυθαι
ἡμετέρῃ. σοὶ δ' αὖ λοιβὴν φέρον, εἴ μ' ἐλεήσας
- 350 οἴκαδε πέμψεις: σὺ δὲ μαίνεαι οὐκέτ' ἀνεκτῶς.
σχέτιε, πῶς κέν τις σε καὶ ὕστερον ἄλλος ἴκοιτο
ἀνθρώπων πολέων, ἔπει οὐ κατὰ μοῖραν ἔρεξας;»
«ὡς ἐφάμην, ὁ δ' ἔδεκτο καὶ ἔκπιεν: ἦσατο δ' αἰνῶς
ἡδὺ ποτὸν πίνων καὶ μ' ἦτε δευτέρον αὐτίς:
- 355 «δὸς μοι ἔτι πρόφρων, καὶ μοι τεὸν οὖνομα εἰπέ
αὐτίκα νῦν, ἵνα τοι δῶ ξεινιον, ὦ κε σὺ χαίρης:
καὶ γὰρ Κυκλώπεσσι φέρει ζειδωρος ἄρουρα
οἶνον ἐριστάφυλον, καὶ σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει:
ἀλλὰ τόδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ.'
- 360 «ὡς φάτ', ἀτὰρ οἱ αὐτίς ἐγὼ πόρον αἶθοπα οἶνον.
τρὶς μὲν ἔδωκα φέρων, τρὶς δ' ἔκπιεν ἀφραδίησιν.
αὐτὰρ ἔπει Κύκλωπα περὶ φρένας ἤλυθεν οἶνος,
καὶ τότε δὴ μιν ἔπεσσι προσήδων μειλιχίοισι:
«Κύκλωψ, εἰρωτᾶς μ' ὄνομα κλυτόν, αὐτὰρ ἐγὼ τοι
- 365 ἐξερέω: σὺ δὲ μοι δὸς ξεινιον, ὡς περ ὑπέστης.
Οὐτίς ἐμοὶ γ' ὄνομα: Οὐτὶν δὲ με κικλήσκουσι
μήτηρ ἠδὲ πατὴρ ἠδ' ἄλλοι πάντες ἑταῖροι.
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' αὐτίκ' ἀμειβετο νηλείθυμῳ:
«Οὐτὶν ἐγὼ πύματον ἔδομαι μετὰ οἷς ἑτάροισιν,
- 370 τοὺς δ' ἄλλους πρόσθεν: τὸ δὲ τοι ξεινήιον ἔσται.
«ἦ καὶ ἀνακλινθείς πέσεν ὕππιος, αὐτὰρ ἔπειτα
κεῖτ' ἀποδοχμῶσας παχὺν αὐχένα, κὰδ δὲ μιν ὕπνος
ἦρει πανδαμάτωρ: φάρυγος δ' ἐξέσσυτο οἶνος
ψωμοὶ τ' ἀνδρόμοιοι: ὁ δ' ἐρεύγετο οἶνοβαρεῖων.
- 375 καὶ τότε γὼν τὸν μοχλὸν ὑπὸ σποδοῦ ἤλασα πολλῆς,
ἦος θερμαίνωτο: ἔπεσσι δὲ πάντας ἑταίρους
θάρσυνον, μή τις μοι ὑποδείσας ἀναδύη.
ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ὁ μοχλὸς ἐλάινος ἐν πυρὶ μέλλεν
ἄψεσθαι, χλωρός περ ἑών, διεφάνετο δ' αἰνῶς,
- 380 καὶ τότε γὼν ἄσπον φέρον ἐκ πυρός, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
ἴσταντ': αὐτὰρ θάρσος ἐνέπνευσεν μέγα δαίμων.
οἱ μὲν μοχλὸν ἐλόντες ἐλάινον, ὅξυν ἔπ' ἄκρω,
ὀφθαλμῷ ἐνέρεισαν: ἐγὼ δ' ἐφύπερθεν ἐρεισθείς
δίνεον, ὡς ὅτε τις τρυπῶ δόρυ νήιον ἀνήρ
- Κι ὡς ὅλες τις δουλειῆς του ἐτέλεψε χωρὶς ν' ἀργήσει, ἀρπάζει
δυὸ πάλε ἀπ' τοὺς δικούς μου συντρόφους καὶ στρώθηκε στο
δῶρον.
- Κι ἐγὼ τον Κύκλωπα σιμώνοντας κινούσα λόγια κι εἶπα,
καυκὶ κρατώντας μες στα χέρια μου, κρασί γεμάτο μαύρο:
„ Κύκλωπα, γεύτης σάρκα ἀνθρώπινη· για πιες κρασί ἀπὸ πάντων,
να μάθεις τι λογιῆς φυλάγαμε πιστό στο πλοῖο μας μέσα.
Σπονδὴ για να σου κάμω το 'φερνα, μπορεῖ να με λυπόσουν
- καὶ στην πατρίδα μου να μ' ἐστελνες' μα ἐσὺ ξεφρενιασμένος
πια δε βασιπέσαι. Πως ἀργότερα θα πει να σου 'ρθει κι ἄλλος
ἀπ' τοὺς πολλούς ἀνθρώπους, ἀσπλαχνε, τέτοια ἀνομία που
δείχνεις;»
Εἶπα, κι αὐτὸς το δέχτη, το ἀδίασε καὶ φράθηκε περίσσια,
τέτοιο κρασί να πιεῖ γλυκόπιτο, καὶ μου ζητοῦσε κι ἄλλο:
- „ Ἀν με ἀγαπᾶς, ἀκόμα δώσε μου, καὶ πες μου τ' ὀνομά σου,
μα τώρα εὐτύς, καὶ συ χαρούμενος το δῶρο σου να πάρεις.
Πλούσια εἶναι ἡ γῆ μας, καὶ στους Κύκλωπες ἀπ' τις βροχὲς του
Δία
δίνουν κρασί τα μεγαλόρωγα στ' ἀμπέλια μας σταφύλια'
μα ἓνα κρασί σαν τούτο, ἀθάνατο, μόνο οἱ θεοὶ το πίνουν!''
- Εἶπε, κι ἐγὼ ἀπὸ το φλογόμαυρο κρασί ξανακερνούσα'
τρὶς φορές του 'δωκα, τρὶς το ἀδίασε κι ο ἀνέμουλος ὡς κάτω.
Σαν εἶδα το κρασί του Κύκλωπα τα φρένα να 'χει ἀνέβει,
γλυκομιλώντας του ἀποκρίθηκα κι αὐτὰ του συντυχαίνω:
„ Το ξακουστό γυρεύεις, Κύκλωπα, να μάθεις ὄνομα μου·
- θα το 'χεις, μα καὶ συ που 'ταξες να μου χαρίσεις δῶρο!
Κανένας τ' ὄνομά μου, κι ὅλοι τοὺς Κανένα με φωνάζουν,
κι ἡ μάνα μου μαθὲς κι ο κύρης μου κι οἱ ἐπιλοῖποι σύντροφοι.»
Εἶπα, κι ἐκεῖνος με ἀνελέημονη καρδιά μου ἀπηλογήθη:
„ Ὁ ' ἀφήσω τον Κανένα ολόστερνο να φάω' ππο πριν τοὺς ἄλλους
- θα φάω συντρόφους του· το δῶρο μου για σένα ετοῦτο θα 'να!»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἐγειρε τ' ἀνάσκελα, καὶ βρέθη ξαπλωμένος
με το χοντρό του σβέρκο ἀνάζερβα, καὶ βούλιαξε στον ὕπνο
τον παντοδαστή' κι ἀνάβλυζαν κρασί καὶ βούκες σάρκες
ἀνθρωπινές ἀπ' το λαρύγγι του, καὶ ξέρναε μεθυσμένος.
- Μεμιάς ἐγὼ βαθιὰ παράχωσα στη θράκα το παλοῦκι,
ὡς να πυρώσει μόνο, κι ἔδινα μιλώντας στους συντρόφους
κουράγιο, μήπως ἀπ' το φόβο του κανεὶς ἀναγυρίσει.
Σαν ἦρθεν ἡ ὥρα πια το ελίτικο παλοῦκι να κορώσει,
χλωρὸ κι ἀς ἦταν, καὶ κοκκίνιζε σαν κάρβουνο ἀναμμένο,
- το πήρα ἀπ' τη φωτιά καὶ σίμωσα· κι οἱ σύντροφοι ἓνα γύρο
στάθηκαν ποῖος θεὸς μας φύσηξε τρανὸ κουράγιο τότε;
Το σουβλερὸ στην ἀκρὴ πιάνοντας ελίτικο παλοῦκι
οἱ ἄλλοι στο μάτι του το κάρφωσαν κι ἐγὼ, πεσμένος πάνω,
το στρούφιζα, καθὼς ο μαστορας τρυπάει με το τρυπάνι

- 385 τρυπάνω, οἱ δὲ τ' ἔνερθεν ὑποσσεῖουσιν ἰμάντι
ἀψάμενοι ἐκάτερθε, τὸ δὲ τρέχει ἐμμενές αἰεῖ.
ὡς τοῦ ἐν ὀφθαλμῷ πυριήκεα μοχλὸν ἐλόντες
δινέομεν, τὸν δ' αἶμα περιέρρει θερμὸν ἐόντα.
πάντα δὲ οἱ βλέφαρ' ἀμφὶ καὶ ὀφρύας εὖσεν ἀυτμή
- 390 γλήνης καιομένης, σφαραγεύντο δὲ οἱ πυρὶ ρίζαι.
ὡς δ' ὄτ' ἀνήρ χαλκεὺς πέλεκυν μέγαν ἤε
σκέπαρνον
εἰν ὕδατι ψυχρῷ βάπτῃ μέγала ἰάχοντα
φαρμάσσων· τὸ γὰρ αὐτε σιδήρου γε κράτος ἐστίν
ὡς τοῦ σίζ' ὀφθαλμὸς ἐλαϊνέω περι μοχλῷ.
- 395 σμερδαλέον δὲ μέγ' ὤμωξεν, περι δ' ἴαχε πέτρῃ,
ἡμεῖς δὲ δεῖσαντες ἀπεσσύμεθ'· αὐτὰρ ὁ μοχλὸν
ἐξέρυσ' ὀφθαλμοῖο πεφυρμένον αἵματι πολλῷ.
τὸν μὲν ἔπειτ' ἔρριπεν ἀπὸ ἔο χερσὶν ἀλύων,
αὐτὰρ ὁ Κύκλωπας μεγάλ' ἤπτυν, οἱ ρά μιν ἀμφίς
- 400 ὦκεον ἐν σπήεσσι δι' ἄκριας ἠνεμοέσσας.
οἱ δὲ βοῆς αἰόντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος,
ἰστάμενοι δ' εἴροντο περι σπέος ὅτι ἐ κήδοι:
«τίπτε τόσον, Πολύφημ', ἀρημένος ὦδ' ἐβόησας
νύκτα δι' ἀμβροσίην καὶ ἀύπνουσ ἄμμε τίθησθα;
- 405 ἦ μή τίς σευ μήλα βροτῶν ἀέκοντος ἐλαύνει;
ἦ μή τίς σ' αὐτὸν κτείνει δόλω ἢε βίηφιν;»
«τοὺς δ' αὐτ' ἐξ ἄντρου προσέφη κρατερὸς
Πολύφημος:
'ὦ φίλοι, Οὐτίς με κτείνει δόλω οὐδὲ βίηφιν.'
«οἱ δ' ἀπαμειβόμενοι ἔπτα πεπερόντ' ἀγόρευον:
- 410 εἰ μὲν δὴ μή τίς σε βιάζεται οἶον ἐόντα,
νοῦσον γ' οὐ πῶς ἔστι Διὸς μεγάλου ἀλέασθαι,
ἀλλὰ σύ γ' εὐχέο πατρὶ Ποσειδάωνι ἄνακτι.'
«ὡς ἄρ' ἔφαν ἀπίοντες, ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ,
ὡς ὄνομ' ἐξαπάτησεν ἐμὸν καὶ μῆτις ἀμύμων.
- 415 Κύκλωψ δὲ στενάχων τε καὶ ὠδίνων ὀδύνησι
χερσὶ ψηλαφῶν ἀπὸ μὲν λίθον εἶλε θυράων,
αὐτὸς δ' εἶνι θύρῃσι καθέζετο χεῖρε πετάσσας,
εἴ τινά που μετ' ἔεσσι λάβοι στείχοντα θύραζε:
οὕτω γὰρ πού μ' ἤλπετ' ἐνὶ φρεσὶ νήπιον εἶναι.
- 420 αὐτὰρ ἐγὼ βούλευον, ὅπως ὄχ' ἄριστα γένοιτο,
εἴ τιν' ἐταίροισιν θανάτου λύσιν ἢδ' ἐμοὶ αὐτῷ
εὐροίμην· πάντας δὲ δόλους καὶ μῆτιν ὕφαινον
ὡς τε περι ψυχῆς· μέγα γὰρ κακὸν ἐγγύθεν ἦεν.
ἦδε δὲ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή.
- 425 ἄρσενες οἷες ἦσαν εὐτρεφέες, δασύμαλλοι,
καλοὶ τε μεγάλοι τε, ἰοδνεφές εἶρος ἔχοντες:
- μαδῆρι караβιού, κι οι αργάτες του, λουρί απ' τις δυο τις άκρες
για εδῶ για εκεί τραβώντας, άπαυτα γυρίζουν το τρυπάνι·
παρόμοια στρέφαμε στο μάτι του βαθιά το πυρωμένο
μπροστά παλούκι, που όπως λάβριζε, πλημμύριζε στο γαίμα'
κι η πυρά απ' το βολβό που καίγονταν ματόκλαδα και φρύδια
- του καφαλούσε, και χοχλάκιζαν οι ρίζες του ματιού του.
Πως ο χαλκιάς, σκεπάρني θέλοντας να βάψει για πελέκι,
πυρό σε κρύο νερό το βούτηξε, και τούτο τσιτσιρίζει,
τι αυτό είναι που όλη του τη δύναμη στο σίδηρο θα δώσει·
όμοια το μάτι του τσιτσιρίζει τρογύρα στο παλούκι.
- Κι έσυρε εκείνος άγριο μούγκρισμα, που οι βράχοι αντιάλησαν.
Κάνουμε πίσω απ' την τρομάρα μας εμεῖς, κι εκείνος σέρνει
αιματοστάλαχτο απ' το μάτι του το ελίπικο παλούκι
και το πετάει μακριά του, ξέφρενος σαλεύοντας τα χέρια·
και με φωνή τρανή τους Κύκλωπες ανακαλούσε γύρω,
- που στις κορφές τις ανεμόδαρτες σε σπήλια μέσα εξούσαν.
Κι άλλος αλλούθε πήραν κι έτρεχαν γρικώντας τις φωνές του,
κι όξω απ' το σπήλιο γύρω εστάθηκαν ρωτώντας τι έχει πάθει:
„ Ποιά σου 'ρθε συφορά, Πολύφημε, κι αμοφωναζεις έτσι
μέσα στη θεία τη νύχτα κι άσκωσες και μας από τον ύπνο;
- Αθέλητα σου μήπως σου άρπαξαν τ'αρνιά, για εσε τον ίδιο
μεβιάς για και με δόλο βάλθηκε κανεις να θανατώσει;”
Κι απ' τη σπηλιά ο τρανός Πολύφημος απηλογια τους δίνει:
„ Κανένας, φίλοι, όπου με αφάνισε, κι όχι μεβιάς — με δόλο!
Και τότε εκείνοι με ανεμάρπαστα του αποκρίθηκαν λόγια:
- „ Αφού κανένας δε σου ρίχτηκε και βρίσκεσαι μονάχος,
αρρώστια ο μέγας Δίας αν σου 'στειλε, πως θες να την ξεφύγεις;
Ευκήσου μοναχά στον κύρη σου, στο ρήγα Ποσειδώνια!»
Είπαν και φύγαν, κι αναγάλλιασε βαθιά η καρδιά μου εμένα,
που τ' όνομά μου κι η απεγάδιαστη τους γέλασε βουλή μου.
- Ωστόσο ο Κύκλωπας, μουγκρίζοντας, βογγώντας απ' τους
πόνους,
ψαχουλευτα ως την πόρτα τράβηξε και κύλησε το βράχο,
κι απός του μπρος στην πόρτα εκάθισε με διάπλata τα χέρια,
μήπως κανέναν πιάσει, ως θα 'βγαινε μαζί με το κοπάδι·
για τόσο με περνούσε ανέμυαλο! Μα εμένα ο νους μου κιόλας
- πήρε και δούλευε, τα πράματα δεξιά πως θα 'βγουν όλα,
αν δρόμο θα 'βρισκα τους συντρόφους και μένα να γλιτώσω
απ' το χαμό, και δόλους ύφαινα λογής λογής και τέχνες·
κι ως τη ζωή μας όλο επαιζαμε κι απάνω μας κρεμόταν
κακό μεγάλο, αυτό μου εικάστηκε το πιο καλό πως είναι:
- Ηταν εκεί κριγιοί δασόμαλλοι, τρανοί, καλοθρεμμένοι,
και το μαλλί τους μαυρομόρικο· χωρίς να κάνω κρότο

- τούς άκείων συνέεργον έυστρεφέεσσι λύγοισιν,
τῆς έπι Κύκλωψ εὐδε πέλωρ, άθεμίστια ειδώς,
σύντρεις αίνύμενος: ό μέν έν μέσψ άνδρα φέρεσκε,
- 430 τώ δ' έτέρω έκάτερθεν ἴτην σώοντες έταίρους.
τρεις δέ έκαστον φώτ' όιες φέρον: αύτάρ έγώ γε--
άρνειός γάρ εην μήλων άχ' άριστος άπάντων,
του κατά νώτα λαβών, λασίην υπό γαστέρ' έλυσθεις
κείμην: αύτάρ χερσίν άώτου θεσπεσίοιο
- 435 νωλεμέως στρεφθεις έχόμην τεληότι θυμώ.
ώς τότε μέν στενάχοντες έμείναμεν Ἡώ διαν.
«ἦμος δ' ήριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἡώς,
καί τότ' έπειτα νομόνδ' έξέσσυτο άρσενα μήλα,
θήλειαι δέ μέμηκον άνήμελκτοι περι σηκούς:
- 440 οὐθατα γάρ σφαραγεῦντο. άναξ δ' όδύνησι κακῆσι
τειρόμενος πάντων όίων έπεμαίετο νώτα
όρθών έσταότων: τό δέ νήπιος οὐκ ένόησεν,
ώς οί ύπ' έιροπόκων όίων στέρνοισι δέδεντο.
ύστατος άρνειός μήλων έστειχε θύραζε
- 445 λάχνψ στεινόμενος καί έμοί πυκινά φρονέοντι.
τόν δ' έπιμασσάμενος προσέφη κρατερός
Πολύφημος
:«κρίε πέπον, τί μοι ώδε διά σπέος έσσυο μήλων
ύστατος; οὐ τι πάρος γε λελειμμένος έρχεαι όίων,
άλλα πολύ πρώτος νέμειαι τέρεν' άνθεα ποιῆς
- 450 μακρά βιβάς, πρώτος δέ ροάς ποταμών άφικάνεις,
πρώτος δέ σταθμόνδε λιλαίειαι άπονέεσθαι
έσπέριος: νύν αύτε πανύστατος. ἦ σύ γ' άνακτος
όφθαλμόν ποθέεις, τόν άνήρ κακός έξαλάωσε
σύν λυγροῖς έτάροισι δαμασσάμενος φρένας οῖνω,
- 455 Οὐπις, όν οὐ πώ φημι πεφυγμένον εἶναι όλεθρον.
εί δῆ όμοφρονέοις ποτιφωνήεις τε γένοιο
είπειν όππη κείνος έμόν μένος ήλασκάζει:
τῷ κέ οί έγκέφαλος γε διά σπέος άλλυδις άλλη
θεινομένου ράιοιτο πρός οὐδεῖ, κάδ δέ κ' έμόν κῆρ
- 460 λωφήσειε κακών, τά μοι οὐπιδανός πόρεν Οὐπις.'
«ώς είπόν τόν κριόν από έο πέμπε θύραζε.
έλθόντες δ' ήβαιόν από στείους τε και αύλῆς
πρώτος ύπ' άρνειού λυόμην, ύπέλυσα δ' έταίρους.
καρπαλίμως δέ τά μήλα ταναύποδα, πίονα δημῷ,
- 465 πολλά περιτροπέοντες έλαύνομεν, όφρ' έπί νῆα
ίκόμεθ'. άσπάσιοι δέ φίλοις έτάροισι φάνημεν,
οἱ φύγομεν θάνατον, τούς δέ στενάχοντο γοώντες.
άλλ' έγώ οὐκ εἶων, άνά δ' όφρύσι νεϋον έκάστψ,
κλαίειν, άλλ' έκέλευσα θοώς καλλίτριχα μήλα
- με λυγαριές συντρεις τους έδενα καλόστριφτες, που βρήκα
το άνομο τέρας να 'χει, ο Κύκλωπας, για στρώμα, να κοιμάται.
Οι τρεις κριγιοί κι από 'ναν σήκωναν τον άντρα κάτωθε του
- κουβάλειε ο μεσιανός και πήγαινε· μαζί, σκεπάζοντας τον,
τραβούσαν οι άλλοι δυο δεξόζερβα. Κι όσο για με τον ίδιον,
απ' το κοπάδι ξεχωρίζοντας το πιο γερό κριάρι
το αγκάλιασα απ' το σβέρκο, κόλλησα στη μαλλιαρή κοιλιά του
και πέτρα την καρδιά μου κάνοντας εκρύφτηκα από κάτω,
- απ' το πυκνό μαλλί κρεμάμενος, που με αποσκέπαζε όλο.
Έτσι προσμέναμε στενάζοντας τη θείαν Αυγή να φέξει.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
για τη βοσκή με ορμή ξεχύθηκαν τ' αρσενικά να βγούνε.
Με σπαργωμένα τα μαστάρια τους, ανάρμεχτα, στις μάντρες
- τα θηλυκά βέλαζαν άπαυτα· κι ο αφέντης τους, σε πόνους
μέσα ανημέρωτους, ψαχούλευε των κριαριών τις πλάτες,
ορθά ως διάβαιναν τούτο ο ανέμυαλος δεν ένιωσε,
πως ήταν κάτω απ' τα στήθη των δασόμαλλων αρνιών δεμένοι
εκείνοι!
Στερνός, ολόστερνος ετράβηξε να βγει ο κριγιός ο μέγας,
- τι το μαλλί κι εγώ τον βάραιναν, που 'χα σκεφτεί το δόλο.
Κι αυτά είπε ο δυνατός Πολύφημος, καθώς τον ψαχουλούσε:
„ Κριάρι μου καλό, τι μου 'παθες και βγαίνεις απ' το σπήλιο
έτσι στερνό; Δε μένεις άλλοτε ξοπίσω απ' το κοπάδι"
πρώτο κινάς γοργά στ' ολόδροσο γρασίδι να βοσκήσεις,
- πρώτο τη στράτα παίρνεις τρέχοντας στου πόταμου το ρέμα,
και πρώτο να γυρίσεις βιάζεσαι το δειλινό στη μάντρα.
Τώρα κινάς στερνό κι ολόστερνο! Του αφέντη σου το μάτι
μην κλαις και συ, που του το τύφλωσε με πίβουλους συντρόφους
ένας κιοτής, το νου του παίρνοντας με το κρασί;— ο Κανένας!
- Όμως ακόμα λέω δεν ξέφυγε κι αυτός το χαλασμό του!
Τα ίδια με μένα τώρα αν ένιωθες και μπόρειες να μιλήσεις,
να μου φανέρωνες που κρύβεται και φεύγει την οργή μου,
θα τον ετσάκιζα βροντώντας τον στο χώμα, τα μυαλά του
να σκορπιστούν στο σπήλιο ολόγυρα, ν' αλάφρωνε η καρδιά μου,
- τόσα ο Κανένας που μου φόρτωσε τυράννια ο πιποτένιος!"
Σαν είπε τούτα, αφήκε λεύτερο να φύγει το κριάρι.
Μόλις το σπήλιο πίσω αφήκαμε και την αυλή του,
πρώτος λύθηκα εγώ και καταπιάστηκα να λύσω και τους άλλους·
μετά με βιάση τα λιγνόποδα, καλόθρεφτα κριάρια,
- όλο ξοπίσω μας κοιτάζοντας, λαλούμε ως το καράβι.
Κει πέρα φτάνοντας μας δέχτηκαν χαρούμενοι οι συντρόφοι
για όσους γλιτώσαμε απ' το θάνατο, και κλαίγαν για τους άλλους.
Μα εγώ τους έγνεφα σηκώνοντας τα φρύδια πια να πάψουν
να κλαιν, μον' τα πολλά καλότριχα κριάρια να βιαστούνε

- 470 πόλλ' ἐν νηὶ βαλόντας ἐπιπλεῖν ἄλμυρόν ὕδωρ.
οἱ δ' αἴψ' εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον,
ἔξῃς δ' ἐζόμενοι πολὴν ἄλα τύπτον ἑρεμοῖς.
ἀλλ' ὅτε τόσσον ἀπῆν, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
καὶ τότε ἔγώ Κύκλωπα προσηύδων κερτομίοισι:
- 475 «Κύκλωψ, οὐκ ἄρ' ἔμελλες ἀνάκτιδος ἀνδρὸς
ἑταίρους
ἔδμεναι ἐν σπηρῷ γλαφυρῷ κρατερῆφι βίηφι.
καὶ λίην σέ γ' ἔμελλε κινήσασθαι κακὰ ἔργα,
σχέτλι', ἐπεὶ ξείνους οὐχ ἄζεο σῶ ἐνὶ οἴκῳ
ἔσθήμεναι: τῷ σε Ζεὺς τίσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι.»
- 480 «ὡς ἐφάμην, ὁ δ' ἔπειτα χολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
ἦκε δ' ἀπορρήξας κορυφὴν ὄρεος μεγάλοιο,
καδδ δ' ἔβαλε προπάροικε νεδὸς κυανοπρώροιο.
ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης:
- 485 τὴν δ' αἴψ' ἠπειρόνδε παλιρρόθιον φέρε κύμα,
πλημυρὶς ἐκ πόντοιο, θέμωσε δὲ χέρσον ἰκέσθαι.
αὐτὰρ ἐγὼ χεῖρεσσι λαβῶν περιμήκεα κοντὸν
ῶσα παρέξ, ἐτάροισι δ' ἐποτρύννας ἐκέλευσα
ἐμβαλέειν κώπης, ἴν' ὑπέκ κακότητα φύγοιμεν,
- 490 κρατὶ κατανεύων: οἱ δὲ προπεσόντες ἔρεσσον.
ἀλλ' ὅτε δὴ δις τόσσον ἄλα πρήσσαντες ἀπῆμεν,
καὶ τότε δὴ Κύκλωπα προσηύδων: ἀμφὶ δ' ἐταῖροι
μειλιχίους ἐπέεσσιν ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος:
«σχέτλιε, τίπτ' ἐθέλεις ἐρεθιζέμεν ἄγριον ἄνδρα;
- 495 ὅς καὶ νῦν πόντονδε βαλὼν βέλος ἤγαγε νῆα
αὐτὶς ἐς ἠπειρον, καὶ δὴ φάμεν αὐτόθ' ὀλέσθαι.
εἰ δὲ φθengelαμένου τευ ἠ αὐδῆσαντος ἄκουσε,
σύν κεν ἄραξ' ἠμέων κεφαλᾶς καὶ νῆα δοῦρα
μαρμάρῳ ὀκρίοντι βαλὼν: τόσσον γὰρ ἴησιν.»
- 500 «ὡς φάσαν, ἀλλ' οὐ πείθον ἐμὸν μεγαλήτορα θυμόν,
ἀλλὰ μιν ἄσφορον προσέφην κεκοτητόι θυμῷ:
«Κύκλωψ, αἶ κέν τις σε καταθνητῶν ἀνθρώπων
ὀφθαλμοῦ εἴρηται ἀεικελίην ἀλαωτύν,
φάσθαι Ὀδυσσεῖα πτολιπόρθιον ἐξαλαώσαι,
- 505 υἱὸν Λαέρτεω, Ἰθάκη ἐνὶ οἴκῳ ἔχοντα.»
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' οἰμώξας ἠμείβετο μύθῳ:
ᾧ πόποι, ἦ μάλα δὴ με παλαιάφατα θέσφαθ' ἰκάνει.
ἔσκε τις ἐνθάδε μάντις ἀνὴρ ἠὺς τε μέγας τε,
Τήλεμος Εὐρυμίδης, ὃς μαντοσύνη ἐκέκαστο
- 510 καὶ μαντευόμενος κατηγήρα Κυκλώπεσσι:
ὃς μοι ἔφη τάδε πάντα τελευτήσασθαι ὀπίσσω,
χειρῶν ἐξ Ὀδυσσεὸς ἀμαρτήσασθαι ὀπωπῆς.
- στο πλοῖο να μπάσουν, πια να φύγουμε πα στ' αρμυρά πελάγη.
Κι αυτοὶ ἀνέβηκαν δίχως ἀργητα, και στα ζυγά ως καθίσαν
γραμμῆ, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
Μα σύντας τόσο αλάργα βρέθηκα, που να μου ακοῦν το λάλο,
με λόγια αγγιχτικά στον Κύκλωπα φωνάζω λέγοντας του:
- „ Κιοτῆς δεν ἦταν ο ἀντρας, Κύκλωπα, που να του φας ζητούσες
με αγριότη ἀνήμερη τους συντρόφους στη βαθουλή σπηλιά σου.
Οι τόσες ἀδικίες σου, ἀνέσπλαχνε, θα σ' ἐβρισκαν μια μέρα —
συ που δεν ντράπηκες τους ξένους σου μες στο δικό σου σπῆτι να
φάς’
γι' αὐτὸ κι ο Δίας κι οἱ ἐπίλοιποι θεοὶ σου το πλέρωσαν.”
- Εἶπα, κι ως πῖοτερο του φούντωσε στα στήθη η οργή, ξεκόβει
ἐνὸς βουνοῦ τρανοῦ το ἀκρόκορφο και κατὰ μας το ρίχνει'
κι ἔπεσε ομπρός στο γαλαζόπλωρο καράβι μας ο βράχος,
κι ἀπὸ μια τρίχα να πετύχαινε του τιμονιοῦ την ἄκρα.
Κι ο βράχος, πέφτοντας, τη θάλασσα τρικύμισε ὅλη, κι ἔτσι
- καταστεριάς το πλοῖο μας το 'σπρωξε το κύμα αναγυρνώντας,
κι απ' το ἀντιμάμαλο καθίσαμε στον ἄμμο ἀθέλητα μας.
Μα τότε ἐγὼ μακρὺ φουχτώνοντας κοντὰρι σπρωχῶνα πέρα,
και στα κουπιά να πέσουν πρόσταζα τους ἄλλους, γνέφοντας τους
με τὸ κεφάλι, να γλιτώσουμε την ἄγρια ετοῦτην ὥρα:
- κι αυτοὶ μπροστά ρίχτηκαν ὅλοι τους και τα κουπιά δουλεύαν.
Μα σύντας πια το κύμα σκίζοντας διπλιάσαμε το δρόμο,
ως πάλι να μιλήσω ἐγύρευα του Κύκλωπα, οἱ σύντροφοι
ἄλλος ἀλλοῦθε με τριγύριζαν, πρᾶγὰ ἀντισκόφοντας με:
„ Κεφάλι ἀγύριστο, τον ἀσπλαχνο τι θες κι αγγρίζεις ἀντρα;
- Πριν λίγο βράχο μας σφεντόνισε, και γύρισε τα πίσω
καταστεριάς το πλοῖο μας, κι εἶδαμε το Χάρο με τα μάτια.
Αν ἄκουε τώρα αὐτὸς τα λόγια μας ξανά και τις φωνές μας,
μ' ενα ἀγκαθόβραχου θα 'ριχνε, τόσοσ πάει, δικὸ μας
κεφάλι δε θαπόμενε ἀσπαστο κι οὐδὲ του πλοῖου μαδερὶ!”
- Τέτοια μου λέγαν, μα την πέρφανη δε λόγιζαν καρδιά μου,
μον' ἄλλη μια φορὰ του φώναξα με μανιασμένα σπλάχνα:
„ Απ' τους θνητοὺς ἀνθρώπους, Κύκλωπα, κανεὶς αν σε ρωτήσῃ
τέτοια δουλειὰ ποιος σου 'κανε ἀσκημη και σου 'βγαλε το μάτι,
να πεις πως ο Ὀδυσσεῖας σε τύφλωσεν, ο καστροπολεμίτης
- γιὸς του Λαέρτη, και το σπῆτι του θα το 'βρει στην Ἰθάκη!»
Σαν εἶπα τούτα, ἐκεῖνος βόγγηξε κι αὐτὰ μου ἀπηλογήθη:
„ Αλί μου, τα παλιά μοιρόγραφα με βρίσκουν ὅλα τώρα!
Ζούσε ἕνας μαντολόγος ὁμορφος, τρανὸς στα μέρη τούτα,
κι ἦταν που γιὸς του Εὐρύμου, ο Τήλεμος, στη μαντοσύνη ο
πρῶτος,
- που ἐδῶ μαντολογώντας γέρασε, στη χώρα των Κυκλώπων
αὐτὸς και τούτα μου προφήτεψε πως θα γενοῦν μια μέρα,
απ' του Ὀδυσσεῖα τα χέρια κάποτε πως θα' χανα το φως μου.

- ἀλλ' αἰεὶ τινα φῶτα μέγαν καὶ καλὸν ἐδέγμην
ἐνθάδ' ἔλευσεσθαι, μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκήν:
- 515 νῦν δέ μ' ἔων ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἄκικος
ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν, ἐπεὶ μ' ἔδαμάσματο οἴνω.
ἀλλ' ἄγε δεῦρ', Ὀδυσσεῦ, ἴνα τοι πᾶρ ξείνια θείω
πομπήν τ' ὀτρύνω δόμεναι κλυτὸν ἔννοσίγαιον:
τοῦ γὰρ ἐγὼ πᾶσι εἰμί, πατήρ δ' ἔμὸς εὐχεται εἶναι.
- 520 αὐτὸς δ', αἶ κ' ἐθέλησ' ἰήσεται, οὐδέ τις ἄλλος
οὔτε θεῶν μακάρων οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
αἶ γὰρ δὴ ψυχῆς τε καὶ αἰῶνός σε δυναίμην
εὖνιν ποιήσας πέμψαι δόμον Ἴτιδος εἴσω,
- 525 ὡς οὐκ ὀφθαλμόν γ' ἰήσεται οὐδ' ἔνοσίχθων.
«ὡς ἐφάμην, ὁ δ' ἔπειτα Ποσειδάωνι ἄνακτι
εὐχέτο χεῖρ' ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα:
ἴκλυθι, Ποσειδάων γαιήοχε κυανοχαῖτα,
εἰ ἔτεόν γε σός εἰμι, πατήρ δ' ἔμὸς εὐχεται εἶναι,
- 530 δὸς μὴ Ὀδυσσῆα πολυπόρθιον οἴκαδ' ἰκέσθαι
υἴον Λαέρτew, Ἰθάκη ἔνι οἴκῳ ἔχοντα.
ἀλλ' εἴ οἱ μοῖρ' ἐστί φίλους τ' ἰδέειν καὶ ἰκέσθαι
οἶκον εὐκτίμενον καὶ ἔην ἐς πατρίδα γαίαν,
ὀψὲ κακῶς ἔλθοι, ὀλέσας ἅπο πάντας ἑταίρους,
- 535 νηὸς ἐπ' ἀλλοτρίης, εὐροῖ δ' ἐν πῆματα οἴκῳ.
«ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε κυανοχαίτης.
αὐτὰρ ὁ γ' ἐξαυτῆς πολὺ μείζονα λάαν ἀείρας
ἦκ' ἐπιδινήσας, ἐπέρεισε δὲ ἴν' ἀπέλεθρον,
κάδ' δ' ἔβαλεν μετόπισθε νεὸς κυανοπτῶροιο
- 540 τυτθόν, ἐδέυησεν δ' οἰήιον ἄκρον ἰκέσθαι.
ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης:
τὴν δὲ πρόσω φέρε κύμα, θέμωσε δὲ χέρσον
ἰκέσθαι.
«ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφικόμεθ', ἔνθα περ ἄλλαι
νῆες εὐσσελμοὶ μένον ἄθροαι, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
- 545 ἦατ' ὀδυρόμενοι, ἡμέας ποτιδέγμενοι αἰεὶ,
νῆα μὲν ἔνθ' ἔλθόντες ἐκέλαμεν ἐν ψαμάθοισιν,
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
μῆλα δὲ Κύκλωπος γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἐλόντες
δασσάμεθ', ὡς μὴ τίς μοι ἀτεμβόμενος κίσι ἴσης.
- 550 ἀρνεῖον δ' ἔμοι οἶω εὐκνήμιδες ἑταῖροι
μῆλων δαιομένων δόσαν ἐξοχα: τὸν δ' ἐπὶ θινὶ
Ζηνὶ κελαϊνεφεί Κρονίδῃ, ὃς πᾶσιν ἀνάσσει,
ῥέξας μῆρ' ἔκαιον: ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο ἱρών,
ἀλλ' ὁ γε μερμήριξεν ὅπως ἀπολοῖατο πᾶσαι
- 555 νῆες εὐσσελμοὶ καὶ ἐμοὶ ἐρήρης ἑταῖροι.
- Μα πάντα ἐγὼ ἕναν ἄντρα πρόσμενα να φτάνει στο νησί μας
κι ὁμορφος να 'ναι κι ἀψηλόκορμος, περίσσια ἀντρεία ζωσμένους·
- καὶ τώρα ετοῦτος ο κοντούτσικος, ο ψόφιος, ο χαμένος,
το μάτι μου 'βγαλε, θολώνοντας με το κρασί το νου μου!
Μα ἔλα, Ὀδυσσέα, κοντά μου γύρισε, να σε φιλοκονέψω
καὶ να γυρέψω καλοστράτισμα για σε απ' τον Κοσμοσειστή,
που πέτεται πως εἶναι κύρης μου, κι ἐγὼ πως εἶμαι γιός του.
- Αὐτός, αν το 'θελε, θα με 'γίαινε — κανένας ἄλλος ὅμως
απ' τους τρισμάκαρους ἀθάνατους καὶ τους θνητοὺς ἀνθρώπους.»
Σαν εἶπε τούτα, ἐγὼ του φώναξα κι ἀπηλογία του δίνω:
„ Μακάρι να μπορουσα να' παιρνα καὶ τη ζωὴ σου τώρα,
στον Κάτω Κόσμο να κατέβαινες νεκρός, ως εἶναι ἀλήθεια
- πως δεν το γιαινει πια το μάτι σου μηδέ κι ο Κοσμοσειστής!»
Ἔτσι μιλούσα' εκείνος ἔπειτα στο ρῆγα Ποσειδῶνα
προσεύχονταν, τα χέρια ἀπλώνοντας στ' ἀστερωμένα ουράνια:
„ Τῆς Γῆς ἀφέντη γαλαζόχαιτε, για δώσε, Ποσειδῶνα,
αν πέτεσαι πως εἶσαι κύρης μου κι ἐγὼ εἶμαι γιος σου ἀλήθεια,
- πατρίδα πια ο καστροπολέμαρχος να μη χαρεῖ Ὀδυσσέας,
του Λαέρτη ο γιος, που 'χει τα σπῖτια του χτισμένα στην Ἰθάκη.
Μα αν τους δικούς του ἡ Μοῖρα του 'γραψε να ἰδεῖ καὶ να γυρίσει
στο ἀρχοντικό του το καλόχτιστο, στη γῆ την πατρική του,
να φτάσει καν με δίχως συντρόφους, ἀργά, συφοριασμένους,
- σε ἄρμενο ξένο, καὶ στο σπῖτι του να βρει τυράννια κι ἄλλα!»
Σαν εἶπε τούτα, ο Γαλαζόχαιτος τον ἀκουσε που ευκήθη'
κι ο Κύκλωπας που τρανότερο στα χέρια ασκῶνει βράχο
καὶ τον πετάει στρουφογυρνώντας τον με φόρα γιγαντένια.
Ξοπίσω ἀπὸ το γαλαζόπλωρο καράβι πέφτει ο βράχος,
- κι ἀπὸ μια τρίχα να πετύχαινε του τιμονιού την ἄκρα.
Κι ο βράχος, πέφτοντας, τη θάλασσα τρικύμισε ὅλη, κι ἔτσι
μπροστά μας ἐσπρωξαν τα κύματα, προς τη στεριά την ἄλλη.
Πια τέλος στο νησί σα φτάσαμε, κει που εἶχαν ὅλα μείνει
τ' ἄλλα μας πλοῖα τα καλοκούβερα, κι οὐ συντρόφοι μας ὅλοι
- ὥρα την ὥρα καρτερώντας μας κάθονταν καὶ θρηνοῦσαν,
μόλις εφτάσαμε, καθίσαμε στον ἄμμο το καράβι·
πρῶτα εμεῖς βγήκαμε ἀπὸ τ' ἄρμενο το βαθουλό στον ἄμμο,
μετὰ του Κύκλωπα ὅξω βγάλαμε τ' ἀρνιά, κι ἐκεῖ ἀρχινάμε
τη μοιρασιά, για να 'χει φεύγοντας καθένας το δικό του.
- Διαλέγουν κι οὐ ἀντρειωμένοι σύντροφοι για μένα το κριάρι,
ὅξω ἀπὸ τ' ἄλλα ἀρνιά που εμοίραζαν κι ἐγὼ στο Δία το σφάζω,
στην ἀμμουδιά, το μαυροσύγνεφο, που ὅλον τον κόσμο ὀρίζει,
καὶ τα μεριά του καιὼ' μα ἀλίμονο, την προσφορά μου ἐκείνος
δεν ἀποδέχτη, μόνο ἐλόγιαζε το πως θ' ἀφανιζόνταν
- ὅλα τα πλοῖα τα καλοκούβερα κι οὐ γκαρδιακοὶ συντρόφοι.

«ὡς τότε μὲν πρόπαν ἡμᾶρ ἔς ἥλιον καταδύντα
 ἡμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἠδύ·
 ἡμος δ' ἥλιος κατέδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλθε,
 δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.

560 ἡμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
 δὴ τότε ἔγνων ἑτάροισιν ἐποτρύννας ἐκέλευσα
 αὐτοὺς τ' ἀμβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι·
 οἱ δ' αἴψ' εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον,
 ἐξῆς δ' ἐζόμενοι πολὴν ἄλα τύπτον ἐρετμοῖς.

565 «ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,
 ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.

Ἔτσι ως του ἡλίου τα βασιλέματα καθούμενοι ὅλη μέρα
 με πλήθος κρέατα καὶ με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε ὅλοι.
 Καὶ σύντας ο ἥλιος πια βασίλεψε καὶ πήραν τα σκοτάδια,
 σε ὕπνο απογείραμε στο ακρόγιαλο τῆς θάλασσας ἀπάνω.

Κι ἡ Αὐγή σα φάνη ἡ πουρνογέννητη καὶ ῥοδοδαχτυλάτη,
 γοργά τους συντρόφους μου ἐπρόσταζα καὶ τους παρακινούσα,
 μόλις ἀνέβουν στα πλεούμενα, νὰ λύσουν τις πρυμνάτσες.
 Μπήκαν κι ἐκεῖνοι δίχως ἀργητα, καὶ στα ζυγά ως καθίσαν
 γραμμῆ, τὴν αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.

Κι ἀνοίξαμε πανιά νὰ φύγουμε με πικραμένα σπλάχνα,
 ἐμεῖς γλιτώνοντας τὸ θάνατο — χωρὶς τους συντρόφους μας.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -κ-

- «Αίολιν δ' ἔς νῆσον ἀφικόμεθ': ἔνθα δ' ἔναιεν
10- Αἴολος Ἴπποτάδης, φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
πλωτῆ ἐνὶ νήσῳ: πᾶσαν δέ τέ μιν πέρι τεῖχος
χάλκεον ἄρρηκτον, λισσῆ δ' ἀναδέδρομε πέτρῃ.
- 5 Ἀ τοῦ καὶ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν,
ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες:
ἐνθ' ὃ γε θυγατέρας πόρην υἰάσιν εἶναι ἀκοίτις.
οἱ δ' αἰεὶ παρὰ πατρὶ φίλω καὶ μητέρι κεδνῆ
δαίνυνται, παρὰ δέ σφιν ὄνειάτα μυρία κείται,
- 10 κνισθῆν δέ τε δῶμα περιστεναχίζεται αὐλῆ
ἤματα: νύκτας δ' αὐτε παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν
εὐδουσ' ἔν τε τάπησι καὶ ἐν τρητοῖσι λέχεσσι.
καὶ μὲν τῶν ἰκόμεσθα πόλιν καὶ δώματα καλά.
μῆνα δέ πάντα φιλεῖ με καὶ ἐξερέεινεν ἕκαστα,
- 15 Ἴλιον Ἀργείων τε νέας καὶ νόστον Ἀχαιῶν:
καὶ μὲν ἐγὼ τῷ πάντα κατὰ μοῖραν κατέλεξα.
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ ἐγὼν ὀδὸν ἤτεον ἠδ' ἐκέλευον
πεμπέμεν, οὐδέ τι κείνος ἀνήνατο, τεύχε δέ
πομπῆν.
δῶκε δέ μ' ἐκδείρας ἀσκὸν βοὸς ἐννεώροιο,
- 20 ἐνθα δὲ βυκτῶν ἀνέμων κατέδησε κέλευθα:
κεῖνον γὰρ ταμίην ἀνέμων ποίησε Κρονίων,
ἡμὲν παυέμεναι ἠδ' ὀρνύμεν, ὃν κ' ἐθέλησι.
νηὶ δ' ἐνὶ γλαφυρῇ κατέδει μέρμιθι φαινή
ἀργυρέῃ, ἵνα μὴ τι παραπνεύση ὀλίγον περ:
- 25 αὐτὰρ ἐμοὶ πνοιὴν Ζεφύρου προέηκεν ἀῆναι,
ᾧφρα φέροι νῆάς τε καὶ αὐτούς: οὐδ' ἄρ' ἐμῆλλεν
ἐκτελέειν: αὐτῶν γὰρ ἀπλωλόμεθ' ἀφραδίησιν.
«ἐννήμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἡμαρ,
τῆ δεκάτῃ δ' ἤδη ἀνεφαίνετο πατρὶς ἄρουρα,
- 30 καὶ δὴ πυρπολέοντας ἐλεύσσομεν ἐγγύς ἐόντες:
ἐνθ' ἐμέ μὲν γλυκὺς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα,
αἰεὶ γὰρ πόδα νηὸς ἐνώμων, οὐδέ τω ἄλλω
δῶχ' ἐτάρων, ἵνα θάσσοι ἰκοίμεθα πατρίδα γαῖαν:
οἱ δ' ἔταροι ἐπέεσσι πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
- 35 καὶ μ' ἔφασαν χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον οἴκαδ'
ἄγεσθαι
δῶρα παρ' Αἰόλου μεγαλήτορος Ἴπποτάδαο.
ὦδε δέ τις εἶπεσκεν ἰδῶν ἐς πλησίον ἄλλον:
«ἴω πόποι, ὡς ὄδε πᾶσι φίλος καὶ τίμιός ἐστιν
ἀνθρώποις, ὅτεών τε πόλιν καὶ γαῖαν ἴκηται.
- Σ' ἕνα νησί κατόπι εφτάσαμε, τὴν Αἰολία' τοῦ Ἴπποτή ο γιος,
ο φίλος των ἀθανατων θεῶν, ο Αἴολος, ζούσε
κει πέρα' το νησί πλεούμενο κι ἀπὸ τειχιά ζωσμένο
χάλκινα, ἀσύντριφτα, κι υψώνουνταν κοφτός του βράχου ο τοίχος.
- Εἶχε παιδιά ἀποχτήσει δώδεκα στο ἀρχοντικό του μέσα,
γιους ἕξι στον ἀνθὸ τῆς νιότης τους καὶ θυγατέρες ἕξι.
Κι ὡς πάντρεψε τὶς θυγατέρες του στους γιους του δίνοντας τὶς,
ὄλοι τους πάντα πλάι στον κύρη τους καὶ στη σεβάσμια μάννα,
τρῶνε καὶ πίνουν, κι εἶναι ἀρίφνητα μπροστά τους τὰ ξαρέσια.
- Κνίσσα γεμάτο το παλάτι τους τὴ μέρα ἀπὸ τραγουδία
ἀντιλαλεῖ' μα ἡ νύχτα ὡς ἔρχεται, πλάι στα σεμνά τους ταίρια
κοιμούνται πέφτοντας σε στρώματα, σε τρυπητά κλινάρια.
Κι ὡς στο δικό τους κάστρο εφτάσαμε καὶ στα τρανά παλάτια,
μῆνα σωστό με φιλοκόνευε, καὶ γιὰ τὴν Τροία ρωτούσε,
- καὶ πόσα τ' ἄρμενα τ' ἀργίτικα καὶ ποῖος ο γυρισμός μας —
το κάθε τι' κι ἐγὼ του τὰ 'λεγα με τὴ σειρά, πῶς γίναν.
Μα ὄντας κι ἐγὼ τον παρακάλεσα νὰ μας ξεπροβοδῆσει,
δε μου το ἀρνήθη, μόνο πρόθυμα το μισεμό μου ἐγνοιόστη.
Βοδιοῦ τομάρὶ πήρε ἐννιάχρονου καὶ μέσα ἐκεῖ τὶς στράτες
- των σφουριχτῶν ἀνέμων ἔδεσε, μαζί μου νὰ το πάρω'
τι ο γιος του Κρόνου κλειδοκράτορα τον εἶχε των ἀνέμων,
τον ἕναν νὰ σηκώνει, ὡς ἠθέλε, νὰ σταματᾷ τον ἄλλον.
Μετά στο πλοῖο το ἀσκὶ καλόδεσε με ἀστραφετέρω, ἀσημένιο
γαῖτάνι, ἡ πῖο τυχὸν ἀνάλαφρη πνοὴ νὰ μὴν ξεφεύγει'
- κι ἀφήκε μοναχὰ το Ζέφυρο νὰ μας φυσάει, νὰ στρώχνει
τὰ πλοῖα κι ἐμᾶς — του κάκου ἐπάλευε νὰ μας σταθεῖ στο δρόμο,
τι εμεῖς χαθήκαμε ἀπ' τὶς ἴδιες μας τὶς ἀνεμυαλοσύνες!
Εννιά μερόνυχτα ἀρμενίζαμε, νυχτόημερα, κι ἀπάνω
στὶς δέκα ομπρός μας ξεχωρίσαμε τὴ γῆ τὴν πατρικὴ μας,
- κι ὅσο ζυγώναμε, θωρούσαμε καὶ τὶς φωτιές που ἀνάβαν.
Μα ὡς εἶχα πια ἀποκάμει, ολόγλυκος με πήρε ξάφνου ο γύπνος'
ἄλλον δὲν εἶχα ἀφήσει σύντροφο νὰ κυβερνάει τὴ σκότα,
μονάχα ἐγὼ, μιαν ὥρα ἀρχύτερα νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα.
Καὶ πήραν τότε συναλλήλως τους καὶ λέγαν οἱ συντρόφοι,
- τάχα ἀπ' τον Αἴολο, τον τρανόκαρδο τοῦ Ἴπποτή γιο, χρυσάφι
κι ἀσήμι ἐπήρα δῶρο, σπῆτι μου γιὰ νὰ το κουβαλήσω'
κι ἔτσι μιλούσαν ο καθένας τους στο διπλανὸ γυρνώντας:
,, Πόση τιμὴ κι ἀγάπη χαιρέται, γιὰ ἰδῆς, στον κόσμο τούτος,
σε ὅποιων θνητῶν μαθῆς κι ἀν ἔρχεται το κάστρο καὶ τὴ χώρα'

- 40 πολλά μὲν ἐκ Τροίης ἄγεται κειμήλια καλά
ληϊδος, ἡμεῖς δ' αὐτεὶ ὁμῆν ὁδὸν ἐκτελέσαντες
οἴκαδε νισσόμεθα κενεὰς σὺν χεῖρας ἔχοντες·
καὶ νῦν οἱ τὰδ' ἔδωκε χαριζόμενος φιλότητι
Αἴολος, ἀλλ' ἄγε θᾶσσον ἰδόμεθα ὅππῃ τὰδ' ἐστίν,
- 45 ὄσσοι τις χρυσὸς τε καὶ ἄργυρος ἀσκῶ ἔνεστιν·
«ὡς ἔφασαν, βουλή δὲ κακὴ νίκησεν ἑταίρων·
ἀσκὸν μὲν λῦσαν, ἄνεμοι δ' ἐκ πάντες ὄρουσαν.
τοὺς δ' αἴψ' ἀρπάξασα φέρον πόντονδε θύελλα
κλαίοντας, γαίης ἄπο πατρίδος. αὐτὰρ ἐγὼ γε
- 50 ἐγγρόμενος κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμήριζα,
ἦ ἐπεσὼν ἐκ νηὸς ἀποφθίμην ἐνὶ πόντῳ,
ἦ ἀκέων τλαίην καὶ ἔτι ζωοῖσι μετείην.
ἀλλ' ἔτλην καὶ ἔμεινα, καλυψάμενος δ' ἐνὶ νηὶ
κείμην. αἰ δ' ἐφέροντο κακῇ ἀνέμοιο θυέλλῃ
- 55 αὐτὶς ἐπ' Αἰολίην νῆσον, στενάχοντο δ' ἑταῖροι.
«ἔνθα δ' ἐπ' ἠπείρου βῆμεν καὶ ἀφυσάμεθ' ὕδωρ,
αἴψα δὲ δεῖπνον ἔλοντο θοῆς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι.
αὐτὰρ ἐπεὶ σίτοιο τ' ἔπασσάμεθ' ἠδὲ ποτήτος,
δὴ τότε γὼν κήρυκα τ' ὄπασσάμενος καὶ ἑταῖρον
- 60 βῆν εἰς Αἰόλου κλυτὰ δῶματα: τὸν δ' ἐκίχανον
δαινύμενον παρὰ ἦ τ' ἀλόχῳ καὶ οἴσι τέκεσσι.
ἐλθόντες δ' ἐς δῶμα παρὰ σταθμοῖσιν ἐπ' οὐδοῦ
ἐζόμεθ': οἱ δ' ἀνά θυμὸν ἐθάμβεον ἕκ τ' ἐρέοντο:
«πῶς ἦλθες, Ὀδυσσεῦ; τίς τοι κακὸς ἔχραε δαίμων;
- 65 ἦ μὲν σ' ἐνδυκέως ἀπεπέμπομεν, ὄφρ' ἀφίκαιο
πατρίδα σὴν καὶ δῶμα καὶ εἰ ποῦ τοι φίλον ἐστίν·
«ὡς φάσαν, αὐτὰρ ἐγὼ μετεφώνεον ἀχνύμενος
κῆρ:
«ἄασάν μ' ἔταροί τε κακοὶ πρὸς τοῖσιν ἔπνος
σχέτλιος, ἀλλ' ἀκέσασθε, φίλοι: δύναμις γὰρ ἐν
ὕμῃν·
- 70 «ὡς ἐφάμην μαλακοῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσιν,
οἱ δ' ἄνεω ἐγένοντο: πατὴρ δ' ἠμείβετο μύθῳ:
«ἔρρ' ἐκ νήσου θᾶσσον, ἐλέγχιστε ζωνόντων:
οὐ γὰρ μοι θέμις ἐστὶ κομιζέμεν οὐδ' ἀποπέμπειν
ἄνδρα τόν, ὃς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται μακάρεσσιν:
- 75 ἔρρε, ἐπεὶ ἄρα θεοῖσιν ἀπεχθόμενος τόδ' ἰκάνεις·
«ὡς εἰπὼν ἀπέπεμπε δόμων βαρέα στενάχοντα.
ἐνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ.
τείρετο δ' ἀνδρῶν θυμὸς ὑπ' εἰρεσίης ἀλεγεινῆς
ἡμετέρῃ ματῇ, ἐπεὶ οὐκέτι φαίνεται πομπή.
- 80 ἐξήμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἡμαρ,
ἐβδομάτῃ δ' ἰκόμεσθα Λάμου αἰπὺ ππολίεθρον,
Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην, ὅθι ποιμένα ποιμὴν
- Ἀπὸ τῆς Τροίας τα κούρσα ἀρίφνητα μαζί του φέρνει πλοῦτη
πανέμορφα' κι εμεῖς, που η στρατά μας με τούτου στάθηκε ἴδια,
με ἄδεια τα χέρια στην πατρίδα μας διαγέρνουμε ὅλοι πίσω.
Δέτε και τώρα τι του εχάρισεν ἀπ' την πολλή του ἀγάπη
ο ρήγας Αἴολος' κάντε γρήγορα, να ἰδοῦμε τι εἶναι τούτα,
- σαν πόσο ἀσῆμι, πόσο μάλαμα στο ἀσκή του μέσα κρύβει.
Λέγαν οἱ σύντροφοι, και νίκησε μια τόσο ἀνόητη γνώμη.
Μα ως ἔλυσαν το ἀσκή και χύθηκαν ὅλοι μεμιάς οἱ ἀνέμοι,
γοργά ἕνας σίφουνας τους ξέσυρε βαθιά στο πέλαο μέσα,
μακριά ἀπ' τη γη μας· ἀπ' τους θρήνους τους ορθὸς κι ἐγὼ πετιέμαι'
- και τότε μες στην ἀφεγάδιαστη καρδιά μου ἀναρωτιόμουν,
τάχα να πέσω ἀπ' το καράβι μου και να πνιγῶ στο κύμα,
για υπομονή να κάνω ἀμίλητος και στη ζωὴ να μείνω;
Υπομονεύτηκα κι ἀπόμεινα, κι ἀπὰ στο πλοῖο κοιτόμουν
κουκουλωμένος· και μας ἐρίξεν η μαύρη ἀνεμοζάλη
- στην Αἰολία ξανά, κι οἱ σύντροφοι δε μέρωναν το κλάμα.
Μόλις στο ἀκρόγιαλο ἀνασύραμε νερό, γοργά το γιόμα
δίπλα στα γρήγορα καράβια μας συντάζαν οἱ σύντροφοι.
Και πια σα φάγαμε, σαν ἤπιαμε και φράθηκε η καρδιά μας,
πῆρα ἕναν κράχτη κι ἕναν σύντροφο μαζί μου και κινούσα
- να πᾶω στου Αἰόλου το περίλαμπρο παλάτι' κι ως τον βρήκα
με τα παιδιὰ του και το ταῖρι του στο γιόμα, προχωρώντας
δίπλα στο μάγουλο καθίσαμε της πόρτας, στο κατώφλι.
Κι αὐτοὶ θωρώντας μας ἐσάστισαν και πῆραν να ρωτοῦνε:
„ Πως ἦρθες; ποιος θεὸς ἀντίμαχος σε κυνηγά, Ὀδυσσεά;
- Εμεῖς καλά σε προβοδῶσαμε, για να διαγείρεις πίσω
στην πατρικὴ σου γη, στο σπῆτι σου κι ὅπου ποθεῖ η καρδιά σου,
Εἶπαν, κι ἐγὼ τους ἀποκρίθηκα με πικραμένα σπλάχνα:
„ Οἱ ἀμυαλοὶ σύντροφοι με ἀφάνισαν, μαζί κι ο ἀνήλεος ὕπνος·
Ὅμως οἱ φίλοι εσεῖς βοηθάτε μου, τι σας περνᾶ ἀπ' το χέρι!
- Εἶπα, ζητώντας με γλυκόλογα τα σπλάχνα τους ν' ἀγγίξω,
κι ἐκεῖ που μέναν ὅλοι ἀμίλητοι, μου ἀπηλογήθη ο κῆρυς:
„ Ἀπ' το νησί μου χάσου γρήγορα, του κόσμου η καταφρόνια!
Εγὼ δε γίνεται να δέχουμαι κι οὐδὲ να συνεβγάζω
ἕναν θνητό που οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ τον οχτρευτήκαν.
- Χάσου! οἱ θεοὶ που σε οχτρεύονται' στο σπῆτι μου τι θέλεις;
Εἶπε, και μ' ἐδίωξε ἀπ' το σπῆτι του στα βογγητὰ μου μέσα'
και φύγαμε ξανά στα πέλαγα με πικραμένα σπλάχνα,
κι οἱ κουπολάτες ξεκαμῶνονταν στο λαμνοκόπι,
κι ἦταν κρίμα δικό μας — πια δεν εἶχαμε κανέναν συνεβγάλη!
- Ἀκέρειες ἐξὶ μέρες σκίζαμε το πέλαο, νύχτα μέρα,
και στις εφτὰ στο κάστρο ἀράξαμε το ἀπόγκρεμο του Λάμου,
στη Λαιστρυγονία την πλατύπορτη' βοσκὸς βοσκὸ ἐδῶ σμίγει,

- ήπυει εισελάων, ὁ δὲ τ' ἐξελάων ὑπακούει.
 ἔνθα κ' αὔπνος ἀνήρ δοιοὺς ἐξήρατο μισθοῦς,
- 85 τὸν μὲν βουκολέων, τὸν δ' ἄργυφα μῆλα νομεύων:
 ἐγγύς γάρ νυκτός τε καὶ ἡματός εἰσι κέλευθοι.
 ἔνθ' ἐπεὶ ἐς λιμένα κλυτὸν ἤλθομεν, ὃν πέρι πέτρῃ
 ἠλίβατος τετύχηκε διαμπερές ἀμφοτέρωθεν,
 ἀκταὶ δὲ προβλήτες ἐναντία ἀλλήλησιν
- 90 ἐν στόματι προύχουσιν, ἀραιῇ δ' εἰσοδὸς ἐστίν,
 ἔνθ' οἱ γ' εἴσω πάντες ἔχον νέας ἀμφιελίσσας.
 αἱ μὲν ἄρ' ἔντοσθεν λιμένος κοίλοιο δέδεντο
 πλησίαι: οὐ μὲν γάρ ποτ' ἀέξετο κύμα γ' ἐν αὐτῷ,
 οὔτε μέγ' οὐτ' ὀλίγον, λευκῇ δ' ἦν ἀμφὶ γαλήνῃ:
- 95 αὐτὰρ ἐγὼν οἶος σχέθον ἔξω νῆα μέλαιναν,
 αὐτοῦ ἐπ' ἔσχατιῇ, πέτρῃς ἐκ πείσματα δήσας:
 ἔστην δὲ σκοπιῆν ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθών.
 ἔνθα μὲν οὔτε βοῶν οὐτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα,
 καπνὸν δ' οἶον ὀρώμεν ἀπὸ χθονὸς αἴσسونτα.
- 100 δῆ τότ' ἐγὼν ἐτάρους προίειν πεύθεσθαι ἰόντας,
 οἷ τινες ἀνέρες εἶεν ἐπὶ χθονὶ σίτον ἔδοντες,
 ἄνδρε δῶα κρίνας, τρίτατον κήρυχ' ἄμ' ὀπάσσας.
 οἱ δ' ἴσαν ἐκβάντες λείην ὁδόν, ἧ περ ἄμαξαι
 ἄστουδ' ἀφ' ὑψηλῶν ὁρέων καταγίνεον ὕλην,
- 105 κούρη δὲ ξύμβληντο πρὸ ἄστεος ὕδρευούσῃ,
 θυγατέρ' ἰφθίμῃ Λαιστρυγόνος Ἀντιφάταο.
 ἡ μὲν ἄρ' ἐς κρήνην κατεβήσεται καλλιρέεθρον
 Ἀρτακίην: ἔνθεν γάρ ὕδωρ προτὶ ἄστου φέρεσκον:
 οἱ δὲ παριστάμενοι προσεφώνεον ἕκ τ' ἐρέοντο
- 110 ὅς τις τῶνδ' εἶη βασιλεύς καὶ οἷσιν ἀνάσσοι:
 ἡ δὲ μάλ' αὐτίκα πατρός ἐπέφραδεν ὑπερεφές δῶ.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον κλυτὰ δῶματα, τὴν δὲ γυναῖκα
 εὖρον, ὅσῃν τ' ὄρεος κορυφήν, κατὰ δ' ἔστυγον
 αὐτήν.
 ἡ δ' αἶψ' ἐξ ἀγορῆς ἐκάλει κλυτὸν Ἀντιφατῆα,
- 115 ὃν πόσιν, ὃς δὴ τοῖσιν ἐμήσατο λυγρὸν ὄλεθρον.
 αὐτίχ' ἕνα μάρψας ἐτάρων ὠπλίσσατο δεῖπνον:
 τῷ δὲ δῦ' αἶξαντε φυγῇ ἐπὶ νῆας ἰκέσθην.
 αὐτὰρ ὁ τεύχε βοῆν διὰ ἄστεος: οἱ δ' αἰόντες
 φοίτων ἰφθιμοὶ Λαιστρυγόνες ἄλλοθεν ἄλλος,
- 120 μυριοί, οὐκ ἀνδρῆσσιν ἐοικότες, ἀλλὰ Γίγασιν.
 οἱ ῥ' ἀπὸ πετρῶν ἀνδραχθεῖσι χερμαδιοῖσιν
 βάλλον: ἄφαρ δὲ κακὸς κόναβος κατὰ νῆας ὀρώρει
 ἀνδρῶν τ' ὀλλυμένων νηῶν θ' ἅμα ἀγνυμενῶν:
 ἰχθύς δ' ὡς πείροντες ἀτερπέα δαῖτα φέροντο.
- ο ἕνας γυρνώντας, ο ἄλλος φεύγοντας, κι αφήνουν γεια, ως
 χωρίζουν.
 Ἀν ἦσουν δίχως ὑπνο, θα 'παιρνες διπλή εδῶ πέρα ρόγα,
 τη μια τ' αρνιά σου τ' άσπρα βόσκοντας, την άλλη βαυκαλώντας'
 κοντά μαθές οι δρόμοι ανοίγουνται της μέρας και της νύχτας.
 Εκεί στον ξακουσμένο αράξαμε λιμῶνα, που τον ζώνουν
 μιαν άκρα ως άλλη βράχια απόγκρεμα κι από τις δυο μεριές του.
 Στου λιμανιού το στόμα ορθόψηλοι στυλώνουνται δυο κάβιο
 αντικριστοί, και πόρο αφήνουνε στενόν αναμεσό τους.
 Τα δρεπανόγυρτα καράβια τους κει μέσα άραξαν οι άλλοι
 και το 'να στ' άλλο δίπλα τα 'δεσαν στο βαθυλό λιμάνι'
 τι η θάλασσα ποτέ δε φούσκωνε κει μέσα, μήτε λίγο
 μήτε που, μον' γύρω απλώνουνταν γαλήνη στραφαλουσα.
 Εγῶ μονάχα απέξω εκράτησα το μελανό καράβι,
 στην άκραν άκρα εκεί, και το 'δεσα με τα σκοινιά από βράχο -
 κι ως στάθηκα σε βίγλα απόγκρεμη ψηλά, για ν' αγναντέψω,
 μηδὲ βοδιών τρογύρα φαίνονταν μηδὲ κι ανθρωπῶν έργα,
 καπνὸ μονάχα που ανηφόριζε ψηλά απ' τη γης θωρούμε.
 Κι είπα να πέψω απ' τους συντρόφους μου να παν μπροστά να
 μάθουν
 σαν ποιοί θνητοί, ψωμί που γεύουνται, στα μέρη ετούτα ζούνε,
 απ' τους δικούς μου δυο διαλέγοντας, μαζί τους κι έναν κράχητη.
 Βγήκαν αυτοί και δρόμο πήρανε στρωτό' τα κάρα εκείθε
 απ' τα ψηλά βουνά κατέβαζαν στην πολιτεία τα ξύλα.
 Στο κάστρο ομπρός κοπέλα αντάμωσαν, νερό που κουβαλούσε,
 την κόρη την τρανή του Αντίφατου, του Λαιστρυγόνιου ρήγα.
 Είχε σε μια πηγή ωριορέματη κατέβει να γεμίσει,
 στην Αρτακία, τι εκείθε ανάσερναν νερό να παν στην πόλη.
 Κι αυτοί στάθηκαν και της μίλησαν και την αναρωτούσαν,
 ποιος είναι ο βασιλιάς στη χώρα τους και ποιοί 'ναι αυτοί που ορίζει.
 Το ξακουσμένο, αφηλοτάβανο του κύρη της παλάτι
 κείνη τους έδειξε' μα ως μπήκανε, θωρούνε μια γυναίκα
 σαν του βουνού κορφή θεόρατη, κι αγριεύτηκε η καρδιά τους.
 Κι αυτη απ' την αγορά τον άντρα της, τον ξακουστό Αντιφάτη,
 καλεί, που φτάνοντας μελέτησε τον άγριο χαλασμό τους:
 τι αρπάζοντας τον ένα σύντροφο τον έφαγε στο γιόμα.
 Κι ως οι άλλοι δυο στα πόδια το 'βαλαν και φτάσαν στα καράβια,
 φωνή στο κάστρο εκείνος σήκωσε. Το κάλεσμα γρικώντας
 άλλος αλλοῦθε πήραν οι άτρομοι και τρέχαν Λαιστρυγόνες,
 χιλιάδες, Γίγαντες θυμίζοντας, θνητούς ανθρωπῶους όχι'
 και πέτρες, μόλις που ένας θ' άσκωνε θνητός, από τα βράχια
 σφεντόνιζαν. Βαρύς ο πάταχος υψώθη στ' άρμενά μας
 από τους άντρες που σκοτώνουνταν κι από τα πλοία που έσπαζαν
 καμακωμένους τους εσήκωναν σαν ψάρια, να τους φάνε!

- 125 ὄφρ' οἱ τοὺς ὄλεκον λιμένους πολυβενθέος ἐντός,
τόφρα δ' ἐγὼ ξίφος ὀξύ ἐρυσσάμενος παρά μηροῦ
τῷ ἀπὸ πείσματ' ἔκοψα νεὸς κυανοπρώροιο.
αἶψα δ' ἔμοις ἐτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα
ἐμβαλέειν κώπης, ἴν' ὑπέκ κακότητα φύγοιμεν:
- 130 οἱ δ' ἄλα πάντες ἀνέρριψαν, δεῖσαντες ὄλεθρον.
ἀσπασίως δ' ἐς πόντον ἐπηρεφέας φύγε πέτρας
νηὺς ἐμή: αὐτὰρ αἰ ἄλλα ἰσολλέες αὐτόθ' ὄλοντο.
«ἐνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,
ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὄλεσαντες ἐταίρους.
- 135 Αἰαίην δ' ἐς νήσον ἀφικόμεθ': ἔνθα δ' ἔναιε
Κίρκη εὐπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα,
αὐτοκασιγνήτη ὀλοόφρονος Αἰήταο:
ἄμφω δ' ἐκγεγάτην φασιμβρότου Ἥελίοιο
μητρός τ' ἐκ Πέρσης, τὴν Ὠκεανὸς τέκε παῖδα.
- 140 ἔνθα δ' ἐπ' ἀκτῆς νηὶ καταγαγόμεσθα σιωπῇ
ναύλοχον ἐς λιμένα, καὶ τις θεὸς ἡγεμόνευεν.
ἐνθα τότ' ἐκβάντες δύο τ' ἤματα καὶ δύο νύκτας
κείμεθ' ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἔδοντες,
ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἡμᾶρ εὐπλόκαμος τέλεσ' ἦώς,
- 145 καὶ τότ' ἐγὼν ἐμὸν ἔγχος ἐλών καὶ φάσανον ὀξύ
καρπαλίμως παρά νηὸς ἀνήιον ἐς περιωπὴν,
εἶ πως ἔργα ἴδοιμι βροτῶν ἐνοσπὴν τε πυθοίμην.
ἔστην δὲ σκοπιῆν ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθὼν,
καὶ μοι ἐείσατο καπνὸς ἀπὸ χθονὸς εὐρουοδείης,
- 150 Κίρκης ἐν μεγάροισι, διὰ δρυμὰ πικνὰ καὶ ὕλην.
μερμηρίζα δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
ἐλθεῖν ἠδὲ πυθέσθαι, ἔπει ἴδον αἶθοπα καπνόν.
ὦδε δὲ μοι φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
πρῶτ' ἐλθόντ' ἐπὶ νῆα θοῆν καὶ θῖνα θαλάσσης
- 155 δεῖπνον ἐταίροισιν δόμεναι προέμεν τε πυθέσθαι.
ἀλλ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦα κίων νεὸς ἀμφειλίσσης,
καὶ τότε τίς με θεῶν ὀλοφύρατο μούνον ἔοντα,
ὅς ῥά μοι ὑψίκερων ἔλαφον μέγαν εἰς ὁδὸν αὐτὴν
ἦκεν. ὁ μὲν ποταμόνδε κατήειν ἐκ νομοῦ ὕλης
- 160 πτόμενος: δὴ γάρ μιν ἔχεν μένος ἡελίοιο.
τὸν δ' ἐγὼ ἐκβαίνοντα κατ' ἄκνησιν μέσα νῶτα
πλήξα: τὸ δ' ἀντικρὺ δόρυ χάλκεον ἐξεπέρησε,
κάδ δ' ἔπεσ' ἐν κινήσει μακῶν, ἀπὸ δ' ἔπτατο
θυμός.
τῷ δ' ἐγὼ ἐμβαίνων δόρυ χάλκεον ἐξ ὤτειλῆς
- 165 εἰρυσάμην: τὸ μὲν αὐθι κατακλίνας ἐπὶ γαίῃ
εἶασ': αὐτὰρ ἐγὼ σπασάμην ῥώπας τε λύγους τε,
πέισμα δ', ὅσον τ' ὄργυιαν, ἐυστρεφὲς
ἀμφοτέρωθεν
- Κι ἐγώ, τὴν ὥρα που τοὺς σκότωναν μες στο βαθύ λιμιώνα,
το κοφτερό σπαθὶ ἀνασέροντας πλάι στο μερί μου, κόβω
ἀπ' το δικό μου γαλαζόπλωρο καράβι τις πρυμιάτσες,
καὶ δίχως ἀργητά τους συντρόφους προστάζω νὰ ριχτοῦνε
στα κουτιά πάνω, ἀν θὰ γλιτώναμε το χαλασμό' κι ἐκεῖνοι,
ἀπ' του χαμοῦ το φόβο, εἰνάζαν ψηλά τὴ θαλασσάρμη.
Καλότυχο το πλοῖο μου ξέφυγε τὰ κρεμασμένα βράχια
κι ἀνοίχτηκε, μα τ' ἀποδέλοιπα μαζί εχαθήκαν ὅλα.
Κι ἀνοίξαμε πανιά καὶ φύγαμε με πικραμένα σπλάχνα,
εμεῖς γλιτώνοντας το θάνατο, χωρὶς τοὺς συντρόφους μας.
- Σ' ἕνα νησί κατόπι εφτάσαμε, τὴν Αἶα' κει πέρα ἡ Κίρκη
ζούσε, θεὰ τρανὴ, ὠριοπλέξουδη καὶ με ἀνθρωπίσιο λάλο,
ἡ ὁμόσπλαχνη ἀδερφή του πῖβουλου του Αἰήτη, τι κι οἱ δυο τοὺς
τὴν Πέρση κάτεχαν γιὰ μάνα τοὺς, του Ὠκεανοῦ τὴν κόρη,
κι εἶχαν τὸν Ἥλιο κύρη, στοὺς θνητοὺς που διασκορπάει το φῶς του.
- Χωρὶς φωνές κει πέρα ἀράξαμε το πλοῖο μας στ' ἀκρογιάλι,
σε κόρφο σίγουρο' μας εἰδειχνε κάποιος θεὸς το δρόμο.
Κι ὡς ὀξω βγήκαμε, πλαγιάζαμε δυο μέρες καὶ δυο νύχτες
κι ἀπὸ τὴν ἐγνοια καὶ τὸν κάματο μας σπάραζαν τὰ σπλάχνα.
Μα ὡς ἦρθε ἡ τρίτη κι ἡ ὠριοπλέξουδη πρόβαλε Αὐγὴ στὴν πλάση,
- το κοφτερό σπαθὶ μου ἀρπάζοντας καὶ το κοντάρι, ἀφήνω
το ἄρμενο πίσω μου, σε ξάγναντο γοργὰ ν' ἀνέβω ἀπάνω,
γὴ δουλεμένη μὴν ἀντίκριζα, φωνὴ μὴν ἀκουα κάποια.
Κι ὡς στάθηκα σε βίγλα ἀπόγκρεμη ψηλά, γιὰ ν' ἀγναντέψω,
σαν νὰ μου φάνη ἀπ' τὴν πλατύδρομη τὴ γῆ καπνὸς νὰ βγαίνει,
- στὴς Κίρκης το παλάτι, ἀνάμεσα σε δάση καὶ ρουμάνια.
Κι ὡς εἶδα τὸν καπνὸ το διάφωτο, γιὰ μιὰ στιγμή στα φρένα
καὶ στὴν ψυχὴ μου διαλογίστηκα νὰ πᾶω νὰ μάθω ἀτὸς μου'
κι αὐτὸ μου εἰκάστη, ὡς διαλογιζόμενοι, το πιο σωστό: νὰ τρέξω
πιο πρῶτα στο γοργὸ πλεούμενο καὶ στο γιολό, νὰ δώσω
- νὰ φάνε οἱ σύντροφοι, κι ἀργότερα νὰ στείλω καὶ νὰ μάθω.
Ζύγωνα πια στο δρεπανόγυρτο πλεούμενο μας: ξάφνου
κάποιος θεός, που με σπλαχνίστηκε στὴν τόσην ἐρημιά μου,
πάνω στο δρόμο ἀψηλοκέρατο, τρανὸ μου στέλνει ἀλάφι.
Ἡ πύρα του ἡλίου το βασάνιζε, κι ὡς εἶχε πια βοσκῆσει
- στο δάσο μέσα, κατηφόριζε νὰ πιεῖ νερό στο ρέμα.
Κι ὡς πρόβαινε, στο ραχοκόκαλο, μεσοπλατῆς, χτυπώντας'
το βρήκα, κι ἀπ' τὴν ἄλλη ἐδιάβηκε το χάλκινο κοντάρι'
στὴ σκόνη βογγόντας σωριάστηκε καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.
Κι ἔσυρα ἐγώ, πατώντας πάνω του, το χάλκινο κοντάρι
- ἀπ' τὴν πληγὴ, καὶ το παράτησα στο χῶμα πλαγισμένο.
Μετὰ κλαδιά με βιάση ἀνάσπασα καὶ λυγαριάς κλωνάρια,
κι ὡς τὰ ἴπλεξα σκιοινί, καλόστριφτο κι ἀπὸ τις δυο τις ἀκρες,
ὡς μιαν ὀργιά, τὰ πόδια του ἀγριμιοῦ του φοβεροῦ συδένω,

- πλεξάμενος συνέδησα πόδας δεινοῖο πελώρου,
βῆν δὲ καταλοφάδεια φέρων ἐπὶ νῆα μέλαιναν
- 170 ἔγχει ἔρειδόμενος, ἐπεὶ οὐ πῶς ἦεν ἐπ' ὤμου
χειρὶ φέρειν ἑτέρῃ: μάλα γὰρ μέγα θηρίον ἦεν.
κάδ' δ' ἔβαλον προπάραιθε νεός, ἀνέγειρα δ'
ἑταίρους
μειλιχίους ἐπέεσσι παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον:
«ὦ φίλοι, οὐ γάρ πω καταδυσόμεθ' ἀχνύμενοί περ
- 175 εἰς Αἶδαο δόμους, πρὶν μόρσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ:
ἀλλ' ἄγετ', ὄφρ' ἐν νηὶ θοῇ βρώσις τε πόσις τε,
μνησόμεθα βρώμης, μηδὲ τρυχώμεθα λιμῶ.'
«ὡς ἐφάμην, οἱ δ' ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο,
ἐκ δὲ καλυψάμενοι παρὰ θῖν' ἀλὸς ἀτρυγέτοιο
- 180 θηήσαντ' ἔλαφον: μάλα γὰρ μέγα θηρίον ἦεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ὀρώμενοι ὀφθαλμοῖσιν,
χεῖρας νιψάμενοι τεύχοντ' ἐρικυδέα δαῖτα.
ὡς τότε μὲν πρόπαν ἡμᾶρ ἐς ἡέλιον καταδύντα
ἡμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
- 185 ἡμος δ' ἡέλιος κατέδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
ἡμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
καὶ τότε ἔγνων ἄγορῆν θέμενος μετὰ πᾶσιν ἔειπον:
«κέκλυτέ μευ μύθων, κακὰ περ πάσχοντες ἑταῖροι:
- 190 ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπῃ ζόφος οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
οὐδ' ὅπῃ ἡέλιος φασίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ' ὅπῃ ἀννεΐται: ἀλλὰ φραζώμεθα θάσσον
εἴ τις ἔτ' ἔσται μῆτις. ἐγὼ δ' οὐκ οἶομαι εἶναι.
εἶδον γὰρ σκοπιῆν ἐς παιπαλόεσσιν ἀνελθῶν
- 195 νῆσον, τὴν πέρι πόντος ἀπείριτος ἐστεφάνωται:
αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ κείται: καπνὸν δ' ἐνὶ μέσση
ἔδρακον ὀφθαλμοῖσι διὰ δρυμὰ πικνὰ καὶ ὕλην.'
«ὡς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ
μνησαμένοισι ἔργων Λαιστρυγόνος Ἀντιφάταο
- 200 Κύκλωπός τε βίης μεγαλήτορος, ἀνδροφάγοιο.
κλαῖον δὲ λιγέως θαλερόν κατὰ δάκρυ χέοντες:
ἀλλ' οὐ γάρ τις πρῆξις ἐγίνετο μυρομένοισιν.
«αὐτὰρ ἐγὼ δῖχα πάντας εὐκνήμιδας ἑταίρους
ἠρίθμεον, ἀρχὸν δὲ μετ' ἀμφοτέροισιν ὄπασσα:
- 205 τῶν μὲν ἐγὼν ἦρχον, τῶν δ' Εὐρύλοχος θεοειδής.
κλήρους δ' ἐν κυνέῃ χαλκῆρῆί πάλλομεν ὦκα:
ἐκ δ' ἔθορε κλήρος μεγαλήτορος Εὐρύλοχοιο.
βῆ δ' ἵεναι, ἅμα τῷ γε δῶμα καὶ εἶκος' ἑταῖροι
κλαίοντες: κατὰ δ' ἄμμε λίπον γοῶντας ὄπισθεν.
- και κουβαλώντας το κατάσβερα κινῶ για το καράβι,
απακουμπώντας στο κοντάρι μου' τέτοιου εστάθη αγρίμι,
με το 'να χέρι απά στον ὦμο μου να το κρατῶ δεν ἦταν.
Κι ως μπρος στο πλοῖο το ξεφορτώθηκα, σιμώνω τους συντρόφους
και με γλυκόλογα τους γκάρδιωνα, μιλώντας σ' έναν έναν:
„ Φίλοι, τρανή είναι αλήθεια η πίκρα μας, στον Κάτω Κόσμο ωστόσο
δε θα βουλιάξουμε, της μοίρας μας πριχουὶ σημάνει η μέρα.
Ομπρός, φαγί, πιωτό όσο βρίσκεται στο γρήγορο καράβι,
να τρώμε ας μην ξεχνούμε, αδιάκοπα να μη μας δέρνει η πείνα.”
Εἶπα, κι αυτοὶ μεμιάς συγκλινοντας απ' το κεφάλι ἐβγαλαν,
εκεί στις ἀκαρπης της θάλασσας το ακρόγιαλο, τη σκέπη
κι αποθαμάζουσαν, ἀντίκρου τους θωρώντας τέτοιο αγρίμι.
Και σα φραθήκαν πια τα μάτια τους κοιτάζοντας το ἀλάφι,
νίψαν τα χέρια τους και σύνταζαν αρχοντικό τραπέζι.
Ἔτσι ως του ἡλίου τα βασιλέματα καθούμενοι ὅλη μέρα,
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε ὅλοι.
Και σύντας ο ἡλιος πια βασιλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
σε ὕπνο απογεύραμε, στο ακρόγιαλο της θάλασσας απάνω.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνονένηνητη και ροδοδαχτυλάτη,
ὄλους σε σύναξη τους κάλεσα κι αναμεσό τους εἶπα:
„ Και τόσα που τραβάτε, σύντροφοι, για ακούτε! Πούθε πέφτει η
ανατολή, δεν ξέρει ουτ' ἕνας μας, και πουθε η δύση, φίλοι!
Πούθε προβάλλει ο γήλιος, στους θνητούς που διασκορπάει το φως
του;
και που βουτάει; Μα ελάτε γρήγορα μαζί να στοχαστούμε,
τώρα αν μας ἔρθει κάποια φώπιση' τι εγὼ καμιά δε βρίσκω.
Στη βίγλα την ψηλή που ανέβηκα, σ' ἕνα νησί ριγμένο
εἶδα πῶς εἶμαστε, που απέραντα το τριγυρνούν πελάγη'
ψηλὸ δεν εἶναι' ἀκόμα ξέκρινα καπνὸ στη μέση κάπου,
που ανάμεσα ἀπὸ δάση ἀνέβαινε κι ἀπὸ πικνὰ ρουμάνια.”
Αὐτὰ εἶπα, κι ἐκείνων ἐράγισε βαθιά η καρδιά στα στήθη,
τι του Αντιφάτη αναθυμήθηκαν του Λαιστρυγόνα τα ἔργα
και του ἀγρίου, ἀνθρωποφάγου Κύκλωπτα, του πολυδυναμάρη'
και κίνησαν το θρήνο, κι ἔτρεχαν τα μάτια τους ποτάμι,
μα δίχως ὄφελος! Τι κέρδιζαν αλήθεια ἀπὸ τους θρήνους;
Και τότε παίρνω και τους συντρόφους τους ἀντρεωμένους ὄλους
στα δυο μοιράζω, και τους ἔβαλα και δυο ἀρχηγούς, σε τούτους
εγὼ να ορίζω, κι ο θεόμορφος Εὐρύλοχος στους ἄλλους.
Σε κρᾶνος χάλκινο ταραζουμε με βιάση τους λαχνούς μας,
κι ὅπως του Εὐρύλοχου του ἀντρόκαρδου πετάχτηκε ὄξω ο κλήρος,
κινούσε' εἶκοσι δυο ξοπῖσω του σύντροφοι ἀκολουθούσαν
με κλάματα, και μας ἀφήνοντας σε βόγγους και σε θρήνους.

- 210 εὐρον δ' ἐν βήσσησι τετυγμένα δώματα Κίρκης
ξεστοῖσιν λάεσσι, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ:
ἀμφὶ δὲ μιν λύκοι ἦσαν ὀρέστεροι ἢ δὲ λέοντες,
τοὺς αὐτὴ κατέθελξεν, ἐπεὶ κακὰ φάρμακ' ἔδωκεν.
οὐδ' οἱ γ' ὠρμήθησαν ἐπ' ἀνδράσιν, ἀλλ' ἄρα τοὶ
γε
- 215 οὐρήσιν μακρῆσι περισσάινοντες ἀνέσταν.
ὡς δ' ὄτ' ἂν ἀμφὶ ἄνακτα κύνες δαίτηθεν ἰόντα
σαίνωσ', αἰεὶ γάρ τε φέρει μειλίγματα θυμοῦ,
ὡς τοὺς ἀμφὶ λύκοι κρατερῶνυχες ἢ δὲ λέοντες
σαῖνον: τοὶ δ' ἔδεισαν, ἐπεὶ ἴδον αἰνὰ πέλωρα.
- 220 ἔσταν δ' ἐν προθύροισι θεᾶς καλλιπλοκάμοιο,
Κίρκης δ' ἔνδον ἄκουον ἀειδοῦσης ὅτι καλῆ,
ἰσθὼν ἐποιομένης μέγαν ἄμβροτον, οἷα θεάων
λεπτὰ τε καὶ χαρίεντα καὶ ἀγλαὰ ἔργα πέλονται.
τοῖσι δὲ μύθῳ ἦρχε Πολίτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,
- 225 ὅς μοι κήδιστος ἐτάρων ἦν κεδνότατός τε:
«ὦ φίλοι, ἔνδον γάρ τις ἐποιομένη μέγαν ἰσθὼν
καλὸν ἀοιδίαιε, δάπεδον δ' ἅπαν ἀμφιμέμυκεν,
ἢ θεὸς ἢ ἐ γυνή: ἀλλὰ φθεγγόμεθα θάσσον.»
«ὡς ἄρ' ἐφώνησεν, τοὶ δὲ φθέγγοντο καλεῦντες.
- 230 ἦ δ' αἴψ' ἐξελθοῦσα θύρας ὤϊξε φαεινάς
καὶ κάλει: οἱ δ' ἅμα πάντες αἰδρεῖσιν ἔποντο:
Εὐρύλοχος δ' ὑπέμεινε, οἰσάμενος δόλον εἶναι.
εἶσεν δ' εἰσαγαγοῦσα κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
ἐν δὲ σφιν τυρόν τε καὶ ἄλφита καὶ μέλι χλωρόν
- 235 οἶνω Πραμνεῖω ἐκύκα: ἀνέμισγε δὲ σίτω
φάρμακα λύγρ', ἵνα πάγχυ λαθοῖατο πατρίδος αἴης.
αὐτὰρ ἐπεὶ δῶκέν τε καὶ ἔκπιον, αὐτίκ' ἔπειτα
ράβδῳ πεπληγυῖα κατὰ συφειοῖσιν ἔεργνυ.
οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς φωνῆν τε τρίχας τε
- 240 καὶ δέμας, αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὡς τὸ πάρος
περ.
ὡς οἱ μὲν κλαίοντες ἔερχατο, τοῖσι δὲ Κίρκη
πάρ ρ' ἄκυλον βάλανόν τε βάλεν καρπὸν τε
κρανεῖης
ἔδμεναι, οἷα σύες χαμαιευνάδες αἰὲν ἔδουσιν.
«Εὐρύλοχος δ' αἴψ' ἦλθε θοὴν ἐπὶ νῆα μέλαιναν
- 245 ἀγγελίην ἐτάρων ἐρέων καὶ ἀδευκέα πότμον.
οὐδέ τι ἐκφάσθαι δύνάτο ἔπος ἰέμενός περ,
κῆρ ἄχρ'ι μεγάλῳ βεβηλημένος: ἐν δὲ οἱ ὄσσε
δακρυόφιν τίμπλαντο, γόνον δ' ὠῖετο θυμός.
ἀλλ' ὅτε δὴ μιν πάντες ἀγασσάμεθ' ἐξερέοντες,
- 250 καὶ τότε τῶν ἄλλων ἐτάρων κατέλεξεν ὄλεθρον:
«ἦιομεν, ὡς ἐκέλευες, ἀνά δρυμὰ, φαίδιμ'
- Καὶ βρήκαν σε βαθύ συλλάγκαδο τῆς Κίρκης το παλάτι,
πετροπελεκητό, καλόφτιαστο, σε ξάγναντο χτισμένο.
Λύκοι βουνίσιοι το τριγύριζαν και λιόντες, που 'χε ατή τῆς
γητέψει, δίνοντας τους βότανα φαρμακερά να φάνε.
Κι ουδέ που χίμιζαν απάνω τους, καθώς τους είδαν ξένους,
- μον' τις μακριές ουρές χαρούμενα κουνώντας σηκώθηκαν.
Πως κάνουν γύρα στον αφέντη τους τρανές χαρές οι σκύλοι,
από τραπέζι ως φτάνει, ξέροντας καλούδια πως τους φέρνει,
ὅμοια κι οι λιόντες κι οι ασφαλόνυχοι τους κάναν λύκοι τότε'
τρανές χαρές, μα εκείνοι τρώμαζαν, τέτοια θεριά να ἴδουε.
- Στην ξώπορτα τῆς ωριοπλέξουδης θεᾶς ομπρός σταθήκαν,
τῆς Κίρκης, κι ἄκουαν που με γάργαρα φωνή τραγουδαε μέσα,
μεγάλο ως ὕφαινε κι ἀθάνατο πανί — και μη δεν εἶναι
ὄλα οι θεές που υφαίνουιν ὄμορφα, ψιλὰ, χαριτωμένα;
Τότε ο τρανός Πολίτης κίνησε τα λόγια αναμεσό τους,
- ο πιο μου μπιστεμένος σύντροφος κι ο πιο που του 'χα αγάπη:
„ Κάποια γυναίκα πηγαινόρχεται στον αργαλιό τῆς, φίλοι,
το μέγα, τραγουδώντας ὄμορφα, κι αντιδονεὶ το σπῆτι —
θηγητή, θεά, δεν ξερω' γρήγορα μαζὶ ας φωνάξουμε ὄλοι!"
Σαν εἶπε τούτα, εκείνοι εφώναζαν με δύναμη, κι ἡ Κίρκη
- τις θύρες ἀνοῖξε τις λιόφωτες με βιάση, κι ὅπως βγήκε,
τους κάλεσε να μπουν ἀνήξεροι τῆς ἀκλουθήξαν ὄλοι,
και μόνο ο Ευρύλοχος ἀπόμεινε, τι οσμίστη κάποιο δόλο.
Κι ως τους συνέμπασε, τους ἔδωκε σκαμνιά, θρονιά να κάτσουν,
και σε κρασί απ' την Πράμνη ἀνάδευε μαζὶ τυρὶ ξυσμένο,
- μέλι ξανθὸ και κριθαράλευρο, και μέσα εκεί τους ρίχνει
κακὰ βοτάνια, την πατρίδα τους για πάντα να ξεχάσουν.
Κι ως τους το κέρασε και το ἀδειασαν, σε μια στιγμή τους δίνει
με το ραβδί τῆς, και τους ἐκλεισε στα χοιρομάντρια μέσα.
Χοίρου κορμὶ ἀπόχτησαν ὄλοι τους, φωνή, κεφάλι, τρίχες,
- μόνο που κράτησαν ἀθόλωτο το νου τους, ως και πρώτα.
Κι εκεί που μαντρισμένοι ἐμύρουσαν, ἡ Κίρκη, για να φάνε,
ἐρίξε κράνα, πρινοβέλανα μπροστά τους και βαλάνια,
τι ἄλλη θροφή οι χαμοκοιτάμενοι δε συνηθούνε χοῖροι.
Κι ο Ευρύλοχος τρεχάτος ἐφτάσε στο μελανὸ καράβι,
- να πει τι ἀπόγιναν οι σύντροφοι, το τι κακό τους βρήκε.
Βαρὺς καημός καθώς τον ἐπνιγε, μια λέξη καν να βγάλει
του κάκου πάλευε απ' το στόμα του' τα δάκρυα πλημμυρούσαν
τα δυο του μάτια, κι ὄλο του 'ρχονταν σε θρήνο να ξεσπάσει.
Μα ὅπως ριχτήκαμε ὄλοι πάνω του ρωτώντας σαστισμένοι,
- Εκεῖνος το χαμὸ ανιστόρησε των ἄλλων μας συντρόφων:
„ Τρανὲ Οδυσσεά, καθώς μας πρόσταξες, διαβήκαμε το δάσο,

- Ὀδυσσεύ:
 εὐρομεν ἐν βήσσησι τετυγμένα δώματα καλὰ
 ξεστοῖσιν λάεσσι, περισκέπτω ἐνὶ χώρῳ.
 ἔνθα δὲ τις μέγαν ἰστὸν ἐπιοχομένην λίγ' ἄειδεν,
- 255 ἢ θεὸς ἦε γυνή: τοῖ δὲ φθέγγοντο καλεῦντες.
 ἢ δ' αἴψ' ἐξελθοῦσα θύρας ὤϊξε φαιινὰς
 καὶ κάλει: οἱ δ' ἅμα πάντες αἰδρεῖσιν ἔποντο:
 αὐτὰρ ἐγὼν ὑπέμεινα, οἰσάμενος δόλον εἶναι.
 οἱ δ' ἅμ' αἰστώθησαν ἀολλέες, οὐδὲ τις αὐτῶν
- 260 ἐξεφάνη: δηρὸν δὲ καθήμενος ἐσκοπίαζον.
 «ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ περὶ μὲν ξίφος ἀργυρόηλον
 ὤμοιιν βαλόμην, μέγα χάλκεον, ἀμφὶ δὲ τόξα:
 τὸν δ' ἄψ ἠγνώεα αὐτὴν ὁδὸν ἠγήσασθαι.
 αὐτὰρ ὁ γ' ἀμφοτέρησι λαβῶν ἐλλίσσετο γούνων
- 265 καὶ μ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
 «μή μ' ἄγε κεῖσ' ἀέκοντα, διοτρεφές, ἀλλὰ λίπ'
 αὐτοῦ.
 οἶδα γάρ, ὡς οὐτ' αὐτὸς ἐλεύσει οὔτε τιν' ἄλλον
 ἄξεις σὼν ἐτάρων. ἀλλὰ ξύν τοῖσδεσι θάσσον
 φεύγωμεν: ἔτι γάρ κεν ἀλύξαιμεν κακὸν ἦμαρ.»
- 270 «ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος
 προσέειπον:
 Εὐρύλοχ', ἦ τοι μὲν σὺ μὲν' αὐτοῦ τῷδ' ἐνὶ χώρῳ
 ἔσθων καὶ πίνων κοίλῃ παρὰ νηὶ μελαινῇ:
 αὐτὰρ ἐγὼν εἶμι, κρατερὴ δὲ μοι ἔπλετ' ἀνάγκη.
 «ὡς εἰπῶν παρὰ νηὸς ἀνήιον ἠδὲ θαλάσσης.
- 275 ἀλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλον ἰὼν ἱεράς ἀνά βήσσης
 Κίρκης ἴξεσθαι πολυφαρμάκου ἐς μέγα δῶμα,
 ἔνθα μοι Ἑρμείας χρυσόρραπις ἀντεβόλησεν
 ἐρχομένῳ πρὸς δῶμα, νεηνίῃ ἀνδρὶ ἐοικώς,
 πρῶτον ὑπηγήτη, τοῦ περ χαριστάτη ἦβη:
- 280 ἐν τ' ἄρα μοι φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε:
 «πῆ δὴ αὐτ', ὦ δύστηνε, δι' ἄκριας ἔρχεται οἴος,
 χώρου αἰδρις ἔων; ἔταροι δὲ τοι οἶδ' ἐνὶ Κίρκης
 ἔρχεται ὡς τε σύες πικινούς κευθμῶνας ἔχοντες.
 ἦ τοὺς λυσόμενος δεῦρ' ἔρχεται; οὐδὲ σέ φημι
- 285 αὐτὸν νοστήσειν, μενείεις δὲ σὺ γ', ἔνθα περ ἄλλοι.
 ἀλλ' ἄγε δὴ σε κακῶν ἐκλύσομαι ἠδὲ σαώσω.
 τῆ, τότε φάρμακον ἐσθλὸν ἔχων ἐς δῶματα Κίρκης
 ἔρχεο, ὃ κέν τοι κρατὸς ἀλάκρησιν κακὸν ἦμαρ.
 πάντα δὲ τοι ἐρέω ὀλοφῶια δῆνεα Κίρκης.
- 290 τεύξει τοι κυκεῶ, βαλέει δ' ἐν φάρμακα σίτω.
 ἀλλ' οὐδ' ὡς θέλξει σε δυηθήσεται: οὐ γάρ ἐάσει
 φάρμακον ἐσθλόν, ὃ τοι δώσω, ἐρέω δὲ ἕκαστα.
 ὅπποτε κεν Κίρκη σ' ἐλάσῃ περιμῆκῃ ῥάβδῳ,
- καὶ σε λαγκάδι ἀρχοντοπάλατο ξεκρίναμε μεγάλο,
 πετροπελεκητό, καλόφτιαστο, σε ξάγναντο χτισμένο.
 Εκεί στον ἀργαλειό της ἀκούσαν που φιλοτραγουδοῦσε
- κάποια θεά ἢ θνητή, καὶ φώναξαν με δύναμη, κι ἐκεῖνη
 τις θύρες ἀνοίξε τις λιόφωτες με βιάση, κι ὅπως βγήκε,
 τους κάλεσε να μπου ἀνήξεροι της ἀκλουθήξαν ὅλοι,
 καὶ μόνο ἐγώ, που δόλο οσμίζομαι, ἀπόμεινα ξοπίσω.
 Κι ὅλοι μαζί γένηκαν ἀφαντοί, δε βγήκε πια κανένας,
- κι ἐγὼ καθόμουν καὶ τους πρόσμενα πολλήῳρα να φανοῦνε.
 Εἶπε, κι ἐγὼ το ἀσημοκάρφωτο σπαθὶ στους ὤμους πάνω,
 το χάλκινο, το μέγα, ἐπέρασα, καὶ γύρα το δοξάρι,
 κι εἶπα του Εὐρύλοχου να πάρουμε μαζί την ἴδια στράτα.
 Μα ἐκεῖνος μου ἔπιασε τα γόνατα καὶ με παρακαλιόταν
- καὶ λόγια μου ἔλεγε ἀνεμάρπαστα στα κλάματα του μέσα:
 „ Εἰδὼ παράτα με, ἀρχοντόθρεφτε, κει πέρα μη με σέρνει
 ἀθέλητα μου' οὐτ' ἓνα σύντροφο πια δε γυρίζεις πίσω,
 κι ἀτὸς σου δε γυρνάς· μα ἀς φύγουμε καν με τους ἄλλους τούτους
 το γρηγορότερο' γλιτώνουμε την κακιὰν ὥρα ἀκόμα!"
- Εἶπε, κι ἐγὼ γυρνώντας μίλησα κι ἀπηλογία του δίνω:
 „ Εσύ να μείνεις τώρα, Εὐρύλοχε, σε τοῦτο το ἀκρογιάλι
 τρώγοντας, πίνοντας, στο μαῦρο μας βαθὺ καράβι δίπλα'
 ὅμως ἐγὼ θα πάω, δε γίνεται· βαριά με σφίγγει ἀνάγκη.
 Εἶπα, κι ἀφήκα πλοῖο κι ἀκρόγιο καὶ πήρα ν' ἀνεβαίνω'
- μα ὡς το λαγκάδι το ἀγιο ἐδιάβηκα καὶ κόντευα να φτάσω
 στὴς Κίρκης πια το ἀρχοντοπάλατο τῆς πολυφαρμακοῦσας,
 ἐκεῖ μου ἀπάντηξε ὁ χρυσόραβδος Ἑρμῆς, καθὼς στο σπῆτι
 σίμωνα πια, κι ἐμοῖαζε νιούτσικο θνητό, τα μαγουλά του
 μόλις που χνουδίσαν, κι ἡ νιότη του στὴν πιο γλυκιά τῆς ὥρα.
- Το χέρι μου ἔσφιξε, μου μίλησε κι αὐτὰ τα λόγια μου ἔπε:
 „ Για που τραβάς ξανά, βαριόμοιρε, στ' ἀκρόβουνα μονάχος,
 του τόπου ἀκάτεχος; Οἱ ἐπίλοιποι σύντροφοι σου στὴς Κίρκης
 ὡς χοῖροι κλειδωμένοι βρῖσκονται σε στεριές μάντρες μέσα.
 Να τους γλιτώσεις μήπως ἔρχεσαι; Κι ἀτὸς σου δε διαγέρνει
- ξοπίσω λέω' σε λίγο συντροφιά θα κάνεις με τους ἄλλους!
 Ὡστόσο θέλω ἀπὸ τα βάσανα να σε γλιτώσω τούτα.
 Να πάρει αὐτὸ το καλοβότανο καὶ κράτα το, στὴς Κίρκης
 σα μπει, να σκέπει το κεφάλι σου, κακῶρα να μη σε ἔβρει.
 Τὶς πονηριές τῆς Κίρκης ἀκούσε μιαν ἀκρῆ ὡς ἄλλη τώρα:
- Πιοτό θα σου ετοιμάσει, βάζοντας κακὰ βοτάνια μέσα,
 μα κι ἐτσι ἐσένα δε θα πιάσουνε τα μάγια, δε θ' ἀφήσει
 το καλοβότανο που σου ἔδωκα' να σου τα πω ὅμως ὅλα:
 Μόλις ἡ Κίρκη πάρει το μακρὺ ραβδί τῆς καὶ σε κρούσει,

- δη τότε σύ ξίφος ὄξυ ἐρυσσάμενος παρά μηροῦ
 295 Κίρκη ἔπαιζαι, ὡς τε κτάμεναι μενεαίνων.
 ἡ δέ σ' ὑποδείσασα κελήσεται εὐνηθῆναι:
 ἔνθα σύ μηκέτ' ἔπειτ' ἀπανήνασθαί θεοῦ εὐνήν,
 ὄφρα κέ τοι λύση θ' ἑτάρους αὐτόν τε κομίση:
 ἀλλὰ κέλεσθαί μιν μακάρων μέγαν ὄρκον ὁμόσσαι,
- 300 μὴ τί τοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο,
 μὴ σ' ἀπογυμνωθέντα κακὸν καὶ ἀνήνορα θῆη.
 ἡκῶς ἄρα φωνήσας πόρε φάρμακον ἀργεῖφόντης
 ἐκ γαίης ἐρύσας, καί μοι φύσιν αὐτοῦ ἔδειξε.
 ῥίζη μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἶκελον ἄνθος:
- 305 μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοί: χαλεπὸν δέ τ' ὀρύσσειν
 ἀνδράσι γε θνητοῖσι, θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται.
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον
 νῆσον ἄν' ὑλήεσσαν, ἐγὼ δ' ἐς δώματα Κίρκης
 ἦια, πολλὰ δέ μοι κραδίη πόρφυρε κίοντι.
- 310 ἔστην δ' εἰνὶ θύρῃσι θεᾶς καλλιπλοκάμοιο:
 ἔνθα στάς ἐβόησα, θεὰ δέ μευ ἔκλυεν αὐδῆς.
 ἡ δ' αἴψ' ἐξελοῦσα θύρας ὠϊξε φαιινὰς
 καὶ κάλει: αὐτὰρ ἐγὼν ἐπόμεν ἀκαχήμενος ἦτορ.
 εἶσε δέ μ' εἰσαγαγούσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροῦλο
- 315 καλοῦ δαιδαλέου: ὑπὸ δὲ θρήνυς ποσὶν ἦεν:
 τεῦχε δέ μοι κυκεῶ χρυσέω δέπαι, ὄφρα πίοιμι,
 ἐν δέ τε φάρμακον ἦκε, κακὰ φρονέουσ' ἐνὶ θυμῷ.
 αὐτὰρ ἐπεὶ δῶκέν τε καὶ ἔκπιον, οὐδέ μ' ἔθελεξ,
 ῥάβδω πεπληγυῖα ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
- 320 ἔρχεο νῦν συμφέονδε, μετ' ἄλλων λέξο ἑταίρων.
 «ὡς φάτ', ἐγὼ δ' ἄορ ὄξυ ἐρυσσάμενος παρά
 μηροῦ
 Κίρκη ἐπήϊξα ὡς τε κτάμεναι μενεαίνων.
 ἡ δὲ μέγα ἰάχουσα ὑπέδραμε καὶ λάβε γούνων,
 καί μ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 325 «τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκήεις;
 θαύμά μ' ἔχει ὡς οὐ τι πιὼν τάδε φάρμακ'
 ἐθέλχθης:
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ τις ἄλλος ἀνὴρ τάδε φάρμακ'
 ἀνέτλη,
 ὅς κε πῆ καὶ πρῶτον ἀμειψεται ἔρκος ὀδόντων.
 σοὶ δέ τις ἐν στήθεσιν ἀκήλητος νόος ἐστίν.
- 330 ἡ σύ γ' Ὀδυσσεύς ἐσσι πολύτροπος, ὃν τέ μοι αἰεὶ
 φάσκεν ἐλεύσεσθαί χρυσόρρατις ἀργεῖφόντης,
 ἐκ Τροίης ἀνιόντα θοῆ σὺν νηὶ μελαίνῃ.
 ἀλλ' ἄγε δή κολεῶ μὲν ἄορ θέο, νῶϊ δ' ἔπειτα
 εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιβίομεν, ὄφρα μινέντε
- γοργὰ το κοφτερό ξεγύμνωσε σπαθὶ ἀπὸ το μερὶ σου
 κι ἀπὰ στην Κίρκη χίμα, ως να 'θελες να πάρεις τη ζωὴ της.
 Κι αὐτὴ θα φοβηθεῖ' σαν ἔπειτα σου πει να κοιμηθεῖτε,
 πια της θεᾶς ἐσὺ τον ἔρωτα μην τον αρνιέσαι, αν θέλεις
 να λευτερώσει τους συντρόφους σου και να γνοιαστεῖ και σένα.
 Μα τον τρανό των τρισμακάριστων ν' αμώσει πεις της ὄρκο,
 πως δε θα βάλει πια ἄλλο τίποτε κακό για σε στο νου της,
 να μη σου πάρει αντρεία και δύναμη, σα γυμνωθεῖς ομπρός της.»
 Αὐτὰ εἶπε ο Αργοφονιάς' το βότανο μετά ανασπὰ απ' το χῶμα,
 κι ὅπως μου το ἔδωκε, μου ξήγησε και ποια τα φυσικά του:
 η ρίζα μελανιά, μα κάτασπρος ο ανθός του, σαν το γάλα'
 μῶλυ οι θεοὶ το λένε' δύσκολο θνητός να το ανασπᾶσει
 ἀπὸ τη γης, μονάχα αθάνατοι, τι αυτοὶ μποροῦν τα πάντα.
 Μετὰ για τον τρανό τον Ὀλυμπο κινούσε ο Ερμῆς να φύγει,
 το δασωτὸ νησί διαβαίνοντας' κι ἐγὼ τραβῶ στις Κίρκης,
 και χίλιες μύριες ἐγνοιες ἔδερναν, ως ὄδευα, το νου μου.
 Και στάθηκα στις ωριοπλέξουδης θεᾶς ομπρός τη θύρα,
 και φώναξα' κι ευτύς, ακούγοντας ἐκεῖνη τη φωνή μου,
 τις θύρες ἀνοίξε τις λιόφωτες με βιάση κι ὄξω βγήκε
 να με καλέσει' της ακλούθηξα κι ἐγὼ βαριά θλιμμένος'
 και μ' ἔβαλε σε ασημοκάρφωτο θρόνι για να καθίσω,
 πανώριο, ξομπλιαστό, με κάτωθε προσκάμνι για τα πόδια.
 Σε κούπα το πιότη μου ετοίμασε να πῶ μαλαματένια,
 και το βοτάνι μέσα μου ἔριξε, κακὰ στο νου λογιώντας.
 Και σα μου το ἔδωκε και το ἄδειασα, χωρὶς να με μαγεψει,
 με κρούει με το ραβδί της κι ἐκραξε κι αὐτὰ τα λόγια μου ἔπε:
 „ Τράβα και συ με τους συντρόφους σου να κυλιστεῖς στη μάντρα!»
 Εἶπε, κι ἐγὼ απ' τη μέση σέρνοντας το κοφτερό σπαθὶ μου,
 στην Κίρκη ἐχίμιξα, σα να ἔθελα να πάρω τη ζωὴ της.
 Κι αὐτὴ ξεφώνισε, και τρέχοντας τα γόνατα μου πᾶναι
 και λόγια μου ἔλεγε ανεμάρπαστα στα κλάματα της μέσα:
 „Ποιος εἶσαι; πούθε; Που η πατρίδα σου και που οι γονιοὶ σου
 ἐσένα;
 Σαστίζω! Βότανα σε πόπισα κακὰ και δε μαγεύτης!
 Ἄλλος κανεῖς, κανεῖς δε γλίτωσε θνητός, τα βότανα μου
 σαν ἦπτε τούτα και του πέρασαν της δοντωσιάς το φράχτη·
 ὁμως ἐσὺ κρατᾶς ἀγήτευτη ψυχὴ στα στήθια μέσα.
 θα 'σαι ο Οδυσσεᾶς ο πολυτάξιδος, το ξέρω! Ο χρυσοράβδης
 Αργοφονιάς συχνά μου το ἔλεγε πως απ' την Τροία γυρνώντας
 σε μελανό, γοργό πλεούμενο θα ἔρθεις ἐδῶ μια μέρα.
 Μον' ἔλα, το σπαθὶ στη θήκη του για ξαναχώσε τῶρα
 κι ας ανεβούμε στο κλινάρι μου τον πόθο να χαρούμε,

- 335 εὐνή καὶ φιλότητι πεποίθομεν ἀλλήλοισιν.
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος
προσέειπον:
ᾧ Κίρκη, πῶς γάρ με κέλειαι σοὶ ἦπιον εἶναι,
ἦ μοι σὺς μὲν ἔθηκας ἐνὶ μεγάροισιν ἐταίρους,
αὐτὸν δ' ἐνθάδ' ἔχουσα δολοφρονέουσα κελεύεις
- 340 ἐς θάλαμόν τ' ἴεναι καὶ σῆς ἐπιβήμεναι εὐνής,
ᾧφρα με γυμνωθέντα κακὸν καὶ ἀνήνορα θήης.
οὐδ' ἂν ἐγὼ γ' ἐθέλοιμι τεῆς ἐπιβήμεναι εὐνής,
εἰ μὴ μοι τλαίης γε, θεά, μέγαν ὄρκον ὁμόσσαι
μὴ τί μοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.'
- 345 ᾧ«ὡς ἐφάμην, ἠ δ' αὐτίκ' ἀπώμνυεν, ὡς ἐκέλευον.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ὁμοσέν τε τελευτήσεν τε τὸν ὄρκον,
καὶ τότ' ἐγὼ Κίρκης ἐπέβην περικαλλέος εὐνής.
«ἀμφίπολοι δ' ἄρα τέως μὲν ἐνὶ μεγάροισι πένοντο
τέσσαρες, αἱ οἱ δῶμα κάτα δρήστειραι ἔασι:
- 350 γίνονται δ' ἄρα ταί γ' ἔκ τε κρηνέων ἀπὸ τ'
ἀλσέων
ἔκ θ' ἱερῶν ποταμῶν, οἳ τ' εἰς ἄλαδε προρέουσι.
τάων ἠ μὲν ἔβαλλε θρόνοις ἐνὶ ῥήγεια καλά
πορφύρεα καθύπερθ', ὑπένερθε δὲ λίθ'
ὑπέβαλλον:
ἠ δ' ἑτέρη προπάροιθε θρόνων ἐτίταινε τραπέζας
- 355 ἀργυρέας, ἐπὶ δὲ σφί τίθει χρύσεια κάνεια:
ἠ δὲ τρίτη κρητῆρι μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα
ἠδῶν ἐν ἀργυρέῳ, νέμε δὲ χρύσεια κύπελλα:
ἠ δὲ τετάρτη ὕδωρ ἐφόρει καὶ πῦρ ἀνέκαιε
πολλὸν ὑπὸ τρίποδι μεγάλῳ: ἰαίνετο δ' ὕδωρ.
- 360 αὐτὰρ ἔπει δὴ ζέσσαν ὕδωρ ἐνὶ ἦνοπι χαλκῷ,
ἔς ῥ' ἀσάμινθον ἔσασα λό' ἐκ τρίποδος μεγάλιοι,
θυμῆρες κεράσασα, κατὰ κρατὸς τε καὶ ὤμων,
ᾧφρα μοι ἐκ κάματον θυμοφθόρον εἴλετο γυίων.
αὐτὰρ ἔπει λοῦσέν τε καὶ ἔχρισεν λίπ' ἐλαίῳ,
- 365 ἀμφὶ δὲ με χλαῖναν καλὴν βάλαν ἠδὲ χιτῶνα,
εἶσε δὲ μ' εἰσαγαγούσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροῆλου
καλοῦ δαιδαλέου, ὑπὸ δὲ θρήνυς ποσὶν ἦεν:
χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλῆ χρυσεῖη, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
- 370 νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
σίτων δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
εἶδοτα πόλλ' ἐπιθείσα, χαριζομένη παρεόντων.
ἐσθήμεναι δ' ἐκέλευεν: ἐμῷ δ' οὐχ ἦνδανε θυμῷ,
ἀλλ' ἦμην ἀλλοφρονέων, κακὰ δ' ὄσσετο θυμός.
- 375 «Κίρκη δ' ὡς ἐνόησεν ἔμ' ἦμενον οὐδ' ἐπὶ σίτῳ
χεῖρας ἰάλλοντα, κρατερὸν δὲ με πένθος ἔχοντα,
- ο ἕνας του ἄλλου για να κερδίσουμε την πάσα εμπιστοσύνη.
Σαν εἶπε τούτα, ἐγὼ γυρίζοντας ἀπηγοῖά της δίνω:
„ Κίρκη, πῶς θέλεις καλοπρόθετος ἐγὼ μαζί σου να 'μαι,
που τους συντρόφους μου κατάντησες γουρούνια στην αὐλή σου,
καὶ μένα με κρατὰς καὶ κλώθοντας κακὰ στο νοῦ σου θέλεις
- ν' ἀνέβω τώρα στο κλινάρι σου, στην κάμαρα σου να 'μπω,
κι ὡς γυμνωθῶ, κι ἀντρεία καὶ δύναμη να χάσω ἀπ' τις γητιές σου;
Μα ἐγὼ δε θ' ανεβῶ στην κλίνη σου ποτέ με θέλημα μου'
εξόν, θεά, κι ἀν το ἀποφάσιζες τρανὸ ν' ἀμώσεις ὄρκο,
πῶς δε θα βάλεις ἄλλο τίποτε στο νοῦ κακὸ για μένα."
- Εἶπα, κι αὐτή, καθὼς της γύρευα, μεμιάς τον ὄρκο δίνει-
κι ἐγὼ πια τότε, ὡς εἶδα κι ἄμωσε καὶ τέλεψε τον ὄρκο,
στο πᾶγκαλο κλινάρι ἀνέβηκα της Κίρκης δίχως φόβο.
Τὴν ὥρα τούτη βάγιες τέσσερες συγύριζαν το σπίτι'
τις εἶχε ἡ Κίρκη στο παλάτι της να κάνουν τις δουλειές της,
- ὄλες ξανθιές, ἀπὸ ἀνεβάλλουσες καὶ δάση γεννημένες
κι ἀπὸ ποτάμια ἀγνά, στις θάλασσες που τρέχουν τα νερά τους.
Και πήρε ἡ μια τους τώρα κι ἐστρωσε πια στα θρονιά φλοκάτες,
πανώριες, πορφυρέες καὶ κάτωθε λινόφαντα σεντόνια'
τις τάβλες γνοιάζουνταν ἡ δευτέρα μπρος στα θρονιά να στήσει,
- ἀπὸ καθάριο ἀσήμι, κι ἔβαζε χρυσὰ κανίστρια πᾶνω'
ἡ τρίτη τους κρασί μελόγλυκο συγκέρναε σε ἀσημένιο
κροντήρι, καὶ ποτήρια μοίραζε μαλαματένια γύρω'
ἡ τέταρτη νερὸ κουβάλησε, καὶ κάτω ἀπὸ τρίποδι
τρανὸ φωτιά μεγάλη ἐκόρωσε. Σε λίγην ὥρα ἐπήρε
- να χλαιίνει το νερὸ' σαν ἔβρασε στο ἀστραφετρὸ μπακίρι,
με κρῦο γλυκὰ μου το συγκέρασε καὶ στο λουτρό με βάζει-
κι ἀπ' το τρανὸ τρίποδι παίρνοντας, ἀπὸ κεφάλι κι ὠμους
με περεχούσεν, ὡς που ο κάματος ἀφήκε το κορμί μου.
Κι ὡς πια με ἀπόλουσε καὶ με ἄλειψε με μυρωμένο λάδι,
- ὁμορφη πέρασε στους ὠμους μου χλαμύδα καὶ χιτῶνα
καὶ μ' ἔφερε σε ἀσημοκάρφωτο θρονί για να καθίσω,
πανώριο, ξομπλιαστό, με κάτωθε προσκάμι για τα πόδια.
Μια παρακὸρη τότε τρέχοντας νερὸ σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι ἀπὸ κάτω της ἕνα ἀργυρὸ λεγένι,
- για να πλυθῶ, κι ὁμπρός μας ἔστησε στραφαλιστὸ τραπέζι.
Ψωμί κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα μας κουβαλαίει, καὶ πλήθος
φαγιά ἀπιθώνει, ἀπ' ὅ,τι βρέθηκε καλὸ να μας φιλέψει.
Τελειώνοντας, να φάω με κάλεσε, μα ἐγὼ καρδιά δεν εἶχα'
με ἄλλο το νοῦ καθόμουν κι ἔτρεμα κακὸ μην ἐρθεῖ κι ἄλλο.
- Κι ἡ Κίρκη, ὡς μ' ἐνίωσε να κάθουμαι χωρὶς ν' ἀπλῶνω χεῖρι
στα φαγητά, μονάχα ἀσήκωτη να με πλακώνει θλίψη,

- ἄγχι παρισταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
 « τίφθ' οὐτως, Ὀδυσσεύ, κατ' ἄρ' ἔξειαι ἴσος
 ἀναύδῳ,
 θυμὸν ἔδων, βρώμης δ' οὐχ ἄππειαι οὐδὲ ποτήτος;
- 380 ἦ τινά που δόλον ἄλλον οἶσαι: οὐδέ τί σε χρὴ
 δειδίμεν: ἦδη γάρ τοι ἀπώμοσα καρτερόν ὄρκον.'
 «ὥς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος
 προσέειπον:
 ὦ Κίρκη, τίς γάρ κεν ἀνὴρ, ὃς ἐναΐσιμος εἶη,
 πρὶν τλαίῃ πάσσασθαι ἐδητύος ἠδὲ ποτήτος,
- 385 πρὶν λύσσαθ' ἐτάρους καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι;
 ἀλλ' εἰ δὴ πρόφρασσα πειῖν φαγέμεν τε κελεύεις,
 λύσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω ἐρίηρας ἐταίρους.'
 «ὥς ἐφάμην, Κίρκη δὲ διέκ μεγάροιο βεβήκει
 ῥάβδον ἔχουσα ἐν χειρὶ, θύρας δ' ἀνέωξε συφειοῦ,
- 390 ἐκ δ' ἔλασεν σιάλοισιν ἐοικότας ἐννεώροισιν.
 οἱ μὲν ἔπειτ' ἔστησαν ἐναντίοι, ἠ δὲ δι' αὐτῶν
 ἐρχομένη προσάλειφεν ἐκάστω φάρμακον ἄλλο.
 τῶν δ' ἐκ μὲν μελέων τρίχες ἔρρεον, ἄς πρὶν ἔφυσε
 φάρμακον οὐλόμενον, τό σφιν πόρε πτόνια Κίρκη:
- 395 ἄνδρες δ' ἄψ ἐγένοντο νεώτεροι ἢ πάρος ἦσαν,
 καὶ πολλὴ καλλίονες καὶ μείζονες εἰσώρασθαι.
 ἐγνώσαν δὲ μ' ἐκείνοι ἔφυν τ' ἐν χερσὶν ἕκαστος.
 πᾶσιν δ' ἴμερόεις ὑπέδου γόος, ἀμφὶ δὲ δῶμα
 σμερδαλέον κονάβιζε: θεὰ δ' ἐλέαιρε καὶ αὐτή.
- 400 «ἠ δὲ μευ ἄγχι στάσα προσηύδα διὰ θεάων:
 ὀδιογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,
 ἔρχοο νῦν ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
 νῆα μὲν ἄρ' ἀπάμπρωτον ἐρύσσετε ἠπειρόνδε,
 κτήματα δ' ἐν σπήεσσι πελάσσετε ὄπλα τε πάντα:
- 405 αὐτὸς δ' ἄψ ἰέναι καὶ ἄγειν ἐρίηρας ἐταίρους.'
 «ὥς ἔφατ', αὐτὰρ ἐμοί γ' ἔπεπείθετο θυμὸς
 ἀγῆνωρ,
 βῆν δ' ἰέναι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
 εὐρον ἔπειτ' ἐπὶ νῆι θοῇ ἐρίηρας ἐταίρους
 οἴκτρ' ὀλοφυρομένους, θαλερόν κατὰ δάκρυ
 χέοντας.
- 410 ὥς δ' ὅτ' ἂν ἄγραυλοι πόριες περὶ βούς ἀγελαίας,
 ἔλθουσας ἔς κόπρον, ἐπὴν βοτάνης κορέσωνται,
 πᾶσαι ἄμα σκαίρουσιν ἐναντία: οὐδ' ἐπισηκοί
 ἴσχουσι, ἀλλ' ἀδινὸν μυκῶμεναι ἀμφιθέουσι:
 μητέρας: ὥς ἔμ' ἐκείνοι ἐπεὶ ἴδον ὀφθαλμοῖσι,
- 415 δακρυόεντες ἔχυντο: δόκησε δ' ἄρα σφίσι θυμὸς
 ὥς ἔμεν, ὥς εἰ πατριδ' ἰκοῖατο καὶ πόλιν αὐτῆν
 τρηχεῖς Ἰθάκης, ἵνα τ' ἔτραφεν ἠδ' ἐγένοντο.
- ἦρθε κοντά μου κι ἀνεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:
 „ Πες μου, Ὀδυσσεά, πως ἔτσι κάθεσαι, μουγγός λες κι εἶσαι; κάτι
 σου τρώει τα σωθικά' δεν ἀγγίξεις φαγί, κρασί καθόλου.
- Μην κάποιον ἄλλο δόλο σκιάζεσαι; Πια τώρα δεν ταιριάζει
 να 'χεις το φόβο μου, τι ἀμάλαγο πιο πριν μου πήρες ὄρκο.
 Εἶπε, κι εγὼ γυρνώντας μίλησα κι ἀπηλογία της δίνω:
 „ Κίρκη, για πες, ποιανού που ἀκούγεται σωστός και δικίος ἀντρας
 του λέει ποτέ η καρδιά στο στόμα του φαγί, κρασί να βάλει,
- πριχού λυτρώσει τους συντρόφους του και τους ἰδεῖ μπροστά του;
 Ὅμως αν τώρα ἀλήθεια ἀπὸ καρδιάς να πιῶ, να φάω με σπρώχνεις,
 για λύτρωσε τους, με τα μάτια μου να ἰδῶ τους συντρόφους μου.»
 Σαν εἶπα τούτα, η Κίρκη ἐκίνησε, περνώντας το παλάτι,
 με το ραβδί στο χέρι, κι ἀνοίξε τη χοιρομάντρα, κι ὄξω
- τους ἐβγαζε, και μοιάζαν ὅλοι τους μ' ἐννιά χρονῶ θρεφτάρια.
 Κι ἀντικριστὰ καθὼς ἐστάθηκαν, ἐκείνη, ἀναμεσὸ τους
 περνώντας, τον καθέναν ἀλείβε με μπάλασμο καινούργιο'
 κι οἱ τρίχες πέφταν ἀπὸ πάνω τους, που ἀπ' το καταραμένο
 της τρανῆς Κίρκης μαγιοβότανο τους εἶχαν ξεφυτρώσει.
- Και πήραν ὄψη πάλι ἀνθρώπινη κι ομπρός σου τους θωρούσες
 πιο νιους και πιο τρανοὺς και πιο ὁμορφους που, παρ' ὅ,τι πρῶτα.
 Κι εὐτύς με γνώρισαν και μου 'σφιγγαν το χέρι, κι ως του θρήνου
 μας ἐπνίξε ο καημός, ολόγυρα το στίπι ἀντιλαλούσε
 βαριά ἀπ' τους βόγγους, τόσο, που 'νίωσε κι η ἴδια η θεὰ συμπῶνια.
- Κι ἦρθε η θεὰ η τρανὴ και στάθηκε κοντά μου τότε κι εἶπε:
 „ Γιέ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολύτεχνη Ὀδυσσεά,
 τρέχα στο γρήγορο πλεούμενο και στο ἀκρογιάλι τώρα,
 και πρῶτα ἀπ' ὅλα το καράβι σας ὄξω να βγει τραβᾶτε,
 μετὰ το βίος και τ' ἄλλα σῦνεργα σε σπήλια χωστὲ μέσα,
- κι ἔτσι γοργὰ με τους συντρόφους σου τους μπιστεμένους γύρνα.»
 Εἶπε, και σύγκλινε στα λόγια της η πέρφανη καρδιά μου'
 και στο γοργό μας πλοῖο σαν ἐφτάσα και στο ἀκρογιάλι κάτω,
 βρήκα στο γρήγορο καράβι μας τους γκαρδιακοὺς συντρόφους
 να 'χουν για μας στημένο σῦθρηνο, να πλημμυροῦν στο κλάμα.
- Απ' τη βοσκὴ ως γυρνοῦν στη μάντρα τους κοπαδιαστὰ οἱ γελάδες
 χορτάτες, πως χιμοῦν ολόγυρα, να τις καλωσορίσουν
 χοροπηδώντας τα μοσκάρια τους, και μέσα δεν κρατιοῦνται
 στο βοῖδομάντρι, μόνο ἀδιάκοπα μουγκρίζουν τριγυρνώντας
 τις μάνες τους: παρόμοια βλέποντας και μένα ἐκείνοι ομπρός τους,
- χύθηκαν πάνω μου με κλάματα, και τους φαινόταν ἴδιο
 στην πατρικὴ τους γη ως να γύρισαν και στις τραχιὰς Ἰθάκης
 το κάστρο, ἐκεῖ που πρῶταντίκρισαν το φῶς κι ἀναστηθῆκαν

- καί μ' ὀλοφυρόμενοι ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
 « ἴσοι μὲν νοστήσαντι, διοτρεφές, ὡς ἐχάρημεν,
- 420 ὡς εἶ τ' εἰς Ἰθάκην ἀφικοίμεθα πατρίδα γαίαν:
 ἀλλ' ἄγε, τῶν ἄλλων ἐτάρων κατάλεξον ὄλεθρον.'
 «ὡς ἔφαν, αὐτὰρ ἐγὼ προσέφην μαλακοῖς ἐπέεσσι:
 ἴνηα μὲν ἄρ πάμπρωτον ἐρύσσομεν ἠπειρόνδε,
 κτήματα δ' ἐν σπήεσσι πελάσσομεν ὄπλα τε πάντα:
- 425 αὐτοὶ δ' ὀτρύνεσθε ἐμοὶ ἅμα πάντες ἔπεσθαι,
 ὄφρα ἴδηθ' ἐτάρους ἱεροῖς ἐν δώμασι Κίρκης
 πίνοντας καὶ ἔδοντας: ἐπηετανὸν γὰρ ἔχουσιν.'
 «ὡς ἐφάμην, οἳ δ' ὤκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο.
 Εὐρύλοχος δέ μοι οἶος ἐρύκανε πάντας ἐταίρους:
- 430 καὶ σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
 «ἄ δειλοί, πόσ' ἴμεν; τί κακῶν ἰμείρετε τούτων;
 Κίρκης ἐς μέγαρον καταβήμεναι, ἢ κεν ἅπαντας
 ἢ σὺς ἢ ἐ λύκους ποιήσεται ἢ ἐ λέοντας,
 οἷ κέν οἳ μέγα δῶμα φυλάσσοιμεν καὶ ἀνάγκη,
- 435 ὡς περ Κύκλωψ ἔρξ', ὅτε οἳ μέσσαυλον ἴκοντο
 ἡμέτεροι ἔταροι, σὺν δ' ὁ θρασὺς εἶπετ' Ὀδυσσεύς:
 τούτου γὰρ καὶ κείνοι ἀτασθαλίησιν ὄλοντο.'
 «ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ γε μετὰ φρεσὶ μερμηρίξαι,
 σπασσάμενος τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ,
- 440 τῷ οἳ ἀποπλήξας κεφαλὴν οὐδάσδε πελάσσαι,
 καὶ πηῶ περ ἐόντι μάλα σχεδόν: ἀλλὰ μ' ἐταῖροι
 μειλιχίους ἐπέεσσι ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος:
 «ἴδιογενές, τοῦτον μὲν ἐάσομεν, εἰ σὺ κελεύεις,
 αὐτοῦ πάρ νηὶ τε μένειν καὶ νῆα ἔρυσθαι:
- 445 ἡμῖν δ' ἠγεμόνευ' ἱερά πρὸς δῶματα Κίρκης.'
 «ὡς φάμενοι παρὰ νηὸς ἀνήιον ἠδὲ θαλάσσης.
 οὐδὲ μὲν Εὐρύλοχος κοίλῃ παρὰ νηὶ λέλειπτο,
 ἀλλ' ἔπετ': ἔδεισεν γὰρ ἐμὴν ἔκπαυλον ἐνιπήν.
 «τόφρα δὲ τοὺς ἄλλους ἐτάρους ἐν δώμασι Κίρκη
- 450 ἐνδουκέως λουσέν τε καὶ ἔχρισεν λίπ' ἐλαίῳ,
 ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὐλας βάλεν ἠδὲ χιτώνας:
 δαιτυμένους δ' ἐν πάντας ἐφέυρομεν ἐν
 μεγάρουσιν.
 οἳ δ' ἔπει ἀλλήλους εἶδον φράσσαντό τ' ἐσάντα,
 κλαῖον ὀδυρόμενοι, περὶ δὲ στεναχίζετο δῶμα.
- 455 ἠ δέ μευ ἄγχι στάσα προσηύδα διὰ θεάων:
 « μῆκέτι νῦν θαλερὸν γόνον ὄρνυτε: οἶδα καὶ αὐτὴ
 ἡμὲν ὄσ' ἐν πόντῳ πάθειτ' ἄλγεα ἰχθυόεντι,
 ἠδ' ὄσ' ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου.
- 460 ἀλλ' ἄγετ' ἐσθίετε βρώμην καὶ πίνετε οἶνον,
- καὶ τέτοια κλαίοντας ἀνεμάρπαστα μου συντυχαίαν λόγια:
 ,, Τόσο χαρήκαμε, ἀρχοντόγεννε, το γουρισμό σου, ὡς να ἴαν
 πια στην Ἰθάκη να διαγέρναμε, στη γη την πατρική μας.
 Μον' ἔλα, ἱστόρα μας, πως χάθηκαν οἱ ἐπίλοιποι σύντροφοι;»
 Εἶπαν, κι ἐγὼ γλυκά τους μίλησα κι ἀπηλογία τους δίνω:
 ,, Πιό πρώτα απ' ὅλα το καράβι μας να σύρουμε ὅζω να ἴβγει,
 μετὰ το βιος καὶ τ' ἄλλα σύνεργα να κρύψουμε σε σπήλια'
 κι αὐτοὶ σας ἀκλουθάτε γρήγορα τ' ἀχνάρια μου, να δεῖτε
 στῆς Κίρκης το παλάτι οἱ σύντροφοι πως πίνουν καὶ πως τρώνε,
 κι ἔχουν μπροστά τους ὅσα θα ἴφταναν να τρώνε ἀκέριο χρόνο.»
 Εἶπα, κι εὐτύς ἐκεῖνοι σύγκλιναν' ο Εὐρύλοχος μονάχα
 ν' ἀνακρατήσῃ πίσω ἐπάλεψε τους συντρόφους μας ὅλους,
 καὶ κράζοντας τους ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός τους:
 ,, Για που τραβούμε τώρα, δύστυχοι; Τον ἴδιο το χαμό σας
 ζητάτε; — στο παλάτι να ἴρθουμε τῆς Κίρκης, που για χοίρους
 για λύκους, για καὶ λιόντες ὅλους μας θα κάνει δίχως ἄλλο,
 θέμε, δε θέμε το παλάτι τῆς το μέγα να φυλάμε.
 Τα ἴδια μας ἔκανε κι ο Κύκλωπας, σαν ἴρθαν στο μαντρί του
 οἱ ἄλλοι συντρόφοι μας κι ο ἀπότορμος μαζί τους Ὀδυσσεάς.
 Τῆς ἀμυαλιάς του εἶναι το φταιξίμο που χάθηκαν κι ἐκεῖνοι!»
 Στα λόγια ἐτούτα ἐγὼ στοχάστηκα για μια στιγμή στα φρένα
 να σύρω το σπαθὶ τ' ολόμακρο πλάι στο παχὺ μερὶ μου
 καὶ να τον κρούσω, το κεφάλι του να κυλιστεῖ στο χῶμα,
 που δικός μου ας ἴταν ἀνθρωπος' ὡστόσο με κυκλώσαν
 ἄλλος ἀλλοῦθε γύρα οἱ σύντροφοι πραγματὰ ἀντισκόφοντάς με:
 ,, Ἀς τον ἀφήσουμε, ἀρχοντόγεννε, κι ἐσὺ να θέλεις μόνο,
 ἐδῶ να μένει στό πλεούμενο, να του ἴχει καὶ τὴν ἔγνοια:
 κι ἔμπα μπροστά, στο ἀρχοντοπάλατο να πάμε ἐμεῖς τῆς Κίρκης.»
 Εἶπαν, κι ἀφήκαν πλοῖο κι ἀκρόγιαλο καὶ πήραν ν' ἀνεβαίνουν.
 Μα δὲν ἀπόμεινε κι ο Εὐρύλοχος στο βαθυλὸ καράβι,
 μόν' μας ἀκλούθηξε, τι ἐτρόμαξε τῆς ἀγρίης μου φοβέρες.
 Ὡστόσο ἡ Κίρκη στο παλάτι τῆς τους ἄλλους μας συντρόφους
 καλὰ τους ἔλουσε, τους ἀλείψε με μυρωμένο λάδι
 καὶ στο κορμὶ σγουρές τους φόρεσε χλαμύδες καὶ χιτώνες.
 Στο ἀρχονταρῖκι τους πετύχαμε σε πλοῦσιο ομπρός τραπέζι'
 κι ὡς ἀνταμώθηκαν κι ἀντίκρισαν ο ἕνας τον ἄλλο, ἀρχίσαν
 θρήνους καὶ γόσματα' κι ολόγουρα το σπῖτι ἀντιδονούσε.
 Κι ἴρθε ἡ τρανὴ θεὰ καὶ στάθηκε κοντά μου τότε κι εἶπε:
 ,, Για του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
 τους θρήνους τώρα παρατάτε τους· ἀπὴ μου το κατέχω
 το πόσα ἐσύρατε στα πέλαγα τα ψαροθρόφα μέσα,
 καὶ πόσα στῆς στεριές οἱ ἀντίμαχοι σας ἔκαμαν τυράννια.
 Μα ἐλάτε, στο τραπέζι κάτσετε, ψωμί, κρασί χαρεῖτε,

- εἰς ὃ κεν αὐτίς θυμόν ἐνὶ στήθεσσι λάβητε,
οἶον ὅτε πρῶτιστον ἐλείπετε πατρίδα γαίαν
τρηχίης Ἰθάκης. νῦν δ' ἄσκελές και ἄθυμοι,
αἰὲν ἄλης χαλεπῆς μεμνημένοι, οὐδέ ποθ' ὕμιν
- 465 θυμὸς ἐν εὐφροσύνῃ, ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ πέποσθε.
«ὡς ἔφαθ', ἡμῖν δ' αὐτ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.
ἔνθα μὲν ἤματα πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
ἤμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὦραι
- 470 μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα μακρὰ τελέσθη,
καὶ τότε μ' ἐκκαλέσαντες ἔφαν ἐρίηρες ἑταῖροι:
«δαίμονι', ἦδη νῦν μιμνήσκειο πατρίδος αἴης,
εἴ τοι θέσφατόν ἐστι σαωθῆναι καὶ ἰκέσθαι
οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ σῆν ἐς πατρίδα γαίαν.»
- 475 «ὡς ἔφαν, αὐτὰρ ἐμοί γ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.
ὡς τότε μὲν πρόπαν ἤμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα
ἤμεθα, δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
ἦμος δ' ἥλιος κατέδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
οἱ μὲν κοιμήσαντο κατὰ μέγαρα σκιδόντα.
- 480 αὐτὰρ ἐγὼ Κίρκης ἐπιβάς περικαλλέος εὐνῆς
γούνων ἑλλπάνευσα, θεὰ δέ μευ ἔκλυεν αὐδῆς:
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
«ὦ Κίρκη, τέλεσόν μοι ὑπόσχεσιν ἦν περ ὑπέστης,
οἴκαδε πεμψέμεναι: θυμὸς δέ μοι ἔσσυται ἦδη,
- 485 ἦδ' ἄλλων ἐτάρων, οἳ μευ φθινύθουσι φίλον κῆρ
ἀμφ' ἔμ' ὀδυρόμενοι, ὅτε που σύ γε νόσφι γένηται.»
«ὡς ἐφάμην, ἦ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο διὰ θεάων:
ἴδιογενὲς Λαερτιάδῃ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,
μηκέτι νῦν ἀέκοντες ἐμῶ ἐνὶ μίμνετε οἴκῳ.
- 490 ἄλλ' ἄλλην χρῆ πρῶτον ὁδὸν τελέσαι καὶ ἰκέσθαι
εἰς Αἴδαο δόμους καὶ ἐπιανῆς Περσεφονείης,
ψυχῇ χρησομένους Θηβαίου Τειρεσίαο,
μάντης ἀλαοῦ, τοῦ τε φρένες ἔμπεδοί εἰσι:
τῷ καὶ τεθνώπτι νόον πόρε Περσεφόνεια,
- 495 οἷω πεπνύσθαι, τοὶ δέ σκιαὶ αἴσσουσιν.»
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐμοί γε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ:
κλαῖον δ' ἐν λεχέεσσι καθήμενος, οὐδέ νύ μοι κῆρ
ἦθελ' ἔτι ζῶειν καὶ ὄραν φάος ἡλίοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίων τε κυλινδόμενος τ' ἐκορέσθην,
- 500 καὶ τότε δὴ μιν ἔπεσιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
«ὦ Κίρκη, τίς γὰρ ταύτην ὁδὸν ἠγεμονεύσει;
εἰς Αἴδος δ' οὐ πῶ τις ἀφίκετο νηὶ μελαίνῃ.»
«ὡς ἐφάμην, ἦ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο διὰ θεάων:
ἴδιογενὲς Λαερτιάδῃ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,
- ν' ἀντριγυθεὶ ἡ καρδιά στα στήθη σας και να σταθεῖτε ως πρώτα
σαν τη στιγμή που πρωταφήνατε τη γη σας, την Ἰθάκη
την κακοτράχαλη. Βαριόθυμοι, σκελετωμένοι τώρα
τους φοβερούς θυμάστε αδιάκοπα παραδαρμούς σας, μήτε
- χαρά ἡ καρδιά σας νιώθει, τι ἔχετε πολλά τραβήξει ἀλήθεια!»
Ἔτσι μας μίλησε, κι ἡ πέρφανε καρδιά μας τ' ἀποδέχτη.
Εκεῖ ευφραινόμαστε, ως που τέλεψεν ἀκέριος ἕνας χρόνος,
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί την πάσα μέρα.
Μα ἀπὰ στο γύρισμα, σαν κύλησαν πάλι οἱ εποχές του χρόνου,
- κι οἱ μήνες ἔτρεχαν και διάβαιναν μια μια οἱ περίσσιες μέρες,
ὄξω με φώναζαν και μου ἔλεγαν οἱ γκαρδιακοὶ συντρόφοι:
„ Καιρός να θυμηθεῖς, ἀνέμουαλε, τη γη την πατρικὴ σου,
αν να γλιτώσεις γράφει ἡ μοῖρα σου και να διαγειρεῖς πίσω
στο ἀψηλοτάβανο παλάτι σου, στο πατρικὸ σου χῶμα.”
- Ἔτσι μου μίλησαν, κι ἡ πέρφανε καρδιά μου τ' ἀποδέχτη.
Ἔτσι ως του ἡλίου τα βασιλέματα καθοῦμενοι ὅλη μέρα
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε ὅλοι!
μα ὄντας ο γῆλιος πια βασίλειψε και πήραν τα σκοτάδια,
οἱ ἄλλοι πλάγιασαν και κοιμήθηκαν στον ἰσκιερὸ ἀντρωνίτη,
- κι ἐγὼ στῆς Κίρκης ἀνεβαίνοντας το πᾶγκαλο κλινάρι
πέφτω στα πόδια της, κι ως ἀκουγε, τα παρακάλια ἀρχίζω,
και κράζοντας την ἀνεμάρπαστα κινούσα λόγια ὀμπρός της:
„ Κίρκη, το λόγο τώρα τέλεψε, παλιά που μου ἔχες τάξει,
πως στην πατρίδα θα μας ἔστελνες· το λαχταρῶ κι ἀτός μου,
- το λαχταροῦν κι οἱ ἄλλοι μου σύντροφοι τὴν ὥρα ἐσύ που λείπεις
με τριγυρίζουν ὅλο κλαίγοντας και τρων τα σωθικά μου.»
Εἶπε, κι ἐκεῖνη εὐτύς, ἡ ἀρχόντισσα θεά, μου ἀπηλογήθη:
„ Γιέ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
κανένας λόγος πια να μένετε στο σπίτι μου ἀθελα σας·
- ἀνάγκη ὠστόσο να τελέψετε μιαν ἄλλη στράτα πρώτα,
στῆς Περσεφόνης της ἀνήμερης και στου Ἄδη τα παλάτια,
χρησμοὶ ἀπὸ την ψυχὴ να πάρετε του Τειρεσία, που μάντης
στη Θήβα ἦταν τυφλός, μα ἡ δύναμη κρατᾶει του νοῦ του ἀκόμα!
τι ἡ Περσεφόνη, και που πέθανε, τη γνώση δεν του πήρε,
- μονάχα αὐτός να νιώθει· οἱ ἐπίλοιποι διανεύουν σαν τους ἰσκιους.»
Στα λόγια της θεάς μου ἐράγισε βαθιά ἡ καρδιά στα στήθη,
και στο κλινάρι της καθοῦμενος θρηνοῦσα· πια ἡ ψυχὴ μου
δεν ἠθελε να ζεῖ, να χαίρεται το φως του ἡλίου στὸν κόσμο.
Μα σαν πια ἀπόκαμα να μύρουμαι και να στρουφοκυλιόμαι,
- γυρνώντας στη θεά, την ἔκραξα κι αὐτὰ της συντυχαίνω:
„ Κίρκη, και ποῖος θ' ἀνέβει στο ἀρμενο, το δρόμο να μου δείξει;
Με το καράβι του δεν ἔφτασε κανεὶς στον Ἄδη ἀκόμα!»
Εἶπα, κι ἐκεῖνη εὐτύς, ἡ ἀρχόντισσα θεά, μου ἀπηλογήθη:
„ Γιέ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,

- 505 μὴ τί τοι ἡγεμόνος γε ποθὴ παρὰ νηὶ μελέσθω,
 ἰστὸν δὲ στήσας, ἀνά θ' ἰστία λευκὰ πετάσσας
 ἦσθαι: τὴν δὲ κέ τοι πνοιή Βορέοιο φέρησιν.
 ἀλλ' ὅπότ' ἄν δὴ νηὶ δι' Ὠκεανοῖο περήσῃς,
 ἔνθ' ἄκτῆ τε λάχεια καὶ ἄλσέα Περσεφονείης,
- 510 μακραί τ' αἰγίροι καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι,
 νῆα μὲν αὐτοῦ κέλσαι ἐπ' Ὠκεανῶ βαθυδίῃ,
 αὐτὸς δ' εἰς Αἰδεω ἰέναι δόμον εὐρώεντα.
 ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ρέουσιν
 Κώκυτός θ', ὃς δὴ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ,
- 515 πέτρῃ τε ξύνεσῖς τε δῶμα ποταμῶν ἐριδοῦπων:
 ἔνθα δ' ἔπειθ' ἦρωες, χριμφθεῖς πέλας, ὥς σε
 κελεύω,
 βόθρον ὀρύξαι, ὅσον τε πυγούσιον ἔνθα καὶ ἔνθα,
 ἀμφ' αὐτῶ δὲ χοῆν χεῖσθαι πᾶσιν νεκύεσσιν,
 πρῶτα μελικρήτω, μετέπειτα δὲ ἡδέϊ οἴνω,
- 520 τὸ τρίτον αὐθ' ὕδατι: ἐπὶ δ' ἄλφιστα λευκὰ παλύνειν.
 πολλὰ δὲ γουνοῦσθαι νεκῶν ἀμνηνὰ κάρηνα,
 ἐλθὼν εἰς Ἰθάκην στείραν βοῦν, ἢ τις ἀρίστη,
 ῥέξειν ἐν μεγάροισι πυρὴν τ' ἐμπλησέμεν ἐσθλῶν,
 Τειρεσίῃ δ' ἀπάνευθεν ὄιν ἱερευσέμεν οἴω
- 525 παμμέλαν', ὃς μήλοισι μεταπρέπει ὑμετέροισιν.
 αὐτὰρ ἐπὶν εὐχῆσι λίσῃ κλυτὰ ἔθνεα νεκρῶν,
 ἔνθ' ὄιν ἄρνεϊὸν ῥέξειν θήλην τε μέλαιναν
 εἰς Ἐρεβος στρέψας, αὐτὸς δ' ἀπονόσφι τραπέσθαι
 ἰέμενος ποταμοῖο ῥοάων: ἔνθα δὲ πολλοὶ
- 530 ψυχαὶ ἐλεύσονται νεκῶν κατατεθνηῶτων.
 δὴ τότε ἔπειθ' ἐτάροισιν ἐποτρῦναι καὶ ἀνώξαι
 μῆλα, τὰ δὴ κατάκειτ' ἐσφαγμένα νηλεὶ χαλκῶ,
 δεῖραντας κατακῆραι, ἐπέυξασθαι δὲ θεοῖσιν,
 ἰφθίμω τ' Αἰδῇ καὶ ἐπαινῆ Περσεφονείῃ:
- 535 αὐτὸς δὲ ξίφος ὀξύ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
 ἦσθαι, μηδὲ ἔαν νεκῶν ἀμνηνὰ κάρηνα
 αἵματος ἄσσον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.
 ἔνθα τοι αὐτίκα μάντις ἐλεύσεται, ὄρχαμε λαῶν,
 ὃς κέν τοι εἴπησιν ὁδὸν καὶ μέτρα κελεύθου
- 540 νόστον θ', ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσειαι ἰχθυόεντα.
 «ὡς ἔφατ', αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἦώς.
 ἀμφὶ δὲ με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἴματα ἔσσαν:
 αὐτὴ δ' ἄργύφρον φᾶρος μέγα ἔννυτο νύμφη,
 λεπτόν καὶ χαρίεν, περὶ δὲ ζώνην βάλετ' ἰζυῖ
- 545 καλὴν χρυσεῖην, κεφαλῇ δ' ἐπέθηκε καλύπτρην.
 αὐτὰρ ἐγὼ διὰ δῶματ' ἰὼν ὠτρυνον ἑταίρους
 μιλχιόις ἐπέεσσι παρασαδὸν ἄνδρα ἕκαστον:
- μὴν το γνοιασθεῖς ἀν στο πλεούμενο σου λείπει ο κυβερνήτης!
 Μον' στήσε το κατάρτι κι ἀπλωσε τ' ἀσπρα πανιά και κάθου,
 κι εκείνο απ' του Βοριά το φύσημα μονάχο θ' ἀρμενίζει.
 Μα σύντας πια με το καράβι σου τον Ὠκεανὸ περάσεις,
 στη χέρσα ακρογιαλιά το πάναγνο της Περσεφόνης δάσο
- θα βρεις, γεμάτο λεύκες τρίμηλες κι ἰπές καρπορημάχτρες.
 Και σαν ἀράξεις το καράβι σου στο βαθιορεματάρη
 τον Ὠκεανὸ, στὸν Ἄδη κίνησε να πας το μουχλιασμένο.
 Χύνονται ἐκεῖ ο Πυριφλεγέθοντας κι ο Κωκυτός, που βγαίνει
 ἀπὸ τη Στύγα, στον Ἀχέροντα' τα δυο ποτάμια σμιγνουν
- λίγο πιο πάνω τα βροντόλαλα' στη μέση κι ἕνας βράχος.
 Κει πέρα φτάνοντας, ἀντρόκαρδε, καθὼς σου ορίζω τώρα,
 λάκκο ως μια πήχη πάρε κι ἀνοιξε του μάρκους και του φάρδους,
 και πρόσφερε χοές στα χεῖλη του στους πεθαμένους ὅλους'
 πρῶτα μελόγαλα και δεῦτερα κρασί γλυκό να χύσεις,
- νερὸ στο τέλος, και πασπάλισε κριθάλευρο ἀπὸ πάνω.
 Και κάνε στων νεκρῶν παράκληση τ' ἀνέψυχα κεφάλια,
 και τάξε, στην Ἰθάκη φτάνοντας την πιο τρανὴ σου στέρφα
 γελάδα να τους σφάζεις, καιγοντας μαζί περίσσια δῶρα.
 Του Τειρεσία να τάξεις ξέχωρα κριγιό, γι' αὐτὸν μονάχα,
- μαῦρο, κατὰμαυρο, το πιο ὁμορφο στα ζωντανά σου μέσα.
 Κι ως στων νεκρῶν των πολυδόξαστων δεθθεῖς τα πλήθη πρῶτα,
 μια προβατίνα σφάζε ολόμαυρη κι ἕναν κριγιό, στα σκότη
 γυρνώντας τα' μα εσύ τα μάτια σου πέρα μεριά να στρέψεις,
 στου ποταμοῦ μαθές τα ρέματα· σε λίγο θ' ἀντικρίσεις
- πλήθος ψυχές νεκρῶν που ἐχάθησαν να φτάνουν μαζεμένες.
 Πρόσταξε τότε τους συντρόφους σου να γδάρουν τα σφαγάρια,
 που θα κοιπώνται απ' τον ἀνέσπλαχνο χαλκὸ θανατωμένα,
 και να τα κάψουν, και παράκληση στους δυο θεοὺς να υψώσουν,
 στην Περσεφόνη την ἀνήμερη και στον τρανὸ τον Ἄδη.
- Και συ καθούμενος ἀνάσυρε το κοφτερό απ' τη μέση
 σπαθί, και των νεκρῶν τ' ἀνέψυχα κεφάλια μὴν ἀφήνεις'
 κοντά στο γαῖμα, πρὶν ἀπόκριση σου δώσει ο Τειρεσίας.
 Σε μια στιγμή το μάντη να ῥχεται, ρηγάρχη, θ' ἀντικρίσεις,
 που θα σου πει ποιος θα ἔναι ο δρόμος σου, της στράτας σου το
 μάρκος,
- και πως τα ψαροθρόφα πέλαγα περνώντας θα διαγεῖρεις.»
 Τέτοια τη νύχτα ἐκείνη μου ἔλεγε, κι ως πρόβαλε σε λίγο
 η Αὐγὴ η χρυσόθρονη, μου φόρεσε χλαμῦδα και χιτῶνα,
 κι ἀπὴ της η ξωθιά χιονόθωρο μακρὺ μαντί φορούσε,
 φιλό, χαριτωμένο, κι ἔβαλε στη μέση της ζωνάρι
- ὠριο, χρυσό, και στο κεφάλι της ἀπάνω μια μαντίλα.
 Κι ἐγὼ τις κάμαρες διαβαίνοντας τους συντρόφους μου σμιγῶ,
 και με γλυκόλογα τους γκάρδιωνα μιλώντας σ' ἕναν ἕναν:

- «μηκέτι νῦν εὐδοντες ἄωτεῖτε γλυκύν ὕπνον,
ἀλλ' ἴομεν: δὴ γάρ μοι ἐπέφραδε πότνια Κίρκη.»
- 550 «ὡς ἐφάμην, τοῖσιν δ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.
οὐδὲ μὲν οὐδ' ἔνθεν περ ἀπήμονας ἦγον εταίρους.
Ἑλπήνωρ δὲ τις ἔσκε νεώτατος, οὔτε τι λίην
ἄλκιμος ἐν πολέμῳ οὔτε φρεσὶν ἦσιν ἀρηρώς:
ὅς μοι ἄνευθ' ἐτάρων ἱεροῖς ἐν δώμασι Κίρκης,
- 555 ψύχους ἱμεύρων, κατελέξατο οἶνοβαρείων.
κινυμένων δ' ἐτάρων ὄμαδον καὶ δοῦπον ἀκούσας
ἐξαπίνης ἀνόρουσε καὶ ἐκλάθετο φρεσὶν ἦσιν
ἄψορρον καταβῆναι ἰών ἐς κλίμακα μακρὴν,
ἀλλὰ κατανπικρὺ τέγεος πέσεν: ἐκ δὲ οἱ αὐχὴν
- 560 ἀστραγάλων ἐάγη, ψυχὴ δ' Ἄϊδὸςδε κατήλθεν.
«ἐρχομένοισι δὲ τοῖσιν ἐγὼ μετὰ μῦθον ἔειπον:
ἴφασθε νύ που οἰκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
ἔρχεσθ': ἄλλην δ' ἦμιν ὁδὸν τεκμήρατο Κίρκη,
εἰς Αἴδαιο δόμους καὶ ἐπαινής Περσεφονείης
- 565 ψυχῆ χρησομένουσ' Ἰθάβιου Τειρεσίαο.»
«ὡς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
ἐζόμενοι δὲ κατ' αὐθι γόνων τίλλοντό τε χαιτάς:
ἀλλ' οὐ γάρ τις πρήξις ἐγίγνετο μυρομένοισιν.
«ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐπὶ νῆα θοῆν καὶ θίνα θαλάσσης
- 570 ἦομεν ἀχνύμενοι θαλερόν κατὰ δάκρυ χέοντες,
τόφρα δ' ἄρ' οἰχομένη Κίρκη παρὰ νηὶ μελαίνῃ
ἄρνεϊὸν κατέδησεν οἶν θηλὴν τε μέλαιναν,
ῥεῖα παρεξελθοῦσα: τίς ἂν θεὸν οὐκ ἐθέλοντα
ὄφθαλμοῖσιν ἴδοιτ' ἢ ἔνθ' ἢ ἔνθα κίοντα;
- „πια μὴν κοιμάσθε στον ολόγλυκο παραδομένοι γύπνο,
κι η σεβαστή θεά μου αρμήνεψε το δρόμο — μόνο πάμε!"
- Ἔτσι τους μίλησα κι η πέρφανε καρδιά τους τ' αποδέχτη.
Μήτε και δώθε πήρα ανέβλαβους τους συντρόφους μου ωστόσο'
κάποιοι Ελπήνορας, πιο νιούτσικος απ' όλους, που μεγάλη
δεν είχε δείξει αντρεία στον πόλεμο κι ουδ' έκοβεν ο νους του,
τούτος δροσιά ζητώντας, τράβηξε, βαρύς απ' το μεθύσι,
να ξαπλωθεῖ μακριά απ' τους συντρόφους ψηλά στο ανώι της
Κίρκης.
Ξάφνου, ως έφευγαν οι άλλοι, αγρίκησε φωνές και ποδολάτι,
κι ορθός πετάχτη' μα λησμόνησε στου νου την παραζάλη
την αφηλήν οπουθε ανέβηκε να κατεβει τη σκάλα,
κι απ' τη σκεπητή γραμμή γκρεμίστηκε, κι ως βγήκε απ' τα σφοντύλια
κι έσπασε ο σβέρκος του, κατέβηκε στον Αδη κι η ψυχή του.
Κι ως μαζεύτηκαν οι άλλοι, εκίνησα τα λόγια και τους είπα:
„θα λέτε τώρα για τα σπίτια μας, τη γη την πατρική μας
κινάμε' ωστόσο μας αρμήνεψε μιαν άλλη στρατά η Κίρκη,
στης Περσεφόνης της ανήμερης και στου Αδη τα παλάτια,
χρησμό από την ψυχή να πάρουμε του Τειρεσία του μάντη.»
Αυτά είπα, κι εκείνων εράγισε βαθιά η καρδιά στα στήθη,
και κάθισαν στη γη και γόζουνταν, τραβώντας τα μαλλιά τους,
μα δίχως όφελος — τι κέρδιζαν αλήθεια από τους θρήνους;
Κι ως για το ακρόγιαλο κινούσαμε και το γοργό καράβι
βαριά θλιμμένοι, και τα μάτια μας πλημμύριζαν στο κλάμα,
έτρεξε η Κίρκη προσπερνώντας μας, και δίπλα στο άρμενο μας
έδεσε, δίχως να τη νιώσουμε, τη μαύρη προβατίνα
και τον κριγιό. Θνητός ποιος δύναται να ιδεί θεό να φτάνει,
για και να φεύγει, με τα μάτια του, χωρίς να θέλει εκείνος;

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -λ- (ΑΔΗΣ, ΝΕΚΥΑ)

- «αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλθομεν ἠδὲ θάλασσαν,
11- νῆα μὲν ἄρ πάμπρωτον ἐρύσσαμεν εἰς ἄλα δῖαν,
ἐν δ' ἴστον πιθέμεσθα καὶ ἰστία νηὶ μελαίνῃ,
ἐν δὲ τὰ μῆλα λαβόντες ἐβήσαμεν, ἄν δὲ καὶ αὐτοὶ
- 5 Ἀ βαίνομεν ἀχνύμενοι θαλερόν κατὰ δάκρυ χέοντες.
ἡμῖν δ' αὖ κατόπισθε νεὸς κυανοπώροιο
ἴκμενον οὖρον ἴει πλησίστιον, ἐσθλὸν ἐταῖρον,
Κίρκη εὐλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα.
ἡμεῖς δ' ὄπλα ἕκαστα πονησάμενοι κατὰ νῆα
- 10 ἤμεθα: τήν δ' ἄνεμός τε κυβερνήτης τ' ἴθυνε.
τῆς δὲ πανημερίης τέταθ' ἰστία ποντοπορούσης:
δύσετό τ' ἠέλιος σκιδωντό τε πᾶσαι ἀγυαί.
«ἦ δ' ἔς πείραθ' ἴκανε βαθυρροῦ Ὠκεανοῖο.
ἐνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε,
- 15 ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι: οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
ἠέλιος φαέθων καταδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
οὔθ' ὀπότ' ἄν στείχησι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
οὔθ' ὄτ' ἄν ἄψ ἐπὶ γαίαν ἄπ' οὐρανόθεν
προτρᾶπηται,
ἀλλ' ἐπὶ νύξ ὅλοη τέταται δειλοῖσι βροτοῖσι.
- 20 νῆα μὲν ἐνθ' ἐλθόντες ἐκέλασμεν, ἐκ δὲ τὰ μῆλα
εἰλόμεθ': αὐτοὶ δ' αὐτε παρὰ ῥόον Ὠκεανοῖο
ἵομεν, ὄφρ' ἔς χώρον ἀφικόμεθ', ὃν φράσε Κίρκη.
«ἐνθ' ἱερῆα μὲν Περιμήδης Εὐρύλοχός τε
ἔσχον: ἐγὼ δ' ἄορ ὄξυ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
- 25 βόθρον ὄρουξ' ὄσσον τε πυγούσιον ἐνθα καὶ ἔνθα,
ἀμφ' αὐτῷ δὲ χορὴν χεόμην πᾶσιν νεκύεσσι,
πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἠδέϊ οἴνω,
τὸ τρίτον αὐθ' ὕδατι: ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνον.
πολλὰ δὲ γουνούμην νεκῶν ἀμενῆνὰ κάρηνα,
- 30 ἐλθὼν εἰς Ἰθάκην στείραν βοῦν, ἢ τις ἀρίστη,
ῥέξειν ἐν μεγάροισι πυρὴν τ' ἐμπλησέμεν ἐσθλῶν,
Τειρεσίη δ' ἀπάνευθεν οἶν ἱερευσέμεν οἴω
παμμέλαν', ὃς μῆλοισι μεταπρέπει ἡμετέροισι.
τούς δ' ἐπεὶ εὐχολῆσι λιτῆσί τε, ἔθνεα νεκρῶν,
- 35 ἐλλισάμην, τὰ δὲ μῆλα λαβὼν ἀπεδειροτόμησα
ἐς βόθρον, ῥέε δ' αἶμα κελαινεφές: αἱ δ' ἀγέροντο
ψυχαὶ ὑπέξ Ἐρέβευς νεκῶν κατατεθνηῶτων.
νύμφαι τ' ἠίθεοί τε πολὺτλητοὶ τε γέροντες
παρθενικαὶ τ' ἀταλαὶ νεοπενθέα θυμὸν ἔχουσαι,
- Σαν κατεβήκαμε στη θάλασσα και στο πλεούμενο μας,
σύραμε πρῶτα το πλεούμενο στο θεῖο το κύμα μέσα
και στήσαμε κατάρτι κι ἄρμενα στο μελανό καράβι'
τα πρόβατα μετά φορτώσαμε και μπήκαμε κι ατοί μας
- βαριά θλιμμένοι, και τα μάτια μας πλημμύριζαν στο κλάμα.
Ξοπίσω από το γαλαζόπλωρο καράβι πρῖμο αγέρι,
σταλμένο από την ωριοπλέξουδη, την ανθρωπολαλούσα
θεά, την άγρια Κίρκη, σύντροφος καλός μας προβοδούσε.
Κι ως τ' ἄρμενα του πλοίου συντάξαμε, καθόμασταν, τι εκείνο
- καλά το κυβερνούσαν ο άνεμος κι ο τιμονιέρης μόνο,
κι ολημερίς πελαγοδρόμιζε με τα πανιά γεμάτα.
Κι ως πήρε ο γήλιος και βασίλεψε κι ἰσκιωσαν ὅλοι οι δρόμοι,
έφτασε πια στου βαθιορέματου του Ωκεανού την άκρα.
Των Κιμμερίων η χώρα βρίσκεται κει πέρα και το κάστρο,
- συντυλιγμένα μες σε σύγνεφο κι αντάρα' δεν τους βλέπει
ο Ἡλιος ποτέ ο φωτοπερίχυτος με τις λαμπρές του αχτίδες,
μηδέ σαν παίρνει τον ανήφορο προς τ' αστεράτα ουράνια,
μηδέ σα στρέφει απ' τὰ μεσουράνα στις γης ξανά τα μέρη,
μον' νύχτα φοβερή στους άμοιρους θνητούς απλώνει πάντα.
- Καθίζουμε στον άμμο το άρμενο, κι ως βγάλαμε από μέσα
τα πρόβατα, το δρόμο πήραμε στον Ωκεανό από δίπλα,
ως που στο μέρος πια βρεθήκαμε που 'χε αρμηνέψει η Κίρκη.
Κει πέρα κράτησαν ο Ευρύλοχος κι ο Περιμήδης μπρος μου
τα δυο σφαχτά' κι εγώ ανασέροντας το κοφτερό σπαθί μου
- λάκκο ως μια πήχη πήρα κι άνοιξα του μάκρους και του φάρδους.
και πρόσφερα χοές στα χεῖλη του στους πεθαμένους ὄλους'
πρῶτα μελόγαλα τους έχυσα, κρασί γλυκό κατόπι,
νερό στο τέλος, και πασπάλιζα κριθάλευρο από πάνω'
και δεόμουν στων νεκρῶν τ' ανέψυχα κεφάλια, τάζοντας τους,
- αν στην Ιθάκη πίσω διάγερνα, την πιο τρανή μου στέρφα
γελάδα να τους σφάζω, καίγοντας μαζί περισσισα δῶρα.
Κι ένα κριάρι τάζω ξέχρωρα στον Τειρεσία να σφάζω,
μαύρο, κατάμαυρο, το πιο ὄμορφο στα ζωντανά μου μέσα.
Τα παρακάλια πια σαν τέλεψα και τα ταξίματα μου
- στα πλήθη των νεκρῶν, τα πρόβατα στο λάκκο σφάζω απάνω,
κι ως έτρεχε το μαύρο γαίμα τους, από τα σκότη κάτω
βγήκαν ψυχές νεκρῶν ἀρίφνητες και μαζωχτηκαν γύρα:
Άγουροι, νιόπαντρες και γέροντες χλιοβασανισμένοι,
κόρες γλυκές, ὄλο παράπνοο που σβησαν στον ανθό τους,

- 40 πολλοὶ δ' οὐτάμενοι χαλκῆρεσιν ἐγχείησιν,
ἄνδρες ἀρηίφατοι βεβροτωμένα τεύχε' ἔχοντες:
οἱ πολλοὶ περι βόθρον ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος
θεσπεσίη ἰαχῆ: ἐμέ δὲ χλωρὸν δέος ἦρει.
δὴ τότ' ἔπειθ' ἐτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα
- 45 μῆλα, τὰ δὴ κατέκειτ' ἐσφαγμένα νηλεί χαλκῶ,
δεύραντας κατακῆται, ἐπεύξασθαι δὲ θεοῖσιν,
ἰφθίμω τ' Αἴδῃ καὶ ἐπαινῆ Περσεφονείῃ:
αὐτὸς δὲ ξίφος ὄξυ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
ἤμην, οὐδ' εἴων νεκῶν ἀμενηνὰ κάρηνα
- 50 αἵματος ἄσσον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.
«πρῶτη δὲ ψυχὴ Ἑλπήνορος ἦλθεν ἐταίρου:
οὐ γάρ πω ἐτέθαπτο ὑπὸ χθονὸς εὐρουοδείης:
σῶμα γάρ ἐν Κίρκης μεγάρω κατελείπομεν ἡμεῖς
ἄκλαυτον καὶ ἄθαπτον, ἐπεὶ πόνος ἄλλος ἔπειγε.
- 55 τὸν μὲν ἐγὼ δάκρυσα ἰδῶν ἐλέησά τε θυμῶ,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
«Ἑλπήνορ, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἡρόεντα;
ἔφθης πεζὸς ἰὼν ἢ ἐγὼ σὺν νηὶ μελαίνῃ.
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' οἰμῶσας ἡμείβετο μύθω:
- 60 'διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
ἄσέ με δαίμονος αἴσα κακῆ καὶ ἀθέςφατος οἶνος.
Κίρκης δ' ἐν μεγάρω καταλέγμενος οὐκ ἐνόησα
ἄψορρον καταβῆναι ἰὼν ἐς κλίμακα μακρῆν,
ἀλλὰ καταντικρὺ τέγεος πέσον: ἐκ δὲ μοι αὐχὴν
- 65 ἀστραγάλων ἄειγν, ψυχὴ δ' Αἰδὸσδε κατήλθε.
νῦν δὲ σε τῶν ὄπιθεν γουνάζομαι, οὐ παρεόντων,
πρὸς τ' ἀλόχου καὶ πατρός, ὃ σ' ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα,
Τηλεμάχου θ', ὃν μόνον ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπες:
οἶδα γὰρ ὡς ἐνθὲνδε κίων δόμου ἐξ Αἰδαο
- 70 νῆσον ἐς Αἰαίην σχήσεις εὐεργέα νῆα:
ἐνθα σ' ἔπειτα, ἄναξ, κέλομαι μνήσασθαι ἐμεῖο.
μή μ' ἄκλαυτον ἄθαπτον ἰὼν ὄπιθεν καταλείπειν
νοσφισθείς, μή τοί τι θεῶν μῆνιμα γένωμαι,
ἀλλὰ με κακῆται σὺν τεύχεσιν, ἄσσα μοι ἔστιν,
- 75 σῆμά τέ μοι χεῦται πολιῆς ἐπὶ θινὶ θαλάσσης,
ἄνδρὸς δυστήνοιο καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
ταυτὰ τέ μοι τελέσαι πῆξαι τ' ἐπὶ τύμβῳ ἐρετμόν,
τῷ καὶ ζῶος ἔρεσσον ἐὼν μετ' ἐμοῖς ἐτάροισιν.'
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
- 80 'ταυτὰ τοι, ὦ δύστηνε, τελευτήσω τε καὶ ἔρξω.'
«νῶι μὲν ὡς ἐπέεσσιν ἀμειβομένω στυγεροῖσιν
ἤμεθ', ἐγὼ μὲν ἄνευθεν ἐφ' αἵματι φάσανον ἴσχων,
εἶδωλον δ' ἐτέρωθεν ἐταίρου πόλλ' ἀγόρευεν:
- καὶ πλήθος ἄντρες, με χαλκόβαρα κοντάρια χτυπημένοι,
που ἔπεσαν σε πολέμους, κὶ ἄρματα ματόβρεχτα κρατοῦσαν.
Κὶ ἄλλος αλλοῦθε πήραν κὶ ἐζῶναν το λάκκο με περίσσιον
ἀγριον ἀχό, που ἐμένα ολόχλωμος με περεχοῦσε τρόμος.
Πρόσταξα τότε τους συντρόφους μου να γδάρουν τα σφαγάρια,
που εκοίτουταν ἀπ' τον ἀνέσπλαχνο χαλκὸ θανατωμένα,
καὶ να τα κάψουν, καὶ παράκληση στους δυο θεοὺς να υψώσουν,
στην Περσεφόνη την ἀνήμερη καὶ στον τρανὸν τον Ἄδη.
Κὶ ἐγὼ, καθούμενος, ἀνάσुरα το κοφτερό ἀπ' τη μέση
σπαθί, καὶ των νεκρῶν δεν ἀφήνα τ' ἀνέψυχα κεφάλια
κοντὰ στο γαῖμα, πρὶν ἀπόκριση μου δώσει ο Τειρεσίας.
Πρῶτη ἔφτασε ἡ ψυχὴ του Ἑλπήνορα, του συντρόφου μου' ἀκόμα
δεν ἦταν κάτω ἀπ' την πλατύδρο, ἡ τη γη μαθὲς θαμμένους
το εἶχαμε ἀφήσει το κουφάρι του στῆς Κίρκης το παλάτι
ἀκλαφτο κὶ ἄθαφτο —μας ἐσφιγγαν μεγάλες ἐγνοιες ἄλλες!
Κὶ ὅπως τον εἶδα, τον συμπόνεσα, τα κλάματα με πήραν,
καὶ κρᾶζοντας τον ἀνεμάρπαστα του συντυχαίνω λόγια:
„ Στο ἀνήλιαγο σκοτάδι, Ἑλπήνορα, πῶς ἦρθες; πῶς κατέβης
πεζὸς ἐσὺ πῖο πρὶν ἀπ' τ' ἄρμενο που μ' ἔφερε ἐδῶ πέρα;“
Σαν εἶπα τούτα, ἐκεῖνος βόγγηξε κὶ αὐτὰ μου ἀπηλογήθη:
„ Γιέ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολὺτεχνε Ὀδυσσεά,
θεοῦ βουλή κακιὰ με ἀφάνισε καὶ το κρασί το πλήθιο!
Στῆς Κίρκης το παλάτι ὡς πλάγιαζα, δεν πέρασε ἀπ' το νου μου
την ἀψηλὴν οπουθε ἀνέβηκα να κατεβῶ τη σκάλα,
κὶ ἀπ' τη σκεπὴ γραμμὴ γκρεμίστηκα, κὶ ὡς βγήκε ἀπ' τα
σφοντύλια
κὶ ἐσπασε ο σβέρκος μου, κατέβηκε στον Ἄδη κὶ ἡ ψυχὴ μου.
Μα σε ξορκίζω σε ὅσους ἀφηκὲς δικούς κὶ ἐδῶ δεν εἶναι —
το ταίρι σου καὶ τον πατέρα σου, που σ' ἔχει ἀναστημένο,
καὶ τον Τηλέμαχο, στο σπῆτι σου μοναχογιό που ἀφηκὲς:
το ξέρω, σα γυρνᾶς, ἀφήνοντας ἐδῶ τον Κάτω Κόσμο,
στην Αἶα ξανά το καλοκάμωτο καράβι σου θ' ἀράξεις.
Εκεῖ φτασμένος θέλω, ρῆγα μου, να θυμηθεῖς καὶ μένα'
ἀκλαφτο κὶ ἄθαφτο, ἀψηφώντας με, μὴ φύγεις καὶ με ἀφήσεις,
ἀπ' ἀφορμὴ δικιά μου οὐκ ἀθάνατοι μὴν οργιστοῦν μαζί σου
μονάχα κάψε με με τ' ἄρματα που ἦταν δικὰ μου, ὡς ζούσα,
κὶ ἐκεῖ, στο ἀκρόγιαλο τῆς θάλασσας, μνημοῦρι ἀσκώσετέ μου
του δύστυχου, που κὶ οὐ μελλοῦμενες γενιές να μου θυμούνται.
Κὶ ὡς τούτα πια τελέψεις, κάρφωσε κὶ ἕνα κουπί στο μῆνιμα,
αὐτὸ που ζώντας εἶχα κὶ ἐλαμνα μαζί με τους συντρόφους.“
Εἶπε, κὶ ἐγὼ γυρνώντας μίλησα κὶ ἀπηλογία του δίνω:
„ Ὅλα ὅσα γύρεψες, βαριόμοιρε, θα κάμω ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη.“
Τέτοιες κουβέντες συναλλάξαμε λυπητερές οὐκ ἔστιν,
στο γαῖμα δίπλα ἐγὼ καθούμενος με το σπαθί στο χέρι,
κὶ ο γίσκιος πέρα του συντρόφου μου, να λείει, να μὴ σωπαίνει.

- «ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ μητρὸς καταθεθνηυῖς,
- 85 Αὐτολόκου θυγάτηρ μεγαλήτορος Αντίκλεια,
τὴν ζῶν κατέλειπον ἰὼν εἰς Ἴλιον ἱρὴν.
τὴν μὲν ἐγὼ δάκρυσα ἰδὼν ἐλέησά τε θυμῷ:
ἀλλ' οὐδ' ὡς εἶων προτέρην, πυκινὸν περ ἄχεύων,
αἵματος ἄσπον ἵμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.
- 90 «ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Θηβαίου Τειρεσίαο
χρῦσειον σκῆπτρον ἔχων, ἐμέ δ' ἔγνω και
προσέειπεν:
ἴδιογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,
τίπτ' αὐτ', ὦ δῦστηνε, λιπὼν φάος ἡελίοιο
ἦλυθε, ὄφρα ἴδῃ νέκυας καὶ ἀτερπέα χῶρον;
- 95 ἀλλ' ἀποχάζεο βόθρου, ἄπισχε δὲ φάσανον ὀξύ,
αἵματος ὄφρα πῖω καὶ τοι νημερτέα εἶπω.
«ὡς φάτ', ἐγὼ δ' ἀναχασσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον
κουλεῶ ἐγκατέπηξ'. ὁ δ' ἐπεὶ πῖεν αἶμα κελαινόν,
καὶ τότε δὴ μ' ἐπέεσσι προσηύδα μάντις ἀμύμων:
- 100 «ἴνστον δίζηται μελιγδέα, φαιδιμ' Ὀδυσσεύ:
τὸν δὲ τοι ἀργαλέον θήσει θεός: οὐ γὰρ οἶω
λήσειν ἔννοσίγαιον, ὃ τοι κότον ἔνθετο θυμῷ
χωόμενος ὅτι οἱ υἱὸν φίλον ἐξαλάωσας.
ἀλλ' ἔτι μὲν κε καὶ ὡς κακά περ πάσχοντες ἴκοισθε,
- 105 αἶ κ' ἐθέλῃς σὸν θυμὸν ἐρυκακέειν καὶ ἐταίρων,
ὅππότε κε πρῶτον πελάσης ἔυεργέα νῆα
Θρινακίη νήσῳ, προφυγῶν ἰοειδέα πόντον,
βοσκομένας δ' εὐρήτε βόας καὶ ἴφια μῆλα
Ἥελίου, ὅς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.
- 110 τὰς εἰ μὲν κ' ἀσινέας ἐάσῃ νόστου τε μέδῃαι,
καὶ κεν ἔτ' εἰς Ἰθάκην κακά περ πάσχοντες ἴκοισθε:
εἰ δὲ κε σίνῃαι, τότε τοι τεκμαίρομ' ὄλεθρον,
νή τε καὶ ἐτάροις. αὐτὸς δ' εἴ πέρ κεν ἀλύξῃς,
ὀψὲ κακῶς νείαι, ὀλέσας ἅπο πάντας ἐταίρους,
- 115 νηὸς ἐπ' ἄλλοτρίης: δῆεις δ' ἐν πῆματα οἴκῳ,
ἄνδρας ὑπερφιάλους, οἳ τοι βίον κατέδουσι
μνώμενοι ἀντιθέην ἄλοχον καὶ ἔδνα διδόντες.
ἀλλ' ἦ τοι κείνων γε βίας ἀποτίσαι ἐλθῶν:
αὐτὰρ ἐπὶν μνηστήρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι
- 120 κτείνης ἢ ἐ δόλω ἢ ἀμφαδὸν ὀξεί χαλκῷ,
ἔρχεσθαι δὴ ἔπειτα λαβῶν ἐυήρης ἔρετμόν,
εἰς ὃ κε τοὺς ἀφίκηαι οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
ἀνέρες, οὐδέ θ' ἄλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν:
οὐδ' ἄρα τοὶ γ' ἴσασι νέας φοινικοπαρήους
- Κι ἦρθε ἡ ψυχὴ τῆς δόλιας μάνας μου μπροστά μου, τῆς
Αντίκλειας,
- τῆς κόρης τοῦ ἀντρεωμένου Αὐτολόκου, που ἐγὼ τὴν εἶχα ἀφήσει
να ζεῖ, στὴν ἅγια Τροία σα μίσησα, καὶ τώρα εἶχε πεθάνει.
Κι ὅπως τὴν εἶδα, μου ἔρθαν κλάματα, τὴν πόνεσε ἡ καρδιά μου,
μα δὲν τὴν ἀφήνα, κι ἄς ἔτρωγε τα σωθικά μου ὁ πόνος,
κοντὰ στο γαῖμα, πρὶν ἀπόκριση μου δώσει ὁ Τειρεσίας.
- Να κ' ἡ ψυχὴ σε λίγο που ἔφτασε χρυσὸ ραβδί κρατώντας
τοῦ Τειρεσία, κι εὐτὺς με γνώρισε κι αὐτὰ τα λόγια μου ἔπε:
„ Γέ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
το φῶς τοῦ ἡλίου γιατί, τρισάμοιρε, παράτησες, γιὰ νὰ ῥθεις
νὰ ἰδεῖς τὸν τόπο αὐτὸν ἀχαρο καὶ τοὺς νεκρούς; Τραβήξου
- τώρα ἀπ' τὸ λάκκο κι ἀναμέρισε τὸ κοφτερό σπαθὶ σου,
νὰ πῖω ἀπ' τὸ γαῖμα τοῦτο, ἀφεύγιστη μετὰ νὰ δώσω ὀρμήνια."
Εἶπε, κι ἐγὼ τὸ ἀσημοκάρφωτο θηκάρωσα σπαθὶ μου
κι ἀποτραβήχτηκα- σα ρούφηξε τὸ μαῦρο γαῖμα ἐκείνος,
ὁ μάντης ὁ ἄψεγος, μου μίλησε κι αὐτὰ τα λόγια μου ἔπε:
- „ Τρανὲ Ὀδυσσεά, στὴν πολυπόθητη ζητὰς νὰ στρέψεις γῆ σου,
μα στέκει ἕνας θεὸς στὸ δρόμο σου· θαρρῶ πως δε γλιτώνεις
τοῦ Κοσμοσεῖστη, που στα φρένα τοῦ θυμοῦ γιὰ σένα κλείνει,
τι σου ἔχει μάνητα που ἐτύφλωσες τὸν ἀκριβὸ τὸ γιο τοῦ.
Μα κι ἔτσι, με τὰ χίλια βάσανα, θὰ φτάνατε, μονάχα
- ν' ἀνακρατούσες τοὺς συντρόφους σου, κι ἀτὸς σου νὰ
κρατιόσουν,
μόλις τὸ πλοῖο τὸ καλοκάμωτο στὴς Θρινακίας ἀράξεις
μια μέρα τὸ νησί, ξεφεύγοντας τὰ γεράνια πελάγη,
καὶ βρεῖτε ἐκεῖ τ' ἀρνιά τὰ ολόπαχα νὰ βόσκουν καὶ τὰ βόδια
τοῦ Ἥλιου, που τὰ πάντα πάνωθε θωρεῖ κι ἀκούει τὰ πάντα.
- Χέρι σ' αὐτὰ ἀν δε βάλεις ἔχοντας τὸ γυρισμὸ στὸ νοῦ σου,
μπορεῖτε με τὰ χίλια βάσανα νὰ ῥθειτε στὴν Ἰθάκη.
Μα ἀν βάλεις χέρι, τότε χάθηκες καὶ συ καὶ τὸ καράβι
κι οἱ σύντροφοί σου, αὐτὴ εἶν' ἡ ὀρμήνια μου. Καὶ συ νὰ
ξεγλιτώσεις,
θὰ φτάσεις πίσω δίχως συντρόφους, ἀργά, συφοριασμένος,
- σε ἀρμενο ξένο, καὶ στὸ σπῆτι σου θὰ βρεῖς τυράννια κι ἄλλα,
ἀντρες ἀράθυμους, τὸ ταῖρι σου τὸ ἰσόθεο που γυρεύουν
καὶ τάζουν περισσὰ χαρίσματα, τὸ βίος σου τρώνε ωστόσο.
Μα ἐσύ θὰ γδικιωθεῖς διαγέρνοντας τὶς ἀδικίες τοὺς ὄλες.
Κι ὡς τοὺς μνηστήρες στὸ παλάτι σου με κοφτερὸ σκοτώσεις
- χαλκῷ, με δόλο ξεπλανώνοντας τοὺς γιὰ κι ἀνοιχτά, τὸ δρόμο
πᾶρε μετὰ, κουπί καλάρμοστο στὸ χέρι σου κρατώντας,
σε ἀνθρώπους ὡς νὰ φτάσεις, θάλασσα που δὲν κατέχουν τι
εἶναι,
κι οὐδέ ποτὲ με ἀλάτι ἀρτίζουσε τὰ φαγητὰ που τρώνε,

- 125 οὐδ' εὐήρε' ἑρετμά, τά τε περὰ νηυσὶ πέλονται.
σῆμα δέ τοι ἔρέω μάλ' ἀριφραδές, οὐδέ σε λήσει:
ὄππότε κεν δῆ τοι συμβλήμενος ἄλλος ὀδίτης
φήη ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνά φαιδίμω ὦμω,
καὶ τότε δῆ γαίη πῆξας εὐήρες ἑρετμόν,
- 130 ῥέξας ἱερά καλά Ποσειδάωνι ἄνακτι,
ἀρνεῖον ταυῖρόν τε συῶν τ' ἐπιβήτορα κάπρον,
οἴκαδ' ἀποστείχειν ἔρδειν θ' ἱεράς ἐκατόμβας
ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσι,
πάσι μάλ' ἐξείης. θάνατος δέ τοι ἐξ ἀλὸς αὐτῶ
- 135 ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ σε πέφνη
γῆραι ὑπο λιπαρῶ ἀρημένον: ἀμφὶ δέ λαοὶ
ὄλβιοι ἔσσονται. τὰ δέ τοι νημερτέα εἴρω.'
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
«Τειρεσίη, τὰ μὲν ἄρ που ἐπέκλωσαν θεοὶ αὐτοί.
- 140 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:
μητρὸς τήγδ' ὀρόω ψυχὴν κατατεθνηυῖης:
ἢ δ' ἄκεουσ' ἦσται σχεδὸν αἵματος, οὐδ' ἐὼν υἱὸν
ἔτλη ἐσάντα ἰδεῖν οὐδὲ προτιμυθῆσασθαι.
εἰπέ, ἄναξ, πῶς κέν με ἀναγνοίη τὸν ἐόντα;»
- 145 «ὡς ἐφάμην, ὁ δέ μ' αὐτὶκ' ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«ῥῆϊδίον τοι ἔπος ἔρέω καὶ ἐπὶ φρεσὶ θήσω.
ὄν τινα μὲν κεν ἔξ νεκῶν κατατεθνηῶτων
αἵματος ἄσπον ἴμεν, ὁ δέ τοι νημερτές ἐνίψει:
ᾧ δέ κ' ἐπιφθονέης, ὁ δέ τοι πάλιν εἰσιν ὀπίσσω.'
- 150 «ὡς φαμένη ψυχὴ μὲν ἔβη δόμον Ἄϊδος εἴσω
Τειρεσίαο ἄνακτος, ἐπεὶ κατὰ θέσφατ' ἔλεξεν:
αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ' ἐπὶ μήτηρ
ἦλυθε καὶ πῖεν αἶμα κελαινεφές: αὐτίκα δ' ἔγνω,
καὶ μ' ὀλοφυρομένη ἔπτεα ππερόεντα προσηύδα:
- 155 «τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζῴφον ἠερόεντα
ζῶος ἐών; χαλεπὸν δὲ τάδε ζωοῖσιν ὀράσθαι.
μέσσω γὰρ μεγάλοι ποταμοὶ καὶ δεινὰ ῥέεθρα,
Ἵκεανὸς μὲν πρῶτα, τὸν οὐ πῶς ἔστι περῆσαι
πεζὸν ἐόντ', ἦν μή τις ἔχη εὐεργέα νῆα.
- 160 ἦ νῦν δῆ Τροίηθεν ἀλώμενος ἐνθάδ' ἰκάνεις
νηί τε καὶ ἐτάροισι πολλὸν χρόνον; οὐδέ πῶ ἦλθες
εἰς Ἰθάκην, οὐδ' εἶδες ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκα;»
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
ἴμητερ ἐμή, χρειώ με κατήγαγεν εἰς Αἴδαο
- 165 ψυχῆ χρησόμενον Θηβαίου Τειρεσίαο:
οὐ γάρ πῶ σχεδὸν ἦλθον Ἀχαιῖδος, οὐδέ πῶ ἀμῆς
- κι οὐδέ καράβια αλικομάγουλα ποτέ αγνάντεψαν, μήτε
κουπιὰ καλάρμοστα, που ως φτερούγες δρομίζουν τα καράβια.
Σου λέω και το σημάδι ξάστερα και θα το δεις κι ατός σου:
Σα σε ανταμώνσει εκεί στη στράτα σου κανένας πεζολάτης
και λιχνιστήρι πει στον ώμο σου πως κουβαλάς τον ώριο,
στο χῶμα τότε το καλάρμοστο να μπήξεις λέω κουπί σου,
- κι αφού θυσιές προσφέρεις πάγκαλες στο ρήγα Ποσειδῶνα,
κρίαρι και κάπρι λατάρικο και ταύρο σφάζοντας του,
γύρισε πίσω στην πατριδα σου, και πρόσφερε θυσιές
μεγάλες στους θεούς, που αθάνατοι τα ουράνια πλάτη ορίζουν,
σε όλους γραμμῆ. Κι ακόμα ο θάνατος γλυκός, γαλήνιος θα ῥθει
- να σε ῥρει αλάργα από τη θάλασσα, τα μάτια να σου κλείσει
μες σε βαθιά καλά γεράματα' κι ολόγυρα οι λαοὶ σου
θα ζουν χαϊράμενοι. Τον άκουσες τον άψευτό μου λόγο!"
Εἶπε, κι εγὼ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
,, Τούτα οι θεοὶ θαρρώ πως τα ῥκλωσαν ατοί τους, Τειρεσία.
- Μον' ἔλα τώρα, δῶσε ἀπόκριση και την αλήθεια πες μου:
Μπροστά μου την ψυχὴ της μάνας μου θωρῶ της πεθαμένης'
κοντὰ στο γαῖμα κάθεται ἀλαλη, κι οὐδὲ βαστάει τα μάτια
στο γιο της να στυλώσει ἀντίκρυ του και να του κουβεντιάσει.
Θέλω, τρανέ, να ξέρω αν γίνεται ποιος εἶμαι να γνωρίσει."
- Εἶπα, κι αὐτὸς γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:
,, Δε θα ἴναι δύσκολος ο λόγος μου και θα τον καταλάβεις:
απ' τους νεκρούς που πήρε ο θάνατος ὅποιον αφήνεις τώρα
το γαῖμα να ζυγώνει, αψευπίστο το λόγο του θ' ακούσεις'
κι ὅποιον δε θες, αὐτὸς γυρίζοντας θα φεύγει πίσω πάλε."
- Αὐτὰ εἶπεν η ψυχὴ και κίνησε στον Αδη να διαγεῖρει
του Τειρεσία, σαν πια μου ἀπόσωσε της μοίρας τα γραμμένα.
Μα εγὼ κει πέρα αμετασάλευτος καθόμουν, κι ἦρθε τότε
κι ἦπτε απ' το μαύρο γαῖμα η μάνα μου' μεμιάς νογáει ποιος
ἦμουν,
και μες στα κλάματα ανεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:
- ,, Πως φτάνεις ζωντανός στ' ανήλιαγα σκοτάδια κάτω, γιε μου;
Στους ζωντανούς εἶναι ανημπόρετο να τ' ἀντικρίζουν τούτα'
τι αναμεσά μας άγρια ρέματα, τρανά κυλοῦν ποτάμια,
και πρῶτα ο Ωκεανός' δε γίνεται να τον διαβεί κανένας
πεζός, εζόν αν καλοκάμωτο του βρίσκεται καράβι.
- Αλήθεια, χρόνια αφού παραδέφες, από την Τροία μη φτάνεις
με το άρμενο σου και τους συντρόφους, κι ακόμα στην Ιθάκη
δεν ἔχεις ἔρθει; Τη γυναῖκα σου στο σπῖπι σου δεν εἶδες;"
Εἶπε, κι εγὼ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά της δίνω:
,, Η ἀνάγκη, μάνα, με κατέβασε στον Κάτω Κόσμο τώρα,
- χρησμό μαθές να πάρω απ' την ψυχὴ του Τειρεσία του μάντη.
Δεν ἔχω ακόμα την αργίσισα ζυγῶσει χώρα, μήτε

- γῆς ἐπέβην, ἀλλ' αἰὲν ἔχων ἀλάλημαι οἰζύν,
 ἐξ οὗ τὰ πρῶτισθ' ἐπόμενον Ἀγαμέμνονι δῖω
 Ἴλιον εἰς εὐπυλόν, ἴνα Τρῶεσσι μαχοίμην.
- 170 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:
 τίς νύ σε κῆρ ἐδάμασσε τανηλεγέος θανάτοιο;
 ἦ δολιχὴ νοῦσος, ἦ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιοχόμενη κατέπεφεν;
 εἰπέ δέ μοι πατρός τε καὶ υἱέος, ὃν κατέλειπον,
- 175 ἦ ἔτι πᾶρ κείνοισιν ἐμὸν γέρας, ἦέ τις ἦδη
 ἀνδρῶν ἄλλος ἔχει, ἐμέ δ' οὐκέτι φασὶ νέεσθαι.
 εἰπέ δέ μοι μνηστής ἀλόχου βουλήν τε νόον τε,
 ἦέ μένει παρὰ παιδί καὶ ἔμπροσθεν πάντα φυλάσσει
 ἦ ἦδη μιν ἐγγυμέν Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος.'
- 180 «ὡς ἐφάμην, ἦ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο πότνια μήτηρ:
 'καὶ λίην κείνη γε μένει τετληότι θυμῷ
 σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν: οἰζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
 φθίνουσιν νύκτες τε καὶ ἡμέραι δάκρυ χεοῦση.
 σὸν δ' οὐ πῶ τις ἔχει καλὸν γέρας, ἀλλὰ ἐκηλος
- 185 Τηλέμαχος τεμνενα νέμεται καὶ δαίτας εἰσας
 δαίνυται, ὅς ἐπέοικε δικασπύλον ἄνδρ' ἀλεγύνειν:
 πάντες γὰρ καλέουσι. πατήρ δέ σός αὐτόθι μίμνει
 ἀγρῷ, οὐδέ πόλινδε κατέρχεται. οὐδέ οἱ εὐναὶ
 δέμνια καὶ χλαῖναι καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα,
- 190 ἀλλ' ὃ γε χεῖμα μὲν εὐδαίει δθι δμῶες ἐνὶ οἴκῳ,
 ἐν κόνι ἄγχι πυρός, κακὰ δὲ χροὶ εἶματα εἶται:
 αὐτὰρ ἐπὶν ἔθρησι θέρος τεθαλυῖα τ' ὀπώρη,
 πάντη οἱ κατὰ γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο
 φύλλων κεκλιμένων χθαμαλαὶ βεβλήται εὐναί.
- 195 ἐνθ' ὃ γε κείτ' ἀχέων, μέγα δὲ φρεσὶ πένθος ἀέξει
 σὸν νόστον ποθέων, χαλεπὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἰκάνει.
 οὕτω γὰρ καὶ ἐγὼν ὀλόμην καὶ πότμον ἐπέσπον:
 οὐτ' ἐμέ γ' ἐν μεγάροισιν εὐσκοπὸς ἰοχέαιρα
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιοχόμενη κατέπεφεν,
- 200 οὔτε τίς οὖν μοι νοῦσος ἐπήλυθεν, ἦ τε μάλιστα
 τηκεδόνι στυγερῇ μελέων ἐξείλετο θυμόν:
 ἀλλὰ με σός τε πόθος σά τε μήδεα, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
 σὴ τ' ἀγανοφροσύνη μελιηδέα θυμόν ἀπηύρα.'
 «ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ γ' ἔθελον φρεσὶ μερμηρίζας
- 205 μητρὸς ἐμῆς ψυχὴν ἐλέειν κατατεθνηυῖας.
 τρίς μὲν ἐφωρμήθην, ἐλέειν τέ με θυμὸς ἀνώγει,
 τρίς δέ μοι ἐκ χειρῶν σκιῇ εἶκελον ἦ καὶ ὄνειρῳ
 ἔππατ'. ἐμοὶ δ' ἄχος ὄξύ γενέσκετο κηρόθι μᾶλλον,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπτα πεπερόντα προσηύδων:
- τῆ γῆ μας πάτησα' σε ἀτέλειωτα τυράννια παραδέρνω
 ἀπ' τῆ στιγμῆ που πρωτακλούθηξα το θεῖον υγιό του Ατρέα
 πέρα στην Τροία την καλοφώραδη, τους Τρῶες να πολεμήσω.
- Μον' ἔλα τώρα, δῶσ' μου ἀπόκριση και την ἀλήθεια πες μου:
 Ποια μοίρα τάχα κάτω σ' ἔριξε φαρμακεροῦ θανάτου;
 Μήπως ἀρρώστια ἦταν που χρόνισε; μην ἡ Ἀρτεμη η δοξεύτρα
 με ἀπόνετες σαγίτες σου 'ριξε και πήρε τη ζωὴ σου;
 Και πες μου ἀκόμα για τον κύρη μου και για το γιο που ἀφήκα:
 αυτοὶ κρατοῦν το βασιλίκι μου, για κάποιος ἀπ' τους ἄλλους
 τ' ὀρίζει τώρα, λογαριάζοντας πια εγὼ πως δε γυρίζω;
 Ἀκόμα πες μου για το ταίρι μου, ποια ἡ γνώμη, ποιος ο νους της;
 Με τον υγιό μας τάχα μένοντας το βιος μου διαφεντεύει,
 για ἄλλος την πήρε κιόλα ἀνάμεσα στους πιο τρανοῦς Ἀργίτες;"
- Στα λόγια τούτα μου ἀποκρίθηκεν ἡ σεβαστὴ μου ἡ μάνα:
 „ Και βέβαια ἐκεῖνη πάντα βρίσκεται στο σπῆτι σου κλεισμένη
 και κάνει υπομονή, κι ἀγλύκαντες μια μια ν' ἀποδιαβαίνουν
 θωρεὶ τις νύχτες και τις μέρες της, στα δάκρυα βουτηγμένη.
 Το βασιλίκι σου δεν τ' ἄρπαξε κανένας' τα μετόχια
- τα ὀρίζει ἀνέγνοιος ο Τηλέμαχος, και στα τραπέζια παίρνει
 τα μερικά που πρέπει ο κύβερνος κι ο κρισολόγος να 'χει'
 γιατί ὅλοι τον καλνοῦν. Ο κύρης σου στο χτήμα του ζωμένει'
 ἡ χώρα δεν τον βλέπει. Του 'λειψαν, για να 'χει να πλαγιάζει,
 πια τα σκεπάσματα τα λιόφωτα κι οἱ στρώσες κι οἱ φλοκάτες.
- Σα χειμωιάζει, μέσα κλείνεται και πέφτει με τους δούλους
 στη γῆς, στο τζάκι πλάι, παλιόρουχα φορώντας' και σα μπαίνει
 το καλοκαίρι ως το χινόπωρο το καρπερό, πλαγιάζει
 ὅπου τυχὸν βρεθεὶ στο χτήμα του, στων ἀμπελιῶν τους ὄχτους,
 στο χῶμα κάτω φύλλα ἀπλώνοντας για στρώση, και θλιμμένος
- κοίτεται ἐκεῖ, κι ο πόνος ἀμετρος στα φρένα του θεριεύει,
 που δε γυρνάς, και τα γεράματα βαριά τον τυραννοῦνε.
 Κι ἀπὴ μου εγὼ για τούτο χάθηκα και βρέθηκα στον Ἄδη'
 δεν ἦρθε ἡ Δοξαρούσα σπῆτι μας ἡ καλοσημαδεύτρα
 να πάρει τη ζωὴ μου ρίχνοντας με ἀπόνετες σαγίτες'
- κι οὐδέ κι ἀρρώστια με κρεβάτωσε, που το κορμί του ἀνθρώπου
 σιγὰ σιγὰ το λιώνει ἀνέσπλαχνα και τη ζωὴ του παίρνει'
 μόνο ο καημός για σε κι ἡ ορμήνια σου και τα καλά σου λόγια,
 που μου 'χαν λείψει, τη μελόγλυκια ζωὴ μου θανάτωσαν."
 Σαν εἶπε τούτα, εγὼ στοχάστηκα βαθιά μου, στην ἀγκάλη
- να πάρω την ψυχὴ της μάνας μου, νεκρὴ που ομπρός μου
 ἐθῶρουν.
 Τρεῖς χύθηκα φορές, ἀπάνω μου ποθώντας να τη σφίξω,
 και τρεῖς φορές μες ἀπ' τα χέρια μου σαν ὄνειρο, σαν ἰσκιος
 μου πέταξε' κι εγὼ, ως ἐθέριε φαρμάκι ἡ πίκρα ἐντὸς μου,
 την ἐκραξα και με ἀνεμάρπαστα της συντυχαῖω λόγια:

- 210 «μήτηρ ἐμή, τί νύ μ' οὐ μίμνεις ἔλέειν μεμαῶτα,
ὄφρα και εἶν Ἄϊδαο φίλας περὶ χεῖρε βαλόντε
ἀμφοτέρω κρυεροῖο τεταρπώμεσθα γόοιο;
ἦ τί μοι εἰδῶλον τόδ' ἀγαυή Περσεφόνεια
ᾧτρυν', ὄφρ' ἔπι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω;»
- 215 «ὡς ἐφάμην, ἦ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο πότνια μήτηρ:
'ὦ μοι, τέκνον ἐμόν, περὶ πάντων κάμμορε φωτῶν,
οὐ τί σε Περσεφόνεια Διὸς θυγάτηρ ἀπαφίσκει,
ἀλλ' αὕτη δίκη ἐστὶ βροτῶν, ὅτε τίς κε θάνησιν:
οὐ γὰρ ἔπι σάρκας τε και ὀστέα ἴνες ἔχουσιν,
- 220 ἀλλὰ τὰ μὲν τε πυρὸς κρατερὸν μένος αἰθομένοιο
δαμνᾷ, ἐπεὶ κε πρῶτα λίπη λεύκ' ὀστέα θυμός,
ψυχὴ δ' ἠὲ ὄνειρος ἀποπταμένη πεπότῃται.
ἀλλὰ φῶσδε τάχιστα λιλαίεο: ταῦτα δὲ πάντα
ἴσθ', ἵνα και μετόπισθε τεῆ εἵπησθα γυναικί.'
- 225 «νῶι μὲν ὡς ἐπέεσσιν ἀμειβόμεθ', αἱ δὲ γυναῖκες
ἦλυθον, ᾧτρυνεν γὰρ ἀγαυή Περσεφόνεια,
ὄσσαι ἀριστήων ἄλοχοι ἔσαν ἠδὲ θύγατρεις.
αἱ δ' ἀμφ' αἶμα κελαινὸν ἀολλέες ἠγερέθοντο,
αὐτὰρ ἐγὼ βούλευον ὅπως ἐρέοιμι ἐκάστην.
- 230 ἦδε δὲ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή:
σπασσάμενος τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ
οὐκ εἶν πίνειν ἅμα πάσας αἶμα κελαινόν.
αἱ δὲ προμνηστῖναι ἐπήσαν, ἠδὲ ἐκάστη
ὄν γόνον ἐξαγόρευεν: ἐγὼ δ' ἐρέεινον ἀπάσας.
- 235 «ἔνθ' ἦ τοι πρῶτην Τυρῶ ἴδον εὐπατέρειαν,
ἦ φάτο Σαλμωνῆος ἀμύμονος ἔκγονος εἶναι,
φῆ δὲ Κρηθῆος γυνὴ ἔμμεναι Αἰολίδαο:
ἦ ποταμοῦ ἠράσασα' Ἐνιπήος θεῖοιο,
ὅς πολὺ κάλλιστος ποταμῶν ἐπὶ γαίαν ἴησι,
- 240 καὶ ῥ' ἐπ' Ἐνιπήος πωλέσκετο καλὰ ῥέεθρα.
τῷ δ' ἄρα εἰσάμενος γαιήοχος ἔννοσίγαιος
ἐν προχοῆς ποταμοῦ παρελέξατο δινήεντος:
πορφύρεον δ' ἄρα κύμα περιστάθη, οὐρεὶ ἴσον,
κυρτωθέν, κρύμψεν δὲ θεὸν θνητὴν τε γυναῖκα.
- 245 λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην, κατὰ δ' ὕπνον ἔχευεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐτέλεσσε θεὸς φιλοτήσια ἔργα,
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε:
«χαῖρε, γύναι, φιλότῃ: περιπλομένου δ' ἑνιαυτοῦ
τέξεις ἀγλαὰ τέκνα, ἐπεὶ οὐκ ἀποφῶλιοι εὐναὶ
- 250 ἀθανάτων: σὺ δὲ τοὺς κομέειν ἀπιταλλέμεναί τε.
νῦν δ' ἔρχου πρὸς δῶμα, και ἴσχεο μηδ' ὀνομήνης:
αὐτὰρ ἐγὼ τοί εἰμι Ποσειδάων ἔνοσίχθων.'
- «ὡς εἰπῶν ὑπὸ πόντον ἐδύσσετο κυμαίνοντα.
ἦ δ' ὑποκυσαμένη Πεελίην τέκε και Νηληΐα,
- „ Γιατί δε στέκεις τώρα, μάνα μου, που θέλω να σε πιάσω,
και μες στον Ἄδη που βρεθήκαμε να σφιχταγκαλιαστούμε,
να βρούμε στο πικρό το σύθρηνο χαρά και παρηγορία;
Η Περσεφόνη μήπως σ' ἐπλάσε κι εἰσαί αγερένιος ἰσκιος,
κι εδῶ σε στέλνει, ακόμα πιότερο να κλαίω και να χτυπιέμαι;”
- Στα λόγια τούτα μου αποκρίθηκεν η σεβαστή μου η μάνα:
„ Αλί, παιδί μου, ο πιο τρισάμοιρος μες στους ανθρώπους ὅλους,
η Περσεφόνη δε σε γέλασε, του γιου του Κρόνου η κόρη,
μονάχα τούτη η μοίρα εγράφτηκε του ανθρώπου που πεθαίνει:
Τα νεύρα δεν κρατούν τις σάρκες του κι ουδέ τα κόκαλα του’
- μον’ όταν η ζωή τα κόκαλα πια παρατήσει τ’ ἄσπρα,
ὅλα απ’ την ἀγρια ορμή δαμάζονται της λαμπαδούσας φλόγας,
και μοναχά η ψυχὴ σαν ὄνειρο πετώντας φτερουγίζει.
Τώρα στο φως μιαν ὥρα αρχύτερα κοίτα ν’ ανέβεις, ὁμως
για ιδές κι’ αυτά πιο πρίν, στο ταίρι σου για να τα λες μια μέρα.”
- Αυτά τα λόγια ως συναλλάξαμε, με ζύγωναν γυναῖκες
ξεσηκωμένες απ’ τη ρήγισσα Την Περσεφόνη πλήθος,
των πιο τρανῶν ηρώων συγκόρμισσες και θυγατέρες ὄλες.
Καθῶς στο μαύρο γαῖμα ὀλόγουρα κοπάδι εμαζωχτήκαν,
αναρωπιόμουν πως θα δύνομουν μια μια να τις ρωτήσω.
- Και τούτη η πιο καλή μου εικάστηκε βουλή στο λογισμό μου’
απ’ το παχὺ μερὶ τ’ ὀλόμακρο ξεγύμνωσα σπαθὶ μου,
κι ἀπὸ το μαύρο γαῖμα ὄλες μαζί δεν ἀφήνα να πιούνε.
Κι ὅπως εκείνες πήραν κι ἐρχουνταν η μια στην ἄλλη πίσω,
γραμμὴ ρωτούσα για τη φύτρα τους, κι αυτές μου αποκρινόνταν
- Εκεί εἶδα εγὼ την αρχοντόσογη Τυρῶ να φτάνει πρῶτη,
κι ἔλεγε κόρη του αψεγάδιαστου του Σαλμωνέα πως ἦταν
την εἶχεν ο Κρηθέας γυναῖκα του, του Αἰόλου ο γιος, μα πρῶτα
αυτὴ ἕναν ποταμὸ ερωτεύτηκε, το θεῖο τον Ενιπέα,
τον ποταμὸ που τα ομορφότερα νερά στη γης σκορπίζει,
- γι’ αὐτὸ συχνά και εκείνη πήγαινε στα πάγκαλα νερά του.
Τούτου την ὄψη ο σαλευτῆς της γης, ο Κοσμοσειστής, πήρε
και πλάγιασε, στου βαθιοστρόβιλου του πόταμου το στόμα,
μαζί της’ κύμα τους περίζωσε καμπουρωτὸ, γεράνιο,
σαν ορός, το θεὸ σκεπάζοντας και τη θνητὴ γυναῖκα.
- Τη ζώνη εκεί ο θεὸς της Ἰλυσί της παρθενίας και μ’ ὕπνο
την περεχύνει, και ως εχάρηκε μαζί της την ἀγάπη,
σφίγγει το χέρι της, της μίλησε και αὐτὰ της λέει τα λόγια:
«Χαίρου, γυναῖκα, την ἀγάπη μου! Στο γύρισμα του χρόνου
γιους διαλεχτοὺς θα κάμεις’ ο ἔρωτας ποτέ των ἀθανάτων
- δεν πάει χαμένος’ μόνο γνοιάζου τους και μικρανάθρεψέ τους.
Τώρα στο σπῖτι τράβα ἀμίλητη και κρύβε τ’ ὄνομά μου’
ο Ποσειδῶνας ὁμως κάτεχε πως εἶμαι, ο κοσμοσειστής!”
Εἶπε, και βούτηξε στη θάλασσα την πολυκυματούσα’
κι αὐτὴ γκαστρώθη και του γέννησε δυο γιους, τρανοὺς ρηγάδες,

- 255 τῷ κρατερῷ θεράπποντε Διὸς μέγαλοιο γενέσθην
ἀμφότερω: Πελλίης μὲν ἐν εὐρυχώρῳ Ἰαωλκῷ
ναίει πολύρρηνος, ὁ δ' ἄρ' ἐν Πύλῳ ἡμαθόεντι.
τούς δ' ἐτέρους Κρηθῆι τέκεν βασιλεία γυναικῶν,
Αἴσονά τ' ἠδέ Φέρητ' Ἀμυθάονά θ' ἵππιοχάρμην.
- 260 «τὴν δὲ μετ' Ἀντιόπην ἴδον, Ἀσωποῖο θύγατρα,
ἢ δὴ καὶ Διὸς εὐχετ' ἐν ἀγκοίνῃσιν ἰαῦσαι,
καὶ ῥ' ἔτεκεν δύο παῖδ', Ἀμφίονά τε Ζήθόν τε,
οἳ πρῶτοι Θήβης ἔδος ἔκτισαν ἐπταπύλοιο,
πύργωσάν τ', ἐπεὶ οὐ μὲν ἀπύργωτόν γ' ἐδύναντο
- 265 ναίμεν εὐρύχορον Θήβην, κρατερῷ περ ἐόντε.
«τὴν δὲ μετ' Ἀλκμήνην ἴδον, Ἀμφιτρώωνος ἄκοιπιν,
ἢ ῥ' Ἡρακλῆα θρασυμένονα θυμολέοντα
γείνατ' ἐν ἀγκοίνῃσι Διὸς μέγαλοιο μιγείσα:
καὶ Μεγάρην, Κρείοντος ὑπερθύμοιο θύγατρα,
- 270 τὴν ἔχεν Ἀμφιτρώωνος υἱὸς μένος αἰὲν ἀτειρήσ.
«μητέρα τ' Οἰδιπόδοιο ἴδον, καλὴν Ἐπικάστην,
ἢ μέγα ἔργον ἔρεξεν ἀιδρεΐησι νόοιο
γῆμαμένη ᾧ υἱῷ: ὁ δ' ὄν πατέρ' ἐξεναρίζας
γῆμεν: ἄφαρ δ' ἀνάπτυστα θεοὶ θέσαν ἀνθρώποισιν.
- 275 ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Θήβῃ πολυηράτῳ ἄλγεα πάσχων
Καδμείων ἦνασσε θεῶν ὀλοὰς διὰ βουλὰς:
ἢ δ' ἔβη εἰς Αἶδαο πυλάρταο κρατεροῖο,
ἀψαμένη βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο μελάθρου,
ᾧ ἄχει σχομένη: τῷ δ' ἄλγεα κάλλιπ' ὀπίσσω
- 280 πολλὰ μάλ', ὅσσα τε μητρὸς Ἐρινύες ἐκτελέουσιν.
«καὶ Χλωρίν εἶδον περικαλλέα, τὴν ποτε Νηλεὺς
γῆμεν ἐὼν διὰ κάλλος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἔδνα,
ὀπλοτάτην κούρην Ἀμφίονος Ἰασίδας,
ὅς ποτ' ἐν Ὀρχομενῷ Μινυεῖω ἴφι ἄνασσεν:
- 285 ἢ δὲ Πύλου βασίλευε, τέκεν δὲ οἱ ἀγλαὰ τέκνα,
Νέστορα τε χρόνιον τε Περικλύμενόν τ' ἀγέρωχον.
τοῖσι δ' ἐπ' ἴφθιμην Πηρῷ τέκε, θαῦμα βροτοῖσι,
τὴν πάντες μνώνοντο περικίται: οὐδ' ἄρα Νηλεὺς
τῷ ἐδίδου ὅς μὴ ἔλικας βόας εὐρυμετώπους
- 290 ἐκ Φυλακῆς ἐλάσειε βίης Ἴφικληΐης
ἀργαλέας: τὰς δ' οἷος ὑπέσχετο μάντις ἀμύμων
ἐξελάαν: χαλεπὴ δὲ θεοῦ κατὰ μοῖρα πέδησε,
δεσμοὶ τ' ἀργαλέοι καὶ βουκόλοι ἀγροῖωται.
ἀλλ' ὅτε δὴ μῆνές τε καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο
- 295 ἄψ περιτελλομένου ἔτεος καὶ ἐπήλυθον ὥραι,
καὶ τότε δὴ μιν ἔλυσε βίη Ἴφικληΐη,
θέσφατα πάντ' εἰπόντα: Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.
«καὶ Λήδην εἶδον, τὴν Τυνδαρέου παρακόιπιν,
ἢ ῥ' ὑπὸ Τυνδαρέῳ κρατερόφρονε γείνατο παῖδε,
- που στοῦ μεγάλου Δία τῆ δουλειῆ στάθηκαν, τον Πελία
και το Νηλέα. Μεσ στην πλατύχωρην Ἰωλκό ο Πελίας εζούσε,
πλούσιος σε πρόβατα, κι ο δεύτερος στην αμμουδάτη Πύλο.
Τους άλλους στον Κρηθέα τους γέννησεν η αρχόντισσα γυναίκα,
τον Αμυθάονα τον πολέμαρχο, τον Αἴσονα, το Φέρη.
- Την κόρη του Ασωπού ξεχώρισα μετά, την Αντιόπη
στην αγκαλιά του Δία πως ἐγειρε παινεύουσαν, και του 'χε
δυο γιους γεννήσει, τον Αμφίονα και τον τρανό το Ζήθο.
Πρῶτοι της Θήβας της εφτάπορτης το κάστρο ετούτοι χτίσαν
κι ὑψωσαν τείχη, τι δε δονούσαν, κι ας ἦταν αντρειωμένοι,
- στη Θήβα μέσα την πλατύδρομη χωρίς τειχιά να μένουν.
Εἶδα μετά και του Αμφιτρώωνα το ταίρι, την Αλκμήνη,
που στις αγκάλες ως κοιμήθηκε του Δία του τρισεγάλου,
τον άτρομο Ηρακλή του γέννησε, με την καρδιά του λόντα.
Κι εἶδα του Κρέοντα του πολεμάρχου την κόρη, τη Μεγάρα,
- που του Αμφιτρώωνα την παντρεύτηκεν ο γιος ο ψυχωμένος.
Του Οιδίποδα τη μάνα αντίκρισα, την όμορφη Επικάστη,
φριχτές δουλειές που αποδυνάστηκεν ανήξερη, το γιο της
να πάρει γι' άντρα' τον πατέρα του σκοτώνοντας εκείνος
την πήρε ταίρι, μα ως οι αθάνατοι μεμιάς τα ξεσκέπασαν
- στον κόσμο ολό, εκείνος ἐμεινε να τυραννιέται ρήγας
στη Θήβα, τι θεῶν ανέσπλαχνη βουλή τον κυβερνούσε.
Κι αυτή σκoinί ψηλά απ' της κάμαρας κρεμώντας το δοκάρι
σου Αἰδη τα σπίτια κάτω εδιάβηκε, του ανήλεου θυροκράτη,
απ' τον καημό της, πίσω αφήνοντας εκείνον σε τυράννια
- δίχως σωμό, που από της μάνας του τις Ερινύες τραβούσε.
Εἶδα τη Χλωρή την πεντάμορφη' μύρια ο Νηλέας του γάμου
δῶρα εἶχε δώσει για τα κάλλη της, γυναίκα ως να την πάρει'
ἦταν του Αμφίονα στερνογέννητη, του γιου του Ιάσου, κόρη,
που κάποτε τους Μίνυες ὀριζε, του Ορχομενού ρηγάρχης.
- Κι αυτή, στην Πύλο πια βασίλισσα, τρανοῦς υγιούς του εγέννα,
τον Νέστορα, τον Περικλύμενο το γαῦρο, το Χρομίο'
κι ακόμα την Πηρῷ του γέννησε, μια θυγατέρα θάμα,
που ὅλοι τρογύρα την εγύρευαν μα ο κύρης της σε κείνον
ταίρι την ἔδινε, που του Ἴφικλου τις φαρδιοκουτελάτες
- στριφτόκερες γελάδες θ' ἄρπαζε — βαριά δουλειά στ' αλήθεια!—
απ' τη Φυλακή' κι ένας ἄμεγος, μονάχα εκείνος, μάντης
του το 'χε τάξει, όμως τον ἔδεσε θεοῦ κι εκείνον μοῖρα
βαριά και δίχως ἔλεος ἄλυσες και του βουνού οι βουκόλοι.
Ὅμως οι μέρες πια σα διάβηκαν και κύλησαν οι μῆνες,
- κι ο χρόνος γύρισε κι ἦρθε ἀνοιξη ξανά στην πλάση,
τότε ο τρανός Ἴφικλος λευτέρωσε το μαντολόγο, ως του 'πε
τη μοῖρα του ὅλη —κι ἦταν θέλημα του Δία να γίνουν τούτα.
Και του Τυνδαρέου τη συγκόρμισσα ξεχώρισα, τη Λήδα,
που δυο αντρειωμένους γιους του γέννησε, της πυγμαχίας τεχνίτη

- 300 Κάστορά θ' ἵππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκα,
τοὺς ἄμφω ζωοὺς κατέχει φυσίζοος αἶα:
οἳ καὶ νέρθεν γῆς τιμὴν πρὸς Ζηνὸς ἔχοντες
ἄλλοτε μὲν ζῶουσ' ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὖτε
τεθνᾶσιν: τιμὴν δὲ λελόγησιν ἴσα θεοῖσι.
- 305 «τὴν δὲ μετ' Ἰφιμέδεια, Ἀλωῆος παράκοιπιν
εἰσίδον, ἣ δὴ φάσκε Ποσειδάωνι μιγῆναι,
καὶ ῥ' ἔτεκεν δύο παῖδε, μινυνθαδίω δ' ἐγενέσθην,
ᾧτόν τ' ἀντίθεον τηλεκλειπὸν τ' Ἐφιάλτην,
οὓς δὴ μῆκιστους θρέψε ζειδωρος ἄρουρα
- 310 καὶ πολὺ καλλίστους μετὰ γε κλυτὸν Ὠρίωνα:
ἐννέωροι γὰρ τοῖ γε καὶ ἐννεαπήχεις ἦσαν
εὖρος, ἀτὰρ μῆκος γε γενέσθην ἐννεόργυιοι.
οἳ ῥα καὶ ἀθανάτοισιν ἀπειλήτην ἐν Ὀλύμπῳ
φυλόπιδα στήσειν πολυαῖκος πολέμοιο.
- 315 Ὅσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ'
Ἅσση
Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ἴν' οὐρανὸς ἀμβατὸς εἶη.
καὶ νῦ κεν ἐξετέλεσσαν, εἰ ἥβης μέτρον ἴκοντο:
ἀλλ' ὄλεσεν Διὸς υἱός, ὃν ἠύκομος τέκε Λητώ,
ἀμφοτέρω, πρὶν σφωὶν ὑπὸ κροτάφοισιν ἰούλους
- 320 ἀνθήσαι πικᾶσαι τε γένους ἐυανθεί λάχνη.
ἣ «Φαίδρην τε Πρόκριν τε ἴδον καλὴν τ' Ἀριάδην,
κούρην Μίνωος ὀλοόφρονος, ἣν ποτε Θησεύς
ἐκ Κρήτης ἐς γουνὸν Ἀθηναίων ἱεράων
ἦγε μὲν, οὐδ' ἀπόνητο: πάρος δὲ μιν Ἄρτεμις ἔκτα
- 325 Διὴ ἐν ἀμφιρύτῃ Διονύσου μαρτυρήσιν.
«Μαίραν τε Κλυμένην τε ἴδον στυγερὴν τ' Ἐριφύλην,
ἣ χρυσὸν φίλου ἀνδρὸς ἐδέξατο τιμήντα.
πάσας δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,
ὄσσας ἠρώων ἀλόχους ἴδον ἠδὲ θυγάτρας:
- 330 πρὶν γὰρ κεν καὶ νύξ φθίτ' ἄμβροτος. ἀλλὰ καὶ ὥρη
εὖδειν, ἣ ἐπὶ νῆα θοὴν ἐλθόντ' ἐς ἑταίρους
ἢ αὐτοῦ: πομπὴ δὲ θεοὶς ὑμῖν τε μελήσει.»
ὡς ἔφαθ', οἳ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῆ,
κηληθμῶ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκιδόντα.
- 335 τοῖσιν δ' Ἀρήτη λευκώλενος ἤρχετο μύθων.
«Φαίηκες, πῶς ὕμιν ἀνὴρ ὄδε φαίνεται εἶναι
εἰδὸς τε μέγεθός τε ἰδὲ φρένας ἔνδον εἴσας;
ξεῖνος δ' αὐτ' ἐμός ἐστιν, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς:
τῷ μὴ ἐπειγόμενοι ἀποπέμπετε, μηδὲ τὰ δῶρα
- 340 οὕτω χρηρίζοντι κολούετε: πολλὰ γὰρ ὑμῖν
κτῆματ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν ἰότητι κέονται.»
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρων ἤρωος Ἐχένης,
- τον Πολυδεύκη και τον Κάστορα, το γαῦρο αλογατάρη,
που ζωντανούς η γη η πολύκαρπη τους κρύβει τώρα εντός της'
γιατί και μες στη γη τους ἔδωκε του Κρόνου ο γιος τη χάρη
μια μέρα ζωντανοί να βρίσκονται μαζί, νεκροί την ἄλλη
στον Κάτω Κόσμο, κι ως ἀθάνατους ο κόσμος τους δοξάζει.
- Μετά την Ἰφιμέδεια ἀντίκρισα, το ταίρι του Ἀλωέα'
ο Ποσειδῶνας, μου 'λεε, χάρηκε τον ἔρωτα μαζί της,
και γέννησε δυο γιους, που στάθηκαν λιγόχρονοι στον κόσμο,
τον Εφιάλητη τον περιλαμπρο και τον ἰσόθεον Ὠτο.
Ἄλλους δεν εἶδε πιο ἀψηλόκορμους η γης η πολυθρόφα,
- μηδὲ και πιο ὁμορφους' ο Ὠρίωνας τους ξεπερνούσε μόνο.
Στα εννιά τους μόλις χρόνια εννιάπηχοι στο φάρδος εἶχαν γίνει,
κι ἦταν οργιές εννιά το μάκρος τους' μαζί κίνησαν τότε
και τους ἀθάνατους φοβέριζαν, στον Ὀλυμπο πολέμοις
ν' ανοίξουν ἀγριοις, πολυτάραχους, και γύρευαν να βάλουν
- την Ὅσσα πρώτα ἀπὸ στον Ὀλυμπο, μετά, στην Ὅσσα πάνω,
το Πήλιο λέει το φυλλοσούσουρο, στον ουρανό ν' ἀνέβουν.
Κι αν πρόφταινα να δέσει η νιότη τους, θα το 'χαν καταφέρει.
μα ἀπὸ του Δία και της ωριόμαλλης Λητώς τι γιο γάθηκαν
κι οι δυο, πριν κάτω απ' τα μελίγγια τους το πρώτο χνούδι ἀνθίσει'
- και πριν τους σκεπαστούν τα μάγουλα με τα σγουρά της νιότης.
Τη Φαίδρα ἀντίκρισα, την Πρόκριδα, την ὁμορφη Αριάδνη,
τη θυγατέρα του κακόγνωμου του Μίνωα, που ἀπ' την Κρήτη
την ἀρπαξε ο Θησεάς, γυρεύοντας στο λόφο να τη φέρει
της ἱερῆς Αθήνας —ἀδίκαι! τι στο νησί της Δίας
- τη σκότωσε η Ἄρτεμη, του Διονύσου τη μαρτυρία γρικώντας.
Τη Μαίρα, την Κλυμένη ἀντίκρισα, τη φοβερὴ Εριφύλη,
που το ακριβὸ της ταίρι ἐπρόδωκε για ἀτίμητο χρυσάφι... —
μα ὄλο το πλήθος εἶναι ἀβόλετο να πω, να νοματίσω,
πόσων ἠρώων τρανῶν ἀντίκρισα τις κόρες και τα ταίρια'
- πιο πριν η νύχτα η θεία θα διάβαινε! Να κοιμηθούμε ωστόσο
εἶναι ὥρα, για με τους συντρόφους μου στο πλοίο για εδῶ μαζί
σας.
Το μισεμό μου πάλι οι ἀθάνατοι και σεις θα τον γνοιαστείτε.»
Αυτὰ τους ἔλεε, κι οι ἄλλοι ἀμίλητοι, βουβοί, δε βγάναν ἀχνα,
σα μαγεμένοι απ' τα λόγια του, στον ἰσκιερὸ ἀντρωνίτη.
- Κι η Ἀρήτη τότε η χιονοβράχιονη το λόγο πήρε κι εἶπε:
«Ἀλήθεια, Φαίαικες, πῶς τα μάτια σας θεωροῦν τον ἀντρα τούτον
στην ἐλικιά, στο διῶμα, μέσα του στα ζυγιασμένα φρένας;
Δικός μου ο ξένος, μα ο καθένας σας σ' ὅμοια τιμὴ κρατιέται'
να φύγει μην ἀφήστε γρήγορα, και στην ἀνάγκη που 'χει
- μην τα λυπαστε τα δοσίματα' τι εἶναι το βιος μεγάλο,
που μες στα σπῆτια σας φυλάγεται με των θεῶν τη χάρη.»
Ἐνας τρανὸς ρηγάρχης γέροντας, ο Εχένης, πήρε τότε

- ὄς δὴ Φαιήκων ἀνδρῶν προγενέστερος ἦεν:
«ὦ φίλοι, οὐ μὰν ἦμιν ἀπὸ σκοποῦ οὐδ' ἀπὸ δόξης
- 345 μυθεῖται βασιλεία περίφρων: ἀλλὰ πίθεσθε.
Ἀλκινόου δ' ἐκ τοῦδ' ἔχεται ἔργον τε ἔπος τε.»
τὸν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«τοῦτο μὲν οὕτω δὴ ἔσται ἔπος, αἶ κεν ἐγὼ γε
ζῶς Φαιήκεσσι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω:
- 350 ξεῖνος δὲ τλήτω μάλα περ νόστοιο χατίζων
ἔμπης οὖν ἐπιμείναι ἐς αὔριον, εἰς ὃ κε πᾶσαν
δωπίνην τελέσω: πομπή δ' ἄνδρεςσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί: τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ δῆμῳ.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
- 355 «Ἀλκίνοε κρείον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
εἴ με καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἀνώγοιτ' αὐτόθι μίμνειν,
πομπὴν δ' ὀτρύνοιτε καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοίτε,
καὶ κε τὸ βουλοίμην, καὶ κεν πολὺ κέρδιον εἶη,
πλειοτέρη σὺν χειρὶ φίλην ἐς πατρίδ' ἰκέσθαι:
- 360 καὶ κ' αἰδοιότερος καὶ φίλτερος ἀνδράσιν εἶην
πᾶσιν, ὅσοι μ' ἰθάκηνδε ἰδοῖατο νοστήσαντα.»
ὦτὸν δ' αὖτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«ὦ Ὀδυσσεῦ, τὸ μὲν οὐ τί σ' εἰσκομεν εἰσορόωντες,
ἠπεροπήτ' ἔμεν καὶ ἐπὶ κλοπῶν, οἷά τε πολλοὺς
- 365 βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους,
ψεύδεά τ' ἀρτύνοντας ὅθεν κέ τις οὐδὲ ἴδοιτο:
σοὶ δ' ἔπι μὲν μορφὴ ἐπέων, ἐνὶ δὲ φρένες ἐσθλαί.
μῦθον δ' ὥς ὄτ' ἀοιδὸς ἐπισταμένως κατέλεξας,
πάντων τ' Ἀργείων σέο τ' αὐτοῦ κήδεα λυγρὰ.
- 370 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπε καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
εἴ τινας ἀντιθέων ἐτάρων ἴδες, οἳ τοι ἅμ' αὐτῷ
ἴλιον εἰς ἅμ' ἔποντο καὶ αὐτοῦ πότμον ἐπέσπον.
νύξ δ' ἦδε μάλα μακρὴ, ἀθέσφατος: οὐδέ πω ὦρη
εὔδειν ἐν μεγάρω, σὺ δὲ μοι λέγε θέσκελα ἔργα.
- 375 καὶ κεν ἐς ἠῶ διὰν ἀνασχοίμην, ὅτε μοι σὺ
τλαίης ἐν μεγάρω τὰ σὰ κήδεα μυθήσασθαι.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνοε κρείον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
ὦρη μὲν πολέων μύθων, ὦρη δὲ καὶ ὕπνου:
- 380 εἰ δ' ἔτ' ἀκούμεναι γε λιλαίεαι, οὐκ ἂν ἐγὼ γε
τούτων σοι φθονέοιμι καὶ οἰκτρότερ' ἄλλ' ἀγορεύειν,
κήδε' ἐμῶν ἐτάρων, οἳ δὴ μετόπισθεν ὄλοντο,
οἳ Τρώων μὲν ὑπεξέφυγον στονόεσσαν αὐτήν,
ἐν νόστῳ δ' ἀπόλοντο κακῆς ἰότητι γυναικός.
- καὶ τους μιλοῦσε, ο γερνότερος από τους Φαίακες όλους:
«Ὁ,τι εἶπε η μυαλωμένη ρήγισσα δεν ἦταν ὄξω απ' ὄσα
καὶ μεις γυρεύουμε καὶ θέλουμε' γι' αὐτὸ ας συγκλίνουμε ὅλοι
τις πράξεις ὁμως καὶ τα λόγια μας τα ὀρίζει ο Ἀλκίνοος τούτος.»
Κι ο Ἀλκίνοος τότε του αποκρίθηκε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Ἐτσι να ζω στους καραβόχαρους ἐγὼ τους Φαίακες πάντα
καὶ ν' αφεντεύω, της βασιλίσσας ο λόγος θα τελέψει!
- Το 'χει καημὸ να φύγει ο ξένος μας στον τόπο του, μα ας κάνει
μια μέρα υπομονή, να πρόφταινα τα δῶρα να του δῶσω
ὅλα που θέλω' το ταξίδι του, κι αὐτὸ θα το γνοιαστοῦμε
οι ἄντρες ἐδῶ, κι ἐγὼ πιο απ' ὅλους σας, τι ἐγὼ τη χώρα ὀρίζω.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
- «Ἀλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαὸ σου ο πρῶτος,
καὶ χρόνο ολάκερο να λέγατε να μένω ἐδῶ καὶ δῶρα
να μου χαρίζατε ἀζετίμητα, πριχού με προβοδίστε,
ὄχι δε θα 'λεγα' καλύτερα χίλιες φορές ἀλήθεια
να στρέψω πίσω στην πατρίδα μου με πιο γεμάτα χέρια
τι με τιμὴ κι ἀγάπη πιότερη θα με δεχόνταν ἐτσι
ὄλοι ὅσοι κάποτε θα μ' ἐβλεπαν να φτάνω στην Ἰθάκη.»
Κι ο Ἀλκίνοος τότε του αποκρίθηκε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Που σε θωρούμε, δε μας ἐδειξες να 'σαι, Ὀδυσσεά, κανένας
για κομπωτής για ψεύτης, σαν αὐτοὺς που θρέφει η γῆς η
μαύρη—
- χιλιάδες ἀνθρωποι, ως τα πέρατα του κόσμου σκορπισμένοι,
που κλῶθουν ψέματα, πως τα 'βγαλαν να μην καταλαβαίνεις.
Μα ἐσένα εἶναι ὅλο χάρη ο λόγος σου καὶ ξάστερος ο νους σου,
κι ὄσα καὶ συ κι οἱ Ἀργίτες ἐσυραν ἀβάσταχτα τυράννια
με τέχνη τώρα μας τα ἰστόρησες, σαν να 'σουν τραγουδάρης.
- Μον' ἔλα τώρα, δῶσε ἀπόκριση καὶ την ἀλήθεια πες μου:
Απ' τους ἰσόθεους τάχα συντρόφους, που βρέθηκαν μαζί σου
στην Τροία κι ἐκεῖ τους βρῆκε ο θάνατος, ἀντάμωσες κανέναν;
Μακριὰ εἶναι η νύχτα τούτη, -ατέλειωτη' καιρός δεν εἶναι ἀκόμα
να κοιμηθούμε' κι ἄλλα ἰστόρα μου' πρωτάκουστα εἶναι ἀλήθεια!
- Ὡς την Αυγὴ τη θεία θα καθόμουν ἐδῶ ν' ἀκούω, μονάχα
καὶ συ να το 'θελες τα πάθη σου να πεις στο ἀρχοντικό μου.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Ἀλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαὸ σου ο πρῶτος,
οι ἀθβολές ἔχουν την ὥρα τους, την ὥρα του κι ο γύπνος.
- Μα αν να με ἀκούς ἀκόμα ρέγεσαι, τη χάρη δε σου ἀρνιέμαι'
γιατί ἔχω κι ἄλλα καὶ χειρότερα να σου ἰστορήσω τώρα,
συντρόφων συφορές, που ἀργότερα χάθηκαν, του πολέμου
των Τρωῶν μαθὲς τον ἀγριο τάραχο σαν εἶχαν πια ξεφύγει,
κι ἀπὸ βουλή γυναικας ἀνομης στο γυρισμὸ χάθηκαν.

- 385 «αὐτὰρ ἐπεὶ ψυχὰς μὲν ἀπεσκέδασ' ἄλλυδις ἄλλη
ἀγνή Περσεφόνηα γυναικῶν θηλυτεράων,
ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο
ἀχνυμένη: περὶ δ' ἄλλαι ἀγηγέραθ', ὅσσοι ἄμ' αὐτῷ
οἴκῳ ἐν Αἰγίσθῳ θάνον καὶ πότμον ἐπέσπον.
- 390 ἔγνω δ' αἶψ' ἔμ' ἐκεῖνος, ἐπεὶ πῖεν αἶμα κελαιόν:
κλαῖε δ' ὅ γε λιγέως, θαλερόν κατὰ δάκρυον εἴβων,
πιπνάς εἰς ἐμὲ χεῖρας, ὀρέξασθαι μενεαίνων:
ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ ἔτ' ἦν ἴς ἔμπεδος οὐδέ τι κίκυς,
οἷη περ πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπποῖσι μέλεσσι.
- 395 «τὸν μὲν ἐγὼ δάκρυσα ἰδῶν ἐλέησά τε θυμῷ,
καί μιν φωνήσας ἔπειτα περὶόντα προσηύδων:
'Ἀτρείδῃ κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
τίς νύ σε κῆρ ἐδάμασσε τανηλεγέος θανάτιο;
ἦε σέ γ' ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασεν
- 400 ὄρσας ἀργαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον αὐτμήν;
ἦέ σ' ἀνάρσοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου
βοῦς περιταμνόμενον ἢ δ' οἰῶν πῶεα καλά,
ἦε περὶ πτόλιος μαχεούμενον ἢ δὲ γυναικῶν;
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπε:
- 405 'διογενὲς Λαερτιάδῃ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
οὐτ' ἐμὲ γ' ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασεν
ὄρσας ἀργαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον αὐτμήν,
οὔτε μ' ἀνάρσοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου,
ἀλλὰ μοι Αἰγίσθος τεύξας θανάτῳν τε μόρον τε
- 410 ἔκτα σὺν οὐλομένη ἀλόχῳ, οἰκόνδε καλέσσας,
δειπνίσσας, ὡς τίς τε κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτῃ.
ὡς θάνον οἰκίστῳ θανάτῳ: περὶ δ' ἄλλοι ἑταῖροι
νωλεμέως κτείνοντο σύες ὡς ἀργιόδοντες,
οἷ ῥά τ' ἐν ἀφνειῷ ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο
- 415 ἦ γάμῳ ἦ ἐράνῳ ἦ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ.
ἦδη μὲν πολέων φόνῳ ἀνδρῶν ἀντεβόλησας,
μουνάξ κτεινομένων καὶ ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ:
ἀλλὰ κε κείνα μάλιστα ἰδῶν ὀλοφύραο θυμῷ,
ὡς ἀμφὶ κρητήρα τραπέζας τε πληθούσας
- 420 κείμεθ' ἐνὶ μεγάρῳ, δάπεδον δ' ἄπαν αἵματι θῦεν.
οἰκτροτάτῃν δ' ἤκουσα ὅτα Πριάμοιο θυγατρὸς,
Κασσάνδρης, τὴν κτείνει Κλυταιμνήστρῃ δολόμητις
ἀμφ' ἐμοί, αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ γαίῃ χεῖρας ἀείρων
βάλλον ἀποθνήσκων περὶ φασγάνῳ: ἦ δὲ κυνώπις
- 425 νοσφίσατ', οὐδὲ μοι ἔτλη ἰόντι περ εἰς Αἶδαο
χερσὶ κατ' ὀφθαλμούς ἐλέειν σὺν τε στόμ' ἐρεῖσαι.
ὡς οὐκ αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός,
ἦ τις δὴ τοιαῦτα μετὰ φρεσὶν ἔργα βάληται:
οἶον δὴ καὶ κείνη ἐμήσατο ἔργον ἀεικές,
- Ἡ Περσεφόνη ἡ αγνή σαν ἐδίωξε πια τις ψυχές μακριά μου
των γυναικῶν, με βιάς σκορπώντας τις ολούθε, δῶθε κείθε,
εἶδα' τον ἴσκιο του Αγαμέμνονα, του γιου του Ατρέα, να φτάνει,
βαριά θλιμμένο' τον τριγύριζαν κι ὅσες ψυχές μαζί του
στο σπίτι του Αἰγίστου χαλάστηκαν και το χαμό τους βρήκαν.
- Κι εκείνος στη στιγμή με γνώρισε, το μαῦρο ως ἦπιεν αἶμα,
και κίνησε το θρήνο, κι ἔτρεχαν τα μάτια του ποτάμι,
κι ἀπλωνε ἀπάνω μου τα χέρια του, ποθώντας να μου αγγίξει—
του κάκου, δεν μπορούσε! η δύναμη τον εἶχε παρατήσει
κι η ἀνάκαρα που ανθούσε κάποτε στο λυγρό κορμί του.
- Κι ὅπως τον εἶδα, τον συμπόνεσα, τα κλάματα με πήραν,
και κρίζοντας τον ανεμάρπασσα του συντυχαίνω λόγια:
„ Υγιέ του Ατρέα, τρανέ Αγαμέμνονα, ρηγάρχη τιμημένε,
ποια μοῖρα τάχα κάτω σ' ἔριξε φαρμακεροῦ θανάτου;
Ο Ποσειδῶνας μήπως ἀσκωσε φριχτὴν ανεμοζάλη
- και μες στο πέλαο τ' ἀγριο σ' ἐπνίξε μαζί με τ' ἀρμενά σου;
Για μήπως στη στεριά σε σκότωσαν ἀντίμαχοι, στα ξένα,
την ὥρα που ἀρπαζες τα βόδια τους και τ' ἀρνοκόπαδά τους;
για ως κάστρο να πατήσεις πάλευες, γυναῖκες να κουρσέμεις;”
Εἶπα, κι αὐτὸς γυρνώντας μίλησε κι ἀπηλογία μου δίνει:
- „ Γιέ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολῦτεχνε Ὀδυσσεά,
ο Ποσειδῶνας δε μου σήκωσε φριχτὴν ανεμοζάλη,
για να με πνίξει στο ἀγριο πέλαγο μαζί με τ' ἀρμενά μου,
οὐδὲ και στη στεριά με σκότωσαν ἀντίμαχοι, στα ξένα'
βρήκα το θάνατο ἀπ' τον Αἰγίστο και την καταραμένη
- γυναῖκα μου' τι αὐτὸς με κάλεσε στο σπίτι του να φάμε,
κι ἐκεὶ με σκότωσε, ὅπως σφάζουνε το βόδι, στο παχνί του.
Τέτοιος φριχτὸς με βρήκε θάνατος' και γύρα μου οἱ σύντροφοι
ο ἕνας στον ἄλλο ἀπάνω εσφάζουνταν, σα χοῖροι ἀσπροδονάτοι
σε πλούσιου ἀρχόντου, πολυδύναμου, το σπίτι, που 'χει γάμο
- για ἄλλη ξεφάντωση, για κι ἔστησαν ὅλοι μαζί τραπέζι.
Συχνὰ θ' ἀντίκρισες σε πόλεμο πολλοὺς νεκροὶ να πέφτουν,
δυο δυο καθὼς χτυπιούνται ξέχωρα, για στες σφαγῆς τον ὄχλο'
μα ἐκεῖνα αν τα θωρούσες, πιότερο θα σπάραζε η καρδιά σου:
Πεσμένοι εμεῖς και γύρα ολόγεμα τραπέζια και κροντήρια
- στο ἀρχονταρῆκι, και το πάτωμα ν' ἀχνίζει ἀπὸ το γαῖμα.
Μα η πιο σπαραχτική που ἀγρίκησα φωνή ἦταν της Κασσάντρας'
του Πριάμου σκότωνε ἀπὸ πάνω μου την κόρη η Κλυταιμνήστρα
η δολερῆ' κι ἐγὼ, πεθαίνοντας, με το σπαθὶ στο στήθος,
τη γη χτυπούσα με τα χέρια μου. Κι η σκύλα ἐκεῖ με ἀφήκε,
- κι οὐδὲ, στον Κάτω Κόσμο ως διάβαινα, το βάσταξε η καρδιά της
να μου σφαλῖσει με τα χέρια της τα μάτια και το στόμα.
Πιο ἀνήμερο και πιο ξετσιπίτω δε βρίσκεται στον κόσμο
ἀπ' τὴ γυναῖκα, που στα φρένα της δουλειές συγκλώθει τέτοιες,
καθὼς ἐκείνη, που μελέτησε μια τέτοια ἀνήλεη πράξη,

- 430 κουριδίω τεύξασα πόσει φόνον. ἦ τοι ἔφην γε
ἀσπάσιος παιδεσσιν ἰδὲ δμῶεσσιν ἑμοῖσιν
οἴκαδ' ἔλευσεσθαι: ἦ δ' ἔξοχα λυγρὰ ἰδυῖα
οἷ τε κατ' αἴσχος ἔχευε καὶ ἔσσομένησιν ὀπίσσω
θηλυτέρησι γυναιξί, καὶ ἦ κ' ἔυεργὸς ἔησιν.'
- 435 «ὥς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
'ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ γόνον Ἀτρέος εὐρύοπα Ζεὺς
ἐκπάγλως ἤχθηρε γυναικείας διὰ βουλάς
ἐξ ἀρχῆς: Ἐλένης μὲν ἀπωλόμεθ' εἵνεκα πολλοί,
σοὶ δὲ Κλυταιμνήστρη δόλον ἤρτυε τηλόθ' ἐόντι.'
- 440 «ὥς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπε:
'τῷ νῦν μὴ ποτε καὶ σὺ γυναικί περ ἦπιος εἶναι:
μὴ οἱ μῦθον ἅπαντα πιφασκέμεν, ὄν κ' ἐὺ εἰδῆς,
ἀλλὰ τὸ μὲν φάσθαι, τὸ δὲ καὶ κεκρυμμένον εἶναι.
ἀλλ' οὐ σοὶ γ', Ὀδυσσεῦ, φόνος ἔσσεται ἕκ γε
γυναικός:
- 445 λίην γὰρ πινυτή τε καὶ εὖ φρεσὶ μῆδεα οἶδε
κούρη Ἰκαρίοιο, περιφρων Πηνελόπεια.
ἦ μὲν μιν νύμφη γε νέην κατελείπομεν ἡμεῖς
ἐρχόμενοι πόλεμόνδε: πᾶσι δὲ οἱ ἦν ἐπὶ μαζῶ
νήπιος, ὅς που νῦν γε μετ' ἀνδρῶν ἴζει ἀριθμῶ,
- 450 ὄλβιος: ἦ γὰρ τόν γε πατὴρ φίλος ὄψεται ἔλθων,
καὶ κείνος πατέρα προσπύξεται, ἦ θέμις ἐστίν.
ἦ δ' ἐμὴ οὐδέ περ υἱὸς ἐνιπλησθῆναι ἄκοιπς
ὀφθαλμοῖσιν ἔασε: πάρος δὲ με πέφνε καὶ αὐτόν.
ἄλλο δὲ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν:
- 455 κρύβδην, μηδ' ἀναφανδὰ, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
νῆα κατισχέμεναι: ἐπεὶ οὐκέτι πιστὰ γυναιξίν.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
εἴ που ἐπὶ ζῶοντος ἀκούετε παιδὸς ἑμοῖο,
ἦ που ἐν Ὀρχομενῶ ἦ ἐν Πύλῳ ἡμαθόντι,
- 460 ἦ που πᾶρ Μενελάω ἐνὶ Σπάρτῃ εὐρείῃ:
οὐ γάρ πω τέθνηκεν ἐπὶ χθονὶ δῖος Ὀρέστης.'
«ὥς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
'Ἀτρεΐδῃ, τί με ταῦτα διείρεια; οὐδέ τι οἶδα,
ζῶει ὃ γ' ἦ τέθνηκε: κακὸν δ' ἀνεμῶλια βάζειν.'
- 465 «νῶϊ μὲν ὥς ἐπέεσσιν ἀμειβομένω στυγεροῖσιν
ἔσταμεν ἀχνύμενοι θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες:
ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχῇ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
καὶ Πατροκλῆος καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
Αἴαντός θ', ὅς ἄριστος ἔην εἰδὸς τε δέμας τε
- 470 τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα.
ἔγνω δὲ ψυχῇ με ποδώκεος Αἰακίδαο
- να δώσει θάνατο στον άντρα της. Κι εγώ που στοχαζόμουν
πως θα γυρίσω καλοπρόσδεχτος από παιδιά και δούλους
στο σπίτι μου! Μα εκείνη, κλώθοντας κακό στο νου μονάχα,
ντροπή και απάνω της εσώριασε και στις γυναίκες όλες
για πάντα εδώ κι εμπρός, καλόπραγες κι ας είναι μερικές τους."
- Εἶπε, κι εγὼ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
„ Ὤχού μου, αποξαρχῆς τ' οχτρεύτηκε βαριά του Ατρέα το γένος
ο Δίας ο μακροβίγλης, κι ἔβαλε μπροστά γυναικείες τέχνες!
Πόσοι από μας δεν αφανίστηκαν για χάρη της Ελένης,
και σένα, αλάργα ως ἴσσουν, σου ἔπλεκε τα βρόχια η
Κλυταιμῆστρα!"
- Εἶπα, κι αὐτός γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:
„ Γι' αὐτό και συ με τη γυναίκα σου πολὺ καλὸς μην εἶσαι'
τα πάντα μην της τα μπιστεύεσαι που κρύβεις στο μυαλό σου'
λίγα να ξέρει, τ' αποδέλοιπα κρυφὰ από κείνη κράτα.
Μα εσύ, Ὀδυσσεά, από τη γυναίκα σου το θάνατο δε θα ἔβρεις-
- ἔχει μυαλό περισσίο η φρόνιμη του Ἰκαρίου θυγατέρα,
η Πηνελόπη, και στα φρένα της πληθαίνει η δίκια κρίση.
Νιόνυφη ἀκόμα την ἀφήκαμε, σα φεύγαμε από κείθε,
για να τραβήξουμε στον πόλεμο, κι εἶχε παιδί στο στήθος
μωρό, που στων αντρῶν τη σύναξη θα κάθεται πια τώρα—
- καλότυχος! Μια μέρα ο κύρης του θα τότε ἰδεῖ γυρνώντας,
κι ἐκεῖνος πάλε τον πατέρα του θ' ἀγκαλιαστεῖ, ως ταιριάξει.
Εμένα μοναχὰ η γυναίκα μου μηδὲ το γιο με ἀφήκε
θωρώντας να χορτάσω' πρόλαβε να με σκοτώσει ἀμέσως!
Κάτι ἄλλο τώρα εγὼ θα σου ἴεγα, κι εσύ στο νου σου βαλ' το:
- Γυρνώντας στην πατρίδα, κοίταξε κρυφὰ το πλοῖο ν' ἀράξεις
κανεῖς να μη σε δει, τι ἐχάθηκε πια η πίστη απ' τις γυναίκες!
Μον' ἔλα τώρα, δώσ' μου ἀπόκριση και την ἀλήθεια πες μου,
ἀκόμα ο γιος μου αν κάπου ἀκούγεται πως ζεῖ' ἔμπορεί στο κάστρο
του Ὀρχομενοῦ, ἔμπορεί να βρῖσκεται στην ἀμμουδάτη Πύλο,
- για και στη Σπάρτη την πλατύχωρη, στου Μενελάου το σπίτι'
τι ἀκόμα ἀπὰ στη γης δεν πέθανε ο ἀρχοντικὸς Ὀρέστης!»
Εἶπε, κι εγὼ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
„ Υγιέ του Ατρέα, γιατί για πράματα ρωτάς που δεν κατέχω,
αν ζεῖ για αν πέθανε; Δε μου ἴρχεται να λέω του ἀνέμου λόγια."
- Τέτοιες κουβέντες συναλλάξαμε λυπητερές οι δυο μας,
βαριά θλιμμένοι, και τα μάτια μας πλημμύριζαν στο κλάμα.
Κι ἦρθε η ψυχὴ και μας ἀντάμωσε του ξακουστοῦ Ἀχιλλέα,
Κι ἦταν μαζί οι ψυχές του Πάτροκλου και του ἀψεγου Ἀντιλόχου,
και του Αἴαντα, που ὅλους και στο ἀνάριμμα νικούσε και στο
διώμα
- τους Δαναούς, ἐξὸν τον ἀψεγο γιο του Πηλέα μονάχα.
Κι ως η ψυχὴ του γοργοπόδαρου με γνώρισε Ἀχιλλέα,

- καί ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
« ἴδιογενές Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,
σχέτλιε, τίπτ' ἐπι μείζον ἐνὶ φρεσὶ μήσσαι ἔργον;
- 475 πῶς ἔτλης Ἄιδόσδε κατελθέμεν, ἐνθα τε νεκροὶ
ἀφραδέες ναίουσι, βροτῶν εἶδωλα καμόντων;»
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
ἦ Ἀχιλεῦ Πηληϊὸς υἱέ, μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν,
ἦλθον Τειρεσίαο κατὰ χρέος, εἴ τινα βουλήν
- 480 εἴποι, ὅπως Ἰθάκην ἐς παιπαλόεσσιν ἰκοίμην:
οὐ γάρ πω σχεδὸν ἦλθον Ἀχαιῖδος, οὐδέ πω ἀμῆς
γῆς ἐπέβην, ἀλλ' αἰὲν ἔχω κακά. σείο δ', Ἀχιλλεῦ,
οὐ τις ἀνὴρ προπάρσιθε μακάρτατος οὐτ' ἄρ'
ὀπίσσω.
πρὶν μὲν γάρ σε ζῶν ἐτίομεν ἴσα θεοῖσιν
- 485 Ἀργεῖοι, νῦν αὖτε μέγα κρατεῖς νεκύεσσιν
ἐνθάδ' ἑών: τῷ μὴ τι θανάων ἀκαχίζε, Ἀχιλλεῦ.'
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' αὐτίκ' ἀμειβόμενος προσέειπε:
ἴμῃ δὴ μοι θανάτον γε παραύδα, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ.
βουλοίμην κ' ἐπάρουρος ἑὼν θητευέμεν ἄλλω,
- 490 ἀνδρὶ παρ' ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίσιος πολὺς εἶη,
ἦ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.
ἀλλ' ἄγε μοι τοῦ παιδὸς ἀγαθοῦ μῦθον ἐνίσπες,
ἦ ἔπειτ' ἐς πόλεμον πρόμος ἔμμεναι, ἦε καὶ οὐκί.
εἰπέ δέ μοι Πηληϊὸς ἀμύμονος, εἴ τι πέπτυσσαι,
- 495 ἦ ἔτ' ἔχει τιμὴν πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,
ἦ μιν ἀτιμάζουσιν ἀν' Ἑλλάδα τε Φθίην τε,
οὐνεκά μιν κατὰ γῆρας ἔχει χεῖράς τε πόδας τε.
οὐ γάρ ἐγὼν ἐπαρωγὸς ὑπ' αὐγᾶς ἡελίοιο,
τοῖος ἑών, οἷός ποτ' ἐνὶ Τροίῃ εὐρέϊη
- 500 πέφνον λαὸν ἄριστον, ἀμύνων Ἀργεῖοισιν:
εἰ τοιοσδ' ἔλθοιμι μίνυνθά περ ἐς πατέρος δῶ:
τῷ κέ τεω στύζαιμι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους,
οἳ κείνον βιόωνται ἐέργουσιν τ' ἀπὸ τιμῆς.'
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
- 505 ἦ τοι μὲν Πηληϊὸς ἀμύμονος οὐ τι πέπτυσμαι,
αὐτὰρ τοι παιδὸς γε Νεοπτόλεμοιο φίλοιο
πᾶσαν ἀληθείην μυθήσομαι, ὥς με κελεύεις:
αὐτὸς γάρ μιν ἐγὼ κοίλης ἐπὶ νηὸς εἴσης
ἦγαγον ἐκ Σκύρου μετ' ἑυκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
- 510 ἦ τοι ὄτ' ἀμφὶ πόλιν Τροίην φραζοίμεθα βουλάς,
αἰεὶ πρῶτος ἔβαζε καὶ οὐχ ἡμάρτανε μύθων:
Νέστωρ ἀντίθεος καὶ ἐγὼ νικάσκομεν οἴω.
αὐτὰρ ὄτ' ἐν πεδίῳ Τρώων μαρναίμεθα χαλκῷ,
οὐ ποτ' ἐνὶ πληθυῖ μένεν ἀνδρῶν οὐδ' ἐν ὀμίλῳ,
- μέσα σε κλάματα ανεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:
,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσεά,
απόκοτε! σαν τι τρανότερο θα στοχαστείς ακόμα;
- Αλήθεια, πως το αποδυνάστηκες να κατεβείς στον Άδη,
όπου οι νεκροί διανεύουν άπραγοι, των πεθαμένων οι ίσκιοι;»
Εἶπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
,, Γιέ του Πηλέα, που ο πιο λιοντόκαρδος στους Αχαιούς
λογιόσουν,
ήταν ανάγκη εδώ που μ' έφερε, να πάρω την ορμήνια
του Τειρεσία, στην κακοτράχαλη το πως θα φτάσω Ιθάκη.
Τη χώρα ακόμα την αργίπισσα δε ζύγωσα, τη γη μου
δεν πάτησα' τυράννια ατέλειωτα με δέρνουν. Μα από σένα
άλλος αλήθεια πιο καλότυχος μήτε έγινε, Αχιλλέα,
μήτε θα γίνει' σε δοξάζαμε σαν τους θεούς οι Αργίτες,
- όσο που ζούσες' τώρα ξέχωρα μες στους νεκρούς ορίζεις,
εδώ που βρίσκεσαι' μη θλίβεσαι λοιπόν για το χαμό σου.»
Εἶπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι αυτά μου απηλογήθη:
,, Ας τα, Οδυσσεά τρανέ, κι ο θάνατος δεν παίρνει παρηγοριά!
Κάλλιο στη γης να ξενοδούλευα ξωμάχος, ρογιασμένος
- σε αφέντη που 'χασε τον κλήρο του κι είναι το βιος του λίγο,
παρά ολωνών εδώ των άψυχων νεκρών ο ρήγας να' μαι.
Για τον υγιό μου τον περίλαμπρο για πες μου τώρα κάτι'
ήρθε κι αυτός ν' ανοίξει πόλεμο στους πρώτους πρώτους μέσα,
για κι όχι; Ακόμα για τον άψεγο Πηλέα τι ξέρεις πες μου'
- και τώρα τιμημένος βρίσκεται στους πλήθιους Μυρμιδόνες,
για πια δεν τον ψηφούν ολόγυρα στη Φθία και στην Ελλάδα,
που 'χει γεράσει και του κόπηκαν τα χέρια και τα πόδια;
τι εγώ πια δεν του παραστέκουμαι, δε ζω στο φως του γήλιου
και να 'μαι ως τότε, στην απλόχωρη την Τροία που πολεμούσα
- και σκότωνα αντρειανούς, το θάνατο να διώξω απ' τους Αργίτες.
Τέτοιος και μια στιγμή να γύριζα στο πατρικό παλάτι,
κάποιοι θα τρόμαζαν τη λύσσα μου, τ' ανικητά μου χέρια,
όσοι ζητούν το βασιλίκι του μεβιάς να του στερήσουν.»
Εἶπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
- ,, Τίποτε αλήθεια για τον άψεγο Πηλέα δεν έχω ακούσει'
μονάχα για το Νεοπτόλεμο, τον ακριβό το γιο σου,
την πάσα αλήθεια, ως μου το γύρεψες, θα μολογήσω τώρα:
Ατός μου πα στο καλοζύγιστο, το βαθουλό καράβι
στους Αχαιούς τους λιονταρόψυχους τον έφερα απ' τη Σκύρο.
- Και κάθε που βουλές κινούσαμε στις Τροίας το κάστρο γύρα,
πρῶτος μιλώντας πάντα θα' βρισκε τον ταιριασμένο λόγο'
μονάχα απ' τόν ισόθεο Νέστορα νικιόταν κι από μένα.
Μα σα χτυπιόμαστε συνάρματοι στων Τρωών τον κάμφο κάτω,
μες στο σωρό ποτέ δεν έμενε και στο στρατό τον πλήθιο,

- 515 ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε τὸ ὄν μένος οὐδενὶ εἴκων,
πολλοὺς δ' ἄνδρας ἔπεφνεν ἐν αἰνῇ δημοτῆτι.
πάντας δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,
ὄσσον λαὸν ἔπεφνεν ἀμύμων Ἀργείοισιν,
ἀλλ' οἷον τὸν Τηλεφίδην κατενήρατο χαλκῶ,
- 520 ἦρω Ἐυρύπυλον, πολλοὶ δ' ἄμφ' αὐτὸν ἐταῖροι
Κήτειο κτείνοντο γυναιῶν εἵνεκα δῶρων.
κεῖνον δὴ κάλλιστον ἴδον μετὰ Μέμνονα δῖον.
αὐτὰρ ὄτ' εἰς ἵππον κατεβαίνομεν, ὄν κάμ' Ἐπειός,
Ἀργείων οἱ ἄριστοι, ἐμοὶ δ' ἐπὶ πάντα τέταλτο,
- 525 ἡμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν λόχον ἠδ' ἐπιθεῖναι,
ἐνθ' ἄλλοι Δαναῶν ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες
δάκρυά τ' ὠμόργυντο τρέμον θ' ὑπὸ γυῖα ἐκάστου:
κεῖνον δ' οὐ ποτε πάμπαν ἐγῶν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
οὔτ' ὠχρήσαντα χροᾶ κάλλιμον οὔτε παρεῖων
- 530 δάκρυ ὁμορξάμενον: ὁ δὲ γε μάλα πόλλ' ἰκέτευεν
ἵπποθεν ἐξέμεναι, ξίφος δ' ἐπεμαίετο κώπην
καὶ δόρυ χαλκοβαρές, κακὰ δὲ Τρώεσσι μενοῖνα.
ἀλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπήν,
μοῖραν καὶ γέρας ἐσθλὸν ἔχων ἐπὶ νηὸς ἔβαινε
- 535 ἀσκηθῆς, οὔτ' ἄρ βεβλημένος ὀξεί χαλκῶ
οὔτ' αὐτοσχεδίην οὐτασμένος, οἷά τε πολλὰ
γίνεται ἐν πολέμῳ: ἐπιμιξὶ δὲ τε μαίνεται Ἄρης·
«ὡς ἐφάμην, ψυχὴ δὲ ποδώκεος Αἰακίδαο
φοῖτα μακρὰ βιβᾶσα κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
- 540 γηθοσύνη ὁ οἰοῖν ἔφην ἀριδείκτεον εἶναι.
«αἶ δ' ἄλλαι ψυχαὶ νεκῶν κατατεθνηῶτων
ἔστασαν ἀχνύμεναι, εἶροντο δὲ κῆδε' ἐκάστη.
οἷη δ' Αἴαντος ψυχὴ Τελαμωνιάδαο
νόσφιν ἀφεστήκει, κεχολωμένη εἵνεκα νίκης,
- 545 τὴν μιν ἐγὼ νίκησα δικαζόμενος παρὰ νηυσὶ
τεύχεσιν ἄμφ' Ἀχιλλῆος: ἔθηκε δὲ πότνια μήτηρ·
παῖδες δὲ Τρώων δίκασαν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη.
ὡς δὴ μὴ ὄφελον νικᾶν τοιῶδ' ἐπ' ἀέθλω:
τοιήν γάρ κεφαλὴν ἔνεκ' αὐτῶν γαῖα κατέσχευ,
- 550 Αἴανθ', ὃς πέρι μὲν εἶδος, πέρι δ' ἔργα τέτυκτο
τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα.
τὸν μὲν ἐγῶν ἐπέεσσι προσηύδων μειλιχίοισιν:
«Αἴαν, παῖ Τελαμῶνος ἀμύμονος, οὐκ ἄρ' ἔμελλες
οὐδὲ θανῶν λήσεσθαι ἐμοὶ χόλου εἵνεκα τευχῶν
- 555 οὐλομένων; τὰ δὲ πῆμα θεοὶ θέσαν Ἀργείοισι,
τοῖος γάρ σφιν πύργος ἀπώλεο: σείο δ' Ἀχαιοὶ
ἴσον Ἀχιλλῆος κεφαλῆ Πηληϊάδαο
ἀχνύμεθα φθιμένοιο διαμπερές: οὐδέ τις ἄλλος
- μον' ἔμπρος τραβούσε καὶ δὲν ἀφῆνε κανεῖς νὰ τον περάσει.
Κι ἦταν περίσσιοι αὐτοὶ που σκότωσε σπὴν ἀγρία μάχη μέσα'
ὄλο το πλήθος εἶναι ἀβόλετο νὰ πω, νὰ νοματίσω,
που 'χε σκοτώσει παραστέκοντας τοὺς Δαναοὺς ὁ γιος σου.
Τι ἦταν ἐκεῖνος που απ' τὸ χάλκινο κοντάρι του εσωριάστη,
- ὁ γιος του Τηλεφου, ὁ λιοντόκαρδος Εὐρύπυλος! Καὶ πλήθος
Κητιώτες γύρω του σκοτώνουνταν — γιὰ τὰ γυναικεία δῶρα!
Πιο ὁμορφο, ἐξὸν τὸ θεῖο τὸ Μέμνονα, δὲν ἔχω ἰδεῖ ἀπὸ κείνον.
Κι ὄντας μες στο ἄλογο χωνόμασταν, που 'χε ὁ Επειός σκαρώσει,
οἱ πιο ἀντρειωμένοι Ἀργίτες, κι 'βριζα τὰ πάντα ἐγώ,
- τὸ στέριο πότε ν' ἀνοίξω τὸν κρυψῶνα μας καὶ πότε νὰ τον
κλείσω,
των Ἀχαιῶν οἱ ἐπίλοιποι ἄρχοντες καὶ πρωτοκεφαλάδες
τὰ δάκρυα τοὺς σφουγγίζαν, κι ἔτρεμαν τοὺς καθενὸς τὰ γόνα.
Τὸ γιο σου μοναχὰ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν νὰ χλωμάζει
καθόλου στο πανῶριο πρόσωπο κι ἀπὸ τὰ μαγουλά του
- τὰ δάκρυα νὰ σφουγγάει, μον' γύρευε με χίλια παρακάλια
νὰ βγεὶ ἀπὸ τ' ἄλογο, κι ἀκράγγιξε τὴ φύχτα τοὺς σπαθιοῦ τοὺ
καὶ τὸ χαλκόβαρο κοντάρι του, κακὰ στοὺς Τρώες λογιῶντας.
Μα ὡς τὸ καστρί του Πριάμου πήραμε τὸ ἀπόγκρεμο, κινούσε
μαζὶ τὸ μερτικό του παίρνοντας καὶ πλοῦσιο ἀρχοντομοῖρι,
- υγιος κι ἀπείραχτος' δε βρέθηκε μακριάθε νὰ τον κρούσει
γιὰ ἀπὸ κοντὰ με τὰ χαλκάρματα κανέναν, σε πολέμου
ὡς γίνεται συχνά, κι ἀδιάλεχτα ξανάβει τοὺς Ἄρη ἡ λύσσα.»
Ἔτσι μιλοῦσα' τοὺς γοργόποδο τότε ἡ ψυχὴ Ἀχιλλῆα
με δρασκειλῆς μεγάλες κίνησε στο ἀσφοδελὸ λιβάδι
- χαρούμενη νὰ φεύγει, ὡς ἄκουσε γιὰ τὴν ἀντρεία τοὺς γιοὺ τοὺ.
Των ἄλλων των νεκρῶν που ἐχάθηκαν στέκονταν πικραμένες
ἔμπρος μου οἱ ψυχές, καὶ γιὰ τὴς ἐγνοιες τῆς ἡ κάθε μὴ ρωτοῦσε'
καὶ μοναχὰ τοὺς Αἴαντα ἀπόμερα, τοὺς γιοὺ τοὺς Τελαμῶνα,
στεκόταν, ἀπαυτὰ χολιάζοντας μαζὶ μου γιὰ τὴν νίκη,
- που 'χα νικήσει στα καράβια μας σπὴν κρίση που 'χε ὀρίσει
ἡ Θέτη ἡ σεβαστὴ γιὰ τ' ἄρματα τοὺς γιοὺ τῆς, τίνας νὰ 'ναί
κι ἦταν των Τρώων οἱ γιοὶ που εδίκασαν μαζὶ με τὴν Παλλάδα.
Ἀχ, νὰ γινόταν νὰ μὴν κέρδιζα τέτοιο βραβεῖο ποτέ μου!
τι ἡ γῆς απ' ἀφορμὴ τοὺς σκέπασε τρανὸ ἀντρειωμένο τότε,
- τὸν Αἴαντα, πρῶτος που ξεχώριζε σ' ἀντρεία καὶ κάλλη απ' ὄλους
τοὺς Δαναοὺς, ἐξὸν τὸν ἀφεγο γιο τοὺς Πηλέα μοναχά.
Γυρνώντας τότε με γλυκόλογα τοὺς μίλησα καὶ τοὺς 'πα:
„ Αἴαντα, γιὰ ἀντρειωμένε τοὺς ἀφεγο τοὺς Τελαμῶνα, ἀλήθεια
μαζὶ μου τὸ θυμὸ γιὰ τ' ἄρματα δὲν ἔχασες ἀκόμα
- ἀνάθεμα τὰ— καὶ που πέθανες; Τὰ βάλαν γιὰ κακὸ μας
οἱ ἀθάνατοι, τὴν ἀλήθεια ἐχάσαμε τὸν πύργο μας, κι οἱ Ἀργίτες
νεκρὸν ἀλάγιαστα σε κλαίγαμε, καθὼς καὶ τοὺς Πηλέα
τὸ γιο, τὸν Ἀχιλλῆα, θρηνήσαμε. Δὲ φταίει κανέναν ἄλλος,

- αἴτιος, ἀλλὰ Ζεὺς Δαναῶν στρατὸν αἰχμητῶν
- 560 ἐκπάγλως ἤχθηρε, τειν δ' ἐπὶ μοῖραν ἔθηκεν.
ἀλλ' ἄγε δεῦρο, ἄναξ, ἴν' ἔπος καὶ μῦθον ἀκούσῃς
ἡμέτερον: δάμασον δὲ μένος καὶ ἀγήνορα θυμόν.'
«ὡς ἐφάμην, ὁ δὲ μ' οὐδὲν ἀμείβετο, βῆ δὲ μετ' ἄλλα
ψυχὰς εἰς Ἑρεβος νεκῶν κατατεθνηῶτων.
- 565 ἔνθα χ' ὄμως προσέφη κεχολωμένος, ἦ κεν ἐγὼ τόν:
ἀλλὰ μοι ἤθελε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
τῶν ἄλλων ψυχὰς ἰδέειν κατατεθνηῶτων.
«ἐνθ' ἦ τοι Μίνωα ἴδον, Διὸς ἀγλαὸν υἱόν,
χρῦσειον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσιν,
- 570 ἦμενον, οἱ δὲ μιν ἀμφὶ δίκας εἵροντο ἄνακτα,
ἦμενοι ἐσταότες τε κατ' εὐρυπτυλὲς Ἄϊδος δῶ.
«τὸν δὲ μετ' Ὠρίωνα πελώριον εἰσενόησα
θῆρας ὁμοῦ εἰλεῦντα κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
τοὺς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν οἰοπόλοισιν ὄρεσσι
- 575 χερσὶν ἔχων ῥόπαλον παγχάλκεον, αἰὲν ἀαγές.
«καὶ Τιτυὸν εἶδον, Γαίης ἐρικυδέος υἱόν,
κείμενον ἐν δαπέδῳ: ὁ δ' ἐπ' ἐννέα κεῖτο πέλεθρα,
γῦπε δὲ μιν ἐκάτερθε παρημένω ἦπαρ ἔκειρον,
δέρτρον ἔσω δύνοντες, ὁ δ' οὐκ ἀπαμύνητο χερσί:
- 580 Λητώ γὰρ ἔλκησε, Διὸς κυδρὴν παράκοινιν,
Πυθῶδ' ἐρχομένην διὰ καλλιχόρου Πανοπήης.
«καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα
ἔστεῶτ' ἐν λίμνῃ: ἦ δὲ προσέπλαζε γενεΐψ:
στεῦτο δὲ διψῶν, πῖειν δ' οὐκ εἶχεν ἐλέσθαι:
- 585 ὅσσάκι γὰρ κύπει' ὁ γέρων πῖειν μενεαίνων,
τοσσάχ' ὕδωρ ἀπολέσκειτ' ἀναβροχέν, ἀμφὶ δὲ ποσσὶ
γαῖα μέλαινα φάνεσκε, καταζήνασκε δὲ δαίμων.
δένδρα δ' ὕπιπέτηλα κατὰ κρήθην χέε καρπόν,
ὄγγυαι καὶ ροῖαι καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι
- 590 συκέαι τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαῖαι τηλεθώσαι:
τῶν ὀπότη' ἰθύσει' ὁ γέρων ἐπὶ χερσὶ μάσασθαι,
τὰς δ' ἄνεμος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιδόντα.
«καὶ μὴν Σίσυφον εἰσεῖδον κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα
λᾶαν βαστάζοντα πελώριον ἀμφοτέρησιν.
- 595 ἦ τοι ὁ μὲν σκηριπτόμενος χερσὶν τε ποσὶν τε
λᾶαν ἄνω ὤθεσκε ποτὶ λόφον: ἀλλ' ὅτε μέλλοι
ἄκρον ὑπερβαλέειν, τότε ἀποστρέψασκε κραταίης:
αὐτὶς ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδῆς.
αὐτὰρ ὁ γ' ἄψ ὤσασκε πταινόμενος, κατὰ δ' ἰδρῶς
- 600 ἔρρεεν ἐκ μελέων, κονίη δ' ἐκ κρατὸς ὀρώρει.
- μονάχα ο Δίας, των κονταρόχαρων των Δαναῶν το ασκέρι
που τόσο οχτρεύτη, και θανάτωσε και σένα. Αχ, ἔλα τώρα,
ρήγα τρανέ, κι εσύ τα λόγια μου ν' ακούσεις, τη φωνή μου,
την πέρφανεη καρδιά δαμάζοντας και τον τρανό θυμό σου.»
Εἶπα, μα αυτός δεν αποκρίθηκε μια λέξη καν, μονάχα
με τις ψυχές των άλλων κίνησε νεκρών για το σκοτάδι.
Μα θα μιλούσε, και που χόλιαζε, για εγώ θα του μιλούσα,
αν την καρδιά βαθιά στα στήθη μου δεν ἔπιανε η λαχτάρα
κι άλλων νεκρών ψυχές που εχάθησαν τα μάτια μου να ιδούνε.
Εἶδα το Μίνωα τον περίλαμπρο, του Δία το γιο, στο χέρι
να 'χει χρυσό ραβδί, να κάθεται και τους νεκρούς να κρίνει'
κι εκείνοι, ολόρθοι για καθούμενοι, το δίκιο τους ζητούσαν
από το ρήγα, στο πλατύπορτο παλάτι του Ἀδη μέσα.
Ακόμα τον Ωρίωνα αντίκρισα το γίγαντα, να στρώνει
μπροστά τ' ἀρίμια κυνηγώντας τα στο ασφοδελό λιβάδι,
ὅσα 'χε στη ζωή, σε ἀπάτητα βουνά, σκοτώνει ατός του,
χαλκό κρατώντας, πάντα ασύντριφτο, στα χέρια απελατίκι.
Το γιο της Γης της πολυδόξαστης, τον Τιτυό, εἶδα ακόμα,
στρέμματα εννιά να πιάνει, ως βρίσκουνταν στο χῶμα
ξαπλωμένος'
δεξόζερβα δυο αγιούπες ἔστεκαν και του 'τρωγαν το σκῶπι
μεσ' απ' τη σκέπη, κι ουδέ σάλευε τα χέρια να τους διώξει'
τι ως διάβαινε η Λητώ, η συγκόρμισσα του Δία, τον Πανοπέα
για τους Δελφούς τραβώντας, πάνω της χέρι εἶχε απλώσει
εκείνος.
Ακόμα αντίκρισα τον Τάνταλο βαριά να τυραννιέται
σε λίμνη μέσα ορθός, που του 'φτανε στα γένεια' διψασμένος
τον ἔβλεπες να πει που γύρευε νερό, μα δε μπορούσε'
τι κάθε που 'σκυβεν ο γέροντας να πει λαχταρισμένος,
τραβιόταν το νερό και χάνουνταν, και του βουθού μπροστά του
από βουλή θεού κατάξερη τη μαύρη γης εθώρειε.
Κι ἦταν και δέντρα αφηλοφούντωτα, που ἔγερναν τον καρπό τους
απάνω του' αχλαδιές, χρυσόκαρπες μηλιές, ρογιές θωρούσες,
θωρούσες και συκιές μελόγλυκες κι ελιές δροσιά γεμάτες.
Μα κάθε που ἀπλωνεν ο γέροντας τα χέρια να τα πιάσει,
ξεσήκωνε τους κλώνους ο ἄνεμος ως τα ισκιωμένα νέφη.
Ακόμα αντίκρισα το Σίσυφο βαριά να τυραννιέται,
γιγάντιο ως με τα χέρια πάλευε ν' ανακρατήσει βράχο'
γερά αντιστυλωμένος δούλευε με χέρια και με πόδια
και στο βουνό το βράχο ανέβαζε' μα την κορφή του ως ἦταν
να ξεπεράσει πια, το βάρος του τον ξετραβούσε πίσω,
και πάλι ο βράχος ο ξαδιάντροπος κατρακούσε ως κάτω.
Κι αυτός αφαγωνιόταν κι ἔσπρωχνε, κι απ' ὄλο το κορμί του
ο ἰδρωτας ἔτρεχε, και τύλιγε την κεφαλή του η σκόνη.

- «τόν δέ μετ' εἰσενόησα βίην Ἡρακλείην,
εἶδωλον: αὐτός δέ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
τέρπεται ἐν θαλίῃσιν καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην,
παῖδα Διὸς μέγαλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδύλου.
- 605 ἀμφὶ δέ μιν κλαγγὴ νεκύων ἦν οἰωνῶν ὥς,
πάντοσ' ἀτυχομένων: ὁ δ' ἔρεμνῆ νυκτὶ ἐοικώς,
γυμνὸν τόξον ἔχων καὶ ἐπὶ νευρῆφιν οἰστόν,
δεινὸν παπταίων, αἰεὶ βαλέοντι ἐοικώς.
σμερδαλέος δέ οἱ ἀμφὶ περὶ στήθεσσιν ἄορτήρ
- 610 χρύσειος ἦν τελαμών, ἴνα θέσκελα ἔργα τέτυκτο,
ἄρκτοι τ' ἀγρότεροι τε σύες χαρποῖοι τε λέοντες,
ύσμῖναι τε μάχαι τε φόνοι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
μὴ τεχνησάμενος μηδ' ἄλλο τι τεχνήσαιτο,
ὡς κείνον τελαμώννα ἐπὶ ἐγκάθετο τέχνη.
- 615 ἔγνω δ' αὐτ' ἔμ' ἐκείνος, ἐπεὶ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν,
καὶ μ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἴδιογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,
ἄ δειλ', ἦ πῖνὰ καὶ σὺ κακὸν μόρον ἠγηλάζεις,
ὄν περ ἐγὼν ὀχέεσκον ὑπ' αὐγᾶς ἡελίοιο.
- 620 Ζηνὸς μὲν πᾶσι ἦα Κρονίου, αὐτὰρ οἰζὺν
εἶχον ἀπειρεσίην: μάλα γὰρ πολὺ χεῖροισι φωτὶ
δεδμημέν, ὁ δέ μοι χαλεπούς ἐπετέλλετ' ἀέθλους.
καὶ ποτὲ μ' ἐνθάδ' ἐπεμψε κύν' ἄζοντ': οὐ γὰρ ἔτ'
ἄλλον
φράζετο τοῦδ' ἐγὼ μοι κρατερώτερον εἶναι ἄεθλον:
- 625 τὸν μὲν ἐγὼν ἀνένεικα καὶ ἦγαγον ἐξ Αἴδαο:
Ἑρμείας δέ μ' ἐπεμψεν ἰδὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
«ὡς εἰπῶν ὁ μὲν αὖτις ἔβη δόμον Ἄϊδος εἶσω,
αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, εἴ τις ἔτ' ἔλθοι
ἀνδρῶν ἠρώων, οἳ δὴ τὸ πρόσθεν ὄλοντο.
- 630 καὶ νύ κ' ἔτι προτέρους ἴδον ἀνέρας, οὓς ἔθελόν περ,
Θησέα Πειριθόον τε, θεῶν ἐρικυδέα τέκνα:
ἀλλὰ πρὶν ἐπὶ ἔθνε' ἀγείρετο μυρία νεκρῶν
ἠχῆ θεσπεσίη: ἐμὲ δὲ χλωρὸν δέος ἦρει,
μὴ μοι Γοργεῖην κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου
- 635 ἐξ Αἴδεω πέμψειεν ἀγαυὴ Περσεφόνηα.
«αὐτίκ' ἔπειτ' ἐπὶ νῆα κίων ἐκέλευον ἑταίρους
αὐτούς τ' ἀμβαινέειν ἀνά τε πρυμνήσια λύσαι.
οἳ δ' αἴψ' εἰσβαίνον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον.
τὴν δὲ κατ' Ὀκεανὸν ποταμὸν φέρε κύμα ῥόοιο,
πρῶτα μὲν εἰρεσίη, μετέπειτα δὲ κάλλιμος οὖρος.
- Μπροστά μου κι ὁ Ἡρακλῆς ἐπρόβαλε — τον ἴσκιο του εἶδα μόνο,
τι ατὸς που ζεῖ με τους ἀθάνατους θεοὺς καὶ ξεφαντώνει'
γυναῖκα του ἡ Ἥβη ἡ λιγναστράγαλη, που ἡ χρυσοσάνταλη Ἡρα
στο Δία τον τρισμαγέλο ἐγέννησε' μα ἐδῶ, στον Κάτω Κόσμο,
ἐκράζαν οἱ νεκροὶ τρογύρα του σαν τα πουλιὰ που φεύγουν
σκιαγμένα δῶθε κείθε' κι ἔστεκε σα μαύρη νύχτα ἐκεῖνος,
γυμνὸ κρατώντας το δοξάρι του, στὴν κόρδα τὴ σαγίτα,
με ἀγριεὲς ματιεὲς τρογύρα, ὡς νὰ 'θελε κάθε στιγμὴ νὰ ρίξει'
καὶ του σπαθιοῦ γύρω απ' τα στήθη του κρεμόταν το λουρίκι,
χρυσὸ κι ὅλο φοβέρα' ἀπάνω του πλουμιδία, νὰ σαστίζεις:
αρκούδες θῶρειες κι αγριογούρουνα καὶ σπιθομάτες λιόντες
καὶ σκοτωμούς κι ἀντροπαλέματα καὶ φόνους καὶ πολέμους.
Τέτοιο λουρίκι με τὴν τέχνη του που εἶχε ὁ τεχνίτης φτιάξει,
ποτέ ποτέ νὰ μὴ δοκίμαζε παρόμοιο νὰ πλουμίσει!
- Κι ἐκεῖνος στὴ στιγμὴ με γνώρισε θεωρώντας με μπροστά του,
καὶ μες στα κλάματα ἀνεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:
„ Γιὲ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολὺτεχνε Ὀδυσσεᾶ,
ἴδια καὶ συ τραβάς, βαριόμοιρε, τρισάθλια μοῖρα, βλέπω,
σαν που κι ἐγὼ τραβούσα ἀδιάκοπα κάτω απ' το φῶς, του γήλιου!
- Του Κρόνου ὁ γιος, ὁ Δίας, πατέρας μου, μα πέρασα τυράννια
αριφνήτα' σε ἀφέντη δούλεψα πολὺ ἀχαμνότερο μου,
που μόχτους φοβερούς, ἀβάσταχτους με πρόσταζε νὰ κάνω.
Με εἶχε κι ἐδῶ σταλμένο κάποτε, τον σκύλο νὰ του φέρω,
τι μόχτος πιο βαρὺς, λογάριάζε, δε γίνεται ἀπὸ τούτον.
- Ὡστόσο ἐγὼ του τον ἀνέβασα, τον ἐβγάλα απ' τον Ἄδη,
τι ἦταν ὁ Ἑρμῆς που μου παράστεκε κι ἡ γλαυκομάτα Κόρη.»
Σαν εἶπε τούτα, πίσω ἐκίνησε, στον Ἄδη νὰ διαγειρεῖ'
μα ἐγὼ κει πέρα ἀμετασάλευτος καθόμουν, μήπως ἐρθεῖ
ἀπ' τους τρανοὺς ἠρώους που ἐχάθησαν παλιὰ κανεῖς ἀκόμα.
- Νὰ δῶ καὶ τους παλιούς, ὡς ἤθελα, μπορούσα, τον Πειριθόο
καὶ τὸ Θησέα, τους πολυζάκουστους υγιούς των ἀθανάτων,
αν ξάφνου δε μονοσυνάζουνταν νεκροὶ χιλιάδες γύρω
με ἀγριον ἀχό, που ἐμένα ολόχλωμη περέχουσε τρομάρα,
μπας κι απ' τον Ἄδη κάτω ἡ ρήγισσα μου στείλει Περσεφόνη
τὸ ἀγριο παράλλαμα, τὸ ἀνήμερο κεφάλι τῆς Γοργόνας.
Τρέχω στο πλοῖο, καὶ μόλις ἔφτασα, προστάζω τους συντρόφους,
μόλις ἀνέβουν στο πλεούμενο, νὰ λύσουν τις πρυμνάσες.
Μπήκαν κι ἐκεῖνοι δίχως ἀργητα καὶ στα ζυγὰ καθίσαν.
Σπρωγμένο απ' τα κουπιὰ μας τ' ἄρμενο, μετὰ ἀπὸ πρῶμο ἀγέρι
καλοδεχούμενο, κατέβαινε του Ὀκεανοῦ τὸ ρέμα.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -μ-

- ἦΑ«αὐτὰρ ἔπει ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ὠκεανοῖο
12- νηῦς, ἀπὸ δ' ἴκετο κύμα θαλάσσης εὐρυπόροιο
νησὸν τ' Αἰαῖν, ὄθι τ' Ἡοῦς ἠριγενείης
οἰκία καὶ χοροὶ εἰσι καὶ ἀντολαὶ Ἥελίοιο,
- 5 νῆα μὲν ἐνθ' ἔλθόντες ἐκέλαμεν ἐν ψαμάθοισιν,
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης:
ἐνθα δ' ἀποβρίζαντες ἐμείναμεν Ἡῶ διαν.
«ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
δὴ τότε ἔγων ἑτάρους προΐειν ἐς δῶματα Κίρκης
- 10 οἰσέμεναι νεκρὸν, Ἐλπήνορα τεθνηῶτα.
φιτροὺς δ' αἶψα ταμόντες, ὄθ' ἀκροτάτῃ πρόεχ' ἀκτῇ,
θάπτομεν ἀχνύμενοι θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες.
αὐτὰρ ἔπει νεκρὸς τ' ἐκάη καὶ τεύχεα νεκροῦ,
τύμβον χεύαντες καὶ ἐπὶ στήλην ἐρύσαντες
- 15 πῆξαμεν ἀκροτάτῳ τύμβῳ ἐυήρες ἔρετμόν.
«ἦμεῖς μὲν τὰ ἕκαστα διείπομεν: οὐδ' ἄρα Κίρκην
ἐξ Αἰδεω ἔλθόντες ἐλήθομεν, ἀλλὰ μάλ' ὤκα
ἦλθ' ἐντυναμένη: ἅμα δ' ἀμφίπολοι φέρον αὐτῇ
σίτον καὶ κρέα πολλὰ καὶ αἶθοπα οἶνον ἐρυθρόν.
- 20 ἡ δ' ἐν μέσσω στάσῃ μετηῦδα διὰ θεάων:
«σχέτλιοι, οἳ ζῶντες ὑπήλθετε δῶμ' Αἰδαο,
δισθανέες, ὅτε τ' ἄλλοι ἄπαξ θνήσκουσ' ἀνθρωποὶ.
ἀλλ' ἄγετ' ἐσθίετε βρώμην καὶ πίνετε οἶνον
αὔθι πανημέριοι: ἅμα δ' ἦοι φαινομένηφι
- 25 πλεύσεσθ': αὐτὰρ ἐγὼ δεῖξω ὁδὸν ἠδὲ ἕκαστα
σημανέω, ἵνα μή τι κακορραφίῃ ἀλεγεινῇ
ἢ ἀλὸς ἢ ἐπὶ γῆς ἀλήσετε πῆμα παθόντες.'
«ὥς ἔφαθ', ἡμῖν δ' αὐτ' ἐπεπειθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
ὥς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἡέλιον καταδύοντα
- 30 ἦμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἠδύ:
ἦμος δ' ἡέλιος κατέδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
οἳ μὲν κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηὸς,
ἡ δ' ἐμὲ χειρὸς ἑλοῦσα φίλων ἀπονόσφιν ἑταίρων
εἶσέ τε καὶ προσέλεκτο καὶ ἐξερέεινεν ἕκαστα:
- 35 αὐτὰρ ἐγὼ τῇ πάντα κατὰ μοῖραν κατέλεξα.
καὶ τότε δὴ μ' ἐπέεσσι προσηῦδα πότνια Κίρκη:
«τὰυτὰ μὲν οὕτω πάντα πεπείρανται, σὺ δ' ἄκουσον,
ὥς τοι ἔγων ἔρῃω, μνήσει δὲ σε καὶ θεὸς αὐτός.
Σειρήνας μὲν πρῶτον ἀφίξειαι, αἶ ῥά τε πάντας
- 40 ἀνθρώπους θέλγουσιν, ὅτις σφεας εἰσαφίκηται.
ὅς τις αἰδρεῖη πελάσῃ καὶ φθόγγον ἀκούσῃ
- Του Ὠκεανοῦ το ρέμα ως ἀφῆκε, μπήκε το πλοῖο στο κύμα
μέσα του πέλαου του πλατύδρομου, και στο νησί της Αίας
ἦρθε κοντά' της πουργογέννητης Αυγῆς τα χοροστάσια
και το παλάτι, και τ' ανάτελα του Γήλιου εκεί βρίσκονται.
- Μόλις εφτάσαμε, καθίσαμε στον ἄμμο το καράβι,
κι εμεῖς εβγήκαμε στο ακρόγιαλο της θάλασσας απάνω
και καρτερούσαμε κοιμάμενοι τη θείαν Αυγῆ να φέξει.
Κι η Αυγῆ σα φάνη η πουργογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
στης Κίρκης το παλάτι πρόσταξα να δράμουν οι συντρόφοι,
- γοργά το ανέψυχο του Ελπήνορα κορμί να κουβαλήσουν.
Κι ως δέντρα εκόψαμε, στου ακρόγιαλου ψηλά ψηλά την ἄκρα
τον κάψαμε θλιμμένοι, κι ἔτρεχαν τα μάτια μας ποτάμι.
Και σύντας πια ο νεκρὸς και τ' ἄρματα μαζί του αποκάηκαν,
μνημοῦρι ασκώσαμε, και σύραμε μια πέτρα για σημάδι,
- και στην κορφή απ' το μνήμα εμπήξαμε κουπί καλοφτιαγμένο.
Εμεῖς εκεί γι' αυτά γνοιαζόμασταν, μα η Κίρκη από τον Ἄδη
πως εἶχαμε διαγεῖρι το 'ξερε, κι αφοῦ στολίστη πρώτα,
ἦρθε γοργά, κι ακλοῦθουν πίσω της οι βάνιες κουβαλώντας
κρασί που στραφταλούσε κόκκινο, ψωμί και κρέατα πλήθος.
- Κοντά μας στάθη τότε η αρχόντισσα θεά και μας μιλούσε:
„ Εσεῖς οι απόκοτοι, που μπήκατε και ζωντανοὶ στον Ἄδη!
Εσεῖς οι διπλοαποθανούμενοι — κι ὅλοι οι ἄλλοι μια πεθαίνουν!
Μα ελάτε τώρα, εδῶ καθίσετε, φαῖ, κρασί χαρεῖτε
ολημερίς, και τα χαράματα, σα φέξει πια, κινάτε
- με τ' ἄρμενο' κι εγὼ το δρόμο σας θα δεῖξω, και τα πάντα
θα ξεδιαλύνω, μη στα πέλαγα για στη στερία σας λάχουν
πίβουλες τέχνες και σε αβάσταχτα ξανά ριχτεῖτε πάθη."
Εἶπε, και σύγκλινε στα λόγια της η πέρφανη καρδιά μας.
Ἔτσι, ως του ἡλιου τα βασιλέματα καθούμενοι ὅλη μέρα
- με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε ὅλοι.
Μα ὄντας ο γήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
μπρος στις πρυμάτσες του πλεούμενου πλάγιασαν οι σύντροφοι'
εμένα η Κίρκη αλάργα μ' ἔσυρε, κρατώντας με απ' το χέρι,
με κάθισε, κοντά μου πλάγιασε, και μου τα ρώτησε ὅλα'
- κι ὅπως εγὼ τα πάντα ἱστόρησα με τη σειρά πως γίναν,
πήρε η σεβάσμια Κίρκη κι ἔλεγε κι αὐτὰ μου απηλογήθη:
„ Ἔτσι ὅλα τούτα τώρα τέλεψαν μα στα δικά μου λόγια
για στήσε αφτί' μπορεί κι αθάνατος να σου τ' αναθυμίσει!
Πιό πρώτα στις Σειρήνες φεύγοντας θα φτάσεις, που πλανεύουν
- τους θνητοὺς ὅλους, ὅποιος ἔτυχε να φτάσει στο νησί τους.
Κανεις αν τις σιμῶσει ανήξερος και τη φωνή γρικῆσει

- Σειρήνων, τῷ δ' οὐ τι γυνή καὶ νήπια τέκνα
οἴκαδε νοστήσαντι παρίσταται οὐδὲ γάνυνται,
ἀλλὰ τε Σειρήνες λιγυρή θέλγουσιν ἄσιδῃ
- 45 ἤμεναι ἐν λειμῶνι, πολὺς δ' ἄμφ' ὄστεόφιν θις
ἀνδρῶν πυθομένων, περὶ δὲ ῥίνοι μινύθουσι.
ἀλλὰ παρεξελάν, ἐπὶ δ' οὐατ' ἀλείψαι ἑταίρων
κηρὸν δεψήσας μελιηδέα, μὴ τις ἀκούσῃ
τῶν ἄλλων: ἀτὰρ αὐτὸς ἀκουέμεν αἴ κ' ἐθέλησθα,
- 50 δῆσάντων σ' ἐν νηὶ θοῆ χεῖράς τε πόδας τε
ὀρθὸν ἐν ἰστοπέδῃ, ἐκ δ' αὐτοῦ πείρατ' ἀνήφθω,
ᾄφρα κε τερπόμενος ὄπ' ἀκούσης Σειρήνοιον.
εἰ δὲ κε λίσσηαι ἑτάρους λῦσαι τε κελεύης,
οἱ δὲ σ' ἔτι πλεόνεσσι τότ' ἐν δεσμοῖσι διδέντων.
- 55 αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τὰς γε παρέξ ἐλάσωσιν ἑταῖροι,
ἐνθα τοι οὐκέτ' ἔπειτα διηγεκέως ἀγορεύσω,
ὅπποτέρῃ δὴ τοι ὁδὸς ἔσσειται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
θυμῷ βουλεύειν: ἐρέω δὲ τοι ἀμφοτέρωθεν.
ἐνθεν μὲν γὰρ πέτραι ἐπηρεφέες, προτὶ δ' αὐτὰς
- 60 κύμα μέγα ῥοχθεῖ κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης:
Πλαγκτὰς δὴ τοι τὰς γε θεοὶ μάκαρες καλέουσι.
τῆ μὲν τ' οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται οὐδὲ πέλειαι
τρήρωνες, ταί τ' ἄμβροσίην Διὶ πατρὶ φέρουσι,
ἀλλὰ τε καὶ τῶν αἰὲν ἀφαιρεῖται λῖς πέτρη:
- 65 ἀλλ' ἄλλην ἐνίσησι πατὴρ ἑναρίθμιον εἶναι.
τῆ δ' οὐ πῶ τις νηὺς φύγεν ἀνδρῶν, ἦ τις ἴκηται,
ἀλλὰ θ' ὁμοῦ πῖνακάς τε νεῶν καὶ σώματα φωτῶν
κύμαθ' ἀλὸς φορέουσι πυρός τ' ὄλοοιο θύελλαι.
οἴη δὴ κείνη γε παρέπλω ποντοπόρος νηὺς,
- 70 Ἀργῷ πᾶσι μέλουσα, παρ' Αἰήτῃα πλέουσα.
καὶ νῦ κε τὴν ἐνθ' ὤκα βάλεν μεγάλας ποτὶ πέτρας,
ἀλλ' Ἥρη παρέπεμψεν, ἐπεὶ φίλος ἦεν Ἰήσων.
«οἱ δὲ δῶυ σκόπελοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει
ὄξειη κορυφῆ, νεφέλη δὲ μιν ἀμφιβέβηκε
- 75 κυανῆ: τὸ μὲν οὐ ποτ' ἐρωεῖ, οὐδὲ ποτ' αἶθρη
κείνου ἔχει κορυφὴν οὔτ' ἐν θέρει οὔτ' ἐν ὀπώρῃ.
οὐδὲ κεν ἀμβραῖη βροτὸς ἀνὴρ οὐδ' ἐπιβαίη,
οὐδ' εἴ οἱ χεῖρές τε ἐεῖκοσι καὶ πόδες εἶεν:
πέτρη γὰρ λῖς ἔστι, περιξοστή ἑκκυῖα.
- 80 μέσσω δ' ἐν σκοπέλω ἔστι σπέος ἥεροιδῆς,
πρὸς ζῶφον εἰς Ἑρεβος τετραμμένον, ἧ περ ἂν ὕμεις
νήα παρὰ γλαφυρὴν ἰθύνετε, φαιδιμ' Ὀδυσσεῦ.
οὐδὲ κεν ἐκ νηὸς γλαφυρῆς αἰζήσιος ἀνὴρ
- ἀπ' τις Σειρήνες, πια ἡ γυναῖκα του και τα μικρά παιδιά του
το γυρισμό του δεν τον χαίρουνται' τον ἔχουν οι Σειρήνες
με το γλυκό μαθῆς τραγούδι τους πλανέψει. Το λιβάδι
που κάθονται το ζώνουν κόκαλα σωρός, ἀπὸ κουφάρια,
που γύρω εσκέβρωσε το δῆρμα τους κι ἡ σάρκα ἔχει σαπίσει.
Μα ἐσύ προσπερνά τις, και βούλωσε τ' ἀφτιά των σύντροφών
σου
κερὶ μελόγλυκο μαλάζοντας, κανεὶς ἀπὸ τους ἄλλους
μην τις ἀκούσει' συ ὁμως ἀκου τες, αν το τραβά η καρδιά σου'
μα να σε δέσουν χεροπόδαρα μες στο καράβι, ολόρθο
πα στο κατάρτι, να 'ναι πάνω του δεμένα τα σκοινιά σου,
ν' αναγαλλιάσεις τις γλυκόλαλες ακούγοντας Σειρήνες.
Κι αν τους φωνάζεις να σε λύσουνε παρακαλώντας, πες τους
να ρίχτουν πάνω, σου, σφιχτότερα να δέσουν τα σκοινιά σου.
Μα ὅταν πια θα 'χουν οι σύντροφοι σου περάσει τις Σειρήνες,
εδῶ κι ομπρός στις που σου ανοίγονται δυο στράτες ποιάν θα
πάρεις
μη με ρωτήσεις' την ἀπόφαση να πάρεις πρέπει ἀτός σου'
εγὼ θα πω το τι σου μέλλεται να βρεις στις δυο τις στράτες:
Δῶθε εἶναι βράχοι ἀψηλοκρέμαστοι και της γαλανομάτας
της Ἀμφιτρίτης σπάζει ἀπάνω τους με ἀγριον ἀχὸ το κύμα.
Τους νοματίζουν Ταξιδόβραχους οι τρισμακαρισμένοι
θεοί' πουλί δεν τους προσδιάβηκε, μηδὲ τα περιστέρια
που κουβαλοῦνε την ἀθάνατη θροφή στο Δία πατέρα'
κάθε φορά θ' ἀρπάξει κι ἕνα τους ο ὀρθόγκρεμος ο βράχος'
και βάζει ἕνα ἄλλο ο Δίας στον τόπο του, λειψά να μην του
μεινουν.
Ἀπ' ὅσα ἐκεῖ βρεθούν πλεούμενα κανένα δε γλιτώνει'
καρραβοσάνιδα κι ἀνθρώπινα κορμιά μαζὶ ξεσέρνει
το κύμα ἀδιάκοπα κι ο σίφουνας του φοβεροῦ βουλκάνου.
Ἐνα μονάχα πελαγόδρομο καράβι τους προσδιάβη,
ἡ Ἀργῷ, τῆ γῆ του Αἰήτη ως ἀφήκεν, ἡ πολυφουμισμένη'
στους τρανοὺς βράχους πάνω θα 'πεφτε κι ἐκεῖνο, μα το ἀφήκε
ἡ Ἥρα ἀπὸ ἀγάπη στον Ἰάσονα γερό να προσπεράσει.
Κεῖθε θα ἰδεῖς δυο θαλασσόβραχους' του ἐνός στα ουράνια φτάνει
ἡ σουβλερὴ κορφὴ' το σύγγεφο, που ἐκεῖ ψηλά τον ζώνει,
το σκοτεινὸ, κανέννας ἀνεμος δεν το σκορπάει, και μήτε
για καλοκαίρι για χινόπωρο ποτὲ ἡ κορφὴ ξανοίγει.
Θνητὸς ἀπάνω ἐκεῖ δεν πάτησε' κι εἰκοσι χέρια αν εἶχε
κι εἰκοσι πόδια, δε θα δονούνηταν ν' ἀνέβει στην κορφὴ του'
κοφτὸς ο βράχος ἴσια υψώνεται, λες κι εἶναι δουλεμένος.
Στῆ μέση ἐκεῖ του θαλασσόβραχου, στραμμένη στο σκοτάδι,
στα δυσμικὰ, μια μαύρη ἀνοίγεται σπηλιά' και σεῖς ἐκεῖθε
θα προσδιαβείτε λέω με τ' ἄρμενο, περιλαμπρε Ὀδυσσεά.
Να ρίξει κι ἕνας χεροδύναμος θνητὸς με το δοξάρι

- τόξω ὀσπεύσας κοίλον σπέος εἰσαφίκοιτο.
- 85 ἔνθα δ' ἐνὶ Σκύλλῃ νάει δεινὸν λελακυῖα.
τῆς ἧ τοι φωνὴ μὲν ὄση σκύλακος νεογιλῆς
γίνεται, αὐτῆ δ' αὖτε πέλωρ κακόν: οὐδὲ κέ τις μιν
γηθήσειεν ἰδῶν, οὐδ' εἰ θεὸς ἀντιάσειεν.
τῆς ἧ τοι πόδες εἰσὶ δyuδeka πάντες ἄωροι,
- 90 ἔξ δὲ τέ οἱ δειραὶ περιμήκεες, ἐν δὲ ἑκάστη
σμερδαλέῃ κεφαλῇ, ἐν δὲ τρίστοιχοι ὀδόντες
πυκνοὶ καὶ θαμέες, πλεῖοι μέλανος θανάτιο.
μέσση μὲν τε κατὰ σπείους κοίλοιο δέδυκεν,
ἔξω δ' ἐξίσχει κεφαλὰς δεινοῖο βερέθρου,
- 95 αὐτοῦ δ' ἰχθυάα, σκόπελον περιμαιμῶωσα,
δελφίνας τε κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μείζον ἔλῃσι
κῆτος, ἃ μύρια βόσκει ἀγάστωνος Ἀμφιπρίτη.
τῆ δ' οὐ πῶ ποτε ναῦται ἀκήριοι εὐχετόωνται
παρφυγένει σὺν νηί: φέρει δὲ τε κρατὶ ἑκάστω
- 100 φῶτ' ἐξαρπάξασα νεὸς κυανοπρώροιο.
«τὸν δ' ἕτερον σκόπελον χθαμαλότερον ὄψει,
Ἵδουσεῦ.
πλησίον ἀλλήλων: καὶ κεν διόιστεύσειας.
τῶ δ' ἐν ἔρινεὸς ἔστι μέγας, φύλλοισι τεθελῶς:
τῶ δ' ὑπὸ δία Χάρυβδις ἀναρροιβδεῖ μέλαν ὕδωρ.
- 105 τρεῖς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρεῖς δ' ἀναρροιβδεῖ
δεινόν: μὴ σύ γε κείθι τύχοις, ὅτε ῥοιβδῆσειεν:
οὐ γάρ κεν ῥύσαιτο σ' ὑπέκ κακοῦ οὐδ' ἐνοσίχθων.
ἀλλὰ μάλα Σκύλλης σκοπέλω πεπλημένος ὦκα
νῆα παρέξ ἐλάαν, ἔπει ἧ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
- 110 ἔξ ἐτάρους ἐν νηὶ ποθήμεναι ἢ ἅμα πάντας.
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐγὼ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
εἰ δ' ἄγε δὴ μοι τοῦτο, θεά, νημερτές ἐνίσπες,
εἴ πως τήν ὀλοήν μὲν ὑπεκπροφύγοιμι Χάρυβδι,
τήν δὲ κ' ἀμυναίμην, ὅτε μοι σίνιοιτό γ' ἑταίρους.
- 115 «ὡς ἐφάμην, ἢ δ' αὐτίκ' ἀμείβετο δία θεάων:
ἴσχετλιε, καὶ δὴ αὖ τοι πολεμήια ἔργα μέμηλε
καὶ πόνος: οὐδὲ θεοῖσιν ὑπείξεται ἀθανάτοισιν;
ἢ δὲ τοι οὐ θνητῆ, ἀλλ' ἀθάνατον κακόν ἐστι,
δεινόν τ' ἀργαλέον τε καὶ ἄγριον οὐδὲ μαχητόν:
- 120 οὐδὲ τις ἔστ' ἀλκή: φυγέειν κάρτιστον ἀπ' αὐτῆς.
ἦν γάρ δηθύνησθα κορυσσόμενος παρὰ πέτρῃ,
δεῖδω, μὴ σ' ἐξαυτίς ἐφορμηθεῖσα κίχησι
τόσσησιν κεφαλῆσι, τόσους δ' ἐκ φώτας ἔληται.
ἀλλὰ μάλα σφοδρῶς ἐλάαν, βωστρεῖν δὲ Κράταιιν,
- 125 μητέρα τῆς Σκύλλης, ἧ μιν τέκε πῆμα βροτοῖσιν:
ἧ μιν ἔπειτ' ἀποπαύσει ἐς ὕστερον ὀρμηθῆναι.
- κάτωθε, ἀπ' τ' ἄρμενο, δε δύνεται να φτάσει στην κουφάλα
του σπήλιου. Μέσα η Σκύλλα κάθεται κι άγρια αλιχτάει' κι αν είναι
σαν κουταβιού μικρού, νιογέννητου το γαύγισμά της, όμως
ατή της άγριο είναι παράλλαμα' θωρώντας τη μπροστά του
κανείς δε θα 'νιώθε αναγάλλιαση, κι αθάνατος αν ήταν.
Έχει μαθές ποδάρια δώδεκα, μισερωμένα, κι έξι
λαιμούς ψηλούς, κι από 'να υψώνεται στις άκρες τους κεφάλι
τρομαχτικό, που ανοιεί το στόμα του με τρεις αράδες δόντια
πυκνά, σφιχτοδεμένα, θάνατο που ξεχειλίζουν μαύρο.
Με το μισό κορμί της κρύβεται στο βαθουλό το σπήλιο,
κι απ' τα φριχτά του βάθη βγάζοντας τις κεφαλές της όζω
ψαρεύει αυτού, στο βράχο ολόγυρα γυρεύοντας δελφίνα,
σκυλόψαρα, για κι αν τρανότερο θεριόψαρο τσακώσει,
από τα μύρια που η βαριόμουγκρη θεά Αμφιπρίτη βόσκει.
Δε βρίσκεται άρμενο που οι ναύτες του να παινευτούν πως φύγαν
άβλαβοι εκείθε' τι το κάθε της κεφάλι αρπάζει κι έναν
από το πλοίο το γαλαζόπλωρο και το τραβάει μαζί του.
Ο άλλος ωστόσο θαλασσόβραχος τόσο απηλός δεν είναι
κι ουδέ μακριά απ' τον πρώτο' αν έριχνες, τον έφτανε η σαγίτα.
Μια αγριουσικιά κει πέρα βρίσκεται μεγάλη, φυλλωμένη,
κι η Χάρυβδη η θεϊκιά στη ρίζα της αναρροφάει το κύμα.
Τρεις το ξερνάει κάθε μερόνυχτο φορές και τρεις βρουχιώντας
το αναρροφάει' να μη σου τύχαινε να 'σαι, ως ρουφάει, κοντά της,
τι απ' το χαμό δε θα σε γλίτωνε μηδέ κι ο Κοσμοσειστής!
Γι' αυτό της Σκύλλας κοντοζύγωσε το βράχο το καράβι
και πέρανα γρήγορα' καλύτερα πολὺ από τ' ἄρμενό σου
να λείψουν έξι μόνο σύντροφοι παρὰ να λείψουν όλοι.'
Εἶπε, κι εγὼ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά της δίνω:
„ Θεά, τη χάρη ετοῦτη κάνε μου και την αλήθεια πες μου'
μπορώ, τη Χάρυβδη ξεφεύγοντας την άγρια, με τη Σκύλλα
να πολεμήσω, σα θα χύνεται να φάει τους συντρόφους μου;”
Εἶπα, κι ευτύς εκείνη, η αρχόντισσα θεά, μου απηλογήθη:
„ Απόκοτε! Καινούργια βάσανα γυρεύεις και πολέμους;
Γιατί δε σκύβεις στους αθάνατους θεούς την κεφαλή σου;
Θνητῆ δεν είναι εκείνη' απέθαντο, κακό θεριά μονάχα,
φριχτό και φοβερό κι ανήμερο κι αμάχητο' μαζί της
ποιος να τα βάλει; Το καλύτερο, γοργά να ξαλαργέψεις'
τι αν χάσεις ώρα, ως αρματώνεσαι, στο βράχο πλάι, φοβούμαι
μη βρει καιρό ξανά κι απάνω σας χιμίζοντας σου αρπάξει
με τα κεφάλια που της βρίσκονται συντρόφους άλλους τόσους.
Μόνο κουπί τραβάτε γρήγορα, και στην Κραταιή, της Σκύλλας
τη μάνα κράζε, που τη γέννησε κατάρια στους ανθρώπους,
κι αυτή θα κόψει λέω τη φόρα της, να μην ξαναχιμίζει.

- «Θρινακίην δ' ἔς νήσον ἀφίξειαι: ἔνθα δὲ πολλοὶ
βόσκοντ' Ἥελιοιο βόες καὶ ἴφια μῆλα,
ἑπτὰ βοῶν ἀγέλαι, τόσα δ' οἴων πῶεα καλά,
- 130 πεντήκοντα δ' ἕκαστα. γόνος δ' οὐ γίγνεται αὐτῶν,
οὐδὲ ποτε φθινύθουσι. θεαὶ δ' ἐπιποιμένες εἰσίν,
νύμφαι εὐπλόκαμοι, Φαέθουσά τε Λαμπετίη τε,
ἄς τέκεν Ἥελίω Ὑπερίονι διὰ Νεαίρα.
τάς μὲν ἄρα θρέψασα τεκοῦσά τε πότνια μήτηρ
- 135 Θρινακίην ἔς νήσον ἀπύκισε τηλόθι ναίειν,
μῆλα φυλασσέμεναι πατρώια καὶ ἔλικας βοῦς.
τάς εἰ μὲν κ' ἀσινέας ἑάσας νόστου τε μέδῃαι,
ἦ τ' ἂν ἔτ' εἰς Ἰθάκην κακὰ περ πάσχοντες ἴκοισθε:
εἰ δὲ κε σίνῃαι, τότε τοι τεκμαίρομ' ὄλεθρον,
- 140 νῆι τε καὶ ἐτάροις: αὐτὸς δ' εἴ περ κεν ἀλύξις,
ὄψε κακῶς νεῖαι, ὀλέσας ἅπο πάντας ἐταίρους.'
«ὡς ἔφατ', αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἥως.
ἦ μὲν ἔπειτ' ἀνά νήσον ἀπέστιχε διὰ θεῶν:
αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆα κίων ὠτρυνον ἐταίρους
- 145 αὐτοῦς τ' ἀμβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι:
οἱ δ' αἴψ' εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον.
ἔξις δ' ἐζόμενοι πολιὴν ἄλα τύππον ἔρετροις.
ἡμῖν δ' αὖ κατόπισθε νεὸς κυανοπρώροιο
ἴκμενον οὔρον ἴει πλησίστιον, ἐσθλὸν ἐταῖρον,
- 150 Κίρκη εὐπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα.
αὐτίκα δ' ὄπλα ἕκαστα πονησάμενοι κατὰ νῆα
ἤμεθα: τὴν δ' ἄνεμός τε κυβερνήτης τ' ἴθυνε.
«δὴ τότε ἐγὼν ἐτάροισι μετηύδων ἀχνύμενος κῆρ:
'ὦ φίλοι, οὐ γὰρ χρὴ ἓνα ἴδμεναι οὐδὲ δύο' οἴους
- 155 θέσφαθ' ἅ μοι Κίρκη μυθήσατο, διὰ θεῶν:
ἀλλ' ἔρέω μὲν ἐγὼν, ἵνα εἰδότες ἦ κε θάνωμεν
ἢ κεν ἀλευάμενοι θάνατον καὶ κῆρα φύγοιμεν.
Σειρήνων μὲν πρῶτον ἀνώγει θεσπεσιῶν
φθόγγον ἀλεύασθαι καὶ λειμῶν' ἀνθεμόεντα.
- 160 οἶον ἔμ' ἠνώγει ὅπ' ἀκουέμεν: ἀλλὰ με δεσμῶ
δήσατ' ἐν ἀργαλέω, ὄφρ' ἔμπεδον αὐτόθι μίμνω,
ὄρθον ἐν ἴστοπέδῃ, ἐκ δ' αὐτοῦ πείρατ' ἀνήφθω.
εἰ δὲ κε λίσσωμαι ὑμέας λῦσαι τε κελεύω,
ὑμεῖς δὲ πλεόνεσσι τότε ἐν δεσμοῖσι πιέζειν.'
- 165 «ἦ τοι ἐγὼ τὰ ἕκαστα λέγων ἐτάροισι πῖφασκον:
τόφρα δὲ καρπαλίμως ἐξίκετο νηὺς εὐεργῆς
νήσον Σειρήνοιον: ἔπειγε γὰρ οὐρος ἀπήμων.
αὐτίκ' ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο ἠδὲ γαλήνη
ἔπλετο νηνεμῆ, κοίμησε δὲ κύματα δαίμων.
- Στη Θρινακία θα φτάσεις ἔπειτα τ' ἀρνιά του Γήλιου βόσκουν
σε τοῦτο το νησί τα ολόπαχα και τα πολλά γελάδια'
κοπάδια εφτά γελάδες, πρόβατα κοπάδια εφτά' πενήντα
- μετρά κεφάλια το καθένα τους' κι ουδέ γεννούν ποτέ τους,
ουδέ κι αργιεύουν δυο ωριοπλέξουδες θεές, Καλοκυράδες,
τα βγάζουν στη βοσκή, η Φαέθουσα κι η Λαμπετώ, του Γήλιου
οι θυγατέρες τ' ουρανόδρομου και της θεϊκιάς Νεαίρας.
Σα γεννήθηκαν κι αναστήθηκαν, η σεβαστή τους μάνα
- αλάργα στο νησί τις ἔστειλε της Θρινακίας, του κύρη
τ' ἀρνιά μαθές και τα στριφτόκερα γελάδια να φυλάνε.
Χέρι σ' αυτά αν δε βάλεις, ἔχοντας το γυρισμό στο νου σου,
μπορείτε με τα χίλια βάσανα να 'ρθείτε στην Ἰθάκη.
Μα αν βάλεις χέρι, τότε χάθηκες και συ και το καράβι
- κι οι σύντροφοί σου, αὐτὴ εἶν' ἡ ἀρμῆνια μου! Και συ να
ξεγλιπώσεις,
Θα φτάσεις πίσω δίχως συντρόφους, ἀργά, συφοριασμένος."
Μόλις μου τα 'πε αυτά, η χρυσόθρονη πρόβαλε Ἀυγή, και τότε
πήρε η θεά η σεβάσμια του νησιού τ' ἀνάπλαγα να φύγει'
κι ἐγὼ τραβώντας στο καράβι μου προστάζω τους συντρόφους,
- μόλις ἀνέβουν στο πλεούμενο, να λύσουν τις πρυμάτσες.
Κι ως ἀνέβηκαν δίχως ἀργητα και στα ζυγά κάθισαν
γραμμῆ, την ἀφρισμένη θάλασσα με τα κουτιά χτυπούσαν.
Ξοπίσω ἀπὸ το γαλαζόπλωρο καράβι πρῶμο ἀγέρι,
σταλμένο ἀπὸ την ωριοπλέξουδη, την ἀνθρωπολαλοῦσα
- θεά, την ἀγρια Κίρκη, σύντροφος καλὸς μας προβοδούσε.
Κι ως τ' ἄρμενα του πλοίου συντάξαμε, καθόμασθε, τι ἐκεῖνο
καλὰ το κυβερνοῦσαν ο ἀνεμος κι ο τιμονιέρης μόνο.
Και τότε στους συντρόφους μίλησα με μαραμένα σπλάχνα:
„ Ἐνας και δυο μονάχα, φίλοι μου, δεν πρέπει να κατέχουν
- ὄσες μαντεῖες η Κίρκη, η ἀρχόντισσα θεά, μου μολογούσε
Θα σας τις πω, για να τις ξέρουμε, και για πεθαίνουμε ὅλο
για και γλιτώνοντας ξεφεύγουμε του Χάρου και της μοίρας.
Μου 'λεγε πρῶτα των γλυκόλαλων Σειρήνων το τραγοῦδι
και το ἀνθισμένο να ξεφύγουμε λιβάδι' τη φωνή τους
- ν' ἀκούσω μόνο ἐγὼ, μα δέστε με γερά που να πονέσω
ορθά με το σκoinί, απ' τη θέση μου να μη μετασαλεύω,
πα στο κατάρτι, να 'ναι πάνω του δεμένα τα σκoinιά μου.
Κι αν σας φωνάζω να με λύσετε και σας παρακαλιέμαι,
αρπάχτε τα σκoinιά και σφιχτέ τα πιο ἀκόμα στο κορμί μου."
- Την ὥρα που ὅλα αὐτὰ ξεδιάλυνα μιλώντας στους συντρόφους,
καθὼς ἀγέρας πρῶμος ἔσπρωχνε το καλοσκαρωμένο
καράβι, το νησί ἀντικρίσαμε σε λίγο των Σειρήνων.
Μεμιάς ο ἀγέρας καταλάγιασε και χύθηκε γαλήνη
τρογύρα ἀπάνεμη, και κοίμησε κάποιος θεὸς το κύμα.

- 170 ἀνστάντες δ' ἔταροι νεὸς ἰστία μῆρυσαντο
καὶ τὰ μὲν ἐν νηὶ γλαφυρῇ θέσαν, οἱ δ' ἐπ' ἔρετμὰ
ἐζόμενοι λεύκαινον ὕδωρ ξεστῆς ἐλάτησιν.
αὐτὰρ ἐγὼ κηροῖο μέγαν τροχὸν ὄξει χαλκῶ
τυτθὰ διατμήξας χερσὶ στιβαρῆσι πίεζον:
- 175 αἶψα δ' ἰαίνεται κηρός, ἐπεὶ κέλετο μεγάλη ἴς
Ἥλιου τ' αὐγῇ Ὑπεριονίδαο ἄνακτος:
ἐξεῖης δ' ἑτάροισιν ἐπ' οὐατα πᾶσιν ἄλειψα.
οἱ δ' ἐν νηὶ μ' ἔδῃσαν ὀμοῦ χεῖράς τε πόδας τε
ὀρθὸν ἐν ἰστοπέδῃ, ἐκ δ' αὐτοῦ πείρατ' ἀνήπτον:
- 180 αὐτοὶ δ' ἐζόμενοι πολιῆν ἄλα τύπτον ἔρετμοῖς.
ἀλλ' ὅτε τόσσον ἀπήμην ὄσον τε γέγωνε βοήσας,
ρίμφα δῖωκοντες, τὰς δ' οὐ λάθεν ὠκύαλος νηὺς
ἐγγύθεν ὀρνημένη, λιγυρὴν δ' ἐντυνον αἰοιδῆν:
«ἔειρ' ἄγ' ἰών, πολυαῖν' Ὀδυσσεῦ, μέγα κύδος
Ἀχαιῶν,
- 185 νῆα κατάστησον, ἴνα νωπτέρην ὄπ' ἀκούσῃς.
οὐ γάρ πῶ τις τῆδε παρήλασε νηὶ μελαίνῃ,
πρὶν γ' ἡμέων μελίγηρυν ἀπὸ στομάτων ὄπ' ἀκούσαι,
ἀλλ' ὃ γε τερψάμενος νεῖται καὶ πλείονα εἰδώς.
ἴδμεν γάρ τοι πάνθ' ὅσ' ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
- 190 Ἀργεῖοι Τρώες τε θεῶν ἰότητι μόγησαν,
ἴδμεν δ', ὅσσα γένηται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ.
«ὡς φάσαν ἰεῖσαι ὄπα κάλλιμον: αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
ἦθελ' ἀκουέμεναι, λύσαι τ' ἐκέλευον ἑταίρους
ὄφρ' οὖσι νευστάζων: οἱ δὲ προπτεσόντες ἔρεσσον.
- 195 αὐτίκα δ' ἀνστάντες Περιμήδης Εὐρύλοχος τε
πλείοσι μ' ἐν δεσμοῖσι δέον μᾶλλον τε πίεζον.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τὰς γε παρήλασαν, οὐδ' ἔτ' ἔπειτα
φθογγῆς Σειρήνων ἠκούομεν οὐδέ τ' αἰοιδῆς,
αἶψ' ἀπὸ κηρὸν ἔλοντο ἐμοὶ ἐρίρηες ἑταῖροι,
- 200 ὄν σφιν ἐπ' ὤσιν ἄλειψ', ἐμέ τ' ἐκ δεσμῶν ἀνέλυσαν.
«ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἐλείπομεν, αὐτίκ' ἔπειτα
καπνὸν καὶ μέγα κύμα ἴδον καὶ δοῦπον ἄκουσα.
τῶν δ' ἄρα δεισάντων ἐκ χειρῶν ἔππατ' ἔρετμὰ,
βόμβησαν δ' ἄρα πάντα κατὰ ῥόον: ἔσχετο δ' αὐτοῦ
- 205 νηὺς, ἐπεὶ οὐκέτ' ἔρετμὰ προήκεα χερσὶν ἔπειγον.
αὐτὰρ ἐγὼ διὰ νηὸς ἰὼν ὤτρυνον ἑταίρους
μειλιχίους ἐπέεσσι παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον:
« ὦ φίλοι, οὐ γάρ πῶ τι κακῶν ἀδαήμενός εἰμεν:
οὐ μὲν δὴ τὸδε μείζον ἔπει κακόν, ἢ ὅτε Κύκλωψ
- 210 εἶλει ἐνὶ σπητῇ γλαφυρῶ κρατερῆφι βίηφιν:
ἀλλὰ καὶ ἐνθεν ἐμῆ ἀρετῆ, βουλή τε νόω τε,
- Τότε πετάχτηκαν οἱ σύντροφοι καὶ τὰ παντὰ μαϊνάραν,
καὶ ὡς στο βαθὺ το πλοῖο τ' ἀπίθωσαν, στα τορνευτὰ
κάθισαν ἐλάτινα κουπιά καὶ γέμιζαν ἀφρούς το κύμα γύρα.
Κι ἐγὼ ἀπὸ μια τρανὴ κερόπιπα με κοφτερὸ μαχαίρι
μικρὰ κομμάτια κόβω κι ἀρχισα μες στα γερά μου χέρια
- να τα μαλάζω, ὡς που ζεστάθηκαν, καθὼς κι ἡ δύναμη μου
καὶ του Ἥλιου ἡ πύρα τ' ουρανόδρομου τα δάμαζε ἀπὸ πάνω.
Κι ὡς ὅλων των συντρόφων βούλωσα τ' ἀφτιά με τούτο, ἐκείνοι
σφιχτὰ με δέσαν χεροπόδαρα μες στο καράβι ολόρθο
πα στο κατάρτι, κι ἦταν πάνω του δεμένα τα σκοινιά μου'
- μετὰ καθίσαν καὶ τῆ θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
Μα ὡς το ἄρμενο το γοργοθάλασσο, στῆ φόρα που 'χε πάρει,
πια εἶχε ζυγώσει τόσο, που ἡ φωνὴ ν' ἀκούγεται του ἀνθρώπου,
το 'δαν αὐτές που ἐρχόταν κι ἀρχισαν να ψιλοτραγουδοῦνε:
,, Ἐλα κοντὰ, Ὀδυσσεῖα περιλαμπρε, των Ἀχαιῶν ἡ δόξα!
- Το πλοῖο σου στο νησί μας ἀραξε, ν' ἀκούσεις τῆ φωνὴ μας'
κανεῖς ὡς τώρα δὲν προσπέρασε με μελανὸ καράβι,
τῆ μελοστάλαχτη ἀπ' τα χεῖλη μας φωνὴ πριχου γρικῆσει'
κι ὡς φράθῃ πια κι ο νους του ἐπλοῦτυνε, κινάει καὶ φεύγει πάλε.
Ἀπὸ βουλή θεῶν τα που 'συραν οἱ Τρώες κι οἱ Ἀργεῖτες πάθη
- στῆς Τροίας τον κάμπο τα κατέχουμε μιαν ἄκρη ὡς ἄλλη, ἀκόμα
κι ὅσα στῆ γῆς ἀκέρια γίνονται τῆν πολυθρόφα ἀπάνω."
Ἔτσι μιλούσαν με ἀηδονόλαλη φωνή, καὶ λαχταροῦσε
μένα ἡ καρδιά ν' ἀκούει, καὶ γύρευα να λύσουν τα σκοινιά μου,
στους ἄλλους με τα φρύδια γνέφοντας' μα αὐτοὶ λαμνοκοπούσαν
- σκυμμένοι, καὶ πετάχτη ο Εὐρύλοχος μεμιάς κι ο Περιμήδης
καὶ με σκοινιά με δέναν πῖότερα καὶ πιο γερά με σφίγγαν.
Κι ὡς τέλος το νησί προσπέρασαν γοργὰ, καὶ των Σειρήνων
μηδὲ ἡ φωνὴ στ' ἀφτιά μας ἐφτανε μηδὲ καὶ το τραγουδί,
οἱ γκαρδιακοὶ σύντροφοι μου ἐβγαλαν το που τους εἶχα βάλει
- κερί στ' ἀφτιά καὶ πήραν κι ἔλυσαν καὶ μένα ἀπ' τα δεσμά μου.
Μα ὡς το νησί πια πίσω ἀφήκαμε, σε λίγην ὥρα ομπρός μας
θωρῶ καπνὸ καὶ κύμα τρίψηλο κι ἀκούω βροντὴ μεγάλη.
Κι οἱ ἄλλοι τρόμαξαν κι ἀπ' τα χέρια τους ξέφυγαν τα κουπιά τους,
κι ὡς πέσαν στο νερό οἱ φτερούγες τους, σουσουρίζαν, κι ἐκόπη
τοῦ
- ἀρμενου ο δρόμος, τι δέν το 'σπρωχναν τα σπαθωτὰ κουπιά μας.
Και τότε ἐγὼ, το γύρο παίρνοντας του πλοῖου, τους συντρόφους
μου
με λόγια μαλακά τους γκάρδιωνα, μιλώντας σ' ἕναν ἕναν:
,, Φίλοι μου, ἀκάτεχοι ἀπὸ βάσανα δὲν εἴμαστε καθόλου'
ετούτο λέω κακὸ χειρότερο δε θα 'ναι ἀπ' ὅ,τι τότε
- που μέσα στῆ σπηλιά του Κύκλωπα βρεθήκαμε κλεισμένοι'
με τῆν ἀξιά μου ὡστόσο, βάζοντας μπροστὰ καὶ νου καὶ τέχνες,

- ἐκφύγομεν, καί που τῶνδε μνήσεσθαι οἴω.
νῦν δ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
ἡμεῖς μὲν κώπησιν ἀλὸς ῥηγμῖνα βαθείαν
- 215 τύπτετε κληῖδεσσιν ἐφήμενοι, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
δῶη τόνδε γ' ὄλεθρον ὑπεκφυγέειν καὶ ἀλύξαι:
σοὶ δέ, κυβερνήθ', ὦδ' ἐπιτέλλομαι: ἄλλ' ἐνὶ θυμῷ
βάλλευ, ἐπεὶ νηὸς γλαφυρῆς οἰήια νωμῆς.
τούτου μὲν καπνοῦ καὶ κύματος ἐκτὸς ἔεργε
- 220 νῆα, σὺ δὲ σκοπέλου ἐπιμαίεο, μὴ σε λάθησι
κεῖσ' ἐξορμήσασα καὶ ἐς κακὸν ἄμμε βάλῃσθα.
«ὡς ἐφάμην, οἱ δ' ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο.
Σκύλλην δ' οὐκέτ' ἐμυθεόμην, ἄπρηκτον ἀνίην,
μὴ πῶς μοι δείσαντες ἀπολλήξειαν ἐταῖροι
- 225 εἰρεσίης, ἐντὸς δὲ πυκάζοιεν σφέας αὐτούς.
καὶ τότε δὴ Κίρκης μὲν ἐφημοσύνης ἀλεγεινῆς
λανθανόμην, ἐπεὶ οὐ τί μ' ἀνώγει θωρήσσεσθαι:
αὐτὰρ ἐγὼ καταδὺς κλυτὰ τεύχεα καὶ δύο δοῦρε
μάκρ' ἐν χερσὶν ἑλὼν εἰς ἴκρια νηὸς ἔβαινον
- 230 ἢ πρῶρης: ἔνθεν γάρ μιν ἐδέγμην πρῶτα φανεῖσθαι
Σκύλλην πετραίην, ἣ μοι φέρε πῆμ' ἐτάροισιν.
οὐδὲ πη ἀθρήσαι δυνάμην, ἔκαμον δὲ μοι ὅσσε
πάντη παπταίνοντι πρὸς ἠεροειδέα πέτρην.
«ἡμεῖς μὲν στενωπὸν ἀνεππλόμεν γοῶντες:
- 235 ἔνθεν μὲν Σκύλλα, ἐτέρωθι δὲ διὰ Χάρυβδις
δεινὸν ἀνερροῖβδησε θαλάσσης ἀλμυρὸν ὕδωρ.
ἦ τοι ὄτ' ἐξεμέσειε, λέβης ὡς ἐν πυρὶ πολλῷ
πᾶσ' ἀναμορμύρεσκε κυκωμένη, ὑπόσε δ' ἄχνη
ἄκροισι σκοπέλοισιν ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἐπιπτεν:
- 240 ἄλλ' ὄτ' ἀναβρόξειε θαλάσσης ἀλμυρὸν ὕδωρ,
πᾶσ' ἔντοσθε φάνεσκε κυκωμένη, ἀμφὶ δὲ πέτρῃ
δεινὸν ἐβεβρύχει, ὑπένερθε δὲ γαῖα φάνεσκε
ψάμμω κυανέῃ: τοὺς δὲ χλωρὸν δέος ἦρει.
ἡμεῖς μὲν πρὸς τήν ἴδομεν δείσαντες ὄλεθρον:
- 245 τόφρα δὲ μοι Σκύλλα γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἐταίρους
ἔξ ἔλεθ', οἱ χερσὶν τε βίηφι τε φέρτατοι ἦσαν.
σκεψάμενος δ' ἐς νῆα θοὴν ἄμα καὶ μεθ' ἐταίρους
ἦδη τῶν ἐνόησα πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν
ὑπόσ' ἀειρομένων: ἐμὲ δὲ φθέγγοντο καλεῦντες
- 250 ἐξονομακλήδην, τότε γ' ὕστατον, ἀχνύμενοι κῆρ.
ὡς δ' ὄτ' ἐπὶ προβόλῳ ἀλιεύς περιμήκει ῥάβδῳ
ἰχθύσι τοῖς ὀλιγοῖσι δόλον κατὰ εἶδατα βάλλων
ἐς πόντον προῖση βοὸς κέρας ἀγραύλοιο,
ἀσπαίροντα δ' ἐπειτα λαβῶν ἔρριψε θύραζε,
- γλιτώσαμε. Θα τα θυμούμαστε μια μέρα λέω και τούτα!
Μα ελατέ τώρα, ομπρός, το λόγο μου ν' ακούσουμε ὅλοι. θέλω:
Οι ναύτες, στα ζυγά καθούμενοι, με τα κουπιά χτυπάτε
- τα βαθιά κύματα της θάλασσας, αν δώσει ο Δίας την άγρια
τούτη φοβέρα να ξεφύγουμε και λυτρωμό να βρούμε.
Και συ τον ορισμό μου αγρίκησε και βαλ' τον, τιμονιέρη,
στο νου σου, μια και του πλεούμενου το διάκι κουμαντάρεις'
μακριά απ' το κύμα εκείνο κράτα μας κι απ' τον καπνό που
βλέπεις'
- κατά μεριά του θαλασσόβραχου κυβέρνα, μήπως τύχει
και κατ' αλλού γυρίσει τ' άρμενο και στο χαμό μας ρίξεις."
Είπα, κι ευτύς εκείνοι σύγκλιναν ἐγὼ όμως για τη Σκύλλα,
το αμάχητο κακό, δεν έβγαλα μια λέξη από το στόμα'
τι ήτανε φόβος, οι σύντροφοί μου ν' αφήσουν τα κουπιά τους
- και να κρυφτούν απ' την τρομάρα τους στου καραβιού τ' αμπάρι.
Την ώρα εκείνη δε λογάριασα την άπονη της Κίρκης
ορμήνια, που 'λεγε για πόλεμο να μη σιαχτώ καθόλου.
Την ξακουστή μου αρμάτα φόρεσα γοργά, και δυο κοντάρια
μακριά φουχτώνοντας ανέβηκα στης πλώρης την κουβέρτα,
- τι το θεριό του βράχου ελόγιαζα να ξεπροβάλει πρώτα
εκείθε, η Σκύλλα, μαύρο που 'κλωθε χαμό στους συντρόφους μου.
Μα πουθενά δεν την ξεχώριζα' τα μάτια μου απόκαμαν
γύρω παντού τον αχνογάλαζο να ψαχουλεύουν βράχο.
Με θρήνους το στενό τραβούσαμε να το διαβούμε ωστόσο'
- εδώθε η Σκύλλα, εκείθε η Χάρυβδη, που το νερό ρουφούσε
βρουχιώντας το αρμυρό της θάλασσας, που να σε πιάνει τρόμος.
Κι όντας το ξερνά, άναταράζονταν και χόχλαζε, ως λεβέτι
σε δυνατή φωτιά που το 'βαλαν, κι ανέβαινε η αλισάχνη
κι απάνω στις κορφές ξανάπεφτε ψηλά των δυο των βράχων.
- Μα ως το αρμυρό νερό της θάλασσας αναρουφούσε πάλι,
στροβίλα ανοίγονταν που εχόχλαζε, τρανή, κι ο βράχος άγρια
βογγούσε ολόγυρα, και πρόβελνε κάτω βαθιά του πάτου
ο μαύρος άμμος — κι οι σύντροφοι, μου θωρούσαν κερωμένοι.
Μα ως κείνη βλέπαμε και τρέμαμε πως Θα χαθούμε, ξάφνου
- πρόφτασε η Σκύλλα κι από τ' άρμενο το βαθουλό συντρόφους
έξι μου αρπάζει, τους αξιότερους σε αντρεία και χέρια απ' όλους.
Και καθώς έστρεψα στους συντρόφους και στο άρμενο τα μάτια,
είδα τα πόδια και τα χέρια τους να σειούνται πάνωθέ μου,
ψηλά ως τους έσερνε' και φώναζαν αυτοί κι ανακαλιούνται
- στερνή φορά με το παράπονο στα χείλη τ' όνομά μου.
Πως ο ψαράς απά σε ακρόβραχο με το μακρύ καλάμι
δόλωμα ρίχνει στα μικρόψαρα, στη θάλασσα πετώντας
το αγκίστρι, περαστό σε κέρατο βοδιού καλοθρεμμένου,
κι όταν κανένα πιάσει, το πετάει σπαρταριστό στον άμμο

- 255 ὡς οἱ γ' ἀσπαίροντες ἀείροντο προτὶ πέτρας:
αὐτοῦ δ' εἰνὶ θύρῃσι κατήσθιε κεκληγῶντας
χειράς ἐμοὶ ὀρέγοντας ἐν αἰνῇ δημοτῆτι:
οἴκτιστον δὴ κείνο ἐμοῖς ἴδον ὀφθαλμοῖσι
πάντων, ὅσσ' ἐμόγησα πόρους ἀλὸς ἐξερεείνων.
- 260 «αὐτὰρ ἐπεὶ πέτρας φύγομεν δεινὴν τε Χάρυβδι
Σκύλλην τ', αὐτίκ' ἔπειτα θεοῦ ἐς ἀμύμονα νῆσον
ἰκόμεθ': ἔνθα δ' ἔσαν καλαὶ βόες εὐρυμέτωποι,
πολλὰ δὲ ἴφια μῆλ' Ὑπερίονος Ἥελίοιο.
δὴ τότε ἔγνων ἔτι πόντῳ ἔων ἐν νηὶ μελαίνῃ
- 265 μυκηθμοῦ τ' ἤκουσα βοῶν αὐλιζομένων
οἴων τε βληχῆν: καί μοι ἔπος ἔμπεσε θυμῷ
μάντης ἀλαοῦ, Θηβαίου Τειρεσίαο,
Κίρκης τ' Αἰαίης, ἣ μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλε
νῆσον ἀλεύσασθαι τερψιμβρότου Ἥελίοιο.
- 270 δὴ τότε ἔγνων ἐτάροισι μετηύδων ἀχνύμενος κῆρ:
«κέκλυτέ μευ μύθων κακὰ περ πάσχοντες ἐταῖροι,
ᾄφρ' ὑμῖν εἴπω μαντήϊα Τειρεσίαο
Κίρκης τ' Αἰαίης, ἣ μοι μάλα πόλλ' ἐπέτελλε
νῆσον ἀλεύσασθαι τερψιμβρότου Ἥελίοιο:
- 275 ἔνθα γὰρ αἰνότατον κακὸν ἔμμεναι ἄμμιν ἔφασκεν.
ἀλλὰ παρέξ τῆν νῆσον ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν.
ὦ«ὡς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ.
αὐτίκα δ' Εὐρύλοχος στυγερῷ μ' ἠμείβετο μύθῳ:
«σχέτλιός εἰς, Ὀδυσσεῦ: περὶ τοι μένος, οὐδέ τι γυῖα
- 280 κάμνεις: ἦ ῥά νυ σοὶ γε σιδήρεα πάντα τέτυκται,
ὅς ῥ' ἐτάρους καμάτῳ ἀδηκότας ἠδὲ καὶ ὑπνω
οὐκ ἑάας γαίης ἐπιβήμεναι, ἔνθα κεν αὔτε
νήσω ἐν ἀμφιρῦτῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρπον,
ἀλλ' αὐτῶς διὰ νύκτα θοὴν ἀλάλησθαι ἄνωγας
- 285 νήσου ἀποπλαγχθέντας ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ.
ἐκ νυκτῶν δ' ἄνεμοι χαλεποὶ, δηλήματα νηῶν,
γίνονται: πῆ κέν τις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον,
ἦν πως ἐξαπίνης ἔλθῃ ἀνέμοιο θύελλα,
ἦ Νότου ἢ Ζεφύροιο δυσασέος, οἷ τε μάλιστα
- 290 νῆα διαρραίουσι θεῶν ἀέκητι ἀνάκτων.
ἀλλ' ἦ τοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ
δόρπον θ' ὀπλισόμεσθα θοῇ παρὰ νηὶ μένοντες,
ἠῶθεν δ' ἀναβάντες ἐνήσομεν εὐρέϊ πόντῳ.
«ὡς ἔφατ' Εὐρύλοχος, ἐπὶ δ' ἦνεον ἄλλοι ἐταῖροι.
- 295 καὶ τότε δὴ γίγνωσκον ὃ δὴ κακὰ μῆδετο δαίμων,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
«Εὐρύλοχ', ἦ μάλα δὴ με βιάζετε μούνον ἔοντα.
- παρόμοια τότε τους ἀνάσερνε σπαρταριστοὺς στα βράχια
καὶ στη μπασιά μπροστά τους ἔτρωγε, κι ἐκείνοι να γλιτώσουν
του κάκου πάλευαν, καὶ γόζουνταν τα χέρια ἀπλώνοντας μου.
Πιο φοβερό κακό τα μάτια μου δεν ἔχουν δεῖ ποτέ μου
στα τόσα που 'συρα, τα διάβατα της θάλασσας ζητώντας.
- Τους βράχους ἔτσι καὶ τη Χάρυβδη τὴν ἀγρία καὶ τη Σκύλλα
σαν πίσω ἀφήκαμε, τὸ πάγκαλο θεϊκό νησί σε λίγο
πρόβαλε πέρα' ἐκεῖ ἦταν τα ὁμορφα, τα φαρδιοκουτελάτα
τοῦ Γήλιου βόδια τ' ουρανόδρομου καὶ τα παχιά τ' αρνιά του.
Ακόμα ἀπ' τ' ανοιχτά του πελάγου στο μελανό καράβι
- μουκανητὰ βοδιῶν ἀγρίκησα μακριάθε μαντρισμένων
κι αρνιῶν βελάσματα, καὶ γύρισαν στα φρένα μου ὅσα
μου 'πεν ο Τειρεσίαο, ο μάντης που 'ζήσε τυφλὸς στη Θῆβα, κι
ὅσα
ἡ Κίρκη μου διπλοπαράγγελε στην Αἴα, να ξαλαργέψω
ἀπ' τὸ νησί του Γήλιου, που ἄδολη χαρὰ σκορπᾷε στον κόσμο.
- Καὶ τότε στους συντρόφους μίλησα με πικραμένα σπλάγχνα:
„ Καὶ τόσα που τραβάτε, σύντροφοι, τα λόγια μου για ἀκούτε,
να φανερώσω τι προφήτεψαν ο Τειρεσίαο ο μάντης
κι ἡ Κίρκη ἀπὸ τὴν Αἴα, που γύρευε μακριὰ να κρατηθούμε
ἀπ' τὸ νησί του Γήλιου, που ἄδολη χαρὰ σκορπᾷε στον κόσμο'
- τι ἐδῶ μας περιμένουν, ἔλεγε, τα πιο μεγάλα πάθη.
Ελάτε τὸ νησί με τ' ἄρμενο λοιπὸν να προσδιαβούμε!"
Αὐτὰ εἶπα, κι ἡ καρδιά τους ράγισε, κι εὐτὺς ἀναμεσὰ τους
ο Εὐρύλοχος ἀγουρομίλησε γυρνώντας κατὰ μένα:
„ Εἶσαι θεριό, Ὀδυσσεῖα! Τὴν κούραση μὴδὲ ἡ ψυχὴ σου νιώθει
- μὴδὲ καὶ τὸ κορμὶ σου' ολάκερος ἐπλάστης σιδερένιος -
που τους συντρόφους σου, ἀπὸ κάματο κι ἀγρύπνια
τσακισμένους,
δε μας ἀφήνεις να πατήσουμε στεριά καὶ να χαρούμε
γλυκὸ ψωμί στο θαλασσόζωστο νησί' γυρεύεις μόνο
διωγμένοι ἀπ' τὸ νησί, στη γρήγορη μέσα νυχτιά, στο κύμα
- το σκοτεινὸ να παραδέρνουμε σαν ἀδίκη κατὰρα.
Φέρνουν κακοὺς οὖ νύχτες ἀνεμοὺς, ζημιές για τα καράβια'
πως θα γινόταν να ξεφύγουμε τὸν ξαφνικὸ χαμὸ μας,
τυχὸν ἀν ἀγριο ἀνεμοτάραχο ξεσπούσε, σηκωμένο
ἀπ' τὸ νοτιά για ἀπ' τὸν ἀνήμερο πουνέντη, που καὶ δίχως
- των κυβερνῶν θεῶν τὸ θέλημα τσακίζουν τα καράβια;
Πλακώνει ἡ νύχτα, ἀς γένει, ἡ χάρη τῆς' ελάτε στο ἀκρογιάλι
δίπλα στο γρήγορο καράβι μας τὸ δεῖπνο να γνοιαστούμε'
καὶ τὴν αὐγὴ ξανά ανοιγόμαστε στα πελαγίσια πλάτη.
Αὐτὰ εἶπε ο Εὐρύλοχος, κι ὡς σύγκλιαν ὄλοι μαζί οὖ σύντροφοι,
- τὸ 'νιωσα, πάθη πως μας ἐκλωθε κάποιος θεὸς περίσσια,
καὶ κράζοντας τὸν ἀνεμάρπαστα του συντυχαίνω λόγια:
„ Εὐρύλοχε, ἔτσι με ζορίζετε, κι ἔχω ἀπομεινεί μόνος.

- ἀλλ' ἄγε νῦν μοι πάντες ὁμόσσετε καρτερόν ὄρκον:
εἰ κέ τιν' ἤε βοῶν ἀγέλην ἢ πῶω μέγ' οἰῶν
- 300 εὐρωμεν, μὴ πού τις ἀτασθαλίῃσι κακῆσιν
ἢ βοῦν ἢέ τι μῆλον ἀποκτάνη: ἀλλὰ ἔκηλοι
ἔσθιετε βρώμην, τὴν ἀθανάτη πόρε Κίρκη·
«ὡς ἐφάμην, οἱ δ' αὐτίκ' ἀπώμνυον, ὡς ἐκέλευον.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ὁμοσάν τε τελευτήσαν τε τὸν ὄρκον,
- 305 στήσαμεν ἐν λιμένι γλαφυρῶ ἑυεργέα νῆα
ἄγχ' ὕδατος γλυκεροῖο, καὶ ἐξαπέβησαν ἑταῖροι
νηός, ἔπειτα δὲ δόρπον ἐπισταμένως τετύκοντο.
αὐτὰρ ἔπει πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
μνησάμενοι δὴ ἔπειτα φίλους ἔκλαιον ἑταίρους,
- 310 οὐς ἔφαγε Σκύλλη γλαφυρῆς ἐκ νηός ἑλοῦσα:
κλαιόντεςσι δὲ τοῖσιν ἐπήλυθε νῆδυμος ὕπνος.
ἦμος δὲ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ' ἄστρα βεβήκει,
ᾠρσεν ἔπι ζαῖν ἄνεμον νεφεληγερέτα Ζεὺς
λαίλαπι θεσπεσίῃ, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
- 315 γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον: ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
νῆα μὲν ᾠρμίσαμεν κοῖλον σπέος εἰσερύσαντες.
ἔνθα δ' ἔσαν νυμφέων καλοὶ χοροὶ ἠδὲ θόωκοι:
καὶ τότε ἔγνων ἀγορήν θέμενος μετὰ μῦθον ἔειπον:
- 320 «ὦ φίλοι, ἐν γὰρ νηὶ θοῇ βρώσις τε πόσις τε
ἔστιν, τῶν δὲ βοῶν ἀπεχόμεθα, μὴ τι πάθωμεν:
δεινοῦ γὰρ θεοῦ αἶδε βόες καὶ ἴφια μῆλα,
Ἥελίου, ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει·
«ὡς ἐφάμην, τοῖσιν δ' ἔπεπείθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.
- 325 μῆνα δὲ πάντ' ἄλληκτος ἤη Νότος, οὐδὲ τις ἄλλος
γίγνεται ἔπειτ' ἀνέμων εἰ μὴ Εὐρὸς τε Νότος τε.
«οἱ δ' ἦος μὲν σῖτον ἔχον καὶ οἶνον ἐρυθρόν,
τόφρα βοῶν ἀπέχοντο λιλαιόμενοι βιότιοι.
ἀλλ' ὅτε δὴ νηὸς ἐξέφθιτο ἦα πάντα,
- 330 καὶ δὴ ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκη,
ἰχθύς ὄρνιθάς τε, φίλας δὲ τὴν χεῖρας ἴκοιτο,
γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν, ἔπειτα δὲ γαστέρα λιμός:
δὴ τότε ἔγνων ἀνά νησον ἀπέστιχον, ὄφρα θεοῖσιν
εὐξαίμην, εἴ τίς μοι ὁδὸν φήνειε νέεσθαι.
- 335 ἀλλ' ὅτε δὴ διὰ νήσου ἰὼν ἤλυξα ἑταίρους,
χεῖρας νισάμενος, ὄθ' ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο,
ἠρώμην πάντεςσι θεοῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν:
οἱ δ' ἄρα μοι γλυκὺν ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχουσιν.
Εὐρύλοχος δ' ἑτάροισι κακῆς ἐξήρχετο βουλής:
- 340 «ἐκέκλυτέ μευ μῦθων κακὰ περ πάσχοντες ἑταῖροι.
- Ὅμως ελάτε τώρα κι ὅλοι σας τρανόν αμώστε μου ὄρκο,
πως αν κοπάδι δούμε πρόβατα μεγάλο για γελάδια,
για το κακό μας τόσο αστόχαστος δε θα βρεθεί κανένας
να σφάζει βόδι για και πρόβατο' δίχως φωνές και γρίνιες
απ' τις θροφές που η Κίρκη η αθανάτη μας ἔδωσε να τρώτε.
Εἶπα, κι αυτοί, καθώς τους γύρευα, μεμιάς τον ὄρκο ἔδωκαν
και πια σαν ἀμωσαν και τέλεψαν τους ὄρκους, το καράβι
το καλοσκαρωμένο ἀράξαμε σε βαθουλό λιμάνι,
πλάι σε γλυκό νερό' κι απ' τ' ἄρμενο σα βγήκαν οι συντρόφοι,
επήραν ἔπειτα και σύνταζαν μ' ἔγνοια πολλή το δεῖπνο.
Και σύντας του πισοῦ θαράπεψαν και του φαγιοῦ τον πόθο,
πήραν να κλαιν αναθυμάμενοι τους γκαρδιακοὺς συντρόφους,
που απ' το βαθύ καράβι αρπώντας τους εἶχε σπαράξει η Σκύλλα'
κι ουδὲ σταμάτησαν το θρήνο τους, γλυκός ως που ἴρθε ο γύπνος.
Μα ὄντας η νύχτα πια ασπρογάλιαζε κι ελιχανε γείρει τ' ἄστρα,
ἀάνεμοζάλη ο Δίας ξεσήκωσεν ο νεφελοστοιβάχτης
ξάφνου μεγάλη κι ἀγριο δρόλαπα, και σκέπασε με νέφη
στεριά μαζί και πέλαο, κι ἀπλωσε θολή απ' τα ουράνια νύχτα.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
τραβώντας το ἄρμενο το κρύψαμε σε βαθύ σπήλιο μέσα,
ὅπου οι ξωθιές το χοροστάσι τους και τα θροινιά τους εἶχαν.
Μετὰ σε σύναξη τους κάλεσα κι ἀναμεσά τους εἶπα:
„ Φαγί, πισοτό, σύντροφοι, τα ἔχουμε στο γρήγορο ἄρμενό μας'
στά βόδια χέρι ας μην ἀπλώσουμε, να μη συφοριαστούμε'
τι εἶναι ἀγριος ο θεός, τα πρόβατα και τα γελάδια που ἔχει,
ο Γῆλιος, και τα πάντα πάνωθε θωρεῖ κι ἀκούει τα πάντα.
Ἔτσι τους μίλησα, κι η πέρφανη καρδιά τους τ' ἀποδέχτη.
Ἐνα φεγγάρι ἀκέριο ἀσίγαστα νοτιάς φυσούσε, κι οὐτε
ἀγέρας ἄλλος, μον' μας ἔδερναν νοτιάς - σιρόκος μόνο.
Ὅσον καιρό ψωμί και κόκκινο κρασί στο πλοῖο βρισκόταν,
τα βόδια οι σύντροφοι δεν πείραζαν, μη χάσουν τη ζωὴ τους'
μα σύντας οι θροφές ἀπόλειψαν απ' τ' ἄρμενό μας ὅλες,
πήραν ολούθε και τριγύριζαν ἀναγκεμένοι, να ἔβρουν
ψάρια, πετούμενα — ὅ,τι λάχαινε στα χέρια τους να πέσει —
με ἀγκίστρια γαντζωτά, τι εθέριζε τα σπλάχνα τους η πείνα.
Και τότε του νησιού τ' ἀνάπλαγα πήρα κι ἐγώ, κανένας
θεός αν μ' ἀκουε και μου ορμήνευε του γυρισμοῦ τη στράτα.
Κι ως στου νησιού τα βάθη βρέθηκα μακριά ἀπὸ τους
συντρόφους,
επήρα κι ἐπλυνα τα χέρια μου σε μιαν ἀπάνεμη ἀκρη
και δεόμεον σ' ὅλους τους ἀθανάτους, τον Ὀλυμπο που ορίζουν
ὁμως ἐκεῖνοι στα ματόφυλλα γλυκό μου ἔχουναν ὕπνο.
Στους συντρόφους ωστόσο ο Εὐρύλοχος βουλή κακιά κινούσε:
„ Και τόσα που τραβάτε, σύντροφοι, τα λόγια μου για ἀκούτε'

- πάντες μὲν στυγεροὶ θάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσι,
 λιμῶ δ' οἰκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
 ἀλλ' ἄγετ', Ἥελιοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας
 ῥέζομεν ἀθανάτοισι, τοῖ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσιν.
- 345 εἰ δέ κεν εἰς Ἰθάκην ἀφικοίμεθα, πατρίδα γαῖαν,
 αἰψά κεν Ἥελίῳ Ὑπερίονι πίοια νηὸν
 τεύξομεν, ἐν δέ κε θεῖμεν ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
 εἰ δέ χολωσάμενός τι βοῶν ὀρθοκραιράων
 νῆ' ἐθέλη ὀλέσαι, ἐπὶ δ' ἔσπωνται θεοὶ ἄλλοι,
- 350 βούλομ' ἅπαξ πρὸς κύμα χανῶν ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι,
 ἢ δηθὰ στρεῦεσθαι ἐὼν ἐν νήσῳ ἐρήμῃ.
 «ὡς ἔφατ' Εὐρύλοχος, ἐπὶ δ' ἦνεον ἄλλοι ἐταῖροι.
 αὐτίκα δ' Ἥελιοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας
 ἐγγύθεν, οὐ γὰρ τῆλε νεὸς κυανοπρώροιο
- 355 βοσκέσκονθ' ἔλικες καλαὶ βόες εὐρυμέτωποι:
 τὰς δὲ περιστησάν τε καὶ εὐχετόωντο θεοῖσιν,
 φύλλα δρεψάμενοι τέρενα δρυὸς ὑψικόμοιο:
 οὐ γὰρ ἔχον κρῖ λευκὸν εὐσσέλμου ἐπὶ νηός,
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' εὐξάντο καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
- 360 μηρούς τ' ἐξέταμον κατὰ τε κνίσῃ ἐκάλυψαν
 δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.
 οὐδ' εἶχον μέθυ λείψαι ἐπ' αἰθομένοις ἱεροῖσιν,
 ἀλλ' ὕδατι σπένδοντες ἐπώππων ἔγκατα πάντα.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ' ἐκάη καὶ σπλάγχνα πάσαντο,
- 365 μίστυλλον τ' ἄρα τᾶλλα καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν.
 καὶ τότε μοι βλεφάρων ἐξέσσυτο νήδυμος ὕπνος,
 βῆν δ' ἰέναι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θίνα θαλάσσης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦα κιῶν νεὸς ἀμφελίσσης,
 καὶ τότε με κνίσῃς ἀμφήλυθεν ἠδὺς αὐτμή.
- 370 οἰμώξας δὲ θεοῖσι μέγ' ἀθανάτοισι γεγώνευν:
 «Ζεῦ πάτερ ἦδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
 ἦ με μάλ' εἰς ἀπην κοιμήσατε νηλεῖ ὕπνω.
 οἱ δ' ἔταροι μέγα ἔργον ἐμητίσαντο μένοντες.
 «ὡκέα δ' Ἥελίῳ Ὑπερίονι ἄγγελος ἦλθε
- 375 Λαμπετὴ τανύπεπλος, ὃ οἱ βόας ἔκταμεν ἡμεῖς.
 αὐτίκα δ' ἀθανάτοισι μετηῦδα χωόμενος κῆρ:
 «Ζεῦ πάτερ ἦδ' ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
 τίσαι δὴ ἐτάρους Λαερτιάδew Ὀδυσῆος,
 οἷ μιν βουὸς ἔκτειναν ὑπέρβιον, ἦσιν ἐγὼ γε
- 380 χαίρεσκον μὲν ἰὼν εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
 ἦδ' ὀπὸτ' ἄψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν
 προτραποίμην.
 εἰ δέ μοι οὐ τίσοσι βοῶν ἐπιεικέ' ἀμοιβῆν,
- γλυκὸς ποτέ δεν εἶναι ὁ θάνατος στους ἀμοιρους ἀνθρώπους'
 ὁμως ὁ πιο πικρὸς στον που 'λαχε της πείνας να πεθάνει.
 Ελάτε, του Ἥλιου να λαλήσουμε τις πιο παχιές γελάδες,
 στους θεοὺς θυσία να τις προσφέρουμε, που ζουν στα ουράνια
 πλάτη.
- Κι αν ἴσως στην Ἰθάκη φτάσουμε, στη γῆ την πατρική μας,
 πλούσιο ναὸ στον ουρανόδρομο να χτίσουμε τον Ἥλιο,
 με πλήθια ἀτίμητα χαρίσματα μαζί στολίζοντας τον.
 Μα ἐκεῖνος αν για τα ὀρθοκέρατα χολομανῆσει βόδια
 και πει να σπάσει το καράβι μας κι οἱ ἄλλοι θεοὶ συγκλίνουν,
- κάλλια 'χω να βρεθῶ στα κύματα μια και καλή πνιγμένος,
 παρά να τυραννιέμαι ἀτέλειωτα στο ερημονήσι ετοῦτο!
 Αὐτὰ εἶπε ὁ Εὐρύλοχος, και σύγκλιναν ὅλοι μαζί οἱ σύντροφοι'
 κι ευτὺς' του Γῆλιου τις καλύτερες λαλοῦν μπροστά γελάδες'
 κι ἦταν κοντά, τι απ' το καράβι μας δεν ἐβοσκαν ἀλάργα
- το γαλαζόπλωρο οἱ στριφτοκερες, οἱ φαρδιοκουτελάτες
 ὠριες γελάδες' κι ως τις ἐζωσαν, δροσάτα ἔκοψαν φύλλα
 ψηλά ἀπὸ δρυν ἀψηλοφούντω και στους θεοὺς ευκιούνταν
 στο πλοιο μαθῆς το καλοκούβερο κριθάρι δε βρισκόταν.
 Την προσευχή τους μόλις τέλεσαν, τις σφάζαν και τις γδάραν,
- χώρισαν τα μεριά, τα τύλιξαν τρογύρα με τη σκέπη
 διπλώνοντας τη, κι ἀπὸ πάνω τους κομμάτια κρέας πιθώσαν.
 Ὅμως κρασί δεν εἶχαν, στα σφαχτά που ἐκαίγαν να σαλαξῶν,
 κι ως ἐψηναν τα σπλάγχνα, στάλαζαν νερό για τις σπονδές τους.
 Και σύντας τα μεριά ἀποκάηκαν και γεύτηκαν τα σπλάγχνα,
- λιάνισαν τ' ἄλλα και τα πέρασαν στις σοῦβλες, να τα ψήσουν.
 Τότε κι ὁ ἀνέγνοιος ὕπνος σκόρπισεν ἀπὸ τα βλέφαρα μου,
 και κίνησα να πάω στο ακρόγιαλο και στο γοργό καράβι.
 Ζύγωνα πια στο δρεπανόγυρτο πλεούμενο μας — ξάφνου
 τη μυρουδιά της κνίσας ἐνίωσα γλυκὰ να με κυκλώνει.
- Με βόγγους τότε τους ἀθανάτους θεοὺς ἀνακαλιόμουν:
 ,, Πατέρα Δία και σεις ἀθάνατοι θεοὶ μακαρισμένοι,
 σε ὕπνον ἀνήλεο με βουλιάξατε για συφορά μου, κι ἤβραν
 καιρὸ οἱ σύντροφοι και μελέτησαν ἔργο φριχτὸ στα φρένα!
 Μηνύτρα ἡ Λαμπετὴ ξεκίνησε γοργὰ ἡ μακρομαντούσα,
- να πει στον Ἥλιο πως του σφάζαμε τα βόδια εμεῖς' κι ἐκεῖνος
 ευτὺς μιλοῦσε στους ἀθανάτους με θυμωμένα σπλάγχνα:
 ,, Πατέρα Δία και τρισμακάριστοὶ θεοὶ ἀναιώνιοι, δώστε
 να πάρω απ' του Ὀδυσσεά τους συντρόφους το γδικιωμὸ μου
 πίσω'
 ἀποδιαντράπηκαν και μου 'σφαξαν τα βόδια, κάθε μέρα
- που τα χαιρόμουν, στ' ἀστροφώπιστα τα ουράνια ἀνηφορώντας,
 και πάλε ὄντας ξανά κατέβαινα στη γῆ ψηλά απ' τα ουράνια.
 Κι αν δεν πλερώσουν για τα βόδια μου βαριά, καθὼς ταιριάζει,
 ἐγὼ θα κατεβῶ στα Τάρταρα και στους νεκροὺς θα φέγγω!

- δύσομαι εἰς Αἶδαο καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω.
«τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς:
- 385 «Ἡέλι', ἦ τοι μὲν σὺ μετ' ἀθανάτοισι φάεινε
καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζεΐδωρον ἄρουραν:
τῶν δέ κ' ἐγὼ τάχα νῆα θοῆν ἀργῆτι κεραυνῶ
τυτθὰ βαλῶν κεάσαιμι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
«ταῦτα δ' ἐγὼν ἤκουσα Καλυψοῦς ἠκόμοιο:
- 390 ἡ δ' ἔφη Ἑρμείω διακτόρου αὐτὴ ἀκούσαι.
«αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
νεῖκεον ἄλλοθεν ἄλλον ἐπισταδόν, οὐδὲ τι μῆχος
εὐρέμεναι δυνάμεσθα, βόες δ' ἀποτέθνασαν ἤδη.
τοῖσιν δ' αὐτίκ' ἔπειτα θεοὶ τέρατα προῦφαινον:
- 395 εἶρπον μὲν ῥινόι, κρέα δ' ἀμφ' ὀβελόισι μεμύκει,
ὄππαλά τε καὶ ὠμά, βοῶν δ' ὡς γίγνετο φωνή.
«ἐξῆμαρ μὲν ἔπειτα ἐμοὶ ἐρίηρες ἐταῖροι
δαίνυντ' Ἡελίοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας:
ἀλλ' ὅτε δὴ ἔβδομον ἦμαρ ἐπὶ Ζεὺς θῆκε Κρονίων,
- 400 καὶ τότε ἔπειτ' ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο λαίλαπι θύων,
ἡμεῖς δ' αἶψ' ἀναβάντες ἐνήκαμεν εὐρέι πόντῳ,
ἰστὸν στησάμενοι ἀνά θ' ἰστία λεύκ' ἐρύσαντες.
«ἀλλ' ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἐλείπομεν, οὐδὲ τις ἄλλη
φαίνεται γαιῶν, ἀλλ' οὐρανός ἠδὲ θάλασσα,
- 405 δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε Κρονίων
νηὸς ὑπερ γλαφυρῆς, ἥχλυσε δὲ πόντος ὑπ' αὐτῆς.
ἡ δ' ἔθει οὐ μάλα πολλὸν ἐπὶ χρόνον: αἶψα γὰρ ἦλθε
κεκληγῶς Ζέφυρος μεγάλη σὺν λαίλαπι θύων,
ἰστοῦ δὲ προτόνους ἔρρηξ' ἀνέμοιο θύελλα
- 410 ἀμφοτέρους: ἰστός δ' ὀπίσω πέσεν, ὄπλα τε πάντα
εἰς ἄντλον κατέχυνθ'. ὁ δ' ἄρα πρυμνῆ ἐνὶ νηὶ
πλήξε κυβερνήτεω κεφαλῆν, σὺν δ' ὅστε' ἄραξε
πάντ' ἄμυδις κεφαλῆς: ὁ δ' ἄρ' ἀρνευτήρι εἰοικῶς
κάππεσ' ἀπ' ἰκριόφιν, λίπε δ' ὅστεα θυμὸς ἀγήνωρ.
- 415 Ζεὺς δ' ἄμυδις βρόντησε καὶ ἔμβαλε νηὶ κεραυνόν:
ἡ δ' ἐλελίχθη πᾶσα Διὸς πληγεῖσα κεραυνῶ,
ἐν δὲ θεοῖο πλήτο, πέσον δ' ἐκ νηὸς ἐταῖροι.
οἱ δὲ κορώνησιν ἴκελοι περὶ νῆα μέλαιναν
κύμασιν ἐμφορέοντο, θεὸς δ' ἀποσάινυτο νόστον.
- 420 αὐτὰρ ἐγὼ διὰ νηὸς ἐφοίτων, ὄφρ' ἀπὸ τοίχους
λύσε κλύδων τρόπιος, τὴν δὲ ψιλὴν φέρε κύμα,
ἐκ δὲ οἱ ἰστὸν ἄραξε ποτὶ τρόπιν. αὐτὰρ ἐπ' αὐτῷ
ἐπίτονος βέβλητο, βοὸς ῥινόιο τετευχῶς:
τῷ ῥ' ἄμφω συνέεργον, ὁμοῦ τρόπιν ἠδὲ καὶ ἰστὸν,
- 425 ἐζόμενος δ' ἐπὶ τοῖς φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.
«ἐνθ' ἦ τοι Ζέφυρος μὲν ἐπαύσατο λαίλαπι θύων,
- Κι ο Δίας γυρνώντας του αποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:
- „ Ἡλιε, ξακλούθα στους ἀθάνατους το φως σου να χαρίζεις
και στους θνητούς, στα πολυκάρπιστα της γης χωράφια απάνω'
κι εγώ με φλογερό αστροπέλεκο σε χίλια δυο κομμάτια
θα σπάσω το γοργό καράβι τους στο πέλαο το κρασάτο.
Απ' την ωριόμαλλη εγώ τ' ἄκουσα την Καλυψὼ ὅλα τούτα,
- κι εκείνης πάλε τα 'πε, ως μου 'λεγεν, ο Ερμῆς ο ψυχολάτης.
Μόλις κατέβηκα στη θάλασσα και στο καράβι, πήρα
με βαριά λόγια και τους μάλωνα με τη σειρά — του κάκου!
Τρόπος γιατρίας πια δεν ἀπόμνε, τι εἶχαν σφαχτεῖ οι γελάδες!
Ἴδια στιγμή οι θεοὶ τους ἔστειλαν σημάδια: τα τομάρια
- εσέρπαν και τα κρέατα ολόγυρα στις σούβλες μουκανιόνταν,
ψημένα κι ἀψητα, κι ακούγονταν βοδιῶν φωνές τρογύρα.
Ἐξὶ μερόνυχτα ξεφάντωναν οι γκαρδιακοὶ σύντροφοι
του Γήλιου τις γελάδες τρώγοντας τις πιο παχιές που ἔπιασαν
μα στις εφτά, τη νέα σαν ἔφερε του Κρόνου ο γιος ἡμερα,
- πια πήρε ο ἀγέρας και μαλάκωσε την ἀγρια μάνητα του.
Μπήκαμε ἀμέσως κι ἀνοιχτήκαμε στα πελαγίσια πλάτη
με το κατάρτι ορθὸ και πάνω του τ' ἄσπρα πανιά ἀπλωμένα.
Μα ως το νησί πια πίσω ἀφήκαμε κι οὐδὲ φαινόταν ἄλλη
στεριά τρογύρα, μόνο η θάλασσα τον ουρανό να σμίγει,
- στύλωσε πάνω απ' το καράβι μας ο γιος του Κρόνου ξάφνου
σύγγεφο μαύρο, που σκοτείνιασε το πέλαγο ἀκρη ως ἀκρη.
Πολλῶρα ἀκόμα δεν ἀρμένιζε το πλοῖο μας, κι ο πουνέντης
χύθηκε απάνω μας μουγκρίζοντας στη λυσομοάνητά του,
κι απ' την ορμὴ του ἀνέμου ἐκόπηκαν τα δυο μπροστά τα ξάρτια,
- και το κατάρτι, πίσω γέρνοντας, σωριάστη, και στο ἀμπάρι
πέφτουν πανιά, σκοινιά στ' ἀπόνερα; και το κατάρτι βρήκε,
στην πρύμνα ως ἔπεφτε, κατάκορφα τον τιμονιέρη, κι ὅλα
του θρεῖ της κεφαλῆς τα κόκαλα' σα βουτηχτῆς ἐκείνος
απ' την κουβέρτα πέφτει, κι ἀφήκε τα κόκαλα η ψυχὴ του.
- Μαζὶ κι ο Δίας βροντᾶει και τ' ἄρμενο χτυπάει με αστροπελέκι,
κι αὐτὸ απ' του Δία τ' αστραποπέλεκο στρουφοτινάχτη ἀκέρω
και θειάφι ἐμύρισε, κι οι σύντροφοι μες στο νερό βρέθηκαν,
κι ἴδια κουρούνες γύρω στ' ἄρμενο το μαύρο παράδερναν
στο κύμα, μα ο θεὸς τους ἔκοψε του γυρισμοῦ τη στράτα.
- Εγὼ μες στ' ἄρμενο γυρόφερνα, μα κάποτε η φουρτούνα,
χτυπώντας, τα πλευρά του σκόρπισε, κι ἀπόμεινε η καρίνα
γυμνὴ στο κύμα' ξάφνου απάνω της και το κατάρτι πέφτει'
κι ὅπως η σκότα, ἀπὸ βοιδόπετσο φτιαγμένη, του κρεμόταν,
πήρα τα δυο μαζὶ και τα 'δεσα, καρίνα και κατάρτι,
- κι ἕκατσα πάνω κι ἀμολήθηκα στη λύσσα των ἀνέμων.
Ἦρθε ὥρα που ο πονέντης ἔκοψε την ἀγρια μάνητα του,

- ἦλθε δ' ἐπὶ Νότος ὤκα, φέρων ἐμῷ ἄλγεα θυμῷ,
 ὄφρ' ἐπὶ τὴν ὅλοην ἀναμετρήσαιοι Χάρυβδι.
 παννύχιος φερόμην, ἅμα δ' ἠελίῳ ἀνιόντι
- 430 ἦλθον ἐπὶ Σκύλλης σκόπελον δεινὴν τε Χάρυβδι.
 ἢ μὲν ἀνεροῖβδησε θαλάσσης ἄλμυρον ὕδωρ:
 αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἔρινενὸν ὑψόσ' ἀερθεῖς,
 τῷ προσφύς ἐχόμην ὡς νυκτερίς. οὐδέ πη εἶχον
 οὔτε στηρίξαι ποσὶν ἔμπεδον οὔτ' ἐπιβῆναι:
- 435 ρίζαι γὰρ ἐκάς εἶχον, ἀπήωροι δ' ἔσαν ὄζοι,
 μακροὶ τε μεγάλοι τε, κατεσκίαον δὲ Χάρυβδι.
 νωλεμέως δ' ἐχόμην, ὄφρ' ἐξεμέσειεν ὀπίσσω
 ἴστον καὶ τρόπιν αὐτίς: ἐλδομένῳ δέ μοι ἦλθον
 ὄψ': ἦμος δ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορήθεν ἀνέστη
- 440 κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζήνων,
 τῆμος δὴ τὰ γε δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφάανθη.
 ἦκα δ' ἐγὼ καθύπερθε πόδας καὶ χεῖρε φέρεσθαι,
 μέσσω δ' ἐνδοῦπησα παρέξ περιμήκεα δοῦρα,
 ἐζόμενος δ' ἐπὶ τοῖσι διήρεσα χερσὶν ἐμῆσι.
- 445 Σκύλλην δ' οὐκέτ' ἔασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 εἰσιδέειν: οὐ γὰρ κεν ὑπέκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον.
 «ἐνθεν δ' ἐννήμαρ φερόμην, δεκάτῃ δέ με νυκτὶ
 νῆσον ἐς Ὠγυγίην πέλασαν θεοί, ἔνθα Καλυψῷ
 ναίει εὐπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα,
- 450 ἢ μ' ἐφίλει τ' ἐκόμει τε. τί τοι τάδε μυθολογεύω;
 ἦδη γάρ τοι χθιζὸς ἐμυθεόμην ἐνὶ οἴκῳ
 σοί τε καὶ ἰφθίμῃ ἀλόχῳ: ἐχθρόν δέ μοι ἔστιν
 αὐτίς ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.»
- μα ασκῶθη εὐτὺς ὁ νότος, βάσανα καινούργια φέρνοντας μου,
 μπρος να περάσω ἀπὸ τῆ Χάρυβδη ξανά μαθὲς τὴν ἀγρία.
 Ολονυχτὶς τὸ κύμα μ' ἔσερνε, κι ἐκεῖ που ὁ γῆλιος σκούσε,
- στῆς Σκύλλας καὶ στῆς ἀγρίας Χάρυβδης ξανάφτασα τοὺς
 βράχους'
 κι ὡς τὸ ἀρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας ἀναρουφούσε τούτη,
 τὴν ἀψηλὴ προφταίνω ἀγριοσυκιὰ ν' ἀνασκωθῶ ν' ἀρπάξω,
 κι ὡς νυχτερίδα ἐκείθε πιάστηκα' κι οὐδ' εἶχα τὰ ποδάρια
 που νὰ πατήσω, γιὰ ἀνεβαίνοντας νὰ βρῶ κλαρὶ νὰ κάτσω'
- τι οἱ ρίζες χαμηλὰ ἀπλωνόντουσαν καὶ τὰ κλωνάρια ἀνοίγαν
 μακριὰ, χοντρά κι ἀψηλοκρέμαστα, τῆ Χάρυβδη νὰ ἰσκιώνουν.
 Κεῖθε γερὰ κρατιόμουν ἀπαυτα, τὴν ὥρα λαχταρώντας
 ποὺ θὰ ξερνούσε τὸ κατάρτι μου καὶ τὴν καρίνα — κι ἦρθαν
 ἀργὰ πολὺ! Ποιὰν ὥρα ασκῶνεται γιὰ δεῖπνο ὁ κρισολόγος,
- στὴν ἀγορὰ πολλοὺς που εδίκασε καὶ μοίρασε τὸ δίκιο —
 τὴν ὥρα αὐτὴ τὰ ξύλα ἡ Χάρυβδη στο φῶς νὰ βγουν ἀφήκε.
 Κι ἐγὼ ψηλάθε ξαμολήθηκα με χέρια καὶ με πόδια
 κι ἔπεσα μέσα, στὰ στενόμακρα μαδέρια πλάι, με βρόντο,
 κι ἕκατσα πάνω τοὺς, καὶ κίνησα νὰ λάμνω με τὰ χέρια.
- Τῆ Σκύλλα ὡστόσο τῶν ἀθάνατων καὶ τῶν θνητῶν ὁ κύρης
 δε μ' ἀφήκε νὰ ἰδῶ' δε γλίτωνα μαθὲς τοῦ Χάρου τότε.
 Μέρους ἐννιά θαλασσοδέρνομουν, στὶς δέκα, μες στὴ νύχτα,
 στῆς Καλυψῷς τῆς ὠριοπλέξουδης, τῆς ἀνθρωπολαλοῦσας
 θεάς, τὸ ἐρημονήσι οἱ ἀθάνατοι, τὴν Ὠγυγία, με ρίξαν,
- που μου 'δειξε ὅλη τὴν ἀγάπη τῆς — μα τι μιλῶ γιὰ τούτα;
 Χτες βράδου ἀκόμα σου τὰ ἱστόρησα μες στο παλάτι — ἐσένα
 καὶ τῆς ἀρχόντισσας γυναίκα σου' δε μου 'ρχεται καθόλου
 αὐτὰ που εἰπώθηκαν ξεκάθαρα νὰ τὰ ξαναιστορήσω.»

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -v-

- Ἄως ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
13- κληθμῷ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκίοεντα.
τὸν δ' αὐτ' Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«ὦ Ὀδυσσεύ, ἐπεὶ ἴκευ ἔμὸν ποτὶ χαλκοβατές δῶ,
5 ὑπερεφές, τῷ σ' οὐ τι παλιμπλαγχθέντα γ' οἶω
ἄψ ἀπονοστήσειν, εἰ καὶ μάλα πολλὰ πέπονθας.
ὑμέων δ' ἀνδρὶ ἐκάστῳ ἐφίεμενος τάδε εἴρω,
ὅσσοι ἐνὶ μεγάροισι γερούσιον αἶθοπα οἶνον
αἰεὶ πίνετ' ἐμοῖσιν, ἀκούαζεσθε δ' αἰδοῦ.
10 εἵματα μὲν δὴ ξείνῳ ἐϋξέστη ἐνὶ χηλῷ
κεῖται καὶ χρυσὸς πολυδαίδαλος ἄλλα τε πάντα
δῶρ', ὅσα Φαιήκων βουληφόροι ἐνθάδ' ἔνεικαν:
ἀλλ' ἄγε οἱ δῶμεν τρίποδα μέγαν ἠδὲ λέβητα
ἀνδρακάς: ἡμεῖς δ' αὐτε ἀγεῖρόμενοι κατὰ δῆμον
15 πισόμεθ': ἀργαλέον γὰρ ἓνα προικὸς χαρίσασθαι.»
ὡς ἔφατ' Ἀλκίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἰκόνδε ἕκαστος,
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
νῆαδ' ἐπεσεύοντο, φέρον δ' εὐήνορα χαλκόν.
20 καὶ τὰ μὲν εὐ κατέθηχ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
αὐτὸς ἰὼν διὰ νηὸς ὑπὸ ζυγά, μὴ τιν' ἑταίρων
βλάπτει ἑλαυνόντων, ὅποτε σπερχοῖατ' ἔρετμοῖς.
οἱ δ' εἰς Ἀλκινόοιο κίον καὶ δαῖτ' ἀλέγνουν.
τοῖσι δὲ βούν ἱέρευσ' ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο
25 Ζηνὶ κελαινεφεῖ Κρονίδῃ, ὃς πᾶσιν ἀνάσσει.
μῆρα δὲ κήαντες δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
τερπόμενοι: μετὰ δὲ σφιν ἐμέλπετο θεῖος αἰοδός,
Δημόδοκος, λαοῖσι τιμημένος. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
πολλὰ πρὸς ἥελιον κεφαλὴν τρέπε παμφανώνωντα,
30 δῦναί ἐπειγόμενος: δὴ γὰρ μενέαινε νέεσθαι.
ὡς δ' ὄτ' ἀνὴρ δόρπιοιο λιλαίεται, ᾧ τε πανῆμαρ
νειὸν ἀν' ἔλκητον βόε οἶνοπε πηκτὸν ἄροτρον:
ἀσπασίως δ' ἄρα τῷ κατέδου φάος ἠελίοιο
δόρπον ἐποίχεσθαι, βλάβεται δὲ τε γούνατ' ἰόντι:
35 ὡς Ὀδυσῆ' ἀσπαστὸν ἔδου φάος ἠελίοιο.
αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηῦδα,
Ἀλκινόω δὲ μάλιστα πιφασκόμενος φάτο μῦθον:
«Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
πέμπετέ με σπείσαντες ἀπήμονα, χαίρετε δ' αὐτοί:
40 ἦδη γὰρ τετέλεσται ἅ μοι φίλος ἦθελε θυμός,
Αὐτὰ τους ἔλεε, κι οἱ ἄλλοι ἀμίλητοι, βουβοὶ δε βγάζαν ἀχνα,
σα μαγεμένοι ἀπὸ τα λόγια του, στον ἰσκιερό ἀντρωνίτη'
κι ο Ἀλκίνοος τότε ἀπηλογήθηκε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Στο χαλκοκάτωφλο μια κι ἔφτασες παλάτι μου, Ὀδυσσεά,
το ἀψηλοτάβανο, στον τόπο σου χωρὶς να παραδεῖρεις
λέω θα γυρίσεις πια, κι ας ἔσυρες πολλὰ τυράννια ως τώρα.
Μα σεις οἱ ἀρχόντοι, που φλογόμαυρο κρασί για βασιλιάδες
κερνίεστε πάντα στο παλάτι μου, και κάθεστε κι ἀκούτε
τον τραγουδάρη, ἀφουγκραστεῖτε μου, να πω τους ὀρισμούς μου:
Στο σκαλιστὸ σεντούκι βρῖσκονται του ξένου μας τα ρούχα,
το καλοδουλεμένο μάλαμα, μαζί τα δῶρα τ' ἄλλα,
που των Φαιάκων του κουβάλησαν οἱ πρωτοκεφαλάδες'
μα ομπρός, τρανὸ να του χαρίσουμε τριπόδι και λεβέτι,
κάθε ἀντρας κι ἓνα, και μαζώνουμε μετὰ το ἀντιμεμά τους
ἀπ' το λαὸ' βαρὺ το χάρισμα να πέσει σ' ἓναν μόνου!»
Αὐτὰ εἶπε ο Ἀλκίνοος, κι ως στο λόγο του μετὰ χαράς συγκλίναν,
για το δικό του σπῖτι κίνησε καθένας να πλαγιάσει.
Κι ἡ Αὐγὴ σα φάνη ἡ πουρνογεννήτη και ροδοδαχτυλάτη,
ὄλοι με βιάση τον ἀντρίστικο χαλκὸ του κουβαλοῦσαν
ως το πλεοῦμένο. Κι ο ἀντρόκαρδος Ἀλκίνοος μῆπκε ἀτός του
και κάτω ἀπ' τα ζυγὰ τον ἔστησε του καραβιού, μην τύχει
στους κουπολάτες κι εἶναι ἀμπόδισμα, καθὼς γοργὰ θα λάμναν
κι ὄλοι μετὰ στου Ἀλκίνοου τράβηξαν και σύνταζαν το γιόμα.
Βόδι ο τρανὸς Ἀλκίνοος ἔσφαξε στον κύβερνο του κόσμου,
τον τρανὸ Δία τον μαυροσύγνεφο, να φαν κι οἱ καλεσμένοι'
και τα μεριά σαν κάψαν, κάθισαν σε ἀρχοντικό τραπέζι,
κι ο τιμημένος ο Δημόδοκος, ο θεῖος ο τραγουδάρης,
τους τραγουδοῦσε ἐκεῖ, ως ξεφάντωναν μα ἐκεῖνος, ο Ὀδυσσεάς,
στον ἥλιο ἐγύρνα τον ολόλαμπρο συχνὰ την κεφαλὴ του,
να βασιλέψει πια ἀπαντέχοντας, τι εἶχε καημὸ να φύγει.
Πως ο ξωμάχος, που το ἀλέτρι του σε χέρσα γη ολημέρα
τα βόδια τα κρασάτα του 'σερναν, λαχτάρησε το δεῖπνο,
και χαίρεται ἡ ψυχὴ του βλέποντας το φως του ἡλίου να σβῆνει,
να πάει για δεῖπνο, κι ως ξεκίνησε, λυγούν τα γόνατα του —
ὅμοια ο Ὀδυσσεάς ἐχάρη βλέποντας το φως του ἡλίου να σβῆνει,
κι εὐτὸς στους Φαιάκες, τους περίλαμπρους μιλοῦσε κουπολάτες,
ἀπ' ὄλους στον Ἀλκίνοο πιότερο το λόγο του γυρνώντας:
«Ἀλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, πια τις σταλιές γνοιαστεῖτε,
και προβοδάτε με, μα σίγουρα, και γεια χαρὰ σας ὄλοι!
Τα πάντα τώρα πια ξετέλεψαν, ὅσα ἡ καρδιά μου ἐπόθει,

- πομπή και φίλα δώρα, τά μοι θεοὶ Οὐρανίωνες
ὄλβια ποιήσιν: ἀμύμονα δ' οἴκοι ἄκοιτιν
νοστήσας εὐροίμι σὺν ἀρτεμέεσσι φίλοισιν.
ὑμεῖς δ' αὖθι μένοντες εὐφραίνοιτε γυναῖκας
- 45 κουριδίας καὶ τέκνα: θεοὶ δ' ἀρετὴν ὀπάσειαν
παντοίην, καὶ μὴ τι κακὸν μεταδήμιον εἶη.»
ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον ἢ δ' ἐκέλευον
πεμπέμεναι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
καὶ τότε κήρυκα προσέφη μένος Ἀλκινόοιο:
- 50 «Ποντόνοε, κρητήρα κερασάμενος μέθυ νεῖμον
πᾶσιν ἀνά μέγαρον, ὄφρ' εὐξάμενοι Διὶ πατρὶ
τὸν ξεῖνον πέμπωμεν ἐὼν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὥς φάτο, Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα,
νύμῃσεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν: οἱ δὲ θεοῖσιν
- 55 ἔσπεισαν μακάρεσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
αὐτόθεν ἐξ ἑδρέων. ἀνά δ' ἴστατο δῖος Ὀδυσσεύς,
Ἀρήτη δ' ἐν χεὶρὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον,
καί μιν φωνήσας ἔπειτα πεπερόντα προσηύδα:
«χαῖρέ μοι, ὦ βασιλεια, διαμπερές, εἰς ὃ κε γήρας
- 60 ἔλθη καὶ θάνατος, τά τ' ἐπ' ἀνθρώποισι πέλονται.
αὐτὰρ ἐγὼ νέομαι: σὺ δὲ τέρπεο τῷδ' ἐνὶ οἴκῳ
παισὶ τε καὶ λαοῖσι καὶ Ἀλκινόῳ βασιλῆϊ.»
ὥς εἰπὼν ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσετο δῖος Ὀδυσσεύς,
τῷ δ' ἅμα κήρυκα προΐει μένος Ἀλκινόοιο,
- 65 ἡγεῖσθαι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης:
Ἀρήτη δ' ἄρα οἱ δμῳὰς ἅμ' ἔπεμπε γυναῖκας,
τὴν μὲν φάρος ἔχουσαν εὐπλυνὲς ἢ δὲ χιτῶνα,
τὴν δ' ἑτέραν χηλὸν πυκινὴν ἅμ' ὄπασσε κομίζειν:
ἢ δ' ἄλλη σῖτόν τ' ἔφερον καὶ οἶνον ἐρυθρόν.
- 70 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἢ δὲ θάλασσαν,
αἶψα τά γ' ἐν νηὶ γλαφυρῇ πομπῆς ἀγαυοὶ
δεξάμενοι κατέθεντο, πόσιν καὶ βρῶσιν ἄπασαν:
κάδ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ στόρεσαν ῥήγος τε λίνον τε
νηὸς ἐπ' ἰκρίοφιν γλαφυρῆς, ἵνα νήγρετον εὐδοί,
- 75 πρυμνῆς: ἄν δὲ καὶ αὐτὸς ἐβήσετο καὶ κατέλεκτο
σιγῆ: τοὶ δὲ καθίζον ἐπὶ κληῖσιν ἕκαστοι
κόσμῳ, πείσμα δ' ἔλυσαν ἀπὸ τρητοῖο λίθοις.
εὐθ' οἱ ἀνακλινθέντες ἀνερρίπτουν ἄλα πηδῶ,
καὶ τῷ νῆδυμος ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε,
- 80 νήγρετος, ἡδιστος, θανάτῳ ἄγχιστα ἐοικώς.
ἢ δ' ὡς τ' ἐν πεδίῳ τετράοροι ἄρσενες ἵπποι,
πάντες ἅμ' ὄρμηθέντες ὑπὸ πληγῆσιν ἰμάσθλης,
ὑψὸς ἀειρόμενοι ῥίμφα πρήσσοσι κέλευθον,
ὥς ἄρα τῆς πρύμνης μὲν ἀείρετο, κύμα δ' ὀπισθε
- καὶ συνοδεῖα καὶ δώρα ἀτίμητα, πού οἱ κύβερνοι στα οὐράνια
θεοὶ να τα βλογοῦν καὶ φτάνοντας στο αρχοντικό μου ας εἶναι
να βρω το ταίρι μου, κι ἀνέβλοφους καὶ τους δικούς τους ἄλλους.
Καὶ πάλι εσεῖς, ἐδῶ που μνίσκετε, τα τέκνα καὶ τα ταίρια
- τα βλογητά σας να σας χαίρουνται, κι απ' τους θεοὺς να δεῖτε
κάθε καλὸ, μηδὲ στον τόπο σας κακὸ ποτέ να πέσει.»
Εἶπε, κι αυτοὶ μαζί του ἐσύγκλιναν κι ἀναμεσὰ τους λέγαν,
τον ξένο, ἐτσι σωστά που μίλησε, ν' ἀφήσουν πια να φύγει.
Κι ο Ἀλκίνοος τότε ο καρτερόψυχος γυρνάει καὶ λέει στον κράχτη:
- «Ποντόνοε, το κρασί συγκέρασε, κι απ' το κροντήρι σε ὄλους
μοίραζε γύρα, ευκή να υψώσουμε στο Δία πατέρα πρώτα,
μετὰ τον ξένο ας προβοδώσουμε στη γη την πατρική του.»
Εἶπε, κι αὐτὸς κρασί μελόγλυκο συγκέρασε, καὶ πήρε
καὶ σε ὄλους μοίραζε ζυγώνοντας' κι ἐκεῖνοι στους μακάριους
- θεοὺς σπονδὲς ἐκάμαν, τ' ἄσωστα που κυβερνοῦν οὐράνια,
ἀπὸ τη θέση ἐκεῖ που κάθουσαν. Πετὰχτη κι ο Ὀδυσσεάς
κι ἔβαλε κούπα διπλογοῦβωτη στο χέρι της Ἀρήτης
καὶ κρίζοντας την ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός της:
«Μόνο χαρὲς να σε ἔβρουν, ρήγισσα, τα γερατιά ως να φτάσουν
- κι ο θάνατος, τι αὐτὰ δε δύναται θνητός να τα ξεφύγει.
Σου ἀφῆνω γεια! Καὶ συ να χαίρεσαι σε τοῦτο το παλάτι
το ρῆγα Ἀλκίνοο καὶ τα τέκνα σου καὶ το λαὸ σου ἀκέριο.»
Εἶπε ο Ὀδυσσεάς ο θεῖος καὶ κίνησε περνώντας το κατῶφλι'
κι ο Ἀλκίνοος ο τρανὸς ξαπόστειλε μαζί τον κράχτη, να ἴμπει
- μπροστά στο δρόμο για το ἀκρόγιο καὶ το γοργὸ καράβι.
Κι η Ἀρήτη πρόσταξε απ' τις σκλάβες της να πάνε τρεῖς'
στο χέρι καλοπλυμένο η μια πανώρουχο κρατούσε καὶ χιτῶνα'
κι εἶπε στη δευτέρη, τη στεριά του να φορτωθεὶ κασέλα,
κι η ἄλλη στερνὰ ψωμί καὶ κόκκινο κρασί του κουβαλούσε.
- Κι ἀφοῦ κατέβηκαν στη θάλασσα καὶ το καράβι ἐβρήκαν,
τα πήραν οἱ ἀντρεωμένοι πρόβοδοι κρασί, θροφές — τα πάντα,
καὶ τ' ἀκούμπησαν μέσα στ' ἄρμενο το βαθουλό με βιάση.
Στης πρύμνας την κουβέρτα του ἄρμενου του βαθουλοῦ ἕνα πεύκι
κι ἕνα σεντόνι πήραν κι ἐστρωσαν, να κοιμηθεὶ ο Ὀδυσσεάς
- αξύπνητα' κι ἀτὸς του ἀνέβηκε κι ἀπόγειρε στο στρώμα
δίχως μιλιὰ. Κι οἱ Φαίακες κάθισαν, καθένας στο κουπί του,
με τάξη, κι απ' το τρύπιο λύσανε λιθάρι την πρυμάτσα'
κι ως πήραν, το κορμί ἀναγέρνοντας, με τα κουπιά το κύμα
να σκίζουν, ὕπνος χύθη ολόγλυκος στα μάτια του Ὀδυσσεάς,
- βαθὺς, ἀξύπνητος, ο θάνατος θαρρεῖς τον εἶχε πάρει.
Κι αυτοὶ — πως τρέχουν ἄτια τέσσερα, ζεμένα στο ἴδιο ἀμάξι,
ὄλα μαζί με πόδια γρήγορα, στου μαστίγιου τους χτύπους,
κι ἀψηλορθώνονται στη βιάση τους το δρόμο να τελέψουν —
ὅμοια κι ἐκεῖνου η πρύμνα ορθώνονταν, καὶ φούσκωνε το κύμα

- 85 πορφύρεον μέγα θύε πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.
 ή δέ μάλ' ἀσφαλέως θέεν ἔμπεδον: οὐδέ κεν ἴρηξ
 κίρκος ὀμαρτήσειεν, ἔλαφρότατος πετεηνῶν.
 ὡς ή ρίμφα θέουσα θαλάσσης κύματ' ἔταμνεν,
 ἄνδρα φέρουσα θεοῖς ἐναλίγκια μήδε' ἔχοντα:
- 90 ὃς πρὶν μὲν μάλα πολλὰ πάθ' ἄλγεα ὄν κατὰ θυμὸν
 ἀνδρῶν τε ππολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων,
 δὴ τότε γ' ἀτρέμας εὐῖδε, λελασμένους ὄσσ'
 ἐπεπόνθει.
 εὐτ' ἀστήρ ὑπερέσχε φαάντατος, ὃς τε μάλιστα
 ἔρχεται ἀγγέλλων φάος Ἡοῦς ἠριγενείης,
- 95 τῆμος δὴ νήσω προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς.
 Φόρκυκος δέ τις ἔστι λιμῆν, ἀλίιο γέροντος,
 ἐν δῆμῳ Ἰθάκης: δύο δὲ προβλήτες ἐν αὐτῷ
 ἀκταὶ ἀπορρώγες, λιμένους ποτιπεπηυῖαι,
 αἱ τ' ἀνέμων σκεπτόωσι δυσαήων μέγα κύμα
- 100 ἔκτοθεν: ἔντοσθεν δέ τ' ἄνευ δεσμοῖο μένουσι
 νῆες εὖσσελμοι, ὄτ' ἂν ὄρμου μέτρον ἴκωνται.
 αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἔλαιή,
 ἀγγόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἠεροειδές,
 ἱρὸν νυμφᾶων αἱ νηῖάδες καλέονται.
- 105 ἐν δὲ κρητῆρες τε καὶ ἀμφιφορῆες ἕασιν
 λαῖνοι: ἔνθα δ' ἔπειτα τιθαιβῶσσοισι μέλισσαι.
 ἐν δ' ἴστοι λίθιοι περιμήκεες, ἔνθα τε νύμφαι
 φάρε' ὑφαίνουσιν ἀλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι:
 ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα. δύο δέ τέ οἱ θύραι εἰσίν,
- 110 αἱ μὲν πρὸς Βορέαιο καταβαταὶ ἀνθρωποισιν,
 αἱ δ' αὖ πρὸς Νότου εἰσὶ θεώτεραι: οὐδέ τι κείνη
 ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδός ἐστιν.
 ἐνθ' οἱ γ' εἰσέλασαν, πρὶν εἰδότες: ή μὲν ἔπειτα
 ἠπειρῶ ἐπέκελεσεν, ὅσον τ' ἐπὶ ἡμισυ πάσης,
- 115 σπερχομένη: τοῖον γὰρ ἐπείγετο χέρσ' ἑρετάων:
 οἱ δ' ἐκ νηὸς βάντες εὐζύγου ἠπειρόνδε
 πρῶτον Ὀδυσσῆα γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἄειραν
 αὐτῷ σὺν τε λίνῳ καὶ ῥήγῃ σιγαλόεντι,
 κάδ δ' ἄρ' ἐπὶ ψαμάθῳ ἔθεσαν δεδμημένον ὕπνω,
- 120 ἐκ δὲ κτήματ' ἄειραν, ἃ οἱ Φαίηκες ἀγαυοὶ
 ὦπασαν οἶκαδ' ἰόντι διὰ μεγάλθυμον Ἀθήνην.
 καὶ τὰ μὲν οὖν παρὰ πυθμὲν' ἐλαίης ἀθρόα θῆκαν
 ἐκτὸς ὁδοῦ, μή πῶς τις ὀδιτᾶν ἀνθρώπων,
 πρὶν γ' Ὀδυσσῆ' ἔγρεσθαι, ἐπελθῶν δηλήσαιτο:
- 125 αὐτοὶ δ' αὐτ' οἰκόνδε πάλιν κίον. οὐδ' ἐνοσίχθων
 λήθετ' ἀπειλάων, τὰς ἀντιθέω Ὀδυσσῆι
 πρῶτον ἐπηπείλησε, Διὸς δ' ἐξείρετο βουλήν:
 «Ζεῦ πάτερ, οὐκέτ' ἐγὼ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
- της πολυφούρφουρης της θάλασσας τρανό, κρασάτο, πίσω'
 κι ἔτρεχε σίγουρα, ανεκράτητα το πλοίο, μηδὲ γεράκι,
 το πιο γοργό από τα πετούμενα, δυνατόν να το φτάσει.
 Ἐτσι ἔσκιζε γοργά τα κύματα δρομώντας το καράβι,
 και κουβαλούσε εκείνον που ἴμοιαζε με των θεῶν ο νους του,
- και που εἶχε χίλια μύρια βάσανα στα περασμένα σύρει
 μέσα σε τόσα αντροπαλέματα και κύματα αγριεμένα,
 και τώρα γαληνά κοιμότανε, τα πάθη του ξεχνώντας.
 Κι ως το ἀστρο πρόβαλε τ' ολόλαμπρο, που απ' ὅλα τ' ἄλλα
 πρῶτο βγαίνει, το φως της πουρνονγέννητης Αυγῆς για να μηνύσει,
- το πελαγόδρομο καράβι τους πια στο νησί εἶχε φτάσει.
 Του Φόρκυνα εκεί πέρα βρίσκεται του θαλασσογερόντου
 ο κόρφος' κάβοι δυο δεξόζερβα προβάλλουν στο ἀνοιγμα του,
 ψηλοὶ κι ἀπόγκρεμοι, μα μέσαθε κατηφοροῦν ως κάτω,
 και τα τρανά αποδιώχνουν κύματα των φοβερῶν ἀνέμων
- ἀπόζω' μέσα ὅσα το δρόμο τους ἀπόσωσαν κι ἀραξαν
 ἀπὸ τα πλοία τα καλοκούβερα κανένας δεν τα δένει.
 Εἶναι και κάποια ελιά στενόφυλλη στου λιμανιου την κόχη,
 και δίπλα της γαλαζοσκότεινο, χαριτωμένο σπήλιο,
 ταμένο στις ξανθιές, τρισέβαστο, στις Νεροκόρες. Μέσα
- θωρεῖς κροντήρια και διπλόχερες λαγήνες — ἀπὸ πέτρα,
 και μέλισσες που μπαινοβγαίνουνε και τα κρινιά τους χτίζουν
 κι εἶναι ἀργαλειοὶ πετρένιοι τρίψηλοι, και υφαίνουν τα σκουτιά τους
 εκεί οἱ ζωθιές τ' ἀλικοπόρφυρα, θαμπώνεις που τα βλῆπεις'
 και βρυσομάνες ἔχει ἀστέρευτες. Ἀπὸ τις δυο μπασιές του
- τη βορεινή μονάχα δονοῦνται να κατέβουν ἀνθρωποὶ'
 η ἄλλη εἶναι των θεῶν και στρέφεται κατὰ νοτιά' κανένας
 δεν την περνά θνητός' οἱ ἀθάνατοι μονάχα τη διαβαίνουν.
 Κει μέσα τράβηξαν, τι τα ἔξεραν τα μέρη αὐτὰ ἀπὸ πρῶτα.
 Δρομώντας το καράβι ἐκάθισε, μισὸ απ' το μᾶκρος του ὄλο,
- στον ἄμμο, τα κουπιά ὅπως δούλευαν με φόρα οἱ λαμνοκόπιοι.
 Και βγήκαν απ' το καλοζύγιαστο πλεούμενο τους ὄξω
 κι απ' το βαθύ καράβι ἀνάσκωσαν τον Ὀδυσσέα πιο πρῶτα
 με το σεντόνι που τον τύλιγε και το ἀστροβόλο πεύκι,
 κι ἀπὰ στον ἄμμο τον ἀπίθωσαν, στον ὕπνο βουλιαγμένο.
- Μετά τα δῶρα βγάξαν, οἱ ἔμνοστοι που του ἔχαν Φαίιακες δῶσει,
 ως γύρναε σπιτί του, απ' την ἀτρομη την Αθηνά στρωγμένοι,
 και στις ελιάς κοντά τ' ἀπίθωσαν ὅλα μαζί τη ρίζα,
 παράμερα, μην τύχει κι ἀπλῶνε περνώντας ἀπὸ κείθε
 κανείς διαβάτης χέρι ἀπάνω τους, πρὶν ο Ὀδυσσέας ξυπνήσει.
- Ευτὺς οἱ Φαίιακες φύγαν παίρνοντας του γυρισμοῦ τη στράτα'
 μα ο Κοσμοσειστής δε λησμόνησε το τι εἶχε φοβερῖσει
 του ἰσῶθεου του Ὀδυσσέα πως θα ἔκανε, και λέει στο Δία
 ρωτώντας:

- τιμήεις ἔσομαι, ὅτε με βροτοὶ οὐ τι τίουσιν,
- 130 Φαίηκες, τοί πέρ τοι ἐμῆς ἕξι εἰσι γενέθλης.
καὶ γάρ νῦν Ὀδυσῆ' ἐφάμην κακὰ πολλὰ παθόντα
οἴκαδ' ἔλευσεσθαι: νόστον δέ οἱ οὐ ποτ' ἀπηύρων
πάγχυ, ἐπεὶ σὺ πρῶτον ὑπέσχεο καὶ κατένευσας.
οἱ δ' εὐδοντ' ἐν νηϊ θοῆ ἐπὶ πόντον ἄγοντες
- 135 κάτθεσαν εἰν Ἰθάκῃ, ἔδοσαν δέ οἱ ἄσπετα δῶρα,
χαλκὸν τε χρυσόν τε ἄλις ἐσθῆτά θ' ὑφαντήν,
πόλλ', ὅσ' ἂν οὐδέ ποτε Τροίης ἐξήρατ' Ὀδυσσεύς,
εἷ περ ἀπήμων ἦλθε, λαχῶν ἀπὸ ληϊδος αἴσαν.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς:
- 140 «ὦ πόποι, ἐννοσίγαι' εὐρυσθενές, οἷον ἔειπες.
οὐ τί σ' ἀτιμάζουσι θεοί: χαλεπὸν δέ κεν εἶη
πρεσβύτατον καὶ ἄριστον ἀτιμίησιν ἰάλλειν.
ἀνδρῶν δ' εἷ πέρ τις σε βίη καὶ κάρτει εἴκων
οὐ τι τίει. σοὶ δ' ἐστὶ καὶ ἐξοπίσω τίσις αἰεὶ.
- 145 ἔρξον ὅπως ἐθέλεις καὶ τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ.»
τὸν δ' ἤμειβετ' ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων:
«αἶψά κ' ἐγὼν ἔρξαιμι, κελαινεφές, ὡς ἀγορεύεις:
ἀλλὰ σὸν αἰεὶ θυμὸν ὀπίσσωμαι ἢ δ' ἄλεείνω.
νῦν αὖ Φαίηκων ἐθέλω περικαλλέα νῆα,
- 150 ἐκ πομπῆς ἀνιούσας, ἐν ἡεροειδέϊ πόντῳ
ῥαῖσαι, ἴν' ἦδη σχώνται, ἀπολλήζωσι δὲ πομπῆς
ἀνθρώπων, μέγα δὲ σφιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψαι.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς:
«ὦ πέπον, ὡς μὲν ἐμῷ θυμῷ δοκεῖ εἶναι ἄριστα,
- 155 ὅππότε κεν δῆ πάντες ἐλαυνομένην προΐδωνται
λαοὶ ἀπὸ πόλιος, θεῖναι λίθον ἐγγύθι γαίης
νηϊ θοῆ ἴκελον, ἵνα θαυμάζωσιν ἅπαντες
ἄνθρωποι, μέγα δὲ σφιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψαι.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
- 160 βῆ ρ' ἴμεν ἐς Σχερίην, ὅθι Φαίηκες γεγάασιν.
ἐνθ' ἔμεν': ἢ δὲ μάλα σχεδὸν ἦλυθε ποντοπόρος
νηὺς
ρίμφα διωκομένη: τῆς δὲ σχεδὸν ἦλθ' ἐνοσίχθων,
ὅς μιν λᾶαν ἔθηκε καὶ ἐρρίζωσεν ἔνερθε
χειρὶ καταπρηνεὶ ἐλάσας: ὁ δὲ νόσφι βεβήκει.
- 165 οἱ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον
Φαίηκες δολιχῆρητοι, ναυσίκλυτοι ἄνδρες.
ὦδε δὲ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«ὦ μοι, τίς δὴ νῆα θοῆν ἐπέδησ' ἐνὶ πόντῳ
οἴκαδ' ἐλαυνομένην; καὶ δὴ προῦφαίνετο πᾶσα.»
- 170 ὡς ἄρα τις εἶπεσκε: τὰ δ' οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.
- «Πατέρα Δία, πια πῶς οἱ ἀθάνατοι θεοὶ να με τιμούνε,
αφού οἱ θνητοὶ καμιά δεν ἔδειξαν τιμὴ στο πρόσωπο μου,
οἱ Φαίηκες, που 'να κι απ' το γαῖμα μου και σέρνουν ἀπὸ μένα;
Εγὼ ἔλεγα, ο Ὀδυσσεύς στο σπῆτι του να μη διαγαίρει πίσω,
πριχου περάσει μύρια βάσανα' δεν εἶπα εγὼ ποτέ του
να μη γυρίσει, μια και το 'ταξες και σύγκλινες να γένει.
Μα αυτοὶ απ' το πέλαγο τον πέρασαν με το γοργό καράβι
και στην Ἰθάκη τον ἀπίθωσαν, στον ὑπνο βυθισμένο,
και δῶρα ἀρίφνητα του εχάρισαν, χαλκό, υφαντά, χρυσάφι!
κι ὁμως ποτέ απ' την Τροία δε θα 'φερνε τόσο πολλά ο Ὀδυσσεύς,
κι ας γύριζε ἀβλαβος κι ας γλίτωνε τα κούρσα που του λάχαν.»
Κι ο Δίας γυρνώντας του ἀποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:
«Ὠχού μου, Κοσμοσείστη ἀνίκητε, τι λόγια αὐτὰ που κρένεις;
Και τώρα σε τιμούν οἱ ἀθάνατοι! Και πῶς μπορεὶ να γένει
τον πιο τρανό τους, τον πιο κάλλιο τους σε καταφρόνια να 'χουν;
Ὅμως θνητός αν ξεθαρρεύτηκε και βρήκε το κουράγιο
να σε ἀψηφήσει, πάντα δύνεσαι ξεγδικιωμό να πάρεις.
Και τώρα, ως κρίνεις, πάρε ἀπόφαση, κι ως το ποθεὶ ἡ ψυχὴ σου.»
Κι ο Ποσειδάωνας ἀποκρίθηκεν, ο κοσμοσείστης, κι εἶπε:
«θα το 'χα πράξει, Μαυροσύγνεφε, καθὼς ορίζεις, κιόλας,
μα τη δικιά σου γνώμη σέβουμαι και το θυμὸ φοβοῦμαι.
Τώρα των Φαίηκων το τρισκάλλιο καθὼς γυρνάει καράβι,
στο ἀνταριασμένο μέσα πέλαγο να το συντρίψω θέλω,
να σταματήσουν, το προβάδισμα που κάνουν των ἀνθρώπων
να πάψουν, και τρανό στην πόλη τους βουνοὺ θα υψώσω γύρα.»
Κι ο Δίας γυρνώντας του ἀποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:
«Ἄκου, καλέ, τι ἐμένα εικάζεται το πιο σωστό πῶς εἶναι'
πάνω στην ὦρα που απ' το κάστρο τους θα το θωροῦν να φτάνει
οἱ Φαίηκες ὅλοι, στο περγιαλό μπροστά μαρμάρωσε το,
να μοιάζει ο βράχος του πλεούμενου, που να θαμάζουν ὅλοι
οἱ ἄνθρωποι, και τρανό στην πόλη τους βουνοὺ να υψώσεις γύρα.»
Κι ο Ποσειδάωνας, μόλις ἄκουσε του Δία το λόγο τοῦτο,
για το νησί των Φαίηκων κίνησε να πάει, για τη Σχερία,
κι ἐκεὶ περίμενε, ως που ζύγωσε τρεχάτο το καράβι
το πελαγόδρομο. Ζυγώνοντας ο Κοσμοσείστης τότε
του 'δωσε μια με την παλάμη του και τους το μαρμαρώνει,
και στο βυθὸ βαθιά το ρίζωσε' μετὰ κινάει και φεύγει.
Κι οἱ Φαίηκες, οἱ τρανοὶ μακρόκουποι θαλασσινοὶ, να ἰδοῦνε
τέτοιο κακό, λόγια ἀνεμάρπαστα σταύρωναν μεταξύ τους,
κι ἔτσι μιλούσαν ο καθένας τους στο διπλανὸ γυρνώντας:
«Ὠχού, στο πέλαο ποιος μας ἔδεσε το γρήγορο καράβι,
ὡς πίσω ἀρμένιζε κι ολάκερο φαινόταν πια μπροστά μας;»
Αὐτὰ ἀναθίβαναν δεν κάτεχαν μαθές το τι εἶχε γένει.

- τοῖσιν δ' Ἀλκίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«ὦ πόπποι, ἦ μάλα δὴ με παλαίφατα θέσφαθ' ἰκάνει
πατρός ἐμοῦ, ὃς ἔφασκε Ποσειδάων' ἀγάσασθαι
ἡμῖν, οὐνεκα πομποὶ ἀπήμονές εἰμεν ἀπάντων.
- 175 φῆ ποτὲ Φαιήκων ἀνδρῶν περικαλλέα, νῆα,
ἐκ πομπῆς ἀνιούσαν, ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
ῥαισέμεναι, μέγα δ' ἦμιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψειν.
ὡς ἀγόρευ' ὁ γέρων: τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
ἀλλ' ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἶπω, πειθόμεθα πάντες:
- 180 πομπῆς μὲν παύσασθε βροτῶν, ὅτε κέν τις ἴκηται
ἡμέτερον προτὶ ἄστυ: Ποσειδάωνι δὲ ταύρους
δῶδεκα κεκριμένους ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ,
μηδ' ἡμῖν περιμήκες ὄρος πόλει ἀμφικαλύψει.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἔδεισαν, ἐτοιμάσσαντο δὲ ταύρους.
- 185 ὡς οἱ μὲν ῥ' εὐχοντο Ποσειδάωνι ἄνακτι
δήμου Φαιήκων ἠγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
ἔσταότες περὶ βωμόν. ὁ δ' ἔγρετο διὸς Ὀδυσσεύς
εὐδῶν ἐν γαίῃ πατρῴῃ, οὐδὲ μιν ἐγνω,
ἦδη δὴν ἀπεῶν: περὶ γὰρ θεὸς ἠέρα χεῦε
- 190 Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διός, ὄφρα μιν αὐτὸν
ἄγνωστον τεύξειεν ἕκαστά τε μυθήσαιτο,
μὴ μιν πρὶν ἄλοχος γνοίη ἄστοι τε φίλοι τε,
πρὶν πᾶσαν μνηστήρας ὑπερβασίην ἀποτίσαι.
τοῦνεκ' ἄρ' ἀλλοειδέα φαίνεσκετο πάντα ἄνακτι,
- 195 ἀτραπιτοὶ τε διηνεκέες λιμένες τε πάνορμοι
πέτραι τ' ἠλίβατοι καὶ δένδρεα τηλεθόωντα.
στη δ' ἄρ' ἀνάϊξας καὶ ῥ' εἶσιδε πατριῶν γαίαν:
ᾧμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα καὶ ὦ πεπλήγητο μηρῷ
χερσὶ καταπρηνέσσ', ὀλοφυρόμενος δ' ἔπος ἠῦδα:
- 200 «ὦ μοι ἐγὼ, τέων αὐτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἰκάνω;
ἦ ῥ' οἷ γ' ὑβρισταὶ τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
ἦε φιλόξενοι, καὶ σφιν νόος ἐστὶ θεοῦδης;
πῆ δὴ χρήματα πολλὰ φέρω τάδε; πῆ τε καὶ αὐτὸς
πλάζομαι; αἰθ' ὄφελον μείναι παρὰ Φαιήκεσσιν
- 205 αὐτοῦ: ἐγὼ δὲ κεν ἄλλον ὑπερμενέων βασιλῆων
ἐξικόμην, ὃς κέν μ' ἐφίλει καὶ ἔπεμπε νέεσθαι.
νῦν δ' οὐτ' ἄρ' πῆ θέσθαι ἐπίσταμαι, οὐδὲ μὲν αὐτοῦ
καλλείψω, μὴ πῶς μοι ἔλωρ ἄλλοισι γένηται.
ὦ πόπποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι
- 210 ἦσαν Φαιήκων ἠγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
οἱ μ' εἰς ἄλλην γαῖαν ἀπήγαγον, ἦ τέ μ' ἔφαντο
ἄξιν εἰς Ἰθάκην εὐδείελον, οὐδ' ἐτέλεσσαν.
Ζεὺς σφέας τίσαιτο ἰκετήσιος, ὃς τε καὶ ἄλλους
ἀνθρώπους ἐφορᾷ καὶ τίνυται ὃς τις ἀμάρτη.
- Καὶ τότε ὁ Ἀλκίνοος τέτοια μίλησε καὶ ἀναμεσὸ τους εἶπε:
«Ἀλί μου, τα παλιά μαντόλογα με βρίσκουν ὅλα τώρα,
που ὁ κύρης μου ἔλεγε, πως κάποτε θα θύμωνα μαζί μας
ὁ Ποσειδῶνας, τι ὅλους σπῖπια τους γερούς τους προβοδάμε'
κι ἓνα καράβι μας καλόφτιαστο, τὴν ὥρα που θα ῥχόταν
ἀπὸ προβάδισμα, θα το ἴσπαζε στο ἀχνό το πέλαο μέσα,
καὶ με βουνο τρανό θα σκέπαζε τὴν πολιτεία μας γύρα.
Τέτοια ιστοροῦσε τότε ὁ γέροντας' τώρα τελεῖουν ὅλα.
Ὡστόσο ελάτε, ὀμπρός, το λόγο μου ν' ἀκούσουμε ὅλο θέλω'
να πάψουν πια τα προβαδίσματα του καθενός που φτάνει
στην πόλη μας ἐδῶ' καὶ δῶδεκα στον Ποσειδῶνα ταύρους
ξεδιαλεγμένους τώρα ας σφάξουμε, μπορεῖ σπλαχνιά να νιώσει
καὶ τρίψηλο βουνο στην πόλη μας να μην υψώσει γύρα.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ ὅλοι τους φοβήθηκαν καὶ σύνταζαν τους ταύρους.
- Εκεῖνοι ἐπήραν τότε καὶ εὐχονταν στο ρῆγα Ποσειδῶνα
των Φαιάκων ὅλοι οἱ πρωτοκύβερνοι καὶ ἀρχόντοι, στο βωμό του
τρογύρα ὀρθοί. Καὶ ἀπὸ τον ὕπνο του στο πατρικό του χῶμα
ὁ ἰσόθεος Ὀδυσσεύς πετάχτηκε, μα δεν το γνώρισε, ὄχι'
τι ἔλειπε χρόνια, καὶ εἶχε ολόγυρα του γιου του Κρόνου ἡ κόρη
πυκνήν ἀντάρρα χύσει' λόγιαζε τὴν ὄψη του να κάνει
πιο πρὶν ἀνέγνωρη, τὴ γνώμη τῆς καταλεπτῶς ν' ἀκούσει,
να μὴ φανερωθεῖ στο ταίρι του, στους φίλους καὶ στους ἄλλους,
πριχῶ οἱ μνηστήρες να ἔχουν ὅλες τους τις ἀνομίες πλερώσει.
Γι' αὐτὸ τα πάντα τώρα ἀλλόξενα του βασιλιά φάνταζαν,
οἱ βράχοι οἱ ἀπόγκρεμοι, τ' ἀτέλειωτα που ἀνοίγαν μονοπάτια,
τα δέντρα ολόγυρα που φούντωναν καὶ τα φαρδιά λιμάνια.
Καὶ εὐτὸς πετάχτη ὀρθός, καὶ ὡς κοίταξε τὴ γῆ τὴν πατρική του,
σέρνει φωνὴ μεγάλη σκούζοντας, καὶ τα μεριά χτυπώντας
με τ' ἀνοιχτά του χεροπάλαμα μεμιάς κινάει το θρήνο:
- «Ἀλί σε μένα, σε ποιῶν ἐφτάσα θνητῶν ξανά τὴ χῶρα;
Ἄνομοι τάχα να ἴναι, ἀνέσπλαχνοι, που δεν ψηφούν το δίκιο,
για ἔχουν ψυχὴ θεοφοβούμενη καὶ συμπαθοῦν τον ξένο;
Καὶ που να πάω το βίος μου το ἀμετρο; καὶ ἀτὸς μου που να σύρω;
Χίλιες φορές ἐκεῖ ν' ἀπόμεναν, στη χῶρα των Φαιάκων,
- καὶ ἐγὼ σε κάποιον ἄλλο ἀδειλιαστο να πῆγαινα ρηγάρχη,
να βρω κοντὰ του φιλοκόνεμα καὶ συνοδεῖα, να φύγω.
Τώρα γι' αὐτὰ κρυψῶνα ἀν θα ἴβρισκα, δεν ξέρω, μα ἐδῶ πέρα
δε θα τ' ἀφήσω ἐγὼ να κοιτουνται, μὴ μου τ' ἀρπάξουν ἄλλοι.
Ὡχού, καλὰ δεν τα λογάρισαν το κάθε τι καὶ μήτε
- σωστά φέρθηκαν οἱ πρωτόγεροι καὶ ἀρχόντοι των Φαιάκων,
που σε ἄλλον τόπο με κουβάλησαν. Μου λέγαν στην Ἰθάκῃ
τάχα θα μ' ἐφερναν τὴν ξέφαντη, μα δεν το κάμαν, ὄχι.
Ὁ Δίας ὁ ἰκέσιος, που το μάτι του καὶ σε ἄλλες χῶρες πέφτει
καὶ τιμωρᾷ βαριά τον ἀνομο, το γδικιωμό μου ας πάρει!

- 215 ἄλλ' ἄγε δὴ τὰ χρήματ' ἀριθμήσω καὶ ἴδωμαι,
μή τι μοι οἰχῶνται κοιλῆς ἐπὶ νηὸς ἄγοντες.»
«ὡς εἰπὼν τρίποδας περικαλλέας ἠδὲ λέβητας
ἠρίθμει καὶ χρυσὸν ὑφαντά τε εἴματα καλά.
τῶν μὲν ἄρ' οὐ τι πόθει: ὁ δ' ὀδύρετο πατρίδα γαίαν
- 220 ἐρπύζων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
πόλλ' ὀλοφυρόμενος. σχεδόνθεν δὲ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
ἄνδρι δέμας εἰκυία νέω, ἐπιβώτορι μῆλων,
παναπάλλω, οἷοί τε ἀνάκτων παιδες ἕασι,
δίπυχον ἀμφ' ὤμοισιν ἔχουσ' εὐεργέα λώπην:
- 225 ποσσί δ' ὑπὸ λιπαροῖσι πέδιλ' ἔχε, χερσὶ δ' ἄκοντα.
τήν δ' Ὀδυσσεὺς γήθησεν ἰδὼν καὶ ἐναντίος ἦλθε,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ὦ φίλ', ἐπεὶ σε πρῶτα κιχάνω τῷδ' ἐνὶ χώρῳ,
χαῖρέ τε καὶ μὴ μοί τι κακῶ νόμῳ ἀντιβολήσῃς,
- 230 ἀλλὰ σάω μὲν ταῦτα, σάω δ' ἐμέ: σοὶ γὰρ ἐγὼ γε
εὖχομαι ὡς τε θεῶ καὶ σευ φίλα γούναθ' ἰκάνω.
καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' ἐῦ εἰδῶ:
τίς γῆ, τίς δῆμος, τίνες ἄνδρες ἐγγεγάασιν;
ἦ πού τις νήσων εὐδείελος, ἦ ἢ τις ἀκτὴ
- 235 κεῖθ' ἀλί κεκλιμένη ἐριβώλακος ἠπειροιο;»
τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«νήπιός εἰς, ὦ ξεῖν', ἦ τηλόθεν εἰλήλουθας,
εἰ δὴ τήνδε τε γαίαν ἀνείρεαι. οὐδέ τι λίην
οὕτω νώνυμός ἐστιν: ἴσασι δὲ μιν μάλα πολλοί,
- 240 ἦ μὲν ὅσοι ναῖοισι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
ἦδ' ὅσοι μετόπισθε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.
ἦ τοι μὲν τρηχεῖα καὶ οὐχ ἵππηλατός ἐστιν,
οὐδέ λίην λυπρῆ, ἀτὰρ οὐδ' εὐρεῖα τέτυκται.
ἐν μὲν γὰρ οἱ σῖτος ἀθέσφατος, ἐν δὲ τε οἶνος
- 245 γίνεταί: αἰεὶ δ' ὄμβρος ἔχει τεθαλυῖά τ' ἔέρση:
αἰγίβοτος δ' ἀγαθὴ καὶ βούβοτος: ἔστι μὲν ὕλη
παντοίη, ἐν δ' ἄρδοι ἐπηετανοὶ παρέασι.
τῷ τοι, ξεῖν', Ἰθάκης γε καὶ ἔς Τροίην ὄνομα ἴκει,
τήν περ τηλοῦ φασὶν Ἀχαιῖδος ἔμμεναι αἴης.»
- 250 ἠ«ὡς φάτο, γήθησεν δὲ πολὺτλας διὸς Ὀδυσσεύς,
χαίρων ἦ γαίῃ πατρῴῃ, ὡς οἱ ἔειπε
Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διὸς, αἰγιόχοιο:
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
οὐδ' ὁ γ' ἀληθέα εἶπε, πάλιν δ' ὁ γε λάξετο μῦθον,
- 255 αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι νόον πολυκερδέα νωμῶν:
«πυνθανόμην Ἰθάκης γε καὶ ἐν Κρήτῃ εὐρείῃ,
τηλοῦ ὑπὲρ πόντου: νῦν δ' εἰλήλουθα καὶ αὐτὸς
χρήμασι σὺν τοῖσδεσσι: λιπὼν δ' ἔτι παισὶ τοσαῦτα
φεύγω, ἐπεὶ φίλον υἷα κατέκτανον Ἰδομενῆος,
- Μον' ἔλα, να μετρήσω θα 'θελα το βιος μου, για να ξέρω,
πριν φύγουν, μη μου πήραν τίποτα στο βαθουλό καράβι.»
Εἶπε και πήρε τα πανέμορφα τριπόδια και λεβέτια,
το μάλαμα και τα καλόφανα σκουτιά να λογαριάζει.
Δεν του 'χε λείψει απ' ὅλα τίποτα, μα αυτός το θρήνο ἐκίνα
- στης πολυφούρφουρης της θάλασσας σερνάμενος τον ἄμμο,
τα πατρικά ποθώντας χώματα. Κι ἦρθε η Αθηνά κοντά του,
κι ἐμοιάζε νιούτσικο στο ἀνάριμμα βοσκόπουλο, που η σάρκα
του ανθίζει ἀκόμα πεντατρύφερη, βασιλοπαιδί ως να 'ταν.
Φορούσε διπλωτὴ στους ὤμους της καλοῦφασμένη κάπα,
- στ' αστραφετὰ της πόδια σάνταλα, και φούχτωνε κοντάρι.
Κι ως ο Οδυσσεὺς την εἶδε, χάρηκε και ἀντίκτρα της εστάθη,
την ἐκράξε και με ἀνεμάρπαστα της συντυχαίνει λόγια:
«Μια και σε ἀντάμωσα, καλόπαιδο, στα μέρη ετοῦτα πρῶτο,
γεια και χαρὰ σου! Καλοπρόθετος και συ για δεσ με τώρα,
- και τούτα γλίτωσε, και γλίτωσε και μένα' σου προσπέφτω
θεός ως να 'σουν. Εἶμαι ἰκέτης σου, τα γόνατα σου πιάνω.
Κι ἀκόμα αὐτὸ σωστὰ μολόγα μου, να ξέρω, σε ποια χώρα,
σε ποιους ἀνθρώπους τώρα βρέθηκα; ποιοι ζουν σ' αὐτὰ τα μέρη;
Νησί εἶναι τάχα τούτο ξέφαντο; για κάποια γλώσσα μόνο
- ἀπὸ στεριά τρανὴ παχιόβωλη, που ἀπλώνει ως τ' ἀκρογιαλῆ;»
Τότε η Αθηνά, η θεὰ η γλαυκώματη, του ἀπηλογήθη και εἶπε:
«Ποια η χώρα τούτη; Τέτοιο ρῶτημα μικρὸ παιδί σε δείχνει,
για ἀπὸ μακριὰ πως φτάνεις, ξένε μου' δεν εἶναι δα και τόσο
με δίχως ὄνομα' την ξέρουμε μαθὲς χιλιάδες κόσμος,
- κι ὅσοι μεριά του ἡλίου και ἀνάελα βρίσκονται και ὅσοι ζοῦνε
πίσω μεριά, κατὰ το σύθολο στα δυτικά σκοτάδι.
Τραχιά εἶναι ἀλήθεια η γη της, ἀλογα δεν τρέχουν ἐδῶ πέρα,
μα κι αν δεν εἶναι τόσο ἀπλόχωρη, τη φτώχεια δεν την ξέρει'
βγάζει μαθὲς το στάρὶ ἀμέτρητο και το κρασί περισσότερο,
- τι και οι βροχές και η δρόσο ἀδιάκοπα το χῶμα της νοτίζουν.
Γίδια και βόδια ἔχουν βοσκότοπους καλοῦς, και δέντρα μύρια
προκόβουν, και πηγὲς ἀστέρευτες ποτίζουν τα κοπάδια.
Γι' αὐτὸ και η Ἰθάκη, ξένε, ἀκούστηκεν ως και στις Τροίας τα μέρη,
που ἀπὸ τη χώρα ἀλάργα βρίσκεται των Ἀχαιῶν, ως λένε.»
- Στα λόγια τούτα ο θεῖος, πολύπαθος ξανάσανε Οδυσσεὺς
ὄλο χαρὰ, απ' του βροντοσκούταρου του Δία τη θυγατέρα,
την Αθηνά, ν' ἀκούει πως ἔφτασε στη γη την πατρική του'
και κράζοντας την ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός της,
μα την ἀλήθεια δε μολόγησε, μον' πήρε πίσω ὅ,τι εἶχε
- να πει, τι πάντα ο νους του δούλευε με πονηριά στα στήθη:
«Για την Ἰθάκη στην ἀπλόχωρη και ἐγὼ ἔχω ἀκούσει Κρήτη,
πέρα απ' τη θάλασσα' να που 'φτασα στα μέρη αὐτὰ και ἀτὸς μου
με τούτο ἐδῶ το βιος, ἀφήνοντας τ' ἄλλα μισὰ στους γιους μου.
Ἐχω μισέψει, γιατί σκότωσα το γιο του Ἰδομενέα,

- 260 Ὀρσίλοχον πόδας ὤκύν, ὃς ἐν Κρήτῃ εὐρείῃ
ἀνέρας ἀλφειστὰς νίκα ταχέεσσι πόδεσσιν,
οὐνεκά με στερέσαι τῆς λήϊδος ἦθελε πάσης
Τρωϊάδος, τῆς εἵνεκ' ἐγὼ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
ἀνδρῶν τε ππολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων,
- 265 οὐνεκ' ἄρ' οὐχ ᾧ πατρί χαριζόμενος θεράπευον
δῆμῳ ἐνι Τρώων, ἀλλ' ἄλλων ἦρχον ἐταίρων.
τὸν μὲν ἐγὼ καπόντα βάλλον χαλκῆρῃ δουρὶ
ἀγρόθεν, ἐγγὺς ὁδοῖο λοχησάμενος σὺν ἐταίρω:
νύξ δὲ μάλα δνοφερὴ κάτεχ' οὐρανόν, οὐδὲ τις
ἡμέας
- 270 ἀνθρώπων ἐνόησε, λάθον δὲ ἐ θυμὸν ἀπούρας.
αὐτὰρ ἔπει δὴ τὸν γε κατέκτανον ὀξεί χαλκῷ,
αὐτίκ' ἐγὼν ἐπὶ νῆα κίων Φοίνικας ἀγαυούς
ἐλλισάμην, καὶ σφιν μενοεικέα λήϊδα δῶκα:
τούς μ' ἐκέλευσα Πύλονδε καταστήσαι καὶ ἐφέσσαι
- 275 ἦ εἰς Ἴλιδα δῖαν, ὄθι κρατέουσιν Ἐπειοί.
ἀλλ' ἦ τοι σφέας κείθεν ἀπώσατο ἴς ἀνέμοιο
πόλλ' ἄεκαζομένους, οὐδ' ἦθελον ἐξαπατηῆσαι.
κείθεν δὲ πλαγχθέντες ἰκάνομεν ἐνθάδε νυκτός.
σπουδῆ δ' ἔς λιμένα προερέσσαμεν, οὐδὲ τις ἡμῖν
- 280 δόρπου μνήστις ἔην, μάλα περ χατέουσιν ἐλέσθαι,
ἀλλ' αὐτως ἀποβάντες ἐκέιμεθα νηὸς ἅπαντες.
ἐνθ' ἐμὲ μὲν γλυκύς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα,
οἱ δὲ χρήματ' ἐμὰ γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἐλόντες
κάτθεσαν, ἔνθα περ αὐτὸς ἐπὶ ψαμάθοισιν ἐκέιμην.
- 285 οἱ δ' ἔς Σιδονίην εὐ ναιομένην ἀναβάντες
ᾤχοντ': αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ.»
ὥς φάτο, μείδησεν δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξε: δέμας δ' ἦϊκτο γυναικί
καλῆ τε μεγάλη τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυίῃ:
- 290 καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόντα προσηύδα:
«κερδαλέος κ' εἶη καὶ ἐπὶ κλοπῆς ὃς σε παρέλθοι
ἐν πάντεσσι δόλοισι, καὶ εἰ θεὸς ἀντιάσει.
σχέτλιε, ποικιλομήτα, δόλων ἄτ', οὐκ ἄρ' ἔμελλες,
οὐδ' ἐν σῆ περ ἐὼν γαίῃ, λήξιν ἀπατάων
- 295 μύθων τε κλοπίων, οἳ τοι πεδόθεν φίλοι εἰσίν.
ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα, εἰδότες ἄμφω
κέρδε', ἐπεὶ σὺ μὲν ἔσσι βροτῶν ὄχ' ἄριστος
ἀπάντων
βουλή καὶ μύθοισιν, ἐγὼ δ' ἐν πᾶσι θεοῖσι
μήτι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν: οὐδὲ σὺ γ' ἔγνωσ
- 300 Παλλάδ' Ἀθηναίην, κούρην Διός, ἣ τέ τοι αἰεὶ
ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίσταμαι ἠδὲ φυλάσσω,
- το γοργοπόδη τον Ορσίλοχο, που στην πλατιά την Κρήτη
ἄλλος θνητός δεν του παράβγαινε στα γρήγορα ποδάρια.
Ἄλα μαθές τα κούρσα εγύρευε που 'χα απ' την Τροία φερμένα
να μου τ' αρπάξει, ας εἶχα βάσανα γι' αυτά πολλά τραβήξει
μέσα σε τόσα αντροπαλέματα και κύματα αγριεμένα.
- Δεν εἶχα λείε σταθεί του κύρη του στις Τροίας τα μέρη πέρα,
κι ουδέ τον δούλεψα, μον' ὀριζα συντρόφους ἄλλους μόνος.
Γι' αυτό, ως γυρνούσε απ' τα χωράφια του, καρτέρι μ' ἕνα φίλο
στήνω στο δρόμο πλάι και του 'ριζα με χάλκινο κοντάρι.
Νύχτα περίσκεπε τρισκότεινη τον ουρανό, κι ουτ' ἕνας
- θνητός μας εἶδε κι ουτέ μ' ἐνίωσαν που πήρα τη ζωὴ του.
Μα ως πια με κοφτερό τον σκότωσα χαλκῷ, κινῶ και φεύγω,
κι ἕνα καράβι πετυχαίνοντας στους Φοίνικες προσπέφτω
τους αντρειανούς κι από τα κούρσα μου τους δίνω πλοῦσια δῶρα'
ν' ἀνέβω στ' ἄρμενο τους γύρευα, στην Πύλο να με βγάλουν,
- για ἀκόμα και στη θεία την Ἴλιδα, των Επειῶν τη χώρα.
Μα ἐκεὶ να πιάσουν δεν κατάφεραν, σπρωγμένοι απ' τους
ἀνέμους,
πολύ ἄθελα τους' δεν εγύρευαν μαθές να με γελάσουν.
Ξεστρατισμένοι ἐκεῖθε φτάνουμε στα μέρη αὐτὰ τη νύχτα,
και λάμνοντας γοργὰ τρομάξαμε να μπούμε στο λιμάνι'
- κι ουτ' ἕνας μας να φάει θυμήθηκε, κι ας εἶχαμε ὅλο ἀνάγκη,
μον' ὅπως βγήκαμε, βρεθήκαμε στον ἄμμο ξαπλωμένοι.
Εγὼ εἶχα απ' το βαρὺ τον κάματο σε ὕπνο γλυκὰ βουλιάζει,
κι αυτοί απ' το βαθουλό τους ἐβγαλαν καράβι τ' ἀγαθὰ μου,
κι ως τ' ἀπίθωσαν, ὅπου ἐκοίτομον κι ἐγὼ, στον ἄμμο ἀπάνω,
- για της Σιδόνας πήραν κι ἐφυγαν τις πλούσιες χώρες πίσω
με το καράβι, παρατώντας με μονάχο στον καημὸ μου.»
Αὐτὰ εἶπε, κι η Αθηνά η γλαυκῶματη θεά, με χαμογέλιο
το χέρι απλώνοντας τον χἀιδεψε' μεμιάς την ὄψη ἐπήρε
γυναικας ὀμορφης, τρανόκορμης, πιδέξιας ανυφάντρας,
- και κρᾶζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Στην πονηριά αν κανεῖς παράβγαινε μαζί σου, ἀκόμα ας ἦταν
θεός, ἀνάγκη πλήθος να 'ξερε πλανέματα και δόλους!
Της πονηρίας τεχνίτη ἀχόρταγε, πια ἀλήθεια δε βασιτέσαι!
Μηδὲ στη χώρα σου εἶπες φτάνοντας τις πονηριές ν' ἀφήσεις
- και τις ψευτιές, που λες και χἀίρεσαι, σαν που 'ναι φυσικό σου!
Μα αὐτὰ ας τ' ἀφήσουμε, κατέχουμε κι οι δυο μας ἀπὸ τέχνες.
Εσένα ποιος στον κόσμο βρίσκεται στη γνώση και στα λόγια
να ξεπερνᾷ; Κι ἐγὼ δοξάζομαι μες στους θεούς η πρώτη
για τις βουλές μου και τις τέχνες μου. Την Αθηνά Παλλάδα,
- του Δία την κόρη, δεν τη γνώρισες ωστόσο, νύχτα μέρα
που στέκομαι στον κάθε μόχτο σου και σε φυλάω μην πάθεις.

- καὶ δὲ σε Φαιήκεσσι φίλον πάντεσσιν ἔθηκα,
νῦν αὖ δεῦρ' ἰκόμην, ἵνα τοι σὺν μῆτιν ὑφήνω
χρήματά τε κρύψω, ὅσα τοι Φαιήκες ἀγαυοὶ
- 305 ὤπασαν οἴκαδ' ἰόντι ἐμῆ βουλή τε νόω τε,
εἶπω θ' ὅσσα τοι αἴσα δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσι
κῆδε' ἀνασχέσθαι: σὺ δὲ τετλάμεναι καὶ ἀνάγκη,
μηδὲ τῷ ἐκφάσθαι μῆτ' ἀνδρῶν μῆτε γυναικῶν,
πάντων, οὐνεκ' ἄρ' ἦλθες ἀλώμενος, ἀλλὰ σιωπήῃ
- 310 πάσχειν ἄλγεα πολλὰ, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν.»
τήν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ἀργαλέον σε, θεά, γνῶναι βροτῶ ἀντιάσαντι,
καὶ μάλ' ἐπισταμένω: σὲ γὰρ αὐτὴν παντὶ εἴσκεις.
τοῦτο δ' ἐγὼν εὐ οἶδ', ὅτι μοι πάρος ἠπίη ἦσθα,
- 315 ἦρος ἐνὶ Τροίῃ πολεμίζομεν υἱὲς Ἀχαιῶν.
αὐτὰρ ἐπεὶ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπήν,
βῆμεν δ' ἐν νήεσσι, θεὸς δ' ἐκέδασσεν Ἀχαιοὺς,
οὐ σέ γ' ἔπειτα ἴδον, κούρη Διός, οὐδ' ἐνόησα
νηὸς ἐμῆς ἐπιβάσαν, ὅπως τί μοι ἄλγος ἀλάλκοις.
- 320 ἀλλ' αἰεὶ φρεσὶν ἦσιν ἔχων δεδαϊγμένον ἦτορ
ἠλώμην, ἦός με θεοὶ κακότητος ἔλυσαν:
πρὶν γ' ὅτε Φαιήκων ἀνδρῶν ἐν πῖονι δῆμῳ
θάρσυνάς τε ἔπεσσι καὶ ἐς πόλιν ἦγαγες αὐτή.
νῦν δὲ σε πρὸς πατρός γουνάζομαι—οὐ γὰρ οἶω
- 325 ἦκειν εἰς Ἰθάκην εὐδείελον, ἀλλὰ τιν' ἄλλην
γαῖαν ἀναστρέφομαι: σὲ δὲ κερτομέουσαν οἶω
ταῦτ' ἀγορευέμεναι, ἴν' ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσης—
εἶπέ μοι εἰ ἐτεόν γε φίλην ἐς πατρίδ' ἰκάνω.»
τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 330 «αἰεὶ τοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι νόημα:
τῷ σε καὶ οὐ δύναμαι προλιπεῖν δῦστηνον ἐόντα,
οὐνεκ' ἐπητής ἐσοὶ καὶ ἀγχίνοος καὶ ἐχέφρων.
ἀσπασίως γὰρ κ' ἄλλος ἀνήρ ἀλαλήμενος ἐλθῶν
ἴετ' ἐνὶ μεγάροισι ἰδέειν παῖδάς τ' ἄλοχόν τε:
- 335 σοὶ δ' οὐ πῶ φίλον ἐστὶ δαήμεναι οὐδὲ πτυθέσθαι,
πρὶν γ' ἔτι σῆς ἀλόχου πειρήσῃ, ἢ τέ τοι αὐτως
ἦσται ἐνὶ μεγάροισιν, οἷζυραὶ δὲ οἱ αἰεὶ
φθίνουσιν νύκτες τε καὶ ἡμέραι δάκρυ χεοῦση.
αὐτὰρ ἐγὼ τὸ μὲν οὐ ποτ' ἀπίστεον, ἀλλ' ἐνὶ θυμῷ
- 340 ἦδε', ὃ νοστήσεις ὀλέσας ἄπο πάντας ἐταίρους:
ἀλλὰ τοι οὐκ ἐθέλησα Ποσειδάωνι μάχεσθαι
πατροκασιγνήτῳ, ὅς τοι κότον ἔνθετο θυμῷ,
χωόμενος ὅτι οἱ υἱὸν φίλον ἐξαλάωσας.
ἀλλ' ἄγε τοι δεῖξω Ἰθάκης ἔδος, ὄφρα πεποιθήης.
- Εγὼ εἶμαι που τοὺς Φαίακες ἔκαμα να σε ἀγαπήσουν ὅλοι'
καὶ τώρα φτάνω ἐδῶ να πλέξουμε βουλή μαζί καινούργια,
να κρύψω και το βιος, οἱ ἀσύγκριτοι που σου 'χουν Φαίακες δώσει,
- ὡς γύρναες σπίτι σου, ἀπὸ φώτιση κι ἀπὸ βουλή δικιά μου'
καὶ να σου πῶ στο στέριο σπίτι σου τι βάσανα ἀπ' τη μοίρα
σε καρτεροῦν ὡστόσο βάσταξε και συ'— κι ἀθέλητα σου'
μηδὲ και να 'βγει ἀπὸ το στόμα σου μπρος σε ἀντρα για γυναίκα,
ἀφοῦ παράδειρες, πῶς γύρισες, μόν' ὅ,τι κι αν σου κάνουν,
- βρισίς και βάσανα, ὅλα δέχου τα, χωρὶς μιλιὰ να βγάνεις.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσεάας:
«Να σε γνωρίσει δεν εἶναι εὐκόλο, θεά, ο θνητὸς μπροστά του,
ὅσα κι αν ξέρει, τι την ὄψη σου κάθε φορά κι ἀλλάζεις.
Τοῦτο κατέχω ἐγώ: πρῶτύτερα, τα χρόνια που στην Τροία
- των Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ χτυπιούμασταν, ἦσουν καλή μαζί μου.
Μα πια του Πριάμου σαν πατήσαμε το ἀπόγκρεμο το κάστρο
κι ἕνας θεὸς ἀνεμοσκόρπισε τοὺς Ἀχαιοὺς, ὡς μῆγκαν
στα πλοία, πια δὲ σε ἀνανογήθηκα, κόρη του Δία, δε σ' εἶδα
να βάλεις πόδι στο καράβι μου, να μου σταθείς στα πάθη,
- μόνο παράδερνα ἀξανάσαστα με σπαραγμένα σπλάχνα,
ὡς τέλος πια οἱ θεοὶ ἀπ' τα βάσανα με γλίτωσαν τα πλήθια.
Τώρα στερνά κι ἐσὺ με γκάρδιωσες μιλώντας μου στην πλοῦσια
των Φαίακων χώρα και στην πόλη τοὺς με οδήγησες ἀπὸ σου.
Ὅμως στου Δία σε ορκίζω τ' ὄνομα, στα γόνατα σου πέφτω'
- δεν το φαντάζομαι πῶς ἐφτάσα στην ξέφαντην Ἰθάκῃ'
ἄλλη εἶναι η γη που τώρα βρέθηκα, θαρρῶ, κι αν τα 'πες τοῦτα,
το νοῦ μου να πλανέσεις ἠθελες και να με ξεγελάσεις.
Ἀχ, πῆς μου τώρα ἀλήθεια αν πάτησα τη γη την πατρικὴ μου!»
Τότε η Ἀθηνά, η θεά η γλαυκῶματη, του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
- «Ἀποξαρχῆς μια τέτοια στόχαση σου κυβερνάει τα φρένα,
που ἐγὼ στις συφορές δε δονοῦμαι να μη σου παραστέκω,
που 'χεις μυαλό ξύπνο και γρήγορο και γνωστικό. Ποιὸς ἄλλος,
που, ἀφοῦ παράδειρε, θα γύριζε στο σπίτι του, δε θα 'χε
τρέξει χαρούμενος, το ταίρι του να ἰδεῖ και τα παιδιὰ του;
- Μα ἐσὺ δε θες να ξέρεις τίποτα γι' αὐτοὺς κι οὐδὲ να μάθεις,
πριν δοκιμάσεις τη γυναίκα σου, που κάθετα κλεισμένη
μέσα στο σπίτι σας, κι ἀγλύκαντες μια μια ν' ἀποδιαβαίνουν
θωρεῖ τις νύχτες και τις μέρες της, στα δάκρυα βουτηγμένη.
Εμένα η πίστη δε με ἀπόλειψε, το κάτεχα στα φρένα
- πῶς θα διαγείρεις, μόνο που ὅλους σου θα χάσεις τοὺς
συντρόφους.
Μα να πιαστῶ με του πατέρα μου τον ἀδερφὸ δεν το 'χα σωστό,
τον Ποσειδῶνα, που 'νιωθε βαρὺ θυμὸ για σένα,
τι σου 'χε μάνητα που ἐτύφλωσες τον ἀκριβὸ το γιο του.
Και τώρα την Ἰθάκη θα 'θελα να ξεσκεπάσω ομπρός σου,

- 345 Φόρκυκος μὲν ὄδ' ἐστί λιμὴν, ἀλίιο γέροντος,
ἦδε δ' ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη:
ἀγγόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἠεροειδές,
ἱρὸν νυμφάων, αἶ νηϊάδες καλέονται:
τοῦτο δὲ τοι σπέος ἐστί κατρηφές, ἔνθα σὺ πολλὰς
- 350 ἔρδεσκες νύμφησι τεληέσσας ἐκατόμβας:
τοῦτο δὲ Νήριτόν ἐστιν ὄρος καταειμένον ὕλη·»
ὥς εἰποῦσα θεὰ σκέδασ' ἠέρα, εἶσατο δὲ χθών:
γῆθησέν τ' ἄρ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
χαίρων ἦ γαίη, κύσε δὲ ζεῖδωρον ἄρουραν.
- 355 αὐτίκα δὲ νύμφης ἠρήσατο, χεῖρας ἀνασχών:
«νύμφαι νηϊάδες, κούραι Διός, οὐ ποτ' ἐγὼ γε
ὄψεσθ' ὕμν' ἐφάμην: νῦν δ' εὐχολῆς ἀγανῆσι
χαίρει': ἀτὰρ καὶ δῶρα διδώσομεν, ὡς τὸ πάρος
περ,
αἶ κεν ἐᾷ πρόφρων με Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη
- 360 αὐτὸν τε ζῶειν καὶ μοι φίλον υἱὸν ἀέξῃ.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«θάρσει, μὴ τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῆσι μελόντων.
ἀλλὰ χρήματα μὲν μυχῶ ἄντρου θεσπεσίοιο
θεῖμεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη:
- 365 αὐτοὶ δὲ φραζώμεθ' ὅπως ὄχ' ἄριστα γένηται.»
ὥς εἰποῦσα θεὰ δῦνε σπέος ἠεροειδές,
μαιομένη κευθμῶνας ἀνά σπέος: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ἄσσον πάντ' ἐφόρει, χρυσὸν καὶ ἀτειρέα χαλκὸν
εἶματά τ' εὐποίητα, τὰ οἱ Φαίηκες ἔδωκαν.
- 370 καὶ τὰ μὲν εὖ κατέθηκε, λίθον δ' ἐπέθηκε θύρῃσι
Παλλὰς Αθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο.
τῷ δὲ καθεζομένω ἱερῆς παρὰ πυθμὲν' ἐλαίης
φραζέσθην μνηστήρσιν ὑπερφιάλοισιν ὄλεθρον.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 375 «διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
φράζου ὅπως μνηστήρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσεις,
οἳ δὴ τοι τρίετες μέγαρον κάτα κοιρανέουσι,
μνώμενοι ἀντιθέην ἄλοχον καὶ ἔδνα διδόντες:
ἦ δὲ σὸν αἰεὶ νόστον ὀδυρομένην κατὰ θυμὸν
- 380 πάντας μὲν ῥ' ἔλπει καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἐκάστω,
ἀγγελίας προΐεισα, νόος δὲ οἱ ἄλλα μενοινᾷ.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο
φθίσεσθαι κακὸν οἶτον ἐνὶ μεγάροισιν ἔμελλον,
- 385 εἰ μὴ μοι σὺ ἕκαστα, θεὰ, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ' ἄγε μῆτιν ὕφηνον, ὅπως ἀποτίσομαι αὐτούς:
- για να πιστέψεις: Να του Φόρκυκα του θαλασσογερόντου
ο κόρφος, να κι η ελιά η στενόφυλλη στου λιμανιού την κόρη,
και δίπλα το γαλαζοσκότεινο, χαριτωμένο σπήλιο,
ταμένο στις ξανθιές, τρισέβαστο, στις Νεροκόρες. Δες τη
τη θολωτή σπηλιά, κει που άλλοτε ποτέ σου δεν ξεχνούσες
- στις Νεροκόρες αμειγάδιαστες τρανές θυσίες να κάνεις!
Κι αυτό είναι το βουνό το Νήριτο, με δάση σκεπασμένο.»
Μιλώντας την αντάρα σκόρπισε κι εφάνη γύρα ο τόπος'
και χάρηκε ο Οδυσσεύς ο αρχοντικός, ο τρισβασανισμένος,
που είδε τη γη του, και τα χώματα φιλεί τα πολυθρόφα'
- κι υψώνοντας τα χέρια ευχήθηκε στις Νεροκόρες κι είπε:
Κόρες του Δία, ξανά δεν το 'λεγα, ξανθιές, καλοκυράδες,
πως θα σας δω. Μα τώρα ολόχαρος την προσευχή μου υψώνω.
Γεια και χαρά! Θα σας προσφέρουμε και δώρα, σαν και πρώτα,
μονάχα η κουρσολόγα να 'θελε, του γιου του Κρόνου η κόρη,
- κι εγώ να ζω, κι ο γιος μου ανέβλαβος να βλέπω να τρανεύει.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, γυρνώντας του αποκριθή:
«Κάμε κουράγιο και μη γνοιάζεσαι στα φρένα σου για τούτα.
Μα τώρα ευτύς το βιος να κρύψουμε στα βάθη, μέσα μέσα,
της θεϊκιάς σπηλιάς, απείραχτα να μείνουν τ' αγαθά σου'
- κι ας στοχαστούμε πως καλύτερα θα βγει η δουλειά ως την άκρη.»
Είπε η θεά, και στ' ολοσκότεινο το σπήλιο μέσα εχώθη,
κρυψώνες να 'βρει ψαχουλεύοντας' μετά ο Οδυσσεύς επήρε
και κουβαλούσε τον ανέσπλαχνο χαλκό και το χρυσάφι
και τα καλά υφαντά — τα πλούτη του, που οι Φαίακες του 'χαν
δώσει.
- Τότε η Αθηνά, του βροντοσκούταρου του γιου του Κρόνου η κόρη,
με τάξη ως τα 'κρυψε όλα, σφάλιξε τη θύρα με μια πέτρα,
κι ἔπειτα πλάι στις ἁγίας κάθισαν ἐλιάς τη ρίζα οἱ δυο τους,
μαζί το χαλασμό των ἀνομων να βουλευτοῦν μνηστήρων.
Πρώτη τα λόγια η γαλανομάτη θεὰ Αθηνα κινούσε:
- «Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
πως στους μνηστήρες τους ἀδιάντροπους θα βάλεις χέρι,
σκέψου, που σαν αφεντικά το σπίτι σου τρεις χρόνους αλωνίζουν,
και δῶρα τάζουν, τη γυναίκα σου για να την κάνουν-ταίρι.
Μα αὐτή, το γυρισμό σου ἀδιάκοπα θρηνώντας στην καρδιά της,
- σε ὅλους ἐλπίδες δίνει ψεύτικες και σ'έναν ἕναν τάζει
και τον πλανεύει με μηνύματα, μα ο νους της ἄλλα κλῶθει.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Πωπῶ, καθῶς τον Ἀγαμέμνονα, θαρρῶ, το γιο του Ἀτρέα,
κι εγὼ ἀπὸ θάνατο θα πῆγαινα κακὸ στο ἀρχοντικό μου,
- το κάθε τι ἀπὸ σε ἀν δὲν ἀκουγα, θεὰ, με τη σειρά του.
Μον' ἔλα, για να πάρω ἐγδίκηση, βουλή να υφάνεις θέλω,

- πάρ δέ μοι αὐτὴ στήθι, μένος πολυθαρσῆς ἐνεῖσα,
οἶον ὅτε Τροίης λύομεν λιπαρὰ κρήδεμνα.
αἶ κέ μοι ὦς μεμαυῖα παρασταίης, γλαυκῶπι,
- 390 καί κε τριηκοσίοισιν ἐγὼν ἄνδρεςσι μαχοίμην
σὺν σοί, πόντα θεά, ὅτε μοι πρόφρασσ' ἐπαρήγοις.»
τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«καὶ λίην τοι ἐγὼ γε παρέσσομαι, οὐδέ με λήσεις,
ὅππότε κεν δῆ ταῦτα πενώμεθα: καὶ τιν' οἶω
- 395 αἶματί τ' ἐγκεφάλω τε παλαξέμεν ἄσπετον οὐδας
ἀνδρῶν μνηστήρων, οἳ τοι βίον κατέδουσιν.
ἀλλ' ἄγε σ' ἄγνωστον τεύξω πάντεσσι βροτοῖσι:
κάρψω μὲν χρῶα καλὸν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι,
ξανθάς δ' ἐκ κεφαλῆς ὀλέσω τρίχας, ἀμφὶ δὲ λαῖφος
- 400 ἔσσω ὃ κε συγέγησιν ἰδὼν ἄνθρωπον ἔχοντα,
κνυζῶσω δέ τοι ὄσσε πάρος περικαλλέ' ἐόντε,
ὡς ἂν ἀεικέλιος πᾶσι μνηστήρησι φανήησ
σῆ τ' ἀλόχῳ καὶ παιδί, τὸν ἐν μεγάροισιν ἔλειπες.
αὐτὸς δὲ πρῶτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,
- 405 ὅς τοι ὤων ἐπίουρος, ὁμῶς δὲ τοι ἦπια οἶδε,
παῖδά τε σὸν φιλέει καὶ ἐχέφρονα Πηνελόπειαν.
δῆεις τὸν γε σύεσσι παρήμενον: αἶ δὲ νέμονται
πάρ Κόρακος πέτρῃ ἐπὶ τε κρήνῃ Ἀρεθούσῃ,
ἔσθουσαι βάλλον μενοεικέα καὶ μέλαν ὕδωρ
- 410 πίνουσαι, τὰ θ' ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἄλοιφῆν.
ἐνθα μένειν καὶ πάντα παρήμενος ἐξερέεσθαι,
ᾄφρ' ἂν ἐγὼν ἔλθω Σπάρτην ἐς καλλιγύναικα
Τηλέμαχον καλέουσα, τεὸν φίλον υἱόν, Ὀδυσσεύ:
ὅς τοι ἐς εὐρύχορον Λακεδαίμονα πάρ Μενέλαιον
- 415 ὦχετο πευσόμενος μετὰ σὸν κλέος, εἴ που ἔτ' εἴης.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«τίπτε τ' ἄρ' οὐ οἱ ἔειπες, ἐνὶ φρεσὶ πάντα ἰδυῖα;
ἦ ἴνα που καὶ κείνος ἀλώμενος ἄλγεα πάσχη
πόντον ἐπ' ἀτρύγετον: βίον δὲ οἱ ἄλλοι ἔδουσι;»
- 420 τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«μὴ δῆ τοι κείνός γε λίην ἐνθύμιος ἔστω.
αὐτὴ μιν πόμπευον, ἴνα κλέος ἐσθλὸν ἄροιο
κεῖσ' ἔλθῶν: ἀτὰρ οὐ τιν' ἔχει πόνον, ἀλλὰ ἐκηλος
ἦσται ἐν Ἀτρεΐδαο δόμοις, παρὰ δ' ἄσπετα κείται.
- 425 ἦ μὲν μιν λοχῶσιν νέοι σὺν νηϊ μελαίνῃ,
ἰέμενοι κτείνειν, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἰκέσθαι:
ἀλλὰ τὰ γ' οὐκ οἶω, πρὶν καὶ τινα γαῖα καθέξει
ἀνδρῶν μνηστήρων, οἳ τοι βίον κατέδουσιν.»
ὡς ἄρα μιν φαμένῃ ράβδῳ ἐπέμασσετ' Ἀθήνη.
- καὶ στάσου στο πλευρό μου, ατρόμητη καρδιά χαρίζοντας μου,
σαν τότε που ξεκεφαλίσαμε την Τροία τη στραφταλούσα.
Αν, Γλαυκομάτα, μου παράστεκες με ἴδιαν ορμή και τώρα,
- εγώ μαζί σου θ' αντροπάλευα και με τρακόσιους, φτάνει
να ξέρω πλάι μου, πολυσέβαστη θεά, πως παραστέκεις.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκύματη, του απηλογήθη κι εἶπε:
«θα μ' ἔχεις πάντα παραστάτισσα και δε θα σε ξεχάσω,
η ώρα σα φτάσει πια ν' αρχίσουμε. Θαρρῶ από τους μνηστήρες,
- που τρων το βιος σου τώρα ανέμποδα, δε θα 'ναι λίγοι εκείνοι
που θα μολέψουν με το γαίμα τους και τα μυαλά το χῶμα.
Μον' ἔλα να σε κάνω αγνώριστο μπροστά στον κόσμον ὅλο:
Το δέρμα θα ζαρῶσω τ' ὄμορφο στο λυγρό κορμί σου,
της κεφαλῆς σου τα ξανθόμαλλα θα τ' αφανίσω, γύρα
- κουρέλια θα σε ντύσω, σίχαμα σ' ὅποιον σε βλέπει να 'σαι.
Θα σου θολῶσω ἀκόμα τα ὄμορφα που ως τώρα ἀστραφταν μάτια,
να δείξεις στους μνηστήρες κάκομος, στο ταίρι σου, στο γιο σου,
μικρό που αφήκες στο παλάτι σου, κανείς να μη σε νιώσει.
Μα εσύ πιο πρῶτα απ' ὅλα τράβηξε για το χοιροβοσκό σου,
- αυτὸν που γνοιάζεται τους χοίρους σου και το καλό σου θέλει,
κι ἔχει στο γιο σου και στη φρόνιμη την Πηνελόπη ἀγάπη.
Στους χοίρους θα τον βρεις να κάθετα κοντά, που εκεί στο βράχο
του Κόρακα και στις Ἀρέθουσας τη βρῦση γύρω βόσκουν,
και τρων βαλάνια, ως να χορτάσουνε, κι ἀπὸ το μαυρονέρι
- πίνουν νερό με αὐτὰ το ξίγκι τους μαθῆς πληθαίνει τ' ἀσπρο.
Εκεί να μένεις και καθοῦμενος το κάθε τι ἀνέρωτα,
ὡσὸπου εγὼ στη Σπάρτη τρέχοντας την ωριογυναικούσα
φωνάζω πίσω τον Τηλέμαχο, το γιο σου' τι ἔχει φύγει
για την πλατιά τη Λακεδαίμονα, στου Μενελάου το σπίτι,
- μήπως για σένα ἀκούσει τίποτε, πως ζεις ἀκόμα κάπου.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Τα πάντα εσύ στα φρένα ἐκάτεχες' πως τότε δεν του τα 'πες;
κι αὐτὸς τυράννια παραδέρνοντας για να τραβήξει τάχα
πάνω στη θάλασσα την ἀκαρπη, κι οἱ ἄλλοι να τρων το βιος του;»
- Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι εἶπε:
«Για τον υγιό σου εσύ μη γνοιάζεσαι' μαζί του ἀτῆ μου ἐπήγα,
για ν' ἀκουστεί κι αὐτός, περίλαμπρο να γίνει τ' ὀνομά του
στα μέρη εκείνα' κι οὐδέ βάσανα τον βρήκαν στο παλάτι
μένει του γιου του Ἀτρέα και χαίρεται του κόσμου τα ξεράσια.
- Ἀλήθεια οἱ νιοι καρτέρι του 'στησαν με μελανό καράβι,
να τον σκοτώσουν, πρὶν στα χῶματα τα πατρικά διαγεῖρει
μα αὐτὸ δε γίνεται' πρῶτύτερα πολλοὺς θα φάει το χῶμα
απ' τους μνηστήρες λέω, τα πλοῦτη σου που τρώνε κι αφανίζουν.»
Εἶπε η Αθηνά, κι εὐτὺς τον ἀγγίξε με το ραβδί που ἐκράτει,

- 430 κάρπην μὲν χροῖα καλὸν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι,
ξανθὰς δ' ἐκ κεφαλῆς ὄλεσε τρίχας, ἀμφὶ δὲ δῆρμα
πάντεσσιν μελέεσσι παλαιοῦ θῆκε γέροντος,
κνύζωσεν δὲ οἱ ὅσσε πάρος περικαλλέ' ἐόντε:
ἀμφὶ δὲ μιν ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα,
- 435 ῥωγαλέα ῥυπόωντα, κακῶ μεμορυγμένα καπνῶ:
ἀμφὶ δὲ μιν μέγα δῆρμα ταχείης ἔσσ' ἐλάφιοι,
ψιλόν: δῶκε δὲ οἱ σκῆπτρον καὶ ἀεικέα πῆρην,
πυκνὰ ῥωγαλέην: ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἄορτήρ.
τῷ γ' ὡς βουλεύσαντε διέτμαγεν. ἢ μὲν ἔπειτα
- 440 ἐς Λακεδαίμονα δῖαν ἔβη μετὰ παῖδ' Ὀδυσῆος.
- καὶ ζάρωσε τὸ δῆρμα τ' ὄμορφο στὸ λυγερὸ κορμὶ τοῦ,
τῆς κεφαλῆς τοῦ τὰ ξανθόμαλλα τ' ἀφάνισε, με δῆρμα
γερόντου τοῦ ἔζωσε πολύχρονου τὰ μέλη γύρω γύρω,
τοῦ θόλωσε τὰ μάτια τὰ ὄμορφα, ποὺ ξάστραφταν ὡς τότε,
ἀκόμα με ἄλλα τὸν περιζώσε κουρέλια καὶ χιτῶνα,
- λερὰ καὶ ολότρυπα, σὲ ἀνείπωτη μουντζούρα βουτηγμένα.
Λαφίνας γρήγορης τοῦ φόρεσε τρανὸ τομάρι τέλος,
ξεμαδημένο, καὶ στὸ χέρι τοῦ ραβδί καὶ ἓνα σακούλι
βρώμικο, ολότρυπο, ποὺ ἐκρέμουνταν ἀπὸ σκοινί, τοῦ δίνει.
Σαν ἔτσι τὰ ταίριαξαν, χῶρισαν αὐτὴ γιὰ τοῦ Ὀδυσσεῆα
- κινεῖ τὸ γιο στὴ Λακεδαίμονα τὴ θεῖα γοργὰ νὰ φτάσει.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ξ-

- Αὐτὰρ ὁ ἐκ λιμένος προσέβη τρηχεῖαν ἀταρπὸν
14- χώρον ἀν' ὑλήεντα δι' ἄκριας, ἧ οἱ Ἀθήνη
πέφραδε δῖον ὑφορβόν, ὃ οἱ βιότοιο μάλιστα
κήδετο οἰκῶν, οὐς κτήσατο δῖος Ὀδυσσεύς.
- 5 τὸν δ' ἄρ' ἐνὶ προδόμῳ εὖρ' ἤμενον, ἔνθα οἱ αὐλή
ὑψηλὴ δέδμητο, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
καλὴ τε μεγάλη τε, περιδρομος: ἦν ῥα συβώτης
αὐτὸς δεῖμαθ' ἕσσειν ἀποχομένοιο ἄνακτος,
νόσφιν δεσποίνης καὶ Λαέρταο γέροντος,
- 10 ῥυτοῖσιν λάεσαι καὶ ἐθρίγκωσεν ἀχέρδῳ:
σταυρούς δ' ἐκτὸς ἔλασσε διαμπερές ἔνθα καὶ
ἔνθα,
πυκνοὺς καὶ θαμέας, τὸ μέλαν δρυὸς
ἀμφικέασσας:
ἔντοσθεν δ' αὐλῆς συφεοὺς δυοκαίδεκα ποίει
πλησίον ἀλλήλων, εὐνάς συσίην: ἐν δὲ ἐκάστῳ
- 15 πεντήκοντα σύες χαμαιευνάδες ἐρχατόωντο,
θήλειαι τοκάδες: τοὶ δ' ἄρσενες ἐκτὸς ἴαυον,
πολλὸν παυρότεροι: τοὺς γὰρ μινύθεσκον ἔδοντες
ἀντίθειο μνηστήρες, ἐπεὶ προΐαλλε συβώτης
αἰεὶ ζατρεφῶν σιάλων τὸν ἄριστον ἀπάντων:
- 20 οἱ δὲ τρηκόσιοί τε καὶ ἐξήκοντα πέλοντο.
πὰρ δὲ κύνες, θήρεσσιν ἐοικότες αἰὲν ἴαυον
τέσσαρες, οὐς ἔθρεψε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν.
αὐτὸς δ' ἀμφὶ πόδεσσιν ἐοῖς ἀράρισκε πέδιλα,
τάμνων δέρμα βόειον εὐχροές: οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
- 25 ὦχοντ' ἄλλυδις ἄλλος ἄμ' ἀγρομένοισι σιέσσειν,
οἱ τρεῖς: τὸν δὲ τέταρτον ἀποπροέηκε πόλινδε
σὺν ἀγέμεν μνηστήρησιν ὑπερφιάλοισιν ἀνάγκη,
ὄφρ' ἱερεύσαντες κρειῶν κορεσαῖατο θυμόν.
ἑξαπίνης δ' Ὀδυσῆα ἴδον κύνες ὑλακόμωροι.
- 30 οἱ μὲν κεκλήγοντες ἐπέδραμον: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ἔξετο κερδοσύνην, σκῆπτρον δὲ οἱ ἔκπεσε χειρός.
ἔνθα κεν ὦ πὰρ σταθμῷ ἀεικέλιον πάθεν ἄλλος:
ἀλλὰ συβώτης ὦκα ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπῶν
ἔσσυτ' ἀνὰ πρόθυρον, σκύτος δὲ οἱ ἔκπεσε χειρός.
- 35 τοὺς μὲν ὀμοκλήσας σεῦεν κύνας ἄλλυδις ἄλλον
πυκνήσιν λιθάδεσσιν: ὃ δὲ προσέειπεν ἄνακτα:
«ὦ γέρον, ἧ ὀλίγω σε κύνες διεδηλήσαντο
ἑξαπίνης, καὶ κέν μοι ἐλεγχεῖν κατέχευας.
- κι ἐκείνος, το λιμάνι αφήνοντας, μέσ' απ' το λόγγο επήρη
τ' ορθό το μονοπάτι, που 'βγαζε στο δάσο, εκει που του 'χε
δειξει η Αθηνά το θείο πως θα 'βρισκε χοιροβοσκό, τι απ' όλους
τους δούλους του Οδυσσεά καλύτερα το βιος του αυτός γνοιαζόταν.
- Μπρος στην καλύβα του τον πέτυχε καθούμενο, και γύρα
χτισμένον έβλεπτες αυλότοιχο, στο ξέφαντο, μεγάλο,
ψηλό, πανέμορφο' σαν έφυγεν ο ρήγας του, τον ειχεν
ο θείος χοιροβοσκόσ μονάχοσ του σηκώσει για τους χοίρουσ,
χωρίς η αφέντρα του κι ο γέροντασ Λαέρτησ να το ξέρουν,
- από τις πέτρεσ που κουβάλησε' κι ειχε ψηλά καρφώσει
αγριαχλαδιάσ κλωνάρια, κι έξωθε πυκνά παλουκια μπήξει
ωσ πέρα από βαλανιδόκλαρα, τη φλούδα βγάζοντασ τουσ.
Και στην αυλή ειχε μάντρεσ δώδεκα μια πλάι στην άλλη χτίσει,
να 'χουν οι χοίροι να κοιτάζονται' στην κάθε μια βρίσκονταν
- μαζί πενήντα χαμωκύλιστεσ γουρούνεσ μαντρισμένεσ,
γεννούσεσ, θηλυκέσ. Τ' αρσενικά πλάγιαζαν έξω κι ήταν
πολύ πιο λίγα' τι τ' αφάνιζαν οι ισόθεοι τρώγοντασ τα
μνηστήρεσ' κι όλο και τουσ έστελνε τον πιο καλό του χοίρο
ο θείος χοιροβοσκόσ, διαλέγοντασ απ' τα παχιά θρεφτάρια.
- Αρσενικά γι' αυτό του απόμεναν τρακόσια εξήντα μόνο.
Ίδια θεριά κοντά τουσ τέσσερα σκυλιά κοιμόνταν πάντα,
που ο θείος χοιροβοσκόσ τ' ανάστησε, τουσ δούλουσ μέσα ο
πρώτοσ.
Την ώρα εκεινη δέρμα κόβοντασ καλόχρωμο, βοδίσιο,
στα πόδια του σαντάλια εταιρίαζεν οι άλλοι βοσκοί ειχαν φύγει
- άλλοσ γι' αλλού, ξοπίσω παίρνοντασ των χοίρων τα κοπάδια,
οι τρεισ' τι ειχε μαθέσ τον τέταρτο σταλμένο στανικώσ του
στην πολιτεία, να πάει τουσ πέρφανουσ μνηστήρεσ ένα χοίρο,
για να τον σφάζουν, να χορτάσουνε με κρέατα την καρδιά τουσ.
Ξάφνου τον ειδαν τ' αλιχτιάρικα σκυλιά τον Οδυσσεά,
- κι ευτύσ του χίμιζαν γαυγίζοντασ' μα αυτόσ κουτόσ δεν ήταν,
μόνο καθίζει κάτω, αφήνοντασ να πέσει το ραβδί του.
Κι όμως τρανό κακό θα πάθαινε μεσ στο δικό του χτήμα,
αν το τομάρι ο θείος χοιροβοσκόσ δεν πέταγε απ' το χέρι
και στην αυλόπορτα δεν έτρεχε με γρήγορα ποδάρια'
- κι ωσ με φωνέσ μεγάλεσ έδιωξε τουσ σκύλουσ δώθε κείθε
απανωτά λιθάρια ρίχνοντασ, γυρνάει και λέει στο ρήγα:
«Οι σκύλοι παραλίγο, γέροντα, να σ' έκαναν κομμάτια,
ξάφνου ωσ σου χίμιζαν, και θα 'ριχνεσ και τη ντροπή σε μένα.

- καὶ δὲ μοι ἄλλα θεοὶ δόσαν ἄλγεά τε στοναχάς τε: Τα ὅσα οἱ θεοὶ τυράννια μου ὄωκαν καὶ βάσανα δε φτάνουν;
- 40 ἀντιθέου γὰρ ἄνακτος ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων — που τον ἰσόθεο κλαίω το ρήγα μου καὶ μύρουμα ὅπου κάτω, ἦμαι, ἄλλοισιν δὲ σύας σιάλους ἀπιτάλλω — καὶ οἱ ολόπαχοί μου χοίροι θρέφονται γιὰ ξένους, νὰ ἔχουν πάντα νὰ τρων μα ἐκεῖνος λέω σε ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων πολιτεῖες νὰ χῶρες παραδέρνει ἀδιάκοπα, καὶ το ψωμί του λείπει — καὶ εἶ που ἐπὶ ζῶει καὶ ὄρα φάος ἡλίοιο. ἀν εἶναι στη ζωὴ καὶ χαίρεται του ἡλίου το φῶς ἀκόμα.
- 45 ἀλλ' ἔπειο, κλισίηνδ' ἴομεν, γέρον, ὄφρα καὶ αὐτός, Ἀκλούθα τώρα, στο καλύβι μου νὰ πάμε, καὶ ὡς ευφράνεις με το ψωμί τα σπλάχνα, γέροντα, καὶ το κρασί, σειρά σου νὰ πεις πούθε εἶσαι καὶ τι τράβηξες ὡς τώρα στη ζωὴ σου.» εἶπες, καὶ μπήκε ο θεῖος χοιροβοσκός μπροστά γιὰ το καλύβι, ὡς φτάσαν, ἀποκάτω του ἔβαλε φουντόκλαρα νὰ κάτσει,
- 50 ἐστόρεσεν δ' ἐπὶ δέρμα ἰονθάδος ἀγρίου αἰγός, καὶ ἐστρωσε ἀπάνω τους ἀδρόμαλλο τομάρι ἀγριογιδίσι, αὐτοῦ ἐνεύναιον, μέγα καὶ δασύ. χαῖρε δ' παχύ, μεγάλο, ἐκεῖ που πλάγιαζε καὶ ἀτός του' καὶ ο Ὀδυσσεύς χαϊρόταν που ἐτσι, τον προσδέχτηκε καὶ αὐτὰ τα λόγια του ἔπε: Ὀδυσσεύς ὅτι μιν ὡς ὑπέδεκτο, ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζεν: «Ὁ Δίας μακάρι καὶ οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ νὰ σου χαρίσουν ὅ,τι ποθεῖ ἡ καρδιά σου, ξένη μου, που ἐτσι καλὰ με δέχτης!»
- 55 τὸν δ' ἄπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιο συβῶτα: Εὐμαιο, καὶ συ του ἀπηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, καὶ του ἔπες: «ξείν', οὐ μοι θέμις ἔστ', οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἐλθοι, «Ξένη, σωστό δεν το ἔχω ο ξένος μου νὰ νιώσει ἀψηφισμένος, ξείνον ἀπιμήσαι: πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες καὶ ἀς εἶναι πιο ἀπὸ σένα δύστυχος' φτωχοὶ καὶ ξένοι ἐρχονται ὅλοι ἀπ' το Δία, καὶ εἶναι καλόδεχτο το χάρισμα μας πάντα, ὅσο μικρό. Καὶ τι καλύτερο μπορεῖ νὰ κάνει ο δούλος,
- 60 αἰεὶ δειδιότων, ὅτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες που ο φόβος τον κρατεῖ ἀκατάπαυτα, σαν ἔχει νιους ἀφέντες, οἱ νέοι. ἦ γὰρ τοῦ γε θεοὶ κατὰ νόστον ἔδησαν, ὡς τούτοι; Μα ἐκεῖνου του βάσκαναν οἱ ἀθάνατοι το δρόμο. Ὁα με ἀγαπούσε αὐτός, θα μ' ἔκανε καὶ μένα νοικοκύρη, ὅς κεν ἔμ' ἐνδοκέως ἐφίλει καὶ κτήσιν ὅπασσεν, οἰκόν τε κληρὸν τε πολυμήστην τε γυναῖκα, σπῖτι καὶ κληρὸν καὶ μιαν ὁμορφή γυναῖκα δίνοντας μου, ὅσα ο καλὸς ἀφέντης χάρισε στο δούλο του σπιτιοῦ του,
- 65 ὅς οἱ πολλὰ κάμησι, θεὸς δ' ἐπὶ ἔργον ἀέξει, που δούλεψε πολὺ καὶ ἕνας θεὸς του πρόκοψε το μόχτο, ὡς καὶ ἐμοὶ τόδε ἔργον ἀέξεται, ὦ ἐπιμίμνω. καθώς ἐπρόκοψε καὶ ο μόχτος μου σε τούτα ἐδῶ που κάνω. τῷ κέ με πόλλ' ὤνησεν ἄναξ, εἰ αὐτόθ' ἐγήρα: Πολὺ θα μου ἔστεκεν ο ἀφέντης μου, τα γερατιά ἀν τον βρῖσκαν ἀλλ' ὄλεθ'—ὡς ὦφελ' Ἐλένης ἀπὸ φύλον ὀλέσθαι ἐδῶ, μα ἐχάθη. Νὰ ἔταν ἀχναρα το γένος της Ἐλένης νὰ χάνουνταν, που τῶσων ἔλυσε παλικαριῶν τα γόνα!
- 70 καὶ γὰρ κείνος ἔβη Ἀγαμέμνωνος εἵνεκα τιμῆς Ἴλιον εἰς εὐπῶλον, ἵνα Τρώεσσι μάχοιτο.» Ἰατί καὶ ἐκεῖνος του Ἀγαμέμνονα το γδικιωμὸ ζητώντας πῆγε στην Τροία την καλοφώραδη, τους Τρώες νὰ πολεμήσει.» εἶπες, καὶ σφίγγοντας τη ζώνη του τρογύρα στο χιτώννα ὡς εἶπων ζωστήρι θοῶς συνέεργε χιτώννα, γιὰ τα μαντριά κινούσε, μέσα τους πολλοὺς που ἐκλείναν χοίρους' βῆ δ' ἴμεν ἐς συφεούς, ὄθι ἔθνεα ἔρχατο χοίρων. καὶ ἐπῆσε κείθε δυό, τους ἐσφάξε, καψάλισε τις τρίχες, ἐνθεν ἑλών δὴ ἔνεικε καὶ ἀμφοτέρους ἰέρευσεν,
- 75 εὐσέ τε μίστυλλέν τε καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρεν. καὶ ἀφοῦ τους λιάνισε, τους πέρασε σε σουβλες νὰ ψηθούνε' ὀπτήσας δ' ἄρα πάντα φέρων παρέθηκ' Ὀδυσῆϊ σαν ψήθηκε το κρέας, το ἀπίθωσε ζεστό καὶ με τις σουβλες θέρμ' αὐτοῖς ὀβελοῖσιν: ὁ δ' ἄλφιτα λευκὰ στον Ὀδυσσεῖα μπροστά, πασπάλισε κριθάλευρο ἀπὸ πάνω, πάλυεν: καὶ ἀφοῦ γλυκόπιτο συγκέρασε κρασί στο κρασσοκάκι, γιὰ τὴν πῆγε καὶ κάθισε ἀπαντίκρου του καὶ λέει γκαρδιώνοντάς τον: ἐν δ' ἄρα κισσυβίῳ κίρην μελιηδέα οἶνον, πῆγε καὶ κάθισε ἀπαντίκρου του καὶ λέει γκαρδιώνοντάς τον: αὐτὸς δ' ἀντίον ἴζεν, ἐποτρύνων δὲ προσηύδα:

- 80 «ἔσθι νῦν, ὦ ξεῖνε, τά τε δμῶεσσι πάρεσσι,
χοίρε': ἀτὰρ σιάλους γε σῦας μνηστήρες ἔδουσιν,
οὐκ ὄπιδα φρονέοντες ἐνὶ φρεσὶν οὐδ' ἔλεητύν.
οὐ μὲν σχέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν,
ἀλλὰ δίκην τίουσι καὶ αἴσιμα ἔργ' ἀνθρώπων.
- 85 καὶ μὲν δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι, οἳ τ' ἐπὶ γαίης
ἀλλοτρῆς βῶσιν καὶ σφι Ζεὺς ληΐδα δῶη,
πλησάμενοι δέ τε νῆας ἔβαν οἰκόνδε νέεσθαι,
καὶ μὲν τοῖς ὄπιδος κρατερόν δέος ἐν φρεσὶ πίπτει.
οἶδε δὲ καὶ τὶ ἴσασι, θεοῦ δὲ τιν' ἔκλυον αὐδῆν,
- 90 κείνου λυγρόν ὄλεθρον, ὄτ' οὐκ ἐθέλουσι δικαίως
μνάσθαι οὐδὲ νέεσθαι ἐπὶ σφέτερ', ἀλλὰ ἐκηλοὶ
κτῆματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον, οὐδ' ἐπι φειδῶ.
ᾄσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διὸς εἰσιν,
οὐ ποθ' ἐν ἱρέουσιν ἱερήιον, οὐδὲ δὴ οἴω:
- 95 οἶνον δὲ φθινύθουσιν ὑπέρβιον ἐξαφύοντες.
ἦ γὰρ οἱ ζωὴ γ' ἦν ἄσπετος: οὐ τινι τόσση
ἀνδρῶν ἠρώων, οὐτ' ἠπειροιο μελαίνης
οὐτ' αὐτῆς Ἰθάκης: οὐδὲ ξυνεῖκοσι φωτῶν
ἔστ' ἄφενος τοσσοῦτον: ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω.
- 100 δῶδεκ' ἐν ἠπειρῷ ἀγέλαι: τόσα πῶεα οἴων,
τόσσα συὸν συβόσια, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν
βόσκουσι ξεῖνοι τε καὶ αὐτοῦ βῶτορες ἄνδρες.
ἐνθάδε δ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν ἔνδεκα πάντα
ἔσχατι γέ βόσκοντ', ἐπὶ δ' ἄνδρες ἔσθλοὶ ὄρονται.
- 105 τῶν αἰεὶ σφιν ἕκαστος ἐπ' ἤματι μῆλον ἀγνείη,
ζατρεφῆων αἰγῶν ὅς τις φαίνεται ἄριστος.
αὐτὰρ ἐγὼ σῦς τάσδε φυλάσσω τε ρύομαί τε,
καὶ σφι συὸν τὸν ἄριστον εὐὶ κρίνας ἀποπέμπω.»
ὥς φῦθ', ὁ δ' ἐνδουκῶς κρέα τ' ἦσθι πίνε τε οἶνον
- 110 ἀρπαλέως ἀκέων, κακὰ δὲ μνηστήρσι φύτευεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ δειπνήσασκε καὶ ἤραρε θυμὸν ἐδωδῆ,
καὶ οἱ πλησάμενος δῶκε σκύφον, ὧ περ ἔπινεν,
οἴνου ἐνίπλειον: ὁ δ' ἐδέξατο, χαίρει δὲ θυμῷ,
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 115 «ὦ φίλε, τίς γὰρ σε πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν,
ὦδε μάλ' ἀφνειὸς καὶ καρτερός ὥς ἀγορεύεις;
φῆς δ' αὐτὸν φθίσθαι Ἀγαμέμνωνος εἵνεκα τιμῆς.
εἰπέ μοι, αἰ κέ ποθι γινώω τοιοῦτον ἔδοντα.
Ζεὺς γὰρ που τό γε οἶδε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
- 120 εἰ κέ μιν ἀγγελίαιμι ἰδῶν: ἐπὶ πολλὰ δ' ἀλήθην.»
τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα συβῶτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
«ὦ γέρον, οὐ τις κείνον ἀνήρ ἀλαλήμενος ἐλθῶν
ἀγγέλλων πείσειε γυναῖκά τε καὶ φίλον υἱόν,
- «Να φας ὅ,τι ἔχω, ξένε, κόπιασε, το χοιρινό των δούλων,
τι εἶναι οι μνηστήρες τα θρεφτάρια μου που τρων, κι ουδέ λογιαζου
στα φρένα των θεών τη μάνητα, κι ουδέ και σπλάχνος νιώθουν.
Δεν αγαπούν οι τρισμακάριστοι θεοί τις αδικίες μας,
μόνο τιμούν το δίκιο, τις καλές τις πράξεις των ανθρώπων.
- Οι οχτροί κι οι αντίμαχοι, που κίνησαν να παν σε ξένους τόπους
και τους πατούν, κι ο Δίας τους ἔδωκε ν' αρπάξουν πλήθια κούρσα,
κι αφού γεμίσουν τα καράβια τους, γυρνούν και φεύγουν πίσω —
κι εκείνοι των θεών τη μάνητα βαθιά στα φρένα τρέμουν.
Μα τούτοι εδῶ σαν κάτι να 'μαθαν, θεοῦ φωνῆ θ' ακούσαν,
- πως κείνος βρήκε μαύρο θάνατο, γι' αυτό και δε ζητοῦνε
γάμο με τρόπο που θα ταίριαζε, στα σπῖτια τους δεν πάνε,
μόν' τρων το βιος του ἀνέγνοιοι, ἀδιάντροπα, χωρίς να το
λυπουνται.
Στο κάθε που περνάει μερόνυχτο σταλμένο ἀπό το Δία
ένα σφαχτό ποτέ δε σφάζουνε μηδέ και δυο μονάχα'
- και πάντα το κρασί αλογάριαστο τραβούνε κι ασωτεύουν.
Ἦταν ἀλήθεια εκείνου ἀρίφνητο το βιος' κανένας τόσα
ἀπό τους ἠρώες δεν ἀπόχησε, για στη στεριάν ἀντίκρυ
για στην Ἰθάκη ἀκόμα. Κι εἴκοσι να μαζεῦονταν ἄντρες,
πάλε δε θα 'φταναν τα πλοῦτη του' να σου τα διαμετρήσω:
- Ἀντίκρυ βουκολιά ἔχει δῶδεκα, τόσα κοπάδια γίδες
σκορπούσες, τόσα κι ἀρνοκόπαδα και τόσα χοιροστάσια,
που τα βόσκουν δικοί μας ἀνθρώποι και ξένοι ρογιασμένοι.
Εδῶ κοπάδια βόσκουν ἔντεκα σκορπούσες γίδες, πέρα
στην ἀκρη του νησιού' τα γνοιάζονται γιδάρηδες παράξιοι,
- και κάθε μέρα πάει καθένας τους κι ἀπό 'να ζω σε κείνους,
ἀπ' τα καλόθρεφτα τα γίδια τους το πιο παχύ που θα 'βρει.
Κι ἐγώ, που εδῶ φυλάω και γνοιάζουμαι τους χοίρους τούτους, ἔχω
να ξεχωρίζω τον καλύτερο, σε κείνους να τον στέλνω.»
Αὐτὰ εἶπεν' ἀρπαχτά, ἀξανάσαστα το κρέας μασοῦσε εκείνος
- και το κρασί ρουφούσε, ἀμίλητος, κακὰ για τους μνηστήρες
στο νου του κλῶθοντας. Κι ως ἔφαγε και στύλωσε η καρδιά του,
ο θεῖος χοιροβοσκός του πρόσφερε να πιεῖ ἀπό το καυκί του
γεμάτο με κρασί. Χαρούμενος εκείνος το προσδέχτη,
και κράζοντας τον ἀνεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
- «Ἀλήθεια, φίλε, ποιος σε ἀγόρασε και ξόδιασε ἀπ' το βιος του,
με τόσα πλοῦτη, τέτοια δύναμη, καθῶς μου ἀναθιβάνεις;
Χάθηκε, μου 'πες, του Ἀγαμέμνονα το γδικομῶ ζήτηντας'
νομάσιπ τον, να τον γνώρισα μπορεῖ κι ἐγώ μια μέρα.
Ο Δίας το ξέρει κι οι ἄλλοι ἀθάνατοι μονάχα, αν δεν τον εἶδα
- κι ἔχω μαντάτα του' παράδειρα μαθές σε τόσες χώρες!»
Σ' αὐτὰ ο χοιροβοσκός του ἀπάντησε, στους δούλους μέσα ο
πρώτος:
«Ἀπ' ὄσους φτάνουν με μαντάτα του περάτες, γέροντα μου,

- ἀλλ' ἄλλως κομιδῆς κεχρημένοι ἄνδρες ἀλῆται
- 125 ψεύδοντ', οὐδ' ἐθέλουσιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
ὅς δέ κ' ἀλητεῶν Ἰθάκης ἐς δῆμον ἵκηται,
ἐλθὼν ἐς δέσποιναν ἐμὴν ἀπατήλια βάζει:
ἢ δ' εὐ δεξαμένη φιλέει καὶ ἕκαστα μεταλλά,
καὶ οἱ ὀδυρομένη βλεφάρων ἄπο δάκρυα πίπτει,
- 130 ἢ θέμις ἐστὶ γυναικός, ἐπὴν πόσις ἄλλοθ' ὄληται.
αἰψά κε καὶ σύ, γεραιέ, ἔπος παρατεκτῆναιο.
εἴ τίς τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα δοίη.
τοῦ δ' ἤδη μέλλουσι κύνες ταχέες τ' οἰωνοὶ
ρίνον ἀπ' ὄστεόφιν ἐρύσαι, ψυχὴ δὲ λέλοιπεν:
- 135 ἢ τὸν γ' ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες, ὅστέα δ' αὐτοῦ
κεῖται ἐπ' ἠπείρου ψαμάθῳ εἰλυμένα πολλῆ.
ὡς ὁ μὲν ἐνθ' ἀπόλωλε, φίλοισι δὲ κῆδε' ὀπίσσω
πάσιν, ἐμοὶ δὲ μάλιστα, τετεύχεται: οὐ γὰρ ἔτ'
ἄλλον
ἦπιον ὦδε ἄνακτα κιχῆσομαι, ὀππὸς' ἐπέλθω,
- 140 οὐδ' εἴ κεν πατρός καὶ μητέρος αὔτις ἴκωμαι
οἶκον, ὅθι πρῶτον γενόμεν καὶ μ' ἔτρεφον αὐτοί.
οὐδέ νυ τῶν ἔτι τόσσον ὀδύρομαι, ἰέμενός περ
ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι ἑὸν ἐν πατρίδι γαίῃ:
ἀλλὰ μ' Ὀδυσσῆος πτόθος αἰνυταὶ οἰχομένοιο.
- 145 τὸν μὲν ἐγὼν, ὦ ξεῖνε, καὶ οὐ παρεόντ' ὀνομάζειν
αἰδέομαι: πέρι γάρ μ' ἐφίλει καὶ κήδετο θυμῷ:
ἀλλὰ μιν ἠθεῖον καλέω καὶ νόσφιν ἐόντα.»
τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλ', ἐπειδὴ πάμπαν ἀναίνεαι, οὐδ' ἔτι φῆσθα
- 150 κείνον ἐλεύσεσθαι, θυμὸς δὲ τοι αἰὲν ἄπιστος:
ἀλλ' ἐγὼ οὐκ αὐτῶς μυθήσομαι, ἀλλὰ σὺν ὄρκῳ,
ὡς νεῖται Ὀδυσσεύς: εὐαγγέλιον δὲ μοι ἔστω
αὐτίκ', ἐπεὶ κεν κείνος ἰὼν τὰ ἄδωμάθ' ἵκηται:
ἔσσαι με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά:
- 155 πρὶν δὲ κε, καὶ μάλα περ κεχρημένος, οὐ τι
δεχοίμην.
ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς Αἴδαο πύλῃσι
γίγνεται, ὅς πενήνῃ εἴκων ἀπατήλια βάζει.
ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίῃ τε τράπεζα,
ἰστίη τ' Ὀδυσσῆος ἀμύμονος, ἦν ἀφικάνω:
- 160 ἢ μὲν τοι τάδε πάντα τελειέται ὡς ἀγορεύω.
τοῦδ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ'
Ὀδυσσεύς.
τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ' ἴσταμένοιο,
οἴκαδε νοστήσει, καὶ τίσεται ὅς τις ἐκείνου
ἐνθάδ' ἀτιμάζει ἄλοχον καὶ φαίδιμον υἱόν.»
- ποιόν να πιστέψει πια η γυναίκα του κι ο γιος του αλήθεια τώρα; —
που τους φορτώνουν ὄλο ψέματα! Το μόνο οι στρατοκόποι
που θέλουν εἶναι να 'βρουν πόρεψη, δε λένε την αλήθεια.
Ὅποιος κι αν φτάσει, γυροφέρνοντας τον κόσμο, στην Ἰθάκη,
πάει στην κυρά μου κι ὄσες του 'ρχονται ψευτιές της αραδιάζει.
Κι εκείνη τον φιλεῖ ἀπλόχερα και τον ρωτάει τα πάντα,
κι ἀπὸ τα βλέφαρα, ὅπως μύρεται, τα δάκρυα ξεχειλοῦνε,
συνήθιο ως το 'χουν ὄσες ἔχασαν τον ἄντρα τους στα ξένα.
Εύκολα, γέροντα, θα σκάρωνες και συ το παραμῦθι,
για να ντυθεῖς, κανεῖς αν σου 'δινε χλαμῦδα και χιτῶνα.
Μα ἐκείνου σίγουρα τα κόκαλα τα 'χουν γυμνώσει οι σκύλοι
και τα ὄρνια τα γοργά απ' τις σάρκες τους, πια στη ζωὴ δεν εἶναι.
Μπορεῖ τα ψάρια να τον ἔφαγαν στα κύματα, και τώρα
του κρύβει ἕνας γιαλὸς τα κόκαλα, χωμένα μες στον ἄμμο.
Εκείνος ἐτσι ἐχάθη, κι ἔμεινε στους φίλους ο καημὸς του,
σε ὄλους, σε μένα ὡστόσο πῖότερο, τι ἐγὼ ποτέ κανέναν
δε θα 'βρω ἀφέντη πῖο καλόκαρδο, τον κόσμο κι αν γυρίσω,
στου κύρη ἀκόμα και στις μάνας μου να διάγερνα το σπῖτι,
ἐκεῖ το φως που πρωτοχάρηκα κι ατοῖ τους με ἀνάστησαν
μηδὲ γι' αὐτοὺς πια τόσο μύρομαι, κι ας λαχταρῶ στη γη μου
την πατρική γυρνώντας κάποτε να τους ξαναντικρίσω.
Πῖο του Ὀδυσσέα, που ἐχάθη φεύγοντας, με καίει η λαχτάρα, ξένε'
και μόνο τ' ὄνομά του ντρέπομαι να βγάλω ἀπὸ το στόμα,
κι ας μη με ἀκούει' πολὺ με γνοιάζουνταν μαθὲς και με ἀγαπούσε'
για μένα, ἀκόμα κι αν μας ἔλειψε, μένει ο ἀκριβὸς μου ἀφέντης»
Κι ο ἀρχοντογέννητος, πολὺπαθος του ἀπάντησε Ὀδυσσέας:
«Φίλε, αν ἐσύ το ἀρνιέσαι ολότελα και λες πως δε διαγέρνει
ποτέ του ἐκείνος, κι ἔχεις ἀπιστη καρδιά στα στήθη πάντα,
μα δεν πετῶ κουβέντες ἀμυαλες κι ἐγὼ, μον' ὄρκο παίρνω:
Πῖσω ο Ὀδυσσέας θα 'ρθεῖ' και δώσε μου τα συχαρίκια τότε,
που θα τον δεις φτασμένο σπῖτι του να μπαίνει — τότε μόνο
με ρούχα να με ντύσεις ὁμορφα, χλαμῦδα και χιτῶνα.
Πῖο πρῖν, κι ας ἔχω ἀνάγκη, τίποτε δε θα δεχόμουν, ὄχι'
τι σαν τις πύλες του Ἄδη οχτρεύομαι τον ἄνθρωπο που η φτώχεια
τον βασανίζει κι ὄλο ψέματα μιλώντας αραδιάζει.
Πρῶτος ο Δίας ας εἶναι μάρτυρας και της φιλιᾶς η τάβλα
και του Ὀδυσσέα το τζάκι του ἀψεγου, που ἐδέχτη ἐμέ τον ξένο,
πως ὄλα που θα πω ἀπαράλλαχτα θα βγουν μιαν ἀκρη ως ἄλλη:
Δε θα γυρίσει χρόνος και θα δεις τον Ὀδυσσέα να φτάνει —
σ' αὐτοῦ του φεγγαριού τη λίγωση, στην πιάση του καινούργιου —
ξανά στο σπῖτι του, κι ἐγδίκηση να παίρνει απ' ὄσους τώρα
καταφρονούν ἐδῶ το ταῖρι του και τον παραῖξιο γιο του.»

- 165 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιο συβῶτα:
«ὦ γέρον, οὐτ' ἄρ' ἐγὼν εὐαγγέλιον τόδε τίσω,
οὐτ' Ὀδυσσεὺς ἐπι οἶκον ἐλεύσεται: ἀλλὰ ἔκηλος
πίνε, καὶ ἄλλα παρέξ μεμνῶμεθα, μηδὲ με τούτων
μῖμνησκ': ἦ γὰρ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν
- 170 ἄχνηται, ὀππότε τις μνήσῃ κεδνοῖο ἄνακτος.
ἀλλ' ἦ τοι ὄρκον μὲν ἐάσομεν, αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ἔλθοι ὅπως μιν ἐγὼ γ' ἐθέλω καὶ Πηνελόπεια
Λαέρτης θ' ὁ γέρον καὶ Τηλέμαχος θεοειδής.
νῦν αὖ παιδὸς ἄλαστον οὐδύρομαι, ὄν τέκ'
Ὀδυσσεύς,
- 175 Τηλεμάχου: τὸν ἐπεὶ θρέψαν θεοὶ ἔρνεϊ ἴσον,
καὶ μιν ἔφην ἔσσεσθαι ἐν ἀνδράσιν οὐ τι χέρηα
πατρός ἐοῖο φίλοιο, δέμας καὶ εἶδος ἀγητόν,
τὸν δὲ τις ἀθανάτων βλάψε φρένας ἔνδον εἴσας
ἤε τις ἀνθρώπων: ὁ δ' ἔβη μετὰ πατρός ἀκουήν
- 180 ἐς Πύλον ἠγαθέην: τὸν δὲ μνηστήρες ἀγαυοὶ
οἴκαδ' ἰόντα λοχῶσιν, ὅπως ἀπὸ φύλον ὀληται
νῦνυμον ἐξ Ἰθάκης Ἀρκεϊσίου ἀντιθέοιο.
ἀλλ' ἦ τοι κείνον μὲν ἐάσομεν, ἦ κεν ἀλώῃ
ἦ κε φύγῃ καὶ κέν οἱ ὑπέρσχη χεῖρα Κρονίων.
- 185 ἀλλ' ἄγε μοι σύ, γεραιέ, τὰ σ' αὐτοῦ κήδε' ἐνίσπες
καὶ μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὐ εἰδῶ:
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκήες;
ὀπποίης τ' ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο: πῶς δὲ σε ναῦται
ἦγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
- 190 οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν οἴομαι ἐνθάδ' ἰκέσθαι.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολὺμητις
Ὀδυσσεύς
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι ταῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
εἶη μὲν νῦν νῶϊν ἐπὶ χρόνον ἡμὲν ἐδωδῆ
ἠδὲ μέθυ γλυκερὸν κλισίης ἐντοσθεν ἐοῦσι,
- 195 δαίνυσθαι ἀκέοντ', ἄλλοι δ' ἐπὶ ἔργον ἔποιεν:
ρήϊδίως κεν ἔπειτα καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἅπαντα
οὐ τι διαπρήξαιμι λέγων ἐμὰ κήδεα θυμοῦ,
ὅσσα γε δὴ ξύμπαντα θεῶν ἰότητι μόγησα.
«ἐκ μὲν Κρητῶν γένος εὐχομαι εὐρεϊάων,
- 200 ἀνέρος ἀφνειοῖο παῖς: πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι
υἱέες ἐν μεγάρῳ ἡμὲν τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
γνήσιοι ἐξ ἀλόχου: ἐμὲ δ' ὠνητὴ τέκε μήτηρ
παλλακίς, ἀλλὰ με ἴσον ἰθαιγενέεσσιν ἐτίμα
Κάστωρ Ὑλακίδης, τοῦ ἐγὼ γένος εὐχομαι εἶναι
- 205 ὅς τὸτ' ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὡς τίετο δῆμψ
ὄλβψ τε πλοῦτψ τε καὶ υἰασὶ κυδαλίμοισιν.
ἀλλ' ἦ τοι τὸν κῆρες ἔβαν θανάτοιο φέρουσαι
- Εὐμαιο, καὶ συ τοῦ ἀπηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, καὶ του 'πες:
«Μηδὲ κι ἐγὼ σαχάρικια, γέροντα, ποτέ μου θα σου δώσω,
μηδὲ ο Ὀδυσσεάς θα φτάσει σπῖτι του' μονάχα ἀνέγνοιος πίνε
κι ἄλλη κουβέντα τώρα ας πιάσουμε' τι τα θυμίζεις τούτα;
Κάθε φορά μου φαρμακώνεται βαθιά η καρδιά στα στήθη,
μόλις το ρήγα μου τον ἀψεγο κανεῖς μου αναθυμῖσει.
Τους ὄρκους τώρα ας παρατήσουμε, κι ο θεὸς ας δώσει να 'ρθει
εδῶ ο Ὀδυσσεάς, καθώς το θέλουμε κι ἐγὼ κι η Πηνελόπη
κι ο θεοπρόσωπος Τηλέμαχος κι ο γέροντας Λαέρτης.
Μα για το γιο του τώρα γόζουμαι κι ἀλαγίαστα χτυπιέμαι,
για τον Τηλέμαχο, που τράνεψε με των θεῶν τη χάρη
σα ροδιχμός, καὶ του καμάρωνα το ἀνάριμμα, την ὄψη,
κι ἔλεγα, ως ἀντρας πως δε θα 'δειχνε πιο κάτω απ' το γονιό του,
Μα ἕνας θεὸς του παροσάλεψε τα ζυγιασμένα φρένα,
για κι ἀνθρωπος, καὶ για τον κύρη του ξεκίνησε να μάθει
στην ἀγία Πύλο. Ὡστόσο οἱ πέρφανοι μνηστήρες του 'χουν στήσει
καρτέρι, ως θα διαγέρνει σπῖτι του' του ἰσόθεου του Ἀρκεϊσίου
να ξεκληρίσει θέλουν ἀχναρα το γένος στην Ἰθάκη.
Ὅμως γι' αὐτόν, κι αν εἶναι να πιαστεί κι αν εἶναι να γλιτώσει,
το χέρι ο Δίας αν βάλει ἀπάνω του, πια ας μη μιλοῦμε τώρα.
Μον' ἐλα, πες μου, αν θέλεις, γέροντα, τα πάθη τα δικά σου'
καὶ πρώτα τούτο ἐδῶ μολόγα μου, καλὰ να το κατέχω:
Ποιος εἶσαι; πούθε; που η πατρίδα σου καὶ που οἱ γονιοὶ σου ἐσένα;
καὶ ποιο εἶναι το καράβι που 'φτασες; οἱ ναῦτες στην Ἰθάκη
πως σ' ἔφεραν μαθές; ποιοὶ πέτουνται πως εἶναι τάχα, πες μου'
στα μέρη ετούτα δε φαντάζουμαι πεζὸς φτασμένους να 'σαι!»
Γυρνώντας τότε ο πολυκάτεχος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Για τούτα τώρα που με ρώτησες θα πω την πάσα ἀλήθεια'
να 'μαστε οἱ δυο μας καὶ να πίνουμε γλυκὸ κρασί, να τρώμε
μες στην καλύβα ἐδῶ, καθοῦμενοι στην τάβλα δίχως ἐγνοια,
καιρό ὅσο θέμε, καὶ να γνοιάζονται για τις δουλειές μας ἄλλοι —
καὶ πάλε δε γινόταν εὐκόλα, καὶ σ' ἕνα χρόνο ἀκέριο,
αν σου ἀναθίβανα τα πάθη μου, να φτάσω να τελέψω
τα που 'χω απ' των θεῶν το θέλημα τυράννια σύρει ως τώρα.
Απ' την πλατιά την Κρήτη πέτουμαι πως η γενιά μου σέρνει'
πλοῦσιος ο κύρης μου, που ἀνάσταινε κι εἶχε γεννήσει κι ἄλλους
πολλοὺς στο σπῖτι γιους' το ταίρι του τους εἶχε γεννημένα —
γνήσιους υγιούς' κι ἦταν η μάνα μου συγκόρμισσά του μόνο
αγοραστή, μα δε με χωρίζεν απ' τους υγιούς τους ἄλλους
καθόλου ο γιος του Ἰλάκου, ο Κάστορας — τι εἶμαι σπορά δικά του.
Στην Κρήτη τότε σαν ἀθάνατο τόνε τιμούσε ο κόσμος
για τ' ἀγαθὰ του καὶ τα πλοῦτη του καὶ τους παράξιους γιους του.
Μα σύντας πια τον πήραν κι ἐφυγαν του Κάτω Κόσμου οἱ Λάμιες,

- εἰς Αἶδαο δόμους: τοὶ δὲ ζῶν ἑδύσαντο
παῖδες ὑπέρθυμοι καὶ ἐπὶ κλήρους ἐβάλλοντο,
- 210 αὐτὰρ ἔμοι μάλα παῦρα δόσαν καὶ οἰκί' ἔνειμαν.
ἠγαγόμην δὲ γυναῖκα πολυκλήρων ἀνθρώπων
εἶνεκ' ἐμῆς ἀρετῆς, ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιος ἦα
οὐδὲ φυγοπόλεμος: νῦν δ' ἦδη πάντα λέλοιπεν
ἀλλ' ἔμπης καλάμην γέ σ' οἶομαι εἰσορόωντα
- 215 γινώσκειν: ἦ γὰρ με δύη ἔχει ἤλιθα πολλή.
ἦ μὲν δὴ θάρσος μοι Ἄρης τ' ἔδωσαν καὶ Ἀθήνη
καὶ ῥηξήνοριήν: ὀπότε κρίνοιμι λόχονδε
ἄνδρας ἀριστήας, κακὰ δυσμενέεσσι φυτεύων,
οὐ ποτέ μοι θάνατον προτιόσσετο θυμὸς ἀγήνωρ,
- 220 ἀλλὰ πολὺ πρῶτιστος ἐπάλμενος ἔγχει ἔλεσκον
ἀνδρῶν δυσμενέων ὃ τέ μοι εἶξειε πῶδεσσιν.
τοῖος ἔα ἐν πολέμῳ: ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἔσκεν
οὐδ' οἴκωφελίη, ἦ τε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα,
ἀλλὰ μοι αἰεὶ νῆες ἐπήρητοι φίλαι ἦσαν
- 225 καὶ πόλεμοι καὶ ἄκοντες εὐξεστοὶ καὶ δίστοί,
λυγρὰ, τὰ τ' ἄλλοισίν γε καταριγηλὰ πέλονται.
αὐτὰρ ἔμοι τὰ φίλ' ἔσκε τὰ που θεὸς ἐν φρεσὶ
θήκεν:
ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.
πρὶν μὲν γὰρ Τροίης ἐπιβήμεναι υἱας Ἀχαιῶν
- 230 εἰνάκις ἀνδράσιν ἦρξα καὶ ὠκυπόροισι νέεσσιν
ἄνδρας ἔς ἀλλοδαπούς, καὶ μοι μάλα τύγχανε
πολλά.
τῶν ἐξαιρέυμην μενοεικέα, πολλὰ δ' ὀπίσσω
λάγχανον: αἶψα δὲ οἶκος ὀφέλλετο, καὶ ῥα ἔπειτα
δεινός τ' αἰδοῖός τε μετὰ Κρήτεσσι τετύγμην.
- 235 ἠκάλλ' ὅτε δὴ τήν γε συγερεὴν ὁδὸν εὐρύοπα Ζεὺς
ἐφράσαθ', ἦ πολλῶν ἀνδρῶν ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε,
δὴ τότ' ἔμ' ἦνωγον καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
νήεσσ' ἠγήσασθαι ἐς Ἴλιον: οὐδέ τι μῆχος
ἦεν ἀνήνασθαι, χαλεπή δ' ἔχε δήμου φῆμις.
- 240 ἔνθα μὲν εἰνάετες πολεμίζομεν υἱες Ἀχαιῶν,
τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν Πριάμου πέρασαντες ἔβημεν
οἴκαδε σὺν νήεσσι, θεὸς δ' ἐκέδασσεν Ἀχαιοῦς.
αὐτὰρ ἔμοι δειλῷ κακὰ μῆδετο μητιέτα Ζεὺς:
μῆνα γὰρ οἶον ἔμεινα τεταρπόμενος τεκέεσσιν
- 245 κουριδίη τ' ἀλόχῳ καὶ κτήμασιν: αὐτὰρ ἔπειτα
Αἴγυπτόνδε με θυμὸς ἀνώγει ναυτίλλεσθαι,
νήας εὐ στείλαντα σὺν ἀντιθέοις ἐτάροισιν.
ἐννέα νήας στείλα, θοῶς δ' ἔσαγειράτο λαός.
ἔξημαρ μὲν ἔπειτα ἔμοι ἐρήρηες ἐταῖροι
- στον Ἄδη να τον παν, διαμοίρασαν το βιος του βάζοντας το
τ' ἄλλα τ' ἀδέρφια μου τα πέρφανα σε κλήρο' μόνο ἐμένα
- ἀπ' τ' ἀγαθὰ του λίγα μου ἔδωκαν κι ἓνα μονάχα σπίτι.
Κι ὅμως την κόρη ἐγὼ παντρεύτηκα τρανῶν νοικοκυραίων
για την ἀξία μου' φυγοπόλεμος κι ἀνούφελος δὲν ἦμουν
μαθὲς καθόλου' κι ὅμως χάθηκαν τα πάντα πια για μένα!
Μα ἐσύ θαρρῶ πως κι ἐτσι, βλέποντας την καλαμιά, θα νιώσεις
- ποῖος ἦμουν ἄλλοτε, τα βάσανα προτοῦ πλακῶσουν πλήθια.
Ὁ Ἄρης μαθὲς κουράγιο μου ἔδινε περίσσιο κι ἡ Παλλάδα
καὶ τσάκιζα στρατούς' κι ὡς διάλεγα, καρτέρι για να στήσω,
τους πιο ἀντρειανούς, για τους ἀντίμαχους κακὰ στο νοῦ
κλωσώντας,
το θάνατο ἡ καρδιά μου ἡ πέρφανη ποτέ της δὲ φοβόταν.
- Πρῶτος μπροστὰ χιμώντας ἐρίχνα με το κοντάρι κάτω
ὅποιον ἀντίμαχο τα πόδια μου πρόφταναν, ὡς δρομοῦσε.
Τέτοια ἀξία εἶχα ἐγὼ στον πόλεμο' τη γη δὲν τη γνοιαζόμουνα
κι οὐδὲ το σπίτι, που προκόβοντας τρανὰ παιδιὰ ἀνασταίνει'
ἐμένα ο νοῦς μου πάντα στ' ἄρμενα καὶ στα κουπιά γυρνοῦσε
- καὶ στους πολέμους, στα καλόξυστα κοντάρια, στις σαγιέτες,
που εἶν' ὄλο ἀγριότη καὶ θωρώντας τα τα τρέμουν οἱ ἄλλοι
ἀνθρώποι.
Αὐτὰ ο θεὸς ωστόσο μου ἔβαζε στα φρένα, αὐτὰ μου ἄρεσαν
κάθε ἀνθρώπος καὶ με ἄλλη χαιρετὰ μαθὲς δουλειὰ στον κόσμο.
Τῶν Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ το πόδι τους δὲν εἶχαν βάλει ἀκόμα
- στην Τροία, κι ἐννιά φορές κυβένησα στρατούς καὶ πλοία, να πάμε
μακριὰ σε ἀλλόξενους ἀντίμαχους, κι ἦταν πολλὰ τα κούρσα.
Αὐτὸς μου περίσσια ἐξεδιάλεγα, καὶ μου ἔδινε κι ο κλήρος
κι ἄλλα πολλὰ' σε λίγο ἐπλούτηνε το σπίτι μου, κι ο κόσμος
στην Κρήτη πήρε να με σέβεται, να νιώθει φόβο ομπρός μου.
- Μα ὡς τούτη τη στρατιά ἀποφάσισεν ο Δίας ο μακροβίγης,
τη μισητή, που τόσων ἔλυσε παλικαριῶν τα γόνα,
τον Ἰδομενῆο ἐπήρανε κι ἐσπρωχθῆσαν Ἰδομενῆα καὶ μένα
στην Τροία τα πλοία να κυβερνήσουμε. Για ν' ἀρνηθούμε τρόπος'
δὲν ἦταν ἡ βαριά μας τρώμαζε καταλαλιά του κόσμου.
- Τῶν Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ παλεύσαμε χρόνους ἐννιά κει πέρα'
στους δέκα, του Πριάμου ὡς πήραμε το κάστρο, ξεκινούμε,
μα ἓνας θεὸς ἀνεμοσκόρπισε τ' ἀργίτικα καράβια.
Για μένα βάσανα ο βαθύγνωμος ο Δίας στοχάστηκε ἄλλα,
του ἀμοιρου, τι ἓνα μῆνα χάρηκα μονάχα τα παιδιὰ μου
- καὶ τ' ἀγαθὰ μου καὶ το ταῖρι μου' στους δυο ἡ καρδιά μου ξάφνου
καράβια ν' ἀρματώσω μ' ἐσπρωξε, για ν' ἀρμενίσω ἀλάργα
με τους ἰσόθεους τους συντρόφους μου, στὴν Αἴγυπτος τα μέρη.
Ἐννιά καράβια πρῶτα ἀρμάτωσα καὶ βρήκα τσοῦρμο ἀμέσως"
ἔξι μερόνυχτα ξεφάντωναν οἱ γκαρδιακοὶ συντρόφοι,

- 250 δαίνυντ': αὐτὰρ ἐγὼν ἱερῆα πολλὰ παρῆχον
θεοῖσιν τε ῥέζειν αὐτοῖσι τε δαῖτα πένεσθαι.
ἔβδομάτη δ' ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης εὐρείης
ἐπλέομεν Βορρῆ ἀνέμῳ ἀκραεῖ καλῷ
ῥῆϊδίῳ, ὡς εἶτε κατὰ ῥόον: οὐδέ τις οὔν μοι
- 255 νῶν πημάνθη, ἀλλ' ἀσκηθέες καὶ ἄνουσοι
ἡμεθα, τὰς δ' ἀνεμὸς τε κυβερνήται τ' ἴθυον.
«πεμπαῖοι δ' Αἴγυπτον εὐρρείτην ἰκόμεσθα,
στήσα δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας.
ἐνθ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίφρας ἑταίρους
- 260 αὐτοῦ πὰρ νήεσσι μένειν καὶ νῆας ἔρυσθαι,
ὀππῆρας δὲ κατὰ σκοπιᾶς ὠτρυνά νεεσθαι:
οἱ δ' ὕβρει εἰζαντες, ἐπιστόμενοι μὲν εἰ σφῶ,
αἶψα μάλ' Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγροῦς
πόρθεον, ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον καὶ νήπια τέκνα,
- 265 αὐτοὺς τ' ἔκτεινον: τάχα δ' ἐς πόλιν ἴκετ' αὐτή.
οἱ δὲ βοῆς αἶοντες ἄμ' ἠοὶ φαινομένην
ἦλθον: πλήτη δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε καὶ ἵππων
χαλκοῦ τε στεροπῆς: ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυτος
φύζαν ἐμοῖς ἐτάροισι κακὴν βάλεν, οὐδὲ τις ἔτλη
- 270 μείναι ἐναντίβιον: περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔσθη.
ἐνθ' ἡμέων πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὄξει χαλκῶ,
τοὺς δ' ἄναγον ζῶους, σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκη.
αὐτὰρ ἐμοὶ Ζεὺς αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶν ὦδε νόημα
ποίησ'—ὡς ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπιστεῖν
- 275 αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ: ἔτι γὰρ νύ με πῆμ' ὑπέδεκτο--
αὐτὶκ' ἀπὸ κρατὸς κυνέην εὐτυκτον ἔθηκα
καὶ σάκος ὦμοισιν, δόρυ δ' ἔκβαλον ἔκτοσε χειρός:
αὐτὰρ ἐγὼ βασιλῆος ἐναντίον ἦλυθον ἵππων
καὶ κύσα γούναθ' ἑλών: ὄδ' ἐρύσατο καὶ μ' ἔλεησεν,
- 280 ἐς δίφρον δὲ μ' ἔσας ἄγεν οἴκαδε δάκρυ χέοντα.
ἦ μὲν μοι μάλα πολλοὶ ἐπήϊσσαν μελήσιν,
ἰέμενοι κτεῖναι--δὴ γὰρ κεχολώατο λίην--
ἀλλ' ἀπὸ κείνου ἔρυκε, Διὸς δ' ὠπίζετο μῆνιν
ξείνιου, ὅς τε μάλιστα νεμεσσάται κακὰ ἔργα.
- 285 ὦ«ἐνθα μὲν ἐπτάετες μένον αὐτόθι, πολλὰ δ'
ἄγειρα
χρήματ' ἀν' Αἰγυπτίους ἄνδρας: διδοσαν γὰρ
ἅπαντες.
ἀλλ' ὅτε δὴ ὄγδοόν μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθεν,
δὴ τότε Φοῖνιξ ἦλθεν ἀνὴρ ἀπατήλια εἰδώς,
τρώκτης, ὅς δὴ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισιν ἐώργει:
- 290 ὅς μ' ἄγε παρπεπιθῶν ἦσι φρεσίν, ὄφρ' ἰκόμεσθα
Φοινίκην, ὄθι τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ' ἔκειτο.
- κι ἐγὼ σφαχτὰ πολλὰ τοὺς ἔστελνα, νὰ 'χουν μαθῆς νὰ κάνουν
καὶ στους θεοὺς θυσίεσ κι οἱ τάβλεσ τοὺσ γεμάτεσ νὰ 'ναι πάντα.
Απάνω σις εφτά μπαρκάραμε, κι απ' τὴν πλατιά τὴν Κρήτη
μὲ πρῖμο δυνατὸ ἀρμενίζαμε βοριά, λὲσ κάποιο ρέμα
μαζὶ τοῦ ἀνέκοπα μαρ ἔσερνε' κανένα μου καράβι
- δὲν ἔπαθε' γεροὶ κι ἀνέβλαβοι καθόμαστε, τι ἐκεῖνα
καλὰ τα κυβερνοῦσαν οἱ ἀνεμοὶ κι οἱ τιμονιέροὶ μόνο.
Σὲ πέντε μέρεσ κιόλασ φτάσαμε στον ωριορεματάρη
το Νεῖλο ποταμὸ, κι ἀράξαμε τα δρεπανόγυρτά μαρ
καράβια ἐκεῖ' κι ἐγὼ παράγγελα στους γκαρδιακοὺσ συντρόφοὺσ
- στ' ἀρμενα πλάι νὰ μένουν, τ' ἀρμενα στο νου τοὺσ πάντα νὰ 'χουν,
κι βίγλεσ τισ κορφῆσ ἐπρόσταξα νὰ πιάσουν ἕνα γύρο.
Μα αυτοὶ το παραπηραν πάνω τοὺσ, κι σὴν ἀποκοτιά τοὺσ
των Αἰγυπτίων τα πλοῦσια χτήματα κινούσαν νὰ πατήσουν,
κι σέρναν σκλάβεσ τισ γυναῖκεσ τοὺσ κι τα μικρά παιδιὰ τοὺσ,
- κι σκότωναν κι αυτοὺσ. Μα ὡσ ἔφτασε γοργὰ ἡ βοή σὴν πόλη,
ἐκεῖνοι ἀκούγοντασ το κάλεσμα χαράματα πρόφτασαν,
κι εὐτύσ ο κάμπος ὅλοσ γέμισε πεζοὺσ κι ἀμαξολάτεσ,
κι τα χαλκένια ἀστραφταν ἀρματα. Στους συντρόφοὺσ μου τότε
φύτεψε ο Δίασ ο κεραυνόχαροσ δεῖλια κακή, κι οὐτ' ἕνασ
- μπροσ στον οχτρὸ ἐκρατήθη, τι ο χαμὸσ μαρ εἶχε ζῶσει ολοῦθε.
Εκεῖ πολλοὺσ δικοὺσ μαρ σκότωσαν με τα χαλκὰ κοντάρια
τοὺσ ἄλλοὺσ ζωντανοὺσ τοὺσ ἔσερναν, νὰ τοὺσ δουλεύουν σκλάβοι.
Μα ἐμένα ο Δίασ ἀτόσ τοῦ μου 'βαλε στα φρένα αὐτὴ τὴ γνώμη —
κι ὁμῶσ μακάρι ἐκεῖ νὰ πέθαινα, νὰ μ' εἶχε πάρει ο Χάροσ
- σὴν Αἰγύπτο, τι με περιέμεναν πολλὰ τυράννια ἀκόμα!
Τὴν κεφαλὴ απ' το κράνοσ γύμνωσα το στέριο, κι τοὺσ ὦμοὺσ
απ' το σκουτάρι, το κοντάρι μου νὰ πέσει κάτω ἀφήκα,
κι ἦρθα ἀντικρὺ στοῦ ρήγα τ' ἄλογα, τα γόνατα τοῦ πιάνω
κι τα φιλιῶ' κι αὐτόσ με γλίτωσε κι μ' ἀφήσε νὰ ζήσω,
- κι ἀπὰ στο ἀμάξι τοῦ θρηνάμενο με πῆγε στο παλάτι.
Πλήθοσ ὠστόσο πάνω μου ἐριχναν με φράξινα κοντάρια,
σὴν ἀγρία μάνητα τοὺσ θέλοντασ νὰ με σκοτώσουν οἱ ἄλλοι'
ὁμῶσ ἐκεῖνοσ δὲν τοὺσ ἀφήνε, τι εἶχε τοῦ Δίασ το φόβο,
τοὺσ ξένουσ που φυλάει κι τ' ἄνομα τότε ξοργίζουσαν ἔργα.
- Χρόνουσ εφτά κει πέρα ἀπόμεινα, κι εἶχα μαζέψει πλοῦτη
μέσα σὴν Αἰγύπτο γυρίζοντασ, γιατί ὅλοι μου χάριζαν.
Μα στοῦ καιροῦ το κυκλογύρισμα τα οχτῶ σαν ἦρθαν χρόνια,
απ' τὴ Φοινίκη κάποιοσ ἔφτασε, στοὺσ δόλουσ κατεχάρησ,
κορμὶ χαμένο, που' χε ἀριφνήτα κακὰ στον κόσμο κάνει.
- Τα λόγια τοῦ το νου μου πλάνεψαν κι ξεκινούμε ἀντάμα
γιὰ τὴ Φοινίκη, ὅπου τοῦ βρισκοῦνταν κι βιοσ πολὺ κι σπῆτια.

- ἐνθα παρ' αὐτῷ μείνα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.
ἀλλ' ὅτε δὴ μῆνες τε καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο
ἄψ περιτελλομένου ἔτους καὶ ἐπήλυθον ὥραι,
- 295 ἐς Λιβύην μ' ἐπὶ νηὸς ἐέσσατο ποντοπόροιο
φεύδεα βουλεύσας, ἵνα οἱ σὺν φόρτον ἄγοιμι,
κεῖθι δέ μ' ὡς περάσειε καὶ ἄσπετον ὦνον ἔλοιπο.
τῷ ἐπόμην ἐπὶ νηός, οἰόμενός περ, ἀνάγκη.
ἦ δ' ἔθεεν Βορέη ἀνέμω ἀκραεῖ καλῷ,
- 300 μέσσον ὑπὲρ Κρήτης: Ζεὺς δέ σφισι μῆδετ'
ὄλεθρον.
ἀλλ' ὅτε δὴ Κρήτην μὲν ἐλείπομεν, οὐδέ τις ἄλλη
φαίνεται γαίαν, ἀλλ' οὐρανός ἦδ' ἐθάλασσα,
δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε Κρονίων
νηὸς ὑπερ γλαφυρῆς, ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ'
αὐτῆς.
- 305 Ζεὺς δ' ἄμυδις βρόντησε καὶ ἔμβαλε νηὶ κεραυνόν:
ἦ δ' ἐλελίχθη πᾶσα Διὸς πληγεῖσα κεραυνῷ,
ἐν δὲ θεοῖο πλητὸς: πέσον δ' ἐκ νηὸς ἅπαντες.
οἱ δὲ κορώνησιν ἴκελοι περὶ νῆα μέλαιναν
κύμασιν ἐμφορέοντο: θεὸς δ' ἀποαίνυτο νόστον.
- 310 αὐτὰρ ἐμοὶ Ζεὺς αὐτός, ἔχοντί περ ἄλγεα θυμῷ,
ἰσθὸν ἀμαιμάκετον νηὸς κυανοπρώροιο
ἐν χεῖρεσσιν ἔθηκεν, ὅπως ἐπὶ πῆμα φύγοιμι.
τῷ ῥα περιπλεχθεὶς φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.
ἐννήμαρ φερόμην, δεκάτη δέ με νυκτὶ μελαίνῃ
- 315 γαίῃ Θεσπρωτῶν πέλασεν μέγα κύμα κυλίνδον.
ἐνθα με Θεσπρωτῶν βασιλεὺς ἐκομίσσατο Φεῖδων
ἦρωσ ἀπριάτην: τοῦ γὰρ φίλος υἱὸς ἐπελθὼν
αἶθρω καὶ καμάτων δεδημένον ἦγεν ἐς οἶκον,
χειρὸς ἀναστήσας, ὄφρ' ἴκετο δῶματα πατρός:
- 320 ἀμφὶ δέ με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἔσσαν.
«ἐνθ' Ὀδυσῆος ἐγὼ τυθόμην: κείνος γὰρ ἔφασκε
ξεῖνισαὶ ἠδὲ φιλήσαι ἰόντ' ἐς πατρίδα γαίαν,
καὶ μοι κτήματ' ἔδειξεν ὅσα ξυναγεῖρατ' Ὀδυσσεύς,
χαλκὸν τε χρυσόν τε πολύκμητόν τε σίδηρον.
- 325 καὶ νῦ ἐς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ' ἔτι βόσκοι:
τόσσα οἱ ἐν μεγάροις κειμήλια κείτο ἄνακτος.
τόν δ' ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλήν ἐπακούσαι,
ὄππῃ νοστήσει' Ἰθάκης ἐς πῖονα δῆμον
- 330 ἦδη δὴν ἀπεών, ἢ ἀμφαδὸν ἦε κρυφιδόν.
ᾤμοσε δὲ πρὸς ἔμ' αὐτόν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
νῆα κατειρύσθαι καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν ἐταίρους,
οἳ δὴ μιν πέμψουσι φίλων ἐς πατρίδα γαίαν.
ἀλλ' ἐμέ πρὶν ἀπέπεμψε: τύχησε γὰρ ἐρχομένη
- Ἀκέριος ἓνας χρόνος πέρασε που 'μείνα ἐκεῖ κοντά του'
ὁμως οἱ μέρες πια σα διάβηκαν καὶ κύλησαν οἱ μῆνες
κι ο χρόνος γύρισε κι ἦρθε ἀνοιξη ξανά στην πλάση, τότε
- στο πελαγόδρομο καράβι του για τη Λιβύα με πήρε,
καὶ με γελοῦσε, τάχα ἀνάμα του φορτίο θα κουβαλοῦσα,
μα ἀλήθεια εἶχε στο νοῦ πουλώντας με περισσὰ να κερδίσει.
Εγὼ τι θα γενεῖ το μάντευμα, μα ἀκλούθηξα ἀπ' ἀνάγκη'
καὶ το ἀρμενο με πρῖμο ἀρμένιζε βοριά' δεξιά κι ἀλάργα
- χάραζε ἡ Κρήτη' ωστόσο θάνατο τους μελετοῦσε ο Δίας'
τι πια τὴν Κρήτη ὡς πίσω ἀφήκαμε κι οὐδὲ φαίνονταν ἄλλη
στεριά τρογύρα, μόνο ἡ θάλασσα τον ουρανό να σμίγει,
στύλωσε πάνω ἀπ' το καράβι μας ο γιος του Κρόνου ξάφνου
σύγγεφο μαῦρο, που σκοτείνιασε το πέλαγο ἀκρῆ ὡς ἀκρῆ'
- μαζί κι ο Δίας βροντᾷ καὶ τ' ἀρμενο χτυπᾷ με ἀστροπελέκι,
κι αὐτὸ ἀπ' τοῦ Δία τ' ἀστραποπέλεκο στρουφοπινάχτη ἀκέριο
καὶ θειάφι ἐμύρισε, κι ὡς πέσαμε μεμιάς ἀπ' το καράβι,
ἴδια κουρούνες οἱ ἄλλοι στ' ἀρμενο τρογύρα παράδερναν
στο κύμα, μα ο θεὸς τους ἔκοψε του γυρισμοῦ τὴ στράτα.
- Εμένα ο Δίας, καθὼς δοκίμαζα τόσους καημούς, ἀτὸς του
του γαλαζόπλωρου πλεούμενου το τρίπηλο κατάρτι
στα χέρια μου 'ρίξε, το θάνατο για να ξεφύγω πάλε.
Πιασμένος πάνω του παράδερνα μ' ἐναντίους τους ἀνέμους
μέρες ἐννιά' στις δέκα μ' ἔριξε στὼν Θεσπρωτῶν τὴ χώρα
- κύμα μεγάλο, στρουφοκύλιστο, στη μαῦρη μέσα νύχτα.
Κεῖ πέρα ο ξακουσμένος Φεῖδωνας, τῶν Θεσπρωτῶν ο ρήγας,
με δέχτη ὡς φίλος ἀξαγόραστα' τι ὡς ἤμουν δαμασμένος
ἀπὸ τὴν πάχνη καὶ τον κάματο, με σήκωσεν ο γιος του
ἀπὸ το χέρι καὶ στου κύρη του με πήγε το παλάτι,
- καὶ ρούχα να φορέσω μου' ὄκωκε, χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
Κεῖ πέρα τ' ὄνομα πρῶτόπεσε σ' ἀφτιά μου του Ὀδυσσέα'
τον εἶχε ο ρήγας, στην πατρίδα του καθὼς γυρνοῦσε ἐκεῖνος,
φιλοκονέψει λέει' καὶ μου 'δειχνε το συναγμένο βίος του,
χρυσάφι καὶ χαλκὸ καὶ σίδηρο με κόπο δουλεμένο'
- γενιὲς ἀκέριες δέκα θα 'φταναν να θρέψουν ὅλα τούτα'
τόσο μεγάλο βίος τον πρόσμενε στου ρήγα το παλάτι.
Προσώρας στη Δωδώνη, μου 'λεγε, βρισκόταν, για να πάρει
βουλή ἀπ' το Δία, το δρυ του ἀκούγοντας τον ψηλοφουντωμένο,
μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια που 'λειψε, το πῶς θα γύρναε πίσω,
- κρυφὰ για φανερά, στα χῶματα τα πλοῦσια τῆς Ἰθάκης.
Στον ἴδιο ἐμένα ορκίστη, ὡς ἔκανε σπονδὴ στο ἀρχοντικὸ του,
πῶς εἶχαν ρίξει κιόλας τ' ἀρμενο στο κύμα, κι οἱ σύντροφοι
πρόσμεναν ἔτοιμοι, στον τόπο του τον Ὀδυσσέα να πάνε.
ἐμένα μ' ἔστειλε πρῶτύτερα, τι βρέθηκε καράβι

νηύς

- 335 ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
 ἐνθ' ὃ γέ μ' ἠνώγει πέμψαι βασιλῆϊ Ἀκάστῳ
 ἐνδυκέως· τοῖσιν δὲ κακὴ φρεσὶν ἦνδανε βουλή
 ἀμφ' ἐμοί, ὄφρ' ἔτι πάγχυ δῦης ἐπὶ πῆμα γενοίμην.
 ἀλλ' ὅτε γαίης πολλὸν ἀπέπλω ποντοπόρος νηῦς,
 Θεσπρωτικὸ γιὰ το πολύσταρο Δουλίχιο να σαλπάρει.
 Κεὶ πέρα να με παν στον Ἀκαστο το ρήγα δίχως ἄλλο
 τους πρόσταξε' μα αυτοὶ μελέτησαν κακιὰ βουλή στα φρένα
 γιὰ μένα, γιὰ να μπλέξω πιότερο στὴς συφορὰς το δίχτυ.
 Μόλις το πλοῖο το πελαγόδρομο βαθιά ξανοίχτη, εκείνοι
- 340 αὐτίκα δούλιον ἦμαρ ἐμοὶ περιμηχανόνωντο.
 ἐκ μὲν με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἶματ' ἔδυσαν,
 ἀμφὶ δὲ μοι ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλον ἦδὲ χιτῶνα,
 ῥωγαλέα, τὰ καὶ αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄρηαι·
 ἐσπέριοι δ' Ἰθάκης εὐδειέλου ἔργ' ἀφίκοντο.
 μηχανεύτηκαν δίχως ἀργητὰ τὴ μέρα τὴς σκλαβιάς μου'
 τὰ που φορούσα ρούχα μου 'βγαλαν, χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 κι ἄλλο χιτῶνα καὶ παλιόρουχα μου δῶκαν να φορέσω,
 ὅλα ξεσκιδιά' με τὰ μάτια σου τὰ βλέπεις τῶρα ομπρός σου.
 Το βράδυ, στα χωράφια ὡς ἐφτάσαν τὴς ξέφαντῆς Ἰθάκης,
- 345 ἐνθ' ἐμέ μὲν κατέδησαν εὐσσέλωμ ἐνὶ νηϊ
 ὄπλω εὐστρεφεῖ στερεῶς, αὐτοὶ δ' ἀποβάντες
 ἐσσυμένως παρὰ θῖνα θαλάσσης δόρπον ἔλοντο.
 αὐτὰρ ἐμοὶ δεσμὸν μὲν ἀνέγνωμψαν θεοὶ αὐτοὶ
 ῥῆϊδίως· κεφαλῆ δὲ κατὰ ῥάκος ἀμφικαλύψας,
 πρῶτὰ στο πλοῖο το καλοκούβεργο γνοιόστηκαν να με δέσουν
 γερά μ' ἕνα σκοινὶ καλόστριφτο, μετὰ πήδησαν ὄξω
 ὄλο βιασύνη, στο περίγυαλο το δείπνο να συντάξουν.
 Μα αὐτοὶ τους οἱ θεοὶ μου ξέλυσαν τον κόμπο δίχως κόπο,
 καὶ τότε ἐγὼ τὰ κουρελόρουχα τυλίγω στο κεφάλι,
- 350 ξεστόν ἐφόλκιον καταβάς ἐπέλασσα θαλάσση
 στήθος, ἔπειτα δὲ χερσὶ διήρεσσ' ἀμφοτέρησι
 νηχόμενος, μάλα δ' ὤκα θύρηθ' ἔα ἀμφὶς ἐκείνων.
 ἐνθ' ἀναβάς, ὄθι τε ὄριος ἦν πολυανθεὸς ὕλης,
 κείμην πεπτηγῶς· οἱ δὲ μεγάλα στενάχοντες
 κι ἀπ' το τιμόνι κάτω ἐγλίστηρησα, κι ἀκούμπησα στο κύμα
 το στήθος, κι ἀνοίξα τὰ χέρια μου καὶ κίνησα να πλέκω'
 καὶ στὴ στεριά σε λίγο βρέθηκα, μακριὰ ἀπὸ κείνους, κι ὄξω
 σε λόγγο βγαίνω λουλουδόσπαρτο καὶ πλάγιασα κει μέσα
 ἕνα κουβάρι' πήραν κι ἐτρέχαν εκείνοι συχυσμένοι
- 355 φοίτων· ἀλλ' οὐ γάρ σφιν ἐφαίνετο κέρδιον εἶναι
 μαίεσθαι προτέρω, τοὶ μὲν πάλιν αὐτίς ἔβαινον
 νηὸς ἐπὶ γλαφυρής· ἐμέ δ' ἔκρυσαν θεοὶ αὐτοὶ
 ῥῆϊδίως, καὶ με σταθμῶ ἐπέλασσαν ἄγοντες
 ἀνδρὸς ἐπισταμένου· ἔτι γάρ νύ μοι αἴσα βιώναι.»
 γυρεύοντας με, μα τους φάνηκε το πιο καλὸ πῶς εἶναι
 πιο πέρα να μὴν ψάξουν. Στ' ἄρμενο λοιπὸν γυρνοῦν καὶ μπαίνουν
 καὶ ξεκινοῦν μα ἐμένα μ' ἔκρυσαν με δίχως κόπο αὐτοὶ τους
 οἱ ἀθάνατοι θεοὶ καὶ μ' ἔφεραν σε ἀνθρώπου μυαλωμένου
 τὴ μάντρα τῶρα' θα 'ναί, φαίνεται, γραφτὸ να ζήσω ἀκόμα!»
- 360 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιο συβῶτα:
 «ἄ δειλὲ ξείνων, ἦ μοι μάλα θυμὸν ὄρινας
 ταῦτα ἕκαστα λέγων, ὅσα δὴ πάθες ἦδ' ὄσ'
 ἀλήθης.
 ἀλλὰ τὰ γ' οὐ κατὰ κόσμον ὄιομαι, οὐδὲ με πείσεις
 εἰπὼν ἀμφ' Ὀδυσῆϊ: τί σε χρή τοῖον ἐόντα
 Εὐμαιο, καὶ συ του ἀπηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, καὶ του 'πες:
 «Ἔνε τρισάμοιρε, ξεσήκωσες περίσσια τὴν καρδιά μου
 τὴς συφορὲς σου ἀνιστορώντας μου, τὰ παραδέρματά σου.
 Μα λέω πιο πριν σωστά δε μίλησες, πῶς του Ὀδυσσεᾶ μαντάτα
 μας φέρνεις' δεν πιστεύω! Μου 'φταναν τὰ πάθη τὰ δικά σου.
- 365 μασιδίως ψεύδεσθαι; ἐγὼ δ' εὐ οἶδα καὶ αὐτὸς
 νόστον ἐμοῖο ἄνακτος, ὃ τ' ἤχθετο πᾶσι θεοῖσι
 πάγχυ μάλ', ὅππιν οὐ τι μετὰ Τρώεσσι δάμασσαν
 ἦε φίλων ἐν χερσίν, ἔπει πόλεμον τολύπευσε.
 τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,
 Γιατί να πεις του κάκου ψέματα; Δεν ξέρω λες κι ἀτὸς μου
 πῶς δε γυρίζει πίσω ο ἀφέντης μου; Τον μίσησαν περίσσια
 ὄλοοι οἱ θεοὶ, που δεν τον σκότωσαν πιο πριν στὴς Τροίας τὰ μέρη,
 μηδὲ, σαν τέλεψε τον πόλεμο, στα χέρια των δικῶν του.
 Οἱ Ἀργίτες ὄλοοι θα του σήκωναν τρανὸ μνημοῦρι τότε,
- 370 ἦδὲ κε καὶ ὦ παιδί μέγα κλέος ἦρατ' ὀπίσσω
 νῦν δὲ μιν ἀκλειῶς ἄρπυιαι ἀνηρείψαντο.
 αὐτὰρ ἐγὼ παρ' ἕσσειν ἀπάτροπος· οὐδὲ πόλινδε
 ἔρχομαι, εἰ μὴ πού τι περιφρῶν Πηνελόπεια
 ἐλθέμεν ὀτρύνησιν, ὄτ' ἀγγελίη ποθὲν ἔλθῃ.
 κι ἀκόμα ἡ δόξα του θ' ἀπόμενε κληρονομιά στο γιο του.
 Μα τῶρα ἀδόξαστο τον ἄρπαξαν οἱ Λάμιες του θανάτου'
 κι ἐγὼ τραβήχτηκα φυλάγοντας τους χοίρους' δεν πηγαίνω
 ποτέ στη χώρα, ξὸν ἀν εἶδηση τύχει ἀπὸ κάπου κι ἐρθεῖ
 καὶ στείλει ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη καὶ πει πῶς με γυρεύει.
- 375 ἀλλ' οἱ μὲν τὰ ἕκαστα παρήμενοι ἐξερέουσιν,
 ἦμὲν οἱ ἄχυνται δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
 Εκεί κοντὰ στον ξένο κάθονται καὶ τον φιλωρωτοῦνε,
 ἄλλοι θλιμμένοι γιὰ το ρήγα τους που χρόνισε στα ξένα,

- ἦδ' οἱ χαιρουσιν βίοντον νήποιον ἔδοντες:
ἀλλ' ἐμὸν οὐ φίλον ἐστὶ μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι,
ἔξ οὗ δὴ μ' Αἰτωλὸς ἀνὴρ ἐξήπαφε μύθω.
- 380 ὄς ῥ' ἄνδρα κτείνας, πολλὴν ἐπὶ γαίαν ἀληθεῖς,
ἦλθεν ἐμὰ πρὸς δώματ': ἐγὼ δὲ μιν ἀμφαγάπαζον.
φή δέ μιν ἐν Κρήτεσσι παρ' Ἴδομενῆι ἰδέσθαι
νήας ἀκειόμενον, τὰς οἱ ξυνέαξαν ἄελλαι:
καὶ φάτ' ἐλεύσεσθαι ἢ ἐς θέρος ἢ ἐς ὀπώρην,
- 385 πολλὰ χρήματ' ἄγοντα, σὺν ἀντιθέοις ἐτάροισι.
καὶ σύ, γέρον πολυπενθές, ἐπεὶ σέ μοι ἦγαγε
δαίμων,
μήτε τί μοι ψεύδεσσι χαρίζεο μήτε τι θέλγε:
οὐ γὰρ τοῦνεκ' ἐγὼ σ' αἰδέσσομαι οὐδὲ φιλήσω,
ἀλλὰ Δία ξένιον δείσας αὐτόν τ' ἐλεαίρων.»
- 390 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς
«ἦ μάλα τίς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι ἀπιστος,
οἶόν σ' οὐδ' ὁμόσας περ ἐπήγαγον οὐδέ σε πείθω.
ἀλλ' ἄγε νῦν ῥήτρην ποιησόμεθ': αὐτὰρ ὀπισθε
μάρτυροι ἀμφοτέροισι θεοί, τοὶ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
- 395 εἰ μὲν κεν νοστήσῃ ἄναξ τεὸς ἐς τόδε δῶμα,
ἔσσας με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα πέμψαι
Δουλίχιόνδ' ἵεναι, ὅθι μοι φίλον ἔπλετο θυμῷ:
εἰ δέ κε μὴ ἔλθῃσιν ἄναξ τεὸς ὡς ἀγορεύω,
δμῶας ἐπισσεύας βαλέειν μεγάλης κατὰ πέτρης,
- 400 ὄφρα καὶ ἄλλος πτωχὸς ἀλεύεται ἠπεροπεύειν.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε διὸς ὑφορβός:
«ξεῖν', οὕτω γὰρ κέν μοι εὐκλείη τ' ἀρετὴ τε
εἶη ἐπ' ἀνθρώπους ἅμα τ' αὐτίκα καὶ μετέπειτα,
ὅς σ' ἐπεὶ ἐς κλισίην ἄγαγον καὶ ξεινία δῶκα,
- 405 αὐτὶς δὲ κτείναιμι φίλον τ' ἀπὸ θυμὸν ἐλοιμήν:
πρόφρων κεν δὴ ἔπειτα Δία Κρονίωνα λιτοίμην.
νῦν δ' ὦρῃ δόρπιοι: τάχιστα μοι ἔνδον ἐταῖροι
εἶεν, ἴν' ἐν κλισίῃ λαρὸν τευκοίμεθα δόρπιοι.»
ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
- 410 ἀγχίμολον δὲ σύεξ τε καὶ ἀνέρες ἦλθον ὑφορβοί.
τὰς μὲν ἄρα ἔρξαν κατὰ ἦθεα κοιμηθῆναι,
κλαγγὴ δ' ἄσπετος ὦρτο συῶν αὐλιζομένων
αὐτὰρ ὁ οἷς ἐτάροισιν ἐκέκλετο διὸς ὑφορβός:
«ἄξεθ' ὡν τὸν ἄριστον, ἴνα ξεινῶ ἱερεύσω
- 415 τηλεδαπῶ: πρὸς δ' αὐτοὶ ὄνησόμεθ', οἳ περ οἰζῶν
δὴν ἔχομεν πάσχοντες ὡν ἔνεκ' ἀργιοδόντων:
ἄλλοι δ' ἡμέτερον κάματον νήποιον ἔδουσιν.»
ὡς ἄρα φωνήσας κέασε ξύλα νηλεὶ χαλκῷ,
οἱ δ' ἔν εἰσῆγον μάλα πίοια πενταέτηρον.
- κι ἄλλοι χαρούμενοι, που ἀγδίκωτα τα πλοῦτη του ρημάζουν.
Μα ἐγὼ μὴδέ ξετάζω τίποτε μὴδέ ρωτῶ, ἀπὸ τότε
που ἦρθε ἕνας Αἰτωλὸς καὶ μ' ἐπαίξε' τι εἶχε σκοτώσει κάποιον,
- κι ἀφοῦ παράδειρε γυρίζοντας σε πλήθος χώρες, ἦρθε
καὶ στο μαντρί μου' κι ὅπως κοίταζα να τον καλοσκαμνίσω,
στην Κρήτη πῶς τον εἶδε μου 'λεγε να σιάζει τα καράβια
που του κακόπαθαν στις θάλασσες, στου Ἴδομενέα το σπίτι.
Για θέρος για ψιμοκαλόκαιρο κοντά μας θα γυρνοῦσε
- με τους ἰσόθεους λέει συντρόφους του, στα πλοῦτη φορτωμένους.
Και συ, κατακαμμένη γέροντα, μια κι ο θεὸς σε φέρνει,
μὴ με πλανάς, μὴ θες με ψέματα να με καλοκαρδίσεις'
δεν εἶν' γι' αὐτὸ που την ἀγάπη μου καὶ την τιμὴ μου θα 'χῆς'
τον ξένιο Δία φοβοῦμαι κι ἐνίωσα συμπόνια καὶ για σένα.»
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Στα στήθια σου ἡ καρδιά σε τίποτε δε δίνει πίστη ἀλήθεια,
ἀφοῦ καὶ με ὄρκο μου δεν μπόρεσα τη γνώμη σου ν' ἀλλάξω.
Μον' ἔλα, στοίχημα να βάλουμε, κι ας εἶναι ἀπάνωθὲ μας
οι ἀθάνατοι που ζουν στον Ὀλυμπο καὶ για τους δυο μαρτύροι:
- Ἀν τύχει καὶ διαγείρει ο ἀφέντης σου στο σπίτι τοῦτο πίσω,
ρούχα να βάλω δώσε ἀπάνω μου, χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
καὶ πέρα στο Δουλίχιο στείλε με, σαν που ποθεῖ ἡ καρδιά μου'
μα αν δε γυρίσει πίσω ο ἀφέντης σου, καθὼς σου λέω, να βάλεις
τους δούλους σου ἀπὸ βράχο τρίψηλο να με γκρεμίσουν κάτω,
- για να φοβάται κι ἄλλος ζήτουλας ψευτιές να κατεβάξει.»
Κι ο θεὸς χοιροβοσκὸς του μίλησε κι ἀπηλογία του δίνει:
«Ὄνομα, ξένε, λέω πῶς θα 'βγαζα καλὸ, θα με τιμούσεν
ο κόσμος — τωρινοί, μελλούμενοι — το στοίχημα αν δεχόμενοι!
Να σε δεχτῶ μες στο καλύβι μου, να σε καλοσκαμνίσω,
- κι ἀμέσως να σου δώσω θάνατο, να πάρω τη ζωὴ σου!
Και πια στο Δία τα παρακάλια μου με τι καρδιά θα υψώνω;
Καιρός για δείπνο! Μόνο οι σύντροφοι να φτάναν στο καλύβι
μιαν ὥρα ἀρχύτερα, το δείπνο μας να το γνοιαστοῦμε πλοῦσιο.»
Εκεῖνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,
- καὶ να οι χοιροβοσκοὶ που διάγερναν στη μάντρα με τους χοίρους.
Κι εὐτύς, ὡς πήραν καὶ τους ἐκλείσαν στις κοίτες να πλαγιάσουν,
αλαλητὸς ἀσκώθη ἀλάγιαστος ἀπ' τα γρουλλίσματά τους.
Κι ο θεὸς χοιροβοσκὸς ἐφώναξε τους συντρόφους του κι εἶπε:
«Τον πιο καλὸ ἀπ' τους χοίρους φέρτε μου, να σφάζω για τον ξένο
- το μακρινό' ας καλοπεράσουμε καὶ μεις, που χρόνια τώρα
τόσα τραβοῦμε, τους ἀσπρόδοντους για να φυλάμε χοίρους,
κι ἄλλοι ἀξεπλήρωτα τα κόπια μας να τρων καὶ ν' ἀσπτεύουν.»
Εἶπε, καὶ πήρε με τον ἀσπλαχνο χαλκὸ να κόβει ξύλα,
κι οι ἄλλοι πολὺ παχύ, πεντάχρονο του φέραν μέσα χοῖρο,

- 420 τὸν μὲν ἔπειτ' ἔστησαν ἐπ' ἐσχάρη: οὐδὲ συβώτης
λήθετ' ἄρ' ἀθανάτων: φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθήσιν:
ἀλλ' ὄγ' ἀπαρχόμενος κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ
βάλλεν
ἀργιόδοντος ὑός, καὶ ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσιν
νοστήσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὄνδε δόμονδε.
- 425 κόψε δ' ἀνασχόμενος σχίζη δρυός, ἦν λίπε κείων:
τὸν δ' ἔλιπε ψυχῆ. τοὶ δ' ἔσφαζάν τε καὶ εὐσαν:
αἶψα δὲ μιν διέχευαν: ὁ δ' ὠμοθετεῖτο συβώτης,
πάντων ἀρχόμενος μελέων, ἐς πίονα δημόν,
καὶ τὰ μὲν ἐν πυρὶ βάλλε, παλύννας ἀλφίτου ἀκτῆ,
- 430 μίστυλλον τ' ἄρα τᾶλλα καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν
ἔπειραν,
ᾧπησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα,
βάλλον δ' εἰν ἔλεοῖσιν ἀολλέα: ἂν δὲ συβώτης
ἴστατο δαιτρεύσων: περὶ γὰρ φρεσὶν αἴσιμα ἤδη.
καὶ τὰ μὲν ἔππαχα πάντα διεμοιράτο δαΐζων:
- 435 τὴν μὲν ἴαν νύμφησι καὶ Ἑρμῆ, Μαιάδος υἱεῖ,
θήκεν ἐπευξάμενος, τὰς δ' ἄλλας νεῖμεν ἐκάστω:
νῶτοισιν δ' Ὀδυσῆα διηνεκέεσσι γέραιρεν
ἀργιόδοντος ὑός, κύδαινε δὲ θυμὸν ἄνακτος:
καὶ μιν φωνήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
- 440 «αἴθ' οὕτως, Εὐμαιε, φίλος Διὶ πατρὶ γένοιο
ὡς ἐμοί, ὅτι τε τοῖον ἐόντ' ἀγαθοῖσι γεραίρεις.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιε συβῶτα:
«ἔσθιε, δαιμόνιε ξείνων, καὶ τέρπεο τοῖσδε,
οἷα πάρεσσι: θεὸς δὲ τὸ μὲν δώσει, τὸ δ' ἑάσει,
- 445 ὅτι κεν ᾧ θυμῷ ἐθέλη: δύναται γὰρ ἅπαντα.»
ἦ ῥα καὶ ἄργματα θύσε θεοῖς αἰειγενέτησι,
σπεισας δ' αἶθοπα οἶνον Ὀδυσσῆϊ ππολιπόρθω
ἐν χεῖρεσσιν ἔθηκεν: ὁ δ' ἔζετο ἦ παρὰ μοίρη.
σῖτον δὲ σφιν ἔνειμε Μεσαύλιος, ὃν ῥα συβώτης
- 450 αὐτὸς κτήσατο οἶος ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
νόσφιν δεσποίνης καὶ Λαέρταο γέροντος:
πάρ δ' ἄρα μιν Ταφίων πρίατο κτεάτεσσιν ἐοῖσιν.
οἱ δ' ἐπ' ὄνειαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
- 455 σῖτον μὲν σφιν ἀφεῖλε Μεσαύλιος, οἱ δ' ἐπὶ κοῖτον
σίτου καὶ κρειῶν κεκορημένοι ἐσσεύοντο.
νύξ δ' ἄρ' ἐπῆλθε κακὴ σκοτομήνιος, ὕε δ' ἄρα
Ζεὺς
πάννυχος, αὐτὰρ ἄη Ζέφυρος μέγας αἰὲν ἔφουδος.
τοῖς δ' Ὀδυσσεὺς μετέειπε, συβώτεω πειρητίζων,
- 460 εἶ πῶς οἱ ἐκδῶς χλαῖναν πόροι, ἦ τιν' ἑταίρων
ἄλλον ἐποτρύνειεν, ἐπεὶ ἐο κήδετο λῆν:
- καὶ να σταθεὶ στη στιά τον ἔσπρωξαν. Μα τους θεοὺς καὶ τότε
ο θεῖος χοιροβοσκὸς δεν ξέχασε στην ἀδολεη καρδιά του,
κι ἔκαμε ἀρχὴ καὶ τρίχες ἐρίχνε στη φλόγα ἀπ' το κεφάλι
του ἀσπρονδοντάτου χοίρου, κι εὐχούνταν στους ἀθανάτους ὅλους,
να στρέψει πια ο Ὀδυσσεὺς στο σπῖτι του' μετὰ με σκίζα, που 'χε
ἀπὸ το δρυ κρατήσει που 'κοψε, παίρνοντας φόρα, δίνει
στο χοῖρο μια, κι αὐτὸς σωριάστηκε' κι οἱ ἄλλοι γοργὰ τον σφάζαν,
τον καψάλισαν καὶ τον ἔκοψαν κι ἐκεῖνος πήρε ολούθε
κομμάτια κρέας ωμὸ καὶ τα 'βαζε σε πλήθιο ξιγκὶ ἀπάνω'
κι ἀφοῦ με αλεῦρι τα πασπάλισε καὶ τα 'ρίξε στις φλόγες,
τ' ἄλλα τα λιάνισαν, τα πέρασαν στις σούβλες καὶ τα ψήναν
μ' ἔγνωια πολλή' καὶ σύντας ψήθηκαν κι ἀπ' τη φωτιά τα βγάλαν,
στα κρεατοσάνιδα τα σώριασαν καὶ πήρε να μοιράζει
ο Εὐμαιος ορθός, τι ἀλήθεια κάτεχε της τάβλας τα συνήθια.
Ἐφτά μερίδες ὅλο το 'καμε το κρέας, πριχού μοιράσει'
με δέηση μια στην πάντα ἀπίθωσε για τον Ἑρμῆ, της Μαίας
το γιο, καὶ τις ξανθιές, καὶ μοίρασε τις ἄλλες στους συντρόφους'
μα ομπρός στον Ὀδυσσεῖα, τιμώντας τον, κοψίδια ἀπὸ την πλάτη
του ἀσπρονδοντάτου χοίρου ἐσώριαζε, καὶ χαίρουνταν ο ῥήγας.
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεῖα:
«Ὁ Δίας πατέρας, Εὐμαιε, να 'θελε να σου 'χει ἀγάπη τόση,
σαν ὅση ἐγώ, που στην κατάντια μου με νοιάζεσαι ἔτσι πλοῦσια!»
Εὐμαιε, καὶ συ του ἀπηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, καὶ του 'πες:
«Πάρε καὶ τρώγε, ξένη δύστυχε, καὶ χάρου ὁ, τι ἔχεις μπρος σου
μας κυβερνάει θεοῦ το θέλημα' μια τούτο μας το δίνει,
μια το ἄλλο μας το ἀρνιέται, ως του 'δοξε, τι δύναται τα πάντα.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἔκαψε το ἀγιάτικο το κρέας στους ἀναιώνιους
θεοὺς, κρασί φλογάτο ἐστάλαξε, μετὰ στον Ὀδυσσεῖα
την κούπα πρόσφερε, καὶ κάθισε κι ἀτὸς του στο τραπέζι'
στερνὰ ψωμί ο Μεσαύλιος μοίρασε' τον εἶχε ἀγορασμένο
ο θεῖος χοιροβοσκὸς μονάχος του, κι εἶχε ἀπ' το βιος του δώσει,
τότε ἀπ' την Τάφο που τον ἔπαιρνε, σαν πια εἶχε φύγει ο ῥήγας,
χωρὶς να το προστάξει η ἀφέντρα του κι ο γέροντας Λαέρτης.
Κι αὐτοὶ στα ετοιμασμένα ἀντίκρυ τους φαγιά τα χέρια ἀπλώσαν
καὶ σύντας του πιστοῦ θαράπεψαν καὶ του φαγίου τον πόθο,
πήρε ο Μεσαύλιος καὶ τους σήκωσε τ' ἀπομεινάρια, κι ὅλοι,
ψωμί καὶ κρέας χορτάτοι, κίνησαν να πᾶνε να πλαγιάσουν.
Ἡ νύχτα εἶχε ἐρθεὶ μαύρη, ἀφέγγαρη, καὶ πήρε ο Δίας να βρέχει
ολονυχτὶς'
φυσούσε ἀλάγιαστος κι 'ὄλο βροχὴ ο πονέντης'
κι εἶπε ο Ὀδυσσεῖας, τον Εὐμαιο θέλοντας να δοκιμάσει, τάχα,
μια καὶ τον γνοιάστη τόσο, θα 'βγαζε μια κάπα να του δώσει,
για τη δικιά του για ἄλλον σπρώχνοντας ἀπὸ τους συντρόφους του;

- «κέκλυθι νύν, Εὐμαιε καὶ ἄλλοι πάντες ἐταῖροι,
εὐξάμενός τι ἔπος ἔρέω: οἶνος γὰρ ἀνώγει
ἡλεός, ὅς τ' ἔφεηκε πολυφρονά περ μάλ' ἀείσαι
- 465 καὶ θ' ἄπαλόν γελάσαι, καὶ τ' ὀρχήσασθαι ἀνήκε,
καὶ τι ἔπος προέηκεν ὁ περ τ' ἄρρητον ἄμεινον.
ἀλλ' ἔπει οὖν τὸ πρῶτον ἀνέκραγον, οὐκ
ἐπικεύσω.
εἶθ' ὡς ἡβώοιμι βίη τέ μοι ἔμπεδος εἶη,
ὡς ὀθ' ὑπὸ Τροίην λόχον ἦγομεν ἀρτύναντες.
- 470 ἠγείσθην δ' Ὀδυσσεύς τε καὶ Ἀτρείδης Μενέλαος,
τοῖσι δ' ἅμα τρίτος ἄρχον ἐγών: αὐτοὶ γὰρ ἄνωγον.
ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἰκόμεσθα ποτὶ πτόλιν αἰπύ τε τείχος,
ἡμεῖς μὲν περὶ ἄστου κατὰ ῥωπήϊα πυκνά,
ἂν δόνακας καὶ ἔλος, ὑπὸ τεύχεσι πεπτηῶτες
- 475 κείμεθα. νύξ δ' ἄρ' ἐπήλθε κακὴ Βορέας πεσόντος,
πηγυλῆς: αὐτὰρ ὑπερθε χίων γένετ' ἠῦτε πάχνη,
ψυχρὴ, καὶ σακέεσσι περιπρέφετο κρύσταλλος.
ἐνθ' ἄλλοι πάντες χλαίνας ἔχον ἠδὲ χιτώνας,
εὐδον δ' εὐκηλοὶ, σάκεσιν εἰλυμένοι ὦμους:
- 480 αὐτὰρ ἐγὼ χλαῖναν μὲν ἰὼν ἐτάροισιν ἔλειπον
ἀφραδίης, ἔπει οὐκ ἐφάμην ῥίγασέμεν ἔμπης,
ἀλλ' ἐπτόμην σάκος οἶον ἔχων καὶ ζῶμα φαεινόν.
ἀλλ' ὅτε δὴ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ' ἄστρα
βεβήκει,
καὶ τότε ἐγὼν Ὀδυσσηα προσηύδων ἐγγύς ἐόντα
- 485 ἀγκῶν νύξας: ὁ δ' ἄρ' ἐμμαπέως ὑπάκουσε:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
οὐ τοι ἔτι ζωοῖσι μετέσσομαι, ἀλλὰ με χεῖμα
δάμναται: οὐ γὰρ ἔχω χλαῖναν: παρὰ μ' ἦπαφε
δαίμων
οἰοχίτων' ἔμεναι: νύν δ' οὐκέτι φυκτὰ πέλονται.»
- 490 «ὡς ἐφάμην, ὁ δ' ἔπειτα νόον σχέθε τόνδ' ἐνὶ
θυμῷ,
οἶος κείνος ἔην βουλευέμεν ἠδὲ μάχεσθαι:
φθεγγάμενος δ' ὀλίγη ὅπι με πρὸς μῦθον ἔειπε:
«σίγα νύν, μὴ τίς σευ Ἀχαιῶν ἄλλος ἀκούσῃ.»
«ἦ καὶ ἐπ' ἀγκῶνος κεφαλῆν σχέθεν εἰπέ τε μῦθον:
- 495 'κλύτε, φίλοι: θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος.
λίην γὰρ νηῶν ἐκάς ἦλθομεν: ἀλλὰ τις εἶη
εἰπεῖν Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν,
εἰ πλέονας παρὰ ναῦφιν ἐποτρύνειε νέεσθαι.'
«ὡς ἔφατ', ὦρτο δ' ἔπειτα Θόας, Ἄνδραίμονος
υἱός,
- 500 καρπαλίμως, ἀπὸ δὲ χλαῖναν θέτο φοινικέεσσαν,
βῆ δὲ θέειν ἐπὶ νῆας: ἐγὼ δ' ἐνὶ εἵματι κείνου
- «Εὐμαιε καὶ σεις σύντροφοι ἐπίλοιποι, το τι θα πω για ακούε!
Ἐνα μεγάλο λόγο θα 'λεγα' το παλαβό με σπρώχνει
κρασί' τι αυτό και τον πιο φρόνιμο να τραγουδήσει βάζει,
τον κάνει να ξεσπά σε χάχανα, τον σπρώχνει να χορεύει,
να πει και λόγια, που καλύτερα να μην τα ξεστομούσε.
Ὅμως μια κι ἀνοιξα το στόμα μου, πια δε θα το κρατήσω.
Αχ, νιος και να 'μουν, αζεθύμαστη τη δύναμη μου να 'χα,
ως τότε που καρτέρι εστήσαμε κάτω απ' της Τροίας το κάστρο!
- Ο γιος του Ατρέα Μενέλαος ἀνοίγε το δρόμο κι ο Οδυσσεάς,
κι εἶχαν καλέσει τρίτο ἀντάμα τους και μένα ν' ἀρχηγέσω.
Μα σύντας πια στο κάστρο ἐφτάσαμε και στα ψηλά τειχιά του
και στα χαμόδεντρα χωθήκαμε, σε βάλτους και καλάμια,
στη γη ξαπλώσαμε, ζαρώνοντας μες στην αρματωσιά μας.
- Κι ως ἔπεσε ο βοριάς, μας πλάκωσε κακιά και παγωμένη
ἡ νύχτα' ως πάχνη σκληρὸ κι ἀλιωτο σωριάζονταν το χιόνι,
που ως ἔπεφτε ἔτσι κρύο, κρουστάλλιαζε τρογύρα στα σκουτάρια.
Οἱ ἄλλοι, μαζί τους ὅπως εἶχανε και κάπες και χιτώνες,
γλυκοκοιμούνταν, και τις πλάτες τους με τα σκουτάρια ἐσκέπαν
- μα ἐγὼ την κάπα στους συντρόφους μου, κινώντας, εἶχα ἀφήσει
αστόχαστα' πως θα ξεπάγιαζα δεν πίστευα, και πῆγα
φορώντας μόνο το σκουτάρι μου και το λαμπρό το ζῶμα.
Μα ὄντας ἡ νύχτα πια ἀσπρογάλιαζε κι εἶχανε γείρει τ' ἄστρα,
τον Οδυσσεά, που πλάι μου κοίτουσαν, σκουντώ με τον ἀγκωνα,
- κι ἀφτί μεμιάς ἐκεῖνος ἔστησε, τα λόγια μου ν' ακούσει:
„ Γιέ του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσεά,
το κρύο το ἀποψινό με ἀφάνισε' πια μη με λογαριάζεις
στους ζωντανούς' θεός με πλάνεψε και ξέχασα την κάπα.
Φορῶ μονάχα το χιτῶνα μου και γλιτωμό δεν ἔχω.”
- Εἶπα, κι ἐκεῖνος ο νους ἐδοῦλεγε γοργά και βρήκε τρόπο,
τι στη βουλή καθώς και στ' ἄρματα το ταίρι του δεν εἶχε'
σε μένα πρῶτα ἀπηλογήθηκε μουρμουριστά και μου 'πε:
„ Σῶπα, μην τύχει και το λόγο σου γρικῆσει Ἀργίτης ἄλλος!
Μετά, ἀκουμπώντας στον ἀγκῶνα του την κεφαλῆ, φωνάζει:
- „ Ακούτε, φίλοι! Μου 'ρθεν ὄνειρο θεϊκό στον ὑπνο ἀπάνω'
πολύ μακριά απ' τα πλοῖα βρεθήκαμε' μονάχα να 'ταν κάποιος
στο γιο του Ατρέα, τον Αγαμέμνονα, να τρέξει, το ρηγάρχη,
να ξεσηκώσει να 'ρθουν πιότεροι ὡ πέρα απ' τα καράβια.»
Εἶπε, κι ο Θόας, ο γιος του Αντραίμονα, πετάχτη ορθός με βιάση,
- μα μόλις ἐρίξε ἀπὸ πάνω του την πορφυρὴ του κάπα
κι ἔτρεξε πίσω στα καράβια μας, ἐγὼ στο ρούχο ἐκεῖνου,

- κείμην ἀσπασίως, φάε δὲ χρυσόθρονος Ἡώς.
ὡς νῦν ἠβώοιμι βίη τέ μοι ἔμπεδος εἶη:
δοίη κέν τις χλαῖναν ἐνὶ σταθμοῖσι συφορβῶν,
- 505 ἀμφοτέρον, φιλότηι καὶ αἰδοῖ φωτὸς ἔηρος:
νῦν δὲ μ' ἀτιμάζουσι κακὰ χροῖ εἶματ' ἔχοντα.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιο συβῶτα:
«ὦ γέρον, αἴνος μὲν τοι ἀμύμων, ὄν κατέλεξας,
οὐδέ τί πω παρὰ μοῖραν ἔπος νηκερδὲς ἔειπες:
- 510 τῷ οὐτ' ἐσθῆτος δευήσεται οὔτε τευ ἄλλου,
ὦν ἐπέοιχ' ἰκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα,
νῦν: ἀτὰρ ἠῶθέν γε τὰ σὰ ῥάκεα δνοπαλίξεις.
οὐ γὰρ πολλοὶ χλαῖναι ἐπημοιβοὶ τε χιτῶνες
ἐνθάδε ἔννουσθαι, μία δ' οἷη φωτὶ ἐκάστω.
- 515 αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθῃσιν Ὀδυσσεύς φίλος υἱός,
αὐτὸς τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἶματα δώσει,
πέμψει δ' ὄππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει.»
«ὡς εἰπῶν ἀνόρουσε, τίθει δ' ἄρα οἱ πυρὸς ἐγγύς
εὐνήν, ἐν δ' οἶων τε καὶ αἰγῶν δέρματ' ἔβαλλεν.
- 520 ἐνθ' Ὀδυσσεὺς κατέλεκτ': ἐπὶ δὲ χλαῖναν βάλεν
αὐτῷ
πυκνήν καὶ μεγάλην, ἣ οἱ παρεκέσκειτ' ἀμοιβάς,
ἔννουσθαι ὅτε τις χειμῶν ἔκπαγλος ὄροιο.
«ὡς ὁ μὲν ἐνθ' Ὀδυσσεὺς κοιμήσατο, τοῖ δὲ παρ'
αὐτὸν
ἄνδρες κοιμήσαντο νεηνίαί: οὐδὲ συβῶτη
- 525 ἦνδανεν αὐτόθι κοῖτος, ὑῶν ἄπο κοιμηθῆναι,
ἀλλ' ὁ γ' ἄρ' ἔξω ἰὼν ὠπλίζετο: χαῖρε δ'
Ὀδυσσεύς,
ὅππῃ ῥά οἱ βιότου περικήδετο νόσφιν ἐόντος.
πρῶτον μὲν ξίφος ὄξυ περὶ στιβαροῖς βάλετ'
ῶμοις,
ἀμφὶ δὲ χλαῖναν ἐέσσατ' ἀλεξάνεμον, μάλα
πυκνήν,
- 530 ἂν δὲ νάκην ἔλετ' αἰγὸς εὐτρεφέος μεγάλοιο,
εἶλετο δ' ὄξυν ἄκοντα, κυνῶν ἀκτῆρα καὶ ἀνδρῶν.
βῆ δ' ἴμεναι κείων ὄθι περ σύες ἀργιόδοντες
πέτρῃ ὑπο γλαφυρῇ εὐδον, Βορέω ὑπ' ἰωγῆ.
- πια ὡς που' φεξεν ἡ Αυγὴ ἡ χρυσόθρονη, χαρούμενος κοιμόμουν.
Νιος ἔτσι να 'μουν κι αξεθύμαστη τη δύναμη μου να 'χα,
καὶ κάποιος στο μαντρί θα μου 'δινε χοιροβοσκός μια κάπτα,

σ' ἔτοιο αντρειωμένο την αγάπη του να δείξει και το σέβας.
Τώρα με τέτοια κουρελόρουχα και ποιος με λογαριάζει!»
Εὐμαιο, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Μιαν ιστορία μας εἶπες, γέροντα, χωρὶς μεγάδι ἀλήθεια,
κι ουτ' ἕνας λόγος σου για αταίριαστος για δίχως ὄφελός σου.

Γί' αὐτό και ρούχα θα σου δώσουμε κι ὅ,τι ἄλλο ἀκόμα, απ' ὅσα
θέλει ἕνας ξένος που κακόπαθε και φτάνει ἀναγκεμένος —
γι' ἀπόψε' το πουρνό τυλίγεται και πάλε στα κουρέλια'
χιτῶνες για ἀλλαξιά δεν ἔχουμε κι ουδὲ περισσιες κάπτες,
για να φοροῦμε ἐδῶ' καθέννας μας μιαν ἔχει και τη βάζει.

Μα του Οδυσσεά το γιο περιμένει! Μόλις διαγειρεί ἐκεῖνος,
και κάπτα και χιτῶνα μόνος του θα σου χαρίσει, κι ὅπου
καρδιά και νους σε σπρώχνουν, πρόθυμα θα σε καλοστρατίσει.»
Σαν εἶπε αὐτά, πετάχτη κι ἀρχισε πλάι στη φωτιά να στρώνει,
τομάρια ἀπανωτά σωριάζοντας ἀρνίσια και γιδίσια'

κι ὡς πλάγιασε ο Οδυσσεάς, τον σκέπασε, μια κάπτα ρίχνοντας του
χοντρή, μεγάλη, που τη φύλαγε μαθὲς να μεταλλάζει,
για να 'χει να φορεῖ, σαν πλάκωνε πολὺ βαρὺς χειμῶνας.
Ἔτσι ο Οδυσσεάς ἐκεῖ κοιμήθηκε, κι οἱ νιοὶ βοσκοὶ κοντά του
κοιμόνταν ὁμως δεν το θέλησε μαζί τους να πλαγιασεί

ο θεῖος χοιροβοσκός, ἀφήνοντας ἀφύλαχτους τους χοίρους.
Ὁξω λοιπόν να βγει ἀρματώνουνταν, και χάρηκε ο Οδυσσεάς,
που τόσο για το βιος του ἐγνοιάζονταν, κι ας τον θαρροῦσε
αλάργα.
Στους στέριους ὠμους πρῶτα πέρασε το κοφτερό σπαθὶ του,
κάπτα πολὺ χοντρή, απ' τον ἀνεμο να τον φυλάει, τυλιχτή,

τομάρι ἀκόμα γίδας σήκωσε τρανῆς, καλοθρεμμένης,
και κοφτερό κοντάρι παίρνοντας, σκυλιά μακριά κι ἀνθρώπους
να διώχνει, για το βράχο ἐκίνησε, που οἱ χοῖροι οἱ ἀσπροδοντάτοι,
απ' το βοριά για ν' ἀπαγγειάζουνε, κοιμόνταν κάτωθὲ του.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ο-

- δ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη
15- ὦχετ', Ὀδυσσεύς μεγαθύμου φαίδιμον υἱὸν
νόστου ὑπομνήσουσα καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
εὖρε δὲ Τηλέμαχον καὶ Νέστορος ἀγλαὸν υἱὸν
- 5 εὐδοντ' ἐν προδόμῳ Μενελάου κυδαλίμοιο,
ἦ τοι Νεστορίδην μαλακῶ δεδημένον ὕπνω:
Τηλέμαχον δ' οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκύς, ἀλλ' ἐνὶ θυμῷ
νύκτα δι' ἀμβροσίην μελεδήματα πατρὸς ἔγειρεν.
ἀγχού δ' ἴσταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 10 «Τηλέμαχ', οὐκέτι καλὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάλησαι,
κτῆματά τε προλιπῶν ἄνδρας τ' ἐν σοῖσι δόμοισιν
οὕτω ὑπερφιάλους: μὴ τοι κατὰ πάντα φάγωσι
κτῆματα δασσάμενοι, σὺ δὲ τηῦσίην ὄδον ἔλθῃς.
ἀλλ' ὄτρυνε τάχιστα βοῆην ἀγαθὸν Μενέλαον
- 15 πεμπέμεν, ὄφρ' ἔτι οἴκοι ἀμύμονα μητέρα τέτμης.
ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασιγνητοὶ τε κέλονται
Εὐρυμάχῳ γήμασθαι: ὁ γάρ περιβάλλει ἅπαντας
μνηστήρας δῶροισι καὶ ἐξῶφελλεν ἔεδνα:
μὴ νύ τι σευ ἀέκητι δόμων ἐκ κτῆμα φέρηται.
- 20 οἴσθα γὰρ οἴος θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γυναικός:
κείνου βούλεται οἶκον ὀφέλλειν ὅς κεν ὀπιυῖη,
παίδων δὲ προτέρων καὶ κουριδίοιο φίλοιο
οὐκέτι μέμνηται τεθνηκότος οὐδὲ μεταλλᾷ.
ἀλλὰ σὺ γ' ἔλθῶν αὐτὸς ἐπιτρέψεις ἕκαστα
- 25 δμῳάων ἢ τίς τοι ἀρίστη φαίνεται εἶναι,
εἰς ὃ κέ τοι φήνῃσι θεοὶ κυδρὴν παράκοιτιν.
ἄλλο δὲ τοί τι ἔπος ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο θυμῷ.
μνηστήρων σ' ἐπιτηδὲς ἀριστήρες λοχῶωσιν
ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης.
- 30 ἰέμενοι κτεῖναι, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἰκέσθαι.
ἀλλὰ τὰ γ' οὐκ οἶω: πρὶν καὶ τινα γαῖα καθέξει
ἀνδρῶν μνηστήρων, οἳ τοι βίοτον κατέδουσιν.
ἀλλὰ ἐκάς νήσων ἀπέχειν εὐεργέα νῆα,
νυκτὶ δ' ὁμῶς πλείειν: πέμψει δὲ τοι οὖρον ὀπισθεν
- 35 ἀθανάτων ὅς τίς σε φυλάσσει τε ρύεταί τε.
αὐτὰρ ἐπὶν πρώτην ἀκτὴν Ἰθάκης ἀφίκηαι,
νῆα μὲν ἕς πόλιν ὄτρυναι καὶ πάντας ἑταίρους,
αὐτὸς δὲ πρώτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,
ὅς τοι ὑὼν ἐπιούρος, ὁμῶς δὲ τοι ἦπια οἶδεν.
- 40 ἐνθα δὲ νύκτ' ἀέσαι: τὸν δ' ὄτρυναι πόλιν εἴσω
ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,
- Για την πλατιά τη Λακεδαίμονα ξεκίνησε η Παλλάδα
την ἴδιαν ὥρα, στον πανέμνοστο του αντρόκαρδου Οδυσσεά
για να θυμίσει, πια πως ἔφτασε του γυρισμού του η μέρα.
Στο στρώμα ἔβρηκε τον Τηλέμαχο και τον υγιό τον ἄξιο
του Νέστορα, στου πολυδόξαστου Μενέλαου το χαγιάτι.
Εἶχε βουλιάξει ο γιος του Νέστορα σε βελουδένιον ὕπνο,
μα τον Τηλέμαχο, ως του κύρη του τον τυραννούσεν η ἔγνοια,
ο γλυκὸς ὕπνος δεν τον ἔπαιρνε στη θεία τη νύχτα μέσα.
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκώματη, σιμά του εστάθη κι εἶπε:
«Πια ἀπὸ το σπῆτι σου, Τηλέμαχε, να λείπεις δεν ταιριάζει'
τι ἔχεις αφήσει εκεί τα πλούτη σου και μες στο σπῆτι σου ἄντρες
τόσο ξαδιάντροπους, που ολάκερο μπορεί να φαν τα βιος σου
μοιράζοντας το, απ' το ταξίδι σου να βγεις μαθὲς χαμένος.
Πες στο Μενέλαο το βροντόφωνο να σε κατεοδώσει
μιαν ὥρα ἀρχύτερα, τη μάνα σου στο σπῆτι αν θέλεις να'βρεις'
τι ἀλήθεια τώρα και τ' ἀδέρφια της κι ο κύρης της τη σπρῶχνουν
να παντρευτεί με τον Ευρύμαχο, που πλήθυνε τα δῶρα
και με ὅσα δίνει στον πατέρα της ξεπέρασε τους ἄλλους.
Κάτι μπορεί απ' το βιος σας φεύγοντας να πάρει ἀθέλητα σου.
Την ..ξέρεις την καρδιά που μέσα της κάθε γυναίκα κρύβει:
ὅποιος την πάρει, εκείνου γνοιάζεται το σπῆτι να πλουτήνει'
τα πρώτα της παιδιὰ τα ξέχασε, και τον παλιό της ἄντρα
δεν τον λογιάζει, μια που πέθανε, κι ουδὲ τον βάζει ο νους της.
Μα εσὺ γυρνώντας πίσω κοίταξε να μπιστευτείς ἀτὸς σου
στην πιο καλή που ξέρεις σκλάβα σου το βιος, ως να 'ρθει η μέρα
με των θεῶν τη χάρη ἀρχόντισσα να παντρευτείς γυναίκα.
Κάτι ἄλλο ἀκόμα εγὼ θα σου 'λεγα, και συ στο νου σου βάλ' το:
Οι πιο ἀντρεϊανοὶ μνηστήρες, κάτεχε, καρτέρι σου 'χουν στήσει
μπρος στο στενό που η Σάμη η ἀπόγκρεμη με την Ἰθάκη κάνει,
να σε σκοτώσουν, πρὶν στα χῶματα τα πατρικά διαγεῖρεις.
Μα αὐτό δε γίνεται! Πρωτύτερα πολλοὺς θα φάει το χῶμα
απ' τους μνηστήρες λέω, τα πλούτη σου που τρώνε κι ἀφανίζουν.
Απ' τα νησιά λοιπόν το στέριο σου καράβι κράτα ἀλάργα,
κι ἀρμένιζε και νύχτα, ἀδιάκοπα, κι απ' τους θεοὺς ο που 'χεις
σκεπὸ και φύλακα, ξοπίσω σου θα στείλει πρῆμο ἀγέρι.
Ὅταν στο πρώτο ωστόσο ἀκρόγιαλο πια ἀράξεις της Ἰθάκης,
στείλε στη χῶρα το καράβι σου με τους συντρόφους ὅλους,
κι εσὺ πιο πρώτα απ' ὅλα τράβηξε για το χοιροβοσκό σου,
αὐτὸν που γνοιάζεται τους χοίρους σου και το καλό σου θέλει.
Τη νύχτα εκεί κοντά του πέρασε και στείλε τον στη χῶρα
με τα μαντάτα σου, στη φρόνιμη να πει την Πηνελόπη

- οὐνεκά οἱ σῶς ἔσσι καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθας.»
 ἢ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 αὐτὰρ ὁ Νεστορίδην ἐξ ἡδέος ὑπνου ἐγειρεν
- 45 λάξ ποδὶ κινήσας, καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν:
 «ἔγρεο, Νεστορίδη Πεισίστρατε, μῦνυχας ἵππους
 ζεύξον ὑφ' ἄρματ' ἄγων, ὄφρα πρήσσωμεν ὁδοῖο.»
 τὸν δ' αὖ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἀντίον ἠΐδα:
 «Τηλέμαχ', οὐ πῶς ἔστιν ἐπειγομένους περ ὁδοῖο
- 50 νύκτα διὰ δνοφερὴν ἐλάαν: τάχα δ' ἔσσειται ἠώς.
 ἀλλὰ μὲν' εἰς ὃ κε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θήη
 ἥρωσ Ἀτρείδης, δουρικλειτὸς Μενέλαος,
 καὶ μύθοις ἀγανοῖσι παραυδήσας ἀποπέμψη.
 τοῦ γάρ τε ξείνος μιμνήσκειται ἤματα πάντα
- 55 ἀνδρὸς ξεινοδόκου, ὃς κεν φιλότῃ παρὰσχη.»
 ὡς ἔφατ', αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἥως.
 ἀγγίμολον δὲ σφ' ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
 ἀνστάς ἐξ εὐνῆς, Ἐλένης πάρα καλλικόμοιο.
 τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ὀδυσσεύς φίλος υἱός,
- 60 σπερχόμενός ῥα χιτῶνα περὶ χροῖ σιγαλόεντα
 δύνεν, καὶ μέγα φᾶρος ἐπὶ στιβαροῖς βάλετ' ὦμοις
 ἥρωσ, βῆ δὲ θύραζε, παριστάμενος δὲ προσῆΐδα
 Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσεύς θεΐοιο:
 «Ἀτρείδῃ Μενέλαε διοτρεφέες, ὄρχαμε λαῶν,
- 65 ἤδη νῦν μ' ἀπόπεμπε φίλῃν ἐς πατρίδα γαίαν:
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐέλδεται οἴκαδ' ἰκέσθαι.»
 τὸν δ' ἠμειβετ' ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος:
 «Τηλέμαχ', οὐ τί σ' ἐγὼ γε πολὺν χρόνον ἐνθάδ'
 ἐρύξω
 ἰέμενον νόστοιο: νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλω
- 70 ἀνδρὶ ξεινοδόκῳ, ὃς κ' ἔξοχα μὲν φιλέησιν,
 ἔξοχα δ' ἐχθαίρησιν: ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
 ἴσόν τοι κακὸν ἔσθ', ὃς τ' οὐκ ἐθέλοντα νέεσθαι
 ξείνον ἔποτρύνει καὶ ὃς ἐσσύμενον κατερύκει.
 χρῆ ξείνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.
- 75 ἀλλὰ μὲν' εἰς ὃ κε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θείω
 καλά, σὺ δ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδης, εἶπω δὲ γυναίξιν
 δεῖπνον ἐνὶ μεγάροις τευκεῖν ἄλις ἔνδον ἐόντων.
 ἀμφοτέρων, κῦδος τε καὶ ἀγλαΐη καὶ ὄνειρα,
 δειπνήσαντας ἴμεν πολλὴν ἐπ' ἀπείρονα γαίαν.
- 80 εἰ δ' ἐθέλεις τραφῆθαι ἀν' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος,
 ὄφρα τοι αὐτὸς ἔπωμαι, ὑποζεύξω δὲ τοι ἵππους,
 ἄστυα δ' ἀνθρώπων ἠγήσομαι: οὐδὲ τις ἡμέας
 αὐτως ἀππέμψει, δώσει δὲ τι ἔν γε φέρεσθαι,
 ἢ ἔτινα τριπόδων εὐχάλακων ἢ ἑλεβήτων,
- γερός πῶς εἶσαι καὶ πῶς διάγειρες ἀπὸ τῆν Πύλο πίσω.»
 Σαν εἶπε αὐτὰ ἡ θεά, στον Ὀλυμπο τον ἀψηλό μισεύει'
 κι ἐκεῖνος τον υγιό του Νέστορα σκουντά με το ποδάρκι
 καὶ το γλυκό τον ὑπνο του 'διώξε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
 «Υγιέ του Νέστορα, Πεισίστρατε, κάτω απ' το ἀμάξι τ' ἀτία
 σήκω καὶ ζέψε τα μονόνυχα, να μπούμε πια στη στράτα.»
 Κι ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος, του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
 «Να ταξιδέψουμε, Τηλέμαχε, στη μαύρη μέσα νύχτα
 δε γίνεται, ὅση να 'ναι ἡ βιάση μας' σε λίγο φέγγει ἡ μέρα.
 Το γιο του Ατρέα, τον κονταρόχαρο Μενέλαο, δεν προσμένει
 να κουβαλήσει καν τα δῶρα του, καὶ μόλις τα φορτώσει
 στο ἀμάξι μας, με λόγια πρόσχαρα να μας καλοστρατίσει;
 τι μέρα δεν περνά που ἡ θύμηση να φεύγει ἀπὸ το νου μας
 του ἀνθρώπου που μας φιλοκόνεψε στο σπῆτι του με ἀγάπη.»
 Μόλις του τα 'πε αὐτὰ, ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε Αὐγὴ στα ουράνια'
 κι ἦρθε ο Μενέλαος ο βροντόφωνος κοντὰ τους, απ' τὴν κλῖνη
 πρὶν λίγην ὥρα τῆς ὠριόμαλλης Ελένης σηκωμένος.
 Κι ὡς τον νογήθηκε ο Τηλέμαχος, πετάχτηκε με βιάση,
 στραφαλιστό χιτῶνα εφόρεσε τρογύρα στο κορμί του,
 κι ὡς ἐρίξε στους στέριους ὦμους του τρανὴ ἀπὸ πάνω κάπα,
 βγήκε ὅζω γρήγορα ο Τηλέμαχος, του θεϊκοῦ Ὀδυσσεά
 ο ἀκριβογιός, καὶ στάθη δίπλα του κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
 «Μενέλαε, γιε του Ατρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
 στα πατρικά μου πίσω χῶματα προβόδισέ με τώρα,
 τι πια ἡ καρδιά μου ἀπολαχτάρησε στο σπῆτι να γυρίσω.»
 Γυρνώντας τότε ο βροντερόφωνος Μενέλαος του ἀποκρίθη:
 «Καιρὸ περσσότερο, Τηλέμαχε, δε σε κρατῶ κοντὰ μου,
 να φύγεις πίσω ἀφού πεθύμησες. Εγὼ θυμῶνω πάντα
 με ὅσους γι' αὐτὸν που φιλοκόνεψαν περίσσια ἀγάπη δείχνουν,
 για κι ὄχτρα περισσή' καλύτερα το μέτρο να κρατοῦμε.
 Ὅμοια ἀπρεπο θαρρῶ τον ξένο σου να σπρώχνεις ἄθελα του
 να φύγει, κι ὅμοια, αν δεις καὶ βιάζεται, το δρόμο να του κόβεις.
 Τον ξένο, ὅσο που μένει, νοιάζου τον, μα αν πει να φύγει, στείλ'
 τον!
 Ὅμως καρτέρα, μπρος στα μάτια σου να φέρω ν' ἀπιθῶσω
 τα ὁμορφα δῶρα ἀπὸ το ἀμάξι σου, να πω καὶ στις γυναίκες
 απ' τα πολλὰ που μέσα βρίσκονται τραπέζιν να σας στρώσουν
 δόξα, χαρὰ για μένα, κι ὄφελος για σας ψωμί να φάτε,
 πριχού κινήστε, στον ἀπέραντο να πορευτεῖτε κόσμω.
 Μα αν θέλεις στην Ἑλλάδα ολόγυρα να προσδιαβείς καὶ στ' Ἄργος,
 το ἀμάξι να σου ζέψω, κι ἐρχομαι κι ἐγώ, για να σου δείξω
 τις πολιτείες τους' κι ὄντας φεύγουμε, ποιος λες να μας ἀφήσει
 με ἄδεια τα χέρια; κάτι θα 'χουμε να κουβαλοῦμε πάντα
 διαγέρνοντας' μπορεῖ καλόχαλκο τριπόδι για λεβέτι,

- 85 ἤε δὴ ἡμίονους ἤε χρύσειον ἄλεισον.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«Ἄτρεΐδῃ Μενέλαε διοτρεφέες, ὄρχαμε λαῶν,
βούλομαι ἤδη νείσθαι ἐφ' ἡμέτερ': οὐ γάρ ὄπισθεν
οὔρον ἰὼν κατέλειπον ἐπὶ κτεάτεσσιν ἐμοῖσιν:
- 90 μὴ πατέρ' ἀντίθεον διζήμενος αὐτὸς ὄλωμαι,
ἢ τί μοι ἐκ μεγάρων κειμήλιον ἐσθλὸν ὀληται.»
αὐτὰρ ἔπει τό γ' ἄκουσε βοῖν ἀγαθὸς Μενέλαος,
αὐτίκ' ἄρ' ἦ ἀλόχῳ ἠδὲ δμῳῆσι κέλευσε
δεῖπνον ἐνὶ μεγάροις τετυκεῖν ἄλις ἔνδον ἐόντων.
- 95 ἀγχίμολον δέ οἱ ἦλθε Βοηθόιδης Ἐτεωνεύς,
ἀνστάς ἐξ εὐνῆς, ἔπει οὐ πολὺ ναῖεν ἀπ' αὐτοῦ:
τὸν πῦρ κῆρι ἄνωγε βοῖν ἀγαθὸς Μενέλαος
ὀππῆσά τε κρεῶν: ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἀπίθησεν ἀκούσας.
αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσεται κηῶεντα,
- 100 οὐκ οἴος, ἅμα τῷ γ' Ἑλένη κίε καὶ Μεγαπένθης.
ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἴκανον ὄθι κειμήλια κείτο,
Ἀτρεΐδης μὲν ἔπειτα δέπας λάβεν ἀμφικύπελλον,
υἱὸν δὲ κρητῆρα φέρειν Μεγαπένθε' ἄνωγεν
ἀργύρεον: Ἑλένη δὲ παρίστατο φωριαμοῖσιν,
- 105 ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποικίλοι, οὓς κάμεν αὐτή.
τῶν ἔν' ἀειραμένη Ἑλένη φέρε, δῖα γυναικῶν,
ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
ἀστήρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν: ἔκειτο δὲ νεΐατος ἄλλων.
βᾶν δ' ἰέναι προτέρω διὰ δώματος, ἦος ἴκοντο
- 110 Τηλέμαχον: τὸν δὲ προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
«Τηλέμαχ', ἦ τοι νόστον, ὅπως φρεσὶ σῆσι μενοιρᾶς,
ὡς τοι Ζεὺς τελέσειεν, ἐρίγδουπος πόσις Ἴηρης.
δώρων δ' ὄσσ' ἐν ἐμῷ οἴκῳ κειμήλια κείται,
δώσω δὲ κάλλιστον καὶ τιμηέστατόν ἐστι.
- 115 δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον: ἀργύρεος δὲ
ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χεῖλα κεκράνεται,
ἔργον δ' Ἡφαιστόιο: πόρην δὲ ἐ Φαίδιμος ἦρως,
Σιδονίων βασιλεὺς, ὄθ' ἐὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
κεῖσέ με νοστήσαντα: τῆιν δ' ἐθέλω τόδ' ὀπάσσαι.»
- 120 ὡς εἰπὼν ἐν χεῖρι τίθει δέπας ἀμφικύπελλον
ἦρως Ἀτρεΐδης: ὁ δ' ἄρα κρητῆρα φαινὸν
θήκ' αὐτοῦ προπάραιθε φέρων κρατερὸς
Μεγαπένθης,
ἀργύρεον: Ἑλένη δὲ παρίστατο καλλιπάρης
πέπλον ἔχουσαν ἐν χερσίν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ'
ὀνόμαζε:
- 125 «δῶρόν τοι καὶ ἐγώ, τέκνον φίλε, τοῦτο δίδωμι,
μνήμ' Ἑλένης χειρῶν, πολυηράτου ἐς γάμου ὥρην,
σὴ ἀλόχῳ φορέειν: τῆος δὲ φίλη παρὰ μητρὶ
- μπορεῖ μαθῆς καὶ κούπα ολόχρυση γὰρ καὶ ζευγάρη μούλες.»
Κι ὁ γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:
«Μενέλαε, γιε του Ἀτρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένη,
κάλλιο να σύρω πια στο σπῆτι μου, τι ως ἐφευγα, κανέναν
πίσω δεν ἀφήσα βλεπᾶτορα, για να φυλάει το βιος μου'
ζητώντας τον ἰσόθεο κύρη μου μην πάω κι ἐγὼ χαμένος,
για κάτι μη χαθεῖ ἀξετίμητο στο σπῆτι ἀπὸ το βιος μας.»
Τα λόγια ετοῦτα ὁ βροντερόφωνος Μενέλαος ἀγρικώντας
δίχως ν' ἀργήσῃ τῆ γυναῖκα του προστάζει καὶ τὶς δούλες
ἀπ' τα πολλὰ που μέσα βρίσκονταν τραπέζι να τοὺς στρώσουν
κι ὅπως ὁ γιος του βοηθοῦ ζύγωσεν, ὁ Ἐτεωνέας, το στρώμα
μόλις ἀφήνοντας — το σπῆτι του μακριὰ μαθῆς δεν ἦταν —
φωτιά ὁ Μενέλαος ὁ βροντόφωνος γοργὰ ν' ἀνάψῃ του 'πε
καὶ κρέας να ψῆσῃ' κι ως στο λόγο του τον εἶδε να συγκλίνει,
κατέβη ἀτὸς του στο κελᾶρι τοὺς το μοσκοβολισμένο,
μονάχος ὄχι' πίσω πήγαινε κι ἡ Ἑλένη με το γιο του.
Κι ως ἐφῆσσαν ἐκεῖ που βρίσκονταν το βιος τοὺς φυλαγμένο,
ὁ γιος του Ἀτρέα μια κούπα δίγουβη διαλέγει πρῶτα, κι εἶπε
στο Μεγαπένθη ἕνα ἀσημένιο τοὺς κροντήρη να σηκῶσει.
Ἡ Ἑλένη ωστόσο στις κασέλες τῆς ἦρθε κοντὰ καὶ στάθη,
σκοπιὰ που κλείναν μυριοξόμπλιαστα, φασμένα ἀπὸ τὴν ἴδια.
Ἐνα τοὺς διάλεξε καὶ σήκωσε τῶν γυναικῶν το θάμα,
το κάλλιο ἀπ' ὅλα στα πλουμίσματα, το πιο φαρδὺ ἀπὸ τ' ἄλλα,
που 'λαμπε ως ἄστρο, καὶ το φύλαγε στον πάτο τῆς κασέλας.
Μετὰ γύρευαν τον Τηλέμαχο περνώντας το παλάτι,
κι αὐτὰ ὁ ξανθὸς Μενέλαος του 'λεγε, σαν ἐφῆσσαν μπροστά του:
«Ὡς το ποθεῖς βαθιά, Τηλέμαχε, να στρέψεις στὴν πατριδα,
ὁ ἀντρας τῆς Ἴηρας, ὁ βαρὺβροντος ὁ Δίας, να στο τελέψῃ.
Κι ἀπ' ὅσα φυλαγμένα βρίσκονται στο ἀρχοντικό μου πλοῦτη,
ἐγὼ το πιο ἀκριβό, το πιο ὁμορφο να σου χαρίσω θέλω'
ἕνα κροντήρη καλοδούλετο σου δίνω, ἀτόφιο ἀσήμι,
που 'ναι τα χεῖλα του με μάλαμα ψηλά μαργελωμένα,
δουλειὰ του Ἡφαιστόου; μου το χάρισε τῶν Σιδονίων ὁ ρήγας,
ὁ τρανὸς Φαίδιμος, σα βρέθηκα στου γυρισμοῦ το δρόμο
κεῖ πέρα καὶ με δέχτη σπῆτι του τώρα το δίνω ἐσένα.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ στα χέρια του 'βαλε τῆ δίγουβη τὴν κούπα
ὁ μέγας γιος του Ἀτρέα' το λιόφωτο σηκώνοντας κροντήρη
κι ὁ Μεγαπένθης του το ἀπίθωσε στα πόδια, το ἀσημένιο'
στερνὰ κι ἡ Ἑλένη ἡ ροδομάγουλη τον σίμωσε, στα χέρια
κρατώντας το φαντό, τον ἐκράξε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Δέξου κι αὐτὸ ἀπὸ μένα, ἀγόρι μου, το δῶρο, ἀπ' τῆς Ἑλένης
τα χέρια θύμησῃ' καὶ κάποτε, με το καλὼ σα φτάσει
ἡ ὥρα του γάμου σου, το ταίρι σου να το φορέσει!

- κείσθω ἐνὶ μεγάρῳ. σὺ δὲ μοι χαίρων ἀφίκαιο οἶκον ἐυκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαίαν.»
- 130 ὡς εἰποῦσ' ἐν χερσὶ τίθει, ὁ δ' ἐδέξατο χαίρων. καὶ τὰ μὲν ἐς πείρινθα τίθει Πεισίστρατος ἥρωσ δεξάμενος, καὶ πάντα ἐὼ θηήσατο θυμῷ: τοὺς δ' ἦγε πρὸς δῶμα κάρη ξανθὸς Μενέλαος. ἐξέστην δ' ἄρ' ἔπειτα κατὰ κλισίους τε θρόνους τε.
- 135 χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχώω ἐπέχευε φέρουσα καλῆ χρυσεῖη, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος, νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν. σίτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα: εἶδατα πόλλ' ἐπιθείσα, χαριζομένη παρεόντων:
- 140 πὰρ δὲ Βοηθοΐδης κρέα δαίετο καὶ νέμε μοίρας: οἰνοχόει δ' υἱὸς Μενελάου κυδαλίμοιο. οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον. αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο, δὴ τότε Τηλέμαχος καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς
- 145 ἵππους τε ζεύγνυντ' ἀνά θ' ἄρματα ποικίλ' ἔβαινον, ἐκ δ' ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου. τοὺς δὲ μετ' Ἀτρεΐδης ἔκτε ξανθὸς Μενέλαος, οἶνον ἔχων ἐν χερσὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι, ἐν δὲ πᾶσι χρυσέω, ὄφρα λείψαντε κιοίτην.
- 150 στῆ δ' ἵππων προπάροιθε, δεδισκόμενος δὲ προσηύδα: «χαίρετον, ὦ κούρω, καὶ Νέστορι ποιμένι λαῶν εἰπεῖν: ἦ γὰρ ἐμοὶ γε πατὴρ ὡς ἦπιος ἦεν, ἦος ἐνὶ Τροίῃ πολεμίζομεν υἴες Ἀχαιῶν.» τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠύδα:
- 155 «καὶ λίην κείνω γε, διοτρεφές, ὡς ἀγορεύεις, πάντα τὰ δ' ἔλθόντες καταλέξομεν: αἱ γὰρ ἐγὼν ὡς νοστήσας Ἰθάκηνδε, κιχὼν Ὀδυσῆ' ἐνὶ οἴκῳ, εἶπομι' ὡς παρὰ σείο τυχὼν φιλότητος ἀπάσης ἔρχομαι, αὐτὰρ ἄγω κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά.»
- 160 ὡς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις, αἰετὸς ἀργὴν χήνα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον, ἡμερον ἐξ αὐλῆς: οἱ δ' ἰύζοντες ἔποντο ἄνδρες ἠδὲ γυναῖκες: ὁ δὲ σφισιν ἐγγύθεν ἐλθὼν δεξιὸς ἦϊξε πρόσθ' ἵππων: οἱ δὲ ἰδόντες
- 165 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη. τοῖσι δὲ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἤρχετο μύθων: «φράζεο δὴ, Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν, ἦ νῶϊν τόδ' ἔφηνε θεὸς τέρας ἦε σοὶ αὐτῷ.» ὡς φάτο, μερμήριξε δ' ἀρηίφιλος Μενέλαος,
- ὡς τότε να το φυλάει στο σπίτι η μάνα σου. Και τώρα στην πατρίδα,
στο αρχοντικό σας τ' ομορφόχτιστο με το καλό να στρέψεις!»
- Εἶπε, και το 'βαλε στα χέρια του, κι εκείνος το προσδέχτη ὅλο χαρά' κι ο αρχοντογέννητος Πεισίστρατος τα δῶρα πήρε, τα θάμαξε και τα 'κρυψε στο αμαξοκόφινό τους. Μετά ο ξανθὸς Μενέλαος τράβηξε μαζί τους στο παλάτι και σε σκαμνιά κει πέρα κάθισαν και σε θρονιά, να φάνε.
- Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει, χρυσή, πανώρια, κι από κάτω της ένα αργυρό λεγένι, για να πλυθούν, κι ομπρός τους άπλωσε στραφαλιστό τραπέζι. Ψωμί κι η σεβαστή κελάρισσα τους κουβαλάει, και πλήθος φαγιά απιθώνει, απ' ὅ,τι βρέθηκε καλό φιλεύοντάς τους
- κι ο Ετεωνέας το κρέας ελιάνιζε και μοίραζε ένα γύρο, κι ἔπειρνε ο γιος του πολυδόξαστου Μενέλαου να κεράσει. Κι αυτοὶ στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο, ζέψαν τ' αλόγατα ο Τηλέμαχος κι ο γιος ο παινεμένος
- του Νέστορα κι ευτύς ανέβηκαν στο πλουμισμένο αμάξι, και βγήκαν ὄξω απ' την αυλόπορτα και το βουερό χαγιατί. Πίσω ο ξανθὸς Μενέλαος ἔρχονταν, ο γιος του Ατρέα, κρατώντας γεμάτη στο δεξί το χέρι του μαλαματένια κούπα, σπονδές να κάνουν με γλυκόπιιο κρασί, πριχού κινήσουν
- κι ἔλεε μπροστά στο αμάξι στέκοντας, καλοστρατίζοντάς τους: «Γεια και χαρά σας τώρα, νιούτσικοι, και να μου χαιρετάτε το ρήγα Νέστορα' μου στάθηκε στην Τροία τα δέκα χρόνια, που οι γιοὶ των Αχαιῶν χτυπιόμαστε, σωστός καλὸς πατέρας.» Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
- «Μετά χαράς, αρχοντογέννητε, καθώς μας παραγγέλνεις, θα του τα πούμε αυτά, ως διαγείρουμε. Και στην Ιθάκη να 'ταν παρόμοια, ως θα γυρνῶ, ν' αντάμωνα τον Οδυσσεά στο σπίτι, να του ιστορήσω πόση μου 'δειξες στο αρχοντικό σου αγάπη και πόσα κουβαλώ αξετίμητα χαρίσματα από σένα!»
- Ὡς ἔλεε τούτα, αἰτὸς ἐπρόβαλε, δεξιά μεριά πετώντας' χήνα τρανή, χιονάτη κι ἡμερη στα νύχια του κρατούσε, απ' την αυλή αρπαγμένη' πίσω του χουγιαίζοντας ἔτρεχαν γυναῖκες κι ἄντρες' μα ὅπως σίμωσε κει που στέκονταν οι ἄλλοι, μπρος στ' ἄλογα δεξιά χιτάρωσε' κι εκείνοι, σαν τον εἶδαν,
- πήραν χαρά τρανή και γλύκαναν μέσα ολωνῶν τα σπλάχνα. Κι ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος, το λόγο ἔκινα πρώτος: «Μενέλαε, ρήγα αρχοντογέννητε, για κρίνε: το σημάδι, τώρα ο θεὸς που μας φανέρωσε, δικό μας για δικό σου;» Αυτά εἶπε' ωστόσο ο πολεμόχαρος Μενέλαος στοχαζόταν

- 170 ὅππως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποκρίναιτο νοήσας.
τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ὑποφθαμένη φάτο μῦθον:
«κλυτὲ μευ: αὐτὰρ ἐγὼ μαντεύσομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ
ἀθάνατοι βάλλουσι καὶ ὡς τελέεσθαι οἶω.
ὡς ὄδε χῆν' ἤρπαξ' ἀπιταλλομένην ἐνὶ οἴκῳ
- 175 ἐλθῶν ἐξ ὄρεος, ὄθι οἱ γενεῆ τε τόκος τε,
ὡς Ὀδυσσεὺς κακὰ πολλὰ παθῶν καὶ πόλλ'
ἐπαληθεῖς
οἴκαδε νοστήσει καὶ τίσεται: ἤε καὶ ἦδη
οἴκοι, ἀτὰρ μνηστήρησι κακὸν πάντεσσι φυτεύει.»
ἦ τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
- 180 «οὔτῳ νῦν Ζεὺς θεΐη, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης:
τῷ κέν τοι καὶ κείθι θεῶ ὡς εὐχετοῦμην.»
ἦ καὶ ἐφ' ἵπποισιν μάστιν βάλεν: οἱ δὲ μάλ' ὦκα
ἦϊξαν πεδίονδε διὰ πτόλιος μεμαῶτες.
οἱ δὲ πανημέριοι σείον ζυγὸν ἀμφίς ἔχοντες.
- 185 δῦσετό τ' ἥλιος σκιδωνῶν τε πᾶσαι ἀγυαί:
ἐς Φηράς δ' ἴκοντο Διοκλῆος ποτὶ δῶμα,
υἱὸς Ὀρτιλόχοιο, τὸν Ἀλφειὸς τέκε παῖδα.
ἐνθα δὲ νύκτ' ἄεσαν ὁ δὲ τοῖς πᾶρ ξείνια θῆκεν.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
- 190 ἵππους τε ζεύγνυντ' ἀνά θ' ἄρματα ποικίλ' ἔβαινον,
ἐκ δ' ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδοῦπου:
μάστιξεν δ' ἔλααν, τῷ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκοντο Πύλου αἰπὺ πτολίεθρον:
καὶ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε Νέστορος υἱόν:
- 195 «Νεστορίδη, πῶς κέν μοι ὑποσχόμενος τελέσειας
μῦθον ἐμόν; ξεῖνοι δὲ διαμπερές εὐχόμεθ' εἶναι
ἐκ πατέρων φιλότῃτος, ἀτὰρ καὶ ὀμηλικές εἰμεν:
ἦδε δ' ὁδὸς καὶ μᾶλλον ὀμοφροσύνησιν ἐνήσει.
μὴ με παρέξ ἄγε νῆα, διοτρεφές, ἀλλὰ λίπ' αὐτοῦ,
- 200 μὴ μ' ὁ γέρων ἀέκοντα κατάσχη ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
ἰέμενος φιλέειν: ἐμὲ δὲ χρεῶ θάσσον ἰκέσθαι.»
«ὡς φάτο, Νεστορίδης δ' ἄρ' ἐῷ συμφράσσατο
θυμῷ,
ὅππως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποσχόμενος τελέσειεν.
ὦδε δὲ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι:
- 205 στρέψ' ἵππους ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης,
νήϊ δ' ἐνὶ πρύμνῃ ἐξαιντο κάλλιμα δῶρα,
ἐσθῆτα χρυσόν τε, τὰ οἱ Μενέλαος ἔδωκε:
καὶ μιν ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«σπουδῆ νῦν ἀνάβαινε κέλευε τε πάντας εταίρους,
- 210 πρὶν ἐμὲ οἴκαδ' ἰκέσθαι ἀπαγγεῖλαι τε γέροντι.
εὐ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν:
- πως το σημάδι θα ξεδιάλυνε σωστά και μυαλωμένα'
ὁμως η Ελένη προλαβαίνοντας τους λέει η μακρομαντούσα:
«Θα το διαλύνω εγώ κι ακουστέ με, τι οι αθάνατοι μου δίνουν
την ώρα αυτή στα φρένα φώπιση, κι αυτό θαρρώ θα γένει:
Απ' το βουνό ὅπως τούτος ἔφτασεν, οὔθε γενιά και φύτρα
κρατάει, τη χήνα, εμεῖς που θρέψαμε, ν' αρπάξει απ' την αυλή μας,
ὁμοια ο Οδυσσεύς, αφού παράδειρε και τυραννήθη τόσο,
πίσω θα' ρθει να πάρει εγδίκηση' μπορεί και να 'ναι κιόλας
στο σπίτι του, στο νου του κλώθοντας κακά για τους μνηστήρες.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Της Ἥρας ο άντρας ο βαρύβροντος αν τα τελέψει τούτα,
σα σε θεά θα σου προσεύχουμαι κει πέρα στο νησί μου.»
Εἶπε και τ' ἄλογα μαστίγωσε' κι εκείνα ξεκινώντας
την πολιτεία διάβηκαν γρήγορα και χύθηκαν στον κάμπο,
και το ζυγό τα δυο ζερβόδεξα κουνούσαν ὅλη μέρα.
Κι ο ἥλιος ως πήρε και βασίλεψε κι ἰσκιωσαν ὄλοι οι δρόμοι,
φτασμένοι στη Φηρή βρεθήκανε, μπρος στου Διοκλή το σπίτι,
που ἦταν ο γιος του ρήγα Ὀρτίλοχου και του Ἀλφειοῦ τ' αγγόνι.
Αυτός εκεί τους καλοσκάμνισε και πέρασαν τη νύχτα.
Κι η Αυγὴ σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
ζέψαν τ' ἀλόγατα κι ανέβηκαν στο πλουμισμένο αμάξι
και βγήκαν ὄξω απ' την αυλόπορτα και το βουερά χαγιατί.
Δίνει βιτσιά να φύγουν τ' ἄλογα, κι αυτά, γοργά ως πετούσαν,
στης Πύλος φτάσαν δίχως ἀργητα το ἀπόγκρεμο το κάστρο.
Τότε ο Τηλέμαχος στου Νέστορα το γιο γυρνώντας εἶπε:
«Θες να μου τάξεις, γιε του Νέστορα, πως ὅ,τι πω θα κάνεις;
Η αγάπη που 'χαν οι πατέρες μας μας ἔχει σμίξει ως φίλους
αποξαρχης, καμάρι το 'χουμε' μα η στράτα αυτή πιο ἀκόμα
— εἴμαστε δα και συνομηλικοι — θα δέσει τη φιλιὰ μας.
Παράτα με εδῶ πέρα, τ' ἄρμενο μην προσπερνάς, καλέ μου'
μπορεῖ να με κρατήσει ο γέροντας, να με φιλοκονέψει
αθέλῃτα μου' κι ὁμως γρήγορα να φτάσω ἀνάγκη πάσα.»
Σαν εἶπε τούτα, ο γιος του Νέστορα στα φρένα του εστοχάστη
μια τέτοια χάρη πως ἀπάνω του να πάρει να τελέψει.
Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζονταν, το πιο καλό πως εἶναι:
Τ' ἄτια στο γρήγορο πλεούμενο και στο ακρογιάλι στρέφει,
τα δῶρα βγάζει τα περιλαμπρα που 'χε ο Μενέλαος δῶσει
— μάλαμα, ρούχα — κι ακουμπώντας τα στης πρύμνας της
κουβέρτα
λόγια του μίλησε ανεμάρπαστα, να φύγει σπρώχνοντας τον:
«Ανέβα γρήγορα και φώναξε ν' ανέβουν κι οι σύντροφοι,
πριχού διαγειρώ εγώ στο σπίτι μας κι ο γέροντας το μάθει'
τι εγώ στο νου μου και στα φρένα μου το ξέρω, δε σε αφήνει!

- οἷος κείνου θυμὸς ὑπέρβιος, οὐ σε μεθήσει,
ἀλλ' αὐτὸς καλέων δεῦρ' εἴσεται, οὐδὲ ἔφημι
ἄψ ἰέναι κενεόν: μάλα γὰρ κεχολώσεται ἔμπης.»
- 215 ὡς ἄρα φωνήσας ἔλασεν καλλιτριχας ἵππους
ἄψ Πυλίων εἰς ἄστυ, θοῶς δ' ἄρα δώμαθ' ἴκανε.
Τηλέμαχος δ' ἐτάροισιν ἐποτρύνων ἐκέλευσεν:
«ἐγκοσμεῖτε τὰ τεύχε', ἐταῖροι, νῆϊ μελαίνῃ,
αὐτοὶ τ' ἀμβάινωμεν, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο.»
- 220 «ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἦδ'
ἐπίθοντο,
αἶψα δ' ἄρ' εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον.
τοὶ ὁ μὲν τὰ πονεῖτο καὶ εὐχέτο, θύε δ' Ἀθήνη
νῆϊ πάρα πρυμνῆ: σχεδόνθεν δὲ οἱ ἦλυθεν ἀνήρ
τηλεδαπός, φεύγων ἐξ Ἄργεος ἄνδρα κατακτάς,
- 225 μάντις: ἀτὰρ γενεὴν γε Μελάμποδος ἔκγονος ἦεν,
ὅς πρὶν μὲν ποτ' ἔναιε Πύλω ἔνι, μητέρι μῆλων,
ἀφνειὸς Πυλίοισι μέγ' ἐξοχα δώματα ναίων:
δὴ τότε γ' ἄλλων δῆμον ἀφίκετο, πατριδα φεύγων
Νηλέα τε μεγάλθυμον, ἀγαυότατον ζώντων,
- 230 ὅς οἱ χρήματα πολλὰ τελεσφόρον εἰς ἑνιαυτὸν
εἶχε βίη. ὁ δὲ τῆος ἐνὶ μεγάρῳι Φυλάκοιο
δεσμῷ ἐν ἀργαλέω δέδετο, κρατέρ' ἄλγεα πάσχων
εἵνεκα Νηλῆος κούρης ἄτης τε βαρείης,
τήν οἱ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ δασπλήτις Ἐρινύς.
- 235 ἀλλ' ὁ μὲν ἔκφυγε κῆρα καὶ ἤλασε βούς ἐριμύκους
ἐς Πύλον ἐκ Φυλάκης καὶ ἐτίσατο ἔργον ἀεικὲς
ἀντίθεον Νηλῆα, κασιγνήτῳ δὲ γυναῖκα
ἠγάγετο πρὸς δώμαθ'. ὁ δ' ἄλλων ἴκετο δῆμον,
Ἄργος ἐς ἱππόβοτον: τόθι γὰρ νύ οἱ αἰσιμον ἦεν
- 240 ναίεμεναι πολλοῖσιν ἀνάσσοντ' Ἀργείοισιν
ἐνθα δ' ἔγχευε γυναῖκα καὶ ὑπερεφές θέτο δῶμα,
γείνατο δ' Ἀντιφάτην καὶ Μάντιον, υἱὲ κραταιῷ.
Ἀντιφάτης μὲν ἔτικτεν Ὀικλῆα μεγάλθυμον,
αὐτὰρ Ὀικλείης λαοσσόνον Ἀμφιάραον,
- 245 ὃν περὶ κῆρι φίλει Ζεὺς τ' αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων
παντοίην φιλότητ': οὐδ' ἴκετο γήραος οὐδόν,
ἀλλ' ὄλετ' ἐν Θήβῃσι γυναίων εἵνεκα δῶρων.
τοῦ δ' υἱεὶς ἐγένοντ' Ἀλκμαίων Ἀμφίλοχός τε.
Μάντιος αὖ τέκετο Πολυφειδέα τε Κλειτόν τε:
- 250 ἀλλ' ἦ τοι Κλειτόν χρυσόθρονος ἤρπασεν Ἡῶς
κάλλεος εἵνεκα οἶο, ἵν' ἀθανάτοισι μετείη:
αὐτὰρ ὑπέρθυμον Πολυφειδέα μάντιν Ἀπόλλων
θῆκε βροτῶν ὄχ' ἄριστον, ἐπεὶ θάνεν Ἀμφιάραος:
ὅς ῥ' Ὑπερησίηνδ' ἀπενάσσατο πατρι χολωθείς,
- τόσο ἡ ψυχὴ ἐκείνου εἶναι ἀράθυμῃ' σε λίγο ἐδῶ θα φτάσει
να σε καλέσει ἀτός του, κι ἔπειτα δε θα γυρίσει πίσω
θαρρῶ μονάχος με την ἀργητα, που ἐτσι κι ἀλλιῶς θα σου 'χει.»
- Εἶπε, καὶ τ' ἄτια τα ωριοχῆτικα χτυπάει με το μαστίγι,
να πάει στην Πύλο πίσω, κι ἐφτάσε σε λίγο στο παλάτι.
Τότε ο Τηλέμαχος στους συντρόφους μιλεῖ προστάζοντας τους:
«Στο μελανὸ καράβι, σύντροφοι, τα σύνεργα γνοιαστεῖτε,
κι ατοὶ μας γρήγορα ας ἀνέβουμε, να μπούμε πια στη στράτα.»
- Εἶπε, κι αυτοί, γρικώντας, πρόθυμα συνάκουσαν το λόγο,
καὶ μπήκαν μέσα δίχως ἀργητα καὶ στα ζυγά καθίσαν.
Τούτα νοιαζόταν ο Τηλέμαχος, κι ὡς θύμιαζε κι ευχόταν
στην Αθηνά μπροστά στην πρύμνα του, τον σίμωσε ἕνας ξένος,
που 'χε σκοτώσει κάποιον κι ἐφευγε μακριὰ ἀπὸ τ' Ἄργος, κι ἦταν
- μάντης τρανός, κι ἀπ' το Μελάμποδα κατέβαινε ἡ γενιά του.
Στην Πύλο κάποτε ο Μελάμποδας, τὴν αρνομάνα, ζούσε
στο αρχοντικὸ του το περίλαμπρο, μες στους Πυλιώτες πλούσιος'
μα ἀργότερα στα ξένα ἐδιάβηκε, να φύγει ἀπὸ τὴ γῆ του
κι ἀπ' το Νηλέα μακριὰ τον πέρφανε, τον πιο τρανὸ στον κόσμo,
- που του κρατούσε μῆνες δώδεκα μεβιάς το πλήθιο βιος του,
ὅσον καιρὸν ἐκεῖνος βρίσκουνταν στο σπῆτι του Φυλάκου,
ριγμένος σε ἄλυσες ἀνήμερες, σε χίλια μύρια πάθη'
για το Νηλέα τὴν κόρη τα 'σερνε καὶ τὴ βαριά τὴν τύφλα,
που ἡ Ἐρινύα, θεὰ σκληρόκαρδη, στα φρένα του 'χε ρίξει.
- Γλίτωσε ὡστόσο καὶ κουβάλησε στην Πύλο ἀπ' τὴ Φυλακίη
τα μουγκαλάτα βόδια, κι ἔβαλε τὴν ἀδικία ο Νηλέας
να του πλερώσει ο ἰσόθεος, κι ἔφερε στο σπῆτι τους τὴν κόρη
για ταίρι του ἀδερφοῦ του, κι ἔπειτα κινούσε ἀλλοῦ να φύγει,
στο ἀλογοθρόφο τ' Ἄργος' του 'γραφε στα μέρη ἐκεῖνα ἡ μοῖρα
- μαθὲς να ζήσει, ρηγαδεύοντας σε πλήθος μέσα Ἀργίτες.
Παντρεύτη ἐκεῖ καὶ γιους ἀπόχτησε τρανοῦς, τον Ἀντιφάτη
καὶ το Μαντίο στο ἀψηλοτάβανο παλάτι που 'χε χτίσει.
Τον ἀτρομο ο Ἀντιφάτης γέννησε τον Οικλέα, καὶ τούτος
τον Ἀμφιάραο, που ξεσήκωσε στρατούς, καὶ του 'χαν δεῖξει
- ἀγάπη περισσή κι ο Ἀπόλλωνας κι ο βροντοσκουταράτος
ο Δίας' μα ἐκεῖνος δεν ἐπρόφτασε να φτάσει στο κατώφλι
των γερατιῶν — στη Θήβα ἐχάθηκε για τα γυναικεῖα δῶρα.
δυο γιους ὡστόσο, τον Ἀμφίλοχο καὶ τον Ἀλκμάνα, ἀφήκε.
Κι ἀπ' το Μαντίο δυο γιοὶ γεννήθηκαν, ο Πολυφειδῆς πρῶτος
- κι ο Κλειτός' τούτον ἡ χρυσόθρονη για τὴν τρανὴ ομορφιά του
τον ἀρπαξεν Ἀυγή, να βρίσκεται στους ἀθανάτους μέσα.
Τον Πολυφειδῆ πάλι ο Ἀπόλλωνας, μια κι ο Ἀμφιάραος εἶχε
πεθάνει πια, τρανὸ τον ἔκανε στον κόσμo μαντολόγο'
κι αὐτός, θυμώνοντας του κύρη του, στην Ὑπερησία πήγε

- 255 ἔνθ' ὃ γε ναιετάων μαντεύετο πᾶσι βροτοῖσιν.
τοῦ μὲν ἄρ' υἱὸς ἐπήλθε, Θεοκλύμενος δ' ὄνομ' ἦεν,
ὅς τότε Τηλέμαχου πέλας ἴστατο: τὸν δ' ἐκίχανεν
σπένδοντ' εὐχόμενόν τε θοῆ παρὰ νῆϊ μελαίνῃ,
καί μιν φωνήσας ἔπειτα ππερόντα προσηύδα:
- 260 «ὦ φίλ', ἐπεὶ σε θύοντα κichάνω τῷδ' ἐνὶ χώρῳ,
λίσσομ' ὑπὲρ θυέων καὶ δαιμόνων, αὐτὰρ ἔπειτα
σῆς τ' αὐτοῦ κεφαλῆς καὶ ἐταίρων, οἳ τοι ἔπονται,
εἰπέ μοι εἰρομένῳ νημερτέα μηδ' ἐπικεύσης:
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἦδὲ τοκήες;»
- 265 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠύδα:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
ἐξ Ἰθάκης γένος εἰμί, πατὴρ δέ μοι ἐστὶν Ὀδυσσεύς,
εἷ ποτ' ἔην: νῦν δ' ἦδη ἀπέφθιτο λυγρῷ ὀλέθρῳ.
τοῦνεκα νῦν ἐτάρους τε λαβῶν καὶ νῆα μέλαιναν
- 270 ἦλθον πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«οὔτω τοι καὶ ἐγὼν ἐκ πατρίδος, ἄνδρα κατακτὰς
ἔμφυλον: πολλοὶ δὲ κασιγνητοὶ τε ἔται τε
Ἄργος ἄν' ἵπποβοτον, μέγα δὲ κρατέουσιν Ἀχαιῶν.
- 275 τῶν ὑπαλευόμενος θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν
φεύγω, ἐπεὶ νῦ μοι αἴσα κατ' ἀνθρώπους ἀλάλησθαι.
ἀλλὰ με νηὸς ἔφεσσαι, ἐπεὶ σε φυγῶν ἰκέτευσα,
μή με κατακτείνωσι: διωκέμεναι γὰρ οἶω.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠύδα:
- 280 «οὐ μὲν δὴ σ' ἐθέλοντά γ' ἀπώσω νηὸς εἴσης,
ἀλλ' ἔπειτα: αὐτὰρ κείθι φιλήσεται, οἶά κ' ἔχωμεν.»
ὥς ἄρα φωνήσας οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος,
καὶ τὸ γ' ἐπ' ἰκρίοφιν τάνυσεν νεὸς ἀμφιέλισης:
ἄν δὲ καὶ αὐτὸς νηὸς ἐβήσαστο ποντοπόροιο.
- 285 ἐν πρύμνῃ δ' ἄρ' ἔπειτα καθέζετο, πὰρ δὲ οἱ αὐτῷ
εἶσε Θεοκλύμενον: τοῖ δὲ πρυμνήσι ἔλυσαν.
Τηλέμαχος δ' ἐτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσεν
ὄπλων ἄππεσθαι: τοῖ δ' ἐσσυμένως ἐπίθοντο.
ἰστὸν δ' εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμης
- 290 στήσαν ἀείραντες, κατὰ δὲ προτόνοιον ἔδησαν,
ἔλκον δ' ἰστία λευκὰ εὐστρέπτοισι βοεῦσι.
τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἴει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
λάβbron ἐπαιγίζοντα δι' αἰθέρος, ὄφρα τάχιστα
νηὸς ἀνύσειε θέουσα θαλάσσης ἀλμυρὸν ὕδωρ.
- 295 βᾶν δὲ παρὰ Κρουνοῦς καὶ Χαλκίδα καλλιρέεθρον.
δύσετό τ' ἠέλιος σκιοῶντό τε πᾶσαι ἀγυαί:
ἦ δὲ Φεᾶς ἐπέβαλλεν ἐπειγομένη Διὸς οὐρῳ
- καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους που ἔφταναν ἐκεῖ μαντολογοῦσε.
Δικὸς του γιος ο Θεοκλύμενος λογιόταν, που ἔρθε τώρα
καὶ στάθη ἀντίκτρα στον Τηλέμαχο' κι ὡς τούτος προσευχόταν
καὶ στάλαζε κρασί στο γρήγορο, μαῦρο καράβι δίπλα,
φωνάζοντας τον ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
- «Μία καὶ στον τόπο αὐτὸν σε πέτυχα θυσιές να κάνεις, φίλε,
καὶ στη θυσία καὶ στον ἀθάνατο που δέεσαι σε ξορκίζω,
ἐστὶ καλὸ καὶ συ κι οὐ σὺντροφοὶ που σου ἀκολουθοῦν να ἰδεῖτε,
στο ρῶτημα μου δώσε ἀπόκριση καὶ τὴν ἀλήθεια πες μου:
Ποῖος εἶσαι, πούθε; Που ἡ πατρίδα σου καὶ που οὐ γονιοὶ σου
εσένα;»
- Κι ο γνωστικός γυρνᾷει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:
«Τὴν πάσα ἀλήθεια ἐγὼ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε'
ἀπ' τὴν Ἰθάκη σέρνει ἡ φύτρα μου, κι εἶναι ο Ὀδυσσεύς γονιός μου
ἀν ἦταν κάποτε! τι ἐχάθηκε, κακιά τον βρήκε μοῖρα.
Γι' αὐτὸ κι ἐγὼ συντρόφους διάλεξα καὶ μελανὸ καράβι
- κι ἦρθα να μάθω για τον κύρη μου, που χρόνισε στα ξένα.»
Καὶ του ἀποκρίθη ο Θεοκλύμενος ο θεοδιωματάρης:
«Κι ἐγὼ τὴ χώρα μου παράτησα, τι ἔχω σκοτώσει κάποιον
του τόπου μας' πολλὰ τ' ἀδέρφια του, τρανὴ ἡ δικολογία του,
κι ἔχουν πολὺ μεγάλη δύναμη στο ἀλογοθρόφο τ Ἄργος.
- Μου μελετούσαν μαῦρο θάνατο, μα γλίτωσα, καὶ τώρα
φεύγω μακριὰ' γραφτὸ τῆς μοίρας μου στη γῆ να παραδέρνω.
Μα ἄσε στο πλοῖο να μπῶ' στα πόδια σου προσπέφτω
ἀποδιωγμένος'
με κυνηγοῦν, θαρρῶ, καὶ θάνατο φοβοῦμαι μὴ μου δώσουν.»
Κι ο γνωστικός γυρνᾷει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:
- «Ἀφοῦ το θέλεις, ἀπ' το ἰσόβαρο καράβι δε σε διώχνω'
ἀκλούθα μας, καὶ με ὅ,τι βρίσκεται θα φιλευτεῖς κοντά μας.»
Ἔτσι μιλούσε, καὶ το χάλκινο κοντάρι παίρνοντας του
πάνω στου πλοῖου του δρεπανόγυρτου το ἀφήκε τὴν κουβέρτα'
μετὰ κι αὐτὸς στο πελαγόδρομο καράβι ἀνέβη, κι ὅπως
- στην πρύμνα ἐπήρε θέση, κάλεσε κοντά του να καθίσει
το Θεοκλύμενο, κι οὐ σὺντροφοὶ τα παλαμάρια ἔλυσαν.
Τότε ο Τηλέμαχος τοὺς συντρόφους φωνάζοντας προστάζει
τα σῦνεργα να πιάσουν, κι ἀκούσαν τοὺς ὀρισμούς του ἐκεῖνοι'
το ἐλάτινο κατάρτι ἐσύλωσαν, στο τρύπιο μεσοδόκι
- ορθὸ περνώντας το, κι ὡς το ἔδεσαν με τα σκοινιά στην πλώρη,
τ' ἄσπρα πανιά με τα καλόστριφτα σκοινιά ψηλά ἐσηκώσαν
καὶ πρῖμο ἀγέρα ἡ γαλανομάτη τοὺς ἐστελνε Παλλάδα,
που ἀπ' τον αἰθέρα ἐφυσομάνιζε, για να διαβεί με βιάση
το κύμα το ἀρμυρὸ τῆς θάλασσας, πετώντας, το ἀρμενο τοὺς.
- Κι ὡς τοὺς Κρουνοῦς καὶ τὴν πολὺβρυση προσπέρασαν Χαλκίδα,
πηρεν ο γήλιος καὶ βασιλέψε κι ἀπόσκιασαν οὐ δρόμοι.
Σπρωγμένο ἀπὸ του Δία τον ἀνεμο τὴ Φεῖά το πλοῖο προσδιάβη,

- ἤδ' ἐπαρ' Ἥλιδα δῖαν, ὄθι κρατέουσιν Ἑπειοί.
ἔνθεν δ' αὖ νήσοισιν ἐπιπροέηκε θεῆσιν,
- 300 ὀρμαίνων ἢ κεν θάνατον φύγοι ἢ κεν ἀλώη.
τῷ δ' αὖτ' ἐν κλισίῃ Ὀδυσσεύς καὶ δῖος ὑφορβὸς
δορπείτην: παρὰ δὲ σφιν ἐδῶρπεον ἄνδρες ἄλλοι.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
τοῖς δ' Ὀδυσσεύς μετέειπε, συβώτῳ πειρητίζων,
- 305 ἦ μιν ἔτ' ἐνδουκῶς φιλέοι μείναι τε κελεύοι
αὐτοῦ ἐνὶ σταθμῷ, ἦ ὄτρυνεῖε πόλινδε: «κέκλυθι νῦν,
Εὐμαιο, καὶ ἄλλοι πάντες ἐταῖροι:
ἠῶθεν προτὶ ἄστῳ λιλαίομαι ἀπρονέεσθαι
πτωχεύσων, ἵνα μὴ σε κατατρώχῃ καὶ ἐταίρους.
- 310 ἀλλὰ μοι εὐθ' ὑπόθευ καὶ ἄμ' ἠγεμόν' ἐσθλὸν
ὄπασσον
ὅς κ' ἐμὲ κείσ' ἀγάγη: κατὰ δὲ πόλιν αὐτὸς ἀνάγκη
πλάγξομαι, αἷ κέν τις κοτύλην καὶ πύρνον ὀρέξῃ.
καὶ κ' ἔλθων πρὸς δώματ' Ὀδυσσεύος θεῖοιο
ἀγγελίην εἴποιμι περίφροσι Πηνελοπτεῖη,
- 315 καὶ κε μνηστήρεσσιν ὑπερφιάλοισι μιγείην,
εἴ μοι δεῖπνον δοῖεν ὄνειατα μυρὶ ἔχοντες.
αἰψὰ κεν εὐδρῶοιμι μετὰ σφίσιν ἄσσο' ἐθέλοισιν.
ἐκ γάρ τοι ἔρέω, σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον:
Ἑρμείω ἔκῃ διακτόρου, ὅς ῥά τε πάντων
- 320 ἀνθρώπων ἔργοισι χάριν καὶ κύδος ὀπάξει,
δρηστοσύνη οὐκ ἂν μοι ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος,
πῦρ τ' εὐνήσῃ διὰ τε ξύλα δανὰ κεάσσαι,
δαιτρεῦσαι τε καὶ ὀππῆσαι καὶ οἰνοχοῆσαι,
οἷά τε τοῖς ἀγαθοῖσι παραδρῶωσι χέρηες.»
- 325 τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφησ, Εὐμαιο συβῶτα:
«ὦ μοι, ξεῖνε, τίη τοι ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
ἔπλετο; ἦ σὺ γε πάγχυ λιλαίεαι αὐτόθ' ὀλέσθαι.
εἰ δὴ μνηστήρων ἐθέλεις καταδύναϊ ὄμιλον,
τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν ἴκει.
- 330 οὐ τοι τοιοῖδ' εἰσὶν ὑποδρηστήρες ἐκείνων,
ἀλλὰ νέοι, χλαίνας εὐεῖμένοι ἠδὲ χιτώνας,
αἰεὶ δὲ λιπαροὶ κεφαλὰς καὶ καλὰ πρόσωπα,
οἳ σφιν ὑποδρῶωσιν: εὐξεστοὶ δὲ τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν ἠδ' οἴνου βεβρίθασιν.
- 335 ἀλλὰ μὲν: οὐ γάρ τις τοι ἀνιάται παρεόντι,
οὔτ' ἐγὼ οὔτε τις ἄλλος ἐταίρων, οἳ μοι ἕασιν.
αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθησιν Ὀδυσσεύος φίλος υἱός,
κεῖνός σε χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἕσσει,
πέμψει δ' ὀππῃ σε κραδίη θυμὸς τε κελεύει.»
- 340 τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
- περνώντας ἀπ' τῆς θεῖας τῆς Ἥλιδας, τῶν Ἑπειῶν τῆς χώρας.
Πλῶρη μετὰ γὰρ τ' Ἀγκαθόνησα συλλογισμένος βάζει,
τάχα θὰ γλίτωνε γὰρ θὰ ἔπεφτε στα βρόχια τοῦ θανάτου;
Δειπνοῦσε ωστόσο ὁ θεῖος χοιροβοσκός με τὸν τρανὸ Ὀδυσσεῖα
μες στο καλύβι, κι ὅλοι οἱ ἐπίλοιποι βοσκοὶ μαζί εδειπνοῦσαν.
Και σύντας τοῦ πιποῦ θαραπέψαν και τοῦ φαγιοῦ τὸν πόθο,
εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς, τὸν Εὐμαιο θέλοντας νὰ δοκιμάσει, ἀκόμα
με τὴν καρδιά τοῦ ἀνθὰ τὸν γνοιάζουνταν και θὰ ἔλεγε νὰ μείνει
στη μάντρα ἐκεῖ γὰρ ἀνθὰ τὸν ἐσπρωχνε στη χώρα νὰ κατέβει:
«Εὐμαιο και σεῖς σύντροφοι ἐπίλοιποι, γὰρ ἀκούτε με ὅλοι τώρα'
ἀύριο πουρνὸ στη χώρα θὰ ἔθελα νὰ πάω νὰ διακονέψω,
σε σένα βάρος νὰ μὴ γίνουμαι κι οὐδὲ στους συντρόφους σου.
Ὅμως ἀρμῆνεψέ με, δώσε μου κι ἀξιο ὁδηγὸ, στη χώρα
γὰρ νὰ με πάει' κι ἐκεῖ τοὺς δρόμους τῆς θέλω, δε θέλω μόνος
θὰ πάρω, κάποιος ἀνθὰ μου ἔδινε ψωμί, κρασί μια κούπα.
Και στὸν θεῖο Ὀδυσσεῖα νὰ πῆγαινα τὸ ἀρχοντικὸ, μποροῦσαι
στην Πηνελόπη τα μαντάτα τοῦ νὰ πῶ τῆ μυαλωμένη.
Και με τοὺς πέρφανους ἀνέσμιγα μνηστήρες, νὰ χάριζαν
μπορεῖ και μένα ἀπὸ τ' ἀρίφνητα που χαίρουνται ξαρέσεια'
τι θὰ τοὺς δούλευα κι ὅ,τι ἤθελαν, σε μια στιγμή θὰ τὸ ἔχαν.
Νὰ σου τὸ πῶ, και συ τα λόγια μου στοχάσου κι ἀκουσε μου:
Ἀπ' τοῦ θεοῦ τοῦ Ἑρμῆ το θέλημα τοῦ ψυχοπερατάρη,
που στὸν ἀνθρώπων ὅλων τις δουλειές τιμὴ και χάρη δίνει,
νὰ με περνάει κανεὶς δε βρίσκεται στην ἀξιόσυνη ἐμένα'
φωπὰ νὰ στήσω και ξερόξυλα νὰ σκίσω, νὰ λιανίσω
τὸ κρέας και νὰ τὸ ψήσω, πρόθυμα στην τάβλα νὰ κεράσω —
ὅλα ὅσα κάνουν οἱ ἀχαμνότεροι μαθὲς στους ἀφεντάδες.»
Εὐμαιο, και συ πολὺ συχύστηκες, χοιροβοσκέ, και τοῦ ἔπεσε:
«Ὀχρὸ μου, ξεῖνε, πῶς τὴν ἔβαλες τέτοια βουλή στο νοῦ σου;
Ἀλήθεια, μὴν ἐκεῖ λαχτάρησες νὰ βρεῖς το χαλασμὸ σου,
με τοὺς μνηστήρες που πεθύμησες νὰ μπλέξεις; — κι ἔχει φτάσει
ἡ ἀδιαντροπία κι ἡ κακοσύνη τοὺς στα σιδερένια οὐράνια!
Παραστεκάμενους στα χρόνια σου δε θένε ἐκεῖνοι νὰ ἔχουν
καλοντυμένους ἔχουν νιούτσικους, με κάππα, με χιτῶνα,
με μυρωμένα τα κεφάλια τοὺς και τα ὠρια πρόσωπα τοὺς
νὰ παραστέκουν τα τραπέζια τοὺς τα καλοτορνεμένα
ψωμιά, κρασιά και κρέατα ξέχειλα τοὺς καρτεροῦν νὰ φάνε.
Μένε λοιπὸν ἐδῶ, κανένας μας μαζί σου δε θυμῶνει,
ἐγὼ ὄχι, μήτε κι ἄλλος σύντροφος, ἀπ' ὅσους μου δουλεύουν.
Μα τοῦ Ὀδυσσεῖα τὸ γιο περιμένει! Μόλις διαγείρει ἐκεῖνος,
και κάππα και χιτῶνα μόνος τοῦ θὰ σου χαρίσει, κι ὅπου
καρδιά και νοὺς σε σπρώχνουν, πρόθυμα θὰ σε καλοστρατίσει...»
Και τότε ὁ ἀρχοντικὸς, πολύπαθος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεύς:

- «αἴθ' οὕτως, Εὐμαιε, φίλος Διὶ πατρὶ γένοιο
ὡς ἐμοί, ὅππ' ἐπαυσας ἄλλης καὶ οἰζύου αἰνῆς.
πλαγκτοσύνης δ' οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο
βροτοῖσιν:
ἀλλ' ἔνεκ' οὐλομένης γαστρὸς κακὰ κήδε' ἔχουσιν
- 345 ἀνέρες, ὃν τιν' ἴκηται ἄλλη καὶ πῆμα καὶ ἄλγος.
νῦν δ' ἔπει ἰσχανάσθαι μείναι τέ με κείνων ἄνωγας,
εἶπ' ἄγε μοι περὶ μητρὸς Ὀδυσσῆος θεῖοιο
πατρὸς θ', ὃν κατέλειπεν ἰὼν ἐπὶ γήραος οὐδῶ,
ἣ που ἔτι ζῶουσιν ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο,
- 350 ἣ ἤδη τεθνήσκει καὶ εἶν Ἄϊδαο δόμοισι.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
Λαέρτης μὲν ἔτι ζῶει, Διὶ δ' εὐχεται αἰεὶ
θυμὸν ἀπὸ μελέων φθίσθαι οἷς ἐν μεγάροισιν:
- 355 ἐκπάγλως γὰρ παιδὸς ὀδύρεται οἰχομένοιο
κουριδίης τ' ἀλόχοιο δαΐφρονος, ἣ ἔ μάλιστα
ἦκαχ' ἀποφθιμένη καὶ ἐν ὠμῶ γήραϊ θῆκεν.
ἣ δ' ἄχρ' οὐ παιδὸς ἀπέφθιτο κυδαλίμοιο,
λευγαλέω θανάτῳ, ὡς μὴ θάνοι ὅς τις ἐμοί γε
- 360 ἐνθάδε ναιετάων φίλος εἶη καὶ φίλα ἔρδοι.
ὄφρα μὲν οὖν δὴ κείνη ἔην, ἀχέουσά περ ἔμπης,
τόφρα τί μοι φίλον ἔσκε μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι,
οὐνεκά μ' αὐτὴ θρέψεν ἅμα Κτιμένη ταυπεπέλω,
θυγατέρ' ἰφθίμη, τὴν ὀπλοτάτην τέκε παίδων:
- 365 τῆ ὁμοῦ ἐτρεφόμην, ὀλίγον δὲ τί μ' ἦσσαν ἐτίμα.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ἦβην πολυήρατον ἰκόμεθ' ἄμφω,
τὴν μὲν ἔπειτα Σάμηνδ' ἔδοσαν καὶ μυρὶ ἔλοντο,
αὐτὰρ ἐμὲ χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἶματ' ἐκείνη
καλὰ μάλ' ἀμφιέσασα, ποσὶν δ' ὑποδήματα δοῦσα
- 370 ἀγρόνδε προϊάλλε: φίλει δέ με κηρόθι μάλλον.
νῦν δ' ἤδη τούτων ἐπιδεδούμαι: ἀλλὰ μοι αὐτῶ
ἔργον ἀξέουσιν μάκαρες θεοὶ ᾧ ἐπιμίμνω:
τῶν ἔφαγον τ' ἐπιόν τε καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα.
ἐκ δ' ἄρα δεσποίνης οὐ μείλιχον ἔστιν ἀκούσαι
- 375 οὐτ' ἔπος οὐτε τι ἔργον, ἔπει κακὸν ἔμπεισεν οἴκῳ,
ἄνδρες ὑπερφίαλοι: μέγα δὲ δμῶες χατέουσιν
ἀντία δεσποίνης φάσθαι καὶ ἔκαστα πυθέσθαι
καὶ φαγέμεν πιέμεν τε, ἔπειτα δὲ καὶ τι φέρεσθαι
ἀγρόνδ', οἷά τε θυμὸν αἰεὶ δμῶεσσιν ἰαίνει.»
- 380 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ὦ πόποι, ὡς ἄρα τυτθὸς ἐών, Εὐμαιε συβῶτα,
πολλὸν ἀπεπλάγχθης σῆς πατρίδος ἠδὲ τοκῆων.
- «Εὐμαιε, καθὼς ἐγὼ σε ἀγάπησα, καὶ ὁ Δίας να σ' ἀγαπήσει,
που ἀπὸ τα βάσανα με γλίτωσες, τα παραδέρματά μου.
Στη γη να τριγυρίζεις — βρίσκεται χειρότερο στον κόσμο;
Μα εἶναι ἡ κοιλιὰ... Πόσα δε σέρνουμε γι' αὐτὴν, ἀνάθεμα τη,
ὅταν βρεθούμε μες σε βάσανα, παραδαρμούς καὶ πίκρες!
Μα τώρα ἀφοῦ με κόβεις λέγοντας να περιμένω ἐκείνον,
για του θεϊκοῦ Ὀδυσσέα για μίλα μου τη μάνα καὶ τον κύρη
που ὅταν ὁ γιος του ἐξεπιτεύτηκε, πατούσε το κατώφλι
των γερατιῶν: να ζουν, να χαίρουνται το φῶς του γήλιου τάχα,
για ἔχουν πεθάνει πια καὶ βρίσκονται στον Κάτω Κόσμο τώρα;»
Σ' αὐτὰ ὁ χοιροβοσκός του ἀπάντησε, στους δούλους μέσα ὁ
πρῶτος:
«Τὴν πάσα ἀλήθεια ἐγὼ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε!
ἀκόμα ζεῖ ὁ Λαέρτης, μα ἀπαυτὰ το Δία παρακαλιέται
ἀπ' το κορμί μέσα στο σπῆτι του να βγει γοργὰ ἡ ψυχὴ του
τι εἶναι ἀγαλήνευτος ὁ πόνος του για τον υγιό που ἐχάθη
καὶ τη γυναῖκα του τη φρόνιμη' το πιο πολὺ ὁ δικὸς της
καημὸς τον ἔκαψε, τον γέρασε στ' ἀλήθεια πρὶν της ὥρας.
Εκείνη ἀπ' τον καημὸ μαράθηκε του ξακουσμένου γιου της -
ἀσκημος θάνατος! Δε θα 'θελα παρόμοιο να 'βρει τέλος
ἀπ' τους θιακοὺς κανεῖς που μου 'κανε καλὸ καὶ του 'χω ἀγάπη.
Μα στη ζωὴ ὅσο ἐκείνη βρίσκονταν, καὶ πονεμένη που ἦταν,
τη γνώμη να της παίρνω μου ἄρεσε για τούτο καὶ για κείνο'
τι ἦταν ἀτὴ της που μ' ἀνάστησε με τη μακρομαντούσα
μαζὶ Χτιμένη, τη μικρότερη μες στα παιδιὰ της ὅλα,
κι οὐτε καὶ τόσο στην ἀγάπη της ξεχώριζε τους δυο μας.
Μα ὡς φούντωσε ὅλο χάρη ἡ νιότη μας, την ὁμορφὴ Χτιμένη
στη Σάμη την πάντρεψαν, παίρνοντας καὶ μυριοπλούσια δῶρα,
καὶ μένα ἐκείνη, ρούχα ὡς μου 'δῶκε, καὶ κάππα καὶ χιτῶνα,
πανέμορφα, καὶ για τα πόδια μου σαντάλια, στα χωράφια
να μείνω μ' ἔστειλε, καὶ πιότερη ἀκόμα ἀγάπη μου 'χε.
Ὡστόσο τούτα πια καὶ ἀν μου 'λειψαν, οἱ τρίσμακαρισμένοι
θεοὶ το μόχτο μου τον πρόκοψαν, καὶ ἀπ' τη δουλειὰ που κάνω
κι ἔφαγα κι ἦπια κι εἶχα κι ἔδινα καὶ σε σεβάσιμους ξένους.
Μα ἀπ' την κυρά μας πια δε γίνεται γλυκὸ ν' ἀκούσεις κάτι,
λόγο για πράξη, ἀφόντας πλάκωσε κακὸ στο σπῆτι τέτοιο,
οἱ ἀνομοὶ ἐκεῖνο! το χρειάζονται περίσσια οἱ δούλοι ὡστόσο
με την κυρά τους να μιλήσουνε, να μάθουν το 'να, τ' ἄλλο,
να φαν, να πιουν, καὶ στα χωράφια τους μετὰ ὡς διαγέρνουν, κάτι
να κουβαλοῦν, ἀπ' ὅσα δίνουνε χαρὰ στους δούλους πάντα.»
Γυρνώντας τότε ὁ πολυκάτεχος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
« Ὠχού, χοιροβοσκέ, σαν ἐφευγες μακριὰ πολὺ στα ξένα
πατρίδα καὶ γονιούς ἀφήνοντας, μικρὸ παιδάκι θά'σουν!
Μον' ἔλα τώρα, δῶσε ἀπόκριση, την πάσα ἀλήθεια πες μου:

- ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπε καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ἠὲ διεπράθετο πτόλις ἀνδρῶν εὐρυάγυια,
- 385 ἧ ἔνι ναιετάασκε πατήρ καὶ πότνια μήτηρ,
ἧ σέ γε μουνωθέντα παρ' οἴεσιν ἢ παρὰ βουσὶν
ἄνδρες δυσμενέες νηυσὶν λάβον ἠδ' ἐπέρασσαν
τοῦδ' ἄνδρὸς πρὸς δῶμαθ', ὃ δ' ἄξιον ὦνον ἔδωκε.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβῶτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
- 390 «ξείν', ἐπεὶ ἄρ δὴ ταῦτά μ' ἀνείρειαι ἠδὲ μεταλλάξ,
σιγῇ νῦν ξυνίει καὶ τέρπεο, πίνε τε οἶνον
ἤμενος. αἶδε δὲ νύκτες ἀθέσφατοι: ἔστι μὲν εὐδειν,
ἔστι δὲ τερπομένοισιν ἀκούειν: οὐδέ τί σε χρή,
πρὶν ὦρη, καταλέχθαι: ἀνίη καὶ πολὺς ὕπνος.
- 395 τῶν δ' ἄλλων ὅτινα κραδίη καὶ θυμὸς ἀνώγει,
εὐδέτω ἐξεθῶν: ἅμα δ' ἠοὶ φαινομένηφι
δειπνήσας ἄμ' ἕσσειν ἀνακτορήσιν ἐπέσθω.
νῶϊ δ' ἐνὶ κλισίῃ πίνοντέ τε δαιτυμένω τε
κῆδεσιν ἀλλήλων τερπώμεθα λευγαλέοισι,
- 400 μνωομένων: μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνήρ,
ὅς τις δὴ μάλα πολλὰ πάθη καὶ πόλλ' ἐπαληθῆ.
τοῦτο δὲ τοι ἐρέω ὃ μ' ἀνείρειαι ἠδὲ μεταλλάξ.
«νήσός τις Συρίη κικλήσκειται, εἴ που ἀκούεις,
Ὀρτυγίης καθύπερθεν, ὄθι τροπαὶ ἠελίοιο,
- 400 οὐ τι περιπληθὴς λίην τόσον, ἀλλ' ἀγαθὴ μὲν,
εὐβοτος, εὐμηλος, οἰνοπληθὴς, πολὺπυρος.
πεινῆ δ' οὐ ποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδέ τις ἄλλη
νοῦσος ἐπὶ στυγερῇ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν:
ἀλλ' ὅτε γηράσκωσι πόλιν κάτα φύλ' ἀνθρώπων,
- 410 ἐλθῶν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν
οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποικόμενος κατέπεφνεν.
ἐνθα δὴ δύο πόλιες, δῖχα δὲ σφισὶ πάντα δέδασται:
τῆσιν δ' ἀμφοτέρησι πατήρ ἐμὸς ἐμβασίλευε,
Κτήσιος Ὀρμενίδης, ἐπιείκελος ἀθανάτοισιν.
- 415 «ἐνθα δὲ Φοίνικες ναυσίκλυτοι ἤλυθον ἄνδρες,
τρῶκαι, μυρὶ' ἄγοντες ἀθύρματα νηὶ μελαίνῃ.
ἔσκε δὲ πατρὸς ἐμοῖο γυνὴ Φοίνισσ' ἐνὶ οἴκῳ,
καλὴ τε μεγάλη τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυῖα:
τῆν δ' ἄρα Φοίνικες πολυπαῖπταλοι ἠπερόπτευον.
- 420 πλυνούσῃ τις πρῶτα μίγη κοίλῃ παρὰ νηὶ
εὐνήῃ καὶ φιλότῃ, τὰ τε φρένας ἠπεροπέυει
θηλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἦ κ' εὐεργὸς ἔησιν.
εἰρώτα δὴ ἔπειτα τίς εἶη καὶ πόθεν ἔλθοι:
ἠ δὲ μάλ' αὐτίκα πατρὸς ἐπέφραδεν ὑπερεφές δῶ:
- Ἦρθαν οχτροὶ καὶ τὴν πλατύδρομη τὴν πολιτεία κούρσεψαν,
ἐκεῖ που ζούσαν ο πατέρας σου κι η σεβαστή σου ἢ μάνα,
για καὶ σε βρήκαν μόνο, πρόβατα να βόσκεις για γελάδια,
κουρσάροι, κι ως σε πιάσαν, σ' ἔφεραν ἐδῶ με τ' ἄρμενά τους
στου ρήγα το παλάτι, που 'δωκε πολλὰ να σε αγοράσει;»
Σ' αὐτὰ ο χοιροβοσκὸς του ἀπάντησε, στους δούλους μέσα ὁ
πρῶτος:
« Ἔνε, για τούτα μια καὶ ρώτησες καὶ θέλεις να τα μάθεις,
ἀκου λοιπόν, καὶ φραίνου ἀμίλητος, καὶ το κρασί σου πίνε'
τούτες οὖ νύχτες εἶναι ἀτέλειωτες' θες ὕπνο, θες κουβέντα
που να σ' ευφραίνει, εἶναι στο χέρι σου' μα ἀνάγκη ἐσὺ δὲν ἔχεις
τόσο νωρίς να πέσεις' βάρεμα κι ο πλήθιος ὕπνος εἶναι.
Μα ἀπὸ τους ἄλλους αν κανένας σας τον ὕπνο ἀπογυρεύει,
ας βγει κι ας πέσει' τα χαράματα να κολατσίσει μόνο
καὶ στη βοσκή να βγάλει σύγκαιρα του βασιλιά τους χοίρους.
Κι ωστόσο εμεῖς οἱ δυο θα πίνουμε, θα τρώμε στο καλύβι
καὶ θα φραινόμαστε, τα πάθη μας ο ἕνας του ἄλλου ιστορώντας'
τι ἐκεῖνος που πολὺ παράδειρε κι ἔχει πολλὰ τραβήξει
νιώθει χαρὰ τα περασμένα του τυράννια να θυμάται.
Ἄκου λοιπόν τα που με ρώτησες καὶ γύρεψες να μάθεις:
Ἐνα νησί, **Συρία** που λέγεται, μπορεῖ ἀκουστά να το 'χεις,
στου γήλιου πέρα τα γυρίσματα, στην Ὀρτυγία πιο πάνω.
Δε θα το πεις νησί πολὺκόσμο, μα πλοῦσις' θρέφει βόδια
καὶ πρόβατα, κι εἶναι κρασότοπος καὶ στάρι πλήθιο βγάζει.
Ποτέ ο λαὸς ἐκεῖ δὲν πείνασε μηδὲ τον βρήκε ἀρρώστια
κακιὰ, ἀπ' αὐτές που τους τρισάμοιρους ἀνθρώπους βασιανίζουν.
Μονάχα, σα γεράσουν οἱ ἀνθρωποὶ στη χώρα ἐτούτη μέσα,
ζυγώνουν η Ἀρτεμη κι ο Ἀπόλλωνας ο χρυσοδοξαράτος
κι εὐτὺς ἀνένιωστα με ἀπόνετες σαγίτες τους σκοτώνουν.
Δυο πολιτείες ἐκεῖ εἶναι' ξέχωρα της καθεμίας τα πάντα,
μα ἕνας ο ρήγας που τους ὀρίζει, ο κύρης ο δικός μου,
ο γιος του Ὀρμένου, ο Χτήσιος, που 'μοιαζε με τους θεοὺς στην
ὄψη.
Μια μέρα ἐκεῖ μας ἤρθαν Φοίνικες θαλασσοξακουσμένοι,
κλέφτες, στο μαύρο πλοῖο τους ἀμέτρως πραγμάτειες κουβαλώντας'
κι εἶχεν ο κύρης μου στο σπῆτι του μια σκλάβα ἀπ' τη Φοινίκη,
τρανόκορμη, ὀμορφή, που κάτεχε πάσα γυναικεία τέχνη'
καὶ τὴν πλάνεψαν τότε οἱ Φοίνικες οἱ τετραπερασμένοι'
να πλένει κάποιος τους τὴν πέτυχε, καὶ δίπλα στο ἄρμενο τους
μαζὶ της σ' ἔρωτα πρωτόσμιξε' αὐτὸ εἶναι που τα φρένα
ἀκόμα καὶ της πιο καλόπρασῃς γυναικας ζεπλανεύει!
Μετὰ πούθε εἶχε ἐρθεῖ τη ρώτησε καὶ ποια ἦταν, κι η γυναικὰ
το ἀψηλοτάβανο του κύρη της του φανερώνει σπῆτι:

- 425 «έκ μὲν Σιδῶνος πολυχάλκου εὐχομαι εἶναι,
κούρη δ' εἶμ' Ἀρύβαντος ἐγὼ ῥυδὸν ἀφνειοῖο:
ἀλλὰ μ' ἀνήρπαζαν Τάφιοι λήστορες ἄνδρες
ἀγρόθεν ἐρχομένην, πέρασαν δὲ τε δεῦρ' ἀγαγόντες
τοῦδ' ἀνδρὸς πρὸς δῶμαθ': ὁ δ' ἄξιον ὦνον ἔδωκε.»
- 430 «τὴν δ' αὐτε προσέειπεν ἀνὴρ, ὃς ἐμίσητο λάθρη:
ἦ ῥά κε νῦν πάλιν αὐτὶς ἄμ' ἡμῖν οἴκαδ' ἔποιο,
ᾧφρα ἴδη πατρὸς καὶ μητέρος ὑπερεφές δῶ
αὐτοῦς τ'; ἦ γὰρ ἔτ' εἰσὶ καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.
«τὸν δ' αὐτε προσέειπε γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ:
- 435 'εἶη κεν καὶ τοῦτ', εἴ μοι ἐθέλοιτέ γε, ναῦται,
ᾧρκω πιστωθῆναι ἀπήμονά μ' οἴκαδ' ἀπάξειν.'
«ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπώμνυον ὡς ἐκέλευεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὁμοσάν τε τελευτήσαν τε τὸν ᾠρκον,
τοῖς δ' αὐτὶς μετέειπε γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ:
- 440 «σιγῆ νῦν, μὴ τίς με προσαιδάτω ἐπέεσσιν
ὑμετέρων ἐτάρων, ξυμβλήμενος ἢ ἐν ἀγυίῃ,
ἢ που ἐπὶ κρήνῃ: μὴ τίς ποτὶ δῶμα γέροντι
ἐλθὼν ἐξείπη, ὁ δ' οἰσάμενος καταδήσῃ
δεσμῶ ἐν ἀργαλέῳ, ὑμῖν δ' ἐπιφράσσειτ' ὄλεθρον.
- 445 ἀλλ' ἔχετ' ἐν φρεσὶ μῦθον, ἐπείγετε δ' ὦνον ὀδαίων.
ἀλλ' ὅτε κεν δὴ νηὺς πλείη βίοτιο γένηται,
ἀγγελίη μοι ἔπειτα θεῶς ἐς δῶμαθ' ἰκέσθω:
οἴσω γὰρ καὶ χρυσόν, ὅτις χ' ὑποχείριος ἔλθῃ:
καὶ δὲ κεν ἄλλ' ἐπίβαθρον ἐγὼν ἐθέλουσά γε δοίην.
- 450 παῖδα γὰρ ἀνδρὸς ἐήος ἐνὶ μεγάροις ἀπιτάλλω,
κερδαλέον δὴ τοῖον, ἅμα τροχόωντα θύραζε:
τὸν κεν ἄγοιμ' ἐπὶ νηός, ὁ δ' ὑμῖν μυρίον ὦνον
ἄλλοι, ὅπῃ περάσητε κατ' ἄλλοθρόους
ἀνθρώπους.»
«ἢ μὲν ἄρ' ὡς εἰπούσ' ἀπέβη πρὸς δῶματα καλά,
- 455 οἱ δ' ἐνιαυτὸν ἅπαντα παρ' ἡμῖν αὐθι μένοντες
ἐν νηὶ γλαφυρῇ βίοτον πολὺν ἐμπολόωντο.
ἀλλ' ὅτε δὴ κοίλῃ νηὺς ἤχθητο τοῖσι νέεσθαι,
καὶ τότε ἄρ' ἄγγελον ἦκαν, ὃς ἀγγεῖλειε γυναικί.
ἦλυθ' ἀνὴρ πολυῖδρις ἐμοῦ πρὸς δῶματα πατρὸς
- 460 χρύσειον ὄρμον ἔχων, μετὰ δ' ἠλέκτροισιν ἔερτο.
τὸν μὲν ἄρ' ἐν μεγάρω δμῶαι καὶ πότνια μήτηρ
χερσίν τ' ἀμφαφόντων καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὀρώντο,
ὦνον ὑπισχόμεναι: ὁ δὲ τῇ κατένευσε σιωπῇ.
ἦ τοι ὁ κανεύσας κοίλῃν ἐπὶ νῆα βεβήκει,
- 465 ἢ δ' ἐμὲ χειρὸς ἐλοῦσα δόμων ἐξῆγε θύραζε.
εὖρε δ' ἐνὶ προδόμῳ ἡμὲν δέπτα ἠδὲ τραπέζας
ἀνδρῶν δαιτυμόνων, οἳ μὲυ πατέρ' ἀμφεπένοντο.
- .. Ἀπ' τῆ Σιδῶνα τὴν πολυχάλκη καυκίεμαι ἐγὼ πῶς σέρνω,
κι ἔχω πατέρα τὸν Ἀρύβαντα, που ἦταν τὸ βίος τοῦ βρύση.
Μια μέρα, απ' τὰ χωράφια ὡς διάγερνα, μου χύθηκαν Ταφιῶτες
κουρσάριοι, κι ὡς με ἄρπαξαν, μ' ἔφεραν σε τούτου ἐδῶ τοῦ ρήγα
τ' ἀρχοντικό, κι αὐτὸς ἐπλήρωσε πολλὰ να με ἀγοράσει."
- Κι ἐκεῖνος που κρυφὰ τὴ χάρηκε τῆς ἀποκρίθῃ κι εἶπε:
.. Μαζὶ μας ἔρχεσαι, στὸν τόπο σου να στρέψεις, ν' ἀντικρίσεις
τὸ ἀψηλοτάβανο τὸ σπῆτι σου ξανά και τοὺς γονιούς σου;
Ἀκόμα ζουν, και για τὰ πλοῦτῃ τους ἀκούγονται και τώρα."
Τότε ἡ γυναίκα τοῦ ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ 'πε:
- .. Κι αὐτὸ μπορεῖ να γένει, αν θέλατε να μου ὀρκιστεῖτε, ναῦτες,
πῶς πίσω θα με πᾶτε ἀνέβλαβη στὸ σπῆτι τῶν δικῶν μου.»
Εἶπε, κι αὐτοί, καθὼς τοὺς γύρευε, τὸν ὄρκο ἔδωκαν ὅλοι'
τότε ἡ γυναίκα, ὡς εἶδε κι ἀμωσαν και τέλεψαν τὸν ὄρκο,
πῆρε ξανά και τοὺς ἀρμῆνευε κι αὐτὰ τοὺς λέει τὰ λόγια:
- .. Τώρα μιλιὰ! Το νου σας ἔχετε, κανεῖς να μὴ μου ἀνοίξει
κουβέντα απ' ὅλους τοὺς συντρόφους σας, στη βρύση για στη
στράτα
αν με ἀνταμῶσει' κάποιος βλέποντας μπορεῖ να τὸ μὴνύσει
τοῦ γέρου ἀφέντῃ' κακοβάνοντας ἐκεῖνος θα με ρίξει
σε ἀνήλεες ἀλυσες, και θάνατο για σας θα μελετήσει.
- Τὸ μυστικό κρατᾶτε, κάνετε γοργὰ τὶς ἀγορὲς σας,
κι ἀπὸ πρᾶμάτειες τὸ καράβι σας σα θα 'χει πια γεμίσει,
μηνάτε μου τὸ δίχως ἀργητᾶ στὸ ἀρχοντικό που μένω.
Θα κουβαλήσω ἐγὼ και μάλαμα, στα χέρια μου ὅσο πᾶσει.
Κι ἄλλον ἀκόμα ναῦλο, αν ἦθελα, μπορούσα να πλερώσω'
- ἐγὼ τὸ γιο ἀνασταίνω τοῦ ἀρχοντα μες στὸ παλάτι τώρα,
παιδί ζῦπνο, που τρέχει πίσω μου, καθὼς με ἰδεῖ να βγαίνω.
Αὐτὸν τὸν φέρνω στὸ καράβι σας, να τὸν μοσκοπουλήσετε,
ὅπου βρεθεῖτε ταξιδεύοντας σε ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους.»
Ὡς εἶπε αὐτὰ, σηκώθη κι ἔφυγε για τ' ὁμορφο παλάτι.
- Κι ἐκεῖνοι μέιναν χρόνο ολάκερο μαζὶ μας ἐκεῖ πέρα,
και βίος ἐσώριαζαν ἀρίφνητο στὸ βαθουλό καράβι.
Και σαν καλοφορτώθη τ' ἄρμενο, για να μποροῦν να φύγουν,
στεῖλαν μαντάτορα, τὸ μῆνυμα να φέρει στη γυναίκα'
ἦρθε στὸ σπῆτι ἕνας παμπόνηρος κι ἕνα γιορντάνι ἐκράτει,
- που οἱ χάντρες τοῦ οἱ χρυσές συνάλλαζαν με τὶς κεχριμπαρένιες.
Κι ὅπως στὸ σπῆτι μέσα οἱ δούλες μας κι ἡ σεβαστῆ μου ἡ μάνα
τὸ ψαχοῦλευαν με τὰ χέρια τοὺς, τὸ τρώγαν με τὰ μάτια
να τὰ ἀγοράσουν παζαρεύοντας, κρυφὰ τῆς γνέφει ἐκεῖνος,
και μόλις ἐγένεψε, πίσώστρεψε στὸ βαθουλό καράβι.
- Κι αὐτῇ με πῆρε κι ὄξω μ' ἔβγαλε, κρατώντας με απ' τὸ χέρι,
και στὸ χαγιατί ἐβρήκε, ὡς διάβαινε, ποτήρια και τραπέζια —
τῶν καλεσμένων, που 'χε ὁ κύρης μου για συβουλάτορές τοῦ'

- οἱ μὲν ἄρ' ἐς θῶκον πρόμολον, δῆμοιό τε φῆμιν,
ἦ δ' αἶψα τρί' ἄλεια κατακρύψασ' ὑπὸ κόλπῳ
- 470 ἔκφερον: αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ μὲν ἀσειφροσύνησι.
δύσετό τ' ἠέλιος, σκιδώοντό τε πᾶσαι ἀγυαί:
ἡμεῖς δ' ἐς λιμένα κλυτὸν ἤλθομεν ὦκα κιόντες,
ἐνθ' ἄρα Φοινίκων ἀνδρῶν ἦν ὠκύαλος νηῦς.
οἱ μὲν ἔπειτ' ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρά κέλευθα,
- 475 νῶ ἀναβησάμενοι: ἐπὶ δὲ Ζεὺς οὐρον ἴαλλεν.
ἔξημαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἡμαρ:
ἀλλ' ὅτε δὴ ἑβδομον ἡμαρ ἐπὶ Ζεὺς θῆκε Κρονίων,
τὴν μὲν ἔπειτα γυναῖκα βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
ἄντλῳ δ' ἐνδοῦπησε πεσοῦσ' ὡς εἰναλιη κήξ.
- 480 καὶ τὴν μὲν φώκησι καὶ ἰχθύσι κύρμα γενέσθαι
ἔκβαλον: αὐτὰρ ἐγὼ λιπὸ μὲν ἀκαχήμενος ἦτορ:
τοὺς δ' Ἰθάκη ἐπέλασσε φέρων ἀνεμὸς τε καὶ ὕδωρ,
ἐνθα με Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἐοῖσιν.
οὕτω τήνδε τε γαίαν ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσι.»
- 485 τὸν δ' αὖ διογενὴς Ὀδυσσεὺς ἡμειβετο μύθῳ:
«Εὐμαι', ἦ μάλα δὴ μοι ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ὄρινας
ταῦτα ἕκαστα λέγων, ὅσα δὴ πάθεις ἄλγεα θυμῷ.
ἀλλ' ἦ τοι σοὶ μὲν παρὰ καὶ κακῷ ἐσθλὸν ἔθηκε
Ζεὺς, ἐπεὶ ἀνδρὸς δῶματ' ἀφίκεο πολλὰ μογήσας
- 490 ἠπίου, ὅς δὴ τοι παρέχει βρωσίν τε πόσιν τε
ἐνδοκέως, ζῶεις δ' ἀγαθὸν βίον: αὐτὰρ ἐγὼ γε
πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἀλώμενος ἐνθάδ' ἰκάνω.»
ὡς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
κίρκος, Ἀπόλλωνος ταχὺς ἄγγελος: ἐν δὲ πόδεσσι
- 495 τίλλε πέλειαν ἔχων, κατὰ δὲ πτερὰ χεῦεν ἔραζε
μεσσηγὺς νηὸς τε καὶ αὐτοῦ Τηλεμάχιοιο.
τὸν δὲ Θεοκλύμενος ἐτάρων ἀπονόσφι καλέσσας
αἶψα γὰρ Ἥως ἤλθεν εὐθρόνος: οἱ δ' ἐπὶ χέρσου
Τηλεμάχου ἔταροι λύον ἰστία, καδ' ὅ' ἔλον ἰστών
- 500 καρπαλίμως, τὴν δ' εἰς ὄρμον προέρυσσαν ἐρετμοῖς:
ἐκ δ' εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι' ἔδησαν:
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
δεῖπνόν τ' ἐντύνοντο κερῶντό τε αἶθοπα οἶνον.
αὐτὰρ ἔπει πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
- 505 τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἤρχετο μύθῳν:
«ὕμεις μὲν νῦν ἄστυδ' ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν,
αὐτὰρ ἐγὼν ἀγρούς ἐπιείσομαι ἠδὲ βοτῆρας:
ἐσπέριος δ' εἰς ἄστυ ἰδῶν ἐμὰ ἔργα κάτειμι.
ἠῶθεν δὲ κεν ὕμιν ὀδοπόριον παραθείμην,
- 510 δαῖτ' ἀγαθὴν κρειῶν τε καὶ οἴνου ἠδ' ὑπότοιο.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
- κι ὡς εἶχαν φύγει γιὰ τὴ σὺναξη καὶ τὴ γεροντικὴ τους,
με βιάση ἐκεῖνη πήρε κι ἐκρυψε στὸν κόρφο τῆς τρεῖς κούπες
- κι ἐξω τῆς ἐβγαλε, κι ἀκλούθηξα κι ἐγὼ στὴν ξαστοχία μου.
Καὶ πήρε ὁ γῆλιος καὶ βασίλεψε κι ἀπόσκιασαν οἱ δρόμοι,
κι ἐμεῖς οἱ δυο τρεχάτοι φτάσαμε στὸ ξακουστό λιμάνι,
κει που ἀραζε τὸ γοργοθάλασσο καράβι τῶν Φοινίκων.
Κι ὡς μας ἀνέβασαν κι ἀνέβηκαν κι αὐτοί, με πρῖμο ἀγέρα
- σταλμένο ἀπὸ τὸ Δία στὴς θάλασσας ἀρμένιζαν τῆς στράτες.
Μέρες κρατοῦσαν ἐξὶ ὁ δρόμος μας ἀκέριες, νύχτα μέρα,
μα στῆς εφτά, τὴ νέα σαν ἔφερε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἡμέρα,
σκοτῶνει τὴ γυναῖκα, ρίχνοντας, ἡ Ἀρτέμιδα ἡ δοξέυτρα,
κι ἐκεῖνη στου ἀμπαριού τ' ἀπόνερα γκρεμίστη, σαν τὸ γλᾶρο.
- Αὐτὴν στὴ θάλασσα τὴν πέταξαν, οἱ φώκιες καὶ τὰ ψάρια
γιὰ νὰ τὴ φαν, καὶ μένα μ' ἀφηκαν μονάχο στὸν καημὸ μου.
Κι ὡς στὴν Ἰθάκη τοὺς κουβάλησαν τὰ κύματα κι οἱ ἀνεμοί,
ἀπ' τὰ δικά του πλούτη δίνοντας με ἀγόρασε ὁ Λαέρτης.
Τ' ἀκουσεὶς τώρα πῶς τὰ μάτια μου τὸν τόπο αὐτὸ ἀντίκρισαν.»
- Τότε ὁ Ὀδυσσεὺς ὁ ἀρχοντογενήνης τοῦ ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Εὐμαιε, στὰ στήθη πῶς ξεσήκωσες ἀλήθεια τὴν καρδιά μου,
τῆς συφορῆς ἀνιστορώντας μου μια μια που σου 'χουν λάχει!
Μα ὁ Δίας κι ἓνα καλὸ σου εὐχάρισε κοντὰ στὰ βάσανά σου,
τι ὁ ἀφέντης που σε πήρε σπῖτι του μετὰ ἀπὸ τόσα πάθη
- εἶναι καλὸς καὶ νὰ 'χεις γνοιάζεται φαγί, κρασί, ὅσο θέλεις,
κι εἶναι καλὴ ἡ ζωὴ που χαίρεσαι' μα ἐγὼ σε πολιτεῖες
πολλῆς ἐδῶ κι ἐκεῖ παράδειρα, στὰ μέρη σας πρὶν φτάσω.»
Σαν εἶπαν τούτα συναλλήλως τοὺς, ἀπόγειραν στὸν ὕπνο,
ὄχι πολλῶρα, τὴ καλόθρονη πρόβαλε Αὐγὴ σε λίγο.
- Τοῦ Τηλεμάχου ὠστόσο οἱ σύντροφοι, φτασμένοι στὸ νησί τοὺς,
μαῖνᾶραν τὰ πανιά καὶ πλάγιασαν με βιάση τὸ κατάρτι,
καὶ τὰ κουπιά στὰ χέρια παίρνοντας στὸ ἀραξοβόλι ἐφτασαν.
Ὅξω πετοῦν τῆς ἀγκυρόπετρες καὶ τὴν πρυμᾶτσα δένουν,
ὄξω πηδοῦν κι αὐτοὶ στὸ ἀκρόγιαλο, καὶ πήραν νὰ συντάζουν
- γοργὰ τὸ γιόμα καὶ φλογόμαυρο κρασί νὰ συγκερνοῦνε.
Καὶ σύντας τοῦ πιποῦ θαραπέψαν καὶ τοῦ φαγίου τὸν πόθο,
κίνησε πρῶτος ὁ Τηλέμαχος ὁ γνωστικὸς τὸ λόγο:
«Εσεῖς νὰ πάτε τώρα λάμμοντας στὸ κάστρο τὸ καράβι,
κι ὠστόσο ἐγὼ γιὰ τὰ χωράφια μας κινῶ καὶ τοὺς βοσκούς μας,
- κι ὡς δῶ τὰ χτήματα μου, σοῦρουπο θὰ κατεβῶ στὴ χώρα.
Καὶ ξημερώνοντας γιὰ ἀντίμεμα τοῦ ταξιδιού θὰ στρώσω τραπέζι,
κρέατα καὶ γλυκόπιτο κρασί, νὰ καλοφατε.»
Καὶ τοῦ 'πε τότε ὁ Θεοκλύμενος ὁ θεοδιωματάρης:
«Κι ἐγὼ, παιδί μου, που, γιὰ λέγε μου, νὰ πάω; σε τίνος σπῖτι
- νὰ σύρω, ἀπ' ὅσους τὴν πετρόχαρη τρογύρα Ἰθάκη ὀρίζουν;
Γιὰ καὶ νὰ πάω γραμμὴ στὴ μάνα σου καὶ στὸ δικό σου σπῖτι;»

- «πῆ γάρ ἐγώ, φίλε τέκνον, ἴω; τεῦ δῶμαθ' ἴκωμαι
ἀνδρῶν οἱ κραναήν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν;
ἦ ἰθὺς σῆς μητρὸς ἴω καὶ σοῖο δόμοιο;»
- 515 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«ἄλλως μὲν σ' ἂν ἐγώ γε καὶ ἡμέτερόνδε κελοίμην
ἔρχεσθ': οὐ γάρ τι ξενίων ποθῆ: ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ
χεῖρον, ἐπεὶ τοι ἐγώ μὲν ἀπέσσομαι, οὐδέ σε μήτηρ
ὄψεται: οὐ μὲν γάρ τι θαμὰ μνηστήρσ' ἐνὶ οἴκῳ
- 520 φαίνεται, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὑπερωῖω ἰστὸν ὑφαίνει.
ἀλλὰ τοι ἄλλον φῶτα πιφαύσκομαι ὄν κεν ἴκοιο,
Εὐρύμαχον, Πολύβοιο δαΐφρονος ἀγλαὸν υἱόν,
τὸν νῦν ἴσα θεῶ Ἰθακήσιοι εἰσορώσι:
καὶ γὰρ πολλὸν ἄριστος ἀνὴρ μέμονέν τε μάλιστα
- 525 μητέρ' ἐμὴν γαμέειν καὶ Ὀδυσσῆος γέρας ἔξειν.
ἀλλὰ τὰ γε Ζεὺς οἶδεν Ὀλύμπιος, αἰθέρι ναίων,
εἴ κέ σφι πρὸ γάμοιο τελευτήσῃ κακὸν ἦμαρ.»
ἔτὸν δ' αὖ Πείραιος δουρικλυτὸς ἀντίον ἠΐδα:
ν τ' ἄρα οἱ φύ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἕκ τ' ὀνόμαζε:
- 530 «Τηλέμαχ', οὐ τοι ἄνευ θεοῦ ἔππατο δεξιὸς ὄρνις
ἔγνω γάρ μιν ἐσάντα ἰδὼν οἰωνὸν ἐόντα.
ὑμετέρου δ' οὐκ ἔστι γένος βασιλεύτερον ἄλλο
ἐν δῆμῳ Ἰθάκης, ἀλλ' ὑμεῖς καρτεροὶ αἰεὶ.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
- 535 «αἶ γάρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἶη:
τῷ κε τάχα γνοίης φιλότῃτά τε πολλὰ τε δῶρα
ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἂν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.»
καὶ Πείραιον προσεφώνεε, πιστὸν ἑταῖρον:
«Πείραιε Κλυτίδῃ, σὺ δέ μοι τὰ περ ἄλλα μάλιστα
- 540 πείθῃ ἐμῶν ἐτάρων, οἱ μοι Πύλον εἰς ἄμ' ἔπνοντο:
καὶ νῦν μοι τὸν ξεῖνον ἄγων ἐν δῶμασι σοῖσιν
ἐνδουκέως φιλέειν καὶ τίεμεν, εἰς ὃ κεν ἔλθω.»
ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
καδδραθέτην δ' οὐ πολλὸν ἐπὶ χρόνον, ἀλλὰ
μίνυνθα:
- 545 «Τηλέμαχ', εἰ γάρ κεν σὺ πολὺν χρόνον ἐνθάδε
μίμνοι,
τόνδε τ' ἐγώ κομιῶ, ξενίων δέ οἱ οὐ ποθῆ ἔσται.»
ὡς εἰπὼν ἐπὶ νηὸς ἔβη, ἐκέλευσε δ' ἑταίρους
αὐτοὺς τ' ἀμβάειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
οἱ δ' αἶψ' εἰσβαῖνον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθίζον.
- 550 Τηλέμαχος δ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
εἶλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξεί χαλκῷ,
νηὸς ἀπ' ἰκρίοφιν: τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν.
οἱ μὲν ἀνώσαντες πλέον ἐς πόλιν, ὡς ἐκέλευσε
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο:
- Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Ἄλλους καιρούς εγώ στο σπίτι μας θα σε καλοῦσα' βρίσκει
σε μας ο ξένος καλοπέραση' μα ὅπως εγώ θα λείπω,
- πως να σου αρέσει; κι η μητέρα μου δε θα σε ιδεί καθόλου'
με τους μνηστήρες στο παλάτι μας να τριγυρνάει δε θέλει,
μόνο στο ανώι μακριά τους κάθεται στον αργαλειό κι υφαίνει.
Σέ κάποιον άλλο εγώ θα σου 'λεγα να πας, στον παινεμένο
Ευρύμαχο, το γιο του Πόλυβου του καστροπολεμάρχου,
- που σα θεό τον βλέπουν ὅλοι τους μες στην Ἰθάκη τώρα.
Εἶναι κι ο πιο τρανός μας ἄρχοντας και πιο γυρεύει απ' 'ολους
ν' ανέβει, παίρνοντας τη μάνα μου, στο θρόνο του Ὀδυσσέα.
Μα μόνο ο ολύμπιος Δίας που κάθεται ψηλά στα αιθέρια πλάτη
το ξέρει, αν δεν πλακώσει απάνω τους χαμός αντίς το γάμο.»
- Καθώς μιλούσαν, ὄρνιο πρόβαλε, δεξιά μεριά, γεράκι,
του Ἀπόλλωνα γοργός μαντάτορας, και περιστέρα ἐκράτει
και τη μαδούσε μες στα νύχια του, σκορπώντας τα φτερά της,
αναμεσάς απ' τον Τηλέμαχο και τ' ἄρμενο, στο χῶμα.
Κι ο Θεοκλύμενος τον ἔσυρε μακριά από τους συντρόφους,
- Καθώς μιλούσαν, ὄρνιο πρόβαλε, δεξιά μεριά, γεράκι,
του Ἀπόλλωνα γοργός μαντάτορας, και περιστέρα ἐκράτει
και τη μαδούσε μες στα νύχια του, σκορπώντας τα φτερά της,
αναμεσάς απ' τον Τηλέμαχο και τ' ἄρμενο, στο χῶμα.
Κι ο Θεοκλύμενος τον ἔσυρε μακριά από τους συντρόφους,
- το χέρι του 'σφίξε, τον ἐκραξε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Με δίχως των θεῶν το θέλημα δεξιά δεν ἦρθε τ' ὄρνιο'
ὡς το 'δα, το 'νωσα, Τηλέμαχε, σημαδιακό πως εἶναι!
Ἄλλη γενιά βασιλικότερη δεν ἔχει απ' τη δικιά σας
μες στην Ἰθάκη' σεις τη δύναμη για πάντα θα κρατάτε!»
- Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Ἄμποτε, ξένε, αὐτὸς ο λόγος σου σωστός να βγει ως την ἄκρη!
Θα 'βλεπες τότε την αγάπη μου και πόσα θα χαϊρόσουν
δῶρα από μένα, να σε 'βλέπουνε και να σε μακαρίζουν.»
Σαν εἶπε αυτά, στον Πείραιο μίλησε, τον γκαρδιακό του ακράνη:
- «Πείραιε, του Κλυτίου υγιέ, στη γνώμη μου κανένας δε συγκλίνει
σαν ὄσο εσὺ από τους συντρόφους μου που ακλούθηξαν στην
Πύλο.
Ἴελα και τώρα, πάρε σπίτι σου για χάρη μου τον ξένο
και καλοσκάμνιζέ τον, τίμα τον, ως να γυρίσω πίσω.»
Κι ο Πείραιος, ο τρανός πολέμαρχος, του απηλογήθη κι εἶπε:
- «Μακάρι να 'μενες, Τηλέμαχε, πολὺν καιρό ἐδῶ πέρα
θα τον γνοιαστώ τον ξένο, τίποτα δεν εἶναι να του λείψει.»
Εἶπε, και στ' ἄρμενο ανεβαίνοντας προστάζει τους συντρόφους,
μόλις ανέβουν στο πλεούμενο, να λύσουν τις πρυμνάσες'
μπήκαν κι εκείνοι δίχως ἀργητα και στα ζυγά εκαθίσαν.

555

τὸν δ' ὦκα προβιβάντα πόδες φέρον, ὄφρ' ἵκετ'
 αὐλήν,
 ἔνθα οἱ ἦσαν ὕες μάλα μυρία, ἦσι συβώτης
 ἐσθλὸς ἔων ἐνίαυεν, ἀνάκτεσιν ἦπια εἰδώς,

Τα ὠρια σαντάλια κι ο Τηλέμαχος φορεῖ στα δυο του πόδια
 και το γερό κοντάρι του ἄρπαξε το καλοακονισμένο
 απ' την κουβέρτα' κι οι ἄλλοι σύντροφοι τα παλαμάρια ἔλυσαν'
 κι ὅπως τους πρόσταξε ο Τηλέμαχος, του αρχοντικού Οδυσσέα
 ο ακριβογιός, ἐπήραν κι ἔλαμναν τραβώντας για τη χώρα.
 Κι ἐκεῖνος με ποδάρια γρήγορα στη μάντρα φτάνει, ὅπου 'χε
 τους μύριους χοίρους, κι ο καλόγνωμος ἐκεῖ χοιροβοσκός τους
 ἀπὸ την ἐγνοια στων ρηγάδων του το βιος κοιμόταν πάντα.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -π-

- Ἄτῳ δ' αὐτ' ἐν κλισίῃ Ὀδυσσεύς καὶ δῖος ὕφορβός
16- ἐντύνοντο ἄριστον ἄμ' ἠοί, κηαμένω πῦρ,
ἔκπεμψάν τε νομῆας ἄμ' ἀγρομένοισι σύεσσι:
Τηλέμαχον δὲ περισσαινὸν κύνες ὑλακόμωροι,
5 οὐδ' ὕλαον προσιόντα. νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς
σαίνοντάς τε κύνας, περὶ τε κτύπος ἦλθε ποδοῖν.
αἴψα δ' ἄρ' Εὐμαιοὶν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Εὐμαι', ἦ μάλα τίς τοι ἐλεύσεται ἐνθάδ' ἑταῖρος
ἦ καὶ γνῶριμος ἄλλος, ἐπεὶ κύνες οὐχ ὑλάουσιν,
10 ἀλλὰ περισσαινούσι: ποδῶν δ' ὑπὸ δουῖπον
ἀκούω.»
οὐ πῶ πάν εἰρητὸ ἔπος, ὅτε οἱ φίλος υἱὸς
ἔσθῃ ἐνὶ προθύροισι. ταφῶν δ' ἀνόρουσε συβώτης,
ἐκ δ' ἄρα οἱ χειρῶν πέσον ἄγγεα, τοῖς ἐπνοεῖτο,
κιρνὰς αἴθοπα οἶνον. ὁ δ' ἀντίος ἦλθεν ἄνακτος,
15 κύσσε δὲ μιν κεφαλὴν τε καὶ ἄμφω φάεα καλὰ
χεῖράς τ' ἀμφοτέρας: θαλερόν δ' οἱ ἔκπεσε δάκρυ.
ὥς δὲ πατὴρ ὄν παῖδα φίλα φρονέων ἀγαπάζῃ
ἐλθόντ' ἐξ ἀπίης γαίης δεκάτῳ ἐνιαυτῷ,
μοῦνον τηλύγετον, τῷ ἔπ' ἄλγεα πολλὰ μογήσῃ,
20 ὥς τότε Τηλέμαχον θεοειδέα δῖος ὕφορβός
πάντα κύσεν περιφύς, ὥς ἐκ θανάτοιο φυγόντα:
καὶ ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκερόν φάος. οὐ σ' ἔτ' ἐγὼ γε
ὄψεσθαί ἐφάμην, ἐπεὶ ὤχεο νῆϊ Πύλονδε.
25 ἀλλ' ἄγε νῦν εἰσελθε, φίλον τέκος, ὄφρα σε θυμῷ
τέρψομαι εἰσορόων νέον ἄλλοθεν ἔνδον ἐόντα.
οὐ μὲν γάρ τι θάμ' ἀγρόν ἐπέρχεαι οὐδὲ νομῆας,
ἀλλ' ἐπιδημέεις: ὥς γάρ νύ τοι εὔαδε θυμῷ,
ἀνδρῶν μνηστήρων ἐσορᾶν αἰδηλὸν ὄμιλον.»
30 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
«ἔσσεται οὕτως, ἅπα: σέθεν δ' ἔνεκ' ἐνθάδ' ἰκάνω,
ὄφρα σέ τ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω καὶ μῦθον ἀκούσω,
ἦ μοι ἔτ' ἐν μεγάροις μήτηρ μένει, ἦέ τις ἦδη
ἀνδρῶν ἄλλος ἐγήμεν, Ὀδυσσῆος δὲ που εὐνή
35 χῆτη ἐνευναίων κάκ' ἀράχνηα κείται ἔχουσα.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
«καὶ λίην κείνη γε μένει τετλητόι θυμῷ
σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν: οἷζυραι δὲ οἱ αἰεὶ
φθίνουσιν νύκτες τε καὶ ἡμέματα δάκρυ χεοῦσῃ.»
- Οἱ δυο τους, ο Ὀδυσσεάς, χαράματα, κι ο θεῖος χοιροβοσκός του
φωτιά μες στο καλύβι ως ἀναψαν, το γιόμα τους συντάζαν
οἱ ἄλλοι βοσκοὶ εἶχαν φύγει, βγαίνοντας τους χοίρους να βοσκήσουν.
Μα τα σκυλιὰ τα γαυγισάρικα δε γαύγιζαν, μονάχα,
θωρώντας μπρος τους τον Τηλέμαχο, κουνούσαν τις ουρές τους.
Το πρόσεξε ο Ὀδυσσεάς κι ως του 'φτάσε στ' αφτιά και ποδολάτι,
γυρνάει στον Εὐμαιο κι ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Εὐμαιε, θα ιδεῖς απ' τους συντρόφους σου να φτάνει τώρα
κάποιος,
για και κανένας ἄλλος γνῶριμος' δεν αλιχτούν οι σκύλοι,
μόν' τις ουρές κουνούν, και μου 'φτάσε στ' αφτιά και ποδολάτι.»
Ακόμα εστέκουνταν ο λόγος του, σαν πρόβαλε στη θύρα
ο ακριβογιός του, κι ο Εὐμαιοσ τα 'χασε' μεμιάσ πετάχτη απάνω,
κι από τα χέρια οι κούπες του 'πεςαν, που εκράτει ως συγκερνούσε
κρασί φλογάτο' τον αφέντη του γοργά να σμίξει τρέχει,
και στο κεφάλι τον εφίλησε, στα δυο πανώρια μάτια,
στα δυο τα χέρια, κι ασταμάτητα τα κλάματα τον πήραν.
Ένας πατέρας την αγάπη του την τρυφερή πως δείχνει
στο γιο, απ' τα ξένα ξάφνου που 'φτασε, στα δέκα χρόνια απάνω,
μοναχογιός και μοσκανάθρεφτος πολυλαχταρισμένος —
ὅμοια φιλοῦσε τον Τηλέμαχο περιλαμπάζοντάς τον
ο θεῖος χοιροβοσκός, του Χάροντα λες κι εἶχε ξεγλιτώσει'
και τέτοια κλαίοντας ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Ἦρθες, γλυκό μου φως, Τηλέμαχε! Δεν το 'λεγα ποτέ μου
πως θα σε ιδῶ ξανά, μια κι ἐφυγες στην Πύλο με καράβι.
Μον' ἔλα, γιε μου, στο καλύβι μου να μπεις, χαρά να πάρω
θωρώντας σε, που μόλις ἐφτασες στον τόπο σου απ' τα ξένα.
Τα χτήματα σου δε συχνόρχεσαι να δεις και τους βοσκούς σου'
στη χώρα μένεις πάντα' θα 'λεγα πως χαιρέται η ψυχὴ σου
μέσα στη μάζωξη να βρίσκεσαι των ἀνομων μνηστήρων.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Μετά χαράς, παππουλη' αν ἐφτασα δω πέρα, είναι για σένα,
για να σε δουν μαθές τα μάτια μου, το λόγο σου ν' ακούσω,
αν βρίσκεται στο σπίτι η μάνα μου για μήπως την παντρεύτη
κανένας ἄλλος ἀντρας κι ἐμεινε — ποιος ξέρει — του Ὀδυσσεά
παραφισμένη η κλίνη, ξέστρωτη και κακαραχιασμένη!»
Σ' αυτά ο χοιροβοσκός του απάντησε, στους δούλους μέσα ο
πρώτος:
«Και βέβαια εκείνη πάντα βρίσκεται στο σπίτι σου κλεισμένη
και κάνει υπομονή, κι αγλύκαντες μια μια ν' αποδιαβαίνουν

- 40 ὡς ἄρα φωνήσας οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος:
αὐτὰρ ὃ γ' εἰσω ἴεν καὶ ὑπέρβη λαῖνον οὐδόν.
τῷ δ' ἔδρησ ἐπιόντι πατήρ ὑπόειξεν Ὀδυσσεύς:
Τηλέμαχος δ' ἐτέρωθεν ἐρήτυε φώνησέν τε:
«ἦσ', ὦ ξεῖν': ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δῆομεν ἔδρην
- 45 σταθμῷ ἐν ἡμετέρῳ: πάρα δ' ἀνήρ ὃς καταθήσει.»
ὡς φάθ', ὁ δ' αὖτις ἰὼν κατ' ἄρ' ἐζέτο: τῷ δὲ
συβώτης.
χευὲν ὑπο χλωρὰς ῥώπας καὶ κῶας ὑπερθεν:
ἐνθα καθέζετ' ἔπειτα Ὀδυσσεύς φίλος υἱός.
τοῖσιν δ' αὖ κρειῶν πίνακας παρέθηκε συβώτης
- 50 ὀππαλέων, ἃ ῥα τῇ προτέρῃ ὑπέλειπον ἔδοντες,
σίτον δ' ἐσσυμένως παρενήνεον ἐν κανέοισιν,
ἐν δ' ἄρα κισσυβίῳ κίρνη μελιηδέα οἶνον:
αὐτὸς δ' ἀντίον ἴζεν Ὀδυσσεύς θεῖοιο.
οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
- 55 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε δῖον ὑφορβόν:
«ἄπα, πόθεν τοι ξεῖνος ὄδ' ἵκετο; πῶς δέ ἐ ναῦται
ἦγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
οὐ μὲν γάρ τί ἐ πεζὸν οἶομαι ἐνθάδ' ἵκῆσθαι.»
- 60 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφησ, Εὐμαιε συβῶτα:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, τέκνον, ἀληθέα πάντ' ἀγορεύσω.
ἐκ μὲν Κρητῶν γένος εὐχεται εὐρείων,
φησὶ δὲ πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστεα δινηθῆναι
πλαζόμενος: ὡς γὰρ οἱ ἐπέκλωσεν τὰ γε δαίμων.
- 65 νῦν αὖ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐκ νηὸς ἀποδράς
ἦλυθ' ἐμὸν πρὸς σταθμόν, ἐγὼ δέ τοι ἐγγυαλίξω:
ἔρξον ὅπως ἐθέλεις: ἰκέτης δέ τοι εὐχεται εἶναι.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«Εὐμαι', ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες:
- 70 πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ;
αὐτὸς μὲν νέος εἰμὶ καὶ οὐ πῶ χερσὶ πέποιθα
ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη:
μητρὶ δ' ἐμῇ δίχα θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,
ἢ αὐτοῦ παρ' ἐμοὶ τε μένη καὶ δῶμα κομίζη,
- 75 εὐνήν τ' αἰδομένη πόσιος δῆμοιό τε φῆμιν,
ἢ ἦδη ἅμ' ἐπηται Ἀχαιῶν ὃς τις ἄριστος
μνάται ἐνὶ μεγάροισιν ἀνὴρ καὶ πλεῖστα πόρρησιν.
ἀλλ' ἢ τοὶ τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ τεὸν ἵκετο δῶμα,
ἔσσω μιν χλαϊνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά,
- 80 δῶσω δὲ ξίφος ἄμφηκες καὶ ποσσὶ πέδιλα,
πέμψω δ' ὀππῃ μιν κραδίη θυμὸς τε κελεύει.
- θωρεῖ τις νύχτες καὶ τις μέρες τῆς, στα δάκρυα βουτηγμένη.»
- Εἶπε, καὶ πήρε ἀπὸ το χέρι, του το χάλκινο κοντάρι,
καὶ κείνος μπήκε δρασκελίζοντας το πέτρινο κατώφλι.
Μα ὡς ο Οδυσσεύς ο κύρης του ἔκαμε να σηκωθεί μπροστά του,
να κάσει εκείνος, τον ἀμπόδισε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Κάθισε, ξένε! Εμεῖς στη μάντρα μας κάποιο σκαμνὶ θα βρούμε
ἐτσι κι αλλιῶς' ἔχω τον ἀνθρωπο που θα μου βρει να κάσω.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ο Οδυσσεύς ξανάκατσε' κι ὡς σώριασε στο χῶμα
ο θεῖος χοιροβοσκος χλωρόκλαρα καὶ μια προβιά ἀπὸ πάνω,
βρήκε να κάσει κι ο Τηλέμαχος την ὥρα αὐτὴ κοντὰ τους.
Μετὰ ο χοιροβοσκὸς ἀπίθωσε πινάκια κρέας ομπρὸς τους
ψητό, που ἀπὸ τα χτες, σαν ἔφαγαν, τους εἶχε περισσέψει'
κι ἀκόμα καὶ ψωμὶ τους σώριαζε με βιάση σε πανέρι'
κι ἀφοῦ γλυκόπιπο συγκέρασε κρασί σε κρασοκαῦκι,
πήγε κι αὐτὸς κι ἀντίκρου ἐκάθισε στο θεῖκό Οδυσσεά.
Κι αὐτοὶ στα ετοιμασμένα ἀντίκρου τους φαγιά τα χέρια ἀπλωσαν
καὶ σύντας του πισοῦ θαραπέψαν καὶ του φαγιοῦ τον πόθο,
στο θεῖο χοιροβοσκό ο Τηλέμαχος μιλεῖ καὶ συντυχαίνει:
«Ποῦθε, παππουλη, ο ξένος ἐρχεται; καὶ πως τον ἔχουν φέρει
οι ναῦτες στο νησί; Ποιοι πέτουσαν πως εἶναι τάχα, πες μου'
στα μέρη ετοῦτα δε φαντάζομαι πεζὸς φτασμένος να 'ναι!»
Εὐμαιε, καὶ συ του ἀπηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, καὶ του 'πες:
Γι' αὐτὰ, παιδί μου, που με ρώτησες θα πῶ την πάσα ἀλήθεια'
ἀπ' την πλατιά την Κρῆτη πέτεται το γένος του πως σέρνει,
καὶ λέει πως πλήθος, παραδέρνοντας, θνητῶν ἀνθρώπων χώρες
ἔχει γυρίσει' τέτοια του 'κλωθε μαθὲς να πάθει η μοίρα!
Καὶ τώρα ἀπὸ καράβι ξέφυγε των Θεσπρωτῶν πριν λίγο
κι ἔτυχε να 'ρθει ἐδῶ στη μάντρα μου' μα θα τον δῶσω εσένα.
Κάμε ὅ,τι θέλεις, τι εἶναι ἰκέτης σου, στα γόνατα σου πέφτει.»
Κι ο γνωστικός γυρνᾷ Τηλέμαχος κι ἀπηλογία του δίνει:
«Εὐμαιε, στ' ἀλήθεια αὐτὸς ο λόγος σου μες στην καρδιά με ἀγγίζει!
Μα πως τον ξένο τούτον γίνεται να προσδεχτῶ στο σπίτι;
Νιος εἶμαι ἐγὼ καὶ δε θαρρεύομαι στα δυο μου χέρια ἀκόμα,
κανεῖς ἀν πιάσει τα μαλώματα, μαζί του να τα βάλω.
Πάλι τῆς μάνας μου διχόγνωμος ο νους δουλεύει, τάχα
του ἀντρός τῆς το κρεβάτι να ντραπεῖ καὶ τις φωνές του κόσμου
κι ἐδῶ να μείνει ἀκόμα, ἀνάμα μου, να κυβερνάει το σπίτι,
για ν' ἀκλουθήξει τον τρανότερο που πιο πολλὰ θα δῶκει
ἀπ' ὄσους Ἀχαιοὺς γυναῖκα τους γυρεύουν να την πάρουν;
Στον ξένο ωστόσο, μια καὶ σπίτι σου παρακαλώντας ἦρθε,
θα πῶ να του χαρίσουν ὀμορφὴ χλαμύδα καὶ χιτῶνα
καὶ δικοπο σπαθὶ καὶ σάνταλα στα δυο του πόδια, κι ὅπου
καρδιά καὶ νους τον σπρώχνουν, πρόθυμα θα τον καλοστράτισω.

- εἰ δ' ἔθέλεις, σὺ κόμισσον ἐνὶ σταθμοῖσιν ἐρύξας:
εἶματα δ' ἐνθάδ' ἐγὼ πέμψω καὶ σῖτον ἅπαντα
ἔδμεναι, ὡς ἂν μὴ σε κατατρύχη καὶ ἐταίρους.
- 85 κείσε δ' ἂν οὐ μιν ἐγὼ γε μετὰ μνηστήρας ἐῷμι
ἔρχεσθαι: λίην γὰρ ἀτάσθαλον ὕβριν ἔχουσι:
μὴ μιν κερτομέωσιν, ἐμοὶ δ' ἄχος ἔσσεται αἰνόν.
πρῆξαι δ' ἀργαλέον τι μετὰ πλεόνεσσιν ἐόντα
ἄνδρα καὶ ἴφθιμον, ἐπεὶ ἢ πολὺ φέρτεροί εἰσι.»
- 90 τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλ', ἐπεὶ θῆν μοι καὶ ἀμείψασθαι θέμις ἐστίν,
ἢ μάλα μευ καταδάπτει' ἀκούοντος φίλον ἦτορ,
οἶά φατε μνηστήρας ἀτάσθαλα μηχανάσθαι
ἐν μεγάροις, ἀέκητι σέθεν τοιούτου ἐόντος.
- 95 εἰπέ μοι ἠὲ ἐκὼν ὑποδάμνασαι, ἢ σέ γε λαοὶ
ἐχθαίρουσ' ἄνα δῆμον, ἐπισπόμενοι θεοῦ ὄμφῃ,
ἢ τι κασιγνήτους ἐπιμέμφεται, οἷσί περ ἀνήρ
μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.
αἶ γὰρ ἐγὼν οὕτω νέος εἶην τῷδ' ἐπί θυμῷ,
- 100 ἢ παῖς ἐξ Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἠὲ καὶ αὐτός:
αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμείο κάρη τάμοι ἀλλότριος φῶς,
εἰ μὴ ἐγὼ κείνοισι κακὸν πάντεσσι γενοίμην,
ἐλθῶν ἐς μέγαρον Λαερτιάδew Ὀδυσῆος.
- 105 εἰ δ' αὖ με πληθυῖ δαμασαῖατο μόνον ἐόντα,
βουλοίμην κ' ἐν ἐμοῖσι κατακτάμενος μεγάροισι
τεθνάμεν ἢ τάδε γ' αἰὲν ἀεικέα ἔργ' ὀράσθαι,
ξείνους τε στυφελιζομένους δμῳάς τε γυναῖκας
ῥυστάζοντας ἀεικελίως κατὰ δῶματα καλά,
- 110 καὶ οἶνον διαφυσσόμενον, καὶ σῖτον ἔδοντας
μάψ αὐτως, ἀτέλεστον, ἀνηνύστῳ ἐπὶ ἔργῳ.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, ξεῖνε, μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
οὔτε τί μοι πᾶς δῆμος ἀπεχθόμενος χαλεπαίνει,
- 115 οὔτε κασιγνήτοις ἐπιμέμφομαι, οἷσί περ ἀνήρ
μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.
ὦδε γὰρ ἡμετέρην γενεὴν μούνωσε Κρονίων:
μόνον Λαέρτην Ἀρκείσιος υἱὸν ἔπικτε,
μόνον δ' αὐτ' Ὀδυσῆα πατὴρ τέκεν: αὐτὰρ
Ὀδυσσεύς
- 120 μόνον ἔμ' ἐν μεγάροισι τεκὼν λίπεν οὐδ'
ἀπόνητο.
τῷ νῦν δυσμενέες μάλα μυρίοι εἶσ' ἐνὶ οἴκῳ.
ὄσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
- Μα αν προτιμάς, στη μάντρα κράτα τον και φιλοκόνευέ τον,
κι εγω θα στείλω εδῶ τα ρούχα του και το ψωμί που θέλει,
σε σένα βάρως να μη γίνεται κι ουδέ στους συντρόφους σου.
- Ὅμως εκεί δε θα τον αφήνα να 'ρθεί, με τους μνηστήρες
να σμιξεί, τι είναι αλήθεια αδιάντροποι και δεν ψηφούν κανένα'
μην τον πειράζουν με τα λόγια τους και πληγωθεί η καρδιά μου'
με πιότερους σου δεν είναι εύκολο να καταφέρεις κάτι,
κι ας είσαι παλικάρι, τι έχουνε πιο δύναμη από σένα.»
- Κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
«Φίλε, θαρρώ, δε θα 'ναι αταίριαστο να πω κι εγω ένα λόγο'
ως κι η καρδιά η δικιά μου σκίζεται που σας γρικώ να λέτε
τις ανομίες, που μες στο σπίτι σου σοφίζονται οι μνηστήρες
αθέλητα σου' μα απ' την όψη σου για ψυχωμένος δείχνεις.
- Πες μου, το θέλεις κι υποτάζεσαι για μήπως μες στη χώρα,
θεοῦ φωνή ακλουθώντας, όχρητα για σένα νιώθει ο κόσμος;
Μήπως τα βάζεις με τ' αδέρφια σου; σ' αυτούς τα θάρρη του έχει
κανένας, σα χτυπιέται, ο πόλεμος όσο βαρύς και να 'ναι.
Να 'χα τα νιάτα σου, μα να 'νιωθα κι ίδιο κουράγιο ως τώρα!
- γιος να 'μουν του Οδυσσέα του αντρόκαρδου, για κι ο Οδυσσέας
ατός του,
που αφού παραδειρε στα πέλαγα, γυρνάει — δεν έχει σβήσει
μαθές η ελπίδα — να μου το 'κοβαν αλήθεια το κεφάλι,
αν στου Οδυσσέα το αρχοντοπάλατο φτασμένος, τους μνηστήρες
όλους δεν έκανα από θάνατο να πάν συφοριασμένο.
- Κι αν με νικούσαν, ως θα πάλευα σε πλήθους μέσα μόνος,
κάλλιο να πέθαινα στο σπίτι μου θανατωμένος μέσα,
παρά να βλέπω ομπρός μου αδιάκοπα τις τόσες ανομίες τους —
να κακοφέρνουνται στους ξένους μου, τις σκλάβες μου γυναίκες
εδῶ κι εκεί να σέρνουν άπρεπτα μες στ' όμορφο παλάτι,
- και το κρασί να ξεστραγγίζεται, και το ψωμί να τρώνε
άδικα κι άσκοπα κι ανούφελα, δουλειές χαμένες όλες!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογία του δίνει:
«Την πάσα αλήθεια εγω μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε'
μηδέ ο λαός μαζί μου θύμωσε και θέλει το κακό μου,
- μηδέ τα βάζω με τ' αδέρφια μου, σ' αυτούς τα θάρρη που 'χει
κανένας σα χτυπιέται, ο πόλεμος όσο βαρύς και να 'ναι.
Μα να, τη φύτρα μας μονόκληρη την έχει κάνει ο Δίας.
Μοναχογιά μαθές εγέννησεν ο Αρκείσιος το Λαέρτη,
μοναχογιά κι ετούτος έκαμε τον Οδυσσέα, και μένα
- μοναχογιά ο Οδυσσέας στο σπίτι του μ' αφήκε — ανώφελα του!
Έτσι βρέθηκαν τώρα αρίφνητοι που το κακό μου θέλουν
τι αυτοί που τα νησιά αφεντεύουνε κι οι πιο τρανοί είναι αρχόντοι
στην πολυδασωμένη Ζάκυθο, στη Σάμη, στο Δουλίχι,
κι όσοι τρογύρα την πετρόχαρην Ιθάκη ρηγαδεύουν,

- ἡδ' ὄσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσι,
- 125 τόσσοι μητέρ' ἐμὴν μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
ἡ δ' οὔτ' ἀρνείται στυγερόν γάμον οὔτε τελευταίην
ποιήσαι δύναται: τοὶ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες
οἶκον ἐμόν: τάχα δὴ με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν.
ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κείται:
- 130 ἅπα, σὺ δ' ἔρχεο θάσσον, ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
εἶφ' ὅτι οἱ σῶς εἰμι καὶ ἐκ Πύλου εὐλόγηθα.
αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μενέω, σὺ δὲ δεῦρο νέεσθαι,
οἷη ἀπαγγείλας: τῶν δ' ἄλλων μὴ τις Ἀχαιῶν
πευθέσθω: πολλοὶ γὰρ ἐμοὶ κακὰ μηχανῶνται.»
- 135 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιοε συβῶτα:
«γιγνώσκω, φρονέω: τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ἦ καὶ Λαέρτη αὐτὴν ὁδὸν ἄγγελος ἔλλθω
δυσμόρῳ, ὃς τῆος μὲν Ὀδυσσῆος μὲγ' ἀχεύων
- 140 ἔργα τ' ἐποπτεύεσκε μετὰ δμῶν τ' ἐνὶ οἴκῳ
πῖνε καὶ ἦσθ', ὅτε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι ἀνώγει:
αὐτὰρ νῦν, ἐξ οὗ σὺ γε ὤχεο νηὶ Πύλονδε,
οὐ πῶ μιν φασιν φαγέμεν καὶ πιέμεν αὐτῶς,
οὐδ' ἐπὶ ἔργα ἰδεῖν, ἀλλὰ στοναχῆ τε γόῳ τε
- 145 ἦσται ὀδυρόμενος, φθινύθει δ' ἀμφ' ὀστεόφι
χρῶς.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«ἄλγιον, ἀλλ' ἐμπης μιν ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ:
εἰ γὰρ πῶς εἴη αὐτάγρετα πάντα βροτοῖσι,
πρώτον κεν τοῦ πατρὸς ἐλοίμεθα νόστιμον ἦμαρ.
- 150 ἀλλὰ σὺ γ' ἀγγείλας ὀπίσω κίε, μηδὲ κατ' ἀγροῦς
πλάζεσθαι μετ' ἐκείνον: ἀτὰρ πρὸς μητέρα εἰπεῖν
ἀμφίπολον ταμίην ὀτρυνέμεν ὅτι τάχιστα
κρύβδην: κείνη γὰρ κεν ἀπαγγείλει γέροντι.»
ἦ ῥα καὶ ὤρσε συφορβόν: ὃ δ' εἶλετο χερσὶ πέλδιλα,
- 155 δῆσάμενος δ' ὑπὸ ποσσὶ πόλινδ' ἴεν. οὐδ' ἄρ'
Ἀθήνην
λῆθεν ἀπὸ σταθμοῖο κίων Εὐμαιοε ὑφορβός,
ἀλλ' ἦ γε σχεδὸν ἦλθε: δέμας δ' ἦικτο γυναικὶ
καλῆ τε μεγάλη τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυίη.
στή δὲ κατ' ἀντίθυρον κλισίης Ὀδυσσῆϊ φανείσα:
- 160 οὐδ' ἄρα Τηλέμαχος ἴδεν ἀντίον οὐδ' ἐνόησεν,
οὐ γὰρ πῶ πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς,
ἀλλ' Ὀδυσσεὺς τε κύνες τε ἴδον, καὶ ῥ' οὐχ ὑλάοντο
κνυζητῆμῳ δ' ἐτέρωσε διὰ σταθμοῖο φόβηθεν.
ἡ δ' ἄρ' ἐπ' ὀφρύσι νεύσε: νόησε δὲ δῖος
Ὀδυσσεὺς,
- ὄλοι ζητάνε τη μητέρα μου και καταλύουν το βιος μου.
Κι αυτή το γάμο τον οχτρεύεται, μα μήτε τον αρνείται
μήτε να δώσει τέλος δύναται τόν βιος εκείνοι ωστόσο
μου τρων και μου αφανίζουν γρήγορα κι εμέ θα φαν τον ίδιο!
Όμως στα χέρια των αθάνατων είναι όλα κρεμασμένα.
- Τώρα, παππού, γοργά στη φρόνιμη για τρέχα Πηνελόπη,
γερός πῶς εἶμαι και πῶς διάγειρα να πεις ἀπο την Πύλο.
Εγώ θα μείνω εδῶ στη μάντρα μας, όμως και συ να στρέψεις,
μόνο εκείνης σαν πεις το μήνυμα' κανείς Αργίτης άλλος
να μην το μάθει, τι τον θάνατο πολλοί μου μελετούνε.»
- Εὐμαιοε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Κι εγώ το ξέρω, τα κατάλαβα, νογώ την προσταγή σου.
Μον' ἔλα τώρα, δώσε ἀπόκριση και μίλα μου σταράτα,
το μήνυμα σου αν θες πηγαίνοντας να πω και στο Λαέρτη —
τον ἄμοιρο! Ο καημός τον ἔτρωγε και πρῶτα του Οδυσσεά,
- γνοιαζόταν όμως και τα χτήματα, και με τους δούλους σπίτι
κι ἔπινε κι ἔτρωγε, σαν που 'θελε κάθε φορά η καρδιά του.
Μα τώρα, αφόντας ξενιτεύτηκες στην Πύλο με καράβι,
στο στόμα λεν νερό δεν ἔβαλε μηδὲ φαγὶ καθόλου,
μηδὲ κοιτάζει πια τα χτήματα' καθούμενος θρηνάται
- και γόζεται, κι η σάρκα ολόγουρα στα κόκαλα του λιώνει.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογία του δίνει:
«Κακό πολύ, μα ας τον αφήσουμε, κι ας καιγεται η καρδιά μας.
Στο χέρι των θνητῶν αν ἔστεκε να γίνονται όλα ως θέμε,
πρῶτα θα διάλεγα του κύρη μου το γυρισμό απ' τα ξένα.
- Μα ως πας το μήνυμα, εσύ διάγειρε, στα ξώμερα μην τρέχεις
να βρεις εκείνον στη μητέρα μου να πεις θυμήσου μόνο
να ξαποστείλει την κελάρισσα, χωρίς καιρό να χάσει,
κρυφά, κι εκείνη πια του γέροντα να φέρει το μαντάτο.»
Με τέτοια λόγια τον ξεσήκωσε' τα σάνταλά του εκείνος
- στα πόδια φόρεσε και κίνησε. Της Αθηνάς ωστόσο
ο θεῖος χοιροβοσκός δεν ξέφυγε πῶς το μαντρί εἶχε αφήσει.
Χωρίς καιρό νά χάσει, ζύγωσε, κι εἶχε την ὄψη πάρει
γυναίκαε ὁμορφης, τρανόκορμης, πιδέξιας ανυφάντρας.
Ὁξω στην πόρτα ἀντίκρου εστάθηκε, για να τη δει ο Οδυσσεάε,
- μα δεν την ἐνώσε ο Τηλέμαχος κι ουδὲ την εἶδε ομπρός του,
τι οι αθάνατοι δε φανερώνονται στου καθενός τα μάτια.
Μόνο ο Οδυσσεάε την εἶδε να 'ρχεται κι οι σκύλοι, που σκόρπισαν
κειθε απ' τη μάντρα γλαφουνίζοντας, χωρίς να τη γαυγίσουν.
Κι ως με τα φρύδια εκείνη του 'γενεψε, κατάλαβε ο Οδυσσεάε,

- 165 ἐκ δ' ἦλθεν μεγάραιο παρέκ μέγα τειχίον αὐλῆς,
στή δὲ πάροιθ' αὐτῆς: τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ.
ἤδη νῦν σῶ παιδί ἔπος φάο μῆδ' ἐπίκευθε,
ὡς ἂν μνηστήρσιν θάνατον καὶ κῆρ' ἀραρόντε
- 170 ἔρχησθον προτὶ ἄστου περικλυτόν: οὐδ' ἐγὼ αὐτῇ
δηρὸν ἀπὸ σφῶϊν ἔσομαι μεμαυῖα μάχεσθαι.»
ἦ καὶ χρυσεὶ ῥάβδῳ ἐπεμάσασατ' Ἀθήνη.
φάρος μὲν οἱ πρῶτον εὐπλυνὲς ἤδ' ἠχιῶνα
θῆκ' ἀμφὶ στήθεσσι, δέμας δ' ὠφέλλε καὶ ἦβην.
- 175 ἄψ δὲ μελαγχροῖς γένετο, γναθμοὶ δὲ τάνυσθεν,
κυάνεαι δ' ἐγένοντο γενειάδες ἀμφὶ γένειον.
ἦ μὲν ἄρ' ὡς ἔρξασα πάλιν κίεν: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ἦεν ἔς κλισίην: θάμβησε δὲ μιν φίλος υἱός,
ταρβήσας δ' ἐτέρωσε βάλ' ὄμματα, μὴ θεὸς εἴη,
- 180 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἀλλοῖός μοι, ξεῖνε, φάνης νέον ἢ ἐπάροιθεν,
ἄλλα δὲ εἶματ' ἔχεις, καὶ τοι χρώς οὐκέθ' ὁμοῖος.
ἦ μάλα τις θεὸς ἔσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν:
ἀλλ' ἴληθ', ἵνα τοι κεχαρισμένα δώομεν ἱρά
- 185 ἠδὲ χρύσεια δῶρα, τετυγμένα: φεῖδεο δ' ἡμέων»
τὸν δ' ἡμειβετ' ἔπειτα πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«οὐ τίς τοι θεὸς εἴμι: τί μ' ἀθανάτοισιν εἴσκεις;
ἀλλὰ πατὴρ τεός εἴμι, τοῦ εἵνεκα σὺ στεναχίζων
πάσχεις ἄλγεα πολλὰ, βίας ὑποδέγμενος
ἀνδρῶν.»
- 190 ὡς ἄρα φωνήσας υἱὸν κύσει, κάδ δὲ παρειῶν
δάκρυον ἦκε χαμᾶζε: πάρος δ' ἔχε νωλεμές αἰεὶ.
Τηλέμαχος δ', οὐ γάρ πω ἐπέιθετο ὄν πατέρ' εἶναι,
ἔξαυτὶς μιν ἔπεσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«οὐ σύ γ' Ὀδυσσεύς ἔσσι, πατὴρ ἐμός, ἀλλὰ με
δαίμων
- 195 θέλγει, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω.
οὐ γάρ πως ἂν θνητὸς ἀνὴρ τάδε μηχανόωτο
ᾧ αὐτοῦ γε νόω, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
ῥηϊδίως ἐθέλων θείη νέον ἢ γέροντα.
ἦ γάρ τοι νέον ἦσθα γέρον καὶ ἀεικέα ἔσσο:
- 200 νῦν δὲ θεοῖσιν ἕοικας, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«Τηλέμαχ', οὐ σε ἕοικε φίλον πατέρ' ἔνδον ἐόντα
οὔτε τι θαυμάζειν περιώσιον οὔτ' ἀγάασθαι:
οὐ μὲν γάρ τοι ἔτ' ἄλλος ἐλεύσεται ἐνθάδ'
Ὀδυσσεύς,
- 205 ἀλλ' ὀδ' ἐγὼ τοιοῦδε, παθῶν κακὰ, πολλὰ δ'
- κι ἀπ' το καλύβι εβγήκε, τῆς αὐλῆς τον τοίχο προσπερνώντας,
καὶ στην Παλλάδα ἀντίκρου στάθηκε' κι αὐτῇ τον λόγο ἐπήρε:
«Γιε του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολὺτεχνε Ὀδυσσεά,
ὄλα στο γιο σου περ τα, τίποτα μὴν του κρατὰς κρυμμένο'
καὶ των μνηστήρων πια σαν κλώσεται το χαλασμό, κινάτε
- να πάτε οἱ δυο σας στην περιλάμπρη την πολιτεία' σε λίγο
κοντὰ σας θα βρεθῶ' λαχτάρησα κι ἐγὼ να πολεμήσω!»
Εἶπε ἡ Αθηνά, κι ὅπως τον ἀγγίξε με το χρυσὸ ραβδί της,
πλυμένα καθαρά του φόρεσε χλαμύδα καὶ χιτῶνα
στα στήθη γύρω, καὶ του τράνεψε κι ἀνάστημα καὶ νιότη'
- ἠλιοκαμένος πάλι βρέθηκε, τα μαγουλά του εσφίξαν,
καὶ μαύρα γένια του ξεφύτρωσαν τρογύρα στο πιγούνη.
Ὡς τοῦτα τέλεψε, ξεμάκρυνε' γυρίζει κι ο Ὀδυσσεάς
στο καλυβόσπιτό' καὶ σάσπισε θωρώντας τον ο γιος του,
κι ἄλλου γυρνάει τα μάτια τρέμοντας, θεὸς κανεὶς μὴν εἶναι,
- κι ἔτσι μιλώντας ἀνεμάρπασα του συντυχαίνει λόγια:
«Τώρα μου φάνταξες ἀλλιώτικος ἀπ' ὅ,τι πρῶτα, ξένε'
τα ρούχα σου ἄλλα, καὶ στην ὄψη σου δε δείχνεις ἴδιος να 'σαι.
Θεὸς ἀν εἶσαι, ἀπ' ὅσους τ' ἄσωστα ψηλά κρατοῦν οὐράνια,
σπλαχνίσου μας! Θὰ σου προσφέρουμε θυσίαις τῆς ἀρεσκίας σου
- κι ἄλλα χαρίσματα ἀπὸ μάλαμα' μονάχα ἐλέησε μας!»
Καὶ τότε ο θεϊκός, πολὺπαθος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Δεν εἶμαι ἐγὼ θεός' με ἀθανάτους γιατί με συνομοιάζεις;
μὸν' εἶμαι ο κύρης σου! Για χάρη του τραβάς ἐσύ περισσοὺς
καημούς καὶ βάσανα, καὶ δέχεσαι τις ἀδικες των ἄλλων.»
- Σαν εἶπε αὐτά, το γιο του ἐφίλησε, κι ἀπὸ τα μαγουλά του
τα δάκρυα να κυλήσουν ἀφήσε, που ὡς τότε ἀνακρατούσε.
Μα δὲν το πίστευε ο Τηλέμαχος ἀκόμα πῶς μπροστὰ του
εἶχε τον κύρη του' ξανάπιασε λοιπὸν το λόγο κι εἶπε:
«Δεν εἶσαι ἐσύ ο Ὀδυσσεάς ο κύρης μου, μὸν' κάποιος με πλανεύει
- ἀπ' τοὺς θεοὺς, ἀκόμα πιότερο να κλαίω καὶ να χτυπιέμαι.
Καὶ ποῖος θνητὸς ποτὲ θα δονοῦνταν να φτιάσει με το νου του
θάματα τέτοια; Μόνον ἀν ἐφτανε κανεὶς θεός, μπορούσε,
ἀν το 'θελε, να κάνει ἀνέκοπτα για νιό για γέρο κάποιον.
Κι ἐσύ πρὶν λίγο γέρος ἐδείχνης καὶ λεροφορεμένος,
- καὶ τώρα τοὺς θεοὺς, που τ' ἄσωστα κρατοῦν οὐράνια, μοιάζεις.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Για τον πατέρα σου, Τηλέμαχε, που βρίσκεται φτασμένος,
δε σου ταιριάζει να θαμάζεσαι καὶ να σαστιζεις τόσο.
Ἄλλο Ὀδυσσεά δω πέρα να 'ρχεται δε θέλεις δεῖ ποτὲ σου.
- Εγὼ εἶμαι, ὡς με θωρεῖς' παράδειρα πολὺ, πολλὰ ἔχω πάθει,

- ἀληθείς,
ἦλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.
αὐτάρ τοι τόδε ἔργον Ἀθηναίης ἀγγελίης,
ἦ τέ με τοῖον ἔθηκεν, ὅπως θέλει, δύναται γάρ,
ἄλλοτε μὲν πτωχῷ ἐναλιγκιον, ἄλλοτε δ' αὖτε
- 210 ἀνδρὶ νέω καὶ καλὰ περὶ χροῖ εἶματ' ἔχοντι.
ρήϊδιον δὲ θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσιν,
ἦ μὲν κυδῆναι θνητὸν βροτὸν ἠδὲ κακῶσαι.»
ὡς ἄρα φωνήσας κατ' ἄρ' ἔζετο, Τηλέμαχος δὲ
ἀμφιχυθεὶς πατέρ' ἐσθλὸν ὀδύρετο, δάκρυα
λείβων,
- 215 ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ὑφ' ἴμερος ὤρτο γόοιο:
κλαῖον δὲ λιγέως, ἀδινώτερον ἢ τ' οἰωνοί,
φῆναι ἢ αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, οἵσι τε τέκνα
ἀγρόται ἐξείλοντο πάρος πετεηνὰ γενέσθαι:
ὡς ἄρα τοὶ γ' ἔλεεινὸν ὑπ' ὀφρύσι δάκρυον εἶβον.
- 220 καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδω φάος ἠελίοιο,
εἰ μὴ Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὄν πατέρ' αἶψα:
«ποιῆ γάρ νῦν δεῦρο, πάτερ φίλε, νῆϊ σε ναῦται
ἦγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν οἶομαι ἐνθάδ' ἰκέσθαι.»
- 225 τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«τοιγάρ ἐγὼ τοι, τέκνον, ἀληθεῖην καταλέξω.
Φαίηκός μ' ἄγαγον ναυσίκλυτοι, οἳ τε καὶ ἄλλους
ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται:
καὶ μ' εὐδοντ' ἐν νῆϊ θοῇ ἐπὶ πόντον ἄγοντες
- 230 κάτθεσαν εἰς Ἰθάκην, ἔπορον δὲ μοι ἀγλαὰ δῶρα,
χαλκὸν τε χρυσὸν τε ἄλις ἐσθῆτά θ' ὑφαντήν.
καὶ τὰ μὲν ἐν σπήεσσι θεῶν ἰότητι κέονται:
νῦν αὖ δεῦρ' ἰκόμην ὑποθημοσύνησιν Ἀθήνης,
ὄφρα κε δυσμενέεσσι φόνου πέρι βουλεύσωμεν.
- 235 ἀλλ' ἄγε μοι μνηστήρας ἀριθμήσας κατάλεξον,
ὄφρ' εἰδῶ ὅσοι τε καὶ οἳ τινες ἄνδρες εἰσὶ:
καὶ κεν ἐμὸν κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμηρίξας
φράσσομαι, ἢ κεν νῶϊ δυνησόμεθ' ἀντιφέρεσθαι
μούνω ἄνευθ' ἄλλων, ἢ καὶ διζησόμεθ' ἄλλους.»
- 240 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠὔδα:
«ὦ πάτερ, ἦ τοι σείο μέγα κλέος αἰὲν ἄκουον,
χειράς τ' αἰχητήν ἔμμεναι καὶ ἐπίφρονα βουλήν:
ἀλλὰ λίην μέγα εἶπες: ἄγε μ' ἔχει: οὐδέ κεν εἶη
ἄνδρε δῶα πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισι μάχεσθαι.
- 245 μνηστήρων δ' οὐτ' ἄρ' δεκάς ἀτρεκές οὔτε δῦ' οἶαι,
ἀλλὰ πολὺ πλέονες: τάχα δ' εἴσειαι ἐνθάδ' ἀριθμόν.
ἐκ μὲν Δουλιχίου δῶα καὶ πεντήκοντα
κούροι κεκρήμενοι, ἕξ δὲ δρηστήρες ἔπονται:
- καὶ τῶρα στήν πατρίδα ἐγύρισα, στα εἴκοσι χρόνια ἀπάνω.
Κι αὐτὸ το θάμα που σε σάσπισε, δουλειά της κουρσολόγας
εἶναι Ἀθηνᾶς, που ως θέλει μ' ἔκανε, τι πλήθια ἡ δύναμη της —
τῆ μια φορά να μοιάζω ζήτουλα, τὴν ἄλλη παλικάρη,
που γύρα στο κορμί του ἐζώστηκε φορέματα πανώρια'
ἐναν ἠνθτό οἱ θεοί, που τ' ἄσωστα ψηλά κρατοῦν οὐράνια,
δεν εἶναι δύσκολο θες ὁμορφο, θες ἀσκημο να κάνουν.»
Σαν εἶπε τούτα, πῆγε κάθισε' τον ἀντρειωμένο τότε
γονιό του ἀγκάλιασε ο Τηλέμαχος, σε κλάματα ξεσπώντας.
- Και στω δυονῶ τα στήθη ἐφούντωσε τρανός του θρήνου ο πόθος,
καὶ κλαίγαν γόζοντας ἀλάγιαστα' πουλιά δεν κλαίνε τόσο,
οἱ αἰτοὶ κι οἱ ἀγιούπες οἱ γαντζόνουχοι, που τα νιογέννητα τους
μικρά οἱ ζωτάρηδες τους ἀρπαξαν, πριχού ξεπεταρίσουν.
Ὅμοια πικρά τα δάκρυα στάλαζαν κι ἀπ' τα δικά τους μάτια.
- Θρηνώντας ἐκεῖ πέρα θα 'μεναν, ως να βουτήξει ο γῆλιος,
αν ο Τηλέμαχος στον κύρη του γυρνώντας δε μιλούσε:
«Κύρη ἀκριβέ, καὶ ποιο εἶναι τ' ἄρμενο που σ' ἔχει στήν Ἰθάκη
φερμένο ἐδῶ; ποιοὶ τάχα πέτουνται πως εἶναι οἱ ναύτες,
πες μου' τι στο νησί μας δε φαντάζουμαι πεζός φτασμένος να 'σαι!»
- Γυρνώντας ο θεϊκός, πολύπαθος του μίλησε Ὀδυσσεᾶς:
Τὴν πάσα ἀλήθεια ἀπὸ το στόμα μου θ' ἀκούσεις τῶρα, γιέ μου'
οἱ θαλασσακουσμένοι μ' ἔφεραν δῶ πέρα Φαίαικες, κι ἄλλους
που προβοδούν, κανεὶς αν ἐτυχε να φτάσει στο νησί τους.
Αὐτοὶ ἀπ' το πέλαγο με πέρασαν με γρήγορο καράβι
- καὶ στήν Ἰθάκη ἐδῶ με ἀπίθωσαν στον ὑπνο βυθισμένο,
καὶ δῶρα ἀρίφνητα μου χάρισαν, χαλκό, ὑφαντά, χρυσάφι.
Θεός με φώτισε καὶ φύλαξα το βίος σε κάποιον σπήλιον,
κι ἐγὼ ἦρθα ἐδῶ στή μάντρα, ἀκούγοντας τῆς Ἀθηνᾶς το λόγο,
να βουλευτώ για των ἀντίμαχων το χαλασμό μαζί σου.
- Μον' ἔλα, τους μνηστήρες μέτρα μου, λογάρισε τους ὅλους,
πόσοι 'ναι να κατέχω θα 'θελα καὶ τι λογῆς καθέννας,
κι ὑστέρτα μες στον ἀψεγάδιαστο να μελετήσω νου μου,
να ἰδῶ μαθές αν θα μπορούσαμε να τους ριχτούμε οἱ δυο μας,
μονάχοι ἐμεῖς, για αν θα γυρέψουμε να μας συντρέξουν κι ἄλλοι.»
- Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία του δίνει:
«Πάντα στ' ἀφτιά μου ἡ δόξα σου ἐφτανε, πατέρα μου, μεγάλη,
πως ἔχεις ἀντρειοσύνη ἀδάμαστη καὶ ζυγισμένα φρένα'
μα εἶπες μεγάλο λόγο, σάσπισα! των ἀδυνάτων εἶναι
μονάχα δυο ν' ἀνοίξουν πόλεμο με τόσους ἀντρειωμένους.
- Δέκα οἱ μνηστήρες μόνο κι εἴκοσι δεν εἶναι, κάτεχε τὸ'
εἶναι πολὺ πολὺ περσσότεροι' θέλεις να μάθεις πόσοι;
Ἀπ' το Δουλιχίον πρῶτα νιοῦτσικοι πενήντα δυο ἔχουν ἐρθεῖ,
ξεδιαλεχτοί, που τους ἀκλούθηζαν παιδόπουλά τους ἐξ'

- ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι φῶτες ἕασιν,
 250 ἐκ δὲ Ζακύνθου ἕασιν εἴκοσι κούροι Ἀχαιῶν,
 ἐκ δ' αὐτῆς Ἰθάκης δυοκαίδεκα πάντες ἄριστοι,
 καὶ σφιν ἅμ' ἐστὶ Μέδων κῆρυξ καὶ θεῖος ἀοιδὸς
 καὶ δοῖω θεράποντε, δαήμενε δαιπροσυνάων.
 τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν ἔνδον ἐόντων,
 255 μὴ πολυπικρα καὶ αἰνὰ βίας ἀποτίσσει ἐλθῶν.
 ἀλλὰ σύ γ', εἰ δύνασαι πιν' ἀμύντορα μερμηρίζαι,
 φράζευ, ὃ κέν τις νῶϊν ἀμύνοι πρόφρονι θυμῷ.»
 τὸν δ' αὐτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
 «τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ
 ἄκουσον:
 260 καὶ φράσαι ἢ κεν νῶϊν Ἀθήνη σὺν Διὶ πατρὶ
 ἀρκέσει, ἦέ τιν' ἄλλον ἀμύντορα μερμηρίζω.»
 τὸν δ' αὐτὸν Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
 «ἐσθλῷ τοι τούτῳ γ' ἐπαμύντορε, τοὺς ἀγορεύεις,
 ὕψι περ ἐν νεφέεσσι καθήμενῳ: ὦ τε καὶ ἄλλοις
 265 ἢ ἀνδράσι τε κρατέουσι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι.»
 τὸν δ' αὐτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
 «οὐ μὲν τοι κείνῳ γε πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἔσεσθον
 φυλόπιδος κρατερῆς, ὅποτε μνηστῆρσι καὶ ἡμῖν
 ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι μένος κρίνεται Ἄρηος.
 270 ἀλλὰ σύ μὲν νῦν ἔρχευ ἅμ' ἠοῖ φαινομένηφιν
 οἴκαδε, καὶ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὀμίλει:
 αὐτὰρ ἐμὲ προτὶ ἄστῳ συβώτης ὕστερον ἄξει,
 πτωχῶ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι.
 εἰ δὲ μ' ἀπιμήσουσι δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ
 275 τετλάτῳ ἐν στήθεσσι κακῶς πάσχοντος ἐμείο,
 ἦν περ καὶ διὰ δῶμα ποδῶν ἔλκωσι θύραζε
 ἢ βέλεσι βάλλωσι: σὺ δ' εἰσορόων ἀνέχεσθαι.
 ἀλλ' ἦ τοι παύεσθαι ἀνωγέμεν ἀφροσυνάων,
 μειλιχίοις ἐπέεσσι παραυδῶν: οἱ δὲ τοι οὐ τι
 280 πείσονται: δὴ γὰρ σφὶ παρίσταται αἴσιμον ἦμαρ.
 ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν:
 ὅππότε κεν πολύβουλος ἐνὶ φρεσὶ θῆσιν Ἀθήνη,
 νεύσω μὲν τοι ἐγὼ κεφαλῇ, σὺ δ' ἔπειτα νοήσας
 ὅσσα τοι ἐν μεγάροισιν Ἀρῆϊα τεύχεα κείται
 285 ἐς μυχὸν ὑψηλοῦ θαλάμου καταθεῖναι ἀείρας
 πάντα μάλ': αὐτὰρ μνηστῆρας μαλακοῖς ἐπέεσσι
 παρφάσθαι, ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες:
 «ἐκ καπνοῦ κατέθηκ', ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐώκει
 οἶά ποτε Τροίηνδε κίων κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
 290 ἀλλὰ κατήκισται, ὅσσον πυρὸς ἴκετ' αὐτμῆ.
- κι ἦρθαν ἀκόμα εικοσιτέσσερες ἀπ' το νησί της Σάμης,
 εἴκοσι ἀκόμα ἀπὸ τη Ζάκυθο των Αχαιῶν βλαστάρια,
 κι ἐδῶ ἀπὸ την Ἰθάκη δώδεκα, κι ἀρχοντοσέρνουν ὅλα.
 Μαζὶ κι ο κράχτης εἶναι ο Μέδοντας κι ο θεῖος ο τραγουδάρης,
 καὶ δυο παιδόπουλά, που η τέχνη τους, τα κρέατα να λιανίζουν.
 Ὅλους αυτοὺς ἀν τους πετύχουμε στο σπίτι μέσα, τρέμω
 μὴ βγεὶ πολὺ πικρά πῶς πλέρωσες ἐσὺ τις ἀνομίες τους.
 Να θυμηθεῖς λοιπὸν γιὰ κοίταξε κανέναν παραστάτη,
 που να μπορεῖ σε μας με πρόθυμη καρδιά να δώσει χέρι.»
 Γυρνώντας ο θεϊκός, πολὺπαθος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
 «Εγὼ θα πῶ, καὶ συ τα λόγια μου στοχάσου κι ἀκουσέ μου'
 λες ἡ Αθηνά με τον πατέρα της το Δία πῶς δε μας φτάνει,
 γιὰ κάποιον ἄλλο να ἴβρω θα ἴθελες που να σταθεῖ κοντὰ μας;»
 Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία του δίνει:
 «Τούτοι καλοὶ ἔναι που νομάτισες πῶς θα σταθοῦν κοντὰ μας,
 κι ἀς κάθονται ψηλά στα σύγνεφα' τι αυτοὶ ἀπ' τους ἄλλους ὅλους,
 καὶ των θνητῶν καὶ των ἀθανάτων, οἱ πιο τρανοὶ λογιούνται.»
 Γυρνώντας ο θεϊκός, πολὺπαθος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
 «Πολλήῳρα λέω μακριὰ ἀπ' τον πόλεμο δε θα σταθοῦν τον ἀγριο
 ἐκεῖνοι οἱ δυό, καθῶς στο σπίτι μας εμεῖς με τους μνηστήρες
 ἀπάλιο φοβερό θα στήσουμε, σε ποιὸν θα γείρει ἡ νίκη.
 Μα τώρα ἐσὺ με τα χαράματα στο σπίτι γύρνα πίσω
 κι ἀνακατέψου με τους ἀνομους μνηστήρες' σε λιγάκι
 θα δεῖς καὶ μένα ο θεῖος χοιροβοσκός στο κάστρο να με φέρνει'
 καὶ θα ἴχω εἶδη ζητιάνου, γέροντα καὶ λεροφορεμένου.
 Κι ἀν καταφρόνια μες στο σπίτι μας μου δεῖξουν,
 ἐσὺ κράτα στα στήθη την καρδιά σου ἀτάραχη, βαριά κι ἀς με
 παιδεύουν
 κι ἀπὸ τα πόδια να με σέρνουνε να με πετάξουν ὄξω,
 να ρίχνουν ὅ,τι θες ἀπάνω μου — βλέπε καὶ βαστά μόνο!
 Μονάχα ἀρμήνευέ τους τ' ἀμμαλα φερσίματα να πάψουν,
 με λόγια μαλακά μιλώντας τους' κι ἐκεῖνοι δε θ' ἀκούσουν,
 τι κιόλα στέκεται ἀπὸ πάνω τους ἡ μοῖρα του θανάτου.
 Κάτι ἄλλο τώρα ἐγὼ θα σου ἴλεγα καὶ συ στα φρένα βαλ' το'
 το νου μου ὡς ἡ Αθηνά ἡ πολὺβουλη φωτίσει καὶ σου γνέψω
 με το κεφάλι, ἐσὺ κατὰλαβε, κι ὅσα ἄρματα πολέμου
 στο ἀρχονταρῆκι μέσα βρίσκονται να τα σηκώσεις ὅλα'
 κι ὡς στη γωνιά της μέσα κάμαρας της ἀψηλῆς τα κρύψεις,
 χωρὶς ν' ἀφήσεις ἓνα, πλάνευε με λόγια τους μνηστήρες
 γλυκά, καθῶς αυτοὶ θωρώντας τα να λείπουν θα ρωτάνε:
 „ Τα πῆρα ἀπ' τους καπνοὺς καὶ τα ἴκρυφα' πια ἀλήθεια δε θύμιζαν
 αὐτὰ ο Ὀδυσσεάς που ἀφήκε κάποτε να πάει στις Τροίας τα μέρη'
 ἡ ἀνάσα της φωτιάς τους θάμπωσεν ἐδῶ κι ἐκεῖ τη λάμψη —

- πρὸς δ' ἔτι καὶ τότε μείζον ἐνὶ φρεσὶ θῆκε Κρονίων,
μὴ πῶς οἶνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
ἀλλήλους τρώσῃτε κατασχύνητέ τε δαίτα
καὶ μνηστῦν: αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.»
- 295 «νῶϊν δ' οἴοισιν δύο φάσγανα καὶ δύο δοῦρε
καλλιπέειν καὶ δοιὰ βοάγρια χερσὶν ἐλέσθαι,
ὡς ἂν ἐπιθύσαντες ἐλοίμεθα: τοὺς δέ κ' ἔπειτα
Παλλὰς Ἀθηναίη θέλξει καὶ μητιέτα Ζεύς.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν:
- 300 εἰ ἐτεόν γ' ἐμός ἐσσι καὶ αἵματος ἡμετέροιο,
μὴ τις ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἀκουσάτω ἔνδον ἐνότος,
μήτ' οὖν Λαέρτης ἴστω τό γε μήτε συβώτης
μήτε τις οἰκίων μήτ' αὐτὴ Πηνελόπεια,
ἀλλ' οἴοι σὺ τ' ἐγὼ τε γυναικῶν γνώμεν ἰθύν:
- 305 καὶ κέ τεο δμῶν ἀνδρῶν ἔτι πειρηθεῖμεν,
ἡμέν ὅπου τις νῶϊ τίει καὶ δεΐδιε θυμῷ,
ἦδ' ὅτις οὐκ ἀλέγει, σέ δ' ἀτιμᾶ τοῖον ἐόντα.»
ὦτὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός
«ὦ πάτερ, ἦ τοι ἐμὸν θυμὸν καὶ ἔπειτ' ἄ γ', οἶω,
- 310 γνῶσαι: οὐ μὲν γάρ τι χαλιφροσύνη γέ μ' ἔχουσιν:
ἀλλ' οὐ τοι τότε κέρδος ἐγὼν ἔσσεσθαι οἶω
ἡμῖν ἀμφοτέροισι: σέ δέ φράζεσθαι ἄνωγα.
δηθὰ γὰρ αὐτῶς εἶση ἐκάστου πειρητίζων,
ἔργα μετερχόμενος: τοὶ δ' ἐν μεγάροισιν ἔκηλοι
- 315 χρήματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον οὐδ' ἐπι φειδῶ.
ἀλλ' ἦ τοί σε γυναῖκα ἐγὼ δεδάσθαι ἄνωγα,
αἶ τέ σ' ἀτιμάζουσι καὶ αἶ νηλεΐτιδές εἰσιν:
ἀνδρῶν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ γε κατὰ σταθμούς ἐθέλοιμι
ἡμέας πειράζειν, ἀλλ' ὕστερα ταῦτα πένεσθαι,
- 320 εἰ ἐτεόν γέ τι οἶσθα Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.»
ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἦ δ' ἄρ' ἔπειτ' Ἰθάκηδε κατήγετο νηὺς εὐεργής,
ἦ φέρε Τηλέμαχον Πυλόθεν καὶ πάντας ἐταίρους.
οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἴκοντο,
- 325 νῆα μὲν οἷ γε μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν,
τεύχεα δέ σφ' ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες,
αὐτίκα δ' ἔς Κλυτίοιο φέρον περικαλλέα δῶρα.
αὐτὰρ κήρυκα πρόεσαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος,
ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,
- 330 οὐνεκα Τηλέμαχος μὲν ἐπ' ἀγροῦ, νῆα δ' ἀνώγει
ἄστουδ' ἀποπλεῖν, ἵνα μὴ δεῖσασ' ἐνὶ θυμῷ
ἰφθίμη βασιλεία τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβοι
τῷ δὲ συναντήτην κῆρυξ καὶ δῖος ὑφορβὸς
τῆς αὐτῆς ἔνεκ' ἀγγελίης, ἐρέοντε γυναικί.
- Καὶ μόνο δυο σπαθιά στην κάμαρα καὶ δυο κοντάρια κράτα
για μας, καὶ δυο σκουτάρια, νὰ 'χουμε στα χέρια νὰ βαστούμε,
σα θὰ χυθούμε νὰ τ' ἀρπάξουμε' κι ἐκεῖνων θὰ πλανέψει
τότε ἡ Ἀθηναίη κι ὁ βαθυστόχαστος ὁ Δίας μεμιάς τὰ φρένα.
Κάτι ἄλλο τώρα ἐγὼ θὰ σου 'λεγα καὶ συ στο νοῦ σου βαλ' το'
δικός μου ἀν εἶσαι κι ἀπ' το γαῖμα μου, κανεῖς νὰ μὴν το μάθει!,
πῶς ὁ Ὀδυσσεύς πια πίσω βρίσκεται στο σπῆτι του' νὰ ξέρει
μηδὲ ὁ Λαέρτης θέλω τίποτε μηδὲ ὁ χοιροβοσκός μας
μηδὲ κι οἱ ἄνθρωποι στο παλάτι μας μηδὲ κι ἡ Πηνελόπη'
μονάχα ἐσύ κι ἐγὼ, νὰ μάθουμε ποῖα γνώμη οἱ σκλάβες ἔχουν.
- Κι ἀκόμα λέω νὰ δοκιμάσουμε τοὺς σερνικούς μας δούλους,
ποῖος μας φοβάται ἀκόμα μέσα του καὶ σε τιμὴ μας ἔχει,
καὶ ποῖος δε μας μετρά, κι ἀψήφησε καὶ σένα, τέτοιος που 'σαι.»
Κι ὁ ἐμνοστός γιος του τότε στράφηκε κι ἀπηλογία του δίνει:
«Κύρη, θὰ 'ρθεῖ μια μέρα κάποτε, φαντάζομαι, νὰ μάθεις
το φυσικό που κλείνω μέσα μου, μα ἀπρόκοπος δὲν εἶμαι.
Ὡστόσο αὐτό που λες, φαντάζομαι, συφερτικό δε θὰ 'ναι
σε μας τοὺς δυό, γι' αὐτό θὰ σου 'λεγα νὰ το καλολογιάσεις.
Πολὺν καιρὸ θὰ χάσεις ἀδίκῃ στα ξώμερα γυρνώντας
νὰ δοκιμάσεις κάθε δούλο μας' κι ὠστόσο ἐκεῖνοι ἀνέγνοιοι
το βίος μας τρων στο σπῆτι ἀδιάντροπα, χωρὶς νὰ το λυποῦνται.
Ὅμως σωστό θαρρῶ νὰ μάθουμε τῶν γυναικῶν τὴ γνώμη,
ποῖες ἀπόμειναν ἀκριμάτιστες καὶ ποῖες σε ξεψηφούνε.
Τοὺς δούλους ὁμως δε θὰ το 'θελα γυρίζοντας τὶς μάντρες
νὰ δοκιμάζουμε' κι ἀργότερα μπορεῖ νὰ γίνῃ τοῦτο,
σημάδι ὁ Δίας ὁ βροντοσκούταρος ἀν σου 'χεῖ δώσει ἀλήθεια.»
Τέτοια σταύρωναν συναλλήλως τοὺς ἐκεῖνοι λόγια τότε'
το ἀρμένο ὠστόσο, τὸν Τηλέμαχο που'χε ἀπ' τὴν Πύλο φέρει
καὶ τοὺς συντρόφους του ὅλους, ἐφτάσε γυρνώντας σὴν Ἰθάκη.
Κι ὅταν ἐκεῖνοι στο πολὺβαθο λιμάνι μέσα ἐμπηκαν,
ὄξω τράβηξαν το καράβι τοὺς το μελανὸ στον ἄμμο,
καὶ τὰ παιδόπουλα τὰ πέρφανα σήκωσαν τ' ἄρματά τοὺς,
καὶ στοῦ Κλυτίου μετὰ κουβάλησαν τὰ δῶρα τὰ πανώρια,
κι ἕναν διαλάλη τέλος ἐστειλαν στο σπῆτι τοῦ Ὀδυσσεύς,
σὴν Πηνελόπη τὰ μαντάτα τοὺς νὰ πει τὴ μυαλωμένη,
πῶς ἦταν διάτα τοῦ Τηλέμαχου το πλοῖο νὰ 'ρθεῖ στο κάστρο,
κι αὐτὸς θ' ἀπόμεινε στα χτήματα, πια φόβο νὰ μὴν ἔχει
ἡ ρήγισσα ἡ τρανὴ καὶ τρέχουνε τὰ μάτια τῆς ποτάμι.
Κι ὁ θεῖος χοιροβοσκός ἀντάμωσε τὸν κρᾶχτη, καὶ τραβούσαν
ἴδιο ἀκριβῶς νὰ φέρουν μῆνυμα κι οἱ δυο σὴν Πηνελόπη.

- 335 ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἴκοντο δόμον θείου βασιλῆος,
κῆρυξ μὲν ῥα μέσση μετὰ δμῶσιν ἔειπεν:
«ἦδῃ τοι, βασιλεια, φίλος πᾶσι εἰλήλουθε.»
Πηνελοπείη δ' εἶπε συβώτης ἄγχι παραστάς
πάνθ' ὅσα οἱ φίλος υἱὸς ἀνώγει μυθήσασθαι.
- 340 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πᾶσαν ἐφημοσύνην ἀπέειπε,
βῆ ῥ' ἵμεναι μεθ' ὕας, λίπε δ' ἔρκεά τε μέγαρόν τε.
μνηστήρες δ' ἀκάχοντο κατήφησάν τ' ἐνὶ θυμῷ,
ἐκ δ' ἦλθον μεγάραιο παρέκ μέγα τειχιὸν αὐλῆς,
αὐτοῦ δὲ προπάροιθε θυράων ἐδριόωντο.
- 345 τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἦρχ'
ἀγορεύειν:
«ὦ φίλοι, ἡ μέγα ἔργον ὑπερφιάλως τετέλεσται
Τηλεμάχῳ ὁδὸς ἦδε: φάμεν δὲ οἱ οὐ τελέεσθαι.
ἀλλ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν ἢ τις ἀρίστη,
ἐς δ' ἐρέτας ἀλιῆας ἀγείρομεν, οἳ κε τάχιστα
- 350 κείνοις ἀγγείλωσι θεῶς οἰκόνδε νέεσθαι.»
οὐ πῶ πάν εἶρηθ', ὅτ' ἄρ' Ἀμφίνομος ἴδε νῆα,
στρεφθεὶς ἐκ χώρης, λιμένος πολυβενθέος ἐντός,
ἰστία τε στέλλοντας ἐρετμά τε χερσὶν ἔχοντας.
ἦδ' οὐδ' ἄρ' ἐκγελάσας μετεφώνεεν οἷς ἐτάροισι:
- 355 «μὴ τιν' ἐτ' ἀγγελίην ὀτρύνομεν: οἶδε γὰρ ἔνδον.
ἢ τίς σφιν τόδ' ἔειπε θεῶν, ἢ εἰσίδον αὐτοὶ
νῆα παρερχομένην, τὴν δ' οὐκ ἐδύναντο κιχῆναι.»
ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἀνστάντες ἔβαν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης,
αἶψα δὲ νῆα μέλαιναν ἐπ' ἠπείροιο ἔρυσσαν,
- 360 τεύχεα δὲ σφ' ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράπροντες.
αὐτοὶ δ' εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, οὐδέ τιν' ἄλλον
εἶων οὔτε νέων μετᾶζειν οὔτε γερόντων.
τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπίθεος υἱός:
«ὦ πόποι, ὡς τόνδ' ἄνδρα θεοὶ κακότητος ἔλυσαν.
- 365 ἦματα μὲν σκοποὶ ἴζον ἐπ' ἄκριας ἠνεμοέσσας
αἰὲν ἐπασσύτεροι: ἄμα δ' ἠελίῳ καταδύντι
οὐ ποτ' ἐπ' ἠπείρου νύκτ' ἄσαμεν, ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ
νῆϊ θοῇ πλείοντες ἐμίμνομεν Ἡῷ διαν,
Τηλέμαχον λοχῶντες, ἵνα φθίσωμεν ἐλόντες
- 370 αὐτόν: τὸν δ' ἄρα τῆος ἀπήγαγεν οἶκαδε δαίμων,
ἡμεῖς δ' ἐνθάδε οἱ φραζώμεθα λυγρὸν ὄλεθρον
Τηλεμάχῳ, μῆδ' ἡμᾶς ὑπεκφύγοι: οὐ γὰρ οἶω
τούτου γε ζῶντος ἀνύσσεσθαι τάδε ἔργα.
αὐτὸς μὲν γὰρ ἐπιστήμων βουλήν τε νόῳ τε,
- 375 λαοὶ δ' οὐκέτι πάμπαν ἐφ' ἡμῖν ἦρα φέρουσιν.
ἀλλ' ἄγετε, πρὶν κείνον ὀμηγυρίσασθαι Ἀχαιοὺς
εἰς ἀγορὴν--οὐ γὰρ τι μεθησέμεναι μιν οἶω,
- Κι ὡς φτάσαν στου θεϊκοῦ ρηγάρχη τους σε λίγο το παλάτι,
ο κράχτης στάθηκε και φώναξεν εκεί μπροστά στις δούλες:
« Ἄκου, βασίλισσα, πια εδιάγειρεν ο γιος σου από την Πύλο!»
Μα ο θεῖος χοιροβοσκός ἐζύγωσε την Πηνελόπη πρώτα
κι από κοντά του γιου της ἔλεγε το μήνυμα για κείνη.
- Μόλις της εἶπε ὅσα παράγγειλεν εκείνος ἄκρη ως ἄκρη,
αυλή και κάμαρες παράτησε, στους χοίρους να διαγειρεί.
Μα τους μνηστήρες πίκρα ἐπλάκωσε βαριά και στενοχώρια,
κι απ' το παλάτι ἐβγήκαν, της αυλῆς τον τοῖχο προσπερνώντας,
κι ἀπόξω εκεί από την αυλόπορτα σε συντυχιά κάθιζαν.
- Κι ο Εὐρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, το λόγο ἐκίνα πρώτος:
«Φίλοι, τρανή δουλειά ο Τηλέμαχος με τούτο το ταξίδι
σκάρωσε ἀπόκοτα, κι ας λέγαμε πως δε θα το τελέψει.
Μα ομπρός, καράβι μαύρο ας ρίξουμε, το πιο γοργό,
στο κύμα και κουπολάτες ας μαζώξουμε, χωρίς καιρό να χάσουμ
- σε κείνους να μηνύσουν, γρήγορα ζοπίσω να διαγειρουν.»
Ακόμα ἐστέκουσαν ο λόγος του, κι ο Αμφίνομος, γυρνώντας
απ' το θρονί του, βλέπει τ' ἄρμενο μες στο βαθύ λιμάνι,
την ὠρα τα πανιά που ἐμαίινασαν και τα κουπιά κρατούσαν.
Με την καρδιά του τότε γέλασε και λέει στους συντρόφους του:
- «Ανάγκη πια καμιά για μήνυμα, πια ἐμπήκαν μέσα, να 'τους!
Από θεὸ μπορεῖ να το 'μαθαν, μπορεῖ κι ατοί τους να 'δαν
να προσπερνάει μπροστά τους τ' ἄρμενο και πια δεν το
πρόφταιναν.»
Σαν εἶπε τούτα, εκείνοι ασκώθηκαν και τρέξαν στο ακρογιάλι
και στη στεριά τράβηξαν γρήγορα το μελανὸ καράβι,
- και τα παιδόπουλα τα πέρφανα σήκωσαν τ' ἄρματά τους.
Κι εκείνοι ἐπήραν δρόμο, σύναξη στην αγορά να κάμουν,
κι ἄλλον κοντά τους, νιο για γέροντα, να κάσει δεν ἀφήναν.
Κι ο γιος του Εὐπειθή, ο Αντίνοος, μίλησε κι ἀναμεσά τους εἶπε:
«Ὀχού, οἱ θεοὶ και πως τον γλίτωσαν του Χάρου ἐτούτον τώρα!
- Τη μέρα βάρδιες στ' ανεμόδαρτα στέκονταν κορφοβούνια
κι ὄλο συνάλλαζαν κι ὡς βούλιαζεν ο γήλιος, δε μας εἶδε
μια νύχτα στη στεριά να υπνώνομε' μες στο γοργὸ καράβι
ὡς τα χαράματα αλωνίζαμε το πέλαγο, καρτέρι
ἔχοντας στήσει στον Τηλέμαχο, να βρει το θάνατο του'
- ὁμως την ἰδίαν ὠρα ἕνας θεὸς τον γύριζε στο σπῆπι!
Καιρός πια ἐδῶ να μελετήσομε το μαύρο χαλασμό του,
να μη γλιτώσει πια ο Τηλέμαχος απ' τα δικὰ μας χέρια'
αν τούτος ζει, δεν το φαντάζομαι να βγει η δουλειά μας πέρα'
τι ατός του να σκεφτεῖ κι ἀπόφαση να πάρει τώρα ξέρε'
- κι οὐδέ κι ο κόσμος την ἀγάπη του για μας ὡς πρώτα δεῖχνει.
Μα ἐλάτε, πρὶν αὐτός σε σύναξη τους Ἀχαιοὺς καλέσει'
τι ν' ἀπομείνει δε φαντάζομαι με σταυρωμένα χέρια'

- ἀλλ' ἀπομηνίσει, ἔρέει δ' ἐν πᾶσιν ἀναστάς
οὐνεκά οἱ φόνον αἰπὺν ἐράππομεν οὐδ' ἐκίχημεν:
- 380 οἱ δ' οὐκ αἰνήσουσιν ἀκούοντες κακὰ ἔργα:
μή τι κακὸν βρέξωσι καὶ ἡμέας ἐξελάσσωσι
γαίης ἡμετέρης, ἄλλων δ' ἀφικώμεθα δῆμον:
ἀλλὰ φθέωμεν ἐλόντες ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόληος
ἢ ἐν ὁδῷ: βίοντες δ' αὐτοὶ καὶ κτήματ' ἔχωμεν,
- 385 δασσάμενοι κατὰ μοῖραν ἐφ' ἡμέας, οἰκία δ' αὐτῆ
κείνου μητέρι δοῖμεν ἔχειν ἢ δ' ὅστις ὀπυῖοι.
εἰ δ' ὑμῖν ὄδε μῦθος ἀφανδάνει, ἀλλὰ βόλεσθε
αὐτὸν τε ζῶειν καὶ ἔχειν πατρῷα πάντα,
μή οἱ χρήματ' ἔπειτα ἄλις θυμηδέ' ἔδωμεν
- 390 ἐνθάδ' ἀγειρόμενοι, ἀλλ' ἐκ μεγάρου ἕκαστος
μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος: ἢ δὲ κ' ἔπειτα
γῆμαιθ' ὅς κε πλεῖστα πόροι καὶ μόρσιμος ἔλθοι.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῆ.
τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε,
- 395 Νίσου φαίδιμος υἱός, Ἀρητιάδαο ἄνακτος,
ὅς ῥ' ἐκ Δουλιχίου πολυπύρου, ποιήεντος,
ἠγγεῖτο μνηστήρησι, μάλιστα δὲ Πηνελοπέει
ἦνδανε μῦθοισι: φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῆσιν:
ὁ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
- 400 «ὦ φίλοι, οὐκ ἂν ἐγὼ γε κατακτείνειν ἐθέλοιμι
Τηλέμαχον: δεῖνόν δὲ γένος βασιληῖόν ἐστιν
κτείνειν: ἀλλὰ πρῶτα θεῶν εἰρώμεθα βουλάς.
εἰ μὲν κ' αἰνήσωσι Διὸς μέγαλοιο θέμιστες,
αὐτὸς τε κτενέω τούς τ' ἄλλους πάντας ἀνώξω:
- 405 εἰ δὲ κ' ἀποτρῶπῶσι θεοί, παύσασθαι ἄνωγα.»
ὡς ἔφατ' Ἀμφίνομος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
αὐτίκ' ἔπειτ' ἀνστάντες ἔβαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος,
ἐλθόντες δὲ καθίζον ἐπὶ ξεστοῖσι θρόνοισιν.
ἢ δ' αὐτ' ἀλλ' ἐνόησε περιφῶρων Πηνελόπεια,
- 410 μνηστήρησσι φανῆναι ὑπέρβιον ὕβριν ἔχουσι.
πεύθετο γὰρ οὐ παιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ὄλεθρον:
κῆρυξ γὰρ οἱ ἔειπε Μέδων, ὃς ἐπεύθετο βουλάς.
βῆ δ' ἰέναι μέγαρόνδε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.
ἀλλ' ὅτε δὴ μνηστήρας ἀφίκετο διὰ γυναικῶν,
- 415 στῆ ῥα παρά σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
ἄντα παρεϊάν σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα,
Ἀντίνοον δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζεν:
«Ἀντίνο', ὕβριν ἔχων, κακομήχανε, καὶ δὲ σέ φασιν
ἐν δῆμῳ Ἰθάκης μεθ' ὀμήλικας ἔμμεν ἄριστον
- 420 βουλήν καὶ μῦθοισι: σὺ δ' οὐκ ἄρα τοῖος ἔησθα.
- βαρὺς θα 'ναὶ ο θυμός του' στέκοντας μπρος σε όλους θα φωνάζει,
το μαύρο του χαμό πως κλώθαμε, μα πρόφτασε να φύγει.
- Κι οι άλλοι, κακές δουλειές ακούγοντας, δε θα 'ρθουν λέω μαζί μας'
κακό κανένα μη μας κάνουνε και μας ξορίσουν όλους
μακριά απ' τη χώρα μας, σε αλλόξενους να τριγυρνάμε τόπους.
Πιο πριν το θάνατο στα ξώμερα να βρει, μακριά απ' το κάστρο
για και στο δρόμο, από τα χέρια μας, το βιος και τ' αγαθά του
- μετά να μοιραστούμε, δίνοντας στη μάνα του μονάχα
και σε όποιον ταίρι θα την έπαιρνε το σπίτι να κάθονται.
Αν όμως δεν αρέσει ο λόγος μου και προτιμάτε εκείνος
να ζει κι ολάκερα να χαιρέται τα πατρικά του πλοῦτη,
όλοι μαζί πια ας μην ερχόμαστε τα ποθητά αγαθά του
- να τρώμε ανέμπληστα' απ' το σπίτι του καθείς μας ας γυρέψει
με δώρα να την κάνει ταίρι του' κι εκείνη τότε ας πάρει
όποιον χαρίσει περισσότερα και της τον γράφει η μοίρα.»
Έτσι μιλούσε, κι όλοι απόμειναν και δεν έβγαζαν άχνα.
Το λόγο πήρε τότε ο Αμφίνομος κι αναμεσά τους εἶπε,
- ο έμνοστος γιος του Νίσου του άρχοντα και του Αρητου τ' αγγόνι.
Μεσ στους μνηστήρες, που απ' τ' ολόχλωρο, πολύσταρο Δουλίχι
εδώ είχαν έρθει, αυτός αφέντευε, και πιο στην Πηνελόπη
τα λόγια άρεσαν που της έλεγε' κακός μαθές δεν ήταν.
Και τότε μίλησε καλόγνωμος αναμεσό τους κι εἶπε:
- «Θάνατο, φίλοι, στον Τηλέμαχο δε θα 'θελα να δώσω
είναι φριχτό γενιάς να χύνεται βασιλικιάς το γαίμα.
Κάλιο πιο πρῶτα να ρωτήσουμε και των θεῶν τη γνώμη'
κι αν οι χρησμοί το καλοδέχονται του Δία του τρισμεγάλου,
ατός μου θα του δώσω θάνατο και σας μαζί θα σπρώξω.
- Μα αν οι θεοί δε θέλουν, θα 'λεγα τούτη η δουλειά να λείψει.»
Αυτά εἶπε ο Αμφίνομος, κι οι επίλοιποι στη γνώμη του συγκλίνουν.
Σηκώθηκαν ευτὺς και κίνησαν για του Οδυσσέα το σπίτι,
και μόλις φτάσαν, πήγαν κάθισαν στα μαγλινά θροιά τους.
Η Πηνελόπη ωστόσο η φρόνιμη στοχάστηκε άλλα πάλε:
- να βγει μπροστά στους παραδιάντροπους μνηστήρες, τι απ' τον
κράχτη
το Μέδοντα, είχε μάθει, που άκουσε το τι βουλές υφάιναν,
πως μεσ στο σπίτι εκεί λογάριαζαν το γιο της να χαλάσουν.
Πήρε λοιπόν μαζί τις βάγιες της να πάει στο αρχονταρίκι'
και τους μνηστήρες σαν αντίκρισε των γυναικῶν το θάμα,
- σε μια κολόνα δίπλα εστάθηκε της στεριάς στέγης, κι είχε
κρυμμένα ολόγουρα τα μάγουλα σε στραφετηρή μαντίλα,
και στον Αντίνοο τέτοια μίλησε μαλώνοντας τον κι εἶπε:
«Ανομε Αντίνοε, κακομήχανε! κι ο κόσμος στην Ιθάκη
να σε θαρρεί τον πρώτο ανάμεσα στους συνομήλικους σου
- στα λόγια και στο νου, μα, ως φαίνεται, ποτέ δεν ήσουν τέτοιος!

- μάργε, τή δέ σύ Τηλεμάχῳ θάνατόν τε μόρον τε
ράπτεις, οὐδ' ἰκέτας ἐμπάζεαι, οἷσιν ἄρα Ζεὺς
μάρτυρος; οὐδ' ὀσίη κακὰ ράπτειν ἀλλήλοισιν.
ἦ οὐκ οἶσθ' ὅτε δεῦρο πατήρ τεός ἵκετο φεύγων,
- 425 δῆμον ὑποδείσας; δῆ γάρ κεχολώατο λήν,
οὔνεκα ληϊστήρσιν ἐπιστόμενος Ταφίοισιν
ἦκαχε Θεσπρωτούς; οἱ δ' ἡμῖν ἄρθμοι ἦσαν:
τόν ῥ' ἔθελον φθῖσαι καὶ ἀπορραῖσαι φίλον ἦτορ
ἠδὲ κατὰ ζωὴν φαγέειν μενοεικέα πολλήν:
- 430 ἀλλ' Ὀδυσσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἱεμένους περ.
τοῦ νῦν οἶκον ἄπιμον ἔδεις, μνάα δὲ γυναῖκα
παῖδά τ' ἀποκτείνεις, ἐμὲ δὲ μεγάλως ἀκαχίζεις:
ἀλλὰ σε παύσασθαι κέλομαι καὶ ἀνωγέμεν
ἄλλους.»
τήν δ' αὐτ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἀντίον
ἠῦδα:
- 435 «κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,
θάρσει: μὴ τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῆσι μελότων.
οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ οὐδ' ἔσσειται οὐδὲ γένηται,
ὅς κεν Τηλεμάχῳ σῶ υἱεὶ χεῖρας ἐποίσει
ζώντοσ' ὧ' ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο.
- 440 ὦδε γάρ ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται:
αἰψὰ οἱ αἶμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρὶ
ἡμετέρῳ, ἐπεὶ ἦ καὶ ἐμὲ πολλίπορθος Ὀδυσσεὺς
πολλάκι γούνασιν οἷσιν ἐφασσάμενος κρέας ὀπτόν
ἐν χεῖρεσσιν ἔθηκεν, ἐπέσχε τε οἶνον ἐρυθρόν.
- 445 τῷ μοι Τηλέμαχος πάντων πολὺ φίλτατός ἐστιν
ἀνδρῶν, οὐδὲ τί μιν θάνατον τρομέεσθαι ἄνωγα
ἔκ γε μνηστήρων: θεόθεν δ' οὐκ ἔστ' ἀλέασθαι.»
ὥς φάτο θαρσύνων, τῷ δ' ἦρτεν αὐτὸς ὄλεθρον.
ἦ μὲν ἄρ' εἰσαναβᾶσ' ὑπερῶια σιγαλόεντα
- 450 κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἠδύν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκώπις Ἀθήνη.
ἐσπέριος δ' Ὀδυσῆϊ καὶ υἱεὶ δῖος ὕφορβός
ἦλυθεν: οἱ δ' ἄρα δόρπον ἐπισταδὸν ὠπλίζοντο,
σὺν ἱερεύσαντες ἐνιαύσιον. αὐτὰρ Ἀθήνη,
- 455 ἄγχι παρισταμένη, Λαερτιάδην Ὀδυσῆα
ράβδῳ πεπληγυῖα πάλιν ποίησε γέροντα,
λυγρὰ δὲ εἴματα ἔσσε περὶ χροῖ, μὴ ἔσβώτης
γνοιή ἐσάντα ἰδῶν καὶ ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
ἔλθοι ἀπαγγέλλων μηδὲ φρεσὶν εἰρύσσαιτο.
- 460 τὸν καὶ Τηλέμαχος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«ἦλθες, δῖ' Εὐμαιε. τί δὴ κλέος ἔστ' ἀνά ἄστου;
ἦ ῥ' ἦδη μνηστήρες ἀγήνορες ἔνδον ἔασιν
ἐκ λόχου, ἦ ἔτι μ' αὐτ' εἰρύαται οἰκαδ' ἰόντα;»
- Δαιμονισμένε, του Τηλέμαχου το θάνατο τι κλώθεις,
και τους ἰκέτες πως δε σέβεσαι, που ο Δίας τους διαφεντεύει;
Κρίμα μεγάλο εἶναι ἕνας ἄνθρωπος του ἄλλου κακό να κλώθει.
Για τον πατέρα σου δεν ἄκουσες, που απ' του λαοῦ το φόβο
ἔτρεξε ἰκέτης στο παλάτι μας; του ἔχαν θυμὸ μεγάλο,
το με Ταφιώτες τα συνταίριαξε, τη γη να διαγουμίσουν
των Θεσπρωτῶν, κι αυτοὶ ἀγανάχτησαν, κι ἦταν δικοὶ μας φίλοι!
και θέλαν να του δώσουν θάνατο, να σκίσουν την καρδιά του,
κι ἀκόμα το πολυτεθύμητο βαρὺ του βίος να φανέ'
και μοναχὰ ο Οδυσσεὺς τους κράτησε, τη φόρα κόβοντας τους.
Τώρα του τρωσ το σπῖτι ἀπλέρωτα, το ταῖρι του γυρεύεις,
και στον υγιό του δίνεις θάνατο και μένα πίκρες δίνεις.
Σταμάτα πια, και στους ἐπίλοιπους να σταματήσουν μίλα!»
Κι ο Εὐρύμαχος, ο γιος του Πολύβου, της ἀποκρίθη κι εἶπε:
- «Κουράγιο, Πηνελόπη φρόνιμη, του Ἰκαρίου θυγατέρα!
Θέλω για τούτα να μη γνοιάζεσαι καθόλου στην καρδιά σου!
ἀντρας δεν εἶναι κι οὐδὲ βρίσκεται κι οὐδὲ ποτέ θα γένει,
που χέρι ἀπάνω στον Τηλέμαχο θ' ἀπλώσει, τον υγιό σου,
ἐνὼ ὅσο ζω κι ὅσο τα μάτια μου τη γης θωροῦν ετοῦτη.
- Το λόγο που θα πω ἀφουγκράσου τον, τι σίγουρα θα γένει:
εὐτὺς θ' ἀναβρυσίσει το αἶμα του τρογύρα απ' το δικό μου
κοντάρι' τι κι ἐγὼ στα γόνατα του καστροπολεμίτη
ἔχω Ὀδυσσεὶα καθίσει, ως μου ἔβαζε ψητὸ στα χέρια κρέας,
και κόκκινο στα χεῖλη μου ἔφερνε κρασί να πιώ' για τούτο
πιότερο απ' ὄλους τον Τηλέμαχο μες στην καρδιά τον ἔχω.
Κι οὐδὲ και να ἔχει φόβο, θάνατο πως θα ἔβρει απ' τους μνηστήρες'
μα αν εἶναι να ἔρθει απ' τους ἀθάνατους, αὐτὸν δεν τον ξεφύγει.»
Ἔτσι την γκάρδιωνε, κι ας ἐκλώθε μοναχὸς του το φόνο.
Κι αὐτὴ γυρνώντας κι ἀνεβαίνοντας στα λιόφωτα τ' ἀνώγια
τον Οδυσσεὶα θυμήθη κι ἐκλαίγε, τον ἀντρα της, ωςόπου
της ἔχυσε η Ἀθηνά η γλαυκώματη γλυκό στα μάτια γύπνο.
Εἶχε βραδιάσει, ο θεῖος σαν ἔφτασε χοιροβοσκός να σμίξει
τον Οδυσσεὶα και τον Τηλέμαχο, που σύνταζαν το δεῖπνο,
μονοχρονιάρη χοῖρο σφάζοντας. Κι ἦρθε η Ἀθηνά η Παλλάδα
και στου Λαέρτη δίπλα ἐστάθηκε το γιο, τον Οδυσσεὶα,
και τον ξανάκανε, χτυπώντας τον με το ραβδί της, γέρο,
και ρούχα στο κορμί του φόρεσε λερά, ο χοιροβοσκός του
να μη τον δεῖ κι ἀνανογιώντας τον το μυστικά δεν κρύψει,
μοναχὰ τρέξει και στη φρόνιμη το πει την Πηνελόπη.
- Και πρώτα μίλησε ο Τηλέμαχος κι αὐτὰ τα λόγια του ἔπε:
«Καλὸς το θεῖο τον Εὐμαιο! Γρίκησες κανένα νέο στη χώρα;
Οι πέρφανοι μνηστήρες διάγειραν απ' το καρτέρι τάχα, για ἀκόμα
τριγυρνούν φυλάγοντας ποιάν ώρα θα γυρίσω;»

- τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιοῖσιν συβώτα: Εὐμαιοῖσιν, καὶ σὺ τοῦ ἀπηλογήθηκας, χοιροβοσκέ, καὶ τοῦ περ:
- 465 «οὐκ ἔμελέν μοι ταῦτα μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι
 ἄστῳ καταβλώσκοντα: τάχιστα με θυμὸς ἀνώγει
 ἀγγελίην εἰπόντα πάλιν δεῦρ' ἀπονέεσθαι.
 ὠμήρησε δέ μοι παρ' ἐταίρων ἄγγελος ὠκύς,
 κήρυξ, ὃς δὴ πρῶτος ἔπος σῆ μητρὶ ἔειπεν.
- 470 ἄλλο δέ τοι τό γε οἶδα: τὸ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν.
 ἤδη ὑπὲρ πόλιος, ὄθι θ' Ἑρμῆος λόφος ἐστίν,
 ἦα κίων, ὅτε νῆα θοὴν ἰδόμην κατιοῦσαν
 ἐς λιμέν' ἡμέτερον: πολλοὶ δ' ἔσαν ἄνδρες ἐν αὐτῇ,
 βεβρίθει δὲ σάκεσσι καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι:
- 475 καὶ σφέας ὠΐσθην τοὺς ἔμμεναι, οὐδέ τι οἶδα.»
 ὡς φάτο, μείδησεν δ' ἱερὴ Ἴς Τηλεμάχιοι
 ἐς πατέρ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδὼν, ἀλέεινε δ' ὑφορβόν.
 οἱ δ' ἔπει οὖν παύσαντο πόνου τετύκοντό τε δαῖτα,
 δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς εἴσης.
- 480 αὐτὰρ ἔπει πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 κοίτου τε μνήσαντο καὶ ὕπνου δῶρον ἔλοντο.
- «Γι' αὐτὰ που τῶρα λες δε γνοιάστηκα διαβαίνοντας το κάστρο
 κανέναν να ρωτήσω μ' ἐβίαζε μαθές πολύ η ψυχὴ μου
 μιαν ὥρα ἀρχύτερα το μήνυμα να πάω και να διαγείρω.
 Μα κάποιον βρήκα απ' τους συντρόφους σου γοργό μαντατοφόρο,
 τον κράχτη, που 'φερε στη μάνα σου το μήνυμα σου πρῶτος.
- Κι ἀκόμα κάτι, με τα μάτια μου που το 'χω δεῖ, κατέχω'
 καθὼς γυρνούσα πίσω, βρέθηκα στου Ερμῆ που λεν το λόφο,
 πάνω απ' την πόλη, κι ως ἀγνάντεψα, θωρῶ καράβι ξάφνου
 γοργό να μπαίνει στο λιμάνι μας με πλήθος ἀντρες μέσα,
 και να 'ναι φορτωμένο δίμυτα κοντάρια και σκουτάρια'
- και τότε αυτοὶ πως εἶναι ἀπείκασα, μα σίγουρος δεν εἶμαι.»
 Αὐτὰ εἶπε, κι ο ἀντρεϊανὸς Τηλέμαχος γυρνάει με χαμογέλιο,
 κρυφά απ' τον Εὐμαιο, στον πατέρα του, κοιτώντας τον στα μάτια.
 Κι απ' τις δουλειές τους μόλις σχόλασαν κι ετοίμασαν τις τάβλες,
 ἐτρωναν, κι εἶχαν, ως εταίριαζε, καθεὶς το μερτικό του.
- Και σύντας του πισοῦ θαραπέψαν και του φαγιού τον πόθο,
 στην κλίνη ἐπλάγιασαν και φράθηκαν την ἀγία του ὕπνου χάρη.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ρ-

- ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
17- δὴ τότε ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θεῖοιο,
εἶλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ὃ οἱ παλάμφιν ἀρήρει,
- 5 ἄστυδε ἰέμενος, καὶ ἔδον προσέειπε συβώτην:
«ἄπ', ἦ τοι μὲν ἐγὼν εἴμ' ἔς πόλιν, ὄφρα με μήτηρ
ὄψεται: οὐ γάρ μιν πρόσθεν παύσεσθαι οἶω
κλαυθμοῦ τε συγερῶο γοοῖό τε δακρυόεντος,
πρὶν γ' αὐτόν με ἴδῃται: ἀτὰρ σοὶ γ' ὦδ' ἐπιτέλλω.
- 10 τὸν ξείνον δύστηνον ἄγ' ἔς πόλιν, ὄφρ' ἂν ἐκεῖθι
δαῖτα πτωχεύῃ: δώσει δέ οἱ ὄς κ' ἐθέλῃσι
πύρνον καὶ κοτύλην: ἐμέ δ' οὐ πῶς ἔστιν ἅπαντας
ἀνθρώπους ἀνέχεσθαι, ἔχοντά περ ἄλγεα θυμῶ:
ὁ ξεῖνος δ' εἴ περ μάλα μνηνίει, ἄλγιον αὐτῶ
- 15 ἔσσειται: ἦ γὰρ ἐμοὶ φίλ' ἀληθέα μυθήσασθαι.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλος, οὐδέ τοι αὐτὸς ἐρύκεσθαι μενεαίνω:
πτωχῶ βέλτερόν ἐστι κατὰ πόλιν ἢ ἐ κατ' ἀγρούς
δαῖτα πτωχεύειν: δώσει δέ μοι ὄς κ' ἐθέλῃσιν.
- 20 οὐ γὰρ ἐπὶ σταθμοῖσι μένειν ἔτι τηλικὸς εἰμί,
ὥστ' ἐπιτελαμένῳ σημάντορι πάντα πιθέσθαι.
ἀλλ' ἔρχου: ἐμέ δ' ἄξει ἀνὴρ ὄδε, τὸν σύ κελεύεις,
αὐτίκ' ἔπει κε πυρὸς θερέω ἀλέη τε γένηται.
αἰνῶς γὰρ τάδε εἶματ' ἔχω κακά: μὴ με δαμάσση
- 25 στίβη ὑπηροῖη: ἔκαθεν δέ τε ἄστυ φάτ' εἶναι.»
ὥς φάτο, Τηλέμαχος δὲ διὰ σταθμοῖο βεβήκει,
κραιπνὰ ποσὶ προβιβάς, κακὰ δὲ μνηστήρησι φύτευεν.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ἴκανε δόμους εὐ ναιετάοντας,
ἔγχος μὲν ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν,
- 30 αὐτὸς δ' εἴσω ἴεν καὶ ὑπέρβη λᾶϊνον οὐδόν.
τὸν δὲ πολὺ πρῶτη εἶδε τροφὸς Εὐρύκλεια,
κῶεα καστορνύσα θρόνοις ἐνὶ δαιδαλέοισι,
δακρύσασα δ' ἔπειτ' ἰθὺς κίον: ἀμφὶ δ' ἄρ' ἄλλαι
δμῶαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠγερέθοντο,
- 35 καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλὴν τε καὶ ὦμους.
ἦ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περιφρῶν Πηνελόπεια,
Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἢ ἐ χρυσῆν Ἀφροδίτην,
ἀμφὶ δὲ παιδὶ φίλῳ βάλε πῆχχε δακρύσασα,
κύσσε δὲ μιν κεφαλὴν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά,
- Κι ἡ Αυγὴ σα φάνη ἡ πουρνογέννητη καὶ ροδοδαχτυλάτη,
κάτω απ' τα πόδια του ο Τηλέμαχος, του θεϊκοῦ Ὀδυσσεά
ο γιος, επέρασε τα σάνταλα τα καλοκαμωμένα,
κι ως το γερό κοντάρι εφούχτωσε, που του ῥχονταν στο χέρι,
στον Εὐμαιο γύρισε καὶ μίλησε, κινώντας για τη χώρα:
«Παππούλη, ἐγὼ στη χώρα, ἡ μάνα μου για να με δεῖ, πηγαίνω'
δεν το φαντάζομαι πρωτύτερα να πάψει να χτυπιέται
καὶ να στενάζει καὶ να γόζεται πικρά, τον ἴδιο εμένα
πριν δεῖ ἀντικρῦ της' ὁμως ἀκουσε τους ὀρισμούς μου τώρα:
Τον ὄμοφο τον ξένο οδήγηα τον στο κάστρο, το φαγὶ του
να ζητιανέψει, κι ας προσδέχεται ψωμί, κρασί μια κούπα
απ' ὅποιον δίνει' ἐγὼ δε γίνεται τον κάθε που θα μου ῥθει
να τον φορτώνομαι' τα βάσανα που με παιδεύουν φτάνουν.
Τον ξένο τώρα αν κακοκάρδισαν τα λόγια μου, δικιά του
θα ῥναι ζημιὰ' τι απ' ὅλα πιότερο μου ἀρέσει ἡ ἀλήθεια εμένα!»
Τότε ο Ὀδυσσεάας ο πολυκάτεχος του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Κι ἐγὼ να μείνω ἐδῶ, καλόπαιδο, δε λογαριάζω' κάλλιο,
παρὰ στα ξῶμερα, ἕνας ζήτουλας στη χώρα το ψωμί του
να ζητιανεύει, κι ὅποιος ἀνθρωπος θελήσει, θα μου δῶκει'
δεν εἶναι πια μαθὲς τα χρόνια μου να κάθομαι σε μάντρες
κι ὅποια δουλειὰ προστάξει ο ἀφέντης μου, να τρέχω να την
κάνω.
Τράβα ἐσὺ τώρα, κι ως τον πρόσταξες, θα με οδηγήσει ἐτούτος,
στη σκία σα νιώσω πῶς ἐπύρωσα κι ἔχει ζεστάνει ο γηλιος'
φορῶ, ὅπως βλέπεις, παλιοκούρελα' θα με ἀφανίσει ἡ πάχνη,
φοβοῦμαι, της αυγῆς, καὶ λέγατε πῶς εἶναι ἡ χώρα ἀλάργα.»
Αὐτὰ μιλοῦσε, κι ο Τηλέμαχος ἀπὸ τη μάντρα εβγήκε
με πόδια γρηγορα, συγκλῶθοντας κακὰ για τους μνηστηρες.
Και μόλις ἦρθε στο πολυκόσμο παλάτι, το κοντάρι
που ἐκράτει στην κολόνα ἀνάγειρε την ἀψηλὴ να στέκει,
καὶ μπήκε μέσα δρασκελίζοντας το πέτρινο κατῶφλι.
Ἡ Εὐρύκλεια ἡ βᾶγια τον ἀντίκρισε μπροστὰ της πρῶτη απ'
ὄλους,
στα σκαλιστὰ θρονιά ὅπως ἐστρωνε προβιές, κι ἐυτὺς ἐχύθη
θρηνώντας πάνω του κι οἱ ἐπίλοιπες γυναῖκες σκλάβες,
ὄσες εἶχε ο Ὀδυσσεάας ο καρτερόψυχος, τρογῦρα μαζωχτηκαν
καὶ με φιλιὰ τον καλωσόριζαν στην κεφαλὴ, στους ὦμους.
Κι ἐκεῖνη, ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, το γυναικίτη ἀφηκε,
κι ἦρθε παρόμοια με την Ἀρτεμη για τη χρυσὴ Ἀφροδίτη'
με τα βραχιόνια της ἀγκάλιασε το γιο της δακρυσμένη,
καὶ στο κεφάλι τον ἐφίλησε, στα δυο πανῶρια μάτια,

- 40 καί ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκερόν φάος. οὐ σ' ἔτ' ἐγὼ γε
ὄψεσθαι ἐφάμην, ἐπεὶ ὤχεο νῆϊ Πύλονδε
λάθρη, ἐμεῦ ἀέκητι, φίλου μετὰ πατρός ἀκοιήν.
ἀλλ' ἄγε μοι κατάλεξον ὅπως ἦντησας ὀπωπῆς.»
- 45 τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
«μῆτερ ἐμή, μή μοι γόον ὀρνυθι μηδέ μοι ἦτορ
ἐν στήθεσσι δριεφυγόντι περ αἰπὺν ὄλεθρον:
ἀλλ' ὕδρηναμένη, καθαρὰ χροῖ εἵμαθ' ἔλοῦσα,
εἰς ὑπερῶ' ἀναβάσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν
- 50 εὐχεο πᾶσι θεοῖσι τεληέσσας ἐκατόμβας
ρέξειν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς ἄντιπα ἔργα τελέσσει.
αὐτὰρ ἐγὼν ἀγορήν ἐσελεύσομαι, ὄφρα καλέσσω
ξεῖνον, ὅτι μοι κείθεν ἄμ' ἔσπετο δεῦρο κίοντι.
τὸν μὲν ἐγὼ προὔπεμψα σὺν ἀντιθέοις ἐτάροισι,
- 55 Πείραιον δέ μιν ἠνώγεα προτὶ οἶκον ἄγοντα
ἐνδοκέως φιλέειν καὶ τιέμεν, εἰς ὃ κεν ἔλθω.»
ὡς ἄρ' ἐφώνησεν, τῆ δ' ἄππερος ἔπλετο μῦθος.
ἠ δ' ὕδρηναμένη, καθαρὰ χροῖ εἵμαθ' ἔλοῦσα,
εὐχετο πᾶσι θεοῖσι τεληέσσας ἐκατόμβας
- 60 ρέξειν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς ἄντιπα ἔργα τελέσσει.
Τηλέμαχος δ' ἄρ' ἔπειτα διέκ μεγάραιο βεβήκει
ἔγχος ἔχων: ἅμα τῷ γε δῦμα κύνες ἀργοὶ ἔποντο.
θεσπεσίην δ' ἄρα τῷ γε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη:
τὸν δ' ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θεεῦντο.
- 65 ἀμφὶ δέ μιν μνηστήρες ἀγῆνορες ἠγέρεθοντο
ἔσθλ' ἀγορεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ βυσσοδόμειον.
αὐτὰρ ὃ τὸν μὲν ἔπειτα ἀλεύατο πουλὺν ὄμιλον,
ἀλλ' ἵνα Μέντωρ ἦστο καὶ Ἄντιφος ἠδ' Ἀλιθέρης,
οἳ τε οἱ ἐξ ἀρχῆς πατρῷοι ἦσαν ἐταῖροι,
- 70 ἐνθα καθέζετ' ἰών: τοῖ δ' ἔξερέεινον ἕκαστα.
τοῖσι δὲ Πείραιος δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἦλθεν
ξεῖνον ἄγων ἀγορήνδε διὰ πόλιν: οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Τηλέμαχος ξεῖνοιο ἐκάς τράπετ', ἀλλὰ παρέστη.
τὸν καὶ Πείραιος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπε:
- 75 «Τηλέμαχ', αἶψ' ὄτρυνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα γυναικάς,
ὡς τοι δῶρ' ἀποπέμψω, ἃ τοι Μενέλαος ἔδωκε.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
«Πείραι', οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.
εἴ κεν ἐμὲ μνηστήρες ἀγῆνορες ἐν μεγάροισι
- 80 λάθρη κτειναντες πατρῷα πάντα δάσωνται,
αὐτὸν ἔχοντά σε βούλομ' ἐπαυρέμεν, ἢ τινα τῶνδε:
εἰ δὲ κ' ἐγὼ τούτοις φόνον καὶ κῆρα φυτεύσω,
- καί τέτοια κλαίοντας ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Ἦρθες, γλυκὸ μου φως, Τηλέμαχε! Δεν το 'λεγα ποτέ μου
πως θα σε δῶ ξανά, μια κι ἐφυγες στην Πύλο με καράβι
κρυφά μου, ἀθέλτητα μου, ο κύρης σου τι ἀπόγινε να μάθεις.
Τώρα τα που 'δες με τα μάτια σου, σωστά μολόγα μου τα.»
- Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά της δίνει:
«Ἀχ, μην κινάς το θρήνο, μάνα μου, και την καρδιά στα στήθη
μη μου ταράξεις, μια και ξέφυγα το μαῦρο χαλασμό μου.
Μονάχα πάρε πλύσου κι ἀλλάξε σκουτιά καθάρια πρώτα,
κι ἀνέβα με τις βάνιες ἔπειτα στο ἀνωί και προσευχήσου,
- και τάξε σε ὅλους τους ἀθάνατους τρανές θυσίες να κάνεις,
ο Δίας αν δώσει να 'ρθει ἐγδίκηση για τούτα κάποια μέρα.
Ὡστόσο ἐγὼ θα πάω στην ἀγορά, τον ξένο να καλέσω,
που ἦρθε μαζί μου, ἐκείθε ως ἐφευγα γυρνώντας στην Ἰθάκη.
Με τους ἰσόθεους τους συντρόφους μου που μπρος τον ἐχω
στεῖλει
- κι ως να 'ρθω ἐγὼ, του Πείραιου ζήτησα να τον φιλοκονέψει
στο σπίτι το δικό του πρόθυμα, τιμώντας τον ως πρέπει.»
Εἶπε ο Τηλέμαχος, κι ο λόγος του δεν πῆγε κατ' ἀνέμου'
εὐτὺς ἐκεῖνη ως πλῆθη κι ἀλλάξε σκουτιά καθάρια πρώτα,
ἐτάξε σε ὅλους τους ἀθάνατους τρανές θυσίες να κάνει,
- ο Δίας αν ἔλεε να 'ρθει ἐγδίκηση για τούτα κάποια μέρα.
Ὡστόσο κίνησε ο Τηλέμαχος και βγήκε απ' το παλάτι
κρατώντας το κοντάρι. Πίσω του γοργοὶ δυο σκύλοι ἀκλούθουν
και ως η Αθηνά με χάρη ἀθάνατη τον περεχούσε ἀκέραιο,
ο κόσμος γύρω τον καμάρωνε, καθὼς περνούσε ομπρός του.
- Κι ἦρθαν τρογύρα του κι οἱ πέρφανοι μνηστήρες και του λέγαν
λόγια γλυκά, και μες στα φρένα τους κακό του μελετούσαν
μα ἐκείνος να ξεφύγει κοίταξε την πλῆθια συντροφιά τους.
Καθόταν ο Αλιθέρης, ο Ἀντιφος κι ο Μέντορας πιο πέρα,
που ἀπὸ παλιά τους εἶχε συντρόφους, κληρονομία του κύρη'
- κι ὡ: ἔκατσε κοντά τους, ἔπιασαν να τον ρωτῶν ἐκεῖνοι.
Πάνω στην ὦρα ο Πείραιος ζύγωσε, τρανὸς κονταρομάχος,
στην ἀγορά τον ξένο φέρνοντας μες απ' την πόλη ἀμέσως
κοντὰ τους ἔτρεξε ο Τηλέμαχος, χωρὶς καιρό να χάσει.
Πρώτος το λόγο ο Πείραιος κίνησε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
- «Να πεις στις σκλάβες σου, Τηλέμαχε, να 'ρθουν στο ἀρχονικό'
μου
τα δῶρα που ο Μενέλαος ἔδωκε να σου γυρίσω πίσω.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:
«Πως ὅλα τούτα θα τελέψουνε, ποιος, Πείραιε, το κατέχει; —
κρυφὰ αν δε με σκοτώσουν οἱ ἀνομοὶ μνηστήρες ἐδὼ μέσα,
- για να μοιράσουν συνάλληλος τους τα πατρικά μου πλοῦτη.
Παρά απ' αὐτοὺς κανείς, καλύτερα τα δῶρα κράτα ἀτός σου
και χαίρου τα' μα αν ὁμως θάνατο και χαλασμό τους δῶκω,

- δὴ τότε μοι χairoντι φέρειν πρὸς δώματα χairoνων.»
ὡς εἶπὼν ξείνον ταλαπείριον ἦγεν ἐς οἶκον.
- 85 ὦ αὐτάρ ἐπεὶ ῥ' ἴκοντο δόμους εὐ ναιοτάοντας,
χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
ἐς δ' ἀσαμίνθους βάντες εὐξέστας λούσαντο.
τοὺς δ' ἐπεὶ οὖν διμωαὶ λούσαν καὶ χρίσαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δ' ἄρα χλαίνας οὐλας βάλον ἠδὲ χιτώνας,
- 90 ἔκ ῥ' ἀσαμίνθων βάντες ἐπὶ κλισμοῖσι καθίζον.
χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόω ἐπέχευε φέρουσα
καλῆ χρυσεῖη, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστήν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
- 95 εἶδατα πόλλ' ἐπιθείσα, χαριζομένη παρεόντων.
μήτηρ δ' ἀντίον ἴζε παρὰ σταθμὸν μεγάριο
κλισμῷ κεκλιμένη, λέπτ' ἠλάκατα στρωφῶσα.
οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον,
αὐτάρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
- 100 τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περιφρῶν Πηνελόπεια:
«Τηλέμαχ', ἦ τοι ἐγὼν ὑπερῶιον εἰσαναβάσα
λέξομαι εἰς εὐνήν, ἢ μοι στονόεσσα τέτυκται,
αἰεὶ δάκρυσ' ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὐ Ὀδυσσεύς
ᾤχεθ' ἄμ' Ἀτρεΐδῃσιν ἐς Ἴλιον: οὐδὲ μοι ἔτλης,
- 105 πρὶν ἔλθειν μνηστήρας ἀγῆνορας ἐς τόδε δῶμα,
νόστον σοῦ πατρὸς σάφα εἰπέμεν, εἴ που ἄκουσας.»
τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, μήτηρ, ἀληθείην καταλέξω.
ὠχόμεθ' ἐς τε Πύλον καὶ Νέστορα, ποιμένα λαῶν:
- 110 δεξάμενος δὲ με κείνος ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν
ἐνδουκέως ἐφίλει, ὡς εἶ τε πατήρ ἐδὸν υἱὸν
ἐλθόντα χρόνιον νέον ἄλλοθεν: ὡς ἐμὲ κείνος
ἐνδουκέως ἐκόμιζε σὺν υἰάσι κυδαλίμοισιν.
αὐτάρ Ὀδυσσεύς ταλασίφρονος οὐ ποτ' ἔφασκεν,
- 115 ζωοῦ οὐδὲ θανόντος, ἐπιχθονίων τευ ἀκούσαι:
ἀλλὰ μ' ἐς Ἀτρεΐδην, δουρικλειτὸν Μενέλαον,
ἵπποισι προὔπεμψε καὶ ἄρμασι κολλητοῖσιν.
ἐνθ' ἴδον Ἀργεῖην Ἑλένην, ἥς εἵνεκα πολλὰ
Ἀργεῖοι Τρώες τε θεῶν ἰότητι μόγησαν.
- 120 εἶρετο δ' αὐτίκ' ἔπειτα βοήην ἀγαθὸς Μενέλαος
ὅπτευ χρήζων ἰκόμην Λακεδαιμόνα διάν:
αὐτάρ ἐγὼ τῷ πᾶσαν ἀληθείην κατέλεξα:
καὶ τότε δὴ με ἔπρασιν ἀμειβόμενος προσεείπεν:
«ὦ πόποι, ἦ μάλα δὴ κρατερόφρονος ἀνδρὸς ἐν εὐνῇ
- 125 ἦθελον εὐνηθῆναι, ἀνάγκιδες αὐτοὶ ἐόντες.
ὡς δ' ὀπότην ἐν ξυλόχῳ ἔλαφος κρατεροῖο λέοντος
- τρανή χαρὰ κι οἱ δυο που θα 'χουμε στο σπίτι να τα φέρεις!»
Εἶπε, καὶ πήρε τον πολύπαθο τον ξένο στο παλάτι'
- καὶ μόλις ἐφτάσαν στο σπίτι του το καλοκαμωμένο
κι ἀφήκαν πᾶν στα καθίσματα τις χλαίνες που φορούσαν,
σε καλοσκαλισμένους μπήκανε για να λουστούν λουτήρες.
Κι ἀφοῦ τους λούσαν καὶ τους ἀλείψαν με μύρο οἱ παρακόρες
καὶ στο κορμί σγουρές τους φόρεσαν χλαμύδες καὶ χιτώνες,
- ἀπ' τοὺς λουτήρες βγήκαν ἔπειτα καὶ σε θροναὶ κάθιζαν.
Μια παρακώρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι ἀπὸ κάτω της ἕνα ἀργυρὸ λεγένι,
για να πλυθοῦν, κι ομπρὸς τοὺς ἀπλωσε στραφταλιστὸ τραπέζι.
Ψωμί κι ἡ σεβαστὴ κελάρισα τοὺς κουβαλαίει, καὶ πλήθος
- φαγιά ἀπιθώνει, ἀπ' ὅ,τι βρέθηκε καλὸ φιλεούντας τοὺς.
Ἀντίκρου, σε θρονί, κι ἡ μάνα του καθίζει, στου ἀντρωνίτη
πλάι μια κολόνα, ψιλογέθοντας μαλλί στην ἀλακάτη.
Κι αὐτοὶ στα ετοιμασμένα ἀντίκρου τοὺς φαγιά τα χέρια ἀπλωσαν
καὶ σύντας του πιστοῦ θαράπεψαν καὶ του φαγιοῦ τον πόθο,
- κινούσε ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη το λόγο πρώτη κι εἶπε:
«Λογιάζω, εἶναι καιρὸς, Τηλέμαχε, στο ἀνώι ν' ἀνέβω ἀπάνω
καὶ να πλαιγιάσω στο κρεβάτι μου το πολυστέναχτό μου,
το μουσκεμένο ἀπὸ τοὺς θρήνους μου, τόσος καιρὸς που ἐδιάβη,
ἀφόντας ο Ὀδυσσεύς ἐκίνησε να πάει στην Τροία. Πρὶν στρέψουν
- ωστόσο ἐδῶ οἱ μνηστήρες οἱ ἀνομοὶ, πως το βαστάς το που 'χεις
τυχὸν ἀκούσει για τον κύρη σου να μὴ μου φανερώσεις;»
Κι ο γνωστικὸς γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία της δίνει:
«Τὴν πᾶσα ἀλήθεια ἀπὸ το στόμα μου θ' ἀκούσεις τώρα, μάνα'
στην Πύλο ως πήγαμε, τον Νέστορα να ἰδῶ το στρατολάτη,
- μὲ δέχτη αὐτὸς στο ἀψηλοτάβανο παλάτι του με ἀγάπη
καὶ με γνοιαζόταν, ὅπως γνοιάζεται πατέρας τον υγιὸ του,
που ἀπὸ τα ξένα μόλις ἐφτάσε μετὰ ἀπὸ πλήθος χρόνια'
τόσο κι οἱ γιοὶ του οἱ πολυδόξαστοι κι ἀτὸς του με γνοιάζονταν.
Μα του Ὀδυσσεά του καρτεροψυχου μαντάτο ἀπὸ κανένα
- θνητὸ δεν εἶχε ἀκούσει, ἀν πέθανε για ἀν ζούσε ἀκόμα κάπου.
Γι' αὐτὸ καὶ στο Μενέλαο μ' ἐστειλε με στέριο ἀμάξι κι ἀπία,
στου Ἀτρέα το γιο τον κονταρόχαρο' κι ἀντίκρισα ἐκεὶ πέρα
καὶ τὴν Ἑλένη τὴν ἀργίσισα, που ἀπ' ἀφορμὴ της μύρια
τυράννια ἀπ' τῶν θεῶν το θέλημα καὶ Τρώες κι Ἀργίτες σύραν.
- Κι ἀμέσως ἔπειτα ο βροντόφωνος Μενέλαος με ρωτοῦσε,
σαν ποια στη θεία τὴ Λακεδαίμονα μ' εἶχε φερμένο ἀνάγκη.
Κι ὅπως ἐγὼ του ξαφηγήθηκα τὴν πᾶσα ἀλήθεια τότε,
ἐκεῖνος τέτοια μου ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ τα λόγια μου 'πε:
„ Πω πω, σε τίνος λιονταρόκαρδου τὴν κλίνη ἀντρός ἀλήθεια

- νεβρούς κοιμήσασα νεηγενέας γαλαθηνούς
κνημούς ἐξέρεψι και ἄγκεα ποιήεντα
βοσκομένη, ὁ δ' ἔπειτα ἦν εἰσήλυθεν εὐνήν,
- 130 ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφήκεν,
ὥς Ὀδυσσεὺς κείνοισιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.
αἱ γάρ, Ζεὺ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη και Ἄπολλον,
τοῖος ἔων οἴος ποτ' ἐυκτιμένη ἐνὶ Λέσβῳ
ἐξ ἔριδος Φιλομηλείδῃ ἐπάλαισεν ἀναστάς,
- 135 κὰδ δ' ἔβαλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες Ἀχαιοί,
τοῖος ἔων μνηστήρσιν ὀμιλήσειεν Ὀδυσσεύς:
πάντες κ' ὠκύμοροί τε γενοῖατο πικρόγαμοί τε.
ταῦτα δ' ἄ μ' εἰρωτῆς και λίσσεται, οὐκ ἂν ἐγὼ γε
ἄλλα παρεῖξ εἵπομαι παρακλιδὸν οὐδ' ἀπατήσω,
- 140 ἀλλὰ τὰ μὲν μοι ἔειπε γέρων ἄλιος νημερτής,
τῶν οὐδὲν τοι ἐγὼ κρύψω ἔπος οὐδ' ἐπικεύσω.
φή μιν ὁ γ' ἐν νήσῳ ἰδέειν κρατέρ' ἄλγε' ἔχοντα,
νύμφης ἐν μεγάρῳσι Καλυψοῦς, ἣ μιν ἀνάγκη
ἴσχει: ὁ δ' οὐ δύναται ἦν πατρίδα γαῖαν ἰκέσθαι.
- 145 οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρετμοι και ἐταῖροι,
οἳ κέν μιν πέμποιεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης»
«ὥς ἔφατ' Ἀτρεΐδης, δουρικλειτὸς Μενέλαος.
ταῦτα τελευτήσας νεόμην: ἔδοσαν δὲ μοι οὐρον
ἀθάνατοι, τοί μ' ὠκα φίλην ἐς πατρίδ' ἔπεμψαν.»
- 150 ὡς φάτο, τῆ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι δρινε.
τοῖσι δὲ και μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδῃσιν Ὀδυσῆος,
ἦ τοι ὁ γ' οὐ σάφα οἶδεν, ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον:
ἀτρεκέως γάρ σοι μαντεύσομαι οὐδ' ἐπικεύσω:
- 155 ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα
ἰστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἦν ἀφικάνω,
ὥς ἦ τοι Ὀδυσσεὺς ἤδη ἐν πατρίδι γαίῃ,
ἦμενος ἦ ἔρπων, τὰδε πευθόμενος κακὰ ἔργα,
ἔστιν, ἀτὰρ μνηστήρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει:
- 160 τοῖον ἐγὼν οἰωνὸν εὐσσελμού ἐπὶ νηὸς
ἦμενος ἐφρασάμην και Τηλεμάχῳ ἐγεγώνευν.»
τὸν δ' αὐτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«αἱ γάρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἶη:
τῷ κε τάχα γνοιῆς φιλότητά τε πολλὰ τε δῶρα
- 165 ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἂν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.»
ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
μνηστήρες δὲ πάροιθεν Ὀδυσσεὺς μεγάρῳσι
δίσκοισιν τέρποντο και αἰγανέησιν ἰέντες,
ἐν τυκτῷ δαπέδῳ, ὅθι περ πάρος ὕβριν ἔχοντες.
- τα νιόγεννά της βυζανιάρικα λαφάρια να κοιμίσει,
και ξεκινάει μετά γυρεύοντας βοσκή στα καταράχια
και στα χλωρά φαράγγια' κι άξαφνα στην κοίτη του γυρνώντας
- άσκημο ο λιόντας δίνει θάνατο σ' αυτήν και στα παιδιά της—
όμοια άσκημο θα δώσει θάνατο σε κείνους ο Οδυσσεάς.
Να 'ταν, πατέρα Δία κι Απόλλωνα και συ Αθηνά, και τώρα
καθώς και τότε στην καλόχτιστη τη Λέσβο, εκεί που μόλις
τον αντροκάλεσαν, επάλεψε με το Φιλομηλείδη,
- και καταγής μεμιάς τον έστρωσε, κι όλοι οι Αχαιοί χάρηκαν!
Τέτοιος και τώρα εδῶ να γύριζε να σμίξει τους μνηστήρες,
πικρός ο γάμος θα τους έβγαине, γοργός ο θάνατος τους!
Για τούτα τώρα που με ρώτησες και με παρακαλιέσαι,
ψευτιές δε θα σου πω ξεφεύγοντας μηδέ θα σε γελάσω'
- τα λόγια του θαλασσογέροντα του αλάθευτου, όσα μου 'πε,
θ' ακούσεις' δε θα κρύψω τίποτα μηδέ θ' αποσκεπάσω'
σ' ένα νησί τον είδε, μου 'λεγε, σε μιας ζωθιάς το σπίτι,
στης Καλυψώς, να σέρνει βάσανα' δικό της τον κρατούσε,
αθελήτά του, κι ουδέ δονούνταν να ιδεί ξανά πατρίδα'
- δεν είχε πια μαθές πολύκουπα καράβια και συντρόφους,
στη ράχη την πλατιά της θάλασσας μαζί τους να τον πάρουν.
Τέτοια ο Μενέλαος, ο περιλαμπρος υγιός του Ατρέα, μιλούσε.
Κι εγώ σαν τέλεψα, ξεκίνησα, κι οι αθάνατοι μου στείλαν
πριμόν αγέρα, προβοδώντας με στη γη την πατρική μου.»
- Αυτά είπε, κι εκείνης ταραχτήκε βαθιά η καρδιά στα στήθη.
Κι ο Θεοκλύμενος της μίλησεν ο θεοδιωματάρης:
«Του αρχοντικού Οδυσσεά συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
το λόγο μου άκουσε, τι θα 'θελα τα που δεν ξερει τούτος
εγώ να προφητέψω αλάθευτα, χωρίς να σου τα κρύψω:
- Πρώτος ο Δίας ας είναι μάρτυρας και της φιλιάς η τάβλα
και του Οδυσσεά το τζάκι του άμεγου, που εδέχτη εμέ τον ξένο,
πως ο Οδυσσεάς στο χῶμα βρίσκεται το πατρικό του κιόλας'
θες καθιστός, θες τριγυρίζοντας για τις δουλειές να μάθει
ρωτάει τις άνομες, και θάνατο για τους μνηστήρες κλώθει'
- τι είδα σημάδι απ' όρνιο αντίκρυ μου, και το 'πα και, στο γιο σου,
στο καλοκούβεργο καράβι του καθώς καθόμουν μέσα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι είπε:
«Άμποτε, ξένε, αυτός ο λόγος σου σωστός να βγει ως την άκρη!
Θα 'βλεπες τότε την αγάπη μου και πόσα θα χαϊρόσουν
- δῶρα από μένα, να σε βλέπουνε και να σε μακαρίζουν.»
Τέτοια μιλούσαν συναλλήλως τους εκείνοι, κι οι μνηστήρες
την ὠρα τους περνούσαν παίζοντας και ξεσυνερίζονταν
μπρος στου Οδυσσεά το αρχοντοπάλατο με δίσκους, με
κοντάρια,
στο πατημένο σιάδι, όπου 'παιζαν, οι αδιάντροποι, και πρώτα.

- 170 ἄλλ' ὅτε δὴ δειπνηστος ἔην καὶ ἐπήλυθε μῆλα
πάντοθεν ἐξ ἀγρῶν, οἱ δ' ἤγαγον οἱ τὸ πάρος περ,
καὶ τότε δὴ σφιν ἔειπε Μῆδων· ὅς γάρ ῥα μάλιστα
ἦνδανε κηρύκων, καὶ σφιν παρεγίνετο δαίτι·
«κούροι, ἔπει δὴ πάντες ἐτέρφθητε φρέν' ἀέθλοισ,
- 175 ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ', ἴν' ἐντυνώμεθα δαίτα·
οὐ μὲν γάρ τι χέρειον ἐν ὥρῃ δειπνον ἐλέσθαι.»
ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἀνστάντες ἔβαν πειθοντό τε μύθῳ.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ἴκοντο δόμους εὐ ναιετάοντας,
χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
- 180 οἱ δ' ἱέρευον οἷς μεγάλους καὶ πίονας αἶγας,
ἴρευον δὲ σῦας σιάλους καὶ βοῦν ἀγελαίην,
δαίτ' ἐντυνόμενοι. τοῖ δ' ἐξ ἀγροῖο πόλινδε
ῶτρύνοντ' Ὀδυσσεύς τ' ἵεσθαι καὶ δῖος ὑφορβός.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
- 185 «ξείν', ἔπει ἄρ δὴ ἔπειτα πόλινδ' ἵεσθαι μενεαίνεις
σήμερον, ὡς ἐπέτελλεν ἄναξ ἔμός--ἦ σ' ἂν ἐγὼ γε
αὐτοῦ βουλοίμην σταθμῶν ῥυτῆρα λιπέσθαι·
ἀλλὰ τὸν αἰδέομαι καὶ δεῖδισα, μὴ μοι ὀπίσσω
νεικεῖη· χαλεπαὶ δὲ τ' ἀνάκτων εἰσὶν ὀμοκλαί--
- 190 ἄλλ' ἄγε νῦν ἴομεν· δὴ γὰρ μέμβλωκε μάλιστα
ἦμαρ, ἀτὰρ τάχα τοι ποτὶ ἔσπερα ῥίγιον ἔσται.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς·
«γινώσκω, φρονέω· τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
ἀλλ' ἴομεν, σὺ δ' ἔπειτα διαμπερές ἠγεμόνευε.
- 195 δὸς δέ μοι, εἴ ποθὶ τοι ῥόπαλον τετμημένον ἔστιν,
σκηρίπτεσθ', ἔπει ἦ φατ' ἀρισφαλέ' ἔμμεναι οὐδόν.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πῆρην,
πυκνὰ ῥωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἄορτήρ·
Εὐμαιοὶ δ' ἄρα οἱ σκῆπτρον θυμαρὲς ἔδωκε.
- 200 τῷ βήτην, σταθμὸν δὲ κύνες καὶ βώτορες ἄνδρες
ῥύατ' ὄπισθε μένοντες· ὁ δ' ἐς πόλιν ἦγεν ἄνακτα
πρωχῶ λευγαλέω ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι,
σκηπτόμενον· τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χρῶσ' εἴματα ἔστο.
ἀλλ' ὅτε δὴ στεῖχοντες ὁδὸν κάτα παιπαλόεσσαν
- 205 ἄστεος ἐγγὺς ἔσαν καὶ ἐπὶ κρήνην ἀφίκοντο
τυκτὴν καλλίροον, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται,
τὴν ποίησ' Ἴθακος καὶ Νήριτος ἠδὲ Πολύκτωρ·
ἀμφὶ δ' ἄρ' αἰγείρων ὕδατοτρεφῶν ἦν ἄλσος,
πάντοσε κυκλοτερές, κατὰ δὲ ψυχρὸν ῥέεν ὕδωρ
- 210 ὑπόθεν ἐκ πέτρης· βωμός δ' ἐφύπερθε τέτυκτο
νυμφάων, ὅθι πάντες ἐπιρρέζεσκον ὁδίται·
ἐνθα σφέας ἐκίχαν' υἱὸς Δολιχίου Μελανθεύς
- Ἡ ὥρα γὰρ γιόμα ὡστόσο σήμανε, κὶ ἀπ' τα χωράφια ολοῦθε
ἐκεῖνοι πάντα που τα γνοιάζουνταν τα ζα λαλούσαν πίσω.
Τότε τους μίλησεν ὁ Μῆδοντας, τι ἀπὸ τους κράχτες τούτους
τους ἄρσεε καὶ τους παράστεκε, σαν κάθουνταν στὴν τάβλα·
«Ἄγουροι, ἀφού συνεριστήκατε καὶ φράδῃκε ἡ καρδιά σας,
το γιόμα τώρα να συντάξουμε στο σπῆτι μέσα ελάτε'
στὴν ὥρα πάνω δὲν εἶναι ἀσκῆμο να βρεῖς να γιοματίσεις.»
Εἶπε, καὶ σύγκλιναν στα λόγια του κὶ ἀσκώθησαν να φύγουν
καὶ στο παλάτι μόλις ἔφτασαν το ἀρχοντοκαμωμένο
κὶ ἀφῆκαν πάνω στα καθίσματα τις χλαίνες που φορούσαν,
πήραν τρανά κριάρια κὶ ἐσφαζαν, καλοθρεμμένες γίδες,
χοίρους παχιούς καὶ μια που διάλεξαν γελᾶδα ἀπ' το κοπάδι,
το γιόμα να συντάξουν θέλοντας. Ὡστόσο κὶ ὁ Ὀδυσσεύς
κὶ ὁ θεῖος χοιροβοσκός στα ξώμερα κινούσαν γιὰ τὴ χώρα.
Γυρνώντας ὁ Εὐμαιοὶ τότε μίλησε, στους δούλους μέσα ὁ
πρῶτος·
«Ἔτσι λοιπόν, στὴ χώρα, ξένε μου, να πας ποθεῖ ἡ καρδιά σου,
σήμερα ἀκόμα; Αυτό με πρόσταξε κὶ ὁ ἀφέντης μου, κὶ ὡστόσο
κάλλιο θα το 'χα ἐγὼ να σ' ἀφήνα να μας φυλάς τὴ μάντρα.
Μα τον φοβούμαι καὶ τον σέβουμαι' μπορεῖ μετὰ μαζί μου
να ζοργιστεῖ, κὶ εἶναι το μάλωμα βαρὺ των ἀφεντάδων.
Μον' ἐλα τώρα, δρόμο ἀς πάρουμε' πια ἔχει τσακίσει ἡ μέρα,
κὶ ἀν μας ἐπρόφταινε το σούρουπο, φοβούμαι, θα κρυώσεις.»
Γυρνώντας τότε ὁ πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεύς·
«Κὶ ἐγὼ το ξέρω, το κατάλαβα, νογὼ τὴν προσταγή σου,
μονάχα ἀς ξεκινάμε, κὶ ἀνοίγε το δρόμο ἐσύ μπροστά μου.
Κὶ ἓνα στελιάρη δῶσ' μου, ἀν σου 'τυχε να 'χεις κομμένο κάπου,
γιὰ ν' ἀκουμπῶ, γιὰτὶ εἶναι, λέγατε, κακόβολος ὁ δρόμος.»
Εἶπε, καὶ πέρασε στους ὤμους του το βρώμικο σακούλι,
που ἦταν ολότρυπο καὶ κρέμουνταν ἀπὸ σκοινί, κὶ ὡς πῆρε
ραβδί ἀπ' τον Εὐμαιοὶ που τον βόλεψε, κινούσαν γιὰ τὴ χώρα,
κὶ οἱ ἄλλοι βοσκοὶ κὶ οἱ σκύλοι ἀπόμειναν γιὰ να φυλάν τὴ μάντρα.
Ὁδηγημένος ἀπ' το δούλο του τραβούσε ὁ ρήγας, κὶ εἶχε
τὴν ὄψη ψωμοζήτη, γέροντα καὶ λεροφορεμένου,
καὶ στο ραβδί ἀκουμπούσε, κὶ ἐζωναν ξεφτίδια το κορμὶ του.
Το κακοτράχαλο ὡς κατέβηκαν στρατὶ κὶ εἶχαν σιμῶσει
στὴ χώρα πια, στὴ βρῦση φτάνοντας τὴν ὁμορφοχισμένη,
τὴ γάργαρα, οὐθὲ ὁ κόσμος ἔπιπε νερό — τὴν εἶχαν χτίσει
ὁ Ἴθακος, λένε, κὶ ὁ Πολύχτορας κὶ ὁ Νήριτος' τρογύρα
δάσο ἱερό ἀπὸ λευκὲς φύτρωνε νερόχαρες, που ἔκαναν
κύκλο σωστό, καὶ κάτω κρούσταλλα χύνονταν τα νερά τῆς
ψηλά ἀπὸ το γκρεμό, κὶ ὑψώνουνταν βωμός κατὰκορφά του
στις Νεροκόρες, ὅσοι διάβαιναν θυσιά να τους προσφέρουν —
ἐκεῖ ὁ Μελάνθιος τους ἀντάμωσε με δυο βοσκούς μαζί του,

- αἶγας ἄγων, αἶ πάσι μετέπρεπον αἰπολοῖοισι,
δεῖπνον μνηστήρησσι: δῶω δ' ἄμ' ἔποντο νομῆες.
- 215 τοὺς δὲ ἰδὼν νείκεσεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν,
ἔκπαγλον καὶ ἀεικές: ὄρινε δὲ κῆρ Ὀδυσῆος:
«νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ κακὸς κακὸν ἠγηλάζει,
ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖν.
πῆ δὴ τόνδε μολοβρόν ἄγεις, ἀμέγαρτε συβῶτα,
- 220 πτωχὸν ἀνιηρόν δαιτῶν ἀπολυμαντήρα;
ὅς πολλῆς φλιγῆσι παραστάς θλίψεται ὦμους,
αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ ἄσoras οὐδὲ λέβητας:
τόν κ' εἴ μοι δοίης σταθμῶν ῥυτῆρα γενέσθαι
σηκοκόρον τ' ἔμναι θαλλόν τ' ἐρίφοισι φορῆναι,
- 225 καὶ κεν ὀρόν πίνων μεγάλην ἐπιγουνίδα θεῖτο.
ἀλλ' ἔπει οὖν δὴ ἔργα κάκ' ἔμμαθεν, οὐκ ἐθελήσει
ἔργον ἐποιχεσθαι, ἀλλὰ πτώσων κατὰ δῆμον
βούλεται αἰτίζων βόσκειν ἦν γαστέρ' ἄναλτον.
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:
- 230 αἶ κ' ἔλθη πρὸς δῶματ' Ὀδυσσῆος θεῖοιο,
πολλὰ οἱ ἀμφὶ κάρη σφέλα ἀνδρῶν ἐκ παλαμῶν
πλευραὶ ἀποτριψοῦσι δόμον κάτα βαλλομένοιο.»
ὡς φάτο, καὶ παριῶν λάξ ἔνθορον ἀφραδίησιν
ἰσχυῖ: οὐδὲ μιν ἐκτός ἀταρπιτοῦ ἐστυφέλιξεν,
- 235 ἀλλ' ἔμνεν' ἀσφαλῆως: ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεύς
ἠὲ μετὰϊξας ῥοπάλω ἐκ θυμὸν ἔλοιπο,
ἠὲ πρὸς γῆν ἐλάσειε κάρη ἀμφουδὶς ἀείρας.
ἀλλ' ἔπετόλημσε, φρεσὶ δ' ἔσχετο: τὸν δὲ συβῶτης
νείκεσ' ἐσάντα ἰδὼν, μέγα δ' εὐῆατο χεῖρας ἀνασχωών:
- 240 «νύμφαι κρηναῖαι, κοῦραι Διός, εἴ ποτ' Ὀδυσσεύς
ἔμμ' ἐπὶ μηρὶ ἔκκε, καλύψας πῖοιι δημῶ,
ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων, τόδε μοι κρηγήνατ' ἐέλωρ,
ὡς ἔλλοι μὲν κείνος ἀνὴρ, ἀγάγοι δὲ ἔ δαιμων:
τῷ κέ τοι ἀγλαίας γε διασκεδάσειεν ἀπάσας,
- 245 τὰς νῦν ὑβρίζων φορέεις, ἀλαλήμενος αἰεὶ
ἄστου κάτ': αὐτὰρ μῆλα κακοὶ φθειροῦσι νομῆες.»
τόν δ' αὐτὲ προσέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν:
«ὦ πόποιο, οἶον ἔειπε κύων ὀλοφῶϊα εἰδῶς,
τόν ποτ' ἐγὼν ἐπὶ νηὸς εὐσσελμοιο μελαίνης
- 250 ἄξω τῆλ' Ἰθάκης, ἵνα μοι βίον πολὺν ἄλφοι.
αἶ γὰρ Τηλέμαχον βάλοι ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
σήμερον ἐν μεγάροις, ἠὲ ὑπὸ μνηστήρησι δαμείη,
ὡς Ὀδυσσῆι γε τηλοῦ ἀπώλετο νόστιμον ἦμαρ.»
ὡς εἰπὼν τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ ἦκα κιάνας,
- 255 αὐτὰρ ὁ βῆ, μάλα δ' ὦκα δόμους ἴκανεν ἀνακτος.
- του Δόλιου ο γιος, απ' τα κοπάδια του τις πιο παχιές του γίδες
λαλώντας, οι μνηστήρες να 'χουνε στο γιόμα τους να τρώνε.
- Κι ὅπως τους εἶδε, πρῶτος μίλησε, βαριά αποπαίρνοντάς τους,
ἀπρεπα, ἀδιάντροπα, και χόχλασαν τα στήθη του Ὀδυσσεά:
«Ὁ ἕνας ἀγύρτης, κοῖτα, δεύτερο μαζί του σοῦρνε ἀγύρτη!
Ὁμοῖος τον ὁμοῖο! Τους ζευγάρωσε πάλι ο θεός, ως πάντα!
Που πας με αὐτά τα βρωμογούρουνα, χοιροβοσκὲ χαμένε,
- τον ανεβάσταγο το ζήτουλα, των τραπεζιῶν τη λέπτρα;
Σε πόσες πόρτες τώρα στέκοντας την πλάτη του θα ξύνει,
ζητώντας ἕνα ξεροκόμματο, κι ὄχι σπαθιά ἢ λεβέτια!
Ἀν μου τον ἐδινες, βλεπᾶτορα στη στάνη να τον βάλω,
να κουβαλάει κλαριά στα ρίφια μου, τη μάντρα να σαρώνει,
- απ' το τυρόγαλο που θα 'πινε θα σφίγγαν τα μεριά του.
Ὁμως κακόμαθε, δεν του 'ρχεται να πιάσει να δουλεύει'
το 'χει καλύτερο, την ἀπατη κοιλιά του για να θρέψει,
να τριγυρίζει ζητιανεύοντας σκυφτός μπροστά στον κόσμο.
Πάνω σε τούτο κάτι θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει:
- Ἀν στου Ὀδυσσεά του ἀρχοντογέννητου πατήσει το παλάτι,
πλήθος ἀπάνω στο κεφάλι του σκαμνιά απ' ἀντρίκια χέρια
θα πεταχτοῦν, κι ως θα του ρίχνονται, θα σπάσουν τα πλευρά
του.»
Εἶπε, κι ο ἀνέμυαλος τον κλώτσησε στο γοφὸ προσπερνώντας
μ' ἕνα του πῆδημα, μα ἀσάλευτος κρατήθηκε ο Ὀδυσσεάς,
- κι οὐδ' ὄξω απ' το στρατὶ τινάχτηκε' για μια στιγμή εστοχάστη
με το ραβδὶ χιμῶντας πίσω του να πάρει τη ζωὴ του,
για ασκῶνόντάς τον το κεφάλι του στο χῶμα να βροντήξει'
υπομονεύτη και κρατήθηκε' μα ο θεῖος χοιροβοσκός του
τον αποπήρε και σηκῶνοντας τα χέρια ευκήθη κι εἶπε:
- «Κόρες του Δία, της βρύσης οι Ξανθιές, σε χρόνια περασμένα
αν ο Ὀδυσσεάς μεριά σας ἔκαψεν ἀρνίσια για γιδίσια
σε ζίγκι μέσα, τώρα ἀκούσετε την πεθυμιά μου ετοῦτη:
Να 'φτανε ἐκεῖνος, ἀπὸ ἀθανατο θεὸ φερμένος πίσω,
κι ὅλα σου τούτα τα καμῶματα θα τ' ἀνεμοσκορποῦσε.
- Τώρα τα δείχνεις και κορδῶνεσαι και τριγυρνᾶς τη χῶρα
κι ἀφήνεις τα κοπάδια ἀνίκανοι βοσκοὶ να τ' ἀφανίζουν.»
Κι ο Μελανθέας γυρνῶντας μίλησεν, ο γιδολάτης, κι εἶπε:
«Ὡχού μου, για ἀκου λόγια πῖβουλα που ξεστομίζει ο σκύλος!
Μα κάποτε σε καλοκούβεργο καράβι απ' την Ἰθάκη
- αλάργα θα τον πάω για πούλημα, περίσσια κέρδη να 'χω.
Ὁ ἀσημοδόξαρος Ἀπόλλωνας, και σήμερα μακάρι,
για κι οι μνηστήρες τον Τηλέμαχο να σκότωναν στο σπίτι,
ως εἶναι ἀλήθεια πως ο κύρης του μακριὰ στα ξένα ἐχάθη.»
Σαν εἶπε τούτα, τους παράτησε να σιγοπερπατοῦνε,
- και κίνησε να φτάσει γρήγορα στου ρήγα το παλάτι'

- αὐτίκα δ' εἶσω ἴεν, μετὰ δὲ μνηστήρησι καθίζεν,
ἀντίον Εὐρύμαχου: τὸν γὰρ φιλέεσκε μάλιστα.
τῷ πάρα μὲν κρειῶν μοῖραν θέσαν οἱ πονέοντο,
σίπον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα
- 260 ἔδμεναι. ἀγχίμολον δ' Ὀδυσσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς
στήτην ἐρχομένω, περὶ δὲ σφεας ἤλυθ' ἰωὴ
φόρμιγγος γλαφυρῆς: ἀνά γάρ σφισι βάλλει· αἰεῖδεν
Φήμιος: αὐτὰρ ὁ χειρὸς ἑλών προσέειπε συβώτην:
«Εὐμαιο, ἦ μάλα δὴ τάδε δώματα κάλ' Ὀδυσῆος,
- 265 ρεῖα δ' ἀρίγωντ' ἐστί καὶ ἐν πολλοῖσιν ἰδέσθαι.
ἐξ ἐτέρων ἕτερ' ἐστίν, ἐπήσκηται δὲ οἱ αὐλή
τοίχῳ καὶ θριγκοῖσι, θύρα δ' εὐερκέες εἰσὶ
δικλίδες: οὐκ ἂν τίς μιν ἀνὴρ ὑπεροπλίσσαιτο.
γιγνώσκω δ' ὅτι πολλοὶ ἐν αὐτῷ δαΐτα τίθενται
- 270 ἄνδρες, ἐπεὶ κνίση μὲν ἀνήνοθεν, ἐν δέ τε φόρμιγγι
ἠπύει, ἦν ἄρα δαίτη θεοὶ ποίησαν ἐταίρην.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιο συβῶτα:
«ρεῖ' ἔγνωσ, ἐπεὶ οὐδὲ τὰ τ' ἄλλα πέρ ἐσσ' ἀνοήμων.
ἄλλ' ἄγε δὴ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.
- 275 ἡὲ σὺ πρῶτος ἔσελθε δόμουσ εὐ ναιετάοντας,
δύσειο δὲ μνηστήρας, ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ:
εἰ δ' ἐθέλεις, ἐπιμεινον, ἐγὼ δ' εἶμι προπάροιθε:
μηδὲ σὺ δηθύνειν, μὴ τίς σ' ἔκτοσθε νοήσας
ἢ βάλῃ ἢ ἐλάσῃ: τὰ δὲ σε φράζεσθαι ἄνωγα.»
- 280 τὸν δ' ἡμειβετ' ἔπειτα πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεὺς:
γιγνώσκω, φρονέω: τὰ γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
ἄλλ' ἔρχου προπάροιθεν, ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ.
οὐ γάρ τι πηλεγέων ἀδαήμων οὐδὲ βολάων:
τολμήεις μοι θυμὸς, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέπνονθα
- 285 κύμασι καὶ πολέμῳ: μετὰ καὶ τότε τοῖσι γενέσθω:
γαστέρα δ' οὐ πῶς ἔστιν ἀποκρύψαι μεμαυῖαν,
οὐλομένην, ἢ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσι,
τῆς ἔνεκεν καὶ νῆες εὐζυγοὶ ὀπλίζονται
πόντον ἐπ' ἀτρύγετον, κακὰ δυσμενέεσσι φέρουσαι.»
- 290 ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:
ἂν δὲ κύων κεφαλὴν τε καὶ οὐᾶτα κείμενος ἔσχεν,
Ἄργος, Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὃν ῥά ποτ' αὐτὸς
θρέψε μὲν, οὐδ' ἀπόνητο, πάρος δ' εἰς Ἴλιον ἱρὴν
ᾤχετο. τὸν δὲ πάροιθεν ἀγίνεσκον νέοι ἄνδρες
- 295 αἶγας ἐπ' ἀγροτέρας ἠδὲ πρόκας ἠδὲ λαγωούς:
δὴ τότε κείτ' ἀπόθεστος ἀποχομένοιο ἄνακτος,
ἐν πολλῇ κόπρῳ, ἢ οἱ προπάροιθε θυράων
ἡμιόνων τε βοῶν τε ἄλις κέχυτ', ὄφρ' ἂν ἄγοιεν
δμῶες Ὀδυσσῆος τέμενος μέγα κοπρήσοντες:
- κι ὡς μπήκε μέσα, πήγε κάθισε μαζί με τους μνηστήρες,
αντικριστὰ με τον Ευρύμαχο, που απ' ὅλους πιο αγαπούσε.
Κι ευτὺς οἱ τραπεζᾶροι ἀπίθωσαν μερίδα κρέας μπροστά του,
μετὰ κι η σεβαστὴ κελάρισσα ψωμί να φάει του φέρνει.
- Σε λίγο κι ο Οδυσσεὺς ἐπρόβαλε με το χοιροβοσκὸ του,
μα ὅπως ο Φήμιος το τραγούδι του κινούσε και στ' ἀφτιά τους
ἔφτασε ξάφνου ο ἀχὸς της βαθουλῆς κιθάρας του, στάθηκαν
τότε ο Οδυσσεὺς στον Εὐμαιο μίλησε, το χέρι ἀρπάζοντας του:
«Εὐμαιο, το σπῆτι τοῦτο τ' ὁμορφο λέω του Οδυσσεὶα πως θα 'ναι'
θα το ξεχώριζες ἀνεκόπτα και μες σε πλήθος ἄλλα.
Το 'να με τ' ἄλλο ἰδέξ τα χτίσματα πως δένουν, κι ἔχει τοίχο
σαμαρωτὸν η αὐλὴ περίγυρα, και σίγουρες τις πόρτες
τις διφυλλές' κανεῖς δε δύνεται μεβιάς να τις πατήσει.
Μέσα ἄντρες ἀπεικάζω κάθονται πολλοὶ και ξεφαντώνουν
τι η κνίσα ολούθε γύρω ἀπλώνεται, κι ἀκούγεται η κιθάρα
τρογούρα, που οἱ θεοὶ συντρόφισσα την ἔκαμαν της τάβλας.»
Εὐμαιο, και συ του ἀπηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Καλὰ το γνώρισες! Ἀνέμουαλος σε τίποτα δε δείχνεις!
Μον' ἔλα, ἐδῶ το τι θα κάνουμε μαζί να στοχαστοῦμε'
ἔμπα, σα θες, στ' ἀρχοντοκάμωτο παλάτι τῶρα πρῶτος
και τους μνηστήρες σύρε ἀντάμωσε, κι ἐγὼ ἀπομένω πίσω'
για, ἀν προτιμάς, ἐδῶ περίμενε, κι ἐγὼ μπροστά πηγαίνω.
Μα μην ἀργεῖς' ἀπόξω ἀν σ' ἐβλεπε κανεῖς, μη σε χτυπήσει
για και μη ρίξει κάτι ἀπάνω σου' το λόγο μου στοχάσου!»
- Κι ο ἀρχοντογέννητος, πολὺπαθος του μίλησε Οδυσσεὺς:
«Κι ἐγὼ το ξέρω, το κατάλαβα, το νιώθω τι γυρεύεις'
μα ἐσύ να πας πιο πρῶτα θα 'θελα, κι ἐγὼ να μείνω πίσω.
Ἀμάθητος ἀπὸ ριξίματα κι ἀπὸ χτυπιές δεν εἶμαι!
Βαστὰ η καρδιά μου, τι ἔχω βάσανα πολλὰ τραβήξει ως τῶρα
μες σε πολέμους και σε πέλαγα' ἀς πάει κι αὐτὸ με τ' ἄλλα!
Μα πως να κρύψεις την ἀχόρταγη κοιλιὰ που σου φωνάζει,
ἀνάθεμα τη; Πόσα βάσανα γι' αὐτὴ δε σέρνει ο κόσμος!
Γι' αὐτὴν και τ' ἄρμενα ἀρματώνονται τα καλοζυγιασμένα,
πάνω απ' τα πέλαα στους ἀντίμαχους τη συφορὰ να φέρουν.»
- Ἔτσι μιλούσαν συναλλήλως τους ἐκεῖνοι οἱ δυό, και τότε
αφτιά και κεφαλὴ ἀνασήκωσε, και που 'ταν πλαιγιασμένος,
ο Ἄργος ο σκύλος' τον μεγάλωνε, πριχού στην Τροία την ἀγια
φύγει ο Οδυσσεὺς ο καρτερόψυχος, μα δεν τον χάρηκε, ὄχι!
Στα πρῶτα χρόνια οἱ νιοὶ τον ἐπαίρναν ἀγριμολοὶ μαζί τους,
λαγούς, ζαρκάδια κι ἀγριοκάτσικα να κυνηγοῦν κατόπι,
σαν εἶχε πια μισέψει ο ἀφέντης του, μες στην κοπριά την πλήθια
των μουλαριῶν τον παραπέταξαν και των βοδιῶν, που ἀπόξω
ἀπ' την αὐλόπορτα σωριάζονταν, οἱ δούλοι ως να την πάρουν
για του Οδυσσεὶα τ' ἀμπελοχώραφα, το χῶμα να φουσκίσουν.

- 300 ἔνθα κύων κεῖτ' Ἄργος, ἐνίπλειος κυνοραϊστέων.
 δῆ τότε γ', ὡς ἐνόησεν Ὀδυσσεΐα ἐγγυῖς ἐόντα,
 οὐρήν μὲν ῥ' ὃ γ' ἔσηνε καὶ οὐατα κάββαλεν ἄμφω,
 ἄσσον δ' οὐκέτ' ἔπειτα δυνήσατο οἶο ἄνακτος
 ἐλθέμεν: αὐτὰρ ὁ νόσφιν ἰδὼν ἀπομόρξατο δάκρυ,
- 305 ρεῖα λαθῶν Εὐμαιον, ἄφαρ δ' ἐρεεῖνετο μύθω:
 «Εὐμαι', ἦ μάλα θαῦμα, κύων ὄδε κεῖτ' ἐνὶ κόπρῳ.
 καλὸς μὲν δέμας ἐστίν, ἀτὰρ τόδε γ' οὐ σάφα οἶδα,
 εἰ δὴ καὶ ταχύς ἔσκε θεῖν ἐπὶ εἰδεῖ τῷδε,
 ἦ αὐτως οἶοί τε τραπεζῆες κύνες ἀνδρῶν
- 310 γίνοντ': ἀγλαΐης δ' ἔνεκεν κομέουσιν ἄνακτες.»
 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαίε συβῶτα:
 «καὶ λίην ἀνδρὸς γε κύων ὄδε τῆλε θανόντος.
 εἰ τοιόσδ' εἶη ἡμὲν δέμας ἡδὲ καὶ ἔργα,
 οἷόν μιν Τροίηνδε κίων κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
- 315 αἰψὰ κε θηήσαιο ἰδὼν ταχυτήτα καὶ ἀλκὴν.
 οὐ μὲν γάρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσιν ὕλης
 κνώδαλον, ὅτι δίοιτο: καὶ ἴχνεσι γὰρ περιήδη:
 νῦν δ' ἔχεται κακότητι, ἄναξ δέ οἱ ἄλλοθι πάτρης
 ὦλετο, τὸν δὲ γυναῖκες ἀκηδέες οὐ κομέουσι.
- 320 δμῶες δ', εὐτ' ἂν μηκέτ' ἐπικρατέωσιν ἄνακτες,
 οὐκέτ' ἔπειτ' ἐθέλουσιν ἐνάσιμα ἐργάζεσθαι:
 ἡμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύσπα Ζεὺς
 ἀνέρος, εὐτ' ἂν μιν κατὰ δούλιον ἡμῆρ ἔλθῃσιν.»
 ὡς εἰπὼν εἰσήλθε δόμους εὐ ναιετάοντας,
- 325 βῆ δ' ἰθύς μεγάραιο μετὰ μνηστήρας ἀγαυούς.
 Ἄργον δ' αὐτὸν κατὰ μοῖρ' ἔλαβεν μέλανος θανάτοιο,
 αὐτὶκ' ἰδὼντ' Ὀδυσῆα ἐικοστῷ ἐνιαυτῷ.
 τὸν δὲ πολὺ πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος θεοειδῆς
 ἐρχόμενον κατὰ δῶμα συβῶτην, ὦκα δ' ἔπειτα
- 330 νεῦσ' ἐπὶ οἱ καλέσας: ὁ δὲ παπτήνας ἔλε διφρον
 κείμενον, ἔνθα τε δαιτρός ἐφίζεσκε κρέα πολλὰ
 δαιόμενος μνηστήρσι δόμον κάτα δαινουμένοισι:
 τὸν κατέθηκε φέρων πρὸς Τηλεμάχοιο τράπεζαν
 ἀντίον, ἔνθα δ' ἄρ' αὐτὸς ἐφέζετο: τῷ δ' ἄρα κήρυξ
- 335 ἀ μοῖραν ἐλὼν ἐτίθει κανέου τ' ἐκ σίτων ἀείρας.
 γχίμολον δὲ μετ' αὐτὸν ἐδύσετο δῶματ' Ὀδυσσεύς,
 πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιος ἡδὲ γέροντι,
 σκηπτόμενος: τὰ δὲ λυγρά περὶ χροῖ εἶματα ἔστο.
 ἴξε δ' ἐπὶ μελίνου οὐδοῦ ἔντοσθε θυράων,
- Κεῖ πάνω ο σκύλος ο Ἄργος κοίτουταν, τσιμπούρια φορτωμένος' μα ξάφνου, μπρος του μόλις ἐνίωσε τον Ὀδυσσεΐα να στέκει, μεμιάς τα δυο του αφτιά κατέβασε κουνώντας την ουρά του, μα στον αφέντη του σιμότερα πια δε βαστούσε να 'ρθει.. Κι αυτός, την ὄψη αλλοῦ γυρίζοντας, εσφούγγιξε ἕνα δάκρυ,
- τον Εὐμαίο ξεγελώντας εύκολα, και τούτα τον ρωτούσε: «Τέτοιο σκυλί πολύ παράξενο να το 'χουν πεταμένο μες στις κοπριές' αλήθεια, έχει ὁμορφο σκαρί, μα δεν κατέχω εζόν την ὁμορφιά και γρήγορα, παλιά, τα πόδια αν εἶχε. Μπας κι ἦταν απ' αυτά που τριγυρνούν στις τάβλες των αρχόντων
- και που αν οι αφέντες τους τα γνοιάζονται, τα θέλουν για στολιδι:» Εὐμαίε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες: «Εἶναι του αντρός, μακριά που εχάθηκε στα ξένα, ο σκύλος τούτος' την ἴδια τώρα να 'χε ανάκαρ και το κορμί σαν τότε, που ἐκεῖνος το ἀφηκε μισεύοντας κατὰ της Τροίας τα μέρη,
- τη δύναμή του θα καμάρωνες και τα γοργά του πόδια. Κανένα αγρίμι δὲ του γλίτωνε στα πιο βαθιά του δάσσο, σαν το 'στρωνε μπροστά, τι του 'βρισκε μεμιάς ξανά τ' ἀχνάρια. Μα τώρα δυστυχάει, του χάθηκε το αφεντικό στα ξένα, δεν το φροντίζουν πια οι γυναῖκες μας στην τόση ἀξεγνοιασιά τους.
- Ἔτσι εἶναι οι δούλοι, τον αφέντη τους που ἐχασαν κι η κυβέρνια τους λείπει: πια δεν ἔχουν ὄρεξη σωστή δουλειά να κάμουν. Αλήθεια, τη μισή ο βροντόλαλος ο Δίας αξιά του ανθρωπού του παίρνει απ' τη στιγμή που επλάκωσε γι' αὐτὸν σκλαβιάς ἡμέρα!» Σαν εἶπε αυτά, στο αρχοντοκάμωτο παλάτι μέσα εδιάβη
- κι ευτύς στον αντρωνίτη βρέθηκε μαζί με τους μνηστήρες. Ὅμως τον Ἄργο η μοῖρα εσκεπάσε του σκοτεινού θανάτου, τον Ὀδυσσεΐα μόλις ἀντίκρισε στα εικοσι χρόνια απάνω. Πρῶτος απ' ὄλους ο θεόμορφος Τηλέμαχος τον εἶδε τον Εὐμαίο, στο παλάτι ως ἐμπαινε, κι ευτύς να πάει του γνέφει κοντά' κι αυτός, κοιτώντας γύρα του, του μοιραστή σηκώνει το ἀδειο σκαμνί, που ἐκεῖνος κάθουταν και κρέατα στους μνηστήρες μοίραζε πλήθια, σύντας στρώνουνταν να φάνε στο παλάτι, κι ἦρθε στην τάβλα του Τηλέμαχου κι ἀντίκρου του το βάζει' και μόλις βρήκε ἐκεῖ και κάθισεν, ο κράχτης μια μερίδα
- του φέρνει κρέας, κι ἀκόμα του 'δωκε ψωμί ἀπὸ το πανέρι. Σε λίγο κι ο Ὀδυσσεΐας ζωπίσω του στο αρχονταρικό ἐχώθη με την εἰδή ζητιάνου, γέροντα και λεροφορεμένου, και στο ραβδί ακουμπούσε, κι ἐζωναν ξεφτίδια το κορμί του. Στο φράξινο κατῶφλι ἐκάθισε και στον κυπαρισσένιο

- 340 κλινάμενος σταθμῷ κυπαρισσίνω, ὄν ποτε τέκτων
ξέσσειν ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθουνεν.
Τηλέμαχος δ' ἐπὶ οἱ καλέσας προσέειπε συβώτην,
ἄρτον τ' οὐλον ἐλών περικαλλέος ἐκ κανέοιο
καὶ κρέας, ὡς οἱ χεῖρες ἐχάνδανον ἀμφιβαλόντι:
- 345 «δὸς τῷ ξείνῳ ταῦτα φέρων αὐτόν τε κέλευε
αἰτίζειν μάλα πάντας ἐποχόμενον μνηστήρας:
αἰδῶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρῆναι.»
ὡς φάτο, βῆ δὲ συφορβός, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν,
ἀγχού δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόντ' ἀγόρευε:
- 350 «Τηλέμαχός τοι, ξεῖνε, διδοὶ τάδε, καὶ σε κελεύει
αἰτίζειν μάλα πάντας ἐποχόμενον μνηστήρας:
αἰδῶ δ' οὐκ ἀγαθὴν φησ' ἔμμεναι ἀνδρὶ προίκτη.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«Ζεῦ ἄνα, Τηλέμαχόν μοι ἐν ἀνδράσιν ὄλβιον εἶναι,
- 355 καὶ οἱ πάντα γένοιθ' ὅσα φρεσὶν ἦσι μενοινᾷ.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφοτέρησιν ἐδέξατο καὶ κατέθηκεν
αὐτῆ ποδῶν προπάροισεν, ἀεικελῆς ἐπὶ πῆρης,
ἦσθιε δ' ἦος ἀοιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἄειδεν:
εὐθ' ὁ δεδιπνήκειν, ὁ δ' ἐπαύετο θεῖος ἀοιδός.
- 360 μνηστήρες δ' ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρ'. αὐτὰρ Ἀθήνη,
ἄγχι παρισταμένη Λαερτιάδην Ὀδυσῆα
ᾤτρυν', ὡς ἂν πύρνα κατὰ μνηστήρας ἀγείροι,
γνοίη θ' οἱ τινές εἰσιν ἐνάσιμοι οἱ τ' ἀθέμιστοι:
ἀλλ' οὐδ' ὡς τιν' ἔμελλ' ἀπαλεξήσειν κακότητος.
- 365 βῆ δ' ἴμεν αἰτήσων ἐνδέξια φῶτα ἕκαστον,
πάντοσε χεῖρ' ὀρέγων, ὡς εἰ πτωχὸς πάλαι εἶη.
οἱ δ' ἔλεαίροντες διδοσαν, καὶ ἐθάμβεον αὐτόν,
ἀλλήλους τ' εἶροντο τίς εἶη καὶ πόθεν ἔλθοι.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν:
- 370 «κέκλυτέ μευ, μνηστήρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
τοῦδε περὶ ξείνου: ἦ γὰρ μιν πρόσθεν ὄππωπα.
ἦ τοι μὲν οἱ δεῦρο συβώτης ἠγεμόνευεν,
αὐτὸν δ' οὐ σάφα οἶδα, πόθεν γένος εὐχεται εἶναι.»
ὡς ἔφατ', Ἀντίνοος δ' ἔπεσιν νεῖκεσσε συβώτην:
- 375 «ὦ ἀρίγνωτε συβώτα, τίη δὲ σὺ τόνδε πόλινδε
ἦγαγες; ἦ οὐχ ἄλις ἡμῖν ἀλήμονές εἰσι καὶ ἄλλοι,
πτωχοὶ ἀνηροί, δαιτῶν ἀπολυμαντήρες;
ἦ ὄνοσαι ὅτι τοι βίοντον κατέδουσιν ἄνακτος
ἐνθάδ' ἀγειρόμενοι, σὺ δὲ καὶ προτὶ τόνδ'
ἐκάλεσσας;»
- 380 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιο συβώτα:
«Ἀντίνο', οὐ μὲν καλὰ καὶ ἐσθλὸς ἐὼν ἀγορεύεις:
τίς γὰρ δὴ ξείνον καλεῖ ἄλλοθεν αὐτὸς ἐπελθῶν
- της πόρτας παραστάτη ἀνάγειρε, που μαραγκὸς τον εἶχε
ξύσει καλά με τό σκεπάρνι του και γνοιαστικά σταφνίσει.
Τον Εὐμαιο φώναξε ο Τηλέμαχος να 'ρθεῖ κοντά του τότε,
κι ολάκερο καρβέλι παίρνοντας απ' τ' ὄμορφο πανέρι
κι ὅσα κομμάτια κρέας οἱ φούχτες του χωρούσαν, τον προστάζει:
- «Στον ξένο δωσ' τα τούτα γρήγορα, και πες του τους μνηστήρες
γραμμὴ να πάρει διακονεύοντας, να μην αφήσει ουτ' ἓνα'
εἶναι ἢ ντροπὴ μαθὲς αἰταιρίαστη στον που τον δέρνει ἡ ἀνάγκη.»
Κι ο θεῖος χοιροβοσκός, σαν ἄκουσε την προσταγή του,
τρέχει στον Ὀδυσσεά και με ανεμάρπασσα του συντυχαίνει λόγια:
- «Ξένε, σ' τα δίνει αὐτὰ ο Τηλέμαχος και μου 'πε τους μνηστήρες
γραμμὴ να πάρεις διακονεύοντας, κανένα μην αφήσεις'
να 'χει ντροπὴ ο ζητιάνος, ἔλεγε, καθόλου δεν ταιριάζει.»
Τότε ο Ὀδυσσεάς ο πολυκάτεχος γυρνώντας ἀποκρίθη:
«Ἀφέντη Δία, για τον Τηλέμαχο χαρὲς να γράφεις μόνο
- κι ὅσα λογιάζει μες στα φρένα του να του τελέψουν ὅλα!»
Σαν εἶπε τούτα και σῆς φούχτες του τα εδέχτη, στο σκισμένο
τ' ἀπίθωσε σακούλι κι ἄρχισε να τρώει' την ἴδιαν ὥρα
στο αρχονταρῆκι το τραγοῦδι του κινούσε ο τραγουδάρης.
Κι ο θεῖος τραγουδιστῆς σαν ἔπαψε κι ἀπόφαγε ο Ὀδυσσεάς,
- βουή τρανή οἱ μνηστήρες ἄσκωσαν. Κι ἦρθε ἡ Ἀθηνά Παλλάδα
και στου Λαέρτη δίπλα στέκοντας το γιο του δίνει ορμηγία
απ' τους μνηστήρες ὅ,τι ἀπόμενε ψωμί να ζητιανέψει,
ποῖς εἶναι δίκιος, ποῖος εἶναι ἄνομος να μάθει απ' ὅλους τούτους'
μα κι ἔτσι ἐκεῖνη δὲ θα γλίτωνε κανένα ἀπὸ το Χάρο.
- Και κίνησε να πάει γυρεύοντας, δεξιά μεριά, κι ολοῦθε
το χέρι του ἀπλωνε, λες κι ἦτανε ζητιάνος ἀπὸ χρόνια.
Κι ἐκεῖνοι ξαφνιασμένοι του 'διναν ἀπὸ συμπόνια κάπι
κι αναρωτιόνταν συναλλήλως τους ποῖος ἦταν, πούθε ερχόταν.
Και τότε ο Μελανθέας τους μίλησεν, ο γιδολάτης, κι εἶπε:
- «Ἀκουστέ μου, της κοσμολόγητης βασιλίσσας μνηστήρες,
γι' αὐτὸν τον ξένο' τον ἀντάμωσα μαθὲς ἐγὼ πιο πρώτα.
Εδῶ ο χοιροβοσκός τον ἔφερε το δρόμο δείχνοντας του'
ποῖος ὅμως εἶναι, πούθε πέτεται πως σέρνει, δεν κατέχω.»
Στον Εὐμαιο τότε ο Ἀντίνοος μίλησε, βαριά αποπαίρνοντάς τον:
- Χοιροβοσκέ, να μη σε ξέραμε! Τι μας τον φέρνεις πάλε
δω πέρα τούτον; Οἱ ἄλλοι που 'ρχονται δε φτάνουν λες ζητιάνοι,
οἱ ψωμοζήτες οἱ ανεβάσταγοι, των τραπεζίων ἡ λέπτρα;
Παραπονιέσαι που του ἀφέντη σου τα πλοῦτη μαζώνονται
και τρώνε τόσοι — και προσκάλεσες και τούτον ἀπὸ πάνω!»
- Εὐμαιο, και συ του ἀπηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Κι αν εἶσαι ἀρχόντου γιος, δε μίλησες, Ἀντίνοε, μυαλωμένα'
ποῖος εἶναι αὐτός που πάει γυρεύοντας να κουβαλήσει ξένο;

- ἄλλον γ', εἰ μὴ τῶν οἱ δημοεργοὶ ἔασι,
μάντιν ἢ ἱητήρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων,
- 385 ἢ καὶ θέσπιν ἀοιδόν, ὃ κεν τέρπησιν ἀείδων;
οὔτοι γὰρ κλητοὶ γε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαίαν:
πτωχὸν δ' οὐκ ἂν τις καλέοι τρύζοντα ἔαυτόν.
ἀλλ' αἰεὶ χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστήρων
δμῶσιν Ὀδυσσῆος, πέρι δ' αὐτ' ἔμοι: αὐτὰρ ἐγὼ γε
- 390 οὐκ ἀλέγω, ἦός μοι ἐχέφρων Πηνελόπεια
ζῶει ἐνὶ μεγάροις καὶ Τηλέμαχος θεοειδής.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«σίγα, μὴ μοι τοῦτον ἀμείβεο πολλὰ ἔπεσσιν:
Ἀντίνοος δ' εἴωθε κακῶς ἐρεθιζέμεν αἰεὶ
- 395 μύθοισιν χαλεποῖσιν, ἐπιοτρύνει δὲ καὶ ἄλλους.»
ἦ ῥα καὶ Ἀντίνοον ἔπεα πτερόντα προσηύδα:
«Ἀντίνο', ἦ μευ καλὰ πατήρ ὡς κήδεαι υἱός,
ὅς τὸν ξεῖνον ἄνωγας ἀπὸ μεγάροιο διέσθαι
μῦθῳ ἀναγκαίῳ: μὴ τοῦτο θεὸς τελέσειε.
- 400 δός οἱ ἔλῶν: οὐ τοὶ φθονέω: κέλομαι γὰρ ἐγὼ γε:
μήτ' οὖν μητέρ' ἐμήν ἄζευ τό γε μήτε τιν' ἄλλον
δμῶων, οἱ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
ἀλλ' οὐ τοὶ τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι νόημα:
αὐτὸς γὰρ φαγέμεν πολὺ βούλει ἢ δόμεν ἄλλῳ.»
- 405 τὸν δ' αὐτ' Ἀντίνοος ἀπαμειβόμενος προσέειπε:
«Τηλέμαχ' ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον εἶπες.
εἴ οἱ τόσσον ἅπαντες ὀρέξειαν μνηστήρες,
καὶ κέν μιν τρεῖς μῆνας ἀπόπροθεν οἶκος ἐρύκοι.»
ὡς ἄρ' ἔφη, καὶ θρήνυν ἔλῶν ὑπέφηνε τραπέζης
- 410 κείμενον, ᾧ ῥ' ἔπεχεν λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων:
οἱ δ' ἄλλοι πάντες δίδοσαν, πλῆσαν δ' ἄρα πῆρην
σίτου καὶ κρειῶν: τάχα δὴ καὶ ἔμελλεν Ὀδυσσεὺς
αὐτῆς ἐπ' οὐδὸν ἰὼν προικὸς γεύσεσθαι Ἀχαιῶν:
στή δὲ παρ' Ἀντίνοον, καὶ μιν πρὸς μῦθον εἶπε:
- 415 «δός, φίλος: οὐ μὲν μοι δοκέεις ὁ κάκιστος Ἀχαιῶν
ἔμμεναι, ἀλλ' ὤριστος, ἐπεὶ βασιλῆϊ ἔοικας.
τῷ σε χρὴ δόμεναι καὶ λῶιον ἢ περ ἄλλοι
σίτου: ἐγὼ δὲ κέ σε κλείω κατ' ἀπείρονα γαίαν.
καὶ γὰρ ἐγὼ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
- 420 ὄλβιος ἀφνειὸν καὶ πολλὰκι δόσκον ἀλήτη,
τοίῳ ὅποῖος εἶο καὶ ὄτευ κεκρημένος ἔλθοι:
ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυριοὶ ἄλλα τε πολλὰ
οἴσιν τ' εὐ ζῶουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.
ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων--ἤθελε γὰρ που--
- ξὸν να 'χει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν τέχνην του, γιὰ μαντολόγο κάποιον,
γιὰ καὶ γιὰτρέ» γιὰ μιαν ἀρρώστια του, γιὰ μαραγκό, γιὰ κάποιον
ἀπ' τοὺς θεϊκοὺς τοὺς τραγουδάρηδες, που φραίνου
τραγουδώντας.
Μονάχα αὐτοὺς μαθὲς στὴν ἀμετρὴ τῆ γῆς φωνάζει ὁ κόσμος.
Ζητιάνο ποῖος ποτέ προσκάλεσε, γιὰ νὰ του φάει τὸ βίος του;
Μὰ πάντα δείχνεις πιο κακότερος ἀπ' ὅλους τοὺς μνηστήρες
στοὺς δούλους τοῦ Ὀδυσσεῆ, μὰ πιότερο σα στέκω ἐγὼ μπροστὰ
σου.
Μὰ ἀλήθεια, τι με νοιάζει! Ἡ φρόνιμη μονάχα Πηνελόπη
νὰ ζεῖ ἐδῶ μέσα κι ὁ Τηλέμαχος ὁ θεοδιωματάρης!»
Καὶ τότε ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Τῆ χάρη κάνε μοι καὶ σώπαινε! Μὲ τὸν Ἀντίνοο λόγια
πολλὰ μὴ συναλλάξεις. Ἀσκημα τὸ συνηθάει ν' ἀγγρίζει
τὸν κόσμο με βρισιές ἀδιάκοπα, καὶ σπρώχνει καὶ τοὺς ἄλλους.»
Γυρνώντας στὸν Ἀντίνοο μίλησε μετὰ κι ἀπηλογήθη:
« Ἀλήθεια, Ἀντίνοε, πῶς με γνοιάζεσαι, καθὼς τὸ γιο τοῦ ὁ κύρης,
που αὐτὸν τὸν ξένο ἀπὸ τὸ σπῆτι μου ζητᾷς ἐγὼ νὰ διώξω
με ἀγριεὺς φωνές. Μὴ δώσεις ἀδικο νὰ κάνω τέτοιο, θέ μοι!
Πάρε καὶ δῶσ' του, ἔχεις τὸ λεύτερο, σου τὸ γυρεύω ἀτὸς μου,
καὶ μὴν ντραπείς γι' αὐτὸ τῆ μάνα μου γιὰ ἀπὸ τοὺς δούλους
κάποιον,
που στοὺ Ὀδυσσεῆ τοῦ ἰσόθεου βρίσκονται τὸ σπῆτι μέσα τώρα.
Ὅμως δὲν εἶναι αὐτὸ που γνοιάζεσαι βαθιὰ στα φρένα, μόνο
τὸ 'χεις νὰ τρῶς ἐσὺ καλύτερο παρὰ ἀλλοῦν νὰ δίνεις.»
Γυρνώντας τότε ὁ Ἀντίνοος μίλησε κι ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Τηλέμαχε, γλωσσά κι ἀπόκοτε, τι λόγια αὐτὰ που κρένεῖς;
Ὅλοι οἱ μνηστήρες ἀν τὸν φίλευαν με τόσο δα ἀπὸ τοῦτο,
τρεις μῆνες θὰ 'κανε στὸ σπῆτι σου ξανά νὰ βάλει πόδι!»
Μιλώντας τὸ σκαμνὶ τοῦ ἀκρόδειξε, που κάτω ἀπ' τὸ τραπέζι
τὸ 'χε ν' ἀπλώνει στὶς ξεφάντωσες τ' ἀστραφτερά τοῦ πόδια,
Ὅμως οἱ ἐπίλοιποι ὅλοι τοῦ 'διναν' σε λίγο εἶχε γεμίσει
ψωμίκα καὶ κρέατα τὸ σακούλι τοῦ' μα στὸ κατῶφλι ὡς γύρνα,
τῶν Ἀχαιῶν ἐκεῖ καθούμενος νὰ φάει τ' ἀποδοσίδια,
πλάι στὸν Ἀντίνοο ξάφνου στάθηκε κι αὐτὰ τα λόγια τοῦ 'πε:
«Φίλε, δε δείχνεις ὁ ἀχαμνότερος μες στοὺς Ἀργίτες νὰ 'σαι'
με ρήγα μοιάζεις κι εἶσαι ὁ κάλλιος τους' γι' αὐτὸ νὰ δώσεις κάτι!
Πρεπὸ 'ναι τὸ δικό σου χάρισμα τῶν ἄλλων τα δοσιδία
νὰ ξεπερνάει, κι ἐγὼ στὴν ἀμετρὴ τῆ γῆ θὰ σε δοξάζω.
Ἦταν καιρὸς που σε ἀρχοντόσπιτο κι ἐγὼ στὸν κόσμο ζούσα,
καὶ πλούτη ἀφέντευα καὶ χάριζα συχνὰ στὸ διακονιάρη,
ὅποῖος κι ἀν λάχαινε στὴν πόρτα μου κι ὅποια κι ἀν εἶχε ἀνάγκη.
Κι ἀκόμα σκλάβους εἶχα ἀρίφνητους κι ἄλλα ἀγαθὰ περισσία,
ὅσα 'χει αὐτὸς που ζεῖ περὶ κάλα καὶ πλοῦσιο τόνε κράζου.
Μὰ ὁ γιος τοῦ Κρόνου, ὁ Δίας, τ' ἀφάνισε, τέτοια ἡ βουλή τοῦ θα

- 425 ὄς μ' ἄμα ληϊστήρσι πολυπλάγκτοισιν ἀνήκεν
Αἴγυπτόνδ' ἰέναι, δολιχὴν ὁδόν, ὄφρ' ἀπολοιμην.
στήσα δ' ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιέλισσας.
ἐνθ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίηρας ἐταίρους
αὐτοῦ πᾶρ νήεσσι μένειν καὶ νῆας ἔρυσθαι,
- 430 ὀππῆρας δὲ κατὰ σκοπιάς ὤτρυνα νέεσθαι.
οἱ δ' ὕβρει εἷξαντες, ἐπισπόμενοι μένει σφῶ,
αἶψα μάλ' Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγρούς
πόρθεον, ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον καὶ νήπια τέκνα,
αὐτούς τ' ἔκτεινον: τάχα δ' ἔς πόλιν ἵκετ' αὐτή.
- 435 οἱ δὲ βοῆς αἰοντες ἄμ' ἠοὶ φαινομένην
ἦλθον: πλῆτο δὲ πᾶν πεδῖον πεζῶν τε καὶ ἵππων
χαλκοῦ τε στεροπῆς: ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυτος
φύζαν ἐμοῖς ἐτάροισι κακὴν βάλεν, οὐδὲ τις ἔτλη
στήναι ἐναντίβιον: περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.
- 440 ἐνθ' ἡμέων πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὄξει χαλκῶ,
τούς δ' ἄναγον ζωούς, σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκη.
αὐτὰρ ἐμ' ἔς Κύπρον ξείνῳ δόσαν ἀντιάσαντι,
Δμήτορι Ἰασίδῃ, ὄς Κύπρου ἴφι ἄνασεν:
ἐνθεν δὴ νῦν δεῦρο τόδ' ἴκω πῆματα πάσχω.»
- 445 τὸν δ' αὐτ' Ἀντίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«τίς δαίμων τόδε πῆμα προσήγαγε, δαιτὸς ἀνίην;
στήθ' οὕτως ἔς μέσσον, ἐμῆς ἀπάνευθε τραπέζης,
μὴ τάχα πικρὴν Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἴκηαι:
ὥς τις θαρσαλέος καὶ ἀναιδὴς ἔσσι πρόικτης.
- 450 ἐξεῖης πάντεσσι παρίστασαι: οἱ δὲ διδοῦσι
μασιδίως, ἐπεὶ οὐ τις ἐπίσχεσις οὐδ' ἐλεητὺς
ἀλλοτρίων χαρίσασθαι, ἐπεὶ πάρα πολλὰ ἐκάστω.»
τὸν δ' ἀναχωρήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ πόποι, οὐκ ἄρα σοί γ' ἐπὶ εἶδει καὶ φρένες ἦσαν:
- 455 οὐ σύ γ' ἂν ἐξ οἴκου σῶ ἐπιστάτη οὐδ' ἄλα δοίης,
ὄς νῦν ἀλλοτρίοισι παρήμενος οὐ τί μοι ἔτλης
σίτου ἀποπροελῶν δόμεναι: τὰ δὲ πολλὰ πάρεστί.»
ὥς ἔφατ', Ἀντίνοος δ' ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
καί μιν ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 460 «νῦν δὴ σ' οὐκέτι καλὰ διέκ μεγάροιο γ' οἶω
ἄψ ἀναχωρήσειν, ὅτε δὴ καὶ ὄνειδεα βάζεις.»
ὥς ἄρ' ἔφη, καὶ θρήνυν ἑλὼν βάλε δεξιὸν ὦμον,
πρυμνότατον κατὰ νῶτον: ὁ δ' ἐστάθη ἠῦτε πέτρῃ
ἔμπεδον, οὐδ' ἄρα μιν σφήλεν βέλος Ἀντινόοιο,
- ἔταν'
- να φύγω με κουρσάρους μ' ἐσπρωζέ' πολυταξιδεμένους,
να πάω πολύ μακριά, στην Αἴγυπτο, για να 'βρω το χαμό μου.
Στον ποταμό το Νεῖλο τ' ἀράξα τα δρεπανόγυρτά μας
πλεούμενα, κι εὐτὺς παράγγελνα στους γκαρδιακούς συντρόφους
στ' ἄρμενα πλάι να μένουν, τ' ἄρμενα στο νοῦ τους πάντα να
'χουν,
- καὶ βίγλες τις κορφές ἐπρόσταξα να πιάσουν ἓνα γύρο.
Μα αὐτοὶ το παραπήραν πάνω τους, καὶ στην αποκοτιά τους
των Αἰγυπτίων τα πλοῦσια χτήματα κινούσαν να πατήσουν,
καὶ σέρναν σκλάβες τις γυναῖκες τους καὶ τα μικρά παιδιά τους,
καὶ σκότωναν κι αὐτούς. Μα ὡς ἐφάσε γοργά ἡ βοή στην πόλη,
- ἐκεῖνοι, ἀκούγοντας το κάλεσμα, χαράματα πρόφτασαν,
κι εὐτὺς ὁ κάμπτος ὅλος γέμισε πεζούς κι ἀμαξολάτες,
καὶ τα χαλκένια ἀστραφταν ἄρματα. Στούς συντρόφους μου τότε
φύτπε ο Δίας ὁ κεραυνόχαρος δέιλια κακιά, κι οὐτ' ἓνας
μπρος στον οχτρὸ ἐκρατήθη, τι ὁ χαμός μας εἶχε ζώσει ολοῦθε.
- Εκεῖ πολλοὺς δικούς μας σκότωσαν με τα χαλκὰ κοντάρια,
τους ἄλλους ζωντανούς τους ἔσερναν, να τους δουλεύουν
σκλάβοι.
Μένα με δώκαν σ' ἓναν ξένο τους, που ἔτυχε ἐκεῖ, στου Γιάσου
το γιο το Δμήτορα, τον ἄρχοντα της Κύπρου σ' απ' την Κύπρο
τώρα ἐχω φτάσει ἐδῶ στα μέρη σας πολυβασανισμένους.»
- Κι ὁ Αντίνοος τότε του ἀποκρίθηκε κι αὐτὰ τα λόγια του ἔπε:
«Τέτοιο κακό σαν ποῖος μας το 'στειλε θεός, να μας χαλάσει
το γίωμα τώρα; Απ' το τραπέζι μου μακριά! Στὴ μέση στάσου,
μὴ βρεις μιαν ἄλλη Κύπρο κι Αἴγυπτο πικρὴ να σε προσμένει,
τέτοιος ἀδιάντροπος κι ἀπόκοτος που δείχνεις ψωμοζήτητ!
- Σε ὅλους γραμμὴ περνώντας στέκεσαι, καὶ δίνουν οἱ μνηστήρες
ἀλόγιαστα' το βιος ποῖος γνοιάζεται, ποῖος το πονεῖ το ξένο;
γι' αὐτό καὶ το χαρίζει ἀνέμελα, τι ἔχει ὅσα θέλει ομπρός του.»
Πισωδρομώντας ὁ πολύβουλος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Ὡχού, τα κάλλη κι ἀν δε σου 'λειψαν, ὅμως μυαλό δεν ἔχεις!
- Ἀλάτι λέω σπειρὶ δε θα 'δινες απ' το δικό σου σε ἄλλον,
ἀφοῦ σε ξένο ἐδῶ καθούμενος τραπέζι να μου δώκεις
ψωμί ἡ καρδιά σου δεν το βάσταξε, κι ἀς ἔχεις τόσα ομπρός
σου.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ τοῦ Αντίνοου σύγκλυσε πιο ἀκόμα οργὴ τα φρένα,
καὶ λόγια του 'λεγε ἀνεμάρπαστα ταυροκοιτάζοντάς τον:
- «Το ἀρχονταρῖκι δὲ φαντάζουμαι γερὸς ν' ἀφήσεις τώρα
καὶ νὰ βγεις ὄξω, μια καὶ βάλθηκες να μας ἀγκυλοχέψεις.»
Εἶπε, καὶ ρίχνοντας τον πέτυχε στο δεξιὸν ὦμο ἀπάνω
με το σκαμνί, στην πλάτη ἀκρόκορφα, μα ἐκεῖνος στάθη ὡς
βράχος
καὶ τὴ ριζιά του Αντίνοου δέχτηκε χωρὶς να ξεσαλέψει'

- 465 ἄλλ' ἄκewν κίνησε κάρη, κακά βυσοδομεύων.
ἄψ δ' ὁ γ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν κατ' ἄρ' ἔξετο, κὰδ δ' ἄρα
πῆρην
θῆκεν εὐπλείην, μετὰ δὲ μνηστήρσιν ἔειπε:
«κέκλυτέ μευ, μνηστήρες ἀγκαλειτῆς βασιλείης,
ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
- 470 οὐ μὰν οὐτ' ἄχος ἐστὶ μετὰ φρεσὶν οὔτε τι πένθος,
ὀππότε' ἀνὴρ περὶ οἴσι μαχειόμενος κτεάτεσσι
βλήεται, ἢ περὶ βουσίην ἢ ἀργεννῆς οἶεσσιν:
αὐτὰρ ἔμ' Ἀντίνοος βάλε γαστέρος εἵνεκα λυγρῆς,
οὐλομένης, ἢ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσιν.
- 475 ἄλλ' εἴ που πτωχῶν γε θεοὶ καὶ Ἐρινύες εἰσὶν,
Ἀντίνοον πρό γάμοιο τέλος θανάτοιο κιχείη.»
τὸν δ' αὐτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«ἔσθι' ἔκρηλος, ξεῖνε, καθήμενος, ἢ ἄπιθ' ἄλλη,
μή σε νέοι διὰ δώματ' ἐρύσσωσ', οἷ' ἀγορεύεις,
- 480 ἢ ποδὸς ἢ καὶ χειρός, ἀποδρύψωσι δὲ πάντα.»
ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέσησαν:
ὦδε δὲ τις εἶπεσκε νέων ὑπερηνορέοντων:
«Ἀντίνο', οὐ μὲν κάλ' ἔβαλες δῦστηνον ἀλήτην,
οὐλόμεν', εἰ δὴ πού τις ἐπουράνιος θεὸς ἐστίν.
- 485 καὶ τε θεοὶ ξεῖνοισιν ἐοικότες ἄλλοδαποῖσι,
παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας,
ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.»
ὥς ἄρ' ἔφην μνηστήρες, ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
Τηλέμαχος δ' ἐν μὲν κραδίῃ μέγα πένθος ἄεξε
- 490 βλημένου, οὐδ' ἄρα δάκρυ χαμαὶ βάλεν ἐκ
βλεφάροισιν,
ἄλλ' ἄκewν κίνησε κάρη, κακά βυσοδομεύων.
τοῦ δ' ὡς οὖν ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια
βλημένου ἐν μεγάρω, μετ' ἄρα δμῶσιν ἔειπεν:
«αἶθ' οὕτως αὐτὸν σε βάλοι κλυτότοξος Ἀπόλλων.»
- 495 τὴν δ' αὐτ' Εὐρυνομὴ ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«εἰ γὰρ ἐπ' ἀρῆσιν τέλος ἡμετέρησι γένοιτο:
οὐκ ἂν τις τούτων γε εὐθρονον Ἡὼ ἴκοιτο.»
τὴν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖ', ἐχθροὶ μὲν πάντες, ἐπεὶ κακά μηχανῶνται:
- 500 Ἀντίνοος δὲ μάλιστα μελαίνῃ κηρὶ εἴοικε.
ξεῖνός τις δύστηνος ἀλητεύει κατὰ δῶμα
ἀνέρας αἰτίζων: ἀχρημοσύνη γὰρ ἀνώγει:
ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐνέπλησάν τ' ἔδοσαν τε,
οὗτος δὲ θρήνῃ πρυμνὸν βάλε δεξιὸν ὦμον.»
- 505 ἢ μὲν ἄρ' ὡς ἀγόρευε μετὰ δμῶσιν ἡμετέρησιν,
τὴν κεφαλὴν του ἐκίνησε ἀλαλος μονάχα, μελετώντας
κακά στα φρένα, κι ὅπως κάθισε γυρνώντας στο κατώφλι,
τ' ολόγιομο σακούλι ἀπίθωσε και στους μνηστήρες εἶπε:
«Ἀκουστέ μου, της κοσμολόγητης βασιλίσσας μνηστήρες,
- το τι η καρδιά στα στήθη μέσα μου με σπρώχνει να μιλήσω'
καημὸ δε νιώθει οὐδὲ παράπονο κανεὶς στα φρένα, αν τύχει
να τον χτυπήσουν, καθώς πάσκιζε το βιος του ν' αφεντέψει,
για να γλιτώσει για τα βόδια του για τ' ἄσπρα πρόβατά του.
Ὅμως ο Αντίνοος τώρα μου 'ριξε για την κοιλιά την ἔρμη,
ἀνάθεμα τη! Πόσα βάσανα γι'αὐτή δε σέρνει ο κόσμος!
Μα αν ἔχουν κι οι ζητιάνοι και θεοὺς δικούς τους κι Ερινύες,
αντίς για γάμο ο Αντίνοος θάνατο κακό να βρει, μακάρι!»
Κι ο γιος του Εὐπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Κάτσε και τρώγε, ξένε, ἀμίλητος, για τράβα αλλοῦ, ἀπ' το πόδι
για ἀπὸ το χέρι μες στις κάμαρες οι νιοὶ να μη σε σύρουν,
και ξεγδαρμένος βγεις ολόκληρος, με αὐτὰ που ξεστομίζεις.»
Αὐτὰ εἶπε, και τους ἄλλους ἀμετρος θυμὸς τους συνεπήρε,
κι αὐτὰ φώναζαν ἀπ' τους νιοῦτσικους τους φαντασμένους
κάποιοι:
«Δεν ἔκανες καλὰ τον ἀμοιρο που χτύπησες ζητιάνο'
Που ξέρεις αν δεν εἶναι, δῦστυχε, κανεὶς θεὸς οὐράνιος;
Συχνὰ οι θεοὶ, την ὄψη ἀλλάζοντας λογῆς λογῆς, παρόμοιοι
με ἀλλόξενους θνητοῦς, ἀγνώριστοι τις πολιτείες γυρνῶνε,
να δουν μαθῆς ποιοὶ ἀνθρωποι εἶναι ἀνομοι και ποιοι κρατοῦν το
δίκιο.»
Τέτοια οι μνηστήρες λόγια του 'λεγαν, μα κείνος τ' ἀψηφούσε.
Με πικραμένα κι ο Τηλέμαχος στεκόταν σπλάχνα, ως εἶδε
να τον χτυποῦν, μα ἀπὸ τα μάτια του δε βγήκε δάκρυ, μόνο
την κεφαλὴν του ἐκίνησε ἀλαλος, λογιώντας το χαμὸ τους.
Ἡ Πηνελόπη πάλι η φρόνιμη, σαν ἔφτασε στ' ἀφτιά της
στο ἀρχονταρῆκι πως τον χτύπησαν, μιλούσε με τις σκλάβες:
« Και σένα ας ρίξει, θεέ μου, ο Ἀπόλλωνας ο τρανοσαγιτάρης!»
Γυρνώντας τότε κι η κελάρισσα της μίλησε Εὐρυνομῆ:
«Ἀλήθεια, αν ἦταν οι κατάρες μας να πιάναν, ἀπὸ τούτους
ως την Αὐγὴ την ομορφόθρονη ποιος θα 'χε πια ἀπομείνει;»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι ἀπηλογείται:
«Ὅλοι κακά μας κλώθουν, μάνα μου, και τους οχτρεύουμαι ὄλους,
μα μόνο τον Αντίνοο μίσησα σαν του χαμού τη Λάμια!
Δω μέσα κάποιος ξένος ἀμοιρος τον ἔχει σπρώξει η ἀνέχεια
και τριγυρίζει ζητιανεύοντας ἀπ' τους μνηστήρες κάπ'
ὄλοι του δῶκαν και τον γέμισαν δοσίματα, μονάχα
αὐτὸς με το σκαμνὶ τον χτύπησε δεξιὰ μεριά στον ὦμο.»
Ὅση ὥρα ἐκείνη με τις σκλάβες της μιλούσε καθισμένη

- ἡμένη ἐν θαλάμῳ: ὁ δ' ἔδειπνεε διὸς Ὀδυσσεύς:
ἡ δ' ἐπὶ οἷ καλέσασα προσηύδα διὸν ὑφορβόν:
«ἔρχεο, δῖ' Εὐμαιε, κιῶν τὸν ξεῖνον ἄνωχθι
ἐλθέμεν, ὄφρα τί μιν προσπύξομαι ἢδ' ἐρέωμαι
- 510 εἶ που Ὀδυσσεύς ταλασίφρονος ἢε πέπυσται
ἢ ἴδεν ὀφθαλμοῖσι: πολυπλάγκτω γὰρ ἔοικε.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη, Εὐμαιε συβῶτα
«εἰ γὰρ τοι, βασιλεία, σιωπήσειαν Ἀχαιοί:
οἷ ὁ γε μυθεῖται, θέλγοιτό κέ τοι φίλον ἦτορ.
- 515 τρεῖς γὰρ δὴ μιν νύκτας ἔχον, τρία δ' ἡματ' ἔρυξα
ἐν κλισίῃ: πρῶτων γὰρ ἔμ' ἴκετο νηὸς ἀποδράς:
ἀλλ' οὐ πω κακότητα διήνυσεν ἦν ἀγορεύων.
ὡς δ' ὅτ' αἰδὼν ἀνὴρ ποτιδέρκεται, ὅς τε θεῶν ἔξ
ἀείδει δεδαῶς ἔπε' ἰμερόντα βροτοῖσι,
- 520 τοῦ δ' ἄμοτον μεμάσιν ἀκουέμεν, ὀππότε' ἀείδη:
ὡς ἐμέ κείνος ἔθελε παρήμενος ἐν μεγάροισι.
φησὶ δ' Ὀδυσσεύς ξεῖνος πατρῴως εἶναι,
Κρήτην ναιετάων, ὄθι Μίνως γένος ἐστίν.
ἐνθεν δὴ νῦν δεῦρο τόδ' ἴκετο πῆματα πάσχων,
- 525 προπροκυλινδόμενος: στεῦται δ' Ὀδυσσεύς ἀκούσαι,
ἀγχού, Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πῖονι δῆμῳ,
ζωοῦ: πολλὰ δ' ἄγει κειμήλια ὄνδε δόμονδε.»
τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«ἔρχεο, δεῦρο κάλεσσον, ἴν' ἀντίον αὐτὸς ἐνίσπη.
- 530 οὗτο δ' ἢε θύρησι καθήμενοι ἐψιάσθων.
ἢ αὐτοῦ κατὰ δῶματ', ἐπεὶ σφισι θυμὸς εὐφρων.
αὐτῶν μὲν γὰρ κτήματ' ἀκήρατα κεῖτ' ἐνὶ οἴκῳ,
σῖτος καὶ μέθυ ἡδύ: τὰ μὲν οἰκῆς ἔδουσιν,
οἱ δ' εἰς ἡμέτερον πωλεῦμενοι ἡματα πάντα,
- 535 βοῦς ἱερεύοντες καὶ οἰς καὶ πῖονας αἶγας,
εἰλαπνιάζουσιν πίνουσί τε αἶθοπα οἶνον,
μασιδίως: τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται. οὐ γὰρ ἔπ' ἀνὴρ,
οἶος Ὀδυσσεύς ἔσκεν, ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι.
εἰ δ' Ὀδυσσεύς ἔλθοι καὶ ἴκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν,
- 540 αἶψά κε σὺν ᾧ παιδί βίας ἀποτίσεται ἀνδρῶν.»
ὡς φάτο, Τηλέμαχος δὲ μέγ' ἔπταρεν, ἀμφὶ δὲ δῶμα
σμερδαλέον κονάβησε: γέλασσε δὲ Πηνελόπεια,
αἶψα δ' ἄρ' Εὐμαίων ἔπεα πτερόντα προσηύδα:
«ἔρχεό μοι, τὸν ξεῖνον ἐναντίον ὧδε κάλεσσον.
- 545 οὐχ ὀράας ὁ μοι υἱὸς ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσσι;
τῷ κε καὶ οὐκ ἀτελής θάνατος μνηστήρησι γένοιτο
πᾶσι μάλ', οὐδὲ κέ τις θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξει.
ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν:
αἶ κ' αὐτὸν γνῶω νημερτέα πάντ' ἐνέποντα,
- στο γυναικίτη, ὁ αρχοντογέννητος γιομάτιζε Οδυσσεύς'
κι αυτή το θείο κοντά της κάλεσε χοιροβοσκό και του 'πε:
«Εύμαιε, για σύρε, αρχοντογέννητε, και πες του ξένου να 'ρθει,
για να του πω το καλωσόρισες και να ρωτήσω αν έχει
- μαθές ακούσει, ο καρτερόψυχος που βρίσκεται Οδυσσεύς,
για κι αν τον εἶδε ατὸς του' φαίνεται πολυταξιδεμένος.»
Εύμαιε, και συ γυρνώντας ἔπειτα, χοιροβοσκέ, της εἶπες:
«Αχ, να 'ταν οι Αχαιοί, βασιλίσσα, για λίγο να σώπαιναν!
Και τι δεν ιστορεῖ! Θα γήτευε στα στήθη την καρδιά σου!
- Μες στο καλύβι μου τον κράτησα τρεις νύχτες και τρεις μέρες,
τι ἦρθε σε μένα πρώτα, φεύγοντας κρυφά ἀπὸ τ' ἄρμενό του'
κι ωστόσο δε μου αποδηγήθηκε τα τόσα βάσανα του.
Στον τραγουδάρη πως τα μάτια σου στυλώνεις, που 'χει μάθει
τραγούδια ἀπ' τους θεοὺς πανέμορφα και ψάλλει στους
ανθρώπους,
- και λαχταράς ν' ακούσ ἀτέλειωτα, σαν πιάσει το τραγούδι'
παρόμοια κι εκείνου με γήτευαν τα λόγια στο μαντρί μου.
Ἦταν στην Κρήτη λέει το σπίτι του, στου Μίνωα την πατρίδα,
και φίλος γονικός μου πέτουσαν πως εἶναι του Οδυσσεύς,
κι ως να 'ρθει εδῶ χλιοπαράδειρε και χλιοβασανίστη.
- Να λέει δε σταματάει πως ἀκούσε για το θεϊκό» Οδυσσεύς
πως βρίσκεται κοντά, στων Θεσπρωτῶν τη μυριοπλοῦσια χώρα,
και ζει και κουβαλά ἀξέτιμητα πολλὰ μαζί του πλοῦτη.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Σύρε και πες του να 'ρθει, μόνος του να μου τα πει, και τούτοι
- ας ξεφαντώνουν στις αὐλόπορτες ἀπ ὄξω καθισμένοι
για μες στο σπίτι, ἀφοῦ χαρούμενη νογοῦνε την καρδιά τους —
πως ὄχι: ἀφοῦ κρατιέται ἀπειραχτο το βιος στ' ἀρχοντικά τους
κι ἀπ' το κρασί και το σπᾶρι τους μονάχα οι δούλοι τρώνε,
κι ατοῖ τους κάθε μέρα βρίσκονται στο σπίτι το δικό μας
- τ' ἀρνιά μας σφάζοντας, τα βόδια μας και τις παχιές μας γίδες,
χαροκοπώντας, το φλογόμαυρο ξοδιάζοντας κρασί μας,
ἀνέγνοιοι' κι ὅλα εδῶ ασωτεύουσαι, κι ἀντρας κανεῖς δεν εἶναι,
ως ο Οδυσσεύς, ἀπὸ το σπίτι μας το χάλασμα να διώξει.
Μα αν ο Οδυσσεύς ἐρχόταν κι ἐφτανε στη γη την πατρική του,
- με τον υγιό του θα γδικιώνουνταν γοργὰ τις ἀνομίες τους.»
Στα λόγια αὐτά με ορμή ο Τηλέμαχος φταρνίστη, και το σπίτι
γύρω ἀντιλάλησε ἀγρία' γέλασε κι η Πηνελόπη τότε,
γυρνάει στον Εὐμαῖο κι ἀνεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
« Τρέχα, τον ξένο φώναξε μου τον, εδῶ μπροστά μου να 'ρθει'
- δεν εἶδες τώρα πως φταρνίστηκε στα λόγια που εἶπα ο γιος μου;
Για τούτο λέω πως θα 'βρει ἀνέσφαλτος ο Χάρος τους μνηστήρες
ὄλους! Τη μοῖρα και το θάνατο δε θα γλιτώσει οὐτ' ἕνας.
Πάνω σ' αὐτά κάτι ἄλλο θα 'λεγα, και συ στο νου σου βάλ' το'
αν καταλάβω πως μιλώντας μου μονάχα ἀλήθειες εἶπε,

- 550 ἔσσω μιν χλαϊνάν τε χιτώνά τε, εἴματα καλά.»
ὡς φάτο, βῆ δὲ συφορβός, ἔπει τὸν μῦθον ἄκουσεν:
ἀγγοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ξείνε πάτερ, καλέει σε περίφρων Πηνελόπεια,
μήτηρ Τηλεμάχοιο: μεταλλήσαι τί ἔθυμὸς
- 555 ἀμφὶ πόσει κέλεται, καὶ κῆδεά περ πεπταθυίη.
εἰ δὲ κέ σε γνῶη νημερτέα πάντ' ἐνέποντα,
ἔσσει σε χλαϊνάν τε χιτώνά τε, τῶν σὺ μάλιστα
χρηΐζεις: σίτον δὲ καὶ αἰτίζων κατὰ δῆμον
γαστέρα βοσκήσεις: δώσει δὲ τοι ὄς κ' ἐθέλῃσι.»
- 560 τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε πολύτλας διὸς Ὀδυσσεύς:
«Εὐμαί', αἰψά κ' ἐγὼ νημερτέα πάντ' ἐνέποιμι
κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρωνι Πηνελοπίη:
οἶδα γὰρ εὖ περὶ κείνου, ὁμῆν δ' ἀνεδέγμεθ' οἰζύν.
ἀλλὰ μνηστήρων χαλεπῶν ὑποδείδι' ὄμιλον,
- 565 τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν ἴκει.
καὶ γὰρ νῦν, ὅτε μ' οὗτος ἀνὴρ κατὰ δῶμα κιόντα
οὐ τι κακὸν ῥέξαντα βαλὼν ὀδύνησιν ἔδωκεν,
οὔτε τι Τηλέμαχος τό γ' ἐπήρκεσεν οὔτε τις ἄλλος.
τῷ νῦν Πηνελόπειαν ἐνὶ μεγάροισιν ἄνωχθι
- 570 μείναι, ἐπειγομένην περ, ἔς ἠέλιον καταδύντα:
καὶ τότε μ' εἰρέσθω πόσιος πέρι νόστιμον ἦμαρ,
ἄσσοτέρω καθίσασα παραί πυρί: εἴματα γὰρ τοι
λύγρ' ἔχω: οἶσθα καὶ αὐτός, ἔπει σε πρῶθ' ἰκέτευσα.»
ὡς φάτο, βῆ δὲ συφορβός, ἔπει τὸν μῦθον ἄκουσε.
- 575 τὸν δ' ὑπερ οὐδοῦ βάντα προσηύδα Πηνελόπεια:
«οὐ σὺ γ' ἄγεις, Εὐμαίε: τί τοῦτ' ἐνόησεν ἀλήτης;
ἦ τινά που δεῖσας ἐξαΐσιον ἦε καὶ ἄλλως
αἰδέϊται κατὰ δῶμα; κακὸς δ' αἰδοῖος ἀλήτης.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφησ, Εὐμαίε συβῶτα:
- 580 «μυθεῖται κατὰ μοῖραν, ἅ πέρ κ' οἶοιο καὶ ἄλλος,
ὑβριν ἀλυσκάζων ἀνδρῶν ὑπερηνορέοντων.
ἀλλὰ σε μείναι ἀνωγεν ἔς ἠέλιον καταδύντα.
καὶ δὲ σοὶ ᾧδ' αὐτῇ πολὺ κάλλιον, ᾧ βασιλεια,
οἶην πρὸς ξεῖνον φάσθαι ἔπτος ἢδ' ἐπακούσαι.»
- 585 τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«οὐκ ἄφρων ὁ ξείνος: οἶεται, ὡς περ ἂν εἴη:
οὐ γὰρ πού τινες ᾧδε καταθνητῶν ἀνθρώπων
ἀνέρες ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανῶνται.»
ἦ μὲν ἄρ' ὡς ἀγόρευεν, ὁ δ' ὤχετο διὸς ὑφορβός
- 590 μνηστήρων ἔς ὄμιλον, ἔπει διεπέφραδε πάντα.
αἰψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ἄγγι σχῶν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοῖαθ' οἱ ἄλλοι:
«ᾧ φίλ', ἐγὼ μὲν ἄπειμι, σύσας καὶ κείνα φυλάξων,
σὸν καὶ ἐμὸν βίον: σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.
- θα πω να του χαρίσουν ὁμορφη χλαμύδα και χιτώνα.»
Κι ο θεῖος χοιροβοσκός, σαν ἄκουσε την προσταγή της, τρέχει
στον Ὀδυσσεά και με ἀνεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Πατέρα, ξένε, τώρα η φρόνιμη σε κράζει Πηνελόπη
να πας, η μάνα του Τηλέμαχου' την ἔσπρωξε η καρδιά της
να σε ρωτήσῃ για τον άντρα της, και τόσα που 'χει σύρει.
Κι αν καταλάβει πως μιλώντας της μονάχα αλήθειες εἶπες,
χλαμύδα και χιτώνα δώρο της θα πάρεις λείει' και τα 'χεις
ἀνάγκη! Για ψωμί ζητιάνεψε γυρνώντας μες στη χώρα,
για να χορτάσεις' ὅποιος ἀνθρωπος θελήσει, θα σου δώσει.»
- Κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος του μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Την πάσα αλήθεια εγὼ στη φρόνιμη του Ἰκαρίου θυγατέρα,
την Πηνελόπη, τώρα θα 'λεγα, χωρὶς καιρὸ να χάσω'
τα ξέρω τα δικά του, σύραμε κι οι δυο τυράννια τόσα!
Μα τρέμω τους πολλοὺς κακότερους μνηστήρες, τι ἔχει φτάσει
- η ἀδιαντροπία κι η κακοσύνη τους στα σιδερένια ουράνια!
Και τώρα ἀκόμα που τριγύριζα το αρχονταρίκι, εκείνος
με ἀφάνισε του πόνου ρίχνοντας, χωρὶς να τον πειράξω,
κι οὔτε ο Τηλέμαχος μου στάθηκε κι οὐδὲ κανένας ἄλλος.
Γι αὐτὸ στην Πηνελόπη μῆνυσε, κι ας ἔχει βιάση τόση,
- στην κάμαρα της με το λιόγερμα να με προσμένει, αν θέλει'
κι ας με ρωτήσῃ για τον άντρα της, το πότε θα γυρίσει,
καθίζοντας με πλάι στο τζάκι της' φορῶ μαθὲς κουρέλια'
στα πόδια τα δικά σου πρόσπεσα πιο πριν και το κατέχεις.»
Κι ο θεῖος χοιροβοσκός, σαν ἄκουσε τα λόγια αὐτά, γυρίζει,
- μα το κατώφλι μόλις διάβηκε, του κράζει η Πηνελόπη:
«Εὐμαίε, γιατί δε μου τον ἔφερες; σαν τι στοχάστη ο νους του;
ποιος τον φοβέρισε και τρόμαξε; Για ἀπὸ ντροπή δε θέλει
να τριγυρνάει στο στίπῃ; Εἶναι ἀσκημο να ντρέπεται ο ζητιάνος.»
Εὐμαίε, και συ γυρνώντας ἔπειτα, χοιροβοσκέ, της εἶπες:
- «Πολὺ σωστά μιλάει' θα το 'βαζε στο νου του κι ὅποιος ἄλλος'
λέει να ξεφύγει τους ἀράθυμους, ξαδιάντροπους μνηστήρες'
γι' αὐτὸ μηνάει μετὰ το λιόγερμα να τον προσμένεις να 'ρθει.
Πολὺ καλύτερο, βασιλίσσα, και για την ἴδια εσένα
μόνη στον ξένο αν πεις το λόγο σου κι ακούσεις το δικό του.»
- Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Κοντός δεν εἶναι ο ξένος' το 'νωσε μαθὲς τι θα γινόταν
τι ἄλλοι σαν τούτους λέω δε βρίσκονται στον κόσμον ὅλο μέσα
δουλειές κακές να κλῶθουν, ἀνομες, στην τόσην ἀδικία τους.»
Ἔτσι μιλοῦσε εκείνη, κι ἔφυγε για των μνηστήρων πίσω
- ο θεῖος χοιροβοσκός τη μαζώξεη, σαν πια της τα 'πεν ὅλα'
κι ἔσκυψε ἀμέσως στον Τηλέμαχο την κεφαλὴ, οι μνηστήρες
να μην ακούσουν, κι ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια κι εἶπε:
«Εγὼ, καλέ μου, πάω τους χοίρους μας και κείνα να φυλάξω,
το βίος σου και το βίος μου' γνοιάσου τα τα εδῶ κι εσύ ως την

595 αὐτὸν μὲν σε πρῶτα σάω, καὶ φράζω θυμῷ
μὴ τι πάθῃς· πολλοὶ δὲ κακὰ φρονέουσιν Ἀχαιῶν,
τοὺς Ζεὺς ἐξολέσειε πρὶν ἡμῖν πῆμα γενέσθαι.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα:
«ἔσσεται οὕτως, ἄπτα· σὺ δ' ἔρχεο δειλιήσας:

600 ἠῶθεν δ' ἰέναι καὶ ἄγειν ἱερῆα καλά:
αὐτὰρ ἐμοὶ τάδε πάντα καὶ ἀθανάτοισι μελήσει.»
ὥς φάθ', ὁ δ' αὖτις ἄρ' ἔξετ' ἐϋξέστου ἐπὶ δῖφρου,
πλησάμενος δ' ἄρα θυμὸν ἐδητύος ἠδὲ ποτήτος
βῆ ρ' ἴμεναι μεθ' ὕας, λίπε δ' ἔρκεά τε μέγαρόν τε,

605 πλεῖον δαιτυμόνων· οἱ δ' ὄρχηστῦ καὶ ἀοιδῆ
τέρποντ'· ἤδη γάρ καὶ ἐπήλυθε δεῖελον ἦμαρ.

ἄκρα.

Τον ἴδιο ἀπὸ σου πρῶτα φύλαγε' μπορεί πολλά να πάθεις,
το νοῦ σου! Αργίτες πλήθος βρίσκονται που θέλουν το χαμό
σου.

Να 'ταν ὁ Δίας να τοὺς ἀφάνιζε, πριχού κακό μας κάνουν!»

Κι ὁ γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά του δίνει:

«Καλά, παππούλη! Ωστόσο πρόσμενε πιο πρὶν να δειλινίσεις'

κι ὡς φέξει, ἐδῶ ξανάρχου φέρνοντας παχιά σφαχτά, να φάμε.

Τ' ἄλλα ἐδῶ πέρα ἐγώ κι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ θα τα γνοιαστούμε.»

Εἶπε, κι ἐκεῖνος ξανακάθισε στο μαγλινό σκαμνὶ του'

καὶ πια με το φαγὶ σα φράθηκε καὶ το πιτότῃ καρδιά του,

κινούσε για τοὺς χοίρους, κι ἀφήνε κι αὐλή κι ἀρχονταρῆκι

γεμάτα ἀνθρώπους που ξεφάντωναν χόρευαν, τραγουδοῦσαν

οἱ χαροκόποι' πια σουρούπωνε μαθῆς κι ἡ νύχτα ἐρχόταν.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -σ-

- ἦλθε δ' ἐπὶ πτωχὸς πανδήμιος, ὃς κατὰ ἄστῳ
18- πτωχεύεσκ' Ἰθάκης, μετὰ δ' ἔπρεπε γαστέρι μάργη
ἀζηχῆς φανέμεν καὶ πιέμεν: οὐδέ οἱ ἦν ἴς
οὐδὲ βίη, εἶδος δὲ μάλα μέγας ἦν ὀράσθαι.
- 5 Ἀρναῖος δ' ὄνομ' ἔσκε: τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ
ἐκ γενετῆς: Ἴρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες,
οὐνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιών, ὅτε ποῦ τις ἀνώγοι:
ὅς ῥ' ἔλθων Ὀδυσῆα διώκετο οἴο δόμοιο,
καί μιν νεικίων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 10 «εἶκε, γέρον, προθύρου, μὴ δὴ τάχα καὶ ποδὸς ἔλκη.
οὐκ αἴεις ὅτι δὴ μοι ἐπιλλίζουσιν ἅπαντες,
ἐλκέμεναι δὲ κέλονται; ἐγὼ δ' αἰσχύνομαι ἔμπης.
ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα νῶϊν ἔρις καὶ χερσὶ γένηται.»
τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
- 15 «δαιμόνι', οὔτε τί σε ῥέζω κακὸν οὔτ' ἀγορεύω,
οὔτε τινα φθονέω δόμεναι καὶ πόλλ' ἀνελόντα.
οὐδὸς δ' ἀμφοτέρους ὄδε χεῖσεται, οὐδέ τί σε χρὴ
ἀλλοτρίων φθονέειν: δοκέεις δὲ μοι εἶναι ἀλήτης
ὥς περ ἐγών, ὄλβον δὲ θεοὶ μέλλουσιν ὀπάζειν.
- 20 χερσὶ δὲ μὴ τι λίην προκαλίξω, μὴ με χολώσης,
μὴ σε γέρων περ ἐών στήθος καὶ χεῖλα φύρσω
αἵματος: ἤσυχίη δ' ἂν ἔμοι καὶ μάλλον ἔτ' εἴη
αὔριον: οὐ μὲν γάρ τί σ' ὑποστρέψεσθαι οἶω
δεύτερον ἐς μέγαρον Λαερτιάδω Ὀδυσῆος.»
- 25 τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἴρος ἀλήτης:
«ὦ πόποι, ὥς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,
γρηθὶ καμνοὶ ἴσος: ὃν ἂν κακὰ μητριάμην
κόπτων ἀμφοτέρησι, χαμαὶ δὲ κε πάντας ὀδόντας
γναθμῶν ἐξελάσαιμι συὸς ὥς ληϊβοτείρης.
- 30 ζῶσαι νῦν, ἵνα πάντες ἐπιγνώσῃ καὶ οἶδε
μαρναμένους: πῶς δ' ἂν σὺ νεωτέρω ἀνδρὶ μάχοιο;»
ὥς οἱ μὲν προπάρειθε θυράων ὑψηλῶν
οὐδοῦ ἔπι ξεστοῦ πανθυμαδὸν ὀκρίωντο.
τοῖν δὲ ξυνέηχ' ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο,
- 35 ἠδὲ δ' ἄρ' ἐκγελάσας μετεφώνει μνηστήρεσσιν:
«ὦ φίλοι, οὐ μὲν πῶ τι πάρος τοιοῦτον ἐτύχθη,
οἶην τερπυλῆν θεὸς ἤγαγεν ἐς τὸδε δῶμα.
ὁ ξεινός τε καὶ Ἴρος ἐρίζετον ἀλλήλοισιν
χερσὶ μαχέσασθαι: ἀλλὰ ξυνελάσσομεν ὦκα.»
- Στην ὥρα πάνω ἦρθε ἕνας ζήτουλας' τον ξέραν στην Ἰθάκη,
που γύρνα ολούθε διακονεύοντας, την άπατη κοιλιά του'
δε σταματοῦσε τρώνοντας, πίνοντας, κι όμως αντρεία δεν εἶχε
μηδέ κι ανάκαρα, κι ας ἔδειχνε τρανή η κορμοστασιά του'
- Αρναῖο τον λέγαν σα γεννήθηκεν, η σεβαστή του η μάνα
τον ἔβγαλε ἔτσι, όμως οι νιοῦτσικοι τον κράζαν Ἴρο μόνο,
τι πηγαινόφερνε μηνύματα του κόσμου ολούθε γύρω.
Τώρα να διώξει του 'ρθε μπαίνοντας απ' του Οδυσσέα το σπῆτι
τον Οδυσσέα τον ἴδιον, κι ἔλεγε βαριά αποπαίρνοντάς τον:
- «Φεύγα απ' την πόρτα αλάργα, γέροντα, μη βγεις ποδοσυρμένος!
Δε βλέπεις, ὅλοι με το μάτι τους μου γνέφουν εδῶ μέσα
τραβώντας να σε βγάλω' ντρέπουμε και δεν το κάνω ωστόσο.
Μα σήκω, μην αργεῖς, μην ἔρθουμε στα χέρια από τα λόγια!»
Ταυροκοιτώντας ο πολύβουλος του μίλησε Οδυσσεάς:
- «Καημένη, εγὼ κακό δε σου 'καμα, κακό δε σου 'πα λόγο'
δε θα με πείραζε δοσίματα κι αν σου 'διναν περίσσια.
Μας παίρνει το κατώφλι, ας κάσουμε μαζί' δε σου ταιριάζει
για ξένα να ζηλεύεις πράματα' ζητιάνος δείχνεις να 'σαι
καθώς εγὼ, και βιος οι αθάνατοι θ' αργήσουν να μας δώσουν.
- Μα μη μου αντροκαλιέσαι, θέλοντας να χτυπηθείς μαζί μου,
να μη θυμώσω, κι αν και γέροντας, με γαίμα σου γεμίσω
στήθος και χεῖλια' κι ἔτσι θα 'βρισκα την πλέρια αξεγνοιασιά μου
από ταχιά' τι δε φαντάζομαι ξανά στο αρχονταρῆκι
πια του Οδυσσέα, που ο ρήγας γέννησε Λαέρτης, να διαγείρεις.»
- Κι ο Ἴρος ο ζήτουλας θυμώνοντας του απηλογήθη κι εἶπε:
«Ὀχού μου, ιδές του βρωμογούρουνου πως πάει ροδάνι η
γλώσσα,
ἴδια γριάς κοντά στο τζάκι της! Μα αν με τα δυο μου χέρια
του δῶκω, συφορά του μέλλεται' τα δόντια του ὅλα χάμω
θα του πετούσα απ' τα σαγόνια του, σα χοῖρου που ρημάζει
- χωράφι ξένο. Ζώσου γρήγορα, να ἰδοῦν και τούτοι τώρα
το πάλεμα μας' εἶμαι νιότερος — μαζί μου πως τα βάζεις;»
Ὁ ἕνας τον ἄλλον ἔτσι ξάγγριζε στο μαγλινοῦ κατώφλι
μπροστά στα τρίψηλα πορτόφυλλα, συμπώντας το θυμὸ του.
Κι ο Αντινόος ο τρανός, ακούγοντας το πως μάλωνα, ξάφνου
- στα γέλια ξέσπασε και φώναξε γυρνώντας στους μνηστήρες:
Αλήθεια, ως τώρα δε μας ἔλαχε, σύντροφοι, τέτοιο πράμα,
μια τέτοια μέσα εδῶ ξεφάντωση' κάποιος θεὸς τη στέλνει!
Ὁ Ἴρος κι ο ξένος, δέστε, πιάστηκαν κι αντροκαλιούνται οι δυο
τους

- 40 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀνήϊξαν γελῶντες,
ἀμφὶ δ' ἄρα πτωχοὺς κακοεῖμονας ἠγερέθοντο.
τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«κέκλυτέ μευ, μνηστήρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω.
γαστέρες αἰδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρὶ, τὰς ἐπὶ δόρπῳ
- 45 κατθέμεθα κνίσσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες:
ὀππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
τάων ἦν κ' ἐθέλησιν ἀναστὰς αὐτὸς ἐλέσθω:
αἰεὶ αὐθ' ἡμῖν μεταδασίεται, οὐδέ τιν' ἄλλον
πτωχὸν ἔσω μίγασσθαί ἐάσομεν αἰτήσοντα.»
- 50 ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλοι, οὐ πῶς ἔστι νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχεσθαι
ἄνδρα γέροντα, δῦή ἀρημένον: ἀλλὰ με γαστήρ
ὀτρύνει κακοεργός, ἵνα πληγῆσι δαμείω.
- 55 ἀλλ' ἄγε νῦν μοι πάντες ὁμόσσετε καρτερόν ὄρκον,
μή τις ἐπ' Ἴρω ἦρα φέρων ἐμὲ χειρὶ βαρεῖη
πλήξῃ ἀτασθάλλων, τούτῳ δέ με ἴφι δαμάσση.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀπώμνουον ὡς ἐκέλευεν.
αὐτὰρ ἔπει ῥ' ὁμοσάν τε τελεῦτησάν τε τὸν ὄρκον,
- 60 τοῖς δ' αὖτις μετέειψ' ἱερὴ Ἴς Τηλεμάχοιο:
«ξεῖν', εἴ σ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
τοῦτον ἀλέξασθαι, τῶν δ' ἄλλων μὴ τιν' Ἀχαιῶν
δειδῖθ', ἔπει πλεόνεσσι μαχήσεται ὅς κέ σε θεῖνη:
ξεινοδόκος μὲν ἐγών, ἐπὶ δ' αἰνεῖτον βασιλῆς,
- 65 Ἀντίνοός τε καὶ Εὐρύμαχος, πεπνυμένω ἄμφω.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον: αὐτὰρ
Ὀδυσσεύς
ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηρούς
καλοῦς τε μεγάλους τε, φάνεν δὲ οἱ εὐρέες ὦμοι
στήθεά τε στιβαροὶ τε βραχιόνες: αὐτὰρ Ἀθήνη
- 70 ἄγχι παρισταμένη μέλε' ἤλδανε ποιμένι λαῶν.
μνηστήρες δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως ἀγάσαντο:
ὦδε δὲ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«ἦ τάχα Ἴρος Ἴριος ἐπίσπαστον κακὸν ἔξει,
οἶην ἐκ ῥάκεων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.»
- 75 ὡς ἄρ' ἔφαν, Ἴρω δὲ κακῶς ὠρίνετο θυμὸς.
ἀλλὰ καὶ ὡς δρηστήρες ἄγον ζώσαντες ἀνάγκη
δειδιότα: σάρκες δὲ περιτρομέοντο μέλεσσιν.
Ἀντίνοος δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζεν:
«νῦν μὲν μήτ' εἴης, βουγαῖε, μήτε γένοιο,
- 80 εἰ δὴ τοῦτον γε τρομέεις καὶ δεϊδίας αἰνώως,
- στα χέρια να ῥθουν. Ἀς τους σπρώζουμε και μεις να χτυπηθούμε!»
- Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι τους πετάχτηκαν ἀπ' τα θρονιά με γέλια, και γύρω στους ζητιάνους ἔτρεξαν τους κακοφορεμένους' κι ο γιος του Εὐπείθε, ο Ἀντίνοος, μίλησε κι ἀναμῆσὸ τους εἶπε: «Ἐχω να πῶ ἓνα λόγο, πέρφανοι μνηστήρες, ἀγρικατε! Γιδοκοιλίες στο τζάκι, ψήνουμε, γεμάτες ξίγκι κι αἶμα,
- να ἔχουμε ἀπόψε για το δεῖπνο μας' και τώρα ἀπὸ τους δυο τους ο που θα δείξει δυνατότερος στο τέλος και νικήσει, ὅποια κοιλιὰ του ἀρέσει, μόνος του να σηκωθεῖ να πάρει' και πάντα να ῥχεται στις τάβλες μας, κι οὐδέ κανέναν ἄλλον θ' ἀφήνουμε δῶ μέσα ζήτουλα για διακονία να μπαινει.»
- Αὐτὰ εἶπε ο Ἀντίνοος, και στο λόγο του μετὰ χαράς συγκλίναν με πονηριά κι ο πολυμήχανος τους μίλησε Ὀδυσσεύς: «Φίλοι, δε γίνεται με νιότερο να πιάνεται ἓνας γέρος, που ἔχει τραβήξει τόσα βάσανα' μα εἶναι η κοιλιὰ μου τώρα που με ξεσήκωσε η κακόπραγη — για να με δεῖρει ετούτος!
- Ἐλάτε ωστόσο, αμώστε μου ὅλοι σας ὄρκο τρανό, κανέναν πῶς δε θ' ἀπλώσει ἀπάνω μου ἀνομα το χέρι το βαρὺ του, τον Ἴρο να συντρέξει θέλοντας, να με καταπονέσει.» Εἶπε, κι αυτοί, καθῶς τους γύρευε, τον ὄρκο ἔδωκαν ὅλοι- και μόλις ἀμωσαν και τέλεψαν τον ὄρκο, ἀναμῆσὸ τους
- εἶπε ο Τηλέμαχος ο ἀντρόκαρδος στον Ὀδυσσεῖα γυρνώντας: «Ξένη, αν σε σπρώχνει το κουράγιο σου κι η πέρφανη καρδιά σου να βγεις μπροστά του, τους ἐπίλοιπους Ἀργίτες μη φοβάσαι' με πλήθος θα τα βάλῃ ἀντίμαχος ὅποιος χτυπήσει εσένα. Εγὼ σε φίλεψα στο σπῆτι μου! Κι ο Ἀντίνοος θα συγκλίνει
- τώρα κι ο Εὐρύμαχος στη γνώμη μου, τι ἔχουν μυαλό κι οἱ δυο τους.» Αὐτὰ εἶπε ἐκεῖνος, κι ὅλοι ἐσύγκλιναν, μα ως γύρω στ' ἀχαμνά του ζώστη ο Ὀδυσσεύς με τα κουρέλια του, μεριά καλοδεμένα, χυτὰ φανέρωσε, και φάνηκαν ὦμοι φαρδιοὶ και στήθη και δυνατὰ βραχιόνια' κι ἔφτασε κοντὰ του κι η Παλλάδα
- και το κορμὶ σιδεροστέλιωσε μεμιάς του στρατολάτη. Κι ὅλοι οἱ μνηστήρες τότε τα ἔχασαν και βάσπισεν ο νους τους, κι ἔτσι μιλούσαν ο καθένας τους στο διπλανὸ γυρνώντας: «Τέτοια μεριά που ο γέρος ἔδειξε τραβώντας τα κουρέλια, τον Ἴρο περς τον Ξείρο, χάθηκε! Γυρεύοντας ἐπήγε!»
- Εκεῖνοι τούτα ἔλεγαν, κι ἔσπασε του Ἴρου η χολή, μα κι ἔτσι μεβιάς τον ζώσαν, κι ως τον ἔφεραν στη μέση ἐκεῖ οἱ υπηρέτες ἀλαφιασμένο κι ὅλες του ἔτρεμαν οἱ σάρκες στο κορμὶ του, τον ἀποπῆρε ο Ἀντίνοος ἀσκημα κι αὐτὰ τα λόγια του ἔπε: «Να πέθαινες, βοῖδομωρόλογε, να μη γεννιόσουν κάλλιο,
- αν τρὸμος σ' ἐπίασε και σκιάζεσαι μπροστά σε τούτον τώρα,

- ἄνδρα γέροντα, δῦη ἀρήμενον, ἦ μιν ἰκάνει.
 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:
 αἶ κέν σ' οὔτος νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
 πέμψω σ' ἠπειρόνδε, βαλὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ,
- 85 ὦ εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
 ὅς κ' ἀπὸ ρίνα τάμησι καὶ οὔατα νηλεῖ χαλκῷ,
 μήδεά τ' ἐξερύσας δῶη κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.»
 ς φάτο, τῷ δ' ἔτι μάλλον ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα.
 ἐς μέσσον δ' ἄναγον: τῷ δ' ἄμφω χεῖρας ἀνέσχον.
- 90 δὴ τότε μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς
 ἢ ἐλάσει' ὥς μιν ψυχῇ λίπτοι αὔθι πεσόντα,
 ἦέ μιν ἦκ' ἐλάσειε τανύσσειέν τ' ἐπὶ γαίῃ.
 ὦδε δὲ οἱ φρονέοντι δοᾶσαστο κέρδιον εἶναι,
 ἦκ' ἐλάσαι, ἵνα μὴ μιν ἐπιφρασσάϊατ' Ἀχαιοί.
- 95 δὴ τότ' ἀνασχομένω ὁ μὲν ἤλασε δεξιὸν ὦμον
 Ἴρος, ὁ δ' αὐχέν' ἔλασεν ὑπ' οὔατος, ὅστέα δ' εἴσω
 ἔθλασεν: αὐτίκα δ' ἦλθε κατὰ στόμα φοῖνιον αἶμα,
 κάδ δ' ἔπεσ' ἐν κονίησι μακῶν, σὺν δ' ἤλασ' ὀδόντας
 λακτίζων ποσὶ γαῖαν: ἀτὰρ μνηστήρες ἀγαυοὶ
- 100 χεῖρας ἀνασχομένοι γέλω ἔκθανον. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
 ἔλκε διέκ προθύροιο λαβῶν ποδός, ὄφρ' ἴκετ' αὐλήν,
 αἰθούσης τε θύρας: καὶ μιν ποτὶ ἐρκίον αὐλῆς
 εἶσαν ἀνακλίνας: σκήπτρον δὲ οἱ ἔμβαλε χειρὶ,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 105 «ἐνταυθοῖ νῦν ἦσο σῦας τε κύνας τ' ἀπερύκων,
 μηδὲ σύ γε ξεινῶν καὶ πτωχῶν κοίρανος εἶναι
 λυγρός ἔων, μὴ πού τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρη.»
 ἦ ῥα καὶ ἄμφ' ὦμοισιν ἀεικέα βάλλετο πῆρην,
 πυκνὰ ῥωγαλέην: ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
- 110 ἄψ δ' ὁ γ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν κατ' ἄρ' ἔζητο: τοὶ δ' ἴσαν
 εἴσω
 ἠδὺ γελῶντες καὶ δεικανῶντ' ἐπέεσσι:
 «Ζεὺς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 ὅττι μάλιστ' ἐθέλεις καὶ τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
 ὅς τοῦτον τὸν ἀναλτον ἀλητεύειν ἀπέπαυσας
- 115 ἐν δῆμω: τάχα γάρ μιν ἀνάξομεν ἠπειρόνδε
 εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων.»
 ὡς ἄρ' ἔφαν, χαῖρεν δὲ κληδόνι δῖος Ὀδυσσεύς.
 Ἀντίνοος δ' ἄρα οἱ μεγάλην παρὰ γαστέρα θῆκεν,
 ἐμπλήην κνίσῃ τε καὶ αἵματος: Ἀμφίνομος δὲ
- 120 ἄρτους ἐκ κανέοιο δῶω παρέθηκεν αἰείρας
 καὶ δέπαι χρυσέω δειδίσκετο, φώνησέν τε:
 «χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε, γένοιτό τοι ἔς περ ὀπίσσω
 ὄλβος: ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχεαι πολέεσσι.»
 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
- το γέρον ἄνθρωπο, που βάσανα τον ἔχουν τόσα δεῖρει.
 Πάνω σ' αὐτὸ κάτι ἄλλο θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει:
 Ἄν τούτος δείξει δυνατότερος και σε καταπονέσει,
 σε μαῦρο πλοῖο για την αντίπερα μεριά θα σε φορτώσω,
- στο ρῆγα να σε παν τον Ἐχετο, τον ανελέητο, μῦτη
 κι αφτιά να σου θερίσει με ἀσπλαχνο χαλκῷ, και τ' ἀχαμνά σου
 να ρίξει στα σκυλιὰ ἀνασπώντας τα, που ωμὰ θα τα σπαράξουν.»
 Εἶπε, κι αὐτὸν ἀκόμα πιότερη τον ἔκοψε τρομάρα'
 κι ὅπως στη μέση ἐκεῖ τους ἔφεραν, μαζί τα χέρια ἀσκώσαν
- κι ἀναρωτήθη ο θεῖος, πολύπαθος για μια στιγμή Ὀδυσσεάας,
 σωριάζοντας τον μ' ἓνα χτύπημα να πάρει τη ζωὴ του,
 για κάλλιο πιο ἀλαφρά χτυπώντας τον να τον ξαπλώσει μόνο;
 Κι αὐτὸ του ἐκάστη, ως διαλογίζονταν, το πιο καλὸ, η χτυπιὰ του
 να 'να ἀλαφριά, τι θα τον ἐνιωθαν ποῖος εἶναι ἀλλιῶς οἱ Ἀργεῖτες.
- Κι ως πήραν φόρα, τον ἐχτύπησε στον δεξιὸν ὦμο ἀπάνω
 ο Ἴρος, μα αὐτὸς στο σβέγκο του ἔδωκε, κάτω ἀπ' τ' ἀφτί, και μέσα
 του θρεῖ τα κόκαλα, και γέμισε μεμιάς το στόμα του αἶμα.
 Μουγκρίζοντας στη σκόνῃ ἐκύλησε, και σφίγγοντας τα δόντια
 τη γῆ κλωτσούσε με τα πόδια του. Κι οἱ ἀντρόκαρδοι μνηστήρες
- με σηκωμένα χέρια πέθαναν στα γέλια. Κι ο Ὀδυσσεάας
 πήρε ἀπ' το πόδι και τον ἔσερνε, κι ἀπ' την αὐλὴ ως ἐβγήκε
 κι ἀπ' τις κολόνες της αὐλόπορτας, να γείρει τον καθίζει
 στο φράχτη ἀπάνω' κι ὅπως του ἔδωκε κι ἓνα ραβδί στο χέρι,
 γυρνώντας του 'πε κι ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
- «Κάθισε τώρα αὐτοῦ κι ἀπόδιωχνε τους χοίρους και τους σκύλους'
 σε ξένους και φτωχοὺς δε γίνεται να κάνεις πια κουμάντο,
 τέτοιος χαμένος που 'σαι, συφορά μη σου 'ρθεῖ πιο μεγάλη.»
 Εἶπε, και πέρασε στους ὦμους του το βρώμικο σακούλι,
 που ἦταν ολότρυπο κι ἐκρέμουντάν ἀπὸ σκοινί, και πίσω
- γυρνώντας στο κατώφλι κάθισε' γυρνούσαν κι οἱ ἄλλοι μέσα
 ἀπὸ καρδιάς γελώντας κι ἀρχισαν να τόνε χαιρετίζουν:
 «Ὁ Δίας μακάρι κι οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι να σου χαρίσουν, ξένε,
 ὅ,τι καλὸ στα φρένα ἐπόθησες και λαχταρὰ η καρδιά σου,
 που ἔκανες τούτον τον ἀνέμπληστο να μη γυρνάει στη χώρα
- να ζητιανεύει πιά' σ' ἀντίπερα κι ἐμεῖς γοργὰ θα πούμε
 στο ρῆγα να τον παν τον Ἐχετο, που ἀπὸ σπλαχινὰ δεν ξέρει.»
 Αὐτὰ εἶπαν, κι ο Ὀδυσσεάας ἐχάρηκε για τον καλὸ το λόγο'
 εὐτὺς ο Ἀντίνοος μπρος του ἀπίθωσε κοιλιὰ μεγάλη, γαῖμα
 και ξίγκι ολόγεμη, κι ο Ἀμφίνομος ἀπ' το πανέρι ἐπήρε
- και δυο ψωμιά μπροστά του ἀπίθωσε' μετὰ χρυσὸ ποτήρι
 στο χέρι του 'βαλε, του μίλησε και τόνε χαιρετούσε:
 «Γεια σου, πατέρα ξένε, κι ἀμποτε να καλοριζικέψεις
 στα χρόνια που θα 'ρθοῦν, τι βάσανα πολλὰ σε δέρνουν τώρα.»
 Τότε ο Ὀδυσσεάας ο πολυκάτεχος του ἀπηλογήθη κι εἶπε:

Ὀδυσσεύς:

- 125 «Ἀμφίνομ', ἡ μάλα μοι δοκέεις πεπνυμένος εἶναι:
τοίου γάρ καί πατρός, ἐπεὶ κλέος ἔσθλόν ἄκουον,
Νῆσον Δουλιχίᾳ ἐϋν τ' ἔμεν ἀφνειόν τε:
τοῦ σ' ἔκ φασι γενέσθαι, ἐπητῆ δ' ἄνδρι ἔοικας.
τοῦνεκά τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μευ ἄκουσον:
- 130 οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο,
πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει.
οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
ᾧ φρ' ἀρετὴν παρέχουσι θεοὶ καὶ γούνατ' ὀρώρη:
ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέσωσι,
- 135 καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ:
τοῖος γάρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
οἷον ἐπ' ἡμῶν ἄγχι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
καὶ γὰρ ἐγὼ ποτ' ἔμελλον ἐν ἀνδράσιν ὄλβιος εἶναι,
πολλὰ δ' ἀτάσθαλ' ἔρεξα βίῃ καὶ κάρτεϊ εἰκων,
- 140 πατρί τ' ἐμῷ πίσυνος καὶ ἐμοῖσι κασιγνήτοισι.
τῷ μὴ τίς ποτε πάμπαν ἀνὴρ ἀθεμιστίος εἶη,
ἄλλ' ὃ γε σιγῆ δῶρα θεῶν ἔχοι, ὅτι διδοῖεν.
οἷ' ὀρόω μνηστήρας ἀτάσθαλα μηχανώοντας,
κτῆματα κείροντας καὶ ἀτιμάζοντας ἄκοιτιν
- 145 ἀνδρός, ὃν οὐκέτι φημι φίλων καὶ πατρίδος αἴης
δηρὸν ἀπέσσεσθαι: μάλα δὲ σχεδόν. ἀλλὰ σε δαίμων
οἴκαδ' ὑπεξαγάγοι, μῆδ' ἀντιάσειας ἐκείνω,
ὅπποτε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν:
οὐ γὰρ ἀναιμωτὶ γε διακρινέεσθαι δῖω
- 150 μνηστήρας καὶ κείνον, ἐπεὶ κε μέλαθρον ὑπέλθῃ.»
ὥς φάτο, καὶ στείσας ἔπιεν μελιγδέα οἶνον,
ᾧ σ' ἐν χερσὶν ἔθηκε δέπας κοσμητόρι λαῶν.
αὐτὰρ ὁ βῆ διὰ δῶμα φίλον τετιμημένος ἦτορ,
νευστάζων κεφαλῆ: δὴ γὰρ κακὸν ὄσσετο θυμός.
- 155 ἀλλ' οὐδ' ὥς φύγε κῆρα: πέδησε δὲ καὶ τὸν Ἀθήνη
Τηλεμάχου ὑπὸ χερσὶ καὶ ἔγχρ' ἴφι δαμῆναι.
ᾧ σ' αὐτὶς κατ' ἄρ' ἔζετ' ἐπὶ θρόνου ἐνθεν ἀνέστη.
τῆ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκώπις Ἀθήνη,
κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρονη Πηνελόπειη,
- 160 μνηστήρεσσι φανῆναι, ὅπως πετάσειε μάλιστα
θυμὸν μνηστήρων ἰδὲ τιμήσσεια γένοιτο
μᾶλλον πρὸς πόσιός τε καὶ υἱέος ἢ πάρος ἦεν.
ἄχρειον δ' ἐγέλασεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
«Εὐρυνόμη, θυμός μοι ἐέλδεται, οὐ τι πάρος γε,
- 165 μνηστήρεσσι φανῆναι, ἀπεχθομένοισι περ ἔμπης:
- «Ἀλήθεια, Ἀμφίνομε, μου φαίνεται περίσσια γνώση να 'χεις' τέτοιος κι ο κύρης σου, ὅπως άκουσα, τρανός και παινεμένος, απ' το Δουλίχιο, ο Νίσος, άρχοντας και βαριοκοπαδάρης. Τέτοιο γονιό έχεις, λεν, και φρόνιμος μου δείχνεις' θα μιλήσω λοιπόν κι εγώ, κι εσύ τα λόγια μου στοχάσου κι άκουσε μου:
- Πλάσμα κανένα από τον άνθρωπο πιο αδύναμο δεν είναι άλλο στη γης, απ' όσα πάνω της σαλεύουν κι ανασαίνουν όσο μαθές βαστούν τα πόδια του και προκοπή του δίνουν οι αθάνατοι, κακές αργότερα δε βάζει ο νους του μέρες. Μα κι όντας οι θεοί οι τρισεύτυχοι τον ρίξουν σε τυράννια, και τούτα τα βαστά, με υπομονή καρδιά, κι αθέλητα του. Κατά που αλλάζει των αθάνατων και των θνητών ο κύρης την πάσα μέρα, αλλάζει κι ο άνθρωπος στη γης αύτη τα φρένα. Κι εγώ καλότυχος μου γράφουνταν μες στους ανθρώπους να 'μαμα μ' έσπρωχταν η αντρεία κι η δύναμη, κι είχα αδερφούς και κύρη,
- που πλάτες μου 'καναν, κι αδίκησα κόσμο πολύ' για τούτο κανείς ποτέ μη θέλκι με άνομα να καταπιάνεται έργα, μόν' των θεών τα δώρα αμίλητος να χαιρέται, ό,τι δώσουν. Και σεις δουλειές να κάνετε άδικες εδώ θαρω οι μνηστήρες, το βιος χαλνώντας, τη συντρόφισσα καταφρονώντας κάποιου,
- που για πολύ πια δεν του μέλλεται να λείπει απ' τους δικούς του και το νησί του, μόνο βρίσκεται κοντά, σας λέω... Μα εσένα κάποιος θεός μακριά να σ' έπαιρνε, στο σπίτι σου, μπροστά του να μη βρεθείς, ξανά στα χώματα τα πατρικά αν διαγειρεί' τι μια και μπει μες στο παλάτι του, λέω βολετό δεν είναι
- πια δίχως αίμα να χωρίσετε με κείνον οι μνηστήρες.» Είπε, και στάλαξε μελόγλυκο κρασί, πριν πει κι ατός του, και το ποτήρι στου αρχοντόπουλου το γύρισε τα χέρια. Με την καρδιά βαριά κι ο Αμφίνομος, την κεφαλή σκυμμένη, πίσω γυρνάει' ψυχανεμίζονταν μαθές το χαλασμό του.
- Μα ουδ' έτσι γλίτωσε το θάνατο' και τούτον με τα χέρια και το κοντάρι του Τηλέμαχου τον δάμασε η Παλλάδα. Ωστόσο στο θρονί του εκάθισε, που λίγο πριν καθόταν. Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στην Πηνελόπη ξάφνου έδωκε φώτιση, στη φρόνιμη του Ικάρου θυγατέρα,
- μπρος στους μνηστήρες να 'βγει, τι ήθελε τα φρένα των μνηστήρων να ξεσηκώσει ακόμα πιότερο, για να φανεί κι ατή της μπροστά στο γιο, μπροστά στον άντρα της πιο τιμημένη ακόμα. Και πρώτα γέλασε παράταιρα κι απομιλεί και κρένει: «Πρώτη φορά, Ευρυνόμη, πόθησα να βγω, ποτέ μου ως τώρα, για να με ιδούν, κι ας τους οχτρεύουμαι, μπροστά τους οι

- παιδί δέ κεν εἴποιμι ἔπος, τό κε κέρδιον εἶη,
μή πάντα μνηστήρσιν ὑπερφιάλοισιν ὀμιλεῖν,
οἷ τ' εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὄπιθεν φρονέουσι.»
τὴν δ' αὐτ' Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν:
- 170 «ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, τέκος, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ' ἴθι καὶ σῶ παιδί ἔπος φάο μῆδ' ἐπίκειυθε,
χρῶτ' ἀπονιψαμένη καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς:
μῆδ' οὕτω δακρύοισι πεφυρμένη ἀμφὶ πρόσωπα
ἔρχευ, ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεῖ.
- 175 ἦδη μὲν γάρ τοι παῖς τηλίκος, ὄν σὺ μάλιστα
ἠρῶ ἀθανάτοισι γενειήσαντα ἰδέσθαι.»
τὴν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«Εὐρυνόμη, μὴ ταῦτα παραῦδα, κηδομένη περ,
χρῶτ' ἀπονίπτεσθαι καὶ ἐπιχρίεσθαι ἀλοιφῆ:
- 180 ἀγλαῖην γάρ ἐμοὶ γε θεοί, τοὶ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
ᾤλεσαν, ἐξ οὗ κείνος ἔβη κοίλης ἐνὶ νηυσίν.
ἀλλὰ μοι Αὐτόνοήν τε καὶ Ἴπποδάμειαν ἄνωχθι
ἐλθέμεν, ὄφρα κέ μοι παρστήτεον ἐν μεγάροισιν:
οἷη δ' οὐκ εἴσειμι μετ' ἀνέρας: αἰδέομαι γάρ.»
- 185 «ὡς ἄρ' ἔφη, γρηῦς δὲ διέκ μεγάροιο βεβήκει
ἀγγελέουσα γυναιξὶ καὶ ὄτρυνέουσα νέεσθαι.
ἐνθ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
κούρη Ἰκαρίοιο κατὰ γλυκῶν ὕπνον ἔχευεν,
εὐδε δ' ἀνακλιθεῖσα, λύθεν δὲ οἱ ἄψα πάντα
- 190 αὐτοῦ ἐνὶ κλιντῆρι: τέως δ' ἄρα διὰ θεάων
ἄμβροτα δῶρα διδοῦ, ἵνα μιν θησαΐατ' Ἀχαιοί.
κάλλει μὲν οἱ πρῶτα πρόσωπα καλὰ κήθηρην
ἀμβροσίῳ, οἷω περ εὐστέφανος Κυθέρεια
χρίεται, εὐτ' ἂν ἦη Χαρίτων χορὸν ἰμερόεντα:
- 195 καὶ μιν μακροτέρην καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι,
λευκοτέρην δ' ἄρα μιν θῆκε πριστοῦ ἐλέφαντος.
ἦ μὲν ἄρ' ὡς ἔρξασ' ἀπεβήσεται διὰ θεάων,
ἦλθον δ' ἀμφίπολοι λευκῶλενοι ἐκ μεγάροιο
φθόγγῳ ἐπερχόμεναι: τὴν δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνήκε,
- 200 καὶ ῥ' ἀπομόρξατο χερσὶ παρειάς φώνησέν τε:
«ἦ με μάλ' αἰνοπαθῆ μαλακὸν περὶ κῶμ' ἐκάλυψεν.
αἶθε μοι ὡς μαλακὸν θάνατον πόροιο Ἄρτεμις ἀγνή
αὐτίκα νῦν, ἵνα μηκέτ' ὄδυρομένη κατὰ θυμὸν
αἰῶνα φθινύθω, πόσιος ποθέουσα φίλοιο
- 205 παντοίην ἀρετὴν, ἐπεὶ ἔξοχος ἦεν Ἀχαιῶν.»
ὡς φαιμένη κατέβαιν' ὑπερῶϊα σιγαλόεντα,
οὐκ οἷη: ἅμα τῆ γε καὶ ἀμφίπολοι δὴ ἔποντο.
ἦ δ' ὅτε δὴ μνηστήρας ἀφίκετο διὰ γυναικῶν,
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
- μνηστήρες.
Κι ἓνα στο γιο μου λόγο να 'λεγα, που θα 'ναι για καλό του'
ὅλη την ὥρα με τους ἀνομους μνηστήρες να μη σμίγει'
λόγια γλυκά του λεν, μα πίσω του κακό του μελετοῦνε.»
Γυρνώντας τότε κι η κελάρισσα της μίλησε Ευρυνόμη:
- «Ἀλήθεια, τούτα που 'πες, κόρη μου, σωστά και δίκια εἶν' ὅλα.
Σύρε λοιπόν στο γιο σου, πες του τα, και τίποτα μην κρύψεις.
Ὅμως πιο πρῶτα λούσου κι ἀλειψε τα μάγουλα με μύρα'
μην πας ως εἶσαι, με το πρόσωπο στα κλάματα λουσιμένο'
καλά μαθές δεν εἶναι, ἀδιάκοπα να κλαις και να θρηνάσαι.
- Κι ο γιος σου τώρα πια μεγάλωσε, του βγήκαν και τα γένια,
καθώς ευκιάσουν στους ἀθάνατους να τόνε δεις μια μέρα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογοῖται:
«Ὅσο, Ευρυνόμη, κι αν με γνοιάζεσαι, του κάκου μη γυρεύεις
γνώμη ν' ἀλλάξω τώρα, να λουστῶ και ν' αλειφτῶ με μύρα.
- Τα κάλλη τα δικά μου τα 'σβησαν οι ἀθάνατοι του Ὀλύμπου,
απ' τον καιρό που εκείνος ἔφυγε στα βαθουλά καράβια.
Στην Ἴπποδάμεια τώρα μίλησε και στην Αὐτόνοη, να 'ρθουν
μαζί μου, δίπλα εκεί να στέκονται, στο αρχονταρικό ως θα 'μπω'
τι να βρεθῶ μονάχη ντρέπτομαι σε τόσους ἀντρες μέσα.»
- Αυτὰ της εἶπε, κι η γερόντισσα το γυναικίτη ἀφήκε,
στις σκλάβες για να πάει το μήνυμα και να τις στρωῖξει να 'ρθουν.
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκῶπις, στοχάστηκε ἀλλα πάλε'
της Πηνελόπης, με ὕπνο ολόγλυκο περέχουσε τα μάτια'
κι ἔγειρε πίσω και κοιμήθηκε κι οι αρμοὶ της ελυθήκαν
- πα στο θρονί' κι ἐκεῖ στον ὕπνο της τη στόλισε με δῶρα
ἀθάνατα η θεά η τρισεύγενη, για να τη δουν οι Αργίτες
και να σαστίσουν πρῶτα τ' ὄμορφο παστρεῦει πρόσωπο της
με θεῖο φταμόρφι, που το αλεῖβεται κι η ομορφοστεφανούσα
Κυθέρεια, σε χορὸ ερωπιάρικο κινώντας με τις Χάρες'
- κι ἀκόμα πιο ἀψηλὴ την ἔκανε και πιο μεστή να δείχνει,
και πιο χιονάτη κι απ' το φίλντισι το καλοδοουλεμένο.
Ὡς τούτα τέλεψε η τρισεύγενη θεά, κινάει και φεύγει.
Κι ἦρθαν οι δυο κρουσταλλοβράχιονες απ' το παλάτι βάνιες,
κι ὅπως φώναζαν, την ἐσήκωσαν απ' το γλυκό τον ὕπνο'
- κι ἐκείνη, με τα χέρια τρίβοντας τα μαγουλά της, εἶπε:
«Γλυκό αποκάρωμα που μ' ἔζωσε την τρισερημισμένη!
Η Ἄρτεμη η ἀγνή μακάρι θάνατο τόσο γλυκό και τώρα
μεμιάς να μου' δινε, τα κλάματα να λείπαν, τη ζωὴ μου
να μην ἀφάνιζα, τον ἀντρα μου, τις τόσες προκοπές του
- αποζητώντας' τι ξεχώριζε μες στους Αργίτες ὅλους.»
Αυτὰ εἶπε, κι απ' το ἀνωί το λιόφωτο να κατεβαίνει πῆρε,
ὄχι μονάχη' οι δυο ξοπίσω της την ἀκλουθοῦσαν βάνιες.
Και τους μνηστήρες σαν ἀντίκρισε των γυναικῶν το θάμα,
σε μια κολόνα δίπλα ἐστάθηκε της στεριάς στέγης, κι εἶχε

- 210 ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρά κρήδεμνα:
ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἐκάτερθε παρέστη.
τῶν δ' αὐτοῦ λυτο γούνατ', ἔρω δ' ἄρα θυμὸν
ἔθελχθεν,
πάντες δ' ἤρησαντο παρὰι λεχέεσσι κλιθῆναι.
ἦ δ' αὖ Τηλέμαχον προσεφώνεεν, ὄν φίλον υἱόν:
- 215 «Τηλέμαχ', οὐκέτι τοι φρένες ἔμπεδοι οὐδὲ νόημα:
παῖς ἔτ' ἔων και μάλλον ἐνὶ φρεσὶ κέρδε' ἐνώμας:
νῦν δ', ὅτε δὴ μέγας ἐσσί και ἦβης μέτρον ἰκάνεις,
καί κέν τις φαίη γόνον ἔμμεναι ὀλβίου ἀνδρός,
ἐς μέγεθος και κάλλος ὀρώμενος, ἀλλότριος φῶς,
- 220 οὐκέτι τοι φρένες εἰσὶν ἐναΐσιμοι οὐδὲ νόημα.
οἶον δὴ τόδε ἔργον ἐνὶ μεγάροισιν ἐτύχθη,
ὅς τὸν ξείνον ἔασας ἀεικισθῆμεναι οὕτως.
πῶς νῦν, εἴ τι ξείνος ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν
ἦμενος ὦδε πάθοι ῥυστακτύος ἐξ ἄλεγεινῆς;
- 225 σοὶ κ' αἴσχος λῶβη τε μετ' ἀνθρώποισι πέλοιτο.»
τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
«Μῆτερ ἐμῆ, τὸ μὲν οὐ σε νεμεσῶμαι κεχολῶσθαι:
αὐτὰρ ἐγὼ θυμῷ νοέω και οἶδα ἔκαστα,
ἐσθλά τε και τὰ χέρεια: πάρος δ' ἔτι νήπιος ἦα.
- 230 ἀλλὰ τοι οὐ δύναμαι πεπνυμένα πάντα νοῆσαι:
ἐκ γάρ με πλήσσοσι παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος
οἶδε κακὰ φρονέοντες, ἐμοὶ δ' οὐκ εἰσὶν ἄρωγοί.
οὐ μὲν τοι ξείνου γε και Ἴρου μῶλος ἐτύχθη
μνηστήρων ἰότητι, βίη δ' ὄ γε φέρτερος ἦεν.
- 235 αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ και Ἀθηναίη και Ἄπολλον,
οὕτω νῦν μνηστήρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισι
νεύοιεν κεφαλὰς δεδημημένοι, οἱ μὲν ἐν αὐλῇ,
οἱ δ' ἐντοσθε δόμοιο, λελύτο δὲ γυῖα ἐκάστου,
ὥς νῦν Ἴρος κείνος ἐπ' αὐλείησι θύρῃσιν
- 240 ἦσται νευστάζων κεφαλῇ, μεθύοντι ἐοικώς,
οὐδ' ὀρθὸς στήναι δύναται ποσὶν οὐδὲ νέεσθαι
οἴκαδ', ὅπη οἱ νόστος, ἐπεὶ φίλα γυῖα λέλυνται.»
ὥς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:
Εὐρύμαχος δ' ἐπέεσσι προσῆδα Πηνελόπειαν:
- 245 «κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,
εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἀν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοί,
πλέονές κε μνηστήρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν
ἠῶθεν δαινύατ', ἐπεὶ περίεσσι γυναικῶν
εἰδὸς τε μέγεθός τε ἰδὲ φρένας ἐνδον εἴσας.»
- 250 τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια:
«Εὐρύμαχ', ἦ τοι ἐμὴν ἀρετὴν εἰδὸς τε δέμας τε
ᾤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ' ἐμός πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
- κρυμμένο ολόγουρα τα μάγουλα με στραφετήρῃ μαντίλα.
Κι ὡς οἱ πιστὲς τῆς βάνιες στάθηκαν ζερβόδεξα, τα γόνα
σε μια στιγμή ἐκείνων παράλυσαν, και λαχτάρησαν ὅλοι
να κοιμηθῶνε στο κρεβάτι τῆς, του πόθου σκλαβωμένοι.
Μα αὐτὴ μιλοῦσε στον Τηλέμαχο, τον ακριβὸ το γιο τῆς:
- «Δεν ἔχεις πια μυαλό, Τηλέμαχε, σου 'χει ἀπολείψει η γνῶση!
Παιδί σαν ἦσουν, εἶχες πιότερη στα φρένα σου ζυπνὰδα'
και τώρα, τόσο που μεγάλωσες και παλικαρί ἐγίνης,
που κι ἕνας ξένος λέω, το δῶμα σου θωρώντας και τις χάρες,
θα 'λεγε ἐνὸς ἀντροῦς καλότυχου πῶς εἶσαι η φύτρα — τώρα
- τα φρένα πια δεν τα 'χεις ἄδολα κι οὐδὲ σωστή τη γνῶμη.
Μες στο παλάτι μας πῶς μπόρεσε να γίνει τέτοιο πράμα,
στον ξένο τούτον ἐτσι ἀταίριαστα ν' ἀφήσεις να φερθῶνε;
Τι θα γινόταν, πες, αν ἐβρίσκε στο σπῆτι μας τον ξένο
ἀπ' τ' ἀγρια αὐτὰ τραβοπαλέματα κακὸ κανένα ομπρός σου;
- Τοῦ κόσμου πια η ντροπὴ θα σ' ἐπνιγε η κι καταφρόνια ἀλήθεια!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά τῆς δίνει:
«Μητέρα, δε μου κακοφαίνεται που θυμῶσες μαζί μου'
μα το καλό και το χειρότερο κατέχω ἐγὼ να κρίνω,
τα φρένα μου νογούν, ἀνέμυαλος ὡς πρῶτα πια δεν εἶμαι'
- μα και τα πάντα λέω δε δύνουμαι σωστά να κρίνω ἀκόμα'
τι αὐτοί, κακὰ στο νου τους κλῶθοντας, σκοτιζοῦν το μυαλό μου,
καθένας κι ἀπ' ἀλλοῦ καθοῦμενος — και ποιος να με συντρέξει;
Μα τώρα, ὡς οἱ μνηστήρες το 'θελαν, το πάλεμα δε βγήκε,
του ξένου με τον Ἴρο' φάνηκε πιο δυνατός ο πρῶτος.
- Να 'ταν, πατέρα Δία κι Ἀπόλλωνα και συ Αθηνα Παλλάδα,
παρόμοια τώρα τα κεφάλια τους να γέρναν οἱ μνηστήρες
ξεπνοισμένοι, στον αὐλόγουρο μισοῖ του παλατιοῦ μας
κι οἱ ἄλλοι στο σπῆτι, και τα γόνατα να 'χουν λυθεῖ ὀλονῶ τους,
καθὼς τον Ἴρο, στην οξῶπορτα που κάθεται ἐκεῖ πέρα
- κι ἔχει κρεμάσει το κεφάλι του, λες κι εἶναι μεθυσμένος,
κι οὐδ' ὀρθὸς να σταθεῖ στα πόδια του μπορεῖ, κι οὐδὲ να φύγει
πίσω ξανά, οὐθεν ἦρθε' λύθηκαν μαθὲς τα γόνατα του.»
Εκείνο τέτοια συναλλήλως τους κουβέντιαζαν, και τότε
ο Εὐρύμαχος γυρνώντας μίλησε τῆς Πηνελόπῃς κι εἶπε:
- «Ἄν ὅλοι, Πηνελόπη, φρόνιμη του Ἰκαρίου θυγατέρα,
σε βλέπαν οἱ Ἀχαιοί που κάθονται στο Ἄργος το ἴασιο γύρα,
μνηστήρες πιότεροι στο σπῆτι σου θα τρώγαν — ἀύριο κιόλα!
τι ποια γυναίκα ἀλήθεια δύναται στα ζυγισμένα φρένα,
στην ομορφιά και στο παράστημα να παραβγεῖ μαζί σου;»
- Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι ἀπηλογιέται:
«Τις χάρες μου που λες, Εὐρύμαχε, τα ἀνάριμμα, τα κάλλη,
μου τις ἀφάνισαν οἱ ἀθάνατοι τη μέρα που κινούσαν
οἱ Ἀργεῖτες για την Τροία, κι ἀντάμα τους το ταῖρι μου, ο Ὀδυσσεύς!

- εἰ κείνός γ' ἔλθων τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύει,
- 255 μείζον κε κλέος εἴη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτως.
νῦν δ' ἄχομαι: τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
ἦ μὲν δὴ ὅτε τ' ἦε λιπῶν κάτα πατριδα γαῖαν,
δεξιτερὴν ἐπὶ καρπῷ ἔλών ἐμέ χεῖρα προσηύδα:
«ὦ γύναι, οὐ γὰρ οἶω εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
- 260 ἐκ Τροίης εὖ πάντας ἀπήμονας ἀπονέεσθαι:
καὶ γὰρ Τρώας φασὶ μαχητὰς ἔμμεναι ἄνδρας,
ἡμὲν ἀκοντιστὰς ἠδὲ ῥυτῆρας οἰστών
ἵππων τ' ὠκυπόδων ἐπιβήτορας, οἳ κε τάχιστα
ἔκριναν μέγα νεῖκος ὁμοῖου πολέμοιο.
- 265 τῷ οὐκ οἶδ' ἦ κέν μ' ἀνέσει θεός, ἦ κεν ἀλώω
αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ: σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.
μεμνήσθαι πατρός καὶ μητέρος ἐν μεγάροισιν
ὡς νῦν, ἢ ἔτι μᾶλλον ἐμεῦ ἀπονόσφιν ἐόντος:
αὐτὰρ ἐπὴν δὴ παῖδα γενεΐσαντα ἴδῃαι,
- 270 γήμασθ' ὦ κ' ἐθέλησθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιπούσα.
«κεῖνος τῶς ἀγόρευε: τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
νῦξ δ' ἔσται ὅτε δὴ συγερὸς γάμος ἀντιβολήσει
οὐλομένης ἐμέθεν, τῆς τε Ζεὺς ὄλβον ἀπηύρα.
ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει:
- 275 μνηστήρων οὐχ ἦδε δίκη τὸ πάροιθε τέυκτο:
οἳ τ' ἀγαθὴν τε γυναῖκα καὶ ἀφνειοῖο θύγατρα
μνηστεύειν ἐθέλωσι καὶ ἀλλήλοισ ἐρίσωσιν,
αὐτοὶ τοῖ γ' ἀπάγουσι βόας καὶ ἴφια μῆλα,
κούρης δαῖτα φίλοισι, καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῦσιν:
- 280 ἀλλ' οὐκ ἀλλότριον βίον τινος νήποιον ἔδουσιν.»
ὡς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
οὔνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμὸν
μειλιχίοις ἐπέεσσι, νόος δὲ οἱ ἄλλα μενοίνα.
τὴν δ' αὐτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός,
- 285 «κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,
δῶρα μὲν ὅς κ' ἐθέλησιν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐνεῖκαι,
δέξασθ'. οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ἐστίν:
ἡμεῖς δ' οὐτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν οὔτε πη ἄλλη,
πρὶν γέ σε τῷ γήμασθαι Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος.»
- 290 ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος:
δῶρα δ' ἄρ' οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.
Ἀντινώω μὲν ἔνεικε μέγαν περικαλλέα πέπλον,
ποικίλον: ἐν δ' ἄρ' ἔσαν περόναι δυοκαίδεκα πᾶσαι
χρῦσειαι, κληῖσιν εὐγνάμπτους ἀραρυῖαι.
- 295 ὄρμον δ' Εὐρυμάχῳ πολυδαίδαλον αὐτίκ' ἔνεικε.
χρῦσειον, ἠλέκτροισιν ἐερμένον ἥλιον ὦς.
ἔρματα δ' Εὐρυδάμαντι δῶω θεράποντες ἔνεικαν,
- Ἀλήθεια, ἐκεῖνος πίσω ἀν διαγερνε και νοιάζουσαν για μένα,
θα 'ταν και πιο μεγάλη η δόξα μου και πιο ὁμορφα τα πάντα.
Μα τώρα λιώνω, τι μου σώριασε κακά ο θεός περισσια.
θυμούμαι, ὅταν κινούσε κι ἀφήνε τη γη την πατρική του,
το χέρι το δεξιό μου φούχτωσε πα στον αρμό και μου 'πε:
„ Γυναίκα, ἀλήθεια δὲ φαντάζομαι πως οι αντρειωμένοι Ἀργίτες
ἀπὸ της Τροίας τα μέρη ἀνέβλαβοι θα στρέψουμε ὅλοι πίσω'
κι οι Τρῶες ἀκούγονται πολέμαρχοι πως εἶναι ψυχωμένοι'
να ρίχνουν και κοντάρι ξέρουνε, να σέρνουν και δοξάρι,
κι ἀμάξια ν' ἀνεβαίνουν, που ἀλογα γοργά ως τα σέρνουν, δίνουν
τη νίκη γρήγορα στον πόλεμο και στο φριχτό το ἀπάλε.
Ποιος ξέρει ἀπὸ θεοῦ ἀν μου μέλλεται λοιπόν να στρέψω πίσω,
για να χαθῶ κει πέρα. Φρόντιζε πια ἐσύ γι' αὐτὰ που ἀφήνω.
Τη μάνα και τον κύρη γνοιάζου τους στο σπίτι μας ως πρῶτα,
κι ἀκόμα πιο καλά, ὅσο βρίσκουμαι στα ξένα ἐγὼ μακριὰ τους.
Μα ως δεις στου γιου μας πια τα μάγουλα τα γένια να φυτρώνουν,
τότε το σπίτι μας παράτησε, να πάρεις ὅποιον θέλεις.
Εκεῖνος τέτοια μου παράγγελεν' τώρα ἀληθεύουν ὅλα'
και θα 'ρθει η νύχτα, τον ἀγλύκαντο που θ' ἀντικρίσω γάμο
ἐγὼ η κατάρατη, που μου 'σβησε κάθε ἀναγάλλια ο Δίας!
Μα κι ἀλλή την καρδιά μου ἀσήκωτη πλακώνει πίκρα τώρα'
τέτοια φερσίματα πρῶτύτερα δε δείχναν οι μνηστήρες!
«Ὅταν γυρεύουν μιαν ἀρχόντισσα και πλουσιοθυγατέρα
να παντρευτοῦν και συνορίζονται ποιος ταίρι θα την πάρει,
δικὰ τους βόδια πάντα φέρνουνε κι ἀρνιά καλοθρεμμένα,
να φαν οι συμπεθέροι, κι ὁμορφα της κόρης δίνουν δῶρα,
και δε ρημάζουν ἀλογάριαστα το ξένο βιος ποτέ τους.»
Στα λόγια της ο θεῖος, πολῦπαθος ἐχάρηκε Ὀδυσσεάς,
που δῶρα να τους πάρει ἐγύρευε και πλάνευε με λόγια
γλυκὰ τα φρένα τους, μα μέσα της διαλογιζόταν ἀλλὰ.
Κι ο γιος του Εὐπειθη, ο Ἀντίνοος, γύρισε κι ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Ἀν θέλει, Πηνελόπη, φρόνιμη του Ἰκάρου θυγατέρα,
κανένας ἀπὸ μας χαρίσματα για σένα ἐδῶ να φέρει,
να τα δεχτεί, τι θα 'ταν ἀπρεπο να του ἀρνηθεῖς το δῶρο.
Μα ἐμεῖς για τις δουλειές δε φεύγομε μηδὲ γι' ἀλλοῦ κινούμε,
πριν παντρευτείς ἐσύ διαλέγοντας τον κάλλιο ἀπ' τους Ἀργίτες.»
Αὐτὰ εἶπε ο Ἀντίνοος, κι ως στο λόγο του συγκλίναν ὅλοι ἐκεῖνοι,
ἀπὸ 'ναν κράχτη ἐστειλαν ὅλοι τους, τα δῶρα τους να φέρει.
Μαντὶ μεγάλο ο κράχτης ἔφερε του Ἀντίνοου, ξομπλιασμένο,
πανώριο' κλειδωτήρια δῶδεκα το ἐκράτουν πάνω ως κάτω,
μαλαματένια και που ἀγκίστρωναν σε γυριστὰ θηλύκια.
Γιορντάνι στον Εὐρύμαχο ἔφερε που ξάστραφτε σαν ἥλιος
κι οι χάντρες του οι χρυσές συνάλλαζαν με τις κεχριμπαρνιές.
Και του Εὐρυδάμα τα παιδῶπουλα δυο σκουλαρίκια ἔφεραν,

- τρίγλινα μορόνεντα: χάρις δ' ἀπελάμπητο πολλή.
 ἐκ δ' ἄρα Πεισάνδροιο Πολυκτορίδαο ἄνακτος
- 300 ἴσθμιον ἦνεικεν θεράπων, περικαλλές ἄγαλμα.
 ἄλλο δ' ἄρ' ἄλλος δῶρον Ἀχαιῶν καλὸν ἔνεικεν.
 ἢ μὲν ἔπειτ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα δῖα γυναικῶν,
 τῆ δ' ἄρ' ἄμ' ἀμφίπολοι ἔφερον περικαλλέα δῶρα
 οἱ δ' εἰς ὄρχηστὺν τε καὶ ἡμερόεσσαν ἀοιδῆν
- 305 τρεψάμενοι τέρποντο, μένον δ' ἐπὶ ἔσπερον ἔλθειν.
 τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἔσπερος ἦλθεν.
 αὐτίκα λαμπτήρας τρεῖς ἴστασαν ἐν μεγάρουσιν,
 ὄφρα φαείνοιν: περὶ δὲ ξύλα κάγκανα θῆκαν,
 αὔα πάλαι, περὶ κηλα, νέον κεκεασμένα χαλκῶ,
- 310 καὶ δαΐδας μετέμισγον: ἀμοιβηδὶς δ' ἀνέφαινον
 δμῳαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος. αὐτὰρ ὁ τῆσιν
 αὐτὸς διογενῆς μετέφη πολυμήτις Ὀδυσσεύς:
 «δμῳαὶ Ὀδυσσῆος, δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
 ἔρχεσθε πρὸς δῶμαθ', ἴν' αἰδοῖη βασιλεία:
- 315 τῆ δὲ παρ' ἠλάκατα στροφαλίζετε, τέρπετε δ' αὐτῆν
 ἦμεναι ἐν μεγάρῳ, ἢ εἴρια πείκετε χερσίν:
 αὐτὰρ ἐγὼ τούτοισι φάος πάντεσσι παρέξω.
 ἦν περ γάρ κ' ἐθέλωσιν εὐθρονον ἦω μίμνειν,
 οὐ τί με νικήσουσι: πολυτλήμων δὲ μάλ' εἰμί.»
- 320 ὡς ἔφαθ', αἱ δ' ἐγέλασαν, ἐς ἀλλήλας δὲ ἴδοντο.
 τὸν δ' αἰσχροῦς ἐνένιπε Μελανθῶ καλλιπάρηος,
 τὴν Δολίος μὲν ἔτικτε, κόμισσε δὲ Πηνελόπεια,
 παῖδα δὲ ὡς ἀτίταλλε, δίδου δ' ἄρ' ἀθύρματα θυμῶ:
 ἀλλ' οὐδ' ὡς ἔχε πένθος ἐνὶ φρεσὶ Πηνελοπείης,
- 325 ἀλλ' ἢ ψ' Εὐρύμαχῳ μισγέσκετο καὶ φιλέεσκεν.
 ἢ ῥ' Ὀδυσσῆ' ἐνένιπεν ὄνειδεῖοις ἐπέεσσιν:
 «ξείνε τάλαν, σὺ γέ τις φρένας ἐκπεπαταγμένος ἐσσί,
 οὐδ' ἐθέλεις εὐδὲν χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθῶν,
 ἢ ἐ που ἐς λέσχην, ἀλλ' ἐνθάδε πόλλ' ἀγορεύεις,
- 330 θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ τι θυμῶ
 ταρβείς: ἢ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἢ νύ τοι αἰεὶ
 τοιοῦτος νόος ἐστίν: ὁ καὶ μεταμῶνια βάζεις.
 ἢ ἀλύεις, ὅτι Ἴρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;
 μή τίς τοι τάχα Ἴρου ἀμείνων ἄλλος ἀναστή,
- 335 ὅς τίς σ' ἀμφὶ κάρη κεκοπῶς χερσὶ σπιβαρῆσι
 δῶματος ἐκπέμψησι, φορυῖζας αἵματι πολλῶ.»
 τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολυμήτις
 Ὀδυσσεύς:
 «ἦ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω, κύον, οἶ' ἀγορεύεις,
 κεῖσ' ἐλθῶν, ἴνα σ' αὔθι δῖα μελείσθι τάμησιν.»
- τρίπετρα, μόρικα, που ἡ χάρη τους στραφτάλιζε περίσσια.
 Κι ἓνα παιδῶπουλο απ' του Πείσαντρου, του γιου του
 Πολυχτῶρου,
- μια αλυσίδα ἀτίμητη ἔφερε, για το λαιμό στολίδι'
 κι ο κάθε Αργίτης κι ἓνα χάρισμα της ἔφερνε πανῶριο.
 Κι ὅπως μετὰ στο ἀνώγι ἀνέβηκε των γυναικῶν το θάμα,
 μαζί κι οὖι βάνιες τα πεντάμορφα της κουβαλοῦσαν δῶρα'
 κι ἐκεῖνοι στο χορὸ το γύρισαν και στο γλυκὸ τραγοῦδι
- και περιμέναν ξεφαντώνοντας το βράδου πότε θα ἴρθει.
 Και σύντας πια το βράδου σύσκοτο στους χαροκόπους ἦρθε,
 στο ἀρχονταρῖκι πῆραν κι ἔστησαν γοργὰ τρεῖς πυροστάτες,
 να φέγγουν, κι ἔβαλαν ἀπάνω τους στεγνά ἓνα γύρο ξύλα,
 ἀπὸ καιρὸ στεγνά, κατὰξερα, σκιζμένα με τσεκούρι
- πριν λίγο, και δαδιά ἀνακάτεψαν, κι οὖι δούλες του Ὀδυσσέα
 του καρτερόψυχου συδαύλιζαν μια μια τους κάθε τόσο.
 Και τότε ο ἀρχοντικός, πολύβουλος τους μίλησε Ὀδυσσέας:
 «Του ρῆγα του Ὀδυσσέα που χρόνισε στα ξένα οὖι δούλες, σύρτε
 στα γυναικίτη, στη βασιλίσσα κοντὰ την τιμημένη,
- και πιάστε κλώθετε, κοιτάζοντας ο νους της να ξεδώσει,
 για πάρτε και μαλλὶ να ξάνετε στην κάμαρα της μέσα.
 Εγὼ εἶμαι ἐδῶ γι' αὐτοὺς να γνοιάζουμαι, το φως να μην τους
 σβῆσει'
 κι ὡς την Αὐγὴ την ομορφόθρονη να θέλουν να καθίσουν,
 πολλὰ ἔχω πάθει κι εἶμαι ὑπόμονος και δε με βάζουν κάτω!»
- Εἶπε, κι αὐτὲς γοργὰ κοιπάχηκαν και ξέσπασαν στα γέλια,
 μα ἡ Μελανθῶ ἡ γιομορφομάγουλη βαριά τον ἀποπήρε,
 του Δόλιου ἡ κόρη' ὡς θυγατέρα της την εἶχε ἀναστημένη
 ἡ Πηνελόπη και με ολόχαρα τη γέμιζε παιχνίδια'
 μα τούτη στους καημοὺς της ρήγισσας δεν ἐνίωθε συμπίονια,
- μον' ἀγαπούσε τον Εὐρύμαχο και πλάγιαζε μαζί του.
 Και τώρα αὐτὴ με φαρμακόλογα στον Ὀδυσσέα μιλοῦσε:
 «Συφοριασμένε ξένε, τα ἔχασες, ἔχει σαλέψει ο νους σου!
 Σε χαλκιδιὸ δεν πας καλύτερα να γείρεις να πλαιγιάσεις,
 για και σε χάνι, μόνο κάθεσαι σε τόσους ἀντρες μέσα
- και φαφλατίζεις ἐτσι ἀπόκοτα, χωρὶς να νιώθεις φόβο!
 Τα φρένα το κρασί σου θόλωσε; για ο νους σου κατεβάξει
 τέτοιες λογιῆς κουβέντες πάντα του και λες του ἀνέμου λόγια;
 Για σ' ἐπνιξε ἡ χαρὰ που νίκησες τον Ἴρο το ζητιάνο;
 Ἀπὸ τον Ἴρο δυνατότερος μη σηκωθεί κανένας
- και το κεφάλι σου ζερβόδεξα με τα γερά του χέρια
 χτυπήσει, και γεμάτον αἵματα σε διώξει ἀπὸ το σπίτι!»
 Κι εἶπε ο Ὀδυσσέας ο πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς τη:
 «Θα τρέξω να ἴβρω τον Τηλέμαχο, να μαρτυρήσω, σκύλα,
 τα ὅσα μου λες, κι αὐτὸς ἀρπώνοντας σε κομμάτια θα σε κάνει!»

- 340 ὡς εἰπῶν ἐπέεσσι διεπτοίησε γυναῖκας.
βάν δ' ἴμεναι διὰ δῶμα, λύθεν δ' ὑπὸ γυῖα ἐκάστης
ταρβουσύνη: φάν γάρ μιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
αὐτὰρ ὁ πάρ λαμπτήρσι φαείνων αἰθομένοισιν
ἐστήκειν ἐς πάντας ὀρώμενος: ἄλλα δέ οἱ κῆρ
- 345 ὥρμαινε φρεσὶν ἦσιν, ἃ ῥ' οὐκ ἀτέλεστα γένοντο.
μνηστήρας δ' οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἶα Ἀθήνη
λῶβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ' ἔτι μάλλον
δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδew Ὀδυσῆος.
τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἦρχ' ἀγορεύειν,
- 350 κερτομένων Ὀδυσῆα: γέλω δ' ἐτάροισιν ἔτευχε.
«κέκλυτέ μευ, μνηστήρες ἀγκαλειτῆς βασιλείης,
ὄφρ' εἴπω τά με θυμός ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
οὐκ ἄθεεὶ ὄδ' ἀνήρ Ὀδυσῆιον ἐς δόμον ἴκει:
ἔμπης μοι δοκέει δαΐδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ
- 355 κάκ κεφαλῆς, ἐπεὶ οὐ οἱ ἔνι τρίχες οὐδ' ἠβαιαί.»
ἦ ῥ', ἅμα τε προσέειπεν Ὀδυσσῆα ππολίπορθον:
«ξεῖν', ἦ ἄρ κ' ἐθέλοις θητευέμεν, εἴ σ' ἀνελοίμην,
ἀγροῦ ἐπ' ἐσαχηῆς--μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔσται--
αἰμασιάς τε λέγων καὶ δένδρεα μακρὰ φυτεύων;
- 360 ἔνθα κ' ἐγὼ σίτον μὲν ἐπτητανὸν παρέχοιμι,
εἶματα δ' ἀμφίεσαιμι ποσὶν θ' ὑποδήματα δοίην.
ἀλλ' ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κάκ' ἔμμαθες, οὐκ ἐθελήσεις
ἔργον ἐποιχεσθαι, ἀλλὰ πώσσειν κατὰ δῆμον
βούλειαι, ὄφρ' ἂν ἔχῃς βόσκειν σὴν γαστέρ'
ἄναλτον.»
- 365 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«Εὐρύμαχ', εἰ γὰρ νῶϊν ἔρις ἔργοιο γένοιτο
ὦρη ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἤματα μακρὰ πέλονται,
ἐν ποίῃ, δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπές ἔχοιμι,
καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχῃς, ἵνα πειρησαίμεθα ἔργου
- 370 νήσπιες ἄχρι μάλα κνέφαος, ποίῃ δὲ παρείη.
εἰ δ' αὖ καὶ βόες εἶεν ἐλαυνέμεν, οἳ περ ἄριστοι,
αἴθωνες, μεγάλοι, ἄμφω κεκορηότε ποιῆς,
ἦλικες, ἰσοφόροι, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν,
τετράγουον δ' εἶη, εἴκοι δ' ὑπὸ βῶλος ἀρότρῳ:
- 375 τῷ κέ μ' ἴδοις, εἰ ὦλα διηνεκέα προταμοίμην.
εἰ δ' αὖ καὶ πόλεμόν ποθεν ὀρμήσειε Κρονίων
σήμερον, αὐτὰρ ἔμοι σάκος εἶη καὶ δύο δοῦρε
καὶ κυνέη πάγκαλκος, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖα,
τῷ κέ μ' ἴδοις πρώτοισιν ἐνὶ προμάχοισι μιγέντα,
- 380 οὐδ' ἂν μοι τὴν γαστέρ' ὄνειδίζων ἀγορεύοις.
- Εἶπε, κι οἱ δούλες με τα λόγια του τρώμαξαν, και κίνησαν
περνώντας μέσα από τις κάμαρες' τους εἶχε λύσει ο φόβος
κάτω τα γόνατα, τι θάρρευαν, ὅ,τι εἶπε, θα το κάνει.
Μα αυτός στους πυροστάτες που ἀνάβαν στεκόταν πλάι, να
φέγγουν,
και σε ὄλους ἐρίχνε τα μάτια του, και μες στα φρένα του ἄλλα
κλωθογυρνούσε, που αζετέλειωτα δε μείναν ως το τέλος.
Ὡστόσο κι η Αθηνά δεν ἀφήνε τους πέρφανους μνηστήρες
να πάψουν τ' ἄνομα φερσίματα, για να ριζώσει η πίκρα
μαθές ἀκόμα πιο βαθύτερα μες στου Ὀδυσσέα τα στήθη.
Κι ο Εὐρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, για να γελάσουν οἱ ἄλλοι,
τον Ὀδυσσέα καθῶς θ' ἀνάμπαιζε, το λόγο ἐκίνα πρώτος:
«Ἀκουστέ μου, της κοσμολόγητης βασίλισσας μνηστήρες,
το τι η καρδιά με σπρώχνει μέσα μου να πω: δω πέρα τούτους
χωρὶς θεοῦ βουλή δεν ἐφτασε στο σπῆτι του Ὀδυσσέα'
ἀλήθεια, των δαδῶν το ἀντίφλογο να κατεβαίνει μοιάζει
ἀπ' το κεφάλι του — δεν του 'μειναν μαθές καθόλου τρίχες!»
Στον Ὀδυσσέα κατόπι μίλησε τον καστροπολεμίτη:
«Θα 'θελες, ξένε, αν το ἀποφάσιζα, να μπεις στη δούλεψη μου,
μακριά στα ξώμερα — κι η ρόγα σου θα 'ναι ἀρκετή — λιθάρια
να κουβαλάς για φράχτες, τρίψηλα να μου φυτεύεις δέντρα;
Ὀλοχρονὶς ψωμί θα σου 'δυνα, να τρως την πάσα μέρα,
και για τα ρούχα σου θα γνοιαζόμεουν και για την ποδεμή σου.
ὄμως κακόμαθες, δε σου 'ρχεται να πιάσεις να δουλεύεις'
το 'χεις καλύτερο, την ἀπατη κοιλιά σου για να θρέψεις,
να τριγυρίζεις ζητιανεύοντας σκυφτός μπροστά στον κόσμο.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσέας:
«Ἄνοιξη να 'ταν τώρα, Εὐρύμαχε, να 'χουν μακρύνει οἱ μέρες,
και συ κι ἐγὼ να παραβγαίναμε σ' ὅποια δουλειά — χορτάρι
να κόψουμε, κι ἐγὼ καλόγυρτο δρεπάνι να κρατούσα,
και συ παρόμοιο να 'χες, στη δουλειά γεμάτα να ρίχουμε,
ως που να 'ρθεὶ το σκότος, ἀφαγοι, το χόρτο να μη λείπει'
και βόδια να 'χαμε να οργώνουμε, τα πιο δυναμωμένα,
γεμάτα ορμή, τρανά, που χόρτασαν μαζί βοσκολογώντας,
ἴδια γερά και συνομήλικα, με ἀνάκαρα περίσσια,
και να 'ταν τέσσερα τα στρέμματα, και μαλακό το χῶμα
στο ἀλέτρι, ομπρός, ν' ἀνοίγω θα 'βλεπες την αυλακιά μια κι ὄξω!
Και, πόλεμο αν κινούσε πάνω μας του Κρόνου ο γιος μια μέρα,
σήμερα ἀκόμα, το σκουτάρι, μου και δυο κοντάρια να 'χα,
κι ολόχαλκο στα δυο μελίγγια μου που να ταιριάζει κράνος,
μέσ' ἀπ' τους πρόμαχους θα μ' 'εβλιπες να τρέχω ἀπὸ τους
πρώτους,
και δε θα μ' ἔκανες ἀνάμπαιγμα, να λες για την κοιλιά μου!

- ἀλλὰ μάλ' ὑβρίζεις, καί τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής·
καὶ πού τις δοκέεις μέγας ἔμμεναι ἠδὲ κραταιός,
οὐνεκα πάρ παύροισι καὶ οὐκ ἀγαθοῖσιν ὀμιλεῖς.
εἰ δ' Ὀδυσσεὺς ἔλθοι καὶ ἴκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν,
- 385 αἰψὰ κέ τοι τὰ θύρετρα, καὶ εὐρέα περ μάλ' ἐόντα,
φεύγοντι στεῖνοιο διέκ προθύροιο θύραζε.»
ὡς ἔφατ', Εὐρύμαχος δ' ἔχολώσατο κηρόθι μάλλον,
καὶ μιν ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἂ δεῖλ', ἦ τάχα τοι τελέω κακόν, οἷ' ἀγορεύεις
- 390 θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῷ
ταρβείς· ἦ ρά σε οἴνος ἔχει φρένας, ἦ νύ τοι αἰεὶ
τοιοῦτος νόος ἐστίν· ὃ καὶ μεταμῶνια βάζεις.
ἦ ἀλύεις, ὅτι Ἴρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;»
ὡς ἄρα φωνήσας σφέλας ἔλλαβεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
- 395 Ἀμφινόμου πρὸς γούνα καθέζετο Δουλιχιῆος,
Εὐρύμαχον δεῖσας· ὃ δ' ἄρ' οἰνοχόον βάλε χεῖρα
δεξιτερῆν· πρόχοος δὲ χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα,
αὐτὰρ ὃ ψ' οἰμῶξας πέσεν ὑππίος ἐν κονίησι.
μνηστήρες δ' ὀμόδησαν ἀνά μέγαρα σκίοεντα,
- 400 ὦδε δὲ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«αἰθ' ὠφέλλ' ὃ ξείνος ἀλῶμενος ἄλλοθ' ὀλέσθαι
πρὶν ἐλθεῖν· τῷ οὐ τι τόσον κέλαδον μετέθηκε.
νῦν δὲ περὶ πτωχῶν ἐριδαίνομεν, οὐδέ τι δαιτὸς
ἐσθλῆς ἔσσειται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερεῖονα νικᾷ.»
- 405 τοῖσι δὲ καὶ μετέειπ' ἱερῆ ἴς Τηλεμάχοιο
«δαίμονιοι, μαίνεσθε καὶ οὐκέτι κεύθετε θυμῷ
βρωτῶν οὐδὲ ποτῆτα· θεῶν νύ τις ὕμμ' ὀροθύνει.
ἀλλ' εὖ δαισάμενοι κατακείετε οἴκαδ' ἰόντες,
ὅππότε θυμὸς ἄνωγε· διώκω δ' οὐ τιν' ἐγὼ γε.»
- 410 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ὁδᾶξ ἐν χεῖλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευε.
τοῖσιν δ' Ἀμφίνωμος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε
Νίσου φαίδιμος υἱός, Ἀρητιάδαο ἄνακτος:
«ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δῆ τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίω
- 415 ἀντιβίους ἐπέεσσι καταπτώμενος χαλεπαῖνοι:
μήτε τι τὸν ξεῖνον συτφερίζετε μήτε τιν' ἄλλον
δμῶων, οἷ' κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θεῖοιο.
ἀλλ' ἄγετ', οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
ὄφρα σπείσαντες κατακείομεν οἴκαδ' ἰόντες:
- 420 τὸν ξεῖνον δὲ ἐώμεν ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος
Τηλεμάχῳ μελέμεν· τοῦ γὰρ φίλον ἴκετο δῶμα.»
ὡς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ἐαδὸτα μῦθον ἔειπε.
τοῖσιν δὲ κρητήρα κεράσσατο Μούλιος ἥρωος,
κῆρυξ Δουλιχεύς· θεράπων δ' ἦν Ἀμφινόμοιο:
- Τὰ ἔργα σου ἀρέσουν ὁμῶς τ' ἄνομα κι εἶναι σκληρὴ ἡ καρδιά σου.
Τώρα τρανός, γεμάτος δύναμη φαντάζεσαι πῶς εἶσαι,
καθὼς σε τριγυρνοῦν ἀνούφελοι καὶ πιποτένιοι μόνο.
Μα αν ὁ Ὀδυσσεὺς ἐρχόταν κι ἐφτανε στη γῆ την πατρικὴ του,
οἱ πόρτες τούτες, ὅσο διάπλατες, μεμιάς θα σου φαινόταν
στενές πῶς εἶναι, καθὼς θα 'τρεχες να πεταχτεῖς στο δρόμο!»
Εἶπε, καὶ σύγκλυσε τοῦ Εὐρύμαχου πιο ἀκόμα οργὴ τα φρένα,
καὶ λόγια του 'λεγε ἀνεμάρπαστα ταυροκοιτάζοντάς τον:
«Βαρὶα θα μου πλερώσεις, ἀραχλε, γι' αὐτὰ που ξεστομίζεις
σε τόσοις ἀντρες μέσα ἀπόκοτα, χωρὶς να νιώθεις φόβο.
Τα φρένα το κρασί σου θόλωσε, γιὰ ο νους σου κατεβάζει
τέτοιαι λογῆς κουβέντες πάντα του καὶ λες του ἀνέμου λόγια;
Γιὰ σ' ἐπνίξε ἡ χαρὰ που νίκησες τὸν Ἴρο το ζητιάνο;»
Σαν εἶπε αὐτὰ, σκαμνὶ στα χέρια του φουχτώνει, μα ὁ Ὀδυσσεὺς
γοργὰ στου Δουλιχιώτη Ἀμφίνωμου τα γόνατα καθίζει,
καθὼς φοβήθη τὸν Εὐρύμαχο' κι αὐτὸς τὸν κεραστή τους
στο δεξιὸ χέρι βρῖσκει, κι ἔπεσε με βρόντο το λαγῆνι,
κι ὁ κεραστής σωριάστη βογγόντας τ' ἀνάσκελα στη σκόνη.
Καὶ βαλαν οἱ μνηστήρες τις φωνές στον ἰσκιερὸ ἀντρωνίτη,
κι ἔτσι μιλούσαν ο καθένας τους στο διπλανὸ γυρνώντας:
«Ὁ ξένος ἀμπότε να χάνουνταν, ὡς γύρνας σ' ἄλλα μέρη,
πρὶν φτάσει ἐδῶ, σε ἀνακατώματα να μὴ μας ρίχνει· τῶρα
γιὰ τους ζητιάνους συχυζόμαστε, καὶ μῆτε θα χαρούμε
γλυκὸ ψωμί· μ' αὐτὰ που γίνονται σαν τι καλὸ προσμένεις;»
Γυρνώντας ὁ ἀντρειανὸς Τηλέμαχος τους μίλησε ἔτσι κι εἶπε:
«Σάλεψε ὁ νους σας, δόλιοι! Βάρυνη με το φαγὶ το πληθῆιο
καὶ τα πιοτὰ ἡ καρδιά σας· σίγουρα σας ξεσηκώνει κάποιος
ἀπ' τους θεοὺς· ὁμῶς στα σπῖπια σας, ὅποια στιγμὴ σας δόξει,
γυρνάτε, ἀφοῦ καλοχορτάσατε· δε διώχνω ἐγὼ κανέναν!»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι τους ἐδάγκασαν τα χεῖλια σασπισμένοι
ἀπ' το κουράγιο τοῦ Τηλέμαχου, που μίλησε ἔτσι ἀντρικία.
Το λόγο πήρε τότε ὁ Ἀμφίνωμος κι ἀναμεσὸ τους εἶπε,
ὁ ἔμνοστος γιος τοῦ Νίσου τοῦ ἀρχοντα καὶ τοῦ Ἀρητοῦ τ' ἀγγόνι:
«Δίκιος ἀν εἶναι ὁ λόγος που ἀκουσε, πρεπτό δεν εἶναι, φίλοι,
κανεῖς ν' ἀνάβει καὶ πικρόχολα ν' ἀντιμιλά στον ἄλλον.
Τὸν ξένο πια μὴν τὸν παιδεύετε μὴδέ τους ἄλλους σκλάβους,
που στου Ὀδυσσεῶ τοῦ ἰσόθεου βρῖσκονται το σπῖπι μέσα τῶρα.
Ελάτε, ὁ κεραστής τις κούπες μας να πάρει να γεμίσει,
κι ὡς κάνουμε σπονδῆ, στα σπῖπια μας να κοιμηθούμε πάμε.
«Ὅμως τὸν ξένο, ἀς τὸν ἀφήσουμε στο σπῖπι τοῦ Ὀδυσσεῶ,
τι ὡς ἦρθε ἰκέτης στου Τηλέμαχου, θα τὸν κοιτάζει τούτος.»
Ἔτσι μιλούσε, κι ὅλοι πρόθυμα στα λόγια του συγκλίναν.
Πῆρε κι ὁ Μούλιος, τὸ παιδὸππουλο τοῦ Ἀμφίνωμου, ὁ διαλάλης
ἀπ' το Δουλίχιο, καὶ συγκέρασε κρασί μες στο κροντήρι,

425 νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν· οἱ δὲ θεοῖσι
σπείσαντες μακάρεσσι πῖον μελιηδέα οἶνον.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαν τ' ἐπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός,
βᾶν ῥ' ἴμεναι κείοντες ἐὰ πρὸς δῶμαθ' ἕκαστος.

και σ' ὅλους μοίρασε ζυγώνοντας' κι εκείνοι στους μακάριους
θεούς ως στάλαξαν μελόγλυκο κρασί στο χώμα, έπιναν
κι αφού στάλαξαν κι ήπιαν ὅλοι τους, ὅσο η καρδιά ποθούσε,
να φύγουν κίνησαν, στο σπίτι του καθέννας να πλαγιάσει.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -Τ-

- 19- Αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο διὸς Ὀδυσσεύς,
μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων:
αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Τηλέμαχε, χρὴ τεύχε' ἀρήϊα καθήμεν εἴσω
- 5 πάντα μάλ': αὐτὰρ μνηστήρας μαλακοῖς ἐπέεσσι
παρφάσθαι, ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες:
ἔκ καπνοῦ κατέθηκ', ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐώκει
οἶά ποτε Τροίηνδε κίων κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
ἀλλὰ κατήκισται, ὅσσον πυρὸς ἴκετ' αὐτμή.
- 10 πρὸς δ' ἔτι καὶ τόδε μείζον ἐνὶ φρεσὶν ἔβαλε δαίμων
μὴ πῶς οἴνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
ἀλλήλους τρώσῃτε κατασχύνητέ τε δαῖτα
καὶ μνηστῆν: αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.»
ὥς φάτο, Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί,
- 15 ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν:
«μαῖ', ἄγε δὴ μοι ἔρυσον ἐνὶ μεγάρῳσι γυναῖκας,
ὄφρα κεν ἐς θάλαμον καταθείομαι ἔντα πατρὸς
καλά, τὰ μοι κατὰ οἶκον ἀκηδέα καπνὸς ἀμέρδει
πατρὸς ἀποχομένοιο: ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα.
- 20 νῦν δ' ἐθέλω καταθέσθαι, ἴν' οὐ πυρὸς ἴξετ' αὐτμή.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
«αἶ γὰρ δὴ ποτε, τέκνον, ἐπιφροσύνας ἀνέλοιο
οἴκου κήδεσθαι καὶ κτήματα πάντα φυλάσσειν.
ἀλλ' ἄγε, τίς τοι ἔπειτα μετοιχομένη φάος οἶσει;
- 25 δμῳὰς δ' οὐκ εἶας προβλωσκέμεν, αἶ κεν ἔφαινον.»
τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠύδα:
«ξεῖνος ὄδ': οὐ γὰρ ἀεργὸν ἀνέξομαι ὅς κεν ἐμῆς γε
χοῖνικος ἄππηται, καὶ τηλόθεν εἰληλουθῶς.»
ὥς ἄρ' ἐφώνησεν, τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.
- 30 κληῖσεν δὲ θύρας μεγάρων εὐ ναιεταόντων.
τῷ δ' ἄρ' ἀνείξαντ' Ὀδυσσεύς καὶ φαίδιμος υἱὸς
ἐσφόρεον κόρυθάς τε καὶ ἀσπίδας ὀμφαλοέσσας
ἐγγχεά τ' ὄξυόεντα: πάροιθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
χρῦσεον λύχνον ἔχουσα, φάος περικαλλές ἐποίει.
- 35 δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὄν πατέρ' αἶψα:
«ὦ πάτερ, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὄφθαλμοῖσιν ὀρώμαι.
ἔμπης μοι τοῖχοι μεγάρων καλαί τε μεσόδμοι,
εἰλάτινά τε δοκοί, καὶ κίονες ὑπόσ' ἔχοντες
- Στο αρχονταρῆκι πίσω ἀπέμεινεν ο ἰσόθεος Ὀδυσσεύς,
κι ὡς ἡ Αθηνά το νου του ἐγύριζε στο φόνο των μνηστήρων,
στο γιο του εστράφη κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Ὅλα εἶναι ἀνάγκη τώρα τ' ἄρματα να φύγουν του πολέμου'
και συ, Τηλέμαχε, σα θα ἴρχονται ρωτώντας οι μνηστήρες
τι τα ἴχεις κάνει, με γλυκόλογα ξιπλάνευέ τους ὄλους:
,, Τα πήρα απ' τους καπνοῦς και τα ἴκρυψα ἴπια ἀλήθεια δε
θύμιζαν
αυτά ο Ὀδυσσεύς που ἀφήκε κάποτε να πάει στις Τροίας στα
μέρη'
ἡ ἀνάσα της φωτιάς τους θάμπωσεν ἐδῶ κι ἐκεῖ τη λάμψη —
κάτι χειρότερο! μου το ἴβαλε κάποιος θεὸς στα φρένα:
φοβάμαι, ἀπάνω στο μεθύσι σας καβγά μη στήσετε ξάφνου
και χτυπηθεῖτε, και ντροπιάσετε και προσξενιές και τάβλες'
τι ἀλήθεια ἀποτραβάει το σίδερο τους ἀντρες μοναχὸ του.»
Εἶπε, και σύγκλινε ο Τηλέμαχος στου κύρη του το λόγο,
κι εὐτὺς τη βάγια Εὐρύκλεια φώναξε, κι ὡς βγήκε αὐτή, της εἶπε:
«Νένα, τις δούλες τώρα κλείσε μου στο γυναικίτη μέσα,
κι ἐγὼ του κύρη λέω τις ὀμορφες ἀρμάτες ν' ἀπιθῶσω
στην πίσω κάμαρα — που ἀκοῖταχτες απ' την καπνία θάμπωσαν,
απ' τον καιρὸ που ἐκεῖνος μίσεψε κι ἐγὼ παιδὶ ἴμουν' τώρα
λέω να τις κρύψω ἐκεῖ που της φωτιάς να μην τις φτάνει ἡ
ἀνάσα.»
Κι ἡ Εὐρύκλεια ἡ βάγια του ἀποκρίθηκε και τέτοια λόγια του ἴπε:
«Ἄμποτε, γιε μου, ν' ἀποφάσιζες πια ἐδῶ κι ομπρός το νου σου
στο σπῆτι να ἴχεις, και να γνοιάζεσαι να μη χαθεῖ το βιος σου.
Ὅμως για πες μου τώρα, ἀντάμα σου ποια θα ἴρθει να σου φέγγη,
ἀφοῦ τις δούλες που θα σου ἴφεγγαν δεν τις ἀφήνεις να ἴβγουν;»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία της δίνει:
«Ὁ ξένος που θωρεῖς' να κάθεται χωρὶς δουλειά δε θέλω
ένας που τρώει ψωμί στο σπῆτι μου, κι ας ἔφτασε ἀπαλάργα.»
Εἶπε, κι ο λόγος του δεν ἔφυγε του κάκου' τρέχη ἡ βάγια
και κλειῖ την πόρτα δίχως ἀργητα του στέριου γυναικίτη.
Τότε ο Ὀδυσσεύς κι ο γιος του ο ἀσύγκριτος τα κοφτερὰ
κοντάρια,
τ' ἀφαλῳτά σκουτάρια ἀρπάζοντας με βιάση και τα κράνη
τα κουβαλοῦσαν μπρος τους ἡ Αθηνά Παλλάδα, ἀνακρατώντας
χρυσὸ λυχνάρι, φως πανέμορφο σκορπούσα, για να φέγγουν.
Και τότε μίλησε ο Τηλέμαχος στον κύρη του γυρνώντας:
«Κύρη, τι θάμα αὐτὸ κι ἀντίθαμα τα μάτια μου θωρούνε!
Ἀλήθεια, οι τοῖχοι κι οι μεσότοιχοι του παλατιοῦ οι πανῳριοι
και τα δοκάρια, ἴδῆς, τα ἐλάτινα κι οι ὀρθόμηλες κολόνες,

- φαίνοντ' ὄφθαλμοῖς ὡς εἰ πυρὸς αἰθομένοιο.
- 40 ἦ μάλα τις θεὸς ἔνδον, οἱ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσι.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«σίγα καὶ κατὰ σὸν νόον ἴσχανε μῆδ' ἐρέεινε:
αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν, οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
ἀλλὰ σὺ μὲν κατάλεξαι, ἐγὼ δ' ὑπολείψομαι αὐτοῦ,
- 45 ὄφρα κ' ἐπι δμῶας καὶ μητέρα σὴν ἐρεθίζω:
ἢ δέ μ' ὄδυρομένη εἰρήσεται ἀμφὶς ἕκαστα.»
ὡς φάτο, Τηλέμαχος δὲ διέκ μεγάροιο βεβήκει
κειῶν ἐς θάλαμον, δαΐδων ὑπο λαμπομενάων,
ἐνθα πάρος κοιμᾶθ', ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἰκάνοι:
- 50 ἐνθ' ἄρα καὶ τότε ἔλεκτο καὶ Ἡῶ διᾶν ἔμιμνεν.
αὐτὰρ ὃ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο διὸς Ὀδυσσεύς,
μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων.
ἢ δ' ἴεν ἐκ θαλάμοιο περιφρῶν Πηνελόπεια,
Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἠὲ χρυσῆ Ἀφροδίτῃ.
- 55 τῇ παρὰ μὲν κλισίῃν πυρὶ κάτθεσαν, ἐνθ' ἄρ' ἐφίξε,
δινωτῆν ἐλέφαντι καὶ ἀργύρῳ: ἦν ποτε τέκτων
ποίησ' Ἰκμάλιος, καὶ ὑπὸ θρηῖνων ποσὶν ἦκε
προσφευέ' ἐξ αὐτῆς, ὅθ' ἐπὶ μέγα βάλλετο κῶας.
ἐνθα καθέζετ' ἔπειτα περιφρῶν Πηνελόπεια.
- 60 ἦλθον δὲ δμῶαι λευκῶλενοι ἐκ μεγάροιο.
αἱ δ' ἀπὸ μὲν σίτον πολὺν ἤρεον ἠδὲ τραπέζας
καὶ δέπτα, ἐνθεν ἄρ' ἄνδρες ὑπερμενέοντες ἔπινον:
πῦρ δ' ἀπὸ λαμπτήρων χαμάδις βάλον, ἄλλα δ' ἐπ'
αὐτῶν
νήσαν ξύλα πολλὰ, φῶως ἔμην ἠδὲ θέρεσθαι.
- 65 ἢ δ' Ὀδυσσῆ' ἐνένιπε Μελανθῷ δεῦτερον αὖτις:
«ξείν', ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ' ἀνιήσεις διὰ νύκτα
δινεύων κατὰ οἶκον, ὀπιπεύσεις δὲ γυναικας;
ἀλλ' ἐξελθε θύραζε, τάλαν, καὶ δαιτὸς ὄνησο:
ἢ τάχα καὶ δαλῶ βεβλημένος εἴσθα θύραζε.»
- 70 τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«δαιμονίη, τί μοι ὦδ' ἐπέχεις κεκοτητό θυμῷ;
ἦ ὅτι δὴ ρυπόω, κακὰ δὲ χροῖ εἶματα εἶμαι,
πτωχεύω δ' ἀνά δῆμον; ἀναγκαίη γὰρ ἐπέιγει.
τοιούτοι πτωχοὶ καὶ ἀλήμονες ἄνδρες ἔασι
- 75 καὶ γὰρ ἐγὼ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
ὄλβιος ἀφνειὸν καὶ πολλὰκι δόσκον ἀλήτη,
τοιῶ ὅποῖος ἔοι καὶ ὄτευ κεκρημένος ἔλθοι:
ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυριοί, ἄλλα τε πολλὰ
οἴσιν τ' εὐ ζῶουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.
- φωτιά ὡς να πῆραν, μπρος στα μάτια μου φεγγοβολοῦνε!
Κάποιος
- δω μέσα απ' τους θεοὺς θα βρίσκεται, που ζουν στα ουράνια
πλάτη.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Σῶπα και μη ρωτάς! τι λόγιασες, βαθιά στα φρένα κράτα'
οι αθάνατοι που ζουν στον Ὀλυμπο τη χάρη αυτή την ἔχουν.
Μον' τράβα τώρα εσύ και πλάγιασε, κι εγὼ να μείνω θέλω,
- να δοκιμάσω ακόμα, οι δούλες μας τι κρύβουν στην καρδιά τους,
κι η μάνα σου, καθώς με κλάματα θα με ρωτάει τα πάντα.»
Αυτὰ εἶπε εκείνος, κι ο Τηλέμαχος το αρχονταρικὶ ἐδιάβη,
κι ὡς τα δαδιά του ἐφεγγαν καίγοντας, στην κάμαρα του φτάνει,
εκεί που πάντα του, σαν του ἄρχονταν ὕπνος γλυκός, κοιμόταν
- κει πέρα πλάγιασε και πρόσμενε τη θείαν Αυγὴ να φέξει.
Κι ο ἰσόθεος Οδυσσέας ἀπόμεινε στο αρχονταρὶκι, κι ὅλο
στο φόνο των μνηστήρων του ἔστρεφε το λογισμό η Παλλάδα.
Ὡστόσο η Πηνελόπη η φρόνιμη το γυναικίτη ἀφήκε
κι ἦρθε παρόμοια με την Ἀρτεμη για τη χρυσὴ Ἀφροδίτη.
- Πλαί στη φωτιά θρονί της ἔβαλαν ο Ἰκμάλιος ο τεχνίτης
το 'χε δουλέψει με το φίλντισι και με το ἀσήμι γύρω,
και για τα πόδια κάτω ἐστέριωσε προσκάμνι, που το στρώναν
με μια προβιά τρανή, τι ἐκάθονταν μονάχα εκείνη ἀπάνω.
Σε τοῦτο η Πηνελόπη ἐκάθισε και τώρα η μυαλωμένη'
- κι ἦρθαν μετὰ οι κρουσταλλοβράχιονες απ' το παλάτι σκλάβες
και τα πολλὰ ἀποφάγια σήκωναν, τις τάβλες και τις κούπες,
που κράτααν κι ἔπιναν οι πέρφανοι μνηστήρες' ἄλλες πάλι
τη θράκα και τις στάχτες πέταγαν ἀπὸ τους πυροστάτες
στο χῶμα, κι ἄλλα ξύλα σώριαζαν πολλὰ για φως και ζέστα.
- Και πάλε η Μελανθῷ πικρόχολα στον Οδυσσέα μιλοῦσε:
«Ἀκόμα ἐδῶ θα μας φορτώνεσαι στο σπῆπι τριγυρνώντας
ὅλη τη νύχτα, ξένη, ρίχνοντας τα μάτια στις γυναικες;
Χάρου που βρήκες τώρα κι ἔφαγες, και φεύγα, κακομοίρη,
μην πω δαυλί ν' ἀρπάξω κι ἔξαφνα βρεθεῖς δαρμένος ὄξω!»
- Κι εἶπε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς της:
«Γυναίκα ἀνάποδη, τι κόρωςες και τα 'βαλες μαζί μου;
Τάχα γιατί φορῶ παλιόρουχα και δε βωδιάζω μύρα,
κι ὅπως με στρώχνει η ἀνάγκη, ζήτησες στα σπῆπια τριγυρίζω;
Τέτοιοι εἶναι πάντα οι διακονιάρηδες κι αυτοὶ που παραδέρνουν!
- Ἦταν καιρός που σε ἀρχοντόσπιτο κι εγὼ στον κόσμο ζούσα
και πλούτη ἀφέντευα, και χάριζα συχνὰ στο διακονιάρη,
ὅποιος κι αν λάχαινε στην πόρτα μου κι ὅποια κι αν εἶχε ἀνάγκη.
Κι ἀκόμα σκλάβους εἶχα ἀρίφνητους κι ἄλλα αγαθὰ περισσια,
ὄσα 'χει αὐτός που ζει περὶκαλα και πλούσιο τόνε κρᾶζουν.

- 80 αλλά Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων: ἤθελε γάρ που:
τῷ νῦν μήποτε καὶ σύ, γύναι, ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσει
ἀγλαΐην, τῇ νῦν γε μετὰ δμῶησι κέκασσαι:
μὴ πῶς τοι δέσποινα κοτεσσαμένη χαλεπήνη,
ἢ Ὀδυσσεὺς ἔλθῃ: ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα.
- 85 εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀπόλωλε καὶ οὐκέτι νόστιμός ἐστιν,
ἀλλ' ἤδη παῖς τοῖος Ἀπόλλωνός γε ἔκῃτι,
Τηλέμαχος: τὸν δ' οὐ τις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
λήθει ἀτασθάλουσι, ἔπει οὐκέτι τηλικός ἐστίν.»
ὡς φάτο, τοῦ δ' ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια,
- 90 ἀμφίπολον δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε:
«πάντως, θαρσαλέη, κύον ἀδεές, οὐ τί με λήθεις
ἔρδουσα μέγα ἔργον, ὃ σῆ κεφαλῇ ἀναμάξεις:
πάντα γὰρ εὐ ἤδησθ', ἔπει ἐξ ἔμευ ἔκλυες αὐτῆς
ὡς τὸν ξεῖνον ἔμελλον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν
- 95 ἀμφὶ πόσει εἴρεσθαι, ἔπει πυκινῶς ἀκάχημαι.»
ἦ ῥα καὶ Εὐρυνόμην ταμίην πρὸς μῦθον εἶπεν:
«Εὐρυνόμη, φέρε δὴ δῖφρον καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
ᾧ φρα καθεζόμενος εἶπε ἔπος ἡδ' ἔπακούσῃ
ὁ ξεῖνος ἐμέθεν: ἐθέλω δέ μιν ἐξερέεσθαι.»
- 100 ὡς ἔφαθ', ἡ δὲ μάλ' ὄτραλέως κατέθηκε φέρουσα
δῖφρον εὐξεστον καὶ ἐπ' αὐτῷ κῶας ἔβαλλεν:
ἔνθα καθέζετ' ἔπειτα πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια:
«ξεῖνε, τὸ μὲν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή:
- 105 τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἡδὲ τοκῆς;»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ὦ γύναι, οὐκ ἂν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπίρονα γαῖαν
νεϊκοί: ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει,
ὡς τέ τευ ἦ βασιλῆος ἀμύμονος, ὃς τε θεουδῆς
- 110 ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάσσων
εὐδικίας ἀνέχῃσι, φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
πυρούς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ,
τίκτη δ' ἔμπεδα μήλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθύς
ἐξ εὐηγεσίης, ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.
- 115 τῷ ἐμέ νῦν τὰ μὲν ἄλλα μετὰλλα σῶ ἐνὶ οἴκῳ,
μηδ' ἐμὸν ἐξερέεινε γένος καὶ πατρίδα γαῖαν,
μὴ μοι μάλλον θυμὸν ἐνιπλήσης ὀδυνῶν
μνησαμένῳ μάλα δ' εἰμὶ πολύστονος: οὐδέ τί με χρῆ
οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ γοῶντά τε μυρόμενόν τε
- 120 ἦσθαι, ἔπει κάκιον πενθήμεναι ἄκριπον αἰεὶ:
μὴ τίς μοι δμῶν νεμεσήσεται, ἢ ἐσύ γ' αὐτή,
φῆ δὲ δακρυπλῶειν βεβαρηότα με φρένας οἶνω.»
- Μα ο γιος του Κρόνου, ο Δίας, τ' αφάνισε' τέτοια η βουλή του θα
'ταν.
Και συ, γυναίκα, κι αν ανάμεσα στις σκλάβες λουλουδιζεις
τις άλλες τώρα, μήπως κάποτε τα χάσεις όλα, κάλλη
και ξιπασιές, αν τύχει αγριεύοντας και σε οχτρευτεί η κυρά σου,
για κι ο Οδυσσεάς αν φτάσει' απόμεινε μαθές ελπίδα ακόμα.
- Κι αν πάλε, ως λέτε, εκείνος χάθηκε και γυρισμό δεν έχει,
για δες το γιο του τον Τηλέμαχο, που πια μωρό δεν είναι'
έδωσε ο Απόλλωνας και τράνεψε, κι από τις σκλάβες, όσες
άπρεπα φέρνονται στο σπίτι του, καμιά δεν του ξεφεύγει.»
Ωστόσο η Πηνελόπη η φρόνιμη, τα λόγια του γρικώντας,
στη βάγια της γυρνώντας μίλησε βαριά αποπαιρνοντάς τη:
«Σκύλα ξαδιάντροπη, ξετσιπωτη, τις άνομες δουλειές σου
θαρρείς δε βλέπω; Στο κεφάλι σου μια μέρα θα ξεσπάσουν!
Όλα δεν τα 'ξερες, δεν τ' άκουσες από την ίδια εμένα,
τον ξένο τουτο πως λογάριαζα στο αρχονταρικι μέσα
να τον ρωτήσω για τον άντρα μου, που μ' έλιωσε ο καημός του;»
Μετά, γυρνώντας, στην κελάρισσα μιλεί, την Ευρυνόμη:
«Φέρε σκαμνί, Ευρυνόμη, βάλε του και μια προβιά από πάνω,
για να καθίσει και τα λόγια του να πει και τα δικά μου
ν' ακούσει ο ξένος τώρα θα 'θελα πολλά να τον ρωτήσω.»
- Είπε, κι εκείνη τρέχει πρόθυμα κι ένα σκαμνί του φέρνει
καλομαστορεμένο, κι έβαλε και μια προβιά από πάνω.
Κι ως ο αρχοντόγεννος, πολύπαθος εκάθισε Οδυσσεάς,
η Πηνελόπη πήρε η φρόνιμη ν' ανοίξει την κουβέντα:
«Ξένε, για τούτο πρώτα θα 'θελα να σε ρωτήσω ατή μου'
ποιος είσαι; πούθε; που η πατρίδα σου και που οι γονιοί σου
εσένα;»
Γυρνώντας τότε ο πολυκάτεχος της μίλησε Οδυσσεάς:
«Κυρά μου, ποιος στη γη την άμετρη θνητός μπορεί για σένα
κακά ποτέ να πει, που η δόξα σου στα ουράνια πλάτη φτάνει; —
καθώς του ρήγα του αφεγάδιαστου, που κυβκρνάει σε πλήθος
λαούς τρανούς απάνω αντρόκαρδους, μα τους θεούς φοβάται
κι είναι σωστή και δίκια η κρίση του' κι η μαύρη γης κριθάρι
και σάρι του γεννά, τα δέντρα του λυγάν απ' τους καρπούς τους,
γεννούν τα πρόβατα, κι η θάλασσα πολλά χαρίζει ψάρια
απ' την καλή κυβέρνια, κι οι λαοί στον ίσκιο του προκόβουν.
- Ό,τι άλλο θες να μάθεις ρώτα με στο αρχοντικό σου μέσα,
μα μη ρωτήσεις ποια η πατρίδα μου και ποια η γενιά μου εμένα
τι πιότερους καημούς στα στήθη μου θ' ανάψεις, αν με πάρουν
οι θύμησες' είμαι βαριόμοιρος! Κι ουδέ ταιριάζει κιόλα
σε ξένο σπίτι εγώ καθούμενος να κλαίω και να θρηνιέμαι'
έτσι κι αλλιώς κακό είναι αδιάκοπα να δείχνω λυπημένος'
μπας και καμιά θυμώσει δούλα σου μαζί μου — για κι ατή σου —
και πει κρασί πως ήπια, μέθυσα και κολυμπώ στο κλάμα.»

- τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα περιφρών Πηνελόπεια:
«ξείν', ἦ τοι μὲν ἐμὴν ἀρετὴν εἰδὸς τε δέμας τε
- 125 ὤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς
εἰ κείνός γ' ἔλθων τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύει,
μείζον κε κλέος εἶη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτως.
νῦν δ' ἄχομαι: τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
- 130 ὄσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
οἳ τ' αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφιμένονται,
οἳ μ' ἄεκαζομένην μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
τῷ οὔτε ξεινῶν ἐμπάξομαι οὐθ' ἱκετάων
- 135 οὔτε τι κηρύκων, οἳ δημοεργοὶ ἔασιν:
ἀλλ' Ὀδυσῆ ποθέουσα φίλον κατατήκομαι ἦτορ.
οἱ δὲ γάμον σπεύδουσιν: ἐγὼ δὲ δόλους τολυπεύω.
φᾶρος μὲν μοι πρῶτον ἐνέπνευσε φρεσὶ δαίμων,
στησαμένη μέγαν ἰστόν, ἐνὶ μεγάροισιν ὑφαίνειν,
- 140 λεπτόν καὶ περιμέτρον: ἄφαρ δ' αὐτοῖς μετέειπον:
«κούροι, ἐμοὶ μνηστήρες, ἐπεὶ θάνε διὸς Ὀδυσσεύς,
μίμνεντ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰς ὃ κε φᾶρος
ἐκτελέσω—μῆ μοι μεταμῶνια νήματ' ὀληται--
Λαέρτη ἦρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν
- 145 μοῖρ' ὀλοῆ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο:
μῆ τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
αἷ κεν ἄτερ σπείρου κείται πολλὰ κτεατίσσας.
«ὡς ἐφάμην, τοῖσιν δ' ἔπεπείθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.
ἔνθα καὶ ἡματίη μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἰστόν,
- 150 νύκτας δ' ἀλλύεσκον, ἐπεὶ δαΐδας παραθείμην.
ὡς τρίετες μὲν ἔλθον ἐγὼ καὶ ἔπειθον Ἀχαιοῦς:
ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπήλυθον ὦραι,
μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πόλλ' ἐτελέσθη,
καὶ τότε δὴ με διὰ δμῶας, κύνας οὐκ ἀλεγούσας,
- 155 εἶλον ἐπελθόντες καὶ ὀμόκλησαν ἐπέεσσιν.
ὡς τὸ μὲν ἐξετέλεσσα, καὶ οὐκ ἐθέλουσ', ὑπ' ἀνάγκης:
νῦν δ' οὐτ' ἐκφυγέειν δύναμαι γάμον οὔτε τιν' ἄλλην
μῆτιν ἔθ' εὐρίσκω: μάλα δ' ὀτρύνουσι τοκῆς
γῆμασθ', ἀσχαλάα δὲ πᾶσις βίοτον κατεδόντων,
- 160 γινώσκων: ἤδη γὰρ ἀνὴρ οἴός τε μάλιστα
οἴκου κήδεσθαι, τῷ τε Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
ἀλλὰ καὶ ὡς μοι εἰπὲ τεὸν γένος, ὀππόθεν ἔσσι.
οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἔσσι παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ
πέτρης.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
- Κι ἡ Πηνελόπη τότε ἡ φρόνιμη γυρνάει κι ἀπηλογιέται:
« Ὅποιες κι ἀν εἶναι, ξένη, οἱ χάρες μου, το ἀνάριμμα, τα κάλλη,
μου τις ἀφάνισαν οἱ ἀθάνατοι τη μέρα που κινούσαν
οἱ Ἀργίτες για την Τροία, κι ἀντάμα τους το ταίρι μου, ο
Ὀδυσσέας!
Αλήθεια, ἐκεῖνος πίσω ἀν διάγερνε και νοιάζονταν για μένα,
θα 'ταν και πιο μεγάλη ἡ δόξα μου και πιο ὁμορφα τα πάντα.
Μα τώρα λιώνω, τι μου σώριασε κακὰ ο θεὸς περίσσια'
αυτοὶ που τα νησιά ἀφεντεύουσε κι οἱ πιο τρανοὶ εἶναι ἀρχόντοι
στην πολυδασωμένη Ζάκυθο, στη Σάμη, στο Δουλίχι,
και στην Ἰθάκη ἐδῶ τη λιόβολη τρογύρα μένουν — ὅλοι
με θέλουν ἀθελα μου ταίρι τους και καταλύουν το βίος μας.
Γι αὐτὸ για ξένους πια δε γνοιάζομαι, μηδὲ για ἱκέτες, μήτε
γι' αὐτοὺς που στου λαοῦ τη δούλεψη κρατιοῦνται — για τους
κράχτες'
τον Ὀδυσσέα ποθῶ που μου 'λειψε κι ἀπ' τον καημὸ του λιώνω.
Κι αὐτοὶ το γάμο θέλουν γρήγορα, κι ἐγὼ τους κλῶθω ὅλους'
πρῶτα το νου μου κάποιος φώτισε θεὸς, στην κάμαρα μου
τρανὸ ἀργαλειὸ να στήσω, θέλοντας πανὶ να υφάνω τάχα,
πανὶ μακρὺ πολὺ, ψιλόκλωστο, κι αὐτὰ τους εἶπα τότε:
„ Εσεῖς οἱ νιοι που με γυρεύετε, μια κι ο Ὀδυσσέας ἐχάθη,
για καρτεράτε με, κι ἀς βιάζεστε για γάμο, να τελέψω
καν το διασίδι αὐτὸ, τα νήματα να μη μου πᾶν χαμένα.
Του ἀρχοντικοῦ Λαέρτη σάβανο το φτιάνω για την ὥρα
που θα τον πάρει ο ἀνήλεος θάνατος κι ἡ ἀσβολωμένη μοῖρα'
να μη βρεθεῖ στον κόσμο Ἀργίτισσα μαζί μου να τα βάλει,
τάχα πῶς κοίτεται ἀσαβάνωτος, κι ἀς εἶχε τόσα πλοῦτη."
Ἔτσι τους μίλησα, κι ἡ πέρφανη καρδιά τους τ' ἀποδέχτη.
Κι ἀλήθεια ὅλη τη μέρα δούλευα το ἀτέλειωτο πανὶ μου,
και πάλε ὀλονυχτὶς το ξύφαινα στο φῶς δαδιῶν που ἀνάβαν.
Τρεῖς χρόνους κράτησεν ο δόλος μου πλανεύοντας τους ὅλους'
πάνω στους τέσσερες, σαν κύλησαν πάλι οἱ ἐποχές του χρόνου,
κι οἱ μήνες ἔτρεχαν, και διάβαιναν μια μια οἱ περίσσιες μέρες,
τούτες οἱ σκύλες το μαρτύρησαν, οἱ ἀδιάντροπες μου δούλες'
κι ἦρθαν ἐκεῖνοι και με τσάκωσαν κι εἶπαν βαριές κουβέντες.
Γι αὐτὸ και στανικῶς ξετέλεσα το φάσιμο, ἀθελά μου
Τώρα το γάμο πια δε γίνεται να τον ξεφύγω, κι ἄλλη
βουλή δε βρίσκω να με γλίτωνε' να παντρευτῶ με σπρώχνουν
κι οἱ δυο γονιοὶ μου' και κατάλαβε κι ὁ γιος μου και θυμῶνει
που τρων το βίος του' πια μου τράνεψε, μπορεῖ σαν ἀντρας
τώρα,
που ο Δίας τιμὴ και δόξα του 'δῶκε, να γνοιάζεται το σπίτι.
Μα κι ἐτσι, πες μου ποια ἡ πατρίδα σου και ποια ἡ γενιά σου;
βράχου
μαθῆς για ὄρου δὲν εἶσαι γέννημα, που λεν τα παραμῦθια!»

- Ὀδυσσεύς:
- 165 «ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδew Ὀδυσῆος,
οὐκέτ' ἀπολλήξεις τὸν ἐμὸν γόνον ἐξερέουσα;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω: ἦ μὲν μ' ἀχέεσσά γε δῶσαις
πλείοσιν ἢ ἔχομαι: ἦ γάρ δίκη, ὅπποτε πάτρης
ἦς ἀπέρην ἀνὴρ τόσσον χρόνον ὄσσον ἐγὼ νῦν,
- 170 πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἀλῶμενος, ἄλγεα πάσχων:
ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω ὃ μ' ἀνείρεια ἠδὲ μεταλλᾶς.
Κρήτη τις γαί' ἔστι, μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
καλὴ καὶ πείρα, περίρρυτος: ἐν δ' ἄνθρωποι
πολλοί, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννήκοντα πόληες.
- 175 ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη: ἐν μὲν Ἀχαιοί,
ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
Δωριέες τε τριχᾶϊκες δῖοι τε Πελασγοί.
τῆσι δ' ἐνὶ Κνωσός, μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
ἐννέωρος βασιλεὺς Διὸς μεγάλου ὀαριστής,
- 180 πατὴρ ἐμοῖο πατήρ, μεγαθύμου Δευκαλίωνος
Δευκαλίων δ' ἐμὲ τίκετ καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα:
ἀλλ' ὃ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσιν Ἴλιον ἴσω
ᾤχεθ' ἄμ' Ἀτρείδῃσιν, ἐμοὶ δ' ὄνομα κλυτὸν Αἴθων,
ὀπλοτέρους γενεῆ: ὃ δ' ἄρα πρότερος καὶ ἀρείων.
- 185 ἐνθ' Ὀδυσῆα ἐγὼν ἰδόμην καὶ ξείνια δῶκα.
καὶ γάρ τὸν Κρήτηνδε κατήγαγεν ἴς ἀνέμοιο,
ἰέμενον Τροίηνδε παραπλάνγασσα Μαλειῶν:
στήσε δ' ἐν Ἀμνισῶ, ὄθι τε σπέος Εἰλειθυίης,
ἐν λιμέσιν χαλεποῖσι, μόγις δ' ὑπάλυξεν ἀέλλας.
- 190 αὐτίκα δ' Ἰδομενῆα μετάλλα ἄστουδ' ἀνελθῶν:
ξείνον γάρ οἱ ἔφασκε φίλον τ' ἔμεν αἰδοῖόν τε.
τῷ δ' ἤδη δεκάτη ἢ ἐνδεκάτη πέλεν ἠῶς
οἴχομένῳ σὺν νηυσὶ κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω.
τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δῶματ' ἄγων εὖ ἐξείνισσα,
- 195 ἐνδυκέως φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων:
καὶ οἱ τοῖς ἄλλοις ἐτάροις, οἱ ἄμ' αὐτῷ ἔποντο,
δημόθεν ἄλφιστα δῶκα καὶ αἶθοπα οἶνον ἀγείρας
καὶ βοῦς ἱρεύσασθαι, ἵνα πλησαῖατο θυμόν.
ἐνθα δῶδεκα μὲν μένον ἤματα δῖοι Ἀχαιοί:
- 200 εἶλει γάρ Βορέης ἄνεμος μέγας οὐδ' ἐπὶ γαίῃ
εἶα ἴστασθαι, χαλεπὸς δὲ τις ὥρορε δαίμων.
τῆ τρισκαίδεκάτῃ δ' ἄνεμος πέσε, τοὶ δ' ἀνάγοντο.»
ἴσκε ψευδεᾶ πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα:
τῆς δ' ἄρ' ἀκούουσης ῥέε δάκρυα, τήκετο δὲ χρώς:
- 205 ὡς δὲ χιῶν κατατήκετ' ἐν ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν,
ἦν τ' Εὐρος κατέτηξεν, ἐπὶν Ζέφυρος καταχέυῃ:
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσεάς:
- «Του αρχοντικού Οδυσσεά συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
δε λες να πάψεις τα ρωτήματα για τη γενιά μου, βλέπω.
Ας είναι, θα σου πω, σε βάσανα με ρίχνεις όμως τώρα
κι απ' όσα με κρατούνε πιότερα' τέτοια μαθές η μοίρα
του ανθρώπου, που ως εγώ απ' τον τόπο του καιρούς και χρόνια
λείπει
- και τυραννιέται παραδέρνοντας σε πλήθος ξένα μέρη!
Μα κι έτσι θα σου πω τα γύρεψες ν' ακούσεις και να μάθεις:
Μια χώρα, η Κρήτη, μέσα βρίσκεται στο πέλαο το κρασάτο,
περίσσια πλούσια, θαλασσόζωστη, πανώρια' πολιτείες
έχει ενενήντα' μύριοι, αρίφνητοι ζουν πάνω άνθρωποι, κι είναι
- πολλές οι γλώσσες τους, ανάκατες. Θρέφει Αχαιούς η Κρήτη,
και βέρους Κρητικούς αντρόκαρδους, και Δωριείς, που ζούνε
σε τρεις φυλές, κι ακόμα Κύδωνες και Πελασγούς αρχόντους.
Μια πολιτεία, Κνωσό την είπανε, τρανή, και βασιλιάς της,
ο Μίνωας, που το Δία συντρόφευε στα εννιά τα χρόνια πάνω,
- κύρης του κύρη μου, του αντρόκαρδου του Δευκαλίωνα, κι είχε
δυό γιους γεννήσει ο Δευκαλίωνας, το Δομενέα και μένα.
Με τους Ατρείδες κείνος διάβηκε στην Τροία μες στα καράβια
τα δρεπανόγυρτα, ο πρωτόγεννος και πιο αντριανός, και μένα,
τον πιο μικρό, με βγάλαν Αίθωνα — τρανό είναι τ' όνομά μου!
- Εκεί είδα εγώ και φιλοκόνεψα τον Οδυσσεά' τι ως είχε
κινήσει για την Τροία κι αρμένιζε μπρος στου Μαλιά τον κάβο,
κι αυτόν η ανεμική τον ξόριασε στην Κρήτη ρίχνοντας τον.
Στην Αμνισό την κακολίμανη, πλάι στις θεάς Λεχούσας
το σπήλιο, επόδισε, το δρόλαπα μεβιάς για να γλιτώσει.
- Στο κάστρο ανέβη ευτύς γυρεύοντας το Δομενέα, το φίλο
τον είχε γκαρδιακό, μας έλεγε, και τιμημένο' ωστόσο
δέκα καν έντεκα μερόνυχτα πιο πριν εκείνος κιόλα
κατά την Τροία με τα διπλόγυρτα καράβια είχε μισέψει.
Εγώ λοιπόν τον καλοσκάμνισα στο αρχοντικό μας μέσα,
- κι απ' τα πολλά στο σπίτι που 'κρυβα τον φίλεψα με αγάπη.
Του 'δωκα ακόμα για τους συντρόφους που πήγαιναν μαζί του,
τρογύρα απ' το λαό συνάζοντας, κριθάρι και φλογάτο
κρασί και βόδια, να 'χουν σφάζοντας να τρων και να χορταίνουν.
Κι οι Αργίτες μείναν μέρες δώδεκα στην Κρήτη, τι είχε ασκώσει
- βοριά τρανό θεός αντίμαχος κι είχαν κλειστεί, κι ο αγέρας
να κρατηθούμε ορθοί δεν άφηνε μηδέ στη γης απάνω.
Στις δεκατρείς ο αγέρας έπεσε κι αυτοί πανιά σήκωναν.»
Πολλές ψευτιές δηγόταν κι έλεγε, που σαν αλήθειες μοιάζαν.
Κι εκείνη έχυνε δάκρυα ακούγοντας και φύραινε η θωριά της.
- Πως λιώνει σε βουνά ψηλόκορφα το χιόνι, που ο πονέντης
πρώτα το στοίβαξε, και το 'λιωσε φυσώντας ο σιρόκος,

- τηκομένης δ' ἄρα τῆς ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες:
ὡς τῆς τήκετο καλὰ παρήϊα δάκρυ χεοῦσης,
κλαιούσης ἐὼν ἄνδρα παρήμενον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
- 210 θυμῷ μὲν γοῶσαν ἔην ἐλέαιρε γυναῖκα,
ὀφθαλμοὶ δ' ὡς εἰ κέρα ἔστασαν ἢ ἐ σίδηρος
ἀτρέμας ἐν βλεφάροισι: δόλω δ' ὄγε δάκρυα κεῦθεν.
ἢ δ' ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
ἐξαυτῆς μιν ἔπεσιν ἀμειβομένη προσέειπε:
- 215 «νῦν μὲν δὴ σευ, ξεινέ γ', οἶω πειρήσεσθαι,
εἰ ἐτεὸν δὴ κείθι σὺν ἀντιθέοις ἐτάροισι
ξείνισας ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἀγορεύεις.
εἰπέ μοι ὅπποῖ' ἄσσα περὶ χροῖ εἴματα ἔστο,
αὐτός θ' οἶος ἔην, καὶ ἐταίρους, οἳ οἱ ἔποντο.»
- 220 τὴν δ' ἀπαιβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεὺς:
«ὦ γύναι, ἀργαλέον τόσσον χρόνον ἀμφὶς ἐόντα
εἰπέμεν: ἦδη γάρ οἱ ἐεικοστὸν ἔτος ἐστὶν
ἐξ οὗ κείθεν ἔβη καὶ ἐμήξ ἀπελήλυθε πάτρης:
αὐτὰρ τοι ἐρέω ὡς μοι ἰνδάλλεται ἦτορ.
- 225 χλαῖναν πορφυρέην οὐλὴν ἔχε διος Ὀδυσσεὺς,
διπλὴν: αὐτὰρ οἱ περόνη χρυσοῖο τέτυκτο
αὐλοῖσιν διδύμοισι: πάροιθε δὲ δαίδαλον ἦεν:
ἐν προτέροισι πόδεσσι κῶν ἔχε ποικίλον ἑλλόν,
ἀσπαίροντα λάων: τὸ δὲ θαυμάζεσκον ἅπαντες,
- 230 ὡς οἱ χρύσειοι ἐόντες ὁ μὲν λάε νεβρόν ἀπάγχων,
αὐτὰρ ὁ ἐκφυγείν μεμαῶς ἦσπαιρε πόδεσσι.
τὸν δὲ χιτῶν' ἐνόησα περὶ χροῖ σιγαλόεντα,
οἶόν τε κρομύοιο λοπὸν κάτα ἰσχαλείοι:
τῶς μὲν ἔην μαλακός, λαμπρός δ' ἦν ἠέλιος ὡς:
- 235 ἢ μὲν πολλαὶ γ' αὐτὸν ἐθήσαντο γυναῖκες,
ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν:
οὐκ οἶδ' ἢ τάδε ἔστο περὶ χροῖ οἴκοθ' Ὀδυσσεὺς,
ἢ τίς ἐταίρων δῶκε θοῆς ἐπὶ νηὸς ἰόντι,
ἢ τίς που καὶ ξείνος, ἐπεὶ πολλοῖσιν Ὀδυσσεὺς
- 240 ἔσκε φίλος: παῦροι γάρ Ἀχαιῶν ἦσαν ὁμοῖοι.
καὶ οἱ ἐγὼ χάλκειον ἄορ καὶ δίπλακα δῶκα
καλὴν πορφυρέην καὶ τερμιόεντα χιτῶνα,
αἰδοίως δ' ἀπέπεμπον ἐυσσέλμου ἐπὶ νηὸς.
καὶ μὲν οἱ κῆρυξ ὀλίγον προγενέστερος αὐτοῦ
- 245 εἶπετο: καὶ τὸν τοι μυθήσομαι, οἶος ἔην περ.
γυρὸς ἐν ὤμοισιν, μελανόχροος, οὐλοκάρηνος,
Εὐρυβάτης δ' ὄνομ' ἔσκε: τίεν δὲ μιν ἔξοχον ἄλλων
ἦν ἐτάρων Ὀδυσσεὺς, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ἦδη.»
- κι ὡς λιώνει, τα ποτάμια φύσκωσαν και κατεβάζουν — ὅμοια
κι εκείνη ἔχυνε δάκρυα κι ἔλιωνε το μηλοπρόσωπό της,
κι ἔκλαιε τον άντρα της, που κάθουνταν μπροστά της, μα ο
Ὀδυσσεάς,
- κι αν τη γυναίκα του που δέρνονταν βαθιά ψυχοπονιόταν,
ὅμως τα μάτια εκράτει ασάλευτα στα βλέφαρα, απ' ασάλι
για κέρατο λες κι ήταν, κι ἐκρυβε με πονηριά τα δάκρυα.
Κι εκείνη, σύντας πια αποχώρτασε το δάκρυ και το θρήνο,
ξαναδευτέρωσε τα λόγια της κι αυτά του συντυχαίνει:
- «Ξένε, η στιγμή θαρρώ πως ἔφτασε να δοκιμάσω, αλήθεια
τον άντρα μου αν τον καλοσκάμισες στο αρχοντικό σου μέσα
με τους ισόθεους τους συντρόφους του, καθώς μου λες: για πες
μου
σαν τι λογιῆς ήταν τα ρούχα του που στο κορμί φορούσε;
κι ο ίδιος πως ἔδειχνε κι οι σύντροφοι, μαζί του που κινούσαν;»
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Κυρά μου, να σου πω σα δύσκολο, τόσος καιρός που ἐδιάβη,
τα που γυρεύεις' κιόλας εἴκοσι πέρασαν χρόνια, αφόντας
ἔφυγε εκείνος κείθε κι ἄφησε τη γη την πατρική μου.
Μα κι ἔτσι θα σου πω τον άντρα σου στο νου μου πως διανεύει:
- Τον Ὀδυσσεά το θεῖο με κόκκινο, σγουρό μαντί θυμούμαι,
διπλόφαρδο, ψηλά που το 'κλεινε χρυσοῖο το κλειδωτήρι
με δυο θηλύκια, κι εἶχε ἀπάνω του στολιδι σκαλισμένο'
σκύλος στα δυο του πόδια παρδαλο κρατούσε λαφομόσκι,
που ὅπως το δάγκανε, σπαρτάριζε' κι ὅλοι θαμάζαν που ήταν
- ἀπὸ χρυσάφι, κι ὅμως ἐβλεπες το σκύλο να το πνίγει,
και να ταράζει αὐτὸ τα πόδια του, ζητώντας να γλιτώσει.
θυμούμαι εφόρειε κι ἓνα λιόφωτο χιτῶνα στο κορμί του,
τη γυαλιστὴ τη φλοῦδα ως να 'βλεπες ἀπὸ ξερό κρομμύδι'
τόσο αγανὸς μαθὲς σου φάνταζε, να λάμπει σαν τον ἥλιο.
- Πολλὲς νοικοκυρὲς θωρώντας τον τη χάρη του θαμάζαν.
Κάτι ἄλλο τώρα ἐγὼ θα σου 'λεγα, και συ στο νου σου βαλ 'το:
Δεν ξέρω αν ο Ὀδυσσεάς στο σπίτι του φορούσε τέτοια ρούχα,
για αν κάποιος σύντροφος του τα 'δωκε, μες στο γοργό καράβι
καθὼς κινούσε, για και φίλος του' και ποιος δεν αγαπούσε
- τον Ὀδυσσεά; Πολλοὶ δε βρέθηκαν Ἀργίτες να του μοιάζουν!
Χαλκὸ σπαθὶ κι ἐγὼ του χάρισα, κι ακροσειραδωμένο
χιτῶνα, κι ὀλικο, διπλόφαρδο μαντί πανῶριο, κι ἔτσι
στο καλοκούβεργο τον ξέβγαλα καράβι τιμημένα.
Κι ἓνας μαζί του κράχτης πήγαινε, σα λίγο πιο μεγάλος'
- και να σου πω κι αὐτὸς πως ἔδειχνε: με στρογγυλοὺς τους
ὤμους,
μελαχροινός, και στο κεφάλι του σγουραῖναν τα μαλλιά του.
Τον κράζαν Εὐρυβάτη' ἀνάμεσα στους συντρόφους του τούτον

- «ὡς φάτο, τῆ δ' ἔτι μάλλον ὑφ' ἴμερον ὤρσε γόοιο,
 250 σήματ' ἀναγνούσῃ τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ' Ὀδυσσεύς.
 ἡ δ' ἔπει οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο.
 καὶ τότε μιν μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπε:
 «νῦν μὲν δὴ μοι, ξεῖνε, πάρος περ ἑὼν ἔλεινός,
 ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι φίλος τ' ἔση αἰδοῖός τε:
- 255 αὐτῆ γὰρ τάδε εἶματ' ἐγὼ πόρον, οἳ ἀγορεύεις,
 πτύζασ' ἐκ θαλάμου, περόνην τ' ἐπέθηκα φαινήν
 κείνῳ ἄγαλμ' ἔμμεναι: τὸν δ' οὐχ ὑποδέξομαι αὐτῆς
 οἴκαδε νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
 τῷ ῥα κακῆ αἴσῃ κοίλης ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεύς
- 260 ᾤχετ' ἐποπόμενος Κακοῖλιον οὐκ ὀνομαστήν.»
 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
 Ὀδυσσεύς:
 «ὦ γύναι αἰδοῖη Λαερτιάδew Ὀδυσῆος,
 μηκέτι νῦν χροά καλὸν ἐναίρειο, μηδέ τι θυμὸν
 τῆκε, πόσιν γοώωσα. νεμεσῶμαί γε μὲν οὐδέν:
- 265 καὶ γὰρ τίς τ' ἀλλοῖον ὀδύρεται ἄνδρ' ὀλέσσασα
 κουριδίον, τῷ τέκνα τέκη φιλότῃ μιγεῖσα,
 ἢ Ὀδυσῆ', ὃν φασὶ θεοῖς ἐναλίγκιον εἶναι.
 ἀλλὰ γόου μὲν παύσαι, ἐμείο δὲ σύνθεο μῦθον:
 νημερτέως γὰρ τοι μυθήσομαι οὐδ' ἐπικεύσω
- 270 ὡς ἦδη Ὀδυσῆος ἐγὼ περὶ νόστου ἄκουσα
 ἀγχοῦ, Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίοιι δῆμῳ,
 ζωοῦ: αὐτὰρ ἄγει κειμήλια πολλὰ καὶ ἔσθλα
 αἰτίζων ἀνά δῆμον. ἀτὰρ ἐρίηρας ἑταίρους
 ὤλεσε καὶ νῆα γλαφυρήν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
- 275 Θρινακίης ἄπο νήσου ἰών: ὀδύσαντο γὰρ αὐτῷ
 Ζεὺς τε καὶ Ἥλιος: τοῦ γὰρ βόας ἔκταν ἑταῖροι.
 ἠοὶ μὲν πάντες ὄλοντο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ:
 τὸν δ' ἄρ' ἐπὶ τρόπιος νεὸς ἔκβαλε κύμ' ἐπὶ χέρσου,
 Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἳ ἀγχίθειοι γεγάσιν,
- 280 οἳ δὴ μιν περὶ κῆρι θεὸν ὡς τιμήσαντο
 καὶ οἳ πολλὰ δόσαν πέμπειν τέ μιν ἤθελον αὐτοὶ
 οἴκαδ' ἀπήμαντον. καὶ κεν πάλα ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς
 ἦην: ἀλλ' ἄρα οἳ τό γε κέρδιον εἶσατο θυμῷ,
 χρήματ' ἀγυρτάζειν πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἰόντι:
- 285 ὡς περὶ κέρδεα πολλὰ καταθητῶν ἀνθρώπων
 οἶδ' Ὀδυσσεύς, οὐδ' ἂν τις ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.
 ὡς μοι Θεσπρωτῶν βασιλεὺς μυθήσατο Φεῖδων:
 ὦμνυε δὲ πρὸς ἔμ' αὐτόν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
 νῆα κατειρύσθαι καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν ἑταίρους,
- ξεχώριζε ὁ Ὀδυσσεύς, τι ταίριαζε με τῆ δικιά του γνώμη.»
 Εἶπε, κι ἀκόμα πιο τῆς ξάναψε του θρήνου τῆ λαχτάρα,
 τ' ἀλάθευτα σημάδια ὡς γνώρισε στα λόγια του Ὀδυσσεύς.
 Κι ὄντας ἐκεῖνη πια ἀποχόρτασε τὸ δάκρυ και τὸ θρήνο,
 γυρνώντας τέτοια του ἀποκρίθηκε, του μίλησε και του ἔπε:
 «Ἀπ' τὴν ἀρχὴ κι ἀν σε συμπόνεσα, μα τώρα πια θα σου ἔχω
 τιμὴ κι ἀγάπη πάντα, ξένη μου, στο ἀρχοντικό μου μέσα.
 Τα ρούχα που ἔπες του τα δῖπλωσα, πρὶν του τα δώσω; ἀτῆ μου
 στὴν κάμαρα μας, και τους κάρφωσα τὸ κλειδωτῆρι ἀπάνω
 τὸ στραφετερό, για να τὸ χαίρεται. Δε θα τὸν δῶ να γέρνει
 ὡστόσο ἐκείνον στο παλάτι του, στὴ γῆ τὴν πατρικὴ του!
 Ἀραχλὴ μοῖρα λέω τὸν ἔσπρωξε τὸν Ὀδυσσεύς να φύγει
 στὴν Κακοτροία τὴν ἀμελέτητη στο βαθυλό καράβι!»
 Γυρνώντας τότε ὁ πολυμήχανος τῆς μίλησε Ὀδυσσεύς:
 «Του ἀρχοντικοῦ Ὀδυσσεύς συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
 πια μη χαλνάς τ' ὠραῖο σου πρόσωπο, μη λιώνεις τὴν καρδιά
 σου!
 Ἀλήθεια, δὲν παραξενεύομαι που κλαῖς για κείνον τόσο'
 τι κι ἄλλες που ἔχασαν τους ἀντρες τους κι εἶχαν παιδιὰ γεννήσει
 πλαγιάζοντας μαζί τους, δάρθηκαν, κι ἀς μη θυμίζαν διόλου
 τὸν Ὀδυσσεύς, που, ὡς λεν, συνόμοιαζε με τους θεοὺς περίσσια.
 Ὅμως παράτα πια τὰ κλάματα, τὰ λόγια μου ν' ἀκούσεις.
 Θα σου μιλήσω ἀλήθεια, τίποτα δε θέλω να σου κρύψω:
 Πολὺς καιρὸς δὲν εἶναι που ἄκουσα πως γύρισε ὁ Ὀδυσσεύς
 και βρίσκεται κοντά, στῶν Θεσπρωτῶν τῆ μυριοπλοῦσια χώρα,
 και ζεῖ, και κουβαλά ἀξετίμητα πολλὰ μαζί του πλοῦτη,
 γύρα ἀπ' τὸν κόσμο που τὰ σύναξε' μα τους πιστοὺς συντρόφους
 και τὸ καράβι του — ὅλα τὰ ἔχασε στο πέλαο τὸ κρασάτο
 ἀπ' τὸ νησί του Γῆλιου φεύγοντας' ὁ Δίας μαζί του οργίστη
 κι ὁ Γῆλιος, μου ἔλεγε, που του ἔσφαξαν τὰ βόδια οἱ σύντροφοί
 του.
 Στὴν πολυκυματοῦσα θάλασσα χάθηκαν ὅλοι ἐκεῖνοι,
 κι αὐτὸν τὰ κύματα τὸν πέταξαν, πιασμένο ἀπ' τὴν καρένα,
 στῶν Φαίακων τὸ νησί, που ἡ φύτρα τους με τῶν θεῶν λογιέται.
 Ἐκεῖνοι ὀλόκαρδα ὡς ἀθάνατο τὸν τίμησαν, και πλήθια
 του δῶκαν δῶρα κι ἀποφάσισαν αὐτοὺς να τὸν στείλουν
 στὸν τόπο του ἀβλαβὸ' και σίγουρα θα ἔχε ὁ Ὀδυσσεύς διαγεῖρει
 ἀπὸ καιρὸ, μα συφερότερο στοχάστηκε στο νοῦ του,
 σε πλήθος χώρες τριγυρίζοντας να μάσει πρῶτα πλοῦτη'
 τι ἀπ' ὅλους τους ἀνθρώπους πῶτερο πως να κερδίσει ξέρε, '
 κι οὔτε θνητὸς κανένας βρίσκεται να μετρηθεῖ μαζί του.
 Ἐμένα αὐτὰ μου τὰ ἔπε ὁ Φεῖδωνας, τῶν Θεσπρωτῶν ὁ ρήγας.
 Στὸν ἴδιο ἐμένα ορκίστη, ὡς ἔκανε σπονδὴ στο ἀρχοντικό του,
 πως εἶχαν ρίξει κιόλας τ' ἄρμενο στο κύμα, κι οἱ σύντροφοι

- 290 οἷ δὴ μιν πέμψουσι φίλην ἔς πατρίδα γαῖαν.
ἀλλ' ἐμέ πρὶν ἀπέπεμψε: τύχησε γὰρ ἐρχομένη νηῦς
ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἔς Δουλίχιον πολύπτυρον.
καί μοι κτήματ' ἔδειξεν, ὅσα ξυναγεῖρατ' Ὀδυσσεύς:
καί νύ κεν ἔς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ' ἔτι βόσκοι,
- 295 ὄσσα οἱ ἐν μεγάρους κειμήλια κείτο ἄνακτος.
τὸν δ' ἔς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλήν ἐπακούσαι,
ὅππως νοστήσειε φίλην ἔς πατρίδα γαῖαν
ἤδη δὴν ἀπεών, ἢ ἀμφαδὸν ἦε κρυφῆδόν.
- 300 «ὡς ὁ μὲν οὕτως ἐστὶ σόος καὶ ἐλεύσεται ἡδὴ
ἄγχι μάλ', οὐδ' ἔτι τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
δηρὸν ἀπεσσεῖται: ἔμπης δέ τοι ὄρκια δώσω.
ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα, θεῶν ὑπάτος καὶ ἄριστος,
ἰσΐη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἦν ἀφικάνω:
- 305 ἦ μὲν τοι τάδε πάντα τελεῖται ὡς ἀγορεύω.
τοῦδ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς,
τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ' ἰσταμένοιο.»
τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«αἶ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἶη:
- 310 τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα
ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἂν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.
ἀλλὰ μοι ὦδ' ἀνά θυμὸν οἶεται, ὡς ἔσται περ:
οὐτ' Ὀδυσσεύς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται, οὔτε σὺ πομπῆς
τεύξει, ἔπει οὐ τοῖοι σημάντορές εἰσ' ἐνὶ οἴκῳ
- 315 οἶος Ὀδυσσεύς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, εἴ ποτ' ἔην γε,
ξεῖνους αἰδοίους ἀποπεμπέμεν ἠδὲ δέχεσθαι.
ὦ ἀλλὰ μιν, ἀμφίπολοι, ἀπονίψατε, κάθετε δ' εὐνήν,
δέμνια καὶ χλαίνας καὶ ῥήγεια σιγαλόεντα,
ὡς κ' εὖ θαλιπῶν χρυσόθρονον Ἡῷ ἴκηται.
- 320 ἠῶθεν δὲ μάλ' ἦρι λοέσσαι τε χρίσαι τε,
ὡς κ' ἔνδον παρὰ Τηλεμάχῳ δεῖπνοιο μέδηται
ἡμενος ἐν μεγάρω: τῷ δ' ἄλγιον ὅς κεν ἐκείνων
τοῦτον ἀνιάζει θυμοφθόρος: οὐδέ τι ἔργον
ἐνθάδ' ἔτι πρήξει, μάλα περ κεχολωμένους αἰνώως.
- 325 πῶς γὰρ ἐμεῦ σὺ, ξεῖνε, δαήσεται εἴ τι γυναικῶν
ἀλλᾶων περιέμι νόνον καὶ ἐπίφρονα μῆτιν,
εἴ κεν ἀύσταλος, κακὰ εἰμένος ἐν μεγάροισιν
δαινύη; ἄνθρωποι δὲ μινυνθάδιοι τελέθουσιν.
ὅς μὲν ἀπηνῆς αὐτὸς ἔη καὶ ἀπηνέα εἰδῆ,
- 330 τῷ δὲ καταρῶνται πάντες βροτοὶ ἄλγε' ὀπίσσω
ζῶω, ἀτὰρ τεθνεώτῳ γ' ἐφεψιόωνται ἅπαντες:
ὅς δ' ἂν ἀμύμων αὐτὸς ἔη καὶ ἀμύμονα εἰδῆ,
τοῦ μὲν τε κλέος εὐρὺ δῖα ξεῖνοι φορέουσι
- πρόσμεναν ἔτοιμοι, στον τόπο του τον Ὀδυσσεά να πάνε.
Εμένα μ' ἔστειλε πρωύτερα, τι βρέθηκε καράβι
θεσπρωτικό για το πολύσταρο Δουλίχι να σαλπάρει.
Ὡς και τα πλοῦτη ακόμα μου 'δειξε που 'χε ο Ὀδυσσεάς συνάξει'
γενιές ακέριες δέκα θα 'φταναν να θρέψουν όλα ετούτα'
- τόσο μεγάλο βιος τον πρόσμενε στου ρήγα το παλάτι.
Προσώρας στη Δωδώνη, μου 'λεγε, βρισκόταν, για να πάρει
βουλή απ' το Δία, το δρυ του ακούγοντας τον ψηλοφουντωμένο,
μετά από τόσα χρόνια που 'λειπε, το πως θα γύρναε πίσω,
κρυφά για φανερά, στα χῶματα της γης της πατρικής του.
- Ἐχει λοιπόν γλιτώσει, κι ἔρχεται, κι ὅπου και να 'ναι φτάνει,
και βρίσκεται κοντά, κι ο τόπος του κι ὅλοι οι δικοὶ του ἀνθρωποί
πια θα τον δουν σε λίγο να 'ρχεται — κι ὄρκο ἀπὸ πάνω παίρνω:
Μάρτυς μου ο Δίας, απ' τους ἀθάνατους ο πιο τρανός κι ο
κάλλιος,
και του Ὀδυσσεά το τζάκι του ἀμεγου, που εδέχτη ἐμέ τον ξένο,
- πως ὅσα σου ιστορῶ ἀπαράλλαχτα θα βγουν μιαν ἀκρη ως ἄλλη.
Δε θα γυρίσει χρόνος και θα δεις τον Ὀδυσσεά να φτάνει,
σ' αὐτοῦ του φεγγαριού τη λήγωση, στην πιάση του καινούργιου.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι ἀπηλογιέται:
«Ἀμποτε, ξένε, αὐτὸς ο λόγος σου σωστός να βγει ως την ἀκρη!
- Θα 'βλεπες τότε την ἀγάπη μου και πόσα θα χαιρόσουν
δῶρα ἀπὸ μένα, να σε βλέπουνε και να σε μακαρίζουν.
Ὁμως ἐγὼ ψυχανεμίζουμαι τα μέλλουνται να γενούν:
Μήτε ο Ὀδυσσεάς θα στρέψει σπῆτι του μήτε και συ κανέναν
για συνεβγάλητ θα 'βρεις, τι ἔλειψαν πια απ'το παλάτι οι ἀφέντες,
- σαν που ἦταν ο Ὀδυσσεάς — ἀν ἔζησε μαθές κι αὐτὸς ποτέ του!
να συνεβγάξει για να δέχεται τους τιμημένους ξένους.
Μα ελάτε τώρα, βάγιες, πλύντε τον και στρώστε του κλινάρι,
στρώματα βάλτε, βάλτε λιόφωτα σεντόνια και φλοκάτες,
που να τον ἔβρει η Αυγή η χρυσόθρονη στα ρούχα ζεσταμένο.
- Και την αυγή, ως χαράξει, λούστε τον κι αλείψτε τον με μύρο,
κι ἔπειτα δίπλα στον Τηλέμαχο να κάσει στο τραπέζι,
στο αρχονταρῆκι ἐντός' κι ἀλίμονο κανέννας ἀπὸ κείνους
ἀν τον πειράξει μελετώντας του κακό' στο σπῆτι τοῦτο
πια δε θα καταφέρει τίποτα, κι ἀς βράζει απ' το θυμὸ του!
- Ξένε, και πως θα καταλάβαινες, ἀν μέσα στις γυναικές
τις ἄλλες ἔχω ἀλήθεια ξέχρωρα και νου και φρονιμάδα,
ἀν ἔτσι σε ἀφήνα στο σπῆτι μου να τρως κακοντυμένους,
λερός κι ἀφρόντιστος; Στον ἀνθρωπο γοργά η ζωὴ διαβαίνει'
κανεῖς ἀν εἶναι ἀτὸς του ἀνέσπλαχνος κι ἀνέσπλαχνη ἔχει γνώμη,
- τον καταριέται ο κόσμος, πίσω του πολλὰ να βρει τυράννια,
ὅσο 'ναι στη ζωὴ, κι ως πέθανε, κακὰ του σέρνει λόγια.
Ὁμως γι' αὐτὸν που ἀτὸς του εἶναι ἀμεγος κι ἔχει ἀψεγη τη
γνώμη,

- πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, πολλοί τέ μιν ἐσθλὸν
ἔειπον.»
- 335 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδῃσιν Ὀδυσῆος,
ἦ τοι ἐμοὶ χλαῖναι καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα
ἤχθεθ', ὅτε πρῶτον Κρήτης ὄρεα νιφόμενα
νοσφισάμην ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχρῆτμοιο,
- 340 κείω δ' ὡς τὸ πάρος περ αὔπνους νύκτας ἴαυον:
πολλὰς γάρ δὴ νύκτας ἀεικέλιώ ἐνὶ κοίτῃ
ἄεσα καὶ τ' ἀνέμεινα εὐθρονον Ἡῶ διάν.
οὐδὲ τί μοι ποδάνιπτρα ποδῶν ἐπιήρανα θυμῶ
γίνονται: οὐδὲ γυνὴ ποδὸς ἄμεται ἡμετέροιο
- 345 τᾶν αἶ τοι δῶμα κάτα δρῆστειραι ἕασιν,
εἰ μὴ τις γρηῦς ἔστι παλαιή, κεδνὰ ἰδυῖα,
ἦ τις δὴ τέτληκε τόσα φρεσὶν ὄσσα τ' ἐγὼ περ:
τῆ δ' οὐκ ἂν φθονέοιμι ποδῶν ἄψασθαί ἐμεῖο.»
τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
- 350 «ξείνε φίλ': οὐ γάρ πῶ τις ἀνὴρ πεπνυμένος ὦδε
ξείνων τηλεδαπῶν φιλιῶν ἐμὸν ἴκετο δῶμα,
ὡς σὺ μάλ' εὐφραδέως πεπνυμένα πάντ' ἀγορεύεις:
ἔστι δέ μοι γρηῦς πικινὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχουσα
ἦ κείνων δῦστηνον εὐ τρέφεν ἠδ' ἀτίταλλε,
- 355 δεξαμένη χεῖρεσσ', ὅτε μιν πρῶτον τέκε μήτηρ,
ἦ σε πόδας νίψει, ὀλιγητελέουσά περ ἔμπης.
ἀλλ' ἄγε νῦν ἀνστάσα, περίφρων Εὐρύκλεια,
νίψον σοῖο ἄνακτος ὀμήλικα: καὶ που Ὀδυσσεύς
ἦδη τοῖόςδ' ἔστι πόδας τοῖόςδε τε χεῖρας:
- 360 αἶψα γὰρ ἐν κακότῃ βροτοὶ καταγρηάσκουσιν.»
ὡς ἄρ' ἔφη, γρηῦς δὲ κατέσχετο χερσὶ πρόσωπα,
δάκρυα δ' ἔκβαλε θερμά, ἔπος δ' ὀλοφιδνὸν ἔειπεν:
«ὦ μοι ἐγὼ σέο, τέκνον, ἀμήχανος: ἦ σε περὶ Ζεὺς
ἀνθρώπων ἤχθηρε θεοῦδ' ἄφειλετο θυμὸν ἔχοντα.
- 365 οὐ γάρ πῶ τις τόσσα βροτῶν Διὶ τερπικεραύνῳ
πίονα μηρὶ ἔκη' οὐδ' ἐξαίτους ἑκατόμβας,
ὄσσα σὺ τῶ ἐδίδους, ἀρώμενος ἦος ἴκοιο
γῆράς τε λιπαρὸν θρέψαιό τε φαιδιμον υἱόν:
νῦν δὲ τοι οἶψ' ἀπῆλπον ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.
- 370 οὕτω που καὶ κείνῳ ἐφεψιόωντο γυναῖκες
ξείνων τηλεδαπῶν, ὅτε τευ κλυτὰ δῶμαθ' ἴκοιτο,
ὡς σέθεν αἶ κύνες αἶδε καθεψιόωνται ἄπασαι,
τᾶν νῦν λῶβην τε καὶ αἰσχεὰ πόλλ' ἀλεείνων
οὐκ ἑάσας νίζειν: ἐμὲ δ' οὐκ ἀέκουσαν ἄνωγε
- του διαλαλοῦν οἱ ξένοι τ' ὄνομα, κὶ ἡ δόξα του σκορπιέται
σε ὅλο τον κόσμον, καὶ μελέτησαν πολλοὶ την αρχοντιά του.»
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσεύς:
«Του αρχοντικού Οδυσσεά συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
φλοκατές και σεντόνια λιόλαμπρα καθόλου δε μ' ἀρέσουν
ἀπ'τον καιρό που τα χιονόσκεπα της Κρήτης ὄρη ἀφήκα
κὶ ἐφύγα ἀπάνω στο μακρόκουμπο καράβι για τα ξένα.
- Λέω να πλαγιάσω ως τότε, ξάγρυπνες που οὐ νύχτες μου
διάβαιναν
δεν εἶναι λίγες που ἔχω σε ἄβολο πλαγιάσει ως τώρα στρώμα,
τὴ θεῖαν Αὐγὴ τὴν ομορφόθρονη να φτάσει καρτερώντας.
Μηδὲ και θέλω, ως λες, ποδόλουτρο στα πόδια μου να κάνουν,
μηδὲ καμιά ἀπὸ τις γυναῖκες σου το πόδι μου ν' ἀγγίξει,
- ἀπ' ὄσες στο παλάτι βρίσκονται και κάνουν τις δουλειές σου.
Εξὸν γριά καμιά κὶ αν βρίσκεται κοντά σου μυαλωμένη,
γριά πολὺ, που νά'χει βάσανα, καθὼς ἐγώ, περάσει'
σ' αὐτὴν μετὰ χαράς τα πόδια μου ν' ἀφήσω να τ' ἀγγίξει.»
Καὶ τότε ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρνάει κὶ ἀπηλογιέται:
- «Ξένε καλέ, κανεὶς στο σπίτι μου δεν ἦρθε ἀπ' ἄλλα μέρη
ξένος, που πιο να τον συμπάθησα για τὴν πολλὴ του γνώση'
τι εἶναι ὁ,τι βγάζεις ἀπ' το στόμα σου στοχαστικά και δίκιο,
Ἐχω στ' ἀλήθεια μια γερόντισσα με νου κυβερνημένο,
αὐτὴ που εβύζαξε κὶ ἀνάστησε το δόλιο ἐκεῖνο, ἡ πρώτη,
- που σαν τον γέννησε ἡ μητέρα του, τον δέχτηκε στα χέρια'
τοῦτη, κὶ ας εἶναι δίχως δύναμη, τα πόδια θα σου πλύνει.
Μον' ἔλα τώρα, σήκω, πλύνε τον, Εὐρύκλεια μυαλωμένη,
το συνομήλικό του ἀφέντη σου. Ποῖος ξέρει, κὶ ο Οδυσσεύς
τέτοια μπορεῖ ποδάρια σήμερα και τέτοια χέρια να ἔχει'
- γερνούν τον ἀνθρωπο τα βάσανα μαθὲς και πρὶν τῆς ὥρας.»
Αὐτὰ εἶπε ἐκεῖνη, κὶ ἡ γερόντισσα τα κλάματα κινούσε,
τὴν ὄψη μες στα χέρια κρύβοντας, κὶ αὐτὰ θρηγνώντας εἶπε:
«Ἀχ, γιε μου, ἐγὼ για σένα ἡ δύστυχη! Πιὸ ἀπ' ὅλους τους
ἀνθρώπους
το φόβο των θεῶν κὶ ας ἐνιωθες, σ' οχτρεῦτὴ ο Δίας ἀλήθεια!
- Κανεὶς στο Δία τον κεραυνόχαρο δεν ἔχει κάψει τόσα
παχιά μεριά, βοδιῶν δεν πρόσφερε τρανές θυσιές κανέναν,
καθὼς ἐσύ, και δέουσουν, κάποτε σε γερατιά να φτάσεις
μακαρισμένα και περίλαμπρο το γιο σου ν' ἀναστήσει'
και τώρα μόνο ἐσένα ἀρνήστηκε του γυρισμοῦ τὴ μέρα!
- Ποῖος ξέρει, να του φέρνουνται ἀσκήμα μπορεῖ κὶ ἐκεῖνο οὐ
δούλες,
σα φτάνει σε τρανὸ ἀρχοντόσπιτο, μακριὰ στα ξένα κάπου —
καθὼς και σένα δα σου φέρθηκαν οὐ σκύλες τούτες ὄλες.
Για να ξεφύγεις τα τακρόλογα και τὴν καταλαλιά τους,

- 375 κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια.
τῷ σε πόδας νίψω ἅμα τ' αὐτῆς Πηνελοπείης
καὶ σέθεν εἶνεκ', ἐπεὶ μοι ὀρώρεται ἔνδοθι θυμὸς
κῆδεσιν. ἀλλ' ἄγε νῦν ξυνίει ἔπος, ὅτι κεν εἶπω:
πολλοὶ δὴ ξεῖνοι ταλαπειριοὶ ἐνθάδ' ἴκοντο,
- 380 ἀλλ' οὐ πῶ τινά φημι εἰκότα ὧδε ἰδέσθαι
ὡς σὺ δέμας φωνῆν τε πόδας τ' Ὀδυσῆϊ ἔοικας.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ὦ γρηῦ, οὕτω φασὶν ὅσοι ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
ἡμέας ἀμφοτέρους, μάλα εἰκέλω ἀλλήλοισιν
- 385 ἔμμεναι, ὡς σὺ περ αὐτῆ ἐπιφρονέουσ' ἀγορεύεις.»
ὡς ἄρ' ἔφη, γρηῦς δὲ λέβηθ' ἔλε παμφανώωντα
τοῦ πόδας ἐξαπένιζεν, ὕδωρ δ' ἐνεχεύατο πουλὺ
ψυχρόν, ἔπειτα δὲ θερμόν ἐπήφυσεν. αὐτὰρ
Ὀδυσσεύς
ἴζεν ἐπ' ἔσχαρόφιν, ποτὶ δὲ σκότον ἐτράπετ' αἶψα:
- 390 αὐτίκα γὰρ κατὰ θυμὸν οἶσατο, μὴ ἔλαβοῦσα
οὐλήν ἀμφράσσαιτο καὶ ἀμφαδὰ ἔργα γένοιτο.
νίξε δ' ἄρ' ἄσπον ἰούσα ἄναχθ' ἑόν: αὐτίκα δ' ἔγνω
οὐλήν, τὴν ποτὲ μιν σὺς ἤλασε λευκῶ ὀδόντι
Παρνησόνδ' ἐλθόντα μετ' Αὐτόλυκόν τε καὶ υἱας,
- 395 μητρός ἑῆς πάτερ' ἐσθλόν, ὃς ἀνθρώπους ἐκέκαστο
κλεπτοσύνη θ' ὄρκω τε: θεὸς δὲ οἱ αὐτὸς ἔδωκεν
Ἑρμείας: τῷ γὰρ κεχαρισμένα μηρία καίεν
ἀρνῶν ἢ δ' ἐρίφων: ὃ δὲ οἱ πρόφρων ἄμ' ὀπήδει.
Αὐτόλυκος δ' ἐλθὼν Ἰθάκης ἐς πῖονα δῆμον
- 400 παῖδα νέον γεγαῶτα κιχῆσατο θυγατέρος ἧς:
τόν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
παυομένω δόρποιο, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
«Αὐτόλυκ', αὐτὸς νῦν ὄνομ' εὐρεο ὅτι κε θῆαι
παιδὸς παιδί φίλω: πολυάργητος δὲ τοί ἐστιν.»
- 405 τὴν δ' αὐτ' Αὐτόλυκος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«γαμβρὸς ἐμὸς θυγάτηρ τε, τίθεσθ' ὄνομ' ὅτι κεν
εἶπω:
πολλοῖσιν γὰρ ἐγὼ γε Ὀδυσσάμενος τόδ' ἰκάνω,
ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξίν ἀνὰ χθόνα πουλυβότειραν:
τῷ δ' Ὀδυσσεύς ὄνομ' ἔστω ἐπώνυμον: αὐτὰρ ἐγὼ γε,
- 410 ὅππότε ἂν ἠβήσας μητρῴϊον ἐς μέγα δῶμα
ἔλθῃ Παρνησόνδ', ὅθι πού μοι κτήματ' ἔασι,
τῶν οἱ ἐγὼ δώσω καὶ μιν χαίροντ' ἀποπέμψω.»
τῶν ἔνεκ' ἦλθ' Ὀδυσσεύς, ἵνα οἱ πόροι ἀγαλὰ δῶρα.
τὸν μὲν ἄρ' Αὐτόλυκός τε καὶ υἱέες Αὐτόλυκοιο

δε θέλεις να σε πλύνουν κι ἔσπρωξεν, ὄχι ἄθελα μου, ἐμένα

ἢ Πηνελόπη τώρα, ἢ φρόνιμη του Ἰκάρου θυγατέρα.
Και για χατίρι της αφέντρας μου και για δικό σου θέλω
τα πόδια να σου πλύνω' μέσα μου ξεσηκώθηκαν τόσο
τώρα καημοί! Μα ομπρός, το λόγο μου ν' ακούσεις θέλω τώρα:
Βασανισμένοι πλήθος ἔφτασαν στα αρχοντικό μας ξένοι,

μα λέω πως ἄλλον δεν ἀντίκρισα ποτέ μου, του Ὀδυσσέα
τόσο στα πόδια και στο ἀνάριμμα και στη φωνή να μοιάζει!»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσέα:
«Ὅσοι μας βλέπουν με τα μάτια τους, γερόντισσα, μπροστά τους
παρόμοια λόγια λένε' μοιάζουμε πολύ συνάλληλώς μας,

καθώς και συ το παρατήρησες μονάχη και μας το 'πες.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἔφερε ἡ γερόντισσα στραφαλιστό λεβέτι,
που το 'χε πάντα για ποδόλουτρο, και κρύο νερό του χύνει
μέσα πολύ, κι ἀπάνω του ἔριξε ζεστό' μα ἀπὸ το τζάκι
κάθισε ἀλάργα ἐκεῖνος στρέφοντας στο σκότος το κορμί του'

φοβήθηκε πως αν τον ἀγγιζε, μπορούσε το σημάδι
να καταλάβει, κι ἔτσι να 'βγαине το κάθε τι στη φόρα.
Κι ἐκεῖνη ζύγωσε και βάλθηκε το ρῆγα της να πλένει'
ἀμέσως το σημάδι ἐγνώρισε, που του 'χε ἀφήσει ο κάπρος
στον Παρνασό, για τον Αὐτόλυκο σαν πήγε και τους γιους του,

τον ἀντρεϊανό γονιό της μάνας του, που ἄλλος κανεῖς στους
ὄρκους
και στην κλεψιά δεν του παράβγαине' θεός του το 'χε δώσει,
ο Ἑρμῆς, το δῶρο αὐτό' τι του 'καιγε μεριά ἀπὸ ἀρνιά και ρίφια
της ἀρεσκιᾶς του, του παράστεκε λοιπὸν κι αὐτὸς με ἀγάπη.
Ὁ Αὐτόλυκος μια μέρα φτάνοντας στην καρπερήν Ἰθάκη

την κόρη του με γιο νιογέννητο λεχῶνα βρήκε' κι ἦταν
ἡ Εὐρύκλεια τότε που του ἀπίθωσε στα γόνατα τ' ἀγγόνι,
το δειπνο ως τέλεψε, του μίλησε κι αὐτὰ τα λόγια του 'πε:
«Αὐτόλυκε, μονάχος τ' ὄνομα να βρεις, για να το δώσεις
στου τέκνου σου το τέκνο' το 'θελες ἀπὸ καρδιάς τ' ἀγγόνι!»

Πῆρε το λόγο τότε ο Αὐτόλυκος κι ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Γαμπρέ και κόρη, νοματίστε τον καθὼς σας πω το γιο σας'
ἐδῶ που με θωρεῖτε, ἔχω οργιστεῖ με πλήθος κόσμο ως τώρα,
κι εἶναι πολλοὶ που δυσἀρέτησα στη γη, γυναικες κι ἀντρες'
για τουτο κι Ὀδυσσέα το ἀγόρι σας να πῆτε, κι ως μεστῶσει

και γῖνει παλικάρι, στο τρανό της μάνας του παλάτι
στον Παρνασό ας ἔρθει' απ' τα πλοῦτη μου που ἐκεῖ φυλάω, θα
πάρει
τόσα απ' το χέρι μου, που ολόχαρο θα τον καλοστρατίσω.»
Ἔτσι ο Ὀδυσσέας μια μέρα κίνησε, να πάρει τα πανώρια

- 415 χερσίν δ' ἠσπάζοντο ἔπεσσί τε μειλιχίοισι:
μήτηρ δ' Ἀμφιθέη μητρός περιφύσ' Ὀδυσῆϊ
κύσσ' ἄρα μιν κεφαλὴν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.
Αὐτόλυκος δ' υἱοῖσιν ἐκέκλετο κυδαλίμοισι
δεῖπνον ἐφοπλίσσαι: τοῖ δ' ὀτρύνοντος ἄκουσαν,
- 420 αὐτίκα δ' εἰσάγαγον βουὸν ἄρσενά πενταέτηρον:
τὸν δέρον ἀμφί θ' ἔπον, καὶ μιν διέχευαν ἅπαντα,
μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένους πείραν τ' ὀβελίοισιν,
ῶππησάν τε περιφραδέως, δάσσαντό τε μοίρας.
ὥς τότε μὲν πρόπαν ἤμαρ ἐς ἡέλιον καταδύντα
- 425 δαίνυντ', οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς εἴσης:
ἦμος δ' ἡέλιος κατέδου καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
δὴ τότε κοιμήσαντο καὶ ὕπνου δῶρον ἔλοντο.
ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
βάν ῥ' ἴμεν ἐς θήρην, ἡμὲν κύνες ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
- 430 υἱέες Αὐτολύκου: μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεύς
ἦεν: αἰπὺ δ' ὄρος προσέβην καταειμένον ὕλη
Παρνησοῦ, τάχα δ' ἴκανον πύχας ἠνεμοέσσας.
Ἥελιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας
ἐξ ἀκαλαρρείταιο βαθυρροῦ Ὠκεανοῖο,
- 435 οἱ δ' ἐς βῆσαν ἴκανον ἐπακτῆρες: πρὸ δ' ἄρ' αὐτῶν
ἴχνι' ἐρευνῶντες κύνες ἦσαν, αὐτὰρ ὄπισθεν
υἱέες Αὐτολύκου: μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεύς
ἦεν ἄγχι κυνῶν, κραδᾶων δολιχόσκιον ἔγχος.
ἔνθα δ' ἄρ' ἐν λόχημῃ πυκινῇ κατέκειτο μέγας σὺς:
- 440 τὴν μὲν ἄρ' οὐτ' ἀνέμων διάει μένος ὑγρὸν ἀέντων,
οὔτε μιν Ἥελιος φαέθων ἀκτίσιν ἔβαλλεν,
οὐτ' ὄμβρος περάσσκε διαμπερές: ὥς ἄρα πυκνὴ
ἦεν, ἀτὰρ φύλλων ἐνέην χύσις ἤλιθα πολλή.
τὸν δ' ἀνδρῶν τε κυνῶν τε περὶ κτύπος ἦλθε ποδοῖν,
- 445 ὡς ἐπάγοντες ἐπήσαν: ὁ δ' ἀντίος ἐκ ξυλόχοιο
φρίξας εὐ λοφίην, πῦρ δ' ὀφθαλμοῖσι δεδορκῶς,
στή ῥ' αὐτῶν σχεδόνθεν: ὁ δ' ἄρα πρῶτιστος
Ὀδυσσεύς
ἔσσυτ' ἀνασχόμενος δολιχὸν δόρυ χειρὶ παχείη,
οὐτάμεναι μεμαῶς: ὁ δὲ μιν φθάμενος ἔλασεν σὺς
- 450 γουνὸς ὕπερ, πολλὸν δὲ διήφυσε σαρκὸς ὀδόντι
λικριφίδι αἴξας, οὐδ' ὀστέον ἴκετο φωτός.
τὸν δ' Ὀδυσσεύς οὔτησε τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον,
ἀντικρὺ δὲ διήλθε φαεινοῦ δουρὸς ἀκκῆ:
κάδ δ' ἔπεσ' ἐν κόνιησι μακῶν, ἀπὸ δ' ἔππατο θυμὸς.
- 455 τὸν μὲν ἄρ' Αὐτολύκου παῖδες φίλοι ἀμφεπένοντο,
ὤπειλήν δ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἀντιθέοιο
- δῶρα που του 'ταξε. Κι ο Αυτόλυκος κι οι γιοί του, σαν τον είδαν,
ποκαρδιάς το χέρι του 'σφιγγαν και τον καλωσόριζαν.
Κι ἦρθε η Αμφιθέα και τον αγκάλιασε, της μάνας του η μητέρα,
και στο κεφάλι τον εφίλησε, στα δυο πανώρια μάτια.
Κι ο Αυτόλυκος αμέσως' πρόσταξε τους δοξασμένους γιους του
το γιόμα να συντάξουν, κι άκουσαν τους ορισμούς του εκείνοι'
- αρσενικό, πενταχρονίτικο να σφάζουν βόδι φέρνουν,
κι αφού το γδάραν, το συγύρισαν και το 'κοψαν πιδέξια,
το λιάνισαν μετά και πέρασαν στις σούβλες τα κομμάτια'
κι ως στη φωτιά με τέχνη τα 'ψησαν, χωρίζαν τις μερίδες.
Έτσι, ως του ήλιου τα βασιλέματα καθούμενοι, όλη μέρα,
τρώγαν και πίναν, κι είχε, ως ταίριαζε, καθείς το μερτικό του.
Κι όντας ο γήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
πλάγιασαν έπειτα και φράθηκαν την άγια του ύπνου χάρη.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
κυνήγι είπαν να βγουν, και τράβηξαν λαγωνικά κι ατοί τους
- οι γιοί του Αυτόλυκου, και πίσω τους ερχόταν ο Οδυσσεάς'
στο απόγκρεμο, το δασοφούντωτο του Παρνασοῦ ανεβήκαν
βουὸν και φτάσαν στ' ανεμόδαρτα φαράγγια του σε λίγο.
Την ώρα ο γήλιος που πρωτόριχεν, απ' το βαθύ κινώντας
τον Ωκεανό τον αργοσάλευτο, το φως του στα χωράφια,
φτάναν σε λόγγο οι κυνηγάρηδες' οι σκύλοι ομπρός τους παίρναν
κι οσμίζονταν τ' αχνάρια τρέχοντας, κι οι γιοί ζοπίσω έρχονταν
του Αυτόλυκου, κι ο αρχοντογέννητος πλάι στα σκυλιά Οδυσσεάς
μαζί τραβούσε, το μακρόσκιωτο κοντάρι του κουνώντας.
Στο λόγγο μέσα κάπρος βρέθηκε να κοίτεται μέγας'
- οι άνεμοι οι νοτεροί δεν έφταναν εκεί βαθιά φυσώντας,
μηδέ κι ο Γήλιος με τις διάφωτες αχτίδες το περνούσε,
μηδέ η βροχή το χύμα ενότιζε' τόσο πυκνός ο λόγγος,
κι ακόμα είχε ένα γύρο αρίφνητα στη γη πεσμένα φύλλα.
Το ποδοβόλι τότε ακούγοντας, που έκαναν κυνηγώντας
- οι αγριμολόοι κι οι σκύλοι, χύθηκεν όξω απ' το λόγγο αντίκρυ,
με σηκωμένη τρίχα, κι έβγαζαν φωτιές τα δυο του μάτια'
μα ως κοντοζύγωσε, κατάπτρωτος του ρίχτηκε ο Οδυσσεάς
στο δυνατό κρατώντας χέρι του τ' ολόμακρο κοντάρι
ψηλά, να τον χτυπήσει' πρόλαβε, λοξά χιμώντας, όμως
- ο κάπρος και τον βρήκε, κι έσκισε το δόντι του τη σάρκα
πάνω απ' το γόνατο κι ανέβλαβο το γόνατο του αφήκε.
Μα κι ο Οδυσσεάς τον κάπρο πέτυχε δεξιά στην πλάτη απάνω,
κι απ' το κοντάρι του το λιόφωτο βγήκε ο χαλκός αντίκρυ.
Μουγκρίζοντας στις σκόνες έπεσε και πέταξε η ψυχή του.
- Τον κάπρο ευτός οι γιοι του Αυτόλυκου να συγυρίσουν τρέξαν,
και την πληγή του ισόθεου, του άψεγου γνοιόστηκαν Οδυσσεά'

- δήσαν ἐπισταμένως, ἐπαιοδῆ δ' αἶμα κελαινὸν
ἔσχεθον, αἶψα δ' ἴκοντο φίλου πρὸς δῶματα πατρός.
τὸν μὲν ἄρ' Αὐτόλυκος τε καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο
- 460 εὐ ἰησάμενοι ἠδ' ἀγαθὰ δῶρα πορόντες
καρπαλίμως χαίροντα φίλην ἐς πατρίδ' ἔπεμπον
εἰς Ἰθάκην. τῷ μὲν ῥα πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
χαῖρον νοστήσαντι καὶ ἐξερέεινον ἕκαστα,
οὐλήν ὅτι πάθοι: ὁ δ' ἄρα σφίσιν εὐ κατέλεξεν
- 465 ὡς μιν θηρεύοντ' ἔλασεν σὺς λευκῶ ὀδόντι,
Παρνησόνδ' ἔλθόντα σὺν υἱάσιν Αὐτολύκοιο.
τὴν γρηῦς χεῖρεσσι καταπρηνέσσι λαβοῦσα
γνώ ρ' ἐπιμασσαμένη, πόδα δὲ προέηκε φέρεσθαι:
ἐν δὲ λέβητι πέσε κνήμη, κανάχησε δὲ χαλκός,
- 470 ἄψ δ' ἑτέρωσ' ἐκλίθη: τὸ δ' ἐπὶ χθονὸς ἐξέχυθ' ὕδωρ.
τὴν δ' αἶμα χάρμα καὶ ἄλγος ἔλε φρένα, τῷ δὲ οἱ ὅσσε
δακρυόφι πλησθεν, θαλερῆ δὲ οἱ ἔσχετο φωνή.
ἀψαμένη δὲ γενείου Ὀδυσσῆα προσέειπεν:
«ἦ μάλ' Ὀδυσσεύς ἐσσι, φίλον τέκος: οὐδέ σ' ἐγὼ γε
- 475 πρὶν ἔγνω, πρὶν πάντα ἄνακτ' ἐμὸν ἀμφαφάασθαι.»
ἦ καὶ Πηνελόπειαν ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσι,
πεφραδέειν ἐθέλουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἑόντα.
ἠ δ' οὐτ' ἀθρήσαι δύναιτ' ἀντίη οὔτε νοήσαι:
τῆ γάρ Ἀθηναίη νόον ἔτραπεν: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
- 480 χεῖρ' ἐπιμασσάμενος φάρυγος λάβε δεξιτερῆφι,
τῆ δ' ἑτέρῃ ἔθεν ἄσσον ἐρύσσατο φώνησέν τε.
«μαῖα, τίη μ' ἐθέλεις ὀλέσαι; σὺ δὲ μ' ἔτρεφες αὐτῆ
τῷ σῶ ἐπὶ μαζῶ: νῦν δ' ἄλγεα πολλὰ μογήσας
ἤλυθον εἰκοστῶ ἔτει ἐς πατρίδα γαῖαν.
- 485 ἀλλ' ἐπεὶ ἐφράσθησ καὶ τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,
σίγα, μὴ τίς τ' ἄλλος ἐνὶ μεγάροισι πύθηται.
ὦδε γὰρ ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται:
εἴ χ' ὑπ' ἐμοί γε θεὸς δαμάση μνηστήρας ἀγαυούς,
οὐδὲ τροφοῦ οὔσης σεῦ ἀφέξομαι, ὀπποτ' ἂν ἄλλας
- 490 δμῶσ ἐν μεγάροισιν ἐμοῖς κτείνωμι γυναῖκας.»
τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια:
«τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.
οἶσθα μὲν οἶον ἐμὸν μένος ἔμπεδον οὐδ' ἐπεικτόν,
ἔξω δ' ὡς ὅτε τις στερεὴ λίθος ἠὲ σίδηρος.
- 495 ἄλλο δὲ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν:
εἴ χ' ὑπό σοι γε θεὸς δαμάση μνηστήρας ἀγαυούς,
δὴ τότε τοι καταλέξω ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας,
αἷ τέ σ' ἀτιμάζουσι καὶ αἷ νηλείπιδες εἰσι.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
- 500 «μαῖα, τίη δὲ σὺ τὰς μυθήσαιο; οὐδέ τί σε χρὴ.
- πεδέξια του τη δέσαν, κι ἔπειτα με ξόρκι σταμάτησαν
τα μαῦρο γαῖμα, πρὶν στου κύρη τους διαγειροῦν το παλάτι.
Κι ο Αὐτόλυκος μετὰ τον κοίταξε μαζί, με τους υγιούς του
- καλὰ να γιάνει, και περιλαμπρα του δῶσαν δῶρα, κι ἔτσι
γοργὰ χαρούμενοι χαρούμενο τον στέλναν στην Ἰθάκη.
Κει πέρα ο κύρης του κι η μάνα του χάρηκαν που τον εἶδαν,
ωστόσο το σημάδι βλέποντας καταλεπτῶς ρωτοῦσαν
τι του 'γινε' κι αυτός ιστόρησε με τη σειρά τα πάντα,
- πως για κυνήγι με του Αὐτόλυκου τους γιους ανέβη απάνω
στον Παρνασό κι εκεί τον λάβωσε με τ' ἄσπρο δόντι ο κάπρος.
Τώρα τα χέρια της γερόντισσας του ἀγγίζαν το σημάδι,
κι ως ψαχουλεύοντας το γνώρισε, του ἀμόλησε το πόδι'
κι η γάμπα τρύπησε το χάλκινο λεβέτι, που απ' την ἄλλη
- βροντώντας ἐγειρε και χύθηκαν στο χῶμα τα νερά του.
Χαρά και πόνος της ξεχείλισαν τα φρένα, της ἐπιᾶστη
η φωνή η γάργαρη, πλημμύρισαν τα δυο της μάτια δάκρυα,
και το πιγούνη του ακραγγίζοντας στον Ὀδυσσέα μιλοῦσε:
«Αχ, ο Ὀδυσσεύς εσύ 'σαι, γιόκα μου! Πιό πρὶν δε σ' εἶχα νιώσει,
- κι ἐπρεπε ολάκερο το ρήγα μου να ψαχουλέψω πρώτα!»
Μιλώντας γύρισε τα μάτια της κατά την Πηνελόπη,
για να της γνώσει για τον άντρα της, πως βρίσκεται στο σπίτι'
μα αὐτὴ μπροστά να δει δε δονοῦνταν κι οὐδὲ να νιώσει, τι εἶχε
στρέψει η Παλλάδα σε ἄλλα πράματα το νου της' κι ο Ὀδυσσεύς
- τη γριά με το δεξιό του ψάχνοντας απ' το λαρύγγι πιάνει,
με τ' ἄλλο πᾶνω του την τράβηξε, κοντὰ του να 'ρθει, κι εἶπε:
«Κυρούλα, το χαμό μου θέλησες; Δε μ' ἔχεις θρέψει ατῆ σου
σ' αὐτό το στήθος; Τώρα διάγειρα στα εικοσι χρόνια απάνω
μετὰ ἀπὸ χίλια μύρια βάσανα στη γη την πατρικὴ μου.
- Μα ἀφοῦ με γνώρισες και το 'βαλε θεὸς στο νου σου, κράτα
κλειστό το στόμα σου, στο σπίτι μας κανεῖς να μην το μάθει.
Αλλιῶς θα πω ἕνα λόγο κι ἄκου τον, τι σίγουρα θα γένει:
Αν τους τρανοῦς μνηστήρες ο θεὸς μου δώσει ν' ἀφανίσω,
δε θα γλιτώσεις, κι ας με βύζαξες, ἀπὸ το χέρι ετοῦτο,
- σα θα σκοτώνω στο παλάτι μου τις ἄλλες μου τις δούλες.»
Κι η Εὐρύκλεια τότε του ἀποκρίθηκε και του 'πε, η μυαλωμένη:
«Ποιος λόγος, γιόκα μου, σου ξέφυγε της δοντωσιάς το φράχτη;
Κατέχεις πόσο ἀμετασάλευτη κι ἀλύγιστη η ψυχὴ μου'
θα κρατηθῶ καθὼς το σίδερο, καθὼς ο στέριος βράχος.
- Κάτι ἄλλο τώρα ἐγὼ θα σου 'λεγα, και συ στο νου σου βαλ' το:
Αν τους τρανοῦς μνηστήρες ο θεὸς σου δώσει ν' ἀφανίσεις,
θα σου μιλήσω για τις δούλες σου μια μια μες στο παλάτι,
ποιες ἀπόμειναν ἀκριμάτιστες και ποιες σε ξεψηφούνη.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Ὀδυσσεύς:
- «Τι θα μου πεις εσύ, κυρούλα μου; Δεν εἶναι αὐτὸ δουλειά σου!

- εὖ νυ καὶ αὐτὸς ἐγὼ φράσομαι καὶ εἶσομ' ἐκάστην:
ἀλλ' ἔχε σιγῇ μῦθον, ἐπίτρεψον δὲ θεοῖσιν.»
ὡς ἄρ' ἔφη, γρηῦς δὲ διῆκ' ἀμείλιχος βεβήκει
οἰσομένη ποδάνιπτρα: τὰ γὰρ πρότερ' ἔκχυτο πάντα.
- 505 αὐτὰρ ἔπει νίψεν τε καὶ ἤλειπεν λίπ' ἐλαίῳ,
αὐτὶς ἄρ' ἀσσοτέρω πυρὸς ἔλκετο δίφρον Ὀδυσσεύς
θερσόμενος, οὐλήν δὲ κατὰ ῥακέεσσι κάλυψε.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περιφύρων Πηνελόπεια:
«ξείνε, τὸ μὲν σ' ἔτι τυτθὸν ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτῇ:
- 510 καὶ γὰρ δὴ κοίτοιο τάχ' ἔσσειται ἠδέος ὥρη,
ὄν τινά γ' ὑπνος ἔλοι γλυκερός, καὶ κηδόμενόν περ.
αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ πένθος ἀμέτρητον πόρε δαίμων:
ἤματα μὲν γὰρ τέρπομ' ὀδυρομένη, γοώωσα,
ἔς τ' ἐμὰ ἔργ' ὀρώωσα καὶ ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ:
- 515 αὐτὰρ ἐπὴν νύξ ἔλθη, ἔλθισί τε κοῖτος ἅπαντας,
κεῖμαι ἐνὶ λέκτρῳ, πικιναὶ δὲ μοι ἀμφ' ἀδινὸν κῆρ
ὄξειαι μελεδῶνες ὀδυρομένην ἐρέθουσιν.
ὡς δ' ὅτε Πανδάρου κούρη, χλωρῆς ἀηδῶν,
καλὸν ἀείδῃσιν ἔαρος νέον ἰσταμένιοι,
- 520 δεινῶν ἐν πετάλοισι καθεζομένη πικινούσιν,
ἢ τε θαμὰ τρωπῶσα χεεὶ πολυχηέα φωνήν,
παῖδ' ὀλοφυρομένη Ἴτυλον φίλον, ὃν ποτε χαλκῶ
κτεῖνε δι' ἀφραδίας, κούρον Ζήθοιο ἄνακτος,
ὡς καὶ ἐμοὶ δίχα θυμὸς ὀρώρεται ἔνθα καὶ ἔνθα,
- 525 ἠὲ μὲνυ παρὰ παιδί καὶ ἐμπεδα πάντα φυλάσσω,
κτῆσιν ἐμήν, δμῶάς τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
εὐνήν τ' αἰδομένη πόσιος δῆμοιό τε φῆμιν,
ἢ ἦδη ἅμ' ἔπωμαι Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος
μνάται ἐνὶ μεγάροισι, πορῶν ἀπερείσια ἔδνα.
- 530 παῖς δ' ἐμὸς ἦος ἔην ἔτι νήπιος ἠδὲ χαλίφρων,
γῆμασθ' οὐ μ' εἶα πόσιος κατὰ δῶμα λιποῦσαν:
νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας ἐστὶ καὶ ἦβης μέτρον ἰκάνει,
καὶ δὴ μ' ἀρᾶται πάλιν ἐλθέμεν ἐκ μεγάροιο,
κτῆσιος ἀσχαλῶν, τὴν οἱ κατέδουσιν Ἀχαιοί.
- 535 ἀλλ' ἄγε μοι τὸν ὄνειρον ὑπόκριναι καὶ ἄκουσον.
χῆνές μοι κατὰ οἶκον ἐείκοσι πυρὸν ἔδουσιν
ἐξ ὕδατος, καὶ τέ σφιν ἰαίνομαι εἰσορόωσα:
ἐλθῶν δ' ἔξ ὄρεος μέγας αἰετὸς ἀγκυλοχείλης
πᾶσι κατ' αὐχένας ἦξε καὶ ἔκτανεν: οἱ δ' ἐκέχυντο
- 540 ἀθρόοι ἐν μεγάροισι, ὃ δ' ἔς αἰθέρα διὰν ἀέρθη.
αὐτὰρ ἐγὼ κλαῖον καὶ ἐκκύκουον ἔν περ ὄνειρῳ,
ἀμφὶ δ' ἔμ' ἠγερέθοντο ἐϋπλοκαμίδες Ἀχαιαί,
οἴκτρ' ὀλοφυρομένην ὃ μοι αἰετὸς ἔκτανε χῆνας.
- Μια μια θα τις γνωρίσω μόνος μου καὶ θα τις καταλάβω'
μόνο κλειστό το στόμα κράτησε και στους θεοὺς μπιστέψου.»
Αὐτὰ εἶπε, κι η γριά την κάμαρα προσδιάβη, για να φέρει
νερό, να πλύνει τα ποδάρια του, μια και το πρώτο εχθύθη'
κι αφού του τα ἔπλυνε και τ' ἄλειψε με λάδι πλούσια, κείνος
ξανὰ με το σκαμνὶ του εσίμωσε να ζεσταθεῖ στο τζάκι,
κι εἶχε το νου του τα κουρέλια του να κρύβουν το σημάδι.
Το λόγο η Πηνελόπη η φρόνιμη ξανὰ κινούσε πρώτη:
«Ακόμα κάτι, ξένε, θα' θελα μικρὸ να σε ρωτήσω'
της βλογημένης της ξεκούρασης η ὥρα σε λίγο φτάνει
γι' αὐτὸν που μ' ὅλα του τα βάσανα σε ὑπνο γλυκὸ απογέρνει'
ὁμως ἐμένα ο θεὸς σε ἀρίφνητα τυράννια μ' ἔχει ρίξει'
τις μέρες γόζουμαι και δέρνουμαι, κι ἄλλη χαρὰ δὲν ἔχω,
και μόνο τις δουλειές μου γνοιάζουμαι και πιστατῶ τις δούλες.
Μα σαν πλακῶσει η νύχτα κι οἱ ἀνθρωποὶ να ξαποστάσουν
γέρνουν,
μονάχα ἐγὼ στο στρώμα κοίτουμαι, και την καρδιά μου τρώνε
ἐγνοιες ακοίμητες, ως μύρουμαι, βαριές, σπαράζοντες τη.
Η κόρη του Πανδάρου τ' ὄμορφο τραγοῦδι πως αρχίζει,
η Αἰθόνα η χλωροπράσινη, ἀνοιξη σα φτάσει, μες στα φύλλα
των δέντρων τα πικνὰ καθούμενη, κι ἀφήνει τη φωνή της
τη δυνατὴ ν' ἀπλώσει ολόγυρα, κι ὅλο σκοπούς ἀλλάζει,
καὶ το παιδί της κλαίει τον Ἴτυλο, του βασιλιά του Ζήθου
το γιο, που ἀπὸ ἀστοχία της κάποτε τον εἶχε θανατώσει'
ἔτσι και μὲνα ο νους διχόγνωμος μια δω, μια και με σέρνει'
τάχα κοντὰ στο γιο μου μένοντας τα πάντα ν' ἀφεντεύω,
το βιος μου, το τρανὸ ἀαηλόροφο παλάτι και τις δούλες,
και να ντραπῶ την κλίνη του ἀντρα μου και τις φωνές του κόσμου;
για ν' ἀκλουθήξω τον τρανότερο, που πιο πολλὰ θα δώσει
ἀπ' ὅσους Ἀχαιοὺς γυναίκα τους γυρεύουν να με πάρουν;
Κι ο γιος μου, πρώτα που ἦταν ἀπλερος, μωρὸ παιδί, στο σπίτι
του ἀντρός μου μ' ἔδενε, δε μ' ἀφήνε να παντρευτῶ, να φύγω,
Μα τώρα πια που μου μεγάλωσε και γίνη παλικάρη,
θέλει να φύγω ἀπὸ το σπίτι μας, στα πατρικά να στρέψω'
το βιος μαθές του κακοφαίνεται που του το τρων οἱ Ἀργίτες.
Μα τώρα τ' ὄνειρο ξεδιάλυσε που εἶδα στον ὕπνο — γρίκα!
Μες στην αὐλή μου χῆνες εἴκοσι το μουσκεμένο σᾶρι
μου τρώγαν, κι η καρδιά μου εχαίρουνταν που τις θωρούσα'
ξάφνου
αἰτὸς ἀπ' το βουνὸ κατέβηκε, γιγάντιος, γαντζομύτης,
και το λαιμὸ ολονῶ τσακίζοντας νεκρές τις ρίχνει χάμου
σωρὸ μες στην αὐλή, κι ὑψώθηκε μετὰ στο θεῖον αἰθέρα.
Κι ἐγὼ βογγούσα μέσα στ' ὄνειρο, τα κλάματα με πνίγαν
κι οἱ καλοπλέξουδες Ἀργίτισσες με ζώσαν, που θρηνούσα
γεμάτη πίκρα για τις χῆνες μου, που ἔχεν ο αἰτὸς σκοτώσει.

- ἄψ δ' ἔλθων κατ' ἄρ' ἕξειτ' ἐπὶ προὔχοντι μελάθρῳ,
- 545 φωνῆ δὲ βροτῆ κατερήτυε φώνησέν τε:
«θάρσει, Ἰκαρίου κούρη τηλεκλειτοῖο:
οὐκ ὄναρ, ἀλλ' ὕπαρ ἐσθλόν, ὃ τοι τετελεσμένον
ἔσται.
χῆνες μὲν μνηστήρες, ἐγὼ δὲ τοι αἰετὸς ὄρνις
ἦα πάρος, νῦν αὖτε τεὸς πόσις εἰλήλουθα,
- 550 ὃς πᾶσι μνηστήρσιν ἀεικέα πότμον ἐφήσω.
«ὡς ἔφατ', αὐτὰρ ἐμὲ μελιθήδης ὕπνος ἀνήκε:
παπτήνασα δὲ χῆνας ἐνὶ μεγάρῳσι νόησα
πυρὸν ἐρεπτομένους παρὰ πύελον, ἦχι πάρος περ.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
- 555 «ὦ γύναι, οὐ πῶς ἔστιν ὑποκρίνασθαι ὄνειρον
ἄλλῃ ἀποκλιναντ', ἐπεὶ ἡ ῥά τοι αὐτὸς Ὀδυσσεύς
πέφραδ' ὅπως τελέει: μνηστήρσι δὲ φαίνεται ὄλεθρος
πᾶσι μάλ', οὐδὲ κέ τις θάνατον καὶ κήρας ἀλύξει.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
- 560 «ξεῖν', ἡ τοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι ἀκριτόμυθοι
γίνονται, οὐδέ τι πάντα τελειεῖται ἀνθρώποισι.
δοιαί γάρ τε πύλαι ἀμνηνῶν εἰσὶν ὀνείρων:
αἱ μὲν γὰρ κεράεσσι τετεύχεται, αἱ δ' ἐλέφαντι:
τῶν οἱ μὲν κ' ἔλθωσι διὰ πριστοῦ ἐλέφαντος,
- 565 οἱ ῥ' ἐλεφαίρονται, ἔπετ' ἀκράντα φέροντες:
οἱ δὲ διὰ ξεστῶν κεράων ἔλθωσι θύραζε,
οἱ ῥ' ἔτυμα κραίνουσι, βροτῶν ὅτε κέν τις ἴδῃται.
ἀλλ' ἐμοὶ οὐκ ἐντεῦθεν οἶομαι αἰνὸν ὄνειρον
ἐλθέμεν: ἦ κ' ἀσπαστὸν ἐμοὶ καὶ παιδὶ γένοιτο.
- 570 ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν:
ἦδε δὴ ἦώς εἰσι δυσώνυμος, ἡ μ' Ὀδυσῆος
οἴκου ἀποσχῆσει: νῦν γὰρ καταθήσω ἄεθλον,
τοὺς πελέκεας, τοὺς κείνος ἐνὶ μεγάρῳσιν ἐοῖσιν
ἴστασ' ἕξεις, δρυόχους ὦς, δῶδεκα πάντας:
- 575 στάς δ' ὃ γε πολλὸν ἄνευθε διαρρίπτασκεν οἰστόν.
νῦν δὲ μνηστήρεσσιν ἄεθλον τοῦτον ἐφήσω:
ὃς δὲ κε ρῆϊται' ἐντανύση βιὸν ἐν παλάμῃσι
καὶ διοίστησιν πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
τῷ κεν ἄμ' ἐσποίμην, νοσφισσαμένη τότε δῶμα
- 580 κουριδίον, μάλα καλόν, ἐνίπλειον βιότιοιο:
τοῦ ποτὲ μεμνήσεσθαι οἶομαι ἐν περ ὀνείρῳ.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδῳ Ὀδυσῆος,
μηκέτι νῦν ἀνάβαλλε δόμοις ἐνὶ τοῦτον ἄεθλον:
- Κι αὐτὸς γυρνώντας πίσω κάθισε κατακορφῆς τῆς στέγης,
καὶ με λαλιά μιλούσε ἀνθρώπινη καὶ με παρηγορούσε:
„Κόρη τοῦ Ἰκαρίου τοῦ περίλαμπρου, κουράγιο! κι εἶναι ἀλήθεια
αὐτὰ που βλέπεις, δὲν εἶναι ὄνειρο, θα βγουν σωστά σε λίγο.
Ὁ αἰτὸς οὗ ποῦ 'δες ἦταν ὁ ἀντρας σου, κι οἱ χῆνες οἱ μνηστήρες'
εἶμαι ὁ καλὸς σου, ποῦ ξανάγεσα στὴ γῆ τὴν πατρικὴ μου
καὶ σ' ὄλους τοὺς μνηστήρες θάνατο κακὸ γοργὰ θα δώσω.
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ γλυκὸς ποῦ μ' ἔδενε μεμιάς μ' ἀφήκεν ὕπνος,
κι εἶδα, τὰ μάτια ὅπως κυκλόφερα, τὶς χῆνες στὴν αὐλὴ μου
να τρώνε δίπλα στὸ σκαφίδι τοὺς, καθὼς καὶ πρὶν, τὸ στᾶρι.»
Γυρνώντας τότε ὁ πολυμήχανος τῆς μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Ποῖος θα μπορούσε ἀλήθεια τ' ὄνειρο, κυρά, να ξεδιαλύνει
ἀλλιῶς γυρνώντας το; τὸ ξήγησε τώρα ὁ Ὀδυσσεάς ἀπὸς τοῦ,
πρὶν θα 'βγεῖ' πια χαμὸς αεὺγατος ζυγώνει τοὺς μνηστήρες
ὄλους' τὴ μοῖρα καὶ τὸ θάνατο δε θα γλιτώσει οὐτ' ἕνας!»
Κι ἡ Πηνελόπη τότε ἡ φρόνιμη γυρνάει κι ἀπηλογιέται:
«Μωρόλογα καὶ κούφια, ξένη μου, πολλὰ εἶν' ἀπ' τὰ ὄνειρά μας'
τὸ κάθε τι μαθὲς ποῦ βλέπουμε δε βγαίνει ἀλήθεια πάντα.
Τὰ ονειράτα τ' ἀγεροφάνταχα διπλὲς τὶς πόρτες ἔχουν,
τὴ μια ἀπὸ κέρατο, ἀπὸ φίλντισι τὴν ἀλλή' κι ὅσα τύχει
να βγουν περνώντας ἀπ' τὸ φίλντισι τὸ καλοδοουμένο,
μας ἀναμπαίζουν, λόγια ψεύτικα καὶ κούφια φέροντας μας.
Μα ὅσα ἀπ' τὶς πόρτες ποῦ ἀπὸ κέρατο μαστορευέτηκαν
βγαίνουν,
σε ὅποιον θνητὸ τὰ ἰδεῖ ξεδιάλυναν ἀληθινὰ σε λίγο.
Ὡστόσο ἐκεῖθε ἐμένα τ' ὄνειρο τὸ φοβερό, φοβούμαι,
δὲν ἦρθε, ποῦ χαρὰ θα γέμιζε καὶ μένα καὶ τὸ γιο μου.
Κάτι ἄλλο τώρα ἐγὼ θα σου 'λεγα, καὶ συ στὸ νοῦ σου βαλ' το:
Ζυγώνει, να τὴ, ἡ αὐγὴ ἡ κατάρπη, ποῦ ἀπ' τοῦ Ὀδυσσεά το
σπίτι
θα με χωρίσει' τὸ ἀποφάσισα πια τώρα ἐγὼ, δοκίμι
θα βάλω τὰ πελέκια, ποῦ ἄλλοτε σαν καραβιοῦ παγίδια
στύλωνε ἐκεῖνος, κι ἦταν δῶδεκα σε μια γραμμὴ στημένα,
κι ἀπὸ μακριὰ πολὺ σαῖτεύοντας τὰ διαπερνοῦσεν ὅλα.
Τέτοιο δοκίμι τώρα μελετῶ να βάλω στους μνηστήρες'
ὅποιος τανύσει ἀπ' ὄλους εὐκόλα στα χέρια τὸ δοξάρι,
καὶ τὴ σαγίτα ἀπὸ τὰ δῶδεκα πελέκια διαπεράσει,
μ' αὐτὸν μαζὶ θα πάω, μακραίνοντας ἀπὸ τὸ σπίτι ἐτοῦτο,
ποῦ μ' εἶδε νιόπαντρη, πανέμορφο κι ἀπὸ ἀγαθὰ γεμάτο,
καὶ ποῦ κι ἀργότερα, σαν στ' ὄνειρο, θαρρῶθαι το θυμούμαι.»
Γυρνώντας τότε ὁ πολυμήχανος τῆς μίλησε Ὀδυσσεάς:
«Τοῦ ἀρχοντικοῦ Ὀδυσσεά συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
πια τὸ δοκίμι στὸ παλάτι σου ν' ἀργήσει μὴν ἀφήνεις'

- 585 πρὶν γάρ τοι πολύμητις ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς,
πρὶν τούτους τόδε τόξον ἐϋξοον ἀμφαφύωντας
νευρὴν τ' ἐντανύσαι διόιστεῦσαί τε σιδήρου.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«εἴ κ' ἐθέλοις μοι, ξεῖνε, παρήμενος ἐν μεγάροισι
- 590 τέρπειν, οὐ κέ μοι ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισι χυθείη.
ἀλλ' οὐ γάρ πως ἔστιν αὐπνους ἔμμεναι αἰεὶ
ἀνθρώπους· ἐπὶ γάρ τοι ἐκάστῳ μοῖραν ἔθηκαν
ἀθάνατοι θνητοῖσιν ἐπὶ ζειδῶρον ἄρουραν.
ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼν ὑπερώϊον εἰσαναβάσα
- 595 λέξομαι εἰς εὐνήν, ἢ μοι στονόεσσα τέτυκται,
αἰεὶ δάκρυσ' ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἔξ οὐ Ὀδυσσεύς
ῶχετ' ἐπομόμενος Κακοίλιον οὐκ ὀνομαστήν.
ἐνθα κε λεξαίμην· σὺ δὲ λέξεο τῷδ' ἐνὶ οἴκῳ,
ἢ χαμάδις στορέσας ἦ τοι κατὰ δέμνια θέντων.»
- 600 ὡς εἶποῦσ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόοντα,
οὐκ οἶη, ἅμα τῆ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.
ἔς δ' ὑπερῶ' ἀναβάσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ
κλαῖεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἠδύν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
- τι πρὶν το τορνεμένο αγγίζουε δοξάρι, και την κόρδα
πουν να τανύσουν κι η σαγίτα τους το σίδερο περάσει,
θα 'χει διαγείρει ο πολυμήχανος στο σπίτι του Οδυσσέας.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
«Ξένε μου, αν ήθελες καθούμενος στην κάμαρα κοντά μου
να μ' αλαφρώνεις, δε θα σκέπαζε τα βλέφαρα μου ο γύπνος.
Μα ανύπνωτοι οι θνητοί δε γίνεται να μένουν έτσι πάντα'
έχει το κάθε τι την ώρα του' τέτοιος μαθές ο νόμος
που ὀρισαν στους θνητούς οι ἀθάνατοι στη γη την καρποδοτρα.
Εἶναι καιρός λογιαζω, ξένε μου, στο ανώι ν' ανέβω απάνω
και να πλαγιάσω στο κρεβάτι μου τα πολυστέναχτά μου,
το μουσκεμένο από τους θρήνους μου κι από την πρώτη μέρα
στην Κακοτροία την αμελέτητη που κίνησε ο Οδυσσέας.
Εκεί λέω να πλαγιάσω' πλάγιασε και συ στο σπίτι μέσα
στρώνοντας χάμω, ξον αν ήθελες κρεβάτι να σου στήσουν.»
- Σαν εἶπε αυτά, ν' ανέβει ἐκίνησε στα λιόφωτα τ' ανώγια,
ὄχι μονάχη' κι ἄλλες κίνησαν να παν μαζί της βάγιες.
Κι ὅπως ανέβη με τις βάγιες της στο ανώι, για να πλαγιάσει,
τον Οδυσσέα θυμήθη κι ἐκλαιγε, τον άντρα της, ωσόπου
της ἔχυσε η Αθηνά η γλαυκόματη γλυκό στα μάτια γύπνο.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -Υ-

- Αὐτὰρ ὁ ἐν προδόμῳ εὐνάζετο διὸς Ὀδυσσεύς:
20- κάμ μὲν ἀδέψῃτων βοέην στόρεσ', αὐτὰρ ὕπερθε
κῶεα πόλλ' ὄϊων, τοὺς ἱρεύεσκον Ἀχαιοί:
Εὐρυνόμη δ' ἄρ' ἐπὶ χλαῖναν βάλε κοιμηθέντι.
- 5 ἐνθ' Ὀδυσσεύς μνηστήρσι κακὰ φρονέων ἐνὶ θυμῷ
κεῖτ' ἐγρηγορών: ται δ' ἐκ μεγάροιο γυναικες
ἦσαν, αἱ μνηστήρσιν ἐμισγέσκοντο πάρος περ,
ἀλλήλησι γέλω τε καὶ εὐφροσύνην παρέχουσαι.
τοῦ δ' ὠρίνετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι:
- 10 πολλὰ δὲ μερμήριζε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἤε μετὰίξας θάνατον τεύξειεν ἐκάστη,
ἦ ἔτ' ἐῷ μνηστήρσιν ὑπερφιάλοισι μιγῆναι
ὑστατα καὶ πύματα, κραδίη δέ οἱ ἔνδον ὑλάκτει.
ὥς δὲ κύων ἀμαλῆσι περὶ σκυλάκεσσι βεβῶσα
- 15 ἄνδρ' ἀγνοίησας ὑλάει μέμονέν τε μάχεσθαι,
ὥς ῥα τοῦ ἔνδον ὑλάκτει ἀγαιομένου κακὰ ἔργα:
στήθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ:
«τέτλαθι δῆ, κραδίη: καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.
ἦματι τῷ ὅτε μοι μένος ἄσχετος ἦσθιε Κύκλωψ
- 20 ἰφθίμους ἐτάρους: σὺ δ' ἐτόλμας, ὄφρα σε μήτις
ἐξάγαγ' ἐξ ἄντροιο οἰόμενον θανέεσθαι.»
ὥς ἔφατ', ἐν στήθεσσι καθαπτόμενος φίλον ἦτορ:
τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα
νωλεμέως: ἀτὰρ αὐτὸς ἐλίσσετο ἔνθα καὶ ἔνθα.
- 25 ὥς δ' ὅτε γαστέρ' ἀνὴρ πολέος πυρὸς αἰθομένοιο,
ἐμπλείην κνίσῃς τε καὶ αἵματος, ἔνθα καὶ ἔνθα
αἰόλλη, μάλ' ὅκα λιλαίεται ὀππηθῆναι,
ὥς ἄρ' ὁ γ' ἔνθα καὶ ἔνθα ἐλίσσετο, μερμηρίζων
ὀππως δῆ μνηστήρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσει
- 30 μούνος ἔων πολέσι. σχεδόνθεν δὲ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη
οὐρανόνθεν καταβάσα: δέμας δ' ἦικτο γυναικί:
στή δ' ἄρ' ὑπερ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπε:
«τίπτ' αὐτ' ἐγρήσσεις, πάντων περὶ κάμμορε φωτῶν;
οἴκος μὲν τοι ὄδ' ἐστί, γυνὴ δὲ τοι ἦδ' ἐνὶ οἴκῳ
- 35 καί, παῖς, οἶόν πού τις ἐέλδεται ἔμμεναι υἷα.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ναὶ δῆ ταῦτά γε πάντα, θεά, κατὰ μοῖραν ἔειπες:
ἀλλὰ τί μοι τόδε θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,
ὀππως δῆ μνηστήρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσω,
- Στ' ομπρός χαγιάτι κι ο αρχοντόγεννος επλάγιασε Οδυσσεάς'
ἀργαστο στρώνει βοῖδοτόμαρο στη γη, κι απάνω ρίχνει
πολλές προβιές, από τα που 'σφαζαν αρνιά να φαν οι Αργίτες'
κι ως έγειρε, μια κάπα του 'ριξε στις πλάτες η Ευρυνόμη.
- Εκεί ο Οδυσσεάς κοιτόταν άγρυπνος, κι ο νους του των
μνηστήρων
το χαλασμό εμελέτα. Κι έβγαϊναν απ' το παλάτι οι δούλες
να παν ξανά να ερωτοσμίξουνε με τους μνηστήρες όξω,
και γελαστές, καταχαρούμενες μιλούσε η μια στην άλλη.
Κι αυτός εντός του να ταράζεται γρικούσε την καρδιά του,
- και πλήθιοι λογισμοί στα φρένα του διάβαιναν — τι να κάνει;
να τρέξει πίσω τους και θάνατο γραμμή να δώσει σ' όλες;
για και ν' αφήσει με τους άνομους να σμίξουνε μνηστήρες —
στερνή μαθές φορά κι ολόστερνη; Βαθιά η καρδιά του αλίχτα.
Πως τρέχει η σκύλα γύρω στ' άπλερα μικρά της και γαυγίζει
- θωρώντας άνθρωπο ξενόφερτο, και ν' αρπαχτεί γυρεύει'
όμοια η καρδιά του αλίχτα κι έβραζε για τ' άνομά τους έργα.
Και τότε χτύπησε το στήθος του και λείει μαλώνοντας τη:
«Καρδιά μου, βάστα! Πόνο βάσταξες ακόμα πιο σκυλισιο
τη μέρα εκείνη που ο Πολύφημος στην άγρια μάνητά του
- τους αντρειανούς συντρόφους σου 'τρωγε, και συ βαστούσες,
ώσπου
μια πονηριά απ' το σπήλιο σ' έβγαλε, πια το χαμό ως θωρούσες.»
Αυτά της έλεγε αποπαίρνοντας στα στήθη την καρδιά του,
κι αυτή τον άκουσε και βάσταξε, να μην ξεσπάσει η οργή της'
όμως εκείνος στριφογύριζε μια δω, μια κει στο στρώμα.
- Πως πάνω σε μεγάλη που άναψε φωτιά πιθώνει κάποιος
κοιλιά από ξίγκι κι αίμα ξεχείλη, και τη στριφογυρίζει,
και λαχταράει μιαν ώρα αρχύτερα να του βρεθεί ψημένη'
όμοια κι εκείνος στριφογύριζε, και λόγιαζε στα φρένα
πως στους μνηστήρες τους ξαδιάντροπους βαρύ θα βάλει χέρι,
- ένας αυτός σε πλήθιους. Άξαφνα την Αθηνά είδε ομπρός του,
κατεβασμένη από τον Όλυμπο, με είδη θνητής γυναικάς.
Και στάθη πάνω απ' το κεφάλι του κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Εσύ, στον κόσμο ο πιο τρισάμοιρος, για δεν κοιμάσαι πάλι;
Να το το σπίτι σου! Το ταίρι σου, κι αυτό στο σπίτι μέσα,
- κι ο γιος σου τέτοιος που ονειρεύεται κάθε πατέρας να 'χει.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσεάς:
«Αλήθεια, όσα, θεά, μολόγησες σωστά και δίκια είναι όλα'
μα ό νους μου αναρωπιέται αδιάκοπα βαθιά στα φρένα τούτο'
πως στους μνηστήρες τους αδιάντροπους βαρύ θα βάλω χέρι,

- 40 μούνος ἔών: οἱ δ' αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔασι.
πρὸς δ' ἔπι καὶ τόδε μείζων ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζω:
εἴ περ γὰρ κτείναιμι Διὸς τε σέθεν τε ἔκητι,
πῆ κεν ὑπεκπροφύγοιμι; τὰ σε φράζεσθαι ἄνωγα.»
τὸν δ' αὐτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 45 «σχέτλιε, καὶ μὲν τίς τε χερεῖονι πείθεθ' ἑταίρω,
ὅς περ θνητός τ' ἐστὶ καὶ οὐ τόσα μῆδεα οἶδεν:
αὐτὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, διαμπερές ἢ σε φυλάσσω
ἐν πάντεσσι πόνοις. ἐρέω δέ τοι ἐξαναφανδόν:
εἴ περ πενήκοντα λόχοι μερόπων ἀνθρώπων
- 50 νῶϊ περισταίην, κτείνειν μεμαῶτες Ἄρηι,
καὶ κεν τῶν ἐλάσαιο βόας καὶ ἴφια μῆλα.
ἀλλ' ἐλέτω σε καὶ ὕπνος: ἀνίη καὶ τὸ φυλάσσειν
πάννυχον ἐγρήσσοντα, κακῶν δ' ὑποδύσει αἴδη.»
ὥς φάτο, καὶ ῥά οἱ ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχευεν,
- 55 αὐτὴ δ' ἄψ ἔς Ὀλυμπον ἀφίκετο διὰ θεάων.
εὐτε τὸν ὕπνος ἔμαρπτε, λύων μελεδήματα θυμοῦ,
λυσιμελής, ἄλοχος δ' ἄρ' ἐπέγρετο κεδνὰ ἰδυῖα:
κλαῖε δ' ἄρ' ἐν λέκτροισι καθεζομένη μαλακοῖσιν.
αὐτὰρ ἔπει κλαίουσα κορέσαστο ὄν κατὰ θυμόν,
- 60 Ἄρτεμιδι πρῶτιστον ἐπεύξατο διὰ γυναικῶν:
«Ἄρτεμι, πόντα θεά, θύγατερ Διός, αἶθε μοι ἦδη
ἰὸν ἐνὶ στήθεσι βαλοῦσ' ἐκ θυμόν ἔλοιο
αὐτίκα νῦν, ἢ ἔπειτα μ' ἀναρπάξασα θύελλα
οἴχοιτο προφέρουσα κατ' ἠερόντα κέλευθα,
- 65 ν προχοῆς δὲ βάλαι ἀφορροῦ Ὠκεανοῖο.
ὥς δ' ὅτε Πανδάρου κούρας ἀνέλοντο θύελλαί:
τῆσι τοκῆας μὲν φθίσαν θεοί, αἱ δ' ἐλίποντο
ὄρφαναί ἐν μεγάροισι, κόμισσε δὲ δῖ' Ἀφροδίτη
τυρῶ καὶ μέλιτι γλυκερῶ καὶ ἠδέϊ οἴνω:
- 70 Ἥρη δ' αὐτῆσιν περὶ πασέων δῶκε γυναικῶν
εἶδος καὶ πινυτήν, μῆκος δ' ἔπορ' Ἄρτεμις ἀγνή,
ἔργα δ' Ἀθηναίη δέδαε κλυτὰ ἐργάζεσθαι.
εὐτ' Ἀφροδίτη διὰ προσέστιχε μακρὸν Ὀλυμπον,
κούρης αἰτήσουσα τέλος θαλεροῖο γάμοιο--
- 75 ἐς Δία τερπικέρανον, ὁ γὰρ τ' εὐ οἶδεν ἅπαντα,
μοῖράν τ' ἀμμορίην τε καταθνητῶν ἀνθρώπων--
τόφρα δὲ τὰς κούρας ἄρπυιαι ἀνηρείψαντο
καὶ ῥ' ἔδοσαν στυγερῆσιν ἐρινύσιν ἀμφιπολεύειν:
ὥς ἔμ' αἰσιώσειαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
- 80 ἠέ μ' εὐπλόκαμος βάλαι Ἄρτεμις, ὄφρ' Ὀδυσῆα
ὄσσομένη καὶ γαῖαν ὕπο στυγερῆν ἀφικοίμην,
μηδέ τι χείρονος ἀνδρὸς εὐφραίνοιμι νόημα.
ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀνεκτὸν ἔχει κακόν, ὅππότε κέν τις
- ἐνας ἐγὼ, κὶ αὐτοὶ στο σπῖτι μου παν ὅλοι μαζεμένοι;
Μιαν ἐγνοια ἀκόμα μεγαλύτερη το νου μου βασανίζει!
αν συ κι ο Δίας με διαφεντέμπετε και θάνατο τους δώσω,
καταφυγή που θα 'βρω; Θα 'θελα να το καλολογιάσεις.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκώματη, του απηλογήθη κι εἶπε:
- «Ἄμυαλε ἐσύ, κὶ ἐνοῦ ἀχαμνότερου τη γνώμη ἀκούμε φίλου,
που 'ναι θνητός και μες στα φρένα του λειψοί εἶναι οὖι στοχασμοί
του'
κὶ ἐγὼ εἶμαι ἀθάνατη και στέκουμαι στο πλάι σου νύχτα μέρα
σε κάθε ἀγώνα σου! Μα ζάστερα θα σου μιλήσω τώρα:
Πενήντα ἀκόμα κὶ αν μας ἐζωναν θνητῶν ἀνθρώπων φάρες
- κὶ ἀνοίγαν πόλεμο, και θάνατο πάσκιζαν να μας δώσουν,
μια φορά ἐσύ τα βόδια θ' ἀρπαζες και τα παχιά τ' ἀρνιά τους!
Ὅμως κοιμήσου τώρα, ἀνύπνωτος ολονυχτίς βαρὺ εἶναι
κανέννας να κρατιέται. Γρήγορα θα βγεις απ' τα δεινά σου.»
Εἶπε, και μόλις ὕπνο του 'χυσε στα βλέφαρα, κινούσε
- η ἀρχόντισσα θεά, στον Ὀλυμπο για να διαγεῖρη πίσω.
Κὶ ο γύπνος, τους ἀρμούς του λύνοντας, τον πήρε παίρνοντας του
κὶ ὅλες τις ἐγνοίες. Μα η γυναῖκα του πεταχτή η μυαλωμένη
την ἴδιαν ὠρα, και καθοῦμενη στο μαλακό κρεβάτι
θρηνοῦσε' τέλος, ἀφού χόρτασε θρηνώντας η καρδιά της,
- των γυναικῶν το θάμα ευχήθηκε στην Ἄρτεμη πιο πρῶτα:
«Ἄρτεμη ἐσύ, θεά τρισέβαστη, κόρη του Δία, σαγίτα
να 'ταν πια να 'ριχνες στα στήθη μου, να πάρεις τη ζωὴ μου
τούτη την ὠρα! Για και δρόλαπας να 'ρχόταν να με ἀσκῶσει
και να με πάρει, κὶ ἀπὸ ἀνήλιαγες οδεύοντας με στράτες
- στου Ὠκεανοῦ του κυκλορέματου να μ' ἐριχνε το στόμα!
Πως του Πανδάρου πήρε ο δρόλαπας μαθές' τις θυγατέρες,
που τους γονιούς τους ως οὖι ἀθάνατοι σκότωσαν, ἀπομείναν
μέσα στο σπῖτι τους πεντάρφανες' πήρε η θεά Ἀφροδίτη
με το τυρὶ και με τ' ολόγλυκο κρασί και με το μελί
- και τις μεγάλωσε' τους χάρισε κὶ η Ἥρα ομορφιά και γνώση
πιο απ' ὅλες τις θνητές, κὶ η Ἀρτέμιδα κορμί κυπαρισσένιο,
και ξακουστά υφαντά τους ἐμαθε στον ἀργαλιό η Παλλάδα.
Μα ως η Ἀφροδίτη η θεῖα στον Ὀλυμπο τον τρίψηλο γυρνούσε,
για να γυρέψει πια το γάμο τους, μια κὶ εἶχαν ξεπετάξει,
- ἀπὸ το Δία τον κεραυνόχαρο — πὶ αὐτός πάντα ξέρει
πὶ γράφει η μοῖρα στων καθένα μας θνητό και πὶ δε γράφει —
την ὠρα αὐτὴ τις κόρες ἀρπαξαν οὖι Ἀνεμικές, και πήγαν
και πὶς παράδωκαν σὶς ἀσπλαχνες τις Ἐρινύες, ἐκεῖνες
να πὶς γνοιάζονται πια. Ν' ἀφάνιζαν ὁμοια οὖι θεοὶ και μὲνα
- που ζουν στον Ὀλυμπο! Της Ἄρτεμις να μ' ἐβρισκε η σαγίτα,
στην Κάτω Γης να πάω, τη θύμηση κρατώντας του Ὀδυσσέα,
και κάποιου την καρδιά ἀχαμνότερου να μη χρειαστεί να φράνω!
Και τόσες πίκρες ὁμως δύνεται κανεῖς να πὶς βαστάξει,

- ἦματα μὲν κλαίῃ, πυκινῶς ἀκαχήμενος ἦτορ,
- 85 νύκτας δ' ὕπνος ἔχρισιν--ὁ γάρ τ' ἐπέλησεν
ἀπάντων,
ἔσθλων ἡδὲ κακῶν, ἔπει ἄρ βλέφαρ' ἀμφικαλύψη--
αὐτὰρ ἔμοι καὶ ὄνειρατ' ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
τῆδε γὰρ αὖ μοι νυκτὶ παρέδραθεν εἴκελος αὐτῷ,
τοῖος ἔων οἶος ἦεν ἅμα στρατῷ: αὐτὰρ ἔμὸν κῆρ
- 90 χαῖρ', ἔπει οὐκ ἐφάμην ὄναρ ἔμμεναι, ἀλλ' ὕπαρ
ἦδη.»
ὥς ἔφατ', αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἦλυθεν Ἥως.
τῆς δ' ἄρα κλαιούσης ὅπα σύνθετο δῖος Ὀδυσσεύς:
μερμήριζε δ' ἔπειτα, δόκησε δὲ οἱ κατὰ θυμὸν
ἦδη γινώσκουσα παρεστάμεναι κεφαλῆφι.
- 95 χλαῖναν μὲν συνελών καὶ κώεα, τοῖσιν ἐνεῦδεν,
ἔς μέγαρον κατέθηκεν ἐπὶ θρόνου, ἐκ δὲ βοεῖην
θήκε θύραζε φέρων, Διὶ δ' εὐξάτο χεῖρας ἀνασχών:
«Ζεῦ πάτερ, εἰ μ' ἐθέλοντες ἐπὶ τραφερῆν τε καὶ
ύγρην
ἦγετ' ἐμὴν ἔς γαῖαν, ἔπει μ' ἐκακώσατε λίην,
- 100 φήμην τίς μοι φάσθω ἐγειρομένων ἀνθρώπων
ἔνδοθεν, ἔκτοσθεν δὲ Διὸς τέρας ἄλλο φανήτω.»
ὥς ἔφατ' εὐχόμενος: τοῦ δ' ἔκλυε μητιέτα Ζεὺς,
αὐτίκα δ' ἐβρόντησεν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
ὑπόθεν ἐκ νεφέων: γήθησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς.
- 105 φήμην δ' ἐξ οἴοιο γυνὴ προέηκεν ἀλετρις
πλησίον, ἔνθ' ἄρα οἱ μύλαι ἦτο ποιμένι λαῶν,
τῆσιν δῶδεκα πᾶσαι ἐπερρώνοντο γυναικες
ἄλφιτα τεύχουσαι καὶ ἀλείατα, μυελὸν ἀνδρῶν.
αἱ μὲν ἄρ' ἄλλαι εὐδον, ἔπει κατὰ πυρὸν ἄλεσαν,
- 110 ἡ δὲ μί' οὐπὼ παύετ', ἀφαιροτάτη δ' ἐτέυκτο:
ἦ ῥα μύλην στήσασα ἔπος φάτο, σῆμα ἄνακτι:
«Ζεῦ πάτερ, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσεις,
ἦ μεγάλ' ἐβρόντησας ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
οὐδὲ ποθὶ νέφος ἐστί: τέρας νύ τεω τόδε φαίνεις.
- 115 κρῆνον νῦν καὶ ἔμοι δειλῆ ἔπος, ὅτι κεν εἶπω:
μνηστήρες πύματόν τε καὶ ὕστατον ἦματι τῷδε
ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος ἔλοιατο δαῖτ' ἐρατεινὴν,
οἷ δὴ μοι καμάτῳ θυμαλγεί: γούνατ' ἔλυσαν
ἄλφιτα τευχούσῃ: νῦν ὕστατα δειπνήσειαν.»
- 120 ὥς ἄρ' ἔφη, χαῖρεν δὲ κληδόνι δῖος Ὀδυσσεύς
Ζηνός τε βροντῆ: φάτο γὰρ τίσασθαι ἀλείας.
αἱ δ' ἄλλαι δμῶαὶ κατὰ δώματα κάλ' Ὀδυσῆος
ἀγρόμεναι ἀνέκαιον ἐπ' ἐσχάρη ἀκάματον πῦρ.
Τηλέμαχος δ' εὐνήθεν ἀνίστατο, ἰσόθεος φῶς,
- ἀν κλαίει τὴ μέρα μόνον ἀλάγιαστα με πικραμένα στήθη,
φτάνει τις νύχτες νὰ τον χαιρεται τον ὕπνο: σαν του κλείσει
τούτος τα βλέφαρα, τα ξέχασε καλά, κακά — τα πάντα!
Μα ἐμένα ἀκόμα και τα ονειράτα ζαβὰ ο θεός τα στέλνει'
κάποιος ἀπόψε πάλε δίπλα μου που του 'μοιαζε κοιμόταν,
τέτοιος, ως ἦταν σύντας μίσειε με το στρατό, και μένα
χαιρόταν η καρδιά, τι τ' ὄνειρο γι' ἀλήθεια το θαρρούσα!»
Ἔτσι μιλούσε, κι η χρυσόθρονη πρόβαλε Αὐγὴ σε λίγο.
Κι ως ἐκλαιγε, η φωνὴ της ἐφτασε, στου ἀρχοντικοῦ Ὀδυσσεά
τ' ἀφτιά, κι ο νους του πήρε δούλευε, θαρρώντας πως ἐκεῖνη
τον εἶχε πια γνωρίσει κι ἔστεκε στην κεφαλὴ του ἀπάνω.
Τὴν κάπτα, ὅπου 'γειρε, διπλώνοντας και τις προβιές, τα ρίχνει
στο ἀρχονταρῖκι σ' ἓνα κάθισμα, κι ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα βγάζει
το βοῖδοτόμαρο, κι ἀπλώνοντας τα χέρια ευκήθη κι εἶπε:
«Πατέρα Δία, μετὰ ἀπὸ βάσανα πολλὰ στεριάς πελάγου
ἀν ἦρθα με δικό σας θέλημα στη γη μου, ἀς πει ἓνα λόγο
κάποιος ἀπ' ὄσους τώρα ζῦπνησαν σημαδιακό ἀπὸ μέσα'
μα ἀπόξω ἓνα ἄλλο ἀκόμα θα 'θελα νὰ δω του Δία σημάδι!»
Εἶπε, κι ο Δίας ο βαθυστοχάστος τον ἀκούσε που εὐκήθη,
κι ἀπο το διάφωτο τον Ὀλυμπο του βρόντησε ἴδιαν ὠρα
ψηλά ἀπ' τα νέφη, κι ο ἀρχοντόγεννος το χάρηκε Ὀδυσσεάς.
Φωνὴ κι ἀπὸ το σπῆτι ἀκούστηκε μαζί — μιανὴς ἀλέστρας
κοντὰ, κει που ἦταν οἱ χερόμυλοι του βασιλιά στημένοι.
Γυναῖκες δῶδεκα τους δούλευαν κι ἀλέθανε κριθάρι
και στάρι, νὰ γενοῦν στα κόκαλα μεδοῦλι των ἀνθρώπων.
Οἱ ἄλλες γυναῖκες πια κοιμόντουσαν, μια κι εἶχαν ἀπαλέσει'
και μια μονάχα ἀκόμα δούλευε, το η πιο ἀχαμνὴ ἦταν σκλάβα.
Ξάφνου σταμάτησε και μίλησε, σημάδι γιὰ το ρῆγα:
«Πατέρα Δία, πού τους ἀθάνατους και τους θνητούς ορίζεις,
ἀπ' τ' ἀστεράτα οὐράνια βρόντηξες βαριά, και γύρα οὐτ' ἓνα
σύγγεφο βλέπω' κάποιου θα 'δωκες σημάδι δίχως ἄλλο.
Τώρα και μένα της βαριόμοιρης γιὰ τέλεψε το λόγο:
Πια γιὰ στερνὴ φορὰ κι δλόστερνη τὴ μέρα αὐτὴ οἱ μνηστήρες
τραπέζι νὰ χαροῦν, καθοῦμενοι στο σπῆτι του Ὀδυσσεά!
Αὐτοῖ που μου 'κοψαν τα γόνατα, βαριά ζεμένη ως μ' ἔχουν
νὰ τους ἀλέθω ἀλεύρι, δώσε τους στερνὴ φορὰ νὰ φάνει!»
Αὐτὰ εἶπε, κι ο Ὀδυσσεάς ἐχάρηκε το λόγο της ν' ἀκούσει
και τὴ βροντῆ του Δία' πια λόγιαζε νὰ γδικιωθεῖ τους φταίχτες.
Μες στου Ὀδυσσεά το σπῆτι τ' ὄμορφο μαζεῦοῦνταν οἱ δούλες
οἱ ἄλλες τὴν ὠρα τούτῃ, ἀδάμαστη φωτιά στη σπῆτι ν' ἀνάψουν.
Κι ο ἰσόθεος ἀντρας, ο Τηλέμαχος, πετάχτη ἀπὸ το στρώμα,

- 125 εἶματα ἐσσάμενος· περὶ δὲ ξίφος ὄξυ θέτ' ὦμω·
ποσσί δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
εἶλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξεί· χαλκῶ·
στή δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰών, πρὸς δ' Εὐρύκλειαν ἔειπε·
«μαῖα φίλη, τὸν ξεῖνον ἐπιμήσασθ' ἐνὶ οἴκῳ
- 130 εὐνή καὶ σίτῳ, ἧ αὐτῶς κεῖται ἀκηδῆς·
τοιαύτη γὰρ ἐμὴ μήτηρ, πινυτή περ εὐούσα·
ἐμπλήγδην ἕτερόν γε τίει μερότων ἀνθρώπων
χείρονα, τὸν δὲ τ' ἄρειον' ἀτιμήσασ' ἀποπέμπει.»
τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια·
- 135 «οὐκ ἂν μιν νῦν, τέκνον, ἀναίπιον αἰπίω.
οἶνον μὲν γὰρ πῖνε καθήμενος, ὄφρ' ἔθελ' αὐτός,
σίτου δ' οὐκέτ' ἔφη πεινήμενοι· εἶρετο γὰρ μιν.
ἀλλ' ὅτε δὴ κοίποιο καὶ ὑπνου μιμνήσκοιτο,
ἧ μὲν δέμνι' ἄνωγεν ὑποστορέσαι δμῶϊσιν,
- 140 αὐτὰρ ὃ γ', ὡς τις πάμπαν οἰζυρὸς καὶ ἄποτμος,
οὐκ ἔθελ' ἐν ἐκτέροισι καὶ ἐν ῥήγεσσι καθεύδειν,
ἀλλ' ἐν ἀδεψήτῳ βοέῃ καὶ κώεσιν οἴων
ἔδραθ' ἐνὶ προδόμῳ· χλαῖναν δ' ἐπιέσσαμεν ἡμεῖς.»
ὡς φάτο, Τηλέμαχος δὲ διέκ μεγάροιο βεβήκει
- 145 ἔγχος ἔχων, ἅμα τῷ γε δύω κύνες ἀργοὶ ἔποντο.
βῆ δ' ἴμεν εἰς ἀγορὴν μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
ἧ δ' αὐτὴ δμῶϊσιν ἐκέκλετο διὰ γυναικῶν,
Εὐρύκλει', Ὡπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο·
«ἀγρεῖθ', αἱ μὲν δῶμα κορήσατε ποῖπνύσασαι,
- 150 ῥάσασατέ τ', ἐν τε θρόνοις εὐποιήτοισι τάπητας
βάλλατε πορφυρέους· αἱ δὲ σπόγγοισι τραπέζας
πάσας ἀμφιμάσασθε, καθήρατε δὲ κρητῆρας
καὶ δέπτα ἀμφικύπελλα τετυγμένα· ταῖ δὲ μεθ' ὕδωρ
ἔρχεσθε κρήνηνδε, καὶ οἶσατε θάσσον ἰούσαι.
- 155 οὐ γὰρ δὴν μνηστήρες ἀπέσσανται μεγάροιο,
ἀλλὰ μάλ' ἦρι νέονται, ἐπεὶ καὶ πᾶσιν ἐορτή.»
ὡς ἔφαθ', αἱ δ' ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον ἠδ'
ἐπίθοντο.
αἱ μὲν ἐείκοσι βῆσαν ἐπὶ κρήνην μελάνυδρον,
αἱ δ' αὐτοῦ κατὰ δώματ' ἐπισταμένως πονέοντο.
- 160 ἐς δ' ἦλθον δρηστήρες Ἀχαιῶν. οἱ μὲν ἔπειτα
εὐ καὶ ἐπισταμένως κέασαν ξύλα, ταῖ δὲ γυναῖκες
ἦλθον ἀπὸ κρήνης· ἐπὶ δὲ σφισιν ἦλθε συβώτης
τρῆϊς σιάλους κατάγων, οἳ ἔσαν μετὰ πᾶσιν ἄριστοι.
καὶ τοὺς μὲν ῥ' εἶασε καθ' ἔρκακα καλὰ νέμεσθαι,
- 165 αὐτὸς δ' αὐτ' Ὀδυσῆα προσηύδα μειλιχίοισι·
«ἔξιν', ἧ ἄρ' τί σε μάλλον Ἀχαιοὶ εἰσορώσωσιν,
ἦ ἢ σ' ἀτιμάζουσι κατὰ μέγαρ', ὡς τὸ πάρος περ·»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολυμήτις
- κι ὡς ντύθηκε, στον ὦμο εκρέμασε το κοφτερό σπαθί του
και με σαντάλια πόδεσε ὄμορφα τ' αστραφτερά του πόδια'
τρανό κοντάρι, καλοτρόχιστο παίρνει μετὰ και φεύγει,
ζητώντας την Ευρύκλεια' φτάνοντας της εἶπε απ' το κατώφλι·
«Τον ξένο ἀλήθεια τον γνοιαστήκατε, κυρούλα, μες στο σπίτι,
- να φάει, να κοιμηθεῖ; για ἀπόμεινε δῶ μέσα ξεχασμένος;
Τέτοια εἶναι, ξέρω, πάντα η μάνα μου, κι <εἶναι μυαλωμένη'
απ' τους ἀνθρώπους, ὅπως ἔτυχε, συχνὰ τιμáει τον ἕνα,
τον πιο κακό, και τον καλύτερο καταφρονεῖ και διώχνει.»
Κι η Ευρύκλεια τότε του ἀποκρίθηκε' και του 'πε, η μυαλωμένη:
- «Στην ἀφταιγὴ μη θέλεις φταιξίμο να ρίξεις τώρα, γιε μου!
Κρασί καθόταν τούτος κι ἔπινε σαν που 'θελε η καρδιά του,
μα για ψωμί καθῶς τον ρώτησε, πως δεν πεινάει της εἶπε
κι ἀπὰ στην ὥρα που θα λόγιαζε να γείρει, να πλαγιάσει,
εκείνη πρόσταξε τις δούλες της χλινάρι να τον στρώσουν
- μα αὐτός, σαν που 'νιώθε κακότυχος και τρισερημιασμένος,
σε κλίνη ἀπάνω και σκεπάσματα δεν ἤθελε να πέσει'
ἀργαστο πήρε βοῖδοτόμαρο κι ἀρνοπροβίεσ και πήγε
να γείρει στην αυλή' του ρίξαμε και μεῖς μια κάπα ἀπάνω.»
Ἔτσι μιλούσε, κι ο Τηλέμαχος το ἀρχονταρῖκι ἀφήκε
- κρατώντας το κοντάρι' πίσω του γοργοὶ δυο σκύλοι ἀκλούθουν
και κίνησε να πάει στη μάζωξη, στους ἀντριανοὺς Ἀργίτες.
Τις ἄλλες δούλες τότε πρόσταξε των γυναικῶν το θάμα,
η Ευρύκλεια, που 'χε τον Πεισήνορα παππού, τον Ὡπα κύρη·
«Ὀμπρός, τα χέρια σας κουνάτε τα, την κάμαρα σαρώστε,
- ραντίστε τη, τα καλοκάμωτα θροναὶ σκεπάσετέ τα
με τα χαλιά τ' ἀλικοπόρφυρα' καὶ σεις με τα σφουγγάρια
σκουπίστε τα τραπέζια' πλύσιμο και τα κροντήρια θέλουν
κι οὐ κούπες οὐ ὄμορφες, οὐ δῖγουβες' κι ἄλλες στη βρύση σύρτε
νερό να φέρετε, και γρήγορα με τα σταμνιά γυρνάτε.
- Σε λίγο λέω θα ἰδοῦμε να 'ρχονται στο σπίτι ἐδῶ οὐ μνηστήρες-
πουρνὸ πουρνὸ θα 'ρθοῦν, τι σῆμερα γιορτῆ τρανή ἔχουν ὅλοι.
Εἶπε, κι αὐτές, γρικώντας, πρόθυμα στη γνώμη της συγκλίναν
« εἴκοσι τρέξαν στη μαυρόνερη για να γεμίσουν βρύση,
κι οὐ ἄλλες πιδέξα πῆραν δούλευαν ἐκεῖ στο σπίτι μέσα.
- Ἦρθαν μετὰ και τα παιδόπουλα των Ἀχαιῶν, και ξύλα
με μαστοριά να σκίζουν Ἐπιασαν, γυρίζαν κι οὐ γυναῖκες
ἀπὸ τη βρύση' και κατόπι τους με τρεῖς θρεμμένους χοίρους
ο θεῖος χοιροβοσκὸς κατέβηκε, τους πιο καλύτερους του,
και στον αυλόγυρο τον ὄμορφο τους ἀφήσε να βόσκουν
- μετὰ γυρνώντας γλυκομίλησε στον Ὀδυσσεά και του 'πε:
«Ὀὐ Ἀργίτες, ξένε, τώρα πιότερο σε γνοιάζονται; για πες μου!
για, ὅπως και πρῶτα, καταφρόνεση σου δείχνουν στο παλάτι;»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεάσ:

- Ὀδυσσεύς:
«αἶ γὰρ δὴ, Εὐμαιε, θεοὶ πισαίατο λώβην,
- 170 ἦν οἷδ' ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανώνονται
οἴκῳ ἐν ἄλλοτριῷ, οὐδ' αἰδοῦς μοῖραν ἔχουσιν.»
ὥς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν.
αἶγας ἄγων αἶ πᾶσι μετέρεπον αἰπολίοισι,
- 175 δεῖπνον μνηστήρεσσι. δῶμα δ' ἄμ' ἔποντο νομῆες.
καὶ τὰς μὲν κατέδησεν ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδοῦπῳ,
αὐτὸς δ' αὐτ' Ὀδυσῆα προσηύδα κερτομίοισι:
«ξείν', ἐπι καὶ νῦν ἐνθάδ' ἀνιήσεις κατὰ δῶμα
ἀνέρας αἰτίζων, ἀτὰρ οὐκ ἔξεισθα θύραζε;
- 180 πάντως οὐκέτι νῶϊ διακρινέεσθαι οἶω
πρὶν χειρῶν γεύσασθαι, ἐπεὶ σύ περ οὐ κατὰ
κόσμον
αἰτίζεις; εἰσὶν δέ και ἄλλαι δαῖτες Ἀχαιῶν.»
ὥς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς,
ἀλλ' ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
- 185 τοῖσι δ' ἐπὶ τρίτος ἦλθε Φιλοίπιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
βοῦν στεῖραν μνηστήρσιν ἄγων καὶ πίονας αἶγας.
πορθμῆες δ' ἄρα τοὺς γε διήγαγον, οἱ τε καὶ ἄλλους
ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται.
καὶ τὰ μὲν εὐ κατέδησεν ὑπ' αἰθούσῃ ἐριδοῦπῳ,
- 190 αὐτὸς δ' αὐτ' ἐρέεινε συβῶτην ἄγχι παραστάς:
«τίς δὴ ὅδε ξείνος νέον εἰλήλουθε, συβῶτα,
ἡμέτερον πρὸς δῶμα; τέων δ' ἐξ εὐχεται εἶναι
ἀνδρῶν; ποῦ δέ νῦ οἱ γενεὴ καὶ πατρίς ἄρουρα;
δύσμορος, ἦ τε εἴοικε δέμας βασιλῆϊ ἄνακτι:
- 195 ἀλλὰ θεοὶ δυόσσι πολυπλάγκτους ἀνθρώπους,
ὅππότε καὶ βασιλεῦσιν ἐπικλώσωνται οἰζύν.»
ἦ καὶ δεξιτερῇ δεῖδισκετο χειρὶ παραστάς,
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε: γένοιτό τοι ἔξ περ ὀπίσσω
- 200 ὄλβος: ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχειαι πολέεσσι.
Ζεῦ πάτερ, οὐ τις σείο θεῶν ὀλωότερος ἄλλος:
οὐκ ἐλεαίρεις ἄνδρας, ἐπὴν δὴ γείνεαι αὐτός,
μισγέμεναι κακότητι καὶ ἄλγεσι λευγαλείοισιν.
ἴδιον, ὥς ἐνόησα, δεδάκρυνται δέ μοι ὄσσε
- 205 μνησαμένῳ Ὀδυσῆος, ἐπεὶ καὶ κείνον οἶω
τοιάδε λαίφε' ἔχοντα κατ' ἀνθρώπους ἀλάλησθαι,
εἶ που ἐπι ζῶει καὶ ὄρᾳ φάος ἡελίοιο.
εἰ δ' ἤδη τέθνηκε καὶ εἰν Ἄϊδαο δόμοισιν,
ὦ μοι ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὅς μ' ἐπὶ βουσὶν
- «Ἀπ' τοὺς θεοὺς να το 'βρουν, ἀμποτε μια μέρα να πλερώσουν
την ανομία τους, Εὐμαιε, τ' ἄδικα, κακά που κλώθουν ἔργα
σε ξένο σπίτι μπαινοβγαίνοντας' σταλιά ντροπὴ δεν ἔχουν!»
Τέτοια σταύρωναν συνάλληλος τους εκείνοι λόγια τότε.
Σε λίγο, κι ο Μελάνθιος σίμωσε με δυο βοσκούς μαζί του,
ο γιδολάτης, απ' τις μάντρες του τις πιο παχιές του γίδες
λαλώντας, οι μνηστήρες να 'χουνε στο γιόμα τους να τρώνε.
Κι αφοῦ τις ἔδεσε στο αχόλαλο μπροστά χαγιατί, ατός του
στον Ὀδυσσεά γυρνώντας μίλησε με λόγια αγκιδωμένα:-
«Και πάλε φόρτωμα θα σ' ἔχουμε να τριγυρίζεις, ξένε,
μέσα στο σπίτι διακονεύοντας; γιατί δεν παίρνεις πόδι;
- Το δίχως ἄλλο δε χωρίζουμε, θαρρῶ, χωρίς τους γρόθους
ο ἕνας του ἄλλου να δοκιμάσουμε' σωστός δεν εἶναι ο τρόπος
που ζηπιανεύεις' κι ἄλλα βρίσκονται των Αχαιῶν τραπέζια!»
Αυτά εἶπε, μα ο Ὀδυσσεάς ο φρόνιμος δεν του αποκρίθη,
μόνο την κεφαλὴ του ἐκίνησε ἀλαλος, κακά στο νου λογιώντας.
- Σε λίγο κι ο Φιλοίπιος ἔφτασε, στους δούλους μέσα ο πρῶτος,
γίδες παχιές και στέρφα φέρνοντας γελάδα στους μνηστήρες.
Απ' τη στεριά οι περαματάρηδες τους εἶχαν φέρει ἀντίκρυ,
που συνεβγάζουν ὅποιον ἀνθρωπο στο πέραμα τους φτάσει.
Τα ζωντανά μπροστά στο αχόλαλο καλόδεσε χαγιατί,
κι αὐτός τον Εὐμαιο κοντοζύγωσε και τον ρωτοῦσε κι εἶπε:
«Ποιος να 'ναι τάχα ο ξένος που 'φτασε, χοιροβοσκέ,
ο καινούργιος στο σπίτι μας εδῶ; Ποια πέτεται δικολογία πως ἔχει;
Η γης η πατρική κι η φύτρα του που βρίσκονται στον κόσμο;
Ο δύστυχος! Με τέτοιο ἀνάριμμα ρηγάρχης πρέπει να 'ναι.
- Ο ἀνθρωπος ὅμως που παράδειρε, και βασιλιάς αν εἶναι,
καημούς σαν του 'κλωσαν οι ἀθάνατοι, στις ξενιπές ρημάζει!»
Αυτά εἶπε, και τον καλωσόρισε με το δεξιό του χέρι
σιμώνοντας τον, κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Γεια σου, πατέρα ξένε, κι ἀμποτε να καλοριζικέψεις
στα χρόνια που θα 'ρθούν, τι βάσανα πολλά σε δέρνουν τώρα.
Πατέρα Δία, θεός πιο αλύπητος ἄλλος κανείς δεν εἶναι!
Καν τους ἀνθρώπους δε σπλαχνίζεσαι που σέρνουν ἀπὸ σένα,
μόνο τους ρίχνεις σ' ἄγρια βάσανα και σε βαριά τυράννια.
Ἴδρωτας μ' ἔκοψε θωρώντας τον, μου δάκρυσαν τα μάτια,
τον Ὀδυσσεά καθῶς μου θύμισε' κι εκείνος λέω παρόμοια
κουρέλια θα 'χει παραδέρνοντας στης γης τα πλάτη ολούθε,
αν εἶναι στη ζωὴ και χαίρεται του ἡλίου το φως ἀκόμα.
Μα αν ο Ὀδυσσεάς ο ἄψεγος πέθανε κι εἶναι στον Ἄδη κάτω,
αλί σε μένα που τον ἔχασα! τι αὐτός μικρόν ἀκόμα

- 210 εἶο' ἔτι τυτθὸν ἐόντα Κεφαλλήνων ἐνὶ δῆμῳ.
νῦν δ' αἶ μὲν γίνονται ἀθέσφατοι, οὐδ' ἐκν ἄλλως
ἄνδρι γ' ὑποσταχίῳ το βῶν γένος εὐρυμετώπων:
τάς δ' ἄλλοι με κέλονται ἀγινέμεναι σφισιν αὐτοῖς
ἔδμεναι: οὐδέ τι παιδὸς ἐνὶ μεγάρους ἀλέγουσιν,
- 215 οὐδ' ὀπιδα τρομέουσι θεῶν: μεμάασι γὰρ ἤδη
κτῆματα δάσσασθαι δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος.
αὐτὰρ ἐμοὶ τόδε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
πόλλ' ἐπιδινεῖται: μάλα μὲν κακὸν υἱὸς ἐόντος
ἄλλων δῆμον ἰκέσθαι ἰόντ' αὐτῆσι βόεσσιν,
- 220 ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς: τὸ δὲ ρίγιον, αὔθι μένοντα
βουσιν ἐπ' ἄλλοτρήσι καθήμενον ἄλγεα πάσχειν.
καὶ κεν δὴ πάλοι ἄλλον ὑπερμενέων βασιλῆων
ἐξικόμην φεύγων, ἐπεὶ οὐκέτ' ἀνεκτὰ πέλονται:
ἀλλ' ἔτι τὸν δύστηνον ὄιομαι, εἴ ποθεν ἐλθῶν
- 225 ἀνδρῶν μνηστήρων σκέδασιν κατὰ δῶματα θείη.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«βουκόλ', ἐπεὶ οὔτε κακῶ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,
γινώσκω δὲ καὶ αὐτὸς ὅ τοι πινυτὴ φρένας ἴκει,
τοῦνεκά τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι:
- 230 ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν ξενίη τε τράπεζα
ἰστίη τ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἦν ἀφικάνω,
ἢ σέθεν ἐνθάδ' ἐόντος ἐλεύσεται οἴκαδ' Ὀδυσσεύς:
σοῖσιν δ' ὀφθαλμοῖσιν ἐπόμψαι, αἶ κ' ἐθέλησθα,
κτεινομένους μνηστήρας, οἳ ἐνθάδε κοιρανέουσιν.»
- 235 τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ:
«αἶ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων:
γνοιῆς χ' οἷή ἐμῇ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται.»
ὥς δ' αὐτῶς Εὐμαιοὺς ἐπέυξαστο πᾶσι θεοῖσι
νοστήσῃ Ὀδυσῆα πολύφρονα ὄνδε δόμονδε.
- 240 ὥς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
μνηστήρες δ' ἄρα Τηλεμάχῳ θανάτῳ τε μόρον τε
ἦρτυον: αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀριστερὸς ἦλυθεν ὄρνις,
αἰετὸς ὑψηπέτης, ἔχε δὲ τρήρωνα πέλειαν.
τοῖσιν δ' Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
- 245 «ὦ φίλοι, οὐχ ἡμῖν συνθεύσεται ἠδὲ γε βουλή,
Τηλεμάχιο φόνος: ἀλλὰ μνησώμεθα δαιτὸς.»
ὥς ἔφατ' Ἀμφίνομος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
ἐλθόντες δ' ἐς δῶματ' Ὀδυσσῆος θείοιο
χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
- 250 οἱ δ' ἱέρευον οἷς μεγάλους καὶ πῖονας αἴγας,
ἴρευον δὲ σῦας σιάλους καὶ βοῦν ἀγελαίην:
σπλάγχνα δ' ἄρ' ὀπτήσαντες ἐνώμων, ἐν δὲ τε οἶνον
κρητῆρσιν κερῶντο: κύπελλα δὲ νεῖμε συβύτης.
- να πιστατῶ στα βόδια μ' ἔβαλε, στη γη των Κεφαλλήνων.
Τώρα οι γελάδες του πια χίλιασαν — σα στάχια' να βγοδώνουν
τα φαρδιοκούτελα γελάδια του κανείς δεν είδα τόσο.
Μα άνθρωποι ξένοι με προστάζουνε να τους τα φέρνω, να 'χουν
να τρων αυτοί, και μες στο σπίτι του το γιο του δεν ψηφάνει,
και δίχως των θεών την ὄργητα να τρέμουν, λογαριάζουν
να μοιραστούν το βιος του ρήγα μου, που χρόνια' στα ξένα.
Και μένα ο νους γυρίζει αδιάκοπα και κυκλοφέρνει πάντα
στη σκέψη αυτῆ: με τις γελάδες μου να φύγω γ' άλλους τόπους,
σε ανθρωπους ξένους; τέτοιο φέρσιμο κακό 'ναι, τι έχει μείνει
ξοπίσω ο γιος του, μα χειρότερο εδώ πέρα να κρατιέμαι
και για γελάδια που άλλοι χαίρουνται να τυραννιέμαι τόσο.
Από καιρό φευγάτος θα 'μουνα, να βρω κι εγώ αποκούμπι
σε κάποιον άλλο ρήγα πέρφανο, τι αυτά πια δε βαστιούνται
μα συλλογιέμαι αυτόν τον άμοιρο, μπας και φάνε από κάπου
και διασκορπίσει απ' το παλάτι του τους αντριανούς μνηστήρες.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσεάς:
«Από αχαμνή γενιά κι ανέμυαλος δε φαίνεσαι, βουκόλα
το βλέπω τώρα και μονάχος μου πως είσαι μυαλωμένος.
Μα άκου τα λόγια μου, που απάνω τους ὄρκο τρανό θα δώσω:
Πρώτος ο Δίας ας είναι μάρτυρας και της φιλίας η τάβλα
και του Οδυσσεά το τζάκι του άψεγου, που εδέχτει εμέ τον ξένο'
τον Οδυσσεά θα ιδείς στο σπίτι του, πριν φύγεις, να διαγέρνει,
και τους μνηστήρες με τα μάτια σου, σα θέλεις, θ' ανικρίσεις
μες στο παλάτι να σκοτώνουνται, που τώρα το αφεντεύουν.»
Κι ο αγελαδάρης τότε μίλησε και του αποκριθη κι ειπε:
«Ξένε, σωστό το λόγο σου άμποτε να βγάλη ο γιος του Κρόνου'
τη δύναμη μου τότε θα 'βλεπες και πως με ακούν τα χέρια!»
Παρόμοια κι ο Εύμαιιος τους αθάνατους ανακαλιόταν ὄλους,
το γνωστικό Οδυσσεά στο σπίτι του να ιδεί να φτάνει τέλος.
Έτσι μιλούσαν συναλλήλως τους εκείνοι, κι ιδιαν ώρα
το φόνο έκλωθαν του Τηλέμαχου και το χαμό οι μνηστήρες.
Ξάφνου σημάδι απ' ὄρνιο πρόβαλεν απ' το ζερβί τους χέρι,
αιτός αφηλοπέτης, που 'σφιγγε στα νύχια περιστέρα.
Το λόγο πήρε τότε ο Αμφίνομος αναμεσό τους κι ειπε:
«Φίλοι μου, αυτό στο νου που βάλαμε καλό δεν παίρνει δρόμο,
λέω του Τηλέμαχου το θάνατο' καιρός να φάμε ωστόσο!»
Αυτά ειπε ο Αμφίνομος, και σύγκλιναν στα λόγια του οι μνηστήρες'
κι ως στου Οδυσσεά του αρχοντογέννητου το σπίτι μέσα μπήκαν
κι άφηκαν πάνω στα καθίσματα τις χλαίνες που φορούσαν,
πήραν τρανά κριάρια κι έσφαζαν, καλοθρεμμένες γίδες,
χοίρους παχιούς και μια που διάλεξαν γελάδα απ' το κοπάδι.
Τα σπλάχνα έψησαν, κι ως τα μοίρασαν, συγκέρνααν το κρασί
τους

- σίτον δέ σφ' ἐπένειμε Φιλοίτιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
- 255 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἐμνοχόει δὲ Μελανθεύς.
οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Τηλέμαχος δ' Ὀδυσῆα καθίδρυε, κέρδεα νωμῶν,
ἐντὸς εὐσταθέος μεγάρου, παρὰ λᾶϊνον οὐδόν,
δίφρον ἀεικέλιον καταθείς ὀλίγην τε τράπεζαν:
- 260 πᾶρ δ' ἐτίθει σπλάγχων μοίρας, ἐν δ' οἶνον ἔχουεν
ἐν δέπτι χρυσέῳ, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«ἐνταυθοῖ νῦν ἦσο μετ' ἀνδράσιν οἰνοποτάζων:
κερτομίας δέ τοι αὐτὸς ἐγὼ καὶ χεῖρας ἀφέξω
πάντων μνηστήρων, ἐπεὶ οὐ τοι δῆμιός ἐστιν
- 265 οἶκος ὁδ', ἀλλ' Ὀδυσῆος, ἐμοὶ δ' ἐκτίσατο κείνος.
ὕμεις δέ, μνηστῆρες, ἐπίσχετε θυμὸν ἐνιπῆς
καὶ χειρῶν, ἵνα μὴ τις ἔρις καὶ νεῖκος ὄρηται.»
ἠὼς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ὁδᾶξ ἐν χεῖλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευε.
- 270 τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«καὶ χαλεπὸν περ ἐόντα δεχώμεθα μῦθον, Ἀχαιοί,
Τηλεμάχου: μάλα δ' ἦμιν ἀπειλήσας ἀγορεύει.
οὐ γὰρ Ζεὺς εἶασε Κρονίων: τῷ κέ μιν ἦδη
παύσαμεν ἐν μεγάροισι, λιγύν περ ἐόντ' ἀγορητήν.»
- 275 ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος: ὁ δ' ἄρ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
κῆρυκες δ' ἀνά ἄστου θεῶν ἱερὴν ἐκατόμβην
ἦγον: τοὶ δ' ἀγέροντο κάρη κομῶντες Ἀχαιοὶ
ἄλλος ὕπο σκιερὸν ἐκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
οἱ δ' ἐπεὶ ὤπησαν κρέ' ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
- 280 μοίρας δασσάμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα:
πᾶρ δ' ἄρ' Ὀδυσσῆϊ μοῖραν θέσαν οἱ πονέοντο
ἴσην, ὡς αὐτοὶ περ ἐλάγχωνον: ὡς γὰρ ἀνώγει
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θεῖοιο.
μνηστήρας δ' οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἶα Ἀθήνη
- 285 λώβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ' ἔτι μάλλον
δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδην Ὀδυσῆα.
ἦν δέ τις ἐν μνηστήρσιν ἀνὴρ ἀθεμίστια εἰδώς,
Κτήσιππος δ' ὄνομ' ἔσκε, Σάμη δ' ἐνὶ οἰκία ναίεν:
ὅς δὴ τοι κτεάτεσσι πεποιθώς θεσπεσίοισι
- 290 μνάσκειτ' Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα.
ὅς ῥα τότε μνηστήρσιν ὑπερφιάλοισι μετηύδα:
«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω:
μοῖραν μὲν δὴ ξείνος ἔχει πάλαι, ὡς ἐπέοικεν,
ἴσην: οὐ γὰρ καλὸν ἀτέμβειν οὐδὲ δίκαιον
- 295 ξείνους Τηλεμάχου, ὅς κεν τᾶδε δῶμαθ' ἴκηται.
ἀλλ' ἄγε οἱ καὶ ἐγὼ δῶ ξείνιον, ὄφρα καὶ αὐτὸς
- μεσ στα κροντήρια, κι ο Εύμαιος μοίραζε τις κούπες σ'έναν έναν
ψωμί ο Φιλοίτιος τους διαμοίρασε, στους δούλους μέσα ο πρώτος,
- μεσ σε ὁμορφα πανέρια' το κρασί το κέρνα ο Μελανθέας.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια ἀπλωσαν.
Τότε ο Τηλέμαχος ἐπίτηδες τον Οδυσσέα καθίζει
πλάι στο κατώφλι, στου καλόχτιστου το βάθος αντρωνιτή,
μπρος του ἀβολο σκαμνί πιθώνοντας κι ένα μικρό τραπέζι'
- και μια μερίδα σπλάχνα του 'βαλε, και σε χρυσό ποτήρι,
να 'χει να πει, κρασί του κέρασε, κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Με ὅλους τους ἄλλους τώρα κάθισε και το κρασί σου πίνε,
κι απ' των μνηστήρων τα πειράγματα κι από τα χέρια ατός μου
θα σε φυλάξω ἐγὼ' βρισκόμαστε μεσ στου Οδυσσέα το σπίτι,
- που θα γενεὶ δικό μου κάποτε — δεν εἶναι ὅλου του κόσμου!
Και σεις, μνηστῆρες, και τα χέρια σας κρατάτε και το στόμα,
να μην ξεσπάσουν ξάφνου τίποτα μαλώματα κι ἀμάχες!»
Αυτὰ εἶπε, κι ὅλοι τους εδάγκασαν τα χεῖλια σαστισμένοι
απ' το κουράγιο του Τηλέμαχου, που μίλησε ἔτσι αντρικία.
- Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι αναμεσό τους εἶπε:
«Βαρύς ο λόγος του Τηλέμαχου, μα ας τον δεχτούμε, Αργίτες,
αν κι εἶναι ἀλήθεια πως ξεστόμισε για μας φοβέρες ἀγριες.
Του Κρόνου ο γιος, ο Δίας, δεν ἀφήσε, τι αλλιώς στο σπίτι τούτο
θὰ 'χαμε κλείσει πια το στόμα του, και δυνατὰ ας φωνάζει.»
- Αυτὰ εἶπε ο Αντίνοος, μα ο Τηλέμαχος τα λόγια του ἀψηφούσε.
Μεσ απ' την πόλη οι κράχτες ἔφερναν ωστόσο πληθὸς βόδια
για τη θυσία, κι οι μακρομάλληδες μαζώνουνταν Αργίτες
στου μακροσαγιτάρη Ἀπόλλωνα το δάσος το ἰσκιωμένο.
Κι αυτοὶ τ' ἀπανωψάχνια ως ἔψησαν κι απ' τη φωτιά τα σύραν,
- τα κόψαν μερτικά και κάθισαν σε αρχοντικό τραπέζι.
Και του Οδυσσέα μερίδα του 'βαλαν οι τραπεζάροι, τὸση
ὅσο κι αὐτὴ που κι οἱ ἴδιοι θα 'παιρναν, τι του Οδυσσέα το τέκνο
του αρχοντογέννητου, ο Τηλέμαχος, τέτοια εἶχε δώσει διάτα.
Ὡστόσο κι η Αθηνά δεν ἀφήνε τους πέρφανους μνηστῆρες
- να πάψουν τ' ἀνομα φερσίματα, για να ριζώσει η πίκρα
μαθές ἀκόμα πιο βαθύτερα στα στήθη του Οδυσσέα.
Μεσ στους μνηστῆρες κάποιος βρίσκουνταν, ψυχὴ ανομία γεμάτη,
τον λέγαν Χτήσιππο' το σπίτι του μακριά, στη Σάμη, το 'χε
και ζούσε ἐκεῖ, μα εἶχε τα θάρρη του στ' ἀρίφνητά του πλοῦτη,
- και του Οδυσσέα, μακριά που χρόνιζε, ζητούσε τη γυναίκα.
Τούτος λοιπὸν στους παραδιάντροπους μνηστῆρες πηρε κι εἶπε:
«Ἐχω να πω ένα λόγο, πέρφανοι μνηστῆρες, ἀγρικατέ!
Απ' ὦρα ο ξένος τη μερίδα του την πήρε, με τους ἄλλους
ἴδια, ως του πρέπει. Θα 'ταν ἀδικο κι αταίριαστο, ὅσοι φτάνουν
- ξένοι στο σπίτι του Τηλέμαχου να βγαίνουν ζημιωμένοι.
Κι ἐγὼ ὁμως τώρα κάτι θα 'θελα να τον φιλέψω, να' χει

- ἤε λοετροχόω δῶη γέρας ἤε τῷ ἄλλω
 δμῶων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θεῖοιο.»
 ὦς εἰπὼν ἔριψε βοῶς πόδα χειρὶ παχειῇ.
- 300 κείμενον ἐκ κανέοιο λαβῶν: ὁ δ' ἀλεύατ' Ὀδυσσεὺς
 ἦκα παρακλίνας κεφαλῆν, μείδησε δὲ θυμῷ
 σαρδάνιον μάλα τοῖον: ὁ δ' εὐδμητον βάλε τοῖχον.
 Κτήσιππον δ' ἄρα Τηλέμαχος ἠνίπαπε μύθω:
 «Κτήσιππ', ἦ μάλα τοι τόδε κέρδιον ἔπλετο θυμῷ:
- 305 οὐκ ἔβαλες τὸν ξεῖνον: ἀλεύατο γὰρ βέλος αὐτός.
 ἦ γὰρ κέν σε μέσον βάλλον ἔγχρ' ὄξυόεντι,
 καὶ κέ τοι ἀντὶ γάμοιο πατῆρ τάφον ἀμφεπονεῖτο
 ἐνθάδε. τῷ μὴ τίς μοι ἀεικείας ἐνὶ οἴκῳ
 φαινέτω: ἦδη γὰρ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,
- 310 ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρηα: πάρος δ' ἔπι νήπιος ἦα.
 ἀλλ' ἔμπης τάδε μὲν καὶ τέτλαμεν εἰσορόωντες,
 μῆλων σφαζομένων οἴνοιο τε πινομένοιο
 καὶ σίτου: χαλεπὸν γὰρ ἔρκακέειν ἕνα πολλούς.
 ἀλλ' ἄγε μηκέτι μοι κακὰ ῥέζετε δυσμενέοντες:
- 315 εἰ δ' ἤδη μ' αὐτὸν κτείνειν μενεαίνετε χαλκῷ,
 καὶ κε τὸ βουλοίμην, καὶ κεν πολὺ κέρδιον εἶη
 τεθνάμεν ἢ τάδε γ' αἰὲν ἀεικέα ἔργ' ὀράσθαι,
 ξείνους τε συφελιζομένους δμῶας τε γυναικάς
 ῥυστάζοντας ἀεικελίως κατὰ δώματα καλά.»
- 320 ὡς ἔφαθ', οἳ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῆ:
 ὁψέ δὲ δὴ μετέειπε Δαμαστοριδῆς Ἀγέλαος:
 «ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δὴ τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίω
 ἀντιβίους ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαῖνοι:
 μήτε τι τὸν ξεῖνον συφελίζετε μήτε τιν' ἄλλον
- 325 δμῶων, οἳ κατὰ δώματ' Ὀδυσσῆος θεῖοιο.
 Τηλεμάχῳ δὲ κε μῦθον ἐγὼ καὶ μητέρι φαίην
 ἦπιον, εἰ σφῶιν κραδίη ἄδοι ἀμφοτέροισιν.
 ὄφρα μὲν ὑμῖν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι ἐώλπει
 νοστήσειν Ὀδυσσῆα πολύφρονα ὄνδε δόμονδε,
- 330 τόφρ' οὐ τις νέμεσις μενέμεν τ' ἦν ἰσχέμεναι τε
 μνηστήρας κατὰ δώματ', ἐπεὶ τόδε κέρδιον ἦεν,
 εἰ νόστησ' Ὀδυσσεὺς καὶ ὑπότροπος ἴκετο δῶμα:
 νῦν δ' ἤδη τόδε δῆλον, ὃ τ' οὐκέτι νόστιμός ἐστιν.
 ἀλλ' ἄγε, σῆ τάδε μητρί παρεζόμενος κατάλεξον,
- 335 γήμασθ' ὅς τις ἄριστος ἀνὴρ καὶ πλεῖστα πόρησιν,
 ὄφρα σὺ μὲν χαίρων πατρῷα πάντα νέμῃαι,
 ἔσθων καὶ πίνων, ἢ δ' ἄλλου δῶμα κομίζῃ.»
 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
 «οὐ μὰ Ζῆν', Ἀγέλαε, καὶ ἄλγεα πατρὸς ἐμοῖο,
- κι αὐτὸς να δῶκει τῆς λουτράρισσας για κι ἄλλου αρχοντομοίρι,
 απ' ὅσους σκλάβους τώρα βρίσκονται μες στου Ὀδυσσέα το
 σπίτι.»
 Εἶπε, κι απ' το πανέρι κόκαλο ποδιοῦ βοδιῆοιο αρπώντας
- με βαρὺ χέρι του το πέταξε μα εκείνος το 'κεφάλι
 λίγο αναμέρισε και ξέφυγε, με πίκρα στο θυμὸ του
 αχνογελώντας' κι ὅπως χτύπησε στο στέριο τοῖχο ἀπάνω
 το κόκαλο, βαριά ο Τηλέμαχος το Χτήσιππο αποπήρε!
 «Ἐχεις ἀλήθεια τύχη, Χτήσιππε, και βγήκε σε καλὸ σου'
- τον ξένο δεν τον βρήκες' ξέφυγε μονάχος τη ριζιά σου'
 ἀλλιῶς θα σ' ἔβρισκα κατάκορμα με σουβλερὸ κοντάρι,
 κι αν τις για γάμο τώρα ο κῆρης σου το ξόδι σου ἐδῶ πέρα
 θα σύνταζε' γι' αὐτὸ μην κάνετε ντροπές στο αρχοντικὸ μου!
 Τώρα κι ἐγὼ νογὼ στα φρένα μου, και το καλὸ να κρίνω
- και το κακὸ κατέχω' ἀνέμουαλος, ως πρώτα, πια δέν εἶμαι.
 Κι ὅμως βαστούμε τούτο βλέποντας, να σφάζονται τ' αρνιά μας
 κι οἱ γίδες, το κρασί να πίνεται, καὶ το ψωμί μας ὅλο
 να τρώγεται' βαρὺ ἕνας ἀνθρωπος πολλούς ν' ανακρατήσῃ!
 Μα ἐλάτε, ἀφήστε πια τις ὀχρητες κι ἄλλες ζημιές δὲ θέλω.
- Μα αν λέτε θάνατο να δώσετε με το χαλκὸ σε μένα,
 το προτιμῶ κι ἐγὼ! Καλύτερα χίλιες φορές να λείψω παρά
 ανομίες μπροστά μου ἀδιάκοπα να βλέπω, δίχως τέλος —
 να κακοφέρνονται στους ξένους μου, τις σκλάβες μου γυναικές
 ἐδῶ κι ἐκεῖ να σέρνουν ἀπρεπα μες στ' ὄμορφο παλάτι.»
- Ἔτσι μιλοῦσε, κι ὅλοι ἀπόμειναν και δεν ἔβγαναν ἀχνα,
 και μόνο ο Ἀγέλαος, του Δαμάστορα σε λίγο ο γιος τους εἶπε:
 « Δίκιος αν στάθη ο λόγος που ἀκουσε, πρεπτό δεν εἶναι, φίλοι,
 κανείς ν' ἀνάβει και πικρόχολα ν' ἀντιμιλά στον ἄλλο.
 Τον ξένο πια μην τον παιδεύετε μηδὲ τους ἄλλους σκλάβους,
- που στου Ὀδυσσέα του ἰσόθεου βρίσκονται το σπίτι μέσα τώρα.
 Μόνο ἕνα λόγο στον Τηλέμαχο και στη μητέρα του ἔχω
 να πω καλὸ' μπορεῖ, αν τον ἀκουγαν, να βγει τῆς ἀρεσκιάς τους'
 ὅσον καιρὸ η καρδιά στα στήθη σας κρατοῦσε ἀκόμα ἐλπίδα
 το γνωστικὸ Ὀδυσσέα στο σπίτι του να δεῖτε να διαγέρνει,
- κανείς δε θύμωνε, αν προσμένετε και τους μνηστήρες ὅλους
 στο σπίτι μέσα ανακρατούσατε' για σας ἀλήθεια κάλλιο
 να 'χε ο Ὀδυσσέας ἔρθει στο σπίτι του γυρνώντας απ' τα ξένα.
 Μα τώρα πια ξεφανερῶθηκε πως δε διαγέρνει πίσω.
 Τράβα λοιπὸν και δίπλα κάθισε στη μάνα σου και πες τῆς
- να πάρει αὐτὸν που θα 'ναι ο κάλλιος μας και πιο πολλὰ θα δῶκει'
 για να μπορεῖς και συ να χαίρεσαι τα πατρικά αγαθὰ σου,
 να τρως, να πίνεις, κι ἄλλου η μάνα σου να γνοιάζεται το σπίτι.»
 Κι ο φρόνιμος γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογία του δίνει:
 «Ἀγέλαε, μη! Στο Δία τ' ὀρκίζουμαι, στα πάθη του γονιοῦ μου,

- 340 ὄς που τῆλ' Ἰθάκης ἦ ἔφθιται ἦ ἀλάληται,
οὐ τι διατρίβω μητρός γάμον, ἀλλὰ κελεύω
γῆμασθ' ὦ κ' ἐθέλη, ποτὶ δ' ἄσπετα δῶρα δίδωμι.
αἰδέομαι δ' ἀέκουσαν ἀπὸ μεγάροιο διέσθαι
μύθω ἀναγκαίω: μὴ τοῦτο θεὸς τελέσειεν.»
- 345 ὡς φάτο Τηλέμαχος: μνηστήρσι δὲ Παλλὰς Ἀθήνη
ἄσβεστον γέλω ὤρσε, παρέπλαγξεν δὲ νόημα.
οἱ δ' ἦδη γναμοῖσι γελοίων ἀλλοτρίοισιν,
αἰμοφόρυκτα δὲ δὴ κρέα ἦσθιον: ὄσσε δ' ἄρα σφέων
δακρυόφιν πίμπλαντο, γόνον δ' ὠϊετο θυμός.
- 350 τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«ἂ δειλοί, τί κακὸν τόδε πάσχετε; νυκτὶ μὲν ὑμέων
εἰλύσεται κεφαλαί τε πρόσωπά τε νέρθε τε γούνα.
οἰμωγὴ δὲ δέδηκε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί,
αἶματι δ' ἐρράδαται τοῖχοι καλαί τε μεσοῦμαι:
- 355 εἰδῶλων δὲ πλέον πρόθυρον, πλεῖθ δὲ καὶ αὐλή,
ἰεμένων Ἐρεβόσδε ὑπὸ ζόφον: ἥλιος δὲ
οὐρανοῦ ἐξαπόλωλε, κακὴ δ' ἐπιδέδρομεν ἀχλύς.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἠδὺ γέλασαν.
τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἦρχ' ἀγορεύειν:
- 360 «ἀφραίνει ξεῖνος νέον ἄλλοθεν εἰληλουθῶς.
ἀλλὰ μιν αἶψα, νέοι, δόμου ἐκπέμψασθε θύραζε
εἰς ἀγορὴν ἔρχεσθαι, ἐπεὶ τὰδε νυκτὶ εἰσκει.»
τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«Εὐρύμαχ', οὐ τί σ' ἄνωγα ἐμοὶ πομπῆας ὀπάζειν:
- 365 εἰσὶ μοι ὀφθαλμοὶ τε καὶ οὐατα καὶ πόδες ἄμφω
καὶ νόος ἐν στήθεσσι τετυγμένους οὐδὲν ἀεικής.
τοῖς ἔξιμι θύραζε, ἐπεὶ νοέω κακὸν ὕμιν
ἐρχόμενον, τό κεν οὐ τις ὑπεκφυγοὶ οὐδ' ἀλέαιτο
μνηστήρων, οἱ δῶμα κάτ' ἀντιθέου Ὀδυσῆος
- 370 ἀνέρας ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανάσασθε.»
ὡς εἰπὼν ἐξῆλθε δόμων εὐ ναιεταόντων,
ἴκετο δ' ἔς Πείραιον, ὃ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο.
μνηστήρες δ' ἄρα πάντες ἐς ἀλλήλους ὀρόωντες
Τηλέμαχον ἐρέθιζον, ἐπὶ ξεῖνοις γελῶντες:
- 375 ὦδε δὲ τις εἶπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:
«Τηλέμαχ', οὐ τις σεῖο κακοξενιώτερος ἄλλος:
οἶον μὲν τινα τοῦτον ἔχεις ἐπίμαστον ἀλήτην,
σίτου καὶ οἴνου κεχηρημένον, οὐδέ τι ἔργων
ἔμπαιον οὐδὲ βίης, ἀλλ' αὐτῶς ἄχθος ἀρούρης.
- 380 ἄλλος δ' αὐτέ τις οὔτος ἀνέστη μαντεύεσθαι.
ἀλλ' εἴ μοί τι πίθοιο, τό κεν πολὺ κέρδιον εἶη:
τούς ξεῖνους ἐν νηϊ πολυκλήϊδι βαλόντες
ἐς Σικελούς πέμψωμεν, ὅθεν κέ τοι ἄξιον ἄλφοι.»
- που παραδέρνει για σκοτώθηκε μακριά απ' τη γη του κάπου:
δε βάζω εμπόδιο εγώ στης μάνας μου το γάμο, μον' τη σπρώχνω
να παντρευτεί ὅποιον θέλει, κι ἄμετρα δίνω ἀπὸ πάνω δῶρα.
Μα να τη διώξω, ἀπὸ το σπῆτι μας να φύγει ἀθέλητα της,
το 'χω ντροπὴ' μὴ δώσεις ἀδικο να κάμω τέτοιο, θέ μου!»
- Εἶπε ο Τηλέμαχος, και σήκωσε τότε η Αθηνά Παλλάδα
μες στους μνηστήρες γέλιο ακράτητο και θόλωσε το νου τους.
Λες κι ἦταν ξένα τα σαγόνια τους που πήραν να γελούνε'
αἶμα το κρέας που ἔτρωγαν στάλαζε, και πλημμύρισαν δάκρυα
τα δυο τους μάτια, και τούς ἐρχουνταν σε θρήνους να ξεσπάσουν.
- Το λόγο πήρε ο Θεοκλύμενος ο θεοδιωματάρης:
«Σαν τι κακό σας δέρνει, δύστυχοι, κι ἔχουν ζωστὴ με νύχτα
και οι κεφαλές σας και τα πρόσωπα και χαμηλά τα γόνα;
κι ἀναψε σύθρηνο, και γέμισαν τα μάγουλά σας δάκρυα,
και ραντισμένοι οι τοῖχοι μ' αἶματα και τα ὠρια μεσοῦματι»
- ἰσκίους πλημμύρισε κι η αὐλόπορτα, κι η αὐλὴ πλημμύρισε ἰσκίους,
που ξεκινούν στα μαύρα Τρίσκοτα να κατεβούν, κι ο γῆλιος
ἀπὸ τα ουράνια εχάθη, κι ἀπλωσε βαριά καταχνιά ολοῦθε!»
Αὐτὰ εἶπε, και μαζί του γέλασαν με την καρδιά τους ὅλοι'
κι ο Εὐρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, το λόγο πήρε κι εἶπε:
- «Χαμένα τα 'χει ο ξένος, που 'φτασε χτες το πρωὶ απ' ἀλλοῦθε.
Για συνεβγάλε τον οι νιοῦτσικοι, να φύγει και να τρέξει
στην ἀγορά, μια και του φάνηκεν ἐδῶ πως εἶναι νύχτα!»
Και του ἀποκρίθη ο Θεοκλύμενος ο θεοδιωματάρης:
«Δε σου ζητῶ κανένα, Εὐρύμαχε, για να με συνεβγάλε!»
- Ἐχω τ' ἀφτιά μου και τα μάτια μου, κι ἔχω τα δυο μου πόδια,
κι ἔχω και νου γερό στα στήθη μου, που ὅλα σωστά τα κρίνει.
Με αὐτὰ θα φύγω' βλέπω πάνω σας τη συφορά να φτάνει.
Να φύγει απ' το κακό δε δύναται και να γλιτώσει οὐτ' ἕνας
μνηστήρας — σεις που δε λογιάζετε κανέναν μες στο σπῆτι
- του ἰσόθεου του Ὀδυσσέα και σε ἀνομα δουλεύει ο νους σας
ἐργα!»
Αὐτὰ σαν εἶπε, απ' το καλόχτιστο γοργὰ παλάτι ἐβγήκε,
κι ἦρθε στου Πείραιου, που τον δέχτηκε με ἀγάπη. Κι οι μνηστήρες
ο ἕνας τον ἄλλο τότε κοίταξαν και ν' ἀναμπαίζουν πήραν
ὅλοι τους ξένους του Τηλέμαχου, να τον ἀγκυλοχέψουν
- κι ἔτσι φώναζαν απ' τους νιοῦτσικους τους φαντασμένους κάπιοιο:
« Ξένους χειρότερος, Τηλέμαχε, κανεὶς δεν πέτυχε ἄλλος!
Για ἰδὲς και τοῦτον τον κατὰλερο, που τριγυρνᾷ τον κόσμο
και μόνο τρώει και πίνει ἀχόρταγα, κι ἀπὸ δουλιές δεν ξέρει
κι οὐδὲ ἀπὸ μάχες' ἀνωφέλευτος τη γη βαραίνει μόνο!
- Κι ο ἄλλος — τον εἶδες που σηκώθηκε το μάνθη να μας κάνει!
Μα αν να με ακούσεις θες — και θα 'σουνα πολὺ πιο κερδεμένος
—
τους ξένους τούτους σε πολὺσκαρμο να ρίζουμε Καραβι,

- ὡς ἔφασαν μνηστήρες: ὁ δ' οὐκ ἐμπάζετο μύθων,
- 385 ἄλλ' ἀκέων πατέρα προσεδέρκετο, δέγμενος αἰεί,
 ὅππότε δὴ μνηστήρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἔφήσει.
 ἢ δὲ κατ' ἄνησιν θεμένη περικαλλέα δίφρον
 κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια,
 ἀνδρῶν ἐν μεγάροισιν ἐκάστου μῦθον ἄκουεν.
- 390 δεῖπνον μὲν γάρ τοί γε γελοίωντες τετύκοντο
 ἠδὺ τε καὶ μενοεικές, ἐπεὶ μάλα πόλλ' ἴερευσαν:
 δόρπου δ' οὐκ ἂν πῶς ἀχαρίστερον ἄλλο γένοιτο,
 οἶον δὴ τάχ' ἔμελλε θεὰ καὶ καρτερός ἀνὴρ
 θησέμεναι: πρότεροι γὰρ ἀεικέα μηχανώνωντο.
- στους Σικελούς να τους πουλήσουμε, και δε θα βγεις χαμένος!»
 Τέτοια οι μνηστήρες λόγια του 'λεγαν, μα εκείνος τ' ἀψηφούσε'
- βουβός κοιτούσε τον πατέρα του και πρόσμενε την ώρα
 που στους μνηστήρες τους αδιάντροπους θα' βαζε εκείνος χέρι.
 Η Πηνελόπη ωστόσο, η φρόνιμη του Ἰκάρου θυγατέρα,
 στο αρχονταρίκι αντίκρυ πάγκαλο θρονί είχε πεί να στήσουν,
 κι εκεί καθούμενη αφουγκράζονταν του κάθε αντρός τα λόγια.
- Όλοι με γέλια τότε σύνταζαν το γιόμα, κι η ψυχή τους
 είχε ὅ,τι νόστιμο λαχτάριζε, τι τα σφαχτά ήταν πλήθια.
 Μα δεῖπνο πιο ἀχαρο δε στάθηκε και πιο πικρό τραπέζι
 καθώς αυτό που θα τους ἔστρωνε τώρα κοντά η Παλλάδα
 κι ο ἀφοβος ἀντρας- ὅμως το ἄδικο το 'χαν εκείνοι αρχίσει.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -Φ-

- 21- Ατῆ δ' ἄρ' ἐπί φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
κούρη Ἰκαρίοιο, περίφροσι Πηνελοπείη,
τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολίων τε σίδηρον
ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος, ἀέθλια καὶ φόνου ἀρχήν.
- 5 κλίμακα δ' ὑψηλήν προσεβήσετο οἶο δόμοιο,
εἶλετο δὲ κληῖδ' εὐκαμπέα χειρὶ παχείη
καλήν χαλκείην: κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπήεν.
βῆ δ' ἴμεναι θάλαμόνδε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν
ἔσχατον: ἔνθα δὲ οἱ κειμήλια κείτο ἄνακτος,
- 10 χαλκός τε χρυσός τε πολύκμητός τε σίδηρος.
ἐνθα δὲ τόξον κείτο παλίντονον ἠδὲ φαρέτρην
ιοδόκος, πολλοὶ δ' ἔνεσαν στονόεντες οἴστοι,
δῶρα τὰ οἱ ξεῖνος Λακεδαιμόνι δῶκε τυχήσας
Ἴφιτος Εὐρυτιδης, ἐπιείκελος ἀθανάτοισι.
- 15 τῷ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοισιν
οἶκω ἐν Ὀρπιλόχοιο δαΐφρονος. ἦ τοι Ὀδυσσεύς
ἦλθε μετὰ χρεῖος, τό ρά οἱ πᾶς δῆμος ὄφελλε:
μῆλα γὰρ ἐξ Ἰθάκης Μεσσήνιοι ἄνδρες ἄειραν
νηυσὶ πολυκλήσισι τριηκόσι' ἠδὲ νομῆας.
- 20 τῶν ἔνεκ' ἐξεσίην πολλήν ὁδὸν ἦλθεν Ὀδυσσεύς
παιδνός ἐών: πρὸ γὰρ ἦκε πατήρ ἄλλοι τε γέροντες.
Ἴφιτος αὐθ' ἵππους διζήμενος, αἱ οἱ ὄλοντο
δῶδεκα θήλειαι, ὑπὸ δ' ἠμίονοι ταλαεργοί:
αἱ δὴ οἱ καὶ ἔπειτα φόνος καὶ μοῖρα γένοντο,
- 25 ἐπεὶ δὴ Διὸς υἱὸν ἀφίκετο καρτερόθυμον,
φῶθ' Ἡρακλῆα, μεγάλων ἐπίστορα ἔργων,
ὅς μιν ξεῖνον ἐόντα κατέκτανεν ὦ ἐνὶ οἴκῳ,
σχέτλιος, οὐδὲ θεῶν ὅπιν ἠδέεσατ' οὐδὲ τράπεζαν,
τὴν ἦν οἱ παρέθηκεν: ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν,
- 30 ἵππους δ' αὐτὸς ἔχε κρατερώνυχας ἐν μεγάροισι.
τὰς ἐρέων Ὀδυσσῆϊ συνήντητο, δῶκε δὲ τόξον,
τὸ πρὶν μὲν ῥ' ἐφόρει μέγας Εὐρύτος, αὐτὰρ ὁ παιδί
κάλλιπ' ἀποθνήσκων ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι.
τῷ δ' Ὀδυσσεύς ξίφος ὄξυ καὶ ἄλκιμον ἔγχος ἔδωκεν,
- 35 ἀρχὴν ξεινοσύνης προσκηδέος: οὐδὲ τραπέζην
γνώτην ἀλλήλων: πρὶν γὰρ Διὸς υἱὸς ἔπεφνε
Ἴφιτον Εὐρυτιδῆν, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν,
ὅς οἱ τόξον ἔδωκε. τὸ δ' οὐ ποτε Διὸς Ὀδυσσεύς
ἐρχόμενος πόλεμόνδε μελαινάων ἐπὶ νηῶν
- Τότε ἡ Αθηνά, ἡ θεά ἡ γλαυκόματη, στὴν Πηνελόπη ξάφνου
ἔδωκε φώτιση, στὴ φρόνιμη τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
τὸ τόξο καὶ τὰ σταχτοσίδηρα πελέκια στους μνηστήρες
δοκίμι νὰ τὰ βάλει κι ἀφορμὴ μαζί τοῦ χαλασμοῦ τους
- μες στου Ὀδυσσεά το σπίτι. Ἀνέβηκε λοιπὸν τοῦ παλατιοῦ τῆς
τῆ σκάλα τὴν ψηλὴ, καλόστροφο κι ομορφοκαμωμένο,
μὲ φιλντισένιο το χερόλαβο, χαλκὸ κλειδί κρατώντας
στο χέρι, ἀντάμα μὲ τὶς βέργιες τῆς νὰ πάει στὴν κάμαρα τῆς
τὴν πιο ακρινὴ, κει μέσα που 'κρυβε τοὺς θησαυροὺς τοῦ ο ῤήγας,
- χρυσάφι καὶ χαλκὸ καὶ σίδηρο μὲ κόπο δουλεμένα.
Δοξάρι λυγιστὸ το βρίσκουνταν ἐκεῖ καὶ σαϊτολόγος,
που 'κλεινε πλήθος πολυστέναχτες σαγίτες' τὰ 'χε πάρει
δῶρο ἀπὸ φίλο, το θεόμορφο τὸν Ἴφιτο, τοῦ Ευρύτου
το γιο, παλιά στὴ Λακεδαίμονα σαν ἔτυχε νὰ σμιξοῦν.
- Κάποτε οἱ δυο τοὺς ἀναμώθηκαν στὴ Μεσσηνία, στὸ σπίτι
τοῦ Ὀρτίλοχου τοῦ λιονταρόκαρδου' τι τοῦ Ὀδυσσεά χρωστοῦσε
ὅλη ἡ κοινότη, κι ἔτσι κίνησε το χρέος νὰ πάρει πίσω.
Εἶχαν Μεσσηνιοὶ ἀρπάξει πρόβατα τρακόσια ἀπ' τὴν Ἰθάκη
μὲ τοὺς βοσκούς καὶ στὰ πολύσκαρμα καράβια τοὺς φορτώσει.
- Γι' αὐτὸ ο Ὀδυσσεάς μακροταξίδεψε, κι ἦταν μικρὸς ἀκόμα,
ἀποκρισάρης, ἀπ' τὸν κύρη τοῦ σταλτός καὶ τοὺς γερόντους.
Ο Ἴφιτος πάλε τι χαμένες τοῦ νὰ βρεῖ φοράδες πῆγε,
που δῶδεκα μικρά τοῦ βύζαιναν βασταγερά μουλάρια.
Σε λίγο θὰ 'βρισκε το θάνατο καὶ το χαμὸ ἀπὸ τούτες,
- στον καρτερόψυχο σα θὰ 'φτανεν υγιὸ τοῦ Δία, τὸν ἀγριο
τὸν Ηρακλή, που κάτεχε ἀνομες δουλειές πολλές νὰ κάνει,
κι ἔδωσε θάνατο στὸν ξένο τοῦ μες στὸ δικὸ τοῦ σπίτι,
ο ἀνόσιος! Των θεῶν τὴν ὄργητα καὶ το ψωμί που ἔφαγαν
μαζί στὴν τάβλα τοῦ δεν ντράπηκε, μὸν' σκότωσε τὸν ἴδιο
- καὶ κράτησε τὶς ἀσφαλόνυχες φοράδες γιὰ δικές τοῦ.
Αὐτές ζητούσε, κι ὡς ἀντάμωσε τὸν Ὀδυσσεά, τὸ τόξο
τοῦ τρανοῦ κύρη τοῦ τοῦ χάρισε, που ἐκεῖνος το 'χε ἀφήσει
μες στὸ παλάτι τοῦ πεθαίνοντας στὸ γιο τοῦ. Κι ο Ὀδυσσεάς
βαρὺ κοντάρι τοῦ ἀνιχάρισε κι ἓνα σπαθί, γιὰ νὰ 'ναὶ
- θεμέλιο μιὰς φίλιας ἀμάλαγης. Μὰ ἡ γνωριμία τῆς τάβλας
τοὺς ἔλειψε' πιο πρὶν τὸν σκότωσε μαθὲς ο γιος τοῦ Δία
τοῦ Ευρύτου τὸν υγιὸ, τὸν Ἴφιτο το θεοδιωματάρη,
που το δοξάρι τότε χάρισε στὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεά.
Κι αὐτός, σαν ἔφευγε σε πόλεμο στὰ μαύρα πλοία, μαζί τοῦ

- 40 ἤρειτ' ἄλλ' αὐτοῦ μνήμα ξεινοιο φίλοιο
κέσκει' ἐνὶ μεγάροισι, φέροι δέ μιν ἦς ἐπὶ γαίης.
ἦ δ' ὅτε δὴ θάλαμον τὸν ἀφίκετο διὰ γυναικῶν
οὐδὸν τε δρῦϊνον προσεβήσεται, τὸν ποτε τέκτων
ξέσσαν ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθουνεν,
- 45 ἐν δὲ σταθμούς ἄρσε, θύρας δ' ἐπέθηκε φαεινάς,
αὐτίκ' ἄρ' ἦ γ' ἰμάντα θοῶς ἀπέλυσε κορώνης,
ἐν δὲ κληῖδ' ἦκε, θυρέων δ' ἀνεκοπτεν ὀχῆας
ἄντα πιπυσκομένη: τὰ δ' ἀνέβραχεν ἤυτε ταῦρος
βοσκόμενος λειμῶνι: τὸσ' ἔβραχε καλὰ θύρετρα
- 50 πληγέντα κληῖδι, πετάσθησαν δέ οἱ ὤκα.
ἦ δ' ἄρ' ἐφ' ὑψηλῆς σανίδος βῆ: ἔνθα δὲ χηλοὶ
ἔστασαν, ἐν δ' ἄρα τῆσι θυῶδεα εἶματ' ἔκειτο.
ἔνθεν ὄρεξαμένη ἀπὸ πασσάλου αἴνυτο τόξον
αὐτῷ γωρυτῷ, ὅς οἱ περικείμετο φαεινός.
- 55 ἐξομένη δὲ κατ' αὐθι, φίλοις ἐπὶ γούνασι θεῖσα,
κλαίει μάλα λιγέως, ἐκ δ' ἤρειε τόξον ἄνακτος.
ἦ δ' ἔπει οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
βῆ ῥ' ἴμεναι μέγαρόνδε μετὰ μνηστήρας ἀγαυούς
τόξον ἔχουσ' ἐν χειρὶ παλίντονον ἠδὲ φαρέρτην
- 60 ἰοδόκον: πολλοὶ δ' ἔνεσαν στονόεντες διστοί.
τῆ δ' ἄρ' ἄμ' ἀμφίπολοι φέρον ὄγκιον, ἔνθα σίδηρος
κεῖτο πολὺς καὶ χαλκός, ἀέθλια τοῖο ἄνακτος.
ἦ δ' ὅτε δὴ μνηστήρας ἀφίκετο διὰ γυναικῶν,
στή ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
- 65 ἄντα παρειῶν σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα.
ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἐκάτερθε παρέστη.
αὐτίκα δὲ μνηστήρσι μετηῦδα καὶ φάτο μῦθον:
«κέκλυτέ μευ, μνηστήρες ἀγήνορες, οἱ τότε δῶμα
ἔχρατ' ἔσθιέμεν καὶ πινέμεν ἐμμενές αἰεὶ
- 70 ἀνδρὸς ἀπιοχομένοιο πολὺν χρόνον: οὐδέ τιν'
ἄλλην
μύθου ποιήσασθαι ἐπισχεσίην ἐδύνασθε,
ἀλλ' ἐμὲ ἰέμενοι γῆμαι θέσθαι τε γυναῖκα.
ἀλλ' ἄγετε, μνηστήρες, ἔπει τόδε φαίνεται ἄεθλον.
θήσω γὰρ μέγα τόξον Ὀδυσσῆος θεῖοιο:
- 75 ὅς δέ κε ῥήϊπατ' ἐντανύση βιὸν ἐν παλάμῃσι
καὶ διόιστευσῆ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
τῷ κεν ἄμ' ἔσποιμην, νοσφισσαμένη τότε δῶμα
κουριδίον, μάλα καλόν, ἐνίπλειον βίοτοιο,
τοῦ ποτέ μεμνήσεσθαι οἶομαι ἐν περ ὄνειρῳ.»
- 80 ὡς φάτο, καὶ ῥ' Εὐμαιον ἀνώγει, διον ὑφορβόν,
τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολίον τε σίδηρον.
δακρύσας δ' Εὐμαιος ἐδέξατο καὶ κατέθηκε:
κλαίει δὲ βουκόλος ἄλλοθ', ἔπει ἴδε τόξον ἄνακτος.
- δεν το 'παιρνε' του φίλου το ἀφήνε να μένει θυμητᾶρι
στο αρχοντικό του' στο βασιλείο του μονάχα το φορούσε.
Σ' αὐτὴν τὴν κάμαρα σαν ἔφτασε τῶν γυναικῶν το θάμα,
το δρῦνο πάτησε κατῶφλι τῆς, που μαραγκὸς τοὺς το 'χε
ξῦσει καλά με το σκεπᾶρني του και γνοιαστικά σταφνίσει,
και παραστάτες πάνω στήριξε και στραφταλούσες πόρτες.
Κι ἐκεῖνη το λουρί ξελάσκαρε γοργά ἀπὸ το κοράκι,
και το κλειδί στην τρύπα χώνοντας ἴσια να πᾶει το σπρώχνει,
κι αναμεράει τοὺς συρτές' θα 'λεγες πως ταῦρος σε λιβάδι
εἶχε μουγκρίσει' τέτοιο ἀνάδωκαν βαρύν ἀχὸ οἱ πανώριες
οἱ πόρτες στοὺ κλειδιού το σπρώξιμο για μια στιγμή, κι ἀνοῖξαν.
Κι ἐκεῖνη στο πατᾶρι ἀνέβηκε, που πάνω του πατοῦσαν
γραμμὴ οἱ κασέλες με τα ρούχα τῆς τα μοσκοβολισμένα.
Εκεῖθε ἀπλώνοντας ξεκρέμασε το τόξο ἀπ' το παλούκι
μαζὶ με το λαμπρὰ θηκᾶρι του, που το 'ντυνε ἓνα γύρο'
κι ὡς κάτω κάθισε, τα ἀπίθωσε στα γόνατα, και πήρε
να κλαίει πικρά, ξεθηκαρώνοντας του ρήγα το δοξᾶρι.
Μα ὄντας ἐκεῖνη πια ἀποχόρτασε το θρήνο και το δᾶκρυ,
να πᾶει στο αρχονταρῖκι ἐκίνησε, στοὺς ἀντρεϊανούς μνηστήρες,
το λυγιστὸ δοξᾶρι σφίγγοντας και το σαγιτολόγο,
που 'κλεινε μέσα πολυστέναχτες ἀρίφνητες σαγιτες.
Μαζὶ τῆς πῆγαιναν κι οἱ βᾶγιες τῆς με τὴν κασέλα,
που 'χε μέσα πολὺ χαλκὸ και σίδερο — του ρήγα τα πελέκια.
Και τοὺς μνηστήρες σαν ἀντίκρισε τῶν γυναικῶν το θάμα,
σε μια κολόνα δίπλα ἐστάθηκε τῆς στέριας στέγης,
κι εἶχε κρυμμένα ολόγουρα τα μάγουλα με στραφτερῆ μαντίλα'
κι οἱ μπιστεμένες βᾶγιες πῆρανε δεξοζερβὰ τῆς θέσης.
Και τότε στοὺς μνηστήρες γύρισε κι αὐτὰ μιλοῦσε κι εἶπε:
«Για ἀκουστὲ μου, μνηστήρες πέρφανοι, που πέφτοντας σε τοῦτο
το σπῖτι ἀπάνω τρώτε ἀδιάκοπα και πίνετε, τι λείπει
ἀπὸ καιρὸ πολὺν ο ἀφέντης του, κι ἄλλη καμιάν ὡς τώρα
δεν εἶχατε να λέτε πρόφαση, παρὰ μονάχα ἔμενα,
να παντρευτῷ μαθῆς με κάποιον σας και ταίρι του να γίνω'
ομπρός λοιπόν, μνηστήρες, ὀρισα για σας τρανὸ δοκίμι:
Το τόξο βάζω του ἀρχοντόγεννου μπροστά σας Ὀδυσσέα'
κι ὅποιος τανύσει ἀπ' ὅλους εὐκόλα στα χέρια το δοξᾶρι,
και τῆ σαγίτα ἀπὸ τα δῶδεκα πελέκια διαπεράσει,
μ' αὐτόν μαζί θα πάω, μακραίνοντας ἀπὸ το σπῖτι τοῦτο,
που μ' εἶδε νιόπαντρη, πανέμορφο κι ἀπὸ ἀγαθὰ γεμάτο,
και που κι ἀργότερα, καν στ' ὄνειρο, θαρρῶ θα το θυμοῦμαι.»
Αὐτὰ εἶπε, και τον Εὐμαιο πρόσταξε, το θεῖο χοιροβοσκὸ τοὺς,
το τόξο και τα σταχτοσίδερα πελέκια στοὺς μνηστήρες
να βάλει ομπρός' κι αὐτὸς τ' ἀπίθωσε με βουρκωμένα μάτια'
θρηνοῦσε κι ο βουκόλος βλέποντας του ρήγα το δοξᾶρι.

- Αντίνοος δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἕκ τ' ὀνόμαζε:
- 85 «νήπιοι ἀγροιώται, ἐφημέρια φρονέοντες,
ἃ δειλῶ, τί νυ δάκρυ κατεΐβετον ἠδὲ γυναικί
θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὀρίνετον; ἦ τε καὶ ἄλλως
κεῖται ἐν ἄλγεσι θυμὸς, ἐπεὶ φίλον ὦλεσ' ἀκοίτην.
ἀλλ' ἀκέων δαίνυσθε καθήμενοι, ἠὲ θύραζε
- 90 κλαίετον ἐξελθόντε, κατ' αὐτόθι τόξα λιπόντε,
μνηστήρεσσιν ἄεθλον ἀάατον: οὐ γὰρ οἶω
ῥῆϊδίως τόδε τόξον εὐξοον ἐντανύεσθαι.
οὐ γὰρ τις μετὰ τοῖος ἀνήρ ἐν τοῖσδεσι πᾶσιν
οἶος Ὀδυσσεύς ἔσκεν: ἐγὼ δὲ μιν αὐτὸς ὄπωπα,
- 95 καὶ γὰρ μνημῶν εἰμί, πᾶσι δ' ἔτι νήπιος ἦα.»
ὦς φάτο, τῷ δ' ἄρα θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
νευρὴν ἐντανύσειν διόιστεύσειν τε σιδήρου.
ἦ τοι οἴστου γε πρῶτος γεύσεσθαι ἔμελλεν
ἐκ χειρῶν Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὃν τότε ἄτιμα
- 100 ἤμενος ἐν μεγάροις, ἐπὶ δ' ὤρνευ πάντας ἐταίρους.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπ' ἱερὴ Ἴς Τηλεμάχοιο:
«ὦ πόπποι, ἦ μάλα με Ζεὺς ἄφρονα θῆκε Κρονίων:
μήτηρ μὲν μοί φησι φίλην, πινυτὴ περ ἐοῦσα,
ἄλλω ἄμ' ἔψεσθαι νοσφισσαμένη τόδε δῶμα:
- 105 αὐτὰρ ἐγὼ γελῶ καὶ τέρπομαι ἄφροني θυμῷ.
ἀλλ' ἄγετε, μνηστήρες, ἐπεὶ τόδε φαίνεται ἄεθλον,
οἴη νῦν οὐκ ἔστι γυνὴ κατ' Ἀχαιΐδα γαίαν,
οὔτε Πύλου ἱερῆς οὔτ' Ἄργεος οὔτε Μυκῆνης:
οὔτ' αὐτῆς Ἰθάκης οὔτ' ἠπειροιο μελαίνης:
- 110 καὶ δ' αὐτοὶ τόδε ὕ' ἴστε: τί με χρή μητέρος αἴνου;
ἀλλ' ἄγε μὴ μύνησι παρέλκετε μηδ' ἔτι τόξου
δηρὸν ἀποτρωπᾶσθε τανυστύος, ὄφρα ἴδωμεν.
καὶ δὲ κεν αὐτὸς ἐγὼ τοῦ τόξου πειρησαίμην:
εἰ δὲ κεν ἐντανύσω διόιστεύσω τε σιδήρου,
- 115 οὐ κέ μοι ἀχνυμένω τάδε δῶματα πότνια μήτηρ
λείποι ἄμ' ἄλλω ἰοῦσ', ὄτ' ἐγὼ κατόπισθε λιποίμην
οἶός τ' ἦδη πατρός ἀέθλια κάλ' ἀνελέσθαι.»
ἦ καὶ ἀπ' ὤμοιιν χλαῖναν θέτο φοινικόεσσιν
ὀρθὸς ἀναΐξας, ἀπὸ δὲ ξίφος ὄξυ θέτ' ὤμων.
- 120 πρῶτον μὲν πελέκεας στήσεν, διὰ τάφρον ὀρύξας
πᾶσι μίαν μακρὴν, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν,
ἀμφὶ δὲ γαίαν ἔναξε: τάφος δ' ἔλε πάντας ἰδόντας,
ὡς εὐκόσμως στήσε: πάρος δ' οὐ πῶ ποτ' ὀπώπει.
στή δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν καὶ τόξου πειρήτιζε.
- Κι ο Αντίνοος πήρε τότε κι ἔλεγε, βαριά αποπαίρνοντάς τους:
- «Κουτοὶ χωριάτες, που ἀπ' το σήμερα δεν πάει πιο πέρα ο νους σας!
Γιατί θρηγιέστε, κακορίζικοι, και στης γυναικας τούτης τα στήθη την καρδιά ταράζετε, που ἔτσι κι αλλιώς ο πόνος της τρώει βαθιά τα σπλάχνα, που 'χασε τον ακριβό της άντρα; Καθίστε εδῶ και τρώτε αμίλητοι, για αλλιώς τραβάτε, κι ὄξω
- θρηγάτε, τα δοξάρια αφήνοντας εδῶ, που στους μνηστήρες δοκίμι θα σταθούν αλύπητο. Το καλοτορνεμένο τούτο δοξάρι δεν είναι εύκολο να τανυστεί, φοβούμαι.
Μες σε ὄλους τούτους λέω δε βρίσκεται κανέναν άντρας τέτοιος, ως ήταν ο Οδυσσεάς. Ανέμυαλο, μικρό παιδί ἤμουν τότε,
- που τον αντίκρισαν τα μάτια μου, και το θυμούμαι ἀκόμα!»
Αυτά εἶπε, μα βαθιά κρυφόλπιζε την κόρδα να τανύσει και μέσα ἀπ' τα σιδεροπέλεκκα να του διαβεί η σαγίτα — αληθεια, πρῶτος θα τη γεύουνταν σε λίγο, αμολυμένη ἀπ' του Οδυσσεά τα χέρια του ἀμεγυου! — που μες στο αρχονταρίκι
- δεν τον ψηφούσε, μόνο ξάγγριζε και τους συντρόφους του ὄλους.
Γυρνώντας ο αντρειανός Τηλέμαχος τους μίλησε ἔτσι τότε:
«Του Κρόνου ο γιος, ο Δίας, τα φρένα μου τα 'χει σηκώσει, αλί μου! Την ἀκουσα να λέει τη μάνα μου, και μυαλωμένη που 'ναι, με ἄλλον θα πάει μαζί, μακραίνοντας ἀπὸ το σπίτι τούτο'
- κι ὁμως ἐγὼ γελῶ κι ἀνέμυαλος χαρά στα φρένα νιώθω!
Μα ομπρός, μνηστήρες, μια και πρόβαλε τέτοιο βραβείο μπροστά σας!
Γυναίκα σαν αυτὴ δὲ βρίσκεται στων Αχαιῶν τη χώρα — Ἄργος, Μυκῆνα, Πύλος: ἀδικα θα ψάξεις να 'βρεις ὁμοια' μηδὲ και στην Ἰθάκη βρίσκεται για στη στεριά απαντίκρου!
- Το ξέρετε και σεις, τη μάνα μου ποιος λόγος να παινεύω; Μα ελάτε τώρα, μην ξεφεύγετε και μην αργοποράτε, πια μην το παρατάτε ἀτάνυστο το τόξο, για να ἰδούμε.
Κι ἐγὼ να δοκιμάσω θα 'θελα του κύρη το δοξάρι' κι αν το τανυούσα κι ἀπ' τα σίδερα μου διάβαινε η σαγίτα,
- δε θα 'χα πίκρα πως η μάνα μου το σπίτι τούτο ἀφήκε κι ἀκλούθηξε ἄλλον άντρα, κι ἔμεινα ξοπίσω ἐγὼ μονάχος, τι θα 'μουν ἀξιος τα ὠρια τ' ἄρματα του κύρη να σηκώσω.»
Εἶπε, κι ορθὸς τινάχτη, πέταξε την πορφυρὴ του κάππα και τράβηξε ἀπ' τους ὠμους κι ἔβγαλε το κοφτερό σπαθί του.
- Αυλάκι πήρε πρῶτα κι ἀνοίξε μακρὺ, μιαν ἀκρη ως ἄλλη, και τα πελέκια ἀράδα τα 'στησε, με στάφνη ἰσιώνοντας τα, και πάτησε το χῶμα γύρα τους. Δεν εἶχε δεἰ ποτέ του τέτοιες δουλειές, μα τα καλόστησε, και ξαφνιάστηκαν ὄλοι. Κι ως στο κατώφλι πηγε και στάθηκε, δοκίμαζε το τόξο.

- 125 τρίς μὲν μιν πελέμιζεν ἐρύσσεσθαι μενεαίνων,
τρὶς δὲ μεθῆκε βίης, ἐπιεπλόμενος τό γε θυμῷ,
νευρήν ἐντανύειν διοίστευσιν τε σιδήρου.
καὶ νύ κε δὴ ῥ' ἐτάνυσσε βίη τὸ τέταρτον ἀνέλκων,
ἀλλ' Ὀδυσσεὺς ἀνένευε καὶ ἔσχεθεν ἰέμενόν περ.
- 130 τοῖς δ' αὖτις μετέειψ' ἱερῆς Τηλεμάχοιο:
«ὦ πόποι, ἦ καὶ ἔπειτα κακός τ' ἔσομαι καὶ ἄκικος,
ἦε νεώτερός εἰμι καὶ οὐ πω χερσὶ πέποιθα
ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη.
ἀλλ' ἄγεθ', οἱ περ ἐμείο βίη προφερέστεροί ἐστε,
- 135 τόξου πειρήσασθε, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.»
ὡς εἰπὼν τόξον μὲν ἀπὸ ἔο θῆκε χαμάζε,
κλίνας κολλητήσιν εὐξέστης σανίδεσσιν,
αὐτοῦ δ' ὠκύ βέλος καλῆ προσέκλινε κορώνη,
ἄψ δ' αὖτις κατ' ἄρ' ἔζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
- 140 τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπειθεὸς υἱός:
«ὄρυσθ' ἐξείης ἐπιδέξια πάντες ἐταῖροι,
ἄρξάμενοι τοῦ χώρου ὅθεν τέ περ οἴνοχοεῖ.»
ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
Λειῶδης δὲ πρῶτος ἀνίστατο, Οἴνοπος υἱός,
- 145 ὃ σφι θυσοκόος ἔσκε, παρὰ κρητήρα δὲ καλὸν
ἴζε μυχότατος αἰέν· ἀτασθαλία δὲ οἱ οἴῳ
ἐχθραὶ ἔσαν, πᾶσιν δὲ νεμέσσα μνηστήρεσσιν:
ὅς ῥα τότε πρῶτος τόξον λάβε καὶ βέλος ὠκύ.
στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν καὶ τόξου πειρήτιζεν,
- 150 οὐδὲ μιν ἐντάνυσε: πρὶν γὰρ κάμε χεῖρας ἀνέλκων
ἀτρίπτους ἀπαλάς: μετὰ δὲ μνηστήρσιν ἔειπεν:
«ὦ φίλοι, οὐ μὲν ἐγὼ τανύω, λαβέτω δὲ καὶ ἄλλος.
πολλοὺς γὰρ τόδε τόξον ἀριστήσας κεκαδήσει
θυμοῦ καὶ ψυχῆς, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστι
- 155 τεθνάμεν ἢ ζῶντας ἀμαρτεῖν, οὐθ' ἔνεκ' αἰεὶ
ἐνθάδ' ὀμιλέομεν, ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα.
νῦν μὲν τις καὶ ἔλπετ' ἐνὶ φρεσὶν ἠδὲ μενοινᾶ
γῆμαι Πηνελόπειαν, Ὀδυσσῆος παράκοιπιν.
αὐτὰρ ἐπὶν τόξου πειρήσεται ἠδὲ ἴδηται,
- 160 ἄλλην δὴ τιν' ἔπειτα Ἀχαιῶδων εὐπέπτλων
μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος: ἦ δὲ κ' ἔπειτα
γῆμαιθ' ὅς κε πλεῖστα πόροι καὶ μόρσιμος ἔλθοι.»
ὡς ἄρ' ἐφώνησεν καὶ ἀπὸ ἔο τόξον ἔθηκε,
κλίνας κολλητήσιν εὐξέστης σανίδεσσιν,
- 165 αὐτοῦ δ' ὠκύ βέλος καλῆ προσέκλινε κορώνη,
ἄψ δ' αὖτις κατ' ἄρ' ἔζετ' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
Ἀντίνοος δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε:
«Λειῶδες, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων,
δεινόν τ' ἀργαλέον τε, --νεμεσῶμαι δὲ τ' ἀκούων--
- Να το τανύσει τρεῖς δοκίμασε φορές, τρανάζοντας το,
καὶ τρεῖς φορές του εκόπη η δύναμη, κι ας το 'λπιζε την κόρδα
να την τανύσει κι απ' τα σίδερα να του διαβεί η σαγίτα.
Κι αν τέταρτη φορά την ἔσερνε, θα την τανυοῦσε ἀλήθεια,
μα του 'γνεψε ο Οδυσσεύς και του 'κοψε τη φόρα που 'χε πάρει.
- Και τότε ο αντρόκαρδος Τηλέμαχος τους μίλησε ἔτσι κι εἶπε:
«Ἀλί μου, ξέπνοος λέω κι αδύναμος θα μείνω ἐγὼ για πάντα!
για κι εἶμαι νιος και δε θαρρεῖομαι στα δυο μου χέρια ἀκόμα,
κανεὶς αν πιάσει τα τσακώματα, μαζί του να τα βάλω.
Μα ελάτε σεις που εἴστε τρανότεροι στη δύναμη, το τόξο
- να δοκιμάστε, να τελειώνουμε με το δοκίμι τούτο.»
Εἶπε, και το δοξάρι ἀπίθωσε στο χῶμα, γέρνοντας το
στο γυαλιστό, αρμοστό πορτόφυλλο, και τη γοργή σαγίτα
αυτοῦ την ἐγείρε, πλάι στ' ὄμορφο του δοξαριου κοράκι,
και πήγε στο θρονί και κάθισε, που λίγο πριν καθόταν.
- Κι ο γιος του Ευπειθη, ο Αντίνοος, μίλησε κι αναμεισὸ τους εἶπε:
«Κατὰ δεξιά, σύντροφοι, ασκῶνεστε με τη σειρά σας ὅλοι,
και κάντε ἀρχὴ ἀπὸ ἐκεῖ που το κρασί να μας κερνοῦν θωρεῖτε.»
Αὐτὰ εἶπε ο Αντίνοος, και στα λόγια του μετὰ χαράς συγκλιναν.
Πρῶτος του Οἴνοπου ο γιος σηκώθηκεν, ο Λειῶδης, που τον εἶχαν
- μάντη οι μνηστήρες στα θυμιάματα, και κάθουνταν στο βάθος,
πλάι στ' ὄμορφο κροντήρι, πάντα του μονάχα αὐτὸς μισοῦσε
τις ἀδικίες, γι' αὐτὸ και θύμωνα με τους μνηστήρες ὅλους.
Τούτος το τόξο πρῶτος ἔπιασε και τη γοργή σαγίτα,
κι ως στο κατώφλι πήε και στάθηκε, δοκίμαζε το τόξο'
- μα δεν το τάνυσε' τι σέρνοντας του κόπηκαν τα χέρια
πιο πριν τα τρυφερά, τ' ἀδοῦλευτα, και στους μνηστήρες εἶπε:
«Ἄλλος ας ἐρθεῖ, τι εἶναι ἀβόλετο να το τανύσω, φίλοι!
Θα το πλερώσουν ἀρχοντόπουλα πολλὰ με τη ζωῆ τους
το τόξο αὐτό' τι εἶναι καλύτερο χίλιες φορές ἀλήθεια
- νεκροὶ στον Κάτω Κόσμο να 'μαστέ, παρὰ να ζοῦμε δίχως
ἐκεῖνο, ἐδῶ που μας συμμαζώξε και καρτεροῦμε πάντα.
Κάποιοι εἶναι ἀκόμα που στα φρένα τους ἐλπίζουν και λογιάζουν
την Πηνελόπη, τη συγκόρμισσα να πάρουν του Οδυσσεά.
Μα αν δοκιμάσουν το δοξάρι του και ἰδοῦν, θα προτιμήσουν
- να βρουν μιαν ἄλλη απ' τις Ἀργίπισσες τις ὁμορφομαντούσες,
με δῶρα να την κάμουν ταίρι τους. Και τούτη τότε ας πάρει
ὅποιον χαρίσει περισσότερα και της το γράφει η μοῖρα.»
Εἶπε, και το δοξάρι ἀπίθωσε μακριὰ του, γέρνοντας το
στο γυαλιστό, αρμοστό πορτόφυλλο, και τη γοργή σαγίτα
- αυτοῦ την ἐγείρε, πλάι στ' ὄμορφο του δοξαριου κοράκι,
και πήγε στο θρονί και κάθισε, που λίγο πριν καθόταν.
Κι ο Αντίνοος τότε πήρε κι ἔλεγε, βαριά αποπαίρνοντάς τον:
«Λειῶδη, τι λόγος που σου ξέφυγε της δοντωσιας το φράχτη,
βαρὺς κι ἀβάσταχτος; Γρικώντας τον ἀνάβω απ' το θυμό μου —

- 170 εἰ δὴ τοῦτο γε τόξον ἀριστήρας κεκαδήσει
θυμοῦ καὶ ψυχῆς, ἐπεὶ οὐ δύνασαι σὺ τανύσσαι.
οὐ γάρ τοί σέ γε τοῖον ἐγένετο πότνια μήτηρ
οἶόν τε ῥυτῆρα βιοῦ τ' ἔμναι καὶ οἰστών:
ἀλλ' ἄλλοι τανύουσι τάχα μνηστήρες ἀγαυοί.»
- 175 ὡς φάτο, καὶ ῥ' ἐκέλευσε Μελάνθιον, αἰπόλον αἰγῶν:
«ἄγρει δὴ, πῦρ κῆον ἐνὶ μεγάροισι, Μελανθεῦ,
πάρ δὲ τίθει δίφρον τε μέγαν καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος,
ᾧφρα νέοι θάλποντες, ἐπιχρίοντες ἀλοιφῆ,
- 180 τόξου πειρώμεσθα καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.»
ὡς φάθ', ὁ δ' αἶψ' ἀνέκαιε Μελάνθιος ἀκάματον
πῦρ,
πάρ δὲ φέρων δίφρον θῆκεν καὶ κῶας ἐπ' αὐτοῦ,
ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος:
τῷ ῥα νέοι θάλποντες ἐπειρώωντ': οὐδ' ἐδύναντο
- 185 ἐνανύσαι, πολλὸν δὲ βίης ἐπιδευέες ἦσαν.
Ἀντίνοος δ' ἔτ' ἐπέειχε καὶ Εὐρύμαχος θεοειδής,
ἀρχοὶ μνηστήρων: ἀρετῆ δ' ἔσαν ἔξοχ' ἀριστοί.
τῷ δ' ἔξ οἴκου βῆσαν ὁμαρτήσαντες ἄμ' ἄμφω
βουκόλος ἦδὲ συφορβὸς Ὀδυσσεύος θεῖοιο:
- 190 ἐκ δ' αὐτὸς μετὰ τοὺς δόμου ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐκτὸς θυρέων ἔσαν ἦδὲ καὶ αὐλῆς,
φθengelμένος σφε ἔπεσσι προσηύδα μειλίχοισι:
«βουκόλε καὶ σὺ, συφορβέ, ἔπος τί κε μυθησαίμην,
ἢ αὐτὸς κεύθω; φάσθαι δὲ με θυμὸς ἀνώγει.
- 195 ποῖοι κ' εἶτ' Ὀδυσῆϊ ἀμυνέμεν, εἴ ποθεν ἔλθοι
ὦδε μάλ' ἔξαπίνης καὶ τις θεὸς αὐτὸν ἐνεΐκαι;
ἢ κε μνηστήρεσσιν ἀμύνοιτ' ἢ Ὀδυσῆϊ;
εἶπαθ' ὅπως ὑμέας κραδίη θυμὸς τε κελεύει.»
τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνὴρ:
- 200 «Ζεῦ πάτερ, αἶ γὰρ τοῦτο τελευτήσεας ἐέλδωρ,
ὡς ἔλθοι μὲν κείνος ἀνὴρ, ἀγάγοι δὲ ἔ δαιμῶν:
γνοίης χ' οἷη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται.»
ὡς δ' αὐτὰς Εὐμῆιος ἐπέυχετο πᾶσι θεοῖσι
νοστήσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὄνδε δόμονδε.
- 205 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τῶν γε νόον νημερτέ' ἀνέγνω,
ἐξαυτίς σφε ἔπεσσι ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«ἔνδον μὲν δὴ ὄδ' αὐτὸς ἐγώ, κακὰ πολλὰ μογήσας
ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαίαν.
γιγνώσκω δ' ὡς σφῶϊν ἐελομένοισιν ἰκάνω
- 210 οἴοισι δμῶων: τῶν δ' ἄλλων οὐ τευ ἄκουσα
εὐξαμένου ἐμὲ αὐτίς ὑπὸτροπον οἴκαδ' ἰκέσθαι.
σφῶϊν δ', ὡς ἔσεται περ, ἀληθειῆν καταλέξω.
εἴ χ' ὑπ' ἐμοί γε θεὸς δαμάσῃ μνηστήρας ἀγαυούς,
- πως θα πλερώσουν τ' ἀρχοντόπουλα με τη ζωὴ τους τάχα
το τόξο αὐτό, γιατί δεν μπόρεσες εσὺ να το τανύσεις!
Μονάχα εσένα λέω σε γέννησεν ἡ σεβαστὴ σου ἡ μάνα
για να τραβάς δοξάρι ἀνήμπορο καὶ σαγιπιές να ρίχνεις'
μα ἄλλοι τρανοὶ μνηστήρες σίγουρα γοργὰ θα το τανύσουν.»
- Εἶπε, καὶ το Μελάνθιο πρόσταξε, το γιδολάτη, κι εἶπε:
«Τρέχα, Μελάνθιε, πάρε κι ἀνάψε φωτιά στο ἀρχονταρῆκι,
θρονὶ μεγάλο δίπλα ἀπίθωσε καὶ μια προβιά ἀπὸ πάνω,
κι ἓνα χοντρό ἀπὸ μέσα φέρε μας κεφάλι ξίγκι, να 'χουν
στη στιά μαλάζοντας το οἱ νιούτσικοι ν' αλείβουν το δοξάρι,
κι ἔτσι μετὰ να δοκιμάσουμε, να πάρει ο ἀγῶνας τέλος.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ο Μελάνθιος ἀνάψε φωτιά τρανὴ με βίαση,
κι ἓνα θρονὶ ἐκεῖ δίπλα ἀπίθωσε καὶ μια προβιά ἀπὸ πάνω'
μετὰ κι ἓνα χοντρό τους ἔφερε κεφάλι ξίγκι, κι ἔτσι
ζεσταίνοντας το οἱ νιοὶ δοκίμαζαν να σύρουν το δοξάρι
- του κάκου! ἡ λίγη που 'χαν δύναμη μεμιάς τους παρατούσε.
δυο μόνο, ο Αντίνοος κι ο θεόμορφος Εὐρύμαχος, οἱ πρῶτοι
ἀπ' τοὺς μνηστήρες τώρα ἀτόμεναν, οἱ πιο τρανοὶ κι οἱ κάλλιοι.
Να βγεῖ ἀπ' το σπῆτι ωστόσο κίνησε του ἀρχοντικού Ὀδυσσεᾶ
ο θεῖος χοιροβοσκός' ἀντάμα του τραβούσε κι ο βουκόλος.
- Τότε ο Ὀδυσσεᾶς ο ἀρχοντογέννητος βγήκε κι αὐτὸς ζοπίσω'
κι ὄξω ἀπ' τις πόρτες πια σα βρέθηκαν καὶ την αὐλὴ διάβηκαν,
τοὺς φώναξε καὶ με γλυκόλογα τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε:
«Χοιροβοσκέ, βουκόλε, θα 'θελα να μολογήσω κάτι.
Για να το κρύψω κάλλιο μέσα μου; Μα να μιλήσω θέλω!
- Στον Ὀδυσσεᾶ σαν ποῖα διαφέντεψη θα δινάτε, ἀν ἐρχόταν
κάπου ἀπ' τὰ ξένα καὶ τον ἔφερνε θεὸς μπροστὰ σας ξάφνου;
Το μέρος του Ὀδυσσεᾶ θα παίρνατε για τῶν μνηστήρων τάχα;
σαν τι σας λείει ἡ καρδιά να κάνετε κι ο νους σας, φανερώστε!»
Κι ο ἀγελαδάρης τότε μίλησε καὶ του ἀποκρίθη κι εἶπε:
- «Να 'ταν, πατέρα Δία, να τέλευες τὴν πεθυμιά μου ετοῦτη:
Να 'φτανε ἐκεῖνος, ἀπὸ ἀθάνατο θεὸ φερμένος πίσω,
τὴ δύναμη μου τότε θα 'βλεπτες καὶ πως με ακοῦν τὰ χέρια!»
Παρόμοια κι ο Εὐμῆιος τοὺς ἀθάνατους ἀνακαλιόταν ὅλους,
το γνωστικὸ Ὀδυσσεᾶ στο σπῆτι του να ἰδεῖ να φτάνει τέλος.
- Κι ἐκεῖνος τότε, μόλις ἐνίωσε τὴν ἀδολὴ τους γνώμη,
ξαναδευτέρωσε τὰ λόγια του κι αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει:
«Εγὼ εἶμαι, ἀτὸς μου, μες στο σπῆτι μου! πολλὰ ἐχω σύρει πάθη,
καὶ τώρα στὴν πατρίδα διάγειρα στα εἰκοσι χρόνια πάνω.
Εδῶ φτασμένος το κατάλαβα: μονάχα εσεῖς ἀπ' ὅλους
- με ἀποζητούσατε' δεν ἄκουσα κανέναν ἄλλο δούλο
ευκὴ να κάνει, στο παλάτι μου μια μέρα να διαγειρω.
Μα εσεῖς το τι θα γίνεῖ ακουστὲ μου, θα πῶ τὴν πάσα ἀλήθεια:
Ἀν τοὺς τρανοὺς μνηστήρες ο θεὸς μου δώσει ν' ἀφανίσω,

- ἄξομαι ἀμφοτέροις ἀλόχοις καὶ κτήματ' ὀπάσσω
 215 οἰκία τ' ἐγγύς ἐμεῖο τετυγμένα: καί μοι ἔπειτα
 Τηλεμάχου ἐτάρω τε κασιγνήτω τε ἔσεσθον.
 εἰ δ' ἄγε δῆ, καὶ σῆμα ἀριφραδῆς ἄλλο τι δείξω,
 ὄφρα μ' εὖ γνῶτων πιστωθῆτόν τ' ἐνὶ θυμῷ,
 οὐλήν, τήν ποτέ με σὺς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι
- 220 Παρνησόνδ' ἐλθόντα σὺν υἰάσιν Αὐτολύκοιο.»
 ὡς εἰπὼν ῥάκεα μεγάλης ἀποέργαθεν οὐλῆς.
 τῷ δ' ἔπει εἰσιδέτην εὖ τ' ἐφράσσαντο ἕκαστα,
 κλαῖον ἄρ' ἀμφ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι χεῖρε βαλόντε,
 καὶ κύνεον ἀγαπαζόμενοι κεφαλῆν τε καὶ ὤμους
- 225 ὡς δ' αὐτως Ὀδυσσεὺς κεφαλᾶς καὶ χεῖρας ἔκυσσε.
 καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔδω φάος ἡελίοιο,
 εἰ μὴ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς ἐρύκακε φῶνησέν τε:
 «παύεσθον κλαυθμοῖο γοοῖό τε, μὴ τις ἴδῃται
 ἐξελλῶν μεγάραιο, ἀτὰρ εἴπησι καὶ εἴσω.
- 230 ἀλλὰ προμνηστῖνοι ἐσέλθετε, μῆδ' ἅμα πάντες,
 πρῶτος ἐγὼ, μετὰ δ' ὕμμες: ἀτὰρ τόδε σῆμα
 τετύχθω:
 ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες, ὅσοι μνηστήρες ἀγαυοί,
 οὐκ ἔασουσιν ἐμοὶ δόμεναι βίον ἠδὲ φαρέτρην:
 ἀλλὰ σύ, δι' Εὐμαιο, φέρων ἀνά δώματα τόξον
- 235 ἐν χεῖρεσσιν ἐμοὶ θέμεναι, εἰπεῖν τε γυναίξϊ
 κληῖσαι μεγάραιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας,
 ἦν δὲ τις ἢ στοναχῆς ἢ ἐκτύπου ἔνδον ἀκούσῃ
 ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἔρκεσι, μὴ τι θύραζε
 προβλῶσκειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀκὴν ἔμεναι παρὰ ἔργω.
- 240 σοὶ δέ, Φιλοίτιε διε, θύρας ἐπιτέλλομαι αὐλῆς
 κληῖσαι κληῖδι, θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἰῆλαι.»
 ὡς εἰπὼν εἰσήλθε δόμους εὖ ναιετάοντας:
 ἔξετ' ἔπειτ' ἐπὶ δῖφρον ἰών, ἔνθεν περ ἀνέστη:
 ἔς δ' ἄρα καὶ τῷ δμῶε ἴτην θείου Ὀδυσῆος.
- 245 Εὐρύμαχος δ' ἤδη τόξον μετὰ χερσὶν ἐνώμα,
 θάλλπων ἔνθα καὶ ἔνθα σέλγα πυρός: ἀλλὰ μιν οὐδ'
 ὦς
 ἐνανύσαι δύνάτο, μέγα δ' ἔστενε κυδάλιμον κῆρ:
 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶρος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
 «ὦ πόποι, ἦ μοι ἄχος περὶ τ' αὐτοῦ καὶ περὶ
 πάντων:
- 250 οὐ τι γάμου τοσσοῦτον ὀδύρομαι, ἀχνύμένός περ:
 εἰσὶ καὶ ἄλλαι πολλαὶ Ἀχαιῖδες, αἱ μὲν ἐν αὐτῇ
 ἀμφιάλω Ἰθάκῃ, αἱ δ' ἄλλῃσιν πολιέσιν:
 ἀλλ' εἰ δὴ τοσσόνδε βίης ἐπιδευέες εἰμὲν
 ἀντιθέου Ὀδυσῆος, ὃ τ' οὐ δυνάμεσθα τανύσαι
- θα σας γνοιασῶ το γάμο γρήγορα, καὶ βίος στους δυο θα δῶσω
 καὶ σπῖτι, δίπλα στο παλάτι μου χρισμένο, καὶ συντρόφους
 θα σας λογιᾶζω του Τηλέμαχου κι ἀδέρφια ἐδῶ καὶ πέρα.
 Ὅμως ἓνα ἄλλο ἐγὼ ολοφάνερο σημάδι θα σας δείξω,
 γιὰ νὰ πιστέψει ο νους σας σίγουρα, νὰ με καλογνωρίστε:
 Νὰ το σημάδι ἐδῶ που μου ἀνοίξε με τ' ἄσπρο δόντι ο κάπρος,
 με τους υγιούς παλιά του Αὐτόλκου στον Παρνασό σαν πῆγα.»
 Εἶπε, κι ἀπ' το βαθύ ἀναμέρισε σημάδι τα κουρέλια'
 κι ἐκεῖνοι, ὡς το 'δαν καὶ το ξέτασαν καλά, τον Ὀδυσσεά
 τον ἀντρειωμένο γύρω ἀγκάλιαζαν καὶ τον καλωσόριζαν
 χύνοντας δάκρυα καὶ φιλώντας τον στην κεφαλή, στους ὤμους.
 Το ἴδιο κι ἐκεῖνος τους ἐφίλησε στην κεφαλή, στα χέρια.
 ὘ρηνώντας ἐκεῖ πέρα θα 'μεναν ὡς νὰ βουτήξει ο γῆλιος,
 ἀν ὁ Ὀδυσσεάς δὲν τους ἀνίσκοφτε καὶ δὲν τους ἔλεε τοῦτα:
 «Ἐρῆνους καὶ δάκρυα παρατάτε τα, μὴ βγεῖ ἀπ' τον ἀντρωνίτη
 κανέννας τῶρα καὶ θωρώντας μας το πει καὶ πάρα μέσα.
 Με τῆ σειρά νὰ μπείτε, ξέχωρα, κι ὄχι ὅλοι ἀντάμα θέλω,
 πρῶτος ἐγὼ καὶ σεις κατόπι μου, κι ἀκουστὲ το σημάδι:
 Ὅλοι οἱ μνηστήρες οἱ ἀρχοντόγεννοι σα δεῖς νὰ μὴν ἀφήνουν
 το σαῖτολόγο νὰ μου δώσουνε καὶ το δοξάρι, παρ' το,
 Εὐμαιο, μονάχος, καὶ διαβαίνοντας τὴν κάμαρα, το τόξο
 μες στα δικά μου χέρια ἀπίθωσε, καὶ περὶ καὶ στις γυναῖκες
 στο ἀρχονταρῖκι τα καλάρμοστα πορτοφύλλα νὰ κλείσουν.
 Κι ἀν ἀπ' τους ἀντρες βόγγο κάποια τους ἀκούσει γιὰ καὶ βρόντο,
 τὴν ὥρα που ὅλοι μέσα θα 'μαστε κλεισμένοι, ἀπὸ τὴν πόρτα
 νὰ μὴν προβάλει, μόνο ἀμίλητη νὰ κάνει τὴ δουλειά της.
 Κι ἐσύ, τρανὲ Φιλοίτιε, γρήγορα νὰ κλείσεις με το συρτή
 τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, καὶ δέσε τὴν καὶ με σκοινὶ ἀπὸ πάνω.»
 Σαν εἶπε αὐτά, στο ἀρχοντοκάμωτο παλάτι μέσα ἐδιάβη,
 καὶ πῆγε στο σκαμνὶ καὶ κάθισε, που λίγο πρὶν καθόταν
 κι οἱ δυο του οἱ δούλοι μῆγκαν ἔπειτα κι αὐτοὶ στο ἀρχονταρῖκι.
 Στριφογυρνοῦσε ὡστόσο ο Εὐρύμαχος στα χέρια το δοξάρι,
 στὴ λόχη τῆς φωτιάς ζεσταίνοντας τὶς δυο του πῆχες'
 ὅμως νὰ το τανύσει οὐδ' ἔτσι μπόρεσε, κι ἡ πέρφανη καρδιά του
 βαριαναστέναξε, καὶ φώναξε βαρυγκομώντας κι εἶπε:
 «Ὠχοῦ μου, καὶ γιὰ μένα θλίβουμαι καὶ γιὰ τους ἄλλους ὅλους!
 Τόσο δὲν κλαίω το γάμο που 'χασα, κι ἄς μου κοστίζει' κι ἄλλες
 πολλές Ἐλληνοπούλες βρίσκουντο μαθές, καὶ στὴν Ἰθάκῃ
 τὴν ἴδια ἐδῶ τὴ θαλασσοζωστὴ καὶ σε ἄλλες πολιτείες'
 πικραίνουμαι που τόσο φάνηκε πιο κάτω ἡ δύναμη μας
 ἀπ' του Ὀδυσσεά του ἰσόθεου' οὐτ' ἓνας μας το τόξο νὰ τανύσει

- 255 τόξον: ἐλεγχείη δὲ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.»
 ἦτόν δ' αὐτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπειθεος υἱός:
 «Εὐρύμαχ', οὐχ οὕτως ἔσται: νοεῖς δὲ καὶ αὐτός.
 νῦν μὲν γὰρ κατὰ δῆμον ἐορτὴ τοῖο θεοῖο
 ἀγνή: τίς δέ κε τόξα πταίνοιτ'; ἀλλὰ ἔκηλοι
- 260 κάθεται: ἀτὰρ πελέκεάς γε καὶ εἰ κ' εἰώμεν ἅπαντας
 ἐστάμεν: οὐ μὲν γάρ τιν' ἀναίρησεσθαι ὄϊω,
 ἐλθόντ' ἔς μέγαρον Λαερτιάδω Ὀδυσῆος.
 ἀλλ' ἄγετ', οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
 ὄφρα σπείσαντες καταθείομεν ἀγκύλα τόξα:
- 265 ἠῶθεν δὲ κέλεσθε Μελάνθιον, αἰπόλον αἰγῶν,
 αἴγας ἄγειν, αἰ πᾶσι μέγ' ἔξοχοι αἰπολίοισιν,
 ὄφρ' ἐπὶ μηρία θέντες Ἀπόλλωνι κλυτοτόξω
 τόξου πειρώμεσθα καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.»
 ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος.
- 270 τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
 κούροι δὲ κρητήρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο,
 νύμνησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν σπείσαν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός,
 τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
- 275 «κέκλυτέ μευ, μνηστήρες ἀγκαλιπῆς βασιλείης:
 ὄφρ' εἶπω τά με θυμός ἐνὶ στήθεσσι κελεύει:
 Εὐρύμαχον δὲ μάλιστα καὶ Ἀντίνοον θεοειδέα
 λίσσομ', ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπε,
 νῦν μὲν παύσαι τόξον, ἐπιτρέψαι δὲ θεοῖσιν:
- 280 ἠῶθεν δὲ θεὸς δώσει κράτος ᾧ κ' ἐθέλησιν.
 ἀλλ' ἄγ' ἐμοὶ δότε τόξον εὐξοον, ὄφρα μεθ' ὑμῖν
 χειρῶν καὶ σθένεος πειρήσομαι, ἢ μοι ἔτ' ἐστὶν
 ἴς, οἴη πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν,
 ἢ ἤδη μοι ὄλεσσαν ἄλη τ' ἀκομιστή τε.»
- 285 ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέσησαν,
 δείσαντες μὴ τόξον εὐξοον ἐνανύσειεν.
 Ἀντίνοος δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν:
 «ἄ δειλὲ ξείνων, ἔνι τοι φρένες οὐδ' ἠβαιαί:
 οὐκ ἀγαπᾷς ὃ ἔκηλος ὑπερφιάλοισι μεθ' ἡμῖν
- 290 δαίνυσαι, οὐδέ τι δαιτὸς ἀμέρδαι, αὐτὰρ ἀκούεις
 μύθων ἡμετέρων καὶ ῥήσιος; οὐδέ τις ἄλλος
 ἡμετέρων μύθων ξείνος καὶ πτωχὸς ἀκούει.
 οἴνός σε τρώει μελιγῆς, ὅς τε καὶ ἄλλους
 βλάπτει, ὅς ἂν μιν χανδὸν ἔλη μῆδ' αἴσιμα πίνῃ.
- 295 οἶνος καὶ Κένταυρον, ἀγκαλυτὸν Εὐρυτίωνα,
 ἄσασ' ἐνὶ μεγάρῳ μεγαθύμου Πειριθόοιο,
 ἐς Λαπίθας ἐλθόνθ': ὁ δ' ἐπεὶ φρένας ἄσασεν οἴνω,
 μαινόμενος κάκ' ἔρεξε δόμον κάτα Πειριθόοιο:
 ἦρωας δ' ἄχος εἶλε, διέκ προθύρου δὲ θύραζε
- ἀξιος δὲν εἶναι' κι οἱ μελλούμενοι θα μάθουν τη ντροπὴ μας!»
 Κι ο γιος του Ευπειθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι απηλογήθη κι εἶπε:
 «Αὐτὰ δε θα γενούν, Ευρύμαχε, κι ατὸς σου το κατέχεις.
 Γιортὴ εἶναι του θεοῦ μας σήμερα κι ο κόσμος ξεφαντώνει,
 ιερὴ' δοξαριά εδὼ ποιος γνοιάζεται να σύρει; δίχως ἐγνοια
- βάλτε τα κάτω! Κι ας αφήσουμε να στέκουν τα πελέκια
 στη θέση τους' δὲν το φαντάζομαι πως θα βρεθῆ κανέναν
 μες στου Οδυσσέα το αρχοντοπάλατο να μπει να τα σηκώσει.
 Ελάτε, ο κεραστής τις κούπες μας να πάρει να γεμίσει,
 και κάνοντας σπονδὴ ν' αφήσουμε τα στρουφιχτὰ δοξάρια!
- Κι ο Μελανθέας ταχιά προστάχτε τον, ο γιδολάτης, να 'ρθει
 τις πιο παχιές του γίδες φέρνοντας απ' ὄλο το κοπάδι'
 κι ως κάψουμε μεριά του Απόλλωνα του τρανοσαγιάρη,
 το τόξο πια να δοκιμάσουμε, να πάρει ο αγώνας τέλος.»
 Αὐτὰ εἶπε ο Αντίνοος, και στη γνώμη του μετὰ χαράς συγκλίνειν.
- Κι οἱ κράχτες πήραν και τους ἔχυναν νερό στα χέρια πάνω,
 και τα κροντήρια τα παιδόπουλα πιωτὸ τα ξεχείλιζαν,
 και σε ὅλα τα ποτήρια εμοίραζαν, απ' τις σπονδὲς ν' αρχίσουν.
 Και σα στάλαξαν κι ἠπιαν ὄλοι τους, ὅσο η καρδιά ποθοῦσε,
 ο πολυμήχανος τους μίλησε με πονηριά Οδυσσεάς:
- «Ακουστέ μου, της κοσμολόγητης βασιλίσσας μνηστήρες,
 το τι η καρδιά στα στήθη μέσα μου με σπρώχνει να μιλήσω'
 πιο απ' ὄλους θέλω απ' τον Ευρύμαχο μια χάρη να γυρέψω
 κι απ' τον Αντίνοο το θεόμορφο' τα 'πε σωστά! σκολνάτε
 το τόξο πια, και στων αθάνατων τα χέρια τ' ἄλλα αφήστε'
- ταχιά ο θεὸς τη νίκη σίγουρα θα δώσει σ' ὅποιον θέλει.
 Μα ελατέ, δώστε το καλόξυστο δοξάρι και σε μένα,
 να ἰδῶ αν με ακοῦν τα χέρια, δύναμη και τώρα αν μου 'χει μείνει,
 η ανάκαρα που ανθοῦσε κάποτε στο λυγερὸ κορμί μου,
 για μου την πήρε η κακοπέραση στα παραδέρματά μου.»
- Αὐτὰ εἶπε, και τους ἄλλους ἀμετρος θυμός τους συνεπήρε
 στο φόβο τους το καλοτόρνευτο δοξάρι μην τανύσει.
 Κι ο Αντίνοος τότε πήρε κι ἔλεγε, βαριά αποπαίρνοντάς τον:
 «Συφοριασμένη ξένη, μέσα σου σταλια μυαλό δὲν ἔχεις!
 Και δε σου φτάνει εδὼ που απείραχτος μαζί με απηλομύτες
- αρχόντους τρως; Φαγὶ δε σου 'λειψε, και γίνονται μπροστά σου
 οἱ αθιβολές μας κι οἱ κουβέντες μας. Ποιος ἀκουσε ποτέ του
 ξένος και ζήτησας τα λόγια μας, ξον ἀπὸ σένα τώρα;
 Σ' ἔχει χτυπήσει το μελόγλυκο κρασί' και ποιὸν δε βλάφτει,
 που ανοίει το στόμα του κι αλόγιαστα το πίνει, δίχως μέτρο;
- Απ' το κρασί κι ο γαῦρος Εὐρυτος, ο Κένταυρος, θολώθη,
 μες στους Λαπίθες ὅταν βρέθηκε, στο σπῆτι του αντρειωμένου
 Πειρίθου' το κρασί του θόλωσε τα φρένα και θαρρεῦθη
 στην τρέλα του δουλειές αταιρίαστες να κάμει στου Πειρίθου
 το αρχοντικό. Κι εκείνοι οἱ αντρόκαρδοι του κόψαν θυμωμένοι

- 300 ἔλκον ἀνάϊξαντες, ἀπ' οὐατα νηλεῖ χαλκῷ
 ῥίνας τ' ἀμήσαντες: ὁ δὲ φρεσὶν ἦσιν ἀασθεῖς
 ἦεν ἦν ἄτην ὀχέων ἀεσίφρονι θυμῷ.
 ἐξ οὗ Κενταύροισι καὶ ἀνδράσι νεῖκος ἐτύχθη,
 οἱ δ' αὐτῷ πρώτῳ κακὸν εὐρετο οἰνοβαρείων.
- 305 ὡς καὶ σοὶ μέγα πῆμα πιφαύσκομαι, αἶ κε τὸ τόξον
 ἐναντύσης: οὐ γάρ τευ ἐπητύος ἀντιβολήσεις
 ἡμετέρῳ ἐνὶ δῆμῳ, ἄφαρ δὲ σε νηϊ μελαίνῃ
 εἰς Ἐχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
 πέμψομεν: ἔνθεν δ' οὐ τι σωσέαι: ἀλλὰ ἔκηλος
- 310 πίνε τε, μηδ' ἐρίδαινε μετ' ἀνδράσι κουροτέροισιν.»
 ὦτὸν δ' αὐτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
 «Ἄντινο', οὐ μὲν καλὸν ἀτέμβειν οὐδὲ δίκαιον
 ξείνους Τηλεμάχου, ὅς κεν τάδε δῶμαθ' ἴκηται:
 ἔλπειαι, αἶ χ' ὁ ξείνος Ὀδυσσῆος μέγα τόξον
- 315 ἐναντύση χερσὶν τε βίηφι τε ἦφι πιθήσας,
 οἴκαδ' ἐμ' ἄξεσθαι καὶ ἐὴν θήσεσθαι ἄκοιπιν;
 οὐδ' αὐτός που τοῦτό γ' ἐνὶ στήθεσσιν ἔολπε:
 μηδὲ τις ὑμείων τοῦ γ' εἵνεκα θυμὸν ἀχεύων
 ἐνθάδε δαινύσθω, ἐπεὶ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικεν.»
- 320 τὴν δ' αὐτ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἀντίον ἠῦδα:
 «κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια,
 οὐ τί σε τόνδ' ἄξεσθαι οἰόμεθ': οὐδὲ ἔοικεν:
 ἀλλ' αἰσχυρόμενοι φάτιν ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν,
 μή ποτέ τις εἴπησι κακώτερος ἄλλος Ἀχαιῶν
- 325 ἦ πολὺ χείρονες ἄνδρες ἀμύμονος ἀνδρὸς ἄκοιπιν
 μνῶνται, οὐδὲ τι τόξον εὐξοῖον ἐναντύουσιν:
 ἀλλ' ἄλλος τις πτωχὸς ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθῶν
 ῥηϊδίως ἐτάνουσε βίον, διὰ δ' ἦκε σιδήρου.
 ὡς ἐρέουσ', ἡμῖν δ' ἂν ἐλέγχεα ταῦτα γένοιο.»
- 330 τὸν δ' αὐτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
 «Εὐρύμαχ', οὐ πως ἔστιν εὐκλείας κατὰ δῆμον
 ἔμμεναι οἱ δὴ οἶκον ἀτιμάζοντες ἔδουσιν
 ἀνδρὸς ἀριστήος: τί δ' ἐλέγχεα ταῦτα τίθεσθε;
 οὗτος δὲ ξείνος μάλα μὲν μέγας ἦδ' εὐπηγής,
- 335 πατὴρ δ' ἐξ ἀγαθοῦ γένος εὐχεταί ἔμμεναι υἱός.
 ἀλλ' ἄγε οἱ δότε τόξον εὐξοῖον, ὄφρα ἴδωμεν.
 ὦδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:
 εἴ κέ μιν ἐναντύση, δῶν δὲ οἱ εὐχος Ἀπόλλων,
 ἔσσω μιν χλαϊνάν τε χιτῶνά τε, εἴματα καλά,
- 340 δώσω δ' ὅξυν ἄκοντα, κυνῶν ἀλκτῆρα καὶ ἀνδρῶν,
 καὶ ξίφος ἀμφηκές: δώσω δ' ὑπὸ ποσσὶ πέδιλα,
 πέμψω δ' ὄππῃ μιν κραδίη θυμὸς τε κελεύει.»
 τὴν δ' αὐτ' Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠῦδα:
 «μῆτερ ἐμή, τόξον μὲν Ἀχαιῶν οὐ τις ἐμείο
- μύτες κι αφτιά με τον ανέσπλαχνο χαλκό, και σούρνοντάς τον
 τον βγάλαν ὄξω σπ' την αυλόπορτα' κι αυτός με θολωμένα
 τραβούσε φρένα, μες στη σύβολη του νου του παραζάλη.
 Ἐτσι ἀνοίξε μαθὲς ο πόλεμος ἀνάμεσα σε ἀνθρώπους
 και Κενταύρους, μα αυτός το πλέρωσε πιο πρώτα' το μεθύσι!
- Ὁμοιο κακό ψυχανεμίζομαι για σένα, αν το δοξάρι
 τανύσεις, κι ούτε πια συμπόνεση θα βρεις απ' το λαό μας'
 την ἴδιαν ὠρα θα σε στείλουμε με μελανό καράβι
 στον Ἐχετο το ρήγα, που ἀνθρωπο δε συμπονά κανένα,
 και δε γλιτώνεις πια απ' τα χέρια του. Κάθου λοιπόν και πίνε
- συμμαζεμένος' με τους νιούτσικους τι θες και καβγαδίζεις;»
 Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνώντας του ἀποκρίθη:
 «Τον ξένο, Αντίνοε, του Τηλέμαχου, μια κι ἔφτασε σε τοῦτο
 το σπίτι, εἶναι ἀδικο κι ἀταίριαστο να τον καταφρονάμε.
 Ο ξένος δείχνει πως θαρρεύεται στα χέρια, στην ἀντρεία του'
- πιστεύεις, αν τανύσει το τρανό δοξάρι του Οδυσσέα,
 πως θα με πάρει ἀλήθεια στίπι του, γυναικα του να γένω;
 Τέτοιαν ἐλπίδα μες στα στήθη του μηδὲ κι ἀτός του κρύβει.
 Γι αυτό το πράμα ας μη συχύζεται λοιπόν, καθὼς γλεντάτε,
 κανέννας σας' κι οὐδὲ θα ταίριαζαν δουλειές ἀλήθεια τέτοιες!»
- Κι ο Εὐρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, της ἀποκρίθη κι εἶπε:
 «Δε λέμε Πηνελόπη, φρόνιμη του Ἰκαρίου θυγατέρα,
 πως θα σε πάρει, τέτοιο ἀταίριαστο ποιος λογαριάζει γάμο;
 Εἶναι μονάχα που ντρεπόμαστε των γυναικῶν τα λόγια
 και των ἀντρῶν, κανέννας κάποτε μην πει ἀχαμνότερος μας:
- „ Ἄντρες ζητοῦν πολὺ πιο ἀδύναμοι τρανοῦ το ταίρι ἀρχόντου.
 κι οὐδὲ μποροῦν το καλοτόρνευτο δοξάρι του να σούρουν!
 Κι ἦρθε ἕνας ἄλλος, ἕνας ζήτουλας παραδαρμένος, ξάφνου
 και διάβη τα πελέκια, ἀκόπιαστα τανυώντας το δοξάρι."'
 Αυτά μπορεῖ να πουν, και πάνω μας πολλή ντροπή θα πέσει.»
- Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του μεταπηλογήθη:
 «Ἐτσι κι ἀλλιῶς θαρρεῖς, Εὐρύμαχε, πως τους δοξάζει ο κόσμος
 ἐκείνους που ντροπιάζουν τρώγοντας το σπίτι ἐνοῦ ἀντρειωμένου;
 Ο λόγος ποιος λοιπόν να νιώθετε με τούτα ντροπιασμένοι;
 Καλοδεμένους κι ἀψηλόκορμος ο ξένος δείχνει να 'ναι,
- και το 'χει για καμάρι που ἀρχοντας ο κύρης του λογιόταν.
 Ομπρός, το τωρνεμένο δώστε του δοξάρι, για να δοῦμε.
 Πάνω σ' αυτό κάτι ἄλλο θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει:
 Αν το τανύσει λέω κι ο Ἀπόλλωνας του δώσει ἀυτή τη δόξα,
 θα πω να του χαρίσουν ὄμορφη χλαμῦδα και χιτῶνα,
- κι ἕνα κοντάρι σουβλερόμυτο, μακριά σκυλιά κι ἀνθρώπους
 να διώχνει, και σπαθὶ και σάνταλα στα δυο του πόδια, κι ὅπου
 καρδιά και νους τον σπρώχνουν, πρόθυμα θα τον καλοστρατίσω.»
 Κι ο γνωστικὸς γυρνάει Τηλέμαχος κι ἀπηλογιά της δίνει:
 «Ἐγὼ εἶμαι ο ἀφέντης τώρα, μάνα μου, του δοξαριού' το δίνω

- 345 κρείσσων, ὦ κ' ἐθέλω, δόμεναι τε καὶ ἀρνῆσασθαι,
οὐθ' ὄσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν,
οὐθ' ὄσσοι νήσοισι πρὸς Ἥλιδος ἵπποβότοιο:
τῶν οὐ τίς μ' ἀέκοντα βιήσεται, αἶ κ' ἐθέλωμι
καὶ καθάπαξ ξείνω δόμεναι τάδε τόξα φέρεσθαι.
- 350 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι: τόξον δ' ἄνδρῃσι μελήσει
πάσι, μάλιστα δ' ἐμοί: τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ οἴκῳ.»
ἡ μὲν θαμβήσασα πάλιν οἰκόνδε βεβήκει:
- 355 παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἔνθετο θυμῷ.
ἔς δ' ὑπερῷ' ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ
κλαίειν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἡδύν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
αὐτὰρ ὁ τόξα λαβῶν φέρε καμπύλα διὸς ὑφορβός:
- 360 μνηστήρες δ' ἄρα πάντες ὁμόκλειον ἐν μεγάροισιν:
ὦδε δὲ τις εἶπεσκε νέων ὑπερηνορέοντων:
«πῆ δὴ καμπύλα τόξα φέρεις, ἀμέγαρτε συβῶτα,
πλαγκτέ; τάχ' αὐ σ' ἐφ' ὕεσσι κύνες ταχέες
κατέδονται
οἶον ἀπ' ἀνθρώπων, οὓς ἔτρεφες, εἰ κεν Ἀπόλλων
- 365 ἡμῖν ἰλήκησι καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.»
ὡς φάσαν, αὐτὰρ, ὁ θῆκε φέρων αὐτῇ ἐνὶ χώρῃ,
δείσας, οὐνεκα πολλοὶ ὁμόκλειον ἐν μεγάροισιν.
Τηλέμαχος δ' ἐτέρωθεν ἀπειλήσας ἐγγώνωνι:
«ἄπα, πρόσω φέρε τόξα: τάχ' οὐκ εὖ πάσι πιθήσεις
- 370 μὴ σε καὶ ὀπλοτέρους περ ἔων ἀγρόνδε διώμιαι,
βάλλων χερμαδιοῖσι: βίηφι δὲ φέρτερός εἰμι.
αἶ γὰρ πάντων τόσσον, ὅσοι κατὰ δῶματ' ἔασι,
μνηστήρων χερσίν τε βίηφι τε φέρτερος εἶην:
τῷ κε τάχα στυγερώς τιν' ἐγὼ πέμψαιμι νέεσθαι
- 375 ἡμετέρου ἐξ οἴκου, ἐπεὶ κακὰ μηχανῶνται.»
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασαν
μνηστήρες, καὶ δὴ μέθιν χαλεποῖο χόλοιο
Τηλεμάχῳ: τὰ δὲ τόξα φέρων ἀνά δῶμα συβώτης
ἐν χεῖρεσσ' Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι θῆκε παραστάς.
- 380 ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν:
«Τηλέμαχος κέλεται σε, περιφρῶν Εὐρύκλεια,
κληῖσαι μεγάροιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας.
ἦν δὲ τις ἤ στοναχῆς ἢ ἐκτύπου ἔνδον ἀκούση
ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἔρκεσι, μὴ τι θύραζε
- 385 προβλώσκειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀκὴν ἔμναι παρὰ ἔργῳ.»
ὡς ἄρ' ἐφώνησεν, τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος,
κληῖσεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων.
σιγῇ δ' ἐξ οἴκου Φιλοΐτιος ἄλτο θύραζε,
- για κι ὄχι σ' ὅποιον θέλω, λεύτερα! Κανείς Αργίτης ἄλλος,
μηδὲ οἱ ρηγάδες τὴν πετρόχαρη που κυβερνοῦν Ἰθάκη
για τὰ νησιά μπροστά στὴν Ἥλιδα τὴν αλογοθροφούσα.
Με το στασιό κανεῖς δε δύνεται νὰ με κρατήσῃ, ἀν θέλω
το τόξο που θωρεῖς στὸν ξένο μου για πάντα νὰ χαρίσω.
- Μα ἐσύ στὴν κάμαρα σου πήγαινε καὶ τὶς δουλειές σου κοίτα,
τὸν ἀργαλιό, τὴν ρόκα, πρόσταζε κι οἱ βάγιες νὰ δουλεύουν
για τὸ δοξάρι ἐσύ μὴ γνοιάζεσαι' θα το φροντίσουν οἱ ἄντρες —
ὄλοι, μα ἐγὼ πιο ἀπ' ὄλους' κύβερνος ἐγὼ εἶμαι τοῦ σπιτιοῦ μου!»
Ἐκεῖνη ἐσάστισε, καὶ βάζοντας τὰ μυαλωμένα λόγια
- τοῦ γιου τῆς στὴν καρδιά ξεκίνησε στὴν κάμαρα τῆς πίσω.
Κι ὅπως ἀνέβη με τὶς βάγιες τῆς στὸ ἀνωί, για νὰ πλαγιαίσει,
τὸν Ὀδυσσεᾶ θυμήθη κι ἐκλαιγε, τὸν ἄντρα τῆς, ὡσόπου
τῆς ἔχυσε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ γλαυκόμεμη γλυκὰ στα μάτια γύπνο
Τὸ θεῖο χοιροβοσκὸ ὡς ἀντίκρισαν ὡστόσο τὸ δοξάρι
- νὰ κουβαλᾶ οἱ μνηστήρες, θύμωσαν στὸν ἀντρωνίτη μέσα,
κι ἔτσι φώναζαν ἀπ' τοὺς νιοῦτσικους τοὺς φαντασμένους κάποιοι:
«Τὸ γουριστὸ δοξάρι που το πας, χοιροβοσκὸ χαμένε,
που ἐδῶ ὄλο τριγυρνᾶς; Τὰ γρήγορα που ἀνάθρεφες σκυλιὰ σου
θα σε ξεσκίσουν μπροσὶ στὸς χοίρους τοῦ στα ζῶμερα σε λίγο,
- μονάχα ὁ Φοῖβος κι οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ νὰ μας σταθοῦνε.»
Ἔτσι ἔλεγαν, κι ἐκεῖνος τρόμαξε που τοῦ φώναζαν τόσο
στὴν κάμαρα, κι ἐκεῖ που βρέθηκε, τὸ τόξο ἀφήκε κάτω.
Μα κι ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔπιασε με τὶς φοβέρες κι εἶπε:
«Παππουλη, φερ' τὸ τόξο! Σίγoura δε θα 'βγῆ σε καλὸ σου
- πολοὺς ν' ἀκούς. Ἀν καὶ μικρότερος, στὶς πέτρες θα σε στρώσω
ὡς τὰ χωράφια κυνηγώντας σε' τι ὁ πιο γερός ἐγὼ εἶμαι.
Ἀχ, νὰ 'ταν ὅμοια κάτω νὰ 'βαζα στη δύναμη, στα χέρια
καὶ τοὺς μνηστήρες, ὅσοι βρίσκονται στὸ ἀρχοντικό μας μέσα!
Ἀσκημα τότε ἀπὸ τὸ σπῆτι μας σε μια στιγμὴ θα φεύγαν
- διωγμένοι κάποιοι, που στα φρένα τοὺς κακὰ μονάχα κλῶθουν.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὄλοι με τὰ λόγια τοῦ γέλασαν οἱ μνηστήρες,
τι πια ξεθύμαινε στα φρένα τοὺς ὁ ἀγριὸς θυμὸς που νιώθαν
για τὸν Τηλέμαχο. Καὶ διάβηκε τὴν κάμαρα κρατώντας
ὁ Εὐμῆιος τὸ τόξο καὶ τὸ ἀπῆθωσε μες στὸν Ὀδυσσεᾶ τὰ χέρια'
- μετὰ τὴν βάγια Εὐρύκλεια φώναξε, κι ὡς βγήκε αὐτῆ, τῆς εἶπε:
«Σου δίνει προσαγὴ ὁ Τηλέμαχος, Εὐρύκλεια μυαλωμένη,
στὸ ἀρχονταρῆκι τὰ καλάρμοστα πορτοφόλλα νὰ κλείσεις.
Κι ἀν ἀπ' τοὺς ἄντρες βόγγο κάποια σας ἀκούσει για καὶ βρόντο,
τὴν ὥρα που ὄλοι μέσα θα 'μαστε κλεισμένοι, ἀπὸ τὴν πόρτα
- νὰ μὴν προβάλεῖ, μόνον ἀμίλητη νὰ κάνει τὴ δουλειὰ τῆς.»
Εἶπε, κι ὁ λόγος τοῦ δὲν ἐφύγε τοῦ κάκου' τρέχει ἡ βάγια
καὶ τοῦ ἀντρωνίτη δίχως ἀργητὰ τοῦ στέριου κλείει τὴν πόρτα.
Μαζὶ ὁ Φιλοΐτιος ὅξω πήδηξε δίχως μιλιὰ ἀπ' τὸ σπῆτι

- κληῖσεν δ' ἄρ' ἔπειτα θύρας εὐερκέος αὐλῆς.
- 390 κείτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὄπλον νεὸς ἀμφιέλισης
βύβλινον, ὧ ῥ' ἐπέδησε θύρας, ἐς δ' ἦεν αὐτός:
ἔζετ' ἔπειτ' ἐπὶ δίφρον ἰών, ἔνθεν περ ἀνέστη,
εἰσορόων Ὀδυσῆα. ὁ δ' ἦδη τόξον ἐνώμα
πάντη ἀναστρωφῶν, πειρώμενος ἔνθα καὶ ἔνθα,
- 395 μὴ κέρα ἴπες ἔδοιεν ἀποιχομένοιο ἄνακτος.
ὦδε τις εἶπεσκεν ἰδῶν ἐς πλησίον ἄλλον:
«ἦ τις θηητῆρ καὶ ἐπίκλοπος ἔπλετο τόξων:
ἦ ῥά νύ που τοιαῦτα καὶ αὐτῷ οἴκοθι κεῖται
ἦ ὁ γ' ἐφορμάται ποιησέμεν, ὡς ἐνὶ χερσὶ
- 400 νωμῆ ἔνθα καὶ ἔνθα κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης.»
ἄλλος δ' αὖ εἶπεσκε νέων ὑπερνηορέοντων:
«αἶ γὰρ δὴ τοσσοῦτον ὀνήσιος ἀντιάσειεν
ὡς οὐτός ποτε τοῦτο δυνήσεται ἐναντύσασθαι.»
ὡς ἄρ' ἔφαν μνηστήρες: ἀτὰρ πολύμητις Ὀδυσσεύς,
- 405 αὐτίκ' ἔπει μέγα τόξον ἐβάστασε καὶ ἶδε πάντη,
ὡς ὄτ' ἀνήρ φόρμιγγος ἐπιστάμενος καὶ ἀοιδῆς
ρήϊδίως ἐτάνυσσε νέω περὶ κόλλοπι χορδῆν,
ἄψας ἀμφοτέρωθεν εὐστρεφὲς ἔντερον οἴος,
ὡς ἄρ' ἄτερ σπουδῆς τάνυσεν μέγα τόξον
Ὀδυσσεύς.
- 410 δεξιτερῇ ἄρα χειρὶ λαβῶν πειρήσατο νευρῆς:
ἦ δ' ὑπὸ καλὸν ἄεισε, χελιδόνι εἰκέλη αὐδῆν.
μνηστήρσιν δ' ἄρ' ἄχος γένετο μέγα, πᾶσι δ' ἄρα
χρῶς
ἐτράπετο: Ζεὺς δὲ μεγάλ' ἔκτυπε σήματα φαίνων:
γῆθησέν τ' ἄρ' ἔπειτα πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
- 415 ὅπτι ῥά οἱ τέρας ἦκε Κρόνου πᾶϊς ἀγκυλομήτεω:
εἶλετο δ' ὠκὺν οἰστόν, ὃ οἱ παρέκειτο τραπέζῃ
γυμνός: τοὶ δ' ἄλλοι κοίλης ἔντοσθε φαρέτρης
κεῖατο, τῶν τάχ' ἔμελλον Ἀχαιοὶ πειρήσεσθαι.
τόν ῥ' ἐπὶ πῆχτι ἐλῶν ἔλκεν νευρὴν γλυφίδας τε,
- 420 αὐτόθεν ἐκ δίφροιο καθήμενος, ἦκε δ' οἰστόν
ἄντα πιτυσκόμενος, πελέκεων δ' οὐκ ἤμβροτε
πάντων
πρώτης στελειεῖς, διὰ δ' ἀμπερὲς ἦλθε θύραζε
ἰὸς χαλκοβαρῆς: ὁ δὲ Τηλέμαχον προσέειπε:
«Τηλέμαχ', οὐ σ' ὁ ξεῖνος ἐνὶ μεγάροισιν ἐλέγχει
- 425 ἤμενος, οὐδὲ τι τοῦ σκοποῦ ἤμβροτον οὐδὲ τι τόξον
δὴν ἔκαμον τανύων: ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν,
οὐχ ὡς με μνηστήρες ἀτιμάζοντες ὄνονται.
νῦν δ' ὦρῃ καὶ δόρπον Ἀχαιοῖσιν τευκέσθαι
ἐν φάει, αὐτὰρ ἔπειτα καὶ ἄλλως ἐψιάσθαι
- καὶ τῆς αὐλῆς τῆς γυροτείχιστης μαντάλωσε τὶς πόρτες'
καὶ με κανάβινο ὡς τὶς ἔδεσε σκοινί, που στο χαγιατί
βρήκε ἀπὸ πλοῖο γερακομύτικο, στον αντρωνίτη μπήκε
καὶ στο σκαμνί, οὔθε ασκώθη, κάθισε ξανά, τον Ὀδυσσεά
κοιτάζοντας. Κι αὐτὸς γυρόφερνε μια δω, μια κει το τόξο
κι απ' ὅλες τὶς μεριές το ζέταζε, τα κερατὰ του ο σκόρος
μην εἶχε φάει τυχόν, ο αφέντης του σα χροῖνιζε στα ξένα.
Κι οἱ ἄλλοι μιλούσαν, ο καθένας τους στο διπλανὸ γυρνώντας:
«Πως το κοιτάζει ἔτσι παράξενα' κάτι σκαρώνει πάλε!
Θα 'χει κι αὐτὸς μαθὲς στο σπίτι του δοξάρια σαν και τοῦτο,
για και να φτιάξει διαλογίζεται! Για δες τον πως ολοῦθε
το γυροφέρνει ο κακορίζικος, χαμένος διακονιάρης!»
Και λέγαν ἄλλοι ἀπὸ τους νιούτσικους τους φαντασμένους τέτοια:
«Τόσο καλὸ να ἰδεῖ κι αργότερα τοῦτος εδῶ, μακάρι,
ὅσο μαθὲς θα βρει τὴ δύναμη το τόξο να τανύσει!»
Ἔτσι μιλούσαν ο πολὺβουλος στο μεταξύ Ὀδυσσεάς,
το μέγα του δοξάρι ὡς φούχτωσε και το 'δε ολοῦθε γύρα,
σαν τραγουδάρης, που' ναι ἡ τέχνη του να παίζει τὴν κιθάρα
και δένει ἀπὸ τὶς δυο τὶς ἄκρες τῆς αρνιουὸ στριμμένη κὸρδα
και στο καινούργιο τῆς τὴν τάνυσε στριφτάρι δίχως κόππο,
ὅμοια ο Ὀδυσσεάς ἐτάνυσε εὐκόλα το μέγα του δοξάρι'
μετὰ τὴν κὸρδα του δοκίμασε με το δεξιὸ του χέρι,
κι ἐκεῖνη ἀχὸ γλυκὸν ἀνάδωκε, σα να 'ταν χελιδόνα.
Αγκούσα τους μνηστήρες πλάκωσε και χλώμιασε ἡ θωριά τους'
κι ο Δίας βαριά ψηλάθε βρόντηξε, για τους θνητοὺς σημάδι'
κι ο ἀρχοντογέννητος, πολὺπαθος το χάρηκε Ὀδυσσεάς,
που ο γιος του Κρόνου του δολόπλοκου σημάδι του 'χε στείλει,
και τὴ σαγίτα ἀρπάει, που δίπλα του βρισκόταν στο τραπέζι
γυμνή' τι οἱ ἐπιλοῖπες ἀπόμεναν στο σαῖτολόγο ἀκόμα —
κι αὐτὲς σε λίγο θα τὶς ἐνωθῶν οἱ Ἀργίτες στο κορμί τους'
κι ὡς το δοξάρι του μεσόπιασε, χορδὴ κι ἀγκίδια σέρνει,
κι απ' το θρονί του, σημαδεύοντας γραμμὴ μπροστὰ, τὴ ρίχνει
καθούμενος' κι οὐτ' ἓνα ξέσφαλε πελέκι, ἀπὸ τὴν πρώτη
τρύπα περνώντας, ἡ χαλκὸβαρὴ σαγίτα, μόν' τα διάβη
μιαν ἀκρὴ ὡς ἄλλη' στον Τηλέμαχο μιλοῦσε τότε ἐκεῖνος:
«Δε σε ντροπιάζει ο ξένος, σπίτι σου, Τηλέμαχε, που ἐδέχτης'
δεν τον ἐλάθεψα το στόχο μου, κι οὐδὲ και το δοξάρι
να το τανύσω βασανίστηκα' το λέει ἡ καρδιά μου ἀκόμα!
Τὴν καταφρόνια δεν τὴν ἀξίζα που μου 'χαν οἱ μνηστήρες.
Ὡστόσο εἶναι ὦρα να συντάξουμε και δεῖπνο στους Ἀργίτες,
ὅσο που φέγγει, και ξεφάντωση να γίνε με τραγοῦδι

430 μολπή καί φόρμιγγι: τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.»
ἦ καί ἐπ' ὀφρύσι νεύσεν: ὁ δ' ἀμφέθετο ξίφος ὄξυ
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θεῖοιο,
ἀμφὶ δὲ χεῖρα φίλην βάλεν ἔγχει, ἄγχι δ' ἄρ' αὐτοῦ
πάρ θρόνον ἐστήκει κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.

και με κιθάρα' τα τραπέζια μας αυτά είναι που πρεπίζουν.»
Εἶπε, και με τα φρύδια του 'γνεψε' κι εκείνος, του Οδυσσέα
ο γιος του αρχοντικού, ο Τηλέμαχος, το κοφτερό του εζώστη
σπαθί, κι αρπώντας το κοντάρι του, στον κύρη δίπλα εστάθη,
πλάι στα θρονί του, μες στη λιοφώτη, χαλκὴν αρματωσιά του.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -χ-

- αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολυμήτης Ὀδυσσεύς,
22- ἄλτο δ' ἐπὶ μέγαν οὐδὸν, ἔχων βίον ἠδὲ φαρέτρην
ἰῶν ἐμπλειῖν, ταχέας δ' ἐκχεύατ' οἰστοὺς
αὐτοῦ πρόσθε ποδῶν, μετὰ δὲ μνηστήρσιν ἔειπεν:
- 5 «οὔτος μὲν δὴ ἄεθλος ἀάατος ἐκτετέλεσται:
νῦν αὐτὲ σκοπὸν ἄλλον, ὃν οὐ πῶ τις βάλεν ἀνὴρ,
εἶσομαι, αἶ κε τύχῳμι, πόρῃ δὲ μοι εὐχὸς Ἀπόλλων.»
ἦ καὶ ἐπ' Ἀντινώῳ ἰθύνετο πικρὸν οἶστον.
ἦ τοι ὁ καλὸν ἄλειςον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε,
- 10 χρύσειον ἄμφωτον, καὶ δὴ μετὰ χερσὶν ἐνώμα,
ὄφρα πῖοι οἴνοιο: φόνος δὲ οἱ οὐκ ἐνὶ θυμῷ
μέμβλετο: τίς κ' οἴοιο μετ' ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι
μοῦνον ἐνὶ πλεόνεσσι, καὶ εἰ μάλα καρτερός εἶη,
οἱ τεύξειν θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα μέλαιναν;
- 15 τὸν δ' Ὀδυσσεύς κατὰ λαιμὸν ἐπισχόμενος βάλεν ἰῶ,
ἀντικρὺ δ' ἀπαλοῖο δι' αὐχένος ἤλυθ' ἀκωκῆ.
ἐκλίνθη δ' ἐτέρωσε, δέπας δὲ οἱ ἐκπέσε χειρός
βλημένου, αὐτίκα δ' αὐλὸς ἀνὰ ῥίνας παχὺς ἤλθεν
αἵματος ἀνδρομέοιο: θοῶς δ' ἀπὸ εἶο τράπεζαν
- 20 ὦσε ποδὶ πλήξας, ἀπὸ δ' εἶδατα χεῦεν ἔραζε:
σῖτος τε κρέα τ' ὄπτα φορύνετο. τοὶ δ' ὁμάδησαν
μνηστήρες κατὰ δῶμαθ', ὅπως ἴδον ἄνδρα πεσόντα,
ἐκ δὲ θρόνων ἀνόρουσαν ὀρινθέντες κατὰ δῶμα,
πάντοσε παπταίνοντες ἐϋδημήτους ποτὶ τοίχους:
- 25 οὐδέ πη ἀσπίς ἔην οὐδ' ἄλκιμον ἔγχος ἐλέσθαι.
νείκειον δ' Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσι:
«ξείνε, κακῶς ἀνδρῶν τοζάζεαι: οὐκέτ' ἀέθλων
ἄλλων ἀντάσεις: νῦν τοι σῶς αἰπίς ὄλεθρος.
καὶ γὰρ δὴ νῦν φῶτα κατέκτανες ὃς μέγ' ἄριστος
- 30 κούρων εἶν Ἰθάκῃ: τῷ σ' ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.»
ἴσκεν ἕκαστος ἀνὴρ, ἐπεὶ ἦ φάσαν οὐκ ἐθέλοντα
ἄνδρα κατακτείναι: τὸ δὲ νήπιοι οὐκ ἐνόησαν,
ὥς δὴ σφιν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφήπτο.
τοὺς δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδῶν προσέφη πολυμήτης
Ὀδυσσεύς:
- 35 «ὦ κύνες, οὐ μ' ἔτ' ἐφάσκεθ' ὑπότροπον οἴκαδ'
ἰκέσθαι
δήμου ἅπο Τρώων, ὅτι μοι κατεκείρετε οἶκον,
δμῶσιν δὲ γυναιξὶ παρευνάζεσθε βιαίως,
αὐτοῦ τε ζῶντος ὑπεμνάσθε γυναῖκα,
οὔτε θεοὺς δεῖσαντες, οἱ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
- Τότε ο Ὀδυσσεύς ο πολυμήχανος γυμνώθη απ' τα κουρέλια
και στο κατώφλι απάνω πήδηξε, κρατώντας το δοξάρι
και το γεμάτο σαίτολόγο του, και τις γοργές σαγιτες
αυτοί, μπροστά στα πόδια του, άδειασε, και στους μνηστήρες ειπε:
- «Πια τέλος πήρε αυτό το αλύπητο δοκίμι μας, και τώρα
διαλέγω άλλο σημάδι, που άνθρωπος κανεις δε βρήκε ακόμα,
να ιδώ αν πετύχω κι αν ο Απόλλωνας μου δώσει αυτή τη δόξα.»
Έτσι σα μίλησε, σημάδεψε και στον Αντινοο ρίχνει
πικρή σαγιτα. Εκείνος άπλωνε μια κούπα να σηκώσει,
- μαλαματένια, δίχηρη, όμορφη' την έπαιζε στα χέρια
κιάλας, κρασί να πειί, το θάνατο χωρίς να βάζει ο νους του'
ήτανε τόσοι δα οι συντράπεζοι — και ποιος το φανταζόταν
πως ένας σε πολλούς ανάμεσα, με όσην αντρεία κι αν ειχε,
άσκημο θάνατο θα του 'δινε κι ασβρωλωμένη μοίρα!
- Μα ως σημαδεύοντας τον πέτυχε πα στο λαιμό ο Οδυσσεύς,
απαντικρὺ ο χαλκός επρόβαλε στον τρυφερό του σβέρκο'
και χτυπημένος πίσω ανάγειρε και του 'φυγε απ' το χέρι
η κούπα, και κρουνοός ξεχύθηκε μεμιάς απ' τα ρουθούνια
το αίμα το ανθρωπίνο, και πέταξε μακριά του το τραπέζι
- κλωτσώντας το, και χάμω σκόρπισαν τα κρέατα τα ψημένα
και τα ψωμιά, και στο αίμα βάφτηκαν. Κι ασκώσαν οι μνηστήρες
βουή τρανή, σαν ειδαν άνθρωπος να πέφτει σκοτωμένος'
κι απ' τα θρονιά σκιαγμένοι επήδηξαν και τρέχαν δῶθε κείθε,
κατά τους τοίχους τους καλόχιστους κοιτάζοντας ολούθε'
- μα ουδέ σκουτάρι βρίσκαν γύρα τους ουδέ βαρύ κοντάρι.
Και πήραν όλοι με πικρόλογα τον Οδυσσεά να βρίζουν:
«Σε άνθρωπο πάνω, ξένε, δόξεψες, κι είναι βαρύ' δοκίμι
πια άλλο δε βλέπεις' άωρα αξέφευγο καρτερά το χαμό σου!
τι έχεις σκοτώσει απ' τ' αρχοντόπουλα που ζουνε στην Ιθάκη
- το πιο τρανό, κι οι αγιούπτες σίγουρα δω πέρα θα σε φανέ!»
Με τέτοια λόγια τον απόπαιρναν, θαρρώντας άθελα του
τον νιο πως σκότωσεν — οι ανέμυαλοι δεν το 'χαν νιώσει ακόμα
πως όλους τώρα θα τους έπιαναν του χαλασμού τα δίχτυα!
Κι ειπε ο Οδυσσεύς ο πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς τους:
- «Σκυλιά, που ελέγατε στο σπίτι μου πως δε γυριζω πίσω
πια από την Τροία, γι' αυτό μου τρώγατε το βιος στο αρχοντικό
μου,
και στανικώς με τις γυναικές μου πλαγιάζατε τις σκλάβες,
κι ακόμα ζώντας μου το ταίρι μου γυρεύατε σε γάμο,
και μήτε τους θεοὺς φοβόσαστε που ζουν στα ουράνια πλάτη,

- 40 οὔτε τιν' ἀνθρώπων νέμεσιν κατόπισθεν ἔσεσθαι:
νῦν ὑμῖν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφήπται.»
ὡς φάτο, τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος
εἶλεν:
πάπτηγεν δὲ ἕκαστος ὄπη φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.
Εὐρύμαχος δὲ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσεείπεν:
- 45 «εἰ μὲν δὴ Ὀδυσσεὺς Ἰθακῆσιος εἰλήλουθας,
ταῦτα μὲν αἴσιμα εἶπας, ὅσα ῥέζεσκον Ἀχαιοί,
πολλὰ μὲν ἐν μεγάροισιν ἀτάσθαλα, πολλὰ δ' ἐπ'
ἄγρου.
ἀλλ' ὁ μὲν ἦδη κείται ὃς αἴπιος ἔπλετο πάντων,
Ἀντίνοος: οὗτος γὰρ ἐπίηλεν τάδε ἔργα,
- 50 οὐ τι γάμου τόσσον κεχρημένος οὐδὲ χατίζων,
ἀλλ' ἄλλα φρονέων, τὰ οἱ οὐκ ἐτέλεσσε Κρονίων,
ᾧ φρ' Ἰθάκης κατὰ δῆμον εὐκτιμένης βασιλεύοι
αὐτός, ἀτὰρ σὸν παῖδα κατακτείνειε λοχίσσας.
νῦν δ' ὁ μὲν ἐν μοίρῃ πέφεται, σὺ δὲ φεῖδες λαῶν
- 55 σῶν: ἀτὰρ ἄμμες ὄπισθεν ἀρεσσάμενοι κατὰ δῆμον,
ὅσσα τοι ἐκπέποται καὶ ἐδήδοται ἐν μεγάροισι,
τιμὴν ἀμφὶς ἄγοντες εἰκοσάβοιον ἕκαστος,
χαλκὸν τε χρυσὸν τ' ἀποδώσομεν, εἰς ὃ κε σὸν κῆρ
ἰανθῆ: πρὶν δ' οὐ τι νεμεσητὸν κεχολῶσθαι.»
- 60 τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολυμήτης
Ὀδυσσεύς:
«Εὐρύμαχ', οὐδ' εἴ μοι πατρῷα πάντ' ἀποδοῖτε,
ὅσσα τε νῦν ὑμῖν ἐστί καὶ εἴ ποθεν ἄλλ' ἐπιθεῖτε,
οὐδὲ κεν ὡς ἔτι χεῖρας ἐμάς λήξαιμι φόνιοιο
πρὶν πᾶσαν μνηστήρας ὑπερβασίην ἀποτίσαι.
- 65 νῦν ὑμῖν παράκειται ἐναντίον ἢ ἐ μάχεσθαι
ἢ φεύγειν, ὃς κεν θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξῃ:
ἀλλὰ τιν' οὐ φεύξεσθαι οἶομαι αἰπὺν ὄλεθρον.»
ὡς φάτο, τῶν δ' αὐτοῦ λυτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ.
τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος προσεφώνεε δεῦτερον αὖτις:
- 70 «ὦ φίλοι, οὐ γὰρ σχήσει ἀνὴρ ὄδε χεῖρας ἀάπτους,
ἀλλ' ἐπεὶ ἔλλαβε τόξον ἐϋξοον ἠδὲ φαρέτρην,
οὐδοῦ ἄπο ξεστοῦ τοξάσσεται, εἰς ὃ κε πάντας
ἄμμε κατακτείνει: ἀλλὰ μνησώμεθα χάρμης.
φάσγανὰ τε σπάσασθε καὶ ἀντίσχεσθε τραπέζας
- 75 ἰὼν ὠκυμόρων: ἐπὶ δ' αὐτῷ πάντες ἔχωμεν
ἄθροοι, εἴ κέ μιν οὐδοῦ ἀπώσομεν ἠδὲ θυράων,
ἔλθωμεν δ' ἀνὰ ἄστῳ, βοῆ δ' ὠκιστὰ γένοιτο:
τῷ κε τάχ' οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.»
ὡς ἄρα φωνήσας εἰρύσσατο φάσγανον ὄξυ
- 80 χάλκεον, ἀμφοτέρωθεν ἀκαχμένον, ἄλτο δ' ἐπ' αὐτῷ
- μηδὲ κὶ ἀνθρώπου οργή, πῶς θα ἴρχουνταν νὰ γδικιωθεῖ μια μέρα!
Μα τώρα πια πιαστήκατε ὅλοι σας στου χαλασμοῦ τὰ δίχτυα!»
Αὐτὰ εἶπε, κὶ ἐκείνους ολόχλωμη τοὺς ἔπιασε τρομάρα,
κὶ ὁ καθανεῖς τρογύρα ἐκοίταζε, τοῦ Χάρου νὰ ξεφύγει.
Μόνος ἀπ' ὅλους τότε ὁ Εὐρύμαχος τοῦ ἀπηλογήθη κὶ εἶπε:
«Ἄν εἶσαι ἐσύ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ διάγειρες, ὁ ρήγας τῆς Ἰθάκης,
σωσὰ μας τὰ ἴπες, τόσα που ἔκαναν οἱ Ἀργίτες κάθε μέρα,
ἐνα σωρὸ ἀδικίες στα ξώμερα κὶ ἐνα σωρὸ ἐδῶ μέσα.
Μα ὁ πρῶτος φταίχτης σ' ὅλα κοίτεται τώρα νεκρός, τὸ βλέπεις,
ὁ Ἀντίνοος' ὅσα μας μαρτύρησες εἶναι δουλειές δικές του'
κὶ ὄχι μαθές γιατί τὸν ἔσπρωχνε τοῦ γάμου ἀνάγκη ἢ πόθος,
μὸν' ἄλλα μες στο νοῦ τοῦ ἐδοῦλευε, που ὁ γιος τοῦ Κρόνου
ωστόσο
δεν τοῦ τὰ τέλεψε: σκοτώνοντας τὸ γιο σου με καρτέρι
νὰ γίνεῖ ἀτός τοῦ τῆς καλόχτιστης Ἰθάκης ὁ ρηγάρχης.
Αὐτός σκοτώθηκε, ὡς τοῦ ταίριαζε, μα ἐσύ λυπήσου τώρα
δικούς σου ἀνθρώπους! Κὶ ὅσα φάγαμε κὶ ἤπιαμε ἐδῶ στο σπῖτι
θα στα πλερώσομε συνάζοντας ἀπ' τὸ λαὸ' θὰ πάρεις
κὶ ἀπανωτίμι ἀπ' τὸν καθένα μας, εἴκοσι βόδια ἀκέρια
ν' ἀξίζει, καὶ χαλκὸ καὶ μάλαμα, που πια νὰ μαλακώσει
μέσα ἡ καρδιά σου' ὡς τότε χόλιαζε, καὶ μ' ὅλο σου τὸ δικίο!»
- Κὶ εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς ὁ πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς τον:
«Κὶ ἀν ὅλα σας ἀκόμα, Εὐρύμαχε, τὰ πατρικά μου δώστε,
ὅσο βίος ἔχετε, καὶ βάλετε κὶ ἄλλα ἀπὸ πάνω ἀλλοῦθε,
μηδ' ἔτσι ἐγὼ ποτέ τὰ χέρια μου θὰ μάκραϊνα ἀπ' τὸ φόννο,
πριχοῦ οἱ μνηστήρες μου πλερώσετε τὶς ἀνομίες σας ὅλες.
- Διαλεχτέ τώρα: θέτε ἀντίκρα μου νὰ χτυπηθεῖτε; θέτε
στα πόδια νὰ τὸ βάλτε; — κὶ ὅποιος σας γλιτώσει ἀπὸ τὸ χάρο!
Μα τὸ χαμὸ, θαρρῶ, κανένας σας τὸν ἀγριο δεν ξεφεύγει!»
Αὐτὰ εἶπε, κὶ ἐκείνων τὰ γόνυ ἀλύθησαν κὶ ἡ καρδιά τοὺς'
κὶ ἀναμῶ τοὺς πῆρε ὁ Εὐρύμαχος ξανά καὶ τοὺς μιλοῦσε:
- «Φίλοι, τὰ χέρια τοῦ τ' ἀνίκητα δε θὰ κρατήσῃ τούτος'
τ' ὠριο δοξάρι μια καὶ φούχτωσε καὶ τὸ σαγιτολόγο,
στο μαγλινοῦ κατώφλι στέκοντας θὰ μας δοξεύει, ὡς ὅλους
νεκρούς μας ρίζει. Μα νὰ δείξουμε καὶ μεῖς τὴν ἀντριγιά μας!
Σύρτε σπαθιά, καὶ στὶς σαγίτες τοῦ τὶς γοργοθανατούσες
- βάλτε προπύργι τὰ τραπέζια σας, κὶ ὅλοι μαζί ἀς χυθούμε,
ἀπ' τὸ κατώφλι νὰ τὸν σπρώξουμε νὰ φύγει, κὶ ἀπ' τὴν πόρτα.
Κὶ ἀν τότε τρέχοντας ἀσκώναμε συντάραχο στὴν πόλη,
θα ἴαν στερνὴ φορά που δόξεψε τὸ δίχως ἄλλο ἐτούτος!»
Τὰ λόγια αὐτὰ σαν εἶπε ὁ Εὐρύμαχος, τὸ χάλκινο σπαθὶ τοῦ
- τὸ δίκωπο ξεθηκάρωνοντας ἀπάνω τοῦ χιμίζει

- σμερδαλέα ιάχων: ὁ δ' ἄμαρτῆ διος Ὀδυσσεύς
ἰὸν ἀποπρῶι, βάλε δὲ στήθος παρά μαζόν,
ἐν δὲ οἱ ἦπατι πῆξε θεὸν βέλως: ἐκ δ' ἄρα χειρὸς
φάσανον ἦκε χαμᾶζε, περιρρηδῆς δὲ τραπέζῃ
- 85 κάππεσεν ἰδνωθεῖς, ἀπὸ δ' εἶδατα χεῦεν ἔραζε
καὶ δέπας ἀμφικύπελλον: ὁ δὲ χθόνα τύπτε μετώπῳ
θυμῷ ἀνιάζων, ποσὶ δὲ θρόνον ἀμφοτέροισι
λακτίζων ἐτίνασσε: κατ' ὄφθαλμῶν δ' ἔχυτ' ἀχλύς.
Ἀμφίνομος δ' Ὀδυσῆος ἐείσατο κυδαλίμοιο
- 90 ἀντίος αἶξας, εἶρυτο δὲ φάσανον ὀξύ,
εἶ πῶς οἱ εἶξε θυράων. ἀλλ' ἄρα μιν φθῆ
Τηλέμαχος κατόπισθε βαλὼν χαλκήρεϊ δουρι
ῶμων μεσηγιγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν:
δοῦπησεν δὲ πεσῶν, χθόνα δ' ἤλασε παντὶ μετώπῳ.
- 95 Τηλέμαχος δ' ἀπόρουσε, λιπῶν δολιχόσκιον ἔγχος
αὐτοῦ ἐν Ἀμφινόμῳ: περὶ γὰρ διέ μή τις Ἀχαιῶν
ἔγχος ἀνελάκμενον δολιχόσκιον ἢ ἐλάσειε
φασγάνῳ αἶξας ἢ ἐπροπρηνέα τύψας.
βῆ δὲ θέειν, μάλα δ' ὤκα φίλον πατέρ' εἰσαφίκανεν,
- 100 ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ὦ πάτερ, ἦδη τοι σάκος οἴσω καὶ δύο δοῦρε
καὶ κυνέην πάγκαλκον, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν
αὐτὸς τ' ἀμφιβαλεῦμαι ἰών, δῶσω δὲ συβώτῃ
καὶ τῷ βουκόλῳ ἄλλα: τετευχῆσθαι γὰρ ἄμεινον.»
- 105 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«οἶσε θεῶν, ἦός μοι ἀμύνεσθαι πάρ' οἴστοι,
μὴ μ' ἀποκινήσωσι θυράων μῦνον ἔοντα.»
ὥς φάτο, Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπετίθειτο πατρί,
βῆ δ' ἴμεναι θάλαμόνδ', ὅθι οἱ κλυτὰ τεύχεα κείτο.
- 110 ἐνθεν τέσσαρα μὲν σάκε' ἔξελε, δούρατα δ' ὀκτώ
καὶ πίσυρας κυνέας χαλκήρεας ἵπποδασείας:
βῆ δὲ φέρων, μάλα δ' ὤκα φίλον πατέρ' εἰσαφίκανεν,
αὐτὸς δὲ πρῶτιστα περὶ χροῖ δῦσέτο χαλκόν:
ὥς δ' αὐτως τῷ δμῶε δυέσθηεν τεύχεα καλά,
- 115 ἔσαν δ' ἀμφ' Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην.
αὐτὰρ ὁ γ', ὄφρα μὲν αὐτῷ ἀμύνεσθαι ἔσαν ἰοί.
τόφρα μνηστήρων ἓνα γ' αἰεὶ ὦ ἐνὶ οἴκῳ
βάλλε τιτυσκόμενος: τοῖ δ' ἀγχισῖνοι ἐπιππον.
αὐτὰρ ἐπεὶ λίπον ἰοὶ οἰστεύοντα ἄνακτα,
- 120 τόξον μὲν πρὸς σταθμὸν εὖσταθεὸς μεγάραιο
ἔκλιν' ἐστάμεναι, πρὸς ἐνώπια παμφανώνοντα,
αὐτὸς δ' ἀμφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμον,
κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐτυκτον ἔθηκεν,
ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν:
- με ἀγριεὺς φωνές. Μα κι ο αρχοντόγεννος ἴδια στιγμή Ὀδυσσεῆας
σαγίτα ρίχνοντας κατάστηθα, πλάι στο βυζι, τον βρήκε'
κι ως μες στο σκῶπι εχώθη η γρήγορη σαγίτα, ἀπὸ το χέρι
του φεύγει το σπαθί, και τρῖκλισε και πέφτει, στο τραπέζι
- αναδιπλώνοντας, και σκόρπισαν τα φαγητά στο χῶμα
και το διπλόγουβο ποτήρι του κι αὐτὸς ψυχομαχώντας
πάνω στη γη το μέτωπο ἐκρουγε, και με τα δυο του πόδια
κλωτσούσε το θρονί, και χύθηκε στα μάτια του σκοτάδι.
Εὐτὺς ο Ἀμφίνομος ἀνάσσυρε το κοφτερό σπαθί του
- κι ἀπαντικρὺ πηδώντας χύθηκε στον ξακουστό Ὀδυσσεῆα,
την πόρτα μπας κι ἀφήσει λεύτερη' μα πρόφτασε ἀπὸ πίσω
και με το χάλκινο ο Τηλέμαχος τον κάρφωσε κοντάρι
μεσοπλατῆς, κι αὐτὸ του διάβηκε το στήθος πέρα ως πέρα.
Πέφτει με βρόντο, καταπρόσωπα στη γη χτυπώντας πάνω.
- Μα το μακρόσκιωτο ο Τηλέμαχος δεν ἐβγαλε κοντάρι
ἀπ' τον Ἀμφίνομο, μον' ἐφυγε, τι εσκιάχτη μήπως κάποιος,
καθὼς σκυμμένος το μακρόσκιωτο θ' ἀνάσערνε κοντάρι,
τον ἐκρουε με σπαθί για το 'μπήγε χιμώντας στο κορμί του.
Κι ως το 'βαλε στα πόδια, βρέθηκε μεμιάς κοντὰ στον κύρη,
- και στάθη πλάι του κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
Σκουτάρι θα σου φέρω, κύρη μου, και δυο κοντάρια τώρα,
κι ολόχαλκο, στα δυο μελίγγια σου που να ταιριάζει κράνος'
κι ἀτὸς μου θα φορέσω τ' ἄρματα, και στο χοιροβοσκὸ μας
θα δῶσω, κι ἄλλα στο βουκόλο μας' καλά ν' ἀρματωθούμε!»
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεῆας:
«Τρεχάτος φέρτα, ὅσο μου βρίσκονται σαγίτες, να κρατήσω'
ἀπὸ την πόρτα μη με διώξουνε, σαν απομεινῶ μόνος.»
Εἶπε, και σύγκλιε ο Τηλέμαχος στου κύρη του το λόγο'
τρέχει στην κάμαρα, κει που 'κρυβε τις ξακουστὲς του ἀρμάτες,
- και σήκωσε σκουτάρια τέσσερα, κι οχτῶ κοντάρια πήρε,
κι ἀκόμα τέσσερα αλογόφουντα, χαλκοντυμένα κράνη,
και κουβαλώντας τα στον κύρη του σε μια στιγμή ξανάρθε'
κι ἀτὸς του πρῶτος πρῶτος φόρεσε τη χάλκινη του ἀρμάτα'
μαζὶ κι ο δυο τους δούλοι τ' ἄρματα ζώστηκαν τα πανῶρια,
- και δίπλα στον πανούργο στάθηκαν, ἀντρώκαρδο Ὀδυσσεῆα.
Κι αὐτὸς, σαγίτες ὅσο του 'μεναν, κρατιόταν και χτυπούσε
ὄλο κι ἀπὸ 'ναν ἀπ' τους νιοῦτσικους στο ἀρχοντικό του μέσα,
σημάδι βάνοντας τον, κι ἐπεφταν ἀπανωτοὶ οἱ μνηστήρες.
Μα σαν τις ξόδεψε ὄλες ρίχνοντας ο ρήγας τις σαγίτες,
- στης πόρτας, που 'βγαζε ἀπ' την κάμαρα, τον παραστάτη ἀπάνω
το τόξο του ἐγειρε, στο λιόφωτο να στέκει τοῖχο ἀντίκρυ'
και πέρασε το τετραβόδινο στους ὤμους του σκουτάρι,
στο δυνατὸ κεφάλι φόρεσε το αλογουρίσιο κράνος,
το στέριο, κι ἀπὸ πάνω ἀνέμιζεν ὄλο φοβέρα η φούντα'

- 125 εἶλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε δ'ύω κεκορυθμένα χαλκῶ.
ὄρσοθύρη δέ τις ἔσκεν ἐϋδμήτῳ ἐνὶ τοίχῳ,
ἀκρότατον δὲ παρ' οὐδὸν ἐϋσταθέος μεγάραιο
ἦν ὁδὸς ἐς λαύρην, σανίδες δ' ἔχον εὐ ἄραρυῖαι.
τὴν δ' Ὀδυσσεὺς φράζεσθαι ἀνώγει διὸν ὑφορβὸν
- 130 ἐσταότ' ἄγχ' αὐτῆς· μία δ' οἴη γίγνεται ἔφορμή.
τοῖς δ' Ἀγέλεως μετέειπεν, ἔπος πάντεσσι
πιφάουσκων:
«ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δὴ τις ἀν' ὄρσοθύρην ἀναβαίη
καὶ εἴποι λαοῖσι, βοῆ δ' ὤκιστα γένοιτο;
τῷ κε τάχ' οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.»
- 135 τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν:
«οὐ πῶς ἔστ', Ἀγέλαε διοτρεφέες· ἄγχι γὰρ αἰνῶς
αὐλῆς καλὰ θύρετρα καὶ ἀργαλέον στόμα λαύρης:
καὶ χ' εἷς πάντας ἐρύκοι ἀνὴρ, ὅς τ' ἄλκιμος εἴη.
ἀλλ' ἄγεθ', ὑμῖν τεύχε' ἐνείκω θωρηχθῆναι
- 140 ἐκ θαλάμου· ἔνδον γάρ, οἶομαι, οὐδὲ πη ἄλλη
τεύχεα κατέθεσθην Ὀδυσσεὺς καὶ φαίδιμος υἱός.»
ὥς εἰπὼν ἀνέβαινε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
εἰς θαλάμους Ὀδυσῆος ἀνά ῥώγας μεγάραιο.
ἔνθεν δῶδεκα μὲν σάκε' ἔξελε, τόσσα δὲ δοῦρα
- 145 καὶ τόσσας κυνέας χαλκήρεας ἵπποδασείας:
βῆ δ' ἴμεναι, μάλα δ' ὤκα φέρων μνηστήρσιν ἔδωκεν.
καὶ τότε Ὀδυσσεὺς λυτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ὥς περιβαλλομένους ἴδε τεύχεα χερσὶ τε δοῦρα
μακρὰ τινάσσοντας· μέγα δ' αὐτῷ φαίετο ἔργον.
- 150 αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Τηλέμαχ', ἦ μάλα δὴ τις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
νῶϊν ἐποτρύνει πόλεμον κακὸν ἢ ἐ Μελανθεύς.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠύδα:
«ὦ πάτερ, αὐτὸς ἐγὼ τόδε γ' ἤμβροτον--οὐδέ τις
ἄλλος
- 155 αἶπιος--ὃς θαλάμοιο θύρην πυκινῶς ἄραρυῖαν
κάλλιπον ἀγκλίνας· τῶν δὲ σκοπὸς ἦεν ἀμείνων.
ἀλλ' ἴθι, δῖ' Εὐμαιο, θύρην ἐπίθες θαλάμοιο
καὶ φράσαι ἢ τις ἄρ' ἐστὶ γυναικῶν ἢ τάδε ῥέζει,
ἢ υἱὸς Δολίοιο, Μελανθεύς, τὸν περ οἶω."
- 160 ς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
βῆ δ' αὖτις θάλαμόνδε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
οἷσων τεύχεα καλὰ. νόησε δὲ διὸς ὑφορβός,
αἶψα δ' Ὀδυσσεὺς προσεφώνεεν ἐγγύς ἐόντα:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
- 165 ὠκείνος δ' αὐτ' αἰδηλὸς ἀνὴρ, ὃν οἰόμεθ' αὐτοί,
- μετὰ καὶ τα γερά, χαλκόμυτα χεράκωσε κοντάρια.
Ἦταν στον τοίχο τον καλόχτιστο ψηλά ένα παραπόρτι,
που τα σφιχτά του σανιδόφυλλα σε μακρυνάρι ἀνοίγαν,
στου κατωφλιού το ψηλὸς σύρριζα του στέριου του αντρωνίτη.
Τότε ο Ὀδυσσεὺς τον Εὐμαιο πρόσταξε το παραπόρτι τουτο
στο νου του να 'χει, δίπλα ως ἔστεκε, τι μια μπασιά εἶχε μόνο.
Ὡστόσο ο Ἀγέλαος πήρε κι ἔλεγε, ν' ἀκούσουν ὅλοι γύρα:
«Φίλοι, κανεῖς μας αν ἀνέβαινε στο παραπόρτι, να 'βγει
να κράξει το λαό, ν' ασκώναμε συντάραχο μεγάλο,
θα 'ταν στερνή φορά που δόξεψε το δίχως ἄλλο ετούτος!»
- Τότε ο Μελάνθιος του ἀποκρίθηκεν, ο γιδολάτης, κι εἶπε:
«Ἀγέλαε, μην το λες, δε γίνεται' πολὺ σιμά εἶναι οἱ πόρτες
που ανοίγουν στην αυλή, κι ἀβόλετο να βγει απ' το μακρυνάρι
κανεῖς μας' κι ἕνας μόνο ἀδειλιαστος θα μας ἀντίσκοφτε ὅλους.
Σταθεῖτε, ἀπὸ τη μέσα κάμαρα να κουβαλήσω ἀρμάτες,
να τις ζωστεῖτε' ἐκεῖ φαντάζουμαι — που αλλοῦ; — πως ο
Ὀδυσσεὺς
κι ο γιος του ο παινεμένος τ' ἀρματα μας κρύψαν του πολέμου.»
Σαν εἶπε αὐτὰ ο γιδάρης, κίνησε κι' απ' του αντρωνίτη ἀνέβη
τ' ανοίγματα γοργά, στις κάμαρες να τρέξει του Ὀδυσσεῖα.
Σκουτάρια πήρε ἐκεῖθε δῶδεκα και δῶδεκα κοντάρια,
κι ἀκόμα δῶδεκα ἀλογόφουνα, χαλκοδεμένα κράνη,
και στους μνηστήρες τα κουβάλησε γοργά γυρνώντας πίσω.
Και τότε του Ὀδυσσεῖα τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά του,
να τους θωρεῖ ν' ἀρματοζώνουνται, και τα μακριὰ κοντάρια
να σείουν στα χέρια' τώρα το 'νιωθε, βαριά πῶς θα παλέψει.
- Στο γιο του εστράφη κι ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια τότε:
«Κάποια απ' τις σκλάβες λέω, Τηλέμαχε, του ἀρχοντικού μας
τώρα
βαρὺ μας ξεσηκώνει πόλεμο, μπορεῖ κι ο Μελανθέας.»
Και τότε ο γνωστικός Τηλέμαχος του ἀπηλογήθη κι εἶπε:
«Κύρη, δικό μου εἶναι το φταῖξιμο, δε φταῖει κανέναν ἄλλος,
που ἀφήκα ορθάνοιχτη της κάμαρας τη σφιχταρμωδεμένη
πόρτα πριν λίγο, και το πρόσεξαν αὐτοὶ καλύτερα μας.
Τρέξε, Εὐμαιο, τώρα, ἀρχοντογέννητε, την πόρτα να σφαλίσεις,
και ἰδὲς αν εἶναι, κάποια δούλα μας σε τοῦτα ἐδῶ μπλεγμένη,
για ο Μελανθέας — αὐτὸς φαντάζουμαι πῶς θα 'ναι, ο γιος του
Δόλιου.»
- Ἔτσι μιλούσαν συναλλήλως τους αὐτοί, κι ο Μελανθέας
ξανὰ, ο γιδοβοσκός, στην κάμαρα να πάει κινούσε γι' ἄλλες
ῶριες ἀρμάτες, κι ο ἀρχοντόγεννος χοιροβοσκός τον εἶδε,
και του Ὀδυσσεῖα με βιάση μίλησε, που δίπλα του στεκόταν:
«Γιε του Λαέρτη ἀρχοντογέννητε, πολύτεχνη Ὀδυσσεῖα,
ο ἀνθρωπος να 'τον ο κατάρατος, που βάζαμε στο νου μας,

- έρχεται ἐς θάλαμον: σὺ δὲ μοι νημερτές ἐνίσπες,
ἤ μιν ἀποκτείνω, αἶ κε κρείσσων γε γένωμαι,
ἦε σοὶ ἐνθάδ' ἄγω, ἴν' ὑπερβασίας ἀποτίσῃ
πολλάς, ὄσσας οὗτος ἐμήσατο σῶ ἐνὶ οἴκῳ.»
- 170 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ἦ τοι ἐγὼ καὶ Τηλέμαχος μνηστήρας ἀγαυοὺς
σχήσομεν ἔντοσθεν μεγάρων, μάλα περ μεμαῶτας.
σφῶϊ δ' ἀποστρέψαντε πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν
ἐς θάλαμον βαλέειν, σανίδας δ' ἐκδήσαι ὀπισθε,
- 175 σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντε
κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἐρύσαι πελάσαι τε δοκοῖσιν,
ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν χαλέπ' ἄλγεα πάσχη·»
ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ'
ἐπίθοντο,
βάν δ' ἴμεν ἐς θάλαμον, λαθέτην δὲ μιν ἔνδον ἐόντα.
- 175 σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντε
κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἐρύσαι πελάσαι τε δοκοῖσιν,
ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν χαλέπ' ἄλγεα πάσχη·»
ὥς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ'
ἐπίθοντο,
βάν δ' ἴμεν ἐς θάλαμον, λαθέτην δὲ μιν ἔνδον ἐόντα.
- 180 ἦ τοι ὁ μὲν θαλάμοιο μυχὸν κάτα τεύχε' ἐρεύνα,
τῷ δ' ἔσταν ἐκάτερθε παρὰ σταθμοῖσι μένοντε.
εὐθ' ὑπὲρ οὐδὸν ἔβαινε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
τῇ ἐτέρῃ μὲν χειρὶ φέρων καλὴν τρυφάλειαν,
τῇ δ' ἐτέρῃ σάκος εὐρὺ γέρον, πεπαλαγμένον ἄζη,
- 185 Λαέρτρω ἦρωος, ὃ κουρίζων φορέεσκε:
δὴ τότε γ' ἦδη κείτο, ῥαφαὶ δὲ λέλυντο ἱμάντων:
τῷ δ' ἄρ' ἐπαΐξανθ' ἐλέτην ἔρυσαν τέ μιν εἴσω
κουρίζ, ἐν δαπέδῳ δὲ χαμαὶ βάλον ἀχνύμενον κῆρ,
σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέον θυμαλγῆϊ δεσμῷ
- 190 εὐ μάλ' ἀποστρέψαντε διαμπερές, ὡς ἐκέλευσεν
υἱὸς Λαέρταο, πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντε
κίον' ἀν' ὑψηλὴν ἔρυσαν πέλασάν τε δοκοῖσι.
τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη, Εὐμαιοε συβῶτα:
- 195 «νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ, Μελάνθιε, νύκτα φυλάξεις,
εὐνήν ἑνὶ μαλακῇ καταλέγμενος, ὡς σε ἔοικεν:
οὐδὲ σέ γ' ἠριγένεια παρ' Ὀκεανοῖο ῥοάων
λήσει ἐπερχομένη χρυσόθρονος, ἠνίκ' ἀγινεῖς
αἶγας μνηστήρεσσι δόμον κάτα δαῖτα πένεσθαι.»
- 200 ὡς ὁ μὲν αὐθι λέλειπτο, ταθείς ὀλοῶ ἐνὶ δεσμῷ:
τῷ δ' ἐς τεύχεα δύντε, θύρην ἐπιθέντε φαινήν,
- τραβάει να πάει στη μέσα κάμαρα. Μα πες μου αλήθεια τώρα,
αν τον νικήσω αντιπαλεύοντας, να τον σκοτώσω θέλεις,
για να στον φέρω εδώ, τις άμετρες μπροστά σου να πλερώσει
τις ανομίες, που στο παλάτι σου σοφίστηκε να κάνει;»
- Τότε ο Οδυσσεύς ο πολυκάτεχος του απηλογήθη κι είπε:
«Αλήθεια, εγώ με τον Τηλέμαχο τους αντρειανούς μνηστήρες
στο αρχονταρίκι θα κρατήσουμε, με όση κι αν έχουν λύσσα.
Και σεις οι δυο και χέρια στρίψτε του και πόδια, και σανίδα
πίσω του δέστε, και στην κάμαρα πετάτε τον δεμένο,
- και με τριχιά πλεγμένη ζώστε τον, κι από την άλλην άκρη
στην αψηλή κολόνα συρτέ τον, να φτάσει ως τα δοκάρια,
που ζωντανός πολλήωρα μέτωρος φριχτά να τυραννιέται.»
Είπε, κι αυτοί γρικώντας σύγκλιναν στο λόγο του, κι ως ήρθαν,
μέσα στην κάμαρα τον πέτυχαν, όμως ανένιωστά του'
- Κι ως σκάλιζεν εκείνος γι' άρματα στηνς κάμαρας το βάθος,
στον παραστάτη τούτοι στάθηκαν δεξόζερβα καρτέρι'
και μόλις ο Μελάνθιος κίνησε και το κατώφλι εδιάβη,
με το 'να κουβαλώντας χέρι του καλοφτιαγμένο κράνος,
στο άλλο φαρδύ σκουτάρι, γέρικο κι όλο σκουριές, κρατώντας,
- Κι ως σκάλιζεν εκείνος γι' άρματα στηνς κάμαρας το βάθος,
στον παραστάτη τούτοι στάθηκαν δεξόζερβα καρτέρι'
και μόλις ο Μελάνθιος κίνησε και το κατώφλι εδιάβη,
με το 'να κουβαλώντας χέρι του καλοφτιαγμένο κράνος,
στο άλλο φαρδύ σκουτάρι, γέρικο κι όλο σκουριές, κρατώντας,
- που το φορούσεν ο αντροδύναμος στα νιάτα του Λαέρτης,
μα τώρα πεταμένο κοίτονταν, με τις ραφές λυμένες —
χιμίζαν πάνω του, τον άρπαζαν κι απ' τα μαλλιά τον σύραν
μέσα ξανά, στη γη τον έριξαν τον πολυπικραμένο,
και με άγριο δέσιμο τον έδεσαν, τα χέρια και τα πόδια
- σφιχτά σφιχτά ξωπίσω στρίβοντας, ως ήταν του Οδυσσεά,
του αρχοντικού, του πολυβάσανου γιου του Λαέρτη, η διάτα,
και με πλεχτή τριχιά τον έζωσαν, κι από την άλλην άκρη
ως τα δοκάρια τον ανάσυραν στην αψηλή κολόνα.
Φώναζες τότε αναγελώντας τον, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
- «Μια χαρά λέω τη νύχτα ολάκερη, Μελάνθιε, θα περάσεις
σε κλίνη μαλακιά πλαγιάζοντας, καθώς και σου ταιριάζει!
Κι η πουρνογέννητη, χρυσόθρονη σα φτάσει Αυγή απ' το ρέμα
του Ωκεανού, θα σε 'βρει ξάγρυπνο, την ώρα που τις γίδες
πηγαίνεις στους μνηστήρες, να 'χουνε να τρων στο αρχοντικό
μας.»
- Έτσι τον αφήκαν, ανέσπλαχνα δεμένο, κρεμασμένο,
Κι αυτοί αρματώθηκαν, και κλείνοντας τη στραφταλούσα πόρτα

- βήτην εἰς Ὀδυσῆα δαΐφρονα, ποικιλομήτην.
 ἔνθα μένος πνεῖοντες ἐφέστασαν, οἱ μὲν ἐπ' οὐδοῦ
 τέσσαρες, οἱ δ' ἔντοσθε δόμων πολέες τε καὶ ἐσθλοί.
- 205 τοῖσι δ' ἐπ' ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη,
 Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδὴν.
 τήν δ' Ὀδυσσεὺς γήθησεν ἰδὼν καὶ μῦθον ἔειπε:
 «Μέντορ, ἄμυνον ἀρήν, μνήσαι δ' ἐτάριοι φίλοιο,
 ὅς σ' ἀγαθὰ ῥέζεσκον: ὁμηλικίην δὲ μοί ἐσσι.»
- 210 ὡς φάτ', οἰόμενος λαοσσόον ἔμμεν Ἀθήνην.
 μνηστήρες δ' ἐτέρωθεν ὁμόκλειον ἐν μεγάροισι:
 πρῶτος τήν γ' ἐνέειπε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος:
 «Μέντορ, μή σ' ἐπέεσσι παραιπεπίθησιν Ὀδυσσεὺς
 μνηστήρεσσι μάχεσθαι, ἀμυνόμεναι δὲ οἱ αὐτῷ.
- 215 ὦδε γάρ ἡμέτερόν γε νόον τελέεσθαι οἶω:
 ὀππότε κεν τούτους κτέωμεν, πατέρ' ἠδὲ καὶ υἱόν,
 ἐν δὲ σὺ τοῖσιν ἔπειτα πεφήσῃαι, οἶα μενοιῶς
 ἔρδειν ἐν μεγάροισι: σῶ δ' αὐτοῦ κράτι τίσεις.
 αὐτὰρ ἐπὶν ὑμέων γε βίας ἀφελώμεθα χαλκῷ,
- 220 κτήμαθ' ὅπόσσα τοί ἐστι, τὰ τ' ἐνδοθι καὶ τὰ θύρῃφι,
 τοῖσιν Ὀδυσσεύης μεταμίζομεν: οὐδέ τοι υἱᾶς
 ζῶειν ἐν μεγάροισιν ἔασομεν, οὐδέ θυγάτρας
 οὐδ' ἄλοχον κεδνὴν Ἰθάκης κατὰ ἄστῳ πολεύειν.»
 ὡς φάτ', Ἀθηναίη δὲ χολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
- 225 νείκεσεν δ' Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσι:
 «οὐκέτι σοί γ', Ὀδυσσεῦ, μένος ἔμπεδον οὐδέ τις ἀλκή
 οἷη ὄτ' ἀμφ' Ἐλένη λευκωλένω εὐπατερεῖη,
 εἰνάετες Τρῶεσσιν ἐμάρναο νωλεμές αἰεὶ,
 πολλοὺς δ' ἄνδρας ἔπεφνες ἐν αἰνῇ δηϊοτήτι,
- 230 σῆ δ' ἦλω βουλή Πριάμου πόλις εὐρυάγυια.
 πῶς δὴ νῦν, ὅτε σόν τε δόμον καὶ κτήμαθ' ἰκάνεις,
 ἄντα μνηστήρων ὀλοφύρειαι ἄλκιμος εἶναι;
 ἀλλ' ἄγε δεῦρο, πέππον, παρ' ἔμ' ἵστασο καὶ ἴδε
 ἔργον,
 ὄφρ' εἰδῆς οἷός τοι ἐν ἀνδράσι δυσμενέεσσιν
- 235 Μέντωρ Ἀλκιμίδης εὐεργεσίας ἀποτίνειν.»
 ἦ ῥα, καὶ οὐ πῶ πάγχυ δίδου ἔτεραλκέα νίκην,
 ἀλλ' ἐτ' ἄρα σθένεός τε καὶ ἀλκῆς πειρήτιζεν
 ἡμὲν Ὀδυσσεύης ἠδ' υἱοῦ κυδαλίμοιο.
 αὐτὴ δ' αἰθαλόεντος ἀνὰ μεγάροιο μέλαθρον
- 240 ἔζετ' ἀναΐξασα, χελιδόνη εἰκέλη ἄντην.
 μνηστήρας δ' ὠτρυνε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος,
 Εὐρύνομος τε καὶ Ἀμφιμέδων Δημοπτόλεμός τε,
 Πείσανδρός τε Πολυκτορίδης Πόλυβός τε δαΐφρων:
 οἱ γὰρ μνηστήρων ἀρετῇ ἔσαν ἔξοχ' ἄριστοι,
- κίνησαν καὶ ἦρθαν στο δολόπλοκο, τον αντρειανό Οδυσσέα.
 Εκεί φωτιά γεμάτοι εστέκουνταν ἀντίκρου — στο κατώφλι
 οἱ τέσσερῆς τους, καὶ στην κάμαρα πολλοὶ καὶ ἀρχοντεμένοι.
- Κι ἦρθε ἡ Ἀθηνά κοντά τους τρέχοντας, του γιου του Κρόνου ἡ
 κόρη,
 το δῶμα παίρνοντας του Μέντορα, κορμί μαζί καὶ λάλο.
 Κι ὡς ὁ Οδυσσεύς την εἶδε, χάρηκε καὶ αὐτὰ μιλώντας εἶπε:
 «Βόηθα μας, Μέντορα, στον κίντυνο! Τον ακριβὸ σου ακράνη,
 το συνομήλικό, που σου 'καμα πολλὰ καλά, θυμήσου!»
- Αὐτὰ εἶπε, καὶ ας ψυχανεμίζονταν την Ἀθηνά Παλλάδα.
 Μα καὶ οἱ μνηστήρες της εφώναζαν στο ἀρχονταρῆκὶ μέσα'
 καὶ ὁ Ἀγέλαος πρῶτος τὴ φοβέρισεν, ὁ γιος του Δαμαστόρου:
 «Τὴ γνώμη μὴ σου ἀλλάξουν, Μέντορα, τὰ λόγια του Οδυσσεύα,
 ν' ανοίξεις στους μνηστήρες πόλεμο καὶ νὰ τον διαφεντέψεις!
- Ἄκου τι λέμε πῶς θὰ κάνουμε, καὶ ἐτσι θαρρῶ θὰ γένει:
 Μόλις αὐτοὺς ἐδῶ σκοτώσουμε, τὸ γιο καὶ τὸν πατέρα,
 θὰ χαλαστεῖς καὶ συ, που σκέφτεσαι νὰ κάνεις ἐδῶ μέσα
 τέτοιες δουλειές' με τὸ κεφάλι σου θὰ τὰ πλερώσεις ὅλα.
 Καὶ μόλις με χαλκὸ τὴ δύναμη σας κόψουμε, τὸ βίος σου,
- ὅ,τι στα ξῶμερα σου βρίσκεται καὶ ὅ,τι στο σπῆτι μέσα,
 με τοῦ Οδυσσεύα θὰ σου τὸ σμίζουμε' καὶ μες στο ἀρχοντικὸ σου
 νὰ ζουν οἱ γιοὶ σου δε θ' ἀφήσουμε, καὶ οὐδὲ καὶ οἱ θυγατέρες
 νὰ τριγυρνᾶν με τὴ γυναῖκα σου στους δρόμους τῆς Ἰθάκης.»
 Εἶπε, καὶ τῆς Παλλάδας σύγκλυσε πιο ἀκόμα οργὴ τὰ φρένα,
- καὶ λόγια ἀγκιδωμένα πέταξε στον Οδυσσεύα γυρνώντας:
 «Δεν ἔχεις πια, Οδυσσεύα, τὴ δύναμη μὴδὲ καὶ τὸ κουράγιο,
 σαν τότε που τοὺς Τρῶες ἀδιάκοπα χρόνους ἐννιά πολέμας
 γιὰ τὴν Ἐλένη τὴν ἀρχόντισσα, τὴ χιονοβραχιονάτη, καὶ ἄντρες
 στὴν ἀγρία μάχη ἐσκότωνες πολλοὺς, καὶ ἦταν δικιά σου βουλή,
- τὸ κάστρο τὸ πλατύδρομο που ἐπάρθη του Πριάμου.
 Τώρα στο σπῆτι σου, στα πλοῦτή σου φτασμένος τὴ θρηνησία
 μπρος στους μνηστήρες; Δεν μπιστεύεσαι στὴν ἀντριγιά σου τάχα;
 Ἐλα, καλέ, καὶ στάσου δίπλα μου καὶ θῶρε τι θὰ κάμω,
 γιὰ νὰ κατέχεις πῶς ὁ Μέντορας, τοῦ Ἀλκίμου ὁ γιος, τὶς χάρες
- που τοῦ 'χουν κάμει στους ἀντίμαχους μπροστά τὶς ξεπλερώνει!»
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ ὅμως δὲν του χάριζε τὴ νίκη ἀκέρια ἀκόμα,
 τὴ γύρευε ξανά τὴ δύναμη καὶ τὴν ἀντρεία ἡ Παλλάδα
 καὶ τοῦ Οδυσσεύα καὶ τοῦ περιλαμπροῦ νὰ δοκιμάσει γιου του.
 Γι' αὐτὸ με χελιδόνα μοιάζοντας στο μαυροκαπνισμένο
- Δοκάρι τῆς στέγης πετάχτηκε καὶ κάθισε κει πάνω.
 Καὶ τοὺς μνηστήρες ὅμως γκάρδιωναν ὁ γιος τοῦ Δαμαστόρου
 καὶ ὁ Εὐρύνομος καὶ ὁ Δημοπτόλεμος καὶ ὁ Πείσαντρος, τὸ τέκνο
 τοῦ Πολυχόρου, καὶ ὁ Ἀμφιμέδωντας καὶ ὁ Πόλυβος ὁ γαῦρος'
 τὶ αὐτοὶ στὴν ἀντριγιά ξεχώριζαν ἀπ' τοὺς μνηστήρες ὅλους,

- εἶκων ἀφραδῆς μέγα εἰπεῖν, ἀλλὰ θεοῖσιν
μῦθον ἐπιτρέψαι, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροί εἰσι.
- 290 ἦ τοῦτό τοι ἀντί ποδός ξεινήιον, ὄν ποτ' ἔδωκας
ἀντιθέω Ὀδυσῆϊ δόμον κάτ' ἀλητεύοντι.»
ῥα βοῶν ἑλικῶν ἐπιβουκόλος: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
οὔτα Δαμαστοριδὴν αὐτοσχεδὸν ἔγχει μακρῶ.
Τηλέμαχος δ' Εὐηνοριδὴν Λειώκριτον οὔτα
- 295 δουρὶ μέσον κενεῶνα, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσαν:
ἤριπε δὲ πρηγῆς, χθόνα δ' ἤλασε παντὶ μετώπῳ.
δὴ τότε Ἀθηναίῃ φθισίμβροτον αἰγῖδ' ἀνέσχεν
ὑπόθεν ἐξ ὀροφῆς: τῶν δὲ φρένες ἐπτοίηθεν.
οἱ δ' ἐφέβοντο κατὰ μέγαρον βόες ὡς ἀγελαῖαι:
- 300 τὰς μὲν τ' αἰόλος οἴστρος ἐφορμηθεὶς ἐδόνθησεν
ῶρη ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἤματα μακρὰ πέλονται.
οἱ δ' ὡς τ' αἰγυπιῶ γαμψώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι,
ἐξ ὀρέων ἐλθόντες ἐπ' ὀρνίθεσσι θόρωσι:
ταὶ μὲν τ' ἐν πεδίῳ νέφεα πτώσσουσαι ἴενται,
- 305 οἱ δὲ τε τὰς ὀλέκουσιν ἐπάλμενοι, οὐδέ τις ἀλκή
γίνεται οὐδὲ φυγῆ: χαίρουσι δὲ τ' ἀνέρες ἄγρη:
ὡς ἄρα τοὶ μνηστήρας ἐπεσσύμενοι κατὰ δῶμα
τύπτον ἐπιστροφάδην: τῶν δὲ στόνος ὦρνυτ' ἀεικῆς
κράτων τυπτομένων, δάπεδον δ' ἄπαν αἵματι θυε.
- 310 Λειώδης δ' Ὀδυσῆος ἐπεσσύμενος λάβε γούνων,
καὶ μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«γουνουμάι σ', Ὀδυσσεῦ: σὺ δὲ μ' αἶδεο καὶ μ'
ἐλέησον:
οὐ γάρ πῶ τινά φημι γυναικῶν ἐν μεγάροισιν
εἰπεῖν οὐδέ τι ῥέξαι ἀτάσθαλον: ἀλλὰ καὶ ἄλλους
- 315 παύεσκον μνηστήρας, ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι.
ἀλλὰ μοι οὐ πείθοντο κακῶν ἅπο χεῖρας ἔχεσθαι:
τῷ καὶ ἀτασθαλίησιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
αὐτὰρ ἐγὼ μετὰ τοῖσι θυοσκός οὐδὲν ἑοργῶς
κείσομαι, ὡς οὐκ ἔστι χάρις μετόπισθ' εὐεργέων:»
- 320 τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολὺμητις
Ὀδυσσεύς:
«εἰ μὲν δὴ μετὰ τοῖσι θυοσκός εὐχεαι εἶναι,
πολλάκι που μέλλεις ἀρήμεναι ἐν μεγάροισι
τηλοῦ ἔμοι νόστοιο τέλος γλυκεροῖο γενέσθαι,
σοὶ δ' ἄλοχόν τε φίλην σπέσθαι καὶ τέκνα τεκέσθαι:
- 325 τῷ οὐκ ἂν θανάτῳ γε δυσηλεγά προφύγοισθα.»
ὡς ἄρα φωνήσας ξίφος εἶλετο χειρὶ παχείῃ
κείμενον, ὃ ῥ' Ἀγέλαος ἀποπρόεηκε χαμᾶζε
κτεινόμενος: τῷ τόν γε κατ' αὐχένα μέσσον ἔλασσε.
φθεγγομένου δ' ἄρα τοῦ γε κάρη κονίησιν ἐμίχθη.
- μεγάλο λόγο μες στὴν τρέλα σου, μὲν' στους θεοὺς μπιστεύου
το κάθε τι, γιατί εἶν' οἱ ἀθάνατοι πολὺ τρανότεροί μας.
- Δῶρο εἶναι αὐτό για το που χάρισες στὸν Ὀδυσσεῖα βοδίσιο
ποδάρι, ὡς τριγυρνοῦσε ζήτουλας στὸ αρχοντικό του μέσα!»
Εἶπε ὁ βουκόλος τῶν στριφτόκερων βοδιῶν μετὰ ὁ Ὀδυσσεῖας
σιμάθε τὸν Ἀγέλαο πέτυχε με τὸ μακρὺ κοντάρι'
κι ὁ Λειώκριτος, ὁ γιος τοῦ Εὐήνορα, χτυπήθη στὸ λαγγόνι
ἀπ' τὸν Τηλέμαχο, καὶ χώθηκε βαθιά ὁ χαλκὸς στὰ σπλάχνα,
κι ὡς πίστομα σωριάστη, βρόντηξε τὸ πρόσωπο στὸ χῶμα.
Τότε ἡ Αθηναία τὸ ἀνθρωποφόνου τῆς ψηλά σκουτάρι ἀσκώνει
ἀπ' τὴ στέγη, κι αὐτῶν ἐσάλεψαν τὰ φρένα' καὶ σκόρπισαν
στὸ ἀρχονταρῆκι μέσα τρέχοντας σαν κοπαδιοῦ γελάδες,
που τὶς ξιπάζει ἡ μύγα, ἀκούραστα πετώντας γύρωθὲ τους,
καὶροῦ τῆς ἀνοιξῆς, σαν ἀρχισαν οἱ μέρες νὰ μακραίνουν.
Κι οἱ ἄλλοι, ὡς ἀγιούπες γαντζομύτηδες καὶ νυχοποδαράτοι,
που σε πουλιά χιμούν, ξεκόβοντας ἀπ' τὰ βουνά, κι ἐκεῖνα
τρέχουν νὰ φύγουν ἀπ' τὰ σύγνεφα, νὰ κατέβουν στὸν κάμπο'
- μα ἀπ' τοὺς ἀγιούπες δε γλιτώνουνε, τι δὲν μποροῦν νὰ φύγουν
μηδὲ ν' ἀντιφερθοῦν, καὶ χαίρουνται μ' ἔτοιμο κυνήγι οἱ ἀνθρωποῖ
ὅμοια κι αὐτοὶ με ὁρμὴ δεξόζερβα χτυποῦσαν τοὺς μνηστήρες
στὸ ἀρχονταρῆκι' κι ὡς τοὺς ἀνοίγαν χτυπώντας τὰ κεφάλια,
βαρὺς γρικιόταν βόγγος κι ἀχνίζε τὸ πάτωμα ἀπ' τὸ γαῖμα.
- Ὁ Λειώδης τότε ἐχύθη κι ἐπίασε τὰ γόνα τοῦ Ὀδυσσεῖα
καὶ λόγια τοῦ ἔλεγε ἀνεμάρπαστα με χίλια παρακάλια:
«Σπλαχνίσου με, Ὀδυσσεῖα, σεβάσου με, στὰ γόνατα σου πέφτω!
Εγὼ ποτὲ μες στὸ παλάτι σου δὲν πείραξα γυναῖκα
με πράξη για με λόγο ἀταίριαστο, καὶ τοὺς μνηστήρες, ὅσοι
τέτοιες δουλειές ἐκάμαν ἀνομες, ζητούσα ν' ἀντισκόψω.
Μα αὐτοὶ δε μ' ἀκούαν, ἀπὸ τ' ἄδικο νὰ τραβηχτοῦν, για τοῦτο
ἀσκημα τέλη τώρα ἀπόλαψαν ἀπ' τ' ἀνομα τοὺς ἔργα.
Μα ἐγὼ ἤμουν μάντης στὰ θυμιάματα, καὶ τώρα ἀθῶως θα πέσω,
τι ἀλήθεια τὸ καλὸ που κάνουμε καμιά δε βρῖσκει χάρη!»
- Ταυροκοιτώντας ὁ πολὺβουλος τοῦ μίλησε Ὀδυσσεῖας:
Ἀν στὰ θυμιάματα τοὺς πέτεσαι πῶς σ' εἶχαν μάντη ἀλήθεια,
πόσες φορὲς μες στὰ παλάτι μου θα ευκήθης δῖχως ἄλλο
νὰ μὴ χαρῶ ποτὲ τὴν ὁμορφὴ τοῦ γυρισμοῦ μου μέρα,
κι ἔτσι νὰ πάρεις τὴ γυναῖκα μου, παιδιὰ νὰ σου γεννήσει.
- Πῶς θες λοιπὸν τὸν πικροθάνατο νὰ τὸν γλιτώσεις τώρα;»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἀπὸ κάτω σήκωσε με τὸ βαρὺ τοῦ χέρι
τοῦ Ἀγέλαου τὸ σπαθί, που ὡς ἐπέφετε νεκρὸς ἐκεῖνος, τοῦ ἔχε
φύγει ἀπ' τὸ χέρι, καὶ τὸν χτύπησε καταμεσίς στὸ σβέρκο,
κι ὅπως μιλούσε ἀκόμα, κύλησε στὴ σκόνῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ.

- 330 Τερπιάδης δ' ἔτ' αἰδὸς ἀλύσκανε κῆρα μέλαιναν,
Φήμιος, ὅς ρ' ἦειδε μετὰ μνηστήρῃν ἀνάγκη.
ἔστη δ' ἐν χεῖρεσσὶν ἔχων φόρμιγγα λίγειαν
ἄγχι παρ' ὀροσθόρῃν: δίχα δὲ φρεσὶ μερμήριζεν,
ἢ ἐκδύς μεγάραιο Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμὸν
- 335 ἐρκείου ἴζοιτο τετυγμένον, ἔνθ' ἄρα πολλὰ
Λαέρτης Ὀδυσσεύς τε βοῶν ἐπὶ μηρὶ ἔκηναν,
ἢ γούνων λίσσοιτο προσαΐξας Ὀδυσῆα.
ὦδε δὲ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
γούνων ἄψασθαι Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
- 340 ἦ τοι ὁ φόρμιγγα γλαφυρὴν κατέθηκε χαμᾶζε
μεσσηγύς κρητῆρος ἰδὲ θρόνου ἀργυροῦλου,
αὐτὸς δ' αὐτ' Ὀδυσῆα προσαΐξας λάβε γούνων,
καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«γουνουμαί σ', Ὀδυσεῦ: σὺ δὲ μ' αἶδεο καί μ'
ἐλέησον:
- 345 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, εἴ κεν αἰοιδὸν
πέφνης, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν αἰείδω.
αὐτοδιδάκτος δ' εἰμί, θεὸς δὲ μοι ἐν φρεσὶν οἶμας
παντοίας ἐνέφυσεν: ἔοικα δὲ τοι παραειδῆναι
ὥς τε θεῶ: τῷ με λιλαίεο δειροτομήσαι.
- 350 καί κεν Τηλέμαχος τάδε γ' εἶπαι, σὸς φίλος υἱός,
ὥς ἐγὼ οὐ τι ἐκὼν ἐς σὸν δόμον οὐδὲ χατίζων
πωλεύμην μνηστήρῃν ἀεισόμενος μετὰ δαΐτας,
ἀλλὰ πολὺ πλέονες καὶ κρείσσονες ἦγον ἀνάγκη.»
ὥς φάτο, τοῦ δ' ἤκουσ' ἱερὴ ἴς Τηλεμάχοιο,
- 355 αἶψα δ' ἔδον πατέρα προσεφώνεεν ἐγγύς ἐόντα:
«ἴσχεο μηδέ τι τοῦτον ἀναίπιον οὔτ' αὖτε χαλκῶ:
καὶ κήρυκα Μέδοντα σαώσομεν, ὅς τέ μευ αἰεὶ
οἶκῳ ἐν ἡμετέρῳ κηδέσκετο παιδὸς ἐόντος,
εἰ δὴ μὴ μιν ἔπεφνε Φιλοΐπιος ἠὲ συμβῶτης,
- 360 ἠὲ σοὶ ἀντεβόλησεν ὀρινομένῳ κατὰ δῶμα.»
ὥς φάτο, τοῦ δ' ἤκουσε Μέδων πεπνυμένα εἰδῶς:
πεπτηγὼς γὰρ ἔκειτο ὑπὸ θρόνον, ἀμφὶ δὲ δέρμα
ἔστο βοὸς νεόδαρτον, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.
αἶψα δ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, θοῶς δ' ἀπέδυνε βοεῖην
- 365 Τηλέμαχον δ' ἄρ' ἔπειτα προσαΐξας λάβε γούνων,
καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ὦ φίλ', ἐγὼ μὲν ὄδ' εἰμί, σὺ δ' ἴσχεο εἰπέ δὲ πατρί
μὴ με περισθενένων δηλήσεται ὄξει χαλκῶ,
ἀνδρῶν μνηστήρων κεχολωμένος, οἳ οἱ ἔκειρον
- 370 κτήματ' ἐνὶ μεγάροις, σὲ δὲ νήπιοι οὐδὲν ἔπιον.»
τὸν δ' ἐπιμειδίσσας προσεφῆε πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«θάρσει, ἐπεὶ δὴ σ' οὔτος ἐρύσσατο καὶ ἐσάωσεν,
- Μα ο γίος του Τέρπιου τότε γλίτωσε του Χάρου, ο τραγουδάρης
ο Φήμιος, στους μνηστήρες που 'ψαλλε συχνά, μα αθέλητα του.
Ορθός, κρατώντας την ψιλόφωνη κιθάρα του στα χέρια
στο παραπόρτι εβρέθη δίνωμη βουλή τον κυβερνούσε:
να βγει να κάτσει ικέτης στο βωμό του Δία του τρισμεγάλου,
που τον αυλόγυρο προστάτευε, κι απάνω εκεί ο Λαέρτης
συχνά κι ο γιος του πλήθος έκαιγαν βοδιών μεριά; για κάλλιο
να τρέξει γρήγορα τα γόνατα να πιάσει του Οδυσσέα;
Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζονταν, το πιο καλό πως είναι,
να τρέξει, του Οδυσσέα τα γόνατα του αρχοντικού να πιάσει.
- Τη βαθουλή κιθάρα απίθωσε λοιπόν στο χώμα κάτω,
αναμειγμένη στο ασημοκάρφωτο θρόνο και στο κροντήρι,
κι εκείνος χύθηκε στα γόνατα να πέσει του Οδυσσέα,
και λόγια του 'λεγε ανεμάρπαστα με χίλια παρακάλια:
«Σπλαχνίσου με, Οδυσσέα, σεβάσου με, στα γόνατα σου πέφτω!
- Καημό και συ θα το 'χεις έπειτα, τον τραγουδάρη αν ίσως
σκοτώσεις, που θνητούς κι αθάνατους με το τραγούδι ευφραίνω.
Μόνος μου τα 'μαθα' μου φύσηξε λογής λογής τραγούδια
κάποιος Θεός στα φρένα' μου 'ρχεται να τραγουδήσω ομπρός
σου,
σαν να 'σουν θεός' μη μελετάς λοιπόν το χαλασμό μου!
- Γι' αυτά θα μπόρειε κι ο Τηλέμαχος να σου μιλήσει, ο γιος σου,
πως άθελα μου, δίχως διάφορο δικό μου, τους μνηστήρες
έσμιγα εδώ, κι πως ήταν πιότεροι κι η δύναμη τους πλήθια,
μεβιάς με φέρναν, στις ξεφάντωσης τραγούδια να τους ψάλω.»
Έτσι μιλούσε, κι ο Τηλέμαχος τον άκουσε ο αντρειωμένος,
- και του Οδυσσέα με βιάση μίλησε, που δίπλα του στεκόταν:
«Μην τον χτυπάς με το κοντάρι σου, κι είναι άφταιγος! Κρατήσου!
Μα και το Μέδοντα να σώσουμε τον κράχτη, τι με γνοιάστη
από παιδί με αγάπη πάντα του στο αρχοντικό μας μέσα'
ξον ο Φιλοΐπιος αν τον σκότωσε, για κι ο Εύμαιος, για κι ατός σου,
- αν βρέθηκε μπροστά σου, ως χίμιζες στο αρχονταρίκι μέσα.»
Είπε, κι ο Μέδοντας τον άκουσεν ο μυαλωμένος, τι είχε
ζαρώσει κάτω από 'να κάθισμα και κοίτονταν χωμένος
σε νιόδαρτο αγελαδοτόμαρο, του Χάρου να γλιτώσει.
Μεμιάς ξεπρόβαλε απ' το κάθισμα κι εγδύθη το τομάρι,
- κι έτρεξε αμέσως στου Τηλέμαχου τα γόνατα να πέσει,
και λόγια του 'λεγε ανεμάρπαστα με χίλια παρακάλια:
«Εδώ είμαι! Την ορμή σου κράτησε, καλέ, και του κυρού σου
μίλησε, μη μου δώσει θάνατο στην πλήθια δύναμη του
με κοφτερό χαλκό, μανιάζοντας που ρήμαξαν το βιος του
- στο σπύτι εδώ οι μνηστήρες οι άμυαλοι, και σένα σε αφηφούσαν.»
Αχνογελώντας ο πολύβουλος του μίλησε Οδυσσέας:
«Τούτος σου στάθηκε και γλίτωσες' κάνε λοιπόν κουράγιο,

- ὄφρα γνῶς κατὰ θυμόν, ἀτὰρ εἶπησθα καὶ ἄλλω,
ὥς κακοεργίης εὐεργεσίῃ μέγ' ἀμείνων.
- 375 ἄλλ' ἐξελθόντες μεγάρων ἔξεσθε θύραζε
ἐκ φόνου εἰς αὐλήν, σὺ τε καὶ πολύφημος αἰοῖδος,
ὄφρ' ἂν ἐγὼ κατὰ δῶμα πονήσομαι ὄπτεο με χρή.»
ὥς φάτο, τῷ δ' ἔξω βήτην μεγάροιο κίοντε,
ἔξεσθην δ' ἄρα τῷ γε Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμόν,
- 380 πάντοσε παπταίνοντε, φόνον ποτιδεγμένω αἰεί.
πάπτηνεν δ' Ὀδυσσεὺς καθ' ἐὸν δόμον, εἴ τις ἔτ'
ἀνδρῶν
ζῶος ὑποκλοπέοιτο, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.
τούς δὲ ἴδεν μάλα πάντας ἐν αἵματι καὶ κονίησι
πεπτεῶτας πολλούς, ὥστ' ἰχθύας, οὓς θ' ἀλίηες
- 385 κοῖλον ἐς αἰγιαλὸν πολιῆς ἔκτοσθε θαλάσσης
δικτύω ἐξέρυσαν πολυωπῶ: οἱ δὲ τε πάντες
κύμαθ' ἄλως ποθέοντες ἐπὶ ψαμάθοισι κέχυνται:
τῶν μὲν τ' Ἥλιος φάεθων ἐξείλετο θυμόν:
ὥς τότ' ἄρα μνηστήρες ἐπ' ἀλλήλοισι κέχυντο.
- 390 δὴ τότε Τηλέμαχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Τηλέμαχ', εἰ δ' ἄγε μοι κάλεσον τροφὸν
Εὐρύκλειαν,
ὄφρα ἔπος εἶπωμι τό μοι καταθύμιόν ἐστιν.»
ὥς φάτο, Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπετίθειτο πατρί,
κινήσας δὲ θύρην προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν:
- 395 «δεῦρο δὴ ὄρσο, γρηῦ παλαιγενές, ἧ τε γυναικῶν
δμῶάν σκοπὸς ἔσσι κατὰ μέγαρ' ἡμετεράων:
ἔρχεο: κικλήσκει σε πατὴρ ἐμός, ὄφρα τι εἶπη.»
ὥς ἄρ' ἐφώνησεν, τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο μῦθος,
ᾧξεν δὲ θύρας μεγάρων εὐ ναιεταόντων,
- 400 βῆ δ' ἴμεν: αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ' ἠγεμόνευεν.
εὗρεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοισι νέκυσσιν,
αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον ὥστε λέοντα,
ὅς ῥά τε βεβρωκῶς βοὸς ἔρχεται ἀγραύλοιο:
πᾶν δ' ἄρα οἱ στήθος τε παρηϊά τ' ἀμφοτέρωθεν
- 405 αἰματόεντα πέλει, δεινὸς δ' εἰς ὦπα ιδέσθαι:
ὥς Ὀδυσσεὺς πεπάλακτο πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν.
ἧ δ' ὡς οὖν νέκυάς τε καὶ ἄσπετον εἴσιδεν αἶμα,
ἴθυσέν ῥ' ὀλολύξαι, ἔπει μέγα εἴσιδεν ἔργον:
ἀλλ' Ὀδυσσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἰεμένην περ,
- 410 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἐν θυμῷ, γρηῦ, χάριε καὶ ἴσχεο μηδ' ὀλόλυξε:
οὐχ ὅσιη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάσθαι.
τούσδε δὲ μοῖρ' ἐδάμασσε θεῶν καὶ σχέτλια ἔργα:
οὐ τίνα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
- για να κατέχεις πια στα φρένα σου, να 'χεις να λες και σ' ἄλλους,
παρὰ κακὸ πόσο καλύτερο να κάνεις καλοσύνες.
- Μα τώρα στην αυλή να κάτσετε, κι εσύ κι ο φουμισμένος
τραγουδιστής, μακριά απ' τα γαίματα κι από το αρχονταρίκι,
ὡς να τελέψω μες στο σπῆτι μου το που 'ναι χρεια να γενει.»
Εἶπε, κι αυτοὶ κινώντας γρήγορα το αρχονταρῆκι ἀφήκαν
και στου τρανοῦ του Δία καθίσανε πλάι το βωμό, κι ολούθε
- τα μάτια γύριζαν, προσμένοντας κάθε στιγμή το Χάρο.
Μα κι ο Οδυσσεύς τα μάτια ἐγύριζε στο αρχονταρῆκι ολούθε,
κανένας ζωντανὸς μην κρύβουνταν, του Χάρου να γλιτώσει.
Κι ὅλους ὡς πέρα μες στα γαίματα τους εἶδε και στις σκόνες
πεσμένους πλήθος, ψάρια θα 'λεγες που τα 'συραν ψαράδες
- στο βαθουλό γιαλό απ' τη θάλασσα την ἀφροκυματούσα
μέσα στα δῆχτα τα χιλιότρυπα, και τα 'ριξαν στον ἄμμο'
κι αὐτά, ἀπλωμένα ἐκεῖ, του πελάγου το κύμα λαχταροῦνε,
ὡς τη στιγμή που ο γῆλιος λάμποντας το θάνατο τους δώσει.
Παρόμοια κι οἱ μνηστήρες κοίτουσαν ο ἕνας ἀπὰ στον ἄλλο.
- Κι εἶπε ο Οδυσσεύς ο πολυκάτεχος μιλώντας στον υγιὸ του:
«Τη βᾶγια την Ευρύκλεια κράξε μου, Τηλέμαχε, ἐδῶ πέρα'
κάτι ἔχω να της πω, που μέσα μου πολὺ το συλλογιέμαι.»
Εἶπε, και σύγκλινε ο Τηλέμαχος στου κύρη του το λόγο,
κι αὐτά στη βᾶγια Ευρύκλεια φώναξε, χτυπώντας της την πόρτα:
- «Σῆκω, πολύχρονη γερόντισσα, που πιστατεῖς τις σκλάβες
γυναῖκες μέσα στο παλάτι μας, καιρός πια να 'ρθεις μέσα'
σε φώναξε μαθὲς ο κύρης μου, να σου μιλήσει κάτι.»
Εἶπε ο Τηλέμαχος, κι ο λόγος του δεν πήγε κατ' ἀνέμου'
βγηκεν η βᾶγια απ' του καλόφιαστου την πόρτα γυναικίτη
- και τράβηξε, με τον Τηλέμαχο μπροστά, στο αρχονταρῆκι.
Τον Οδυσσεᾶ κει πέρα ἀντίκρισε στους σκοτωμένους μέσα
στο λύθρο και στο γαῖμα ολάκερο λουσιμένο — σαν το λιόντα,
που κοπαδιοῦ γελᾶδα ὡς σπάραξε, κινᾶει να φύγει, κι εἶναι
το στήθος του ὄλο και τα μάγουλα ζερβά δεξιά στο γαῖμα
- λουσιμένα, κι ὅποιος τον ἀντίκρισε, τον παραλύει η τρομάρα.
Ὅμοια κι ἐκεῖνος αἶμα σάλαζε, χέρια ψηλά και πόδια.
Κι αὐτή, τους σκοτωμένους βλέποντας και ποταμὸ το γαῖμα,
τρανὸ θωρώντας ἔργο, κίνησε στριγγιά φωνή να σῦρει
ἀπὸ χαρά, μα αὐτὸς την κράτησε, τη φόρα κόβοντας της,
- και κράζοντας την ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός της:
«Χάρου ἀπὸ μέσα σου, γερόντισσα, και βᾶστα, μη φωνάζεις'
δε θέλει ο θεὸς χαρὰ να δείχνουμε μπροστά σε σκοτωμένους!
Τούτους η μοῖρα των ἀθάντων και τ' ἄνομά τους ἔργα
τους δάμασαν, τι δε λογάριζαν στον κόσμῳ απ' τους ἀνθρώπους

- 415 οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἔσθλόν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο:
τῷ καὶ ἄτασθαλίησιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
ἀλλ' ἄγε μοι σὺ γυναικας ἐνὶ μεγάροις καταλέξον,
αἷ τέ μ' ἀπιμάζουσι καὶ αἷ νηλεϊπιδές εἰσιν.»
τὸν δ' αὐτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
- 420
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι, τέκνον, ἀληθειὴν καταλέξω.
πεντήκοντά τοί εἰσιν ἐνὶ μεγάροισι γυναικες
δμωαί, τὰς μὲν τ' ἔργα διδάξαμεν ἐργάζεσθαι,
εἰρία τε ξαίνειν καὶ δουλοσύνην ἀνέχεσθαι:
τάων δώδεκα πᾶσαι ἀναιδείης ἐπέβησαν,
- 425 οὐτ' ἐμέ τίουσαι οὐτ' αὐτὴν Πηνελόπειαν.
Τηλέμαχος δὲ νέον μὲν ἀέξετο, οὐδέ ἐ μήτηρ
σημαίνειν εἶσκεν ἐπὶ δμῶησι γυναιξίν.
ἀλλ' ἄγ' ἐγὼν ἀναβᾶσ' ὑπερώϊα σιγαλόεντα
εἶπω σῆ ἀλόχῳ, τῆ τις θεὸς ὕπνον ἐπῶρσε.»
- 430 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς
«μὴ πῶ τήνδ' ἐπέγειρε: σὺ δ' ἐνθάδε εἶπε γυναιξίν
ἐλθέμεν, αἷ περ πρόσθεν ἀεικέα μηχανώντο.»
«ὡς ἄρ' ἔφη, γρηῦς δὲ διέκ μεγάροιο βεβήκει
ἀγγελέουσα γυναιξὶ καὶ ὄτρυνέουσα νέεσθαι.
- 435 αὐτὰρ ὁ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβῶτην
εἰς ἔ καλεσάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἄρχετε νῦν νέκυας φορέειν καὶ ἄνωχθε γυναικας:
αὐτὰρ ἔπειτα θρόνους περικαλλέας ἠδὲ τραπέζας
ὔδατι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι καθαίρειν.
- 440 αὐτὰρ ἐπὴν δὴ πάντα δόμον κατακοσμήσησθε,
δμωὰς ἐξαγαγόντες ἐῦσταθεὸς μεγάροιο,
μεσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἔρκεος αὐλῆς,
θεινέμεναι ξίφεισιν ταυηήκεσιν, εἰς ὁ κε πασέων
ψυχὰς ἐξαφέλησθε καὶ ἐκλελάθωντ' Ἄφροδίτης,
- 445 τὴν ἄρ' ὑπὸ μνηστήρησιν ἔχον μίσηντὸ τε λάθρη.»
«ὡς ἔφαθ', αἷ δὲ γυναικας ἀολλέες ἦλθον ἅπασαι,
αἶν' ὀλοφυρόμεναι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσαι.
πρῶτα μὲν οὖν νέκυας φόρεον κατατεθνηώτας,
κάδ δ' ἄρ' ὑπ' αἰθούσῃ τίθεσαν εὐερκέος αὐλῆς,
- 450 ἀλλήλοισιν ἐρεΐδουσαι: σήμαινε δ' Ὀδυσσεύς
αὐτὸς ἐπισπέρχων: ταὶ δ' ἐκφόρεον καὶ ἀνάγκη.
αὐτὰρ ἔπειτα θρόνους περικαλλέας ἠδὲ τραπέζας
ὔδατι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι κάθαιρον.
αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβῶτης
- 455 λίστροισιν δάπεδον πύκα ποιητοῖο δόμοιο
ξῦον: ταὶ δ' ἐφόρεον δμωαί, τίθεσαν δὲ θύραζε.
αὐτὰρ ἐπειδὴ πᾶν μέγαρον διεκοσμήσαντο,
- τρανὸ, ἀχαμνὸ — κανένα, ἀν λάχαινε νὰ τοὺς συντύχει κάποιος,
κι ἀσκήμα τέλη τῶρα ἀπόλαψαν ἀπὸ τὶς ἀδικίης τοὺς.
Μον' ἔλα τῶρα ἐσύ, μαρτύρα μου γιὰ τοὺ σπιπιὺ τὶς δούλες.
ποιῆς ἀπὸμειναν ἀκριμάτιστες καὶ ποιῆς με ξεψηφούσαν.»
Κι ἡ βᾶγια Εὐρύκλεια τότε μίλησε κι ἀπηλογήθη κι εἶπε:
- «Γιὰ τοῦτα, γιὰ μου, ποὺ με ρώτησες θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια:
Ἔχεις πενήντα στὸ παλάτι σου γυναικας ὅλες ὅλες
σκλάβες' αὐτὲς δουλειῆς τὶς μάθαμε σιγὰ σιγὰ νὰ κάνουν,
νὰ ξαίνουν τὸ μαλλὶ κι ὑπόμονα νὰ στρέγουν τὴ σκλαβιά τοὺς.
Μα οἱ δώδεκα ἀπὸ τοῦτες, πέφτοντας σε ἀδιαντροπιά μεγάλη,
- μῆτε καὶ μένα πια λογάριζαν μὴδὲ καὶ τὴν κυρά τοὺς
τὴν Πηνελόπη. Κι ὁ Τηλέμαχος πρὶν λίγο ἐγίνηκε ἀντρας,
καὶ δὲν τὸν ἀφήνε ἡ μητέρα τοὺς τὶς σκλάβες ν' ἀφεντεύει.
Τῶρα στὸ ἀνωὶ γοργὰ τὸ λιόφωτο, στὸ ταίρι σου θ' ἀνέβω,
νὰ τὴς τὰ πῶ, τὶ ἕνας ἀθάνατος τὴν ἔχει σ' ὕπνο ρίξει.»
- Τότε ὁ Ὀδυσσεύς ὁ πολυμήχανος γυρνώντας ἀποκρίθη:
«Μὴν τὴ ξυπνὰς ἀκόμα' πῆγαινε νὰ πεις στὶς σκλάβες πρῶτα
ἐδῶ νὰ' ρθουν — αὐτὲς ποὺ ἀταίριαστες δουλειῆς πιο πρὶν
σκάρωναν.»
Αὐτὰ τὴς εἶπε, κι ἡ γερόντισσα τὸ ἀρχονταρῆκι ἀφήκε,
στὶς σκλάβες γιὰ νὰ πᾶει τὸ μῆνυμα καὶ νὰ τὶς σπρῶξει νὰ' ρθουν.
- Κι ἐκραξε ἐκεῖνος τὸν Τηλέμαχο, τὸ θεῖο χοιροβοσκὸ τοὺ
καὶ τὸ βουκόλο, κι ἀνεμάρπαστα κινούσε λόγια ὀμπρὸς τοὺς:
«Νεκρούς νὰ κουβαλάτε ἀρχίσετε, κι οἱ δούλες νὰ συντράμουν
οἱ ἴδιες μετὰ τὰ παγκαλόμορφα θροινιά καὶ τὰ τραπέζια
με τὸ νερὸ καὶ τὰ χιλιότρυπα σφουγγάρια νὰ παστρέψουν.
- Κι ὡς θὰ ἔχετε ὅλη πια τὴν κάμαρα τρογύρα συμμαζέψει,
τὶς δούλες ἐξῶ ἀπ' τὸ καλόχτιστο νὰ βγάτε ἀρχονταρῆκι,
καὶ στὴν αὐλή, στὸ θόλο ἀνάμεσα καὶ στὸν πανώριο φράχτη
τὰ κοφτερά σπαθιά ἀνασέρνοντας χτυπάτε τὶς καὶ σ' ὅλες
νὰ δώστε θάνατο, τὸν ἐρωτὰ γιὰ πάντα νὰ ξεχάσουν,
- ποὺ εχαίρουνταν ὡς τῶρα σμίγοντας κρυφὰ με τοὺς μνηστήρες.»
Ἔτσι ὀρισε, κι οἱ δούλες ἐφτάσαν ὅλες μαζὶ καὶ μπήκαν
πικρὰ θρηνολογώντας, κι ἔτρεχε τὸ δάκρυ τοὺς ποτάμι.
Τῶν σκοτωμένων πρῶτα σήκωναν καὶ βγάζαν τὰ κουφάρια,
καὶ στὴς αὐλῆς τὴς καλοτείχιστης τὸ σκεπαστὸ ἀπὸ κάτω
- τὸν ἕναν πλαί στὸν ἄλλο ἀπίθωναν καὶ κάτω ἀπ' τοὺ Ὀδυσσεῆ
τὴν προσταγή, νὰ κάνουν γρήγορα, τοὺς βγάζαν στατικῶς τοὺς.
Πῆραν μετὰ τὰ παγκαλόμορφα θροινιά καὶ τὰ τραπέζια
καὶ με νερὸ καὶ με χιλιότρυπα τὰ πάστρευαν σφουγγάρια.
Μετὰ ὁ βουκόλος κι ὁ Τηλέμαχος κι ὁ θεῖος χοιροβοσκὸς τοὺς
- με ξύστρες ἐτριβαν τὸ πάτωμα στὸ στέριο ἀρχονταρῆκι.
κι οἱ δούλες μάζευαν τὰ ξύσματα καὶ τὰ πετούσαν ὄξω.
Κι ὡς εἶχαν ὅλη πια τὴν κάμαρα τρογύρα συμμαζέψει,

- δμῶας δ' ἐξαγαγόντες εὐσταθέος μεγάροιο,
μεσσηγύς τε θόλου και ἀμύμονος ἔρκεος αὐλῆς,
- 460 εἶλεον ἐν στείνει, ὄθεν οὐ πῶς ἦεν ἀλύξαι.
τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἦρχ' ἄγορεύειν:
«μὴ μὲν δὴ καθαρῶ θανάτω ἀπὸ θυμὸν ἐλοίμην
τάων, αἶ δὴ ἐμῆ κεφαλῆ κατ' ὄνειδεα χεῦαν
μητέρι θ' ἡμετέρῃ παρὰ τε μνηστήρισιν ἴαυον.»
- 465 ὡς ἄρ' ἔφη, και πείσμα νεὸς κυανοπρῶροιο
κίονος ἐξάψας μεγάλης περιβαλλε θόλοιο,
ὑπόσ' ἐπεντανύσας, μή τις ποσὶν οὐδᾶς ἴκοιτο.
ὡς δ' ὄτ' ἂν ἦ κίχλαι τανυσίπτεροι ἠὲ πέλειαι
ἔρκει ἐνιπλήξωσι, τό θ' ἐστήκη ἐνὶ θάμνω,
- 470 αὐλὶν ἐσιέμεναι, συγερός δ' ὑπεδέξατο κοῖτος,
ὡς αἶ γ' ἐξείης κεφαλᾶς ἔχον, ἀμφὶ δὲ πάσαις
δειρησί βρόχοι ἦσαν, ὅπως οἰκτίστα θάνοιεν.
ἦσπαιρον δὲ πῶδεσι μίνυνθά περ οὐ τι μάλα δῆν.
ἐκ δὲ Μελάνθιον ἦγον ἀνά πρόθυρόν τε και αὐλήν:
- 475 τοῦ δ' ἀπὸ μὲν ῥινᾶς τε και οὐατα νηλεῖ χαλκῶ
τάμνον, μήδεά τ' ἐξέρυσαν, κυσὶν ὠμά δάσσασθαι,
χεῖράς τ' ἠδὲ πόδας κόπτον κεκοτηότι θυμῶ.
οἱ μὲν ἔπειτ' ἀπονιψάμενοι χεῖράς τε πόδας τε
εἰς Ὀδυσῆα δόμονδε κίον, τετέλεστο δὲ ἔργον:
- 480 αὐτὰρ ὁ γὲ προσέειπε φίλην τροφὸν Εὐρύκλειαν:
«οἶσε θεεῖον, γρηῦ, κακῶν ἄκος, οἶσε δὲ μοι πῦρ,
ὄφρα θεειώσω μέγαρον: σὺ δὲ Πηνελόπειαν
ἐλθεῖν ἐνθάδ' ἄνωχθι σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί:
πάσας δ' ὄτρυνον δμῶας κατὰ δῶμα νέεσθαι.»
- 485 τὸν δ' αὐτὲ προσέειπε φίλην τροφὸς Εὐρύκλεια:
«ναὶ δὴ ταῦτά γε, τέκνον ἐμόν, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἄλλ' ἄγε τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἶματ' ἐνεῖκω,
μηδ' οὐτῶ ῥάκεσιν πεπεκασμένος εὐρέας ὦμους
ἔσταθ' ἐνὶ μεγάροισι: νεμεσσητὸν δὲ κεν εἶη.»
- 490 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολὺμητις
Ὀδυσσεύς:
«πῦρ νῦν μοι πρῶτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω.»
ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε φίλην τροφὸς Εὐρύκλεια,
ἦνεικεν δ' ἄρα πῦρ και θῆιον: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
εὖ διεθειώσεν μέγαρον και δῶμα και αὐλήν.
- 495 γρηῦς δ' αὐτ' ἀπέβη διὰ δῶματα κάλ' Ὀδυσῆος
ἀγγελέουσα γυναιξὶ και ὄτρυνέουσα νέεσθαι:
αἶ δ' ἴσαν ἐκ μεγάροιο δᾶος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι.
αἶ μὲν ἄρ' ἀμφεχέοντο και ἠσπάζοντ' Ὀδυσῆα,
και κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλῆν τε και ὦμους
- 500 χεῖράς τ' αἰνύμεναι: τὸν δὲ γλυκὺς ἴμερος ἦρει
- τις δούλες σύραν ὄξω απ' τ' ὄμορφο, το στέριο αρχονταρῖκι,
και στην αυλή, στο θόλο ανάμεσα και στον πανῶριο φράχτη,
- μες στο στενάδι εκεί τις μάντρωσαν, να μην μποροῦν να φύγουν.
Και τότε ο γνωστικός Τηλέμαχος το λόγο επήρε και εἶπε:
«Ὀχι, σ' αυτές δε θέλω θάνατο να δῶσω τιμημένο—
που στο κεφάλι της μητέρας μου και εμένα καταφρόνια
σκορπούσαν και ντροπή, και πλάγιαζαν μαζί με τους μνηστήρες!»
- Εἶπε, και γαλαζόπλωρου ἄρμενου χοντρό σκονὶ στερῶνει
ἀπὸ τρανὴ κολόνα, και ἔζωσε μ' αὐτὸ το θόλο γύρα,
ψηλά τανιώντας το, τα πόδια τους στο χῶμα να μη φτάνουν.
Πῶς ὅταν τσίχλες απλοφτέρουγες για περισσότερες θέλουν
να φτάσουν στη φωλιά τους και ἀξάφνα φριχτὴ κούρνια τις δέχτη,
- τι πιάστηκαν στα βρόχια, που ἔτυχαν στημένα μες στα θάμνα —
ὅμοια και οι δούλες τα κεφάλια τους γραμμὴ κρατοῦσαν, και ὅλες
θελιὰ εἶχαν στο λαιμό, ἀπὸ θάνατο να παν συφοριασμένο,
και σπάραζαν με τα ποδάρια τους — για λίγην ὥρα μόνο.
Μετά και το Μελάνθιο τράβηξαν στην πόρτα του αντρωνίτη
- μπροστά, μες στην αυλή, και με ἀσπλαχνο χαλκὸ του κόψαν μύτη
και αφτιά, και ὄλο θυμὸ του τσάκισαν τα χέρια και τα πόδια,
και τ' ἀχαμνά του ξεριζώνοντας στους σκύλους τα πέταξαν,
για να τα φαν ὠμά' και ως τέλεψαν, χέρια και πόδια ἐπλυναν
και στο παλάτι πίσω διαίγειραν, τον Ὀδυσσέα να σμιζούν.
- Κι εκείνος στην Ευρύκλεια μίλησε, την μπιστεμένη βάγια:
«Φέρε μου θειάφι εδῶ, γερόντισσα, που το κακὸ ξορκίζει,
και φέρε και φωτιά, την κάμαρα τρογύρα να θειάφισω.
Καί συ την Πηνελόπη φώναξε να 'ρθεῖ, μαζί και οι βάγιες,
και ὅλες τις δούλες στο παλάτι μου ξεσήκωσε τις να 'ρθουν.»
- Κι η βάγια Ευρύκλεια τότε μίλησε και απηλογήθη και εἶπε:
«Παῖδί μου, τούτα που μολόγησες σωστά και δίκια εἶν' ὅλα,
μα να σου φέρω πρῶτα πρόσμενε χλαμύδα και χιτῶνά'
ἔτσι, μες στο ἴδιο το παλάτι σου μη στέκεις, με κουρέλια
τους φαρδιούς ὦμους σου σκεπάζοντας' ντροπή μεγάλη θα 'ταν!»
- Τότε ο Ὀδυσσέας ο πολυμήχανος απηλογήθη και εἶπε:
«Φωτιά πιο πρῶτα να μου ἀνάψουε στον αντρωνίτη θέλω!»
Εἶπε, και η βάγια Ευρύκλεια σύγκλινε στου αφέντη της το λόγο'
φωτιά και θειάφι ἀμέσως ἔφερε, και θειάφιζε ο Ὀδυσσέας,
το αρχονταρῖκι πρῶτα και ἔπειτα και αυλή και τ' ἄλλο σπίτι.
- Κι εδίαβη η Ευρύκλεια μέσα απ' τ ὄμορφο παλάτι του Ὀδυσσέα,
στις σκλάβες για να πάει το μήνυμα και να τις σπρῶξει να 'ρθουν.
Κι αυτές, ως βγήκαν απ' την κάμαρα με τα σαδιά στα χέρια,
στον Ὀδυσσέα τρογύρα εχύθησαν καλωσορίζοντας τον'
και ὅπως φιλοῦσαν το κεφάλι του με ἀγάπη και τους ὦμους,
τα χέρια σφίγγοντας του, ολόγλυκος τον πήρε εκείνον πόθος

κλαυθμοῦ καὶ στοναχῆς, γίγνωσκε δ' ἄρα φρεσὶ
πάσας.

για κλάματα και βόγγους, τι ὅλες τους τις γναφίξε η καρδιά του.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ψ-

- Ἐγρηῦς δ' εἰς ὑπερῶ' ἀνεβήσεται καγχαλόωσα,
23- δεσποίνῃ ἐρέουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα:
γούνατα δ' ἐρρώσαντο, πόδες δ' ὑπερικταίνοντο.
στή δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῦθον
ἔειπεν:
- 5 «ἔγρεο, Πηνελόπεια, φίλον τέκος, ὄφρα ἴδῃαι
ὀφθαλμοῖσι τεοῖσι τὰ τ' ἔλδεται ἤματα πάντα.
ἦλθ' Ὀδυσσεὺς καὶ οἶκον ἰκάνεται, ὅπερ περ ἔλθῶν.
μνηστήρας δ' ἔκτεινεν ἀγήνορας, οἳ θ' ἐὼν οἶκον
κῆδεσκον καὶ κτήματ' ἔδον βιόωντό τε παῖδα.»
- 10 τὴν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, μάργην σε θεοὶ θέσαν, οἳ τε δύνανται
ἄφρονα ποιῆσαι καὶ ἐπίφρονά περ μάλ' ἐόντα,
καί τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν:
οἳ σέ περ ἔβλαψαν: πρὶν δὲ φρένας αἰσίμη ἦσθα.
- 15 τίπτε με λωβεῦεις πολυτενθέα θυμὸν ἔχουσαν
ταῦτα παρέξ ἐρέουσα καὶ ἐξ ὕπνου μ' ἀνεγείρεις
ἠδέος, ὅς μ' ἐπέδῃσε φίλα βλέφαρ' ἀμφικαλύψας;
οὐ γάρ πω τοιόνδε κατέδραθον, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
ᾤχετ' ἐποπόμενος Κακοῖλιον οὐκ ὄνομαστήν.
- 20 ἀλλ' ἄγε νῦν κατάβηθι καὶ ἄψ ἔρχου μέγαρόνδε.
εἰ γάρ τις μ' ἄλλη γε γυναικῶν, αἶ μοι ἔασι,
ταυτ' ἔλθοῦσ' ἠγγεῖλε καὶ ἐξ ὕπνου ἀνεγείρην,
τῷ κε τάχα συγερῶς μιν ἐγὼν ἀπέπεμπα νέεσθαι
αὐτὶς ἔσω μέγαρον: σὲ δὲ τοῦτό γε γῆρας ὀνήσει.»
- 25 τὴν δ' αὐτὴ προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
«οὐ τί σε λωβεῖω, τέκνον φίλον, ἀλλ' ἔτυμόν τοι
ἦλθ' Ὀδυσσεὺς καὶ οἶκον ἰκάνεται, ὡς ἀγορεύω,
ὁ ξεῖνος, τὸν πάντες ἀτίμων ἐν μεγάροισι.
Τηλέμαχος δ' ἄρα μιν πάλαι ἦδεν ἔνδον ἐόντα,
- 30 ἀλλὰ σαοφροσύνησι νοήματα πατρός ἔκειθεν,
ὄφρ' ἀνδρῶν τίσαιπο βίην ὑπερηνορόντων.»
ὡς ἔφαθ', ἠ δ' ἔχάρη καὶ ἀπὸ λέκτροιο θορούσα
γρηῖ περιπλέχθη, βλεφάρων δ' ἀπὸ δάκρυον ἦκεν:
καί μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 35 «εἰ δ' ἄγε δῆ μοι, μαῖα φίλη, νημερτὲς ἐνίσπεις,
εἰ ἐτεὸν δῆ οἶκον ἰκάνεται, ὡς ἀγορεύεις,
ὄππως δῆ μνηστήρην ἀναιδέσι χεῖρας ἐφῆκε
μοῦνος ἔων, οἳ δ' αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔμιμνον.»
τὴν δ' αὐτὴ προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
- Καὶ τότε ολόχαρη ἡ γερόντισσα ψηλά στο ἀνώγι ἀνέβη
με γόνατα γοργοτρεχάμενα, με πόδια που σκόνταβαν,
να πᾶει στη ρήγισσα το μῆνυμα, πως ἔφτασε ο καλὸς της'
κι ὡς στάθη πάνω απ' το κεφάλι της, τα λόγια αὐτὰ της εἶπε:
- «Για ζύπνα, Πηνελόπη κόρη μου, τα μάτια σου να ἰδοῦνε
ὄ,τι καιροὺς καὶ χρόνια ἀδιάκοπα λαχτάρηζε ἡ καρδιά σου!
Ἦρθε ο Οδυσσεύς, στο σπίτι του ἔφτασε, κι ας εἶχε ἀργήσει τόσο,
καὶ τους μνηστήρες ὅλους σκότωσε τους ἀνομοῦς, που ἔτρωγαν
το βίος του, ρήμαζαν το σπίτι του καὶ παιδεύαν το γιο του.»
- Κι ἡ Πηνελόπη τότε ἡ φρόνιμη της ἀποκρίθη κι εἶπε:
«Κυρούλα, τα μυαλά σου ἐσήκωσαν τώρα οἱ θεοὶ' μποροῦνε
μαθὲς καὶ τον περίσσια φρόνιμο ν' ἀποτρελάνουν τοῦτοι,
μποροῦν ἀκόμα καὶ στον ἀμυαλο να δώσουν φροनिμάδα.
Αὐτοὶ εἶναι που το νου σου ἐσάλεψαν πρὶν ἴσους μυαλωμένη.
- Τι με ἀναμπαίζεις, που στο στήθος μου φωλιάζουν πίκρες μύριες,
τέτοια μωρόλογα ἱστορώντας μου, κι απ' το γλυκὸ με ἀσκώνεις
τον ὕπνο, που ἀπλωνε στα μάτια μου καὶ μ' εἶχε ἀποκαρώσει;
Αφόντας ο Οδυσσεύς ξεκίνησε να ἰδεῖ την ζορκισμένη
την Κακοτροία, ποτὲ δὲν ἐγείρα σε τέτοιο ὕπνο ἀνέγνωιο.
- Κατέβα τώρα, τρέχα γύρισε στο γυναικίτη πίσω'
τι ἀν ἄλλη κάποια ἀπὸ τις σκλάβες μου που βρίσκονται
στο σπίτι ἐρχόταν κι απ' τον ὕπνο με ἀσκωνε με τούτα τα μαντάτα,
ἀσκημα ἀλήθεια θα την ἐδίωχνα στην κάμαρα της πίσω'
εσὺ ἀν γλιτώνεις τώρα, χρώστα το στα γερατιά σου μόνο!»
- Κι ἡ Εὐρύκλεια ἡ βᾶγια ἀπηλογήθηκε καὶ τέτοια της μιλοῦσε:
«Δεν παίζω ἐγὼ μαζί σου, κόρη μου, μὲν' εἶπα την ἀλήθειά'
ἦρθε ο Οδυσσεύς, στο σπίτι του ἔφτασε, καθὼς με ἀκούς μπροστά
σου:
κείνος ο ξένος, που στο σπίτι μας τον ἀψηφούσαν ὅλοι!
Πρέπει ο Τηλέμαχος να κάτεχε καιρὸ τον ἐρχομὸ του,
- μα γνωστικός ὡς ἦταν, ἐκρυβε του κύρη του τη γνώμη,
ὡς να πλερώσουν οἱ ἀντρες οἱ ἀνομοὶ τις ἀδικίες που ἔκαμαν.»
Εἶπε, κι αὐτὴ σηκώθη ολόχαρη πηδώντας απ' την κλίνη,
καὶ τη γερόντισσα ἀγκαλιάζοντας με δακρυσμένα μάτια
την ἐκράξε καὶ με ἀνεμάρπαστα μιλοῦσε λόγια κι εἶπε:
- «Ἀχ, ἔλα τώρα, καλομάνια μου, την πᾶσα ἀλήθεια πες μου!
Ψέμα ἀν δὲν εἶναι πως ἐδιάγειρε, καθὼς μου λες, στο σπίτι,
πως στους μνηστήρες τους ἀδιάντροπους ἔβαλε χέρι, ὡς ἦταν
ἐνας αὐτός, κι ἐκεῖνοι βρίσκονταν ὅλοι μαζί ἐδῶ μέσα;»
Κι ἡ βᾶγια Εὐρύκλεια ἀπηλογήθηκε με τέτοια λόγια κι εἶπε:

- 40 «οὐκ ἴδον, οὐ πυθόμην, ἀλλὰ στόνον οἶον ἄκουσα κτεινομένων: ἡμεῖς δὲ μυχῶ θαλάμων εὐπήκτων ἡμεθ' ἀτυζόμεναι, σανίδες δ' ἔχον εὐ ἄραρυῖαι, πρὶν γ' ὄτε δὴ με σὸς υἱὸς ἀπὸ μεγάρου κάλεσσε Τηλέμαχος: τὸν γὰρ ῥα πατὴρ προέηκε καλέσσαι.
- 45 εὐρον ἔπειτ' Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοισι νέκυσι
ἔσταθ'· οἱ δὲ μιν ἀμφί, κραταίπεδον οὐδας ἔχοντες,
κεῖατ' ἐπ' ἀλλήλοισιν: ἰδοῦσά κε θυμὸν ἰάνθης,
νῦν δ' οἱ μὲν δὴ πάντες ἐπ' αὐλείησι θύρῃσιν
- 50 ἀθροοί, αὐτὰρ ὁ δῶμα θεοιοῦται περικαλλές,
πῦρ μέγα κηήμενος: σὲ δὲ με προέηκε καλέσσαι.
ἀλλ' ἔπευ, ὄφρα σφῶν ἐϋφροσύνης ἐπιβῆτον
ἀμφοτέρω φίλον ἦτορ, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέποσθε.
νῦν δ' ἤδη τόδε μακρὸν ἐέλδωρ ἐκτετέλεσται:
- 55 ἦλθε μὲν αὐτὸς ζωὸς ἐφέστιος, εὐρε δὲ καὶ σὲ
καὶ παῖδ' ἐν μεγάροισι: κακῶς δ' οἱ πέρ μιν ἔρεζον
μνηστήρες, τοὺς πάντας ἐτίσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.»
τὴν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, μὴ πω μέγ' ἐπέυχεο καγαλώωσα.
- 60 οἶσθα γὰρ ὡς κ' ἄσπαστος ἐνὶ μεγάροισι φανείη
πάσι, μάλιστα δ' ἐμοὶ τε καὶ υἱεῖ, τὸν τεκόμεσθα:
ἀλλ' οὐκ ἔσθ' ὅδε μῦθος ἐτήτυμος, ὡς ἀγορεύεις,
ἀλλὰ τις ἀθανάτων κτεῖνε μνηστήρας ἀγαυούς,
ὔβριν ἀγασσάμενος θυμαλγέα καὶ κακὰ ἔργα.
- 65 οὐ τίνα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο:
τῷ δὲ ἄσπασθαις ἔπαθον κακόν: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ᾧ ἔλεσε τηλοῦ νόστον Ἀχαιῖδος, ᾧ ἔλετο δ' αὐτός.»
τὴν δ' ἡμειβετ' ἔπειτα φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
- 70 «τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος
ὀδόντων,
ἢ πόσιν ἐνδον ἐόντα παρ' ἐσχάρη οὐ ποτ' ἔφησθα
οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι: θυμὸς δὲ τοι αἰὲν ἄπιστος.
ἀλλ' ἄγε τοι καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι εἶπω,
οὐλήν, τὴν ποτὲ μιν σὺς ἦλασε λευκῶ ὀδόντι.
- 75 τὴν ἀπονίζουσα φρασάμην, ἔθελον δὲ σοὶ αὐτῇ
εἰπέμεν: ἀλλὰ με κείνος ἔλων ἐπὶ μάστακα χερσίν
οὐκ ἔα εἰπέμεναι πολυῖδρεῖσιν νόοιο.
ἀλλ' ἔπευ: αὐτὰρ ἐγὼν ἐμέθεν περιδώσομαι αὐτῆς,
αἶ κέν σ' ἐξαπάφω, κτεῖναι μ' οἰκτίστῳ ὀλέθρῳ.»
- 80 τὴν δ' ἡμειβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, χαλεπὸν σε θεῶν αἰγιγενετάων
δῆνεα εἴρυσθαι, μάλα περ πολυῖδριν εοῦσαν.
- «Δεν εἶδα κι οὐδέ μου ἔταν ἀκουσα τα βογγητά μονάχα
αυτῶν που σφάζουνταν καθόμασταν εμεῖς σκιαγμένες μέσα
στο γυναικίτη τον καλόφτιαστο' σφιχταρμωσμένες πόρτες
μας κλειούσαν, ως που πια ο Τηλέμαχος ο γιος σου, απ' το γονιό
του
σταλμένος, ἔφτασε και μ' ἐκραξε να πάω στο αρχονταρίκι.
- Τον Οδυσσεά κει πέρα ἀντίκρισα, στους σκοτωμένους μέσα
να στέκεται' κι εκείνοι γύρα του στο πατημένο χώμα'
κοιτόνταν παντωί. Θωρώντας τον θα λάρωνε η ψυχὴ σου,
στο γαῖμα και στο λύθρο ολάκερο λουσμένο, σαν το λιόντα!
Ὅλους εκείνους στην αυλόπορτα κοντά τους κουβάλησαν σωρῶ,
- κι αὐτός, μεγάλη ἀνάβοντας φωτιά, το αρχοντικό του
θειάφιζε τ' ὄμορφο, και μ' ἔστειλε μετὰ να σε φωνάξω.
Μον' ἔλα, ακλούθα μου, να πάρετε μαζί κι οι δυο στα φρένα,
τρανή χαρά, γιατί τραβήξατε περίσσια ἀλήθεια πάθη'
μα η προσμονή σας η πολύχρονη πια πήρε τέλος τώρα'
- εκείνος ζωντανὸς ἐδιάγειρε στα τζάκι του, και βρήκε
και σένα και το γιο στο σπῆτι του, κι απ' τους ἀδικοπράχτες
μνηστήρες ὅλους πήρε ἐγδίκηση στο αρχοντικό του μέσα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνώντας ἀποκρίθη:
«Μη λες μεγάλα λόγια, μάνα μου, και μη γελᾶς ἀκόμα!
- Κατέχεις ὅλοι ποια θα νιώθαμε χαρά, κι ἐγὼ περίσσια,
μαζί κι ο γιος μας ο Τηλέμαχος, αν πρόβελνε μπροστά μας.
Ὅμως σωστός δεν εἶναι ο λόγος σου κι αὐτά που ξαφηνίεσαι'
κάποιοι ἀθάνατος θα σκότωσε τους ἀντρεϊανούς μνηστήρες,
για τ' ἀνομά τους τα φερσίματα και τ' ἀδικὰ τους ἔργα
- θυμώνοντας' τι δε λογάριζαν στον κόσμο απ' τους ἀνθρώπους
τρανό, ἀχαμνό — κανένα, αν λάχαινε να τους συντύχει κάποιος.
Τις ἀδικίες τους τοῦτοι πλέρωσαν, μα κι ο Οδυσσεὺς το δρόμο
του γυρισμοῦ μακριὰ τον ἔχασε και χάθηκε κι ατός του!»
Κι η βᾶγια Εὐρύκλεια τότε μίλησε κι ἀπηλογήθη κι εἶπε:
- «Ποιος λόγος, κόρη μου, σου ξέφυγε της δοντωσίας το φράχτη;
πως ο ἀντρας σου ποτέ στο σπῆτι του δε γέρνει πια —
κι εκείνος βρίσκεται μέσα, πλάι στο τζάκι του! Πάντα ἀπίστη η
καρδιά σου!
Ὅμως για ένα ἄλλο ἐγὼ ολοφάνερο σημάδι θα μιλήσω,
για την πληγή, παλιά που του ἀφήκε με τ' ἄσπρο δόντι ο κάπρος'
- κει που τον ἐπλενα, τη γνώρισα, και γύρεψα και σένα
να σου τη δείξω, μα μου βούλωσε το στόμα με τα χέρια,
να μη μιλήσω' ο νους του δούλευε μαθὲς και με ἀμποδούσε.
Μον' ἔλα, ακλούθα μου, την ἴδια μου ζωὴ στο ζῦγι βάνω'
αν δεις πως σε γελῶ, με θάνατο πικρὸ θανάτωσε με!»
- Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη της ἀποκρίθη κι εἶπε:
«Των ἀναιώνων, καλομάνα μου, θεῶν να ξεδιαλύνεις
τις τέχνες ὅλες εἶναι ἀβόλετο, πολύξερη κι ἄς εἶσαι.

- ἀλλ' ἔμπης ἴομεν μετὰ παιδ' ἔμόν, ὄφρα ἴδωμαι
ἄνδρας μνηστήρας τεθνηότας, ἢ δ' ὅς ἔπεφθεν.»
- 85 ὡς φαμένη κατέβαιν' ὑπερώϊα: πολλὰ δέ οἱ κῆρ
ῶρμαιν', ἢ ἀπάνευθε φίλον πόσιν ἐξερεεῖνοι,
ἢ παρσῆσσι κύσειε κάρη καὶ χεῖρε λαβοῦσα.
ἢ δ' ἔπει εἰσήλθεν καὶ ὑπέρβη λαῖνον οὐδόν,
ἔζετε ἔπειτ' Ὀδυσῆος ἐναντίη, ἐν πυρὸς αὐγῆ,
- 90 τοίχου τοῦ ἐτέρου: ὁ δ' ἄρα πρὸς κίονα μακρῆν
ἦστο κάτω ὀρώων, ποτιδῆγμενος εἰ τί μιν εἴποι
ἰφθίμη παράκοιτις, ἔπει ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν.
ἢ δ' ἄνεω δῆν ἦστο, τάφος δέ οἱ ἦτορ ἴκανεν:
ὄψει δ' ἄλλοτε μὲν μιν ἐνωπαδίως ἐσίδεσκεν,
- 95 ἄλλοτε δ' ἀγνώσασκε κακὰ χρῶματ' ἔχοντα.
Τηλέμαχος δ' ἐνέειπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε:
«μῆτερ ἐμή, δῶσμητερ, ἀπηνέα θυμὸν ἔχουσα,
τίφθ' οὕτω πατρός νοσφίζεαι, οὐδὲ παρ' αὐτόν
ἐζομένη μῦθοισιν ἀνείρεαι οὐδὲ μεταλλάς;
- 100 οὐ μὲν κ' ἄλλη γ' ὦδε γυνὴ τετληότι θυμῷ
ἀνδρὸς ἀφεςταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
ἔλθοι ἐεικοστῷ ἐτεί ἔς πατρίδα γαῖαν:
σοὶ δ' αἰεὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο.»
τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
- 105 «τέκνον ἐμόν, θυμὸς μοι ἐνὶ στήθεσσι τέθηπεν,
οὐδὲ τι προσφάσθαι δύναιμαι ἔπος οὐδ' ἐρέεσθαι
οὐδ' εἰς ὧπα ιδέσθαι ἐναντίον. εἰ δ' ἔτεδὸν δὴ
ἔστ' Ὀδυσσεὺς καὶ οἶκον ἰκάνεται, ἢ μάλα νῶϊ
γνωσόμεθ' ἀλλήλων καὶ λῶιον: ἔστι γὰρ ἡμῖν
- 110 σήμαθ', ἃ δὴ καὶ νῶϊ κεκρυμμένα ἴδμεν ἀπ'
ἄλλων.»
ὡς φάτο, μεῖδησεν δὲ πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Τηλέμαχ', ἢ τοι μητέρ' ἐνὶ μεγάροισιν ἔασον
πειράζειν ἐμέθεν: τάχα δὲ φράσεται καὶ ἄρειον.
- 115 νῦν δ' ὅττι ρυτπῶ, κακὰ δὲ χρῶματ' εἶμαι,
τοῦνεκ' ἀτιμάζει με καὶ οὐ πω φησὶ τὸν εἶναι.
ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ὄχ' ἄριστα γένηται.
καὶ γὰρ τίς θ' ἓνα φῶτα κατακτεῖνας ἐνὶ δῆμῳ,
ᾧ μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσηστήρες ὀπίσσω,
- 120 φεύγει πηροῦς τε προλιπὼν καὶ πατρίδα γαῖαν:
ἡμεῖς δ' ἔρμα πόληος ἀπέκταμεν, οἳ μὲγ' ἄριστοι
κούρων εἰν Ἰθάκῃ: τὰ δὲ σε φράζεσθαι ἄνωγα.»
τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
«αὐτὸς ταῦτα γε λεύσσει, πάτερ φίλε: σὴν γὰρ
ἀρίστην
- Ὡστόσο πάμε ν' ανταμώσουμε το γιο μου' τους μνηστήρες
νεκρούς να ιδῶ μπροστά μου θα' θελα, να ιδῶ και το φονιά τους.»
- Αυτὰ εἶπε, κι απ' το ἀνωὶ κατέβαινε' το νου της δέρναν γνῶμες
πολλές: ἀπὸ μακριὰ στον ἀντρα της ρωτήματα να βάλει;
για να σιμῶσει το κεφάλι του να πιάσει και τα χέρια,
να τα φιλήσει; Κι ως προχώρησε και διάβη το κατώφλι,
αντικριστὰ του πήγε κάθισε, στο ἀντίφεγγα της φλόγας,
- στον ἄλλο τοίχο' κείνος κάθουσαν πλάι στην ψηλὴ κολόνα
με κεφαλὴ σκυφτὴ, και πρόσμενε, μια και τον εἶδε ομπρός της,
την ὥρα που η τρανὴ γυναῖκα του θα του μιλοῦσε πρῶτη.
Μα αὐτὴ βουβὴ πολλῶρα ἐκάθουσαν και τα 'χε σα χαμένα,
και μια τον θῶρει καταπρόσωπα στυλώνοντας τα μάτια,
- και μια καθόλου δεν τον γνῶριζε ντυμένο στα κουρέλια.
Τότε ο Τηλέμαχος της μίλησε βαριά ἀποπαίρνοντάς τη:
«Μάνα κακόμανα, που ἀνήμερη καρδιά στα στήθη κρύβεις!
Και πως κρατιέσαι ἀπὸ τον κύρη μου μακριὰ και δε ζυγώνεις
να κάτσεις πλάι του, τα ρωτήματα να πιάσεις και τα λόγια;
- Δε βρίσκεται ἄλλη τόσο ἀλύγιστη γυναῖκα, να τραβιέται
μακριὰ ἀπ' τον ἀντρα της, που ως ἔσυρε στα ξένα μύρια πάθη,
στα εἴκοσι χρόνια ξαναγύρισε στη γῆ την πατρικὴ του.
Μα εἶναι η καρδιά σου λέω πιο ἀμάλαγη κι ἀπὸ την πέτρα ἀκόμα!
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνώντας του ἀποκρίθη:
- «Γιε μου, η καρδιά βαθιά στα στήθη μου χαμένα τα 'χει τώρα'
λόγο να πω δεν ἔχω ἀνάκαρα μηδὲ και να ρωτήσω,
μηδὲ και να τον δω κατὰματα. Μα αν εἶναι ἀλήθεια ἐκεῖνος,
που τώρα διάγειρε στο σπῆτι του, το δίχως ἄλλο οἱ δυο μας
θα γνωριστούμε, και καλύτερα' τι βρίσκονται σημάδια,
- που μόνο εμεῖς οἱ δυο κατέχουμε, κρυφὰ ἀπ' τους ἄλλους ὄλους.»
Αυτὰ εἶπε ἐκείνη, κι ἀχνογέλασε τότε ο Ὀδυσσεύς ο θεῖος,
και στον Τηλέμαχο ο πολὺπαθος γυρνώντας του μιλοῦσε:
«Τηλέμαχε, ἄσε τη μητέρα σου δω μέσα να με βάλει
σε δοκιμὴ' πολὺ καλύτερα σε λίγο θα με μάθει.
- Τώρα λερὰ και με παλιόρουχα θωρώντας με μπροστὰ της
μου δείχνει καταφρόνια, λέγοντας, ἐγὼ δεν εἶμαι ἐκεῖνος.
Μα εμεῖς ἀς δοῦμε πως καλύτερα θα βγει η δουλειὰ ως την ἀκρῆ'
ἀπ' το λαὸ κι αν ἓνας ἔτυχε να σκοτωθεῖ μια μέρα,
κι αν πίσω του πολλοὺς δεν ἀφήσει, για να τον γδικιωθούμε,
- φεύγει ο φονιάς ἀπ' την πατρίδα του κι ἀπ' τους δικούς του ἀλάργα.
Κι εμεῖς σκοτώσαμε της πόλης μας τους στύλους, της Ἰθάκῃς
τους νιους τους πιο τρανοὺς' θα σου 'λεγα να το καλολογιάσεις!»
Και τότε ο γνωστικὸς Τηλέμαχος του ἀπηλογῆθη κι εἶπε:
«Ατὸς σου, κύρη μου, στοχάσου το' τι, ως λεν, στον κόσμον ὄλο

- 125 μήτιν ἐπ' ἀνθρώπους φάσ' ἔμμεναι, οὐδέ κέ τις τοι ἄλλος ἀνήρ ἐρίσειε καταθνητῶν ἀνθρώπων. ἡμεῖς δ' ἔμμεμαῶτες ἅμ' ἐφόμεθ', οὐδέ τί φημι ἀλκῆς δευήσεσθαι, ὄση δύναμις γε πάρεσιν.» τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
- 130 «τοιγάρ ἐγὼν ἐρέω ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα. πρῶτα μὲν ἄρ λούσασθε καὶ ἀμφιέσασθε χιτῶνας, δμῶς δ' ἐν μεγάροισιν ἀνώγετε εἴμαθ' ἐλέσθαι: αὐτὰρ θεῖος ἀοιδὸς ἔχων φόρμιγγα λίγειαν ἡμῖν ἡγείσθω φιλοπαίγμονος ὄρχηθμοῖο,
- 135 ὡς κέν τις φαίη γάμον ἔμμεναι ἐκτὸς ἀκούων, ἢ ἂν' ὁδὸν στείχων, ἢ οἱ περυναϊετάουσι: μὴ πρόσθε κλέος εὐρύ φόνου κατὰ ἄστῳ γένηται ἀνδρῶν μνηστήρων, πρὶν γ' ἡμέας ἐλθέμεν ἔξω ἀγρὸν ἐς ἡμέτερον πολυδένδρεον: ἔνθα δ' ἔπειτα
- 140 φρασσόμεθ' ὅτι κε κέρδος Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξῃ.» ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἢ δ' ἐπίθοντο πρῶτα μὲν οὖν λούσαντο καὶ ἀμφιέσαντο χιτῶνας, ὄπλισθεν δὲ γυναῖκες: ὁ δ' εἶλετο θεῖος ἀοιδὸς φόρμιγγα γλαφυρήν, ἐν δὲ σφισιν ἴμερον ὤρσε
- 145 μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὄρχηθμοῖο. τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περιστεναχίζετο ποσσὶν ἀνδρῶν παιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν. ὦδε δὲ τις εἶπεσκε δόμων ἔκτοσθεν ἀκούων: «ἢ μάλα δὴ τις ἐγγιμε πολυμνήστην βασιλείαν:
- 150 σχετλίη, οὐδ' ἔτλη πόσιος οὐ κουριδίοιο εἴρουσθαι μέγα δῶμα διαμπερές, ἦος ἴκοιτο.» ὡς ἄρα τις εἶπεσκε, τὰ δ' οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο. αὐτὰρ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ὦ ἐνὶ οἴκῳ Εὐρυνόμη ταμίη λούσεν καὶ χρίσεν ἐλαίῳ,
- 155 ἀμφὶ δὲ μιν φᾶρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα: αὐτὰρ κάκ κεφαλῆς κάλλος πολὺ χεῦεν Ἀθήνη μείζονά τ' εἰσίδειν καὶ πάσσονα: κάδ δὲ κάρητος οὐλας ἦκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας. ὡς δ' ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνήρ
- 160 ἴδρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη τέχνην παντοίην, χαριέντα δὲ ἔργα τελείει: ὡς μὲν τῷ περιέχευε χάριν κεφαλῆ τε καὶ ὤμοις. ἐκ δ' ἀσαμίνθου βῆ δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοίος: ἅψ δ' αὐτὶς κατ' ἄρ' ἔζετ' ἐπὶ θρόνου ἐνθεν ἀνέστη,
- 165 ἀντίον ἦς ἀλόχου, καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπε: «δαιμονίη, περὶ σοὶ γε γυναικῶν θηλυτεράων
- ἄλλος δὲν εἶναι μετὰ φρόνιμη βουλή ἀπὸ σένα, κὶ οὐτε θνητὸς κανεῖς ἀποδυνάζεται νὰ μετρηθεῖ μαζὶ σου. Ἐμεῖς, ὀρμη γεμάτοι, πίσω σου θα' ρθούμε' το κουράγιο δὲ θα μας λείψει, με ὄση δύναμη πληθαίνει στο κορμί μας.» Τότε ο Ὀδυσσεύς ο πολυμήχανος του απηλογήθη κὶ εἶπε:
- «Ἐγὼ νὰ σου τὴν πῶ τὴ γνώμη μου, τὴν πιο σωστή που ξέρω' λουστεῖτε πρῶτα πρῶτα, ἀλλάξετε κὶ γιορτινὰ ντυθεῖτε, κὶ βάλτε του σπιτιοῦ τὶς δούλες μας νὰ στολιστοῦν, κὶ ἐκεῖνες' κὶ ο τραγουδάρης τὴν ψιλόφωνη κιθάρα του κρατώντας νὰ πάρει το σκοπὸ, χαρούμενο χορὸ νὰ στήσετε ὅλοι'
- κάποιοι νὰ πει πῶς γάμος γίνεται, γρικῶντας σας ἀπόξω, γιὰ στρατοκόπος που προσδιάρβηκε γιὰ κὶ οὐ γειτόνοι γύρα' μὴν ξεχυθεῖ κὶ ἀπλώσει το ἀκουσμα στο κάστρο, πῶς χαθῆκαν ὅλοι οὐ μνηστήρες, πρὶν προλάβουμε νὰ βγοῦμε ἐμεῖς, νὰ πάμε ὄξω στο χτήμα το πολυδέντρο, κὶ ἐκεῖ νὰ στοχαστοῦμε
- ὅποια βουλή του Ὀλύμπου ο κύβερνος μας δώσει γιὰ καλὸ μας.» Εἶπε ο Ὀδυσσεύς, κὶ αὐτοὶ στο λόγο του μετὰ χαρὰς συγκλῖναν λούστηκαν πρῶτα πρῶτα κὶ ἀλλάξαν κὶ γιορτινὰ ντύθηκαν, στολίστηκαν κὶ οὐ δούλες' παίρνοντας τὴ βαθουλή κιθάρα κὶ ο θεῖος τραγουδιστὴς στα στήθη τους ξεσήκωσε τον πόθο
- χορὸ νὰ στήσουν ἀψεγάδιαστο, γλυκὰ νὰ τραγουδήσουν. Κὶ ἀπ' των ποδιῶν τους χτύπους το τρανὸ παλάτι ἀντιδονοῦσε, καθὼς χόρευαν οὐ ὁμορφόζωστες γυναῖκες με τους ἀντρες' κὶ τούτα λέγαν ὅσοι διάβαιναν γρικῶντας τους ἀπόξω: «Κάποιοι παντρεύτη τὴ βασίλισσα τὴν πολυγυρεμένη,
- κὶ οὐδὲ το ἀποδυνάστη ἠ ἀνέσπλαχνη του ἀντρός της ν' ἀφεντέψει. τα σπῖτα ὡς τέλος, ἀπαντέχοντας ὡς νὰ διαγείρει ἐκεῖνος.» Τέτοια ἀναθίβαν δὲν κάτεχαν μαθῆς το τὶ εἶχε γίνει. Τὴν ὥρα αὐτὴ ο Ὀδυσσεύς ο ἀντροκάρδος στο σπῖτι του ἀπ' τα χέρια τὴς Εὐρυνόμης τὴς κελάρισσας ἐλούστη κὶ ἐμυρῶθη'
- κὶ φόρεσε χιτῶνα κὶ ὁμορφὴ χλαμύδα, κὶ ἠ Παλλάδα ἀπ' το κεφάλι ὡς κάτω του 'χυνε πολλὴ ὁμορφιά, νὰ δείχνει σαν πιο γεμάτος, πιο ἀψηλόκορμος, κὶ ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του μαλλιά κρεμούσε σαν τα ὀλόσγουρα του ζουμπουλιοῦ λουλούδια. Πῶς χύνει ἀπὰ στο ἀσήμι μάλαμα καλὸς τεχνίτης, που 'χει
- ἀπ' τὴν Παλλάδα κὶ τον Ἥφαιστο περισσῆς τέχνης μάθει, κὶ εἶναι ὅ,τι φτιάξει μαστορεύοντας ὅλο ὁμορφιά κὶ χάρη— ὁμοία κὶ ἐκείνη χάρη του 'χυνε στὴν κεφαλὴ, στους ὤμους, κὶ ἀπ' το λουτρό θαρρεῖς ἀθάνατος ξεπρόβαλε στὴν ὄψη. Κὶ ὡς πίσω στο θρόνῳ του ἐκάθισε, που λίγο πρὶν καθόταν
- ἀντικριστὰ με τὴ γυναῖκα του, κινούσε λόγια κὶ εἶπε: «Καμμένη, ἀπ' ὅλες ὅσες βρίσκονται γυναῖκες μόνο ἐσένα

- κῆρ ἀτέραμνον ἔθηκαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες:
οὐ μὲν κ' ἄλλη γ' ὦδε γυνὴ τετληότι θυμῷ
ἀνδρὸς ἀφεςταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
- 170 ἔλθοι ἔεικοστῷ ἔτει ἔς πατρίδα γαίαν.
ἀλλ' ἄγε μοι, μάϊα, στόρεσον λέχος, ὄφρα και αὐτὸς
λέξομαι: ἦ γὰρ τῆ γε σιδήρεον ἐν φρεσὶ ἦτορ.»
τὸν δ' αὐτὴ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«δαιμόνι', οὐτ' ἄρ τι μεγαλίζομαι οὐτ' ἀθερίζω
- 175 οὔτε λίην ἄγαμαι, μάλα δ' εὐ οἶδ' οἴος ἔησθα
ἔξ Ἰθάκης ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
ἀλλ' ἄγε οἱ στόρεσον πυκινὸν λέχος, Εὐρύκλεια,
ἐκτὸς εὐσταθέος θαλάμου, τὸν ῥ' αὐτὸς ἐποίει:
ἐνθα οἱ ἐκθεῖσαι πυκινὸν λέχος ἐμβάλετ' εὐνήν,
- 180 κῶεα και χλαίνας και ῥήγεα σιγαλόεντα.»
ὡς ἄρ' ἔφη πόσιος πειρωμένη: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ὀχθήσας ἄλοχον προσεφώνεε κεδνὰ ἰδυίαν:
«ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες:
τίς δέ μοι ἄλλοσε θῆκε λέχος; χαλεπὸν δέ κεν εἶη
- 185 καὶ μάλ' ἐπισταμένω, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
ῥῆιδίως ἐθέλων θεῖη ἄλλη ἐνὶ χώρῃ.
ἀνδρῶν δ' οὐ κέν τις ζωὸς βροτὸς, οὐδὲ μάλ'
ἠβῶν,
ῥεῖα μετοχλίσσειεν, ἐπεὶ μέγα σῆμα τέτυκται
ἐν λέχει ἀσκητῷ: τὸ δ' ἐγὼ κάμον οὐδέ τις ἄλλος.
- 190 θάμνος ἔφω τανύφυλλος ἐλαίης ἔρκεος ἐντὸς,
ἀκμηγὸς θαλέθων: πάχετος δ' ἦν ἠῦτε κίων.
τῷ δ' ἐγὼ ἀμφιβαλῶν θάλαμον δέμον, ὄφρ'
ἐτέλεσσα,
πυκνήσιν λιθάδεσσι, και εὐ καθύπερθεν ἔρεψα,
κολλητὰς δ' ἐπέθηκα θύρας, πυκινῶς ἀραρυίας.
- 195 και τὸτ' ἔπειτ' ἀπέκοψα κόμην τανυφύλλου ἐλαίης,
κορμὸν δ' ἐκ ρίζης προταμῶν ἀμφέξεσα χαλκῷ
εὐ και ἐπισταμένως, και ἐπὶ στάθμῃν ἴθυνα,
ἐρμῖν' ἀσκήσας, τέτρηνα δὲ πάντα τερέτρω.
ἐκ δὲ τοῦ ἀρχόμενος λέχος ἔξεον, ὄφρ' ἐτέλεσσα,
- 200 δαιδάλλων χρυσῷ τε και ἀργύρῳ ἠδ' ἐλέφαντι:
ἐκ δ' ἐτάνυσσα ἱμάντα βοδὸς φοίνικι φαεινόν.
οὕτω τοι τόδε σῆμα πιφαύσκομαι: οὐδέ τι οἶδα,
ἦ μοι ἔτ' ἔμπεδόν ἐστι, γύναι, λέχος, ἦέ τις ἦδη
ἀνδρῶν ἄλλοσε θῆκε, ταμῶν ὑπο πυθμέν' ἐλαίης.»
- 205 ὡς φάτο, τῆς δ' αὐτοῦ λύτο γούνατα και φίλον
ἦτορ,
σῆματ' ἀναγνούσῃ τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ'
Ὀδυσσεύς:
δακρύσασα δ' ἔπειτ' ἰθύς δράμεν, ἀμφὶ δὲ χεῖρας
- οἱ ἀθάνατοι του Ολύμπου ἀμάλαγη καρδιά στα στήθη ἔβαλαν!
Δε βρίσκεται ἄλλη τόσο ἀλύγιστη γυναίκα, να τραβιέται
μακριά απ' τον άντρα της, που ως ἔσυρε στα ξένα μύρια πάθη,
στα εἴκοσι χρόνια ξαναγύρισε στη γη την πατρική του.
Μον' ἔλα, καλομάνα, στρώσε μου την κλίνη, να πλαγιάσω
μονάχος καν, τι τούτη σιδερέη καρδιά στα στήθη κρύβει.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι εἶπε:
«Καημένε, δε μεγαλοπιάνουμαι κι ουδέ ἀψηφῶ κανένα
κι ουδέ ξαφνίζομαι' τη θύμηση κρατῶ πως ἴσουν τότε,
σαν ἔφευγες με το μακρόκουμπο καράβι απ' την Ἰθάκη.
Μον' ἔλα, Ευρύκλεια, το κλινάρι του γοργά να στρώσεις ὄξω
απ' την καλόχιστή μας κάμαρα, που 'χε μονάχος χτίσει'
ὄξω τη στέρια κλίνη σύρτε του, και βάλτε και στρωσίδια,
φλοκάτες και προβιές και λιόφωτα να σκεπαστεῖ σεντόνια.»
Αυτά εἶπε εκείνη δοκιμάζοντας τον άντρα της, μα τούτος
συχύστη κι εἶπε στη γυναίκα του τη γνωστικιά αναμμένος:
«Γυναίκα, ἀλήθεια, αὐτὸς ο λόγος σου μες στην καρδιά με ἀγγίζει!
Ποιος το κλινάρι μετασάλεψε; Καλὸς τεχνίτης να 'ταν,
και πάλε θα του 'ρχόταν δύσκολο! Μόνον θεὸς μπορούσε,
αν ἠθελε, να 'ρθεῖ κι ἀνέκοπα να το μετασαλέψει.
Μα απ' τους θνητούς που ζουν δε γίνεται τη θέση να του ἀλλάξει
κανεῖς, κι ας εἶναι ἀπὰ στα νιάτα του' το τορνευτὸ κλινάρι
τρανὸ σημάδι κρύβει' τα 'φτιαξαν τα χέρια τα δικά μου.
Φύτρωνε δέντρο, ἐλιά στενόφυλλη, μες στον αὐλόγυρο μας,
ξεπεταμένο κι ολοφούντωτο, χοντρό σα μια κολόνα.
Και πήρα κι ἔχτισα τρογύρα του την κάμαρα με πέτρες
πυκνὲς ως πάνω, και τη σκέπασα καλὰ καλὰ με στέγη'
κι ἀφοῦ της πέρασα πορτόφυλλα καλαρμοσμένα, στεριά,
έκοψα ἀπάνω της στενόφυλλης ἐλαῖας κλαδιά και φούντα,
και τον κορμὸ απ' τη ρίζα κλάδεψα, προσεχικὰ, πιδέξια
με το σκεπάρνι πελεκώντας τον, με στάφνη ἰσιώνοντας τον,
κλινόποδο να γένει, κι ἀνοιξα με το τρυπάνι τρύπες.
Κει πάνω το κλινάρι ἐστήριξα, καλὰ πλανίζοντας το,
και με το μάλαμα το πλούμισα, το φίλνισι, το ἀσῆμι!
τέλος λουριά ἀπὸ βόδι ἐτάνυσσα, που απ' την πορφύρα ἀστραφταν.
Το μυστικὸ σου το φανέρωσα σημάδι, μα δεν ξέρω
αν το κλινάρι ἀκόμα στέκεται, γυναίκα, για κανέναν
το λιόδεντρο απ' τη ρίζα του 'κοψε και του ἀλλάξε τη θέση.»
Αυτά εἶπε, κι εκείνης τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά της,
τ' ἀλάθευτα σημάδια ως γνώρισε στα λόγια του Ὀδυσσεά'
και χύθη ομπρός θρηνώντας, ἔριξε τα δυο της χέρια γύρω
στου ἀντρός της το λαιμό, του φίλησε την κεφαλή και του 'πε:
«Μη μου κακιώνεις! Σὲ ὅλα το 'δειξες το πιο ζύπνο πως ἔχεις

δειρῆ βάλλ' Ὀδυσῆι, κάρη δ' ἔκυσ' ἠδὲ προσηύδα:
«μή μοι, Ὀδυσσεύ, σκύζευ, ἐπεὶ τά περ ἄλλα
μάλιστα

- 210 ἀνθρώπων πέπνουσο: θεοὶ δ' ὤπαζον διζύν,
οἱ νῶϊν ἀγάσαντο παρ' ἀλλήλοισι μένοντε
ἤβης ταρπήναι καὶ γήραος οὐδὸν ἰκέσθαι.
αὐτὰρ μή νῦν μοι τόδε χῶεο μηδὲ νεμέσσα,
οὐνεκά σ' οὐ τὸ πρῶτον, ἐπεὶ ἴδον, ὦδ' ἀγάπησα.
- 215 αἰεὶ γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
ἐρρίγει μή τίς με βροτῶν ἀπάφοιτο ἔπασσιν
ἐλθῶν: πολλοὶ γάρ κακὰ κέρδεα βουλεύουσιν.
οὐδὲ κεν Ἀργεῖη Ἑλένη, Διὸς ἐκγεγαυία,
ἄνδρι παρ' ἄλλοδαπῶ ἐμίγη φιλότητι καὶ εὐνή,
- 220 εἰ ἦδη ὃ μιν αὐτίς ἀρηϊοὶ υἴες Ἀχαιῶν
ἄξεμναι οἰκόνδε φίλην ἐς πατρίδ' ἔμελλον.
τὴν δ' ἦ τοι ρέξαι θεὸς ὠρορεν ἔργον αἰεκές:
τὴν δ' ἄτην οὐ πρόσθεν ἐῶ ἐγκάθθετο θυμῷ
λυγρὴν, ἐξ ἧς πρῶτα καὶ ἡμέας ἴκετο πένθος.
- 225 νῦν δ', ἐπεὶ ἦδη σήματ' ἀριφραδέα κατέλεξας
εὐνής ἡμετέρης, ἦν οὐ βροτὸς ἄλλος ὁπῶπει,
ἀλλ' οἶοι σύ τ' ἐγώ τε καὶ ἀμφίπολος μία μούνη,
Ἄκτορις, ἦν μοι δῶκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιοῦση,
ἦ νῶϊν εἴρυτο θύρας πυκινῷ θαλάμοιο,
- 230 πείθεις δὴ μευ θυμόν, ἀπηγέα περ μάλ' ἐόντα.»
ὡς φάτο, τῷ δ' ἔτι μάλλον ὑφ' ἡμερον ὦρσε γόοιο:
κλαῖε δ' ἔχων ἄλοχον θυμαρέα, κεδνὰ ἰδυῖαν.
ὡς δ' ὄτ' ἂν ἀσπᾶσιος γῆ νηχομένοισι φανήη,
ὦν τε Ποσειδάων εὐεργέα νῆ' ἐνὶ πόντῳ
- 235 ραῖση, ἐπειγομένην ἀνέμῳ καὶ κύματι πηγῶ:
παῦροι δ' ἐξέφυγον πολιῆς ἁλὸς ἡπειρόνδε
νηχόμενοι, πολλή δὲ περὶ χροῖ τέτροφεν ἄλμη,
ἀσπᾶσιοι δ' ἐπέβαν γαίης, κακότητα φυγόντες:
ὡς ἄρα τῆ ἀσπαστὸς ἔην πόσις εἰσοροῶση,
- 240 δειρῆς δ' οὐ πῶ πάμπαν ἀφίετο πήχεε λευκῷ.
καὶ νύ κ' ὄδυρομένοισι φάνη ροδοδάκτυλος Ἥως,
εἰ μὴ ἄρ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
νύκτα μὲν ἐν περάτῃ δολιχὴν σχέθεν, Ἥω δ' αὐτὴ
ρύσατ' ἐπ' Ὠκεανῷ χρυσόθρονον, οὐδ' ἔα ἵππους
- 245 ζεύγνυσθ' ὠκύποδας, φάος ἀνθρώποισι φέροντας,
Λάμπον καὶ Φαέθονθ', οἳ τ' Ἥω πῶλοι ἄγουσι.
καὶ τότε ἄρ' ἦν ἄλοχον προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς
«ὦ γυναῖκα, οὐ γάρ πῶ πάντων ἐπὶ πείρατ' ἀέθλων
ἦλθομεν, ἀλλ' ἔτ' ὄπισθεν ἀμέτρητος πόνος ἔσται,
- μαυαλό, Ὀδυσσέα! Μα ἀλήθεια βάσανα πολλὰ οἱ θεοὶ μας δῶκαν,
που ζούλεψαν καὶ δε μας ἀφήκαν τὴ νιότη νὰ χαρούμε
ο ἕνας τοῦ ἄλλου καὶ νὰ γεράσουμε μαζί συντροφεμένοι.
Ὅμως ἀλήθεια μὴν οργίζεσαι καὶ μὴ χολίας μαζί μου,
που μόλις σ' εἶδα, τὴν ἀγάπη μου δε σου 'δειξα σαν τώρα'
ποτέ ἡ καρδιά μαθὲς στα στήθη μου δεν ἔπαψε νὰ τρέμει,
μὴν ἔρθει κάποιος με τὰ λόγια τοῦ θνητός καὶ με πλανέσει'
τι ἄνομα κέρδη νὰ σοφίζονται πολλοὺς θα βρεῖς στὸν κόσμο.
Κι ἡ Ἑλένη ἡ ἀργίσις δε θα 'σμιγε, τοῦ γιου τοῦ Κρόνου ἡ κόρη,
μ' ἕναν ἀλλόξενο, στὴν κλίνη τοῦ γιὰ νὰ χαρεῖ τὸν πόθο,
- ἀν κάτεχε πῶς πίσω σπῆτι τῆς μὴ μέρᾳ θὰ τὴ φέρναν
οἱ γιοὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ ἀντρόκαρδοὶ στὴν πατρικὴ τῆς χώρα.
Ὅμως θεὰ σ' αὐτὲς τῆς ἀπρεπῆς δουλειῆς τὴν εἶχε σπρώξει'
πιο πρὶν μαθὲς δεν τῆς δυνάστευε τὰ φρένα τούτῃ ἡ τύφλα
ἡ ξορκισμένη, οπουθε κίνησαν καὶ τὰ δικὰ μας πάθη.
- Μα τώρα που ἐτσι κατακάθαρα μου τὰ 'πες τὰ σημάδια
τῆς κλίνης μας, που δεν τὰ κάτεχε κανεὶς στὸν κόσμον ἄλλος
ξὸν ἀπὸ μας τοὺς δυο, τὸ ἀντρόγενο, καὶ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ μὴ
τὴν Ἀχτορίδα, που ἀπ' τὸν κύρη μου, γιὰ δῶ ως κινούσα, πῆρα,
καὶ που στὴς στεριάς μας τῆς κάμαρας παράστεκε τὴν πόρτα,
- τώρα με πείθεις, ὅσο ἀλύγιση καρδιά κι ἀν κρύβω ἐντὸς μου!»
Εἶπε, κι ἀκόμα πιο τοῦ ξάναψε τοῦ θρήνου τὴ λαχτᾶρα,
τὴν ἀκριβὴ, πιστὴ γυναῖκα τοῦ στὴν ἀγκαλιὰ ως κρατούσε.
Πῶς χαίρουνται στεριά ἀντικρίζοντας στὴ θάλασσα ὅσοι πλέκουν,
τι ο Ποσειδάωνας τὸ καλόφτιαστο τοὺς τσάκισε καράβι,
- που τὸ βασιάνισαν τὰ κύματα τὰ φοβερά κι οἱ ἀνεμοὶ,
καὶ λίγοι ἀπ' τὴν ψαριά τὴ θάλασσα γλιπώνουν κολυμπώντας,
νὰ βγουν στὸ σκρόγιαλο, κι ἀπάνω τοὺς πολλὴ ἔχει πῆξει ἀρμύρα,
κι ὅπως στεριά πατοῦνε, χαίρουνται, που τὸ χαμὸ ξέφυγαν —
ὅμοια κι ἐκεῖνη ἀναντρανίζοντας τὸ ταῖρι τῆς χαϊρόταν,
- κι οὐδ' ἔλεγε νὰ βγάλει τ' ἀσπρὰ τῆς βραχιόνια ἀπ' τὸ λαιμὸ τοῦ.
Ἡ Αὐγὴ θὰ πρόβαινε ἡ χρυσόθρονη κι ἀκόμα θὰ θρηνοῦσαν,
ἀν ἡ Αθήνα, ἡ θεὰ ἡ γλαυκῶματη, δὲ στοχαζόταν ἄλλα:
Τὴ Νύκτα ἀντίσκοπε στα πέρατα τῆς δύσης, νὰ μακρύνει,
καὶ τὴν Αὐγὴ τὴ ροδοδάκτυλη στὸν Ὠκεανὸ κρατοῦσε,
- κι οὐδὲ νὰ ζέψει τὰ γοργόφερα πουλάρια τῆς, τὸ Λάμπο
καὶ τὸ Φαέθοντα, τὴν ἀφήνε, στὴ γῆ τὸ φῶς νὰ φέρουν.
Κι εἶπε ὁ πολὺβουλος στὸ ταῖρι τοῦ γυρνώντας Ὀδυσσεᾶς:
«Γυναῖκα, ἀλήθεια, δεν ἐτέλεψαν οἱ μὸχτοὶ μου ὅλοι ἀκόμα,
μον' κι ἄλλα βάσανα ἀλογάριαστα με καρτεροῦν ξοπίσω,

- 250 πολλὸς καὶ χαλεπός, τὸν ἐμὲ χρῆ πάντα τελέσσαι.
ὥς γάρ μοι ψυχὴ μαντεύσατο Τειρεσίαια
ἤματι τῷ ὅτε δὴ κατέβην δόμον Ἄιδος εἰσώ,
νόστον ἐταίροισιν διζήμενος ἦδ' ἐμοὶ αὐτῷ.
ἀλλ' ἔρχου, λέκτρονδ' ἴομεν, γύναι, ὄφρα καὶ ἦδη
- 255 ὕπνω ὑπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντε.»
τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«εὐνὴ μὲν δὴ σοὶ γε τότ' ἔσσεται ὀππότε θυμῷ
σῶ ἐθέλῃς, ἔπει ἄρ σε θεοὶ ποίησαν ἰκέσθαι
οἶκον ἐυκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν:
- 260 ἀλλ' ἔπει ἐφράσθης καὶ τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,
εἶπ' ἄγε μοι τὸν ἄεθλον, ἔπει καὶ ὀπισθεν, οἶω,
πεύσομαι, αὐτίκα δ' ἐστὶ δαήμεναι οὐ τι χέρειον.»
τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«δαιμονίη, τί τ' ἄρ' αὐ με μάλ' ὀτρύνουσα κελεύεις
- 265 εἰπέμεν; αὐτὰρ ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ἐπικεύσω.
οὐ μὲν τοι θυμὸς κεχαρήσεται: οὐδὲ γάρ αὐτὸς
χαίρω, ἔπει μάλα πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε' ἄνωγεν
ἐλθεῖν, ἐν χείρεσιν ἔχοντ' εὐήρες ἔρετμόν,
εἰς ὃ κε τοὺς ἀφίκωμαι οἷ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
- 270 ἀνέρες, οὐδὲ θ' ἄλεσαι μειγμένον εἶδαρ ἔδουσιν:
οὐδ' ἄρα τοὶ γ' ἴσασι νέας φοινικοπαρήους,
οὐδ' εὐήρε' ἔρετμά, τὰ τε ππερὰ νηυσὶ πέλονται.
σημα δὲ μοι τόδ' ἔειπεν ἀριφραδὲς, οὐδὲ σε κεύσω:
ὀππότε κεν δὴ μοι ξυμβλήμενος ἄλλος ὀδίτης
- 275 φῆγῃ ἀθηρηλοῖον ἔχειν ἀνά φαιδίμω ὦμω,
καὶ τότε μ' ἐν γαίῃ πῆξαντ' ἐκέλευεν ἔρετμόν,
ἔρξανθ' ἱερὰ κατὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,
ἀρνεῖον ταυρὸν τε συῶν τ' ἐπιβήτορα κάπρον,
οἴκαδ' ἀποστείχων, ἔρδειν θ' ἱεράς ἐκατόμβας
- 280 ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρύν ἔχουσι,
πᾶσι μάλ' ἐξείης: θάνατος δὲ μοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ
ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ με πέφνη
γῆρας ὑπο λιπαρῷ ἀρημένον: ἀμφὶ δὲ λαοὶ
ὄλβιοι ἔσσονται: τὰ δὲ μοι φάτο πάντα τελεῖσθαι.»
- 285 τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«εἰ μὲν δὴ γῆράς γε θεοὶ τελέουσιν ἄρειον,
ἐλπυρῆ τοι ἔπειτα κακῶν ὑπάλυξιν ἔσεσθαι.»
ὥς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:
τόφρα δ' ἄρ' Εὐρυνόμη τε ἰδὲ τροφὸς ἔντυον εὐνήν
- 290 ἐσθῆτος μαλακῆς, δαΐδων ὑπο λαμπομενάων.
αὐτὰρ ἔπει στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
γρηῦς μὲν κείουσα πάλιν οἰκόνδε βεβήκει,
τοῖσιν δ' Εὐρυνόμη θαλαμηπόλος ἠγεμόνευεν
- τρανά κι ασήκωτα' δε γίνεται να τα ξεφύγω ως τέλος.
Αυτά η ψυχὴ μου τα προφήτεψε του Τειρεσία, τη μέρα
στον Κάτω Κόσμο που κατέβηκα, γυρεύοντας το δρόμο
του γυρισμοῦ για τους συντρόφους μου και για τον ἴδιο εμένα.
Μον' ἔλα, πάμε πια να γείρουμε, γυναίκα, στο κλινάρι,
για να φραθοῦμε στον ολόγλυκο παραδομένο γύπνο.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι εἶπε:
«Στρωμένο θα 'ναι το κλινάρι σου την ὥρα που η καρδιά σου
θα το γυρέψει, μια κι οι ἀθάνατοι σε ἀξίωσαν να διαγείρεις στο
αρχοντικό σου το καλόχτιστο, στο πατρικό σου χῶμα.
- Μα αφού θεός σου τον εθύμισε κι ἦρθε ξανά στο νοῦ σου,
πες μου το μόχτο που σου ἀπόμεινε' μια μέρα θα τον μάθω
ἔτσι κι αλλιώς, θαρρῶ' καλύτερα μιας απαρχῆς να ξέρω.»
Τότε ο Οδυσσεύς ο πολυμήχανος γυρνώντας ἀποκριθῆ:
«Καημένη, γιατί πας γυρεύοντας να μάθεις και με σπρώχνεις
να σου τα πω; Μα ας εἶναι, αγρίκα τα, δεν τα κρατῶ κρυμμένα'
μα δε θα νιώσεις ἀναγάλλιαση, κι ουδὲ κι ατὸς μου νιώθω
καμιά χαρά — που μου παράγγελνε σε πολιτείες να οδέψω
θνητῶν πολλές, κουπί καλάρμοστο στο χέρι μου κρατώντας,
σε ἀνθρώπους ως να φτάσω, θάλασσα που δεν κατέχουν τι εἶναι,
- κι ουδὲ ποτέ με ἀλάτι ἀρτίζουσε τα φαγητά που τρώνε,
κι ουδὲ καράβια ἀλικομάγουλα ποτέ ἀγνάντεψαν, μήτε
κουπιά καλάρμοστα, που ως φτερούγες δρομίζουν τα καράβια.
Κι ἕνα σημάδι μου 'πε ξάστερο — γιατί να σου το κρύψω;
Σα με ἀναμῶσει λέει στη στράτα μου κανένας πεζολάτης
και λιχνιστήρι πει στον ὦμο μου πως κουβαλῶ τον ὠριο,
στο χῶμα τότε μου παράγγελνε να μπήξω το κουπί μου,
κι αφού θυσιές προσφέρω πάγκαλες στο ρῆγα Ποσειδῶνα,
κρίαρι και καπρὶ λατάρικο και ταῦρο σφάζοντας του,
να στρέψω πίσω και στον τόπο μου τρανές βοδιῶν θυσιές
να κάμω στους θεοὺς, που ἀθάνατοι τα ουράνια πλάτη ορίζουν,
σε ὅλους γραμμῆ. Κι ἀκόμα ο θάνατος γλυκός, γαλήνιος θα 'ρθει
να με 'βρει ἀλάργα ἀπὸ τη θάλασσα, τα μάτια να μου κλείσει
μες σε βαθιά, καλά γεράματα' κι ολόγουρα οι λαοὶ μου
θα ζουν χαϊράμενοι' ἔτσι μου 'λεγε πως θα τελέψουν ὅλα.»
- Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι εἶπε:
«Αληθινά, οι θεοὶ γεράματα καλύτερα αν σου γράφουν,
ἔχεις ἐλπίδα ἀπὸ τα βάσανα να ξεγλιτώσεις τέλος.»
Εκεῖνοι τέτοια συνάλληλος τους κουβέντιαζαν ωστόσο
η βᾶγια κι η Ευρυνόμη ετοίμαζαν κάτω ἀπ' το φως που ἔχυναν
δαδιά ἀναμμένα το κλινάρι τους με μαλακά στρωσίδια'
κι αφού τη στεριά κλίνη ἀπόστρωσαν με προθυμία μεγάλη,
στο σπῆτι ἐδιάγειρε η γερόντισσα να κοιμηθεῖ κι ἀτῆ της.
Μόνη η Ευρυνόμη η βᾶγια ἀπόμεινε, κι ως κίνησαν οι δυο τους,

- έρχομενοισι λέχοσδε, δᾶος μετὰ χερσίν ἔχουσα:
- 295 ἔς θάλαμον δ' ἀγαγοῦσα πάλιν κίεν. οἱ μὲν ἔπειτα ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοῦ θεσμόν ἴκοντο: αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης παύσαν ἄρ' ὄρχηθμοῖο πόδας, παύσαν δὲ γυναῖκας, αὐτοὶ δ' εὐνάζοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.
- 300 τῷ δ' ἔπει οὖν φιλότιτος ἔταρπῆτην ἔρατεινῆς, τερπέσθην μύθοισι, πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντε, ἢ μὲν ὄσ' ἐν μεγάροισιν ἀνέσχετο διὰ γυναικῶν, ἀνδρῶν μνηστήρων ἔσορῶσ' αἰδηλον ὄμιλον, οἷ ἔθεν εἵνεκα πολλὰ, βόας καὶ ἴφια μῆλα,
- 305 ἔσφαζον, πολλὸς δὲ πίθων ἠφύσσετο οἶνος: αὐτὰρ ὁ διογενῆς Ὀδυσσεὺς ὄσα κήδε' ἔθηκεν ἀνθρώποις ὄσα τ' αὐτὸς οἰζύσας ἐμόγησε, πάντ' ἔλεγ': ἢ δ' ἄρ' ἐτέρπετ' ἀκούουσ', οὐδὲ οἱ ὕπνος πῖπεν ἐπὶ βλεφάροισι πάρος καταλέξει ἅπαντα.
- 310 ἦ Ἐήρξατο δ' ὡς πρώτον Κίκονας δάμασ', αὐτὰρ ἔπειτα ἦλθ' ἔς Λωτοφάγων ἀνδρῶν πείραν ἄρουραν: ἦ δ' ὄσα Κύκλωψ ἔρξε, καὶ ὡς ἀπετίσατο ποινήν ἰφθίμων ἐτάρων, οὐς ἦσθιεν οὐδ' ἐλείρειν: ἦ δ' ὡς Αἴολον ἴκεθ', ὃ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο
- 315 καὶ πέμπ', οὐδέ πω αἶσα φίλην ἔς πατριδ' ἰκέσθαι ἦην, ἀλλὰ μιν αὖτις ἀναρπάξασα θύελλα πόντον ἐπ' ἰχθυόεντα φέρον βαρέα στενάχοντα: ἦ δ' ὡς Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην ἀφίκανεν, οἷ νηῆς τ' ὄλεσαν καὶ ἐϋκνήμιδας ἐταίρους
- 320 πάντας: Ὀδυσσεὺς δ' οἶος ὑπέκφυγε νῆϊ μελαίνῃ: καὶ Κίρκης κατέλεξε δόλον πολυμηχανίην τε, ἦ δ' ὡς εἰς Αἴδεω δόμον ἦλυθεν εὐρώωντα, ψυχῆ χρησόμενος Θηβαίου Τειρεσίαο, νῆϊ πολυκλήϊδι, καὶ εἰσιδε πάντας ἐταίρους
- 325 μητέρα θ', ἢ μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα: ἦ δ' ὡς Σειρήνων ἀδινάων φθόγγον ἄκουσεν, ὡς θ' ἴκετο Πλαγκτὰς πέτρας δεινὴν τε Χάρυβδι Σκύλλην θ', ἦν οὐ πῶ ποτ' ἀκήριοι ἄνδρες ἄλυξαν: ἦ δ' ὡς Ἥλειοιο βόας κατέπεφνον ἐταῖροι:
- 330 ἦ δ' ὡς νῆα θοὴν ἔβαλε ψολόεντι κεραυνῷ Ζεὺς ὑπιβρεμέτης, ἀπὸ δ' ἔφθιθεν ἔσθλοι ἐταῖροι πάντες ὁμῶς, αὐτὸς δὲ κακὰς ὑπὸ κῆρας ἄλυξεν: ὡς θ' ἴκετ' Ὀγυγίην νῆσον νύμφην τε Καλυψῶ, ἢ δὴ μιν κατέρυκε, λιλαιομένη πόσιν εἶναι,
- μῆπκε μπροστά, δαδί στα χέρια της κρατώντας, να τους φέγγει' κι ως τους συνέμπασε, τραβήχτηκε. Κι εκείνοι με λαχτήρα στην παλιά θέση το κλινάρι τους να τους πρόσμενε βρήκαν. Και πάσαν οι άντρες, ο Τηλέμαχος κι ο θεῖος χοιροβοσκός τους κι ο βοῖδολάτης, τα ποδάρια τους να κρουν, και τις γυναίκες σταμάτησαν, κι ατοί τους πλάγιασαν μες στο ισκιερό παλάτι..
- Κι εκείνοι οι δυό, σαν πια αποχώρτασαν γλυκό φιλί κι αγκάλη, κινούσαν την κουβέντα ολόχαροι, κι ο ένας του άλλου ιστορούσαν, αυτή ὅσα τράβηξε στο σπίτι τους, των γυναικῶν το θάμα, κάθε στιγμή τους πολυμίσητους μνηστήρες ν' ανικρίζει, που απ' αφορμή της πλήθος ἔσφαζαν αρνιά παχιά και βόδια,
- κι ἀκόμα βγάζαν αλογάριστο κρασί ἀπὸ τα πιθάρια' κι ἀπὸ την ἄλλη ο ἀρχοντογέννητος της ἔλεγε Ὀδυσσεάς τα πάντα — πόσες πίκρες ἔδωκε στους ἄλλους, πόσα ἀτὸς του ἔσυρε βάσανα' κι ἀγάλλουνταν ἐκείνη ἀκούγοντας τον, κι ο ὕπνος δε σφράγιζε τα μάτια της, πριν της τα πει ως την ἀκρη.
- Κι ἀρχισε πρώτα ἀπὸ τους Κίκονες, το κάστρο πως τους πήρε, μετὰ πως ἦρθε στην παχιόβωλη των Λωτοφάγων χώρα, και πόσα ο Κύκλωπας τους ἔκαμε, και πως το γαῖμα πήρε των ἀντρειανῶν συντρόφων, που ἀσπλαχνα του 'φαγε ἐκείνος, πίσω' και πως μπροστά στον Αἴολο βρέθηκε, που τον καλοπροσδέχτη και τον προβόδησε, μα η μοῖρα του δεν του 'γραφε να φτάσει στη γη του ἀκόμα, μόνο ο δρόλαπας τον ξέσυρε και πάλι στο ψαροθρόφο ἀπάνω πέλαγο, στα βογγητά του μέσα' στη Λαιστρυγονία την πλατύπορτη μετὰ πως εἶχε ἀράξει, κι αυτοὶ τα πλοῖα και τους συντρόφους του τους ἀντρειανούς χάλασαν
- ὄλους, και μόνο ἐκείνος ξέφυγε στο μελανό καράβι' τις πονηριές ἀκόμα ἰστόρησε και τις περισίσιες τέχνες της Κίρκης, και το πως κατέβηκε στον ἀραχλο τον Ἄδη με το πολύσκαρμο καράβι του, χρησμο ἀπ' του Τειρεσία να πάρει την ψυχῆ, κι ἀντάμωσε τη μάνα, που τον εἶχε
- μικραναστήσει, ἀφοῦ τον γέννησε, και τους συντρόφους του ὄλους' πως ἀκουσε των ἀηδονόλαων Σειρήνων το τραγοῦδι' πως ἔφτασε στους Ταξιδόβραχους, στη Χάρυβδη την ἀγρια, και πως στη Σκύλλα, οποῦθε ἀζημῖωτος δεν ξέφυγε κανέναν' και πως οι σύντροφοι του σκότωσαν του Γήλιου τις γελᾶδες,
- και πως στο γρήγορο καράβι τους ο Δίας ο ἀψηλοβρόντης σφεντόνισε ἀχριστό ἀστροπέλεκο, κι ὄλοι οι ἀντρειανοὶ σύντροφοι χάθηκαν, και του Χάρου ἐγλίτωσε του ἀνήλεου μόνο ἐκείνος' στην Ὀγυγία πως βρέθη, στης ζωθιάς της Καλυψῶς το σπίτι, που ταίρι να τον ἔχει θέλοντας κοντά της τον κρατούσε

- 335 ἢ ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ ἔφασκε
θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα:
ἀλλὰ τοῦ οὐ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν:
ἠδ' ὡς ἐς Φαίηκας ἀφίκετο πολλὰ μογήσας,
οἱ δὲ μιν περὶ κῆρι θεὸν ὡς τιμήσαντο
- 340 καὶ πέμπσαν σὺν νῆϊ φίλην ἐς πατρίδα γαίαν,
χαλκὸν τε χρυσὸν τε ἄλις ἐσθῆτά τε δόντες.
τοῦτ' ἄρα δεύτατον εἶπεν ἔπος, ὅτε οἱ γλυκύς
ὔπνος
λυσιμελῆς ἐπόρουσε, λύων μελεδήματα θυμοῦ.
δ' αὐτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
- 345 ὁππότε δὴ ῥ' Ὀδυσῆα ἐέλπετο ὄν κατὰ θυμὸν
εὐνής ἢς ἀλόχου ταρπήμεναι ἠδὲ καὶ ὕπνου,
αὐτίκ' ἀπ' Ὠκεανοῦ χρυσόθρονον ἠριγένειαν
ᾠρσεν, ἴν' ἀνθρώποισι φῶς φέροι: ᾠρτο δ'
Ὀδυσσεύς
εὐνής ἐκ μαλακῆς, ἀλόχῳ δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν:
- 350 «ὦ γύναι, ἦδη μὲν πολέων κεκορήμεθ' ἀέθλων
ἀμφοτέρω, σὺ μὲν ἐνθάδ' ἐμὸν πολυκηδέα νόστον
κλαίουσ'. αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς ἄλγεσι καὶ θεοὶ ἄλλοι
ἰέμενον πεδάσσκον ἐμῆς ἀπὸ πατρίδος αἴης:
νῦν δ' ἐπεὶ ἀμφοτέρω πολυήρατον ἰκόμεθ' εὐνήν,
- 355 κτήματα μὲν τά μοι ἔστι, κομιζέμεν ἐν μεγάροισι,
μῆλα δ' ἅ μοι μνηστήρες ὑπερφίαλοι κατέκειραν,
πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐγὼ λήσσομαι, ἄλλα δ' Ἀχαιοὶ
δώσουσ', εἰς ὃ κε πάντας ἐνιπλήσωσιν ἐπαύλους.
ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πολυδένδρον ἀγρόν ἔπειμι,
- 360 ὀψόμενος πατέρ' ἐσθλόν, ὃ μοι πυκινῶς ἀκάχηται:
σοὶ δέ, γύναι, τάδ' ἐπιτέλλω, πινυτῆ περ εὐόση:
αὐτίκα γὰρ φάτις εἶσιν ἅμ' ἠελίῳ ἀνιόντι
ἀνδρῶν μνηστήρων, οὓς ἔκτανον ἐν μεγάροισιν:
εἰς ὑπερῶ' ἀναβάσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν
- 365 ἦσθαι, μηδὲ τινα προτιόσσεο μηδ' ἐρέεινε.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσετο τεύχεα καλά,
ᾠρσε δὲ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην,
πάντας δ' ἔντε' ἄνωγεν ἄρηια χερσὶν ἐλέσθαι.
οἱ δὲ οἱ οὐκ ἀπίθησαν, ἐθωρήσοντο δὲ χαλκῶ,
- 370 ᾠῖξαν δὲ θύρας, ἐκ δ' ἦιον: ἦρχε δ' Ὀδυσσεύς.
ἦδη μὲν φάος ἦεν ἐπὶ χθόνα, τοὺς δ' ἄρ' Ἀθήνη
νυκτὶ κατακρύψασα θεῶς ἐξήγε πόληος.
- στις βαθουλές σπηλιές, τον ἔθρεφε και το 'χε στο μυαλό της,
αν μείνει, να τον κάνει αθάνατο κι αγέραστο για πάντα'
ὁμως ποτέ δεν του μετᾶστρεψε τη γνώμη μες στα στήθη'
και πως στους Φαίηκες τέλος ἔφτασε, μετὰ ἀπὸ μύρια πάθη,
κι εκείνοι ολόκαρδα ως αθάνατο τότε τίμησαν ὅλοι,
και με καράβι τον ξαπόστειλαν στη γη την πατρικὴ του,
με απλοχεριὰ χαλκὸ και μάλαμα και ρούχα δίνοντας του.
Στερνὸς αὐτὸς ἐστάθη ο λόγος του, κι ἦρθε ο γλυκὸς ο γύπνος
τα μέλη λύνοντας του, λύνοντας και της ψυχῆς τις ἔγνοιες.
Τότε η Αθηνά, η θεὰ η γλαυκώματη, στοχάστηκε ἄλλα πάλε:
μόλις λογάρισε στα φρένα της πως ο Οδυσσεύς εχάρη
με τη γυναίκα του τον ἔρωτα και χόρτασε τον ὕπνο,
απ' το ωκεάνειο ρέμα εσήκωσε, στη γη το φως να φέρει,
την πουρνογέννητη Χρυσόθρονη' κι απ' τ' απαλὸ κλινάρι
σηκώθηκε ο Οδυσσεύς, καὶ μίλησε στο ταίρι του γυρνώντας:
Γυναίκα, ἀπὸ πολλοὺς χορτάσαμε βαριοὺς ως τώρα μόχτους
κι οἱ δυο μας' συ για τον πολύπαθο θρηνώντας γυρισμὸ μου
εδῶ, και μένα ο Δίας κι οἱ ἐπίλοιοι θεοὶ με βασάνιζαν
μακριὰ απ' το χῶμα της πατρίδας μου, που λαχταροῦσα τόσο.
Τώρα που πια στο πολυπόθητο πλαγιάσαμε κλινάρι,
το βιος, αὐτὸ που εδῶ μου βρίσκεται, να το γνοιασεῖς μονάχα'
μα τα κοπάδια, αὐτὰ που οἱ πέρφανοι μου ρήμαξαν μνηστήρες
— πολλὰ μεβιάς θ' ἀρπάξω μόνος μου, κι ἄλλα ο λαὸς θα δώσει
ἀπὸ δικού του, ωσόπου οἱ μάντρες μου ξανά γεμίσουν ὅλες.
Μα τώρα ἐγὼ για το πολυδέντρο το χτήμα λέω να φύγω,
να ιδῶ τον αντρειανὸ τον κύρη μου, που ζει με τον καημὸ μου.
Για σένα ορίζω, αν και μονάχος του μπορεῖ να κρίνει ο νους σου
— τι μόλις κρούσει ο γῆλιος, το ἀκούσμα θ' ἀπλώσει εὐτὺς ολούθε
για τους μνηστήρες που σκοτώθηκαν στο σπῆτι εδῶ ἀπὸ μένα.
Λοιπὸν ἀνέβα με τις βάγιες σου ψηλά στο ἀνώι και κάτω,
κανέναν να μη δουν τα μάτια σου μηδὲ και να ρωτήσεις.»
Εἶπε, και πέρασε τα πάγκαλα στους ὤμους ἄρματά του'
μετὰ στον Εὐμαιο, στον Τηλέμαχο και στο βουκόλο πῆγε
να τους ξυπνήσει κι εἶπε τ' ἄρματα να πιάσουν του πολέμου.
Κι αὐτοί, την προσταγὴ του ακοῦγοντας, με το χαλκὸ ζώστηκαν,
τις πόρτες ἀνοιξαν, κι ως ἐβγαῖναν, μπροστά ο Οδυσσεύς
τραβούσε.
Κιόλα το φως στη γης ἀπλώνουνταν, μα εκείνους η Παλλάδα,
ἀπὸ το κάστρο ως βγαῖναν, σε βαθὺ τους ἐκρῦβε σκοτάδι.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ω-

- Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
24- ἀνδρῶν μνηστήρων: ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσίν
καλὴν χρυσεῖην, τῆ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
ὦν ἐθέλει, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώνοντας ἐγείρει:
- 5 τῆ ῥ' ἄγε κινήσας, ταί δὲ τρίζουσαι ἔπνοντο.
ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῶ ἄντρου θεσπεσίοιο
τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσῃσιν
ὄρμαθού ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλησιν ἔχονται,
ὡς αἰ τετριγύϊαι ἄμ' ἦσαν: ἦρχε δ' ἄρα σφιν
- 10 Ἑρμείας ἀκάκητα κατ' εὐρύωντα κέλευθα.
πάρ δ' ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ Λευκάδα
πέτρην,
ἠδὲ παρ' Ἡελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὄνειρων
ἦσαν: αἶψα δ' ἴκοντο κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
ἐνθα τε ναίουσι ψυχαί, εἶδωλα καμόντων.
- 15 εὐρον δὲ ψυχὴν Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
καὶ Πατροκλῆος καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
Αἴαντός θ', ὃς ἄριστος ἔην εἶδος τε δέμας τε
τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐδαο
ὡς οἱ μὲν περὶ κείνον ὀμίλειον: ἀγχίμολον δὲ
- 20 ἦλυθ' ἔπι ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο
ἀχνυμένη: περὶ δ' ἄλλα ἀνηγέραθ', ὄσσαι ἄμ'
αὐτῷ
οἴκῳ ἐν Αἰγίσθοιο θάνον καὶ πότμον ἐπέσπον.
τὸν προτέρη ψυχὴ προσεφώνεε Πηλεΐωνος:
«Ἀτρείδη, περὶ μὲν σ' ἔφαμεν Διὶ τερπικεραύνῳ
- 25 ἀνδρῶν ἠρώων φίλον ἔμμεναι ἤματα πάντα,
οὐνεκα πολλοῖσιν τε καὶ ἰφθίμοισιν ἄνασσες
δῆμῳ ἐνὶ Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε' Ἀχαιοί.
ἦ τ' ἄρα καὶ σοὶ πρῶτ' ἀπαστήσασθαι ἔμελλεν
μοῖρ' ὀλοή, τήν οὐ τις ἀλεύεται ὃς κε γένηται.
- 30 ὡς ὄφελος τιμῆς ἀπονήμενος, ἦς περ ἄνασσες,
δῆμῳ ἐνὶ Τρώων θάνατον καὶ πότμον ἐπισπεῖν:
τῷ κέν τοι τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,
ἠδὲ κε καὶ σῶ παιδί μέγα κλέος ἦρα' ὀπίσσω:
νῦν δ' ἄρα σ' οἰκτίστω θανάτῳ εἶμαρτο ἀλῶναι.»
- 35 Ἀ τὸν δ' αὐτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο:
«ὄλβιε Πηλέος υἱέ, θεοῖς ἐπείκελ' Ἀχιλλεῦ,
ὃς θάνες ἐν Τροίῃ ἐκάς Ἄργεος: ἀμφὶ δὲ σ' ἄλλοι
κτείνοντο Τρώων καὶ Ἀχαιῶν υἱεῖς ἄριστοι,
μαρνάμενοι περὶ σείο: σὺ δ' ἐν στροφάλλιγγι
- Ὡστόσο τις ψυχὴς των πέρφανων μνηστήρων ο κυλλήνιος
Ερμῆς απ' το παλάτι εφώναζε, και το ραβδί του εκράτει
στα χέρια το χρυσό, το πάγκαλο, που των θνητών τα μάτια
γητεύει, σε ὄσους θέλει κλειώντας τα, κι ἄλλους ξυπνά απ' τον ὕπνο.
- Μ' αυτό τις λάλησε, κι ακλούθηξαν τσιρίζοντας εκείνες.
Οι νυκτερίδες πως σε απέραντη, βαθιά σπηλιά πετώντας
τσιρίζουν, ὅταν συναλλήλως τους σε μια αρμαθιά κραπόνταν
ὄλες μαζί απ' το βράχο κι ἔτυχε να πέσει κάτω η μια τους'
ὁμοια τσιρίζοντας κατέβαιναν κι αὐτές' μπροστά τραβούσε
- ο πονηρός Ερμῆς, να φτάσουνε στις μούχλιες στράτες κάτω.
Μπροστά απ' του Ὠκεανοῦ τα ρέματα κι ἀπό τον Ἀσπρο Βράχο
κι ἀπο τις πόρτες του Ἡλίου διάβηκαν, μετὰ κι απ' των ονειρών
τη γη, και φτάσαν δίχως ἀργητα στο ασφοδελο λιβάδι,
κει πέρα που οι ψυχὴς πορεύουνται, των πεθαμένων οι ἴσκιοι.
- Εκεί με την ψυχὴ ανταμώθηκαν του ξακουστοῦ Ἀχιλλέα,
κι ἦταν μαζί οι ψυχὴς του Πάτροκλου και του ἄφεγου Ἀντιλόχου,
και του Αἴαντα, που ὄλους και στο ἀνάριμμα νικούσε και στο διῶμα
τους Δαναούς, ἐξόν τον ἄφεγο γιο του Πηλέα μονάχα.
Την ὥρα που οι νεκροι μαζώνουνταν στον Ἀχιλλέα τρογύρα,
- εἶδαν τον ἴσκιο του Ἀγαμέμνονα, του γιου του Ἀτρέα, να φτάνει,
βαριά θλιμμένο' τον τριγύριζαν κι ὄσες ψυχὴς μαζί του
στο σπῖτι του Αἰγίστου χαλάστηκαν και το χαμό τους βρήκαν.
Πρῶτῃ η ψυχὴ γυρνώντας μίλησε του αρχοντικῶ Ἀχιλλέα:
«Υγιέ του Ἀτρέα, και μεῖς θαρροῦσαμε πως σένα πιο αγαπούσε
- πάντα του ο Δίας ο κεραυνόχαρος στους πολεμάρχους μέσα'
τι και πολλοι ἦταν οι που ἀφέντευες και περισσά αντρειωμένοι
στων Τρώων τη χώρα, ἐκεῖ που σέρναμε καημούς οι Ἀργίτες πλήθος.
Ὡστόσο πριν της ὥρας ἐμελλε και σένα να χτυπήσει
η ἀραχλη μοιρα' ποιος την ξέφυγε θνητός ποτέ στον κόσμο;
- Να σ' εἶχε βρει μακάρι ο θάνατος στων Τρώων τη χώρα μέσα
στα χρόνια ἀκόμα που ρηγάδευες και τις τιμές χαιρόσουν.
Οι Ἀργίτες ὄλοι θα σου σήκωναν τρανό μνημοῦρι τότε,
κι ἀκόμα η δόξα σου θ' ἀπόμνε κληρονομιά στο γιο σου
μα τώρα με τρισάθλιο θάνατο να σβήσεις σου μελλόταν!»
- Κι απηλογήθη του Ἀγαμέμνονα τότε η ψυχὴ και του 'πε:
«Ἐσύ, τρανέ Ἀχιλλέα, θεόμορφε, καλότυχος εστάθης,
μακριά ἀπό τ' Ἄργος που σκοτώθηκες στην Τροια, κι ολόγυρα σου
ἄλλοι αντρειανοι νεκροι σωριάζουνταν —Ἀργίτες, Τρώες —για σένα
παλεύοντας' και συ, κοιταμένως μακρὴς φαρδὺς στη σκόνῃ

- κονίης
- 40 κείσο μέγας μεγαλωστί, λελασμένος ίπποσυνάων. τη στροβιλούσα, πια κι αλόγατα ξεχνούσες και πολέμους.
 ήμεις δέ πρόπαν ήμαρ έμαρνάμεθ': ουδέ κε Κι εμείς ολημερίς παλεύαμε, κι ουδέ που θα σκολνούσε
 πάμπαν ο πόλεμος, αν δε μας σκόλαζεν ο Δίας με ανεμοζάλη.
 παυσάμεθα ππολέμου, ει μη Ζεύς λαίλαπι Κι ως πια στα πλοια, μακριά απ' τον τάραχο σε φέραμε της μάχης
 παύσεν. και τ' όμορφο κορμί σου πλύναμε με χλιό νερό και μύρο,
 αύταρ έπει σ' επί νήας ενείκαμεν εκ πολέμοιο, κάθθεμεν έν λεχέεσσι, καθήραντες χροα καλόν
- 45 ύδατι τε λιαρῶ και άλείφατι: πολλά δέ σ' άμφι σε στρώμα πάνω σε ξαπλώσαμε, κι οι Δαναοί ποτάμι
 δάκρυα θερμά χέον Δαναοί κείροντό τε χαιτάς. καφτά τα δάκρυα χύναν γύρα σου και τα μαλλιά τους κόβαν.
 μήτηρ δ' έξ άλός ήλθε σύν άθανάτης άλίησιν Βγήκε κι η μάνα σου απ' τη θάλασσα, το μήνυμα ως επήρε,
 άγγελίης αίουσα: βοή δ' επί πόντον όρώρει με τις Νεράιδες τις αθάνατες, κι ακουστή απ' τα πελάγη
 θεσπεσίη, ύπό δε τρόμος έλλαβε πάντας Άχαιούς: θρήνος βαρύς, κι οι Αργίτες όλοι τους χίλια ριγιά ρίγησαν.
- 50 και νύ κ' αναίξαντες έβαν κοίλας επί νήας, Στα βαθουλά καράβια θα 'τρεχαν γοργά να μπουν, αν κάποιος
 ει μη άνήρ κατέρυκε παλαιά τε πολλά τε ειδῶς, δεν τους αντίσκοφτε, που κάτεχε πολλά και περασμένα,
 Νέστωρ, ού και πρόσθεν άρίστη φαίνετο βουλή: ο Νέστορας, που πάντα η γνώμη του ξεχώριζε απ' των άλλων.
 ό σφιν εύφρονένων άγορήσατο και μετέειπεν: Αυτός τους μίλησε καλόγνωμος κι αναμεσα τους ειπε:
 «ίσχεσθ', Αργείοι, μη φεύγετε, κούροι Άχαιών: „ Σταθείτε, Αργίτες, γιατί φεύγετε, των Αχαιών βλαστάρια;
- 55 μήτηρ έξ άλός ήδε σύν άθανάτης άλίησιν Αυτή είναι η μάνα του, απ' τη θάλασσα που φτάνει, το νεκρό της
 έρχεται, ού παιδός τεθνητός αντίώσα.» υγιό να ιδεί, με τις αθάνατες μαζί θαλασσοκόρες.
 «ώς έφαθ', οί δ' έσχοντο φόβου μεγάθυμοι Είπε, κι οι Αργίτες οι τρανόκαρδοι πια τη φευγάλα αφήκαν.
 Άχαιοί: Γύρα σου τότε οι κόρες στάθηκαν του θαλασσογερόντου
 άμφι δέ σ' έστησαν κούραι άλίοιο γέροντος και σ' έντυσαν με ρούχα αθάνατα με σύθρηνο μεγάλο.
 οϊκτρ' όλοφυρόμεναι, περι δ' άμβροτα είματα
 έσσαν.
- 60 Μούσαι δ' έννέα πᾶσαι άμειβόμεναι όπι καλή Κι οι Μούσες όλες, συναλλάζοντας, το μοιρολόι κινούσαν
 θρήνεον: ένθα κεν ού τιν' άδάκρυτόν γ' ένόησας γλυκόφωνα κι οι εννιά' πια αδάκρυτο κανένα απ' τους Αργίτες
 Αργείων: τοίον γάρ ύπώρορε Μούσα λίγεια. δε θώρειες' τόσο τους ξεσήκωνεν ο θλιβερός σκοπός τους.
 έπτα δέ και δέκα μέν σε όμως νύκτας τε και ήμαρ Ακέρια δεκαεφτά μερόνυχτα διάβηκαν, που κι άνθρωποι
 κλαίομεν άθάνατοί τε θεοί θνητοί τ' άνθρωποι: θνητοι σε κλαίγαμε κι αθάνατοι μαζί θεοι, κι απάνω
- 65 όκτωκαιδεκάτη δ' έδομεν πυρί, πολλά δέ σ' άμφι στις δεκοχτώ σε παραδώκαμε στις φλόγες, και τρογύρα
 μήλα κατεκτάνομεν μάλα πίονα και έλικας βοϋς. βόδια στριφτόκερα σου σφάζαμε κι αρνιά παχιά περίσσια'
 καιέο δ' έν τ' έσθητι θεών και άλείφατι πολλῶ κι όση ώρα εσύ σε ρούχα εκαιγουσουν θεϊκά, σε μέλι πλήθιο
 και μέλιτι γλυκερῶ: πολλοί δ' ήρωες Άχαιοι γλυκό και λίπος, γοργοσάλευαν πολλοι αντρειωμένοι Αργίτες
 τεύχεσιν έρρώσαντο πυρήν πέρι καιομένοιο, τρογύρα απ' την πυρά που σ' έκαιγε, φορώντας τ' άρματά τους,
- 70 πεζοί θ' ίππηξές τε: πολυς δ' όρυμαγδός όρώρει πεζοί κι αμαξολάτες, κι έφτανε τ' αψηλού ο τάραχος τους.
 αύταρ έπει δή σε φλόξ ήνυσεν Ηφαιστοιο, Μα σύντας τέλος σε κατάφαγε του Ηφαιστου η φλόγα, τ' άσπρα
 ήῶθεν δή τοι λέγομεν λεύκ' όστέ', Άχιλλεϋ, τα κόκαλα σου, ξημερώνοντας, μαζέψαμε σε άκρατο
 οίνῳ έν άκρήτω και άλείφατι: δῶκε δέ μήτηρ μέσα κρασί, Αχιλλέα, και σε άλειμμα' κι η μάνα σου μια στάμνα
 χρύσειον άμφιφορήα: Διωνύσοιο δέ δῶρον χρυσή μας ειχε δῶκει, κι έλεγε του Διδόνουσου πως είναι
- 75 φάσκ' έμεναι, έργον δε περικλυτου Ηφαιστοιο. δῶρο φτιαγμένο από τον Ηφαιστο, τον ξακουστό τεχνίτη.
 έν τῶ τοι κείται λεύκ' όστέα, φαίδιμ' Άχιλλεϋ, Τρανέ Αχιλλέα, κει μέσα κοιτούνται τα κόκαλα σου τ' άσπρα,
 μίγδα δέ Πατρόκλιο Μενοιτιάδαο θανόντος, με του Πατρόκλου που σκοτώθηκε σμιγμένα, κι είναι χωρία
 χωρίς δ' Αντιλόχοιο, τόν έξοχα πίες άπάντων του Αντίλοχου, που τον ξεχώριζες τιμώντας τον πιο απ' όλους,
 τών άλλων έτάρων, μετά Πάτροκλόν γε θανόντα. απ' τον καιρό που εχάθη ο Πάτροκλος, τους άλλους σου

- συντρόφους.
- 80 ἀμφ' αὐτοῖσι δ' ἔπειτα μέγαν καὶ ἀμύμονα τύμβον
 χεύαμεν Ἀργείων ἱερός στρατὸς αἰχμητῶν
 ἀκτῆ ἔπι προύχουση, ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ,
 ὡς κεν τηλεφανῆς ἐκ ποντόφιν ἀνδράσιν εἶη
 τοῖς οἷ νῦν γεγάσι καὶ οἷ μετόπισθεν ἔσσονται.
- 85 μήτηρ δ' αἰτήσασα θεοὺς περικαλλέ' ἄεθλα
 θῆκε μέσῳ ἐν ἀγῶνι ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν.
 ἦδη μὲν πολέων τάφῳ ἀνδρῶν ἀντεβόλησας
 ἠρώων, ὅτε κέν ποτ' ἀποφθιμένου βασιλῆος
 ζώννυνταί τε νέοι καὶ ἐπεντύνονται ἄεθλα:
- 90 ἀλλὰ κε κείνα μάλιστα ἰδὼν θηήσασα θυμῷ,
 οἷ' ἐπὶ σοὶ κατέθηκε θεὰ περικαλλέ' ἄεθλα,
 ἀργυρόπεζα Θετίς: μάλα γὰρ φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 ὡς σὺ μὲν οὐδὲ θανῶν ὄνομα ὤλεσας, ἀλλὰ τοι
 αἰεὶ
 πάντας ἐπ' ἀνθρώπους κλέος ἔσσειται ἔσθλόν,
 Ἀχιλλεῦ,
- 95 αὐτὰρ ἐμοὶ τί τόδ' ἦδος, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσα;
 ἐν νόστῳ γὰρ μοι Ζεὺς μήσατο λυγρὸν ὄλεθρον
 Αἰγίσθου ὑπὸ χερσὶ καὶ οὐλομένης ἀλόχοιο.»
 ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
 ἀγχίμολον δὲ σφ' ἦλθε διάκτορος ἀργεῖφόντης,
- 100 ψυχὰς μνηστήρων κατάγων Ὀδυσσῆι δαμέντων,
 τῷ δ' ἄρα θαμβήσαντ' ἰθύς κίον, ὡς ἐσιδέσθην.
 ἔγνω δὲ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδασ
 παῖδα φίλον Μελανῆος, ἀγακλυτὸν Ἀμφιμέδοντα:
 ξεῖνος γὰρ οἱ ἔην Ἰθάκη ἐνὶ οἰκίᾳ ναίων.
- 105 τὸν προτέρη ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδασ:
 «Ἀμφίμεδον, τί παθόντες ἐρεμνήν γαῖαν ἔδουτε
 πάντες κεκριμένοι καὶ ὀμήλικες; οὐδὲ κεν ἄλλως
 κρινάμενος λέξαιτο κατὰ πτόλιν ἄνδρας ἀρίστους.
 ἦ ὕμμ' ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσαν,
- 110 ὄρσας ἀργαλέους ἀνέμους καὶ κύματα μακρὰ;
 ἦ που ἀνάρσοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ' ἐπὶ χέρσου
 βούς περιταμονέμενος ἢ δ' οἴων πῶεα καλά,
 ἦε περὶ πτόλιος μαχεοῦμενοι ἠδὲ γυναικῶν;
 εἶπέ μοι εἰρομένῳ: ξεῖνος δὲ τοι εὐχόμεαι εἶναι.
- 115 ἦ οὐ μέμνη ὅτε κείσε κατήλυθον ὑμέτερον δῶ,
 ὄτρυνέων Ὀδυσσῆα σὺν ἀντιθέῳ Μενελάῳ
 Ἴλιον εἰς ἅμ' ἔπασθαι εὐσσελμων ἐπὶ νηῶν;
 μνητὶ δ' ἄρ' οὐλῶ πάντα περῆσαμεν εὐρέα
 πόντον,
 σπουδῆ παρπεπιθόντες Ὀδυσσῆα ππολίπορθον.»
- Κι υστέρᾳ ολόγουρα αφεγάδιαστο, περίτρανο μνημούρι
 σου ασκώσαμε ο στρατός, οι ατρόμητοι κονταρομάχοι Αργίτες,
 αντίκρα στον πλατύν Ελλησποντο, στου ακρόγιαλου τον κάβο,
 μακριά να φαίνεται απ' τη θάλασσα κι ο κόσμος να το βλέπει,
 και οι τωρινοί και αυτοί που αργότερα θα σκίζουν τα πελάγη.
- Απ' τους θεούς μετά η μητέρα σου βραβεία πανώρια πήρε
 και μες στους πιο αντρειανούς τ' απίθωσεν Αργίτες, να παλέψουν.
 θα 'δες πολλών ηρώων αντρόκαρδων, χρόνια παλιά, το ξόδι'
 κάθε που τύχει να 'βρει ο θάνατος μεγάλο ρήγα, βλέπεις
 τους νιους να ζώνουνται, να σιάζονται, ποιος τα βραβεία θα πάρει.
- Μα τούτα, αν τα 'βλεπες, θα θάμαζες πολύ την ομορφιά τους'
 τέτοια βραβεία μαθές απίθωνε για σένα τότε η θετή
 η χιοναστράγαλη' τι οι αθάνατοι περίσσια αγάπη σου 'χαν.
 Και τ' ὄνομά σου, και που πέθανες, δε χάθηκε, Αχιλλεά'
 τρανή στον κόσμο ολό η δόξα σου θα κρατηθεί για πάντα!
- Μα εγώ, κι αν τέλεψα τον πόλεμο, ποιάν είδα αλήθεια χάρη;
 που ο Δίας, ως διάγερνα, μελέτησε τον άγριο χαλασμό μου
 κάτω απ' της άνομης γυναικάς μου και του Αίγιστου τα χέρια!»
 Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,
 κι ο Ερμής ο ψυχολάτης έφτασε κοντά, και των μνηστήρων
- στον Αδη τις ψυχές κατέβαζε, που 'χε ο Οδυσσεάς σκοτώσει.
 Οι δυο τους, ως τους είδαν, σάσπισαν κι ευτύς κοντά τους τρέξαν'
 και τότε ο γίσκιος του Αγαμέμνονα, του γιου του Ατρεά, θωρώντας
 τον Αμφιμέδοντα ξεχώρισε, το γιο του Μελανέα'
 παλιός λογιόταν τούτος φίλος του και ζούσε στην Ιθάκη.
- Πρώτος ο γίσκιος του Αγαμέμνονα του μίλησε έτσι κι είπε:
 «Γιατί βουλιάξατε, Αμφιμέδοντα, στη μαύρη γης, κι είστε όλοι
 ξεδιαλεχτοί και συνομήλικοι; τί πάθατε ; πιο κάλλιους
 θα 'ταν σα δύσκολο στο κάστρο σας να ξεδιαλέγαν άλλους.
 Ο Ποσειδώνας μήπως άσκωσε φριχτήν ανεμοζάλη
- και μες στο πέλαγο σας έπνιξε μαζί με τ' άρμενά σας;
 Για μήπως στη στεριά σας σκότωσαν αντίμαχοι, την ώρα
 που εσείς ξεκόβατε τα βόδια τους και τ' αρνοκόπαδά τους;
 για κι ως διαφέντευαν το κάστρο τους και τα πιστά τους ταίρια;
 Στο ρώτημα μου δώσε απόκριση, τι φίλος σου λογιούμαι.
- Για δε θυμάσαι τότε που 'φτασα στο σπίτι το δικό σας
 με το Μενέλαο το θεόμορφο, τον Οδυσσεά να σπρώξω
 πάνω στα πλοια τα καλοκούβερτα στην Τροια μαζί μας να 'ρθει;
 Κι ως του Οδυσσεά με κόπο αλλάξαμε του καστροπολεμική
 τη γνώμη, μήνα ακέριο κάναμε το πέλαο να διαβούμε.»

- 120 τὸν δ' αὐτὴ ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀμφιμέδοντος:
«Ἄτρεϊδῆ κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
μέμνημαι τάδε πάντα, διοτρεφές, ὡς ἀγορεύεις:
σοὶ δ' ἐγὼ εὖ μάλα πάντα καὶ ἀτρεκέως καταλέξω,
ἡμέτερου θανάτοιο κακὸν τέλος, οἶον ἐτύχθη.
- 125 μινώμεθ' Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα:
ἢ δ' οὐτ' ἠρνεῖτο συτηγερὸν γάμον οὐτ' ἔτελεύτα,
ἡμῖν φραζομένη θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν,
ἀλλὰ δόλον τόνδ' ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε:
στησαμένη μέγαν ἰσθὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὕφαινε,
- 130 λεπτὸν καὶ περιμέτρον: ἄφαρ δ' ἡμῖν μετέειπε:
«κ'οὔροις ἐμοὶ μνηστήρες, ἐπεὶ θάνε διος
Ὀδυσσεύς,
μίμνεντ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰς ὃ κε
φᾶρος
ἐκτελέσω, μὴ μοι μεταμῶνια νήματ' ὀληται,
Λαέρτη ἦρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν
- 135 μοῖρ' ὀλοὴ καθέλησι τανηλεγέος θανάτοιο,
μὴ τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήση,
αἶ κεν ἄτερ σπείρου κείται πολλὰ κτεατίσσας.'
«ὡς ἔφαθ', ἡμῖν δ' αὐτ' ἐπεπείθετο θυμὸς
ἀγήνωρ.
ἐνθα καὶ ἡματιή μὲν ὕφαινεσκεν μέγαν ἰσθόν,
- 140 νύκτας δ' ἀλλύεσκεν, ἐπεὶ δαΐδας παραθεῖτο.
ὡς τρίετες μὲν ἔληθε δόλω καὶ ἔπειθεν Ἀχαιοῦς:
ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπήλυθον ὦραι,
μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἡματα πόλλ' ἔτελέσθη,
καὶ τότε δὴ τις εἶπε γυναικῶν, ἢ σάφα ἦδη,
- 145 καὶ τήν γ' ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἰσθόν.
ὡς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ', ὑπ'
ἀνάγκης.
«εὐθ' ἢ φᾶρος ἔδειξεν, ὑφήνασα μέγαν ἰσθόν,
πλύνας', ἡελίω ἐναλίγκιον ἢ σελήνην,
καὶ τότε δὴ ῥ' Ὀδυσῆα κακὸς ποθεν ἦγαγε δαίμων
- 150 ἀγροῦ ἐπ' ἔσχατιήν, ὅθι δῶματα ναῖε συβώτης.
ἐνθ' ἦλθεν φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θεῖοιο,
ἐκ Πύλου ἡμαθόεντος ἰὼν σὺν νηὶ μελαίνῃ:
τῷ δὲ μνηστήρσιν θάνατον κακὸν ἀρτύναντε
ἴκοντο προτὶ ἄστῳ περικλυτόν, ἦ τοι Ὀδυσσεύς
- 155 ὕστερος, αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ' ἠγεμόνευε.
τὸν δὲ συβώτης ἦγε κακὰ χροῖ εἶματ' ἔχοντα,
πτωχῶ λευγαλέω ἐναλίγκιον ἢ δὲ γέροντι
σκηπτόμενον: τὰ δὲ λυγρά περὶ χροῖ εἶματα ἔστο:
οὐδέ τις ἡμῖν δυνατό γνῶναι τὸν ἐόντα
- Καὶ τοῦ ἀποκρίθη τοῦ Ἀμφιμέδοντα τότε ἡ ψυχὴ καὶ τοῦ ἴπε:
«Υγιέ τοῦ Ἀτρέα, τρανέ Ἀγαμέμνονα, ρηγάρχη τιμημένε,
κρατῶ τα πάντα, ἀρχοντογέννητε, καθὼς τα λες, στο νοῦ μου.
Τώρα, τα πάντα ἐγὼ ἀπαράλλαχτα να σου ἱστορήσω θέλω,
στοῦ χαλασμοῦ μας πως ἐφτάσαμε μαθές την ἀγριαν ὦρα:
- Το ταίρι τοῦ Ὀδυσσεά, που χροῖνιζε στα ξένα, για γυναικα
γυρεύαμε' μα αὐτή, που οχτρεύουνταν το γάμο, μήτε, αρνιόταν
μηδὲ τον τέλευε, τι θάνατο κακό μας μελετούσε.
Κι αὐτὸς ο δόλος ο ἄλλος που 'βαλε στα φρένα της μιά μέρα!
Τρανό ἀργαλειό στο ἀνώι της ἐστήσε και κίνησε να υφάνει
- πανὶ μακρὺ πολὺ, ψιλόκλωστο, κι αὐτὰ μας εἶπε τότε:
„ Εσεῖς οἱ νοῖοι που με γυρεύετε, μια κι ο Ὀδυσσεάς ἐχάθη,
για καρτεράτε με, κι ἀς βιάζεστε για γάμο, να τελέψω
καν το διασίδι αὐτό, τα νήματα να μη μου παν χαμένα.
Τοῦ ἀρχοντικοῦ Λαέρτη σάβανο το φτιάνω, για την ὦρα
- που θα τον πάρει ο ἀνήλεος θάνατος κι ἡ ἀσβολωμένη μοιρα'
να μη βρεθεῖ στον κόσμο Ἀργίπσσα μαζί μου να τα βάλει,
τάχα πως κοίτετα ἀσαβάνωτος, κι ἀς εἶχε τόσα πλοῦτη.
Ἔτσι μας μίλησε, κι ἡ πέρφανε καρδιά μας τ' ἀποδέχτη.
Κι ἐκεῖνη ὅλη τη μέρα δούλευε το ἀτέλειωτο πανὶ της,
- καὶ πάλε ολονυχτίς το ζύφαινε στο φως δαδίων που ἀνάβαν.
Τρεῖς χρόνους κράτησεν ο δόλος της πλανεύοντας μας ὅλους'
ὅμως στους τέσσερεις, σαν κύλησαν πάλι οἱ ἐποχές του χρόνου,
κι οἱ μῆνες ἔτρεχαν, και διάβαιναν μια μια οἱ περισσῖες μέρες,
τότε μια σκλάβα της που τα 'ξερε μας τα μολόγησε ὅλα,
- και την ἐπιάσαμε που ζύφαινε το στραφτερό πανὶ της'
κι ἐτσι ἄθελα της το ἀποτέλειωσε, σφιγμένη ἀπ' την ἀνάγκη.
Μα μόλις ὕφανε και ζέπλυνε τ' ολόμακρο πανὶ της
και το 'δειξε, ἐτσι που στραφτάλιζε σαν ἥλιος, σα φεγγάρι,
τον Ὀδυσσεά θεὸς οδήγησε κακός —ποῖος ξέρει πούθε!—
- στα ξῶμερα, μακριὰ ἀπ' το κάστρο μας, στοῦ Εὐμαίου το σπῖτι πέρα.
- Εκεῖ ο Ὀδυσσεάς ο θεῖος ἀντάμωσε τι γιο του, που ἀπ' την Πύλο
την ἀμμουδάτη πίσω διάγερνε στο μαῦρο του καράβι.
Κι ὡς των μνηστήρων ἀποφάσισαν ἐκεῖνοι οἱ δυο τον ἀγριο
το χαλασμό, κίνησαν κι ἐφτάσαν στο ξακουσμένο κάστρο,
- πίσω ο Ὀδυσσεάς, μπροστά ο Τηλέμαχος, ἀνοίγοντας το δρόμο.
Με το χοιροβοσκὸ ἐπορεύουνταν ἐκεῖνος, κουρελιάρης,
με την εἰδὴ ζητιάνου, γέροντα και λεροφορεμένου,
και στο ραβδί ἀκουμπούσε, κι ἐζωναν ξεφτίδια το κορμὶ του.
Κι οὐδὲ κανεῖς μας το κατάλαβε πως ἦταν ο Ὀδυσσεάς,

- 160 ἐξαπίνης προφάνεντ', οὐδ' οἱ προγενέστεροι ἦσαν,
ἀλλ' ἔπεισιν τε κακοῖσιν ἐνίσσομεν ἤδ' ἐβολήσιν.
αὐτὰρ ὁ τῆος ἐτόλμα ἐνὶ μεγάροισιν ἐοῖσι
βαλλόμενος καὶ ἐνισσόμενος τετληότι θυμῷ:
ἀλλ' ὅτε δὴ μιν ἔγειρε Διὸς νοὸς αἰγιόχοιο,
- 165 σὺν μὲν Τηλεμάχῳ περικαλλέα τεύχε' αἰείρας
ἐς θάλαμον κατέθηκε καὶ ἐκλήσεν ὀχῆας,
αὐτὰρ ὁ ἦν ἄλοχον πολυκερδεῖσιν ἄνωγε
τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολίον τε σίδηρον,
ἡμῖν αἰνομόροισιν ἀέθλια καὶ φόνου ἀρχήν.
- 170 οὐδέ τις ἡμῶν δύνατο κρατεροῖο βιοῖο
νευρήν ἐντανύσαι, πολλὸν δ' ἐπιδευέες ἦμεν.
ἀλλ' ὅτε χεῖρας ἴκανεν Ὀδυσσεύς μέγα τόξον,
ἐνθ' ἡμεῖς μὲν πάντες ὀμοκλέομεν ἐπέεσσι
τόξον μὴ δόμεναι, μῆδ' εἰ μάλα πολλ' ἀγορεύοι:
- 175 Τηλέμαχος δέ μιν οἴος ἐποτρύνων ἐκέλευσεν.
αὐτὰρ ὁ δέξατο χειρὶ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
ρήϊδιως δ' ἐτάνυσσε βίον, διὰ δ' ἦκε σιδήρου,
στή δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰών, ταχέας δ' ἐκχεύατ'
διστοῦς
δεινὸν παπταίων, βάλε δ' Ἀντίνοον βασιλῆα.
- 180 αὐτὰρ ἔπειτ' ἄλλοις ἐφίει βέλεα στονόεντα,
ἄντα πιτυσκόμενος: τοῖ δ' ἀγχιστῖνοι ἐπιπτον.
γνωτὸν δ' ἦν ὁ ῥά τις σφί θεῶν ἐπιπάρροθος ἦεν:
αὐτίκα γὰρ κατὰ δώματ' ἐπισπόμενοι μένει σφῶ
κτεῖνον ἐπιστροφάδην, τῶν δὲ στόνος ὦρνυτ'
ἀεικῆς
- 185 κράτων τυππομένων, δάπεδον δ' ἄπαν αἵματι
θῦεν.
ὡς ἡμεῖς, Ἀγάμεμνον, ἀπωλόμεθ', ὦν ἔτι καὶ νῦν
σώματ' ἀκηδέα κείται ἐνὶ μεγάροισιν Ὀδυσσεύς:
οὐ γὰρ πῶ ἴσασσι φίλοι κατὰ δώμαθ' ἐκάστου,
οἳ κ' ἀπονίψαντες μέλανα βρότον ἐξ ὤτειλέων
- 190 κατθέμενοι γοάοιεν: ὁ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.»
τὸν δ' αὐτὴ ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδαι:
«ὄλβιε Λαέρταο παῖ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
ἦ ἄρα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτήσῃ ἀκοῖτιν.
ὡς ἀγαθαὶ φρένες ἦσαν ἀμύμονι Πηνελοπίῃ,
- 195 κούρη Ἰκαρίου: ὡς εὖ μέμνητ' Ὀδυσσεύς,
ἄνδρὸς κουριδίου: τῷ οἱ κλέος οὐ ποτ' ὀλεῖται
ἦς ἀρετῆς, τεύξουσι δ' ἐπιχθονίοισιν ἀοιδὴν
ἀθάνατοι χάριεσαν ἐχέφρονι Πηνελοπίῃ,
οὐχ ὡς Τυνδάρεου κούρη κακὰ μήσατο ἔργα,
- 200 κουριδίων κτείνασα πόσιν, στυγερὴ δὲ τ' αἰοιδῆ
- ἐτσι ακαρτέρευτα που πρόβαλε, μῆδ' ἐκὶ οἱ πῖο μεγάλοι,
μὸν' τὸν χτυπούσαμε, τὸν βρίζαμε με λόγια ἀγκιδωμένα.
Κι ἐκεῖνος πρῶτα υπομονεύουνταν μες στο δικό του σπῖτι
να τὸν χτυποῦμε, να τὸν βρίζουμε, καὶ τα δεχόταν ὅλα'
ὡς πια ἡ βουλή του Δία τὸν στύλωσε τοῦ βροντοσκουταράτου,
- καὶ τ' ἄρματα με τὸν Τηλέμαχο τα λιόκαλα σηκώνει,
στὴν πίσω να τα κλείσει κάμαρα, τραβώντας τὴν ἀμπάρα.
Σπρώχνει ἀπ' τὴν ἄλλη τὴ γυναῖκα τοῦ με πονηριά, να δώσει
τὸ τόξο καὶ τα σταχτοσίδερα πελέκια στους μνηστήρες,
δοκίμι λέει για μας τοὺς ἄμοιρους —κι ἀρχὴ τοῦ χαλασμοῦ μας.
- Ὅμως ἡ ἀνάκαρα μας ἔλειψε, κι ἀπ' τὸ γερό δοξάρι
τὴν κόρδα να τανύσει ἀπ' ὅλους μας δε βρέθηκε κανένας.
Μα τὸ τρανό δοξάρι ὡς ἐφτάσε στα χέρια τοῦ Ὀδυσσεά,
τότε ὅλοι τις φωνές ἐβάλαμε, μὴν τύχει τὸ δοξάρι
καὶ τοῦ τὸ δώσουν, κι ἂς ξεσήκωνε τὸν κόσμο ἀπ' τις φωνές τοῦ.
- Μόνο ο Τηλέμαχος τὸν γκάρδωνε καὶ να τὸ πάρει ἀφῆκε.
Στὰ χέρια ο ἀρχοντικός, πολύτταθος τὸ δέχτηκε Ὀδυσσεάας
καὶ διάβη τα πελέκια, ἀκόπιαστα τανυώντας τὸ δοξάρι'
κι ὡς στο κατώφλι ἐστάθη, ρίχνοντας ἀγριές ματιές τρογύρα
τις γρήγορες σαγιτές ἀδείασε. Τὸ ρήγα Ἀντίνοο πρῶτα
- χτυπαίει, μετὰ, σημάδι βάνοντας τοὺς ἄλλους, να σκορπίζει
ριζιές φαρμακωμένες ἀρχισε, κι αὐτοὶ σωρὸς ἐπέφταν.
Ὅλοι τὸ νιώσαν πῶς τοὺς σύντρεχε κάποιος θεός' τι ἐπῆραν,
με ἀγριαν ορμὴ χιμώντας πάνω μας, να σφάζουν ἕνα γύρο
μες στο παλάτι' κι ὡς μας ἀνοίγαν, χτυπώντας, τα κεφάλια,
- βαρὺς γρικιόταν βόγγος, κι ἀχνίζε τὸ πάτωμα ἀπ' τὸ γαῖμα.
Να πῶς χαθήκαμε, Ἀγαμέμνονα! Μες στοῦ Ὀδυσσεά το σπῖτι
καὶ τώρα ἀποριγμένα, ἀκοιπαχτα κοιπώνται τα κορμιά μας'
στα σπῖτια μας μαθές δεν τὸ 'μαθαν ἀκόμα, ἀπ' τις πληγές μας
να 'ρθοῦν τὸ λύθρο να ξεπλύνουνε καὶ μοιρολόι να στήσουν
- στο στρώμα μας' τι ἄλλη δεν ἔλαχαν οἱ σκοτωμένοι χάρη.»
Κι ἀπηλογήθη τοῦ Ἀγαμέμνονα τότε ἡ ψυχὴ καὶ τοῦ 'πε:
«Τρισεύτυχε Ὀδυσσεά, πολύτεχνη γιε τοῦ Λαέρτη, ἀλήθεια
γυναῖκα πῆρες ἀξετίμητη καὶ με περισσῆς χάρες!
Πόσο ἀδολεῖ ἡ καρδιά τῆς γνωστικῆς τοῦ Ἰκαρίου θυγατέρας,
- τῆς Πηνελόπης! πῶς δεν ξέχασε τὸν Ὀδυσσεά ποτὲ τῆς,
τὸν ἀντρα τῆς! Τῆς καλοσύνης τῆς ἡ δόξα δε θα σβῆσει'
πεντάμορφο τραγοῦδι οἱ ἀθάνατοι θα πλέξουν, να τὸ λένε
πάνω στὴ γῆ οἱ θνητοί, τὴ φρόνιμη τιμώντας Πηνελόπη.
Τῆς κόρης τοῦ Τυνδάρεου, που ἄνομα μελέτησε, δε μοιάζει,
- αὐτῆς που σκότωσε τὸν ἀντρα τῆς, καὶ θα τῆς βγεῖ τραγοῦδι

- ἔσσετ' ἐπ' ἀνθρώπους, χαλεπήν δέ τε φῆμιν
ὀπάσσει
θηλυτέρησι γυναίξι, καὶ ἡ κ' εὐεργὸς ἔησιν.»
ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἔσταότ' εἰν Ἴδιον δόμοις, ὑπὸ κεύθεσι γαίης:
- 205 οἱ δ' ἐπεὶ ἐκ πόλιος κατέβαν, τάχα δ' ἀγρόν ἴκοντο
καλὸν Λαέρταο τετυγμένον, ὃν ῥά ποτ' αὐτὸς
Λαέρτης κτεάπισεν, ἐπεὶ μάλα πόλλ' ἐμόγησεν.
ἔνθα οἱ οἶκος ἔην, περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη,
ἐν τῷ σπέσκοντο καὶ ἴζανον ἠδὲ ἴαυον
- 210 δμῶες ἀναγκαῖοι, τοῖ οἱ φίλα ἐργάζοντο.
ἐν δὲ γυνὴ Σικελὴ γρηῦς πέλεν, ἡ ῥα γέροντα
ἐνδοκῆως κομέεσκεν ἐπ' ἀγροῦ, νόσφι πόληος.
ἐνθ' Ὀδυσσεὺς δμῶεσσι καὶ υἱεὶ μῦθον ἔειπεν:
«ὕμεις μὲν νῦν ἔλθετ' εὐκτίμενον δόμον εἴσω,
- 215 δεῖπνον δ' αἶψα συῶν ἱερεύσατε ὅς τις ἄριστος:
αὐτὰρ ἐγὼ πατρός πειρήσομαι ἡμετέροιο,
αἶ κέ μ' ἐπιγνώη καὶ φράσσειται ὀφθαλμοῖσιν,
ἦέ κεν ἀγνοίησι, πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἐόντα.»
ὡς εἰπὼν δμῶεσσιν ἀρήϊα τεύχε' ἔδωκεν.
- 220 οἱ μὲν ἔπειτα δόμονδε θοῶς κίον, αὐτὰρ
Ὀδυσσεὺς
ἄσσον ἴεν πολυκάρπου ἀλωῆς πειρητίζων.
οὐδ' εὐρεν Δολίον, μέγαν ὄρχατον ἐσκαταβαίνων,
οὐδέ τινα δμῶων οὐδ' υἱῶν: ἀλλ' ἄρα τοῖ γε
αἰμασιὰς λέξοντες ἀλωῆς ἔμμεναι ἔρκος
- 225 ὦχοντ', αὐτὰρ ὁ τοῖσι γέρων ὁδὸν ἠγεμόνευε.
τὸν δ' οἶον πατέρ' εὐρεν εὐκτιμένην ἐν ἀλωῇ,
λιστρεύοντα φυτὸν: ῥυπώοντα δὲ ἔστο χιτῶνα
ῥαπτὸν ἀεικέλιον, περὶ δὲ κνήμησι βοείας
κνημίδας ῥαπτὰς δέδετο, γραπτῦς ἀλεείνων,
- 230 χειρὶδᾶς τ' ἐπὶ χερσὶ βάτων ἔνεκ': αὐτὰρ ὑπερθεν
αἰγείην κυνέην κεφαλῇ ἔχε, πένθος ἀέξων.
τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε πολὺπυλός τις Ὀδυσσεὺς
γῆραι τεϊρόμενον, μέγα δὲ φρεσὶ πένθος ἔχοντα,
στάς ἄρ' ὑπὸ βλωθρῆν ὄγχην κατὰ δάκρυον
εἶβε.
- 235 μερμήριξε δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
κύσσαι καὶ περιφύναι ἐδὸν πατέρ', ἠδὲ ἕκαστα
εἰπεῖν, ὡς ἔλθοι καὶ ἴκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν,
ἢ πρῶτ' ἐξερέοιτο ἕκαστά τε πειρήσαιο.
ὦδε δὲ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
- 240 πρῶτον κερτομίους ἐπέεσσιν πειρηθῆναι.
τὰ φρονέων ἰθύς κίεν αὐτοῦ διὸς Ὀδυσσεὺς.
ἦ τοι ὁ μὲν κατέχων κεφαλὴν φυτὸν ἀμφελάχαινε:
- στο στόμα των θνητῶν κατάρατο' κακό και στις γυναίκες
ὄνομα χάρισε, καλόπραγες κι ας εἶναι μερικές τους.»
Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,
στον μαῦρον Ἄδη κάτω ως βρίσκουνταν, στῆς γῆς βαθιά τα σκότη.
- Κι οι ἄλλοι, απ' το κάστρο σαν κατέβηκαν, στο χτήμα του Λαέρτη
το καλοδουλεμένο φτάσανε, που κάποτε ο Λαέρτης
ατος του το 'χε με τον πλήθιο του τον ἴδρωτα αποχτήσει.
Εκεί κι η κατοικία του, ολόγυρα ζωσμένη από καλύβες,
να 'χουν να τρώνε και να κάθουντο και να κοιμούνται οι δούλοι,
που εἶχαν πιαστεί παλιά στον πόλεμο και τώρα του δουλεύαν.
Και μια απ' τη Σικελία γερόντισσα τον γνοιάζονταν με αγάπη
το γέροντα, στο χτήμα ως ἔμενε, μακριά απ' το κάστρο, πάντα.
Τότε ο Οδυσσεὺς γυρνώντας μίλησε στο γιο του και στους δούλους:
«Εσεῖς τραβάτε στο καλόχτιστο να μπείτε μέσα σπίτι,
και σφάχτε για το γιόμα γρήγορα τον πιο παχύ απ' τους χοίρους'
κι εγὼ θα πάω να βρω τον κύρη μου, να τότε δοκιμάσω:
θα καταλάβει και θεωρώντας με θα με γνωρίσει τάχα,
για δὲ θα βρει ποιος εἶμαι, που 'λειπα στα ξένα τόσα χρόνια;»
Εἶπε, και τ' ἄρματα τους ἔδωκε που εφόρειε του πολέμου'
- κι ως τούτοι για το σπίτι ἐκίνησαν, τραβούσε κι ο Οδυσσεὺς
κατὰ το χτήμα το πολὺκαρπο, να τότε δοκιμάσει.
Μηδὲ κι ἀντάμωσε, ως κατέβαινε, στον κῆπο το Δόλιο
για ἀπὸ τους δούλους τους ἐπιλοῖτους κανέναν για απ' τους γιους
του-
εἶχε μαθὲς κινήσει ο γέροντας, και του ἀκλουθούσαν οι ἄλλοι,
πῆρες να μᾶσουν, ξεροτρόχαλο να φτιάσουν για το χτήμα.
Μονάχο πέτυχε τον κύρη του στον ὁμορφο τους κῆπο,
κάποιο δεντράκι ἐκεῖ που σκάλιζε' λερός, κακοραμμένος,
κουρελιασμένος ο χιτῶνας του' κακοραμμένα ἔζωναν
πετσιὰ βοδίσια τ' ἀντικνήμια του, να μη γδαρθεῖ στ' ἀγκάθια'
- και για τα βᾶτα εἶχε στα χέρια του χερόχτια, και γιδίσιο
σκουφὶ φορούσε στο κεφάλι του, να μην τον καίγει π γῆλιος.
Ὡς ο ἀρχοντόγεννος, πολὺπαθος τον εἶδεν Οδυσσεὺς,
να τυραννίεται απ' τα γεράματα κι απ' το βαρὺ καμὸ του,
τον πήραν κλάματα και στάθηκε σε μια ἀχλαδιά ἀπὸ κάτω'
κι ο νους του δούλευε διχόγνωμος κι ἀναρωπιόταν, τάχα
να σφιχταγκαλιασθεῖ τον κύρη του, να τον φιλήσει, κι ὅλα
να του τα πει, πως ἦρθε κι ἔφτασε στη γῆ την πατρικὴ του,
για ἀρχὴ να κάνει ἀνερωτώντας τον και δοκιμάζοντας τον;
Κι αὐτὸ του εἰκάστη, ως διαλογίζονταν, το πιο καλὸ πως εἶναι,
να τον ἀγγίξει με τα λόγια του και να τον δοκιμάσει.
Με τέτοιους λογισμοὺς προχώρησε στον κύρη του ο Οδυσσεὺς,
κι ως τούτος το δεντράκι ἐσκάλιζε με κεφαλὴ σκυμμένη,

- τὸν δὲ παριστάμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός:
«ὦ γέρον, οὐκ ἀδαημονίη σ' ἔχει ἀμφιπολεύειν
- 245 ὄρχατον, ἀλλ' εὐ τοι κομιδὴ ἔχει, οὐδέ τι πάμπαν,
οὐ φυτόν, οὐ συκὴν, οὐκ ἄμπτελος, οὐ μὲν ἐλαίη,
οὐκ ὄγχνη, οὐ πρασιή τοι ἄνευ κομιδῆς κατὰ
κῆπον.
ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δὲ μὴ χόλον ἔνθεο θυμῷ
αὐτόν σ' οὐκ ἀγαθὴ κομιδὴ ἔχει, ἀλλ' ἅμα γῆρας
- 250 λυγρὸν ἔχεις αὐχμείς τε κακῶς καὶ ἀεικέα ἔσσαι.
οὐ μὲν ἀεργίης γε ἄναξ ἔνεκ' οὐ σε κομίζει,
οὐδέ τί τοι δούλειον ἐπιπρέπει εἰσοράσθαι
εἶδος καὶ μέγεθος: βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ ἔοικας.
τιοῦτω δὲ ἔοικας, ἐπεὶ λούσαιτο φάγοι τε,
- 255 εὐδέμεναι μαλακῶς: ἡ γὰρ δίκη ἐστὶ γερόντων.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
τεῦ δμῶς εἷς ἀνδρῶν; τεῦ δ' ὄρχατον
ἀμφιπολεύεις;
καὶ μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὐ εἰδῶ,
εἰ ἐτέον γ' ἰθάκην τήνδ' ἰκόμεθ', ὥς μοι ἔειπεν
- 260 οὔτος ἀνὴρ νῦν δὴ ξυμβλήμενος ἐνθάδ' ἰόντι,
οὐ τι μάλ' ἀρτίφρων, ἐπεὶ οὐ τόλμησεν ἕκαστα
εἰπεῖν ἢ δ' ἐπακοῦσαι ἐμὸν ἔπος, ὥς ἐρέεινον
ἀμφὶ ξείνῳ ἐμῷ, ἢ που ζῶει τε καὶ ἔστιν
ἢ ἤδη τέθνηκε καὶ εἰν Ἄϊδαο δόμοισιν.
- 265 ἐκ γὰρ τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον:
ἄνδρα ποτ' ἐξείνισσα φίλῃ ἐνὶ πατρίδι γαίῃ
ἡμέτερόνδ' ἐλθόντα, καὶ οὐ πω τις βροτὸς ἄλλος
ξείνων τηλεδαπῶν φιλιῶν ἐμὸν ἴκετο δῶμα:
εὐχέτο δ' ἐξ ἰθάκης γένος ἔμμεναι, αὐτὰρ ἔφασκε
- 270 Λαέρτην Ἀρκείσιδην πατέρ' ἔμμεναι αὐτῷ.
τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δῶματ' ἄγων εὐ ἐξείνισσα,
ἐνδουκῶς φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων,
καὶ οἱ δῶρα πόρον ξεινήια, οἷα ἐώκει.
χρυσοῦ μὲν οἱ δῶκ' εὐεργέος ἑπτὰ τάλαντα,
- 275 δῶκα δὲ οἱ κρητῆρα πανάργυρον ἀνθεμόεντα,
δῶδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ
τάπητας,
τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσσους δ' ἐπὶ τοῖσι
χιτώνας,
χωρὶς δ' αὐτε γυναῖκας, ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας,
τέσσαρας εἰδαλίμας, ἃς ἤθελεν αὐτὸς ἐλέσθαι.»
- 280 τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα πατὴρ κατὰ δάκρυον εἶβων:
«ξείν', ἢ τοι μὲν γαῖαν ἰκάνεις, ἦν ἐρεεῖνεις,
ὑβρισταὶ δ' αὐτὴν καὶ ἀτάσθαλοι ἄνδρες ἔχουσιν:
δῶρα δ' ἐτώσια ταῦτα χαρίζο, μυρὶ ὀπάζων:
- ἦρθε κοντά του ο γιος του ο ασύγκριτος κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Δε δείχνεις, γέροντα μου, αμάθητος να καλουργάς περβόλι'
ὄλα τα γνοιάζεσαι περικάλα, κι απ' τις βραγιές, τα φύτρα,
απ' τις συκιές, από τα λιόδεντρα, τις αχλαδιές, το αμπέλι
ἡ ἔγνοια ἡ δικιά σου δεν ἀπόλειψε στο χτήμα τούτο μέσα.
Ὅμως κάτι ἄλλο ἐγώ θα σου 'λεγα και μην κακοκαρδίσεις:
Τον ἴδιο ἐσένα ποιος τον γνοιάζεται; τα γερατιά σε δέρνουν
βαριά, και τριγυρίζεις ἄλουστος και κακοφορεμένος!
Απρόκοπος δεν εἶσαι, ο ἀφέντης σου να μη σε λογαριάζει'
μα ουδέ και σκλάβος απ' τα ἀνάριμμα κι από την ὄψη δείχνεις,
ὅταν σε δει κανένας' πιότερο μαθές με ρήγα μοιάζεις —
με ρήγα μοιάζεις, που σα λούσπηκε κι ἀπόφαγε, σε στρώμα
να κοιμηθεῖ γλυκά θα ταίριαζε' τι αυτά στο γέρο πρέπει.
Μον' ἔλα τώρα, αὐτὸ μολόγα μου και την ἀλήθεια πες μου:
Ποιος εἶναι ο ἀφέντης που το χτήμα του δουλεύεις; πως τον λένε;
Σε τούτο ἀκόμα δῶσ' μου ἀπόκριση σωστή, καλὰ να ξέρω,
αν εἶναι ἡ ἰθάκη αὐτὴ που φτάσαμε, καθὼς πιο κει, πριν λίγο,
μου το' πε κάποιος που ἀνταμώθηκα μαζί του, ἐδῶ ως ἐρχόμουν.
Ξύπνος περίσσια δε μου φάνηκε, τι υπομονὴ δεν εἶχε
να μου μιλήσει και τα λόγια μου ν' ἀκούσει' τον ρωτοῦσα
αν εἶναι ζωντανός ο φίλος μου και, βρίσκεται στον κόσμο,
για ἔχει πεθάνει πια και βρίσκεται στον ἀραχλο τον Ἀδῆ'
το αὐτὸ σου λέω, κι ἐσὺ τα λόγια μου στοχάσου κι ἀκουσε μου:
Κάποτε κάποιον φιλοκόνεψα στη γη την πατρικὴ μου,
στο ἀρχοντικό μας' λέω δε βρέθηκε ξενομερίτης ἄλλος
να μπεῖ στο σπίτι μου και πιότερη ἀγάπη να του δείξω.
Απ' την ἰθάκη ἐκεῖνος πέτουσαν πως ἡ γενιά του σέρνει,
και τον υγιό του Ἀρκείσιου κύρη του πως ἔχει, το Λαέρτη.
Εγὼ στο σπίτι μου τον ἔφερα να τον καλοσκαμνίσω,
κι απ' τα πολλὰ κει μέσα που 'κρυβα τον φίλεψα με ἀγάπη,
και δῶρα της φιλίας του χάρισα, σε ξένους ως ταιριάξει'
τάλαντα ἐφτά χρυσάφι του 'δωκα με τέχνη δουλεμένο,
κι ἕνα —καθάριο ἀσήμι —ἀνθόπλουμο του χάρισα κροντήρι,
κάπες μονές ἀκόμα δῶδεκα, σκεπάσματα ἄλλα τόσα,
και δῶδεκα φλοκάτες ὁμορφες, χιτώνες ἄλλους τόσους'
και χῶρια σκλάβες, σε ἀψεγάδιαστες δουλειές τρανές τεχνίτρες,
ὁμορφες, τέσσερες, μονάχος του να τις διαλέξει, ως θέλει.»
Και του ἀποκρίθη τότε ο κύρης του με βουρκωμένα μάτια:
«Ξένη, στη χῶρα που με ρώτησες ἀλήθεια φτάνεις τώρα,
μα αυτοὶ που την ὀρίζουν ἀνομοι κι ἀδιοκπράχτες εἶναι.
Του ἀνέμου πῆγαν ὅσα χάριτες, ἀρίφνητα κι ας ἦταν!

- εἰ γάρ μιν ζῶν γ' ἐκίχεις Ἰθάκης ἐνὶ δήμῳ,
- 285 τῷ κέν σ' εὖ δώροισιν ἀμειψάμενος ἀπέπεμψε
καὶ ξενίη ἀγαθῇ ἢ γὰρ θέμις, ὅς τις ὑπάρξει.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
πόστον δὴ ἔτος ἐστίν, ὅτε ξεινίσσας ἐκείνον
σὸν ξείνον δύστηνον, ἐμόν παιῖδ', εἴ ποτ' ἔην γε,
- 290 δῦσμορον; ὄν που τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
ἠέ που ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες, ἢ ἐπὶ χέρσου
θηρσί καὶ οἰωνοῖσιν ἔλωρ γένετ': οὐδέ ἐ μήτηρ
κλαῦσε περιστείλασα πατήρ θ', οἳ μιν τεκόμεσθα:
οὐδ' ἄλοχος πολὺδωρος, ἐχέφρων Πηνελόπεια,
- 295 κῶκυς' ἐν λεχέεσσιν ἐὼν πόσιν, ὡς ἐπέωκει,
ὀφθαλμούς καθελούσα: τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ
θανόντων.
καὶ μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ:
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
ποῦ δὲ νηὺς ἔστηκε θοή, ἢ σ' ἦγαγε δεῦρο
- 300 ἀντιθέους θ' ἐτάρους; ἢ ἔμπορος εἰλήλουθας
νηὸς ἐπ' ἄλλοτρίης, οἳ δ' ἐκβήσαντες ἔβησαν;»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«τοιγὰρ ἐγὼ τοι πάντα μάλ' ἀτρεκέως καταλέξω.
εἰμὶ μὲν ἐξ Ἀλύβαντος, ὅθι κλυτὰ δῶματα ναίω,
- 305 υἱὸς Ἀφείδαντος Πολυπημονίδαο ἀνακτος:
αὐτὰρ ἐμοὶ γ' ὄνομ' ἐστὶν Ἐπήριτος: ἀλλὰ με
δαίμων
πλάγξ' ἀπὸ Σικανίης δεῦρ' ἐλθέμεν οὐκ ἐθέλοντα:
νηὺς δὲ μοι ἦδ' ἔστηκεν ἐπ' ἀγροῦ νόσφι πόλης.
αὐτὰρ Ὀδυσσῆϊ τόδε δὴ πέμπτον ἔτος ἐστίν,
- 310 ἐξ οὗ κείθεν ἔβη καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης,
δῦσμορος: ἢ τέ οἱ ἐσθλοὶ ἔσαν ὄρνιθες ἰόντι,
δεξιοί, οἷς χαίρων μὲν ἐγὼν ἀπέπεμπον ἐκείνον,
χαῖρε δὲ κείνος ἰών: θυμὸς δ' ἔτι νῶϊν ἐώλπει
μίξεσθαι ξενίη ἢδ' ἀγλαὰ δῶρα διδώσειν.»
- 315 ὡς φάτο, τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα:
ἀμφοτέρησι δὲ χερσὶν ἐλών κόνιν αἰθαλόεσσαν
χεύατο κὰκ κεφαλῆς πολιῆς, ἀδινὰ στεναχίζων.
τοῦ δ' ὠρίνετο θυμὸς, ἀνά ρῖνας δὲ οἱ ἦδη
δριμύ μένος προὔτυψε φίλον πατέρ' εἰσορόωντι.
- 320 κύσσε δὲ μιν περιφύς ἐπιάλμενος, ἠδὲ προσηύδα:
«κείνος μὲν τοι ὄδ' αὐτὸς ἐγὼ, πάτερ, ὄν σὺ
μεταλλῆς,
ἦλυθον εἰκοστῷ ἔτει ἐς πατρίδα γαίαν.
ἀλλ' ἴσχεο κλαυθμοῖο γόοιό τε δακρυόεντος.
ἐκ γὰρ τοι ἐρέω: μάλα δὲ χρή σπευδέμεν ἔμπης:
- Ἀν ζούσε εκείνος και τον ἔσμιγες στο κάστρο της Ἰθάκης,
δῶρα κι αὐτὸς πολλὰ θα σου ὀδινε, και πριν σε προβοδῶσει,
θα καλοπέρναες' ἔτσι γίνεται με αὐτὸν που πρωταρχίζει.
Μον' ἔλα τώρα, αὐτὸ μολόγα μου και την ἀλήθεια πες μου:
Πόσα που λες τον φιλοκόνεψες ἔχουν περάσει χρόνια,
τον ἔρμο ξένο σου, το τέκνο μου —ποτές μου αν εἶχα τέκνο! —
το δῦστυχο' μακριὰ απ' τον τόπο του κι απ' τους δικούς του εχάθη
τροφή στα ψάρια λέω της θάλασσας, για στη στεριά σπαράχτη
ἀπὸ θεριὰ κι απ' ὄρνια η σάρκα του' κι ουδὲ οἱ γονιοὶ του, η μάνα
κι εγὼ ο πατέρας του, τον κλάψαμε νεκροστολίζοντάς τον.
Κι η μυαλωμένη, ακριβαγόραστη γυναίκα του, κι εκείνη τα μάτια,
ὡς εἰν' πρεπτό, δεν ἐκλεισε του αντρός της, να τον κλάψει
δεν μπόρεσε' τι ἄλλη δεν ἔλαχαν οἱ πεθαμένοι χάρη.
Κι ἀκόμα τούτο ἐδῶ μολόγα μου, καλὰ να το κατέχω:
Ποιος εἶσαι; πούθε; που η πατρίδα σου και που οἱ γονιοὶ σου εσένα;
και που ἔχει ἀράξει το πλεούμενο που σ' ἔχει ἐδῶ φερμένο
με τους ἰσόθεους τους συντρόφους σου; για κι εἶχες σε καράβι
ξένο ανεβεί, κι εκείνοι σ' ἐβγαλαν ἐδῶ και φύγαν πάλε;»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Για τούτα τώρα που με ρώτησες θα πω την πάσα ἀλήθεια'
τρανὸ ἔχω σπῆτι στον Ἀλύβαντα κι εἶμαι ἀπὸ κει λογιέμαι
του Ἀφείδα γιος, του Πολυπήμονα του βασιλιά εἶμαι ἀγγόνι'
Ἐπήριτο με λεν με ξέσυρε κάποιος θεὸς να φτάσω
αθέλητα μου ἐδῶ στα μέρη σας ἀπὸ τη Σικανία,
κι ἔχω το πλοῖο μακριὰ απ' το κάστρο σας σ' ἔρμο γιαλὸ ἀραγμένο.
Ὡς τώρα πέντε χρόνια διάβηκαν, ἀφόντας ο Ὀδυσσεύς
ἐφυγε ἐκεῖθε, πίσω ἀφήνοντας τη γη την πατρική μου,
ο ἔρμος! Δεξιά και καλοσήμαδα στο μισεμό του ωστόσο
πετούσαν τα πουλιὰ' χαρούμενος κι εγὼ τον προβοδούσα,
κι εκείνος χαίρουνταν μισεύοντας, κι εἶχαμε ἐλπῖδα, ως φίλοι
να σμίξουμε ξανά, ν' ἀλλάξουμε πανῶρια δῶρα πάλε.»
Εἶπε, κι εκείνον τον περιζῶσε σα μαῦρο γνέφι ο πόνος,
και διπλοπάλαμα ἀθαλόσκηνη φουχτώνοντας τη ρίχνει πα
στο ψαρυ μεμιάς κεφάλι του με βόγγους και με θρήνους.
Μα κι η καρδιά του γιου σπαρτάρησε, τον κύρη του ως εθῶρει,
και τα ρουθούνια του μερμιδίζαν ἀψιά, για να ξεσπάσει.
Χιμώντας τότε τον ἀγκάλιασε, τον φίλησε και του ἔπε:
«Ἀτός μου εγὼ εἶμαι εκείνος, κύρη μου, που χρόνια ἀποζητούσες'
Στα εἰκοσι χρόνια ἀπάνω ἐδιάγειρα στη γη την πατρική μου.
Μα το πολὺδακρό σου σύθρηνο και το δαρμό σταμάτα,
για να σου πω —καιρός να χάνουμε πολὺς δε μένει ἀλήθεια—

- 325 ἡ μνηστήρας κατέπεφνον ἐν ἡμετέροισι δόμοισι,
 λῶβην τινύμενος θυμαλγέα καὶ κακὰ ἔργα.»
 τὸν δ' αὖ Λαέρτης ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
 «εἰ μὲν δὴ Ὀδυσσεύς γε ἐμὸς παῖς ἐνθάδ' ἰκάνεις,
 σήμα τί μοι νῦν εἰπέ ἀρίφραδες, ὄφρα πεποιθῶ.»
- 330 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
 Ὀδυσσεύς:
 «οὐλήν μὲν πρῶτον τήνδε φράσαι ὀφθαλμοῖσι,
 τήν ἐν Παρνησιῷ μ' ἔλασεν σὺς λευκῶ ὀδόντι
 οἰχόμενον: σὺ δέ με πρόεις καὶ πότνια μήτηρ
 ἐς πατέρ' Αὐτόλυκον μητρὸς φίλον, ὄφρ' ἂν
 ἐλοίμην
- 335 δῶρα, τὰ δεῦρο μολῶν μοι ὑπέσχετο καὶ
 κατένευσεν.
 εἰ δ' ἄγε τοι καὶ δένδρε' εὐκτιμένην κατ' ἄλωήν
 εἶπω, ἃ μοί ποτ' ἔδωκας, ἐγὼ δ' ἦτέον σε ἕκαστα
 παιδνὸς ἑών, κατὰ κήπον ἐπισπόμενος: διὰ δ'
 αὐτῶν
 ἰκνεύμεσθα, σὺ δ' ὠνόμασας καὶ ἔειπες ἕκαστα.
- 340 ὄγχνας μοι δῶκας τρισκαίδεκα καὶ δέκα μηλέας,
 συκέας τεσσαράκοντ': ὄρχους δέ μοι ὦδ'
 ὀνόμηνας
 δῶσειν πενήκοντα, διατρύγιος δέ ἕκαστος
 ἦην: ἐνθα δ' ἀνά σταφυλαὶ παντοῖαι ἔασιν--
 ὅπποτε δὴ Διὸς ὤραι ἐπιβρίσειαν ὑπερθεν.»
- 345 ὡς φάτο, τοῦ δ' αὐτοῦ λῦτο γούνατα καὶ φίλον
 ἦτορ,
 σήματ' ἀναγνόντος τὰ οἱ ἔμπεδα πέφραδ'
 Ὀδυσσεύς.
 ἀμφὶ δέ παιδί φίλῳ βάλε πῆχε: τὸν δέ ποτὶ οἶ
 εἶλεν ἀποψύχοντα πολὺτλας διὸς Ὀδυσσεύς.
 αὐτὰρ ἔπει ρ' ἄμπνυτο καὶ ἐς φρένα θυμὸς
 ἀγέρθη,
- 350 ἐξαυτὶς μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπε:
 «Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥα ἔτ' ἔστε θεοὶ κατὰ μακρὸν
 Ὀλυμπον,
 εἰ ἐτεὸν μνηστήρες ἀτάσθαλον ὕβριν ἔτισαν.
 νῦν δ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα μὴ τάχα πάντες
 ἐνθάδ' ἐπέλθωσιν ἴθακήσιοι, ἀγγελίας δέ
- 355 πάντη ἐποτρύνωσι Κεφαλλήνων πολίεσσι.»
 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
 Ὀδυσσεύς:
 «θάρσει, μὴ τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῆσι μελόντων.
 ἀλλ' ἴομεν προτὶ οἶκον, ὃς ὀρχάτου ἐγγύθι κείται:
 ἐνθα δέ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
- 360 προὔπεμψ', ὡς ἂν δεῖπνον ἐφοπλίσσωσι
- πως τους μνηστήρες ὅλους σκότωσα στο αρχοντικό μας μέσα,
 να γδικιωθῶ τις κακοσύνες τους και τ' ἄνομά τους ἔργα.
 Τότε ο Λαέρτης του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
 «Αν ο Οδυσσεάς ο γιος μου πέτεσαι πως είσαι, εδώ που φτάνεις,
 σημάδι φανερό μολόγα μου, και τότες να πιστέψω.»
- Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσεάς:
 «Για κοίτα πρώτα το σημάδι μου στο πόδι εδώ, που ο κάπρος
 στον Παρνασό μια μέρα μου άνοιξε με τ' άσπρο του το δόντι.
 Εσύ στα μέρη εκείνα μ' έστελνες κι η σεβαστή μου η μάνα,
 να πάρω δώρα απ' τον Αυτόλυκο, της μάνας μου τον κύρη'
- μου τα 'χε τάξει ατός του κάποτε, φτασμένος εδώ πέρα.
 Κι ακόμα να σου πω τα δέντρα μου στο πάγκαλο μας χτήμα'
 ήμουν παιδί και μου τα χάρισες' μια μέρα σε ακλουθούσα
 μέσα στον κήπο και σου γύρευα δικό μου κάθε δέντρο.
 Και συ ένα ένα τα λογάριαζες ποια θα γενούν δικά μου'
- απ' τις μηλιές σου δέκα, δεκατρείς απ' τις αχλαδιές σου
 κι απ' τις συκιές σαράντα μου 'δωκες, και μου 'ταζες κι αμπέλι
 πενήντα αράδες' κι ούτε που 'πεφτε μαζί της κάθε αράδας
 ο τρύγος, τι είχες μες στο αμπέλι σου λογής λογής σταφύλι,
 κάθε χρονιά που ο Δίας θα χάριζε καλή σοδιά ψηλάθε.»
- Αυτά εἶπε, κι εκείνου τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά του,
 τ' αλάθευτα σημάδια ως γνώρισε στα λόγια του Οδυσσεά,
 και στο λαιμό του γιου του ερίχτηκε, κι ως λίγωσε η ψυχή του,
 ο θεῖος, πολύπαθος απάνω του τον έσφιγγε Οδυσσεάς.
 Μα ως πήρε ανάσα και στον τόπο της ήρθε η καρδιά του πάλε,
- ξαναδευτέρωσε τα λόγια του κι αυτά μιλώντας εἶπε:
 «Αλήθεια, αν οι μνηστήρες πλέρωσαν για τ' ἄνομά τους ἔργα,
 πατέρα Δία, στον μέγαν Ὀλυμπο θα πει οι θεοι πως ζείτε!
 Μα τώρα φοβέρα στα φρένα μου τρομάζω, μήπως ὅλοι
 κινήσουν οι Θιακοί, στο χτήμα μας να 'ρθούν εδώ, και στείλουν
- ολούθε τα Κεφαλωνίτικα να ξεσηκώσουν κάστρα.»
 Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσεάς:
 «Κάνε κουράγιο και μη γνοιάζεσαι στα φρένα σου για τούτα!
 Στην κατοικία μας τώρα ας στρέψουμε, που 'ναι στο χτήμα δίπλα'
 μπροστά έχω στείλει τον Τηλέμαχο με τον χοιροβοσκό μας
- και τον βουκόλο, να συντάξουνε στα πεταχτά το γιόμα.»

- τάχιστα.»
ὡς ἄρα φωνήσαντε βάτην πρὸς δώματα καλά.
οἱ δ' ὅτε δὴ ῥ' ἴκοντο δόμους εὐ ναιετάοντας,
εὖρον Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
ταμνομένους κρέα πολλὰ κερῶντάς τ' αἶθοπα
οἶνον.
- 365 ὠτόφρα δὲ Λαέρτην μεγαλήτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
ἀμφίπολος Σικελὴ λούσεν καὶ χρίσεν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δ' ἄρα χλαῖναν καλὴν βάλεν: αὐτὰρ Ἀθήνη
ἄγχι παρισταμένη μέλε' ἤλδανε ποιμένι λαῶν,
μείζονα δ' ἠὲ πάρος καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι.
- 370 ἐκ δ' ἄσαμίνθου βῆ: θαύμαζε δὲ μιν φίλος υἱός,
ὡς ἴδεν ἀθανάτοισι θεοῖς ἐναλίγκιον ἄνην:
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ὦ πάτερ, ἦ μάλα τίς σε θεῶν αἰγιγενετάων
εἶδός τε μέγεθός τε ἀμείνονα θῆκεν ἰδέσθαι.»
- 375 τὸν δ' αὖ Λαέρτης πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα:
«αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
οἶος Νήρικον εἶλον, εὐκτίμενον ππολιέθρον,
ἀκτὴν ἠπείροιο, Κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων,
τοῖος ἔων τοι χθιζὸς ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν,
- 380 τεύχε' ἔχων ὤμοισιν, ἐφεστάμεναι καὶ ἀμύνειν
ἄνδρας μνηστήρας: τῷ κε σφέων γούνατ' ἔλυσα
πολλῶν ἐν μεγάροισι, σὺ δὲ φρένας ἔνδον
ἐγήθεις.»
ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
οἱ δ' ἔπει οὖν παύσαντο πόνου τετύκοντό τε
δαῖτα,
- 385 ἐξεῖς ἔζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε:
ἐνθ' οἱ μὲν δεῖπνω ἔπεχειρέον, ἀγχίμολον δὲ
ἦλθ' ὁ γέρον Δολίος, σὺν δ' υἱεῖς τοῖο γέροντος,
ἐξ ἔργων μογέοντες, ἐπεὶ προμολοῦσα κάλεσσαν
μήτηρ γρηῦς Σικελή, ἣ σφεας τρέφε καὶ ῥα
γέροντα
- 390 ἐνδουκέως κομέεσκεν, ἐπεὶ κατὰ γῆρας ἔμαρπεν.
οἱ δ' ὡς οὖν Ὀδυσῆα ἴδον φράσσαντό τε θυμῷ,
ἔσταν ἐνὶ μεγάροισι τεθηπότες: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
μειλιχίους ἐπέεσσι καθαπτόμενος προσέειπεν:
«ὦ γέρον, ἴζ' ἐπὶ δεῖπνον, ἀπεκλεάθεσθε δὲ
θάμβευς:
- 395 δηρὸν γὰρ σίτῳ ἐπιχειρήσειν μεμαῶτες
μίμνομεν ἐν μεγάροισι, ὑμέας ποτιδέγμενοι αἰεὶ.»
ὡς ἄρ' ἔφη, Δολίος δ' ἰθύς κίε χεῖρε πετάσσας
ἀμφοτέρας, Ὀδυσσεὺς δὲ λαβῶν κύσε χεῖρ' ἐπὶ
καρπῷ,
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- Τέτοια αναθίβαναν, καὶ κίνησαν να παν στην κατοικία τους'
κι ως μπήκαν μέσα στο αρχοντόσπιτο, πέτυχαν το βουκόλο
να 'χε βαλθεῖ με τον Τηλέμαχο και το χοιροβοσκό τους
να κόβουν κρέατα και φλογόμαυρο κρασί να συγκερνούνε.
- Ωστόσο η βάγια η Σικελιώτισσα τον αντρειανό Λαέρτη
στο σπίτι μέσα πήρε κι ἔλουσε, τον ἄλειψε με μύρο
κι ὠριο μαντί μετά του φόρεσε' κι ἦρθε η Αθηνά κοντά του
και το κορμί σιδεροστέλιωσε μεμιάς του στρατολάτη,
σαν πιο γεμάτος, πιο αψηλόκορμος απ' ὅ,τι πριν να δείχνει.
- Κι ως βγήκε απ' το λουτρό, τον κοίταζεν ο γιος του με καμάρι,
θωρώντας τον με τους ἀθανάτους θεούς να μοιάζει τόσο,
και κρίζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια κι εἶπε:
«Απ' τους θεούς, πατέρα, σίγουρα τους ανοαώνιους κάποιος
να δείχνεις σ' ἔκανε ομορφότερος στην ελικιά, στην ὄψη!»
- Κι ο μυαλωμένος του αποκρίθηκε Λαέρτης μ' ἔτοια λόγια:
«Να' μα-τον πατέρα Δία κι Απόλλωνα και συ Αθηνά, σαν τότε
που πήρα το καστρί τ' ωριόχτιστο του Νήρικου απαντίκρου,
στη γλώσσα της στεριάς, κι αφέντευα Κεφαλωνίτες — τέτοιος
να' μουν μαθές και χτες στο σπίτι μας, και να φορῶ στους ὤμους
- τ' ἄρματα ορθός στο πλάι σου, πόλεμο κι εγώ με τους μνηστήρες
ν' ανοῖζω' σε περισσίους θα 'λυνα στο αρχοντικό μας μέσα
τα γόνατα' και θ' αναγάλλιαζες και συ βαθιά στα φρένα!»
Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,
κι ως τις δουλειές τους οι ἄλλοι τέλεψαν και σύνταξαν το γίωμα,
- αράδα σε θρονιά καθόντουσαν και σε σκαμνιά να φάνε.
Μα εκεί στα φαγητά που λέγανε ν' απλώσουν, ο Δόλιος
ο γέροντας κι οι γιοι του γέροντα ζύγωσαν, κουρασμένοι
απ' της δουλειάς το μόχτο' η μάνα τους προβέλοντας τους εἶχε
καλέσει, η βάγια η Σικελιώτισσα, πού τους γνοιαζόταν πάντα,
- μα πιότερο το γέρο κύρη τους, τι εἶχε πολύ βαρύνει.
Τούτοι σαν εἶδαν και κατάλαβαν τον Οδυσσέα μπροστά τους,
τα χάσαν και στη μέση εστάθηκαν της κάμαρας, μα εκείνος
με λόγια μαλακά τους μίλησε, να τους ψευτομαλώσει:
« Γέροντα, κάτσε τρώγε, κι ὅλοι σας τη σασσιμάρα αφήστε'
- ώρα πολλή ψωμί να βάλουμε στο στόμα λαχταρούμε,
κι ὁμως δεν τρώμε περιμένοντας κάθε στιγμή να 'ρθεῖτε.»
Αυτά εἶπε, κι ο Δόλιος, απλώνοντας τα χέρια, πήρε δρόμο
γραμμὴ στον Οδυσσέα, κι αρπώνοντας του τα χέρια τον φιλούσε,
και κρίζοντας τον ανεμάρπαστα μιλούσε λόγια κι εἶπε:

- 400 «ὦ φίλ', ἐπεὶ νόστησας ἐελδομένοισι μάλ' ἡμῖν
οὐδ' ἔτ' οἰομένοισι, θεοὶ δέ σ' ἀνήγαγον αὐτοί,
οὐλε τε καὶ μάλα χαίρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν.
καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὐ εἰδῶ,
ἢ ἤδη σάφα οἶδε περιφύρων Πηνελόπεια
- 405 νοστήσαντά σε δεῦρ', ἢ ἄγγελον ὀτρύνωμεν.»
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς
«ὦ γέρον, ἦδη οἶδε: τί σε χρὴ ταῦτα πένεσθαι;»
ὡς φάθ', ὁ δ' αὖτις ἄρ' ἔζετ' ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου.
ὡς δ' αὖτως παῖδες Δολίου κλυτὸν ἄμφ' Ὀδυσῆα
- 410 δεικανόνωντ' ἐπέεσσι καὶ ἐν χεῖρεσσι φύοντο,
ἐξείης δ' ἔζοντο παρὰ Δολίον, πατέρα σφόν.
ὡς οἱ μὲν περὶ δεῖπνον ἐνὶ μεγάροισι πένοντο:
Ἔσσα δ' ἄρ' ἄγγελος ὤκα κατὰ πτόλιν ὤχετο
πάντη,
μνηστήρων συγερόν θάνατον καὶ κῆρ'
ἐνέπουσα.
- 415 οἱ δ' ἄρ' ὁμῶς αἰόντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος
μυχμῶ τε στοναχῇ τε δόμων προπάροισι
Ὀδυσῆος,
ἐκ δὲ νέκυς οἴκων φόρεον καὶ θάπτον ἕκαστοι,
τοὺς δ' ἐξ ἀλλάνων πολίων οἰκόνδε ἕκαστον
πέμπον ἄγειν ἀλιεῦσι θοῆς ἐπὶ νηυσὶ πιθέντες:
- 420 αὐτοὶ δ' εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, ἀχνύμενοι κῆρ.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
τοῖσιν δ' Εὐπείθης ἀνά θ' ἴστατο καὶ μετέειπε:
παιδὸς γάρ οἱ ἄλαστον ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔκειτο,
Ἀντινόου, τὸν πρῶτων ἐνήρατο δῖος Ὀδυσσεύς:
- 425 τοῦ ὅ γε δάκρυ χέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«ὦ φίλοι, ἢ μέγα ἔργον ἀνήρ ὄδ' ἐμήσατ'
Ἀχαιοῦς:
τοὺς μὲν σὺν νήεσσιν ἄγων πολέας τε καὶ
ἔσθλοῦς
ᾤλεσε μὲν νῆας γλαφυράς, ἀπὸ δ' ᾤλεσε λαοῦς:
τοὺς δ' ἔλθων ἔκτεινε Κεφαλλήνων ὄχ' ἀρίστους,
- 430 ἀλλ' ἄγετε, πρὶν τοῦτον ἢ ἐς Πύλον ὤκα ἰκέσθαι
ἢ καὶ ἐς Ἥλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί,
ἴομεν: ἢ καὶ ἔπειτα κατηφέες ἐσόμεθ' αἰεὶ:
λῶβη γὰρ τάδε γ' ἐστὶ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι,
εἰ δὴ μὴ παιδῶν τε κασιγνήτων τε φονῆας
- 435 πισόμεθ'. οὐκ ἂν ἐμοὶ γε μετὰ φρεσὶν ἠδὲ γένοιτο
ζωέμεν, ἀλλὰ τάχιστα θανῶν φθιμένοισι μετείην.
ἀλλ' ἴομεν, μὴ φθέωσι περαιωθέντες ἐκεῖνοι.»
ὡς φάτο δάκρυ χέων, οἶκτος δ' ἔλε πάντας
Ἀχαιοῦς.
- «Φίλε ακριβέ, σε αποζητούσαμε —χωρίς καμιά ἐλπίδα!
Μα αφοῦ διαγέρνεις κι εἶν' οἱ ἀθάνατοι που σ' ἔχουν φέρε πίσω,
γεια καὶ χαρά, κι απ' τους ἀθάνατους καλὸ να βλέπεις μόνο!
Σε τοῦτο τώρα δῶσ' μου ἀπόκριση σωστή, καλὰ να ξέρω:
ἢ Πηνελόπη τάχα το 'μαθε πως ἔχεις πια διαγεῖρει,

ἢ μυαλωμένη, γιά να στείλουμε κανένα ἀποκρισάρη;»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Ὀδυσσεύς:
«Το ξέρει, γέροντα' να γνοιάζεσαι καμιά δεν εἶναι ἀνάγκη!»
Εἶπε, κι ἐκεῖνος ξανακάθισε στο μαγνινο σκαμνὶ του.
Ὁμοια κι οἱ γιοι του τριγυρίζοντας τον ξακουστό Ὀδυσσεά

του λέγαν τα καλωσορίσματα καὶ του 'σφιγγαν τα χέρια'
πλάι στο Δόλιο μετὰ, τον κύρη τους, με τη σειρά κάθισαν.
Ἔτσι στρώθηκαν τοῦτοι κι ἔτρωγαν στην κατοικία' μα ἢ Φῆμη
το κάστρο βιαστικὰ γυρόφερνε καὶ διαλαλοῦσε σ' ὅλους
τον ἀγριο των μνηστήρων θάνατο, τη μοῖρα που τους βρήκε.

Κι ἐκεῖνοι, ως τ' ἀκούσαν, συνάζουνταν, καθένας απ' ὀλλοῦθε,
μπρος στου Ὀδυσσεά το ἀρχοντοπάλατο με γόσματα καὶ θρήνουσ'
καὶ τους νεκροὺς ἐβγαζαν κι ἔθαβαν καθένας τον δικὸ το'
κι ὅσους απ' ἄλλους τόπους ἤξεραν τους δῖναν σε ψαράδες,
γιά να τους παν γοργὰ με τ' ἄρμενα στο σπῆτι του καθέναν

μετὰ στην ἀγορὰ μαζώνανταν με πικραμένα σπλάχνα.
Μόλις ἐκεῖ μονοσυνάχτηκαν κι ὅλοι μαζί βρέθηκαν,
πεταχτὴ ὀρθὸς ο Εὐπείθης κι ἄρχισε να λέγει ἀναμεσὰ τους'
του γιου του ο θάνατος ἀβάσταχτος του πλάκωνε τα στήθη,
του Ἀντινόου, που ο Ὀδυσσεάς ὀλόπρωτο τον εἶχε κονταρέψει.

Γιά τοῦτον τώρα δάκρυα χύνοντας μιλοῦσε ἀναμεσὰ τους:
«Ὁ ἀντρας αὐτὸς γιά μας μελέτησε δουλειές μεγάλες, φίλοι!
Ἄλλους μαθές, πολλοὺς κι ἀντρόκαρδους, με τα καράβια ἐπήρε,
καὶ τα βαθιά καράβια ἀφάνισε, κι ἀφάνισε κι ἐκείνουσ'
κι ἄλλους, ως ἦρθε τώρα, σκότωσε, τους πιο ἀντρεϊανούς Ἀργίτες.
- Μα ελάτε, πρὶν ἐκεῖνος γρήγορα στους Ἐπειοὺς ξεφύγει,
που κυβερνοῦν τη θεῖα την Ἥλιδα, γιά καὶ στην Πύλο,
πάμε να του ριχτοῦμε' ἀλλιῶς μας ἐπνιξε γιά πάντα ἢ καταφρόνια.
Θα 'ταν μαθές ντροπὴ οἱ μελλοῦμενες γενιές καὶ να τ' ἀκούσουν,
απ' τους φονιάδες πως δεν πήραμε των γιων, των ἀδερφῶν μας

το γαῖμα πίσω. Δε θα το 'θελα να ζω στον κόσμο' κάλλιο
νεκρός κι ἐγὼ μιαν ὥρα ἀρχύτερα με τους νεκροὺς τους ἄλλους!
Πάμε, μην τύχει καὶ προφταίνοντας διαβοῦν ἐκεῖνοι ἀντίκρου!»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι τον συμπόνεσαν οἱ Ἀργίτες, που θρηνοῦσε.
Κοντὰ τους ἦρθε τότε ο Μέδοντας απ' του Ὀδυσσεά το σπῆτι

- ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε Μέδων καὶ θεῖος αἰοῖδός
- 440 ἐκ μεγάρων Ὀδυσῆος, ἐπεὶ σφεας ὕπνος ἀνήκεν, κὶ ο θεῖος τραγουδιστής, καὶ στάθηκαν στὴ μέση απ' τοὺς Ἀργίτες, ἔσταν δ' ἐν μέσσοισι: τάφος δ' ἔλεν ἄνδρα πρὶν λίγο ζυπνημένοι, κὶ ὅλοι τοὺς σάσπισαν πού τοὺς εἶδαν. ἕκαστον. Το λόγο πήρε τότε ὁ Μέδοντας, πού 'χε περίσσια γνώση: τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς: «Θιακοί, γιὰ ἀκουστέ μου! Δε θα 'βαζε μπροστά ποτέ ὁ Ὀδυσσεύς ἔκλυτε δὴ νῦν μευ, ἴθακήσιοι: οὐ γὰρ Ὀδυσσεύς τέτοιες δουλειές, χωρὶς οἱ ἀθάνατοι θεοὶ νὰ το θελήσουν. ἀθανάτων ἀέκητι θεῶν τάδ' ἐμήσατο ἔργα:
- 445 αὐτὸς ἐγὼν εἶδον θεὸν ἄμβροτον, ὅς ῥ' Ὀδυσῆϊ Κάποιο ἀναιώνιο ἀτός μου ἀντίκρισα θεὸ νὰ στέκει δίπλα ἐγγύθεν ἐστήκει καὶ Μέντορι πάντα ἐώκει. στὸν Ὀδυσσεά, καὶ με το Μέντορα στὸ κάθε τι νὰ μοιάζει. ἀθάνατος δὲ θεὸς τοτὲ μὲν προπάροιθ' Ὀδυσῆος Μια πρόβελνε ὁ θεὸς ὁ ἀθάνατος μπροστά απ' τὸν Ὀδυσσεά φαίνετο θαρσύνων, τοτὲ δὲ μνηστήρας ὀρίνων γκαρδιώνοντάς τον, μιὰ ξεχύνουνταν στὸ ἀρχονταρῖκι μέσα θύνε κατὰ μέγαρον: τοὶ δ' ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.» καὶ τοὺς μνηστήρες ἀναστάτωνε, κὶ αὐτοὶ σωρὸς ἐπέφταν.»
- 450 ὡς φάτο, τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος Αὐτὰ εἶπε, κὶ ἐκείνους ὀλόχλωμη τοὺς ἐπίασε τρομάρα. ἦρει. Πήρε ὁ Ἀλιθέρης τότε ὁ γέροντας τὸ λόγο, τοῦ Μαστόρου τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρων ἦρωσ Ἀλιθέρης ὁ γιος, ὁ μόνος πού μελλούμενα καὶ περασμένα εθῶρα, Μαστοριδῆς: ὁ γὰρ οἶος ὄρα πρόσσω καὶ κὶ ἐστὶ τοὺς μίλησε καλόγνωμος κὶ ἀναμεσὰ τοὺς εἶπε: ὀπίσσω: «Θιακοί, τὸ λόγο τώρα ἀκούστε μου κὶ ὁ,τι σας πῶ γρικάτε' ὁ σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε: ἀπέκλυτε δὴ νῦν μευ, ἴθακήσιοι, ὅτι κεν εἶπω:
- 455 ὑμετέρη κακότητι, φίλοι, τάδε ἔργα γέροντο: ἀπὸ δικιά σας δειλία, φίλοι μου, γίνηκαν ὅλα τούτα, οὐ γὰρ ἐμοὶ πείθεσθ', οὐ Μέντορι ποιμένι λαῶν, πού οὐδὲ σε μένα οὐδὲ στὸν Μέντορα τοῦ βασιλιά τα λόγια ὑμετέρους παῖδας καταπαυέμεν ἀφροσυνάνων, βάζατε ἀφτί, νὰ σταματήσετε τὶς ἀμυαλιές τῶν γιῶν σας, οἱ μέγα ἔργον ἔρεξαν ἀτασθαλίησι κακῆσι, πού φοβερές δουλειές ἐσκάρωσαν με τὶς παρανομίες τοὺς, κτήματα κείροντες καὶ ἀτιμάζοντες ἄκοιπιν το βίος ρημάζοντας, ντροπιάζοντας τὸ ταίρι ἐνοῦ ἀντρειωμένου,
- 460 ἀνδρὸς ἀριστήος: τὸν δ' οὐκέτι φάντο νέεσθαι. πρῶτου στὸν πόλεμο, τὶ ἐλόγιαζαν πῶς πίσω δὲ γυρίζει. καὶ νῦν ὦδε γένοιτο. πίθεσθέ μοι ὡς ἀγορεύω: Μην τοῦ ριχτούμε τώρα, ἀκουστέ μου, κὶ ὁ,τι σας λέω νὰ γένει, μὴ ἴομεν, μὴ πού τις ἐπίσπαστον κακὸν εὐρη.» ἀλλιῶς μην πάει κανεὶς γυρεύοντας κὶ ἄλλο κακὸ νὰ πάθει.» Εἶπε, κὶ ἐκεῖνοι ξεπετάχτηκαν με ἀλαλητὸ μέγαλο, ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρ' ἀνήξαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ ππο πάνω απ' τοὺς μισοὺς, μα ἀπόμεναν οἱ ἐπιλοίποι ἐκεὶ πέρα, ἡμίσεων πλείους: τοὶ δ' ἀθρόοι αὐτόθι μίμνον:
- 465 οὐ γὰρ σφιν ἄδε μῦθος ἐνὶ φρεσίν, ἀλλ' Εὐπείθει τὶ ὁ λόγος τούτος δὲν τοὺς ἄρεσε, μόνου τοῦ Εὐπείθου ἀκούγαν. πείθοντ': αἶψα δ' ἐπεῖτ' ἐπὶ τεύχεα ἐσσεύοντο. Τρέξαν λοιπὸν με βίαση, τ' ἄρματα νὰ βάλουν τοῦ πολέμου' αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἔσσαντο περὶ χροῖ νῶροπα χαλκόν, κὶ ὡς τὸ χαλκὸ ζώστηκαν, πού ἀστραφτε τρογύρα στα κορμιά τοὺς, ἀθρόοι ἠγερέθητον πρὸ ἄστεος εὐρυχόροιο. μπροστά απ' τὸ κάστρο τὸ πλατύχωρο μαζί βρέθησαν ὅλοι, τοῖσιν δ' Εὐπείθης ἠγήσατο νηπιέησι: κὶ ὁ Εὐπείθης ἀρχηγὸς τοὺς ἐμπαινε στὴν τόση ἀνεμυαλιά του
- 470 φῆ δ' ὁ γε τίσεσθαι παιδὸς φόνον, οὐδ' ἄρ' τοῦ σκοτωμένου γιου τοῦ λόγιαζε νὰ πάρει τὸ αἷμα πίσω, ἐμμελλεν μα νὰ διαγείρει δὲν τοῦ μέλλουνταν, τὶ ἐκεὶ τὸν βρήκε ὁ Χάρος. ἄψ ἀπονοστήσειν, ἀλλ' αὐτοῦ πότμον ἐφέψειν. Τότε ἡ Ἀθηναῖα γυρνώντας μίλησε στὸ Δία, τὸ γιὸ τοῦ Κρόνου: αὐτὰρ Ἀθηναίη Ζῆνα Κρονίωνα προσηύδα: «Υγιέ τοῦ Κρόνου καὶ πατέρα μας, μες στὸς θεοὺς ὁ πρῶτος, ἐπὶ μοι εἰρομένη, τί νύ τοι νόος ἐνδοθὶ κεύθει; στὸ ρῶτημα μου δῶσε ἀπόκριση' τὶ κρύβει ὁ νοὺς σου τάχα;
- 475 ἢ προτέρω πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνήν Ἐνάνα κακὸ θ' ἀνοίξεις πόλεμο καὶ μανιασμὸ ἀπάλε, τεύξεις, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι τίθησθα;» γιὰ ἀγάπη καὶ φιλιὰ ἀποφάσεις νὰ γένει ἀναμεσὰ τοὺς;» τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφελογερέτα Ζεὺς: Καὶ τότε ὁ Δίας τῆς ἀποκρίθηκεν ὁ νεφελοστοφάχης: «Γ' αὐτὰ ποῖος λόγος πού με ρώτησες, παιδί μου; τὶ γυρεύεις;

- «τέκνον ἐμόν, τί με ταῦτα διείρειαι ἠδὲ μεταλλάξ; οὐ γὰρ δὴ τοῦτον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτή,
- 480 ὡς ἦ τοι κείνους Ὀδυσσεύς ἀποτίσεται ἐλθών; ἔρξον ὅπως ἐθέλεις: ἐρέω τέ τοι ὡς ἐπέοικεν. ἔπει δὴ μνηστήρας ἐτίσατο διος Ὀδυσσεύς, ὄρκια πιστὰ ταμόντες ὁ μὲν βασιλευέτω αἰεὶ, ἡμεῖς δ' αὐτὸν παῖδων τε κασιγνήτων τε φόνονιο
- 485 ἔκλυσιν θέωμεν: τοὶ δ' ἀλλήλους φιλεόντων ὡς τὸ πάρος, πλοῦτος δὲ καὶ εἰρήνη ἄλις ἔστω.» ὡς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην, βῆ δὲ κατ' Οὐλύμπιοι καρῆνων αἴξασα. οἱ δ' ἔπει οὖν σίτοιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἔντο,
- 490 τοῖς δ' ἄρα μύθων ἦρχε πολύτλας διος Ὀδυσσεύς: «ἐξελθὼν τις ἴδοι μὴ δὴ σχεδὸν ὧσι κιόντες.» ὡς ἔφατ': ἐκ δ' υἱὸς Δολίου κίεν, ὡς ἐκέλευεν: στη δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰών, τοὺς δὲ σχεδὸν ἔσιδε πάντας: αἶψα δ' Ὀδυσσῆα ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
- 495 «οἶδε δὴ ἐγγύς ἔασ': ἀλλ' ὀπλιζόμεθα θάσσον.» ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ὤρουντο καὶ ἐν τεύχεσσι δύνοντο, τέσσαρες ἀμφ' Ὀδυσσῆ', ἐξ δ' υἱεὶς οἱ Δολίοιο: ἐν δ' ἄρα Λαέρτης Δολίος τ' ἐς τεύχε' ἔδυνον, καὶ πολλοὶ περ ἑόντες, ἀναγκαῖοι πολεμισταί.
- 500 αὐτὰρ ἔπει ῥ' ἔσσαντο περὶ χροῖ νύροπα χαλκόν, ὠϊξάν ῥα θύρας, ἐκ δ' ἦιον, ἄρχε δ' Ὀδυσσεύς. τοῖσι δ' ἐπ' ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδῆν. τὴν μὲν ἰδὼν γῆθησε πολύτλας διος Ὀδυσσεύς:
- 505 αἶψα δὲ Τηλέμαχον προσεφώνεεν ὄν φίλον υἱόν: «Τηλέμαχ', ἦδη μὲν τόδε γ' εἴσαι αὐτὸς ἐπελθών, ἀνδρῶν μαρναμένων ἵνα τε κρίνονται ἄριστοι, μὴ τι καταισχύνειν πατέρων γένος, οἷ τὸ πάρος περ ἀλκῆ τ' ἠνιορέη τε κεκάσμεθα πᾶσαν ἐπ' αἶαν.»
- 510 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα: «ὄψεαι, αἶ κ' ἐθέλησθα, πάτερ φίλε, τῶδ' ἐπὶ θυμῷ οὐ τι καταισχύνοντα τεὸν γένος, ὡς ἀγορεύεις.» ὡς φάτο, Λαέρτης δ' ἐχάρη καὶ μῦθον ἔειπε: «τίς νύ μοι ἡμέρη ἦδε, θεοὶ φίλοι; ἦ μάλα χαίρω:
- 515 υἱὸς θ' υἱόνος τ' ἀρετῆς πέρι δῆριν ἔχουσιν.» τὸν δὲ παρισταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη: «ὦ Ἀρκεισιάδη, πάντων πολὺ φίλταθ' ἑταίρων, εὐξάμενος κούρη γλαυκῶπιδι καὶ Διὶ πατρί,
- Δικία σου ἀλήθεια τούτη ἡ ἀπόφαση δὲν ἦταν, ὁ Ὀδυσσεύς
- να πάρει ἀπ' τοὺς μνηστήρας φτάνοντας το γδικιωμό του πίσω; Κάμε ὅπως θέλει' ὁμως ἀκουσε και μένα, τι ταιριάζει: Μια κι ο Ὀδυσσεύς ο θεῖος εγδίκηση πια πήρε ἀπ' τοὺς μνηστήρες, φιλίας ας κάνουν ὄρκους, ρήγας τοὺς να μείνει εκείνος πάντα' και για τ' ἀδέρφια που σκοτώθηκαν και για τοὺς γιους να πούμε
- να πέσει λησμονία, κι ὡς ἄλλοτε να βασιλέψει ἀγάπη, κι ὅλοο και πλοῦτη πια να χαίρουνται κι εἰρήνη ἀναμεσα τους.» Αὐτὰ εἶπε, κι ἡ Ἀθηνά, που το 'θελε κι ἀπὸ τα πρῖν, πεταχτή και τις κορφές του Ολύμπου ἀφήνοντας με βιάση ἐχύθη κάτω. Ὡστόσο του γλυκού θαράπευαν φαγίου τον πόθο εκείνοι'
- τελειώνοντας ο θεῖος, πολῦπαθος τοὺς μίλησε Ὀδυσσεύς: «Κάποιοι να βγει να ἰδεῖ μην ἐρχονται αὐτὰ ἐδῶ κοντὰ βρίσκονται.» Σάν εἶπε αὐτὰ, ἕνας γιος σηκώθηκε του Δόλιου κι ὅζω βγήκε, μα ὡς στάθη στο κατώφλι τρέχοντας, τοὺς εἶδε που σίμωναν, και λόγια μίλησε ἀνεμάρπαστα στον Ὀδυσσεά με βιάση:
- «Να τοι, σίμωναν! Δίχως ἀργητα κι εμεῖς ν' ἀρματωθούμε!» Εἶπε, κι εκείνοι εὐτὺς πετάχτηκαν και τ' ἀρματα ζώστηκαν, ἐξὶ του Δόλιου οἱ γιοι, και τέσσερεις στον Ὀδυσσεά τρογύρα. Ἀκόμα κι ο Λαέρτης ἐβλεπες με το Δολίο, κι ας εἶχαν ψαρά μαλλιά, ν' ἀρματοζώνονται, στρατιώτες της ἀνάγκης.
- Κι ἀφοῦ τα λιώφωτα χαλκάρματα ζώστηκαν στο κορμί τοὺς, τις πόρτες ἀνοῖξαν, κι ὡς ἐβγαῖναν, μπροστά ο Ὀδυσσεύς τραβούσε. Κι ἦρθε ἡ Ἀθηνά κοντὰ τοὺς τρέχοντας, του γιου του Κρόνου ἡ κόρη, το δῖωμα παίρνοντας του Μέντορα, κορμί μαζί και λάλο. Κι ὡς τὴν ἀντίκρισε ο πολῦπαθος, θεῖος Ὀδυσσεύς, ἐχάρη,
- κι εἶπε με βιάση στον Τηλέμαχο, τον ἀκριβὸ το γιο του: «Δουλειά δική σου πια, Τηλέμαχε, τὴν ὥρα που θα μπαίνεις ἐκεῖ που στήνουν οἱ ἀντρες πόλεμο κι οἱ πρῶτοι ξεχωρίζουν, να μην ντροπιᾶσεις τοὺς προγόνους σου, τι ἀπὸ καιροῦς ἡ ἀντρεία μας ἔχει ἀκουστὴ και το κουράγιο μας στην οἰκουμένη πάσα.»
- Κι ο μυαλωμένος ο Τηλέμαχος γυρνώντας του ἀποκρίθη: «Ἄν θέλεις, θα με δεῖς, πατέρα μου, με τόση ορμὴ που νιώθω, να μην ντροπιᾶζω ἐγὼ στον πόλεμο τὴν ἐδικολογία σου!» Αὐτὰ εἶπε, κι ο Λαέρτης φώναξε μες στη χαρὰ του κι εἶπε: «Τι μέρα αὐτὴ για μένα, ἀθάνατοι! Χαρὰ μεγάλη ετοῦτη,
- γιος κι ἐγγονός να συνερίζονται στην παλικαροσύνη!» Τότε ἡ Ἀθηνά, ἡ θεὰ ἡ γλαυκώματη, σιμώνοντας τον εἶπε: «Του Ἀρκείσιου γιε, που ἀπ' τοὺς συντρόφους μου πιο ἀγάπη σου 'χω πάντα,

- αἶψα μάλ' ἀμπεπαλῶν πρόει δολιχόσκιον
ἔγχος.»
- 520 ὡς φάτο, καί ῥ' ἔμπνευσε μένος μέγα Παλλὰς
Ἀθήνη
εὐξάμενος δ' ἄρ' ἔπειτα Διὸς κούρη μέγαλοιο,
αἶψα μάλ' ἀμπεπαλῶν πρόει δολιχόσκιον ἔγχος,
καί βάλεν Εὐπειθεα κόρυθος διὰ χαλκοπαρήου.
ἦ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διαπρὸ δὲ εἴσατο χαλκός,
- 525 δούπησεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ'
αὐτῷ.
ἐν δ' ἔπεσον προμάχοις Ὀδυσσεὺς καὶ φαίδιμος
υἴος,
τύππον δὲ ξίφεσίν τε καὶ ἔγχουσιν ἀμφιγύοισι.
καὶ νύ κε δὴ πάντας ὄλεσαν καὶ ἔθηκαν ἀνότους,
εἰ μὴ Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
- 530 ἦῤυσεν φωνῆ, κατὰ ἔσχεθε λαὸν ἅπαντα.
«ἴσχεσθε ππολέμου, ἴθακήσιοι, ἀργαλείοιο,
ὡς κεν ἀναιμωτὶ γε διακρινθῆτε τάχιστα.»
ὡς φάτ' Ἀθηναίη, τοὺς δὲ χλωρὸν δέος εἶλεν:
τῶν δ' ἄρα δεισάντων ἐκ χειρῶν ἔππατο τεύχεα,
- 535 πάντα δ' ἐπὶ χθονὶ πῖπτε, θεᾶς ὅπα φωνησάσης:
πρὸς δὲ πόλιν τρωπῶντο λιλαιόμενοι βιότοιο.
σμερδαλέον δ' ἐβόησε πολὺτλας διὸς Ὀδυσσεύς,
οἴμησεν δὲ ἀλείς ὡς τ' αἰετὸς ὑψιπετήεις.
καὶ τότε δὴ Κρονίδης ἀφίει ψολόεντα κεραυνόν,
- 540 κὰδ δ' ἔπεσε πρόσθε γλαυκώπιδος
ὀβριμοπάτρης.
δὴ τότε Ὀδυσσεὺς προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
ἴσχεο, παῦε δὲ νείκος ὁμοίου πολέμοιο,
μὴ πῶς τοι Κρονίδης κεχολώσεται εὐρύοπτα
Ζεὺς.»
- 545 ὡς φάτ' Ἀθηναίη, ὃ δ' ἐπείθετο, χαίρε δὲ θυμῷ.
ὄρκια δ' αὐτὸν κατόπισθε μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκεν
Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδὴν.
- στην Κόρη ευκήσου τη γλαυκόματη και στον πατέρα Δία,
και ρίξε ευτός το μακρογίσκιωτο κοντάρι σου με φόρα.»
- Εἶπε η Παλλάδα, και του φύσηξε στα στήθη ορμή μεγάλη'
κι αυτός, πριν ρίξει το μακρόσκιωτο κοντάρι του με φόρα,
απ' όλους πρώτη ανακαλέστηκε του τρανού Δία την κόρη,
και πέτυχε στο χαλκό μάγουλο του Ευπειθη κράνος πάνω'
κι αυτο δεν άντεξε, μον' διάβηκε μέσα ο χαλκός, κι εκείνος
- βαρὺς σωριασθῆ, κι από πάνω του βρόντηξαν τ' ἄρματά του.
Τότε ο Οδυσσεὺς κι ο γιος του ο ασύγκριτος χιμίζαν μες στους
πρώτους
με τα σπαθιά και με τα δῖμυτα χτυπώντας τους κοντάρια.
Θα τους σκότωναν όλους, ένας τους να μη διαγείρει πίσω,
αν η Αθηνά, του βροντοσκούταρου του γιου του Κρόνου η κόρη,
- φωνή δεν έσερνε, τη φόρα τους οι δυο στρατοί να κόψουν:
«Θιακοί, σταθείτε! Πια τον πόλεμο τον άγριο παρατάτε,
μιαν ώρα αρχύτερα αναψάτωτα να χωριστείτε ως φίλοι!»
Εἶπε η Αθηνά, κι αυτούς ολόκλημη τους έπιασε τρομάρα,
κι απ' τον τρανό τους φόβο τ' ἄρματα τους φεύγαν απ' τα χέρια,
- και στης θεϊκιάς λαλιάς το αντίφωνο στο χώμα πέφταν όλα'
κι ατοί τους για το κάστρο το 'βαζαν στα πόδια, να γλιτώσουν.
Μα ως πάνω τους ο πολυβάσανος, θείος Οδυσσεὺς χιμούσε
χουγιάζοντας, σαν αιθερόλαμνος αἶπιος που πήρε φόρα,
ίδια στιγμή αχνιστό αστροπέλεκτο του Κρόνου ο γιος άφηκε,
- κι ομπρός στη Γλαυκομάτα χτύπησε την τρανοκουρουδάτη.
Κι εἶπε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στον Οδυσσεὺς γυρνώντας:
«Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνη Οδυσσεὺς,
κρατήσου, σκόλασε τον πόλεμο και το φριχτό το πάλε,
ο Δίας μην οργιστεί, ο βροντόλαλος του Κρόνου υγιός, μαζί σου!»
- Εἶπε η Αθηνά, κι αυτός την άκουσε και χάρηκε η καρδιά του'
κι όρκους αγάπης έβαλε έπειτα να κάνουν η Παλλάδα
τις δυο μεριές, του βροντοσκούταρου του γιου του Κρόνου η κόρη,
το Μέντορα στο λάλο μοιάζοντας και στου κορμιού το διώμα.